תלמוד בבלי · סדר מועד

שבת

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

שבת

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/שבת/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב. 8
דף ב: 8
דף ג. 9
דף ג: 9
דף ד. 10
דף ד: 11
דף ה. 12
דף ה: 13
דף ו. 14
דף ו: 15
דף ז. 16
דף ז: 17
דף ח. 19
דף ח: 19
דף ט. 20
דף ט: 21
דף י. 22
דף י: 23
דף יא. 25
דף יא: 26
דף יב. 27
דף יב: 28
דף יג. 29
דף יג: 31
דף יד. 32
דף יד: 32
דף טו. 33
דף טו: 34
דף טז. 35
דף טז: 35
דף יז. 36
דף יז: 37
דף יח. 38
דף יח: 39
דף יט. 40
דף יט: 41
דף כ. 42
דף כ: 43
דף כא. 44
דף כא: 46
דף כב. 47
דף כב: 48
דף כג. 49
דף כג: 50
דף כד. 51
דף כד: 52
דף כה. 53
דף כה: 54
דף כו. 55
דף כו: 56
דף כז. 56
דף כז: 57
דף כח. 58
דף כח: 59
דף כט. 60
דף כט: 61
דף ל. 63
דף ל: 65
דף לא. 66
דף לא: 68
דף לב. 69
דף לב: 71

דף לג. 72
דף לג: 74
דף לד. 76
דף לד: 77
דף לה. 78
דף לה: 78
דף לו. 80
דף לו: 80
דף לז. 81
דף לז: 82
דף לח. 83
דף לח: 85
דף לט. 86
דף לט: 87
דף מ. 88
דף מ: 89
דף מא. 90
דף מא: 91
דף מב. 92
דף מב: 92
דף מג. 93
דף מג: 94
דף מד. 95
דף מד: 96
דף מה. 96
דף מה: 98
דף מו. 99
דף מו: 100
דף מז. 101
דף מז: 101
דף מח. 102
דף מח: 103
דף מט. 104
דף מט: 105
דף נ. 106
דף נ: 108
דף נא. 109
דף נא: 110
דף נב. 111
דף נב: 112
דף נג. 114
דף נג: 115
דף נד. 117
דף נד: 118
דף נה. 119
דף נה: 121
דף נו. 123
דף נו: 124
דף נז. 126
דף נז: 127
דף נח. 128
דף נח: 129
דף נט. 130
דף נט: 131
דף ס. 132
דף ס: 133
דף סא. 135
דף סא: 136
דף סב. 137
דף סב: 138
דף סג. 140
דף סג: 142
דף סד. 143
דף סד: 145

דף סה. 146
דף סה: 147
דף סו. 148
דף סו: 149
דף סז. 150
דף סז: 152
דף סח. 153
דף סח: 154
דף סט. 155
דף סט: 156
דף ע. 157
דף ע: 158
דף עא. 159
דף עא: 160
דף עב. 160
דף עב: 161
דף עג. 162
דף עג: 163
דף עד. 164
דף עד: 165
דף עה. 166
דף עה: 167
דף עו. 168
דף עו: 169
דף עז. 170
דף עז: 170
דף עח. 172
דף עח: 173
דף עט. 174
דף עט: 175
דף פ. 176
דף פ: 177
דף פא. 179
דף פא: 180
דף פב. 181
דף פב: 182
דף פג. 183
דף פג: 184
דף פד. 185
דף פד: 186
דף פה. 186
דף פה: 187
דף פו. 187
דף פו: 188
דף פז. 189
דף פז: 190
דף פח. 191
דף פח: 193
דף פט. 194
דף פט: 196
דף צ. 197
דף צ: 198
דף צא. 199
דף צא: 200
דף צב. 202
דף צב: 203
דף צג. 204
דף צג: 205
דף צד. 206
דף צד: 207
דף צה. 208
דף צה: 209
דף צו. 210
דף צו: 211

דף צז. 212
דף צז: 214
דף צח. 215
דף צח: 216
דף צט. 217
דף צט: 218
דף ק. 219
דף ק: 220
דף קא. 221
דף קא: 222
דף קב. 223
דף קב: 224
דף קג. 225
דף קג: 226
דף קד. 228
דף קד: 229
דף קה. 230
דף קה: 232
דף קו. 233
דף קו: 234
דף קז. 235
דף קז: 236
דף קח. 238
דף קח: 239
דף קט. 241
דף קט: 242
דף קי. 244
דף קי: 245
דף קיא. 246
דף קיא: 247
דף קיב. 248
דף קיב: 250
דף קיג. 251
דף קיג: 252
דף קיד. 254
דף קיד: 255
דף קטו. 256
דף קטו: 257
דף קטז. 259
דף קטז: 260
דף קיז. 261
דף קיז: 262
דף קיח. 264
דף קיח: 265
דף קיט. 266
דף קיט: 268
דף קכ. 270
דף קכ: 271
דף קכא. 273
דף קכא: 274
דף קכב. 275
דף קכב: 276
דף קכג. 277
דף קכג: 278
דף קכד. 279
דף קכד: 281
דף קכה. 283
דף קכה: 284
דף קכו. 285
דף קכו: 286
דף קכז. 287
דף קכז: 288
דף קכח. 290
דף קכח: 292

דף קכט. 294
דף קכט: 295
דף קל. 297
דף קל: 299
דף קלא. 300
דף קלא: 301
דף קלב. 302
דף קלב: 303
דף קלג. 305
דף קלג: 306
דף קלד. 308
דף קלד: 309
דף קלה. 311
דף קלה: 312
דף קלו. 313
דף קלו: 314
דף קלז. 315
דף קלז: 317
דף קלח. 318
דף קלח: 319
דף קלט. 321
דף קלט: 322
דף קמ. 323
דף קמ: 325
דף קמא. 327
דף קמא: 328
דף קמב. 329
דף קמב: 331
דף קמג. 332
דף קמג: 333
דף קמד. 334
דף קמד: 335
דף קמה. 336
דף קמה: 337
דף קמו. 339
דף קמו: 340
דף קמז. 342
דף קמז: 343
דף קמח. 344
דף קמח: 346
דף קמט. 347
דף קמט: 348
דף קנ. 350
דף קנ: 351
דף קנא. 352
דף קנא: 353
דף קנב. 355
דף קנב: 357
דף קנג. 359
דף קנג: 360
דף קנד. 362
דף קנד: 362
דף קנה. 363
דף קנה: 365
דף קנו. 366
דף קנו: 368
דף קנז. 369
דף קנז: 371

דף ב.

מַתְנִי׳ **יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת**, שְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע בִּפְנִים, וּשְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע בַּחוּץ.
כֵּיצַד?
הֶעָנִי עוֹמֵד בַּחוּץ, וּבַעַל הַבַּיִת בִּפְנִים: פָּשַׁט הֶעָנִי אֶת יָדוֹ לִפְנִים וְנָתַן לְתוֹךְ יְדוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, אוֹ שֶׁנְּטָל מִתּוֹכָהּ וְהוֹצִיא — הֶעָנִי חַיָּיב וּבַעַל הַבַּיִת פָּטוּר.
פָּשַׁט בַּעַל הַבַּיִת אֶת יָדוֹ לַחוּץ וְנָתַן לְתוֹךְ יְדוֹ שֶׁל עָנִי, אוֹ שֶׁנְּטָל מִתּוֹכָהּ וְהִכְנִיס — בַּעַל הַבַּיִת חַיָּיב וְהֶעָנִי פָּטוּר.
פָּשַׁט הֶעָנִי אֶת יָדוֹ לִפְנִים וְנָטַל בַּעַל הַבַּיִת מִתּוֹכָהּ, אוֹ שֶׁנָּתַן לְתוֹכָהּ וְהוֹצִיא — שְׁנֵיהֶם פְּטוּרִין.
פָּשַׁט בַּעַל הַבַּיִת אֶת יָדוֹ לַחוּץ וְנָטַל הֶעָנִי מִתּוֹכָהּ, אוֹ שֶׁנָּתַן לְתוֹכָהּ וְהִכְנִיס — שְׁנֵיהֶם פְּטוּרִין.
גְּמָ׳ תְּנַן הָתָם: שְׁבוּעוֹת, שְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע.

דף ב:

יְדִיעוֹת הַטּוּמְאָה, שְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע.
מַרְאוֹת נְגָעִים, שְׁנַיִם שֶׁהֵן אַרְבָּעָה.
יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת, שְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע.
מַאי שְׁנָא הָכָא דְּתָנֵי ״שְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע בִּפְנִים וּשְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע בַּחוּץ״, וּמַאי שְׁנָא הָתָם דְּתָנֵי ״שְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע״ וְתוּ לָא?
הָכָא דְּעִיקַּר שַׁבָּת הוּא, תְּנֵי אָבוֹת וְתָנֵי תּוֹלְדוֹת. הָתָם דְּלָאו עִיקַּר שַׁבָּת הוּא, אָבוֹת תָּנֵי, תּוֹלְדוֹת לָא תָּנֵי.
אָבוֹת מַאי נִיהוּ? — יְצִיאוֹת, וְיִצִיאוֹת תְּרֵי הָווֹיְין!
וְכִי תֵּימָא, מֵהֶן לְחִיּוּב וּמֵהֶן לְפָטוּר, וְהָא דּוּמְיָא דְּמַרְאוֹת נְגָעִים קָתָנֵי: מָה הָתָם כּוּלְּהוּ לְחִיּוּבָא, אַף הָכָא נָמֵי כּוּלְּהוּ לְחִיּוּבָא!
אֶלָּא אָמַר רַב פָּפָּא: הָכָא דְּעִיקַּר שַׁבָּת הוּא, תָּנֵי חִיּוּבֵי וּפְטוּרֵי. הָתָם דְּלָאו עִיקַּר שַׁבָּת הוּא, חִיּוּבֵי תָּנֵי וּפְטוּרֵי לָא תָּנֵי.
חִיּוּבֵי מַאי נִיהוּ? — יְצִיאוֹת, יְצִיאוֹת תַּרְתֵּי הָווֹיְין! — שְׁתַּיִם דְּהוֹצָאָה וּשְׁתַּיִם דְּהַכְנָסָה.
וְהָא ״יְצִיאוֹת״ קָתָנֵי! אָמַר רַב אַשִׁי: תַּנָּא הַכְנָסָה נָמֵי ״הוֹצָאָה״ קָרֵי לַהּ.
מַמַּאי? מִדְּתָנֵן: הַמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת — חַיָּיב. מִי לָא עָסְקִינַן דְּקָא מְעַיֵּיל מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, וְקָא קָרֵי לַהּ ״הוֹצָאָה״?

וְטַעְמָא מַאי? — כָּל עֲקִירַת חֵפֶץ מִמְּקוֹמוֹ תַּנָּא "הוֹצָאָה" קָרֵי לַהּ.
אָמַר רָבִינָא: מַתְנִיתִין נָמֵי דַּיְקָא, דְּקָתָנֵי "יְצִיאוֹת" וְקָא מְפָרֵשׁ הַכָּנְסָה לְאַלְתַּר. שְׁמַע מִינַּהּ.
רָבָא אָמַר, "רְשׁוּיוֹת" קָתָנֵי: "רְשׁוּיוֹת שַׁבָּת שְׁתַּיִם".
אֲמַר לֵיהּ רַב מַתְנָה לְאַבָּיֵי: הָא תַּמְנֵי הָוְיֵין? תַּרְתֵּי סָרֵי הָוְיֵין!
וְלִיטַעְמָיךְ שִׁיתְסְרֵי הָוְיֵין!
אָמַר לֵיהּ — הָא לָא קַשְׁיָא: בִּשְׁלָמָא

דף ג.

בָּבָא דְּרֵישָׁא, פָּטוּר וּמוּתָּר לָא קָתָנֵי. אֶלָּא בָּבָא דְּסֵיפָא, דְּפָטוּר אֲבָל אָסוּר — קַשְׁיָא.
מִי אִיכָּא בְּכוּלֵּי שַׁבָּת "פָּטוּר וּמוּתָּר"?! וְהָאֲמַר שְׁמוּאֵל: כֹּל פְּטוּרֵי דְּשַׁבָּת פָּטוּר אֲבָל אָסוּר,
בַּר מֵהֲנֵי תְּלָת דְּפָטוּר וּמוּתָּר: צֵידַת צְבִי, וְצֵידַת נָחָשׁ, וּמֵפִיס מוּרְסָא!
כִּי אִיצְטְרִיךְ לֵיהּ לִשְׁמוּאֵל, פְּטוּרֵי דְּקָא עָבֵיד מַעֲשֶׂה, פְּטוּרֵי דְּלָא קָא עָבֵיד מַעֲשֶׂה אִיכָּא טוּבָא.
מִכָּל מָקוֹם, תַּרְתֵּי סָרֵי הָוְיֵין! פְּטוּרֵי דְּאָתֵי בְּהוּ לִידֵי חִיּוּב חַטָּאת — קָא חָשֵׁיב, דְּלָא אָתֵי בְּהוּ לִידֵי חִיּוּב חַטָּאת — לָא קָא חָשֵׁיב.
שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין, וְהָא אִתְעֲבִידָא מְלָאכָה מִבֵּינַיְיהוּ? תַּנְיָא רַבִּי אוֹמֵר: "מֵעִם הָאָרֶץ בַּעֲשׂוֹתָהּ", הָעוֹשֶׂה אֶת כּוּלָּהּ, וְלֹא הָעוֹשֶׂה אֶת מִקְצָתָהּ. יָחִיד וְעָשָׂה אוֹתָהּ — חַיָּיב, שְׁנַיִם וְעָשׂוּ אוֹתָהּ — פְּטוּרִין. אִיתְּמַר נָמֵי, אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר גַּמְדָּא: נִזְרְקָה מִפִּי חֲבוּרָה וְאָמְרוּ: "בַּעֲשׂוֹתָהּ", יָחִיד שֶׁעָשָׂאָהּ — חַיָּיב, שְׁנַיִם שֶׁעָשָׂאוּהָ — פְּטוּרִין.
בְּעָא מִינֵּיהּ רַב מַרְבִּי: הִטְעִינוֹ חֲבֵירוֹ אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין, וְהוֹצִיאָן לַחוּץ, מַהוּ? עֲקִירַת גּוּפוֹ כַּעֲקִירַת חֵפֶץ מִמְּקוֹמוֹ דָּמֵי, וּמִיחַיַּיב, אוֹ דִילְמָא לָא? אֲמַר לֵיהּ: חַיָּיב, וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְיָדוֹ.
מַאי טַעְמָא? — גּוּפוֹ נָייחַ, יָדוֹ לָא נָייחַ.

דף ג:

אֲמַר לֵיהּ רַבִּי חִיָּיא לְרַב: בַּר פַּחֲתֵי! לָא אָמֵינָא לָךְ, כִּי קָאֵי רַבִּי בְּהָא מַסֶּכְתָּא לָא תְּשַׁיְילֵיהּ בְּמַסֶּכְתָּא אַחֲרִיתִי, דִּילְמָא לָאו אַדַּעְתֵּיהּ. דְּאִי לָאו דְּרַבִּי גַּבְרָא רַבָּה הוּא — כַּסֵּפְתֵּיהּ, דְּמִשַּׁנֵּי לָךְ שִׁינּוּיָא דְּלָאו שִׁינּוּיָא הוּא.
הַשְׁתָּא מִיהַת שַׁפִּיר מְשַׁנֵּי לָךְ. דְּתַנְיָא: הָיָה טָעוּן אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין מִבְּעוֹד יוֹם, וְהוֹצִיאָן לַחוּץ מְשֻׁחָשֵׁיכָה — חַיָּיב, לְפִי שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה לְיָדוֹ.
אָמַר אַבָּיֵי: פְּשִׁיטָא לִי יָדוֹ שֶׁל אָדָם אֵינָהּ לֹא כִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְלֹא כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד. כִּרְשׁוּת הָרַבִּים לָא דָּמְיָא — מִידּוֹ דְּעָנֵי. כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד לָא דָּמְיָא — מִידּוֹ דְּבַעַל הַבַּיִת.

בָּעֵי אַבָּיֵי: יָדוֹ שֶׁל אָדָם, מַהוּ שֶׁתֵּעָשֶׂה כְּכַרְמְלִית? מִי קָנְסוּהּ רַבָּנַן לְאַהְדּוֹרֵי לְגַבֵּיהּ, אוֹ לָא? תָּא שְׁמַע: הָיְתָה יָדוֹ מְלֵאָה פֵּירוֹת וְהוֹצִיאָהּ לַחוּץ, תָּנֵי חֲדָא אָסוּר לְהַחֲזִירָהּ, וְתָנֵי אִידַּךְ מוּתָּר לְהַחֲזִירָהּ. מַאי לָאו בְּהָא קָמִיפַּלְגִי? דְּמָר סָבַר כְּכַרְמְלִית דְּמָיָא, וּמָר סָבַר לָאו כְּכַרְמְלִית דְּמָיָא?!

לָא, דְּכוּלֵּי עָלְמָא כְּכַרְמְלִית דְּמָיָא, וְלָא קָשְׁיָא: כָּאן, לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה. כָּאן, לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: אִידֵּי וְאִידֵּי לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה וְלָאו כְּכַרְמְלִית דְּמָיָא, וְלָא קָשְׁיָא: כָּאן מִבְּעוֹד יוֹם, כָּאן מִשֶּׁחָשֵׁיכָה. מִבְּעוֹד יוֹם — לָא קָנְסוּהּ רַבָּנַן, מִשֶּׁחָשֵׁיכָה — קָנְסוּהּ רַבָּנַן.

אַדְּרַבָּה, אֵיפְכָא מִסְתַּבְּרָא! מִבְּעוֹד יוֹם, דְּאִי שָׁדֵי לֵיהּ לָא אָתֵי לִידֵי חִיּוּב חַטָּאת — לֵיקְנְסוּהּ רַבָּנַן. מִשֶּׁחָשֵׁיכָה, דְּאִי שָׁדֵי לֵיהּ אָתֵי בְּהוּ לִידֵי חִיּוּב חַטָּאת — לָא לֵיקְנְסוּהּ רַבָּנַן.

וּמִדְּלָא קָא מְשַׁנְיָנן הָכִי, תִּפְשׁוֹט דְּרַב בִּיבִי בַּר אַבָּיֵי. דְּבָעֵי רַב בִּיבִי בַּר אַבָּיֵי: הִדְבִּיק פַּת בַּתַּנּוּר, הִתִּירוּ לוֹ לְרַדּוֹתָהּ קוֹדֶם שֶׁיָּבֹא לִידֵי חִיּוּב חַטָּאת, אוֹ לֹא הִתִּירוּ?

תִּפְשׁוֹט דְּלֹא הִתִּירוּ. הָא לָא קָשְׁיָא, וְתִפְשׁוֹט.

וְאִיבָּעֵית אֵימָא, לְעוֹלָם לָא תִּפְשׁוֹט, וְלָא קָשְׁיָא: כָּאן בְּשׁוֹגֵג, כָּאן בְּמֵזִיד. בְּשׁוֹגֵג — לָא קָנְסוּהּ רַבָּנַן. בְּמֵזִיד קָנְסוּהּ רַבָּנַן.

וְאִיבָּעֵית אֵימָא, אִידֵּי וְאִידֵּי בְּשׁוֹגֵג, וְהָכָא בְּקָנְסוּ שׁוֹגֵג אַטּוּ מֵזִיד קָמִיפַּלְגִי: מָר סָבַר קָנְסוּ שׁוֹגֵג אַטּוּ מֵזִיד. וּמָר סָבַר לֹא קָנְסוּ שׁוֹגֵג אַטּוּ מֵזִיד.

וְאִיבָּעֵית אֵימָא, לְעוֹלָם לֹא קָנְסוּ, וְלָא קָשְׁיָא: כָּאן לְאוֹתָהּ חָצֵר,

דף ד.

כָּאן לְחָצֵר אַחֶרֶת. כְּדִבְעָא מִינַּיהּ רָבָא מֵרַב נַחְמָן: הָיְתָה יָדוֹ מְלֵאָה פֵּירוֹת וְהוֹצִיאָהּ לַחוּץ, מַהוּ לְהַחֲזִירָהּ לְאוֹתָהּ חָצֵר? אָמַר לֵיהּ: מוּתָּר. לְחָצֵר אַחֶרֶת מַהוּ? אָמַר לֵיהּ: אָסוּר.

וּמַאי שְׁנָא! לְכִי תֵּיכּוֹל עֲלַהּ כּוֹרָא דְּמִילְחָא. הָתָם, לָא אִיתְעֲבִידָא מַחְשַׁבְתּוֹ. הָכָא, אִיתְעֲבִידָא מַחְשַׁבְתּוֹ.

גּוּפָא. בָּעֵי רַב בִּיבִי בַּר אַבָּיֵי: הִדְבִּיק פַּת בַּתַּנּוּר הִתִּירוּ לוֹ לְרַדּוֹתָהּ קוֹדֶם שֶׁיָּבוֹא לִידֵי חִיּוּב חַטָּאת, אוֹ לֹא הִתִּירוּ?

אָמַר לֵיהּ רַב אַחָא בַּר אַבָּיֵי לְרָבִינָא: הֵיכִי דָּמֵי? אִילֵּימָא בְּשׁוֹגֵג וְלָא אִיתְּכַר לֵיהּ, לְמַאן הִתִּירוּ?

וְאֶלָּא לָאו דְּאִיהַדַּר וְאִיתְּכַר, מִי מְחַיַּיב?! וְהָתְנַן: כָּל חַיָּיבֵי חֲטָאוֹת — אֵינָן חַיָּיבִין עַד שֶׁתְּהֵא תְּחִלָּתָן שְׁגָגָה וְסוֹפָן שְׁגָגָה.

אֶלָּא בְּמֵזִיד. "קוֹדֶם שֶׁיָּבֹא לִידֵי אִיסּוּר סְקִילָה" מִיבָּעֵי לֵיהּ!

אָמַר רַב שֵׁילָא: לְעוֹלָם בְּשׁוֹגֵג, וּלְמַאן הִתִּירוּ — לַאֲחֵרִים.

מַתְקִיף לַהּ רַב שֵׁשֶׁת: וְכִי אוֹמְרִים לוֹ לָאָדָם ״חָטָא כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה חֲבֵירְךָ״?!
אֶלָּא אָמַר רַב אָשֵׁי: לְעוֹלָם בְּמֵזִיד. וְאֵימָא: קוֹדֶם שֶׁיָּבֹא לִידֵי אִיסּוּר סְקִילָה. רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא מַתְנֵי לַהּ בְּהֶדְיָא. אָמַר רַב בִּיבִי בַּר אַבָּיֵי: הִדְבִּיק פַּת בַּתַּנּוּר הִתִּירוּ לוֹ לְרִדּוֹתָהּ קוֹדֶם שֶׁיָּבֹא לִידֵי אִיסּוּר סְקִילָה.
פָּשַׁט הֶעָנִי אֶת יָדוֹ: אַמַּאי חַיָּיב? וְהָא בָּעֵינַן עֲקִירָה וְהַנָּחָה מֵעַל גַּבֵּי מְקוֹם אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, וְלֵיכָּא?
אָמַר רַבָּה: הָא מַנִּי? — רַבִּי עֲקִיבָא, דְּאָמַר לָא בָּעֵינַן מְקוֹם אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה. דִּתְנַן: הַזּוֹרֵק מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים בָּאֶמְצַע, רַבִּי עֲקִיבָא מְחַיֵּיב, וַחֲכָמִים פּוֹטְרִים.
רַבִּי עֲקִיבָא סָבַר אָמְרִינַן ״קְלוּטָה כְּמִי שֶׁהוּנָּחָה דָּמְיָא״. וְרַבָּנַן סָבְרִי לָא אָמְרִינַן ״קְלוּטָה כְּמִי שֶׁהוּנָּחָה דָּמְיָא״.
לְמֵימְרָא דִּפְשִׁיטָא לֵיהּ לְרַבָּה דְּבִקְלוּטָה כְּמִי שֶׁהוּנָּחָה דָּמְיָא,

דף ד:

וּבְתוֹךְ עֲשָׂרָה פְּלִיגִי? וְהָא מִיבַּעְיָא בָּעֵי לַהּ רַבָּה! דְּבָעֵי רַבָּה: לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה פְּלִיגִי — וּבְהָא פְּלִיגִי: דְּרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר קְלוּטָה כְּמִי שֶׁהוּנָּחָה דָּמְיָא, וְרַבָּנַן סָבְרִי לָא אָמְרִינַן קְלוּטָה כְּמִי שֶׁהוּנָּחָה דָּמְיָא. אֲבָל לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה דִּבְרֵי הַכֹּל פָּטוּר, וּדְכוּלֵי עָלְמָא לָא יָלְפִינַן זוֹרֵק מִמּוֹשִׁיט.
אוֹ דִילְמָא לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה פְּלִיגִי — וּבְהָא פְּלִיגִי: דְּרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר יָלְפִינַן זוֹרֵק מִמּוֹשִׁיט, וְרַבָּנַן סָבְרִי לָא יָלְפִינַן זוֹרֵק מִמּוֹשִׁיט. אֲבָל לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה דִּבְרֵי הַכֹּל חַיָּיב. מַאי טַעְמָא, אָמְרִינַן קְלוּטָה כְּמִי שֶׁהוּנָּחָה דָּמְיָא.
הָא לָא קַשְׁיָא: בָּתַר דְּאִיבַּעְיָא הֲדַר אִיפְּשִׁיטָא לֵיהּ דְּסָבַר רַבִּי עֲקִיבָא קְלוּטָה כְּמִי שֶׁהוּנָּחָה דָּמְיָא.
וְדִילְמָא הַנָּחָה הוּא דְּלָא בָּעֵיא, הָא עֲקִירָה בָּעֵיא!
אֶלָּא אָמַר רַב יוֹסֵף: הָא מַנִּי? — רַבִּי הִיא.
הֵי רַבִּי? אִילֵּימָא הָא רַבִּי, דְּתַנְיָא: זָרַק וְנָח עַל גַּבֵּי זִיז כָּל שֶׁהוּא — רַבִּי מְחַיֵּיב, וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין.
הָתָם כִּדְבָעֵינַן לְמֵימַר לְקַמָּן כִּדְאַבָּיֵי, דְּאָמַר אַבָּיֵי: הָכָא בְּאֵילָן הָעוֹמֵד בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְנוֹפוֹ נוֹטֶה לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְזָרַק וְנָח אֲנוֹפוֹ.
דְּרַבִּי סָבַר: אָמְרִינַן ״שְׁדִי נוֹפוֹ בָּתַר עִיקָּרוֹ״. וְרַבָּנַן סָבְרִי: לָא אָמְרִינַן ״שְׁדִי נוֹפוֹ בָּתַר עִיקָּרוֹ״.

אֶלָּא הָא רַבִּי, דְּתַנְיָא: זָרַק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּרְשׁוּת הַיָּחִיד בָּאֶמְצַע — רַבִּי מְחַיֵּיב, וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין.
וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, מְחַיֵּיב הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן: אַחַת מִשּׁוּם הוֹצָאָה, וְאַחַת מִשּׁוּם הַכְנָסָה. אַלְמָא לָא בָּעֵי עֲקִירָה וְלָא הַנָּחָה עַל גַּבֵּי מְקוֹם אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה.
הָא אִיתְּמַר עֲלָהּ, רַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרִי תַּרְוַויְיהוּ:

דף ה.

לָא מְחַיֵּיב רַבִּי אֶלָּא בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד מְקוֹרֶה, דְּאָמְרִינַן: בֵּיתָא כְּמַאן דְּמַלְיָא דְּמְיָא. אֲבָל שֶׁאֵינוֹ מְקוֹרֶה — לָא.
וְכִי תֵּימָא הָכָא נָמֵי בִּמְקוֹרֶה — הָתִינַח בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד מְקוֹרֶה, בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מְקוֹרֶה מִי חַיָּיב? וְהָאָמַר רַב שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָה אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב: הַמַּעֲבִיר חֵפֶץ אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מְקוֹרֶה, פָּטוּר — לְפִי שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה לְדִגְלֵי מִדְבָּר.
אֶלָּא אָמַר רַבִּי זֵירָא: הָא מַנִּי? — אֲחֵרִים הִיא. דְּתַנְיָא: אֲחֵרִים אוֹמְרִים: עָמַד בְּמְקוֹמוֹ וְקִבֵּל — חַיָּיב, עָקַר מִמְּקוֹמוֹ וְקִבֵּל — פָּטוּר. עָמַד בְּמְקוֹמוֹ וְקִבֵּל — חַיָּיב, הָא בָּעֵינַן הַנָּחָה עַל גַּבֵּי מְקוֹם אַרְבָּעָה וְלֵיכָּא! אֶלָּא שְׁמַע מִינַּהּ לָא בָּעֵינַן מְקוֹם אַרְבָּעָה.
וְדֵילְמָא הַנָּחָה הוּא דְּלָא בָּעֵינַן, הָא עֲקִירָה בָּעֵינַן. וְהַנָּחָה נָמֵי, דֵּילְמָא דִּפְשִׁיט כַּנְפֵּיהּ וְקַבְּלֵהּ — דְּאֵיכָּא נָמֵי הַנָּחָה.
אָמַר רַבִּי אַבָּא: מַתְנִיתִין, כְּגוֹן שֶׁקִּבֵּל בִּטְרַסְקָל וְהִנִּיחַ עַל גַּבֵּי טְרַסְקָל, דְּאֵיכָּא נָמֵי הַנָּחָה.
וְהָא "יָדוֹ" קָתָנֵי? — תְּנִי "טְרַסְקָל שֶׁבְּיָדוֹ".
הָתִינַח טְרַסְקָל בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד, אֶלָּא טְרַסְקָל שֶׁבִּרְשׁוּת הָרַבִּים רְשׁוּת הַיָּחִיד הוּא.
לֵימָא דְּלָא כְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה. דְּתַנְיָא, רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נָעַץ קָנֶה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבְרֹאשׁוֹ טְרַסְקָל, זָרַק וְנָח עַל גַּבָּיו — חַיָּיב.
דְּאִי כְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה, פָּשַׁט בַּעַל הַבַּיִת אֶת יָדוֹ לַחוּץ וְנָתַן לְתוֹךְ יָדוֹ שֶׁל עָנִי אַמַּאי חַיָּיב? מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הַיָּחִיד קָא מַפֵּיק!
אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה, הָתָם לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה, הָכָא לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה.
קַשְׁיָא לֵיהּ לְרַבִּי אֲבָהוּ: מִי קָתָנֵי "טְרַסְקָל שֶׁבְּיָדוֹ", וְהָא "יָדוֹ" קָתָנֵי! אֶלָּא אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: כְּגוֹן שֶׁשִּׁלְשֵׁל יָדוֹ לְמַטָּה מִשְּׁלשָׁה וְקִבְּלֵהּ.
וְהָא "עוֹמֵד" קָתָנֵי? — בְּשׁוֹחֶה. וְאִיבָּעֵית אֵימָא — בְּגוּמָּא. וְאִיבָּעֵית אֵימָא — בְּנָנָס.
אָמַר רָבָא: אִיכְּפַל תַּנָּא לְאַשְׁמְעִינַן כֹּל הָנֵי?! אֶלָּא אָמַר רָבָא: יָדוֹ שֶׁל אָדָם חֲשׁוּבָה לוֹ כְּאַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה. וְכֵן כִּי אָתָא רָבִין, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: יָדוֹ שֶׁל אָדָם חֲשׁוּבָה לוֹ כְּאַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה.

אָמַר רַבִּי אָבִין אָמַר רַבִּי אִילְעַאי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: זָרַק חֵפֶץ וְנָח בְּתוֹךְ יָדוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ — חַיָּיב. מַאי קָא מַשְׁמַע לַן? — יָדוֹ שֶׁל אָדָם חֲשׁוּבָה לוֹ כְּאַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה? וְהָא אָמְרָה רַבִּי יוֹחָנָן חֲדָא זִימְנָא? מַהוּ דְתֵימָא הָנֵי מִילֵּי, הֵיכָא דְּאַחְשְׁבַהּ הוּא לִידֵיהּ. אֲבָל הֵיכָא דְּלָא אַחְשְׁבַהּ הוּא לִידֵיהּ — אֵימָא לָא. קָא מַשְׁמַע לַן.

אָמַר רַבִּי אָבִין אָמַר רַבִּי אִילְעַאי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: עָמַד בִּמְקוֹמוֹ וְקִיבֵּל — חַיָּיב. עָקַר מִמְּקוֹמוֹ וְקִיבֵּל — פָּטוּר. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי, אֲחֵרִים אוֹמְרִים: עָמַד בִּמְקוֹמוֹ וְקִיבֵּל — חַיָּיב. עָקַר מִמְּקוֹמוֹ וְקִיבֵּל — פָּטוּר.

בָּעֵי רַבִּי יוֹחָנָן: זָרַק חֵפֶץ וְנֶעֱקַר הוּא מִמְּקוֹמוֹ וְחָזַר וְקִיבְּלוֹ — מַהוּ?

מַאי קָמְבַעְיָא לֵיהּ? אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה: "שְׁנֵי כֹחוֹת בָּאָדָם אֶחָד" קָא מְבַעְיָא לֵיהּ. שְׁנֵי כֹחוֹת בְּאָדָם אֶחָד כְּאָדָם אֶחָד דָּמֵי, וְחַיָּיב, אוֹ דִילְמָא כִּשְׁנֵי בְנֵי אָדָם דָּמֵי, וּפָטוּר. תֵּיקוּ.

אָמַר רַבִּי אָבִין אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הִכְנִיס יָדוֹ לְתוֹךְ חֲצַר חֲבֵירוֹ וְקִיבֵּל מֵי גְּשָׁמִים וְהוֹצִיא — חַיָּיב. מַתְקִיף לַהּ רַבִּי זֵירָא: מָה לִי הִטְעִינוֹ חֲבֵירוֹ, מָה לִי הִטְעִינוֹ שָׁמַיִם, אִיהוּ לָא עָבֵיד עֲקִירָה?! לָא תֵּימָא "קִיבֵּל" אֶלָּא "קָלַט". וְהָא בָּעֵינַן עֲקִירָה מֵעַל גַּבֵּי מְקוֹם אַרְבָּעָה, וְלֵיכָּא!

אָמַר רַבִּי חִיָּיא בְּרֵיהּ דְּרַב הוּנָא: כְּגוֹן שֶׁקָּלַט מֵעַל גַּבֵּי הַכּוֹתֶל. עַל גַּבֵּי כּוֹתֶל נָמֵי, וְהָא לָא נָח! — כִּדְאָמַר רָבָא בְּכוֹתֶל מְשׁוּפָּע, הָכָא נָמֵי בְּכוֹתֶל מְשׁוּפָּע. וְהֵיכָא אִיתְמַר דְּרָבָא — אַהָא דְּתָנַן:

דף ה:

הָיָה קוֹרֵא בַּסֵּפֶר עַל הָאִיסְקוּפָּה וְנִתְגַּלְגֵּל הַסֵּפֶר מִיָּדוֹ — גּוֹלְלוֹ אֶצְלוֹ. הָיָה קוֹרֵא בְּרֹאשׁ הַגָּג וְנִתְגַּלְגֵּל הַסֵּפֶר מִיָּדוֹ, עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לַעֲשָׂרָה טְפָחִים — גּוֹלְלוֹ אֶצְלוֹ. מִשֶּׁהִגִּיעַ לַעֲשָׂרָה טְפָחִים — הוֹפְכוֹ עַל הַכְּתָב. וְהָוֵינַן בַּהּ: אַמַּאי הוֹפְכוֹ עַל הַכְּתָב? הָא לָא נָח!

וְאָמַר רָבָא: בְּכוֹתֶל מְשׁוּפָּע. אֵימוֹר דְּאָמַר רָבָא בְּסֵפֶר, דַּעֲבִיד דְּנָיֵיחַ, מַיִם מִי עֲבִידִי דְּנָיֵיחַ?!

אֶלָּא אָמַר רָבָא: כְּגוֹן שֶׁקָּלַט מֵעַל גַּבֵּי גּוּמָּא. גּוּמָּא פְּשִׁיטָא! מַהוּ דְּתֵימָא מַיִם עַל גַּבֵּי מַיִם לְאוֹ הַנָּחָה הוּא, קָא מַשְׁמַע לַן.

וְאָזְדָא רָבָא לְטַעְמֵיהּ, דְּאָמַר רָבָא: מַיִם עַל גַּבֵּי מַיִם — הַיְינוּ הַנָּחָתָן. אֱגוֹז עַל גַּבֵּי מַיִם — לְאוֹ הַיְינוּ הַנָּחָתוֹ. בָּעֵי רָבָא: אֱגוֹז בִּכְלִי וּכְלִי צָף עַל גַּבֵּי מַיִם, בָּתַר אֱגוֹז אָזְלִינַן — וְהָא נָיֵיחַ, אוֹ דִילְמָא בָּתַר כְּלִי אָזְלִינַן — וְהָא לָא נָיֵיחַ, דְּנָיֵיד. תֵּיקוּ.

שֶׁמֶן שֶׁצַּף עַל גַּבֵּי יַיִן, מַחֲלוֹקֶת רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וְרַבָּנַן. דִּתְנַן: שֶׁמֶן שֶׁצַּף עַל גַּבֵּי יַיִן וְנָגַע טְבוּל יוֹם בַּשֶּׁמֶן — לֹא פָּסַל אֶלָּא שֶׁמֶן בִּלְבַד. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: שְׁנֵיהֶם מְחוּבָּרִים זֶה לָזֶה.

אָמַר רַבִּי אָבִין אָמַר רַבִּי אִילְעַאי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הָיָה טָעוּן אוֹכְלִים וּמַשְׁקִין, וְנִכְנָס וְיוֹצֵא כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ — אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיַּעֲמוֹד.

אָמַר אַבָּיֵי: וְהוּא שֶׁעָמַד לָפוּשׁ. מִמַּאי — מִדְּאָמַר מָר תּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת עָמַד לָפוּשׁ — פָּטוּר, לְכַתֵּף — חַיָּיב. חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת, עָמַד לְפוּשׁ — חַיָּיב. לְכַתֵּף — פָּטוּר.

מַאי קָא מַשְׁמַע לַן? — שֶׁלֹּא הָיְתָה עֲקִירָה מְשָׁעָה רִאשׁוֹנָה לְכָךְ? הָא אַמְרַהּ רַבִּי יוֹחָנָן חֲדָא זִימְנָא! דְּאָמַר רַב סָפְרָא אָמַר רַבִּי אַמֵּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַמַּעֲבִיר חֲפָצִים מִזָּוִית לְזָוִית, וְנִמְלַךְ עֲלֵיהֶן וְהוֹצִיאָן — פָּטוּר, שֶׁלֹּא הָיְתָה עֲקִירָה מְשָׁעָה רִאשׁוֹנָה לְכָךְ. אָמוֹרָאֵי נִינְהוּ, מָר אָמַר לַהּ בְּהַאי לִישָׁנָא, וּמָר אָמַר לַהּ בְּהַאי לִישָׁנָא.

תָּנוּ רַבָּנַן: הַמּוֹצִיא מֵחֲנוּת לִפְלַטְיָא דֶּרֶךְ סְטָיו — חַיָּיב. וּבֶן עַזַּאי פּוֹטֵר.

בְּשִׁלְמָא בֶּן עַזַּאי, קָסָבַר מְהַלֵּךְ כְּעוֹמֵד דָּמֵי. אֶלָּא רַבָּנַן, נְהִי נָמֵי דְּקָסָבְרִי מְהַלֵּךְ לָאו כְּעוֹמֵד דָּמֵי, הֵיכָא אַשְׁכַּחְנָא כְּהַאי גַּוְונָא דְּחַיָּיב?

אָמַר רַב סָפְרָא אָמַר רַבִּי אַמֵּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:

דף ו.

מִידֵּי דְּהָוֵה אַמַּעֲבִיר חֲפָץ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. הָתָם, לָאו אַף עַל גַּב דְּכַמָּה דְּנָקִיט לֵיהּ וְאָזֵיל פָּטוּר, כִּי מַנַּח לֵיהּ — חַיָּיב. הָכָא נָמֵי לָא שְׁנָא.

מִי דָּמֵי?! הָתָם כָּל הֵיכָא דְּמַנַּח לֵיהּ מְקוֹם חִיּוּב הוּא. הָכָא, אִי מַנַּח לֵיהּ בְּסָטְיוֹ מְקוֹם פָּטוּר הוּא.

אֶלָּא מִידֵּי דְּהָוֵה אַמַּעֲבִיר חֲפָץ מִתְּחִלַּת אַרְבַּע לְסוֹף אַרְבַּע. הָתָם לָאו אַף עַל גַּב דְּאִי מַנַּח לֵיהּ בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת פָּטוּר, כִּי מַנַּח לֵיהּ בְּסוֹף אַרְבַּע אַמּוֹת חַיָּיב, הָכָא נָמֵי לָא שְׁנָא.

מִי דָּמֵי?! הָתָם, לְגַבֵּי דְּהַאי גַּבְרָא מְקוֹם פָּטוּר הוּא, לְכוּלֵּי עָלְמָא מְקוֹם חִיּוּב הוּא. הָכָא לְכוּלֵּי עָלְמָא מְקוֹם פָּטוּר הוּא.

אֶלָּא מִידֵּי דְּהָוֵה אַמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים דֶּרֶךְ צַדֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים. הָתָם, לָאו אַף עַל גַּב דְּאִי מַנַּח לֵיהּ אַצַּדֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים — פָּטוּר, וְכִי מַנַּח לֵיהּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים — חַיָּיב, הָכָא נָמֵי לָא שְׁנָא.

מַתְקִיף לַהּ רַב פָּפָּא: הָנִיחָא לְרַבָּנַן דְּאָמְרִי צַדֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים לָאו כִּרְשׁוּת הָרַבִּים דָּמֵי. אֶלָּא לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב דְּאָמַר צַדֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים כִּרְשׁוּת הָרַבִּים דָּמֵי, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר?

אָמַר לֵיהּ רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרַב אִיקָא: אֵימוֹר דְּשָׁמְעַתְּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב דְּאָמַר צְדֵי רְשׁוּת הָרַבִּים כִּרְשׁוּת הָרַבִּים דָּמֵי הֵיכָא דְּלֵיכָּא חִיפּוּפֵי. אֲבָל הֵיכָא דְּאִיכָּא חִיפּוּפֵי מִי שָׁמְעַתְּ לֵיהּ? הִלְכָךְ לְהָא דָּמְיָא.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וּמוֹדֶה בֶּן עַזַּאי בְּזוֹרֵק. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: הַמּוֹצִיא מֵחֲנוּת לְפַלְטֵיָא דֶּרֶךְ סְטָיו — חַיָּיב. אֶחָד הַמּוֹצִיא, וְאֶחָד הַמַּכְנִיס, וְאֶחָד הַזּוֹרֵק, וְאֶחָד הַמּוֹשִׁיט. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר: הַמּוֹצִיא וְהַמַּכְנִיס פָּטוּר, הַמּוֹשִׁיט וְהַזּוֹרֵק — חַיָּיב.

תָּנוּ רַבָּנָן, אַרְבַּע רְשׁוּיוֹת לַשַּׁבָּת: רְשׁוּת הַיָּחִיד, וּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְכַרְמְלִית, וּמָקוֹם פָּטוּר.

וְאֵיזוֹ הִיא רְשׁוּת הַיָּחִיד? — חָרִישׁ שֶׁהוּא עָמוֹק עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה, וְכֵן גָּדֵר שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה — זוֹ הִיא רְשׁוּת הַיָּחִיד גְּמוּרָה.

וְאֵיזוֹ הִיא רְשׁוּת הָרַבִּים? סְרַטְיָא וּפְלַטְיָא גְּדוֹלָה, וּמְבוֹאוֹת הַמְפוּלָּשִׁין — זוֹ הִיא רְשׁוּת הָרַבִּים גְּמוּרָה. אֵין מוֹצִיאִין מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד זוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים זוֹ, וְאֵין מַכְנִיסִין מֵרְשׁוּת הָרַבִּים זוֹ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד זוֹ, וְאִם הוֹצִיא וְהִכְנִיס בְּשׁוֹגֵג — חַיָּיב חַטָּאת, בְּמֵזִיד — עָנוּשׁ כָּרֵת, וְנִסְקָל.

אֲבָל יָם וּבִקְעָה וְאִיסְטְוָונִית וְהַכַּרְמְלִית — אֵינָהּ לֹא כִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְלֹא כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד. וְאֵין נוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין בְּתוֹכָהּ. וְאִם נָשָׂא וְנָתַן בְּתוֹכָהּ — פָּטוּר. וְאֵין מוֹצִיאִין מִתּוֹכָהּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְלֹא מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכָהּ. וְאֵין מַכְנִיסִין מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לְתוֹכָהּ, וְלֹא מִתּוֹכָהּ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד. וְאִם הוֹצִיא וְהִכְנִיס פָּטוּר.

חֲצֵרוֹת שֶׁל רַבִּים וּמְבוֹאוֹת שֶׁאֵינָן מְפוּלָּשִׁין, עֵירְבוּ — מוּתָּרִין. לֹא עֵירְבוּ — אֲסוּרִים.

אָדָם עוֹמֵד עַל הָאִיסְקוּפָּה, נוֹטֵל מִבַּעַל הַבַּיִת וְנוֹתֵן לוֹ, נוֹטֵל מֵעָנִי וְנוֹתֵן לוֹ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִטּוֹל מִבַּעַל הַבַּיִת וְנוֹתֵן לְעָנִי, מֵעָנִי וְנוֹתֵן לְבַעַל הַבַּיִת. וְאִם נָטַל וְנָתַן — שְׁלִשְׁתָּן פְּטוּרִים.

אֲחֵרִים אוֹמְרִים: אִיסְקוּפָּה מְשַׁמֶּשֶׁת שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת. בִּזְמַן שֶׁהַפֶּתַח פָּתוּחַ — כְּלִפְנִים, פֶּתַח נָעוּל — כְּלַחוּץ. וְאִם הָיְתָה אִיסְקוּפָּה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה וּרְחָבָה אַרְבָּעָה — הֲרֵי זֶה רְשׁוּת לְעַצְמָהּ.

אָמַר מָר: "זוֹ הִיא רְשׁוּת הַיָּחִיד". לְמַעוֹטֵי מַאי? לְמַעוֹטֵי הָא דְּרַבִּי יְהוּדָה. דְּתַנְיָא, יָתֵר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי בָתִּים בִּשְׁנֵי צִדֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים, עוֹשֶׂה

דף ו:

לֶחִי מִכָּאן, וְלֶחִי מִכָּאן, אוֹ קוֹרָה מִכָּאן וְקוֹרָה מִכָּאן, וְנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בָּאֶמְצַע. אָמְרוּ לוֹ: אֵין מְעָרְבִין רְשׁוּת הָרַבִּים בְּכָךְ!

וְאַמַּאי קָרוּ לֵיהּ "גְּמוּרָה"? מַהוּ דְּתֵימָא: כִּי פְּלִיגִי רַבָּנַן עֲלֵיהּ דְּרַבִּי יְהוּדָה דְּלָא הָוֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד, הָנֵי מִילֵּי לְטַלְטֵל, אֲבָל לִזְרוֹק מוֹדוּ לֵיהּ — קָא מַשְׁמַע לַן.

אָמַר מָר: ״זוֹ הִיא רְשׁוּת הָרַבִּים״. לְמַעוֹטֵי מַאי? לְמַעוֹטֵי אִידַּךְ דְּרַבִּי יְהוּדָה. דִּתְנַן, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיְתָה דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים מַפְסַקְתָּן — יְסַלְּקֶנָּה לִצְדָדִין. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ צָרִיךְ.

וְאַמַּאי קָרוּ לֵיהּ ״גְּמוּרָה״? אַיְידֵי דִּתְנָא רֵישָׁא ״גְּמוּרָה״, תְּנָא נָמֵי סֵיפָא ״גְּמוּרָה״.

וְלַחֲשׁוֹב נָמֵי מִדְּבָר, דְּהָא תַּנְיָא: אֵיזוֹ הִיא רְשׁוּת הָרַבִּים? — סְרַטְיָא וּפְלַטְיָא גְּדוֹלָה, וּמְבוֹאוֹת הַמְפוּלָּשִׁין, וְהַמִּדְבָּר! אָמַר אַבָּיֵי: לָא קַשְׁיָא, כָּאן בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל שְׁרוּיִין בַּמִּדְבָּר. כָּאן בִּזְמַן הַזֶּה.

אָמַר מָר: אִם הוֹצִיא וְהִכְנִיס בְּשׁוֹגֵג — חַיָּיב חַטָּאת, בְּמֵזִיד — עָנוּשׁ כָּרֵת, וְנִסְקָל. בְּשׁוֹגֵג חַיָּיב חַטָּאת, פְּשִׁיטָא! בְּמֵזִיד עָנוּשׁ כָּרֵת וְנִסְקָל אַצְטְרִיכָא לֵיהּ.

הָא נָמֵי פְּשִׁיטָא! הָא קָא מַשְׁמַע לַן כִּדְרַב, דְּאָמַר רַב: מָצָאתִי מְגִלַּת סְתָרִים בֵּי רַבִּי חִיָּיא וְכָתוּב בָּהּ: אִיסִי בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת, וְאֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת.

אִינִי?! וְהָתְנַן: אֲבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת. וְהַוינַן בַּהּ: מְנָיָנָא לְמָה לִי? וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שֶׁאִם עָשָׂאן כּוּלָּן בְּהֶעְלֵם אַחַת — חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

אֶלָּא אֵימָא: אֵינוֹ חַיָּיב עַל אַחַת מֵהֶן. וְהָא קָא מַשְׁמַע לַן: הָא מֵהָנָךְ דְּלָא מְסַפְּקָן.

אָמַר מָר: אֶבֶן יָם וּבְקִיעָה וְהָאִיסְטְוונִית וְהַכַּרְמְלִית אֵינָן לֹא כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְלֹא כִּרְשׁוּת הָרַבִּים. וּבְקִיעָה אֵינוֹ לֹא כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְלֹא כִּרְשׁוּת הָרַבִּים? וְהָא תְּנַן הַבְּקִיעָה בִּימוֹת הַחַמָּה, רְשׁוּת הַיָּחִיד לַשַּׁבָּת וּרְשׁוּת הָרַבִּים לַטּוּמְאָה. בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים, רְשׁוּת הַיָּחִיד לְכָאן וּלְכָאן!

אָמַר עוּלָּא: לְעוֹלָם כַּרְמְלִית הָוְיָא, וְאַמַּאי קָרֵי לַהּ רְשׁוּת הַיָּחִיד — לְפִי שֶׁאֵינָהּ רְשׁוּת הָרַבִּים.

רַב אָשֵׁי אָמַר:

דף ז.

כְּגוֹן דְּאִית לַהּ מְחִיצוֹת. וְכִי הָא דְּאָמַר עוּלָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: קַרְפֵּף יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם שֶׁלֹּא הוּקַף לְדִירָה, וַאֲפִילּוּ כּוֹר וַאֲפִילּוּ כּוֹרַיִים, הַזּוֹרֵק לְתוֹכוֹ חַיָּיב. מַאי טַעְמָא? — מְחִיצָה הִיא, אֶלָּא שֶׁמְּחוּסֶּרֶת דִּיּוֹרִין.

בְּשִׁלְמָא רַב אָשֵׁי לָא אָמַר כִּדְעוּלָּא, אֶלָּא עוּלָּא מַאי טַעְמָא לָא אָמַר כִּשְׁמַעְתֵּיהּ? אָמַר לָךְ: אִי דְּאִית לַהּ מְחִיצוֹת ״בִּקְעָה״ קָרֵי לַהּ?! קַרְפֵּף הִיא! וְרַב אָשֵׁי ״רְשׁוּת הַיָּחִיד״ קָתָנֵי.

וְהַכָּרְמְלִית. אַטּוּ כּוּלְּהוּ נָמֵי לָאו כַּרְמְלִית נִינְהוּ? כִּי אֲתָא רַב דִּימִי אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא נִצְרְכָה אֶלָּא לְקֶרֶן זָוִית הַסָּמוּכָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים. דְּאַף עַל גַּב דְּזִימְנִין דְּדָחֲקִי בֵּיהּ רַבִּים וְעָיְילִי לְגַוַּהּ, כֵּיוָן דְּלָא נִיחָא תַּשְׁמִישְׁתֵּיהּ, כִּי כַּרְמְלִית דָּמֵי.

כִּי אֲתָא רַב דִּימִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בֵּין הָעַמּוּדִין נִידּוֹן כְּכַרְמְלִית. מַאי טַעְמָא? אַף עַל גַּב דְּדָרְסִי בַּהּ רַבִּים, כֵּיוָן דְּלָא מִסְתַּגְּיָא לְהוּ בְּהֶדְיָא — כְּכַרְמְלִית דָּמְיָא. אָמַר רַבִּי זֵירָא אָמַר רַב יְהוּדָה: אִיצְטְבָא שֶׁלִּפְנֵי הָעַמּוּדִים נִידּוֹן כְּכַרְמְלִית.

לְמַאן דְּאָמַר בֵּין הָעַמּוּדִים, כָּל שֶׁכֵּן אִיצְטְבָא. לְמַאן דְּאָמַר אִיצְטְבָא — אִיצְטְבָא הוּא דְּלָא נִיחָא תַּשְׁמִישְׁתֵּיהּ, אֲבָל בֵּין הָעַמּוּדִים דְּנִיחָא תַּשְׁמִישְׁתֵּיהּ — לָא. לִישָּׁנָא אַחֲרִינָא: אֲבָל בֵּין הָעַמּוּדִין דְּזִימְנִין דְּדָרְסִי לֵיהּ רַבִּים, כִּרְשׁוּת הָרַבִּים דָּמְיָא.

אָמַר רַבָּה בַּר שֵׁילָא אָמַר רַב חִסְדָּא: לְבֵינָה זְקוּפָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְזָרַק וְטָח בְּפָנֶיהָ — חַיָּיב. עַל גַּבָּהּ — פָּטוּר.

אַבָּיֵי וְרָבָא דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: וְהוּא שֶׁגְּבוֹהָה שְׁלֹשָׁה, דְּלָא דָּרְסִי לַהּ רַבִּים. אֲבָל הִיזְמֵי וְהִיגֵי, אַף עַל גַּב דְּלָא גְּבִיהֵי שְׁלֹשָׁה. וְחַיָּיא בַּר רַב אָמַר: אֲפִילּוּ הִיזְמֵי וְהִיגֵי, אֲבָל צוֹאָה לָא. וְרַב אָשֵׁי אָמַר: אֲפִילּוּ צוֹאָה.

אָמַר רַבָּה דְּבֵי רַב שֵׁילָא: כִּי אֲתָא רַב דִּימִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֵין כַּרְמְלִית פְּחוּתָה מֵאַרְבָּעָה. וְאָמַר רַב שֵׁשֶׁת: וְתוֹפֶסֶת עַד עֲשָׂרָה. מַאי "וְתוֹפֶסֶת עַד עֲשָׂרָה"? אִילֵּימָא דְּאִי אִיכָּא מְחִיצָה עֲשָׂרָה הוּא דְּהָוֵי כַּרְמְלִית, וְאִי לָא — לָא הָוֵי כַּרְמְלִית, וְלָא? וְהָאָמַר רַב גִּידֵּל אָמַר רַב חִיָּיא בַּר יוֹסֵף אָמַר רַב: בַּיִת שֶׁאֵין בְּתוֹכוֹ עֲשָׂרָה וְקֵרוּיוֹ מַשְׁלִימוֹ לַעֲשָׂרָה, עַל גַּגּוֹ — מוּתָּר לְטַלְטֵל בְּכוּלּוֹ, בְּתוֹכוֹ — אֵין מְטַלְטְלִין בּוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת!

אֶלָּא מַאי "וְתוֹפֶסֶת עַד עֲשָׂרָה" — דְּעַד עֲשָׂרָה הוּא דְּהָוְיָא כַּרְמְלִית, לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים לָא הָוְיָא כַּרְמְלִית. וְכִי הָא דַּאֲמַר לֵיהּ שְׁמוּאֵל לְרַב יְהוּדָה: שִׁינָּנָא, לָא תֵּיהֲוֵי בְּמֵילֵי דְּשַׁבְּתָא לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה. לְמַאי הִלְכְתָא? אִילֵּימָא דְּאֵין רְשׁוּת הַיָּחִיד לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה? וְהָאָמַר רַב חִסְדָּא: נָעַץ קָנֶה בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְזָרַק וְנָח עַל גַּבָּיו, אֲפִילּוּ גָּבוֹהַּ מֵאָה אַמָּה — חַיָּיב, מִפְּנֵי שֶׁרְשׁוּת הַיָּחִיד עוֹלָה עַד לָרָקִיעַ.

דף ז:

אֶלָּא דְּאֵין רְשׁוּת הָרַבִּים לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה — מַתְנִיתִין הֵיאַ! דִּתְנַן: הַזּוֹרֵק אַרְבַּע אַמּוֹת בַּכּוֹתֶל, לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים — כְּזוֹרֵק בָּאֲוִיר. לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים — כְּזוֹרֵק בָּאָרֶץ. אֶלָּא כַּרְמְלִית, דְּאֵין כַּרְמְלִית לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה. וְאַקֵּילּוּ בַּהּ רַבָּנַן מִקּוּלֵּי רְשׁוּת הַיָּחִיד וּמִקּוּלֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים. מִקּוּלֵּי רְשׁוּת הַיָּחִיד — דְּאִי אִיכָּא מָקוֹם אַרְבָּעָה הוּא דְּהָוְיָא כַּרְמְלִית, וְאִי

לָא — מְקוֹם פָּטוּר בְּעָלְמָא הוּא. מְקוּבְּלֵי רְשׁוּת הָרַבִּים — דְּעַד עֲשָׂרָה טְפָחִים הוּא דְּהָוְיָא כַּרְמְלִית, לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים לָא הָוְיָא כַּרְמְלִית.

גּוּפָא, אָמַר רַב גִּידֵּל אָמַר רַב חִיָּיא בַּר יוֹסֵף אָמַר רַב: בַּיִת שֶׁאֵין תּוֹכוֹ עֲשָׂרָה וְקֵרוּיוֹ מַשְׁלִימוֹ לַעֲשָׂרָה, עַל גַּבּוֹ — מוּתָּר לְטַלְטֵל בְּכוּלּוֹ, בְּתוֹכוֹ — אֵין מְטַלְטְלִין בּוֹ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת.

אָמַר אַבָּיֵי: וְאִם חָקַק בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה וְהִשְׁלִימוֹ לַעֲשָׂרָה, — מוּתָּר לְטַלְטֵל בְּכוּלּוֹ.

מַאי טַעְמָא? — הָוֵי חוֹרֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד, וְחוֹרֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד דָּמוּ. דְּאִיתְמַר: חוֹרֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד דָּמוּ, חוֹרֵי רְשׁוּת הָרַבִּים, אַבָּיֵי אוֹמֵר כִּרְשׁוּת הָרַבִּים דָּמוּ. רָבָא אוֹמֵר: לָאו כִּרְשׁוּת הָרַבִּים דָּמוּ.

אָמַר לֵיהּ רָבָא לְאַבָּיֵי: לְדִידְךָ דְּאָמְרַתְּ חוֹרֵי רְשׁוּת הָרַבִּים כִּרְשׁוּת הָרַבִּים דָּמוּ, מַאי שְׁנָא מֵהָא דְּכִי אֲתָא רַב דִּימִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא נִצְרְכָה אֶלָּא לְקֶרֶן זָוִית הַסְּמוּכָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְתִיהְוֵי כְּחוֹרֵי רְשׁוּת הָרַבִּים?! הָתָם לָא נִיחָא תַּשְׁמִישְׁתֵּיהּ, הָכָא נִיחָא תַּשְׁמִישְׁתֵּיהּ.

תְּנַן: הַזּוֹרֵק אַרְבַּע אַמּוֹת בַּכּוֹתֶל, לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה — כְּזוֹרֵק בָּאֲוִיר. לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים — כְּזוֹרֵק בָּאָרֶץ. וְהָוֵינַן בַּהּ: מַאי כְּזוֹרֵק בָּאָרֶץ? וְהָא לָא נָח!

וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בְּדְבֵילָה שְׁמִינָה שָׁנוּ. וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ חוֹרֵי רְשׁוּת הָרַבִּים כִּרְשׁוּת הָרַבִּים דָּמוּ, לָמָּה לִי לְאוֹקֵמַהּ בְּדְבֵילָה שְׁמִינָה? לוֹקְמַהּ בִּצְרוֹר וְחֻפָּץ, וּדְנָח בְּחוֹר!

זִימְנִין מְשַׁנֵּי לַהּ, שָׁאנֵי צְרוֹר וְחֻפָּץ דְּמִיהֲדַר וְאָתֵי. זִימְנִין מְשַׁנֵּי לַהּ, בְּכוֹתֶל דְּלֵית בֵּיהּ חוֹר.

מַמַּאי? — מִדְּקָתָנֵי רֵישָׁא: זָרַק לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים — כְּזוֹרֵק בָּאֲוִיר. וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ בְּכוֹתֶל דְּאִית בֵּיהּ חוֹר, אַמַּאי כְּזוֹרֵק בָּאֲוִיר? הָא נָח בְּחוֹר!

וְכִי תֵּימָא מַתְנִיתִין דְּלֵית בֵּהּ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, וְהָאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חִיָּיא: זָרַק לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים וְהָלְכָה וְנָחָה בְּחוֹר כָּל שֶׁהוּא — בָּאנוּ לְמַחְלוֹקֶת רַבִּי מֵאִיר וְרַבָּנָן.

דְּרַבִּי מֵאִיר סָבַר חוֹקְקִין לְהַשְׁלִים. וְרַבָּנָן סָבְרִי אֵין חוֹקְקִין לְהַשְׁלִים. אֶלָּא לָאו שְׁמַע מִינַּהּ, בְּכוֹתֶל דְּלֵית בֵּיהּ חוֹר. שְׁמַע מִינַּהּ.

גּוּפָא. אָמַר רַב חִסְדָּא: נָעַץ קָנֶה בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד, וְזָרַק וְנָח עַל גַּבָּיו, אֲפִילּוּ גָּבוֹהַּ מֵאָה אַמָּה — חַיָּיב, מִפְּנֵי שֶׁרְשׁוּת הַיָּחִיד עוֹלָה עַד לָרָקִיעַ. לֵימָא רַב חִסְדָּא דְּאָמַר כְּרַבִּי? דְּתַנְיָא: זָרַק וְנָח עַל גַּבֵּי זִיז כָּל שֶׁהוּא — רַבִּי מְחַיֵּיב וַחֲכָמִים פּוֹטְרִים. אַלְמָא לָא בָּעֵינַן מָקוֹם אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה.

דף ח.

אָמַר אַבָּיֵי: בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד דִּכּוּלֵּי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי כִּדְרַב חִסְדָּא, אֶלָּא הָכָא — בְּאֵילָן הָעוֹמֵד בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְנוֹפוֹ נוֹטֶה לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְזָרַק וְנָח אֲנוֹפוֹ, דְּרַבִּי סָבַר אָמְרִינַן ״שְׁדִי נוֹפוֹ בָּתַר עִיקָּרוֹ״. וְרַבָּנַן סָבְרִי לָא אָמְרִינַן ״שְׁדִי נוֹפוֹ בָּתַר עִיקָּרוֹ״.

אָמַר אַבָּיֵי: זָרַק כַּוָּורֶת לִרְשׁוּת הָרַבִּים, גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה וְאֵינָהּ רְחָבָה שִׁשָּׁה — חַיָּיב. רְחָבָה שִׁשָּׁה — פָּטוּר.

רָבָא אָמַר: אֲפִילּוּ אֵינָהּ רְחָבָה שִׁשָּׁה — פָּטוּר. מַאי טַעְמָא? — אִי אֶפְשָׁר לִקְרוּמֵיּוֹת שֶׁל קָנֶה שֶׁלֹּא יַעֲלוּ לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה.

כְּפָאהּ עַל פִּיהָ, שִׁבְעָה וּמַשֶּׁהוּ — חַיָּיב. שִׁבְעָה וּמֶחֱצָה — פָּטוּר.

רַב אָשֵׁי אָמַר: אֲפִילּוּ שִׁבְעָה וּמֶחֱצָה — חַיָּיב. מַאי טַעְמָא? — מְחִיצוֹת לְתוֹכָן עֲשׂוּיוֹת.

אָמַר עוּלָּא: עַמּוּד תִּשְׁעָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְרַבִּים מְכַתְּפִין עָלָיו, וְזָרַק וְנָח עַל גַּבָּיו — חַיָּיב. מַאי טַעְמָא? — פָּחוֹת מִשְּׁלשָׁה מִדְּרָס דָּרְסִי לֵיהּ רַבִּים. מִשְּׁלשָׁה וְעַד תִּשְׁעָה — לָא מִדְּרָס דָּרְסִי לֵיהּ וְלָא כַּתּוֹפֵי מְכַתְּפִי. תִּשְׁעָה וַדַּאי מְכַתְּפִין עִילָּוֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַב יוֹסֵף: גּוּמָּא מַאי? אָמַר לֵיהּ: וְכֵן בְּגוּמָּא. רָבָא אָמַר: בְּגוּמָּא לָא. מַאי טַעְמָא? — תַּשְׁמִישׁ עַל יְדֵי הַדְּחָק לָא שְׁמֵיהּ תַּשְׁמִישׁ.

אֵיתִיבֵיהּ רַב אַדָּא בַּר מַתְנָא לְרָבָא: הָיְתָה קוּפָּתוֹ מוּנַּחַת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה וּרְחָבָה אַרְבָּעָה — אֵין מְטַלְטְלִין לֹא מִתּוֹכָהּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְלֹא מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכָהּ. פָּחוֹת מִכֵּן — מְטַלְטְלִין. וְכֵן בְּגוּמָּא. מַאי לָאו אַסֵּיפָא: לָא, אַרִישָׁא.

אֵיתִיבֵיהּ:

דף ח:

נִתְכַּוְּון לִשְׁבּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְהִנִּיחַ עֵירוּבוֹ בְּבוֹר לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים — עֵירוּבוֹ עֵירוּב. לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים — אֵין עֵירוּבוֹ עֵירוּב.

הֵיכִי דָּמֵי? אִילֵּימָא בְּבוֹר דְּאִית בֵּיהּ עֲשָׂרָה, וּ״לְמַעְלָה״ — דְּדִלְאי וְאוֹתְבֵיהּ, וּ״לְמַטָּה״ דְּתַתְאי וְאוֹתְבֵיהּ, מָה לִי לְמַעְלָה וּמָה לִי לְמַטָּה. הוּא בְּמָקוֹם אֶחָד, וְעֵירוּבוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר הוּא.

אֶלָּא לָאו בְּבוֹר דְּלֵית בֵּיהּ עֲשָׂרָה, וְקָתָנֵי עֵירוּבוֹ עֵירוּב. אַלְמָא תַּשְׁמִישׁ עַל יְדֵי הַדְּחָק שְׁמֵיהּ תַּשְׁמִישׁ.

זִמְנִין מְשַׁנֵּי לֵיהּ הוּא וְעֵירוּבוֹ בְּכַרְמְלִית, וְאַמַּאי קָרֵי לַהּ ״רְשׁוּת הָרַבִּים״ — לְפִי שֶׁאֵינָהּ רְשׁוּת הַיָּחִיד.

וְזִמְנִין מְשַׁנֵּי לֵיהּ, הוּא בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְעֵירוּבוֹ בְּכַרְמְלִית. וְרַבִּי הִיא, דְּאָמַר כָּל דָּבָר שֶׁהוּא מִשּׁוּם שְׁבוּת, לֹא גָּזְרוּ עָלָיו בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת.

וְלָא תֵּימָא דַּחוֹיֵי קָא מְדַחֵינָא לָךְ, אֶלָּא דְּוָקָא קָאָמֵינָא לָךְ. דִּתְנַן: אִם הָיָה רָקָק מַיִם וּרְשׁוּת הָרַבִּים מְהַלֶּכֶת בּוֹ, הַזּוֹרֵק לְתוֹכָהּ אַרְבַּע אַמּוֹת — חַיָּיב. וְכַמָּה הוּא רָקָק מַיִם — פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים. וּרְקָק מַיִם שֶׁרְשׁוּת הָרַבִּים מְהַלֶּכֶת בּוֹ, הַזּוֹרֵק לְתוֹכוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת — חַיָּיב.

בְּשִׁלְמָא "רָקָק" "רְקָק" תְּרֵי זִימְנֵי, חַד בִּימוֹת הַחַמָּה וְחַד בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים. וּצְרִיכָא, דְּאִי אַשְׁמְעִינַן בִּימוֹת הַחַמָּה, דַּעֲבִידִי אִינָשֵׁי לְקָרוֹרֵי נַפְשַׁיְיהוּ, אֲבָל בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים — אֵימָא לָא. וְאִי אַשְׁמְעִינַן בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים, אַגַּב דְּמִטְּנִיף מְקָרֵי וְנָחֵית, אֲבָל בִּימוֹת הַחַמָּה — לָא. צְרִיכָא.

אֶלָּא הִילּוּךְ תְּרֵי זִימְנֵי לְמָה לִי? אֶלָּא לָאו שְׁמַע מִינַּהּ הִילּוּךְ עַל יְדֵי הַדְּחָק — שְׁמֵיהּ הִילּוּךְ, תַּשְׁמִישׁ עַל יְדֵי הַדְּחָק — לָא שְׁמֵיהּ תַּשְׁמִישׁ. שְׁמַע מִינַּהּ.

אָמַר רַב יְהוּדָה: הַאי זִירְזָא דְּקָנֵי, רְמָא וְזָקְפֵיהּ רְמָא וְזָקְפֵיהּ — לָא מִיחַיַּיב עַד דְּעָקַר לֵיהּ.

אָמַר מָר: אָדָם עוֹמֵד עַל הָאִסְקוּפָּה, נוֹטֵל מִבַּעַל הַבַּיִת וְנוֹתֵן לוֹ, נוֹטֵל מֵעָנִי וְנוֹתֵן לוֹ. הַאי אִסְקוּפָּה מַאי?

אִילֵימָא אִסְקוּפַּת רְשׁוּת הָרַבִּים — נוֹטֵל מִבַּעַל הַבַּיִת? הָא מַפֵּיק מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים!

וְאֶלָּא אִסְקוּפַּת רְשׁוּת הַיָּחִיד — נוֹטֵל מִן הֶעָנִי? הָא קָא מְעַיֵּיל מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד!

אֶלָּא אִסְקוּפַּת כַּרְמְלִית — נוֹטֵל וְנוֹתֵן לְכַתְּחִלָּה, סוֹף סוֹף אִיסּוּרָא מִיהָא אִיתָא!

אֶלָּא אִסְקוּפָּה מְקוֹם פְּטוּר בְּעָלְמָא הוּא — כְּגוֹן דְּלֵית בֵּיהּ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה. וְכִי הָא דְּכִי אָתָא רַב דִּימִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מָקוֹם שֶׁאֵין בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים — מוּתָּר לְבָנֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד וְלִבְנֵי רְשׁוּת הָרַבִּים לְכַתֵּף עָלָיו, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַחֲלִיפוּ.

אָמַר מָר, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִטּוֹל מִבַּעַל הַבַּיִת וְנוֹתֵן לְעָנִי, מֵעָנִי וְנוֹתֵן לְבַעַל הַבַּיִת. וְאִם נָטַל וְנָתַן — שְׁלִשְׁתָּן פְּטוּרִין. לֵימָא תֵּיהְוֵי תְּיוּבְתָּא דְּרָבָא. דְּאָמַר רָבָא: הַמַּעֲבִיר חֵפֶץ מִתְּחִילַּת אַרְבַּע לְסוֹף אַרְבַּע בִּרְשׁוּת הָרַבִּים — אַף עַל פִּי שֶׁהֶעֱבִירוֹ

דף ט.

דֶּרֶךְ עָלָיו, חַיָּיב! הָתָם לָא נָח, הָכָא נָח.

אֲחֵרִים אוֹמְרִים: אִסְקוּפָּה מְשַׁמֶּשֶׁת שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת: בִּזְמַן שֶׁהַפֶּתַח פָּתוּחַ — כִּלְפָנִים. פֶּתַח נָעוּל — כִּלְחוּץ.

וְאַף עַל גַּב דְּלֵית לֵיהּ לֶחִי?! וְהָאָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא אָמַר רַב: תּוֹךְ הַפֶּתַח צָרִיךְ לֶחִי אַחֵר לְהַתִּירוֹ!

וְכִי תֵּימָא דְּלֵית בֵּיהּ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה — וְהָאָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא אָמַר רַב: תּוֹךְ הַפֶּתַח, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, צָרִיךְ לֶחִי אַחֵר לְהַתִּירוֹ!

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: הָכָא בְּאֵיסְקוּפַּת מָבוֹי עָסְקִינַן, חֶצְיוֹ מְקוֹרֶה וְחֶצְיוֹ שֶׁאֵינוֹ מְקוֹרֶה, וְקֵירוּיוֹ כְּלַפֵּי פְּנִים. פֶּתַח פָּתוּחַ, כְּלִפְנִים. פֶּתַח נָעוּל, כְּלַחוּץ.

רַב אָשֵׁי אָמַר: לְעוֹלָם בְּאֵיסְקוּפַּת בַּיִת עָסְקִינַן, וּכְגוֹן שֶׁקֵּירָהּ בִּשְׁתֵּי קוֹרוֹת שֶׁאֵין בָּזוֹ אַרְבָּעָה וְאֵין בָּזוֹ אַרְבָּעָה, וְאֵין בֵּין זוֹ לָזוֹ שְׁלֹשָׁה, וְדֶלֶת בָּאֶמְצַע. פֶּתַח פָּתוּחַ, כְּלִפְנִים. פֶּתַח נָעוּל, כְּלַחוּץ.

וְאִם הָיְתָה אֵיסְקוּפָּה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה וּרְחָבָה אַרְבָּעָה, הֲרֵי זוֹ רְשׁוּת לְעַצְמָהּ. מְסַיֵּיע לֵיהּ לְרַב יִצְחָק בַּר אַבְדִּימִי. דְּאָמַר רַב יִצְחָק בַּר אַבְדִּימִי אוֹמֵר הָיָה רַבִּי מֵאִיר: כָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת וְהֵן רְשׁוּת אַחַת, כְּגוֹן עַמּוּד בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה — אָסוּר לְכַתֵּף עָלָיו. גְּזֵירָה מִשּׁוּם תֵּל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים.

דף ט:

מַתְנִי' לֹא יֵשֵׁב אָדָם לִפְנֵי הַסַּפָּר סָמוּךְ לַמִּנְחָה עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל. לֹא יִכָּנֵס אָדָם לַמֶּרְחָץ, וְלֹא לַבּוּרְסְקִי, וְלֹא לָאֳכוֹל, וְלֹא לָדִין, וְאִם הִתְחִילוּ — אֵין מַפְסִיקִין. מַפְסִיקִין לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע וְאֵין מַפְסִיקִין לִתְפִלָּה.

גְּמָ' הֵי "סָמוּךְ לַמִּנְחָה"? אִילֵימָא לְמִנְחָה גְּדוֹלָה — אַמַּאי לָא? הָאִיכָּא שְׁהוּת בַּיּוֹם טוּבָא! אֶלָּא סָמוּךְ לְמִנְחָה קְטַנָּה.

אִם הִתְחִילוּ אֵין מַפְסִיקִין. נֵימָא תֵּיהֲוֵי תִּיּוּבְתָּא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, דְּאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ זְמַן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, אָסוּר לְאָדָם שֶׁיִּטְעוֹם כְּלוּם קוֹדֶם שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה.

לָא: לְעוֹלָם סָמוּךְ לְמִנְחָה גְּדוֹלָה — וּבְתִסְפּוֹרֶת בֶּן אֶלְעָשָׂה. וְלֹא לַמֶּרְחָץ — לְכוּלַּהּ מִילְתָא דְּמֶרְחָץ. וְלֹא לְבוּרְסְקִי — לְבוּרְסְקִי גְּדוֹלָה. וְלֹא לָאֳכוֹל — בִּסְעוּדָה גְּדוֹלָה. וְלֹא לָדִין — בְּתַחֲלַת דִּין.

רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב אָמַר: לְעוֹלָם בְּתִסְפּוֹרֶת דִּידַן, לְכַתְּחִילָּה אַמַּאי לֹא יֵשֵׁב — גְּזֵירָה שֶׁמָּא יִשְׁבֵּר הַזּוּג. וְלֹא לַמֶּרְחָץ — לְהַזִּיעַ בְּעָלְמָא. לְכַתְּחִלָּה אַמַּאי לָא — גְּזֵירָה שֶׁמָּא יִתְעַלְּפֶה. וְלֹא לַבּוּרְסְקִי — לְעַיּוֹנֵי בְּעָלְמָא. לְכַתְּחִלָּה אַמַּאי לָא — דִּילְמָא חָזֵי פִּסֵּידָא בִּזְבִינֵיהּ

וּמְטָרִיד. וְלֹא לֶאֱכוֹל — בִּסְעוּדָה קְטַנָּה. לְכַתְּחִלָּה אַמַּאי לָא — דִּילְמָא אָתֵי לְאִמְשׁוֹכֵי. וְלֹא לָדִין — בְּגְמַר הַדִּין. לְכַתְּחִלָּה אַמַּאי לָא — דִּילְמָא חָזֵי טַעְמָא וְסָתַר דִּינָא.

מֵאֵימָתַי הַתְּחָלַת תִּסְפּוֹרֶת? אָמַר רַב אָבִין: מִשֶּׁיַּנִּיחַ מַעְפּוֹרֶת שֶׁל סַפָּרִין עַל בִּרְכָּיו. וּמֵאֵימָתַי הַתְּחָלַת מֶרְחָץ? אָמַר רַב אָבִין: מִשֶּׁיַּעֲרֶה מַעְפָּרְתּוֹ הֵימֶנּוּ. וּמֵאֵימָתַי הַתְּחָלַת בּוּרְסָקִי? — מִשֶּׁיְּקַשֵּׁר בֵּין כְּתֵיפָיו. וּמֵאֵימָתַי הַתְּחָלַת אֲכִילָה? — רַב אָמַר: מִשֶּׁיִּטּוֹל יָדָיו. וְרַבִּי חֲנִינָא אָמַר: מִשֶּׁיַּתִּיר חֲגוֹרוֹ.

וְלָא פְּלִיגִי: הָא לַן, וְהָא לְהוּ.

אָמַר אַבָּיֵי: הָנֵי חַבְרִין בַּבְלָאֵי, לְמַאן דְּאָמַר תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת, כֵּיוָן דִּשְׁרָא לֵיהּ הֶמְיְינֵיהּ לָא מַטְרְחִינַן לֵיהּ, וּלְמַאן דְּאָמַר חוֹבָה מַטְרְחִינַן לֵיהּ?! וְהָא תְּפִלַּת מִנְחָה דִּלְכוּלֵי עָלְמָא חוֹבָה הִיא, וּתְנַן אִם הִתְחִילוּ — אֵין מַפְסִיקִין. וְאָמַר רַבִּי חֲנִינָא מְשֻׁבָּחַתִּיר חֲגוֹרוֹ!

דף י.

הָתָם לָא שְׁכִיחָא שִׁכְרוּת, הָכָא שְׁכִיחָא שִׁכְרוּת. אִי נָמֵי, בְּמִנְחָה — כֵּיוָן דְּקָבְיְעָא לַהּ זִימְנָא מִירְתַת וְלָא אָתֵי לְמִפְשַׁע. עַרְבִית — כֵּיוָן דְּכוּלֵּהּ לֵילְיָא זְמַן עַרְבִית, לָא מִירְתַת וְאָתֵי לְמִפְשַׁע. מַתְקִיף לַהּ רַב שֵׁשֶׁת: טָרִיחוּתָא לְמַיסַר הֶמְיְינֵיהּ?! וְעוֹד, לֵיקוּ הָכִי וְלִיצַלֵּי! — מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר: "הִכּוֹן לִקְרַאת אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל".

רָבָא בַּר רַב הוּנָא רָמֵי פּוּזְמָקֵי וּמְצַלֵּי, אָמַר: "הִכּוֹן לִקְרַאת" וְגוֹ'. רָבָא שָׁדֵי גְּלִימֵיהּ וּפָכַר יְדֵיהּ וּמְצַלֵּי. אָמַר: "כְּעַבְדָּא קַמֵּיהּ מָרֵיהּ". אָמַר רַב אַשֵׁי: חֲזִינָא לֵיהּ לְרַב כָּהֲנָא כִּי אֵיכָּא צַעֲרָא בְּעָלְמָא, שָׁדֵי גְּלִימֵיהּ וּפָכַר יְדֵיהּ וּמְצַלֵּי. אָמַר: "כְּעַבְדָּא קַמֵּי מָרֵיהּ". כִּי אֵיכָּא שְׁלָמָא לָבֵישׁ וּמִתְכַּסֵּי וּמִתְעַטֵּף וּמְצַלֵּי. אָמַר: "הִכּוֹן לִקְרַאת אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל".

רָבָא חָזְיֵיהּ לְרַב הַמְנוּנָא דְּקָא מַאֲרִיךְ בִּצְלוֹתֵיהּ. אָמַר: מַנִּיחִין חַיֵּי עוֹלָם, וְעוֹסְקִים בְּחַיֵּי שָׁעָה. וְהוּא סָבַר זְמַן תְּפִלָּה לְחוּד וּזְמַן תּוֹרָה לְחוּד. רַבִּי יִרְמְיָה הֲוָה יָתֵיב קַמֵּיהּ דְּרַבִּי זֵירָא וַהֲווֹ עָסְקִי בְּשִׁמַעְתָּא. נָגַהּ לְצַלּוֹיֵי וַהֲוָה קָא מְסָרְהֵב רַבִּי יִרְמְיָה. קָרֵי עֲלֵיהּ רַבִּי זֵירָא: "מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמוֹעַ תּוֹרָה גַּם תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה".

מֵאֵימָתַי הַתְּחָלַת דִּין? — רַבִּי יִרְמְיָה וְרַבִּי יוֹנָה. חַד אָמַר מִשֶּׁיִּתְעַטְּפוּ הַדַּיָּינִין. וְחַד אָמַר מִשֶּׁיִּפְתְּחוּ בַּעֲלֵי דִּינִים. וְלָא פְּלִיגִי, הָא, דְּעָסְקִי וְאָתוּ בְּדִינָא. הָא, דְּלָא עָסְקִי וְאָתוּ בְּדִינָא. רַב אַמֵּי וְרַב אַסִּי הֲווֹ יָתְבִי וְגָרְסִי בֵּינֵי עַמּוּדֵי. וְכֹל שַׁעְתָּא וְשַׁעְתָּא הֲווֹ טָפְחִי אַעֵיבְרָא דְּדַשָּׁא וְאָמְרִי: אִי אִיכָּא דְּאִית לֵיהּ דִּינָא, לֵיעוֹל וְלֵיתֵי. רַב חִסְדָּא וְרַבָּה בַּר רַב הוּנָא הֲווֹ יָתְבִי בְּדִינָא כּוּלֵּי יוֹמָא, הֲווֹ קָא חָלֵישׁ לִבַּייְהוּ. תְּנָא לְהוּ רַב חִיָּיא בַּר רַב מִדְּפָתֵי: "וַיַּעֲמֹד הָעָם עַל מֹשֶׁה מִן הַבֹּקֶר עַד הָעָרֶב", וְכִי תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁמֹּשֶׁה יוֹשֵׁב וְדָן כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ? תּוֹרָתוֹ

מָתַי נַעֲשֵׂית? אֶלָּא לוֹמַר לְךָ כָּל דַּיָּין שֶׁדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִיתּוֹ, אֲפִילּוּ שָׁעָה אַחַת, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִילּוּ נַעֲשָׂה שׁוּתָף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. כְּתִיב הָכָא: "וַיַּעֲמֹד הָעָם עַל מִשֶּׁה מִן הַבֹּקֶר עַד הָעֶרֶב", וּכְתִיב הָתָם: "וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד".

עַד מָתַי יוֹשְׁבִין בַּדִּין? אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: עַד זְמַן סְעוּדָה. אָמַר רַב חָמָא: מַאי קְרָא? — דִּכְתִיב: "אִי לְךָ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר וְשָׂרַיִךְ בַּבֹּקֶר יֹאכֵלוּ. אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכְלוּ בִּגְבוּרָה וְלֹא בַשְּׁתְיָה". בִּגְבוּרָה שֶׁל תּוֹרָה, וְלֹא בְּשִׁתְיָיה שֶׁל יַיִן.

תָּנוּ רַבָּנָן: שָׁעָה רִאשׁוֹנָה — מַאֲכַל לוּדִים. שְׁנִיָּה — מַאֲכַל לְסָטִים. שְׁלִישִׁית — מַאֲכַל יוֹרְשִׁין. רְבִיעִית — מַאֲכַל פּוֹעֲלִים. חֲמִישִׁית — מַאֲכַל כָּל אָדָם.

אִינִי?! וְהָאָמַר רַב פָּפָּא רְבִיעִית זְמַן סְעוּדָה לְכָל אָדָם! אֶלָּא רְבִיעִית מַאֲכַל כָּל אָדָם. חֲמִישִׁית — מַאֲכַל פּוֹעֲלִים. שִׁשִּׁית — מַאֲכַל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים. מִכָּאן וְאֵילָךְ — כְּזוֹרֵק אֶבֶן לַחֵמֶת. אָמַר אַבָּיֵי: לֹא אָמְרָן אֶלָּא דְּלָא טְעֵים מִידֵי בְּצַפְרָא, אֲבָל טְעֵים מִידֵי בְּצַפְרָא — לֵית לַן בַּהּ.

אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה: מִתְפַּלֵּל אָדָם תְּפִלָּתוֹ בְּבֵית הַמֶּרְחָץ. מֵיתִיבִי: הַנִּכְנָס לְבֵית הַמֶּרְחָץ, מָקוֹם שֶׁבְּנֵי אָדָם עוֹמְדִין לְבוּשִׁין — יֵשׁ שָׁם מִקְרָא וּתְפִלָּה. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שְׁאֵילַת שָׁלוֹם. וּמַנִּיחַ תְּפִילִּין, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁאֵינוֹ חוֹלֵץ.

מָקוֹם שֶׁבְּנֵי אָדָם עוֹמְדִים עֲרוּמִים וּלְבוּשִׁין — יֵשׁ שָׁם שְׁאֵילַת שָׁלוֹם, וְאֵין שָׁם מִקְרָא וּתְפִלָּה, וְאֵינוֹ חוֹלֵץ תְּפִילִּין, וְאֵינוֹ מַנִּיחַ לְכַתְּחִלָּה.

מָקוֹם שֶׁבְּנֵי אָדָם עוֹמְדִין עֲרוּמִים — אֵין שָׁם שְׁאֵילַת שָׁלוֹם, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מִקְרָא וּתְפִלָּה, וְחוֹלֵץ תְּפִילִּין, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחַ!

כִּי קָאָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה בְּמֶרְחָץ שֶׁאֵין בּוֹ אָדָם. וְהָא אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא: מֶרְחָץ שֶׁאָמְרוּ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בּוֹ אָדָם, בֵּית הַכִּסֵּא שֶׁאָמְרוּ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בּוֹ צוֹאָה!

אֶלָּא כִּי קָאָמַר רַב אַדָּא, בְּחַדְתֵּי. וְהָא מִבְעָא בְּעָא לֵיהּ רָבִינָא: הִזְמִינוֹ לְבֵית הַכִּסֵּא מַהוּ, יֵשׁ זִימּוּן אוֹ אֵין זִימּוּן? וְלָא אֵיפְּשִׁיטָא לֵיהּ. לָאו הוּא הַדִּין לְמֶרְחָץ? לָא, דִּילְמָא

דף י:

שְׁאנֵי בֵּית הַכִּסֵּא דִּמְאִיס.

אֵין שָׁם שְׁאֵילַת שָׁלוֹם. מְסַיַּיע לֵיהּ לְרַב הַמְנוּנָא מִשְּׁמֵיהּ דְּעוּלָּא דְּאָמַר: אָסוּר לְאָדָם שֶׁיִּתֵּן שָׁלוֹם לַחֲבֵירוֹ בְּבֵית הַמֶּרְחָץ, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר "וַיִּקְרָא לוֹ ה' שָׁלוֹם".

אֶלָּא מַעֲתָּה "הֵימָנוּתָא" נָמֵי אָסוּר לְמֵימַר בְּבֵית הַכִּסֵּא, דִּכְתִיב: "הָאֵל הַנֶּאֱמָן". וְכִי תֵּימָא הָכִי נָמֵי, וְהָאָמַר רָבָא בַּר מַחְסֵיָא, אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא, אָמַר רַב: שָׂרֵי לְמֵימַר

"הֵימָנוּתָא" בְּבֵית הַכִּסֵּא! הָתָם שֵׁם גּוּפֵיהּ לָא אִיקְּרִי הָכִי, דִּמְתַרְגְּמִינַן "אֱלָהָא מְהֵימְנָא", הָכָא שֵׁם גּוּפֵיהּ אִיקְּרִי "שָׁלוֹם" דִּכְתִיב "וַיִּקְרָא לוֹ ה' שָׁלוֹם".

וְאָמַר רָבָא בַּר מַחְסֵיָא אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא אָמַר רַב: הַנּוֹתֵן מַתָּנָה לַחֲבֵירוֹ, צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר: "לָדַעַת כִּי אֲנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם". תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: "לָדַעַת כִּי אֲנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם", אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ, וַאֲנִי מְבַקֵּשׁ לִיתְּנָהּ לְיִשְׂרָאֵל, לֵךְ וְהוֹדִיעֵם. מִכָּאן אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: הַנּוֹתֵן פַּת לְתִינוֹק, צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ לְאִמּוֹ. מַאי עֲבִיד לֵיהּ? אָמַר אַבָּיֵי: שְׁאֵיף לֵיהּ מְשַׁחֲא, וּמָלֵי לֵיהּ כּוּחְלָא. וְהָאִידָּנָא דְּחָיְישִׁינַן לְכִשָּׁפִים מַאי? אָמַר רַב פָּפָּא: שְׁאֵיף לֵיהּ מֵאוֹתוֹ הַמִּין.

אִינִי וְהָאָמַר רַב חָמָא (בַּר) [בַּרְבִּי] חָנִינָא: הַנּוֹתֵן מַתָּנָה לַחֲבֵירוֹ אֵין צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וּמֹשֶׁה לֹא יָדַע כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו בְּדַבְּרוֹ אִתּוֹ"! — לָא קַשְׁיָא: הָא בְּמִילְּתָא דַּעֲבִידָא לְאִגַּלּוּיֵי, הָא בְּמִילְּתָא דְּלָא עֲבִידָא לְאִגַּלּוּיֵי. וְהָא שַׁבָּת, דַּעֲבִידָא לְגַלּוּיֵי? — מַתַּן שְׂכָרָהּ לָא עֲבִיד לְגַלּוּיֵי.

רַב חִסְדָּא הֲוָה נָקֵיט בִּידֵיהּ תַּרְתֵּי מַתְנָתָא דְּתוֹרָא, אָמַר: כָּל מַאן דְּאָתֵי וְאָמַר לִי שְׁמַעְתָּתָא חַדְתָּא מְשַׁמֵּיהּ דְּרַב יְהִיבְנָא לֵיהּ נִיהֲלֵיהּ. אָמַר לֵיהּ רָבָא בַּר מַחְסֵיָא, הָכִי אָמַר רַב: הַנּוֹתֵן מַתָּנָה לַחֲבֵירוֹ צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר: "לָדַעַת כִּי אֲנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם". יַהֲבַהּ נִיהֲלֵיהּ. אָמַר חֲבִיבִין עָלָךְ שְׁמַעְתָּתָא דְּרַב כּוּלֵּי הַאי? אָמַר לֵיהּ: אִין. אָמַר לֵיהּ: הַיְינוּ דְּאָמַר רַב: מֵילְתָא אַלְבִּישַׁיְיהוּ יַקִּירָא. אָמַר לֵיהּ: אָמַר רַב הָכִי?! בָּתְרֵיתָא עֲדִיפָא לִי מִקַּמָּיְיתָא, וְאִי הֲוָה נָקֵיטְנָא אַחֲרִיתִי, יְהִיבְנָא לָךְ.

וְאָמַר רָבָא בַּר מַחְסֵיָא אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא אָמַר רַב: לְעוֹלָם אַל יְשַׁנֶּה אָדָם בְּנוֹ בֵּין הַבָּנִים, שֶׁבִּשְׁבִיל מִשְׁקַל שְׁנֵי סְלָעִים מֵילֹת שֶׁנָּתַן יַעֲקֹב לְיוֹסֵף יוֹתֵר מִשְּׁאָר בָּנָיו, נִתְקַנְּאוּ בּוֹ אֶחָיו וְנִתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר וְיָרְדוּ אֲבוֹתֵינוּ לְמִצְרַיִם.

וְאָמַר רָבָא בַּר מַחְסֵיָא אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא אָמַר רַב: לְעוֹלָם יְחַזֵּר אָדָם וְיֵשֵׁב בְּעִיר שֶׁיְּשִׁיבָתָהּ קְרוֹבָה, שֶׁמִּמּוֹתוֹ שֶׁיְּשִׁיבָתָהּ קְרוֹבָה עָלְונוֹתֶיהָ מוּעָטִין. שֶׁנֶּאֱמַר: "הִנֵּה נָא הָעִיר הַזֹּאת קְרוֹבָה לָנוּס שָׁמָּה וְהִיא מִצְעָר". מַאי "קְרוֹבָה"? אִילֵּימָא קְרוֹבָה דְּמִיקְּרְבָא וְזוּטָא — וְהָא קָא חָזוּ לַהּ! אֶלָּא מִתּוֹךְ שֶׁיְּשִׁיבָתָהּ קְרוֹבָה, עָלְונוֹתֶיהָ מוּצָעָרִין. אָמַר רַבִּי אַבִּין: מַאי קְרָא? — דִּכְתִיב: "אִמְלְטָה נָּא שָׁמָּה". "נָא" בְּגִימַטְרִיָּא — חֲמִשִּׁין וְחַד הָוֵי, וְשֶׁל סְדוֹם חֲמִישִּׁים וּשְׁתַּיִם. וְשַׁלְוָתָהּ

דף יא.

עֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ, דִּכְתִיב: ״שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה עָבְדוּ אֶת כְּדָרְלָעוֹמֶר וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָרְדוּ. וּבָאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְגוֹ׳״

וְאָמַר רָבָא בַּר מַתְּנְיָא אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא אָמַר רַב: כָּל עִיר שֶׁגַּגּוֹתֶיהָ גְּבוֹהִין מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לְסוֹף חֻרְבָּה. שֶׁנֶּאֱמַר: ״לְרוֹמֵם אֶת בֵּית אֱלֹהֵינוּ וּלְהַעֲמִיד אֶת חָרְבוֹתָיו״. וְהָנֵי מִילֵּי בְּבָתִּים, אֲבָל בְּקִשְׁקוּשֵׁי וַאֲבַרְוֵרֵי לֵית לַן בַּהּ. אָמַר רַב אָשֵׁי: אֲנָא עֲבַדִי לְמָתָא מַחְסֵיָא דְּלָא חֻרְבָּה. וְהָא חֻרְבָּה! מֵאוֹתוֹ עָוֹן לֹא חֻרְבָּה.

וְאָמַר רָבָא בַּר מַתְּנְיָא אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא אָמַר רַב: תַּחַת יִשְׁמָעֵאל וְלֹא תַּחַת נָכְרִי. תַּחַת נָכְרִי וְלֹא תַּחַת חַבָּר. תַּחַת חַבָּר וְלֹא תַּחַת תַּלְמִיד חָכָם. תַּחַת תַּלְמִיד חָכָם וְלֹא תַּחַת יָתוֹם וְאַלְמָנָה.

וְאָמַר רָבָא בַּר מַתְּנְיָא אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא אָמַר רַב: כָּל חוֹלִי, וְלֹא חוֹלִי מֵעַיִם. כָּל כְּאֵב, וְלֹא כְּאֵב לֵב. כָּל מֵיחוֹשׁ, וְלֹא מֵיחוֹשׁ רֹאשׁ. כָּל רָעָה, וְלֹא אִשָּׁה רָעָה.

וְאָמַר רָבָא בַּר מַתְּנְיָא אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא אָמַר רַב: אִם יִהְיוּ כָּל הַיָּמִים דְּיוֹ, וַאֲגַמִּים קוּלְמוֹסִים, וְשָׁמַיִם יְרִיעוֹת, וְכָל בְּנֵי אָדָם לַבְלָרִין — אֵין מַסְפִּיקִים לִכְתּוֹב חֻלָּלָהּ שֶׁל רְשׁוּת.

מַאי קְרָאָה אָמַר רַב מְשַׁרְשְׁיָא: ״שָׁמַיִם לָרוּם וָאָרֶץ לָעֹמֶק וְלֵב מְלָכִים אֵין חֵקֶר״.

וְאָמַר רָבָא בַּר מַתְּנְיָא אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא אָמַר רַב: יָפָה תַּעֲנִית לַחֲלוֹם כְּאֵשׁ לִנְעוֹרֶת. אָמַר רַב חִסְדָּא: וּבוֹ בַּיּוֹם. וְאָמַר רַב יוֹסֵף: אֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת.

רַב יְהוֹשֻׁעַ בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי אִיקְלַע לְבֵי רַב אָשֵׁי. עָבְדִי לֵיהּ עִיגְלָא תִּילְתָּא. אָמְרוּ לֵיהּ: לִטְעוֹם מָר מִידֵּי. אֲמַר לְהוּ: בְּתַעֲנִית יַתֵּיבְנָא. אָמְרוּ לֵיהּ: וְלָא סָבַר לֵיהּ מָר לְהָא דְּרַב יְהוּדָה? דְּאָמַר רַב יְהוּדָה: לָוֶה אָדָם תַּעֲנִיתוֹ וּפוֹרֵעַ! אֲמַר לְהוּ: תַּעֲנִית חֲלוֹם הוּא. וְאָמַר רָבָא בַּר מַתְּנְיָא אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא אָמַר רַב: יָפָה תַּעֲנִית לַחֲלוֹם כְּאֵשׁ לִנְעוֹרֶת. וְאָמַר רַב חִסְדָּא: וּבוֹ בַּיּוֹם. וְאָמַר רַב יוֹסֵף: אֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת.

וְאִם הִתְחִילוּ אֵין מַפְסִיקִין, מַפְסִיקִין לְקְרִיאַת שְׁמַע. הָא תְּנָא לֵיהּ רֵישָׁא אֵין מַפְסִיקִין? סֵיפָא אֲתָאן לְדִבְרֵי תוֹרָה. דְּתַנְיָא: חֲבֵרִים שֶׁהָיוּ עוֹסְקִין בַּתּוֹרָה — מַפְסִיקִין לִקְרִיאַת שְׁמַע, וְאֵין מַפְסִיקִין לִתְפִלָּה. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא כְּגוֹן רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי וַחֲבֵירָיו שֶׁתּוֹרָתָן אוּמָנוּתָן. אֲבָל כְּגוֹן אָנוּ, מַפְסִיקִין לִקְרִיאַת שְׁמַע וְלִתְפִלָּה.

וְהָתַנְיָא: כְּשֵׁם שֶׁאֵין מַפְסִיקִין לִתְפִלָּה, כָּךְ אֵין מַפְסִיקִין לִקְרִיאַת שְׁמַע! כִּי תָּנֵי הַהִיא — בְּעֵיבּוּר שָׁנָה. דְּאָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה, וְכֵן תָּנוּ סָבֵי דְּהַגְרוֹנְיָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר צָדוֹק: כְּשֶׁהָיִינוּ עוֹסְקִין בְּעִיבּוּר הַשָּׁנָה בְּיַבְנֶה לֹא הָיִינוּ מַפְסִיקִין לֹא לִקְרִיאַת שְׁמַע וְלֹא לִתְפִלָּה.

מַתְנִי' לֹא יֵצֵא הַחַיָּיט בְּמַחֲטוֹ סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה, שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיֵצֵא. וְלֹא הַלַּבְלָר בְּקוֹלְמוֹסוֹ. וְלֹא יְפַלֶּה אֶת כֵּלָיו, וְלֹא יִקְרָא לְאוֹר הַנֵּר. בֶּאֱמֶת אָמְרוּ, הַחַזָּן רוֹאֶה הֵיכָן תִּינוֹקוֹת קוֹרְאִין, אֲבָל הוּא לֹא יִקְרָא. כֵּיוֹצֵא בוֹ: לֹא יֹאכַל הַזֵּב עִם הַזָּבָה, מִפְּנֵי הֶרְגֵּל עֲבֵירָה.

גְּמָ' תְּנַן הָתָם: לֹא יַעֲמוֹד אָדָם בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְיִשְׁתֶּה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְיִשְׁתֶּה בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד. אֲבָל אִם הִכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ לִמְקוֹם שֶׁהוּא שׁוֹתֶה — מוּתָּר.

דף יא:

וְכֵן בַּגַּת.

אִיבַּעְיָא לְהוּ: כַּרְמְלִית מַאי? אָמַר אַבָּיֵי: הֵיא הֵיא. רָבָא אָמַר: הֵיא גּוּפָהּ גְּזֵירָה, וְאָנַן נֵיקוּם וְנִגְזוֹר גְּזֵירָה לְגְזֵירָה?

אָמַר אַבָּיֵי: מְנָא אֲמֵינָא לַהּ — דְּקָתָנֵי: "וְכֵן בַּגַּת". מַאי גַּת? אִי רְשׁוּת הַיָּחִיד — תְּנֵינָא! אִי רְשׁוּת הָרַבִּים — תְּנֵינָא. אֶלָּא לָאו כַּרְמְלִית.

רָבָא אָמַר: "וְכֵן בַּגַּת", לְעִנְיַן מַעֲשֵׂר. וְכֵן אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: "וְכֵן בַּגַּת" — לְעִנְיַן מַעֲשֵׂר. דִּתְנַן: שׁוֹתִין עַל הַגַּת, בֵּין עַל הַחַמִּין, בֵּין עַל הַצּוֹנֵן, וּפְטוּר. דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק מְחַיֵּיב. וְחָכָמִים אוֹמְרִים: עַל הַחַמִּין, חַיָּיב. עַל הַצּוֹנֵן — פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַחֲזִיר אֶת הַמּוֹתָר.

תְּנַן: לֹא יֵצֵא הַחַיָּיט בְּמַחֲטוֹ סָמוּךְ לַחֲשֵׁיכָה שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיֵצֵא. מַאי לָאו דִּתְחוּבָה לוֹ בְּבִגְדוֹ? לָא, דְּנָקִיט לַיהּ בִּידֵיהּ.

תָּא שְׁמַע: לֹא יֵצֵא הַחַיָּיט בְּמַחֲטוֹ הַתְּחוּבָה לוֹ בְּבִגְדוֹ. מַאי לָאו בְּעֶרֶב שַׁבָּת? לָא, כִּי תַּנְיָא הַהִיא בְּשַׁבָּת. וְהָתַנְיָא: לֹא יֵצֵא הַחַיָּיט בְּמַחֲטוֹ הַתְּחוּבָה בְּבִגְדוֹ בְּעֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁיכָה. הָא מַנִּי? — רַבִּי יְהוּדָה הִיא, דְּאָמַר אוּמָּן דֶּרֶךְ אוּמָּנָתוֹ, חַיָּיב.

דִּתַנְיָא: לֹא יֵצֵא הַחַיָּיט בְּמַחֲטוֹ הַתְּחוּבָה לוֹ בְּבִגְדוֹ, וְלֹא נַגָּר בְּקֵיסָם שֶׁבְּאָזְנוֹ, וְלֹא סוֹרֵק בְּמִשְׁיחָה שֶׁבְּאָזְנוֹ וְלֹא גַּרְדִּי בְּאִירָא שֶׁבְּאָזְנוֹ, וְלֹא צַבָּע בְּדוּגְמָא שֶׁבְּצַוָּארוֹ, וְלֹא שׁוּלְחָנִי בְּדִינָר שֶׁבְּאָזְנוֹ. וְאִם יָצָא — פָּטוּר אֲבָל אָסוּר, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אוּמָּן דֶּרֶךְ אוּמָּנָתוֹ — חַיָּיב, וּשְׁאָר כָּל אָדָם — פָּטוּר.

תָּנֵי חֲדָא: לֹא יֵצֵא הַזֵּב בְּכִיסוֹ, וְאִם יָצָא — פָּטוּר אֲבָל אָסוּר. וְתַנְיָא אִידַּךְ: לֹא יֵצֵא, וְאִם יָצָא — חַיָּיב חַטָּאת.

אָמַר רַב יוֹסֵף, לָא קַשְׁיָא: הָא רַבִּי מֵאִיר, הָא רַבִּי יְהוּדָה.

אֲמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: אֵימוֹר דְּשָׁמְעַתְּ לֵיהּ לְרַבִּי מֵאִיר בְּמִידֵּי דְּלָאו הַיְינוּ אוֹרְחֵיהּ, בְּמִידֵּי דְּהַיְינוּ אוֹרְחֵיהּ מִי שָׁמְעַתְּ לֵיהּ? דְּאִי לָא תֵּימָא הָכִי, אֶלָּא מַעַתָּה הֲדְיוֹט שֶׁחָקַק קַב בִּבְקִיעַת בְּשַׁבָּת לְרַבִּי מֵאִיר הָכִי נָמֵי דְּלָא מְחַיַּיב?

אֶלָּא אָמַר רַב הַמְנוּנָא, לָא קַשְׁיָא: כָּאן בְּזָב בַּעַל שְׁתֵּי רְאִיּוֹת, כָּאן בְּזָב בַּעַל שָׁלֹשׁ רְאִיּוֹת. מַאי שְׁנָא זָב בַּעַל שְׁתֵּי רְאִיּוֹת דְּחַיָּיב, דְּמִיבְּעֵי לֵיהּ לְבָדִיקָה, זָב בַּעַל שָׁלֹשׁ נָמֵי מִיבְּעֵי לֵיהּ לִסְפִירָה? לֹא נִצְרְכָא אֶלָּא לְבוֹ בַּיּוֹם.

וְהָא מִיבְּעֵי לֵיהּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטַּנְפוּ כֵּלָיו! אָמַר רַבִּי זֵירָא: הַאי תַּנָּא הוּא דְּאָמַר כָּל אֲצוֹלֵי טִינּוּף לָא קָא חָשֵׁיב. דְּתָנַן: הַכּוֹפֶה קְעָרָה עַל הַכּוֹתֶל, אִם בִּשְׁבִיל שֶׁתּוּדַּח הַקְּעָרָה, הֲרֵי זֶה בְּ"כִי יוּתַּן". אִם בִּשְׁבִיל

דף יב.

שֶׁלֹּא יִלָּקֶה הַכּוֹתֶל — אֵינוֹ בְּ"כִי יוּתַּן"! מִי דָּמֵי? הָתָם לָא קָא בָּעֵי לְהוּ לְהָנֵי מַשְׁקִין כְּלָל, הָכָא קָא בָּעֵי לֵיהּ לְהַאי כִּיס לְקַבּוֹלֵי בֵּיהּ זִיבָה.

הָא לָא דָּמְיָא אֶלָּא לְסֵיפָא: עֲרִיבָה שֶׁיָּרַד דֶּלֶף לְתוֹכָהּ, מַיִם הַנִּיתָּזִין וְהַנִּצָּפִין אֵינָן בְּ"כִי יוּתַּן", וְשֶׁבְּתוֹכָהּ הֲרֵי זֶה בְּ"כִי יוּתַּן".

אֶלָּא אַבָּיֵי וְרָבָא דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ, לָא קַשְׁיָא: הָא רַבִּי יְהוּדָה, וְהָא רַבִּי שִׁמְעוֹן.

תָּנֵי דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: יוֹצֵא אָדָם בִּתְפִילִּין בְּעֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה. מַאי טַעְמָא? — כְּיָון דְּאָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא חַיָּיב אָדָם לְמַשְׁמֵשׁ בַּתְּפִילִּין כָּל שָׁעָה וְשָׁעָה. קַל וָחֹמֶר מִצִּיץ: מָה צִיץ שֶׁאֵין בּוֹ אֶלָּא אַזְכָּרָה אַחַת אָמְרָה תּוֹרָה "וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תָּמִיד" — שֶׁלֹּא יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִמֶּנּוּ, תְּפִילִּין שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן אַזְכָּרוֹת הַרְבֵּה — עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. הִלְכָךְ מִידְּכָר דְּכִיר לְהוּ. תַּנְיָא, חֲנַנְיָא אוֹמֵר: חַיָּיב אָדָם לְמַשְׁמֵשׁ בִּבְגָדוֹ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה. אָמַר רַב יוֹסֵף: הִלְכְתָא רַבָּתִי לְשַׁבָּת.

לֹא יְפַלֶּה אֶת כֵּלָיו כּוּ'. אִיבַּעְיָא לְהוּ: לֹא יְפַלֶּה אֶת כֵּלָיו בַּיּוֹם שֶׁמָּא יַהֲרוֹג, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא. דְּתַנְיָא, אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: הַהוֹרֵג כִּינָּה בְּשַׁבָּת — כְּאִילּוּ הוֹרֵג גָּמָל. וְלֹא יִקְרָא לְאוֹר הַנֵּר שֶׁמָּא יַטֶּה. אוֹ דִילְמָא תַּרְוַיְיהוּ שֶׁמָּא יַטֶּה?!

תָּא שְׁמַע: אֵין פּוֹלִין וְאֵין קוֹרִין לְאוֹר הַנֵּר. מִי אֲלִימָא מִמַּתְנִיתִין?!

תָּא שְׁמַע: אֵין פּוֹלִין לְאוֹר הַנֵּר וְאֵין קוֹרִין לְאוֹר הַנֵּר, אֲלוּ מִן הַהֲלָכוֹת שֶׁאָמְרוּ בַּעֲלִיַּית חֲנַנְיָה בֶּן חִזְקִיָּה בֶּן גּוּרְיוֹן שְׁמַע מִינַּהּ דְּתַרְוַיְיהוּ שֶׁמָּא יַטֶּה, שְׁמַע מִינַּהּ.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: אֲפִילּוּ לְהַבְחִין בֵּין בִּגְדוֹ לְבִגְדֵי אִשְׁתּוֹ. אָמַר רָבָא: לָא אָמְרַן אֶלָּא דְּבָנֵי מָחוֹזָא, אֲבָל דְּבָנֵי חַקְלַיְיתָא מִידַּע יָדְעִי. וְדִבְנֵי מָחוֹזָא נָמֵי לָא אָמְרַן אֶלָּא דְּזָקְנוֹת, אֲבָל דְּיַלְדוֹת מִידַּע יָדְעִי.

תָּנוּ רַבָּנָן: אֵין פּוֹלְין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מִפְּנֵי הַכָּבוֹד. כַּיּוֹצֵא בּוֹ אָמַר רַב יְהוּדָה, וְאָמְרִי לַהּ רַבִּי נְחֶמְיָה: אֵין עוֹשִׂין אַפִּיקְטְוִיזִין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מִפְּנֵי הַכָּבוֹד. תָּנוּ רַבָּנָן: הַמְפַלֶּה אֶת כֵּלָיו, מוֹלֵל וְזוֹרֵק, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַהֲרוֹג. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: נוֹטֵל וְזוֹרֵק, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִמְלוֹל. אָמַר רַב הוּנָא: הֲלָכָה מוֹלֵל וְזוֹרֵק וְזֶהוּ כְּבוֹדוֹ, וַאֲפִילּוּ בַּחוֹל. רַבָּה מְקַטֵּעַ לְהוּ. וְרַב שֵׁשֶׁת מְקַטֵּעַ לְהוּ. רָבָא שָׁדֵי לְהוּ לְקָנָא דְמַיָּא. אָמַר לְהוּ רַב נַחְמָן לִבְנָתֵיהּ: קִטְלָן וְאַשְׁמְעִינַן לִי קָלָא דְסָנְווֹתִי.

תַּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אֵין הוֹרְגִין אֶת הַמַּאֲכוֹלֶת בְּשַׁבָּת, דִּבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי. וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין.

וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: אֵין מְשַׁדְּכִין אֶת הַתִּינוֹקוֹת לְאֵרֵס, וְלֹא אֶת הַתִּינוֹק לְלַמְּדוֹ סֵפֶר וּלְלַמְּדוֹ אוּמָנוּת, וְאֵין מְנַחֲמִין אֲבֵלִים, וְאֵין מְבַקְּרִין חוֹלִין בְּשַׁבָּת, דִּבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי. וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין.

תָּנוּ רַבָּנָן, הַנִּכְנָס לְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה אוֹמֵר: "שַׁבָּת הִיא מִלְּזָעוֹק, וּרְפוּאָה קְרוֹבָה לָבֹא". וְרַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: "יְכוֹלָה הִיא שֶׁתְּרַחֵם".

דף יב:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: "הַמָּקוֹם יְרַחֵם עָלֶיךָ וְעַל חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל". רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: "הַמָּקוֹם יְרַחֵם עָלֶיךָ בְּתוֹךְ חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל". שֶׁבְּנָא אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם, בְּכְנִיסָתוֹ אוֹמֵר: "שָׁלוֹם", וּבִיצִיאָתוֹ אוֹמֵר: "שַׁבָּת הִיא מִלְּזָעוֹק וּרְפוּאָה קְרוֹבָה לָבֹא, וְרַחֲמָיו מְרוּבִּין, וְשִׁבְתּוּ בְּשָׁלוֹם". כְּמַאן אָזְלָא הָא דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָא: מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חוֹלֶה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ צָרִיךְ שֶׁיְּעָרְבֶנּוּ בְּתוֹךְ חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל? כְּמַאן — כְּרַבִּי יוֹסֵי.

וְאָמַר רַבִּי חֲנִינָא: בָּקוֹשִׁי הִתִּירוּ לְנַחֵם אֲבֵלִים וּלְבַקֵּר חוֹלִים בְּשַׁבָּת. אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה: כִּי הֲוָה אָזְלִינַן בָּתְרֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר לְשִׁיּוֹלֵי בְּתְפֵיחָה, זִימְנִין אָמַר: "הַמָּקוֹם יִפְקְדֵךְ לְשָׁלוֹם". וְזִימְנִין אָמַר לֵיהּ: "רַחֲמָנָא יְדַכְּרִינָךְ לִשְׁלָם". הֵיכִי עָבֵיד הָכִי? וְהָאָמַר רַב יְהוּדָה: לְעוֹלָם אַל יִשְׁאַל אָדָם צָרְכָיו בִּלְשׁוֹן אֲרַמִּי. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל הַשּׁוֹאֵל צָרְכָיו בִּלְשׁוֹן אֲרַמִּי — אֵין מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת נִזְקָקִין לוֹ, שֶׁאֵין מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת מַכִּירִין בִּלְשׁוֹן אֲרַמִּי! שָׁאנֵי חוֹלֶה דִּשְׁכִינָה עִמּוֹ.

דְּאָמַר רַב עָנָן אָמַר רַב: מִנַּיִן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סוֹעֵד אֶת הַחוֹלֶה? — שֶׁנֶּאֱמַר: "ה' יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דָּוֶי". תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: הַנִּכְנָס לְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה לֹא יֵשֵׁב לֹא עַל גַּבֵּי מִטָּה וְלֹא עַל גַּבֵּי כִּסֵּא, אֶלָּא מִתְעַטֵּף וְיוֹשֵׁב לְפָנָיו, מִפְּנֵי שֶׁשְּׁכִינָה לְמַעְלָה מִמְּרַאֲשׁוֹתָיו שֶׁל חוֹלֶה,

שֶׁנֶּאֱמַר: ”ה׳ יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוָי“. וְאָמַר רָבָא אָמַר רָבִין: מִנַּיִן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זָן אֶת הַחוֹלֶה? — שֶׁנֶּאֱמַר: ”ה׳ יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוָי“.

וְלֹא יִקְרָא לְאוֹר הַנֵּר. אָמַר רַבָּה: אֲפִילּוּ גְּבוֹהַּ שְׁתֵּי קוֹמוֹת, וַאֲפִילּוּ שְׁתֵּי מַרְדָּעוֹת, וַאֲפִילּוּ עֲשָׂרָה בָּתִּים זֶה עַל גַּב זֶה. חַד הוּא דְּלָא לִיקְרֵי, הָא תְּרֵי — שַׁפִּיר דָּמֵי. וְהָתַנְיָא לֹא אֶחָד וְלֹא שְׁנַיִם! אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לָא קַשְׁיָא: כָּאן בְּעִנְיָן אֶחָד, כָּאן בִּשְׁנֵי עִנְיָנִים. אָמַר רַב הוּנָא: וּבְמִדּוּרָה, אֲפִילּוּ עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם אָסוּר.

אָמַר רָבָא: אִם אָדָם חָשׁוּב הוּא — מוּתָּר. מֵיתִיבִי: לֹא יִקְרָא לְאוֹר הַנֵּר, שֶׁמָּא יָשָׁה. אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן אֱלִישָׁע: אֲנִי אֶקְרָא וְלֹא אָשָׁה. פַּעַם אַחַת קָרָא וּבִקֵּשׁ לְהַטּוֹת. אָמַר: כַּמָּה גְּדוֹלִים דִּבְרֵי חֲכָמִים שֶׁהֵיוּ אוֹמְרִים לֹא יִקְרָא לְאוֹר הַנֵּר. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר, קָרָא וְהִטָּה וְכָתַב עַל פִּנְקָסוֹ: אֲנִי יִשְׁמָעֵאל בֶּן אֱלִישָׁע, קָרִיתִי וְהִטֵּיתִי נֵר בְּשַׁבָּת, לִכְשֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אָבִיא חַטָּאת שְׁמֵנָה! אָמַר רַבִּי אַבָּא: שָׁאנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן אֱלִישָׁע, הוֹאִיל וּמֵשִׂים עַצְמוֹ עַל דִּבְרֵי תוֹרָה כְּהֶדְיוֹט.

תָּנֵי חֲדָא: שַׁמָּשׁ בּוֹדֵק כּוֹסוֹת וּקְעָרוֹת לְאוֹר הַנֵּר. וְתַנְיָא אִידַּךְ: לֹא יִבְדּוֹק! לָא קַשְׁיָא: כָּאן בְּשַׁמָּשׁ קָבוּעַ, כָּאן בְּשַׁמָּשׁ שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ. וְאִי בָּעֵית אֵימָא: הָא וְהָא בְּשַׁמָּשׁ קָבוּעַ, וְלָא קַשְׁיָא: הָא בִּדְמִשְׁחָא, וְהָא בִּדְנַפְטָא.

אִיבַּעְיָא לְהוּ: שַׁמָּשׁ שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ בִּדְמִשְׁחָא מַהוּ? אָמַר רַב: הֲלָכָה וְאֵין מוֹרִין כֵּן. וְרַבִּי יִרְמְיָה בַּר אַבָּא אָמַר: הֲלָכָה וּמוֹרִין כֵּן. רַבִּי יִרְמְיָה בַּר אַבָּא אִיקְּלַע לְבֵי רַב אַסִי. קָם שַׁמָּעֵיהּ קָא בָּדֵיק לִנְהוֹרָא דִּשְׁרָגָא. אֲמַרָה לֵיהּ דְּבֵיתְהוּ: וּמָר לָא עָבֵיד הָכִי? אֲמַר לַהּ: שִׁבְקִיהּ, כִּרְבֵיהּ סְבִירָא לֵיהּ.

בֶּאֱמֶת אָמְרוּ הַחַזָּן כּוּ׳. וְהָאֲמַרְתְּ רֵישָׁא ”רוֹאֶה“. מַאי לְאו, לְקְרוֹת?! לָא, לְסַדֵּר רְאשֵׁי פָּרְשִׁיּוֹתָיו. וְכֵן אָמַר רַבָּה בַּר שְׁמוּאֵל: אֲבָל מְסַדֵּר הוּא רְאשֵׁי פָּרְשִׁיּוֹתָיו, וְכוּלָּהּ פָּרָשָׁה לָא.

דף יג.

מֵיתִיבִי: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, הַתִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן הָיוּ מְסַדְּרִין פָּרְשִׁיּוֹת וְקוֹרִין לְאוֹר הַנֵּר. אִי בָּעֵית אֵימָא — רְאשֵׁי פָּרְשִׁיּוֹתָיו, וְאִי בָּעֵית אֵימָא — שָׁאנֵי תִּינוֹקוֹת, הוֹאִיל וְאֵימַת רַבָּן עֲלֵיהֶן לָא אָתֵי לְאַצְלוֹיֵי.

כֵּיוָצֵא בוֹ לֹא יֹאכַל הַזָּב. תַּנְיָא: רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בּוֹא וּרְאֵה עַד הֵיכָן פָּרָצָה טָהֳרָה בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא שָׁנִינוּ ”לֹא יֹאכַל הַטָּהוֹר עִם הַטְּמֵאָה“, אֶלָּא לֹא יֹאכַל הַזָּב עִם הַזָּבָה מִפְּנֵי הֶרְגֵּל עֲבֵירָה. כֵּיוֹצֵא בוֹ: לֹא יֹאכַל זָב פָּרוּשׁ עִם זָב עַם הָאָרֶץ, שֶׁמָּא יַרְגִּילֶנּוּ אֶצְלוֹ.

וְכִי מַרְגִּילוֹ אֲצָלוֹ מַאי הָוֵי? אֶלָּא אֵימָא: שֶׁמָּא יַאֲכִילֶנּוּ דְּבָרִים טְמֵאִין. אַטּוּ זָב פָּרוּשׁ לָאו דְּבָרִים טְמֵאִין אָכִיל? אָמַר אַבָּיֵי: גְּזֵירָה שֶׁמָּא יַאֲכִילֶנּוּ דְּבָרִים שֶׁאֵינָן מְתוּקָּנִין. וְרָבָא אָמַר: רוֹב עַמֵּי הָאָרֶץ מְעַשְּׂרִין הֵן, אֶלָּא שֶׁמָּא יְהֵא רָגִיל אֲצָלוֹ וַיַּאֲכִילֶנּוּ דְּבָרִים טְמֵאִין בִּימֵי טָהֳרָתוֹ.

אִיבַּעְיָא לְהוּ: נִדָּה מַהוּ שֶׁתִּישַׁן עִם בַּעֲלָהּ הִיא בִּבְגָדָהּ וְהוּא בִּבְגָדוֹ? אָמַר רַב יוֹסֵף, תָּא שְׁמַע: הָעוֹף עוֹלֶה עִם הַגְּבִינָה עַל הַשֻּׁלְחָן וְאֵינוֹ נֶאֱכָל, דִּבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: לֹא עוֹלֶה וְלֹא נֶאֱכָל. שָׁאנֵי הָתָם דְּלֵיכָּא דֵּיעוֹת.

הָכִי נָמֵי מִסְתַּבְּרָא דְּהֵיכָא דְּאִיכָּא דֵּיעוֹת שָׁאנֵי. דְּקָתָנֵי סֵיפָא: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שְׁנֵי אַכְסָנָיִים אוֹכְלִין עַל שֻׁלְחָן אֶחָד, זֶה אוֹכֵל בְּשַׂר וְזֶה אוֹכֵל גְּבִינָה, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין. וְלָאו אִתְּמַר עֲלַהּ אָמַר רַב חָנִין בַּר אַמֵּי אָמַר שְׁמוּאֵל: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁאֵין מַכִּירִין זֶה אֶת זֶה, אֲבָל מַכִּירִין זֶה אֶת זֶה וְכוּ' — אָסוּר. וְהָנֵי נָמֵי, מַכִּירִין זֶה אֶת זֶה נִינְהוּ! הָתָם, דֵּיעוֹת אִיכָּא שִׁינּוּי לֵיכָּא. הָכָא אִיכָּא דֵּיעוֹת וְאִיכָּא שִׁינּוּי.

אִיכָּא דְּאָמְרִי: תָּא שְׁמַע, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שְׁנֵי אַכְסָנָיִים אוֹכְלִין עַל שֻׁלְחָן אֶחָד, זֶה בָּשָׂר וְזֶה גְּבִינָה. וְאִתְּמַר עֲלַהּ, אָמַר רַב חָנִין בַּר אַמֵּי אָמַר שְׁמוּאֵל: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁאֵין מַכִּירִין זֶה אֶת זֶה, אֲבָל מַכִּירִין זֶה אֶת זֶה — אָסוּר. וְהָנֵי נָמֵי, מַכִּירִין זֶה אֶת זֶה נִינְהוּ! הָתָם, דֵּיעוֹת אִיכָּא שִׁינּוּי לֵיכָּא. הָכָא, אִיכָּא דֵּיעוֹת וְאִיכָּא שִׁינּוּי.

תָּא שְׁמַע: לֹא יֹאכַל הַזָּב עִם הַזָּבָה מִשּׁוּם הֶרְגֵּל עֲבֵירָה. הָכָא נָמֵי, דֵּיעוֹת אִיכָּא שִׁינּוּי לֵיכָּא. תָּא שְׁמַע: "אֶל הֶהָרִים לֹא אָכָל וְעֵינָיו לֹא נָשָׂא אֶל גִּלּוּלֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טִמֵּא וְאֶל אִשָּׁה נִדָּה לֹא יִקְרַב". מַקִּישׁ אִשָּׁה נִדָּה לְאֵשֶׁת רֵעֵהוּ: מָה אֵשֶׁת רֵעֵהוּ הוּא בִּבְגָדוֹ וְהִיא בִּבְגָדָהּ — אָסוּר, אַף אִשְׁתּוֹ נִדָּה הוּא בִּבְגָדוֹ וְהִיא בִּבְגָדָהּ — אָסוּר. שְׁמַע מִינַּהּ.

וּפְלִיגָא דְּרַבִּי פְּדָת: דְּאָמַר רַבִּי פְּדָת לֹא אָסְרָה תּוֹרָה אֶלָּא קוּרְבָה שֶׁל גִּלּוּי עֲרָיוֹת בִּלְבָד, שֶׁנֶּאֱמַר: "אִישׁ אִישׁ אֶל כָּל שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה".

עוּלָּא כִּי הָוֵי אָתֵי מִבֵּי רַב הֲוָה מְנַשֵּׁק לְהוּ לְאַחְוָותֵיהּ אַבֵּי חֲדַיְיהוּ, וְאָמְרִי לַהּ אַבֵּי יְדַיְיהוּ. וּפְלִיגָא דִּידֵיהּ אַדִּידֵיהּ, דְּאָמַר עוּלָּא: אֲפִילּוּ שׁוּם קוּרְבָה אָסוּר, מִשּׁוּם "לְךְ לְךְ אָמְרִי נְזִירָא סְחוֹר סְחוֹר, לְכַרְמָא לָא תִּקְרַב".

תָּנֵי דְּבֵי אֵלִיָּהוּ: מַעֲשֶׂה בְּתַלְמִיד אֶחָד שֶׁשָּׁנָה הַרְבֵּה, וְקָרָא הַרְבֵּה, וְשִׁימֵּשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַרְבֵּה, וּמֵת בַּחֲצִי יָמָיו. וְהָיְתָה אִשְׁתּוֹ נוֹטֶלֶת תְּפִילָּיו וּמְחַזַּרְתָּם בְּבָתֵּי כְנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, וְאָמְרָה לָהֶם: כָּתוּב בַּתּוֹרָה "כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאוֹרֶךְ יָמֶיךָ", בַּעֲלִי שֶׁשָּׁנָה הַרְבֵּה וְקָרָא הַרְבֵּה

דף יג:

וְשִׁימֵשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַרְבֵּה, מִפְּנֵי מָה מֵת בַּחֲצִי יָמָיו? וְלֹא הָיָה אָדָם מַחְזִירָהּ דָּבָר. פַּעַם אַחַת נִתְאָרְחָתִי אֶצְלָהּ וְהָיְתָה מְסִיחָה כָּל אוֹתוֹ מְאוֹרָע. וְאָמַרְתִּי לָהּ: בִּתִּי, בִּימֵי נִדּוּתֵךְ מַה הוּא אֶצְלֵךְ? אָמְרָה לִי: חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִילּוּ בְּאֶצְבַּע קְטַנָּה לֹא נָגַע [בִּי]. בִּימֵי לִבּוּנַיִךְ מַהוּ אֶצְלָךְ? אָכַל עִמִּי וְשָׁתָה עִמִּי וְיָשַׁן עִמִּי בְּקֵירוּב בָּשָׂר, וְלֹא עָלְתָה דַּעְתּוֹ עַל דָּבָר אַחֵר. וְאָמַרְתִּי לָהּ: בָּרוּךְ הַמָּקוֹם שֶׁהֲרָגוֹ, שֶׁלֹּא נָשָׂא פָּנִים לַתּוֹרָה. שֶׁהֲרֵי אָמְרָה תּוֹרָה: ״וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טוּמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב״. כִּי אֲתָא רַב דִּימִי, אָמַר: מִטָּה חֲדָא הֲוַאי. בְּמַעְרְבָא אָמְרִי: אָמַר רַב יִצְחָק בַּר יוֹסֵף, סִינָר מַפְסִיק בֵּינוֹ לְבֵינָהּ.

מַתְנִי׳ וְאֵלּוּ מִן הַהֲלָכוֹת שֶׁאָמְרוּ בַּעֲלִיַּית חֲנַנְיָה בֶּן חִזְקִיָּה בֶּן גָּרוֹן. שֶׁעָלוּ לְבַקְּרוֹ, נִמְנוּ, וְרַבּוּ בֵּית שַׁמַּאי עַל בֵּית הִלֵּל. וּשְׁמוֹנָה עָשָׂר דְּבָרִים גָּזְרוּ בּוֹ בַּיּוֹם.

גְּמָ׳ אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַב יוֹסֵף: ״אֵלּוּ״ תְּנַן, אוֹ ״וְאֵלּוּ״ תְּנַן? ״וְאֵלּוּ״ תְּנַן, הֵנִי דַּאֲמַרַן. אוֹ ״אֵלּוּ״ תְּנַן, דְּבָעֵינַן לְמֵימַר קַמָּן? תָּא שְׁמַע: אֵין פּוֹלִין לְאוֹר הַנֵּר וְאֵין קוֹרִין לְאוֹר הַנֵּר, וְאֵלּוּ מִן הַהֲלָכוֹת שֶׁאָמְרוּ בַּעֲלִיַּית חֲנַנְיָה בֶּן חִזְקִיָּה בֶּן גָּרוֹן. שְׁמַע מִינַּהּ: ״וְאֵלּוּ״ תְּנַן, שְׁמַע מִינַּהּ. תָּנוּ רַבָּנַן: מִי כָּתַב מְגִילַּת תַּעֲנִית? — אָמְרוּ, חֲנַנְיָה בֶּן חִזְקִיָּה וְסִיעָתוֹ שֶׁהָיוּ מְחַבְּבִין אֶת הַצָּרוֹת.

אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: אַף אָנוּ מְחַבְּבִין אֶת הַצָּרוֹת, אֶבָל מַה נַּעֲשֶׂה שֶׁאִם בָּאנוּ לִכְתּוֹב אֵין אָנוּ מַסְפִּיקִין.

דָּבָר אַחֵר: אֵין שׁוֹטֶה נִפְגָּע.

דָּבָר אַחֵר: אֵין בָּשָׂר הַמֵּת מַרְגִּישׁ בָּאִיזְמֵל. אִינִי?! וְהָאָמַר רַב יִצְחָק: קָשָׁה רִימָה לַמֵּת כְּמַחַט בַּבָּשָׂר הַחַי, שֶׁנֶּאֱמַר: ״אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל״! אֵימָא: אֵין בָּשָׂר הַמֵּת שֶׁבַּחַי מַרְגִּישׁ בָּאִיזְמֵל.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: בְּרֹם זְכוּר אוֹתוֹ הָאִישׁ לַטּוֹב וַחֲנַנְיָה בֶּן חִזְקִיָּה שְׁמוֹ, שֶׁאִלְמָלֵא הוּא נִגְנַז סֵפֶר יְחֶזְקֵאל, שֶׁהָיוּ דְּבָרָיו סוֹתְרִין דִּבְרֵי תוֹרָה. מָה עָשָׂה? — הֶעֱלוּ לוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת גַּרְבֵי שֶׁמֶן, וְיָשַׁב בַּעֲלִיָּיה וּדְרָשָׁן.

וּשְׁמוֹנָה עָשָׂר דָּבָר גָּזְרוּ. מַאי נִינְהוּ שְׁמוֹנָה עָשָׂר דָּבָר? דִּתְנַן, אֵלּוּ פּוֹסְלִין אֶת הַתְּרוּמָה: הָאוֹכֵל אוֹכֶל רִאשׁוֹן, וְהָאוֹכֵל אוֹכֶל שֵׁנִי, וְהַשּׁוֹתֶה מַשְׁקִין טְמֵאִין, וְהַבָּא רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ בְּמַיִם שְׁאוּבִין, וְטָהוֹר שֶׁנָּפְלוּ עַל רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ שְׁלֹשָׁה לוּגִּין מַיִם שְׁאוּבִין, וְהַסַּפָּר, וְהַיַּדִּים, וְהַטְּבוּל יוֹם, וְהָאוֹכְלִים וְהַכֵּלִים שֶׁנִּטְמְאוּ בְּמַשְׁקִין.

מַאן תְּנָא הָאוֹכֵל אוֹכֶל רִאשׁוֹן וְהָאוֹכֵל אוֹכֶל שֵׁנִי — מִפְּסָל פְּסָלִי, טַמּוֹיֵי

דף יד.

לָא מְטַמּוּ? אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הִיא. דִּתְנַן: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הָאוֹכֵל אוֹכֶל רִאשׁוֹן — רִאשׁוֹן. וְאוֹכֵל אוֹכֶל שֵׁנִי — שֵׁנִי. אוֹכֶל שְׁלִישִׁי — שְׁלִישִׁי. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: הָאוֹכֵל אוֹכֶל רִאשׁוֹן וְאוֹכֵל שֵׁנִי — שֵׁנִי. שְׁלִישִׁי — שֵׁנִי לַקּוֹדֶשׁ, וְאֵין שֵׁנִי לַתְּרוּמָה בְּחוּלִּין שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל טָהֳרַת תְּרוּמָה.

אוֹכֵל אוֹכֶל רִאשׁוֹן וְאוֹכֵל אוֹכֶל שֵׁנִי — מַאי טַעְמָא גְּזַרוּ בֵּיהּ רַבָּנַן טוּמְאָה? דְּזִימְנִין דְּאָכֵיל אוֹכְלִין טְמֵאִין, וְשָׁקֵיל מַשְׁקִין דִּתְרוּמָה, וְשָׁדֵי לְפוּמֵּיהּ וּפָסֵיל לְהוּ.

שׁוֹתֶה מַשְׁקִין טְמֵאִין — מַאי טַעְמָא גְּזַרוּ בֵּיהּ רַבָּנַן טוּמְאָה? דְּזִימְנִין דְּשָׁתֵי מַשְׁקִין טְמֵאִין, וְשָׁקֵיל אוֹכְלִין דִּתְרוּמָה וְשָׁדֵי לְפוּמֵּיהּ וּפָסֵיל לְהוּ. הַיְינוּ הָךְ? מַהוּ דְּתֵימָא: הָא שְׁכִיחִי, וְהָא לָא שְׁכִיחִי — קָא מַשְׁמַע לַן.

וְהַבָּא רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ בְּמַיִם שְׁאוּבִין — מַאי טַעְמָא גְּזַרוּ בֵּיהּ רַבָּנַן טוּמְאָה? אָמַר רַב בִּיבִי אָמַר רַב אַסִי: שֶׁמִּבַּתְּחִלָּה הָיוּ טוֹבְלִין בְּמֵי מְעָרוֹת מְכוּנָּסִין וּסְרוּחִין, וְהָיוּ נוֹתְנִין עֲלֵיהֶן מַיִם שְׁאוּבִין. הִתְחִילוּ וַעֲשָׂאוּם קֶבַע — גָּזְרוּ עֲלֵיהֶם טוּמְאָה.

מַאי קֶבַע? — אָמַר אַבָּיֵי, שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים: לֹא אֵלּוּ מְטַהֲרִין, אֶלָּא אֵלּוּ וָאֵלּוּ מְטַהֲרִין. אֲמַר לֵיהּ רָבָא: מַאי נָפְקָא מִינַּהּ, הָא קָא טָבְלִי בְּהָנָךְ? אֶלָּא אָמַר רָבָא: שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים: לֹא אֵלּוּ מְטַהֲרִין, אֶלָּא אֵלּוּ מְטַהֲרִין.

וְטָהוֹר שֶׁנִּפְלוּ עַל רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ שְׁלִשָּׁה לוּגִּין מַיִם שְׁאוּבִין — מַאי טַעְמָא גְּזַרוּ בֵּיהּ רַבָּנַן טוּמְאָה? — דְּאִי לָא הָא, לָא קַיְימָא הָא.

וְסֵפֶר — מַאי טַעְמָא גְּזַרוּ בֵּיהּ רַבָּנַן טוּמְאָה? — אָמַר רַב מְשַׁרְשְׁיָא: שֶׁבִּתְחִלָּה הָיוּ מַצְנִיעִין (אֶת) אוֹכְלִין דִּתְרוּמָה אֵצֶל סֵפֶר תּוֹרָה, וַאֲמַרוּ: הַאי קוֹדֶשׁ וְהַאי קוֹדֶשׁ. כֵּיוָן דְּקָחֲזוּ דְּקָאָתוּ לִידֵי פְּסִידָא, גְּזַרוּ בֵּיהּ רַבָּנַן טוּמְאָה.

וְהַיָּדַיִם — מִפְּנֵי שֶׁהַיָּדַיִם עַסְקָנִיּוֹת הֵן. תָּנָא, אַף יָדַיִם הַבָּאוֹת מֵחֲמַת סֵפֶר פּוֹסְלוֹת אֶת הַתְּרוּמָה. מְשׁוּם דְּרַבִּי פַּרְנָךְ — דְּאָמַר רַבִּי פַּרְנָךְ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הָאוֹחֵז סֵפֶר תּוֹרָה עָרוֹם, נִקְבָּר עָרוֹם. עָרוֹם סָלְקָא דַּעְתָּךְ? אֶלָּא אָמַר רַבִּי זֵירָא: עָרוֹם בְּלֹא מְצָוֹת. בְּלֹא מְצָוֹת סָלְקָא דַּעְתָּךְ? אֶלָּא אֵימָא: עָרוֹם בְּלֹא אוֹתָהּ מִצְוָה.

הֵי גְּוִוד בְּרֵישָׁא? אִילֵימָא הָא גְּוִוד בְּרֵישָׁא,

דף יד:

כֵּיוָן דְּהָךְ גְּוִוד בְּרֵישָׁא, הָא תּוּ לְמָה לִי? אֶלָּא הָךְ גְּוִוד בְּרֵישָׁא, וְהַדַּר גְּוִוד בְּכוּלְּהוּ יָדַיִם.

וּטְבוּל יוֹם — טְבוּל יוֹם דְּאוֹרָיְיתָא הוּא, דִּכְתִיב: "וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהֵר"! סְמִי מִכָּאן טְבוּל יוֹם.

וְהָאוֹכְלִין שֶׁנִּטְמְאוּ בְּמַשְׁקִין — בְּמַשְׁקִין דְּמַאי? אִילֵימָא בְּמַשְׁקִין הַבָּאִין מֵחֲמַת שֶׁרֶץ — דְּאוֹרְיְיתָא נִינְהוּ, דִּכְתִיב: ״וְכָל מַשְׁקֶה אֲשֶׁר יִשָּׁתֶה״. אֶלָּא בְּמַשְׁקִין הַבָּאִין מֵחֲמַת יָדִים, וּגְזֵירָה מִשּׁוּם מַשְׁקִין הַבָּאִין מֵחֲמַת שֶׁרֶץ.

וְהַכֵּלִים שֶׁנִּטְמְאוּ בְּמַשְׁקִין — כֵּלִים דְּאִיטַּמְאוּ בְּמַשְׁקִין דְּמַאי? אִילֵימָא בְּמַשְׁקִין דְּזָב — דְּאוֹרְיְיתָא נִינְהוּ! דִּכְתִיב: ״וְכִי יָרוֹק הַזָּב בַּטָּהוֹר״ — מַה שֶּׁבְּיַד טָהוֹר טְמֵאתִי לָךְ. אֶלָּא בְּמַשְׁקִין הַבָּאִין מֵחֲמַת שֶׁרֶץ, וּגְזֵירָה מִשּׁוּם מַשְׁקִין דְּזָב.

וְיָדַיִם תַּלְמִידֵי שַׁמַּאי וְהִלֵּל גְּזוּר? שַׁמַּאי וְהִלֵּל גְּזוּר! דְּתַנְיָא: יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרִידָה וְיוֹסֵי בֶּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם גְּזָרוּ טוּמְאָה עַל אֶרֶץ הָעַמִּים וְעַל כְּלֵי זְכוּכִית. שִׁמְעוֹן בֶּן שָׁטַח תִּיקֵּן כְּתוּבָּה לְאִשָּׁה, וְגָזַר טוּמְאָה עַל כְּלֵי מַתְּכוֹת. שַׁמַּאי וְהִלֵּל גָּזְרוּ טוּמְאָה עַל הַיָּדַיִם!

וְכִי תֵּימָא שַׁמַּאי וְסִיעָתוֹ וְהִלֵּל וְסִיעָתוֹ, וְהָאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב שְׁמוּאֵל: שְׁמֹנָה עָשָׂר דָּבָר גָּזְרוּ, וּבְשִׁמְנָה עָשָׂר נֶחְלְקוּ. וְאִילּוּ הִלֵּל וְשַׁמַּאי לֹא נֶחְלְקוּ אֶלָּא בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת, דְּאָמַר רַב הוּנָא: בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת נֶחְלְקוּ וְתוּ לָא. וְכִי תֵּימָא: אֶתוֹ אִינְהוּ גְּזוּר לְתְלוֹת, וַאֲתוֹ תַּלְמִידַיְיהוּ וּגְזַרוּ לִשְׁרוֹף. וְהָאָמַר אִילְפָא: יָדַיִם תְּחִלַּת גְּזֵירָתָן לִשְׂרֵיפָה! אֶלָּא אֶתוֹ אִינְהוּ גְּזוּר וְלָא קַבְּלוּ מִינַּיְיהוּ, וַאֲתוֹ תַּלְמִידַיְיהוּ גְּזַרוּ וְקַבְּלוּ מִינַּיְיהוּ.

וְאַכַּתִּי, שְׁלֹמֹה גְּזַר! דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: בְּשָׁעָה שֶׁתִּיקֵּן שְׁלֹמֹה עֵירוּבִין וּנְטִילַת יָדַיִם, יָצְתָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה: ״בָּנַי אִם חָכַם לִבֵּךְ יִשְׂמַח לִבִּי גַּם אָנִי״, ״חֲכַם בְּנִי וְשַׂמַּח לִבִּי וְאָשִׁיבָה חוֹרְפִי דָּבָר״! — אֲתָא

דף טו.

שְׁלֹמֹה גְּזַר לְקָדָשִׁים, וַאֲתוֹ אִינְהוּ וּגְזוּר אַף לִתְרוּמָה.

גּוּפָא, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: שְׁמֹנָה עָשָׂר גָּזְרוּ וּבִשְׁמֹנָה עָשָׂר נֶחְלְקוּ. וְהָתַנְיָא הוּשְׁווּ! בּוֹ בַּיּוֹם נֶחְלְקוּ, וּלְמָחָר הוּשְׁווּ.

גּוּפָא, אָמַר רַב הוּנָא: בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת נֶחְלְקוּ שַׁמַּאי וְהִלֵּל. שַׁמַּאי אוֹמֵר: מִקֶּבֶּ חַלָּה. וְהִלֵּל אוֹמֵר: מִקְּבָיִים. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא כְּדִבְרֵי זֶה וְלֹא כְּדִבְרֵי זֶה, אֶלָּא קֶב וּמֶחֱצָה חַיָּיב בַּחַלָּה. מִשֶּׁהִגְדִּילוּ הַמִּדּוֹת, אָמְרוּ חֲמִשֶּׁת רְבָעִים קֶמַח חַיָּיבִין בַּחַלָּה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: חֲמִשָּׁה פְּטוּרִין, חֲמִשָּׁה וְעוֹד חַיָּיבִין.

וְאִידַּךְ, הִלֵּל אוֹמֵר: מְלֹא הִין מַיִם שְׁאוּבִים פּוֹסְלִים אֶת הַמִּקְוֶה — שֶׁחַיָּיב אָדָם לוֹמַר בִּלְשׁוֹן רַבּוֹ. שַׁמַּאי אוֹמֵר: תִּשְׁעָה קַבִּין. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא כְּדִבְרֵי זֶה וְלֹא כְּדִבְרֵי זֶה. עַד שֶׁבָּאוּ שְׁנֵי גַּרְדִּיִים מִשַּׁעַר הָאַשְׁפָּה שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם וְהֵעִידוּ מִשּׁוּם שְׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיוֹן שֶׁשְּׁלֹשָׁה לוּגִּין מַיִם שְׁאוּבִין פּוֹסְלִים אֶת הַמִּקְוֶה, וְקִיְּימוּ חֲכָמִים אֶת דִּבְרֵיהֶם.

וְאִידַּךְ, שַׁמַּאי אוֹמֵר: כָּל הַנְּשִׁים דַּיָּין שְׁעָתָן. וְהִלֵּל אוֹמֵר: מִפְּקִידָה לִפְקִידָה, וַאֲפִילּוּ לְיָמִים הַרְבֵּה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא כְּדִבְרֵי זֶה וְלֹא כְּדִבְרֵי זֶה, אֶלָּא: מֵעֵת לְעֵת מְמַעֵט עַל יָד מִפְּקִידָה לִפְקִידָה, וּמִפְּקִידָה לִפְקִידָה מְמַעֵט עַל יָד מֵעֵת לְעֵת.

וְתוּ לֵיכָּא? וְהָאֵיכָּא הִלֵּל אוֹמֵר לִסְמוֹךְ, וְשַׁמַּאי אוֹמֵר שֶׁלֹּא לִסְמוֹךְ. כִּי קָאָמַר רַב הוּנָא, הֵיכָא דְּלֵיכָּא פְּלוּגְתָּא דְּרַבָּוֹתָא בַּהֲדֵיהּוּ.

וְהָאֵיכָּא הַבּוֹצֵר לַגַּת — שַׁמַּאי אוֹמֵר: הוּכְשַׁר, וְהִלֵּל אוֹמֵר: לֹא הוּכְשַׁר. בַּר מִינֵּיהּ דְּהַהִיא, דְּהָתָם קָא שָׁתֵיק לֵיהּ הִלֵּל לְשַׁמַּאי.

יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרֵידָה וְיוֹסֵי בֶּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם גָּזְרוּ טוּמְאָה עַל אֶרֶץ הָעַמִּים וְעַל כְּלֵי זְכוּכִית. וְהָא רַבָּנַן דִּשְׁמֹנִים שָׁנָה גְּזוּר! דְּאָמַר רַב כָּהֲנָא: כְּשֶׁחָלָה רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי, שָׁלְחוּ לוֹ: רַבִּי, אֱמוֹר לָנוּ שְׁנַיִם וּשְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים שֶׁאָמַרְתָּ לָנוּ מִשּׁוּם אָבִיךָ.

שָׁלַח לָהֶם, כָּךְ אָמַר אַבָּא: מֵאָה וּשְׁמֹנִים שָׁנָה עַד שֶׁלֹּא חָרַב הַבַּיִת, פְּשִׁטָה מַלְכוּת הָרְשָׁעָה עַל יִשְׂרָאֵל. שְׁמֹנִים שָׁנָה עַד שֶׁלֹּא חָרַב הַבַּיִת גָּזְרוּ טוּמְאָה עַל אֶרֶץ הָעַמִּים וְעַל כְּלֵי זְכוּכִית. אַרְבָּעִים שָׁנָה עַד שֶׁלֹּא חָרַב הַבַּיִת גָּלְתָה לָהּ סַנְהֶדְרִין וְיָשְׁבָה לָהּ בַּחֲנוּיוֹת. לְמַאי הִילְכְתָא? אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר אַבְדִּימִי: לוֹמַר שֶׁלֹּא דָּנוּ דִּינֵי קְנָסוֹת. דִּינֵי קְנָסוֹת סָלְקָא דַּעְתָּךְ? אֶלָּא אֵימָא: שֶׁלֹּא דָּנוּ דִּינֵי נְפָשׁוֹת!

וְכִי תֵּימָא בִּשְׁמֹנִים שָׁנָה נָמֵי אֵינָהוּ הֲווּ, וְהָתַנְיָא: הִלֵּל וְשִׁמְעוֹן, גַּמְלִיאֵל וְשִׁמְעוֹן, נָהֲגוּ נְשִׂיאוּתָן לִפְנֵי הַבַּיִת מֵאָה שָׁנָה. וְאִילּוּ יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרֵידָה וְיוֹסֵי בֶּן יוֹחָנָן הֲווּ קַדְמֵי טוּבָא!

דף טו:

אֶלָּא: אֲתוֹ אֵינָהוּ גְּזוּר אַגּוּשָּׁא לִשְׁרוֹף וְאַאֲוִירָא וְלֹא כְּלוּם, וַאֲתוֹ רַבָּנַן דִּשְׁמֹנִים שָׁנָה גְּזוּר אַאֲוִירָא לִתְלוֹת.

לְמֵימְרָא דַּחֲדָא גְּזֵירְתָא הֲוָה לִשְׂרֵיפָה? וְהָאָמַר אִילְפָא: יָדִים תְּחִלַּת גְּזֵירָתָן לִשְׂרֵיפָה! יָדִים הוּא דִּתְחִלַּת גְּזֵירָתָן לִשְׂרֵיפָה, הָא מִידֵּי אַחֲרִינָא — לָא.

אֶלָּא: אֲתוֹ אֵינָהוּ גְּזוּר אַגּוּשָּׁא לִתְלוֹת וְאַאֲוִירָא וְלֹא כְּלוּם, וַאֲתוֹ רַבָּנַן דִּשְׁמֹנִים שָׁנָה גְּזוּר אַגּוּשָּׁא לִשְׁרוֹף וְאַאֲוִירָא לִתְלוֹת.

וְאַכַּתִּי, בְּאוּשָּׁא גְּזוּר! דִּתְנַן: עַל שִׁשָּׁה סְפָקוֹת שׁוֹרְפִין אֶת הַתְּרוּמָה: עַל סְפַק בֵּית הַפְּרָס, וְעַל סְפֵק עֶפֶר הַבָּא מֵאֶרֶץ הָעַמִּים, וְעַל סְפֵק בִּגְדֵי עַם הָאָרֶץ, וְעַל סְפֵק כֵּלִים הַנִּמְצָאִין, וְעַל סְפֵק הָרוּקִין, וְעַל סְפֵק מֵי רַגְלֵי אָדָם שֶׁכְּנֶגֶד מֵי רַגְלֵי בְּהֵמָה — עַל זַאי מַגָּעָן וְעַל סְפֵק טוּמְאָתָן שׁוֹרְפִין אֶת הַתְּרוּמָה.

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף עַל סְפֵק מַגָּעָן בְּרְשׁוּת הַיָּחִיד — שׁוֹרְפִין. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד תּוֹלִין, בִּרְשׁוּת הָרַבִּים — טְהוֹרִין.

וְאָמַר עוּלָּא: אֵלּוּ שִׁשָּׁה סְפֵיקוֹת בְּאוּשָּׁא הִתְקִינוּ! אֶלָּא אֶתוֹ אֵינְהוּ גְּזוּר אַגּוּשָּׁא לִתְלוֹת וְאַאֲוִירָא וְלֹא כְּלוּם, וַאֲתוֹ רַבָּנַן דִּשְׁמְנִים שָׁנָה גְּזוּר אִידֵּי וְאִידֵּי לִתְלוֹת, וַאֲתוֹ בְּאוּשָּׁא גְּזוּר אַגּוּשָּׁא לִשְׁרוֹף, וְאַאֲוִירָא — כִּדְקָאֵי קָאֵי.

כְּלֵי זְכוּכִית — מַאי טַעְמָא גְּזוּר בְּהוּ רַבָּנַן טוּמְאָה? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: הוֹאִיל וּתְחִלַּת בְּרִייָתָן מִן הַחוֹל שַׁוִּינְהוּ רַבָּנַן כִּכְלֵי חֶרֶס. אֶלָּא, מֵעַתָּה לֹא תְּהֵא לָהֶן טָהֳרָה בְּמִקְוֶה. אַלְמָה תְּנַן: וְאֵלּוּ חוֹצְצִין בְּכֵלִים — הַזֶּפֶת וְהַמּוֹר בִּכְלֵי זְכוּכִית!

הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן? — כְּגוֹן שֶׁנִּיקְּבוּ וְהִטִּיחַ לְתוֹכָן אֲבָר. וְרַבִּי מֵאִיר הִיא, דְּאָמַר הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַמַּעֲמִיד. דְּתַנְיָא: כְּלֵי זְכוּכִית שֶׁנִּיקְּבוּ וְהִטִּיחַ לְתוֹכָן אֲבָר, אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין.

אֶלָּא מֵעַתָּה

דף טז.

לָא לִיטַּמּוּ מִגַּבָּן. אַלְמָה תְּנַן: כְּלֵי חֶרֶס וּכְלֵי נֶתֶר טוּמְאָתָן שָׁוָה: מִיטַּמְּאִין וּמְטַמְּאִין מֵאֲוִירֵיהֶן, וּמִיטַּמְּאִין מֵאֲחוֹרֵיהֶן וְאֵין מִיטַּמְּאִין מִגַּבֵּיהֶן, וּשְׁבִירָתָן מְטַהַרְתָּן. כְּלֵי נֶתֶר וּכְלֵי חֶרֶס הוּא דְּטוּמְאָתָן שָׁוָה אֲבָל מִידֵּי אַחֲרִינָא — לָא! אָמְרִי, כֵּיוָן דְּכִי נִשְׁתַּבְּרוּ יֵשׁ לָהֶם תַּקָּנָה, שַׁוִּינְהוּ כִּכְלֵי מַתָּכוֹת.

אֶלָּא מֵעַתָּה, יַחְזְרוּ לְטוּמְאָתָן יְשָׁנָה כִּכְלֵי מַתָּכוֹת? דְּתַנַן: כְּלֵי מַתָּכוֹת, פְּשׁוּטֵיהֶן וּמְקַבְּלֵיהֶן טְמֵאִין. נִשְׁבְּרוּ — טְהָרוּ. חָזַר וְעָשָׂה מֵהֶן כֵּלִים — חָזְרוּ לְטוּמְאָתָן יְשָׁנָה. וְאִילּוּ גַּבֵּי כְּלֵי זְכוּכִית תְּנַן: כְּלֵי עֵץ וּכְלֵי עוֹר וּכְלֵי עֶצֶם וּכְלֵי זְכוּכִית, פְּשׁוּטֵיהֶן טְהוֹרִין וּמְקַבְּלֵיהֶן טְמֵאִין. נִשְׁבְּרוּ — טְהָרוּ. חָזַר וְעָשָׂה מֵהֶן כֵּלִים — מְקַבְּלִין טוּמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא. מִכָּאן וּלְהַבָּא אִין, לְמַפְרֵעַ — לָא!

טוּמְאַת כְּלֵי זְכוּכִית דְּרַבָּנַן, וְטוּמְאָה יְשָׁנָה דְּרַבָּנַן. בְּטוּמְאָה דְּאוֹרְיְיתָא — אַחִיתּוּ בַּהּ רַבָּנַן טוּמְאָה, בְּטוּמְאָה דְּרַבָּנַן — לָא אַחִיתּוּ לַהּ רַבָּנַן טוּמְאָה.

פְּשׁוּטֵיהֶן מִיהָא לִיטַּמּוּ, דְּהָא פְּשׁוּטֵי כְּלֵי מַתָּכוֹת דְּאוֹרְיְיתָא נִינְהוּ? עִבְדִי בְּהוּ רַבָּנַן הֶכֵירָא כִּי הֵיכִי דְּלָא לִשְׁרוֹף עֲלַיְיהוּ תְּרוּמָה וְקָדָשִׁים.

דף טז:

רַב אַשִׁי אָמַר: לְעוֹלָם לִכְלֵי חֶרֶס דְּמוּ, וּדְקָא קַשְׁיָא לָךְ לָא לִיטַּמּוּ מִגַּבָּן? — הוֹאִיל וְנִרְאָה תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ.

שִׁמְעוֹן בֶּן שֶׁטַח תִּיקֵּן כְּתוּבָה לְאִשָּׁה וְגָזַר טוּמְאָה עַל כְּלֵי מַתָּכוֹת. כְּלֵי מַתָּכוֹת דְּאוֹרָיְיתָא נִינְהוּ! דִּכְתִיב: ״אַךְ אֶת הַזָּהָב וְאֶת הַכֶּסֶף וְגוֹ׳״. לֹא נִצְרְכָה אֶלָּא לְטוּמְאָה יְשָׁנָה, דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: מַעֲשֶׂה בְּשֵׁל צִיּוֹן הַמַּלְכָּה שֶׁעָשְׂתָה מִשְׁתֶּה לִבְנָהּ וְנִטְמְאוּ כָּל כֵּלֶיהָ, וְשִׁבְּרָתַן וּנְתָנַתַן לְצוֹרֶף וְרִיתְּכָן וְעָשָׂה מֵהֶן כֵּלִים חֲדָשִׁים. וְאָמְרוּ חֲכָמִים: יַחְזְרוּ לְטוּמְאָתָן יְשָׁנָה.

מַאי טַעְמָא? מִשּׁוּם גֶּדֶר מֵי חַטָּאת נָגְעוּ בָּהּ.

הָנִיחָא לְמַאן דְּאָמַר לֹא לְכָל הַטּוּמְאוֹת אָמְרוּ, אֶלָּא לְטוּמְאַת הַמֵּת בִּלְבַד אָמְרוּ — שַׁפִּיר. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר לְכָל הַטּוּמְאוֹת אָמְרוּ, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? אָמַר אַבָּיֵי: גְּזֵירָה שְׁמָא לֹא יִקָּבְנוּ בִּכְדֵי טָהֳרָתוֹ.

רָבָא אָמַר: גְּזֵירָה שְׁמָא יֹאמְרוּ טְבִילָה בַּת יוֹמָא עוֹלָה לָהּ. מַאי בֵּינַיְיהוּ? אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דְּרַצְפִּינְהוּ מְרָצָף.

וְאִידַּךְ מַאי הִיא? דְּתָנַן: הַמַּנִּיחַ כֵּלִים תַּחַת הַצִּינּוֹר לְקַבֵּל בָּהֶן מֵי גְּשָׁמִים — אֶחָד כֵּלִים גְּדוֹלִים וְאֶחָד כֵּלִים קְטַנִּים, וַאֲפִילּוּ כְּלֵי אֲבָנִים וּכְלֵי אֲדָמָה וּכְלֵי גְלָלִים — פּוֹסְלִין אֶת הַמְּקָוֶה. אֶחָד הַמַּנִּיחַ וְאֶחָד הַשּׁוֹכֵחַ, דִּבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי. וּבֵית הִלֵּל מְטַהֲרִין בַּשּׁוֹכֵחַ. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: נִמְנוּ וְרַבּוּ בֵּית שַׁמַּאי עַל בֵּית הִלֵּל. וּמוֹדִים בֵּית שַׁמַּאי בַּשּׁוֹכֵחַ בֶּחָצֵר, שֶׁהוּא טָהוֹר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: עֲדַיִין מַחֲלוֹקֶת בְּמְקוֹמָהּ עוֹמֶדֶת.

אָמַר רַב מְשַׁרְשְׁיָא: דְּבֵי רַב אָמְרִי: הַכֹּל מוֹדִים כְּשֶׁהִנִּיחָם בִּשְׁעַת קִישּׁוּר עָבִים, טְמֵאִים. בִּשְׁעַת פִּיזּוּר עָבִים — דִּבְרֵי הַכֹּל טְהוֹרִין. לֹא נֶחְלְקוּ אֶלָּא שֶׁהִנִּיחָם בִּשְׁעַת קִישּׁוּר עָבִים, וְנִתְפַּזְּרוּ, וְחָזְרוּ וְנִתְקַשְּׁרוּ. מָר סָבַר בָּטְלָה מַחְשַׁבְתּוֹ, וּמָר סָבַר לֹא בָּטְלָה מַחְשַׁבְתּוֹ.

וּלְרַבִּי יוֹסֵי דְּאָמַר מַחֲלוֹקֶת עֲדַיִין בְּמְקוֹמָהּ עוֹמֶדֶת, בְּצִרְי לְהוּ! אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: אַף בְּנוֹת כּוּתִים נִדּוֹת מֵעֲרִיסָתָן — בּוֹ בַּיּוֹם גָּזְרוּ.

וְאִידַּךְ מַאי הִיא? דְּתָנַן: כָּל הַמַּטַּלְטָלִין מְבִיאִין אֶת הַטּוּמְאָה בְּעוֹבִי הַמַּרְדֵּעַ. אָמַר רַבִּי טַרְפוֹן:

דף יז.

אֲקַפֵּחַ אֶת בְּנֵי שִׁוּז הֲלָכָה מְקוּפַּחַת, שֶׁשָּׁמַע הַשּׁוֹמֵעַ, וְטָעָה: הָאִיכָּר עוֹבֵר וּמַרְדְּעוֹ עַל כְּתֵפוֹ וְאֵיהֵל צָדוֹ אֶחָד עַל הַקֶּבֶר — טִימְּאוּ אוֹתוֹ, מִשּׁוּם כֵּלִים הַמַּאֲהִילִים עַל הַמֵּת.

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, אֲנִי אֶתְקֵן שֶׁיִּהוּ דִּבְרֵי חֲכָמִים קַיָּימִים: שֶׁיִּהוּ כָּל הַמַּטַּלְטָלִים מְבִיאִין אֶת הַטּוּמְאָה עַל הָאָדָם שֶׁנּוֹשֵׂא אוֹתָן בְּעוֹבִי הַמַּרְדֵּעַ, וְעַל עַצְמָן בְּכָל שֶׁהֵן. וְעַל שְׁאָר אָדָם וְכֵלִים — בְּפוֹתֵחַ טָפַח.

וְאָמַר רַבִּי יַנַּאי: וּמַרְדֵּעַ שֶׁאָמְרוּ, אֵין בְּעָבְיוֹ טֶפַח וְיֵשׁ בְּהֶיקֵּפוֹ טֶפַח — וְנָזְרוּ עַל הֶיקֵּפוֹ מִשּׁוּם עָבְיוֹ.

וּלְרַבִּי טַרְפוֹן דְּאָמַר אֲקַפֵּחַ אֶת בָּנַי שֶׁהֲלָכָה זוֹ מְקוּפַּחַת — בָּצְרוּ לְהוּ! אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: אַף בְּנוֹת כּוּתִים נִדּוֹת מֵעֲרִיסָתָן, בּוֹ בַּיּוֹם גָּזְרוּ. וּבְאִידַּךְ סְבִירָא לֵיהּ כְּרַבִּי מֵאִיר.

וְאִידַּךְ — הַבּוֹצֵר לַגַּת, שַׁמַּאי אוֹמֵר: הוּכְשַׁר, הִלֵּל אוֹמֵר: לֹא הוּכְשַׁר. אָמַר לוֹ הִלֵּל לְשַׁמַּאי: מִפְּנֵי מַה בּוֹצְרִין בְּטָהֳרָה וְאֵין מוֹסְקִין בְּטָהֳרָה?

אָמַר לוֹ: אִם תַּקְנִיטֵנִי, גּוֹזְרַנִי טוּמְאָה אַף עַל הַמְּסִיקָה. נֶעֱצוּ חֶרֶב בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, אָמְרוּ: הַנִּכְנָס — יִכָּנֵס, וְהַיּוֹצֵא — אַל יֵצֵא. וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הָיָה הִלֵּל כָּפוּף וְיוֹשֵׁב לִפְנֵי שַׁמַּאי כְּאֶחָד מִן הַתַּלְמִידִים. וְהָיָה קָשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל כַּיּוֹם שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ הָעֵגֶל. וּגְזוּר שַׁמַּאי וְהִלֵּל וְלָא קַבְּלוּ מִינַּייְהוּ, וַאֲתוֹ תַּלְמִידַייְהוּ גְּזוּר וְקַבְּלוּ מִינַּייְהוּ.

מַאי טַעְמָא? אָמַר רַבִּי זְעִירִי אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: גְּזֵירָה שֶׁמָּא יִבְצְרֶנּוּ בְּקוּפּוֹת טְמֵאוֹת.

הָנִיחָא לְמַאן דְּאָמַר כְּלִי טָמֵא חוֹשֵׁב מַשְׁקִין — שַׁפִּיר, אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר אֵין כְּלִי טָמֵא חוֹשֵׁב מַשְׁקִין — מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? אֶלָּא אָמַר זְעִירִי אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: גְּזֵירָה שֶׁמָּא יִבְצְרֶנּוּ בְּקוּפּוֹת מְזוּפָּפוֹת.

רָבָא אָמַר: גְּזֵירָה מִשּׁוּם הַנּוֹשְׁכוֹת. דְּאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: פְּעָמִים שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ לְכַרְמוֹ לֵידַע אִם הִגִּיעוּ עֲנָבִים לִבְצִירָה אוֹ לֹא, וְנוֹטֵל אֶשְׁכּוֹל עֲנָבִים לְסוֹחֲטוֹ, וּמְזַלֵּף עַל גַּבֵּי עֲנָבִים — וּבִשְׁעַת בְּצִירָה עֲדַיִין מַשְׁקֶה טוֹפֵחַ עֲלֵיהֶם.

וְאִידַּךְ, אָמַר

דף יז:

טָבִי רִישְׁבָּא אָמַר שְׁמוּאֵל: אַף גִּידּוּלֵי תְּרוּמָה תְּרוּמָה, בּוֹ בַּיּוֹם גָּזְרוּ. מַאי טַעְמָא? אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: גְּזֵירָה מִשּׁוּם תְּרוּמָה טְהוֹרָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל.

אָמַר רָבָא: אִי דַּחֲשִׁידִי לְהָכִי, אַפְרוֹשֵׁי נָמֵי לָא לַיפְרְשׁוּ! (אֶלָּא אָמַר רָבָא: יִשְׂרָאֵל) כֵּיוָן דְּאֶפְשָׁר לְמֶעְבַּד חִטָּה אַחַת כְּדִשְׁמוּאֵל וְלָא קָעֲבֵיד, הֵימוֹנֵי מְהֵימְנֵי. אֶלָּא גְּזֵירָה מִשּׁוּם תְּרוּמָה טְמֵאָה בְּיַד כֹּהֵן, דֵּילְמָא מַשְׁהֵי לַהּ גַּבֵּיהּ וְאָתֵי לִידֵי תַּקָּלָה.

וְאִידַּךְ, אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַמֵּי מִשְּׁמֵיהּ דְּעוּלָּא: אַף מִי שֶׁהֵחֲשִׁישׁ לוֹ בַּדָּרָךְ נוֹתֵן כִּיסוֹ לְגוֹי — בּוֹ בַּיּוֹם גָּזְרוּ.

וְאִידַּךְ, אָמַר בְּאלִי אָמַר אֲבִימִי סִנְוָותָאָה: פִּתָּן וְשַׁמְנָן וְיֵינָן וּבְנוֹתֵיהֶן — כּוּלָּן מִשְׁמוֹנָה עָשָׂר דָּבָר הֵן. הָנִיחָא לְרַבִּי מֵאִיר, אֶלָּא לְרַבִּי יוֹסֵי שִׁבְסָרֵי הָווְיִין! אִיכָּא הָא דְּרַב אַחָא בַּר אַדָּא. דְּאָמַר רַב אַחָא בַּר אַדָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק: גְּזָרוּ עַל פִּתָּן מִשּׁוּם שַׁמְנָן, וְעַל שַׁמְנָן מִשּׁוּם יֵינָן.

עַל פִּתָּן מִשּׁוּם שַׁמְנָן?! מַאי אוּלְמֵיהּ דְּשֶׁמֶן מִפַּת? אֶלָּא גָּזְרוּ עַל פִּתָּן וְשַׁמְנָן מִשּׁוּם יֵינָן, וְעַל יֵינָן מִשּׁוּם בְּנוֹתֵיהֶן, וְעַל בְּנוֹתֵיהֶן מִשּׁוּם דָּבָר אַחֵר, וְעַל דָּבָר אַחֵר מִשּׁוּם דָּבָר אַחֵר. מַאי דָּבָר אַחֵר? אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: גָּזְרוּ עַל תִּינוֹק גּוֹי שֶׁמְּטַמֵּא בְּזִיבָה, שֶׁלֹּא יְהֵא תִּינוֹק יִשְׂרָאֵל רָגִיל אֶצְלוֹ בְּמִשְׁכַּב זָכוּר. אִי הָכִי, לְרַבִּי מֵאִיר נָמֵי תִּשַׁסְרֵי הָוְיִין! אוֹכָלִין וְכֵלִים שֶׁנִּטְמְאוּ בְּמַשְׁקִין בַּחֲדָא חָשֵׁיב לְהוּ.

מַתְנִי' בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין שׁוֹרִין דְּיוֹ וְסַמָּנִים וְכַרְשִׁינִין אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּשּׁוֹרוּ מִבְּעוֹד יוֹם, וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין נוֹתְנִין אוּנִּין שֶׁל פִּשְׁתָּן לְתוֹךְ הַתַּנּוּר אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיַּהְבִּילוּ מִבְּעוֹד יוֹם, וְלֹא אֶת הַצֶּמֶר לַיּוֹרָה אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּקַלְּטוֹ הָעַיִן, וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין פּוֹרְסִין מְצוּדוֹת חַיָּה וְעוֹפוֹת וְדָגִים אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּצוֹדוּ מִבְּעוֹד יוֹם, וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין מוֹכְרִין לְגוֹי וְאֵין טוֹעֲנִין עִמּוֹ וְאֵין מַגְבִּיהִין עָלָיו אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ לְמָקוֹם קָרוֹב, וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין נוֹתְנִין עוֹרוֹת לְעַבְּדָן, וְלֹא כֵּלִים לְכוּבְּסָן גּוֹי אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיַּעֲשׂוּ מִבְּעוֹד יוֹם. וּבְכוּלָּן בֵּית הִלֵּל מַתִּירִין עִם

דף יח.

הַשֶּׁמֶשׁ. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: נוֹהֲגִין הָיוּ בֵּית אַבָּא שֶׁהָיוּ נוֹתְנִין כְּלֵי לָבָן לְכוּבְּסָן גּוֹי שְׁלֹשָׁה יָמִים קוֹדֶם לַשַּׁבָּת. וְשָׁוִין אֵלּוּ וְאֵלּוּ, שֶׁטּוֹעֲנִין קוֹרֹת בֵּית הַבַּד וְעִגּוּלֵי הַגַּת.

גְּמָ' מַאן תְּנָא נְתִינַת מַיִם לְדְיוֹ זוֹ הִיא שְׁרִייָתָן? אָמַר רַב יוֹסֵף: רַבִּי הִיא. דְּתַנְיָא: אֶחָד נוֹתֵן אֶת הַקֶּמַח וְאֶחָד נוֹתֵן אֶת הַמַּיִם — הָאַחֲרוֹן חַיָּיב, דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיְּגַבֵּל.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: וְדִילְמָא עַד כָּאן לָא קָאָמַר רַבִּי יוֹסֵי אֶלָּא בְּקֶמַח, דְּבַר גִּיבּוּל הוּא. אֲבָל דְּיוֹ דְּלָאו בַּר גִּיבּוּל הוּא, אֵימָא לֵיחַייֵב! לָא סָלְקָא דַּעְתָּךְ, דְּתַנְיָא: אֶחָד נוֹתֵן אֶת הָאֵפֶר וְאֶחָד נוֹתֵן אֶת הַמַּיִם — הָאַחֲרוֹן חַיָּיב, דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד שֶׁיְּגַבֵּל.

וְדִילְמָא מַאי "אֵפֶר" — עָפָר דְּבַר גִּיבּוּל הוּא?! וְהָתַנְיָא "אֵפֶר", וְהָתַנְיָא "עָפָר"! מִידֵּי גַּבֵּי הֲדָדֵי תַּנְיָא?

תָּנוּ רַבָּנָן: פּוֹתְקִין מַיִם לַגִּינָּה עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁיכָה וּמִתְמַלְּאת וְהוֹלֶכֶת כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ, וּמַנִּיחִין מוּגְמָר תַּחַת הַכֵּלִים עֶרֶב שַׁבָּת וּמִתְגַּמְּרִין וְהוֹלְכִין כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ, וּמַנִּיחִין גְּפְרִית תַּחַת הַכֵּלִים עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁיכָה וּמִתְגַּפְּרִין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כּוּלָּהּ, וּמַנִּיחִין קִילּוֹר עַל גַּבֵּי הָעַיִן וְאִיסְפְּלָנִית עַל גַּבֵּי מַכָּה עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁיכָה וּמִתְרַפֵּאת וְהוֹלֶכֶת כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ. אֲבָל אֵין נוֹתְנִין חִטִּין לְתוֹךְ הָרֵיחַיִם שֶׁל מַיִם אֶלָּא בְּכְדֵי שֶׁיִּטָּחֲנוּ מִבְּעוֹד יוֹם.

מַאי טַעְמָא? אָמַר רַבָּה: מִפְּנֵי שֶׁמַּשְׁמַעַת קוֹל. אָמַר לֵיהּ רַב יוֹסֵף: וְלֵימָא מָר מִשּׁוּם שְׁבִיתַת כֵּלִים! דְּתַנְיָא: "וּבְכֹל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם תִּשָּׁמֵרוּ" — לְרַבּוֹת שְׁבִיתַת כֵּלִים. אֶלָּא אָמַר רַב יוֹסֵף: מִשּׁוּם שְׁבִיתַת כֵּלִים.

וְהַשְׁתָּא דְּאָמְרַתְּ לְבֵית הִלֵּל אִית לְהוּ שְׁבִיתַת כֵּלִים דְּאוֹרָיְיתָא, גָּפְרִית וּמוּגְמָר מַאי טַעְמָא שָׁרוּ? מִשּׁוּם דְּלָא קָעֲבֵיד מַעֲשֶׂה. אוּפִּין שֶׁל פִּשְׁתָּן מַאי טַעְמָא שָׁרוּ — מִשּׁוּם דְּלָא עָבֵיד מַעֲשֶׂה, וּמֵינָח נַיְיחָא. מְצוּדַת חַיָּה וְעוֹף וְדָגִים דְּקָא עָבֵיד מַעֲשֶׂה, מַאי טַעְמָא שָׁרוּ? הָתָם נָמֵי בְּלֶחִי וְקוּקְרֵי דְּלָא קָעֲבֵיד מַעֲשֶׂה.

וְהַשְׁתָּא דְּאָמַר רַב אוֹשַׁעְיָא אָמַר רַב אַסִּי: מַאן תְּנָא שְׁבִיתַת כֵּלִים דְּאוֹרָיְיתָא — בֵּית שַׁמַּאי הִיא וְלָא בֵּית הִלֵּל, לְבֵית שַׁמַּאי בֵּין קָעֲבֵיד מַעֲשֶׂה בֵּין דְּלָא קָעֲבֵיד מַעֲשֶׂה — אָסוּר. לְבֵית הִלֵּל אַף עַל גַּב דְּקָעֲבֵיד מַעֲשֶׂה — שָׁרֵי. וְהַשְׁתָּא דְּאָמְרַתְּ דִּלְבֵית שַׁמַּאי אַף עַל גַּב דְּלָא עָבֵיד מַעֲשֶׂה — אָסוּר, אִי הָכִי,

דף יח:

מוּגְמָר וְגָפְרִית מַאי טַעְמָא שָׁרוּ בֵּית שַׁמַּאי? הָתָם מַנַּח אַאַרְעָא. גִּיגִּית וְנֵר וּקְדֵרָה וְשַׁפּוּד מַאי טַעְמָא שָׁרוּ בֵּית שַׁמַּאי? דְּמַפְקַר לְהוּ אַפְקוֹרֵי.

מַאן תְּנָא לְהָא דְּתָנוּ רַבָּנָן: לֹא תְּמַלֵּא אִשָּׁה קְדֵרָה עֲסָסִיּוֹת וְתוּרְמְסִין וְתַנִּיחַ לְתוֹךְ הַתַּנּוּר עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה, וְאִם נָתָנָן — לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת אֲסוּרִין בִּכְדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ. כֵּיוֹצֵא בוֹ: לֹא יְמַלֵּא נַחְתּוֹם חֲבִית שֶׁל מַיִם וְיַנִּיחַ לְתוֹךְ הַתַּנּוּר עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה, וְאִם עָשָׂה כֵּן — לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת אֲסוּרִין בִּכְדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ. לֵימָא בֵּית שַׁמַּאי הִיא וְלָא בֵּית הִלֵּל? אֲפִילּוּ תֵּימָא בֵּית הִלֵּל, גְּזֵירָה שֶׁמָּא יְחַתֶּה בַּגֶּחָלִים.

אִי הָכִי מוּגְמָר וְגָפְרִית נָמֵי לִיגְזוֹר! הָתָם לָא מְחַתֵּי לְהוּ, דְּאִי מְחַתֵּי סָלֵיק בְּהוּ קוּטְרָא, וְקָשֵׁי לְהוּ. אוּפִּין שֶׁל פִּשְׁתָּן נָמֵי לִיגְזוֹר! הָתָם, כֵּיוָן דְּקָשֵׁי לְהוּ זִיקָא, לָא מְגַלּוּ לֵיהּ: צֶמֶר לִיגְזוֹר לִיגְזוֹר! אָמַר שְׁמוּאֵל: בְּיוֹרָה עֲקוּרָה. וְנִיחוּשׁ שֶׁמָּא מַגִּיס בָּהּ! בַּעֲקוּרָה וְטוּחָה.

וְהַשְׁתָּא דְּאָמַר מָר גְּזֵירָה שֶׁמָּא יְחַתֶּה בַּגֶּחָלִים, הַאי קְדֵרָה חַיְיתָא שְׁרֵי לְאַנּוּחֵהּ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁיכָה בְּתַנּוּרָא. מַאי טַעְמָא? — כֵּיוָן דְּלָא חֲזֵי לְאוּרְתָּא, אַסּוֹחֵי מַסַּח דַּעְתֵּיהּ מִינֵּיהּ וְלָא אָתֵי לְחַתּוֹיֵי גֶּחָלִים. וּבְשִׁיל — שַׁפִּיר דָּמֵי. בְּשִׁיל וְלָא בְּשִׁיל — אֲסִיר. וְאִי שְׁדָא בֵּיהּ גַּרְמָא חַיְיא — שַׁפִּיר דָּמֵי.

וְהַשְׁתָּא דְּאָמַר מָר כָּל מִידֵּי דְּקָשֵׁי לֵיהּ זִיקָא לָא מְגַלּוּ לֵיהּ, הַאי בְּשִׁרָא דְּגַדְיָא וּשְׁרִיק — שַׁפִּיר דָּמֵי. דְּבַרְחָא וְלָא שְׁרִיק — אֲסִיר. דְּגַדְיָא וְלָא שְׁרִיק, דְּבַרְחָא וּשְׁרִיק — רַב אָשֵׁי שָׁרֵי

וְרַב יִרְמְיָה מִדִּיפְתִּי אָסַר. וּלְרַב אָשֵׁי דְּשָׁרֵי, וְהָתַנְיָא אֵין צוֹלִין בָּשָׂר בָּצָל וּבֵיצָה אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּצוֹלוּ מִבְּעוֹד יוֹם! הָתָם דְּבַרְחָא וְלָא שְׁרִיק.

אִיכָּא דְּאָמְרִי: דְּגַדְיָא בֵּין שְׁרִיק בֵּין לָא שְׁרִיק — שַׁפִּיר דָּמֵי. דְּבַרְחָא נָמֵי וּשְׁרִיק — שַׁפִּיר דָּמֵי. כִּי פְּלִיגִי דְּבַרְחָא וְלָא שְׁרִיק — דְּרַב אָשֵׁי שָׁרֵי וְרַב יִרְמְיָה מִדִּיפְתִּי אָסַר. וּלְרַב אָשֵׁי דְּשָׁרֵי, וְהָתַנְיָא אֵין צוֹלִין בָּשָׂר בָּצָל וּבֵיצָה אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּצוֹלוּ מִבְּעוֹד יוֹם! הָתָם בְּבִשְׁרָא אַגּוּמְרֵי. אָמַר רָבִינָא: הַאי קָרָא חַיָּיא — שַׁפִּיר דָּמֵי, כֵּיוָן דְּקִשֵּׁי לֵיהּ זִיקָא כְּבִשְׁרָא דְּגַדְיָא דָּמֵי.

בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים אֵין מוֹכְרִין. תָּנוּ רַבָּנַן, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: לֹא יִמְכּוֹר אָדָם חֻפְצוֹ לְגוֹי, וְלֹא יַשְׁאִילֶנּוּ, וְלֹא יַלְוֶנּוּ, וְלֹא יִתֵּן לוֹ בְּמַתָּנָה אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ לְבֵיתוֹ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ לַבַּיִת הַסָּמוּךְ לַחוֹמָה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא מִפֶּתַח בֵּיתוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה: הֵן הֵן דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא, הֵן הֵן דִּבְרֵי בֵּית הִלֵּל — לֹא בָּא רַבִּי עֲקִיבָא אֶלָּא לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי בֵּית הִלֵּל.

תָּנוּ רַבָּנַן, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: לֹא יִמְכּוֹר אָדָם חֻמְצוֹ לְגוֹי אֶלָּא אִם כֵּן יוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁיְּכֻלָּה קוֹדֶם הַפֶּסַח, דִּבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: כָּל זְמַן שֶׁמּוּתָּר לְאוֹכְלוֹ — מוּתָּר לְמוֹכְרוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:

דף יט.

כּוּתָּח הַבַּבְלִי וְכָל מִינֵי כּוּתָּח אָסוּר לִמְכּוֹר שְׁלֹשִׁים יוֹם קוֹדֶם הַפֶּסַח.

תָּנוּ רַבָּנַן: נוֹתְנִין מְזוֹנוֹת לִפְנֵי הַכֶּלֶב בֶּחָצֵר. נְטָלוֹ וְיָצָא — אֵין נִזְקָקִין לוֹ.

כַּיּוֹצֵא בּוֹ: נוֹתְנִין מְזוֹנוֹת לִפְנֵי הַגּוֹי בֶּחָצֵר. נְטָלוֹ וְיָצָא — אֵין נִזְקָקִין לוֹ. הָא תּוּ לְמָה לִי, הַיְינוּ הָךְ. מַהוּ דְּתֵימָא: הַאי רְמֵי עֲלֵיהּ, וְהַאי לָא רְמֵי עֲלֵיהּ — קָא מַשְׁמַע לַן.

תָּנוּ רַבָּנַן: לֹא יַשְׁכִּיר אָדָם כֵּלָיו לְגוֹי בְּעֶרֶב שַׁבָּת, בִּרְבִיעִי וּבַחֲמִישִׁי מוּתָּר. כַּיּוֹצֵא בּוֹ, אֵין מְשַׁלְּחִין אִיגְּרוֹת בְּיַד גּוֹי בְּעֶרֶב שַׁבָּת, בִּרְבִיעִי וּבַחֲמִישִׁי — מוּתָּר. אָמְרוּ עָלָיו עַל רַבִּי יוֹסֵי הַכֹּהֵן, וְאָמְרִי לַהּ עַל רַבִּי יוֹסֵי הֶחָסִיד, שֶׁלֹּא נִמְצָא כָּתַב יָדוֹ בְּיַד גּוֹי מֵעוֹלָם.

תָּנוּ רַבָּנַן: אֵין מְשַׁלְּחִין אִיגֶּרֶת בְּיַד גּוֹי עֶרֶב שַׁבָּת, אֶלָּא אִם כֵּן קוֹצֵץ לוֹ דָּמִים. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ לְבֵיתוֹ, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ לַבַּיִת הַסָּמוּךְ לַחוֹמָה.

וַהֲלֹא קָצַץ? אָמַר רַב שֵׁשֶׁת, הָכִי קָאָמַר: וְאִם לֹא קָצַץ — בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְבֵיתוֹ, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: עַד שֶׁיַּגִּיעַ לַבַּיִת הַסָּמוּךְ לַחוֹמָה.

וְהָאָמְרַתְּ רֵישָׁא אֵין מְשַׁלְּחִין? לָא קַשְׁיָא: הָא דִּקְבִיעַ בֵּי דַּוְאר בְּמָתָא, וְהָא דְּלָא קְבִיעַ בֵּי דַּוְאר בְּמָתָא.

תָּנוּ רַבָּנָן: אֵין מַפְלִיגִין בִּסְפִינָה פָּחוֹת מִשִּׁשָּׁה יָמִים קוֹדֶם לַשַּׁבָּת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — לְדַבֵּר הָרְשׁוּת, אֲבָל לְדָבָר מִצְוָה — שַׁפִּיר דָּמֵי. וּפוֹסֵק עִמּוֹ עַל מְנָת לִשְׁבוֹת, וְאֵינוֹ שׁוֹבֵת — דִּבְרֵי רַבִּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינוֹ צָרִיךְ. וּמְצַוֹּר לְצִידֹן — אֲפִילּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת מוּתָּר.

תָּנוּ רַבָּנָן: אֵין צָרִין עַל עֲיָירוֹת שֶׁל גּוֹיִם פָּחוֹת מִשִּׁשָּׁה יָמִים קוֹדֶם לַשַּׁבָּת. וְאִם הִתְחִילוּ — אֵין מַפְסִיקִין. וְכֵן הָיָה שַׁמַּאי אוֹמֵר: "עַד רִדְתָּה", אֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת.

אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: נוֹהֲגִין הָיוּ וְכוּ'. תַּנְיָא אָמַר רַבִּי צָדוֹק: כָּךְ הָיָה מִנְהָגוֹ שֶׁל בֵּית רַבָּן גַּמְלִיאֵל, שֶׁהָיוּ נוֹתְנִין כְּלֵי לָבָן לְכוֹבֵס שִׁלְשָׁה יָמִים קוֹדֶם לַשַּׁבָּת, וּצְבוּעִים אֲפִילּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת. וּמִדְּבְרֵיהֶם לְמַדְנוּ שֶׁהַלְּבָנִים קָשִׁים לְכַבְּסָן יוֹתֵר מִן הַצְּבוּעִין.

אַבָּיֵי הֲוָה יָהֵיב לֵיהּ הַהוּא מָנָא דִּצְבִיעָא לְקַצָּרָא. אֲמַר לֵיהּ: כַּמָּה בָּעֵית עִילָּוַיהּ. אָמַר לֵיהּ: כִּדְחִיוָּרָא. אָמַר לֵיהּ: כְּבָר קַדְּמוּךְ רַבָּנָן. אָמַר אַבָּיֵי: הַאי מַאן דְּיָהֵיב מָנָא לְקַצָּרָא, בְּמִשְׁחָא נִיתֵּיב לֵיהּ וּבְמִשְׁחָא נִשְׁקוֹל מִינֵּיהּ. דְּאִי טָפֵי — אַפְסְדֵיהּ דְּמַתְחֵיהּ. וְאִי בְּצִיר — אַפְסְדֵיהּ דְּכַוְוצֵיהּ.

וְשָׁוִין אֵלּוּ וְאֵלּוּ, שֶׁטּוֹעֲנִין כּוּ': מַאי שְׁנָא כּוּלְּהוּ דִּגְזִרוּ בְּהוּ בֵּית שַׁמַּאי, וּמַאי שְׁנָא קוֹרוֹת בֵּית הַבַּד וְעִיגּוּלֵי הַגַּת דְּלָא גְּזַרוּ? הָנָךְ דְּאִי עָבֵיד לְהוּ בְּשַׁבָּת מִיחַיַּיב חַטָּאת — גְּזַרוּ בְּהוּ בֵּית שַׁמַּאי עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה. קוֹרוֹת בֵּית הַבַּד וְעִיגּוּלֵי הַגַּת דְּאִי עָבֵיד לְהוּ בְּשַׁבָּת לָא מִיחַיַּיב חַטָּאת — לָא גְּזַרוּ.

מַאן תַּנָּא דְּכֹל מִידֵּי דְּאָתֵי מִמֵּילָא, שַׁפִּיר דָּמֵי? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי (בַּר) [בְּרַבִּי] חֲנִינָא: רַבִּי יִשְׁמָעֵאל הִיא, דְּתָנֵי: הַשּׁוּם וְהַבּוֹסֶר וְהַמְּלִילוֹת שֶׁרִסְּקָן מִבְּעוֹד יוֹם, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: יִגְמוֹר מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ, וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר:

דף יט:

לֹא יִגְמוֹר. וְרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: רַבִּי אֶלְעָזָר הִיא. דְּתָנֵי: חַלּוֹת דְּבַשׁ שֶׁרִיסְּקָן בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְיָצְאוּ מֵעַצְמָן — אָסוּר, וְרַבִּי אֶלְעָזָר מַתִּיר.

וְרַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא מַאי טַעְמָא לָא אָמַר כְּרַבִּי אֶלְעָזָר? אָמַר לָךְ, הָתָם הוּא דְּמַעֲקָרָא אוֹכֶל וּלְבַסּוֹף אוֹכֶל, הָכָא מֵעִיקָּרָא אוֹכֶל וְהַשְׁתָּא מַשְׁקֶה. וְרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לָךְ: הָא שְׁמָעִינַן לֵיהּ לְרַבִּי אֶלְעָזָר דַּאֲפִילּוּ זֵיתִים וַעֲנָבִים נָמֵי שָׁרֵי. דְּהָא כִּי אֲתָא רַב הוֹשַׁעְיָא מִנְּהַרְדְּעָא, אֲתָא וְאַיְיתִי מַתְנִיתָא בִּידֵיהּ: זֵיתִים וַעֲנָבִים שֶׁרִיסְּקָן מֵעֶרֶב שַׁבָּת וְיָצְאוּ מֵעַצְמָן — אָסוּרִין. רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּירִין. וְרַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא בָּרְיֵיתָא לָא שְׁמִיעַ לֵיהּ.

וְרַבִּי אֶלְעָזָר מַאי טַעְמָא לָא אָמַר כְּרַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא? אָמַר לָךְ: לָאו אִיתְמַר עֲלַהּ אָמַר רָבָא בַּר חֲנִינָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בִּמְחוּסָּרִין דִּיכָּה — דְּכוּלֵּי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי, כִּי פְּלִיגִי בִּמְחוּסָּרִין שְׁחִיקָה. וְהָנֵי נָמֵי כִּמְחוּסָּרִין דִּיכָּה דָּמוּ. הוֹרָה רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל.

שֶׁמֶן שֶׁל בַּדָּדִין וּמַחְצָלוֹת שֶׁל בַּדָּדִין — רַב אָסַר וּשְׁמוּאֵל שָׁרֵי. הָנֵי כְּרָכֵי דְּזוּזֵי — רַב אָסַר וּשְׁמוּאֵל שָׁרֵי. אָמַר רַב נַחְמָן: עֵז לַחֲלָבָהּ, וְרָחֵל לְגִיזָתָהּ, וְתַרְנְגוֹלֶת לְבֵיצָתָהּ, וְתוֹרֵי דְּרִידְיָא, וְתַמְרֵי דְּעֵיסְקָא — רַב אָסַר, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: מוּתָּר. וְקָמִיפַּלְגִי בִּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן.

הַהוּא תַּלְמִידָא דְּאוֹרִי בְּחַרְתָּא דְּאַרְגֵּיז כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, שַׁמְתֵּיהּ רַב הַמְנוּנָא. וְהָא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן סְבִירָא לַן? בְּאַתְרֵיהּ דְּרַב הֲוָה לָא אִיבְּעֵי לֵיהּ לְמֵיעְבַּד הָכִי. הָנֵי תְּרֵי תַּלְמִידֵי, חַד מַצֵּיל בְּחַד מָנָא, וְחַד מַצֵּיל בְּאַרְבַּע וַחֲמֵשׁ מָאנֵי — וְקָמִיפַּלְגִי בִּפְלוּגְתָּא דְּרַבָּה בַּר זַבְדָּא וְרַב הוּנָא.

מַתְנִי' אֵין צוֹלִין בָּשָׂר בָּצָל וּבֵיצָה אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּצוֹלוּ מִבְּעוֹד יוֹם. אֵין נוֹתְנִין פַּת לַתַּנּוּר עִם חַשֶּׁכָה, וְלֹא חֲרָרָה עַל גַּבֵּי גֶּחָלִים, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּקָרְמוּ פָּנֶיהָ מִבְּעוֹד יוֹם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כְּדֵי שֶׁיְּקָרוֹם הַתַּחְתּוֹן שֶׁלָּהּ. מְשַׁלְשְׁלִין אֶת הַפֶּסַח בַּתַּנּוּר עִם חַשֶּׁכָה. וּמַאֲחִיזִין אֶת הָאוּר בְּמְדוּרַת בֵּית הַמּוֹקֵד.

דף כ.

וּבַגְּבוּלִין, כְּדֵי שֶׁתֶּאֱחוֹז הָאוּר בְּרוּבּוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּפֶחָמִין — כָּל שֶׁהוּא.

גְּמָ' וְכַמָּה? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַב: כְּדֵי שֶׁיְּצוֹלוּ מִבְּעוֹד יוֹם כְּמַאֲכָל בֶּן דְּרוֹסַאי. אִיתְּמַר נָמֵי, אָמַר רַב אַסִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל שֶׁהוּא כְּמַאֲכָל בֶּן דְּרוֹסַאי, אֵין בּוֹ מִשּׁוּם בִּישּׁוּלֵי גוֹיִם. תַּנְיָא חֲנַנְיָא אוֹמֵר: כָּל שֶׁהוּא כְּמַאֲכָל בֶּן דְּרוֹסַאי — מוּתָּר לְהַשְׁהוֹתוֹ עַל גַּבֵּי כִּירָה וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין גְּרוּפָּה וּקְטוּמָה.

אֵין נוֹתְנִין אֶת הַפַּת כּוּ': אִיבַּעְיָא לְהוּ, תַּחְתּוֹן הַאֵיךְ דְּגַבֵּי תַּנּוּר, אוֹ דִילְמָא תַּחְתּוֹן הַאֵיךְ דְּגַבֵּי הָאוּר? תָּא שְׁמַע, רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר אוֹמֵר: כְּדֵי שֶׁיְּקָרְמוּ פָּנֶיהָ הַמְדוּבָּקִין בַּתַּנּוּר.

מְשַׁלְשְׁלִין אֶת הַפֶּסַח: מַאי טַעְמָא? — מִשּׁוּם דִּבְנֵי חֲבוּרָה זְרִיזִין הֵן. הָא לָאו הָכִי לָא?! וְהָאָמַר מָר: גַּדְיָא בֵּין שְׁרִיק בֵּין לָא שְׁרִיק — שַׁפִּיר דָּמֵי! הָתָם מִינְּתַח, הָכָא לָא מִינְּתַח.

וּמַאֲחִיזִין אֶת הָאוּר וְכוּ': מְנָהֲנֵי מִילֵּי אָמַר רַב הוּנָא: "לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם". בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם אִי אַתָּה מַבְעִיר, אֲבָל אַתָּה מַבְעִיר בִּמְדוּרַת בֵּית הַמּוֹקֵד. מַתְקִיף לַהּ רַב חִסְדָּא: אִי הָכִי, אֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת נָמֵי? אֶלָּא אָמַר רַב חִסְדָּא: קְרָא כִּי אֲתָא לְמִישְׁרֵי אֲבָרִים וּפְדָרִים הוּא דַּאֲתָא, וְכֹהֲנִים זְרִיזִין הֵן.

וּבַגְּבוּלִין כְּדֵי שֶׁתֶּאֱחוֹז כּוּ׳. מַאי רוּבָּן? אָמַר רַב: רוֹב כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ ״הָבֵא עֵצִים וְנַנִּיחַ תַּחְתֶּיהָן״. תָּנֵי רַב חִיָּיא לְסַיּוֹעֵיהּ לִשְׁמוּאֵל, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא שַׁלְהֶבֶת עוֹלָה מֵאֵילֶיהָ וְלֹא שֶׁתְּהֵא שַׁלְהֶבֶת עוֹלָה עַל יְדֵי דָּבָר אַחֵר.

עֵץ יְחִידִי, רַב אָמַר: רוֹב עָבְיוֹ, וְאָמְרִי לַהּ: בְּרוֹב הֶיקֵּפוֹ. אָמַר רַב פָּפָּא: הִלְכָךְ בָּעֵינַן רוֹב עָבְיוֹ וּבָעֵינַן רוֹב הֶיקֵּפוֹ. כְּתַנָּאֵי: רַבִּי חִיָּיא אָמַר: כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁחֵת הָעֵץ מִמְּלֹאכֶת הָאוּמָּן, רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר: כְּדֵי שֶׁתֹּאחַז הָאֵשׁ מִשְּׁנֵי צְדָדִין. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְאָיָה לַדָּבָר, זָכָר לַדָּבָר: ״אֵת שְׁנֵי קְצוֹתָיו אָכְלָה הָאֵשׁ וְתוֹכוֹ נָחָר הַיְצָלַח לִמְלָאכָה״.

״וְהָאַח לְפָנָיו מִבַּעֶרֶת״. מַאי אַח? אָמַר רַב: אַחְוונָא. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: עֵצִים שֶׁנִּדְלְקוּ בְּאַחְוונָא. הַהוּא דְּאָמַר לְהוּ מַאן בָּעֵי אַחְוונָא? אִשְׁתְּכַח עֲרָבְתָּא.

אָמַר רַב הוּנָא: קָנִים אֵין צְרִיכִין רוֹב, אֲגָדָן — צְרִיכִין רוֹב. גַּרְעִינִין אֵין צְרִיכִין רוֹב, נְתָנָן בְּחוֹתָלוֹת — צְרִיכִין רוֹב. מַתְקִיף לַהּ רַב חִסְדָּא: אַדְּרַבָּה, אֵיפְכָּא מִסְתַּבְּרָא: קָנִים — מִבַּדְּרָן, אֲגָדָן — לָא מִבַּדְּרָן. גַּרְעִינִין — מִבַּדְּרָן, נְתָנָן בְּחוֹתָלוֹת — לָא מִבַּדְּרָן. אִיתְּמַר נָמֵי

דף כ:

אָמַר רַב כָּהֲנָא: קָנִים שֶׁאֲגָדָן — צְרִיכִין רוֹב, לֹא אֲגָדָן — אֵין צְרִיכִין רוֹב. גַּרְעִינִין — צְרִיכִין רוֹב, נְתָנָן בְּחוֹתָלוֹת — אֵין צְרִיכִין רוֹב.

תָּנֵי רַב יוֹסֵף: אַרְבַּע מְדוּרוֹת אֵין צְרִיכִין רוֹב: שֶׁל זֶפֶת, וְשֶׁל גְּפְרִית, וְשֶׁל גְּבִינָה, וְשֶׁל רֶבֶב. בְּמַתְנִיתָא תָּנָא: אַף שֶׁל קַשׁ וְשֶׁל גְּבָבָא.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: עֵצִים שֶׁל בָּבֶל אֵין צְרִיכִין רוֹב. מַתְקִיף לַהּ רַב יוֹסֵף: מַאי הִיא? אִילֵימָא סִילְתֵּי — הַשְׁתָּא פְּתִילָה אָמַר עוּלָּא הַמַּדְלִיק צָרִיךְ שֶׁיַּדְלִיק בְּרוֹב הַיּוֹצֵא, סִילְתֵּי מִבַּעְיָא? אֶלָּא אָמַר רַב יוֹסֵף: שׁוֹכָא דְּאַרְזָא. רָמֵי בַּר אַבָּא אָמַר: זָאזָא.

הדרן עלך יציאות השבת

מַתְנִי׳ **בַּמֶּה מַדְלִיקִין** וּבַמֶּה אֵין מַדְלִיקִין? אֵין מַדְלִיקִין לֹא בְּלֶכֶשׁ, וְלֹא בְּחוֹסֶן, וְלֹא בְּכָלָךְ, וְלֹא בִּפְתִילַת הָאִידָן, וְלֹא בִּפְתִילַת הַמִּדְבָּר, וְלֹא בִּירוֹקָה שֶׁעַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְלֹא בְּזֶפֶת, וְלֹא בְּשַׁעֲוָה, וְלֹא בְּשֶׁמֶן קִיק, וְלֹא בְּשֶׁמֶן שְׂרֵיפָה, וְלֹא בְּאַלְיָה, וְלֹא בְּחֵלֶב. נַחוּם הַמָּדִי אוֹמֵר: מַדְלִיקִין בְּחֵלֶב מְבוּשָּׁל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֶחָד מְבוּשָּׁל וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ מְבוּשָּׁל אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ.

גְּמָ׳ לֶכֶשׁ — שׁוֹכָא דְּאַרְזָא. שׁוֹכָא דְּאַרְזָא עֵץ בְּעָלְמָא הוּא! בְּעַמְּרָנִיתָא דְּאִית בֵּיהּ.

וְלֹא בְּחוֹסֶן. אָמַר רַב יוֹסֵף: נְעוֹרֶת שֶׁל פִּשְׁתָּן. אֲמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: וְהָכְתִיב "וְהָיָה הֶחָסוֹן לְנְעוֹרֶת", מִכְּלָל דְּחוֹסֶן לָאו נְעוֹרֶת הוּא! אֶלָּא אָמַר אַבָּיֵי: כִּיתָּנָא דְּדָיֵיק וְלָא נָפֵיץ.

וְלֹא בְּכָלְךָ. אָמַר שְׁמוּאֵל: שְׁאֵילְתִּינְהוּ לְכָל נָחוֹתֵי יַמָּא וְאָמְרִי (לַהּ) כּוּלְכָא שְׁמֵיהּ. רַב יִצְחָק בַּר זְעֵירָא אָמַר: גּוּשְׁקְרָא.

רָבִין וְאַבָּיֵי הֲווֹ יָתְבִי קַמֵּיהּ דְּרַבָּנָא נָחֳמְיָה אֲחוּהּ דְּרֵישׁ גָּלוּתָא. חַזְיֵיהּ דַּהֲוָה לְבִישׁ מְטַכְסָא. אֲמַר לֵיהּ רָבִין לְאַבָּיֵי: הַיְינוּ כָּלְךָ דִּתְנַן. אֲמַר לֵיהּ: אֱנַן "שִׁירָא פְּרַנְדָּא" קָרִינַן לֵיהּ.

מֵיתִיבִי: הַשִּׁרְאִים וְהַכָּלְךָ וְהַסְּרִיקִין חַיָּיבִין בְּצִיצִית, תִּיּוּבְתָּא דְּרָבִין! תִּיּוּבְתָּא. אִיבָּעֵית אֵימָא: שִׁירָא לְחוּד, וְשִׁירָא פְּרַנְדָּא לְחוּד.

וְלֹא בִּפְתִילַת הָאִידָן — אַחְוִינָא. רָבִין וְאַבָּיֵי הֲווֹ קָאָזְלִי בְּפַקְתָּא דְּטַמְרוּרִיתָא. חֲזַנְהִי לְהָנָהוּ אַרְבָּתָא. אֲמַר לֵיהּ רָבִין לְאַבָּיֵי: הַיְינוּ אִידָן דִּתְנַן. אֲמַר לֵיהּ: הַהִיא עֵץ בְּעַלְמָא הוּא! קָלַף וְאַחְוִי לֵיהּ עַמְרְנִיתָא דְּבֵינֵי בֵּינֵי. וְלֹא בִּפְתִילַת הַמִּדְבָּר — שַׁבְרָא.

וְלֹא בִּירוֹקָה שֶׁעַל כּוּי. מַאי הִיא? אִילֵימָא אוּכְמְתָּא דַּחֲרִיצֵי — אִיפְּרוֹכֵי מִפְּרָכָן. אֶלָּא אָמַר רַב פָּפָּא: אוּכְמְתָּא דְּאַרְבָּא.

תָּנָא: הוֹסִיפוּ עֲלֵיהֶן שֶׁל צָמֶר וְשֶׁל שֵׂעָר. וְתַנָּא דִּידַן: צָמֶר מִכְווֹץ כְּוִויץ, שֵׂעָר אֵיחָרוֹכֵי מֵיחָרַךְ.

וְלֹא בְּזֶפֶת. זֶפֶת — זִיפְתָּא, שַׁעֲוָה — קִירוּתָא. תָּנָא: עַד כָּאן פְּסוּל פְּתִילוֹת, מִכָּאן וְאֵילָךְ פְּסוּל שְׁמָנִים. פְּשִׁיטָא! שַׁעֲוָה אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ. מַהוּ דְּתֵימָא לִפְתִילוֹת נָמֵי לָא חַזְיָא, קָא מַשְׁמַע לַן.

אָמַר רָמֵי בַּר אָבִין: עִטְרָנָא — פְּסוּלְתָּא דְּזֵיפְתָּא. שַׁעֲוָה — פְּסוּלְתָּא דְּדוּבְשָׁא.

דף כא.

לְמַאי נָפְקָא מִינַּהּ? לְמֵקַח וּמִמְכָּר.

תָּנוּ רַבָּנַן: כָּל אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ אֵין מַדְלִיקִין בָּהֶן בְּשַׁבָּת, אֲבָל עוֹשִׂין מֵהֶן מְדוּרָה — בֵּין לְהִתְחַמֵּם כְּנֶגְדָּהּ בֵּין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ, בֵּין עַל גַּבֵּי קַרְקַע, בֵּין עַל גַּבֵּי כִּירָה. וְלֹא אָסְרוּ אֶלָּא לַעֲשׂוֹת מֵהֶן פְּתִילָה לַנֵּר בִּלְבַד.

וְלֹא בְּשֶׁמֶן קִיק וְכוּי. מַאי שֶׁמֶן קִיק? אָמַר שְׁמוּאֵל: שְׁאֵילְתִּינְהוּ לְכָל נָחוֹתֵי יַמָּא, וַאֲמַרוּ לִי: עוֹף אֶחָד יֵשׁ בִּכְרַכֵּי הַיָּם וְקִיק שְׁמוֹ. רַב יִצְחָק בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוּדָה אָמַר: מִשְׁחָא דְּקָאזֵא. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר: קִיקְיוֹן דְּיוֹנָה. אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה: לְדִידִי חָזֵי לִי קִיקְיוֹן דְּיוֹנָה, וְלִצְלוּלֵיבָא דָּמֵי וּמְדַפְשְׁקֵי רַבֵּי, וְעַל פּוּם חַנְוָתָא מַדְלֵן יָתֵיהּ, וּמְפַרְצִידוֹהִי עָבְדֵי מִשְׁחָא, וּבְעַנְפּוֹהִי נָיְיחָן כָּל בְּרִיחֵי דְּמַעְרְבָא.

אָמַר רַבָּה: פְּתִילוֹת שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים אֵין מַדְלִיקִין בָּהֶן בְּשַׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁהָאוּר מְסַכְסֶכֶת בָּהֶן. שְׁמָנִים שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים אֵין מַדְלִיקִין בָּהֶן, מִפְּנֵי שֶׁאֵין נִמְשָׁכִין אַחַר הַפְּתִילָה.

בָּעָא מִינֵּיהּ אַבָּיֵי מֵרַבָּה: שְׁמָנִים שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים אֵין מַדְלִיקִין בָּהֶן בְּשַׁבָּת, מַהוּ שֶׁיִּתֵּן לְתוֹכָן שֶׁמֶן כָּל שֶׁהוּא וְיַדְלִיק? מִי גָּזְרִינַן דִּילְמָא אָתֵי לְאַדְלוֹקֵי בְּעֵינַיְיהוּ, אוֹ לָא? אֲמַר לֵיהּ: אֵין מַדְלִיקִין. מַאי טַעְמָא? לְפִי שֶׁאֵין מַדְלִיקִין.

אֵיתִיבֵיהּ: כָּרַךְ דָּבָר שֶׁמַּדְלִיקִין בּוֹ עַל גַּבֵּי דָּבָר שֶׁאֵין מַדְלִיקִין בּוֹ — אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: שֶׁל בֵּית אַבָּא הָיוּ כוֹרְכִין פְּתִילָה עַל גַּבֵּי אֱגוֹז וּמַדְלִיקִין. קָתָנֵי מִיהַת מַדְלִיקִין!

אָמַר לֵיהּ: אַדְּמוֹתְבַתְּ לֵיהּ מִדְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, סַיְיעֵיהּ מִדְּתַנְּא קַמָּא! הָא לָא קַשְׁיָא: ”מַעֲשֶׂה רַב”. מִכָּל מָקוֹם קַשְׁיָא: מַאי לָאו, לְהַדְלִיק? לָא, לְהַקְפּוֹת. אִי לְהַקְפּוֹת, מַאי טַעְמָא דְּתַנָּא קַמָּא? כּוּלֵּהּ רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל הִיא וְחַסּוֹרֵי מִיחַסְּרָא, וְהָכִי קָתָנֵי: כָּרַךְ דָּבָר שֶׁמַּדְלִיקִין בּוֹ עַל גַּבֵּי דָּבָר שֶׁאֵין מַדְלִיקִין בּוֹ — אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — לְהַדְלִיק, אֲבָל לְהַקְפּוֹת — מוּתָּר, שֶׁרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שֶׁל בֵּית אַבָּא הָיוּ כוֹרְכִין פְּתִילָה עַל גַּבֵּי אֱגוֹז.

אִינִי?! וְהָאָמַר רַב בְּרוֹנָא אָמַר רַב: חֵלֶב מְהוּתָּךְ וְקִרְבֵי דָּגִים שֶׁנִּמּוֹחוּ, אָדָם נוֹתֵן לְתוֹכָן שֶׁמֶן כָּל שֶׁהוּא וּמַדְלִיק? הָנֵי מִימַּשְׁכִי בְּעֵינַיְיהוּ, וְהָנֵי לָא מִימַּשְׁכִי בְּעֵינַיְיהוּ. וּגְזַרוּ רַבָּנַן עַל חֵלֶב מְהוּתָּךְ מִשּׁוּם חֵלֶב שֶׁאֵינוֹ מְהוּתָּךְ, וְעַל קִרְבֵי דָּגִים שֶׁנִּמּוֹחוּ מִשּׁוּם קִרְבֵי דָּגִים שֶׁלֹּא נִמּוֹחוּ. וְלִיגְזוֹר נָמֵי חֵלֶב מְהוּתָּךְ וְקִרְבֵי דָּגִים שֶׁנִּמּוֹחוּ שֶׁנָּתַן לְתוֹכָן שֶׁמֶן מִשּׁוּם חֵלֶב מְהוּתָּךְ וְקִרְבֵי דָּגִים שֶׁנִּמּוֹחוּ שֶׁלֹּא נָתַן לְתוֹכָן שֶׁמֶן! הִיא גּוּפָהּ, גְּזִירָה, וַאֲנַן נֵיקוּם וְנִיגְזוֹר גְּזֵירָה לְגְזֵירָה?!

תָּנֵי רָמֵי בַּר חָמָא: פְּתִילוֹת וּשְׁמָנִים שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים אֵין מַדְלִיקִין בָּהֶן בְּשַׁבָּת — אֵין מַדְלִיקִין בָּהֶן בַּמִּקְדָּשׁ, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר: ”לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד”. הוּא תָּנֵי לַהּ, וְהוּא אָמַר לַהּ — כְּדֵי שֶׁתְּהֵא שַׁלְהֶבֶת עוֹלָה מֵאֵילֶיהָ, וְלֹא שֶׁתְּהֵא עוֹלָה עַל יְדֵי דָּבָר אַחֵר.

תְּנַן: מִבְּלָאֵי מִכְנְסֵי כֹּהֲנִים וּמֵהֶמְיָנֵיהֶם הָיוּ מַפְקִיעִין, וּמֵהֶן מַדְלִיקִין. שִׁמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה שָׁאנֵי.

תָּא שְׁמַע, דְּתָנֵי רַבָּה בַּר מַתְנָה: בִּגְדֵי כְהוּנָּה שֶׁבָּלוּ מַפְקִיעִין אוֹתָן, וּמֵהֶן הָיוּ עוֹשִׂין פְּתִילוֹת לַמִּקְדָּשׁ. מַאי לָאו, דְּכִלְאַיִם? לָא, דְּבוּץ.

אָמַר רַב הוּנָא: פְּתִילוֹת וּשְׁמָנִים שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים אֵין מַדְלִיקִין בָּהֶן בְּשַׁבָּת, אֵין מַדְלִיקִין בָּהֶן בַּחֲנוּכָּה, בֵּין בְּשַׁבָּת בֵּין בַּחוֹל. אָמַר רָבָא: מַאי טַעְמָא דְּרַב הוּנָא? — קְסָבַר: כָּבְתָה

זָקוּק לָהּ, וּמוּתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ. וְרַב חִסְדָּא אָמַר: מַדְלִיקִין בָּהֶן בַּחוֹל, אֲבָל לֹא בְּשַׁבָּת. קָסָבַר: כָּבְתָה

דף כא:

אֵין זָקוּק לָהּ, וּמוּתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ. אָמַר רַבִּי זֵירָא אָמַר רַב מַתְנָה, וְאָמְרִי לַהּ אָמַר רַבִּי זֵירָא אָמַר רַב: פְּתִילוֹת וּשְׁמָנִים שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים אֵין מַדְלִיקִין בָּהֶן בְּשַׁבָּת, מַדְלִיקִין בָּהֶן בַּחֲנוּכָּה, בֵּין בַּחוֹל בֵּין בְּשַׁבָּת. אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: מַאי טַעְמָא דְּרַב? — קָסָבַר: כָּבְתָה אֵין זָקוּק לָהּ, וְאָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ.

אַמְרוּהָ רַבָּנַן קַמֵּיהּ דְּאַבָּיֵי מִשְׁמֵיהּ דְּרַבִּי יִרְמְיָה, וְלָא קַבְּלַהּ. כִּי אֲתָא רָבִין אַמְרוּהָ רַבָּנַן קַמֵּיהּ דְּאַבָּיֵי מִשְׁמֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, וְקַבְּלַהּ. אֲמַר: אִי זְכַאי, גְּמִירְתַּיהּ לִשְׁמַעְתֵּיהּ מֵעִיקָּרָא. וְהָא גַּמְרַהּ! נָפְקָא מִינַּהּ לְגִירְסָא דְּיַנְקוּתָא.

וְכָבְתָה אֵין זָקוּק לָהּ? וּרְמִינְהוּ: מְצָוָתָהּ מִשֶּׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק. מַאי לָאו, דְּאִי כָּבְתָה הֲדַר מַדְלִיק לָהּ! לָא, דְּאִי לָא אַדְלִיק — מַדְלִיק. וְאִי נָמֵי לְשִׁיעוּרָהּ.

עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק. וְעַד כַּמָּה? אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: עַד דְּכָלְיָא רִיגְלָא דְּתַרְמוֹדָאֵי.

תָּנוּ רַבָּנַן: מְצָוַת חֲנוּכָּה, נֵר אִישׁ וּבֵיתוֹ. וְהַמְהַדְּרִין, נֵר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. וְהַמְהַדְּרִין מִן הַמְהַדְּרִין, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: יוֹם רִאשׁוֹן מַדְלִיק שְׁמֹנָה, מִכָּאן וְאֵילָךְ פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: יוֹם רִאשׁוֹן מַדְלִיק אַחַת, מִכָּאן וְאֵילָךְ מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ.

אָמַר עוּלָּא: פְּלִיגִי בַּהּ תְּרֵי אָמוֹרָאֵי בְּמַעְרָבָא, רַבִּי יוֹסֵי בַּר אָבִין וְרַבִּי יוֹסֵי בַּר זְבִידָא. חַד אָמַר טַעְמָא דְּבֵית שַׁמַּאי כְּנֶגֶד יָמִים הַנִּכְנָסִין, וְטַעְמָא דְּבֵית הִלֵּל כְּנֶגֶד יָמִים הַיּוֹצְאִין. וְחַד אָמַר טַעְמָא דְּבֵית שַׁמַּאי כְּנֶגֶד פָּרֵי הַחַג, וְטַעְמָא דְּבֵית הִלֵּל דְּמַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְאֵין מוֹרִידִין.

אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁנֵי זְקֵנִים הָיוּ בְּצַיְדָן. אֶחָד עָשָׂה כְּבֵית שַׁמַּאי וְאֶחָד עָשָׂה כְּדִבְרֵי בֵּית הִלֵּל. זֶה נוֹתֵן טַעַם לִדְבָרָיו כְּנֶגֶד פָּרֵי הַחַג, וְזֶה נוֹתֵן טַעַם לִדְבָרָיו דְּמַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְאֵין מוֹרִידִין.

תָּנוּ רַבָּנַן: נֵר חֲנוּכָּה מִצְוָה לְהַנִּיחָהּ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבַּחוּץ. אִם הָיָה דָּר בַּעֲלִיָּיה — מַנִּיחָהּ בְּחַלּוֹן הַסְּמוּכָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים. וּבְשָׁעַת הַסַּכָּנָה — מַנִּיחָהּ עַל שֻׁלְחָנוֹ וְדַיּוֹ.

אָמַר רָבָא: צָרִיךְ נֵר אַחֶרֶת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ. וְאִי אֵיפָא מְדוּרָה — לֹא צָרִיךְ. וְאִי אָדָם חָשׁוּב הוּא — אַף עַל גַּב דְּאֵיפָא מְדוּרָה צָרִיךְ נֵר אַחֶרֶת.

מַאי חֲנוּכָּה? דְּתָנוּ רַבָּנַן: בְּכ"ה בְּכִסְלֵיו יוֹמֵי דַּחֲנוּכָּה תְּמָנְיָא אִינּוּן דְּלָא לְמִסְפַּד בְּהוֹן וּדְלָא לְהִתְעַנּוֹת בְּהוֹן. שֶׁכְּשֶׁנִּכְנְסוּ יְוָונִים לַהֵיכָל טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים שֶׁבַּהֵיכָל. וּכְשֶׁגָּבְרָה מַלְכוּת

בֵּית חַשְׁמוֹנַאי וְנִצְּחוּם, בָּדְקוּ וְלֹא מָצְאוּ אֶלָּא פַּךְ אֶחָד שֶׁל שֶׁמֶן שֶׁהָיָה מוּנָּח בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, וְלֹא הָיָה בּוֹ אֶלָּא לְהַדְלִיק יוֹם אֶחָד. נַעֲשָׂה בּוֹ נֵס וְהִדְלִיקוּ מִמֶּנּוּ שְׁמוֹנָה יָמִים. לְשָׁנָה אַחֶרֶת קְבָעוּם וַעֲשָׂאוּם יָמִים טוֹבִים בְּהַלֵּל וְהוֹדָאָה.

תְּנַן הָתָם: גֵּץ הַיּוֹצֵא מִתַּחַת הַפַּטִּישׁ וְיָצָא וְהִזִּיק — חַיָּיב. גָּמָל שֶׁטָּעוּן פִּשְׁתָּן וְהוּא עוֹבֵר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְנִכְנְסָה פִּשְׁתָּנוֹ לְתוֹךְ הַחֲנוּת וְדָלְקָה בְּנֵרוֹ שֶׁל חֲנָוָנִי וְהִדְלִיק אֶת הַבִּירָה — בַּעַל הַגָּמָל חַיָּיב. הִנִּיחַ חֲנָוָנִי אֶת נֵרוֹ מִבְּחוּץ — חֲנָוָנִי חַיָּיב.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּנֵר חֲנוּכָּה — פָּטוּר. אָמַר רָבִינָא מִשּׁוּם דְּרַבָּה: זֹאת אוֹמֶרֶת נֵר חֲנוּכָּה מִצְוָה לְהַנִּיחָהּ בְּתוֹךְ עֶשְׂרָה. דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרָה, לֵימָא לֵיהּ: הָיָה לְךָ לְהַנִּיחַ לְמַעְלָה מִגָּמָל וְרוֹכְבוֹ! וְדִילְמָא, אִי מֵיטְרְחָא לֵיהּ טוּבָא אַתֵּי לְאִימְנוֹעֵי מִמִּצְוָה.

אָמַר רַב כָּהֲנָא, דָּרַשׁ רַב נָתָן בַּר מְנְיוֹמֵי מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי תַּנְחוּם:

דף כב.

נֵר שֶׁל חֲנוּכָּה שֶׁהִנִּיחָהּ לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה — פְּסוּלָה, כְּסוּכָּה וּכְמָבוֹי. וְאָמַר רַב כָּהֲנָא, דָּרַשׁ רַב נָתָן בַּר מְנְיוֹמֵי מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב תַּנְחוּם: מַאי דִּכְתִיב "וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם"? מְמַשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר "וְהַבּוֹר רֵק" אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁאֵין בּוֹ מָיִם? אֶלָּא מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "אֵין בּוֹ מָיִם" — מַיִם אֵין בּוֹ, אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים יֵשׁ בּוֹ.

אָמַר רַבָּה: נֵר חֲנוּכָּה מִצְוָה לְהַנִּיחָהּ בְּטֶפַח הַסָּמוּךְ לַפֶּתַח. וְהֵיכָא מַנַּח לֵיהּ? רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא אָמַר: מִיָּמִין רַב שְׁמוּאֵל מִדְּפִתְּחֵי אָמַר: מִשְּׂמֹאל. וְהִילְכְתָא מִשְּׂמֹאל, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נֵר חֲנוּכָּה מִשְּׂמֹאל וּמְזוּזָה מִיָּמִין.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב אַסִּי אָמַר רַב: אָסוּר לְהַרְצוֹת מָעוֹת כְּנֶגֶד נֵר חֲנוּכָּה. כִּי אַמְרִיתַהּ קַמֵּיהּ דִּשְׁמוּאֵל, אָמַר לִי: וְכִי נֵר קְדוּשָּׁה יֵשׁ בָּהּ? מַתְקֵיף לַהּ רַב יוֹסֵף: וְכִי דָּם קְדוּשָּׁה יֵשׁ בּוֹ? דְּתַנְיָא "וְשָׁפַךְ ... וְכִסָּה" — בַּמֶּה שֶׁשָּׁפַךְ יְכַסֶּה. שֶׁלֹּא יְכַסֶּנּוּ בֶּרֶגֶל, שֶׁלֹּא יְהוּ מְצוֹת בְּזוּיוֹת עָלָיו. הָכָא נָמֵי, שֶׁלֹּא יְהוּ מְצוֹת בְּזוּיוֹת עָלָיו.

בָּעוֹ מִינַּיהּ מֵרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: מַהוּ לְהִסְתַּפֵּק מִנּוֹיֵי סוּכָּה כָּל שִׁבְעָה? אָמַר לֵיהּ: הֲרֵי אָמְרוּ אָסוּר לְהַרְצוֹת מָעוֹת כְּנֶגֶד נֵר חֲנוּכָּה. אָמַר רַב יוֹסֵף: מָרֵיהּ דְּאַבְרָהָם! תְּלֵי תַּנְיָא בְּדָלָא תַּנְיָא. סוּכָּה תַּנְיָא, חֲנוּכָּה לָא תַּנְיָא. דְּתַנְיָא: סְכָכָהּ כְּהִלְכָתָהּ וְעִיטְּרָהּ בְּקָרְמִים וּבְסַדִּינִין הַמְצוּיָּירִין, וְתָלָה בָּהּ אֲגוֹזִים, אֲפָרְסְקִין, שְׁקֵדִים וְרִמּוֹנִים, וּפַרְכֵּילֵי עֲנָבִים וַעֲטָרוֹת שֶׁל שִׁבֳּלִים, יֵינוֹת, (שֶׁל) שְׁמָנִים וּסְלָתוֹת — אָסוּר לְהִסְתַּפֵּק מֵהֶן עַד מוֹצָאֵי יוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל חַג. וְאִם הִתְנָה עֲלֵיהֶן — הַכֹּל לְפִי תְּנָאוֹ! — אֶלָּא אָמַר רַב יוֹסֵף: אֲבוּהוֹן דְּכוּלְּהוּ דָּם.

אִיתְּמַר: רַב אָמַר אֵין מַדְלִיקִין מִנֵּר לְנֵר, וּשְׁמוּאֵל אָמַר מַדְלִיקִין. רַב אָמַר אֵין מַתִּירִין צִיצִית מִבֶּגֶד לְבֶגֶד, וּשְׁמוּאֵל אָמַר מַתִּירִין מִבֶּגֶד לְבֶגֶד. רַב אָמַר אֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בִּגְרִירָה, וּשְׁמוּאֵל אָמַר הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בִּגְרִירָה.

אָמַר אַבָּיֵי: כֹּל מִילֵּי דְּמָר עָבֵיד כְּרַב לְבַר מֵהָנֵי תְּלָת דְּעָבֵיד כִּשְׁמוּאֵל: מַדְלִיקִין מִנֵּר לְנֵר, וּמַתִּירִין מִבֶּגֶד לְבֶגֶד, וַהֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בִּגְרִירָה. דְּתַנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: גּוֹרֵר אָדָם מִטָּה כִּסֵּא וְסַפְסָל — וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּין לַעֲשׂוֹת חָרִיץ.

יָתֵיב הָהוּא מֵרַבָּנַן קַמֵּיהּ דְּרַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה וְיָתֵיב וְקָאָמַר: טַעְמָא דְּרַב מִשּׁוּם בִּיזּוּי מִצְוָה. אָמַר לְהוּ: לָא תְּצִיתוּ לֵיהּ, טַעְמֵיהּ דְּרַב מִשּׁוּם דְּקָא מַכְחִישׁ מִצְוָה. מַאי בֵּינַיְיהוּ? אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דְּקָא מְדַלֵּיק מִשְׁרָנָא לִשְׁרָנָא: מַאן דְּאָמַר מִשּׁוּם בִּיזּוּי מִצְוָה — מִשְׁרָנָא לִשְׁרָנָא מַדְלֵיק. מַאן דְּאָמַר מִשּׁוּם אַכְחוֹשֵׁי מִצְוָה — מִשְׁרָנָא לִשְׁרָנָא נָמֵי אָסוּר.

מֵתִיב רַב אַוְיָא: סֶלַע שֶׁל

דף כב:

מַעֲשֵׂר שֵׁנִי אֵין שׁוֹקְלִין כְּנֶגְדּוֹ דִּנָרֵי זָהֳב, וַאֲפִילּוּ לְחַלֵּל עָלָיו מַעֲשֵׂר שֵׁנִי אַחֵר. אִי אָמְרַתְּ בְּשִׁלְמָא כִּי פְּלִיגִי רַב וּשְׁמוּאֵל מִנֵּר לְנֵר אֲבָל בְּקִינְסָא אַסַר שְׁמוּאֵל — הָא לָא תִּהְוֵי תְּיוּבְתָּא. אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ בְּקִינְסָא נָמֵי שָׁרֵי — הָא תִּהְוֵי תְּיוּבְתָּא! אָמַר רַבָּה: גְּזֵירָה שֶׁמָּא לֹא יְכַוְּין מִשְׁקְלוֹתָיו וְקָא מַפֵּיק לְהוּ לְחוּלִּין.

מֵתִיב רַב שֵׁשֶׁת: "מִחוּץ לְפָרוֹכֶת הָעֵדוּת יַעֲרוֹךְ", וְכִי לְאוֹרָהּ הוּא צָרִיךְ? וַהֲלֹא כָּל אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁהָלְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר לָא הָלְכוּ אֶלָּא לְאוֹרוֹ! אֶלָּא עֵדוּת הִיא לְבָאֵי עוֹלָם שֶׁהִשְׁכִּינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל. מַאי עֵדוּת? אָמַר רַב: זוֹ נֵר מַעֲרָבִי שֶׁנּוֹתְנִין בָּהּ שֶׁמֶן כְּמִדַּת חַבְרוֹתֶיהָ, וּמִמֶּנָּה הָיְתָה מַדְלִיק וּבָהּ הָיָה מְסַיֵּים. וְהָא הָכָא כֵּיוָן דְּקָבִיעִי נֵרוֹת, לָא סָגְיָא דְּלָא מְשַׁקַּל וְאַדְלוֹקֵי. קַשְׁיָא בֵּין לְמַאן דְּאָמַר מִשּׁוּם בִּזּוּי מִצְוָה, וּבֵין לְמַאן דְּאָמַר מִשּׁוּם אַכְחוֹשֵׁי מִצְוָה!

תִּרְגְּמַהּ רַב פָּפָּא בִּפְתִילוֹת אֲרוּכּוֹת. סוֹף סוֹף, לְמַאן דְּאָמַר מִשּׁוּם אַכְחוֹשֵׁי מִצְוָה קַשְׁיָא! — קַשְׁיָא.

מַאי הֲוֵי עֲלַהּ? אָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: חָזֵינַן, אִי הַדְלָקָה עוֹשָׂה מִצְוָה — מַדְלִיקִין מִנֵּר לְנֵר. וְאִי הַנָּחָה עוֹשָׂה מִצְוָה — אֵין מַדְלִיקִין מִנֵּר לְנֵר.

דְּאִיבַּעְיָא לְהוּ: הַדְלָקָה עוֹשָׂה מִצְוָה, אוֹ הַנָּחָה עוֹשָׂה מִצְוָה?

תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רָבָא: הָיָה תָּפוּשׂ נֵר חֲנוּכָּה וְעוֹמֵד — לֹא עָשָׂה וְלֹא כְלוּם. שְׁמַע מִינַּהּ: הַנָּחָה עוֹשָׂה מִצְוָה! הָתָם, הָרוֹאֶה אוֹמֵר לְצוֹרְכוֹ הוּא דְּנָקִיט לַהּ.

תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רָבָא: הִדְלִיקָהּ בִּפְנִים וְהוֹצִיאָהּ — לֹא עָשָׂה כְּלוּם. אִי אָמְרַתְּ בְּשִׁלְמָא הַדְלָקָה עוֹשָׂה מִצְוָה — הַדְלָקָה בִּמְקוֹמוֹ בָּעֵינַן, מִשּׁוּם הָכִי לֹא עָשָׂה כְּלוּם. אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ הַנָּחָה עוֹשָׂה מִצְוָה, אַמַּאי לֹא עָשָׂה וְלֹא כְּלוּם? הָתָם נָמֵי: הָרוֹאֶה הוּא אוֹמֵר לְצוֹרְכוֹ הוּא דְּאַדְלְקַהּ.

תָּא שְׁמַע דְּאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי:

דף כג.

עֲשָׂשִׁית שֶׁהָיְתָה דּוֹלֶקֶת וְהוֹלֶכֶת כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ, לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת מְכַבֶּה וּמַדְלִיקָהּ. אִי אָמְרַתְּ בְּשִׁלְמָא הַדְלָקָה עוֹשָׂה מִצְוָה — שַׁפִּיר. אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ הַנָּחָה עוֹשָׂה מִצְוָה, הַאי מְכַבֶּה וּמַדְלִיקָהּ, מְכַבֶּה וּמַגְבִּיהָהּ וּמַנִּיחָהּ וּמַדְלִיקָהּ מִיבְּעֵי לֵיהּ! וְעוֹד: מִדְּקָא מְבָרְכִינַן "אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל חֲנוּכָּה" — שְׁמַע מִינָּה הַדְלָקָה עוֹשָׂה מִצְוָה. שְׁמַע מִינָּה.

וְהַשְׁתָּא דְּאָמְרִינַן הַדְלָקָה עוֹשָׂה מִצְוָה, הִדְלִיקָהּ חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן לֹא עָשָׂה וְלֹא כְּלוּם. אִשָּׁה וַדַּאי מַדְלִיקָה, דְּאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: נָשִׁים חַיָּיבוֹת בְּנֵר חֲנוּכָּה שֶׁאַף הֵן הָיוּ בְּאוֹתוֹ הַנֵּס.

אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: אַכְסָנַאי חַיָּיב בְּנֵר חֲנוּכָּה. אָמַר רַבִּי זֵירָא: מֵרֵישׁ כִּי הֲוֵינָא בֵּי רַב, מִשְׁתַּתְּפִנָא בִּפְרִיטֵי בַּהֲדֵי אוּשְׁפִּיזָא. בָּתַר דִּנְסֵיבִי אִיתְּתָא, אָמֵינָא: הַשְׁתָּא וַדַּאי לָא צְרִיכְנָא, דְּקָא מַדְלְקִי עֲלַי בְּגוֹ בֵּיתַאי.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: כָּל הַשְּׁמָנִים כּוּלָּן יָפִין לַנֵּר, וְשֶׁמֶן זַיִת מִן הַמּוּבְחָר. אָמַר אַבָּיֵי: מֵרֵישׁ הֲוָה מְהַדַּר מָר אַמִּשְׁחָא דְּשׁוּמְשְׁמֵי. אָמַר: הַאי מְשִׁיךְ נְהוֹרֵיהּ טְפֵי. כֵּיוָן דִּשְׁמַע לַהּ לְהָא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, מְהַדַּר אַמִּשְׁחָא דְּזֵיתָא. אָמַר: הַאי צָלִיל נְהוֹרֵיהּ טְפֵי.

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: כָּל הַשְּׁמָנִים יָפִין לְדִיוֹ, וְשֶׁמֶן זַיִת מִן הַמּוּבְחָר. אִיבַּעְיָא לְהוּ: לְגַבֵּל, אוֹ לְעַשֵּׁן? תָּא שְׁמַע, דְּתָנֵי רַב שְׁמוּאֵל בַּר זוּטְרָא: כָּל הַשְּׁמָנִים יָפִין לַדִּיוֹ, וְשֶׁמֶן זַיִת מִן הַמּוּבְחָר — בֵּין לְגַבֵּל בֵּין לְעַשֵּׁן. רַב שְׁמוּאֵל בַּר זוּטְרָא מַתְנֵי הָכִי: כָּל הָעֲשָׂנִים יָפִין לַדִּיוֹ, וְשֶׁמֶן זַיִת מִן הַמּוּבְחָר. אָמַר רַב הוּנָא: כָּל הַשְּׁרָפִין יָפִין לַדִּיוֹ, וּשְׂרַף קְטָף יָפֶה מִכּוּלָּם. אָמַר רַב חִיָּיא בַּר אָשֵׁי אָמַר רַב: הַמַּדְלִיק נֵר שֶׁל חֲנוּכָּה צָרִיךְ לְבָרֵךְ. וְרַב יִרְמְיָה אָמַר: הָרוֹאֶה נֵר שֶׁל חֲנוּכָּה צָרִיךְ לְבָרֵךְ. אָמַר רַב יְהוּדָה: יוֹם רִאשׁוֹן, הָרוֹאֶה מְבָרֵךְ שְׁתַּיִם, וּמַדְלִיק מְבָרֵךְ שָׁלֹשׁ. מִכָּאן וְאֵילָךְ, מַדְלִיק מְבָרֵךְ שְׁתַּיִם, וְרוֹאֶה מְבָרֵךְ אַחַת. מַאי מְמַעֵט? מְמַעֵט זְמַן: וְנִימְעוֹט נֵס! — נֵס כָּל יוֹמֵי אִיתֵּיהּ.

מַאי מְבָרֵךְ? — מְבָרֵךְ: ״אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל חֲנוּכָּה״. וְהֵיכָן צִוָּנוּ? רַב אַוְיָא אָמַר: מ״לֹא תָסוּר״. רַב נְחֶמְיָה אָמַר: ״שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֶּדְךָ זְקֵנֶיךָ וְיֹאמְרוּ לָךְ״.
מֵתִיב רַב עַמְרָם: הַדְּמַאי, מְעָרְבִין בּוֹ וּמִשְׁתַּתְּפִין בּוֹ וּמְבָרְכִין עָלָיו וּמְזַמְּנִין עָלָיו וּמַפְרִישִׁין אוֹתוֹ עָרוֹם וּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת. וְאִי אָמְרַתְּ כָּל מִדְּרַבָּנַן בָּעֵי בְּרָכָה, הָכָא כִּי קָאֵי עָרוֹם הֵיכִי מְבָרֵךְ? וְהָא בָּעֵינַן וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ — וְלֵיכָּא! אָמַר אַבָּיֵי: וַדַּאי דְּדִבְרֵיהֶם בָּעֵי בְּרָכָה, סָפֵק דְּדִבְרֵיהֶם לָא בָּעֵי בְּרָכָה.
וְהָא יוֹם טוֹב שֵׁנִי דְּסָפֵק דְּבְרֵיהֶם הוּא, וּבָעֵי בְּרָכָה? הָתָם כִּי הֵיכִי דְּלָא לִיזַלְזְלוּ בֵּהּ. רָבָא אָמַר: רוֹב עַמֵּי הָאָרֶץ מְעַשְּׂרִין הֵן.
אָמַר רַב הוּנָא: חָצַר שֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁנֵי פְּתָחִים צְרִיכָה שְׁתֵּי נֵרוֹת. (וְאָמַר) [אָמַר] רָבָא: לָא אָמְרַן אֶלָּא מְשִׁתֵּי רוּחוֹת, אֲבָל מֵרוּחַ אַחַת — לָא צְרִיךְ. מַאי טַעְמָא? אִילֵּימָא מִשּׁוּם חֲשָׁדָא — חֲשָׁדָא דְּמַאן? אִילֵּימָא חֲשָׁדָא דְּעַלְמָא — אֲפִילּוּ בְּרוּחַ אַחַת נָמֵי לִיבְעֵי! אִי חֲשָׁדָא דִּבְנֵי מָתָא — אֲפִילּוּ מִשְּׁתֵּי רוּחוֹת נָמֵי לָא לִיבְעֵי. לְעוֹלָם מִשּׁוּם חֲשָׁדָא דִּבְנֵי מָתָא, וְזִימְנִין דְּחָלְפִי בְּהַאי וְלָא חָלְפִי בְּהַאי, וְאָמְרִי: כִּי הֵיכִי דִּבְהַאי פִּיתְחָא לָא אַדְלִיק — בְּהָךְ פִּיתְחָא נָמֵי לָא אַדְלִיק.
וּמְנָא תֵּימְרָא דְּחָיְישִׁינַן לַחֲשָׁד? — דְּתַנְיָא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בִּשְׁבִיל אַרְבָּעָה דְּבָרִים אָמְרָה תוֹרָה לְהַנִּיחַ פֵּיאָה בְּסוֹף שָׂדֵהוּ: מִפְּנֵי גֶּזֶל עֲנִיִּים, וּמִפְּנֵי בִיטּוּל עֲנִיִּים, וּמִפְּנֵי הַחֲשָׁד, וּמִשּׁוּם ״בַּל תְּכַלֶּה״. מִפְּנֵי גֶּזֶל עֲנִיִּים — שֶׁלֹּא יְרָאֶה בַּעַל הַבַּיִת שָׂעָה פְּנוּיָיה וְיֹאמַר לִקְרוֹבוֹ עָנִי: ״הֲרֵי זוֹ פֵּאָה״.

דף כג:

וּמִפְּנֵי בִיטּוּל עֲנִיִּים — שֶׁלֹּא יְהוּ עֲנִיִּים יוֹשְׁבִין וּמְשַׁמְּרִין ״עַכְשָׁיו מַנִּיחַ בַּעַל הַבַּיִת פֵּאָה״. וּמִפְּנֵי חֲשָׁד — שֶׁלֹּא יְהֵיוּ עוֹבְרִין וְשָׁבִין אוֹמְרִים: תְּבוֹא מֵאֵרָה לְאָדָם שֶׁלֹּא הִנִּיחַ פֵּאָה בְּשָׂדֵהוּ. וּמִשּׁוּם ״בַּל תְּכַלֶּה״. אַטּוּ כּוּלְּהוּ לָאו מִשּׁוּם ״בַּל תְּכַלֶּה״ נִינְהוּ? אָמַר רָבָא: מִפְּנֵי הָרַמָּאִין.
אָמַר רַב יִצְחָק בַּר רְדִיפָה אָמַר רַב הוּנָא: נֵר שֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁנֵי פְּיוֹת — עוֹלָה לִשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם. אָמַר רָבָא: מִילֵּא קְעָרָה שֶׁמֶן וְהִקִּיפָהּ פְּתִילוֹת. כָּפָה עָלֶיהָ כְּלִי — עוֹלָה לְכַמָּה בְּנֵי אָדָם. לֹא כָּפָה עָלֶיהָ כְּלִי — עֲשָׂאָהּ כְּמִין מְדוּרָה, וַאֲפִילּוּ לְאֶחָד נָמֵי אֵינָהּ עוֹלָה.
אָמַר רָבָא: פְּשִׁיטָא לִי, נֵר בֵּיתוֹ וְנֵר חֲנוּכָּה — נֵר בֵּיתוֹ עָדִיף, מִשּׁוּם שְׁלוֹם בֵּיתוֹ. נֵר בֵּיתוֹ וְקִידּוּשׁ הַיּוֹם — נֵר בֵּיתוֹ עָדִיף, מִשּׁוּם שְׁלוֹם בֵּיתוֹ. בָּעֵי רָבָא: נֵר חֲנוּכָּה וְקִידּוּשׁ הַיּוֹם

מַהוּ? קִידּוּשׁ הַיּוֹם עָדִיף — דִּתְדִיר, אוֹ דִילְמָא נֵר חֲנוּכָּה עָדִיף — מִשּׁוּם פַּרְסוֹמֵי נִיסָּא? בָּתַר דְּבַעְיֵהּ, הֲדַר פַּשְׁטַהּ: נֵר חֲנוּכָּה עָדִיף, מִשּׁוּם פַּרְסוֹמֵי נִיסָּא.

אָמַר רַב הוּנָא: הָרָגִיל בְּנֵר הָוְיִין לֵיהּ בָּנִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים. הַזָּהִיר בִּמְזוּזָה — זוֹכֶה לְדִירָה נָאָה. הַזָּהִיר בְּצִיצִית — זוֹכֶה לְטַלִּית נָאָה. הַזָּהִיר בְּקִידּוּשׁ הַיּוֹם — זוֹכֶה וּמְמַלֵּא גַּרְבֵּי יַיִן. רַב הוּנָא הֲוָה רָגִיל דַּהֲוָה חָלֵיף וְתָנֵי אַפִּתְחָא דְּרַבִּי אָבִין נַגָּרָא. חֲזָא דַּהֲוָה רָגִיל בִּשְׁרָגֵי טוּבָא, אָמַר: תְּרֵי גַּבְרֵי רַבְרְבֵי נָפְקִי מֵהָכָא. נָפְקִי מִינַּיְיהוּ רַב אִידִי בַּר אָבִין וְרַב חִיָּיא בַּר אָבִין. רַב חִסְדָּא הֲוָה רָגִיל דַּהֲוָה חָלֵיף וְתָנֵי אַפִּיתְחָא דְּבֵי נָשָׂא דְּרַב שֵׁיזְבִי. חֲזָא דַּהֲוָה רָגִיל בִּשְׁרָגֵי טוּבָא, אָמַר: גַּבְרָא רַבָּא נָפֵק מֵהָכָא. נָפַק מִינַּיְיהוּ רַב שֵׁיזְבִי.

דְּבֵיתְהוּ דְּרַב יוֹסֵף הֲוָת מְאַחֲרָה וּמַדְלְקָה. אָמַר לַהּ רַב יוֹסֵף: תָּנִינָא ״לֹא יְמִישׁ עָמוּד הֶעָנָן יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לָיְלָה״ — מִלַּמֵּד שֶׁעַמּוּד עָנָן מַשְׁלִים לְעַמּוּד הָאֵשׁ וְעַמּוּד הָאֵשׁ מַשְׁלִים לְעַמּוּד הֶעָנָן. סְבָרָה לְאַקְדּוֹמֵי. אָמַר לַהּ הָהוּא סָבָא: תָּנֵינָא, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַקְדִּים וְשֶׁלֹּא יְאַחֵר.

אָמַר רָבָא: דָּרְחֵים רַבָּנַן, הָווּ לֵיהּ בְּנִין רַבָּנַן. דְּמוֹקִיר רַבָּנַן, הָווּ לֵיהּ חַתָּנָוותָא רַבָּנַן. דְּדָחֵיל מֵרַבָּנַן, הוּא גּוּפֵיהּ הָוֵי צוּרְבָּא מֵרַבָּנַן. וְאִי לָאו בַּר הָכֵי הוּא, מִשְׁתַּמְּעָן מִילֵּיהּ כְּצוּרְבָּא מֵרַבָּנַן.

וְלֹא בְּשֶׁמֶן שְׂרֵיפָה וְכוּ׳: מַאי שֶׁמֶן שְׂרֵיפָה? אָמַר רַבָּה: שֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּטְמְאָה. וְאַמַּאי קָרוּ לֵהּ ״שֶׁמֶן שְׂרֵיפָה״? — הוֹאִיל וְלִשְׂרֵיפָה עוֹמֵד. וּבְשַׁבָּת מַאי טַעְמָא לָא? מִתּוֹךְ שֶׁמִּצְוָה עָלָיו לְבַעֲרוֹ, גְּזָרָה שֶׁמָּא יַטֶּה. אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי: אֶלָּא מֵעַתָּה, בְּיוֹם טוֹב לִישְׁתְּרֵי! אַלְמָה תְּנַן: אֵין מַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן שְׂרֵיפָה בְּיוֹם טוֹב? — גְּזֵרָה יוֹם טוֹב אַטּוּ שַׁבָּת.

רַב חִסְדָּא אָמַר: לְשֶׁמָּא יַטֶּה לֹא חָיְישִׁינַן, אֶלָּא הָכָא בְּיוֹם טוֹב שָׁחָל לִהְיוֹת עֶרֶב שַׁבָּת עִסְקִינַן — לְפִי שֶׁאֵין שׁוֹרְפִין קָדָשִׁים בְּיוֹם טוֹב. וְהָא מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא אֵין מַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן שְׂרֵיפָה בְּיוֹם טוֹב, מִכְּלָל דְּרֵישָׁא לָאו בְּיוֹם טוֹב עִסְקִינַן! אָמַר רַב חֲנִינָא מִסּוּרָא: ״מַה טַּעַם״ קָאָמַר: מַה טַּעַם אֵין מַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן שְׂרֵיפָה בְּיוֹם טוֹב — לְפִי שֶׁאֵין שׁוֹרְפִין קָדָשִׁים בְּיוֹם טוֹב.

דף כד.

תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַב חִסְדָּא. כָּל אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ אֵין מַדְלִיקִין בָּהֶן בְּשַׁבָּת, מַדְלִיקִין בָּהֶן בְּיוֹם טוֹב, חוּץ מִשֶּׁמֶן שְׂרֵיפָה — לְפִי שֶׁאֵין שׁוֹרְפִין קָדָשִׁים בְּיוֹם טוֹב.

אִיבַּעְיָא לְהוּ: מַהוּ לְהַזְכִּיר שֶׁל חֲנוּכָּה בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן? כֵּיוָן דְּמִדְּרַבָּנַן הוּא — לָא מַדְכְּרִינַן, אוֹ דִילְמָא מִשּׁוּם פַּרְסוֹמֵי נִיסָּא — מַדְכְּרִינַן?! אָמַר רָבָא אָמַר רַב סְחוֹרָה אָמַר רַב הוּנָא:

אֵינוֹ מַזְכִּיר. וְאִם בָּא לְהַזְכִּיר — מַזְכִּיר בַּהוֹדָאָה. רַב הוּנָא בַּר יְהוּדָה אִיקְּלַע לְבֵי רָבָא. סְבַר לְאַדְכּוֹרֵי בְּ"בוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם". אָמַר לְהוּ רַב שֵׁשֶׁת: כִּתְפִלָּה. מַה תְּפִלָּה בַּהוֹדָאָה — אַף בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בַּהוֹדָאָה.

אִיבַּעְיָא לְהוּ: מַהוּ לְהַזְכִּיר רֹאשׁ חוֹדֶשׁ בִּבְרכַּת הַמָּזוֹן? אִם תִּימְצֵי לוֹמַר בַּחֲנוּכָּה דְּרַבָּנַן לָא צָרִיךְ, רֹאשׁ חוֹדֶשׁ דְּאוֹרַיְיתָא — צָרִיךְ. אוֹ דִילְמָא כֵּיוָן דְּלָא אָסִיר בַּעֲשׂיַית מְלָאכָה — לָא מַדְכְּרִינַן. רַב אָמַר: מַזְכִּיר, רַבִּי חֲנִינָא אָמַר: אֵינוֹ מַזְכִּיר. אָמַר רַב זְרִיקָא: נְקוֹט דְּרַב בִּידָךְ, דְּקָאֵי רַבִּי אוֹשַׁעְיָא כְּוָותֵיהּ. דְּתָנֵי רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: יָמִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן קָרְבַּן מוּסַף, כְּגוֹן רֹאשׁ חוֹדֶשׁ וְחוּלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד — עַרְבִית וְשַׁחֲרִית וּמִנְחָה מִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה וְאוֹמֵר מֵעֵין הַמְאוֹרָע בָּעֲבוֹדָה. וְאִם לֹא אָמַר — מַחֲזִירִין אוֹתוֹ. וְאֵין בָּהֶן קְדוּשָּׁה עַל הַכּוֹס, וְיֵשׁ בָּהֶן הַזְכָּרָה בִּבְרכַּת הַמָּזוֹן. יָמִים שֶׁאֵין בָּהֶן קָרְבַּן מוּסַף, כְּגוֹן שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְשֵׁנִי וְתַעֲנִיּוֹת וּמַעֲמָדוֹת.

שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי מַאי עֲבִידְתַּיְיהוּ? אֶלָּא שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְשֵׁנִי שֶׁל תַּעֲנִיּוֹת וּמַעֲמָדוֹת. עַרְבִית וְשַׁחֲרִית וּמִנְחָה מִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וְאוֹמֵר מֵעֵין הַמְאוֹרָע בְּ"שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה", וְאִם לֹא אָמַר — אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ. וְאֵין בָּהֶן קְדוּשָּׁה עַל הַכּוֹס וְאֵין בָּהֶן הַזְכָּרָה בִּבְרכַּת הַמָּזוֹן.

אִיבַּעְיָא לְהוּ: מַהוּ לְהַזְכִּיר שֶׁל חֲנוּכָּה בְּמוּסָפִין? כֵּיוָן דְּלֵית בֵּיהּ מוּסָף בְּדִידֵיהּ לָא מַדְכְּרִינַן, אוֹ דִילְמָא יוֹם הוּא שֶׁחַיָּיב בְּאַרְבַּע תְּפִלּוֹת. רַב הוּנָא וְרַב יְהוּדָה דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: אֵינוֹ מַזְכִּיר. רַב נַחְמָן וְרַבִּי יוֹחָנָן דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: מַזְכִּיר.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַב יוֹסֵף: הָא דְּרַב הוּנָא וְרַב יְהוּדָה דְּרַב הוּא. דְּאָמַר רַב גִּידֵּל אָמַר רַב: רֹאשׁ חוֹדֶשׁ שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת — הַמַּפְטִיר בַּנָּבִיא בְּשַׁבָּת אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַזְכִּיר שֶׁל רֹאשׁ חוֹדֶשׁ, שֶׁאִילְמָלֵא שַׁבָּת אֵין נָבִיא בְּרֹאשׁ חוֹדֶשׁ

מִי דָּמֵי?! הָתָם נָבִיא בִּדְרֹאשׁ חוֹדֶשׁ לֵיכָּא כְּלָל, הָכָא אִיתֵּיהּ בְּעַרְבִית וְשַׁחֲרִית וּמִנְחָה. אֶלָּא לְהָא דְּמָיְא: דְּאָמַר רַב אַחַדְבוּי אָמַר רַב מַתְנָה אָמַר רַב: יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, הַמַּפְטִיר בָּנָּבִיא בְּמִנְחָה בְּשַׁבָּת אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַזְכִּיר שֶׁל יוֹם טוֹב, שֶׁאִילְמָלֵא שַׁבָּת אֵין נָבִיא בְּמִנְחָה בְּיוֹם טוֹב.

דף כד:

וְלֵית הִילְכְתָא כְּכָל הָנֵי שְׁמַעְתָּתָא, אֶלָּא כִּי הָא דְּאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת — הַמִּתְפַּלֵּל נְעִילָה צָרִיךְ לְהַזְכִּיר שֶׁל שַׁבָּת. יוֹם הוּא שֶׁנִּתְחַיֵּיב בְּאַרְבַּע תְּפִלּוֹת.

קַשְׁיָא הֵילְכְתָא אַהֵילְכְתָא. אָמְרַתְּ הֵילְכְתָא כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, וְקַיְימָא לַן הֵילְכְתָא כְּרָבָא.
דְּאָמַר רָבָא: יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, שְׁלִיחַ צִיבּוּר הַיּוֹרֵד לִפְנֵי הַתֵּיבָה עַרְבִית אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַזְכִּיר שֶׁל יוֹם טוֹב, שֶׁאִילְמָלֵא שַׁבָּת אֵין שְׁלִיחַ צִבּוּר יוֹרֵד עַרְבִית בְּיוֹם טוֹב.
הָכִי הַשְׁתָּא?! הָתָם בְּדִין הוּא דַּאֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת נָמֵי לָא צָרִיךְ, וְרַבָּנַן הוּא דְּתַקִּינוּ מִשּׁוּם סַכָּנָה.
אֲבָל הָכָא — יוֹם הוּא שֶׁנִּתְחַיֵּיב בְּאַרְבַּע תְּפִלּוֹת.
וְלֹא בְּאַלְיָה כּוּ'. חֲכָמִים הַיִינוּ תַּנָּא קַמָּא! אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דְּרַב בְּרוֹנָא אָמַר רַב. וְלָא מְסַיְימִי.

מַתְנִי' אֵין מַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן שְׂרֵיפָה בְּיוֹם טוֹב. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר אֵין מַדְלִיקִין בְּעִטְרָן מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת. וְחֲכָמִים מַתִּירִין בְּכָל הַשְּׁמָנִים: בְּשֶׁמֶן שׁוּמְשְׁמִין, בְּשֶׁמֶן אֱגוֹזִים, בְּשֶׁמֶן צְנוֹנוֹת, בְּשֶׁמֶן דָּגִים, בְּשֶׁמֶן פִּקּוּעוֹת, בְּעִטְרָן וּבְנֵפְט. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: אֵין מַדְלִיקִין אֶלָּא בְּשֶׁמֶן זַיִת בִּלְבַד.

גְּמָ' מַאי טַעְמָא? לְפִי שֶׁאֵין שׁוֹרְפִין קָדָשִׁים בְּיוֹם טוֹב. מְנָהֲנֵי מִילֵּי? אָמַר חִזְקִיָּה, וְכֵן תָּנָא דְּבֵי חִזְקִיָּה, אָמַר קְרָא: "וְלֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר". שְׁאֵין תַּלְמוּד לוֹמַר "עַד בֹּקֶר"! מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "עַד בֹּקֶר" — בָּא הַכָּתוּב לִיתֵּן לוֹ בֹּקֶר שֵׁנִי לִשְׂרֵיפָתוֹ.
אַבָּיֵי אָמַר, אָמַר קְרָא: "עוֹלַת שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ" — וְלֹא עוֹלַת חוֹל בְּשַׁבָּת, וְלֹא עוֹלַת חוֹל בְּיוֹם טוֹב.
רָבָא אָמַר, אָמַר קְרָא: "הוּא לְבַדּוֹ יֵעָשֶׂה לָכֶם". "הוּא" — וְלֹא מַכְשִׁירִין. "לְבַדּוֹ" — וְלֹא מִילָּה שֶׁלֹּא בְּזְמַנָּהּ, דְּאָתְיָא בְּקַל וָחוֹמֶר.
רַב אָשֵׁי אָמַר: ("שַׁבַּת") "שַׁבָּתוֹן" —

דף כה.

עֲשֵׂה. וְהָוֶה לֵיהּ יוֹם טוֹב עֲשֵׂה וְלֹא תַּעֲשֶׂה — וְאֵין עֲשֵׂה דּוֹחֶה אֶת לֹא תַּעֲשֶׂה וַעֲשֵׂה.
בְּיוֹם טוֹב הוּא דַּאֲסִיר, הָא בְּחוֹל — שַׁפִּיר דָּמֵי: מַאי טַעְמָא? אָמַר רַב: כְּשֵׁם שֶׁמִּצְוָה לִשְׂרוֹף הַקָּדָשִׁים שֶׁנִּטְמְאוּ, כָּךְ מִצְוָה לִשְׂרוֹף אֶת הַתְּרוּמָה שֶׁנִּטְמֵאת. וְאָמְרָה תּוֹרָה: בִּשְׂעַת בִּיעוּרָהּ תֵּיהָנֵי מִמֶּנָּה. הֵיכָן אָמְרָה תּוֹרָה? מִדְּרַב נַחְמָן, דְּאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ, אָמַר קְרָא: "וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמוֹתָי" — בִּשְׁתֵּי תְּרוּמוֹת הַכָּתוּב מְדַבֵּר, אַחַת תְּרוּמָה טְהוֹרָה וְאַחַת תְּרוּמָה טְמֵאָה. וְאָמַר רַחֲמָנָא: "לְךָ" — שֶׁלְּךָ תְּהֵא, לְהַסִּיקָהּ תַּחַת תַּבְשִׁילְךָ.
וְאִיבָּעֵית אֵימָא מִדְּרַבִּי אֲבָהוּ. דְּאָמַר רַבִּי אֲבָהוּ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: "וְלֹא בִּעַרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטֻמְאָה" — מִמֶּנּוּ אִי אַתָּה מַבְעִיר, אֲבָל אַתָּה מַבְעִיר שֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּטְמֵאת. וְאֵימָא: מִמֶּנּוּ אִי אַתָּה מַבְעִיר, אֲבָל אַתָּה מַבְעִיר שֶׁמֶן שֶׁל קֹדֶשׁ שֶׁנִּטְמָא!

לָאו קַל וָחוֹמֶר הוּא? מָה מַעֲשֵׂר הַקַּל אָמְרָה תּוֹרָה לֹא בְּעַרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטָמֵא, קֹדֶשׁ חָמוּר — לֹא כָּל שֶׁכֵּן?

אִי הָכִי, תְּרוּמָה נָמֵי לֵימָא קַל וָחוֹמֶר הוּא! — הָא כְּתִיב "מִמֶּנּוּ".

וּמָה רָאִיתָ! — מִסְתַּבְּרָא קֹדֶשׁ לָא מְמַעֵיטְנָא, שֶׁכֵּן (סימן) פנ"ק עכ"ס: פִּיגּוּל, נוֹתָר, קֶרְבָּן, מְעִילָה וְכָרֵת, אָסוּר לְאוֹנֵן.

אַדְּרַבָּה, תְּרוּמָה לָא מְמַעֵיטְנָא, שֶׁכֵּן מחפ"ז (סימן): מִיתָה, חוֹמֶשׁ,

דף כה:

וְאֵין לָהּ פִּדְיוֹן, וְאָסוּרָה לְזָרִים. הָנָךְ נְפִישָׁן.

וְאִיבָּעֵית אֵימָא: קֹדֶשׁ חָמוּר שֶׁכֵּן עָנוּשׁ כָּרֵת. רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר, אָמַר קְרָא: "תִּתֵּן לוֹ". "לוֹ" — וְלֹא לְאוּרוֹ. מִכְּלָל דְּבַת אוּרוֹ הוּא.

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר כּוּ': מַאי טַעְמָא? אָמַר רָבָא: מִתּוֹךְ שֶׁרֵיחוֹ רַע גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַנִּיחֶנָּה וְיֵצֵא. אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: וְיֵצֵא! אָמַר לֵיהּ: שֶׁאֲנִי אוֹמֵר הַדְלָקַת נֵר בְּשַׁבָּת חוֹבָה. דְּאָמַר רַב נַחְמָן בַּר רַב זַבְדָּא, וְאָמְרִי לַהּ אָמַר רַב נַחְמָן בַּר רָבָא אָמַר רַב: הַדְלָקַת נֵר בְּשַׁבָּת חוֹבָה, רְחִיצַת יָדַיִם וְרַגְלַיִם בְּחַמִּין עַרְבִית, רְשׁוּת. וַאֲנִי אוֹמֵר: מִצְוָה.

מַאי מִצְוָה? דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: כָּךְ הָיָה מִנְהָגוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה בַּר אִלְעַאי, עֶרֶב שַׁבָּת מְבִיאִים לוֹ עֲרִיבָה מְלֵאָה חַמִּין וְרוֹחֵץ פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו וּמִתְעַטֵּף, וְיוֹשֵׁב בְּסִדְינִין הַמְצוּיְצִין, וְדוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת. וְהָיוּ תַּלְמִידָיו מְחַבְּין מִמֶּנּוּ כַּנְפֵי כְסוּתָן. אָמַר לָהֶן: בָּנַי, לֹא כָךְ שָׁנִיתִי לָכֶם: סָדִין בְּצִיצִית, בֵּית שַׁמַּאי פּוֹטְרִין וּבֵית הִלֵּל מְחַיְּבִין — וַהֲלָכָה כְּדִבְרֵי בֵּית הִלֵּל. וְאֵינְהוּ סָבְרִי, גְּזֵירָה מִשּׁוּם כְּסוּת לַיְלָה.

"וַתְּזַנַּח מִשָּׁלוֹם נַפְשִׁי נָשִׁיתִי טוֹבָה". מַאי "וַתְּזַנַּח מִשָּׁלוֹם נַפְשִׁי" — אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: זוֹ הַדְלָקַת נֵר בְּשַׁבָּת. "נָשִׁיתִי טוֹבָה" — אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: זוֹ בֵּית הַמֶּרְחָץ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן זוֹ רְחִיצַת יָדַיִם וְרַגְלַיִם בְּחַמִּין. רַבִּי יִצְחָק נַפָּחָא אָמַר: זוֹ מִטָּה נָאָה וְכֵלִים נָאִים שֶׁעָלֶיהָ. רַבִּי אַבָּא אָמַר: זוֹ מִטָּה מוּצַעַת וְאִשָּׁה מְקוּשֶּׁטֶת לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים.

תָּנוּ רַבָּנָן: אֵיזֶהוּ עָשִׁיר? — כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ נַחַת רוּחַ בְּעָשְׁרוֹ, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. סִימָן מטק"ס. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵאָה כְּרָמִים וּמֵאָה שְׂדוֹת וּמֵאָה עֲבָדִים שֶׁעוֹבְדִין בָּהֶן. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כֹּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה נָאָה בְּמַעֲשִׂים. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כֹּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית הַכִּסֵּא סָמוּךְ לְשׁוּלְחָנוֹ.

תַּנְיָא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אֵין מַדְלִיקִין בִּצְרִי. מַאי טַעְמָא? — אָמַר רַבָּה: מִתּוֹךְ שֶׁרֵיחוֹ נוֹדֵף גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ. אֲמַר לֵיהּ אַבָּיֵי:

דף כו.

לֵימָא מָר: מִפְּנֵי שֶׁהוּא עָף. חֲדָא וְעוֹד קָאָמַר: חֲדָא — מִפְּנֵי שֶׁהוּא עָף. וְעוֹד — גְּזֵירָה שֶׁמָּא יִסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ.

הַהִיא חֲמָתָא דַּהֲוָות סָנְיָא לַהּ לְכַלְתַּהּ, אֲמַרָה לַהּ: זִיל אִיקַּשַּׁיט בְּמִשְׁחָא דַּאֲפַרְסְמָא. אָזְלָא אִיקַּשַּׁיט. כִּי אֲתַאי[ן] אֲמַרָה לַהּ: זִיל אִיתְלִי שְׁרָגָא. אָזְלָא אַתְלָא שְׁרָגָא. אִינְפַּח בַּהּ נוּרָא וַאֲכַלְתַּהּ.

"וּמִדַּלֶּת הָאָרֶץ הִשְׁאִיר נְבוּזַרְאֲדָן רַב טַבָּחִים לְכוֹרְמִים וּלְיוֹגְבִים". "כּוֹרְמִים" — תָּנֵי רַב יוֹסֵף אֵלּוּ מְלַקְּטֵי אֲפַרְסְמוֹן מֵעֵין גָּדִי וְעַד רָמְתָא. "יוֹגְבִים" — אֵלּוּ צַיָּידֵי חִלָּזוֹן מִסּוּלָּמוֹת שֶׁל צוּר וְעַד חֵיפָה.

תָּנוּ רַבָּנָן: אֵין מַדְלִיקִין בְּטֶבֶל טָמֵא בַּחוֹל, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשַׁבָּת. כֵּיוֹצֵא בוֹ: אֵין מַדְלִיקִין בְּנֵפְטְ לָבָן בַּחוֹל, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשַׁבָּת. בִּשְׁלָמָא נֵפְטְ לָבָן — מִפְּנֵי שֶׁהוּא עָף, אֲבָל טֶבֶל טָמֵא מַאי טַעְמָא?

אָמַר קְרָא: "וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמוֹתָי", בִּשְׁתֵּי תְּרוּמוֹת הַכָּתוּב מְדַבֵּר: אַחַת תְּרוּמָה טְהוֹרָה וְאַחַת תְּרוּמָה טְמֵאָה. מָה תְּרוּמָה טְהוֹרָה אֵין לְךָ בָּהּ אֶלָּא מִשְּׁעַת הֲרָמָה וְאֵילָךְ, אַף תְּרוּמָה טְמֵאָה אֵין לְךָ בָּהּ אֶלָּא מִשְּׁעַת הֲרָמָה וְאֵילָךְ.

גּוּפָא. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אֵין מַדְלִיקִין בִּצְרִי, וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: צֶרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׁרַף מֵעֲצֵי הַקְּטָף. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: כָּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: אֵין מַדְלִיקִין אֶלָּא בַּיּוֹצֵא מִן הַפְּרִי. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: אֵין מַדְלִיקִין אֶלָּא בְּשֶׁמֶן זַיִת בִּלְבַד.

עָמַד רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי עַל רַגְלָיו וְאָמַר: מַה יַּעֲשׂוּ אֲנָשִׁי בָבֶל שֶׁאֵין לָהֶם אֶלָּא שֶׁמֶן שׁוּמְשְׁמִין? וּמַה יַּעֲשׂוּ אֲנָשִׁי מָדַי שֶׁאֵין לָהֶם אֶלָּא שֶׁמֶן אֱגוֹזִים? וּמַה יַּעֲשׂוּ אֲנָשֵׁי אֲלֶכְסַנְדְּרִיָּא שֶׁאֵין לָהֶם אֶלָּא שֶׁמֶן צְנוֹנוֹת? וּמַה יַּעֲשׂוּ אֲנָשֵׁי קַפּוֹטְקִיָּא שֶׁאֵין לָהֶם לֹא כָּךְ וְלֹא כָךְ, אֶלָּא נֵפְטְ? — אֶלָּא אֵין לְךָ אֶלָּא מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמִים אֵין מַדְלִיקִין.

וּמַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן דָּגִים וּבְעִטְרָן. רַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁזּוּרִי אוֹמֵר: מַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן פִּקּוּעוֹת וּבְנֵפְטְ. סוֹמְכוֹס אוֹמֵר: כָּל הַיּוֹצֵא מִן הַבָּשָׂר אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ, אֶלָּא בְּשֶׁמֶן דָּגִים. סוֹמְכוֹס הַיְינוּ תַּנָּא קַמָּא? אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דְּרַב בְּרוֹנָא אָמַר רַב, וְלָא מְסַיְּימִי.

תַּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כָּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵין בּוֹ מִשּׁוּם שְׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ, וּמְסַכְּכִין בּוֹ — חוּץ מִפִּשְׁתָּן. אָמַר אַבָּיֵי:

דף כו:

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר וְתַנָּא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר — הָא דַּאֲמַרַן. תַּנָּא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל מַאי הִיא? — דְּתָנֵי דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: הוֹאִיל וְנֶאֱמְרוּ "בְּגָדִים" בַּתּוֹרָה סְתָם, וּפָרַט לְךָ הַכָּתוּב בְּאֶחָד מֵהֶן צֶמֶר וּפִשְׁתִּים. מַה לְּהַלָּן צֶמֶר וּפִשְׁתִּים, אַף כֹּל צֶמֶר וּפִשְׁתִּים.

רָבָא אָמַר: שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה בִּשְׁאָר בְּגָדִים אֵיפָא בֵּינְיֵיהוּ. דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר — אִית לֵיהּ. לְתַנָּא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל — לֵית לֵיהּ.

דְּכוּלֵי עָלְמָא מִיהַת שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ בְּצֶמֶר וּפִשְׁתִּים מִיטַּמֵּא בִּנְעָעִים. מְנָלַן? דְּתַנְיָא: "בֶּגֶד" אֵין לִי אֶלָּא בֶּגֶד, שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ מִנַּיִן? — תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְהַבֶּגֶד". וְאֵימָא לְרַבּוֹת שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה? לָאו קַל וָחוֹמֶר הוּא? הַשְׁתָּא שְׁתִּי וָעֶרֶב מִיטַּמֵּא, שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה מִיבַּעְיָא?! אִי הָכִי, שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ נָמֵי לֵיתֵי בְּקַל וָחוֹמֶר! אֶלָּא: שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה, דַּחֲזוּ בֵּין לַעֲשִׂירִים בֵּין לַעֲנִיִּים — אָתֵי בְּקַל וָחוֹמֶר. שְׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ, לַעֲנִיִּים הוּא דְּחַזְיִין לַעֲשִׂירִים לָא חַזְיִין — לָא אָתֵי בְּקַל וָחוֹמֶר. טַעְמָא דִּכְתִיבִיהּ קְרָא, הָא לָא כַּתְבֵיהּ קְרָא — לָא גָּמְרִינַן בְּקַל וָחוֹמֶר. וְאֵימָא לְרַבּוֹת שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה בִּשְׁאָר בְּגָדִים? אָמַר קְרָא: "בֶּגֶד צֶמֶר וּפִשְׁתִּים". בֶּגֶד צֶמֶר וּפִשְׁתִּים — אִין, מִידֵּי אַחֲרִינֵי — לָא. וְאֵימָא כִּי אִימַּעוּט מִשְּׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ, אֲבָל שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה — מִיטַּמֵּא! תְּרֵי מִיעוּטֵי כְּתִיבִי: "בֶּגֶד צֶמֶר אוֹ [בְּבֶגֶד] פִּשְׁתִּים" — חַד לְמַעוּטֵי מִשְּׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ, וְחַד לְמַעוּטֵי מִשְּׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה.

וּלְרָבָא דְּאָמַר שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה בִּשְׁאָר בְּגָדִים אֵיפָא בֵּינְיֵיהוּ, לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אִית לֵיהּ, לְתַנָּא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל לֵית לֵיהּ — שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה בִּשְׁאָר בְּגָדִים

דף כז.

מְנָא לֵיהּ? נָפְקָא מ"אוֹ בֶּגֶד". דְּתַנְיָא: "בֶּגֶד" — אֵין לִי אֶלָּא בֶּגֶד, שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה בִּשְׁאָר בְּגָדִים מַנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "אוֹ בֶּגֶד".

וְאַבָּיֵי, הַאי "אוֹ בֶּגֶד" מַאי עָבֵיד לֵיהּ? מִיבְּעֵי לֵיהּ לְרַבּוֹת שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ בְּצֶמֶר וּפִשְׁתִּים דְּמִטַּמֵּא בִּשְׁרָצִים.

וְרָבָא, גַּלִּי רַחֲמָנָא גַּבֵּי נְגָעִים, וְהוּא הַדִּין לִשְׁרָצִים.

וְאַבָּיֵי, אֵיפָא לְמִיפְרַךְ: מַה לִּנְגָעִים שֶׁכֵּן שְׁתִּי וָעֶרֶב מִטַּמֵּא בָּהֶם.

וְאִידַּךְ: אִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ נְגָעִים חֲמִירִי, לְכְתוֹב רַחֲמָנָא גַּבֵּי שְׁרָצִים וְלֵיתוּ נְגָעִים מִינַּיְיהוּ.

וְאִידַּךְ: נְגָעִים מִשְּׁרָצִים לָא אָתוּ, דְּאֵיפָא לְמִיפְרַךְ: מַה לִּשְׁרָצִים שֶׁכֵּן מְטַמְּאִין בְּכַעֲדָשָׁה.

אָמַר אַבָּיֵי: הַאי תַּנָּא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל מַפִּיק מֵאִידָךְ תַּנָּא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל. דְּתָנֵי דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל "בֶּגֶד" — אֵין לִי אֶלָּא בֶּגֶד צֶמֶר וּפִשְׁתִּים, מִנַּיִן לְרַבּוֹת צֶמֶר גְּמַלִּים וְצֶמֶר אַרְנָבִים, נוֹצָה שֶׁל עִזִּים וְהַשִּׁירִין וְהַכָּלָךְ וְהַסְּרִיקִין? — תַּלְמוּד לוֹמַר: "אוֹ בֶגֶד".

רָבָא אָמַר: כִּי לֵית לֵיהּ לְהַהוּא תַּנָּא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בִּשְׁאָר בְּגָדִים שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ, שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה אִית לֵיהּ.

וְהָא רָבָא הוּא דְּאָמַר שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה בִּשְׁאָר בְּגָדִים, לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אִית לֵיהּ, לְתַנָּא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל לֵית לֵיהּ! הֲדַר בֵּיהּ רָבָא מֵהַהִיא. וְאִי בָּעֵית אֵימָא, הָא רַב פָּפָּא אָמְרָהּ.

רַב פָּפָּא אָמַר: אַף כֹּל, לְאֻתּוּיֵי כִּלְאַיִם. כִּלְאַיִם בְּהֶדְיָא כְּתִיבִי בֵּיהּ: "לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּיו"! סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא, הָנֵי מִילֵּי דֶּרֶךְ לְבִישָׁה, אֲבָל בְּהַעֲלָאָה כֹּל תְּרֵי מִינֵי אָסוּר.

וְלָאו קַל וָחוֹמֶר הוּא? וּמָה לְבִישָׁה דְּקָא מִיתְהֲנֵי כּוּלֵּי גּוּפֵיהּ מִכִּלְאַיִם, אָמְרַתְּ צֶמֶר וּפִשְׁתִּים — אֵין, מִידֵּי אַחֲרִינָא לָא. הַעֲלָאָה לֹא כָּל שֶׁכֵּן? אֶלָּא דְּרַב פָּפָּא בְּדוּתָא הִיא.

רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר: אַף כֹּל

דף כז:

לְאֻתּוּיֵי צִיצִית. צִיצִית בְּהֶדְיָא כְּתִיב: "לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים", וּכְתִיב: "גְּדִילִים תַּעֲשֶׂה לָךְ"! סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא כִּדְרָבָא. דְּרָבָא רָמֵי, כְּתִיב: "הַכָּנָף", מִין כָּנָף. וּכְתִיב: "צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּיו", הָא כֵּיצַד? צֶמֶר וּפִשְׁתִּים פּוֹטְרִין בֵּין בְּמִינָן, בֵּין שֶׁלֹּא בְּמִינָן. שְׁאָר מִינִין בְּמִינָן פּוֹטְרִין שֶׁלֹּא בְּמִינָן אֵין פּוֹטְרִין. סָלְקָא דַּעְתָּךְ כִּדְרָבָא קָא מַשְׁמַע לַן.

אָמַר רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא לְרַב אָשֵׁי: לְתַנָּא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, מַאי שְׁנָא לְעִנְיַן טוּמְאָה דִּמְרַבֵּי בְּגָדִים, דִּכְתִיב — "אוֹ בֶגֶד", הָכָא נָמֵי לֵימָא לְרַבּוֹת שְׁאָר בְּגָדִים מֵ"אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ"? הַהוּא — לְאֻתּוּיֵי כְּסוּת סוֹמֵא הוּא דַּאֲתָא. דְּתַנְיָא: "וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ" — פָּרָט לְכְסוּת לַיְלָה. אַתָּה אוֹמֵר פָּרָט לְכְסוּת לַיְלָה, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא פָּרָט לִכְסוּת סוֹמֵא? כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר "אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ", הֲרֵי כְּסוּת סוֹמֵא אָמוּר. הָא מָה אֲנִי מְקַיֵּים "וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ" — פָּרָט לִכְסוּת לַיְלָה.

וּמָה רָאִיתָ לְרַבּוֹת סוֹמֵא וּלְהוֹצִיא כְּסוּת לַיְלָה? מְרַבֶּה אֲנִי כְּסוּת סוֹמֵא שֶׁיֵּשְׁנָהּ בִּרְאִיָּיה אֵצֶל אֲחֵרִים, וּמוֹצִיא אֲנִי כְּסוּת לַיְלָה שֶׁאֵינָהּ בִּרְאִיָּיה אֵצֶל אֲחֵרִים.

וְאֵימָא לְרַבּוֹת שְׁאָר בְּגָדִים? מִסְתַּבְּרָא קָאֵי בְּצֶמֶר וּפִשְׁתִּים מְרַבֶּה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים. קָאֵי בְּצֶמֶר וּפִשְׁתִּים מְרַבֶּה שְׁאָר בְּגָדִים?!

אָמַר אַבָּיֵי: רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר וְסוֹמְכוֹס אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר הָא דַּאֲמַרַן. סוֹמְכוֹס — דְּתַנְיָא: סוֹמְכוֹס אוֹמֵר סִיכְּכָהּ בְּטָווּי פְּסוּלָה מִפְּנֵי שֶׁמִּטַּמְּאָה בִּנְגָעִים. כְּמַאן — כִּי הַאי תַּנָּא, דִּתְנַן: שְׁתֵּי וָעֵרֶב מִטַּמֵּא בִּנְגָעִים מִיָּד, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַשְּׁתִּי מִשֶּׁיִּשָּׁלֶה, וְהָעֵרֶב מִיָּד, וְהָאוּנִין שֶׁל פִּשְׁתָּן מִשֶּׁיִּתְלַבְּנוּ.

מַתְנִי' כָּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ, אֶלָּא פִּשְׁתָּן. וְכָל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵינוֹ מִטַּמֵּא טוּמְאַת אֹהָלִים, אֶלָּא פִּשְׁתָּן.

גְּמָ' מְנָלַן דְּפִשְׁתָּן אִיקְּרִי "עֵץ"? אָמַר מָר זוּטְרָא: דְּאָמַר קְרָא "וְהִיא הֶעֱלָתַם הַגָּגָה וַתִּטְמְנֵם בְּפִשְׁתֵּי הָעֵץ".

וְהַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵינוֹ מִטַּמֵּא טוּמְאַת אֹהָלִים, אֶלָּא פִּשְׁתָּן. מְנָלַן? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: גָּמַר "אֹהֶל" "אֹהֶל"

דף כח.

מִמִּשְׁכָּן. כְּתִיב הָכָא: "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל", וּכְתִיב הָתָם: "וַיִּפְרוֹשׂ אֶת הָאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן". מַה לְהַלָּן שֶׁל פִּשְׁתָּן קָרוּי "אֹהֶל" — אַף כָּאן שֶׁל פִּשְׁתָּן קָרוּי "אֹהֶל". אִי מַה לְהַלָּן שְׁזוּרִין וְחוּטָן כְּפוּל שִׁשָּׁה, אַף כָּאן שְׁזוּרִין וְחוּטָן כְּפוּל שִׁשָּׁה? — תַּלְמוּד לוֹמַר: "אֹהֶל" "אֹהֶל" רִיבָּה. אִי "אֹהֶל" "אֹהֶל" רִיבָּה, אֲפִילּוּ כָּל מִילֵּי נָמֵי! אִם כֵּן גְּזֵירָה שָׁוָה מַאי אַהֲנֵי לֵיהּ?!

וְאֵימָא: מַה לְהַלָּן קְרָשִׁים, אַף כָּאן קְרָשִׁים! אָמַר קְרָא "וְעָשִׂיתָ קְרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן". מִשְׁכָּן קָרוּי מִשְׁכָּן, וְאֵין קְרָשִׁים קְרוּיִין מִשְׁכָּן. אֶלָּא מֵעַתָּה, "וְעָשִׂיתָ מִכְסֶה לָאֹהֶל" — הָכִי נָמֵי מִכְסֶה לָא אִיקְּרִי "אֹהֶל". אֶלָּא הָא דְּבָעֵי רַבִּי אֶלְעָזָר: עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה מַהוּ שֶׁיִּטַּמֵּא בְּאֹהֶל הַמֵּת. הַשְׁתָּא עוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה לָא מִטַּמֵּא, עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה מִיבַּעְיָא?! — שָׁאנֵי הָתָם דַּהֲדַר אַהֲדְרֵיהּ קְרָא, דִּכְתִיב: "וְנָשְׂאוּ אֶת יְרִיעוֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד מִכְסֵהוּ וּמִכְסֵה הַתַּחַשׁ אֲשֶׁר עָלָיו". מַקִּישׁ עֶלְיוֹן לְתַחְתּוֹן — מַה תַּחְתּוֹן קָרוּי "אֹהֶל", אַף עֶלְיוֹן קָרוּי "אֹהֶל".

גּוּפָא. בָּעֵי רַבִּי אֶלְעָזָר: עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה מַהוּ שֶׁיִּטַּמֵּא טוּמְאַת אֹהָלִין. מַאי קָמִיבַּעְיָא לֵיהּ? אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה: תַּחַשׁ שֶׁהָיָה בִּימֵי מֹשֶׁה קָמִיבַּעְיָא לֵיהּ — טָמֵא הָיָה אוֹ טָהוֹר הָיָה? אָמַר רַב יוֹסֵף: מַאי תִּיבְעֵי לֵיהּ, תְּנֵינָא: לֹא הוּכְשְׁרוּ לְמֶלֶאכֶת שָׁמַיִם אֶלָּא עוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה בִּלְבַד!

מֵתִיב רַבִּי אַבָּא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁנֵי מִכְסָאוֹת הָיוּ, אֶחָד שֶׁל עוֹרוֹת אֵילִים מְאָדָּמִים וְאֶחָד שֶׁל עוֹרוֹת תְּחָשִׁים. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: מִכְסֶה אֶחָד הָיָה, וְדוֹמֶה כְּמִין תְּלָא אִילָן. וְהָא

תְּלָא אִילָן טָמֵא הוּא! הָכִי קָאָמַר: כְּמִין תְּלָא אִילָן הוּא, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ גְּוונִין הַרְבֵּה, וְלֹא תְּלָא אִילָן. דְּאִילּוּ הָתָם טָמֵא, וְהָכָא טָהוֹר. אָמַר רַב יוֹסֵף: אִי הָכִי הַיְינוּ דְּמְתַרְגְּמִינַן "סָסְגּוֹנָא", שֶׁשֵּׁשׁ בְּגְוונִין הַרְבֵּה.

רָבָא אָמַר: עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה דְּמִטַּמֵּא בְּאֹהֶל הַמֵּת מֵהָכָא, דְּתַנְיָא: "עוֹר" "אוֹ בְעוֹר" — רִיבָּה עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה. וְשֶׁלָּקָה בְּיַד כֹּהֵן, קָצַץ מִכּוּלָּן וְעָשָׂה אַחַת מֵהֶן, מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "אוֹ בְּכָל מְלֶאכֶת עוֹר". וְאֵיכָא לְמִיפְרַךְ, מָה לִנְגָעִים שֶׁכֵּן שְׁתֵּי וָעֵרֶב טָמֵא בָּהֶן.

אֶלָּא גָּמַר מִשְּׂרָצִים: דְּתַנְיָא: "עוֹר" — אֵין לִי אֶלָּא עוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה, עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר "אוֹ עוֹר". וְאֵיכָא לְמִיפְרַךְ: מָה לִשְׂרָצִים שֶׁכֵּן מְטַמְּאִין בְּכַעֲדָשָׁה. נְגָעִים יוֹכִיחוּ. וְחָזַר הַדִּין, לֹא רְאִי זֶה כִּרְאִי זֶה וְלֹא רְאִי זֶה כִּרְאִי זֶה, הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן — שֶׁעוֹר טָמֵא בָּהֶן, וְעָשָׂה עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה כְּעוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה. אַף אֲנִי אֹבִיא אֹהֶל הַמֵּת שֶׁעוֹר טָמֵא בּוֹ, וְנַעֲשֶׂה בּוֹ עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה כְּעוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה.

אָמַר לֵיהּ רָבָא מִבַּרְנִישׁ לְרַב אָשֵׁי: אִיכָּא לְמִיפְרַךְ — מַה לְּהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁכֵּן טְמֵאִין בְּפָחוֹת מִכְּזַיִת, תֹּאמַר בְּמֵת שֶׁאֵינוֹ מְטַמֵּא אֶלָּא בִּכְזַיִת.

אֶלָּא אָמַר רָבָא מִבַּרְנִישׁ:

דף כח:

אִתְיָא בְּקַל וָחוֹמֶר מִנּוֹצָה שֶׁל עִזִּים, שֶׁאֵין מְטַמֵּא בְּנָגְעִים — מְטַמֵּא בְּאֹהֶל הַמֵּת, עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה שֶׁמְּטַמְּאָה בִּנְגָעִים — אֵינוֹ דִּין שֶׁמְּטַמְּאָה בְּאֹהֶל הַמֵּת.

וְאֶלָּא הָא דְּתָנֵי רַב יוֹסֵף לֹא הוּכְשְׁרוּ בְּמְלֶאכֶת שָׁמַיִם אֶלָּא עוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה בִּלְבַד — לְמַאי הִלְכְתָא? לִתְפִילִּין. תְּפִילִּין בְּהֶדְיָא כְּתִיב בְּהוּ "לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ", מִן הַמּוּתָּר בְּפִיךָ!

אֶלָּא לְעוֹרָן. וְהָאָמַר אַבָּיֵי: שִׁין שֶׁל תְּפִילִּין הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי!

אֶלָּא לְכוֹרְכָן בְּשַׂעֲרָן וּלְתוֹפְרָן בְּגִידָן. הָא נָמֵי הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי הוּא, דְּתַנְיָא: תְּפִילִּין מְרוּבָּעוֹת — הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, נִכְרָכוֹת בְּשַׂעֲרָן וְנִתְפָּרוֹת בְּגִידָן!

אֶלָּא לְרְצוּעוֹת. וְהָאָמַר רַבִּי יִצְחָק רְצוּעוֹת שְׁחוֹרוֹת הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי? נְהִי דְּגְמִירִי שְׁחוֹרוֹת, טְהוֹרוֹת מִי גְּמִירִי?

מַאי הָוֵי עֲלַהּ דְּתַחַשׁ שֶׁהָיָה בִּימֵי מֹשֶׁה? אָמַר רַבִּי אִלְעָא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, אוֹמֵר הָיָה רַבִּי מֵאִיר: תַּחַשׁ שֶׁהָיָה בִּימֵי מֹשֶׁה בְּרִיָּה בִּפְנֵי עַצְמָהּ הָיָה, וְלֹא הִכְרִיעוּ בּוֹ חֲכָמִים אִם מִין חַיָּה הוּא, אִם מִין בְּהֵמָה הוּא. וְקֶרֶן אַחַת הָיְתָה לוֹ בְּמִצְחוֹ, וּלְפִי שָׁעָה נִזְדַּמֵּן לוֹ לְמֹשֶׁה וְעָשָׂה מִמֶּנּוּ מִשְׁכָּן וְנִגְנַז.

מִדְּקָאָמַר קָרֵן אַחַת הָיְתָה לוֹ בְּמִצְחוֹ, שְׁמַע מִינַּהּ טָהוֹר הָיָה, דְּאָמַר רַב יְהוּדָה: שׁוֹר שֶׁהִקְרִיב אָדָם הָרִאשׁוֹן קֶרֶן אַחַת הָיְתָה לוֹ בְּמִצְחוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וְתִיטַב לַהּ׳ מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִין מַפְרִיס״. ״מַקְרִין״ תַּרְתֵּי מַשְׁמַע! אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק — ״מַקְרָן״ כְּתִיב. וְלִיפְשׁוֹט מִינֵּיהּ דְּמִין בְּהֵמָה הוּא? כֵּיוָן דְּאִיכָּא ״קֶרֶשׁ״ דְּמִין חַיָּה הוּא וְלֵית לֵיהּ אֶלָּא חָדָא קֶרֶן — אִיכָּא לְמֵימַר מִין חַיָּה הוּא.

מַתְנִי׳ פְּתִילַת הַבֶּגֶד שֶׁקִּיפְּלָהּ וְלֹא הִבְהֲבָהּ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: טְמֵאָה הִיא, וְאֵין מַדְלִיקִין בָּהּ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר טְהוֹרָה הִיא, וּמַדְלִיקִין בָּהּ.

גְּמָ׳ בִּשְׁלָמָא לְעִנְיַן טוּמְאָה, בְּהָא פְּלִיגִי: דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר קִיפּוּל אֵינוֹ מוֹעִיל, וּבְמִילְתֵיהּ קַמַּיְיתָא קָיְימָא. וְרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר קִיפּוּל מוֹעִיל, וּבַטּוֹלֵי בַּטְּלַהּ.

אֶלָּא לְעִנְיַן הַדְלָקָה בְּמַאי פְּלִיגִי? אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר רַב אוֹשַׁעְיָא, וְכֵן אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה: הָכָא בְּשָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ מְצוּמְצָמוֹת עָסְקִינַן, וּבְיוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת עֶרֶב שַׁבָּת עָסְקִינַן. דְּכוּלֵי עָלְמָא אִית לְהוּ דְּרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר: מַסִּיקִין בִּכְלִים וְאֵין מְסִיקִין בְּשִׁבְרֵי כֵלִים. וּדְכוּלֵי עָלְמָא אִית לְהוּ דְּעוּלָּא, דְּאָמַר עוּלָּא: הַמַּדְלִיק צָרִיךְ שֶׁיַּדְלִיק בָּרוֹב הַיּוֹצֵא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר קִיפּוּל אֵינוֹ מוֹעִיל, וְכֵיוָן דְּאַדְלֵיק בֵּיהּ פּוּרְתָּא הָוְיָא לֵיהּ שֶׁבֶר כְּלִי, וְכִי קָא מַדְלֵיק — בְּשֶׁבֶר כְּלִי קָמַדְלֵיק. וְרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר קִיפּוּל מוֹעִיל, וְאֵין תּוֹרַת כְּלִי עָלָיו, וְכִי קָמַדְלֵיק — בְּעֵץ בְּעָלְמָא קָמַדְלֵיק.

אָמַר רַב יוֹסֵף, הֵיינוּ דְּתָנֵינָא: ״שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ מְצוּמְצָמוֹת״ וְלָא יָדַעְנָא לְמַאי הִלְכְתָא.

וּמִדְּקָא מְתָרֵץ רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה, שְׁמַע מִינַּהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה סְבִירָא לֵיהּ. וּמִי אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה הָכִי? וְהָאָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה:

דף כט.

גּוֹי שֶׁחָקַק קַב בִּבְקָעַת — יִשְׂרָאֵל מַסִּיקִין בְּיוֹם טוֹב. וְאַמַּאי? נוֹלָד הוּא! לְדִבְרֵיהֶם דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי עֲקִיבָא קָאָמַר לֵיהּ, וְלֵיהּ לָא סְבִירָא לֵיהּ.

רָבָא אָמַר, הֵיינוּ טַעְמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: לְפִי שֶׁאֵין מַדְלִיקִין בִּפְתִילָה שֶׁאֵינָהּ מְחוֹרֶכֶת וְלֹא בְּסַמַּרְטוּטִין שֶׁאֵינָן מְחוֹרָכִין. אֶלָּא הָא דְּתָנֵי רַב יוֹסֵף ״שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ מְצוּמְצָמוֹת״ לְמַאי הִלְכְתָא? לְעִנְיַן טוּמְאָה. דִּתְנַן: שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ שֶׁאָמְרוּ — חוּץ מִן הַמְּלַל, דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ מְכֻוָּונוֹת.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: מַסִּיקִין בִּכְלִים וְאֵין מַסִּיקִין בְּשִׁבְרֵי כֵלִים, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. מַסִּיקִין בִּתְמָרִין, אֲכָלָן אֵין מַסִּיקִין בְּגַרְעִינֵיהֶן, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי

שִׁמְעוֹן מַתִּיר. מַסִּיקִין בֶּאֱגוֹזִים, אֶכְלָן אֵין מַסִּיקִין בִּקְלִיפּוֹתֵיהֶן, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר.

וּצְרִיכָא. דְּאִי אַשְׁמְעִינַן קַמַּיְיתָא, בְּהַהִיא קָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִשּׁוּם דְּמֵעִיקָּרָא כְּלִי וְהַשְׁתָּא שֶׁבֶר כְּלִי, וְהָוֶה לֵיהּ נוֹלַד, וְאָסוּר. אֲבָל תְּמָרִים, דְּמֵעִיקָּרָא גַּרְעִינִין וְהַשְׁתָּא גַּרְעִינִין — אֵימָא שַׁפִּיר דָּמֵי. וְאִי אַשְׁמְעִינַן גַּרְעִינִין, הָוָה אָמֵינָא דְּמֵעִיקָּרָא מְכַסְּיִין וְהַשְׁתָּא מִיגַּלְּיָין. אֲבָל קְלִיפֵּי אֱגוֹזִין, דְּמֵעִיקָּרָא מִיגַּלּוּ וְהַשְׁתָּא מִיגַּלּוּ — אֵימָא שַׁפִּיר דָּמֵי. צְרִיכָא.

וְהָא דְּרַב לָאו בְּפֵירוּשׁ אִיתְּמַר, אֶלָּא מִכְּלָלָא אִיתְּמַר. דְּרַב אָכַל תַּמְרֵי וּשְׁדָא קַשְׁיְיתָא לְבוּכְיָא. אֲמַר לֵיהּ רַבִּי חִייָא: בַּר פַּחֲתֵי, כְּנָגְדּוֹ בְּיוֹם טוֹב אָסוּר. קַבָּלַהּ מִינֵּיהּ אוֹ לָא קַבָּלַהּ מִינֵּיהּ?

תָּא שְׁמַע: דְּכִי אָתָא רַב לְבָבֶל, אָכַל תַּמְרֵי וּשְׁדָא קַשְׁיְיתָא לְחֵיוָתָא. מַאי לָאו בְּפַרְסְיֵיאתָא, וְלָא קַבָּלַהּ? — לָא, בַּאֲרַמָּיְיאתָא — הוֹאִיל וַחֲזֵי אַגַּב אִימַּיְיהוּ.

אֲמַר לֵיהּ רַב שְׁמוּאֵל בַּר בַּר חָנָה לְרַב יוֹסֵף: לְרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר מַסִּיקִין בְּכֵלִים וְאֵין מַסִּיקִין בְּשִׁבְרֵי כֵלִים, כֵּיוָן דְּאַדְלֵיק בְּהוּ פּוּרְתָּא הָוֵה לֵיהּ שִׁבְרֵי כֵלִים, וְכִי קָא מְהַפֵּךְ — בְּאִיסּוּרָא קָא מְהַפֵּךְ? — דַּעֲבַד כִּדְרַב מַתְנָה. דְּאָמַר רַב מַתְנָה אָמַר רַב: עֲצִים שֶׁנִּשְׁרוּ מִן הַדֶּקֶל לְתַנּוּר בְּיוֹם טוֹב, מַרְבֶּה עֲצִים מוּכָנִין וּמַסִּיקָן.

רַב הַמְנוּנָא אָמַר: הָכָא בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה עָסְקִינַן, מִקּוּלֵי מַטְלָנִיּוֹת שֶׁנוּ כָּאן.

וְאָזְדָא רַבִּי אֶלִיעֶזֶר לְטַעְמֵיהּ וְרַבִּי עֲקִיבָא לְטַעְמֵיהּ. דִּתְנַן: פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה שֶׁהִתְקִינוּ לִפְקֹק בּוֹ אֶת הַמֶּרְחָץ וּלְנַעֵר בּוֹ אֶת הַקְּדֵירָה וּלְקַנַּח בּוֹ אֶת הָרַחַיִם — בֵּין מִן הַמּוּכָן וּבֵין שֶׁאֵין מִן הַמּוּכָן — טְמֵא, דִּבְרֵי רַבִּי אֶלִיעֶזֶר. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בֵּין מִן הַמּוּכָן וּבֵין שֶׁלֹּא מִן הַמּוּכָן — טָהוֹר. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: מִן הַמּוּכָן — טְמֵא, וְשֶׁלֹּא מִן הַמּוּכָן — טָהוֹר. וְאָמַר עוּלָּא, וְאִיתֵּימָא רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַכֹּל מוֹדִים זָרָקוֹ בָּאַשְׁפָּה — דִּבְרֵי הַכֹּל טָהוֹר.

דף כט:

הִנִּיחוֹ בְּקוּפְסָא — דִּבְרֵי הַכֹּל טְמֵא. לֹא נֶחְלְקוּ אֶלָּא שֶׁתְּלָאוֹ בְּמַגּוֹד אוֹ שֶׁהִנִּיחוֹ לַאֲחוֹרֵי הַדֶּלֶת. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר סָבַר מִדְּלֹא זָרְקוֹ בָּאַשְׁפָּה דַּעְתֵּיהּ עִילָּוֵיהּ. וּמַאי קָרֵי לֵיהּ "שֶׁלֹּא מִן הַמּוּכָן" — דִּלְגַבֵּי קוּפְסָא לָאו מוּכָן הוּא. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ סָבַר מִדְּלֹא הִנִּיחוֹ בְּקוּפְסָא בַּטּוֹלֵי בַּטְלֵיהּ, וּמַאי קָרֵי לֵיהּ "מוּכָן" — דִּלְגַבֵּי אַשְׁפָּה מוּכָן הוּא. וְרַבִּי עֲקִיבָא, בְּתְלָאוֹ בְּמַגּוֹד סָבַר כְּרַבִּי אֶלִיעֶזֶר, בְּהִנִּיחוֹ אֲחוֹרֵי הַדֶּלֶת סָבַר לַהּ כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ.

וַהֲדַר בֵּיהּ רַבִּי עֲקִיבָא לְגַבֵּיהּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. מִמַּאי? אָמַר רָבָא: מִדְּקָתָנֵי ״פְּתִילַת הַבֶּגֶד״. מַאי אִירְיָא דְּתָנֵי ״פְּתִילַת הַבֶּגֶד״? לִיתְנֵי ״פְּתִילָה שֶׁל בֶּגֶד״. מַאי ״פְּתִילַת הַבֶּגֶד״ — דַּעֲדִיִּין בֶּגֶד הוּא.

מַתְנִי׳ לֹא יִקּוֹב אָדָם שְׁפוֹפֶרֶת שֶׁל בֵּיצָה וִימַלְּאֶנָּה שֶׁמֶן וְיִתְּנֶנָּה עַל פִּי הַנֵּר בִּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא מְנַשֶּׁפֶת, וַאֲפִילּוּ הִיא שֶׁל חֶרֶס. וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר. אֲבָל אִם חִבְּרָהּ הַיּוֹצֵר מִתְּחִלָּה — מוּתָּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כִּלְאִי אֶחָד. לֹא יְמַלֵּא אָדָם קְעָרָה שֶׁל שֶׁמֶן וְיִתְּנֶנָּה בְּצַד הַנֵּר וְיִתֵּן רֹאשׁ הַפְּתִילָה בְּתוֹכָהּ בִּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא שׁוֹאֶבֶת. וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר.

גְּמָ׳ וּצְרִיכָא. דְּאִי אַשְׁמְעִינַן שְׁפוֹפֶרֶת שֶׁל בֵּיצָה — בְּהָא קָאָמְרִי רַבָּנַן, דְּכֵיוָן דְּלָא מְאִיסָא אֶתֵּי לְאִסְתַּפּוֹקֵי מִינַּהּ. אֲבָל שֶׁל חֶרֶס דְּמְאִיסָא — אֵימָא מוֹדוּ לֵיהּ לְרַבִּי יְהוּדָה. וְאִי אַשְׁמְעִינַן שֶׁל חֶרֶס — בְּהָא קָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲבָל בְּהַהִיא — אֵימָא מוֹדֵי לְהוּ לְרַבָּנַן. וְאִי אַשְׁמְעִינַן הָנָךְ תַּרְתֵּי, בְּהָנֵי קָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה מִשּׁוּם דְּלָא מִיפְּסַק, אֲבָל קְעָרָה דְּמִיפַּסְקָא — אֵימָא מוֹדֵי לְהוּ לְרַבָּנַן. וְאִי אַשְׁמְעִינַן בְּהַהִיא, בְּהַהִיא קָאָמְרִי רַבָּנַן, אֲבָל בְּהָנֵי תַּרְתֵּי — אֵימָא מוֹדוּ לְרַבִּי יְהוּדָה. צְרִיכָא.

וְאִם חִבְּרָהּ הַיּוֹצֵר מִתְּחִלָּה מוּתָּר וְכוּ׳. תָּנָא אִם חִבְּרָהּ בְּסִיד וּבְחַרְסִית מוּתָּר. וְהָאָנַן ״יוֹצֵר״ תְּנַן! מַאי ״יוֹצֵר״, כְּעֵין יוֹצֵר.

תָּנְיָא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: פַּעַם אַחַת שָׁבַתְנוּ בַּעֲלִיַּית בֵּית נַתְזָה בְּלוֹד, וְהֵבִיאוּ לָנוּ שְׁפוֹפֶרֶת שֶׁל בֵּיצָה וּמִלֵּאנוּהָ שֶׁמֶן וּנְקַבְנוּהָ וְהִנַּחְנוּהָ עַל פִּי הַנֵּר. וְהָיָה שָׁם רַבִּי טַרְפוֹן וּזְקֵנִים, וְלֹא אָמְרוּ לָנוּ דָּבָר. אָמְרוּ לוֹ: מִשָּׁם רְאָיָה?! שָׁאנֵי בֵּית נַתְזָה דִּזְרִיזִין הֵן.

אָבִין צִיפּוֹרָאָה גָּרַר סַפְסָלָא בְּעֵילִיתָא דְּשִׁשָּׁא לְעֵילָא מֵרַבִּי יִצְחָק בֶּן אֶלְעָזָר. אָמַר לֵיהּ: אִי שְׁתִיקִי לָךְ כְּדִשְׁתִּיקוּ לֵיהּ חַבְרַיָּא לְרַבִּי יְהוּדָה נָפֵיק מִינַּיהּ חוּרְבָּא. גְּזֵירָה עֵילִיתָא דְּשִׁשָּׁא אַטּוּ עֵילִיתָא דְּעֵלְמָא.

רֵישׁ כְּנִישְׁתָּא דְּבָצְרָה גָּרַר סַפְסָלָא לְעֵילָא מֵרַבִּי יִרְמְיָה רַבָּה. אָמַר לֵיהּ: כְּמַאן, כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן? — אֵימַר דְּאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בִּגְדוֹלִים דְּלָא אֶפְשָׁר, בִּקְטַנִּים מִי אָמַר?! וּפְלִיגָא דְּעוּלָּא. דְּאָמַר עוּלָּא מַחֲלוֹקֶת בִּקְטַנִּים, אֲבָל בִּגְדוֹלִים דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר.

מֵתִיב רַב יוֹסֵף: רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר גּוֹרֵר אָדָם מִטָּה כִּסֵּא וְסַפְסָל, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּין לַעֲשׂוֹת חָרִיץ. קַתָּנֵי גְּדוֹלִים, וְקַתָּנֵי קְטַנִּים, קַשְׁיָא לְתַרְוַויְיהוּ!

עוּלָּא מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ וְרַבִּי יִרְמְיָה רַבָּה מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ: עוּלָּא מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ — מִטָּה דּוּמְיָא דְּכִסֵּא. וְרַבִּי יִרְמְיָה רַבָּה מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ — כִּסֵּא דּוּמְיָא דְּמִטָּה.

מֵתִיב רַבָּה: מוֹכְרֵי כְּסוּת מוֹכְרִין כְּדַרְכָּן, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּין בַּחַמָּה מִפְּנֵי הַחַמָּה וּבַגְּשָׁמִים מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים, וְהַצְּנוּעִין מַפְשִׁילִין בְּמַקֵּל לַאֲחוֹרֵיהֶן. וְהָא הָכָא דְּאֶפְשָׁר לְמִיעְבַּד כִּצְנוּעִין

— דְּכִי קְטַנִּים דְּמֵי, וְכִי לָא מִתְכַּוְּוִין — שָׁרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן לְכַתְּחִלָּה. תִּיוּבְתָּא דְּרַבִּי יִרְמְיָה רַבָּה. תִּיוּבְתָּא.

מַתְנִי' הַמְכַבֶּה אֶת הַנֵּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְיָרֵא מִפְּנֵי גּוֹיִם וּמִפְּנֵי לִיסְטִים, מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה, מִפְּנֵי הַחוֹלֶה שֶׁיִּישַׁן — פָּטוּר. כְּחָס עַל הַנֵּר, כְּחָס עַל הַשֶּׁמֶן, כְּחָס עַל הַפְּתִילָה — חַיָּיב. רַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר בְּכוּלָּן, חוּץ מִן הַפְּתִילָה — מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה פֶּחָם.

דף ל.

גְּמָ' מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא חַיָּיב — שְׁמַע מִינַּהּ רַבִּי יְהוּדָה הִיא. רֵישָׁא בְּמַאי עָסְקִינַן? אִי בְּחוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה — "מוּתָּר" מִיבְּעֵי לֵיהּ. וְאִי בְּחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה "חַיָּיב חַטָּאת" מִיבְּעֵי לֵיהּ!

לְעוֹלָם בְּחוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה, וּבְדִין הוּא דְּלִיתְנֵי "מוּתָּר", וְאַיְידֵי דְּבָעֵי לְמִתְנֵי סֵיפָא "חַיָּיב", תְּנָא נָמֵי רֵישָׁא "פָּטוּר". וְהָדְתָנֵי רַבִּי אוֹשַׁעְיָא אִם בִּשְׁבִיל הַחוֹלֶה שֶׁיִּישַׁן לֹא יְכַבֶּה, וְאִם כְּבָה, פָּטוּר אֲבָל אָסוּר! — הַהִיא בְּחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא.

שְׁאוּל שְׁאֵילָה זוֹ לְעֵילָּא מֵרַבִּי תַּנְחוּם דְּמִן נוֹי: מַהוּ לְכַבּוֹת בּוּצִינָא דְנוּרָא מִקַּמֵּי בְּאִישָׁא בְּשַׁבְּתָא? פְּתַח וַאֲמַר: אַנְתְּ שְׁלֹמֹה אֵן חָכְמְתָךְ, אֵן סוּכְלְתָנוּתָךְ? לֹא דַּיֶּיךָ שֶׁדְּבָרֶיךָ סוֹתְרִין דִּבְרֵי דָּוִד אָבִיךָ, אֶלָּא שֶׁדְּבָרֶיךָ סוֹתְרִין זֶה אֶת זֶה. דָּוִד אָבִיךָ אָמַר: "לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ", וְאַתְּ אָמַרְתָּ: "וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ", וְחָזַרְתָּ וְאָמַרְתָּ: "כִּי לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב מִן הָאַרְיֵה הַמֵּת"!

לָא קַשְׁיָא, הָא דְּקָאָמַר דָּוִד "לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ" — הָכִי קָאָמַר: לְעוֹלָם יַעֲסוֹק אָדָם בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת קוֹדֶם שֶׁיָּמוּת, שֶׁכֵּיוָן שֶׁמֵּת, בָּטֵל מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמִּצְוֹת וְאֵין לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁבַח בּוֹ. וְהַיְינוּ דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מַאי דִּכְתִיב: "בַּמֵּתִים חָפְשִׁי" — כֵּיוָן שֶׁמֵּת אָדָם נַעֲשֶׂה חָפְשִׁי מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמִּצְוֹת.

וּדְקָאָמַר שְׁלֹמֹה "וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ", שֶׁכְּשֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, עָמַד מֹשֶׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמַר כַּמָּה תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים לְפָנָיו וְלֹא נַעֲנָה, וּכְשֶׁאָמַר "זְכוֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ" — מִיָּד נַעֲנָה. וְלֹא יָפָה אָמַר שְׁלֹמֹה "וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ"? דָּבָר אַחֵר: מִנְהָגוֹ שֶׁל עוֹלָם, מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם גּוֹזֵר גְּזֵרָה — סְפֵק מְקַיְּימִין אוֹתָהּ סָפֵק אֵין מְקַיְּימִין אוֹתָהּ. וְאִם תִּמְצֵי לוֹמַר מְקַיְּימִין אוֹתָהּ — בְּחַיָּיו מְקַיְּימִין אוֹתָהּ בְּמוֹתוֹ אֵין מְקַיְּימִין אוֹתָהּ. וְאִילּוּ מֹשֶׁה רַבֵּינוּ גָּזַר כַּמָּה גְּזֵירוֹת וְתִיקֵּן כַּמָּה תַּקָּנוֹת וְקַיְּימוּת הֵן לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. וְלֹא יָפָה אָמַר שְׁלֹמֹה "וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים וְגוֹ'"?!

דָּבָר אַחֵר: ״וְשַׁבְּחַנִי אֲנִי וְגוֹ׳״, כִּדְרַב יְהוּדָה אָמַר רַב. דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: מַאי דִּכְתִיב ״עֲשֵׂה עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שׂוֹנְאַי וְיֵבוֹשׁוּ״ — אָמַר דָּוִד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מְחוֹל לִי עַל אוֹתוֹ עָוֹן. אָמַר לוֹ: מָחוּל לָךְ. אָמַר לוֹ: עֲשֵׂה עִמִּי אוֹת בְּחַיַּי. אָמַר לוֹ: בְּחַיֶּיךָ אֵינִי מוֹדִיעַ, בְּחַיַּי שְׁלֹמֹה בִּנְךָ אֲנִי מוֹדִיעַ.

כְּשֶׁבָּנָה שְׁלֹמֹה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בִּיקֵּשׁ לְהַכְנִיס אָרוֹן לְבֵית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים. דָּבְקוּ שְׁעָרִים זֶה בָּזֶה. אָמַר שְׁלֹמֹה עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה רְנָנוֹת, וְלֹא נַעֲנָה. פָּתַח וְאָמַר: ״שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד״. רָהֲטוּ בָּתֵּרֵיהּ לְמִיבְלְעֵיהּ, אָמְרוּ: ״מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד״. אָמַר לְהוּ: ״ה׳ עִזּוּז וְגִבּוֹר״. חָזַר וְאָמַר: ״שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד ה׳ צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה״, וְלֹא נַעֲנָה. כֵּיוָן שֶׁאָמַר: ״ה׳ אֱלֹהִים אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ זָכְרָה לְחַסְדֵי דָוִד עַבְדֶּךָ״, מִיָּד נַעֲנָה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נָהְפְּכוּ פְּנֵי כָּל שׂוֹנְאֵי דָּוִד כְּשׁוּלֵי קְדֵירָה, וַיֵּדְעוּ כָּל הָעָם וְכָל יִשְׂרָאֵל שֶׁמָּחַל לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל אוֹתוֹ עָוֹן. וְלֹא יָפָה אָמַר שְׁלֹמֹה: ״וְשַׁבְּחַנִי אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ״?!

וְהַיְינוּ דִּכְתִיב: ״בַּיּוֹם הַשְׁמִינִי שִׁלַּח אֶת הָעָם וַיְבָרְכוּ אֶת הַמֶּלֶךְ וַיֵּלְכוּ לְאָהֳלֵיהֶם שְׂמֵחִים וְטוֹבֵי לֵב עַל כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה׳ לְדָוִד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ״. ״וַיֵּלְכוּ לְאָהֳלֵיהֶם״ — שֶׁמָּצְאוּ נְשׁוֹתֵיהֶן בְּטָהֳרָה. ״שְׂמֵחִים״ — שֶׁנֶּהֱנוּ מִזִּיו הַשְּׁכִינָה. ״וְטוֹבֵי לֵב״ — שֶׁנִּתְעַבְּרוּ נְשׁוֹתֵיהֶן שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְיָלְדָה זָכָר. ״עַל כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה׳ לְדָוִד עַבְדּוֹ (וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ״. ״לְדָוִד עַבְדּוֹ)״ — שֶׁמָּחַל לוֹ עַל אוֹתוֹ עָוֹן. ״וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ״ — דְּאַחֵיל לְהוּ עָוֹן דְּיוֹם הַכִּפּוּרִים.

וּדְקָאָמַר שְׁלֹמֹה: ״כִּי לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב מִן הָאַרְיֵה הַמֵּת״, כִּדְרַב יְהוּדָה אָמַר רַב. דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מַאי דִּכְתִיב: ״הוֹדִיעֵנִי ה׳ קִצִּי וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא אֵדְעָה מֶה חָדֵל אָנִי״ — אָמַר דָּוִד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הוֹדִיעֵנִי ה׳ קִצִּי. אָמַר לוֹ: גְּזֵרָה הִיא מִלְּפָנַי שֶׁאֵין מוֹדִיעִין קִצּוֹ שֶׁל בָּשָׂר וָדָם. ״וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא״ — גְּזֵרָה הִיא מִלְּפָנַי שֶׁאֵין מוֹדִיעִין מִדַּת יָמָיו שֶׁל אָדָם. ״וְאֵדְעָה מֶה חָדֵל אָנִי״ — אָמַר לוֹ: בְּשַׁבָּת תָּמוּת. אָמוּת בְּאֶחָד בְּשַׁבָּת? אָמַר לוֹ: כְּבָר הִגִּיעָה מַלְכוּת שְׁלֹמֹה בִּנְךָ, וְאֵין מַלְכוּת נוֹגַעַת בַּחֲבֶרְתָּהּ אֲפִילּוּ כִּמְלֹא נִימָא. אָמוּת בְּעֶרֶב שַׁבָּת? אָמַר לוֹ: ״כִּי טוֹב יוֹם בַּחֲצֵרֶיךָ מֵאָלְפִי״ — טוֹב לִי יוֹם אֶחָד שֶׁאַתָּה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה מֵאָלְפִי עוֹלוֹת שֶׁעָתִיד שְׁלֹמֹה בִּנְךָ לְהַקְרִיב לְפָנַי עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ.

דף ל:

כָּל יוֹמָא דְּשַׁבְּתָא הֲוָה יָתֵיב וְגָרִיס כּוּלֵּי יוֹמָא. הַהוּא יוֹמָא דְּבָעֵי לְמֵינַח נַפְשֵׁיהּ, קָם מַלְאַךְ הַמָּוֶת קַמֵּיהּ וְלָא יְכִיל לֵיהּ, דְּלָא הֲוָה פָּסֵק פּוּמֵיהּ מִגִּירְסָא. אָמַר: מַאי אַעֲבִיד לֵיהּ? הֲוָה לֵיהּ בּוּסְתָּנָא אֲחוֹרֵי בֵּיתֵיהּ, אָתָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת סָלֵיק וּבָחֵישׁ בְּאִילָנֵי. נְפַק לְמֵיחְזֵי. הֲוָה סָלֵיק בְּדַרְגָּא, אֵיפְּחֵית דַּרְגָּא מִתּוּתֵיהּ, אִישְׁתִּיק וְנָח נַפְשֵׁיהּ.

שִׁלַּח שְׁלֹמֹה לְבֵי מִדְרְשָׁא: אַבָּא מֵת וּמוּטָל בַּחַמָּה, וּכְלָבִים שֶׁל בֵּית אַבָּא רְעֵבִים — מָה אֶעֱשֶׂה? שִׁלְּחוּ לֵיהּ: חֲתוֹךְ נְבֵלָה וְהַנַּח לִפְנֵי הַכְּלָבִים. וְאָבִיךָ, הַנַּח עָלָיו כִּכָּר אוֹ תֵּינוֹק וְטַלְטְלוֹ. וְלֹא יָפָה אָמַר שְׁלֹמֹה: "כִּי לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב מִן הָאַרְיֵה הַמֵּת". וּלְעִנְיַן שְׁאֵילָה דְּשָׁאֲלֻנָא קֳדָמֵיכוֹן: נֵר קְרוּיָה "נֵר", וְנִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם קְרוּיָה "נֵר". מוּטָב תִּכְבֶּה נֵר שֶׁל בָּשָׂר וָדָם מִפְּנֵי נֵרוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַב יְהוּדָה בְּרֵיהּ דְּרַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב: בְּקֻשׁוּ חֲכָמִים לִגְנוֹז סֵפֶר קֹהֶלֶת מִפְּנֵי שֶׁדְּבָרָיו סוֹתְרִין זֶה אֶת זֶה. וּמִפְּנֵי מָה לֹא גְּנָזוּהוּ? — מִפְּנֵי שֶׁתְּחִילָּתוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה וְסוֹפוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה. תְּחִילָּתוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה, דִּכְתִיב: "מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמוֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ" — וְאָמְרִי דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ הוּא דְּאִין לוֹ. קוֹדֶם שֶׁמֶשׁ — יֵשׁ לוֹ. סוֹפוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה, דִּכְתִיב: "סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר כִּי זֶה כָּל הָאָדָם". מַאי "כִּי זֶה כָּל הָאָדָם"? — אָמַר רַבִּי (אֶלִיעֶזֶר) [אֶלְעָזָר]: כָּל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִיל זֶה. רַבִּי אַבָּא בַּר כָּהֲנָא אָמַר: שְׁקוּל זֶה כְּנֶגֶד כָּל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ. שִׁמְעוֹן בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר, וְאָמְרִי לַהּ שִׁמְעוֹן בֶּן זוֹמָא אוֹמֵר: לֹא נִבְרָא כָּל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ אֶלָּא לִצְוָוֹת לָזֶה. וּמַאי "דְּבָרָיו סוֹתְרִין זֶה אֶת זֶה"? כְּתִיב: "טוֹב כַּעַס מִשְּׂחוֹק", וּכְתִיב "לִשְׂחוֹק אָמַרְתִּי מְהוֹלָל"! כְּתִיב "וְשִׂבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַשִּׂמְחָה", וּכְתִיב "וּלְשִׂמְחָה מַה זֹּה עוֹשָׂה! לָא קַשְׁיָא "טוֹב כַּעַס מִשְּׂחוֹק": טוֹב כַּעַס שֶׁכּוֹעֵס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, מִשְּׂחוֹק שֶׁמְּשַׂחֵק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְ"לִשְׂחוֹק אָמַרְתִּי מְהוֹלָל" — זֶה שְׂחוֹק שֶׁמְּשַׂחֵק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַבָּא.

"וְשִׂבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַשִּׂמְחָה" — שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה. "וּלְשִׂמְחָה מַה זֹּה עוֹשָׂה" — זוֹ שִׂמְחָה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל מִצְוָה. לְלַמֶּדְךָ שֶׁאֵין שְׁכִינָה שׁוֹרָה לֹא מִתּוֹךְ עַצְבוּת וְלֹא מִתּוֹךְ עַצְלוּת וְלֹא מִתּוֹךְ שְׂחוֹק וְלֹא מִתּוֹךְ קַלּוּת רֹאשׁ וְלֹא מִתּוֹךְ שִׂיחָה וְלֹא מִתּוֹךְ דְּבָרִים בְּטֵלִים, אֶלָּא מִתּוֹךְ דָּבָר שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְעַתָּה קְחוּ לִי מְנַגֵּן וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד ה'".

אָמַר רַב יְהוּדָה: וְכֵן לְדָבָר הֲלָכָה. אָמַר רָבָא: וְכֵן לַחֲלוֹם טוֹב.

אִינִי, וְהָאָמַר רַב גִּידֵּל אָמַר רַב: כָּל תַּלְמִיד חָכָם שֶׁיּוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבּוֹ וְאֵין שִׂפְתוֹתָיו נוֹטְפוֹת מָר, תִּכְוֶינָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים נוֹטְפוֹת מוֹר עוֹבֵר": אַל תִּקְרֵי "מוֹר עוֹבֵר", אֶלָּא

"מָר עוּבְרָא". אַל תִּקְרֵי "שׁוֹשַׁנִּים", אֶלָּא "שֶׁשּׁוֹנִים". לָא קַשְׁיָא: הָא בְּרַבָּה וְהָא בְּתַלְמִידָא. וְאִיבָּעֵית אֵימָא הָא וְהָא בְּרַבָּה, וְלָא קַשְׁיָא: הָא מִקַּמֵּי דְּלִפְתַּח, הָא לְבָתַר דִּפְתַח. כִּי הָא דְּרַבָּה מִקַּמֵּי דְּפָתַח לְהוּ לְרַבָּנַן אָמַר מִילְּתָא דִּבְדִיחוּתָא וּבָדְחִי רַבָּנַן, לְסוֹף יָתֵיב בְּאֵימְתָא וּפָתַח בִּשְׁמַעְתָּא.

וְאַף סֵפֶר מִשְׁלֵי בִּקְשׁוּ לִגְנוֹז שֶׁהָיוּ דְּבָרָיו סוֹתְרִין זֶה אֶת זֶה. וּמִפְּנֵי מָה לֹא גְּנָזוּהוּ? אָמְרִי: סֵפֶר קֹהֶלֶת לָאו עַיְינִינַן וְאַשְׁכְּחִינַן טַעְמָא? הָכָא נָמֵי לִיעַיֵּין. וּמַאי דְּבָרָיו סוֹתְרִים זֶה אֶת זֶה? — כְּתִיב "אַל תַּעַן כְּסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ", וּכְתִיב: "עֲנֵה כְסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ". לָא קַשְׁיָא: הָא בְּדִבְרֵי תוֹרָה, הָא בְּמִילֵּי דְּעָלְמָא.

כִּי הָא דְּהָהוּא דַּאֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי אֲמַר לֵיהּ: אִשְׁתָּךְ אִשְׁתִּי, וּבָנַיִךְ בָּנַי. אֲמַר לֵיהּ: רְצוֹנְךָ שֶׁתִּשְׁתֶּה כּוֹס שֶׁל יַיִן? שָׁתָה וּפָקַע. הָהוּא דַּאֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי חִיָּיא, אֲמַר לֵיהּ: אִמְּךָ אִשְׁתִּי, וְאַתָּה בְּנִי. אֲמַר לֵיהּ: רְצוֹנְךָ שֶׁתִּשְׁתֶּה כּוֹס שֶׁל יַיִן? שָׁתָה וּפָקַע. אֲמַר רַבִּי חִיָּיא: אַהְנְיָא לֵיהּ צְלוֹתֵיהּ לְרַבִּי דְּלָא לְשַׁוּוֵיהּ בְּנֵי מַמְזֵירֵי. דִּרְבִּי כִּי הֲוָה מְצַלֵּי אֲמַר: "יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ, שֶׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם מֵעַזִּי פָּנִים וּמֵעַזּוּת פָּנִים".

בְּדִבְרֵי תוֹרָה מַאי הִיא? — כִּי הָא דְּיָתֵיב רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְקָא דָּרֵישׁ: עָתִידָה אִשָּׁה שֶׁתֵּלֵד בְּכָל יוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר "הָרָה וְיוֹלֶדֶת יַחְדָּיו". לֵיגְלֵג עָלָיו אוֹתוֹ תַּלְמִיד, אָמַר: "אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ"! אָמַר לֵיהּ: בֹּא וְאַרְאֶךָּ דּוּגְמָתָן בָּעוֹלָם הַזֶּה. נְפַק אַחֲוֵי לֵיהּ תַּרְנְגוֹלְתָּא.

וְתוּ, יָתֵיב רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְקָא דָּרֵישׁ: עֲתִידִים אִילָנוֹת שֶׁמּוֹצִיאִין פֵּירוֹת בְּכָל יוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְנָשָׂא עָנָף וְעָשָׂה פֶּרִי" — מֶה עָנָף בְּכָל יוֹם אַף פֵּרִי בְּכָל יוֹם. לֵיגְלֵג עָלָיו אוֹתוֹ תַּלְמִיד, אָמַר: וְהָכְתִיב "אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ". אָמַר לֵיהּ: בֹּא וְאַרְאֶךָּ דּוּגְמָתָם בָּעוֹלָם הַזֶּה. נְפַק אַחֲוֵי לֵיהּ צְלָף.

וְתוּ, יָתֵיב רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְקָא דָּרֵישׁ: עֲתִידָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁתּוֹצִיא גְּלוּסְקָאוֹת וּכְלֵי מֵילֶת שֶׁנֶּאֱמַר: "יְהִי פִּסַּת בַּר בָּאָרֶץ". לֵיגְלֵג עָלָיו אוֹתוֹ תַּלְמִיד וְאָמַר: "אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ". אָמַר לֵיהּ: בֹּא וְאַרְאֶךָּ דּוּגְמָתָן בָּעוֹלָם הַזֶּה. נְפַק אַחֲוֵי לֵיהּ כְּמֵיהִין וּפִטְרִיּוֹת. וְאַכְּלֵי מֵילֶת — נְבָרָא בַּר קוֹרָא.

תָּנוּ רַבָּנַן: לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם עַנְוְותָן כְּהִלֵּל וְאַל יְהֵא קַפְּדָן כְּשַׁמַּאי. מַעֲשֶׂה בִּשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם

דף לא.

שֶׁהִמְרוּ זֶה אֶת זֶה, אָמְרוּ: כָּל מִי שֶׁיֵּלֵךְ וְיַקְנִיט אֶת הִלֵּל יִטּוֹל אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז. אָמַר אֶחָד מֵהֶם: אֲנִי אַקְנִיטֶנּוּ. אוֹתוֹ הַיּוֹם עֶרֶב שַׁבָּת הָיָה, וְהִלֵּל חָפַף אֶת רֹאשׁוֹ. הָלַךְ וְעָבַר עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ, אָמַר: מִי כָּאן הִלֵּל, מִי כָּאן הִלֵּל? נִתְעַטֵּף וְיָצָא לִקְרָאתוֹ. אָמַר לוֹ: בְּנִי, מָה אַתָּה

מְבַקֵּשׁ? אָמַר לוֹ: שְׁאֵלָה יֵשׁ לִי לִשְׁאוֹל. אָמַר לוֹ: שְׁאַל בְּנִי. שְׁאַל: מִפְּנֵי מָה רָאשֵׁיהֶן שֶׁל בַּבְלִיִּים סְגַלְגַּלּוֹת? אָמַר לוֹ: בְּנִי, שְׁאֵלָה גְּדוֹלָה שָׁאַלְתָּ. מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהֶם חַיּוֹת פִּקְחוֹת.
הָלַךְ וְהִמְתִּין שָׁעָה אַחַת, חָזַר וְאָמַר: מִי כָּאן הַלֵּל, מִי כָּאן הַלֵּל? נִתְעַטֵּף וְיָצָא לִקְרָאתוֹ.
אָמַר לוֹ: בְּנִי, מָה אַתָּה מְבַקֵּשׁ? אָמַר לוֹ: שְׁאֵלָה יֵשׁ לִי לִשְׁאוֹל. אָמַר לוֹ: שְׁאַל בְּנִי. שְׁאַל: מִפְּנֵי מָה אֵינֵיהֶן שֶׁל תַּרְמוֹדִיִּין תְּרוּטוֹת? אָמַר לוֹ: בְּנִי, שְׁאֵלָה גְּדוֹלָה שָׁאַלְתָּ. מִפְּנֵי שֶׁדָּרִין בֵּין הַחוֹלוֹת.
הָלַךְ וְהִמְתִּין שָׁעָה אַחַת, חָזַר וְאָמַר: מִי כָּאן הַלֵּל, מִי כָּאן הַלֵּל? נִתְעַטֵּף וְיָצָא לִקְרָאתוֹ,
אָמַר לוֹ: בְּנִי, מָה אַתָּה מְבַקֵּשׁ? אָמַר לוֹ: שְׁאֵלָה יֵשׁ לִי לִשְׁאוֹל. אָמַר לוֹ: שְׁאַל בְּנִי. שְׁאַל: מִפְּנֵי מָה רַגְלֵיהֶם שֶׁל אַפְרִקִיִּים רְחָבוֹת? אָמַר לוֹ: בְּנִי שְׁאֵלָה גְּדוֹלָה שָׁאַלְתָּ — מִפְּנֵי שֶׁדָּרִין בֵּין בְּצָעֵי הַמַּיִם.
אָמַר לוֹ: שְׁאֵלוֹת הִרְבֵּה יֵשׁ לִי לִשְׁאוֹל, וּמִתְיָרֵא אֲנִי שֶׁמָּא תִּכְעוֹס. נִתְעַטֵּף וְיָשַׁב לְפָנָיו.
אָמַר לוֹ: כָּל שְׁאֵלוֹת שֶׁיֵּשׁ לְךָ לִשְׁאוֹל שְׁאַל. אָמַר לוֹ אַתָּה הוּא הַלֵּל שֶׁקּוֹרִין אוֹתְךָ "נָשִׂיא יִשְׂרָאֵל"? אָמַר לוֹ: הֵן. אָמַר לוֹ: אִם אַתָּה הוּא, לֹא יִרְבּוּ כְּמוֹתְךָ בְּיִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹ: בְּנִי, מִפְּנֵי מָה? אָמַר לוֹ מִפְּנֵי שֶׁאֲבוֹתַי עַל יָדָךְ אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז. אָמַר לוֹ: הֱוֵי זָהִיר בְּרוּחֶךָ כְּדַי הוּא הַלֵּל שֶׁתֵּאָבֵד עַל יָדוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז וְאַרְבַּע מֵאוֹת זוּז, וְהַלֵּל לֹא יַקְפִּיד.
תָּנוּ רַבָּנָן: מַעֲשֶׂה בְּגוֹי אֶחָד שֶׁבָּא לִפְנֵי שַׁמַּאי. אָמַר לוֹ: כַּמָּה תוֹרוֹת יֵשׁ לָכֶם? אָמַר לוֹ: שְׁתַּיִם, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. אָמַר לוֹ: שֶׁבִּכְתָב אֲנִי מַאֲמִינְךָ, וְשֶׁבְּעַל פֶּה — אֵינִי מַאֲמִינְךָ. גַּיְּירֵנִי עַל מְנָת שֶׁתְּלַמְּדֵנִי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. גָּעַר בּוֹ וְהוֹצִיאוֹ בְּנִזִּיפָה. בָּא לִפְנֵי הַלֵּל, גַּיְּירֵיהּ. יוֹמָא קַמָּא אָמַר לֵיהּ: א"ב ג"ד. לְמָחָר אֲפִיךְ לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ: וְהָא אָתְמוֹל לָא אָמַרְתְּ לִי הָכִי! אָמַר לֵיהּ: לָאו עָלַי דִּידִי קָא סָמְכַתְּ? דְּעַל פֶּה נָמֵי סְמוֹךְ עָלַי.
שׁוּב מַעֲשֶׂה בְּגוֹי אֶחָד שֶׁבָּא לִפְנֵי שַׁמַּאי. אָמַר לוֹ: גַּיְּירֵנִי עַל מְנָת שֶׁתְּלַמְּדֵנִי כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ כְּשֶׁאֲנִי עוֹמֵד עַל רֶגֶל אַחַת! דְּחָפוֹ בְּאַמַּת הַבִּנְיָן שֶׁבְּיָדוֹ. בָּא לִפְנֵי הַלֵּל, גַּיְּירֵיהּ. אָמַר לוֹ: דַּעֲלָךְ סָנֵי לְחַבְרָךְ לָא תַּעֲבֵיד — זוֹ הִיא כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ, וְאִידַּךְ פֵּירוּשָׁהּ הוּא, זִיל גְּמוֹר.
שׁוּב מַעֲשֶׂה בְּגוֹי אֶחָד שֶׁהָיָה עוֹבֵר אֲחוֹרֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, וְשָׁמַע קוֹל סוֹפֵר שֶׁהָיָה אוֹמֵר: "וְאֵלֶּה הַבְּגָדִים אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ חוֹשֶׁן וְאֵפוֹד". אָמַר: הַלָּלוּ לְמִי? אָמְרוּ לוֹ: לְכֹהֵן גָּדוֹל. אָמַר אוֹתוֹ גּוֹי בְּעַצְמוֹ: אֵלֵךְ וְאֶתְגַּיֵּיר בִּשְׁבִיל שֶׁיְּשַׁמּוּנִי כֹּהֵן גָּדוֹל. בָּא לִפְנֵי שַׁמַּאי, אָמַר לוֹ: גַּיְּירֵנִי עַל מְנָת שֶׁתְּשַׁמְּנֵי כֹּהֵן גָּדוֹל. דְּחָפוֹ בְּאַמַּת הַבִּנְיָן שֶׁבְּיָדוֹ. בָּא לִפְנֵי הַלֵּל, גַּיְּירֵיהּ.
אָמַר לוֹ: כְּלוּם מַעֲמִידִין מֶלֶךְ אֶלָּא מִי שֶׁיּוֹדֵעַ טַכְסִיסֵי מַלְכוּת, לֵךְ לְמוֹד טַכְסִיסֵי מַלְכוּת.
הָלַךְ וְקָרָא. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ "וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת", אָמַר לֵיהּ: מִקְרָא זֶה עַל מִי נֶאֱמַר? אָמַר לוֹ: אֲפִילּוּ עַל דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. נָשָׂא אוֹתוֹ גֵּר קַל וְחוֹמֶר בְּעַצְמוֹ: וּמַה יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ בָנִים

לַמָּקוֹם וּמִתּוֹךְ אַהֲבָה שֶׁאָהַבָם קָרָא לָהֶם: "בְּנִי בְּכוֹרִי יִשְׂרָאֵל", כְּתִיב עֲלֵיהֶם "וְהַזִּר הַקָּרֵב יוּמָת" — גֵּר הַמָּקֵל שֶׁבָּא בְּמַקְלוֹ וּבְתַרְמִילוֹ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

בָּא לִפְנֵי שַׁמַּאי, אָמַר לוֹ: כְּלוּם רָאוּי אֲנִי לִהְיוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל? וַהֲלֹא כְּתִיב בַּתּוֹרָה: "וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת". בָּא לִפְנֵי הִלֵּל, אָמַר לוֹ: עַנָּוְתָן הַלֵּל, יָנוּחוּ לְךָ בְּרָכוֹת עַל רֹאשֶׁךָ, שֶׁקֵּרַבְתַּנִי תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה. לְיָמִים נִזְדַּוְּגוּ שְׁלָשְׁתָּן לִמְקוֹם אֶחָד, אָמְרוּ: קַפְּדָנוּתוֹ שֶׁל שַׁמַּאי בִּקְּשָׁה לְטוֹרְדֵנוּ מִן הָעוֹלָם, עַנְוָותָנוּתוֹ שֶׁל הִלֵּל קֵרַבְתָּנוּ תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה.

אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: מַאי דִּכְתִיב "וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּיךָ חוֹסֶן יְשׁוּעוֹת חָכְמַת וְדַעַת וְגוֹ'". "אֱמוּנַת" — זֶה סֵדֶר זְרָעִים. "עִתֶּיךָ" — זֶה סֵדֶר מוֹעֵד. "חוֹסֶן" — זֶה סֵדֶר נָשִׁים. "יְשׁוּעוֹת" — זֶה סֵדֶר נְזִיקִין. "חָכְמַת" — זֶה סֵדֶר קָדָשִׁים. "וְדַעַת" — זֶה סֵדֶר טָהֳרוֹת. וַאֲפִילּוּ הָכִי, "יִרְאַת ה' הִיא אוֹצָרוֹ".

אָמַר רָבָא: בְּשָׁעָה שֶׁמַּכְנִיסִין אָדָם לְדִין, אוֹמְרִים לוֹ: נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בָּאֱמוּנָה? קָבַעְתָּ עִתִּים לַתּוֹרָה? עָסַקְתָּ בִּפְרִיָּה וּרְבִיָּה? צָפִיתָ לִישׁוּעָה? פִּלְפַּלְתָּ בְּחָכְמָה? הֵבַנְתָּ דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר? וַאֲפִילּוּ הָכִי, אִי יִרְאַת ה' הִיא אוֹצָרוֹ — אִין, אִי לָא — לָא. מָשָׁל לְאָדָם שֶׁאָמַר לִשְׁלוּחוֹ: הַעֲלֵה לִי כּוֹר חִיטִּין לָעֲלִיָּיה. הָלַךְ וְהֶעֱלָה לוֹ. אָמַר לוֹ: עֵירַבְתָּ לִי בָּהֶן קַב חוֹמְטוֹן? אָמַר לוֹ: לָאו. אָמַר לוֹ: מוּטָב אִם לֹא הֶעֱלִיתָה.

תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: מְעֻרָב אָדָם קַב חוֹמְטוֹן בְּכוֹר שֶׁל תְּבוּאָה, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא: כָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תּוֹרָה וְאֵין בּוֹ

דף לא:

יִרְאַת שָׁמַיִם, דּוֹמֶה לְגִזְבָּר שֶׁמָּסְרוּ לוֹ מַפְתְּחוֹת הַפְּנִימִיּוֹת וּמַפְתְּחוֹת הַחִיצוֹנוֹת לֹא מָסְרוּ לוֹ, בְּהֵי עָיֵיל? מַכְרִיז רַבִּי יַנַּאי: חֶבֶל עַל דְּלִית לֵיהּ דָּרְתָא וְתַרְעָא לְדָרְתָא עֲבִיד. אָמַר רַב יְהוּדָה: לֹא בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּירְאוּ מִלְּפָנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּירְאוּ מִלְּפָנָיו".

רַבִּי סִימוֹן וְרַבִּי אֶלְעָזָר הֲווֹ יָתְבִי. חָלִיף וְאָזֵיל רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא. אָמַר לֵיהּ חַד לְחַבְרֵיהּ: נֵיקוּ מִקַּמֵּיהּ, דִּגְבַר דְּחֵיל חֶטְאִין הוּא. אָמַר לֵיהּ אִידֵּךְ: נֵיקוּ מִקַּמֵּיהּ, דִּגְבַר בַּר אוֹרְיָין הוּא.

אָמַר לֵיהּ: אֲמִינָא לָךְ אֲנָא דִּגְבַר דְּחֵיל חֶטְאִין הוּא, וְאָמְרַתְּ לִי אַתְּ בַּר אוֹרְיָין הוּא?!

תִּסְתַּיֵּים דְּרַבִּי אֶלְעָזָר הוּא דְּאָמַר דִּגְבַר דְּחֵיל חֶטְאִין הוּא. דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר: אֵין לוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ אֶלָּא יִרְאַת שָׁמַיִם בִּלְבַד, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שׁוֹאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה וְגוֹ'", וּכְתִיב: "וַיֹּאמֶר לָאָדָם הֵן יִרְאַת ה' הִיא חָכְמָה וְגוֹ'" — שֶׁכֵּן בְּלָשׁוֹן יָוָנִי קוֹרִין לְאַחַת "הֵן". תִּסְתַּיֵּים.

דָּרֵשׁ רַב עוּלָּא: מַאי דִּכְתִיב ״אַל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה וְגוֹ׳״ — הַרְבֵּה הוּא דְּלָא לִירְשַׁע, הָא מְעַט לִירְשַׁע?! אֶלָּא: מִי שֶׁאָכַל שׁוּם וְרֵיחוֹ נוֹדֵף יַחְזוֹר וְיֹאכַל שׁוּם אַחֵר וְיֵהֵא רֵיחוֹ נוֹדֵף?!

דָּרֵשׁ רָבָא בַּר רַב עוּלָּא: מַאי דִּכְתִיב ״כִּי אֵין חַרְצֻבּוֹת לְמוֹתָם וּבָרִיא אוּלָם״ — אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: לֹא דַּיָּין לָרְשָׁעִים שֶׁאֵינָן חֲרֵדִין וַעֲצֵבִין מִיּוֹם הַמִּיתָה, אֶלָּא שֶׁלִּבָּם בָּרִיא לָהֶן כְּאוּלָם. וְהֵיינוּ דְּאָמַר רַבָּה מַאי דִּכְתִיב ״זֶה דַּרְכָּם כֶּסֶל לָמוֹ״ — יוֹדְעִין רְשָׁעִים שֶׁדַּרְכָּם לְמִיתָה, וְיֵשׁ לָהֶם חֵלֶב עַל כִּסְלָם. שֶׁמָּא תֹּאמַר שִׂכְחָה הִיא מֵהֶן? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה״.

כְּחָס עַל הַנֵּר כּוּ׳. רַבִּי יוֹסֵי בְּמַאן סְבִירָא לֵיהּ? אִי כְּרַבִּי יְהוּדָה סְבִירָא לֵיהּ, אֲפִילּוּ בְּהָנָךְ נָמֵי לִיחַיֵּיב! וְאִי כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן סְבִירָא לֵיהּ, פְּתִילָה נָמֵי לִיפְטַר. אָמַר עוּלָּא: לְעוֹלָם כְּרַבִּי יְהוּדָה סְבִירָא לֵיהּ, וְקָסָבַר רַבִּי יוֹסֵי סוֹתֵר עַל מְנָת לִבְנוֹת בְּמָקוֹמוֹ הָוֵי סוֹתֵר. עַל מְנָת לִבְנוֹת שֶׁלֹּא בְּמָקוֹמוֹ — לָא הָוֵי סוֹתֵר.

אָמַר לֵיהּ רַבָּה: מִכְּדֵי כָּל מְלָאכוֹת יָלְפִינַן לְהוּ מִמִּשְׁכָּן, וְהָתָם סוֹתֵר עַל מְנָת לִבְנוֹת שֶׁלֹּא בְּמָקוֹמוֹ הוּא! אֲמַר לֵיהּ: שָׁאנֵי הָתָם כֵּיוָן דִּכְתִיב ״עַל פִּי ה׳ יַחֲנוּ״, כְּסוֹתֵר עַל מְנָת לִבְנוֹת בְּמָקוֹמוֹ דָּמֵי.

וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: לְעוֹלָם כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן סְבִירָא לֵיהּ. וּמַאי שְׁנָא פְּתִילָה? כִּדְאָמַר רַב הַמְנוּנָא, וְאִיתֵּימָא רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה: הָכָא בִּפְתִילָה שֶׁצָּרִיךְ לְהַבְהֲבָהּ עָסְקִינַן, דִּבְהָהִיא אָפִילּוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹדֵי, דְּקָא מְתַקֵּן מָנָא. אָמַר רָבָא: דַּיְקָא נָמֵי, דְּקָתָנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה פֶּחָם, וְלָא קָתָנֵי מִפְּנֵי שֶׁנַּעֲשֵׂית פֶּחָם. שְׁמַע מִינַּהּ.

מַתְנִי׳ עַל שָׁלֹשׁ עֲבֵירוֹת נָשִׁים מֵתוֹת בִּשְׁעַת לֵידָתָן: עַל שֶׁאֵינָן זְהִירוֹת בַּנִּדָּה, בַּחַלָּה, וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר.

גְּמָ׳ נִדָּה מַאי טַעְמָא? אָמַר רַבִּי יִצְחָק: הִיא קִלְקְלָה בְּחַדְרֵי בִטְנָהּ, לְפִיכָךְ תִּלְקֶה בְּחַדְרֵי בִטְנָהּ. תִּינַח נִדָּה — חַלָּה וְהַדְלָקַת הַנֵּר מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? כִּדְדָרַשׁ הַהוּא גְּלִילָאָה עֲלֵיהּ דְּרַב חִסְדָּא, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רְבִיעִית דָּם נָתַתִּי בָּכֶם — עַל עִסְקֵי דָּם הִזְהַרְתִּי אֶתְכֶם.

דף לב.

״רֵאשִׁית״ קָרֵאתִי אֶתְכֶם — עַל עִסְקֵי רֵאשִׁית הִזְהַרְתִּי אֶתְכֶם. נְשָׁמָה שֶׁנָּתַתִּי בָּכֶם קְרוּיָה ״נֵר״ — עַל עִסְקֵי נֵר הִזְהַרְתִּי אֶתְכֶם. אִם אַתֶּם מְקַיְּימִים אוֹתָם — מוּטָב, וְאִם לָאו — הֲרֵינִי נוֹטֵל נִשְׁמַתְכֶם.

וּמַאי שְׁנָא בִּשְׁעַת לֵידָתָן? אָמַר רָבָא: נָפַל תּוֹרָא — חַדֵּד לְסַכִּינָא. אַבָּיֵי אָמַר: תַּפִּישׁ תֵּירוּס אַמְתָא, בְּחַד מַחְטְרָא לְיֶהֱוֵי. רַב חִסְדָּא אָמַר: שִׁבְקֵיהּ לְרִוְיָא, דְּמִנַּפְשֵׁיהּ נָפֵיל. מָר עוּקְבָא

אָמַר: רָעֵיָא חֲגָרָא וְעִיזֵּי רָהֲטָן, אַבָּב חוּטְרָא מִילֵּי, וְאַבֵּי דָּרֵי חוּשְׁבָּנָא. רַב פָּפָּא אָמַר: אַבָּב חַנָּואתָא נְפִישֵׁי אַחֵי וּמְרַחֲמֵי, אַבָּב בִּזְיוֹנֵי — לָא אַחֵי וְלָא מְרַחֲמֵי.

וְגַבְרֵי הֵיכָא מִיבַּדְקִי? אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: בְּשָׁעָה שֶׁעוֹבְרִים עַל הַגֶּשֶׁר. גֶּשֶׁר וְתוּ לָא? אֵימָא: כְּעֵין גֶּשֶׁר. רַב לָא עָבַר בְּמַבָּרָא דְּיָתֵיב בֵּיהּ גּוֹי, אָמַר: דִּילְמָא מִיפְּקִיד לֵיהּ דִּינָא עֲלֵיהּ וּמִתְפֵּיסְנָא בַּהֲדֵיהּ. שְׁמוּאֵל לָא עָבַר אֶלָּא בְּמַבָּרָא דְּאִית בֵּיהּ גּוֹי, אָמַר: שִׁטְנָא בִּתְרֵי אוּמֵּי לָא שָׁלֵיט.

רַבִּי יַנַּאי בָּדֵיק וְעָבַר. רַבִּי יַנַּאי לְטַעְמֵיהּ, דְּאָמַר: לְעוֹלָם אַל יַעֲמוֹד אָדָם בְּמָקוֹם סַכָּנָה לוֹמַר שֶׁעוֹשִׂין לוֹ נֵס, שֶׁמָּא אֵין עוֹשִׂין לוֹ נֵס. וְאִם עוֹשִׂין לוֹ נֵס — מְנַכִּין לוֹ מִזְכֻיּוֹתָיו. אָמַר רַבִּי חָנִין: מַאי קְרָאָה? — ״קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת״. רַבִּי זֵירָא בְּיוֹמָא דְּשׁוּתָא לָא נָפֵיק לְבֵינֵי דִּיקְלֵי.

אָמַר רַב יִצְחָק בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוּדָה: לְעוֹלָם יְבַקֵּשׁ אָדָם רַחֲמִים שֶׁלֹּא יֶחֱלֶה, שֶׁאִם יֶחֱלֶה אוֹמְרִים לוֹ: הֲבֵא זְכוּת וְהַפְּטֵר. אָמַר מָר עוּקְבָא: מַאי קְרָאָה? — ״כִּי יִפּוֹל הַנּוֹפֵל מְמֶנּוּ״ — מְמֶנּוּ לְהָבִיא רְאָיָה. תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: ״כִּי יִפּוֹל הַנּוֹפֵל מְמֶנּוּ״ (מְמֶנּוּ) — רָאוּי זֶה לִיפּוֹל מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, שֶׁהֲרֵי לֹא נָפַל, וְהַכָּתוּב קָרָאוֹ ״נוֹפֵל״. אֶלָּא, שֶׁמְּגַלְגְּלִין זְכוּת עַל יְדֵי זַכַּאי וְחוֹבָה עַל יְדֵי חַיָּיב.

תָּנוּ רַבָּנַן: מִי שֶׁחָלָה וְנָטָה לָמוּת, אוֹמְרִים לוֹ: הִתְוַדֵּה, שֶׁכֵּן כָּל הַמּוּמָתִין מִתְוַדִּין. אָדָם יוֹצֵא לַשּׁוּק, יְהִי דּוֹמֶה בְּעֵינָיו כְּמִי שֶׁנִּמְסַר לְסַרְדְּיוֹט. חָשׁ בְּרֹאשׁוֹ — יְהִי דּוֹמֶה בְּעֵינָיו כְּמִי שֶׁנִּתְנוּהוּ בְּקוֹלָר. עָלָה לַמִּטָּה וְנָפַל — יְהִי דּוֹמֶה בְּעֵינָיו כְּמִי שֶׁהֶעֱלוּהוּ לַגַּרְדּוֹם לִיהָרֵג, שֶׁכָּל הָעוֹלֶה לַגַּרְדּוֹם לִיהָרֵג אִם יֵשׁ לוֹ פְּרַקְלִיטִין גְּדוֹלִים — נִיצּוֹל, וְאִם לָאו — אֵינוֹ נִיצּוֹל.

וְאֵלּוּ הֵן פְּרַקְלִיטִין שֶׁל אָדָם: תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. וַאֲפִילּוּ תִּשַּׁע מֵאוֹת וְתִשְׁעִים וְתִשְׁעָה מְלַמְּדִים עָלָיו חוֹבָה וְאֶחָד מְלַמֵּד עָלָיו זְכוּת — נִיצּוֹל, שֶׁנֶּאֱמַר: ״אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אֶלֶף לְהַגִּיד לְאָדָם יָשְׁרוֹ. וַיְחֻנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר פְּדֵעֵהוּ מֵרֶדֶת שָׁחַת וְגוֹ׳״. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: אֲפִילּוּ תִּשַּׁע מֵאוֹת וְתִשְׁעִים וְתִשְׁעָה בְּאוֹתוֹ מַלְאָךְ לְחוֹבָה וְאֶחָד לִזְכוּת — נִיצּוֹל, שֶׁנֶּאֱמַר: ״מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף״.

תָּנוּ רַבָּנַן: עַל שָׁלֹשׁ עֲבֵירוֹת נָשִׁים מֵתוֹת יוֹלְדוֹת. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר נָשִׁים מֵתוֹת יְלָדוֹת. רַבִּי אַחָא אוֹמֵר בְּעָוֹן שֶׁמְּכַבְּסוֹת צוֹאַת בְּנֵיהֶם בְּשַׁבָּת. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: עַל שֶׁקּוֹרִין לַאֲרוֹן הַקּוֹדֶשׁ ״אֲרָנָא״.

תַּנְיָא, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בַּעָוֹן שְׁנֵי דְּבָרִים עַמֵּי הָאָרְצוֹת מֵתִים — עַל שֶׁקּוֹרִין לַאֲרוֹן הַקּוֹדֶשׁ ״אֲרָנָא״, וְעַל שֶׁקּוֹרִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת ״בֵּית עָם״. תַּנְיָא רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: שְׁלֹשָׁה

בְּדָקֵי מִיתָה נִבְרְאוּ בָּאִשָּׁה, וְאָמְרִי לַהּ: שְׁלֹשָׁה דִּבְקֵי מִיתָה: נִדָּה וְחַלָּה וְהַדְלָקַת הַנֵּר. חָדָא כְּרַבִּי אֶלְעָזָר וַחֲדָא כְּרַבָּנַן.

תַּנְיָא רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הִלְכוֹת הֶקְדֵּשׁ, תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת — הֵן הֵן גּוּפֵי תּוֹרָה,

דף לב:

וְנִמְסְרוּ לְעַמֵּי הָאָרֶץ.

תַּנְיָא רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: בַּעָוֹן נְדָרִים מֵתָה אִשָּׁה שֶׁל אָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר: ״אִם אֵין לְךָ לְשַׁלֵּם לָמָּה יִקַּח מִשְׁכָּבְךָ מִתַּחְתֶּיךָ״. רַבִּי אוֹמֵר: בַּעָוֹן נְדָרִים בָּנִים מֵתִים כְּשֶׁהֵן קְטַנִּים, שֶׁנֶּאֱמַר: ״אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ וְאַל תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ כִּי שְׁגָגָה הִיא לָמָּה יִקְצוֹף הָאֱלֹהִים עַל קוֹלֶךָ וְחִבֵּל אֶת מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ״. אֵיזֶה הֵן מַעֲשֵׂה יָדָיו שֶׁל אָדָם? הֱוֵי אוֹמֵר בָּנָיו וּבְנוֹתָיו שֶׁל אָדָם.

תָּנוּ רַבָּנַן: בַּעָוֹן נְדָרִים בָּנִים מֵתִים, דִּבְרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא אוֹמֵר: בַּעָוֹן בִּיטּוּל תּוֹרָה. בִּשְׁלָמָא לְמַאן דְּאָמַר בַּעָוֹן נְדָרִים — כְּדַאֲמַרַן, אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר בַּעָוֹן בִּיטּוּל תּוֹרָה מַאי קְרָאָה? דִּכְתִיב: ״לַשָּׁוְא הִכֵּיתִי אֶת בְּנֵיכֶם מוּסָר לֹא לָקָחוּ״. רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר: לְמַאן דְּאָמַר בַּעָוֹן נְדָרִים נָמֵי מֵהָכָא: ״לַשָּׁוְא הִכֵּיתִי אֶת בְּנֵיכֶם״ — עַל עִסְקֵי שָׁוְא. מִכְּדֵי רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא הַיְינוּ רַבִּי, וְרַבִּי בַּעָוֹן נְדָרִים קָאָמַר?! בָּתַר דְּשַׁמְעֵהּ מֵרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן.

פְּלִיגִי בַּהּ רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא וְרַבִּי יוֹסֵי, חַד אָמַר בַּעָוֹן מְזוּזָה. וְחַד אָמַר בַּעָוֹן בִּיטּוּל תּוֹרָה. לְמַאן דְּאָמַר בַּעָוֹן מְזוּזָה, מִקְרָא נִדְרָשׁ לְפָנָיו וְלֹא לִפְנֵי פָּנָיו. וּלְמַאן דְּאָמַר בַּעָוֹן בִּיטּוּל תּוֹרָה, מִקְרָא נִדְרָשׁ לְפָנָיו וְלִפְנֵי פָּנָיו.

פְּלִיגִי בַּהּ רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה. חַד אָמַר בַּעָוֹן מְזוּזָה, וְחַד אָמַר בַּעָוֹן צִיצִית. בִּשְׁלָמָא לְמַאן דְּאָמַר בַּעָוֹן מְזוּזָה, דִּכְתִיב: ״וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ״, וּכְתִיב בָּתְרֵיהּ: ״לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם״. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר בַּעָוֹן צִיצִית מַאי טַעְמָא? אָמַר רַב כָּהֲנָא, וְאִיתֵּימָא שֵׁילָא מָרִי, דִּכְתִיב: ״גַּם בִּכְנָפַיִךְ נִמְצְאוּ דַם נַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים נְקִיִּים״. רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר: לְמַאן דְּאָמַר בַּעָוֹן מְזוּזָה נָמֵי מֵהָכָא, דִּכְתִיב: ״לֹא בַּמַּחְתֶּרֶת מְצָאתִים״ — שֶׁעָשׂוּ פְּתָחִים כְּמַחְתֶּרֶת.

אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: כָּל הַזָּהִיר בְּצִיצִית זוֹכֶה וּמְשַׁמְּשִׁין לוֹ שְׁנֵי אֲלָפִים וּשְׁמוֹנָה מֵאוֹת עֲבָדִים. שֶׁנֶּאֱמַר: ״כֹּה אָמַר ה׳ [צְבָאוֹת] בַּיָּמִים הָהֵמָּה אֲשֶׁר יַחֲזִיקוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִכֹּל לְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִם [וְהֶחֱזִיקוּ] בִּכְנַף אִישׁ יְהוּדִי לֵאמֹר נֵלְכָה עִמָּכֶם וְגוֹ׳״.

סִימָן: שְׁנֵא חַלָּה תְּרוּמָה נִגְוָלֶת דִּינָא שְׁבוּעָה שִׁיפּוּכְתָּא גִּילּוּיָא וְנִבְלוּתָא. תַּנְיָא, רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: בַּעָוֹן שִׁנְאַת חִנָּם מְרִיבָה רָבָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם, וְאִשְׁתּוֹ מַפֶּלֶת נְפָלִים, וּבָנָיו וּבְנוֹתָיו שֶׁל אָדָם מֵתִים כְּשֶׁהֵן קְטַנִּים. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּעָוֹן חַלָּה אֵין בְּרָכָה בַּמְכוּנָס, וּמְאֵרָה מִשְׁתַּלַּחַת בַּשְּׁעָרִים, וְזוֹרְעִין זְרָעִים וַאֲחֵרִים אוֹכְלִין, שֶׁנֶּאֱמַר: "אַף אֲנִי אֶעֱשֶׂה זֹּאת לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בֶּהָלָה אֶת הַשַּׁחֶפֶת וְאֶת הַקַּדַּחַת מְכַלּוֹת עֵינַיִם וּמְדִיבוֹת נָפֶשׁ וּזְרַעְתֶּם לָרִיק זַרְעֲכֶם וַאֲכָלֻהוּ אוֹיְבֵיכֶם". אַל תִּקְרֵי "בֶּהָלָה" אֶלָּא "בַּחֲלָה". וְאִם נוֹתְנִין — מִתְבָּרְכִין, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְרֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ".

בַּעָוֹן בִּיטּוּל תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת שְׁמֵמִים נֶעֱצָרִין מִלְּהוֹרִיד טַל וּמָטָר, וְהַיּוֹקֶר הַוֶּה, וְהַשָּׂכָר אָבֵד, וּבְנֵי אָדָם רָצִין אַחַר פַּרְנָסָתָן וְאֵין מַגִּיעִין, שֶׁנֶּאֱמַר: "צִיָּה גַם חוֹם יִגְזְלוּ מֵימֵי שֶׁלֶג שְׁאוֹל חָטָאוּ". מַאי מַשְׁמַע? תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: בִּשְׁבִיל דְּבָרִים שֶׁצִּוִּיתִי אֶתְכֶם בִּימוֹת הַחַמָּה וְלֹא עֲשִׂיתֶם, יִגְזְלוּ מִכֶּם מֵימֵי שֶׁלֶג בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים. וְאִם נוֹתְנִין — מִתְבָּרְכִין, שֶׁנֶּאֱמַר: "הָבִיאוּ אֶת כָּל הַמַּעֲשֵׂר אֶל בֵּית הָאוֹצָר וִיהִי טֶרֶף בְּבֵיתִי וּבְחָנוּנִי נָא בָּזֹאת אָמַר ה' צְבָאוֹת אִם לֹא אֶפְתַּח לָכֶם אֵת אֲרֻבּוֹת הַשָּׁמַיִם וַהֲרִיקוֹתִי לָכֶם בְּרָכָה עַד בְּלִי דָי". מַאי "עַד בְּלִי דָי"? אָמַר רָמֵי בַּר (רַב) [חָמָא] אָמַר רַב: עַד שֶׁיִּבְלוּ שִׂפְתוֹתֵיכֶם מִלּוֹמַר "דַּי".

בַּעָוֹן גֵּזֶל הַגּוֹבַאי עוֹלָה, וְהָרָעָב הוֹוֶה, וּבְנֵי אָדָם אוֹכְלִים בְּשַׂר בְּנֵיהֶן וּבְנוֹתֵיהֶן, שֶׁנֶּאֱמַר: "שִׁמְעוּ הַדָּבָר הַזֶּה פָּרוֹת הַבָּשָׁן אֲשֶׁר בְּהַר שֹׁמְרוֹן הָעוֹשְׁקוֹת דַּלִּים הָרוֹצְצוֹת אֶבְיוֹנִים". אָמַר רָבָא: כְּגוֹן הָנֵי נְשֵׁי דְּמָחוֹזָא

דף לג.

דְּאָכְלָן וְלֹא עָבְדָן. וּכְתִיב: "הִכֵּיתִי אֶתְכֶם בַּשִּׁדָּפוֹן וּבַיֵּרָקוֹן הַרְבּוֹת גַּנּוֹתֵיכֶם וְכַרְמֵיכֶם וּתְאֵנֵיכֶם וְזֵיתֵיכֶם יֹאכַל הַגָּזָם", וּכְתִיב: "יֶתֶר הַגָּזָם אָכַל הָאַרְבֶּה וְיֶתֶר הָאַרְבֶּה אָכַל הַיֶּלֶק וְיֶתֶר הַיֶּלֶק אָכַל הֶחָסִיל". וּכְתִיב: "וַיִּגְזֹר עַל יָמִין וְרָעֵב וַיֹּאכַל עַל שְׂמֹאל וְלֹא שָׂבֵעוּ אִישׁ בְּשַׂר זְרוֹעוֹ יֹאכֵלוּ", אַל תִּקְרֵי "בְּשַׂר זְרוֹעוֹ" אֶלָּא "בְּשַׂר זַרְעוֹ".

בַּעָוֹן עִינּוּי הַדִּין, וְעִיווּת הַדִּין, וְקִלְקוּל הַדִּין, וּבִיטּוּל תּוֹרָה — חֶרֶב וּבִיזָּה רָבָה, וְדֶבֶר וּבַצּוֹרֶת בָּא, וּבְנֵי אָדָם אוֹכְלִין וְאֵינָן שְׂבֵעִין, וְאוֹכְלִין לַחְמָם בְּמִשְׁקָל. דִּכְתִיב: "וְהֵבֵאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נוֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית וְגוֹ'". וְאֵין "בְּרִית" אֶלָּא תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה וְגוֹ'", וּכְתִיב: "בְּשִׁבְרִי לָכֶם מַטֵּה לֶחֶם וְאָפוּ עֶשֶׂר נָשִׁים וְגוֹ'", וּכְתִיב: "יַעַן וּבִיעַן בְּמִשְׁפָּטַי מָאָסוּ".

בַּעָוֹן שְׁבוּעַת שָׁוְא וּשְׁבוּעַת שֶׁקֶר וְחִילּוּל הַשֵּׁם וְחִילּוּל שַׁבָּת — חַיָּה רָעָה רָבָה, וּבְהֵמָה כָּלָה, וּבְנֵי אָדָם מִתְמַעֲטִין, וְהַדְּרָכִים מְשׁוֹמְמִין. שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאִם בְּאֵלֶּה לֹא תִוָּסְרוּ לִי" —

אַל תִּקְרֵי "בְּאֵלָה", אֶלָּא "בְּאָלָה". וּכְתִיב: "וְהִשְׁלַחְתִּי בָכֶם אֶת חַיַּת הַשָּׂדֶה וְגוֹ'", וּכְתִיב בִּשְׁבוּעַת שֶׁקֶר: "וְלֹא תִשָּׁבְעוּ בִשְׁמִי לַשָּׁקֶר וְחִלַּלְתָּ אֶת שֵׁם אֱלֹהֶיךָ", וּבְחִלּוּל הַשֵּׁם כְּתִיב: "וְלֹא תְחַלְּלוּ אֶת שֵׁם קָדְשִׁי". וּבְחִלּוּל שַׁבָּת כְּתִיב: "מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת", וְיָלֵיף "חִילּוּל" "חִילּוּל" מִשְּׁבוּעַת שֶׁקֶר.

בַּעֲוֹן שְׁפִיכוּת דָּמִים בֵּית הַמִּקְדָּשׁ חָרֵב, וּשְׁכִינָה מִסְתַּלֶּקֶת מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְלֹא תַחֲנִיפוּ וְגוֹ' וְלֹא תְטַמְּא אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם יוֹשְׁבִים בָּהּ אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁוֹכֵן בְּתוֹכָהּ". הָא אַתֶּם מְטַמְּאִים אוֹתָהּ — אֵינְכֶם יוֹשְׁבִים בָּהּ, וְאֵינִי שׁוֹכֵן בְּתוֹכָהּ.

בַּעֲוֹן גִּלּוּי עֲרָיוֹת וַעֲבוֹדָה זָרָה וְהַשְׁמָטַת שְׁמִיטִּין וְיוֹבְלוֹת — גָּלוּת בָּא לָעוֹלָם, וּמַגְלִין אוֹתָן, וּבָאִין אֲחֵרִים וְיוֹשְׁבִין בְּמִקוֹמָן. שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי אֶת כָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵל עָשׂוּ אַנְשֵׁי הָאָרֶץ וְגוֹ'", וּכְתִיב: "וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וָאֶפְקוֹד עֲוֹנָהּ עָלֶיהָ וְגוֹ'", וּכְתִיב: "וְלֹא תָקִיא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטַמַּאֲכֶם אוֹתָהּ".

וּבַעֲבוּרָה זָרָה כְּתִיב: "וְנָתַתִּי אֶת פִּגְרֵיכֶם וְגוֹ'", וּכְתִיב: "וַהֲשִׁמוֹתִי אֶת מִקְדְּשֵׁיכֶם וְגוֹ'", "וְאֶתְכֶם אָזָרֶה בַגּוֹיִם".

בִּשְׁמִיטִּין וּבְיוֹבְלוֹת כְּתִיב: "אָז תִּרְצֶה הָאָרֶץ אֶת שַׁבְּתוֹתֶיהָ כֹּל יְמֵי הֱשַׁמָּה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיכֶם וְגוֹ'", וּכְתִיב: "כָּל יְמֵי הָשַׁמָּה תִּשְׁבּוֹת".

בַּעֲוֹן נְבָלוּת פֶּה צָרוֹת רַבּוֹת, וּגְזֵירוֹת קָשׁוֹת מִתְחַדְּשׁוֹת, וּבַחוּרֵי שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל מֵתִים, יְתוֹמִים וְאַלְמָנוֹת צוֹעֲקִין וְאֵינָן נַעֲנִין, שֶׁנֶּאֱמַר: "עַל כֵּן עַל בַּחוּרָיו לֹא יִשְׂמַח ה' וְאֶת יְתוֹמָיו (וְאַלְמְנוֹתָיו) [וְאֶת אַלְמְנוֹתָיו] לֹא יְרַחֵם כִּי כֻלּוֹ חָנֵף וּמֵרַע וְכָל פֶּה דּוֹבֵר נְבָלָה בְּכָל זֹאת לֹא שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה".

מַאי "וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה" — אָמַר רַבִּי חָנָן בַּר רָבָא: הַכֹּל יוֹדְעִין כַּלָּה לָמָּה נִכְנְסָה לַחוּפָּה. אֶלָּא כָּל הַמְנַבֵּל פִּיו אֲפִילּוּ חוֹתְמִין עָלָיו גְּזַר דִּין שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה לְטוֹבָה — הוֹפְכִין עָלָיו לְרָעָה. אָמַר רַבָּה בַּר שֵׁילָא אָמַר רַב חִסְדָּא: כָּל הַמְנַבֵּל אֶת פִּיו — מַעֲמִיקִין לוֹ גֵּיהִנֹּם, שֶׁנֶּאֱמַר: "שׁוּחָה עָמוּקָה פִּי זָרוֹת". רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר: אַף שׁוֹמֵעַ וְשׁוֹתֵק, שֶׁנֶּאֱמַר: "זְעוּם ה' יִפּוֹל שָׁם".

אָמַר רַב אוֹשַׁעְיָא: כָּל הַמְמָרֵק עַצְמוֹ לָעֲבֵירָה — חַבּוּרוֹת וּפְצָעִין יוֹצְאִין בּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "חַבּוּרוֹת פֶּצַע תַּמְרוּק בָּרָע". וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁנִּדּוֹן בְּהִדְרוֹנָן: שֶׁנֶּאֱמַר "וּמַכּוֹת חַדְרֵי בָטֶן". אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: סִימָן לַעֲבֵירָה הִדְרוֹנָן.

תָּנוּ רַבָּנָן: שְׁלֹשָׁה מִינֵי הִדְרוֹנָן הֵן: שֶׁל עֲבֵירָה עֲבֵה, וְשֶׁל רָעָב תָּפוּחַ, וְשֶׁל כְּשָׁפִים דַּק.

שְׁמוּאֵל הַקָּטָן חָשׁ בֵּיהּ. אָמַר: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מִי מֵפִיס? אִיתַּסִּי. אַבָּיֵי חָשׁ בֵּיהּ. אָמַר רָבָא: יָדַעְנָא בֵּיהּ בְּנַחֲמָנִי דְּמַכְפִּין נַפְשֵׁיהּ. רָבָא חָשׁ בֵּיהּ. וְהָא רָבָא הוּא דְּאָמַר נְפִישֵׁי קְטִילֵי קָדָר מִנְּפִיחֵי כָּפָן? שָׁאנֵי רָבָא, דְּאָנְסִי לֵיהּ רַבָּנַן בְּעִידָּנֵיהּ בְּעַל כּוֹרְחֵיהּ.

תָּנוּ רַבָּנַן: אַרְבָּעָה סִימָנִין הֵן: סִימָן לַעֲבֵירָה — הִדְרוֹקָן, סִימָן לְשִׂנְאַת חִנָּם — יֵרָקוֹן, סִימָן לְגַסּוּת הָרוּחַ — עֲנָיוּת, סִימָן לְלָשׁוֹן הָרָע — אַסְכָּרָה.

תָּנוּ רַבָּנַן: אַסְכָּרָה בָּאָה לְעוֹלָם

דף לג:

עַל הַמַּעֲשֵׂר. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: עַל לָשׁוֹן הָרָע. אָמַר רָבָא וְאִיתֵּימָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: מַאי קְרָאָה — ”וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים יִתְהַלֵּל כָּל הַנִּשְׁבָּע בּוֹ כִּי יִסָּכֵר פִּי דוֹבְרֵי שָׁקֶר”. אִיבַּעְיָא לְהוּ: רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסֵי עַל לָשׁוֹן הָרָע קָאָמַר, אוֹ דִילְמָא אַף עַל לָשׁוֹן הָרָע נָמֵי קָאָמַר? תָּא שְׁמַע: כְּשֶׁנִּכְנְסוּ רַבּוֹתֵינוּ לַכֶּרֶם בְּיַבְנֶה הָיָה שָׁם רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן נִשְׁאֲלָה שְׁאֵלָה זוֹ בִּפְנֵיהֶם: מַכָּה זוֹ, מִפְּנֵי מָה מַתְחֶלֶת בִּבְנֵי מַעַיִם וְגוֹמֶרֶת בַּפֶּה? נַעֲנָה רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי אִלְעַאי ”רֹאשׁ הַמְדַבְּרִים בְּכָל מָקוֹם” וְאָמַר: אַף עַל פִּי שֶׁכְּלִיּוֹת יוֹעֲצוֹת, וְלֵב מֵבִין, וְלָשׁוֹן מְחַתֵּךְ — פֶּה גּוֹמֵר. נַעֲנָה רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר: מִפְּנֵי שֶׁאוֹכְלִין בָּהּ דְּבָרִים טְמֵאִין. דְּבָרִים טְמֵאִים סָלְקָא דַּעְתָּךְ? אֶלָּא שֶׁאוֹכְלִין בָּהּ דְּבָרִים שֶׁאֵינָן מְתוּקָנִים. נַעֲנָה רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: בַּעָוֹן בִּיטּוּל תּוֹרָה.

אָמְרוּ לוֹ: נְשִׁים יוֹכִיחוּ! — שֶׁמְּבַטְּלוֹת אֶת בַּעֲלֵיהֶן. גּוֹיִם יוֹכִיחוּ! — שֶׁמְּבַטְּלִין אֶת יִשְׂרָאֵל. תִּינוֹקוֹת יוֹכִיחוּ! — שֶׁמְּבַטְּלִין אֶת אֲבִיהֶן. תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן יוֹכִיחוּ!

הָתָם כִּדְרַבִּי גּוּרְיוֹן, דְּאָמַר רַבִּי גּוּרְיוֹן וְאִיתֵּימָא רַב יוֹסֵף בְּרַבִּי שִׁמְעָיָה: בְּזְמַן שֶׁהַצַּדִּיקִים בַּדּוֹר — צַדִּיקִים נִתְפָּסִים עַל הַדּוֹר, אֵין צַדִּיקִים בַּדּוֹר — תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן נִתְפָּסִים עַל הַדּוֹר. אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר זְעֵירִי, וְאָמְרִי לַהּ אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן נְזִירָא: מַאי קְרָאָה — ”אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן וְגוֹ’”, וְאָמְרִינַן: גְּדָיִים הַמְמוּשְׁכָנִין עַל הָרוֹעִים. שְׁמַע מִינַּהּ: אַף עַל לָשׁוֹן הָרָע נָמֵי קָאָמַר — שְׁמַע מִינַּהּ.

וְאַמַּאי קָרוּ לֵיהּ ”רֹאשׁ הַמְדַבְּרִים בְּכָל מָקוֹם”? דְּיָתְבִי רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְיָתֵיב יְהוּדָה בֶּן גֵּרִים גַּבַּייהוּ. פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר: כַּמָּה נָאִים מַעֲשֵׂיהֶן שֶׁל אוּמָּה זוֹ: תִּקְּנוּ שְׁווּקִים, תִּקְּנוּ גְּשָׁרִים, תִּקְּנוּ מֶרְחָצָאוֹת. רַבִּי יוֹסֵי שָׁתַק. נַעֲנָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי וְאָמַר: כָּל מַה שֶּׁתִּקְּנוּ, לֹא תִּקְּנוּ אֶלָּא לְצוֹרְכָּן עַצְמָן. תִּקְּנוּ שְׁווּקִין — לְהוֹשִׁיב בָּהֶן זוֹנוֹת, מֶרְחָצָאוֹת — לְעַדֵּן בָּהֶן עַצְמָן, גְּשָׁרִים — לִיטּוֹל מֵהֶן מֶכֶס. הָלַךְ יְהוּדָה בֶּן גֵּרִים וְסִיפֵּר

דִּבְרֵיהֶם, וְנִשְׁמְעוּ לַמַּלְכוּת. אָמְרוּ: יְהוּדָה שֶׁעִילָּה — יִתְעַלֶּה. יוֹסֵי שֶׁשָּׁתַק — יִגָּלֶה לְצִיפּוֹרִי. שִׁמְעוֹן שֶׁגִּינָּה — יֵהָרֵג.

אֲזַל הוּא וּבְרֵיהּ, טָשׁוֹ בֵּי מִדְרְשָׁא. כָּל יוֹמָא הֲוָה מַתְיָא לְהוּ דְּבֵיתְהוּ רִיפְתָּא וְכוּזָא דְּמַיָּא וְכָרְכֵי. כִּי תְקֵיף גְּזֵירְתָא אֲמַר לֵיהּ לִבְרֵיהּ: נָשִׁים דַּעְתָּן קַלָּה עֲלֵיהֶן, דִּילְמָא מְצַעֲרֵי לַהּ וּמְגַלְיָא לַן. אֲזַלוּ טָשׁוֹ בְּמְעָרְתָּא. אִיתְרְחִישׁ נִיסָּא אִיבְּרִי לְהוּ חָרוּבָא וְעֵינָא דְּמַיָּא, וַהֲווֹ מַשְׁלְחִי מָנְיֵיהוּ וַהֲווֹ יָתְבִי עַד צַוְּארַיְיהוּ בְּחַלָּא. כּוּלֵּי יוֹמָא גָּרְסִי. בְּעִידָּן צַלּוֹיֵי לָבְשִׁי מִיכַּסּוּ וּמְצַלּוּ, וַהֲדַר מַשְׁלְחִי מָנְיֵיהוּ כִּי הֵיכִי דְּלָא לִיבְלוּ. אִיתְּיבוּ תְּרֵיסַר שְׁנֵי בִּמְעָרְתָּא. אֲתָא אֵלִיָּהוּ וְקָם אַפִּיתְחָא דְּמְעָרְתָּא, אֲמַר: מַאן לוֹדְעֵיהּ לְבַר יוֹחַי דְּמִית קֵיסָר וּבְטִיל גְּזֵירְתֵּיהּ. נָפְקוּ, חָזוֹ אִינָשֵׁי דְּקָא כָּרְבֵי וְזָרְעֵי, אָמְרִין: מַנִּיחִין חַיֵּי עוֹלָם וְעוֹסְקִין בְּחַיֵּי שָׁעָה. כָּל מָקוֹם שֶׁנּוֹתְנִין עֵינֵיהֶן מִיָּד נִשְׂרָף. יָצְתָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה לָהֶם: לְהַחֲרִיב עוֹלָמִי יְצָאתֶם?! חִיזְרוּ לְמְעָרַתְכֶם! הֲדוּר אֲזוּל אִיתִּיבוּ תְּרֵיסַר יַרְחֵי שַׁתָּא. אָמְרִי: מִשְׁפַּט רְשָׁעִים בְּגֵיהִנֹּם שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ. יָצְתָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה: צְאוּ מִמְּעָרָתְכֶם! נְפַקוּ. כָּל הֵיכָא דַּהֲוָה מָחֵי רַבִּי אֶלְעָזָר, הֲוָה מַסֵּי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ: בְּנִי, דַּי לָעוֹלָם אֲנִי וְאַתָּה.

בַּהֲדֵי פַּנְיָא דְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא חָזוֹ הָהוּא סָבָא דַּהֲוָה נָקֵיט תְּרֵי מַדְאנֵי אָסָא וְרָהֵיט בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. אֲמַרוּ לֵיהּ: הָנֵי לְמָה לָךְ? אֲמַר לְהוּ: לְכְבוֹד שַׁבָּת. וְתִיסְגֵּי לָךְ בְּחַד! — חַד כְּנֶגֶד "זָכוֹר" וְחַד כְּנֶגֶד "שָׁמוֹר". אָמַר לֵיהּ לִבְרֵיהּ: חֲזִי כַּמָּה חֲבִיבִין מִצְוֹת עַל יִשְׂרָאֵל. אִיתְּיבָה דַּעְתַּיְיהוּ.

שְׁמַע רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר חַתְנֵיהּ וּנְפַק לְאַפֵּיהּ. עַיְּילֵיהּ לְבֵי בָנֵי, הֲוָה קָא אָרֵיךְ לֵיהּ לְבֵישְׁרֵיהּ. חֲזָא דַּהֲוָה בֵּיהּ פִּילֵי בְּגוּפֵיהּ. הֲוָה קָא בָכֵי וְקָא נָתְרָן דִּמְעָת עֵינֵיהּ וְקָמְצְוָחָא לֵיהּ. אֲמַר לוֹ: אוֹי לִי שֶׁרָאִיתִיךְ בְּכָךְ. אֲמַר לוֹ: אַשְׁרֶיךָ שֶׁרָאִיתַנִי בְּכָךְ, שֶׁאִילְמָלֵא לֹא רְאִיתַנִי בְּכָךְ — לֹא מָצְאתְ בִּי כָּךְ. דְּמֵעִיקָּרָא כִּי הֲוָה מַקְשֵׁי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי קוּשְׁיָא, הֲוָה מְפָרֵק לֵיהּ רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר תְּרֵיסַר פֵּירוּקֵי. לְסוֹף, כִּי הֲוָה מַקְשֵׁי רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר קוּשְׁיָא — הֲוָה מְפָרֵק לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי עֶשְׂרִין וְאַרְבְּעָה פֵּירוּקֵי.

אֲמַר: הוֹאִיל וְאִיתְרְחִישׁ נִיסָּא אֵיזִיל אַתְקֵין מִילְתָא. דִּכְתִיב: "וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם", וְאָמַר רַב: שָׁלֵם בְּגוּפוֹ, שָׁלֵם בְּמָמוֹנוֹ, שָׁלֵם בְּתוֹרָתוֹ. "וַיִּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר", אָמַר רַב: מַטְבֵּעַ תִּיקֵּן לָהֶם, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: שְׁווּקִים תִּיקֵּן לָהֶם, וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מֶרְחֲצָאוֹת תִּיקֵּן לָהֶם. אָמַר: אֵיכָא מִילְתָא דְּבָעֵי לְתַקּוֹנֵי? אֲמַרוּ לֵיהּ: אֵיכָא דּוּכְתָּא דְּאִית בֵּיהּ סְפֵק טוּמְאָה

דף לד.

וְאִית לְהוּ צַעֲרָא לְכֹהֲנִים לְאַקּוֹפֵי. אֲמַר: אִיכָּא אִינִישׁ דְּיָדַע דְּאִיתַּחְזַק הָכָא טָהֳרָה? אֲמַר לֵיהּ הָהוּא סָבָא: כָּאן קִיצֵּץ בֶּן זַכַּאי תּוּרְמְסֵי תְּרוּמָה. עֲבַד אִיהוּ נָמֵי הָכִי, כָּל הֵיכָא דַּהֲוָה קְשֵׁי — טַהֲרֵיהּ, וְכָל הֵיכָא דַּהֲוָה רְפֵי — צַיְינֵיהּ.

אֲמַר הָהוּא סָבָא: טִיהֵר בֶּן יוֹחַי בֵּית הַקְּבָרוֹת! אֲמַר לֵיהּ: אֵילְמָלֵי לָא הֲיֵיתָ עִמָּנוּ, וַאֲפִילּוּ הֲיֵיתָ עִמָּנוּ, וְלָא נְמַנֵּיתָ עִמָּנוּ — יָפֶה אַתָּה אוֹמֵר. עַכְשָׁיו שֶׁהָיֵיתָ עִמָּנוּ, וְנִמְנֵיתָ עִמָּנוּ, יֹאמְרוּ: זוֹנוֹת מְפַרְכְּסוֹת זוֹ אֶת זוֹ, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים לֹא כָּל שֶׁכֵּן?! יְהֵב בֵּיהּ עֵינֵיהּ וְנָח נַפְשֵׁיהּ.

נְפַק לְשׁוּקָא חַזְיֵיהּ לִיהוּדָה בֶּן גֵּרִים. אֲמַר: עֲדַיִין יֵשׁ לָזֶה בָּעוֹלָם? נָתַן בּוֹ עֵינָיו וְעָשָׂהוּ גַּל שֶׁל עֲצָמוֹת.

מַתְנִי' שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים צָרִיךְ אָדָם לוֹמַר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה: עַשַּׂרְתֶּם? עֵרַבְתֶּם? — הַדְלִיקוּ אֶת הַנֵּר. סָפֵק חֲשֵׁכָה סָפֵק אֵינוֹ חֲשֵׁכָה — אֵין מְעַשְּׂרִין אֶת הַוַּדַּאי, וְאֵין מַטְבִּילִין אֶת הַכֵּלִים, וְאֵין מַדְלִיקִין אֶת הַנֵּרוֹת. אֲבָל מְעַשְּׂרִין אֶת הַדְּמַאי, וּמְעָרְבִין, וְטוֹמְנִין אֶת הַחַמִּין.

גְּמָ' מְנָא הָנֵי מִילֵּי? אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: אָמַר קְרָא: "וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ וּפָקַדְתָּ נָוְךָ וְלֹא תֶחֱטָא". אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא: אַף עַל גַּב דַּאֲמוּר רַבָּנָן שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים צָרִיךְ אָדָם לוֹמַר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה — צָרִיךְ לְמֵימְרִינְהוּ בְּנִיחוּתָא, כִּי הֵיכִי דְּלִיקְבְּלִינְהוּ מִינֵּיהּ. אָמַר רַב אָשֵׁי: אֲנָא לָא שְׁמִיעַ לִי הָא דְּרַבָּה בַּר רַב הוּנָא, וְקַיְימְתַּהּ מִסְּבָרָא.

הָא גּוּפָא קַשְׁיָא: אָמְרַתְּ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים צָרִיךְ אָדָם לוֹמַר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה. עִם חֲשֵׁכָה — אִין, סָפֵק חֲשֵׁכָה סָפֵק אֵינוֹ חֲשֵׁכָה — לָא. וַהֲדַר תְּנֵי: סָפֵק חֲשֵׁכָה סָפֵק אֵינוֹ חֲשֵׁכָה — מְעָרֵב.

סֵימָן: בְּגוּפְיָא זִימְרָא צִיפְּרָא בְּחַבְלָא דְּמֵילְתָא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַב חִיָּיא בַּר אָשֵׁי אָמַר רַב: לָא קַשְׁיָא, כָּאן בְּעֵירוּבֵי תְּחוּמִין, כָּאן בְּעֵירוּבֵי חֲצֵרוֹת.

וְאָמַר רָבָא: אָמְרוּ לוֹ שְׁנַיִם צֵא וְעָרֵב עָלֵינוּ, לְאֶחָד עֵירַב עָלָיו מִבְּעוֹד יוֹם, וּלְאֶחָד עֵירַב עָלָיו בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת — זֶה שֶׁעֵירַב עָלָיו מִבְּעוֹד יוֹם נֶאֱכַל עֵירוּבוֹ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְזֶה שֶׁעֵירַב עָלָיו בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת נֶאֱכַל עֵירוּבוֹ מִשֶּׁחֲשֵׁכָה. שְׁנֵיהֶם קָנוּ עֵירוּב.

מָה נַפְשָׁךְ. אִי בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת יְמָמָא הוּא — בָּתְרָא לֵיקְנֵי קַמָּא לָא לֵיקְנֵי. וְאִי בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת לֵילְיָא הוּא — קַמָּא לֵיקְנֵי בָּתְרָא לָא לֵיקְנֵי! בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת סְפֵקָא הוּא, וּסְפֵקָא דְּרַבָּנַן לְקוּלָּא.

[אָמַר] רָבָא: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ אֵין טוֹמְנִין בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מוֹסִיף הֶבֶל מִשֶּׁחֲשֵׁכָה? — גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַרְתִּיחַ. אֲמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: אִי הָכִי, בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת נָמֵי נִיגְזוֹר?! אֲמַר לֵיהּ: סְתָם קְדֵירוֹת רוֹתְחוֹת הֵן.

וְאָמַר רָבָא:

דף לד:

מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ אֵין טוֹמְנִין בְּדָבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל וַאֲפִילּוּ מִבְּעוֹד יוֹם? — גְּזֵירָה שֶׁמָּא יַטְמִין בְּרֶמֶץ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ גַּחֶלֶת. אֲמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: וְיַטְמִין? גְּזֵירָה שֶׁמָּא יְחַתֶּה בַּגֶּחָלִים.

תָּנוּ רַבָּנַן: בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת סָפֵק מִן הַיּוֹם וּמִן הַלַּיְלָה, סָפֵק כּוּלּוֹ מִן הַיּוֹם, סָפֵק כּוּלּוֹ מִן הַלַּיְלָה — מְטִילִין אוֹתוֹ לְחוֹמֶר שְׁנֵי יָמִים.

וְאֵיזֶהוּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת? — מִשֶּׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה כָּל זְמַן שֶׁפָּנֶיהָ מִזְרָח מַאֲדִימִין. הִכְסִיף הַתַּחְתּוֹן וְלֹא הִכְסִיף הָעֶלְיוֹן — בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. הִכְסִיף הָעֶלְיוֹן וְהִשְׁוָה לַתַּחְתּוֹן — זֶהוּ לַיְלָה, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: כְּדֵי שֶׁיְּהַלֵּךְ אָדָם מִשֶּׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה חֲצִי מִיל. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת כְּהֶרֶף עַיִן, זֶה נִכְנָס וְזֶה יוֹצֵא, וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲמוֹד עָלָיו.

אָמַר מָר: מְטִילִין אוֹתוֹ לְחוֹמֶר שְׁנֵי יָמִים. לְמַאי הִלְכְתָא? אָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ לְעִנְיַן טוּמְאָה, כְּדְתָנֵי: רָאָה שְׁנֵי יָמִים בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת — סָפֵק לַטּוּמְאָה וְלַקְּרְבָּן. רָאָה יוֹם אֶחָד בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת — סָפֵק לַטּוּמְאָה.

הָא גּוּפָהּ קַשְׁיָא. אָמַרְתְּ אֵיזֶהוּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת — מִשֶּׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה, כָּל זְמַן שֶׁפָּנֶיהָ מִזְרָח מַאֲדִימִין. הָא הִכְסִיף הַתַּחְתּוֹן וְלֹא הִכְסִיף הָעֶלְיוֹן — לַיְלָה הוּא. וַהֲדַר תָּנֵי: הִכְסִיף הַתַּחְתּוֹן וְלֹא הִכְסִיף הָעֶלְיוֹן — בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. אָמַר רַבָּה אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: כְּרוֹךְ וּתְנִי: אֵיזֶהוּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת — מִשֶּׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה כָּל זְמַן שֶׁפָּנֶיהָ מִזְרָח מַאֲדִימִין. וְהִכְסִיף הַתַּחְתּוֹן וְלֹא הִכְסִיף הָעֶלְיוֹן — נָמֵי בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. הִכְסִיף הָעֶלְיוֹן וְהִשְׁוָה לַתַּחְתּוֹן — לַיְלָה. וְרַב יוֹסֵף אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, הָכִי קָתָנֵי: מִשֶּׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה כָּל זְמַן שֶׁפָּנֶיהָ מִזְרָח מַאֲדִימִין — יוֹם. הִכְסִיף הַתַּחְתּוֹן וְלֹא הִכְסִיף הָעֶלְיוֹן — בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. הִכְסִיף הָעֶלְיוֹן וְהִשְׁוָה לַתַּחְתּוֹן — לַיְלָה.

וְאָזְדוּ לְטַעְמַיְיהוּ, דְּאִיתְמַר: שִׁיעוּר בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת בְּכַמָּה? אָמַר רַבָּה אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: שְׁלֹשָׁה חֲלָקֵי מִיל. מַאי שְׁלֹשָׁה חֲלָקֵי מִיל? אִילֵימָא תְּלָתָא פַּלְגֵי מִילָא — נֵימָא מִיל וּמֶחֱצָה. אֶלָּא תְּלָתָא תִּילְתֵי מִילָא — נֵימָא מִיל. אֶלָּא: תְּלָתָא רִיבְעֵי מִילָא. וְרַב יוֹסֵף אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: שְׁנֵי חֲלָקֵי מִיל. מַאי שְׁנֵי חֲלָקֵי מִיל? אִילֵימָא תְּרֵי פַּלְגֵי מִילָא — לֵימָא מִיל. וְאֶלָּא תְּרֵי רִבְעֵי מִילָא — לֵימָא חֲצִי מִיל. אֶלָּא

דף לה.

תְּרֵי תִּילְתֵי מִיל. מַאי בֵּינַיְיהוּ? — אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ פַּלְגָא דְּדַנְקָא.
וְחִילּוּפֵהּ בְּחַלְתָּא. דְּאָמַר רַבָּה: חַלְתָּא בַּת תְּרֵי כּוֹרֵי — שְׁרֵי לְטַלְטוֹלֵהּ, וּבַת תְּלָתָא כּוֹרֵי — אָסִיר לְטַלְטוֹלֵהּ. וְרַב יוֹסֵף אָמַר: בַּת תְּלָתָא כּוֹרֵי — נָמֵי שְׁרֵי, בַּת אַרְבְּעָה כּוֹרֵי — אָסִיר.
אָמַר אַבָּיֵי: בְּעֵי מִינֵּיהּ דְּמָר בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה, וַאֲפִילּוּ בַּת תְּרֵי כּוֹרֵי לָא שְׁרָא לִי. כְּמַאן — כְּהַאי תַּנָּא דִּתְנַן: כַּוָּורֶת הַקַּשׁ וְכַוָּורֶת הַקָּנִים וּבוֹר סְפִינָה אֲלֶכְסַנְדְּרִית, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהֶם שׁוּלַיִם וְהֵן מַחֲזִיקוֹת אַרְבָּעִים סְאָה בַּלַּח שֶׁהֵן כּוֹרַיִים בַּיָּבֵשׁ — טְהוֹרִים. אָמַר אַבָּיֵי: שְׁמַע מִינַּהּ הַאי גּוּדְשָׁא תִּילְתָא הָוֵי.
אַבָּיֵי חַזְיֵיהּ לְרָבָא דְּקָא דָּאֲוֵי לְמַעֲרַב. אֲמַר לֵיהּ: וְהָתַנְיָא כָּל זְמַן שֶׁפָּנֵי מִזְרָח מַאֲדִימִין? אֲמַר לֵיהּ: מִי סָבְרַתְּ פָּנֵי מִזְרָח מַמָּשׁ? לָא, פָּנִים הַמַּאֲדִימִין אֶת הַמִּזְרָח. אִיכָּא דְּאָמְרִי: רָבָא חַזְיֵיהּ לְאַבָּיֵי דְּקָא דָּאֲוֵי לְמִזְרָח. אֲמַר לֵיהּ מִי סָבְרַתְּ פָּנֵי מִזְרָח מַמָּשׁ? פָּנִים הַמַּאֲדִימִין אֶת הַמִּזְרָח. וְסֵימָנָיךְ: כַּוָּותָא.
רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר כְּדֵי שֶׁיְּהַלֵּךְ אָדָם מִשֶּׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה חֲצִי מִיל. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: הָרוֹצֶה לֵידַע שִׁיעוּרוֹ שֶׁל רַבִּי נְחֶמְיָה יַנִּיחַ חַמָּה בְּרֹאשׁ הַכַּרְמֶל וְיֵרֵד וְיִטְבּוֹל בַּיָּם וְיַעֲלֶה — וְזֶהוּ שִׁיעוּרוֹ שֶׁל רַבִּי נְחֶמְיָה.
אָמַר רַבִּי חִיָּיא: הָרוֹצֶה לִרְאוֹת בְּאֶרֶהּ שֶׁל מְרִיָם יַעֲלֶה לְרֹאשׁ הַכַּרְמֶל וְיִצְפֶּה וְיִרְאֶה כְּמִין כְּבָרָה בַּיָּם — וְזוֹ הִיא בְּאֶרֶהּ שֶׁל מְרִיָם. אָמַר רַב: מֵעַיִן הַמִּיטַלְטֵל טָהוֹר — וְזֶהוּ בְּאֶרֶהּ שֶׁל מְרִיָם.
אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דִּרְבִּי יְהוּדָה, כֹּהֲנִים טוֹבְלִין בּוֹ. לְמַאן? אִילֵימָא לְרַבִּי יְהוּדָה — סְפֵקָא הוּא. אֶלָּא, בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דִּרְבִּי יְהוּדָה, לְרַבִּי יוֹסֵי כֹּהֲנִים טוֹבְלִין בּוֹ.
פְּשִׁיטָא! מַהוּ דְּתֵימָא: בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דִּרְבִּי יוֹסֵי מֵישַׁךְ שְׁיֵיךְ בִּדְרַבִּי יְהוּדָה — קָא מַשְׁמַע לַן דְּשָׁלֵים בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דִּרְבִּי יְהוּדָה, וַהֲדַר מַתְחֵיל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דִּרְבִּי יוֹסֵי.
אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה לְעִנְיַן שַׁבָּת, וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי לְעִנְיַן תְּרוּמָה. בִּשְׁלָמָא הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה לְעִנְיַן שַׁבָּת — לְחוּמְרָא. אֶבָל לְעִנְיַן תְּרוּמָה — מַאי הִיא? אִילֵימָא לְטָבִילָה — סְפֵקָא הִיא?

דף לה:

אֶלָּא לַאֲכִילַת תְּרוּמָה, דְּלָא אָכְלִי כֹּהֲנִים תְּרוּמָה עַד דְּשָׁלֵים בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דִּרְבִּי יוֹסֵי.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: כּוֹכָב אֶחָד — יוֹם, שְׁנַיִם — בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, שְׁלֹשָׁה — לַיְלָה. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: כּוֹכָב אֶחָד יוֹם, שְׁנַיִם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, שְׁלֹשָׁה לַיְלָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, לֹא כוֹכָבִים גְּדוֹלִים הַנִּרְאִין בַּיּוֹם, וְלֹא כוֹכָבִים קְטַנִּים שֶׁאֵין נִרְאִין אֶלָּא בַּלַּיְלָה — אֶלָּא בֵּינוֹנִים. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי זְבִידָא: הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בִּשְׁנֵי בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת — חַיָּיב חַטָּאת מִפְּנֵי נַפְשֶׁךָ. אֲמַר לֵיהּ רָבָא לִשְׁמַעֵיהּ: אַתּוּן דְּלָא קִים לְכוּ בְּשִׁיעוּרָא דְּרַבָּנַן, אַדְּשִׁימְשָׁא אַרִישׁ דִּיקְלֵי אַתְלוֹ שְׁרָגָא. בְּיוֹם הַמְעוּנָּן מַאי? בְּמָתָא — חֲזִי תַּרְנְגוֹלָא. בְּדַבָּרָא — עוֹרְבֵי, אִי נָמֵי — אֲדָאנֵי.

תָּנוּ רַבָּנָן: שֵׁשׁ תְּקִיעוֹת תּוֹקְעִין עֶרֶב שַׁבָּת. רִאשׁוֹנָה — לְהַבְטִיל אֶת הָעָם מִמְּלָאכָה שֶׁבַּשָּׂדוֹת. שְׁנִיָּה — לְהַבְטִיל עִיר וַחֲנוּיוֹת. שְׁלִישִׁית — לְהַדְלִיק אֶת הַנֵּר, דִּבְרֵי רַבִּי נָתָן. רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא אוֹמֵר: שְׁלִישִׁית — לַחֲלוֹץ תְּפִילִּין. וְשׁוֹהֶה כְּדֵי צְלִיַּית דָּג קָטָן אוֹ כְּדֵי לְהַדְבִּיק פַּת בַּתַּנּוּר, וְתוֹקֵעַ וּמֵרִיעַ וְתוֹקֵעַ, וְשׁוֹבֶת.

אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: מַה נַּעֲשָׂה לָהֶם לַבַּבְלִיִּים, שֶׁתּוֹקְעִין וּמְרִיעִין וְשׁוֹבְתִין מִתּוֹךְ מְרִיעִין. תּוֹקְעִין וּמְרִיעִין? הָווּ לְהוּ חֲמִשָּׁה! אֶלָּא: שֶׁתּוֹקְעִין וְחוֹזְרִין וְתוֹקְעִין וּמְרִיעִין, וְשׁוֹבְתִין מִתּוֹךְ מְרִיעִין. מִנְהַג אֲבוֹתֵיהֶן בִּידֵיהֶן.

מַתְנֵי לֵיהּ רַב יְהוּדָה לְרַב יִצְחָק בְּרֵיהּ: שְׁנִיָּה לְהַדְלִיק אֶת הַנֵּר. כְּמַאן? לָא כְּרַבִּי נָתָן, וְלָא כְּרַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא! — אֶלָּא: שְׁלִישִׁית לְהַדְלִיק אֶת הַנֵּר. כְּמַאן — כְּרַבִּי נָתָן.

תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: שֵׁשׁ תְּקִיעוֹת תּוֹקְעִין עֶרֶב שַׁבָּת. הִתְחִיל לִתְקוֹעַ תְּקִיעָה רִאשׁוֹנָה — נִמְנְעוּ הָעוֹמְדִים בַּשָּׂדֶה מִלַּעֲדוֹר וּמִלַּחְרוֹשׁ וּמִלַּעֲשׂוֹת כָּל מְלָאכָה שֶׁבַּשָּׂדוֹת. וְאֵין הַקְּרוֹבִין רַשָּׁאִין לִיכָּנֵס עַד שֶׁיָּבוֹאוּ רְחוֹקִין, וְיִכָּנְסוּ כּוּלָּם כְּאֶחָד. וַעֲדַיִין חֲנוּיוֹת פְּתוּחוֹת וּתְרִיסִין מוּפָּחִין. הִתְחִיל לִתְקוֹעַ תְּקִיעָה שְׁנִיָּה, נִסְתַּלְּקוּ הַתְּרִיסִין וְנִנְעֲלוּ הַחֲנוּיוֹת, וַעֲדַיִין חַמִּין מוּפָּחִין עַל גַּבֵּי כִּירָה וּקְדֵירוֹת מוּנָּחוֹת עַל גַּבֵּי כִּירָה. הִתְחִיל לִתְקוֹעַ תְּקִיעָה שְׁלִישִׁית — סִילֵּק הַמְסַלֵּק, וְהִטְמִין הַמַּטְמִין, וְהִדְלִיק הַמַּדְלִיק. וְשׁוֹהֶה כְּדֵי צְלִיַּית דָּג קָטָן, אוֹ כְּדֵי לְהַדְבִּיק פַּת בַּתַּנּוּר, וְתוֹקֵעַ וּמֵרִיעַ וְתוֹקֵעַ וְשׁוֹבֶת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא: שָׁמַעְתִּי שֶׁאִם בָּא לְהַדְלִיק אַחַר שֵׁשׁ תְּקִיעוֹת — מַדְלִיק. שֶׁהֲרֵי נָתְנוּ חֲכָמִים שִׁיעוּר לְחַזַּן הַכְּנֶסֶת לְהוֹלִיךְ שׁוֹפָרוֹ לְבֵיתוֹ. אָמְרוּ לוֹ, אִם כֵּן נָתַתָּ דְּבָרֶיךָ לְשִׁיעוּרִין. אֶלָּא מָקוֹם צָנוּעַ יֵשׁ לוֹ לְחַזַּן הַכְּנֶסֶת בְּרֹאשׁ גַּגּוֹ, שֶׁשָּׁם מַנִּיחַ שׁוֹפָרוֹ. לְפִי שֶׁאֵין מְטַלְטְלִין לֹא אֶת הַשּׁוֹפָר וְלֹא אֶת הַחֲצוֹצְרוֹת.

וְהָתַנְיָא: שׁוֹפָר מִיטַּלְטֵל וַחֲצוֹצְרוֹת אֵינָם מִיטַּלְטְלִין! אָמַר רַב (יוֹסֵי) [יוֹסֵף], לָא קַשְׁיָא: כָּאן בְּיָחִיד, כָּאן בְּצִבּוּר. אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: וּבְיָחִיד לְמַאי חֲזִי? — הוֹאִיל וְרָאוּי לְגַמַּע בּוֹ מַיִם.

דף לו.

לְתִינּוֹק. בְּצִיבּוּר נָמֵי, חֲזֵי לְגַמַּע לְתִינּוֹק עָנִי? וְתוּ, הָא דְּתַנְיָא: כְּשֵׁם שֶׁמְּטַלְטְלִין אֶת הַשּׁוֹפָר כָּךְ מְטַלְטְלִין אֶת הַחֲצוֹצְרוֹת. מַנִּי? אֶלָּא לָא קַשְׁיָא: הָא רַבִּי יְהוּדָה, הָא רַבִּי שִׁמְעוֹן, הָא רַבִּי נְחֶמְיָה.

וּמַאי שׁוֹפָר — נָמֵי חֲצוֹצְרוֹת. כִּדְרַב חִסְדָּא. דְּאָמַר רַב חִסְדָּא: הֲנֵי תְּלַת מִילֵּי אִישְׁתַּנִּי שְׁמַיְּיהוּ מִכִּי חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ: "חֲצוֹצַרְתָּא" — "שׁוֹפָרָא", "שׁוֹפָרָא" — "חֲצוֹצַרְתָּא". לְמַאי נָפְקָא מִינָּה? לְשׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

"עֲרָבָה" — "צַפְצָפָה", "צַפְצָפָה" — "עֲרָבָה". לְמַאי נָפְקָא מִינָּה? לְלוּלָב.

"פָּתוּרָה" — "פָּתוּרְתָּא", "פָּתוּרְתָּא" — "פְּתוּרָה". לְמַאי נָפְקָא מִינָּה? לְמַקַּח וּמִמְכָּר.

אָמַר אַבָּיֵי, אַף אָנוּ נֹאמַר: "הוּבְלִילָא" — "בֵּי כְסֵי", "בֵּי כְסֵי" — "הוּבְלִילָא". לְמַאי נָפְקָא מִינָּה — לְמַחַט שֶׁנִּמְצֵאת בְּעוֹבִי בֵּית הַכּוֹסוֹת, דְּמַצַּד אֶחָד כְּשֵׁירָה, וּמִשֶּׁנֵּי צְדָדִים טְרֵיפָה.

אָמַר רַב אָשֵׁי, אַף אָנוּ נֹאמַר: "בָּבֶל" — "בּוֹרְסִיף", "בּוֹרְסִיף" — "בָּבֶל".

דף לו:

לְמַאי נָפְקָא מִינָּה — לְגִיטֵּי נָשִׁים.

הדרן עלך במה מדליקין

מַתְנִי׳ **כִּירָה** שֶׁהִסִּיקוּהָ בְּקַשׁ וּבִגְבָבָא — נוֹתְנִים עָלֶיהָ תַּבְשִׁיל. בְּגֶפֶת וּבְעֵצִים — לֹא יִתֵּן עַד שֶׁיְּגָרוֹף, אוֹ עַד שֶׁיִּתֵּן אֶת הָאֵפֶר. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: חַמִּין, אֲבָל לֹא תַּבְשִׁיל. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: חַמִּין וְתַבְשִׁיל. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: נוֹטְלִין, אֲבָל לֹא מַחֲזִירִין. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אַף מַחֲזִירִין.

גְּמָ׳ אִיבַּעְיָא לְהוּ: הַאי "לֹא יִתֵּן" — לֹא יַחֲזִיר הוּא, אֲבָל לְשַׁהּוֹת — מְשַׁהִין, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ גָּרוּף וְאֵינוֹ קָטוּם. וּמַנִּי — חֲנַנְיָה הִיא. דְּתַנְיָא, חֲנַנְיָה אוֹמֵר: כֹּל שֶׁהוּא כְּמַאֲכָל בֶּן דְּרוֹסַאי — מוּתָּר לְשַׁהּוֹתוֹ עַל גַּבֵּי כִּירָה, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ גָּרוּף וְאֵינוֹ קָטוּם. אוֹ דִילְמָא — לְשַׁהּוֹת תְּנַן, וְאִי גָּרוּף וְקָטוּם — אֵין, אִי לָא — לָא, וְכָל שֶׁכֵּן לְהַחֲזִיר.

תָּא שְׁמַע מִדְּקָתָנֵי תְּרֵי בָבֵי בְּמַתְנִיתִין, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: חַמִּין אֲבָל לֹא תַּבְשִׁיל. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים חַמִּין וְתַבְשִׁיל. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: נוֹטְלִין אֲבָל לֹא מַחֲזִירִין, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אַף מַחֲזִירִין. אִי אָמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא, לְשַׁהּוֹת תְּנַן, הָכִי קָתָנֵי: כִּירָה שֶׁהִסִּיקוּהָ בְּקַשׁ וּבִגְבָבָא — מְשַׁהִין עָלֶיהָ תַּבְשִׁיל, בְּגֶפֶת וּבְעֵצִים — לֹא יְשַׁהֶא עַד שֶׁיְּגָרוֹף, אוֹ עַד שֶׁיִּתֵּן

אֶפֶר. וּמָה הֵן מְשַׁהִין? — בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: חַמִּין, אֲבָל לֹא תַּבְשִׁיל. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: חַמִּין וְתַבְשִׁיל. וְכִי הֵיכִי דִּפְלִיגִי בִּלְשַׁהוֹת, פְּלִיגִי נָמֵי בִּלְהַחֲזִיר, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: נוֹטְלִין, אֲבָל לֹא מַחֲזִירִין, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אַף מַחֲזִירִין.

אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ לְהַחֲזִיר תְּנַן, הָכִי קָתָנֵי: כִּירָה שֶׁהִסִּיקוּהָ בְּקַשׁ וּבִגְבָבָא — מַחֲזִירִין עָלֶיהָ תַּבְשִׁיל. בְּגֶפֶת וּבְעֲצִים — לֹא יַחֲזִיר עַד שֶׁיִּגְרוֹף אוֹ עַד שֶׁיִּתֵּן אֵפֶר. וּמָה הֵן מַחֲזִירִין? — בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: חַמִּין, אֲבָל לֹא תַּבְשִׁיל. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: חַמִּין וְתַבְשִׁיל. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: נוֹטְלִין אֲבָל לֹא מַחֲזִירִין. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אַף מַחֲזִירִין. הָא תּוּ לְמָה לִי?

דף לז.

לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ לְהַחֲזִיר תְּנַן, וְחַסּוֹרֵי מִיחַסְּרָא וְהָכִי קָתָנֵי: כִּירָה שֶׁהִסִּיקוּהָ בְּקַשׁ וּבִגְבָבָא — מַחֲזִירִין עָלֶיהָ תַּבְשִׁיל, בְּגֶפֶת וּבְעֲצִים — לֹא יַחֲזִיר עַד שֶׁיִּגְרוֹף אוֹ עַד שֶׁיִּתֵּן אֶת הָאֵפֶר. אֲבָל לְשַׁהוֹת — מְשַׁהִין אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ גָּרוּף וְאֵינוֹ קָטוּם. וּמָה הֵן מְשַׁהִין? — בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: חַמִּין, אֲבָל לֹא תַּבְשִׁיל. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: חַמִּין וְתַבְשִׁיל. וְהָךְ חֲזָרָה דַּאֲמַרִי לָךְ, לָאו דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא, אֶלָּא מַחֲלוֹקֶת בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: נוֹטְלִין וְלֹא מַחֲזִירִין. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אַף מַחֲזִירִין.

תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַבִּי חֶלְבּוֹ אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא אָמַר רַב: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא עַל גַּבָּהּ, אֲבָל לְתוֹכָהּ — אָסוּר. אִי אָמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא "לְהַחֲזִיר" תְּנַן — הַיְינוּ דְּשָׁנֵי בֵּין תּוֹכָהּ לְעַל גַּבָּהּ. אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ "לְשַׁהוֹת" תְּנַן, מַה לִּי תּוֹכָהּ מַה לִּי עַל גַּבָּהּ? — מִי סָבְרַתְּ רַבִּי חֶלְבּוֹ אַרִישָׁא קַאֵי? אַסֵּיפָא קַאֵי: "וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים אַף מַחֲזִירִין" — וְאָמַר רַבִּי חֶלְבּוֹ אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא אָמַר רַב: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא עַל גַּבָּהּ, אֲבָל תּוֹכָהּ — אָסוּר.

תָּא שְׁמַע: שְׁתֵּי כִּירוֹת הַמְּתְאִימוֹת, אַחַת גְּרוּפָה וּקְטוּמָה, וְאַחַת שֶׁאֵינָהּ גְּרוּפָה וְאֵינָהּ קְטוּמָה: מְשַׁהִין עַל גַּבֵּי גְּרוּפָה וּקְטוּמָה וְאֵין מְשַׁהִין עַל שֶׁאֵינָהּ גְּרוּפָה וְאֵינָהּ קְטוּמָה. וּמָה הֵן מְשַׁהִין? — בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: וְלֹא כְלוּם. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: חַמִּין, אֲבָל לֹא תַּבְשִׁיל. עָקַר — דִּבְרֵי הַכֹּל לֹא יַחֲזִיר, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר — בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: חַמִּין, אֲבָל לֹא תַּבְשִׁיל. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: חַמִּין וְתַבְשִׁיל. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: נוֹטְלִין, אֲבָל לֹא מַחֲזִירִין. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אַף מַחֲזִירִין.

אִי אָמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא "לְשַׁהוֹת" תְּנַן, מַתְנִיתִין מַנִּי — רַבִּי יְהוּדָה הִיא. אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ "לְהַחֲזִיר" תְּנַן, מַתְנִיתִין מַנִּי? לָא רַבִּי יְהוּדָה וְלָא רַבִּי מֵאִיר. אִי רַבִּי מֵאִיר — קַשְׁיָא לְבֵית שַׁמַּאי בַּחֲדָא, וּלְבֵית הִלֵּל בְּתַרְתֵּי. אִי רַבִּי יְהוּדָה, קַשְׁיָא גְּרוּפָה וּקְטוּמָה.

לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ "לְהַחֲזִיר" תְּנַן, וְתַנָּא דִּידַן סָבַר לַהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה בַּהֲדָא וּפְלִיג עֲלֵיהּ בַּהֲדָא.
סָבַר לַהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה בַּהֲדָא — בְּחַמִּין וְתַבְשִׁיל, וְנוֹטְלִין וּמַחֲזִירִין. וּפְלִיג עֲלֵיהּ בַּהֲדָא — דְּאִילּוּ תַּנָּא דִּידַן סָבַר לְשַׁהוֹת וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ גָּרוּף וְקָטוּם, וְרַבִּי יְהוּדָה סָבַר בִּלְשַׁהוֹת נָמֵי גָּרוּף וְקָטוּם — אִין, אִי לָא — לָא.
אִיבַּעְיָא לְהוּ: מַהוּ לִסְמוֹךְ בָּהּ? תּוֹכָהּ וְגַבָּהּ אָסוּר, אֲבָל לִסְמוֹךְ בָּהּ — שַׁפִּיר דָּמֵי, אוֹ דִילְמָא לָא שְׁנָא.
תָּא שְׁמַע: שְׁתֵּי כִּירוֹת הַמַּתְאִימוֹת, אַחַת גְּרוּפָה וּקְטוּמָה וְאַחַת שֶׁאֵינָהּ גְּרוּפָה וּקְטוּמָה, מְשַׁהִין עַל גַּבֵּי גְּרוּפָה וּקְטוּמָה. וְאַף עַל גַּב דְּקָא סָלֵיק לֵיהּ הַבְלָא מֵאִידָּךְ! דִּילְמָא שָׁאנֵי הָתָם, דְּכֵיוָן דְּמִידְּלֵיָא שָׁלֵיט בָּהּ אַוִּירָא.
תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַב סְפָרָא אָמַר רַב חִיָּיא: קְטָמָהּ וְנִתְלַבְּתָה, סוֹמְכִין לָהּ וּמְקַיְּימִין עָלֶיהָ, וְנוֹטְלִין מִמֶּנָּה וּמַחֲזִירִין לָהּ. שְׁמַע מִינָּה לִסְמוֹךְ נָמֵי, קְטָמָהּ — אִין, לֹא קְטָמָהּ — לָא.
וּלְטַעְמָיךְ, "נוֹטְלִין מִמֶּנָּה" דְּקָתָנֵי, קְטָמָהּ — אִין, לֹא קְטָמָהּ — לָא?! אֶלָּא תְּנָא נוֹטְלִין מִשּׁוּם מַחֲזִירִין, הָכָא נָמֵי תְּנָא סוֹמְכִין מִשּׁוּם מְקַיְּימִין.
הָכִי הַשְׁתָּא?! הָתָם נוֹטְלִין וּמַחֲזִירִין בְּחַד מָקוֹם הוּא, תְּנָא נוֹטְלִין מִשּׁוּם מַחֲזִירִין. אֶלָּא הָכָא — סוֹמְכִין בְּחַד מָקוֹם הוּא וּמְקַיְּימִין בְּחַד מָקוֹם הוּא.
מַאי הָוֵי עֲלַהּ? תָּא שְׁמַע: כִּירָה שֶׁהִסִּיקוּהָ בְּגֶפֶת וּבְעֵצִים סוֹמְכִין לָהּ, וְאֵין מְקַיְּימִין אֶלָּא אִם כֵּן גְּרוּפָה וּקְטוּמָה. גֶּחָלִים שֶׁעָמְמוּ אוֹ שֶׁנָּתַן עָלֶיהָ נְעוֹרֶת שֶׁל פִּשְׁתָּן דַּקָּה — הֲרֵי הִיא כִּקְטוּמָה.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַב אוֹשַׁעְיָא: קְטָמָהּ וְהוּבְעֲרָה מְשַׁהִין עָלֶיהָ חֲמִין שֶׁהוּחַמּוּ כָּל צוֹרְכָן וְתַבְשִׁיל שֶׁבִּישֵּׁל כָּל צוֹרְכּוֹ.

דף לז:

שְׁמַע מִינָּה מִצְטַמֵּק וְיָפֶה לוֹ מוּתָּר! שָׁאנֵי הָכָא דְּקַטְמַהּ. אִי הָכִי מַאי לְמֵימְרָא?! הוּבְעֲרָה אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ, מַהוּ דְּתֵימָא כֵּיוָן דְּהוּבְעֲרָה הָדְרָא לָהּ לְמֵילְתָא קַמַּיְיתָא, קָמַשְׁמַע לַן.
אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: קְטָמָהּ וְהוּבְעֲרָה, מְשַׁהִין עָלֶיהָ חֲמִין שֶׁהוּחַמּוּ כָּל צוֹרְכָן וְתַבְשִׁיל שֶׁבִּישֵּׁל כָּל צוֹרְכּוֹ, וַאֲפִילּוּ גֶּחָלִים שֶׁל רוֹתֶם. שְׁמַע מִינָּה מִצְטַמֵּק וְיָפֶה לוֹ מוּתָּר! — שָׁאנֵי הָכָא דְּקַטְמַהּ. אִי הָכִי מַאי לְמֵימְרָא?! הוּבְעֲרָה אִצְטְרִיכָא לֵיהּ. הַיְינוּ הָךְ! — גֶּחָלִים שֶׁל רוֹתֶם אִצְטְרִיכָא לֵיהּ.
אָמַר רַב שֵׁשֶׁת אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כִּירָה שֶׁהִסִּיקוּהָ בְּגֶפֶת וּבְעֵצִים מְשַׁהִין עָלֶיהָ חֲמִין שֶׁלֹּא הוּחַמּוּ כָּל צוֹרְכָן וְתַבְשִׁיל שֶׁלֹּא בִּישֵּׁל כָּל צוֹרְכּוֹ. עֲקַר — לֹא יַחֲזִיר עַד שֶׁיִּגְרוֹף אוֹ עַד

שֶׁיִּתֵּן אֵפֶר. קָסָבַר: מַתְנִיתִין ״לְהַחֲזִיר״ תְּנַן, אֲבָל לְשַׁהוֹת — מְשַׁהִין אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ גָּרוּף וְאֵינוֹ קָטוּם.

אָמַר רָבָא: תַּרְוַוְיְיהוּ תְּנַנְהִי. לְשַׁהוֹת תְּנֵינָא: אֵין נוֹתְנִין אֶת הַפַּת בְּתוֹךְ הַתַּנּוּר עִם חֲשִׁיכָה וְלֹא חֲרָרָה עַל גַּבֵּי גֶּחָלִים אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּקָּרְמוּ פָּנֶיהָ. הָא קָרְמוּ פָּנֶיהָ — שְׁרֵי. לְהַחֲזִיר נָמֵי תְּנֵינָא: בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים אַף מַחְזִירִין. וְעַד כָּאן לָא קָשְׁרוּ בֵּית הִלֵּל אֶלָּא בִּגְרוּפָה וּקְטוּמָה, אֲבָל בְּשֶׁאֵינָהּ גְּרוּפָה וּקְטוּמָה לָא! וְרַב שֵׁשֶׁת נָמֵי דְּיוּקָא דְּמַתְנִיתִין קָמַשְׁמַע לַן.

אָמַר רַב שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כֵּירָה שֶׁהִסִּיקוּהָ בְּגֶפֶת וּבְעֲצִים מְשַׁהִין עָלֶיהָ תַּבְשִׁיל שֶׁבִּישֵּׁל כָּל צוֹרְכּוֹ וְחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ כָּל צוֹרְכָּן וַאֲפִילּוּ מִצְטַמֵּק וְיָפֶה לוֹ. אָמַר לֵיהּ הָהוּא מִדְּרַבָּנַן לְרַב שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָה: הָא רַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרִי תַּרְוַוְיְיהוּ מִצְטַמֵּק וְיָפֶה לוֹ אָסוּר!

אָמַר לֵיהּ: אִטּוּ לֵית אֲנָא יָדַע דְּאָמַר רַב יוֹסֵף אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל מִצְטַמֵּק וְיָפֶה לוֹ — אָסוּר? כִּי קָאָמֵינָא לָךְ, לְרַבִּי יוֹחָנָן קָאָמֵינָא. אָמַר לֵיהּ רַב עוּקְבָא מִמֵּישָׁן לְרַב אָשֵׁי: אַתּוּן דְּמָקְרְבִיתּוּ לְרַב וּשְׁמוּאֵל — עֲבִידוּ כְּרַב וּשְׁמוּאֵל, אֲנַן נַעֲבֵיד כְּרַבִּי יוֹחָנָן.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַב יוֹסֵף: מַהוּ לְשַׁהוֹת? אָמַר לֵיהּ: הָא רַב יְהוּדָה מְשַׁהוּ לֵיהּ וְאָכֵיל. אָמַר לֵיהּ: בַּר מִינֵּיהּ דְּרַב יְהוּדָה, דְּכֵיוָן דְּמָסוֹפְקָן הוּא — אֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת נָמֵי שְׁרֵי לְמֶעְבַּד לֵיהּ. לֵי וְלָךְ מַאי? אָמַר לֵיהּ: בְּסוּרָא מְשַׁהוּ, דְּהָא רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק מָרֵי דְּעוֹבָדָא הֲוָה, וּמְשַׁהוּ לֵיהּ וְאָכֵיל. אָמַר רַב אָשֵׁי: קְאֵימְנָא קַמֵּיהּ דְּרַב הוּנָא וְשַׁהִין לֵיהּ כָּסָא דְּהַרְסָנָא וַאֲכַל, וְלָא יָדַעְנָא אִי מִשּׁוּם דְּקָסָבַר מִצְטַמֵּק וְיָפֶה לוֹ מוּתָּר, אִי מִשּׁוּם דְּכֵיוָן דְּאִית בֵּיהּ מִיחָא — מִצְטַמֵּק וְרַע לוֹ הוּא.

אָמַר רַב נַחְמָן: מִצְטַמֵּק וְיָפֶה לוֹ — אָסוּר, מִצְטַמֵּק וְרַע לוֹ — מוּתָּר. כְּלָלָא דְּמִלְּתָא: כָּל דְּאִית בֵּיהּ מֵיחָא — מִצְטַמֵּק וְרַע לוֹ, לְבַר מִתַּבְשִׁיל דְּלִיפְתָּא דְּאַף עַל גַּב דְּאִית בֵּיהּ מֵיחָא — מִצְטַמֵּק וְיָפֶה לוֹ הוּא. וְהָנֵי מִילֵּי דְּאִית בֵּיהּ בִּשְׂרָא, אֲבָל לֵית בֵּיהּ בִּשְׂרָא — מִצְטַמֵּק וְרַע לוֹ הוּא. וְכִי אִית בֵּיהּ בִּשְׂרָא נָמֵי לָא אֲמַרַן אֶלָּא דְּלָא קָבְעֵי לֵיהּ לְאוֹרְחִין, אֲבָל קָבְעֵי לֵיהּ לְאוֹרְחִין — מִצְטַמֵּק וְרַע לוֹ. לַפָּדָא דַּיְיסָא וְתַמְרֵי מִצְטַמֵּק וְרַע לָהֶן.

בְּעוֹ מִינֵּיהּ מֵרַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא:

דף לח.

שָׁכַח קְדֵירָה עַל גַּבֵּי כִּירָה וּבִשְּׁלָהּ בְּשַׁבָּת, מַהוּ? אִישְׁתִּיק וְלָא אָמַר לֵיהּ וְלָא מִידֵּי. לְמָחָר נָפַק דְּרַשׁ לְהוּ: הַמְבַשֵּׁל בְּשַׁבָּת, בְּשׁוֹגֵג — יֹאכַל, בְּמֵזִיד — לֹא יֹאכַל, וְלָא שְׁנָא.

מַאי "וְלָא שְׁנָא"? רַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּאָמְרִי תַּרְוַוְיְיהוּ לְהֵיתֵירָא: מְבַשֵּׁל הוּא דְּקָא עָבֵיד מַעֲשֶׂה בְּמֵזִיד — לֹא יֹאכַל, אֲבָל הַאי דְּלָא קָא עָבֵיד מַעֲשֶׂה — בְּמֵזִיד נָמֵי יֹאכַל. רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר לְאֵיסוּרָא: מְבַשֵּׁל הוּא דְּלָא אָתֵי לְאִיעָרוּמֵי, בְּשׁוֹגֵג יֹאכַל, אֲבָל הַאי דְּאָתֵי לְאִיעָרוּמֵי — בְּשׁוֹגֵג נָמֵי לָא יֹאכַל.

מֵיתִיבִי: שָׁכַח קְדֵירָה עַל גַּבֵּי כִּירָה וּבִישְּׁלָה בְּשַׁבָּת, בְּשׁוֹגֵג — יֹאכַל, בְּמֵזִיד — לֹא יֹאכַל. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — בְּחַמִּין שֶׁלֹּא הוּחַמּוּ כָּל צוֹרְכָן וְתַבְשִׁיל שֶׁלֹּא בִּישֵּׁל כָּל צוֹרְכּוֹ, אֲבָל חַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ כָּל צוֹרְכָן וְתַבְשִׁיל שֶׁבִּישֵּׁל כָּל צוֹרְכּוֹ, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד — יֹאכַל, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ כָּל צוֹרְכָן — מוּתָּרִין מִפְּנֵי שֶׁמִּצְטַמֵּק וְרַע לוֹ. וְתַבְשִׁיל שֶׁבִּישֵּׁל כָּל צוֹרְכּוֹ — אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁמִּצְטַמֵּק וְיָפֶה לוֹ, וְכָל הַמִּצְטַמֵּק וְיָפֶה לוֹ, כְּגוֹן כְּרוּב וּפוֹלִים וּבָשָׂר טָרוּף — אָסוּר, וְכָל הַמִּצְטַמֵּק וְרַע לוֹ — מוּתָּר.

קָתָנֵי מִיהָא תַּבְשִׁיל שֶׁלֹּא בִּישֵּׁל כָּל צוֹרְכּוֹ. בִּשְׁלָמָא לָרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק לָא קַשְׁיָא: כָּאן קוֹדֶם גְּזֵרָה, כָּאן לְאַחַר גְּזֵרָה. אֶלָּא רַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּאָמְרִי לְהֵיתֵירָא, אִי קוֹדֶם גְּזֵרָה — קַשְׁיָא מֵזִיד. אִי לְאַחַר גְּזֵרָה — קַשְׁיָא נָמֵי שׁוֹגֵג. קַשְׁיָא.

מַאי גְּזֵירְתָא? דְּאָמַר רַב יְהוּדָה בַּר שְׁמוּאֵל אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַב כָּהֲנָא אָמַר רַב: בַּתְּחִילָּה הָיוּ אוֹמְרִים הַמְבַשֵּׁל בְּשַׁבָּת, בְּשׁוֹגֵג — יֹאכַל, בְּמֵזִיד — לֹא יֹאכַל, וְהוּא הַדִּין לַשּׁוֹכֵחַ. מִשֶּׁרַבּוּ מְשַׁהִין בְּמֵזִיד וְאוֹמְרִים "שְׁכֵחִים אָנוּ", חָזְרוּ וְקָנְסוּ עַל הַשּׁוֹכֵחַ.

קַשְׁיָא דְּרַבִּי מֵאִיר אַדְּרַבִּי מֵאִיר, קַשְׁיָא דְּרַבִּי יְהוּדָה אַדְּרַבִּי יְהוּדָה! דְּרַבִּי מֵאִיר אַדְּרַבִּי מֵאִיר לָא קַשְׁיָא: הָא לְכַתְּחִילָּה, הָא דִּיעֲבַד. דְּרַבִּי יְהוּדָה אַדְּרַבִּי יְהוּדָה נָמֵי לָא קַשְׁיָא: כָּאן — בִּגְרוּפָּה וּקְטוּמָה, כָּאן — בְּשֶׁאֵינָהּ גְּרוּפָּה וּקְטוּמָה.

אִיבַּעְיָא לְהוּ: עָבַר וְשִׁהָה מַאי? מִי קָנְסוּהוּ רַבָּנָן, אוֹ לָא? תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל בַּר נָתָן אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: כְּשֶׁהָלַךְ רַבִּי יוֹסֵי לְצִיפּוֹרִי מָצָא חַמִּין שֶׁנִּשְׁתַּהוּ עַל גַּבֵּי כִּירָה וְלֹא אָסַר לָהֶן, בֵּיצִים מְצוּמָּקוֹת שֶׁנִּשְׁתַּהוּ עַל גַּבֵּי כִּירָה, וְאָסַר לָהֶן. מַאי לָאו לְאוֹתוֹ שַׁבָּת? — לָא, לְשַׁבָּת הַבָּאָה.

מִכְּלָל דְּבֵיצִים מְצוּמָּקוֹת — מִצְטַמְּקוֹת וְיָפֶה לָהֶן נִינְהוּ? אִין. דְּאָמַר רַב חָמָא בַּר חֲנִינָא: פַּעַם אַחַת נִתְאָרַחְתִּי אֲנִי וְרַבִּי לִמְקוֹם אֶחָד וְהֵבִיאוּ לְפָנֵינוּ בֵּיצִים מְצוּמָּקוֹת כְּעוּזָּרְדִּין וְאָכַלְנוּ מֵהֶן הַרְבֵּה.

בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: אַף מַחְזִירִין. אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: לְדִבְרֵי הָאוֹמֵר

דף לח:

מַחְזִירִין, אֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת. וְאַף רַבִּי אוֹשַׁעְיָא סָבַר ״אַף מַחְזִירִין״ — אֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת. דְּאָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: פַּעַם אַחַת הָיִינוּ עוֹמְדִים לְעֵילָּא מֵרַבִּי חִיָּיא רַבָּה וְהֶעֱלָנוּ לוֹ קוּמְקְמוֹס שֶׁל חַמִּין מִדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה לְדִיוֹטָא הָעֶלְיוֹנָה, וּמָזְגְנוּ לוֹ אֶת הַכּוֹס, וְהֶחֱזַרְנוּהוּ לִמְקוֹמוֹ, וְלֹא אָמַר לָנוּ דָּבָר.

אָמַר רַבִּי זְרִיקָא אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַבִּי תַּדַּאי: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁעוֹדָן בְּיָדוֹ, אֲבָל הִנִּיחָן עַל גַּבֵּי קַרְקַע — אָסוּר. אָמַר רַבִּי אַמִּי: רַבִּי תַּדַּאי דַּעֲבַד — לְגַרְמֵיהּ הוּא דַּעֲבַד. אֶלָּא הָכִי אָמַר רַבִּי חִיָּיא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֲפִילּוּ הִנִּיחָה עַל גַּבֵּי קַרְקַע — מוּתָּר.

פְּלִיגִי בַּהּ רַב דִּימִי וְרַב שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָה, וְתַרְוַיְיהוּ מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר אָמְרִי. חַד אָמַר: עוֹדָן בְּיָדוֹ — מוּתָּר, עַל גַּבֵּי קַרְקַע — אָסוּר. וְחַד אָמַר: הִנִּיחָן עַל גַּבֵּי קַרְקַע נָמֵי מוּתָּר. אָמַר חִזְקִיָּה מִשְּׁמֵיהּ דְּאַבָּיֵי: הָא דְּאָמְרַתְּ עוֹדָן בְּיָדוֹ — מוּתָּר, לָא אֲמַרַן אֶלָּא שֶׁדַּעְתּוֹ לְהַחֲזִיר, אֲבָל אֵין דַּעְתּוֹ לְהַחֲזִיר — אָסוּר. מִכְּלָל דְּעַל גַּבֵּי קַרְקַע אַף עַל פִּי שֶׁדַּעְתּוֹ לְהַחֲזִיר — אָסוּר. אִיכָּא דְּאָמְרִי, אָמַר חִזְקִיָּה מִשְּׁמֵיהּ דְּאַבָּיֵי: הָא דְּאָמְרַתְּ עַל גַּבֵּי קַרְקַע — אָסוּר, לָא אֲמַרַן אֶלָּא שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לְהַחֲזִיר, אֲבָל דַּעְתּוֹ לְהַחֲזִיר — מוּתָּר. מִכְּלָל שֶׁבְּעוֹדָן בְּיָדוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לְהַחֲזִיר — מוּתָּר. בָּעֵי רַבִּי יִרְמְיָה: תְּלָאָן בְּמַקֵּל מַהוּ? הִנִּיחָן עַל גַּבֵּי מַטָּה מַהוּ? בָּעֵי רַב אָשֵׁי: פִּינֵּן מְמַיְּחֵם לְמִיחַם מַהוּ? — תֵּיקוּ.

מַתְנִי׳ תַּנּוּר שֶׁהִסְקִיקוּהוּ בְּקַשׁ וּבִגְבָבָא לֹא יִתֵּן בֵּין מִתּוֹכוֹ בֵּין מֵעַל גַּבָּיו. כּוּפַּח שֶׁהִסְקִיקוּהוּ בְּקַשׁ וּבִגְבָבָא — הֲרֵי זֶה כִּכְיָרַיִם, בְּגֶפֶת וּבְעֵצִים — הֲרֵי הוּא כְּתַנּוּר.

גְּמָ׳ תַּנּוּר שֶׁהִסְקִיקוּהוּ: סָבַר רַב יוֹסֵף לְמֵימַר ״תּוֹכוֹ״ — תּוֹכוֹ מַמָּשׁ, ״עַל גַּבָּיו״ — עַל גַּבָּיו מַמָּשׁ, אֲבָל לְסָמוֹךְ שַׁפִּיר דָּמֵי. אִיתִיבֵיהּ אַבָּיֵי: כּוּפַּח שֶׁהִסְקִיקוּהוּ בְּקַשׁ וּבִגְבָבָא הֲרֵי הוּא כִּכְיָרַיִם, בְּגֶפֶת וּבְעֵצִים הֲרֵי הוּא כְּתַנּוּר, וְאָסוּר. הָא כִּכְיָרָה — שְׁרֵי. בְּמַאי עָסְקִינַן? אִילֵימָא עַל גַּבָּיו, וּבְמַאי? אִילֵימָא כְּשֶׁאֵינוֹ גָּרוּף וְקָטוּם, אֶלָּא כִּירָה כִּי אֵינָהּ גְּרוּפָה וּקְטוּמָה, עַל גַּבָּיו מִי שְׁרֵי? אֶלָּא לָאו לְסָמוֹךְ, וְקָתָנֵי: הֲרֵי הוּא כְּתַנּוּר, וַאֲסִיר!

אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה: הָכָא בְּכוּפַּח גָּרוּף וְקָטוּם, וְתַנּוּר גְּרוּפָה וּקְטוּמָה עָסְקִינַן. הֲרֵי הוּא כְּתַנּוּר — דְּאַף עַל גַּב דְּגָרוּף וְקָטוּם — עַל גַּבָּיו אָסוּר, דְּאִי כְּכִירָה כִּי גְּרוּפָה וּקְטוּמָה — שַׁפִּיר דָּמֵי. תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּאַבָּיֵי: תַּנּוּר שֶׁהִסְקִיקוּהוּ בְּקַשׁ וּבִגְבָבָא אֵין סוֹמְכִין לוֹ, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר עַל גַּבָּיו, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר לְתוֹכוֹ, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּגֶפֶת וּבְעֵצִים. כּוּפַּח שֶׁהִסְקִיקוּהוּ בְּקַשׁ וּבִגְבָבָא סוֹמְכִין לוֹ, וְאֵין נוֹתְנִין עַל גַּבָּיו. בְּגֶפֶת וּבְעֵצִים אֵין סוֹמְכִין לוֹ.

אֲמַר לֵיהּ רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא לְרַב אָשֵׁי: הַאי כּוּפָּח הֵיכִי דָּמֵי? אִי כְּכִירָה דָּמֵי, אֲפִילּוּ בְּגֶפֶת וּבְעֵצִים נָמֵי! אִי כְּתַנּוּר דָּמֵי, אֲפִילּוּ בְּקַשׁ וּבִגְבָבָא נָמֵי לָא! אֲמַר לֵיהּ: נְפִישׁ הַבְלֵיהּ מִדְּכִירָה וְזוּטַר הַבְלֵיהּ מִדְּתַנּוּר.

הֵיכִי דָּמֵי כּוּפָּח, הֵיכִי דָּמֵי כִּירָה? אֲמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא: כּוּפָּח — מָקוֹם שְׁפִיתַת קְדֵרָה אַחַת. כִּירָה — מָקוֹם שְׁפִיתַת שְׁתֵּי קְדֵרוֹת. אֲמַר אַבָּיֵי, וְאִיתֵּימָא רַבִּי יִרְמְיָה: אַף אֲנַן נָמֵי תְּנֵינָא: כִּירָה שֶׁנֶּחְלְקָה לְאוֹרְכָּה — טְהוֹרָה. לְרָחְבָּהּ — טְמֵאָה. כּוּפָּח, בֵּין לְאוֹרְכּוֹ בֵּין לְרוֹחְבּוֹ — טָהוֹר.

מַתְנִי' אֵין נוֹתְנִין בֵּיצָה בְּצַד הַמַּיחַם בִּשְׁבִיל שֶׁתִּתְגַּלְגֵּל, וְלֹא יַפְקִיעֶנָּה בְּסוּדָרִין. וְרַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר. וְלֹא יַטְמִינֶנָּה בְּחוֹל וּבָאֵבָק דְּרָכִים בִּשְׁבִיל שֶׁתִּצָּלֶה.

מַעֲשֶׂה שֶׁעָשׂוּ אַנְשֵׁי טְבֶרְיָא וְהֵבִיאוּ סִילּוֹן שֶׁל צוֹנֵן לְתוֹךְ אַמָּה שֶׁל חַמִּין. אָמְרוּ לָהֶם חֲכָמִים: אִם בְּשַׁבָּת — כְּחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ בְּשַׁבָּת, וַאֲסוּרִין בִּרְחִיצָה וּבִשְׁתִיָּה. אִם בְּיוֹם טוֹב — כְּחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ בְּיוֹם טוֹב, וַאֲסוּרִין בִּרְחִיצָה, וּמוּתָּרִין בִּשְׁתִיָּה.

גְּמָ' אִיבַּעְיָא לְהוּ: גִּלְגֵּל מַאי? אָמַר רַב יוֹסֵף: גִּלְגֵּל — חַיָּיב חַטָּאת. אָמַר מָר בְּרֵיהּ דְּרָבִינָא: אַף אֲנַן נָמֵי תְּנֵינָא:

דף לט.

כָּל שֶׁבָּא בְּחַמִּין מִלְּפָנֵי הַשַּׁבָּת — שׁוֹרִין אוֹתוֹ בְּחַמִּין בְּשַׁבָּת, וְכָל שֶׁלֹּא בָּא בְּחַמִּין מִלְּפָנֵי הַשַּׁבָּת — מְדִיחִין אוֹתוֹ בְּחַמִּין בַּשַּׁבָּת. חוּץ מִן הַמְּלִיחַ יָשָׁן וְקוֹלְיֵיס הָאִיסְפָּנִין, שֶׁהַדְּחָתָן זוֹ הִיא גְּמַר מְלַאכְתָּן. שְׁמַע מִינַּהּ.

וְלֹא יַפְקִיעֶנָּה בְּסוּדָרִין: וְהָא דְּתָנַן נוֹתְנִין תַּבְשִׁיל לְתוֹךְ הַבּוֹר בִּשְׁבִיל שֶׁיְּהֵא שָׁמוּר, וְאֶת הַמַּיִם הַיְּפִים בָּרָעִים בִּשְׁבִיל שֶׁיִּצָּנְנוּ, וְאֶת הַצּוֹנֵן בַּחַמָּה בִּשְׁבִיל שֶׁיֵּחַמּוּ — לֵימָא רַבִּי יוֹסֵי הִיא וְלָא רַבָּנַן?

אָמַר רַב נַחְמָן: בְּחַמָּה — דְּכוּלֵּי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דִּשְׁרֵי. בְּתוֹלְדוֹת הָאוּר — כּוּלֵּי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דַּאֲסִיר. כִּי פְּלִיגִי בְּתוֹלְדוֹת הַחַמָּה: מָר סָבַר גָּזְרִינַן תּוֹלְדוֹת הַחַמָּה אַטּוּ תּוֹלְדוֹת הָאוּר, וּמָר סָבַר לָא גָּזְרִינַן.

וְלֹא יַטְמִינֶנָּה בְּחוֹל: וְלִיפְלוֹג נָמֵי רַבִּי יוֹסֵי בְּהָא! רַבָּה אָמַר: גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַטְמִין בְּרֶמֶץ. רַב יוֹסֵף אָמַר: מִפְּנֵי שֶׁמְּזִיז עָפָר מִמְּקוֹמוֹ. מַאי בֵּינַיְיהוּ? אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ עָפָר תִּיחוּחַ.

מֵיתִיבִי, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מְגַלְגְּלִין בֵּיצָה עַל גַּבֵּי גַּג רוֹתֵחַ, וְאֵין מְגַלְגְּלִין בֵּיצָה עַל גַּבֵּי סִיד רוֹתֵחַ. בִּשְׁלָמָא לְמַאן דְּאָמַר גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַטְמִין בְּרֶמֶץ — לֵיכָּא לְמֵימְגְזַר. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר מִפְּנֵי שֶׁמְּזִיז עָפָר מִמְּקוֹמוֹ, לִיגְזַר? — סְתָם גַּג לֵית בֵּיהּ עָפָר.

תָּא שְׁמַע: מַעֲשֶׂה שֶׁעָשׂוּ אַנְשֵׁי טְבֶרְיָא וְהֵבִיאוּ סִילוֹן שֶׁל צוֹנֵן לְתוֹךְ אַמָּה שֶׁל חַמִּין וְכוּ׳. בִּשְׁלָמָא לְמַאן דְּאָמַר גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַטְמִין בְּרֶמֶץ — הַיְינוּ דְּדָמְיָא לְהַטְמָנָה. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר מִפְּנֵי שֶׁמְּזִיז עָפָר מִמְּקוֹמוֹ — מַאי אִיכָּא לְמֵימַר?

מִי סָבְרַתְּ מַעֲשֶׂה טְבֶרְיָא אַסִּיפָא קָאֵי? אַרֵישָׁא קָאֵי: לֹא יַפְקִיעֶנָּה בְּסוּדָרִין וְרַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר, וְהָכִי קָאָמְרִי לֵיהּ רַבָּנַן לְרַבִּי יוֹסֵי: הָא מַעֲשֶׂה דְּאַנְשֵׁי טְבֶרְיָא דְּתוֹלְדוֹת חַמָּה הוּא, וְאָסְרִי לְהוּ רַבָּנַן! אֲמַר לְהוּ: הַהוּא תּוֹלְדוֹת אוּר הוּא, דְּחָלְפִי אַפִּיתְחָא דְּגֵיהִנֹּם.

אָמַר רַב חִסְדָּא:

דף לט:

מַעֲשֶׂה שֶׁעָשׂוּ אַנְשֵׁי טְבֶרְיָא וְאָסְרִי לְהוּ רַבָּנַן בָּטְלָה הַטְמָנָה בְּדָבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל, וַאֲפִילּוּ מִבְּעוֹד יוֹם. אֲמַר עוּלָּא: הֲלָכָה כְּאַנְשֵׁי טְבֶרְיָא. אָמַר לֵיהּ רַב נַחְמָן: כְּבָר תַּבְּרִינְהוּ אַנְשֵׁי טְבֶרְיָא לְסִילּוֹנַייְהוּ.

מַעֲשֶׂה שֶׁעָשׂוּ אַנְשֵׁי טְבֶרְיָא: מַאי רְחִיצָה? אִילֵימָא רְחִיצַת כָּל גּוּפּוֹ — אֶלָּא חַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ בְּשַׁבָּת הוּא דַּאֲסוּרִין, הָא חַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת מוּתָּרִין? וְהָתַנְיָא: חַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, לְמָחָר רוֹחֵץ בָּהֶן פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו, אֲבָל לֹא כָּל גּוּפּוֹ! אֶלָּא פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו.

אֵימָא סֵיפָא: בְּיוֹם טוֹב, כְּחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ בְּיוֹם טוֹב, וַאֲסוּרִין בִּרְחִיצָה וּמוּתָּרִין בִּשְׁתִיָּה. לֵימָא תְּנַן סָתְמָא כְּבֵית שַׁמַּאי? דִּתְנַן, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: לֹא יָחֵם אָדָם חַמִּין לְרַגְלָיו אֶלָּא אִם כֵּן רָאוּיִין לִשְׁתִיָּה, וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין.

אָמַר רַב אִיקָא בַּר חֲנַנְיָא: לְהִשְׁתַּטֵּחַ בָּהֶן כָּל גּוּפּוֹ עָסְקִינַן, וְהַאי תַּנָּא הוּא דְּתַנְיָא: לֹא יִשְׁתַּטֵּחַ אָדָם כָּל גּוּפּוֹ בֵּין בְּחַמִּין וּבֵין בְּצוֹנֵן — דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּחַמִּין — אָסוּר, בְּצוֹנֵן — מוּתָּר.

אָמַר רַב חִסְדָּא: מַחֲלוֹקֶת בִּכְלִי, אֲבָל בְּקַרְקַע — דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר. וְהָא מַעֲשֶׂה דְּאַנְשֵׁי טְבֶרְיָא בְּקַרְקַע הֲוָה וְאָסְרִי לְהוּ רַבָּנַן! אֶלָּא אִי אִיתְּמַר, הָכִי אִיתְּמַר: מַחֲלוֹקֶת בְּקַרְקַע, אֲבָל בִּכְלִי — דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר.

אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה. אָמַר לֵיהּ רַב יוֹסֵף: בְּפֵירוּשׁ שְׁמִיעַ לָךְ, אוֹ מִכְּלָלָא שְׁמִיעַ לָךְ? מַאי כְּלָלָא? — דְּאָמַר רַב תַּנְחוּם אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר רַבִּי יַנַּאי אָמַר (רַב) [רַבִּין]: כָּל מָקוֹם שֶׁאָתָה מוֹצֵא שְׁנַיִם חֲלוּקִין וְאֶחָד מַכְרִיעַ — הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּכְרִיעַ. חוּץ מִקּוּלֵּי מַטְלָנִיּוֹת, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַחְמִיר, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מֵיקַל, וְרַבִּי עֲקִיבָא מַכְרִיעַ — אֵין הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּכְרִיעַ. חָדָא: דְּרַבִּי עֲקִיבָא תַּלְמִיד הוּא. וְעוֹד: הָא

דף מ.

הֲדַר בֵּיהּ רַבִּי עֲקִיבָא לְגַבֵּיהּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. וְאִי מִכְּלָלָא, מַאי? דִּילְמָא הָנֵי מִילֵּי בְּמַתְנִיתִין, אֲבָל בְּבָרַיְיתָא — לָא. אָמַר לֵיהּ: אֲנָא בְּפֵירוּשׁ שְׁמִיעַ לִי.

אִתְּמַר: חֲמִין שֶׁהוּחַמּוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, רַב אָמַר: לְמָחָר רוֹחֵץ בָּהֶן כָּל גּוּפוֹ, אֵבֶר אֵבֶר. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: לֹא הִתִּירוּ לִרְחוֹץ אֶלָּא פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו. מֵיתִיבִי: חֲמִין שֶׁהוּחַמּוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, לְמָחָר רוֹחֵץ בָּהֶן פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו אֲבָל לֹא כָּל גּוּפוֹ. תִּיובְתָּא דְּרַב. אָמַר לְךָ רַב: "לֹא כָּל גּוּפוֹ" — בְּבֵת אַחַת, אֶלָּא אֵבֶר אֵבֶר. וְהָא "פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו" קָתָנֵי! — כְּעֵין פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו.

תָּא שְׁמַע: לֹא הִתִּירוּ לִרְחוֹץ בְּחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת אֶלָּא פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו! הָכָא נָמֵי, כְּעֵין פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו.

תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל: חַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, לְמָחָר רוֹחֵץ בָּהֶן פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו, אֲבָל לֹא כָּל גּוּפוֹ אֵבֶר אֵבֶר. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר חַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ בְּיוֹם טוֹב. רַבָּה מַתְנֵי לַהּ לְהָא שְׁמַעְתָּא דְּרַב בְּהַאי לִישָׁנָא: חַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְמָחָר, אָמַר רַב: רוֹחֵץ בָּהֶן כָּל גּוּפוֹ וּמְשַׁיֵּיר אֵבֶר אֶחָד. אֵיתִיבֵיהּ כָּל הָנֵי תִּיובְתָּא. תִּיובְתָּא.

אָמַר לֵיהּ רַב יוֹסֵף לְאַבָּיֵי: רַבָּה מִי קָא עָבֵיד כִּשְׁמַעְתֵּיהּ דְּרַב? אָמַר לֵיהּ: לָא יָדַעְנָא. מַאי תִּיבְעֵי לֵיהּ? פְּשִׁיטָא דְּלָא עָבֵיד, דְּהָא אִיתּוֹתַב. (דִּילְמָא) לָא שְׁמִיעָא לֵיהּ.

וְאִי לָא שְׁמִיעָא לֵיהּ — וַדַּאי עָבֵיד. דְּאָמַר אַבָּיֵי: כָּל מִילֵּי דְּמָר עָבֵיד כְּרַב, בַּר מֵהָנֵי תְּלָת דְּעָבֵיד כִּשְׁמוּאֵל. מְטִילִין מִבֶּגֶד לְבֶגֶד, וּמַדְלִיקִין מִנֵּר לְנֵר, וַהֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּגִרְירָה! — כְּחוּמְרֵי דְּרַב עָבֵיד, כְּקוּלֵּי דְּרַב לָא עָבֵיד.

תָּנוּ רַבָּנָן: מָרְחָץ שֶׁפִּקְּקוּ נִקְבָיו מֵעֶרֶב שַׁבָּת, לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת רוֹחֵץ בּוֹ מִיָּד. פִּקְּקוּ נִקְבָיו מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, לְמָחָר נִכְנָס וּמַזִּיעַ, וְיוֹצֵא וּמִשְׁתַּטֵּף בַּבֵּית הַחִיצוֹן.

אָמַר רַב יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּמָרְחָץ שֶׁל בְּנֵי בְּרַק שֶׁפִּקְּקוּ נִקְבָיו מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, לְמָחָר נִכְנַס רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא וְהִזִּיעוּ בּוֹ וְיָצְאוּ וְנִשְׁתַּטְּפוּ בַּבֵּית הַחִיצוֹן. אֶלָּא שֶׁחַמִּין שֶׁלּוֹ מְחוּפִּין בְּנִסָּרִים. כְּשֶׁבָּא הַדָּבָר לִפְנֵי חֲכָמִים, אָמְרוּ: אַף עַל פִּי שֶׁאֵין חַמִּין שֶׁלּוֹ מְחוּפִּין בְּנִסָּרִין. וּמְשָׁרֲבוּ עוֹבְרֵי עֲבֵירָה הִתְחִילוּ לֶאֱסוֹר. אַמְבַּטְיָאוֹת שֶׁל כְּרַכִּין — מְטַיֵּיל בָּהֶן וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

מַאי "עוֹבְרֵי עֲבֵירָה"? דְּאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן פַּזִּי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי מִשּׁוּם בַּר קַפָּרָא: בַּתְּחִילָּה הָיוּ רוֹחֲצִין בְּחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת. הִתְחִילוּ הַבַּלָּנִים לְהָחֵם בְּשַׁבָּת, וְאוֹמְרִים: מֵעֶרֶב שַׁבָּת הוּחַמּוּ. אָסְרוּ אֶת הַחַמִּין וְהִתִּירוּ אֶת הַזִּיעָה. וַעֲדַיִין הָיוּ רוֹחֲצִין בְּחַמִּין וְאוֹמְרִים: "מְזִיעִין אֲנַחְנוּ". אָסְרוּ לָהֶן אֶת הַזִּיעָה וְהִתִּירוּ חַמֵּי טְבֶרְיָה. וַעֲדַיִין הָיוּ

רוֹחֲצִין בְּחַמֵּי טְבֶרְיָה רָחַצְנוּ. אָסְרוּ לָהֶן חַמֵּי טְבֶרְיָה וְהִתִּירוּ לָהֶן אֶת הַצּוֹנֶן. רָאוּ שֶׁאֵין הַדָּבָר עוֹמֵד לָהֶן, הִתִּירוּ לָהֶן חַמֵּי טְבֶרְיָה וְזֵיעָה בִּמְקוֹמָהּ עוֹמֶדֶת. אָמַר רָבָא: הַאי מַאן דְּעָבַר אַדְּרַבָּנַן, שְׁרֵי לְמֵיקְרֵי לֵיהּ "עֲבַרְיֵינָא": כְּמַאן —

דף מ:

כִּי הַאי תַּנָּא:

אַמְבַּטְיָאוֹת שֶׁל כְּרַכִּים מְטַיֵּיל בָּהֶן וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. אָמַר רָבָא: דַּוְקָא כְּרַכִּין, אֲבָל דִּכְפָרִים — לָא. מַאי טַעְמָא — כֵּיוָן דְּזוּטְרִין נְפִישׁ הַבְלַיְיהוּ.

תָּנוּ רַבָּנָן: מִתְחַמֵּם אָדָם כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה וְיוֹצֵא וּמִשְׁתַּטֵּחַ בְּצוֹנֶן, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִשְׁתַּטֵּחַ בְּצוֹנֶן וְיִתְחַמֵּם כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה, מִפְּנֵי שֶׁמַּפְשִׁיר מַיִם שֶׁעָלָיו. תָּנוּ רַבָּנָן: מֵיחֵם אָדָם אֲלוּנְטִית וּמַנִּיחַ עַל בְּנֵי מֵעַיִם בְּשַׁבָּת, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יָבִיא קוֹמְקוּמוֹס שֶׁל מַיִם חַמִּין וְיַנִּיחֵנוּ עַל בְּנֵי מֵעַיִם בְּשַׁבָּת. וְדָבָר זֶה אֲפִילּוּ בַּחוֹל אָסוּר, מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה.

תָּנוּ רַבָּנָן: מֵבִיא אָדָם קִיתוֹן מַיִם וּמַנִּיחוֹ כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה. לֹא בִּשְׁבִיל שֶׁיֵּחַמּוּ, אֶלָּא בִּשְׁבִיל שֶׁתִּפּוּג צִינָּתָן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְבִיאָה אִשָּׁה פַּךְ שֶׁל שֶׁמֶן וּמְנִיחָתוֹ כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה. לֹא בִּשְׁבִיל שֶׁיִּבְשֹׁל, אֶלָּא בִּשְׁבִיל שֶׁיִּפְשַׁר. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִשָּׁה סָכָה יָדָהּ שֶׁמֶן וּמְחַמַּמְתָּהּ כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה, וְסָכָה לִבְנָהּ קָטָן, וְאֵינָהּ חוֹשֶׁשֶׁת.

אִיבַּעְיָא לְהוּ: שֶׁמֶן מָה הוּא לְתַּנָּא קַמָּא? רַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ לְהֶתֵּירָא, רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר לְאִיסּוּרָא. רַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ לְהֶתֵּירָא: שֶׁמֶן אַף עַל פִּי שֶׁהַיָּד סוֹלֶדֶת בּוֹ — מוּתָּר. קָסָבַר תַּנָּא קַמָּא שֶׁמֶן אֵין בּוֹ מִשּׁוּם בִּשּׁוּל. וַאֲתָא רַבִּי יְהוּדָה לְמֵימַר שֶׁמֶן יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם בִּשּׁוּל, וְהֶפְשֵׁרוֹ לֹא זֶה הוּא בִּשּׁוּלוֹ. וַאֲתָא רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל לְמֵימַר שֶׁמֶן יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם בִּשּׁוּל, וְהֶפְשֵׁרוֹ זֶהוּ בִּשּׁוּלוֹ.

רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר לְאִיסּוּרָא: שֶׁמֶן אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַיָּד סוֹלֶדֶת בּוֹ — אָסוּר. קָסָבַר שֶׁמֶן יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם בִּשּׁוּל, וְהֶפְשֵׁרוֹ זֶהוּ בִּשּׁוּלוֹ. וַאֲתָא רַבִּי יְהוּדָה לְמֵימַר הֶפְשֵׁרוֹ לֹא זֶהוּ בִּשּׁוּלוֹ. וַאֲתָא רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל לְמֵימַר שֶׁמֶן יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם בִּשּׁוּל, וְהֶפְשֵׁרוֹ זֶהוּ בִּשּׁוּלוֹ.

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל הֵיכָן תָּנָא קַמָּא? אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ כִּלְאַחַר יָד.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: אֶחָד שֶׁמֶן וְאֶחָד מַיִם, יָד סוֹלֶדֶת בּוֹ — אָסוּר, אֵין יָד סוֹלֶדֶת בּוֹ — מוּתָּר. וְהֵיכִי דָּמֵי יָד סוֹלֶדֶת בּוֹ? אָמַר רַחֲבָא: כָּל שֶׁכְּרִיסוֹ שֶׁל תִּינוֹק נִכְוֶוית.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר אַבְדִּימִי: פַּעַם אַחַת נִכְנַסְתִּי אַחַר רַבִּי לְבֵית הַמֶּרְחָץ, וּבִקַּשְׁתִּי לְהַנִּיחַ לוֹ פַּךְ שֶׁל שֶׁמֶן בְּאַמְבָּטִי, וְאָמַר לִי: טוֹל בִּכְלִי שֵׁנִי וְתֵן. שְׁמַע מִינַּהּ תְּלַת: שְׁמַע מִינַּהּ שֶׁמֶן יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם בִּשּׁוּל, וּשְׁמַע מִינַּהּ כְּלִי שֵׁנִי אֵינוֹ מְבַשֵּׁל, וּשְׁמַע מִינַּהּ הֶפְשֵׁרוֹ זֶהוּ בִּשּׁוּלוֹ.

הֵיכִי עָבֵיד הָכִי, וְהָאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בְּכָל מָקוֹם מוּתָּר לְהַרְהֵר חוּץ מִבֵּית הַמֶּרְחָץ וּבֵית הַכִּסֵּא! וְכִי תֵּימָא בִּלְשׁוֹן חוֹל אָמַר לֵיהּ, וְהָאָמַר אַבָּיֵי: דְּבָרִים שֶׁל חוֹל מוּתָּר לְאוֹמְרָן בִּלְשׁוֹן קוֹדֶשׁ, שֶׁל קוֹדֶשׁ אָסוּר לְאוֹמְרָן בִּלְשׁוֹן חוֹל! אַפְרוֹשֵׁי מֵאִיסּוּרָא שָׁאנֵי. תְּדַע, דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מַעֲשֶׂה בְּתַלְמִידוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר שֶׁנִּכְנַס אַחֲרָיו לְבֵית הַמֶּרְחָץ וּבִקֵּשׁ לְהַדִּיחַ קַרְקַע. וְאָמַר לוֹ: אֵין מַדִּיחִין. לָסוּף לוֹ קַרְקַע. אָמַר לוֹ: אֵין סָכִין. אַלְמָא אַפְרוֹשֵׁי מֵאִיסּוּרָא שָׁאנֵי, הָכָא נָמֵי לְאַפְרוֹשֵׁי מֵאִיסּוּרָא שָׁאנֵי.

אָמַר רָבִינָא: שָׁמַע מִינַּהּ הַמְבַשֵּׁל בְּחַמֵּי טְבֶרְיָא בְּשַׁבָּת — חַיָּיב. דְּהָא מַעֲשֶׂה דְּרַבִּי לְאַחַר גְּזֵירָה הֲוָה, וַאֲמַר לֵיהּ: טוֹל בִּכְלִי שֵׁנִי וְתַן. אִינִי?! וְהָאָמַר רַב חִסְדָּא הַמְבַשֵּׁל בְּחַמֵּי טְבֶרְיָא בְּשַׁבָּת — פָּטוּר! מַאי "חַיָּיב" נָמֵי דְּקָאָמַר — מַכַּת מַרְדּוּת.

אָמַר רַבִּי זֵירָא: אֲנָא חֲזִיתֵיהּ לְרַבִּי אֲבָהוּ דְּשָׁט בְּאַמְבָּטֵי, וְלָא יָדַעְנָא אִי עָקַר אִי לָא עָקַר. פְּשִׁיטָא דְּלָא עָקַר, דְּתַנְיָא: לֹא יְשׁוּט אָדָם בִּבְרֵיכָה מְלֵאָה מַיִם, וַאֲפִילּוּ עוֹמֶדֶת בֶּחָצֵר! לָא קַשְׁיָא, הָא

דף מא.

דְּלֵית לֵיהּ גִּידּוּדֵי, הָא דְּאִית לֵיהּ גִּידּוּדֵי.

וְאָמַר רַבִּי זֵירָא: אֲנָא חֲזִיתֵיהּ לְרַבִּי אֲבָהוּ שֶׁהִנִּיחַ יָדָיו כְּנֶגֶד פָּנָיו שֶׁל מַטָּה, וְלָא יָדַעְנָא אִי נָגַע אִי לָא נָגַע. פְּשִׁיטָא דְּלָא נָגַע, דְּתַנְיָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כָּל הָאוֹחֵז בָּאַמָּה וּמַשְׁתִּין — כְּאִילּוּ מֵבִיא מַבּוּל לָעוֹלָם.

אָמַר אַבָּיֵי: עֲשָׂאוּהָ כְּבוֹלֶשֶׁת. דִּתְנַן: בּוֹלֶשֶׁת שֶׁנִּכְנְסָה לָעִיר, בִּשְׁעַת שָׁלוֹם — חֲבִיּוֹת פְּתוּחוֹת אֲסוּרוֹת, סְתוּמוֹת מוּתָּרוֹת. בִּשְׁעַת מִלְחָמָה — אֵלּוּ וְאֵלּוּ מוּתָּרוֹת, לְפִי שֶׁאֵין פָּנַאי לְנַסֵּךְ. אַלְמָא כֵּיוָן דִּבְעִיתִי לָא מְנַסְּכִי. הָכָא נָמֵי, כֵּיוָן דִּבְעִית לָא אָתֵי לְהַרְהוֹרֵי. הָכָא מַאי בִּיעָתוּתָא? בִּיעָתוּתָא דְּנַהֲרָא.

אִינִי?! וְהָאָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב: כָּל הַמַּנִּיחַ יָדָיו כְּנֶגֶד פָּנָיו שֶׁל מַטָּה כְּאִילּוּ כּוֹפֵר בִּבְרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ! לָא קַשְׁיָא: הָא כִּי נָחֵית, הָא כִּי סָלֵיק. כִּי הָא דְּרָבָא שָׁחֵי. רַבִּי זֵירָא זָקֵיף. רַבָּנַן דְּבֵי רַב אַשִׁי, כִּי קָא נָחֲתִי — זָקְפִי, כִּי קָא סָלְקִי — שָׁחוּ.

רַבִּי זֵירָא הֲוָה קָא מִשְׁתַּמִּיט מִדְּרַב יְהוּדָה, דְּבָעֵי לְמִיסַּק לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. דְּאָמַר רַב יְהוּדָה: כָּל הָעוֹלֶה מִבָּבֶל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה, שֶׁנֶּאֱמַר: "בָּבֶלָה יוּבָאוּ וְשָׁמָּה יִהְיוּ". אָמַר: אֵיזִיל וְאֶשְׁמַע מִינֵּיהּ מִילְּתָא וְאֵיתֵי וְאֵיסַק. אֲזַל, אַשְׁכְּחֵיהּ דְּקָאֵי בֵּי בָאנֵי וְקָאָמַר לֵיהּ לְשַׁמְעֵיהּ: הָבִיאוּ לִי נֶתֶר, הָבִיאוּ לִי מַסְרֵק, פִּתְחוּ פּוּמַיְיכוּ וְאַפִּיקוּ הַבָּלָא, וְאִשְׁתּוּ מִמַּיָּא דְּבֵי בָאנֵי. אָמַר: אִילְמָלֵא לֹא בָּאתִי אֶלָּא לִשְׁמוֹעַ דָּבָר זֶה דַּיִּי.

בִּשְׁלָמָא ״הָבִיאוּ נָתָר, הָבִיאוּ מַסְרֵק״ — קָמַשְׁמַע לַן דְּבָרִים שֶׁל חוֹל מוּתָּר לְאוֹמְרָם בִּלְשׁוֹן קֹדֶשׁ. ״פִּתְחוּ פוּמַיְיכוּ וְאַפִּיקוּ הַבָּלָא״ — נָמֵי כְּדִשְׁמוּאֵל, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל: הַבָּלָא מַפֵּיק הַבָּלָא. אֶלָּא ״אִשְׁתּוּ מַיָּא דְּבֵי בָּאנֵי״ מַאי מְעַלְיוּתָא? דְּתַנְיָא אָכַל וְלֹא שָׁתָה — אֲכִילָתוֹ דָּם, וְזֶהוּ תְּחִילַּת חוֹלִי מֵעַיִים. אָכַל וְלֹא הָלַךְ אַרְבַּע אַמּוֹת — אֲכִילָתוֹ מַרְקֶבֶת, וְזֶהוּ תְּחִילַּת רֵיחַ רַע. הִנִּצְרְךָ לִנְקָבָיו וְאָכַל — דּוֹמֶה לְתַנּוּר שֶׁהִסְקִיקוּהוּ עַל גַּבֵּי אֶפְרוֹ, וְזֶהוּ תְּחִילַּת רֵיחַ זוֹהֲמָא. רָחַץ בְּחַמִּין וְלֹא שָׁתָה מֵהֶן — דּוֹמֶה לְתַנּוּר שֶׁהִסְקִיקוּהוּ מִבְּחוּץ וְלֹא הִסְקִיקוּהוּ מִבְּפָנִים. רָחַץ בְּחַמִּין וְלֹא נִשְׁתַּטֵּחַ בְּצוֹנֶן — דּוֹמֶה לְבַרְזֶל שֶׁהִכְנִיסוּהוּ לָאוּר וְלֹא הִכְנִיסוּהוּ לְצוֹנֶן. רָחַץ וְלֹא סָךְ — דּוֹמֶה לְמַיִם עַל גַּבֵּי חָבִית.

מַתְנִי' מוּלְיָאר הַגָּרוּף שׁוֹתִין הֵימֶנּוּ בְּשַׁבָּת. אַנְטִיכִי, אַף עַל פִּי שֶׁגְּרוּפָה אֵין שׁוֹתִין הֵימֶנָּה.

גְּמָ' הֵיכִי דָּמֵי מוּלְיָאר הַגָּרוּף? תְּנָא, מַיִם מִבִּפְנִים וְגֶחָלִים מִבְּחוּץ. אַנְטִיכִי: רַבָּה אָמַר — בֵּי כִירֵי. רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר — בֵּי דוּדֵי. מַאן דְּאָמַר בֵּי דוּדֵי כָּל שֶׁכֵּן בֵּי כִירֵי, וּמַאן דְּאָמַר בֵּי כִירֵי אֲבָל בֵּי דוּדֵי — לָא. תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַב נַחְמָן: אַנְטִיכִי אַף עַל פִּי שֶׁגְּרוּפָה וּקְטוּמָה אֵין שׁוֹתִין הֵימֶנָּה מִפְּנֵי שֶׁנִּחוּשְׁתָּה מְחַמַּמְתָּהּ.

מַתְנִי' הַמִּיחָם שֶׁפִּינָּהוּ לֹא יִתֵּן לְתוֹכוֹ צוֹנֶן בְּשָׁבִיל שֶׁיֵּחַמּוּ. אֲבָל נוֹתֵן הוּא לְתוֹכוֹ אוֹ לְתוֹךְ הַכּוֹס כְּדֵי לְהַפְשִׁירָן.

גְּמָ' מַאי קָאָמַר? אָמַר רַב אַדָּא בַּר מַתְנָא, הָכִי קָאָמַר: הַמִּיחָם שֶׁפִּינָּה מִמֶּנּוּ מַיִם חַמִּין לֹא יִתֵּן לְתוֹכָן מַיִם מוּעָטִים כְּדֵי שֶׁיֵּחַמּוּ, אֲבָל נוֹתֵן לְתוֹכוֹ מַיִם מְרוּבִּים כְּדֵי לְהַפְשִׁירָן.

דף מא:

וַהֲלֹא מְצָרֵף? רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא, דְּאָמַר: דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוְּין — מוּתָּר. מַתְקִיף לַהּ אַבָּיֵי: מִידֵּי מִיחָם שֶׁפִּינָּה מִמֶּנּוּ מַיִם קָתָנֵי?! מִיחָם שֶׁפִּינָּהוּ קָתָנֵי!

אֶלָּא אָמַר אַבָּיֵי, הָכִי קָאָמַר: הַמִּיחָם שֶׁפִּינָּהוּ וְיֵשׁ בּוֹ מַיִם חַמִּין — לֹא יִתֵּן לְתוֹכוֹ מַיִם מוּעָטִין בִּשְׁבִיל שֶׁיֵּחוֹמּוּ, אֲבָל נוֹתֵן לְתוֹכוֹ מַיִם מְרוּבִּים כְּדֵי לְהַפְשִׁירָן. וּמִיחָם שֶׁפִּינָּה מִמֶּנּוּ מַיִם — לֹא יִתֵּן לְתוֹכוֹ מַיִם כָּל עִיקָּר, מִפְּנֵי שֶׁמְּצָרֵף. וְרַבִּי יְהוּדָה הִיא, דְּאָמַר דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוְּין אָסוּר.

אָמַר רַב: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא לְהַפְשִׁיר, אֲבָל לְצָרֵף — אָסוּר. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: אֲפִילּוּ לְצָרֵף נָמֵי מוּתָּר. לְצָרֵף לְכַתְּחִילָּה מִי שָׁרֵי?! אֶלָּא אִי אִיתְּמַר הָכִי אִיתְּמַר: אָמַר רַב לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שִׁיעוּר לְהַפְשִׁיר, אֲבָל שִׁיעוּר לְצָרֵף — אָסוּר. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: אֲפִילּוּ שִׁיעוּר לְצָרֵף —

דף מב.

מוּתָּר.

לְמֵימְרָא דִּשְׁמוּאֵל כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן סְבִירָא לֵיהּ? וְהָאָמַר שְׁמוּאֵל: מְכַבִּין גַּחֶלֶת שֶׁל מַתֶּכֶת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יִזּוֹקוּ בָּהּ רַבִּים, אֲבָל לֹא גַּחֶלֶת שֶׁל עֵץ. וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ דְּסָבַר לַהּ כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן — אֲפִילּוּ שֶׁל עֵץ נָמֵי!

בְּדָבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוְּין סָבַר לַהּ כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּמִלְאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ סָבַר לַהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה. אָמַר רָבִינָא: הִלְכָךְ קוֹץ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מוֹלִיכוֹ פָּחוֹת פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, וּבְכַרְמְלִית אֲפִילּוּ טוּבָא.

אֲבָל נוֹתֵן כּוּ'. תָּנוּ רַבָּנָן: נוֹתֵן אָדָם חַמִּין לְתוֹךְ הַצּוֹנֵן, וְלֹא הַצּוֹנֵן לְתוֹךְ הַחַמִּין, דִּבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: בֵּין חַמִּין לְתוֹךְ הַצּוֹנֵן וּבֵין צוֹנֵן לְתוֹךְ הַחַמִּין מוּתָּר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — בְּכוֹס, אֲבָל בְּאַמְבָּטִי — חַמִּין לְתוֹךְ הַצּוֹנֵן, וְלֹא צוֹנֵן לְתוֹךְ הַחַמִּין. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא אוֹסֵר. אָמַר רַב נַחְמָן: הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא.

סָבַר רַב יוֹסֵף לְמֵימַר סֵפֶל הֲרֵי הוּא כְּאַמְבָּטִי. אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי, תָּנֵי רַבִּי חִיָּיא: סֵפֶל אֵינוֹ כְּאַמְבָּטִי. וּלְמַאי דְּסָלֵיק אַדַּעְתָּא מֵעִיקָּרָא דְּסֵפֶל הֲרֵי הוּא כְּאַמְבָּטִי, וְאָמַר רַב נַחְמָן הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא, אֶלָּא בְּשַׁבָּת רְחִיצָה בְּחַמִּין לֵיכָּא!

מִי סָבְרַתְּ רַבִּי שִׁמְעוֹן אַסִּיפָא קָאֵי? אַרֵישָׁא קָאֵי: וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין בֵּין חַמִּין לְתוֹךְ צוֹנֵן וּבֵין צוֹנֵן לְתוֹךְ הַחַמִּין, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא אוֹסֵר צוֹנֵן לְתוֹךְ חַמִּין. לֵימָא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא דְּאָמַר כְּבֵית שַׁמַּאי? — הָכִי קָאָמַר: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל בְּדָבָר זֶה.

אָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: חֲזִינָא לֵיהּ לְרָבָא דְּלָא קָפִיד אַמַּנָא — מִדְּתָנֵי רַבִּי חִיָּיא: נוֹתֵן אָדָם קִיתּוֹן שֶׁל מַיִם לְתוֹךְ סֵפֶל שֶׁל מַיִם, בֵּין חַמִּין לְתוֹךְ צוֹנֵן וּבֵין צוֹנֵן לְתוֹךְ חַמִּין. אָמַר לֵיהּ רַב הוּנָא לְרַב אָשֵׁי: דִּילְמָא שְׁאנֵי הָתָם דְּמַפְסֵיק כְּלִי! אָמַר לֵיהּ — "מְעָרֶה" אִיתְּמַר: מְעָרֶה אָדָם קִיתּוֹן שֶׁל מַיִם לְתוֹךְ סֵפֶל שֶׁל מַיִם, בֵּין חַמִּין לְתוֹךְ צוֹנֵן, בֵּין צוֹנֵן לְתוֹךְ חַמִּין.

מַתְנִי' הָאִילְפָּס וְהַקְּדֵרָה שֶׁהֶעֱבִירָן מִרוּתְחִין — לֹא יִתֵּן לְתוֹכָן תַּבְלִין.

דף מב:

אֲבָל נוֹתֵן הוּא לְתוֹךְ הַקְּעָרָה אוֹ לְתוֹךְ הַתַּמְחוּי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לַכֹּל הוּא נוֹתֵן, חוּץ מִדָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חוֹמֶץ וְצִיר.

גְּמָ' אִיבַּעְיָא לְהוּ: רַבִּי יְהוּדָה אַרֵישָׁא קָאֵי — וּלְקוּלָּא, אוֹ דִילְמָא אַסִּיפָא קָאֵי — וּלְחוּמְרָא.

תָּא שְׁמַע, דְּתַנְיָא רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לְכָל אִילְפָּסִין הוּא נוֹתֵן, לְכָל הַקְּדֵירוֹת רוֹתְחוֹת הוּא נוֹתֵן, חוּץ מִדָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חוֹמֶץ וְצִיר.
סָבַר רַב יוֹסֵף לְמֵימַר מֶלַח הֲרֵי הוּא כְּתַבְלִין, דְּבִכְלִי רִאשׁוֹן — בָּשְׁלָה, וּבִכְלִי שֵׁנִי — לָא בָּשְׁלָה. אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: תָּנֵי רַבִּי חִיָּיא, מֶלַח אֵינָהּ כְּתַבְלִין, דְּבִכְלִי שֵׁנִי נָמֵי בָּשְׁלָה! וּפְלִיגָא דְּרַב נַחְמָן, דְּאָמַר רַב נַחְמָן: צְרִיכָא מִילְחָא בִּישׁוּלָא כְּבִשְׁרָא דְּתוֹרָא.
וְאִיכָּא דְּאָמְרִי: סָבַר רַב יוֹסֵף לְמֵימַר מֶלַח הֲרֵי הוּא כְּתַבְלִין, דְּבִכְלִי רִאשׁוֹן — בָּשְׁלָה, בִּכְלִי שֵׁנִי — לָא בָּשְׁלָה. אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: תָּנֵי רַבִּי חִיָּיא מֶלַח אֵינָהּ כְּתַבְלִין, דְּבִכְלִי רִאשׁוֹן נָמֵי לָא בָּשְׁלָה, וְהֵיינוּ דְּאָמַר רַב נַחְמָן: צְרִיכָא מִילְחָא בִּישׁוּלָא כְּבִישְׁרָא דְּתוֹרָא.
מַתְנִי' אֵין נוֹתְנִין כְּלִי תַּחַת הַנֵּר לְקַבֵּל בּוֹ אֶת הַשֶּׁמֶן. וְאִם נָתְנוּהָ מִבְּעוֹד יוֹם — מוּתָּר, וְאֵין נֵיאוֹתִין מִמֶּנּוּ לְפִי שֶׁאֵינוֹ מִן הַמּוּכָן.
גְּמָ' אָמַר רַב חִסְדָּא: אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ אֵין נוֹתְנִין כְּלִי תַּחַת תַּרְנְגוֹלֶת לְקַבֵּל בֵּיצָתָהּ, אֲבָל כּוֹפֶה עָלֶיהָ כְּלִי שֶׁלֹּא תִּשָּׁבֵר. אָמַר רַבָּה: מַאי טַעְמָא דְּרַב חִסְדָּא? קַסְבַר, תַּרְנְגוֹלֶת עֲשׂוּיָה לְהַטִּיל בֵּיצָתָהּ בָּאַשְׁפָּה, וְאֵינָהּ עֲשׂוּיָה לְהַטִּיל בֵּיצָתָהּ בִּמְקוֹם מִדְרוֹן. וְהַצָּלָה מְצוּיָה הִתְּירוּ, וְהַצָּלָה שֶׁאֵינָהּ מְצוּיָה — לֹא הִתִּירוּ.
אֵיתִיבֵיהּ אַבָּיֵי: וְהַצָּלָה שֶׁאֵינָהּ מְצוּיָה לֹא הִתִּירוּ?! וְהָתַנְיָא: נִשְׁבְּרָה לוֹ חָבִית שֶׁל טֶבֶל בְּרֹאשׁ גַּגּוֹ, מֵבִיא כְּלִי וּמַנִּיחַ תַּחְתֶּיהָ! — בְּגוּלְפֵי חַדְתֵי דְּשִׁכְיְחִי דְּפָקְעִי.
אֵיתִיבֵיהּ: נוֹתְנִין כְּלִי תַּחַת הַנֵּר לְקַבֵּל נִיצוֹצוֹת? — נִיצוֹצוֹת נָמֵי שְׁכִיחִי.

דף מג.

אֵיתִיבֵיהּ: כּוֹפִין קְעָרָה עַל הַנֵּר שֶׁלֹּא יֵאָחֵז בַּקּוֹרָה? — בְּבָתֵּי גְּחִינֵי דְּשִׁכְיְחִי בְּהוּ דְּלֵיקָה.
וְכֵן קוֹרָה שֶׁנִּשְׁבְּרָה, סוֹמְכִין אוֹתָהּ בַּסַּפְסָל וּבַאֲרוּכוֹת הַמִּטָּה! — בְּכִשּׁוּרֵי חַדְתֵי דַּעֲבִידִי דְּפָקְעִי.
נוֹתְנִין כְּלִי תַּחַת הַדֶּלֶף בְּשַׁבָּת! — בְּבָתֵּי חַדְתֵי דְּשִׁכְיְחִי דְּדָלְפִי.
רַב יוֹסֵף אָמַר, הַיְינוּ טַעְמָא דְּרַב חִסְדָּא: מִשּׁוּם דְּקָא מְבַטֵּל כְּלִי מֵהֵיכָנוֹ.
אֵיתִיבֵיהּ אַבָּיֵי: חָבִית שֶׁל טֶבֶל שֶׁנִּשְׁבְּרָה — מֵבִיא כְּלִי אַחֵר וּמַנִּיחַ תַּחְתֶּיהָ! אָמַר לֵיהּ: טֶבֶל מוּכָן הוּא אֶצֶל שַׁבָּת, שֶׁאִם עָבַר וְתִקְּנוֹ — מְתוּקָּן.
נוֹתְנִין כְּלִי תַּחַת הַנֵּר לְקַבֵּל נִיצוֹצוֹת! אָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: נִיצוֹצוֹת אֵין בָּהֶן מַמָּשׁ.
וְכֵן קוֹרָה שֶׁנִּשְׁבְּרָה, סוֹמְכִין אוֹתָהּ בַּסַּפְסָל אוֹ בַּאֲרוּכוֹת הַמִּטָּה! — דְּרָפֵי, דְּאִי בָּעֵי שָׁקֵיל לֵיהּ.

נוֹתְנִין כְּלִי תַּחַת הַדֶּלֶף בְּשַׁבָּת! — בְּדֶלֶף הָרָאוּי.
כּוֹפִין אֶת הַסַּל לִפְנֵי הָאֶפְרוֹחִין שֶׁיַּעֲלוּ וְיֵרְדוּ! קָסָבַר מוּתָּר לְטַלְטְלוֹ. וְהָתַנְיָא, אָסוּר לְטַלְטְלוֹ? בְּעוֹדָן עָלָיו. וְהָתַנְיָא, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין עוֹדָן עָלָיו — אָסוּר! אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: בְּעוֹדָן עָלָיו כָּל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. מִיגּוֹ דְּאִיתְקְצַאי לְבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת — אִיתְקְצַאי לְכוּלֵּי יוֹמָא.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק: כְּשֵׁם שֶׁאֵין נוֹתְנִין כְּלִי תַּחַת תַּרְנְגוֹלֶת לְקַבֵּל בֵּיצָתָהּ — כָּךְ אֵין כּוֹפִין עָלֶיהָ כְּלִי בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תִּשָּׁבֵר. קָסָבַר: אֵין כְּלִי נִיטָּל אֶלָּא לְדָבָר הַנִּיטָּל בְּשַׁבָּת. אִיתִיבֵיהּ כָּל הָנֵי תְּיוּבְתָא, וְשַׁנִּי: בְּצָרִיךְ לִמְקוֹמוֹ.
תָּא שְׁמַע: אַחַת בֵּיצָה שֶׁנּוֹלְדָה בְּשַׁבָּת, וְאַחַת בֵּיצָה שֶׁנּוֹלְדָה בְּיוֹם טוֹב אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָהּ לְכַסּוֹת בָּהּ אֶת הַכְּלִי וְלִסְמוֹךְ בָּהּ כַּרְעֵי הַמִּטָּה, אֲבָל כּוֹפֶה עָלֶיהָ כְּלִי בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תִּשָּׁבֵר! — הָכָא נָמֵי בְּצָרִיךְ לִמְקוֹמוֹ.
תָּא שְׁמַע: פּוֹרְסִין מַחְצָלוֹת עַל גַּבֵּי אֲבָנִים בְּשַׁבָּת! — בַּאֲבָנִים מְקוּרְזָלוֹת דְּחַזְיָין לְבֵית הַכִּסֵּא.
תָּא שְׁמַע: פּוֹרְסִין מַחְצָלוֹת עַל גַּבֵּי לְבֵנִים בְּשַׁבָּת! — דְּאִישְׁתַּיּוּר מִבְנָיָנָא, דְּחַזְיָין לְמִיזְּגָא עֲלַיְיהוּ.
תָּא שְׁמַע: פּוֹרְסִין מַחְצֶלֶת עַל גַּבֵּי כַּוֶּורֶת דְּבוֹרִים בְּשַׁבָּת, בַּחַמָּה — מִפְּנֵי הַחַמָּה, וּבַגְּשָׁמִים — מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּין לָצוּד! הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — דְּאִיכָּא דְּבַשׁ. אֲמַר לֵיהּ רַב עוּקְבָא מִמִּישָׁן לְרַב אָשֵׁי: תִּינַח בִּימוֹת הַחַמָּה

דף מג:

דְּאִיכָּא דְּבַשׁ. בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים דְּלֵיכָּא דְּבַשׁ, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? לֹא נִצְרְכָא אֶלָּא לְאוֹתָן שְׁתֵּי חַלּוֹת. וְהָא מוּקְצוֹת נִינְהוּ! — דְּחַשִּׁיב עֲלַיְיהוּ. הָא לָא חַשִּׁיב עֲלַיְיהוּ מַאי — אָסוּר? אִי הָכִי, הָא דְּתָנֵי: "וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּין לָצוּד" — לִפְלוֹג וְלִתְנֵי בְּדִידַהּ: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — כְּשֶׁחִישֵּׁב עֲלֵיהֶן, אֲבָל לֹא חִישֵּׁב עֲלֵיהֶן — אָסוּר! הָא קָמַשְׁמַע לַן: אַף עַל פִּי שֶׁחִישֵּׁב עֲלֵיהֶן, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּין לָצוּד.
מַנִּי? אִי רַבִּי שִׁמְעוֹן — לֵית לֵיהּ מוּקְצֶה. אִי רַבִּי יְהוּדָה — כִּי לֹא מִתְכַּוֵּין מַאי הָוֵי? הָא דְּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּין — אָסוּר! לְעוֹלָם רַבִּי יְהוּדָה. מַאי "וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּין לָצוּד" — שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂנָּה כְּמִצּוּדָה, דְּלִישְׁבּוֹק לְהוּ רַוּוחָא כִּי הֵיכִי דְּלָא לִיתַּצְדוּ מִמֵּילָא.
רַב אָשֵׁי אָמַר: מִי קָתָנֵי "בִּימוֹת הַחַמָּה וּבִימוֹת הַגְּשָׁמִים"? "בַּחַמָּה מִפְּנֵי הַחַמָּה וּבַגְּשָׁמִים מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים" קָתָנֵי, בְּיוֹמֵי נִיסָן וּבְיוֹמֵי תִּשְׁרֵי, דְּאִיכָּא חַמָּה וְאִיכָּא צִינָּה וְאִיכָּא גְּשָׁמִים וְאִיכָּא דְּבַשׁ.

אָמַר לְהוּ רַב שֵׁשֶׁת: פּוּקוּ וֶאֱמַרוּ לֵיהּ לְרַבִּי יִצְחָק: כְּבָר תִּרְגְּמַהּ רַב הוּנָא לִשְׁמַעְתֵּיךְ בְּבָבֶל. דְּאָמַר רַב הוּנָא: עוֹשִׂין מְחִיצָה לְמֵת בַּשְּׁבִיל חַי, וְאֵין עוֹשִׂין מְחִיצָה לְמֵת בִּשְׁבִיל מֵת.
מַאי הִיא? — דְּאָמַר רַב שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָה, וְכֵן תָּנָא שֵׁילָא מָרִי: מֵת הַמּוּטָּל בַּחַמָּה, בָּאִים שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם וְיוֹשְׁבִין בְּצִדּוֹ. חַם לָהֶם מִלְּמַטָּה, זֶה מֵבִיא מִטָּה וְיוֹשֵׁב עָלֶיהָ וְזֶה מֵבִיא מִטָּה וְיוֹשֵׁב עָלֶיהָ. חַם לָהֶם מִלְּמַעְלָה, מְבִיאִים מַחְצֶלֶת וּפוֹרְסִין עֲלֵיהֶן. זֶה זוֹקֵף מִטָּתוֹ וְנִשְׁמָט וְהוֹלֵךְ לוֹ, וְזֶה זוֹקֵף מִטָּתוֹ וְנִשְׁמָט וְהוֹלֵךְ לוֹ, וְנִמְצֵאת מְחִיצָה עֲשׂוּיָה מֵאֵלֶיהָ.
אִיתְּמַר, מֵת הַמּוּטָּל בַּחַמָּה. רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: הוֹפְכוֹ מִמִּטָּה לְמִטָּה. רַב חֲנִינָא בַּר שֶׁלֶמְיָא מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב אָמַר: מַנִּיחַ עָלָיו כְּבָר אוֹ תִּינוֹק וּמְטַלְטְלוֹ. הֵיכָא דְּאִיכָּא כְּבָר אוֹ תִּינוֹק כּוּלֵּי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דְּשָׁרֵי. כִּי פְּלִיגִי דְּלֵית לֵיהּ: מָר סָבַר טְלִטּוּל מִן הַצַּד שְׁמֵיהּ טְלִטּוּל, וּמָר סָבַר לָא שְׁמֵיהּ טְלִטּוּל.
לֵימָא כְּתַנָּאֵי: אֵין מַצִּילִין אֶת הַמֵּת מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן לָקִישׁ: שָׁמַעְתִּי שֶׁמַּצִּילִין אֶת הַמֵּת מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה. הֵיכִי דָּמֵי: אִי דְּאִיכָּא כְּבָר אוֹ תִּינוֹק, מַאי טַעְמָא דְּתַנָּא קַמָּא? אִי דְּלֵיכָּא, מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן לָקִישׁ? אֶלָּא לָאו בְּטְלִטּוּל מִן הַצַּד פְּלִיגִי. דְּמָר סָבַר טְלִטּוּל מִן הַצַּד שְׁמֵיהּ טְלִטּוּל, וּמָר סָבַר לָא שְׁמֵיהּ טְלִטּוּל! לָא, דְּכוּלֵּי עָלְמָא טְלִטּוּל מִן הַצַּד שְׁמֵיהּ טְלִטּוּל, וְהָיְינוּ טַעְמָא דְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן לָקִישׁ: דְּמִתּוֹךְ שֶׁאָדָם בָּהוּל עַל מֵתוֹ

דף מד.

אִי לָא שָׁרֵית לֵיהּ, אָתֵי לְכַבּוּיֵי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן שֵׁילָא אָמַר רַב אַסִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן לָקִישׁ בְּמֵת.
אֵין נֵיאוֹתִין הֵימֶנּוּ, לְפִי שֶׁאֵינוֹ מִן הַמּוּכָן. תָּנוּ רַבָּנָן: מוֹתַר הַשֻּׁלְחָן שֻׁבַּנֵּר וְשֻׁבַּקְעָרָה אָסוּר. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר.
מַתְנִי' מְטַלְטְלִין נֵר חָדָשׁ אֲבָל לֹא יָשָׁן. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל הַנֵּרוֹת מְטַלְטְלִין, חוּץ מִן הַנֵּר הַדּוֹלֵק בְּשַׁבָּת.
גְּמָ' תָּנוּ רַבָּנָן: מְטַלְטְלִין נֵר חָדָשׁ אֲבָל לֹא יָשָׁן, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כָּל הַנֵּרוֹת מְטַלְטְלִין, חוּץ מִן הַנֵּר שֶׁהִדְלִיקוּ בּוֹ בְּשַׁבָּת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: חוּץ מִן הַנֵּר הַדּוֹלֵק בְּשַׁבָּת. כְּבָתָה — מוּתָּר לְטַלְטְלָהּ. אֲבָל כּוֹס וּקְעָרָה וַעֲשָׁשִׁית לֹא יְזִיזֵם מִמְּקוֹמָם. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מִסְתַּפֵּק מִן הַנֵּר הַכָּבֶה וּמִן הַשָּׁמֶן הַמְּטַפְטֵף, וַאֲפִילּוּ בְּשָׁעָה שֶׁהַנֵּר דּוֹלֵק.

אָמַר אַבָּיֵי: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן סָבַר לַהּ כַּאֲבוּהּ בַּחֲדָא, וּפְלִיג עֲלֵיהּ בַּחֲדָא. סָבַר לַהּ כַּאֲבוּהּ בַּחֲדָא — דְּלֵית לֵיהּ מוּקְצֶה. וּפְלִיג עֲלֵיהּ בַּחֲדָא — דְּאִילּוּ אֲבוּהּ סָבַר כָּבָה — אִין, לֹא כָּבָה — לָא, וְאִיהוּ סָבַר אַף עַל גַּב דְּלֹא כָּבָה.

אֲבָל כּוֹס וּקְעָרָה וַעֲשָׁשִׁית לֹא יְזִיזֵם מִמְּקוֹמָם. מַאי שְׁנָא הָנֵי? אָמַר עוּלָּא: סֵיפָא אֲתָאן לְרַבִּי יְהוּדָה.

מַתְקִיף לַהּ מָר זוּטְרָא: אִי הָכִי, מַאי "אֲבָל"? אֶלָּא אָמַר מָר זוּטְרָא: לְעוֹלָם רַבִּי שִׁמְעוֹן. וְכִי קְשָׁרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן — בְּנֵר זוּטָא דְּדַעְתֵּיהּ עִלָּוֵיהּ, אֲבָל הָנֵי דְּנָפִישִׁי — לָא.

וְהָתַנְיָא: מוֹתַר הַשֶּׁמֶן שֶׁבַּנֵּר וְשֶׁבַּקְּעָרָה — אָסוּר, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר! הָתָם קְעָרָה דּוּמְיָא דְנֵר, הָכָא קְעָרָה דּוּמְיָא דְכוֹס.

אָמַר רַבִּי זֵירָא: פָּמוֹט שֶׁהִדְלִיקוּ בּוֹ בְּשַׁבָּת, לְדִבְרֵי הַמַּתִּיר — אָסוּר. לְדִבְרֵי הָאוֹסֵר — מוּתָּר. לְמֵימְרָא דְּרַבִּי יְהוּדָה — מוּקְצֶה מֵחֲמַת מִיאוּס אִית לֵיהּ, מוּקְצֶה מֵחֲמַת אִיסּוּר לֵית לֵיהּ? וְהָתַנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל הַנֵּרוֹת שֶׁל מַתָּכֶת מִטַּלְטְלִין, חוּץ מִן הַנֵּר שֶׁהִדְלִיקוּ בּוֹ בְּשַׁבָּת! אֶלָּא, אִי אִיתְּמַר הָכִי אִיתְּמַר, אָמַר רַבִּי זֵירָא: פָּמוֹט שֶׁהִדְלִיקוּ עָלָיו בְּשַׁבָּת — דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר. לֹא הִדְלִיקוּ עָלָיו — דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: מִטָּה שֶׁיְּחֵדָהּ לְמָעוֹת אָסוּר לְטַלְטְלָהּ. מֵתִיב רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: מְטַלְטְלִין נֵר חָדָשׁ אֲבָל לֹא יָשָׁן!

דף מד:

וּמָה נֵר דְּלָהֲכִי עֲבִידָא, כִּי לָא אַדְלֵיק בָּהּ שְׁרֵי לְטַלְטוֹלַהּ — מִטָּה דְּלָאו לְהָכִי עֲבִידָא לֹא כָּל שֶׁכֵּן?! אֶלָּא אִי אִיתְּמַר: הָכִי אִיתְּמַר: אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: מִטָּה שֶׁיְּחֵדָהּ לְמָעוֹת, הִנִּיחַ עָלֶיהָ מָעוֹת — אָסוּר לְטַלְטְלָהּ, לֹא הִנִּיחַ עָלֶיהָ מָעוֹת — מוּתָּר לְטַלְטְלָהּ. לֹא יְחֵדָהּ לְמָעוֹת, יֵשׁ עָלֶיהָ מָעוֹת — אָסוּר לְטַלְטְלָהּ, אֵין עָלֶיהָ מָעוֹת — מוּתָּר לְטַלְטְלָהּ. וְהוּא שֶׁלֹּא הָיוּ עָלֶיהָ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת.

אָמַר עוּלָּא, מֵתִיב רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מוּכְנִי שֶׁלָּהּ בְּזְמַן שֶׁהִיא נִשְׁמֶטֶת, אֵין חִבּוּר לָהּ וְאֵין נִמְדֶּדֶת עִמָּהּ וְאֵין מַצֶּלֶת עִמָּהּ בְּאֹהֶל הַמֵּת וְאֵין גּוֹרְרִין אוֹתָהּ בְּשַׁבָּת — בְּזְמַן שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ מָעוֹת. הָא אֵין עָלֶיהָ מָעוֹת — שַׁרְיָא, אַף עַל גַּב דַּהֲווֹ עָלֶיהָ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת! הַהִיא רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא דְּלֵית לֵיהּ מוּקְצֶה, וְרַב כְּרַבִּי יְהוּדָה סְבִירָא לֵיהּ.

דף מה.

הָכִי נָמֵי מִיסְתַּבְּרָא דְּרַב כְּרַבִּי יְהוּדָה סְבִירָא לֵיהּ, דְּאָמַר רַב: מַנִּיחִין נֵר עַל גַּבֵּי דֶּקֶל בְּשַׁבָּת, וְאֵין מַנִּיחִין נֵר עַל גַּבֵּי דֶּקֶל בְּיוֹם טוֹב. אִי אָמְרַתְּ בַּשְּׁלָמָא דְּרַב כְּרַבִּי יְהוּדָה סְבִירָא לֵיהּ

— הַיְינוּ דְּשָׁנֵי בֵּין שַׁבָּת לְיוֹם טוֹב. אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן סְבִירָא לֵיהּ, מָה לִי שַׁבָּת וּמָה לִי יוֹם טוֹב?

וְרַב כְּרַבִּי יְהוּדָה סְבִירָא לֵיהּ? וְהָא בָּעוֹ מִינֵּיהּ דְּרַב מַהוּ לְטַלְטוֹלֵי שְׁרָגָא דַּחֲנוּכָּתָא מִקַּמֵּי חַבָּרֵי בְּשַׁבְּתָא, וַאֲמַר לְהוּ: שַׁפִּיר דְּמֵי! — שְׁעַת הַדְּחַק שָׁאנֵי. דְּהָא אֲמַרוּ לְהוּ רַב כָּהֲנָא וְרַב אָשֵׁי לְרַב: הָכִי הִלְכְתָא? אֲמַר לְהוּ: כְּדַי הוּא רַבִּי שִׁמְעוֹן לִסְמוֹךְ עָלָיו בִּשְׁעַת הַדְּחָק.

בָּעָא מִינֵּיהּ רֵישׁ לָקִישׁ מֵרַבִּי יוֹחָנָן: חִטִּים שֶׁזָּרְעָן בְּקַרְקַע, וּבֵיצִים שֶׁתַּחַת תַּרְנְגוֹלֶת — מַהוּ? כִּי לֵית לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן מוּקְצֶה — הֵיכָא דְּלָא דַּחְיֵיהּ בְּיָדַיִם, הֵיכָא דְּדַחְיֵיהּ בְּיָדַיִם — אִית לֵיהּ מוּקְצֶה, אוֹ דִילְמָא לָא שְׁנָא. אֲמַר לֵיהּ: אֵין מוּקְצֶה לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אֶלָּא שֶׁמֶן שֶׁבַּנֵּר בְּשָׁעָה שֶׁהוּא דּוֹלֵק, הוֹאִיל וְהוּקְצָה לְמִצְוָתוֹ הוּקְצָה לְאִיסּוּרוֹ.

וְלֵית לֵיהּ הוּקְצָה לְמִצְוָתוֹ? וְהָתַנְיָא: סִיכְּכָה כְּהִלְכָתָהּ וְעִיטְּרָה בְּקָרָמִים וּבְסָדִינִין הַמְצוּיְירִין, וְתָלָה בָּהּ אֱגוֹזִין, אֲפָרְסְקִין, שְׁקֵדִים וְרִמּוֹנִין, וּפָרְכִילֵי עֲנָבִים, וַעֲטָרוֹת שֶׁל שִׁבּוֹלִין, יֵינוֹת, שְׁמָנִים וּסְלָתוֹת — אָסוּר לְהִסְתַּפֵּק מֵהֶן עַד מוֹצָאֵי יוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן. וְאִם הִתְּנָה עֲלֵיהֶן — הַכֹּל לְפִי תְנָאוֹ.

וּמַמַּאי דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא — דְּתָנֵי רַבִּי חִיָּיא בַּר יוֹסֵף קַמֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן: אֵין נוֹטְלִין עֵצִים מִן הַסּוּכָּה בְּיוֹם טוֹב אֶלָּא מִן הַמָּסוּךְ לָהּ. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. וְשָׁוִין בְּסוּכַּת הַחַג בָּחָג שֶׁהִיא אֲסוּרָה, וְאִם הִתְנָה עֲלֶיהָ — הַכֹּל לְפִי תְנָאוֹ. כְּעֵין שֶׁמֶן שֶׁבַּנֵּר קָאָמְרִינַן, הוֹאִיל וְהוּקְצָה לְמִצְוָתוֹ הוּקְצָה לְאִיסּוּרוֹ. אִיתְּמַר נָמֵי, אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֵין מוּקְצֶה לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אֶלָּא כְּעֵין שֶׁמֶן שֶׁבַּנֵּר בְּשָׁעָה שֶׁהוּא דּוֹלֵק, הוֹאִיל וְהוּקְצָה לְמִצְוָתוֹ הוּקְצָה לְאִיסּוּרוֹ.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: אֵין מוּקְצֶה לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אֶלָּא גְּרוֹגְרוֹת וְצִימּוּקִים בִּלְבַד. וּמִידֵּי אַחֲרִינָא לָא? וְהָתַנְיָא: הָיָה אוֹכֵל בִּתְאֵנִים וְהוֹתִיר וְהֶעֱלָן לַגֵּג לַעֲשׂוֹת מֵהֶן גְּרוֹגְרוֹת, בַּעֲנָבִים וְהוֹתִיר וְהֶעֱלָן לַגֵּג לַעֲשׂוֹת מֵהֶן צִימּוּקִין — לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּזַמֵּין. וְכֵן אַתָּה אוֹמֵר בַּאֲפַרְסְקִין וַחֲבוּשִׁין וּבִשְׁאָר כָּל מִינֵי פֵּירוֹת.

מַנִּי? אִילֵימָא רַבִּי יְהוּדָה — וּמָה הֵיכָא דְּלָא דַּחְיֵיהּ בְּיָדַיִם אִית לֵיהּ מוּקְצֶה, הֵיכָא דְּדַחְיֵיהּ בְּיָדַיִם לֹא כָּל שֶׁכֵּן?

אֶלָּא לָאו רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא! לְעוֹלָם רַבִּי יְהוּדָה, וְאוֹכֵל אִצְטְרִיכָא לֵיהּ. סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא, כֵּיוָן דְּקָאָכֵיל וְאָזֵיל לָא לִיבְעֵי הַזְמָנָה. קָמַשְׁמַע לַן, כֵּיוָן דְּהֶעֱלָן לַגֵּג אַסּוֹחֵי אַסְחֵהּ לְדַעְתֵּיהּ מִינַּיְיהוּ.

בָּעָא מִינֵּיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר רַבִּי מֵרַבִּי:

דף מה:

פַּצְעֵילֵי תְּמָרָה, לְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַהוּ? אָמַר לוֹ: אֵין מוּקְצֶה לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אֶלָּא גְּרוֹגְרוֹת וְצִימּוּקִין בִּלְבַד.

וְרַבִּי לֵית לֵיהּ מוּקְצֶה? וְהָתְנַן אֵין מַשְׁקִין וְשׁוֹחֲטִין אֶת הַמִּדְבָּרִיּוֹת, אֲבָל מַשְׁקִין וְשׁוֹחֲטִין אֶת הַבַּיְיתוֹת. וְתַנְיָא: אֵלּוּ הֵן מִדְבָּרִיּוֹת? — כָּל שֶׁיּוֹצְאוֹת בַּפֶּסַח וְנִכְנָסוֹת בָּרְבִיעָה. בַּיְיתוֹת — כָּל שֶׁיּוֹצְאוֹת וְרוֹעוֹת חוּץ לַתְּחוּם, וּבָאוֹת וְלָנוֹת בְּתוֹךְ הַתְּחוּם. רַבִּי אוֹמֵר: אֵלּוּ וְאֵלּוּ בַּיְיתוֹת הֵן. וְאֵלּוּ הֵן מִדְבָּרִיּוֹת: כָּל שֶׁרוֹעוֹת בָּאֲפָר, וְאֵין נִכְנָסוֹת לַיִּשּׁוּב לֹא בִּימוֹת הַחַמָּה וְלֹא בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים.

אִיבָּעֵית אֵימָא: הָנֵי נָמֵי כִּגְרוֹגְרוֹת וְצִימּוּקִין דְּמְיָין. וְאִי בָּעֵית אֵימָא: לְדָבָרָיו דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן קָאָמַר לֵיהּ, וְלֵיהּ לָא סְבִירָא לֵיהּ.

וְאִיבָּעֵית אֵימָא, לְדִבְרֵיהֶם דְּרַבָּנַן קָאָמַר לֵהּ: לְדִידִי לֵית לִי מוּקְצֶה כְּלָל, לְדִידְכוּ אוֹדוּ לִי מִיהַת דְּהֵיכָא דְּיוֹצְאוֹת בַּפֶּסַח וְנִכְנָסוֹת בָּרְבִיעָה דְּבַיְיתוֹת נִינְהוּ. וְרַבָּנַן? — אָמְרוּ לֵיהּ: לָא, מִדְּבָרִיּוֹת נִינְהוּ.

אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אָמְרוּ הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. וּמִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הָכִי? וְהָא בְּעָא מִינֵּיהּ הָהוּא סָבָא קַרְוָיָא, וְאָמְרִי לַהּ, סָרְוָיָא מֵרַבִּי יוֹחָנָן: קִינּוּהּ שֶׁל תַּרְנְגוֹלֶת מַהוּ לְטַלְטוֹלֵי בְּשַׁבָּת? אָמַר לֵיהּ: כְּלוּם עָשׂוּי אֶלָּא לְתַרְנְגוֹלִין! הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — דְּאִית בֵּיהּ אֶפְרוֹחַ מֵת.

הָנִיחָא לְמָר בַּר אַמֵּימָר מִשְּׁמֵיהּ (דְּרַב) [דְּרָבָא] דְּאָמַר: מוּדֶה הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּבַעֲלֵי חַיִּים שֶׁמֻּתּוּ שֶׁאֲסוּרִין. אֶלָּא לְמָר בְּרֵיהּ דְּרַב יוֹסֵף מִשְּׁמֵיהּ דְּרָבָא דְּאָמַר: חָלוּק הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן [אֲפִילּוּ] בְּבַעֲלֵי חַיִּים שֶׁמֻּתּוּ שֶׁהֵן מוּתָּרִין, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — בְּדְאִית בֵּיהּ בֵּיצָה.

וְהָאָמַר רַב נַחְמָן: מַאן דְּאִית לֵיהּ מוּקְצֶה — אִית לֵיהּ נוֹלָד, דְּלֵית לֵיהּ מוּקְצֶה — לֵית לֵיהּ נוֹלָד! דְּאִית בֵּיהּ בֵּיצַת אֶפְרוֹחַ.

כִּי אֲתָא רַב יִצְחָק בְּרַבִּי יוֹסֵף יוֹסֵף אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר: הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר רַב יוֹסֵף: הַיְינוּ דְּאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אָמְרוּ הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמְרוּ, וְלֵיהּ לָא סְבִירָא לֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַב יוֹסֵף: וְאַתְּ לָא תִּסְבְּרַהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן כְּרַבִּי יְהוּדָה, הָא רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי אַסִּי אִיקְּלְעוּ לְבֵי רַבִּי אַבָּא דְּמִן חֵיפָא, וּנְפַל מָנָרְתָּא עַל גְּלִימֵיהּ דְּרַבִּי אַסִּי וְלָא טַלְטְלַהּ. מַאי טַעְמָא? לָאו מִשּׁוּם דְּרַבִּי אַסִּי תַּלְמִידֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן הֲוָה, וְרַבִּי יוֹחָנָן כְּרַבִּי יְהוּדָה סְבִירָא לֵיהּ, דְּאִית לֵיהּ מוּקְצֶה!

אָמַר לֵיהּ: מְנָרְתָּא קָאָמְרַתְּ? מְנָרְתָּא שָׁאנֵי, דְּאָמַר רַבִּי אַחָא בַּר חָנִינָא אָמַר רַבִּי אַסִּי: הוֹרָה רֵישׁ לָקִישׁ בְּצִיבְּדָן: מְנוֹרָה הַנִּיטֶּלֶת בְּיָדוֹ אַחַת — מוּתָּר לְטַלְטְלָהּ, בִּשְׁתֵּי יָדָיו — אָסוּר לְטַלְטְלָהּ. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אָנוּ אֵין לָנוּ אֶלָּא בְּנֵר כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. אֲבָל מְנוֹרָה, בֵּין נִיטֶּלֶת בְּיָדוֹ אַחַת בֵּין נִיטֶּלֶת בִּשְׁתֵּי יָדָיו — אָסוּר לְטַלְטְלָהּ.

וְטַעְמָא מַאי? רַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּאָמְרִי תַּרְוַויְיהוּ: הוֹאִיל וְאָדָם קוֹבֵעַ לָהּ מָקוֹם. אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַב יוֹסֵף: וַהֲרֵי כִּילַּת חֲתָנִים דְּאָדָם קוֹבֵעַ לוֹ מָקוֹם, וְאָמַר שְׁמוּאֵל מִשּׁוּם רַבִּי חִיָּיא: כִּילַּת חֲתָנִים

דף מו.

מוּתָּר לְנַטּוֹתָהּ וּמוּתָּר לְפָרְקָה בְּשַׁבָּת. אֶלָּא אָמַר אַבָּיֵי: בְּשֶׁל חוּלְיוֹת. אִי הָכִי, מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ דְּשָׁרֵי?

מַאי "חוּלְיוֹת" — כְּעֵין חוּלְיוֹת, דְּאִית בַּהּ חִידְקֵי. הִלְכָךְ: חוּלְיוֹת, בֵּין גְּדוֹלָה בֵּין קְטַנָּה — אָסוּרָה לְטַלְטְלָהּ. גְּדוֹלָה נָמֵי דְּאִית בָּהּ חִידְקֵי — גְּזִירָה אַטּוּ גְּדוֹלָה דְּחוּלְיוֹת. כִּי פְּלִיגִי בְּקְטַנָּה דְּאִית בָּהּ חִידְקֵי: מָר סָבַר גְּזִירִינַן, וּמָר סָבַר לָא גָּזְרִינַן.

וּמִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הָכִי? וְהָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הֲלָכָה כְּסָתָם מִשְׁנָה. וּתְנַן, מוּכְנִי שֶׁלָּהּ בְּזָמַן שֶׁהִיא נִשְׁמֶטֶת — אֵין חִיבּוּר לָהּ, וְאֵין נִמְדֶּדֶת עִמָּהּ, וְאֵין מַצֶּלֶת עִמָּהּ בְּאֹהֶל הַמֵּת, וְאֵין גּוֹרְרִין אוֹתָהּ בְּשַׁבָּת בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ מָעוֹת.

הָא אֵין עָלֶיהָ מָעוֹת — שַׁרְיָא, וְאַף עַל גַּב דַּהֲווֹ עָלֶיהָ בֵּין הַשְׁמָשׁוֹת? אָמַר רַבִּי זֵירָא: תְּהֵא מִשְׁנָתֵינוּ שֶׁלֹּא הָיוּ עָלֶיהָ מָעוֹת כָּל בֵּין הַשְׁמָשׁוֹת, שֶׁלֹּא לִשְׁבּוֹר דְּבָרָיו שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: פַּעַם אַחַת הָלַךְ רַבִּי לְדִיוֹסְפָּרָא, וְהוֹרָה בִּמְנוֹרָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּנֵר. אִיבַּעְיָא לְהוּ: הוֹרָה בִּמְנוֹרָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּנֵר — לְהֶיתֵּרָא, אוֹ דִילְמָא: הוֹרָה בִּמְנוֹרָה לְאִיסּוּרָא — וּכְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּנֵר לְהֶיתֵּרָא. תֵּיקוּ.

רַב מַלְכְּיָא אִיקְּלַע לְבֵי רַבִּי שִׁמְלַאי וְטַיילֵטֵל שְׁרָגָא, וְאִיקְּפַד רַבִּי שִׁמְלַאי. רַבִּי יוֹסֵי גְּלִילָאָה אִיקְּלַע לְאַתְרֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא, טַיילֵטֵל שְׁרָגָא וְאִיקְּפַד רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא. רַבִּי אֲבָהוּ כִּי אִיקְּלַע לְאַתְרֵיהּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי הֲוָה מְטַלְטֵל שְׁרָגָא. כִּי אִיקְּלַע לְאַתְרֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן לָא הֲוָה מְטַלְטֵל שְׁרָגָא. מָה נַפְשָׁךְ? אִי כְּרַבִּי יְהוּדָה סְבִירָא לֵיהּ — לֵיעְבַּד כְּרַבִּי יְהוּדָה. אִי כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן סְבִירָא לֵיהּ — לֵיעְבַּד כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן! — לְעוֹלָם כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן סְבִירָא לֵיהּ, וּמִשּׁוּם כְּבוֹדוֹ דְּרַבִּי יוֹחָנָן הוּא דְּלָא הֲוָה עָבֵיד.

אָמַר רַב יְהוּדָה: שְׁרָגָא דְּמִשְׁחָא שְׁרֵי לְטַלְטוֹלֵהּ, דְּנַפְטָא — אָסִיר לְטַלְטוֹלֵהּ. רַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּאָמְרִי תַּרְוַויְיהוּ: דְּנַפְטָא נָמֵי שְׁרֵי לְטַלְטוֹלֵהּ, דְּהוֹאִיל וַחֲזֵי לְכַסּוֹת בֵּיהּ מָנָא.

רַב אַוְיָא אִיקְּלַע לְבֵי רָבָא. הֲוָה מְאִיסָן (בֵּי) כַּרְעֵיהּ בְּטִינָא. אִתֵּיב אַפּוּרְיָא קַמֵּיהּ דְּרָבָא. אִיקְּפַד רָבָא, בָּעָא לְצַעוֹרֵיהּ. אֲמַר לֵיהּ: מַאי טַעְמָא רַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּאָמְרִי תַּרְוַוְיְיהוּ שָׁרָגָא דְּנַפְטָא נָמֵי שְׁרֵי לְטַלְטוֹלֵהּ? אֲמַר לֵיהּ: הוֹאִיל וְחָזְיָא לְכַסּוּיֵי בַּהּ מָנָא. אֶלָּא מֵעַתָּה, כָּל צְרוֹרוֹת שֶׁבֶּחָצֵר מִטַּלְטְלִין, הוֹאִיל וְחָזְיִין לְכַסּוּיֵי בְּהוּ מָנָא. אֲמַר לֵיהּ: הָא אִיכָּא תּוֹרַת כְּלִי עֲלֵיהֶן. הָנֵי לֵיכָּא תּוֹרַת כְּלִי עֲלֵיהֶן. מִי לָא תַּנְיָא:

דף מו:

הַשִּׁירִים וְהַנְּזָמִים וְהַטַּבָּעוֹת, הֲרֵי הֵן כְּכָל הַכֵּלִים הַנּוֹטְלִים בֶּחָצֵר. וְאָמַר עוּלָּא: מַה טַּעַם? — הוֹאִיל וְאִיכָּא תּוֹרַת כְּלִי עֲלֵיהֶן. הָכָא נָמֵי הוֹאִיל וְאִיכָּא תּוֹרַת כְּלִי עֲלֵיהֶן. אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּלָא כַּסְפֵּיהּ רָבָא לְרַב אַוְיָא.

רָמֵי לֵיהּ אַבַּיֵי לְרַבָּה. תַּנְיָא: מוֹתַר הַשֶּׁמֶן שֶׁבַּנֵּר וְשֶׁבַּקְּעָרָה — אָסוּר, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. אַלְמָא לְרַבִּי שִׁמְעוֹן לֵית לֵיהּ מוּקְצֶה. וּרְמִינְהוּ, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כֹּל שֶׁאֵין מוּמוֹ נִיכָּר מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב — אֵין זֶה מִן הַמּוּכָן!

הָכִי הַשְׁתָּא? הָתָם, אָדָם יוֹשֵׁב וּמְצַפֶּה אֵימָתַי תִּכְבֶּה נֵרוֹ. הָכָא, אָדָם יוֹשֵׁב וּמְצַפֶּה מָתַי יִפּוֹל בּוֹ מוּם? מֵימָר אָמַר: מִי יֵימַר דְּנָפֵיל בֵּיהּ מוּמָא, וְאִם תִּמְצֵי לוֹמַר דְּנָפֵיל בֵּיהּ מוּמָא — מִי יֵימַר דְּנָפֵיל בֵּיהּ מוּם קָבוּעַ. וְאִם תִּמְצֵי לוֹמַר דְּנָפֵל בֵּיהּ מוּם קָבוּעַ — מִי יֵימַר דְּמִזְדַּקֵּק לֵיהּ חָכָם?

מֵתִיב רָמֵי בַּר חָמָא: מְפֵירִין נְדָרִים בְּשַׁבָּת, [וְנִשְׁאָלִין לִנְדָרִים שֶׁהֵן] לְצוֹרֶךְ הַשַּׁבָּת. וְאַמַּאי? — לֵימָא: מִי יֵימַר דְּמִיזְדַּקֵּק לַהּ בַּעַל?

הָתָם כִּדְרַב פִּנְחָס מִשְּׁמֵיהּ דְּרָבָא. דְּאָמַר רַב פִּנְחָס מִשְּׁמֵיהּ דְּרָבָא: כָּל הַנּוֹדֶרֶת — עַל דַּעַת בַּעְלָהּ הִיא נוֹדֶרֶת.

תָּא שְׁמַע: נִשְׁאָלִין לִנְדָרִים שֶׁל צוֹרֶךְ הַשַּׁבָּת בְּשַׁבָּת. וְאַמַּאי? לֵימָא: מִי יֵימַר דְּמִזְדַּקֵּק לֵיהּ חָכָם? — הָתָם — אִי לָא מִיזְדַּקֵּק לֵיהּ חָכָם סַגְיָא לֵיהּ בִּשְׁלֹשָׁה הֶדְיוֹטוֹת. הָכָא — מִי יֵימַר דְּמִיזְדַּקֵּק לֵיהּ חָכָם.

רָמֵי לֵיהּ אַבַּיֵי לְרַב יוֹסֵף: מִי אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן כָּבְתָה מוּתָּר לְטַלְטְלָהּ. כְּבָתָה — אֵין, לֹא כְּבָתָה — לָא. מַאי טַעְמָא? — דִּילְמָא בַּהֲדֵי דְּנָקֵיט לַהּ כָּבְיָא? הָא שָׁמְעִינַן לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּאָמַר דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּין — מוּתָּר. דְּתַנְיָא רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: גּוֹרֵר אָדָם כִּסֵּא מִטָּה וְסַפְסָל, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּין לַעֲשׂוֹת חָרִיץ!

כָּל הֵיכָא דְּכִי מִיכַּוֵּין אִיכָּא אִיסּוּרָא דְּאוֹרָיְיתָא, כִּי לָא מִיכַּוֵּין — גָּזַר רַבִּי שִׁמְעוֹן מִדְּרַבָּנַן. כָּל הֵיכָא דְּכִי מִיכַּוֵּין אִיכָּא אִיסּוּרָא דְּרַבָּנַן — כִּי לָא מִיכַּוֵּין שָׁרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן לְכַתְּחִילָּה.

מֵתִיב רָבָא: מוֹכְרִי כְסוּת מוֹכְרִין כְּדַרְכָּן, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוְּונוּ בַּחַמָּה מִפְּנֵי הַחַמָּה וּבַגְּשָׁמִים מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים, וְהַצְּנוּעִין מַפְשִׁילִין בְּמַקֵּל לַאֲחוֹרֵיהֶן. וְהָא הָכָא, דְּכִי מִיכַּוְּוִין — אִיסּוּרָא דְאוֹרַיְיתָא אִיכָּא, כִּי לָא מִיכַּוְּוִין — שָׂרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן לְכַתְּחִילָּה!
אֶלָּא אָמַר רָבָא:

דף מז.

הַנַּח לְנֵר שֶׁמֶן וּפְתִילָה, הוֹאִיל דְּנַעֲשָׂה בָּסִיס לַדָּבָר הָאָסוּר.
אָמַר רַבִּי זֵירָא אָמַר רַבִּי אַסִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר רַבִּי חֲנִינָא אָמַר רַבִּי רוֹמָנוֹס: לִי הִתִּיר רַבִּי לְטַלְטֵל מַחְתָּה בְּאֶפְרָהּ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי זֵירָא לְרַבִּי אַסִּי: מִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הָכִי? וְהָתְנַן: נוֹטֵל אָדָם בְּנוֹ וְהָאֶבֶן בְּיָדוֹ אוֹ כַּלְכָּלָה וְהָאֶבֶן בְּתוֹכָהּ. וְאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בְּכַלְכָּלָה מְלֵאָה פֵּירוֹת עִסְקִינַן. טַעְמָא דְּאִית בַּהּ פֵּירֵי, הָא לֵית בַּהּ פֵּירֵי — לָא?
"אֶשְׁתּוֹמַם כְּשָׁעָה חֲדָא", וַאֲמַר: הָכָא נָמֵי דְּאִית בַּהּ קְרָטִין. אָמַר אַבָּיֵי: קְרָטִין בֵּי רַבִּי מִי חֲשִׁיבִי?
וְכִי תֵּימָא: חָזוּ לְעָנִיִּים — וְהָתְנָיָא, בִּגְדֵי עָנִיִּים לַעֲנִיִּים, בִּגְדֵי עָשִׁירִים לַעֲשִׁירִים, אֲבָל דַּעֲנִיִּים לַעֲשִׁירִים לָא. אֶלָּא אָמַר אַבָּיֵי: מִידֵּי דְּהַוֵה אַגַּרְף שֶׁל רֵיעִי.
אָמַר רָבָא, שְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת בַּדָּבָר: חָדָא, גַּרְף שֶׁל רֵיעִי מְאִיס, וְהַאי לָא מְאִיס. וְעוֹד, גַּרְף שֶׁל רֵיעִי מִיגַּלֵּי, וְהַאי מִיכַּסֵּי. אֶלָּא אָמַר רָבָא: כִּי הֲוִינַן בֵּי רַב נַחְמָן הֲוָה מְטַלְטְלִינַן כָּנוּנָא אַגַּב קִיטְמָא, וְאַף עַל גַּב דְּאִיכָּא עֲלֵיהּ שִׁבְרֵי עֵצִים. מֵיתִיבִי: וְשָׁוִין שֶׁאִם יֵשׁ בָּהּ שִׁבְרֵי פְּתִילָה שֶׁאָסוּר לְטַלְטֵל! אָמַר אַבָּיֵי: בְּגָלִילָא שָׁנוּ.
לֵוִי בַּר שְׁמוּאֵל אַשְׁכְּחֵינְהוּ לְרַבִּי אַבָּא וּלְרַב הוּנָא בַּר חִיָּיא דַּהֲווֹ קָיְימִי אַפִּיתְחָא דְּבֵי רַב הוּנָא. אֲמַר לְהוּ: מַהוּ לְהַחֲזִיר מִטָּה שֶׁל טָרְסִיִּים בְּשַׁבָּת? אֲמַרוּ לֵיהּ: שַׁפִּיר דָּמֵי. אֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַב יְהוּדָה, אָמַר: הָא רַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: הַמַּחֲזִיר מִטָּה שֶׁל טָרְסִיִּים בְּשַׁבָּת — חַיָּיב חַטָּאת.
מֵיתִיבִי: הַמַּחֲזִיר קְנֵה מְנוֹרָה בְּשַׁבָּת — חַיָּיב חַטָּאת. קָנֶה סַיָּידִין — לֹא יַחֲזִיר, וְאִם הֶחֱזִיר — פָּטוּר, אֲבָל אָסוּר. רַבִּי סִימַאי אוֹמֵר: קֶרֶן עֲגוּלָה — חַיָּיב. קֶרֶן פְּשׁוּטָה — פָּטוּר. אִינְהוּ דַּאֲמוּר כִּי הַאי תַּנָּא דְּתַנְיָא: מַלְבְּנוֹת הַמִּטָּה וְכַרְעֵי הַמִּטָּה וּלְווּחִים שֶׁל סְקִיבָּס — לֹא יַחֲזִיר, וְאִם הֶחֱזִיר — פָּטוּר,

דף מז:

אֲבָל אָסוּר. וְלֹא יִתְקַע, וְאִם תָּקַע — חַיָּיב חַטָּאת. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם הָיָה רָפוּי — מוּתָּר.

בֵּי רַב חָמָא הֲוָה מִטָּה גְּלָלְנִיתָא. הֲוָה מְהַדְּרִי לַהּ בְּיוֹמָא טָבָא. אֲמַר לֵיהּ הָהוּא מִדְּרַבָּנַן לְרָבָא: מַאי דַּעְתָּיךְ — בְּנָיָן מִן הַצַּד הוּא? נְהִי דְּאִיסּוּרָא דְּאוֹרָיְיתָא לֵיכָּא, אִיסּוּרָא דְּרַבָּנַן מִיהָא אִיכָּא! אָמַר לֵיהּ: אֶנָא כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל סְבִירָא לִי דְּאָמַר אִם הָיָה רָפוּי — מוּתָּר.

מַתְנִי' נוֹתְנִין כְּלִי תַּחַת הַנֵּר לְקַבֵּל נִיצוֹצוֹת, וְלֹא יִתֵּן לְתוֹכוֹ מַיִם מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְכַבֶּה.

גְּמָ' וְהָא קָמְבַטֵּל כְּלִי מֵהֵיכָנוֹ! אָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: נִיצוֹצוֹת אֵין בָּהֶן מַמָּשׁ. וְלֹא יִתֵּן לְתוֹכוֹ מַיִם מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְכַבֶּה: לֵימָא תְּנַן סְתָמָא כְּרַבִּי יוֹסֵי, דְּאָמַר גּוֹרֵם לְכִיבּוּי — אָסוּר.

וְתִסְבְּרָא? אֵימוֹר דְּאָמַר רַבִּי יוֹסֵי — בְּשַׁבָּת, בְּעֶרֶב שַׁבָּת מִי אָמַר? וְכִי תֵּימָא הָכָא נָמֵי בְּשַׁבָּת, וְהָתַנְיָא: נוֹתְנִין כְּלִי תַּחַת הַנֵּר לְקַבֵּל נִיצוֹצוֹת בְּשַׁבָּת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּעֶרֶב שַׁבָּת. וְלֹא יִתֵּן לְתוֹכוֹ מַיִם מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְכַבֶּה — מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשַׁבָּת. אֶלָּא אָמַר רַב אָשֵׁי: אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבָּנַן, שְׁאנֵי הָכָא — מִפְּנֵי שֶׁמְּקָרֵב אֶת כִּיבּוּיוֹ.

הדרן עלך כירה

מַתְנִי' **בַּמֶּה טוֹמְנִין** וּבַמֶּה אֵין טוֹמְנִין? — אֵין טוֹמְנִין לֹא בַּגֶּפֶת וְלֹא בַּזֶּבֶל, לֹא בַּמֶּלַח וְלֹא בַּסִּיד וְלֹא בַּחוֹל — בֵּין לַחִין בֵּין יְבֵשִׁין.

וְלֹא בַּתֶּבֶן וְלֹא בַּזִּגִּין וְלֹא בַּמּוֹכִין וְלֹא בָּעֲשָׁבִין — בִּזְמַן שֶׁהֵן לַחִין, אֲבָל טוֹמְנִין בָּהֶן כְּשֶׁהֵן יְבֵשִׁין.

גְּמָ' אִיבַּעְיָא לְהוּ: גֶּפֶת שֶׁל זֵיתִים תְּנַן, אֲבָל דְּשׁוּמְשְׁמִין שַׁפִּיר דָּמֵי, אוֹ דִילְמָא דְּשׁוּמְשְׁמִין תְּנַן וְכָל שֶׁכֵּן דְּזֵיתִים?!

תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַבִּי זֵירָא מְשׁוּם חַד דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי: קוּפָּה שֶׁטְּמָנָן בָּהּ — אָסוּר לְהַנִּיחָהּ עַל גֶּפֶת שֶׁל זֵיתִים. שְׁמַע מִינַּהּ שֶׁל זֵיתִים תְּנַן.

לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ לְעִנְיַן הַטְמָנָה — דְּשׁוּמְשְׁמִין נָמֵי אָסוּר, לְעִנְיַן

דף מח.

אַסּוֹקֵי הַבְלָא — דְּזֵיתִים מַסְקֵי הַבְלָא, דְּשׁוּמְשְׁמִין לָא מַסְקֵי הַבְלָא.

רַבָּה וְרַבִּי זֵירָא אִיקְּלַעוּ לְבֵי רֵישׁ גָּלוּתָא. חֲזִיוּהּ לְהָהוּא עַבְדָּא דְּאַנַּח כּוּזָא דְּמַיָּא אַפּוּמָּא דְּקוּמְקוּמָא. נְזֵהִיהּ רַבָּה. אֲמַר לֵיהּ רַבִּי זֵירָא: מַאי שְׁנָא מִמַּיְחַם עַל גַּבֵּי מֵיחַם? אֲמַר לֵיהּ: הָתָם אוֹקוֹמֵי קָא מוֹקֵים, הָכָא אוּלּוֹדֵי קָא מוֹלֵיד.

הֲדַר חַזְיֵיהּ דִּפְרַס דַּסְתּוֹדַר אַפּוּמֵיהּ דְּכוּבְּא וְאַנַח נַטְלָא עִילָּוֵיהּ. נְזַהֵיהּ רַבָּה. אָמַר לֵיהּ רַבִּי זֵירָא: אַמַּאי? אָמַר לֵיהּ: הַשְׁתָּא חָזֵית. לְסוֹף חַזְיֵיהּ דְּקָא מְעַצַּר לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ: מַאי שְׁנָא מִפְּרוֹנְקָא? אָמַר לֵיהּ: הָתָם לָא קָפֵיד עִילָּוֵיהּ, הָכָא קָפֵיד עִילָּוֵיהּ.

וְלֹא בַּתֶּבֶן. בְּעָא מִינֵּיהּ רַב אַדָּא בַּר מַתְנָה מֵאַבָּיֵי: מוֹכִין שֶׁטָּמַן בָּהֶן, מַהוּ לְטַלְטְלָן בְּשַׁבָּת? אָמַר לֵיהּ: וְכִי מִפְּנֵי שֶׁאֵין לוֹ קוּפָּה שֶׁל תֶּבֶן, עוֹמֵד וּמַפְקִיר קוּפָּה שֶׁל מוֹכִין?

לֵימָא מְסַיַּע לֵיהּ: טוֹמְנִין בְּגִיזֵּי צֶמֶר וּבְצִיפֵּי צֶמֶר וּבִלְשׁוֹנוֹת שֶׁל אַרְגָּמָן וּבְמוֹכִין, וְאֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן.

אִי מִשּׁוּם הָא — לָא אִירְיָא, הָכִי קָאָמַר: אִם לֹא טָמַן בָּהֶן אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן.

אִי הָכִי מַאי לְמֵימְרָא! מַהוּ דְּתֵימָא חָזֵי לְמִזְגָּא עֲלַיְיהוּ, קָמַשְׁמַע לַן.

רַב חִסְדָּא שָׁרָא לְאַהְדּוֹרֵי אוּדְרָא לְבֵי סַדְיָא בְּשַׁבְּתָא. אֵיתִיבֵיהּ רַב חָנָן בַּר חִסְדָּא לְרַב חִסְדָּא: מַתְּירִין בֵּית הַצַּוָּאר בְּשַׁבָּת, אֲבָל לֹא פּוֹתְחִין. וְאֵין נוֹתְנִין אֶת הַמּוֹכִין לֹא לְתוֹךְ הַכַּר וְלֹא לְתוֹךְ הַכֶּסֶת בְּיוֹם טוֹב, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשַׁבָּת.

לָא קַשְׁיָא, הָא בְּחַדְתֵּי הָא בְּעַתִּיקֵי.

תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: אֵין נוֹתְנִין אֶת הַמּוֹכִין לֹא לְתוֹךְ הַכַּר וְלֹא לְתוֹךְ הַכֶּסֶת בְּיוֹם טוֹב, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשַׁבָּת. נִשְׁרוּ, מַחֲזִירִין אוֹתָן בְּשַׁבָּת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם טוֹב.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: הַפּוֹתֵחַ בֵּית הַצַּוָּאר בְּשַׁבָּת — חַיָּיב חַטָּאת.

מַתְקִיף לַהּ רַב כָּהֲנָא:

דף מח:

מָה בֵּין זוֹ לִמְגוּפַּת חָבִית. אָמַר לֵיהּ רָבָא: זֶה חִיבּוּר, וְזֶה אֵינוֹ חִיבּוּר.

רָמֵי לֵיהּ רַבִּי יִרְמְיָה לְרַבִּי זֵירָא: תְּנַן: שְׁלָל שֶׁל כּוֹבְסִין, וְשֶׁלְּשֶׁלֶת שֶׁל מַפְתְּחוֹת, וְהַבֶּגֶד שֶׁהוּא תָּפוּר בְּכֹלְאַיִם חִיבּוּר לַטּוּמְאָה — עַד שֶׁיַּתְחִיל לְהַתִּיר. אַלְמָא שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלָאכָה נָמֵי חִיבּוּר.

וּרְמִינְהוּ: מַקֵּל שֶׁעָשָׂאוֹ יָד לְקוֹרְדּוֹם — חִיבּוּר לַטּוּמְאָה בִּשְׁעַת מְלָאכָה. בִּשְׁעַת מְלָאכָה — אִין, שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלָאכָה — לָא!

אָמַר לֵיהּ: הָתָם שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלָאכָה אָדָם עָשׂוּי לְזוֹרְקוֹ לְבֵין הָעֵצִים, הָכָא שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלָאכָה נָמֵי נִיחָא לֵיהּ, דְּאִי מִיטַּנְפוּ הָדַר מְחַוַּור לְהוּ.

בְּסוֹרָא מַתְנוּ לַהּ לָהָא שְׁמַעְתָּא מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב חִסְדָּא, בְּפוּמְבְּדִיתָא מַתְנוּ מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב כָּהֲנָא, וְאָמְרִי לַהּ מִשְּׁמֵיהּ דְּרָבָא: מַאן תְּנָא הָא מִלְּתָא דַּאֲמוּר רַבָּנַן כָּל הַמְחוּבָּר לוֹ הֲרֵי הוּא כְּמוֹתוֹ?

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: רַבִּי מֵאִיר הָיָא. דִּתְנַן: בֵּית הַפַּךְ וּבֵית הַתַּבְלִין וּבֵית הַנֵּר שֶׁבַּכִּירָה מְטַמְּאִין בְּמַגָּע וְאֵין מְטַמְּאִין בָּאֲוִיר, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֵר.
בִּשְׁלָמָא לְרַבִּי שִׁמְעוֹן — קָסָבַר לָאו כְּכִירָה דָּמוּ. אֶלָּא לְרַבִּי מֵאִיר, אִי כְּכִירָה דָּמוּ — אֲפִילּוּ בַּאֲוִיר נָמֵי לִיטַמּוּ. אִי לָאו כְּכִירָה דָּמוּ — אֲפִילּוּ בְּמַגָּע נָמֵי לָא לִיטַמּוּ!
לְעוֹלָם לָאו כְּכִירָה דָּמוּ וְרַבָּנַן הוּא דִּגְזְרוּ בְּהוּ. אִי גְּזְרוּ בְּהוּ, אֲפִילּוּ בָּאֲוִיר נָמֵי לִיטַמּוּ!
עֲבַדוּ בְּהוּ רַבָּנַן הֶיכֵּרָא כִּי הֵיכִי דְּלָא אָתֵי לְמִשְׁרַף עֲלֵיהּ תְּרוּמָה וְקָדָשִׁים.
תָּנוּ רַבָּנַן: מַסְפּוֹרֶת שֶׁל פְּרָקִים וְאִיזְמֵל שֶׁל רָהִיטָנֵי חִיבּוּר לַטּוּמְאָה, וְאֵין חִיבּוּר לַהַזָּאָה.
מָה נַפְשָׁךְ: אִי חִיבּוּר הוּא — אֲפִילּוּ לְהַזָּאָה נָמֵי, אִי לָאו חִיבּוּר הוּא — אֲפִילּוּ לְטוּמְאָה נָמֵי לָא! אָמַר רָבָא: דִּבֵּר תּוֹרָה בִּשְׁעַת מְלָאכָה חִיבּוּר — בֵּין לְטוּמְאָה בֵּין לְהַזָּאָה. וְשֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלָאכָה — אֵינוֹ חִיבּוּר לֹא לְטוּמְאָה וְלֹא לְהַזָּאָה.

דף מט.

וְגָזְרוּ רַבָּנַן עַל טוּמְאָה שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלָאכָה מִשּׁוּם טוּמְאָה שֶׁבִּשְׁעַת מְלָאכָה, וְעַל הַזָּאָה שֶׁבִּשְׁעַת מְלָאכָה מִשּׁוּם הַזָּאָה שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלָאכָה.
בִּזְמַן שֶׁהֵן לַחִין. אִיבַּעְיָא לְהוּ: לַחִין מֵחֲמַת עַצְמָן, אוֹ דִילְמָא לַחִין מֵחֲמַת דָּבָר אַחֵר.
תָּא שְׁמַע: לֹא בַּתֶּבֶן וְלֹא בַּזְּגִים וְלֹא בַּמּוֹכִין וְלֹא בָּעֲשָׁבִים בִּזְמַן שֶׁהֵן לַחִין. אִי אָמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא לַחִין מֵחֲמַת דָּבָר אַחֵר — שַׁפִּיר. אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ לַחִין מֵחֲמַת עַצְמָן, מוֹכִין לַחִין מֵחֲמַת עַצְמָן הֵיכִי מַשְׁכַּחְתְּ לַהּ? — מִמִּרְטָא דְּבֵינֵי אַטְמֵי.
וְהָא דְּתָנֵי רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: טוֹמְנִין בִּכְסוּת יְבֵשָׁה וּבְפֵירוֹת יְבֵשִׁין, אֲבָל לֹא בִּכְסוּת לַחָה וְלֹא בְּפֵירוֹת לַחִין. כְּסוּת לַחָה מֵחֲמַת עַצְמָהּ הֵיכִי מַשְׁכַּחְתְּ לַהּ? — מִמִּרְטָא דְּבֵינֵי אַטְמֵי.
מַתְנִי' טוֹמְנִין בִּכְסוּת וּבְפֵירוֹת, בְּכַנְפֵי יוֹנָה וּבִנְסוֹרֶת שֶׁל חָרָשִׂים וּבִנְעוֹרֶת שֶׁל פִּשְׁתָּן דַּקָּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹסֵר בַּדַּקָּה וּמַתִּיר בַּגַּסָּה.
גְּמָ' אָמַר רַבִּי יַנַּאי: תְּפִילִּין צְרִיכִין גּוּף נָקִי כֶּאֱלִישָׁע "בַּעַל כְּנָפַיִם". מַאי הִיא? אַבָּיֵי אָמַר: שֶׁלֹּא יְפִיחַ בָּהֶן. רָבָא אָמַר: שֶׁלֹּא יִישַׁן בָּהֶן.
וְאַמַּאי קָרֵי לֵיהּ "בַּעַל כְּנָפַיִם"? — שֶׁפַּעַם אַחַת גָּזְרָה מַלְכוּת רוֹמִי הָרִשָׁעָה שְׁמָד עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל הַמַּנִּיחַ תְּפִילִּין יְנַקְּרוּ אֶת מוֹחוֹ, וְהָיָה אֱלִישָׁע מַנִּיחָם וְיוֹצֵא לַשּׁוּק. רָאָהוּ קַסְדּוֹר אֶחָד רָץ מִפָּנָיו וְרָץ אַחֲרָיו. וְכֵיוָן שֶׁהִגִּיעַ אֶצְלוֹ נָטָלָן מֵרֹאשׁוֹ וַאֲחָזָן בְּיָדוֹ. אָמַר לוֹ: מַה זֶּה בְּיָדְךָ? אָמַר לוֹ: כַּנְפֵי יוֹנָה. פָּשַׁט אֶת יָדוֹ וְנִמְצְאוּ כַּנְפֵי יוֹנָה. לְפִיכָךְ קוֹרִין אוֹתוֹ "אֱלִישָׁע בַּעַל כְּנָפַיִם".

וּמַאי שְׁנָא כַּנְפֵי יוֹנָה מִשְּׁאָר עוֹפוֹת? מִשּׁוּם דְּאָמְתִיל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְיוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר: ״כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף וְגוֹ׳״ — מַה יוֹנָה כְּנָפֶיהָ מְגִינוֹת עָלֶיהָ, אַף יִשְׂרָאֵל מִצְוֹת מְגִינוֹת עֲלֵיהֶן.
בִּנְסוֹרֶת שֶׁל חָרְשִׁין כּוּ׳. אִיבַּעְיָא לְהוּ: רַבִּי יְהוּדָה אַנְסוֹרֶת שֶׁל חָרְשִׁין קָאֵי, אוֹ אַנְעוֹרֶת שֶׁל פִּשְׁתָּן קָאֵי?
תָּא שְׁמַע, דְּתַנְיָא רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נְעוֹרֶת שֶׁל פִּשְׁתָּן דַּקָּה הֲרֵי הִיא כְּזֶבֶל. שְׁמַע מִינַּהּ אַנְעוֹרֶת שֶׁל פִּשְׁתָּן קָאֵי. שְׁמַע מִינַּהּ.

מַתְנִי׳ טוֹמְנִין בְּשֹׁלְחִין וּמְטַלְטְלִין אוֹתָן, בְּגִיזֵּי צֶמֶר וְאֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? נוֹטֵל אֶת הַכִּסּוּי, וְהֵן נוֹפְלוֹת.
רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: קוּפָּה, מַטָּה עַל צִדָּהּ וְנוֹטֵל, שֶׁמָּא יִטּוֹל וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַחֲזִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: נוֹטֵל וּמַחֲזִיר.

גְּמָ׳ יָתֵיב רַבִּי יוֹנָתָן בֶּן עֲכִינַאי וְרַבִּי יוֹנָתָן בֶּן אֶלְעָזָר, וְיָתֵיב רַבִּי חֲנִינָא בַּר חָמָא גַּבַּייְהוּ, וְקָא מִיבַּעְיָא לְהוּ: שְׁלְחִין שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת תְּנַן, אֲבָל שֶׁל אוּמָּן כֵּיוָן דְּקָפִיד עֲלַייְהוּ לָא מְטַלְטְלִינַן לְהוּ. אוֹ דִילְמָא שֶׁל אוּמָּן תְּנַן, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת?
אָמַר לְהוּ רַבִּי יוֹנָתָן בֶּן אֶלְעָזָר: מִסְתַּבְּרָא שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת תְּנַן, אֲבָל שֶׁל אוּמָּן קָפִיד עֲלַייְהוּ.
אָמַר לְהוּ רַבִּי חֲנִינָא בַּר חָמָא, כְּךָ אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי:

דף מט:

אַבָּא — שַׁלְחָא הֲוָה, וְאָמַר הָבִיאוּ שְׁלְחִין וְנֵשֵׁב עֲלֵיהֶן.
מֵיתִיבִי: נְסָרִין שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת מְטַלְטְלִין אוֹתָן, וְשֶׁל אוּמָּן אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. וְאִם חִישֵּׁב לִתֵּת עֲלֵיהֶן פַּת לְאוֹרְחִין — בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ מְטַלְטְלִין! שְׁאנֵי נְסָרִים דְּקָפִיד עֲלַייְהוּ.
תָּא שְׁמַע: עוֹרוֹת, בֵּין עֲבוּדִין וּבֵין שֶׁאֵין עֲבוּדִין, מוּתָּר לְטַלְטְלָן בְּשַׁבָּת. לֹא אָמְרוּ עֲבוּדִין אֶלָּא לְעִנְיַן טוּמְאָה בִּלְבַד. מַאי לָאו לָא שְׁנָא שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, וְלָא שְׁנָא שֶׁל אוּמָּן? לָא, שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת.
אֲבָל שֶׁל אוּמָּן מַאי? אֵין מְטַלְטְלִין — אִי הָכִי הָא דְּתָנֵי: וְלֹא אָמְרוּ עֲבוּדִין אֶלָּא לְעִנְיַן טוּמְאָה בִּלְבַד, לְפָלוֹג וְלֵיתְנֵי בְּדִידַהּ: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — בְּשֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, אֲבָל בְּשֶׁל אוּמָּן — לֹא! כּוּלַּהּ בְּבַעַל הַבַּיִת קָמַיְירֵי.
כְּתַנָּאֵי: עוֹרוֹת שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת מְטַלְטְלִין אוֹתָן, וְשֶׁל אוּמָּן אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה מְטַלְטְלִין אוֹתָן.
הֲדוּר יָתְבִי וְקָמִיבַּעְיָא לְהוּ: הָא דְּתָנַן אֲבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת, כְּנֶגֶד מִי?

אָמַר לְהוּ רַבִּי חֲנִינָא בַּר חָמָא: כְּנֶגֶד עֲבוֹדוֹת הַמִּשְׁכָּן. אָמַר לְהוּ רַבִּי יוֹנָתָן בְּרַבִּי אֶלְעָזָר, כָּךְ אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרַבִּי יוֹסֵי בֶּן לָקוֹנְיָא: כְּנֶגֶד "מְלַאכְתּוֹ" "מְלַאכְתּוֹ" וּ"מְלֶאכֶת" שֶׁבַּתּוֹרָה אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת.

בָּעֵי רַב יוֹסֵף: "וַיִּבְא הַבַּיְתָה לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ", מִמְּנָיָא הוּא, אוֹ לָא? אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: וְלַיְתֵי סֵפֶר תּוֹרָה וְלִימְנֵי. מִי לָא אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן לֹא זָזוּ מִשָּׁם עַד שֶׁהֵבִיאוּ סֵפֶר תּוֹרָה וּמָנָאוּם!

אָמַר לֵיהּ: כִּי קָא מְסַפְּקָא לִי מִשּׁוּם דִּכְתִיב: "וְהַמְּלָאכָה הָיְתָה דַיָּם" מִמְּנָיָא הוּא — וְהָא כְּמַאן דְּאָמַר לַעֲשׂוֹת צְרָכָיו נִכְנַס.

אוֹ דִילְמָא "וַיִּבְא הַבַּיְתָה לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ" מִמְּנָיָא הוּא, וְהַאי "וְהַמְּלָאכָה הָיְתָה דַיָּם" — הָכִי קָאָמַר: דִּשְׁלִימָא לֵיהּ עֲבִידְתָּא. תֵּיקוּ.

תַּנְיָא כְּמַאן דְּאָמַר כְּנֶגֶד עֲבוֹדוֹת הַמִּשְׁכָּן. דְּתַנְיָא: אֵין חַיָּבִין אֶלָּא עַל מְלָאכָה שֶׁכַּיּוֹצֵא בָּהּ הָיְתָה בַּמִּשְׁכָּן. הֵם זָרְעוּ, וְאַתֶּם לֹא תִּזְרְעוּ. הֵם קָצְרוּ, וְאַתֶּם לֹא תִּקְצְרוּ.

הֵם הֶעֱלוּ אֶת הַקָּרְשִׁים מִקַּרְקַע לַעֲגָלָה, וְאַתֶּם לֹא תַּכְנִיסוּ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד.

הֵם הוֹרִידוּ אֶת הַקָּרְשִׁים מֵעֲגָלָה לְקַרְקַע, וְאַתֶּם לֹא תּוֹצִיאוּ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים.

הֵם הוֹצִיאוּ מֵעֲגָלָה לַעֲגָלָה, וְאַתֶּם לֹא תּוֹצִיאוּ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הַיָּחִיד.

מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הַיָּחִיד מַאי קָא עָבֵיד? אַבָּיֵי וְרָבָא דְּאָמְרִי תַּרְוַוְיְהוּ, וְאִיתֵּימָא רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה: מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הַיָּחִיד דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים.

בְּגִיזֵּי צֶמֶר וְאֵין מְטַלְטְלִין. אָמַר רָבָא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁלֹּא טָמַן בָּהֶן, אֲבָל טָמַן בָּהֶן — מְטַלְטְלִין אוֹתָן.

אֵיתִיבֵיהּ הַהוּא מְרַבָּנָן בַּר יוֹמֵיהּ לְרָבָא: טוֹמְנִין בְּגִיזֵּי צֶמֶר וְאֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה?

דף נ.

נוֹטֵל אֶת הַכִּיסּוּי, וְהֵן נוֹפְלוֹת.

אֶלָּא אִי אִיתְּמַר, הָכִי אִיתְּמַר: אָמַר רָבָא לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁלֹּא יִחֵדַן לְהַטְמָנָה. אֲבָל יִחֵדַן לְהַטְמָנָה — מְטַלְטְלִין אוֹתָן.

אִיתְּמַר נָמֵי, כִּי אֲתָא רָבִין אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב אָמַר רַבִּי אַסִּי בֶּן שָׁאוּל אָמַר רַבִּי: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁלֹּא יִחֵדַן לְהַטְמָנָה, אֲבָל יִחֵדַן לְהַטְמָנָה — מְטַלְטְלִין אוֹתָן.

רָבִינָא אוֹמֵר: בְּשֶׁל הֶפְתֵּק שָׁנוּ. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי, גִּיזֵּי צֶמֶר שֶׁל הֶפְתֵּק אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. וְאִם הִתְקִינָן בַּעַל הַבַּיִת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן — מְטַלְטְלִין אוֹתָן.

תָּנָא רַבָּה בַּר בַּר חַנָּה קַמֵּיהּ דְּרַב: חֲרִיּוֹת שֶׁל דֶּקֶל שֶׁגְּדָרָן לְעֵצִים, וְנִמְלַךְ עֲלֵיהֶן לִישְׁיבָה — צָרִיךְ לְקַשֵּׁר. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין צָרִיךְ לְקַשֵּׁר. הוּא תָּנֵי לַהּ וְהוּא אָמַר לַהּ: הֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל.

אִיתְּמַר רַב אָמַר: קוֹשֵׁר, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: חוֹשֵׁב, וְרַב אַסִּי אָמַר: יוֹשֵׁב, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא קִישֵּׁר וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא חִישֵּׁב.

בְּשִׁלְמָא רַב הוּא דְּאָמַר כְּתַנָּא קַמָּא, וּשְׁמוּאֵל נָמֵי הוּא דְּאָמַר כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. אֶלָּא רַב אַסִּי דְּאָמַר כְּמַאן?

הוּא דְּאָמַר כִּי הַאי תַּנָּא דְּתַנְיָא: יוֹצְאִין בְּפָקוֹרִין וּבְצִיפָּא, בִּזְמַן שֶׁצְּבָעָן בְּשֶׁמֶן וּכְרָכָן בְּמִשְׁיחָה. לֹא צְבָעָן בְּשֶׁמֶן וְלֹא כְרָכָן בְּמִשְׁיחָה — אֵין יוֹצְאִין בָּהֶם. וְאִם יָצָא בָּהֶן שִׁעָה אַחַת מִבְּעוֹד יוֹם, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא צָבַע וְלֹא כָּרָכָן בְּמִשִּׁיחָה מוּתָּר לָצֵאת בָּהֶן.

אָמַר רַב אַשִׁי, אַף אֲנַן נָמֵי תְּנֵינָא: הַקֹּשׁ שֶׁעַל גַּבֵּי הַמִּטָּה לֹא יְנַעְנְעֶנּוּ בְּיָדוֹ, אֲבָל מְנַעֲנְעוֹ בְּגוּפוֹ. אֲבָל אִם הָיָה עָלָיו מַאֲכָל בְּהֵמָה, אוֹ שֶׁהָיָה עָלָיו כַּר אוֹ סָדִין מִבְּעוֹד יוֹם — מְנַעֲנְעוֹ בְּיָדוֹ. שְׁמַע מִינָּה.

וּמַאן תְּנָא דִּפְלִיג עֲלֵיהּ דְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל — רַבִּי חֲנִינָא בֶּן עֲקִיבָא. דְּכִי אֲתָא רַב דִּימִי, אָמַר זְעֵירִי אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: פַּעַם אַחַת הָלַךְ רַבִּי חֲנִינָא בֶּן עֲקִיבָא לְמָקוֹם אֶחָד, וּמָצָא חֲרִיּוֹת שֶׁל דֶּקֶל שֶׁגְּדָרוּם לְשׁוּם עֵצִים, וְאָמַר לָהֶם לְתַלְמִידָיו: צְאוּ וְחַשְּׁבוּ כְּדֵי שֶׁנֵּשֵׁב עֲלֵיהֶן לְמָחָר. וְלֹא יָדַעְנָא אִי בֵּית הַמִּשְׁתֶּה הֲוָה, אִי בֵּית הָאֵבֶל הֲוָה.

מִדְּקָאָמַר אִי בֵּית הַמִּשְׁתֶּה הֲוָה אִי בֵּית הָאֵבֶל הֲוָה — דַּוְקָא בֵּית הָאֵבֶל אוֹ בֵּית הַמִּשְׁתֶּה דְּטָרִידִי, אֲבָל הָכָא קָשַׁר — אִין, לֹא קָשַׁר — לָא.

אָמַר רַב יְהוּדָה: מַכְנִיס אָדָם מִלֹּא קוּפָּתוֹ עָפָר, וְעוֹשֶׂה בָּהּ כָּל צָרְכּוֹ. דְּרֵשׁ מָר זוּטְרָא מִשְׁמֵיהּ דְּמָר זוּטְרָא רַבָּה: וְהוּא שֶׁיִּחֵד לוֹ קֶרֶן זָוִית.

אֲמַרוּ רַבָּנַן קַמֵּיהּ דְּרַב פָּפָּא: כְּמַאן — כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. דְּאִי כְּרַבָּנַן — הָאָמְרִי בָּעֵינַן מַעֲשֶׂה.

אָמַר לְהוּ רַב פָּפָּא: אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבָּנַן, עַד כָּאן לָא קָאָמְרִי רַבָּנַן דְּבָעֵינַן מַעֲשֶׂה אֶלָּא מִידֵּי דְּבַר מֶיעְבַּד בֵּיהּ מַעֲשֶׂה, אֲבָל מִידֵּי דְּלָא בַּר מֶיעְבַּד בֵּיהּ מַעֲשֶׂה — לָא.

נֵימָא כְּתַנָּאֵי: בַּכֹּל חוֹפִין אֶת הַכֵּלִים חוּץ מִכְּלֵי פֶּסֶף בִּגְרַתְקוֹן. הָא נָתַר וְחוֹל מוּתָּר.

וְהָתַנְיָא: נָתַר וְחוֹל — אָסוּר. מַאי לָאו בְּהָא קָמִיפַּלְגִי: דְּמָר סָבַר בָּעֵינַן מַעֲשֶׂה, וּמָר סָבַר לָא בָּעֵינַן מַעֲשֶׂה.

לָא, דְּכוּלֵּי עָלְמָא לָא בָּעֵינַן מַעֲשֶׂה, וְלָא קַשְׁיָא: הָא רַבִּי יְהוּדָה, הָא רַבִּי שִׁמְעוֹן.

הָא רַבִּי יְהוּדָה, דְּאָמַר: דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּין — אָסוּר. הָא רַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּאָמַר: דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּין — מוּתָּר.

בְּמַאי אוֹקֵימְתָּא לְהָא דְּשָׁרֵי — כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, אֵימָא סֵיפָא: אֲבָל לֹא יָחוֹף בָּהֶם שְׁעָרוֹ, וְאִי רַבִּי שִׁמְעוֹן — מִשְּׁרָא קָשָׁרֵי. דִּתְנַן:

דף נ:

נָזִיר חוֹפֵף וּמְסַפֵּס, אֲבָל לֹא סוֹרֵק!

אֶלָּא הָא וְהָא רַבִּי יְהוּדָה הִיא, וּתְרֵי תַּנָּאֵי אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה. הַאי תַּנָּא אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה סָבַר גָּרִיר, וְהַאי תַּנָּא אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה סָבַר לָא גָּרִיר.

בְּמַאי אוֹקֵימְתָּא — כְּרַבִּי יְהוּדָה, אֵימָא סֵיפָא: אֲבָל פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו מוּתָּר. הָא מְעַבַּר שֵׂיעָר!

אִיבָּעֵית אֵימָא בְּקָטָן, וְאִיבָּעֵית אֵימָא בָּאִשָּׁה, וְאִיבָּעֵית אֵימָא בְּסָרִיס.

אָמַר רַב יְהוּדָה: עָפָר לְבֵינְתָא שָׁרֵי. אָמַר רַב יוֹסֵף: כּוּסְפָּא דְּיַסְמִין שָׁרֵי. אָמַר רָבָא: עָפָר פִּלְפְּלֵי שָׁרֵי. אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: בַּרְדָּא שָׁרֵי.

מַאי בַּרְדָּא? אָמַר רַב יוֹסֵף: תִּילְתָא דַּאֲהָלָא וְתִילְתָא אָסָא וְתִילְתָא סִיגְלֵי. אָמַר רַב נְחֶמְיָה בַּר יוֹסֵף: כָּל הֵיכָא דְּלֵיכָּא רוּבָּא אַהֲלָא — שַׁפִּיר דָּמֵי.

בְּעוֹ מִינֵּיהּ מֵרַב שֵׁשֶׁת: מַהוּ לִפְצוֹעַ זֵיתִים בְּשַׁבָּת? אָמַר לְהוּ וְכִי בְּחוֹל מִי הִתִּירוּ? קָסָבַר מְשׁוּם הֶפְסֵד אוֹכְלִין.

לֵימָא פְּלִיגָא דִּשְׁמוּאֵל, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל: עוֹשֶׂה אָדָם כָּל צוֹרְכּוֹ בְּפַת! אָמְרִי: פַּת לָא מְאִיסָא, הָנֵי מְאִיסֵי.

אַמֵּימָר וּמָר זוּטְרָא וְרַב אָשֵׁי הֲווֹ יָתְבִי, אַיְיתוֹ לְקַמַּיְיהוּ בַּרְדָּא. אַמֵּימָר וְרַב אָשֵׁי מְשׁוֹ, מָר זוּטְרָא לָא מְשָׁא. אֲמַרוּ לֵיהּ: לָא סָבַר לַהּ מָר לְהָא דְּאָמַר רַב שֵׁשֶׁת בַּרְדָּא שָׁרֵי?! אֲמַר לְהוּ רַב מָרְדֶּכַי: בַּר מִינֵּיהּ דְּמָר, דַּאֲפִילּוּ בְּחוֹל נָמֵי לָא סְבִירָא לֵיהּ.

סָבַר לַהּ כִּי הָא דְּתַנְיָא: מְגָרֵר אָדָם גִּלְדֵּי צוֹאָה וְגִלְדֵּי מַכָּה שֶׁעַל בְּשָׂרוֹ בִּשְׁבִיל צַעֲרוֹ, אִם בִּשְׁבִיל לְיַפּוֹת — אָסוּר.

וְאִינְהוּ כְּמַאן סַבְרוּהָ? — כִּי הָא דְּתַנְיָא: רוֹחֵץ אָדָם פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו בְּכָל יוֹם בִּשְׁבִיל קוֹנוֹ, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר: "כֹּל פָּעַל ה' לַמַּעֲנֵהוּ".

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: קוּפָּה, מַטָּה עַל צַדָּהּ וְנוֹטֶל, שֶׁמָּא יִטּוֹל וְכוּ'. אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אָשֵׁי אָמַר רַב: הַכֹּל מוֹדִים שֶׁאִם נִתְקַלְקְלָה הַגּוּמָּא — שֶׁאָסוּר לְהַחֲזִיר. תְּנַן, וְחָכָמִים אוֹמְרִים: נוֹטֶל וּמַחֲזִיר. הֵיכִי דָּמֵי? אִי דְּלָא נִתְקַלְקְלָה הַגּוּמָּא — שַׁפִּיר קָא אָמְרִי רַבָּנַן. אֶלָּא לָאו, אַף עַל פִּי דְּנִתְקַלְקְלָה הַגּוּמָּא.

לָא, לְעוֹלָם דְּלָא נִתְקַלְקְלָה, וְהָכָא בְּחוֹשְׁשִׁין קָמִיפַּלְגִי. מָר סָבַר חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא נִתְקַלְקְלָה הַגּוּמָּא, וּמָר סָבַר אֵין חוֹשְׁשִׁין.

אָמַר רַב הוּנָא: הַאי סְלִיקוּסְתָּא — דָּצַהּ, שָׁלְפָה, וַהֲדַר דָּצַהּ — שְׁרֵי. וְאִי לָאו, אֲסִיר.

אָמַר שְׁמוּאֵל: הַאי סַכִּינָא דְּבֵינֵי אוּרְבֵי — דָּצַהּ, שַׁלְפָהּ, וַהֲדַר דָּצַהּ — שְׁרֵי. וְאִי לָאו אֲסִיר.

מָר זוּטְרָא, וְאִיתֵּימָא רַב אָשֵׁי אָמַר: בְּגוּרְדְּיָתָא דִּקְנֵי שַׁפִּיר דָּמֵי.

אָמַר לֵיהּ רַב מָרְדֶּכַי לְרָבָא, מֵתִיב רַב קַטִּינָא תְּיוּבְתָּא: הַטּוֹמֵן לֶפֶת וּצְנוֹנוֹת תַּחַת הַגֶּפֶן, אִם הָיָה מְקֻצָּת עָלָיו מְגוּלִּים — אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ

דף נא.

לֹא מְשׁוּם כִּלְאַיִם, וְלֹא מְשׁוּם שְׁבִיעִית, וְלֹא מְשׁוּם מַעֲשֵׂר, וְנִיטָּלִין בְּשַׁבָּת! תְּיוּבְתָּא.

מַתְנִי' לֹא כִּסָּהוּ מִבְּעוֹד יוֹם — לֹא יְכַסֶּנּוּ מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ. כִּסָּהוּ וְנִתְגַּלָּה, מוּתָּר לְכַסּוֹתוֹ. מְמַלֵּא אֶת הַקִּיתוֹן וְנוֹתֵן לְתַחַת הַבַּר אוֹ תַּחַת הַכָּסֶת.

גְּמָ' אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מוּתָּר לְהַטְמִין אֶת הַצּוֹנֵן. אָמַר רַב יוֹסֵף: מַאי קָמַשְׁמַע לַן? תְּנֵינָא: מְמַלֵּא אָדָם קִיתּוֹן וְנוֹתֵן תַּחַת הַבַּר אוֹ תַּחַת הַכָּסֶת!

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: טוּבָא קָמַשְׁמַע לַן, דְּאִי מִמַּתְנִי' הֲוָה אָמֵינָא הָנֵי מִילֵּי — דְּבָר שֶׁאֵין דִּרְכּוֹ לְהַטְמִין, אֲבָל דָּבָר שֶׁדִּרְכּוֹ לְהַטְמִין לָא — קָמַשְׁמַע לַן.

אָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב: אָסוּר לְהַטְמִין אֶת הַצּוֹנֵן. וְהָתַנְיָא: רַבִּי הִתִּיר לְהַטְמִין אֶת הַצּוֹנֵן! לָא קַשְׁיָא, הָא מִקַּמֵּיהּ דְּלִישְׁמְעֵיהּ מֵרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי, הָא לְבָתַר דִּלִישְׁמְעֵיהּ. כִּי הָא דְּיָתֵיב רַבִּי וְאָמַר: אָסוּר לְהַטְמִין אֶת הַצּוֹנֵן. אָמַר לְפָנָיו רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי: אַבָּא הִתִּיר לְהַטְמִין אֶת הַצּוֹנֵן. אָמַר: כְּבָר הוֹרָה זָקֵן.

אָמַר רַב פָּפָּא: בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה מְחַבְּבִין זֶה אֶת זֶה. שֶׁאִילּוּ רַבִּי יוֹסֵי קַיְימִים, הָיָה כָּפוּף וְיוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי. דְּהָא רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי דִּמְמַלֵּא מְקוֹם אֲבוֹתָיו הֲוָה, וְכָפוּף וְיוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי, וְקָאָמַר: כְּבָר הוֹרָה זָקֵן.

אָמַר לֵיהּ רַב נָחְמָן לְדָרוּ עַבְדֵּיהּ: אַטְמֵין לִי צוֹנֵן, וְאַיְיתִי לִי מַיָּא דְּאַחֵים קַפִּילָא אֲרַמָּאָה. שְׁמַע רַבִּי אַמֵּי וְאִיקְפַּד. אָמַר רַב יוֹסֵף: מַאי טַעְמָא אִיקְפַּד? כְּרַבְּוותֵיהּ עָבֵיד — חָדָא כְּרַב, וַחֲדָא כִּשְׁמוּאֵל.

כִּשְׁמוּאֵל — דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מוּתָּר לְהַטְמִין אֶת הַצּוֹנֵן. כְּרַב — דְּאָמַר רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק אָמַר רַב: כֹּל שֶׁהוּא נֶאֱכָל כְּמוֹת שֶׁהוּא חַי — אֵין בּוֹ מְשׁוּם בִּשּׁוּלֵי גּוֹיִם.

(הוּא) סָבַר אָדָם חָשׁוּב שָׁאנֵי.

תָּנוּ רַבָּנַן: אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ אֵין טוֹמְנִין אֲפִילּוּ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מוֹסִיף הֶבֶל מִשֶּׁחֲשֵׁכָה, אִם בָּא לְהוֹסִיף — מוֹסִיף. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: נוֹטֵל אֶת הַסְּדִינִין וּמַנִּיחַ אֶת הַגְּלוּפְקְרִין, אוֹ נוֹטֵל אֶת הַגְּלוּפְקְרִין וּמַנִּיחַ אֶת הַסְּדִינִין.
וְכֵן הָיָה רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לֹא אָסְרוּ אֶלָּא אוֹתוֹ מֵיחַם, אֲבָל פִּינָּה מִמֵּיחַם לְמֵיחַם — מוּתָּר. הַשְׁתָּא אוֹקוֹרֵי קָא מַקֵּיר לְהוּ, אַרְתּוֹחֵי קָא מַרְתַּח לְהוּ?!
טָמַן וְכִיסָּה בְּדָבָר הַנִּיטָּל בְּשַׁבָּת, אוֹ טָמַן בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ נִיטָּל בְּשַׁבָּת וְכִיסָּה בְּדָבָר הַנִּיטָּל בְּשַׁבָּת — הֲרֵי זֶה נוֹטֵל וּמַחֲזִיר.
טָמַן וְכִיסָּה בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ נִיטָּל בְּשַׁבָּת אוֹ שֶׁטָּמַן בְּדָבָר הַנִּיטָּל בְּשַׁבָּת, וְכִיסָּה בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ נִיטָּל בְּשַׁבָּת, אִם הָיָה מְגוּלֶּה מִקְצָתוֹ נוֹטֵל וּמַחֲזִיר. וְאִם לָאו —

דף נא:

אֵינוֹ נוֹטֵל וּמַחֲזִיר.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נְעוֹרֶת שֶׁל פִּשְׁתָּן דַּקָּה הֲרֵי הִיא כְּזֶבֶל.
מַנִּיחִין מֵיחַם עַל גַּבֵּי מֵיחַם וּקְדֵרָה עַל גַּבֵּי קְדֵרָה, אֲבָל לֹא קְדֵרָה עַל גַּבֵּי מֵיחַם, וּמֵיחַם עַל גַּבֵּי קְדֵרָה. וְטָח אֶת פִּיהָ בְּבָצֵק, וְלֹא בִּשְׁבִיל שֶׁיֵּחַמּוּ, אֶלָּא בִּשְׁבִיל שֶׁיְּהֵיוּ מְשׁוּמָּרִים.
וּכְשֵׁם שֶׁאֵין טוֹמְנִין אֶת הַחַמִּין כָּךְ אֵין טוֹמְנִין אֶת הַצּוֹנֵן. רַבִּי הִתִּיר לְהַטְמִין אֶת הַצּוֹנֵן.
וְאֵין מְרַזְּקִין לֹא אֶת הַשֶּׁלֶג וְלֹא אֶת הַבָּרָד בְּשַׁבָּת בִּשְׁבִיל שֶׁיְּזוּבוּ מֵימָיו, אֲבָל נוֹתֵן הוּא לְתוֹךְ הַכּוֹס אוֹ לְתוֹךְ הַקְּעָרָה וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

הדרן עלך במה טומנין

מַתְנִי׳ **בַּמָּה בְּהֵמָה** יוֹצְאָה וּבַמָּה אֵינָהּ יוֹצְאָה? — יוֹצֵא הַגָּמָל בְּאַפְסָר, וְנָאקָה בַּחֲטָם, וְלוּבְדְּקִים בִּפְרוּמְבְּיָא, וְסוּס בְּשֵׁיר.
וְכָל בַּעֲלֵי הַשֵּׁיר יוֹצְאִין בְּשֵׁיר וְנִמְשָׁכִין בְּשֵׁיר.
וּמַזִּין עֲלֵיהֶן, וְטוֹבְלִין בִּמְקוֹמָן.
גְּמָ׳ מַאי ״נָאקָה בַּחֲטָם״? אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה: נָאקְתָּא חִיוָּרְתִּי בִּזְמָמָא דְּפַרְזְלָא.
״וְלוּבְדְּקִים בִּפְרוּמְבְּיָא״ — אָמַר רַב הוּנָא: חֲמָרָא לוּבָא בְּפַגֵּי דְּפַרְזְלָא.
לֵוִי שַׁדַּר זוּזֵי לְבֵי חוֹזָאֵי לְמִיזְבַּן לֵיהּ חֲמָרָא לוּבָא. צָרוּ שַׁדְּרוּ לֵיהּ שְׂעָרֵי, לְמֵימַר דְּנִיגְרֵי דַּחֲמָרָא שְׂעָרֵי.
אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מַחְלִיפִין לִפְנֵי רַבִּי, שֶׁל זוֹ בָּזוֹ מַהוּ?

נָאקָה בְּאַפְסָר לָא תִּיבְעֵי לָךְ, כֵּיוָן דְּלָא מִינַטְרָא בֵּיהּ — מַשְׁאוֹי הוּא. כִּי תִּיבְעֵי לָךְ גָּמָל בַּחֲטָם מַאי? כֵּיוָן דְּסַגֵּי לֵיהּ בְּאַפְסָר — מַשְׁאוֹי הוּא, אוֹ דִילְמָא נְטִירוּתָא יַתִּירְתָּא לָא אָמְרִינַן מַשְׁאוֹי הוּא?

אָמַר לְפָנָיו רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי: כָּךְ אָמַר אַבָּא: אַרְבַּע בְּהֵמוֹת יוֹצְאוֹת בְּאַפְסָר, הַסּוּס וְהַפֶּרֶד וְהַגָּמָל וְהַחֲמוֹר. לְמַעוֹטֵי מַאי? לָאו לְמַעוֹטֵי גָּמָל בַּחֲטָם! לָא, לְמַעוֹטֵי נָאקָה בְּאַפְסָר.

בְּמַתְנִיתָא תְּנָא: לוּבְדְּקִים וְגָמָל יוֹצְאִין בְּאַפְסָר. כְּתַנָּאֵי: אֵין חַיָּה יוֹצְאָה בְּסוּגַר, חֲנַנְיָה אוֹמֵר: יוֹצְאָה בְּסוּגַר וּבְכָל דָּבָר הַמְשְׁתַּמֵּר.

בְּמַאי עָסְקִינַן? אִילֵימָא בְּחַיָּה גְּדוֹלָה — מִי סַגֵּי לַהּ סוּגַר? וְאֶלָּא בְּחַיָּה קְטַנָּה — מִי לָא סַגֵּי לַהּ סוּגַר?

אֶלָּא לָאו חָתוּל אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ: תַּנָּא קַמָּא סָבַר כֵּיוָן דְּסַגֵּי לַהּ בְּמִיתְנָא בְּעָלְמָא מַשְׁאוֹי הוּא, וַחֲנַנְיָה סָבַר כָּל נְטִירוּתָא יַתִּירְתָּא לָא אָמְרִינַן מַשְׁאוֹי הוּא. אָמַר רַב הוּנָא בַּר חִיָּיא אָמַר שְׁמוּאֵל: הֲלָכָה כַּחֲנַנְיָה.

לֵוִי בְּרֵיהּ דְּרַב הוּנָא בַּר חִיָּיא וְרַבָּה בַּר רַב הוּנָא הֲווֹ קָאָזְלִי בְּאוֹרְחָא. קַדְּמֵיהּ חֲמָרָא דְּלֵוִי לַחֲמָרָא דְּרַבָּה בַּר רַב הוּנָא. חֲלַשׁ דַּעְתֵּיהּ דְּרַבָּה בַּר רַב הוּנָא, אֲמַר: אֵימָא לֵיהּ מִילְּתָא כִּי הֵיכִי

דף נב.

דְּתִיתוֹתַב דַּעְתֵּיהּ. אֲמַר לֵיהּ: חֲמוֹר שֶׁעָסָקָיו רָעִים כְּגוֹן זֶה, מַהוּ לָצֵאת בַּפְּרוּמְבְּיָא בְּשַׁבָּת? אֲמַר לֵיהּ: הָכִי אָמַר אֲבוּךְ מִשְּׁמֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל: הֲלָכָה כַּחֲנַנְיָא.

תָּנָא דְּבֵי מְנַשְּׁיָא: עֵז שֶׁחָקַק לָהּ בֵּין קַרְנֶיהָ יוֹצְאָה בְּאַפְסָר בְּשַׁבָּת. בָּעֵי רַב יוֹסֵף: תָּחַב לָהּ בְּזָקָנָהּ מַהוּ? כֵּיוָן דְּאִי מְנַתַּח לַהּ כָּאֵיב לַהּ לָא אָתְיָא לְנַתּוֹחֵהּ, אוֹ דִילְמָא זִימְנִין דְּרָפֵי וְנָפֵיל, וְאָתֵי לְאֵתוּיֵי אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. תֵּיקוּ.

תְּנַן הָתָם: וְלֹא בִּרְצוּעָה שֶׁבֵּין קַרְנֶיהָ. אָמַר (לֵיהּ) רַבִּי יִרְמְיָה בַּר אַבָּא: פְּלִיגִי בַּהּ רַב וּשְׁמוּאֵל. חַד אָמַר: בֵּין לְנוֹי בֵּין לְשַׁמֵּר — אָסוּר. וְחַד אָמַר: לְנוֹי — אָסוּר, וּלְשַׁמֵּר — מוּתָּר.

אָמַר רַב יוֹסֵף: תִּסְתַּיֵּים דִּשְׁמוּאֵל הוּא דְּאָמַר לְנוֹי אָסוּר, לְשַׁמֵּר מוּתָּר. דְּאָמַר רַב הוּנָא בַּר חִיָּיא אָמַר שְׁמוּאֵל: הֲלָכָה כַּחֲנַנְיָא.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: אַדְּרַבָּה, תִּסְתַּיֵּים דִּשְׁמוּאֵל הוּא דְּאָמַר בֵּין לְנוֹי בֵּין לְשַׁמֵּר — אָסוּר. דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מַחְלִיפִין לִפְנֵי רַבִּי, שֶׁל זוֹ בְּזוֹ מַהוּ? אָמַר לְפָנָיו רַבִּי יִשְׁמָעֵאל

בְּרַבִּי יוֹסֵי, כָּךְ אָמַר אַבָּא: אַרְבַּע בְּהֵמוֹת יוֹצְאוֹת בְּאַפְסָר — הַסּוּס הַפֶּרֶד וְהַגָּמָל וְהַחֲמוֹר. לָאו לְמַעוֹטֵי גָּמָל בַּחֲטָם? סָמֵי הָא מִקַּמֵּי הָא.

וּמַאי חֲזִית דְּמְסַמֵּית הָא מִקַּמֵּי הָא? סָמֵי הָא מִקַּמֵּי הָא! (דְּאַשְׁכְּחַן שְׁמוּאֵל הוּא דְּאָמַר לְנוֹי אָסוּר לְשַׁמֵּר מוּתָּר. דְּאִתְּמַר:) רַב חִיָּיא בַּר אָשֵׁי אָמַר רַב: בֵּין לְנוֹי בֵּין לְשַׁמֵּר — אָסוּר. וְרַב חִיָּיא בַּר אָבִין אָמַר שְׁמוּאֵל: לְנוֹי — אָסוּר, לְשַׁמֵּר — מוּתָּר.

מֵיתִיבִי: קִשְׁרָהּ בְּעָלֶיהָ בְּמוֹסֵרָה — כְּשֵׁרָה. וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ מַשְׁאוֹי הוּא, "אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עוֹל" אָמַר רַחֲמָנָא!

אָמַר אַבָּיֵי: בְּמוֹלִיכָהּ מֵעִיר לְעִיר. רָבָא אָמַר: שְׁאנֵי פָּרָה דְּדָמְיָהּ יְקָרִין. רָבִינָא אָמַר: בְּמוֹרֶדֶת.

הַסּוּס בְּשֵׁיר וְכוּ'. מַאי "יוֹצְאִין"? וּמַאי "נִמְשָׁכִין"? אָמַר רַב הוּנָא: אוֹ יוֹצְאִין כְּרוּכִין, אוֹ נִמְשָׁכִין. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: יוֹצְאִין נִמְשָׁכִין, וְאֵין יוֹצְאִין כְּרוּכִין.

בְּמַתְנִיתָא תָּנָא: יוֹצְאִין כְּרוּכִין לִימָּשֵׁךְ. אָמַר רַב יוֹסֵף: חָזִינָא לְהוּ לְעֵינְגְלֵי דְּבֵי רַב הוּנָא יוֹצְאִין בְּאַפְסָרֵיהֶן כְּרוּכִין בְּשַׁבָּת.

כִּי אֲתָא רַב דִּימִי אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: מוּלָאוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּי יוֹצְאוֹת בְּאַפְסָרֵיהֶן בְּשַׁבָּת. אִיבַּעְיָא לְהוּ: כְּרוּכִין אוֹ נִמְשָׁכִין?

תָּא שְׁמַע, כִּי אֲתָא רַב שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: מוּלָאוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּי יוֹצְאוֹת בְּאַפְסָרֵיהֶן כְּרוּכִים בְּשַׁבָּת.

אַמְרוּהָ רַבָּנַן קַמֵּיהּ דְּרַב אַסִּי: הָא דְּרַב שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָה לָא צְרִיכָא, מִדְּרַב דִּימִי נָפְקָא. דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ דְּרַב דִּימִי "נִמְשָׁכִין" קָאָמַר, מִדְּרַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל נָפְקָא.

דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מַחְלִיפִין הָיוּ לִפְנֵי רַבִּי, שֶׁל זוֹ בָּזוֹ מַהוּ? אָמַר לְפָנָיו רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי, כָּךְ אָמַר אַבָּא: אַרְבַּע בְּהֵמוֹת יוֹצְאוֹת בָּאַפְסָר, הַסּוּס וְהַפֶּרֶד וְהַגָּמָל וְהַחֲמוֹר.

אָמַר לְהוּ רַב אַסִּי: אִיצְטְרִיךְ לְהוּ. דְּאִי מִדְּרַב יְהוּדָה נָפְקָא, הֲוָה אָמֵינָא: אָמַר לְפָנָיו וְלֹא קַיְּבְלַהּ מִינֵּיהּ. קָא מַשְׁמַע לַן דְּרַב דִּימִי.

וְאִי דְּרַב דִּימִי, הֲוָה אָמֵינָא: הָנֵי מִילֵּי נִמְשָׁכִין, אֲבָל כְּרוּכִין — לָא, קָא מַשְׁמַע לַן דְּרַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יְהוּדָה.

וּמַזִּין עֲלֵיהֶן וְטוֹבְלִין בְּמָקוֹמָן. לְמֵימְרָא דִּבְנֵי קַבּוֹלֵי טוּמְאָה נִינְהוּ? וְהָתְנַן: טַבַּעַת אָדָם — טְמֵאָה, וְטַבַּעַת בְּהֵמָה וְכֵלִים וּשְׁאָר כָּל הַטַּבָּעוֹת —

דף נב:

טְהוֹרוֹת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק נַפָּחָא: בְּבָאִין מִנּוֹי אָדָם לְנוֹי בְּהֵמָה.
וְרַב יוֹסֵף אָמַר: הוֹאִיל וְאָדָם מוֹשֵׁךְ בָּהֶם אֶת הַבְּהֵמָה. מִי לָא תַּנְיָא: מַקֵּל שֶׁל בְּהֵמָה, שֶׁל מַתֶּכֶת מְקַבֵּל טוּמְאָה. מַה טַּעַם? — הוֹאִיל וְאָדָם רוֹדֶה בָּהֶן. הָכָא נָמֵי, הוֹאִיל וְאָדָם מוֹשֵׁךְ בָּהֶן.
וְטוֹבְלָן בִּמְקוֹמָן: וְהָאִיכָּא חֲצִיצָה!
אָמַר רַבִּי אַמֵּי: בְּשֶׁרִיתְּכָן.
לֵימָא רַבִּי אַמֵּי כְּרַב יוֹסֵף סְבִירָא לֵיהּ, דְּאִי כְּרַבִּי יִצְחָק נַפָּחָא, דְּאָמַר: בְּבָאִין מִנּוֹי אָדָם לְנוֹי בְּהֵמָה — כֵּיוָן דְּרִיתְכָן, עֲבַד בְּהוּ מַעֲשֶׂה וּפְרָחָה לַהּ טוּמְאָה מִינַּיְיהוּ.
דִּתְנַן: כָּל הַכֵּלִים יוֹרְדִין לִידֵי טוּמְאָתָן בְּמַחְשָׁבָה, וְאֵין עוֹלִין מִטּוּמְאָתָן אֶלָּא בְּשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה! סָבַר לַהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר מַעֲשֶׂה לְתַקֵּן לָאו מַעֲשֶׂה הוּא. דְּתַנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא אָמְרוּ שִׁינּוּי מַעֲשֶׂה לְתַקֵּן אֶלָּא לְקַלְקֵל.
בְּמַתְנִיתָא תָּנֵי בְּמִחוּלְלִין.
שְׁאַל תַּלְמִיד אֶחָד מִגְּלִיל הָעֶלְיוֹן אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: שָׁמַעְתִּי שֶׁחוֹלְקִין בֵּין טַבַּעַת לְטַבַּעַת. אָמַר לוֹ: שֶׁמָּא לֹא שָׁמַעְתָּ אֶלָּא לְעִנְיַן שַׁבָּת. דְּאִי לְעִנְיַן טוּמְאָה, דְּא וְדָא חָדָא הִיא.
וּלְעִנְיַן טוּמְאָה דָּא וְדָא אַחַת הִיא? וְהָתְנַן: טַבַּעַת אָדָם טְמֵאָה, וְטַבַּעַת בְּהֵמָה וְכֵלִים וּשְׁאָר כָּל הַטַּבָּעוֹת טְהוֹרוֹת! כִּי קָאָמַר לֵיהּ אִיהוּ, נָמֵי דְּאָדָם קָאָמַר לֵיהּ.
וּדְאָדָם, דָּא וְדָא אַחַת הִיא? וְהָתַנְיָא: טַבַּעַת שֶׁהִתְקִינָהּ לַחְגּוֹר בָּהּ מָתְנָיו וּלְקַשֵּׁר בָּהּ בֵּין כְּתֵפָיו — טְהוֹרָה, וְלֹא אָמְרוּ טְמֵאָה אֶלָּא שֶׁל אֶצְבַּע בִּלְבַד! כִּי קָאָמַר לֵיהּ אִיהוּ, נָמֵי דְּאֶצְבַּע קָאָמַר לֵיהּ.
וּדְאֶצְבַּע דָּא וְדָא אַחַת הִיא? וְהָתְנַן: טַבַּעַת שֶׁל מַתֶּכֶת וְחוֹתָמָהּ שֶׁל אַלְמוֹג — טְמֵאָה. הִיא שֶׁל אַלְמוֹג וְחוֹתָמָהּ שֶׁל מַתֶּכֶת — טְהוֹרָה! כִּי קָאָמַר לֵיהּ אִיהוּ, נָמֵי כּוּלָּהּ שֶׁל מַתֶּכֶת קָאָמַר לֵיהּ.
וְעוֹד שָׁאַל: שָׁמַעְתִּי שֶׁחוֹלְקִין בֵּין מַחַט לְמַחַט. אָמַר לוֹ: שֶׁמָּא לֹא שָׁמַעְתָּ אֶלָּא לְעִנְיַן שַׁבָּת, דְּאִי לְעִנְיַן טוּמְאָה דָּא וְדָא אַחַת הִיא.
וּלְעִנְיַן טוּמְאָה דָּא וְדָא אַחַת הִיא? וְהָתְנַן: מַחַט שֶׁנִּיטַּל חוֹרָהּ אוֹ עוּקְצָהּ — טְהוֹרָה! כִּי קָאָמַר לֵיהּ בִּשְׁלֵימָה.
וּבִשְׁלֵימָה דָּא וְדָא אַחַת הִיא? וְהָתְנַן: מַחַט שֶׁהֶעֱלָתָה חֲלוּדָה, אִם מְעַכֵּב אֶת הַתְּפִירָה — טְהוֹרָה, וְאִם לָאו — טְמֵאָה. וְאָמְרִי דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי: וְהוּא שֶׁרִישּׁוּמָהּ נִיכָּר! כִּי קָאָמַר לֵיהּ, בְּשִׁיפָּא קָאָמַר לֵיהּ.
וּבְשִׁיפָּא דָּא וְדָא אַחַת הִיא? וְהָתַנְיָא: מַחַט בֵּין נְקוּבָה בֵּין אֵינָהּ נְקוּבָה מוּתָּר לְטַלְטְלָהּ בְּשַׁבָּת, וְלֹא אָמְרִינַן נְקוּבָה אֶלָּא לְעִנְיַן טוּמְאָה בִּלְבַד!

הָא תַּרְגְּמַהּ אַבָּיֵי אַלִּיבָּא דְּרָבָא — בְּגַלְמֵי.

מַתְנִי׳ חֲמוֹר יוֹצֵא בַּמַּרְדַּעַת בִּזְמַן שֶׁהִיא קְשׁוּרָה בּוֹ. זְכָרִים יוֹצְאִין לְבוּבִין. רְחֵלוֹת יוֹצְאוֹת שְׁחוּזוֹת, כְּבוּלוֹת וּכְבוּנוֹת. הָעִזִּים יוֹצְאוֹת צְרוּרוֹת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹסֵר בְּכוּלָּן, חוּץ מִן הָרְחֵלִין הַכְּבוּנוֹת.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עִזִּים יוֹצְאוֹת צְרוּרוֹת לְיַבֵּשׁ, אֲבָל לֹא לֵחָלֵב.

דף נג.

גְּמָ׳ אָמַר שְׁמוּאֵל: וְהוּא שֶׁקְּשׁוּרָה לוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת. אָמַר רַב נַחְמָן: מַתְנִיתִין נָמֵי דַּיְקָא, דְּקָתָנֵי: אֵין הַחֲמוֹר יוֹצֵא בַּמַּרְדַּעַת בִּזְמַן שֶׁאֵינָהּ קְשׁוּרָה לוֹ.

הֵיכִי דָּמֵי? אִילֵּימָא שֶׁאֵינָהּ קְשׁוּרָה לוֹ כְּלָל — פְּשִׁיטָא, דִּילְמָא נָפְלָה לֵיהּ וְאָתֵי לְאֵתוּיֵי. אֶלָּא לָאו שֶׁאֵינָהּ קְשׁוּרָה מֵעֶרֶב שַׁבָּת. מִכְּלָל דִּרְאִשָּׁא, שֶׁקְּשׁוּרָה לוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת. שְׁמַע מִינַּהּ.

תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: חֲמוֹר יוֹצֵא בַּמַּרְדַּעַת בִּזְמַן שֶׁקְּשׁוּרָה לוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וְלֹא בָּאוּכָף אַף עַל פִּי שֶׁקְּשׁוּר לוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף בָּאוּכָף בִּזְמַן שֶׁקְּשׁוּר לוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִקְשׁוֹר לוֹ מַסְרִיכָן, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִפְשׁוֹל לוֹ רְצוּעָה תַּחַת זְנָבוֹ.

בָּעָא מִינֵּיהּ רַב אַסִּי בַּר נָתָן מֵרַבִּי חִיָּיא בַּר רַב אָשֵׁי: מַהוּ לִיתֵּן מַרְדַּעַת עַל גַּבֵּי חֲמוֹר בְּשַׁבָּת? אָמַר לֵיהּ: מוּתָּר. אָמַר לֵיהּ: וְכִי מָה בֵּין זֶה לְאוּכָף? אִישְׁתִּיק.

אֵיתֵיבֵיהּ: אוּכָף שֶׁעַל גַּבֵּי חֲמוֹר — לֹא יְטַלְטְלֶנּוּ בְּיָדוֹ, אֶלָּא מוֹלִיכָהּ וּמְבִיאָהּ בֶּחָצֵר וְהוּא נוֹפֵל מֵאֵילָיו. הַשְׁתָּא לִיטוֹל אָמְרַתְּ לֹא, לְהַנִּיחַ מִיבַּעְיָא?!

אָמַר לֵיהּ רַבִּי זֵירָא: שִׁבְקֵיהּ, כְּרַבֵּיהּ סְבִירָא לֵיהּ, דְּאָמַר רַב חִיָּיא בַּר אַשֵּׁי אָמַר רַב: תּוֹלִין טְרַסְקָל לְבָהֵמָה בְּשַׁבָּת, וְקַל וָחוֹמֶר לְמַרְדַּעַת. וּמָה הָתָם דְּמַשּׁוּם תַּעֲנוּג שְׁרֵי, הָכָא דְּמִשּׁוּם צַעַר — לֹא כָּל שֶׁכֵּן.

שְׁמוּאֵל אָמַר: מַרְדַּעַת מוּתָּר, טְרַסְקָל — אָסוּר. אֲזַל רַבִּי חִיָּיא בַּר יוֹסֵף אַמְּרֵהּ לִשְׁמַעְתָּא דְּרַב קַמֵּיהּ דִּשְׁמוּאֵל. אָמַר לֵיהּ: אִי הָכִי אָמַר אַבָּא, לָא יָדַע בְּמִילֵּי דְּשַׁבָּתָא וְלָא כְּלוּם.

כִּי סָלֵיק רַבִּי זֵירָא, אַשְׁכְּחֵיהּ לְרַבִּי בִּנְיָמִין בַּר יָפֶת דְּיָתֵיב וְקָאָמַר לֵיהּ מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן: נוֹתְנִין מַרְדַּעַת עַל גַּבֵּי חֲמוֹר בְּשַׁבָּת. אָמַר לֵיהּ: יִישַׁר, וְכֵן תַּרְגְּמַהּ אַרְיוֹךְ בְּבָבֶל.

"אַרְיוֹךְ" מַנּוּ — שְׁמוּאֵל. וְהָא רַב נָמֵי אַמְרֵהּ? אֶלָּא שַׁמְּעֵיהּ דַּהֲוָה מְסַיֵּים בַּהּ: וְאֵין תּוֹלִין טְרַסְקָל בְּשַׁבָּת, אָמַר לֵיהּ: יִישַׁר, וְכֵן תַּרְגְּמַהּ אַרְיוֹךְ בְּבָבֶל.

דְּכוּלֵּי עָלְמָא מִיהַת מַרְדַּעַת מוּתָּר, מַאי שְׁנָא מֵאוּכָף? — שָׁאנֵי הָתָם דְּאֶפְשָׁר דְּנָפֵיל מִמֵּילָא.

רַב פָּפָּא אָמַר: כָּאן לְחַמְּמָהּ, כָּאן לְצַנְּנָהּ. לְחַמְּמָהּ, אִית לַהּ צַעֲרָא. לְצַנְּנָהּ, לֵית לַהּ צַעֲרָא.
וְהַיְינוּ דְּאָמְרִי אִינָשֵׁי: חֲמָרָא אֲפִילּוּ בִּתְקוּפַת תַּמּוּז קָרִיר לַהּ.
מֵיתִיבִי: לֹא יֵצֵא הַסּוּס בְּזָנָב שׁוּעָל, וְלֹא בַּזַּהֲרוּרִית שֶׁבֵּין עֵינָיו. לֹא יֵצֵא הַזָּב בַּכִּיס שֶׁלּוֹ, וְלֹא עִזִּים בַּכִּיס שֶׁבְּדַדֵּיהֶן, וְלֹא פָּרָה בַּחִסּוּם שֶׁבְּפִיהָ, וְלֹא סְיָיחִים בַּטַּרְסְקָלִין שֶׁבְּפִיהֶם לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְלֹא בְּהֵמָה בַּסַּנְדָּל שֶׁבְּרַגְלֶיהָ, וְלֹא בַּקְּמִיעַ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מוּמְחֶה — וְזֶה חוֹמֶר בַּבְּהֵמָה מִבָּאָדָם.
אֲבָל יוֹצֵא הוּא בְּאֶגֶד שֶׁעַל גַּבֵּי הַמַּכָּה, וּבַקְּשִׁישִׁין שֶׁעַל גַּבֵּי הַשֶּׁבֶר, וּבַשְּׁיל יָא הַמְּדוּלְדֶּלֶת בָּהּ, וּפוֹקְקִין לָהּ זוֹג בְּצַוָּארָהּ, וּמְטַיֶּילֶת עִמּוֹ בֶּחָצֵר.
קָתָנֵי מֵיהַת: וְלֹא סְיָיחִין בְּטַרְסְקָלִים שֶׁבְּפִיהֶם לִרְשׁוּת הָרַבִּים. לִרְשׁוּת הָרַבִּים הוּא דְּלָא, הָא בְּחָצֵר — שַׁפִּיר דָּמֵי. מַאי לָאו, בִּגְדוֹלִים וּמְשׁוּם תַּעֲנוּג?!
לָא, בִּקְטַנִּים וּמְשׁוּם צַעַר: דַּיְקָא נָמֵי, דְּקָתָנֵי

דף נג:

דּוּמְיָא דְּקַמִּיעַ. שְׁמַע מִינָּה.
אָמַר מָר: וְלֹא בַּקְּמִיעַ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מוּמְחֶה. וְהָא אֲנַן תְּנַן: וְלֹא בַּקְּמִיעַ שֶׁאֵינוֹ מוּמְחֶה. הָא מוּמְחֶה — שַׁפִּיר דָּמֵי! הָכָא נָמֵי שֶׁאֵינוֹ מוּמְחֶה.
וְהָא "אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מוּמְחֶה" קָתָנֵי! מוּמְחֶה לְאָדָם וְאֵינוֹ מוּמְחֶה לִבְהֵמָה. וּמִי אִיכָּא מוּמְחֶה לְאָדָם וְלָא הֲוֵי מוּמְחֶה לִבְהֵמָה? אִין, אָדָם דְּאִית לֵיהּ מַזָּלָא — מְסַיַּיע לֵיהּ, בְּהֵמָה דְּלֵית לַהּ מַזָּלָא — לָא מְסַיַּיע לַהּ.
אִי הָכִי, מַאי "זֶה חוֹמֶר בַּבְּהֵמָה מִבָּאָדָם"? מִי סָבְרַתְּ אַקְּמִיעַ קָאֵי? אַסַּנְדָּל קָאֵי.
תָּא שְׁמַע: סָכִין וּמְפָרְכְּסִין לְאָדָם, וְאֵין סָכִין וּמְפָרְכְּסִין לַבְּהֵמָה. מַאי לָאו, דְּאִיכָּא מַכָּה וּמְשׁוּם צַעַר! לָא, דִּגְמַר מַכָּה וּמְשׁוּם תַּעֲנוּג.
תָּא שְׁמַע: בְּהֵמָה שֶׁאֲחָזָהּ דָּם, אֵין מַעֲמִידִין אוֹתָהּ בְּמַיִם בִּשְׁבִיל שֶׁתִּצְטַנֵּן. אָדָם שֶׁאֲחָזוֹ דָּם, מַעֲמִידִין אוֹתוֹ בְּמַיִם בִּשְׁבִיל שֶׁיִּצְטַנֵּן. אָמַר עוּלָּא: גְּזֵירָה מִשּׁוּם שְׁחִיקַת סַמְמָנִין.
אִי הָכִי אָדָם נָמֵי! אָדָם נִרְאֶה כְּמֵיקֵר.
אִי הָכִי בְּהֵמָה נָמֵי נִרְאֶה כְּמֵיקֵר! אֵין מֵיקֵר לִבְהֵמָה.
וְלִבְהֵמָה מִי גָּזְרִינַן? וְהָתַנְיָא: הָיְתָה עוֹמֶדֶת חוּץ לַתְּחוּם, קוֹרֵא לָהּ וְהִיא בָּאָה. וְלָא גָּזְרִינַן דִּילְמָא אָתֵי לְאַתּוּיֵי.
אָמַר רָבִינָא: כְּגוֹן שֶׁהָיָה תְּחוּם שֶׁלָּהּ מוּבְלָע בְּתוֹךְ תְּחוּם שֶׁלּוֹ.
רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר: שְׁחִיקַת סַמְמָנִין גּוּפָהּ תַּנָּאֵי הִיא. דְּתַנְיָא: בְּהֵמָה שֶׁאָכְלָה כַּרְשִׁינִין לֹא יְרִיצֶנָּה בֶּחָצֵר בִּשְׁבִיל שֶׁתִּתְרַפֵּא, וְרַבִּי אוֹשַׁעְיָא מַתִּיר. דָּרַשׁ רָבָא: הֲלָכָה כְּרַבִּי אוֹשַׁעְיָא.

אָמַר מָר: לֹא יֵצֵא הַזָּב בַּכִּיס שֶׁלּוֹ, וְלֹא עִזִּים בַּכִּיס שֶׁבְּדַדֵּיהֶן. וְהָתַנְיָא: יוֹצְאוֹת עִזִּים בַּכִּיס שֶׁבְּדַדֵּיהֶן!

אָמַר רַב יְהוּדָה, לָא קַשְׁיָא: הָא דְּמִיהַדַּק, הָא דְּלָא מִיהַדַּק.

רַב יוֹסֵף אָמַר: תַּנָּאֵי שָׁקְלַתְּ מֵעָלְמָא? תַּנָּאֵי הִיא, דְּתָנַן: הָעִזִּים יוֹצְאוֹת צְרוּרוֹת, רַבִּי יוֹסֵי אוֹסֵר בְּכָלָן חוּץ מִן הָרְחֵילוֹת הַכְּבוּנוֹת, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עִזִּים יוֹצְאוֹת צְרוּרוֹת לְיַבֵּשׁ, אֲבָל לֹא לֵיחָלֵב.

וְאִיבָּעֵית אֵימָא: הָא וְהָא רַבִּי יְהוּדָה, וְלָא קַשְׁיָא: כָּאן לְיַבֵּשׁ, כָּאן לֵיחָלֵב.

תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּעִזִּים שֶׁל אַנְטוֹכְיָא שֶׁהָיוּ דַּדֵּיהֶן גַּסִּין, וְעָשׂוּ לָהֶן כִּיסִין כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסָּרְטוּ דַּדֵּיהֶן.

תָּנוּ רַבָּנָן: מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁמֵּתָה אִשְׁתּוֹ וְהִנִּיחָה בֵּן לִינָק וְלֹא הָיָה לוֹ שְׂכַר מְנִיקָה לִיתֵּן, וְנַעֲשָׂה לוֹ נֵס וְנִפְתְּחוּ לוֹ דַּדַּיִן כִּשְׁנֵי דַּדֵּי אִשָּׁה וְהֵנִיק אֶת בְּנוֹ.

אָמַר רַב יוֹסֵף: בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה גָּדוֹל אָדָם זֶה שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ נֵס כָּזֶה! אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: אַדְּרַבָּה כַּמָּה גָּרוּעַ אָדָם זֶה שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ לוֹ סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית.

אָמַר רַב יְהוּדָה: בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם, שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ עָלָיו סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית.

אָמַר רַב נַחְמָן: תִּדַּע, דְּמִתְרְחִישׁ נִיסָּא וְלָא אִבְּרוּ מְזוֹנֵי.

תָּנוּ רַבָּנָן: מַעֲשֶׂה בְּאָדָם אֶחָד שֶׁנָּשָׂא אִשָּׁה גְּיֵידֶמֶת וְלֹא הִכִּיר בָּהּ עַד יוֹם מוֹתָהּ. אָמַר רַב: בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה צְנוּעָה אִשָּׁה זוֹ שֶׁלֹּא הִכִּיר בָּהּ בַּעֲלָהּ. אָמַר לוֹ רַבִּי חִיָּיא: זוֹ דַּרְכָּהּ בְּכָךְ. אֶלָּא: כַּמָּה צָנוּעַ אָדָם זֶה שֶׁלֹּא הִכִּיר בְּאִשְׁתּוֹ.

זְכָרִים יוֹצְאִין לְבוּבִין. מַאי "לְבוּבִין"? אָמַר רַב הוּנָא: תּוּתֲרֵי. מַאי מַשְׁמַע דְּהַאי "לְבוּבִין" לִישָׁנָא דְּקָרוֹבֵי הוּא — דִּכְתִיב: "לִבַּבְתִּנִי אֲחוֹתִי כַּלָּה".

עוּלָּא אָמַר: עוֹר שֶׁקּוֹשְׁרִין לָהֶם כְּנֶגֶד לִבָּם — כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְּלוּ עֲלֵיהֶן זְאֵבִים. זְאֵבִים — אַזְכָּרִים נָפְלִי, אַנְקֵיבוֹת לָא נָפְלִי? מִשּׁוּם דִּמְסַגּוּ בְּרֵישׁ עֲדָרָא. וּזְאֵבִין — בְּרֵישׁ עֲדָרָא נָפְלִי, בְּסוֹף עֲדָרָא לָא נָפְלִי? אֶלָּא: מִשּׁוּם דְּשַׁמְּעִי. וּבְנְקֵבוֹת לֵיכָּא דְּשַׁמְּעִינַן? וְתוּ, מִי יָדְעִי בֵּין הָנֵי לְהָנֵי? אֶלָּא מִשּׁוּם דְּזָקְפִי חוּטְמַיְיהוּ וּמְסַגּוּ כִּי דָּווּ.

רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר: עוֹר שֶׁקּוֹשְׁרִין לָהֶן תַּחַת זַכְרוּתָן כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲלוּ עַל הַנְּקֵבוֹת. מַמַּאי? — מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא: וְהָרְחֵלִים יוֹצְאוֹת שְׁחוּזוֹת. מַאי "שְׁחוּזוֹת" — שֶׁאוֹחֲזִין הָאַלְיָה שֶׁלָּהֶן לְמַעְלָה כְּדֵי שֶׁיַּעֲלוּ עֲלֵיהֶן זְכָרִים. רֵישָׁא כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲלוּ עַל הַנְּקֵבוֹת, וְסֵיפָא כְּדֵי שֶׁיַּעֲלוּ עֲלֵיהֶן זְכָרִים.

מַאי מַשְׁמַע דְּהַאי "שְׁחוּזוֹת" לִישָׁנָא דְּגַלּוּיֵי הוּא? — דִּכְתִיב: "וְהִנֵּה אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ

דף נד.

שִׁית זוֹנָה וּנְצוּרַת לֵב״.

הָרְחֵלִים יוֹצְאוֹת כְּבוּלוֹת. מַאי ״כְּבוּלוֹת״? — שֶׁמְּכַבְּלִין אֲלֵיהָ שֶׁלָּהֶן לְמַטָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲלוּ עֲלֵיהֶן זְכָרִים. מַאי מַשְׁמַע דְּהַאי ״כְּבוּל״ לִישָׁנָא דְּלָא עָבֵיד פֵּירֵי הוּא — דִּכְתִיב: ״מָה הֶעָרִים [הָאֵלֶּה] אֲשֶׁר נָתַתָּ לִּי אָחִי וַיִּקְרָא לָהֶן אֶרֶץ כָּבוּל עַד הַיּוֹם הַזֶּה״.

מַאי ״אֶרֶץ כָּבוּל״? אָמַר רַב הוּנָא: שֶׁהָיוּ בָּהּ בְּנֵי אָדָם שֶׁמְּכוּבָּלִין בְּכֶסֶף וּבְזָהָב. אָמַר לֵיהּ רָבָא: אִי הָכִי, הַיְינוּ דִּכְתִיב: ״(כִּי לֹא) יָשְׂרוּ בְּעֵינָיו״ — מִפְּנֵי שֶׁמְּכוּבָּלִין בְּכֶסֶף וּבְזָהָב לֹא יָשְׂרוּ בְּעֵינָיו? אָמַר לֵיהּ: אִין, כֵּיוָן דְּעַתִּירֵי וּמְפַנְּקִי, לָא עָבְדִי עֲבִידְתָּא.

רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר: אֶרֶץ חוֹמְטוֹן הָיְתָה. וְאַמַּאי קָרֵי לַהּ ״כָּבוּל״ — דְּמִשְׁתְּרָא בַּהּ כַּרְעָא עַד כַּבְלָא. וְאָמְרִי אִינָשֵׁי: אַרְעָא מְכַבַּלְתָּא דְּלָא עָבְדָא פֵּירֵי.

כְּבוּנוֹת. מַאי ״כְּבוּנוֹת״? — שֶׁמְּכַבְּנִין אוֹתָן לְמֵילֶת. כְּדִתְנַן: שְׁאֵת — כְּצֶמֶר לָבָן. מַאי צֶמֶר לָבָן? אָמַר רַב בִּיבִי בַּר אַבָּיֵי: כְּצֶמֶר נָקִי בֶּן יוֹמוֹ שֶׁמְּכַבְּנִין אוֹתוֹ לְמֵילֶת.

וְהָעִזִּים יוֹצְאוֹת צְרוּרוֹת. אִיתְּמַר, רַב אָמַר: הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי.

וְאִיכָּא דְּמַתְנֵי לְהָא שְׁמַעְתָּא בְּאַפֵּי נַפְשַׁיהּ. רַב אָמַר: לְיַבֵּשׁ מוּתָּר וְלֹא לֵחָלֵב, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה אָסוּר.

וְאִיכָּא דְּמַתְנֵי לַהּ אַהָא: עִזִּים יוֹצְאוֹת צְרוּרוֹת לְיַבֵּשׁ אֲבָל לֹא לֵחָלֵב. מִשּׁוּם רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא אָמְרוּ: כָּךְ הֲלָכָה, אֲבָל מִי מֵפִיס אֵיזוֹ לְיַבֵּשׁ וְאֵיזוֹ לֵחָלֵב? וּמִתּוֹךְ שֶׁאֵין מַכִּירִים, אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה אָסוּר. אָמַר שְׁמוּאֵל: וְאָמְרִי לַהּ אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא. כִּי אָתָא רָבִין אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הֲלָכָה כְּתַנָּא קַמָּא.

מַתְנִי׳ וּבַמָּה אֵינָהּ יוֹצְאָה? — לֹא יֵצֵא גָּמָל בִּמְטוּלְטָלֶת, לֹא עָקוּד וְלֹא רָגוּל, וְכֵן שְׂאָר כָּל הַבְּהֵמוֹת.

לֹא יִקְשׁוֹר גְּמַלִּים זֶה בָּזֶה וְיִמְשׁוֹךְ, אֲבָל מַכְנִיס חֲבָלִים לְתוֹךְ יָדוֹ וְיִמְשׁוֹךְ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִכְרוֹךְ.

גְּמָ׳: תָּנָא לֹא יֵצֵא הַגָּמָל בִּמְטוּלְטֶלֶת הַקְּשׁוּרָה לוֹ בְּזָנָבוֹ, אֲבָל יוֹצֵא הוּא בִּמְטוּלְטֶלֶת הַקְּשׁוּרָה בְּזָנָבוֹ וּבְחוֹטָרְתּוֹ. אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא: יוֹצֵא הַגָּמָל בִּמְטוּלְטֶלֶת הַקְּשׁוּרָה לוֹ בְּשִׁילְיָיתָא.

לֹא עָקוּד וְלֹא רָגוּל. אָמַר רַב יְהוּדָה: ״עָקוּד״ — עֲקֵידַת יָד וָרֶגֶל, כְּיִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם. ״רָגוּל״ — שֶׁלֹּא יָכוֹף יָדוֹ עַל גַּבֵּי זְרוֹעוֹ וְיִקְשׁוֹר.

מֵיתִיבִי: ״עָקוּד״ — שְׁתֵּי יָדַיִם וּשְׁתֵּי רַגְלַיִם. ״רָגוּל״ — שֶׁלֹּא יָכוֹף יָדוֹ עַל גַּבֵּי זְרוֹעוֹ וְיִקָּשׁוֹר!
הוּא דְּאָמַר כִּי הַאי תַּנָּא, דְּתַנְיָא: ״עָקוּד״ — עֲקֵידַת יָד וְרֶגֶל אוֹ שְׁתֵּי יָדַיִם וּשְׁתֵּי רַגְלַיִם, ״רָגוּל״ — שֶׁלֹּא יָכוֹף יָדוֹ עַל גַּבֵּי זְרוֹעוֹ וְיִקָּשׁוֹר.
וְאַכַּתִּי לָא דָּמֵי: בִּשְׁלָמָא רֵישָׁא וְסֵיפָא — נִיחָא, מְצִיעָתָא קַשְׁיָא!
אֶלָּא הוּא דְּאָמַר כִּי הַאי תַּנָּא, ״עָקוּד״ — עֲקֵידַת יָד וְרֶגֶל, כְּיִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם. ״רָגוּל״ — שֶׁלֹּא יָכוֹף יָדוֹ עַל גַּבֵּי זְרוֹעוֹ וְיִקָּשׁוֹר.
וְלֹא יִקָּשׁוֹר גְּמַלִּים. מַאי טַעְמָא? אָמַר רַב אָשֵׁי: מִשּׁוּם דְּמֵיחְזֵי כְּמַאן דְּאָזֵיל לְחִינְגָּא.
אֲבָל מַכְנִיס. אָמַר רַב אָשֵׁי: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא לְעִנְיַן כִּלְאַיִם. כִּלְאַיִם דְּמַאי? אִילֵימָא כִּלְאַיִם דְּאָדָם, וְהָתְנַן: אָדָם מוּתָּר עִם כּוּתִּים לַחֲרוֹשׁ וְלִמְשׁוֹךְ!
אֶלָּא כִּלְאַיִם דַּחֲבָלִים. וְהָתַנְיָא: הַתּוֹכֵף תְּכִיפָּה אַחַת — אֵינָהּ חִיבּוּר?
לְעוֹלָם כִּלְאַיִם דַּחֲבָלִים, וְהָכִי קָאָמַר: וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִכְרוֹךְ וְיִקָּשׁוֹר.
אָמַר שְׁמוּאֵל: וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יֵצֵא [חֶבֶל] מִתַּחַת יָדוֹ טֶפַח. וְהָא תָּנָא דְּבֵי שְׁמוּאֵל טִפְחַיִם!
אָמַר אַבָּיֵי: הַשְׁתָּא דְּאָמַר שְׁמוּאֵל טֶפַח, וְתָנָא דְּבֵי שְׁמוּאֵל טִפְחַיִם — שְׁמוּאֵל הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה אֲתָא לְאַשְׁמוֹעִינַן.

דף נד:

וְהָתַנְיָא: וּבִלְבַד שֶׁיְּגַבִּיהַּ מִן הַקַּרְקַע טֶפַח! כִּי תַּנְיָא הַהִיא בְּחַבְלָא דְּבֵינֵי בֵּינֵי.
מַתְנִי׳ אֵין חֲמוֹר יוֹצֵא בַּמַּרְדַּעַת בִּזְמַן שֶׁאֵינָהּ קְשׁוּרָה לוֹ, וְלֹא בַּזּוֹג אַף עַל פִּי שֶׁהוּא פָּקוּק, וְלֹא בְּסוּלָּם שֶׁבְּצַוָּארוֹ, וְלֹא בְּרִצּוּעָה שֶׁבְּרַגְלוֹ.
וְאֵין הַתַּרְנְגוֹלִים יוֹצְאִין בְּחוּטִין וְלֹא בְּרִצּוּעָה שֶׁבְּרַגְלֵיהֶם, וְאֵין הַזְּכָרִים יוֹצְאִין בָּעֲגָלָה שֶׁתַּחַת הָאֲלָיָה שֶׁלָּהֶן.
וְאֵין הָרְחֵלִים יוֹצְאוֹת חֲנוּנוֹת, וְאֵין הָעֵגֶל יוֹצֵא בְּגִימּוֹן, וְלֹא פָּרָה בָּעוֹר הַקּוֹפָּר, וְלֹא בְּרִצּוּעָה שֶׁבֵּין קַרְנֶיהָ. פָּרְתּוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה הָיְתָה יוֹצְאָה בִּרְצוּעָה שֶׁבֵּין קַרְנֶיהָ שֶׁלֹּא בִּרְצוֹן חֲכָמִים.
גְּמָ׳ מַאי טַעְמָא — כְּדַאֲמַרַן.
וְלֹא בַּזּוֹג אַף עַל פִּי שֶׁהוּא פָּקוּק: מִשּׁוּם דְּמֵיחְזֵי כְּמַאן דְּאָזֵיל לְחִינְגָּא.
וְלֹא בְּסוּלָּם שֶׁבְּצַוָּארוֹ: אָמַר רַב הוּנָא: בֵּי לוֹעֲא. לְמַאי עָבְדִי לֵיהּ? — לְהֵיכָא דְּאִית לֵיהּ מַכָּה, דְּלָא הָדַר חָיֵיךְ בַּיהּ.
וְלֹא בִּרְצוּעָה שֶׁבְּרַגְלוֹ: דְּעָבְדִי לֵיהּ לְגִיזְרָא.
וְאֵין הַתַּרְנְגוֹלִין יוֹצְאִין בְּחוּטִין: דְּעָבְדִי לְהוּ סִימָנָא כִּי הֵיכִי דְּלָא לִיחְלְפוּ.

וְלֹא בִּרְצוּעָה: דְּעָבְדִי לְהוּ כִּי הֵיכִי דְּלָא לִיתְבְּרוּ מָאנֵי. וְאֵין הַזְּכָרִים יוֹצְאִין בָּעֲגָלָה: כִּי הֵיכִי דְּלָא לִחְמְטָן אַלְיֵיתֵיהוּ.

וְאֵין הָרְחֵלִים יוֹצְאוֹת חֲנוּנוֹת: יָתֵיב רַב אַחָא בַּר עוּלָּא קַמֵּיהּ דְּרַב חִסְדָּא וְיָתֵיב וְקָאָמַר: מִשְּׁעָה שֶׁגּוֹזְזִין אוֹתָהּ טוֹמְנִין לָהּ עֵזֶק בְּשֶׁמֶן וּמַנִּיחִין לָהּ עַל פַּדַּחְתָּהּ כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּצְטַנֵּן. אֲמַר לֵיהּ רַב חִסְדָּא: אִם כֵּן, עֲשִׂיתָהּ מָר עוּקְבָא.

אֶלָּא יָתֵיב רַב פָּפָּא בַּר שְׁמוּאֵל קַמֵּיהּ דְּרַב חִסְדָּא וְיָתֵיב וְקָאָמַר: בְּשָׁעָה שֶׁכּוֹרַעַת לֵילֵד טוֹמְנִין לָהּ שְׁנֵי עֲזָקִין שֶׁל שֶׁמֶן, וּמַנִּיחִין לָהּ אֶחָד עַל פַּדַּחְתָּהּ וְאֶחָד עַל הָרֶחֶם כְּדֵי שֶׁתִּתְחַמֵּם. אֲמַר לֵיהּ רַב נַחְמָן: אִם כֵּן, עֲשִׂיתָהּ יַלְתָּא.

אֶלָּא אָמַר רַב הוּנָא: עֵץ אֶחָד יֵשׁ בִּכְרַכֵּי הַיָּם וְ"יַחְנוּן" שְׁמוֹ, וּמְבִיאִין קֵיסָם וּמַנִּיחִין לָהּ בְּחוֹטְמָהּ כְּדֵי שֶׁתִּתְעַטֵּשׁ וְיִפְלוּ דַּרְנֵי רֹאשָׁהּ. אִי הָכִי זְכָרִים נָמֵי! כֵּיוָן דִּמְנַגְּחֵי זְכָרִים בַּהֲדָדֵי מְמֵילָא נָפְלָן. שְׁמָעוֹן נְזִירָא אָמַר: קֵיסָמָא דְּרִיתְמָא.

בְּשִׁלְמָא דְּרַב הוּנָא, הַיְינוּ דְּקָתָנֵי "חֲנוּנוֹת", אֶלָּא לְרַבָּנַן מַאי "חֲנוּנוֹת"? דְּעָבְדִינַן לְהוּ מִילְתָא דִּמְרַחֲמִינַן עֲלַיְיהוּ.

וְאֵין הָעֶגֶל יוֹצֵא בְּגִימּוֹן? מַאי עֶגֶל בְּגִימּוֹן? אָמַר רַב הוּנָא: בַּר נִירָא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מַאי מַשְׁמַע דְּהַאי "גִּימּוֹן" לִישָׁנָא דְּמֵיכַף — דִּכְתִיב: "הֲלָכוֹף כְּאַגְמוֹן רֹאשׁוֹ".

וְלֹא פָּרָה בְּעוֹר הַקּוּפָּה: דְּעָבְדִי לָהּ כִּי הֵיכִי דְּלָא לִמְצִיוְהָ יָאלֵי.

וְלֹא בִּרְצוּעָה שֶׁבֵּין קַרְנֶיהָ. אִי לְרַב דְּאָמַר בֵּין לְנוֹי בֵּין לְשַׁמֵּר — אָסוּר. אִי לִשְׁמוּאֵל דְּאָמַר לְנוֹי — אָסוּר, לְשַׁמֵּר — מוּתָּר.

פָּרְתוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: וַחֲדָא פָּרָה הַוְיָא לֵיהּ? וְהָא אָמַר רַב, וְאָמְרִי לָהּ אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: תְּרֵיסַר אַלְפֵי עִגְלֵי הֲוָה מְעַשַּׂר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה מֵעֲדָרֵיהּ כָּל שַׁתָּא וְשַׁתָּא.

תָּנָא: לֹא שֶׁלּוֹ הָיְתָה אֶלָּא שֶׁל שְׁכֶינְתּוֹ הָיְתָה, וּמִתּוֹךְ שֶׁלֹּא מִיחָה בָּהּ נִקְרֵאת עַל שְׁמוֹ.

רַב וְרַבִּי חֲנִינָא וְרַבִּי יוֹחָנָן וְרַב חֲבִיבָא מַתְנוּ: בְּכוּלֵּיהּ דְּסֵדֶר מוֹעֵד כָּל כְּמֵי הַאי זוּגָא חַלּוֹפֵי רַבִּי יוֹחָנָן וּמְעַיֵּיל רַבִּי יוֹנָתָן. כָּל מִי שֶׁאֶפְשָׁר לְמָחוֹת לְאַנְשֵׁי בֵיתוֹ וְלֹא מִיחָה — נִתְפָּס עַל אַנְשֵׁי בֵיתוֹ. בְּאַנְשֵׁי עִירוֹ — נִתְפָּס עַל אַנְשֵׁי עִירוֹ. בְּכָל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ — נִתְפָּס עַל כָּל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ.

אָמַר רַב פָּפָּא: וְהָנֵי דְּבֵי רֵישׁ גָּלוּתָא מִיתַּפְסוּ אַכּוּלֵּי עָלְמָא. כִּי הָא דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָא: מַאי דִּכְתִיב "ה' בַּמִּשְׁפָּט יָבֹא עִם זִקְנֵי עַמּוֹ וְשָׂרָיו" — אִם שָׂרִים חָטְאוּ,

דף נה.

זִקְנִים מָה חָטְאוּ? אֶלָּא אֵימָא: עַל זִקְנִים, שֶׁלֹּא מִיחוּ בַּשָּׂרִים.

רַב יְהוּדָה הֲוָה יָתֵיב קַמֵּיהּ דִּשְׁמוּאֵל. אֲתַאי הַהִיא אִיתְּתָא קָא צָוְוחָה קַמֵּיהּ, וְלָא הֲוָה מַשְׁגַּח בַּהּ. אֲמַר לֵיהּ: לָא סָבַר לֵיהּ מָר: "אוֹטֵם אָזְנוֹ מִזַּעֲקַת דָּל גַּם הוּא יִקְרָא וְלֹא יֵעָנֶה"? אֲמַר לֵיהּ: שִׁינָּנָא, רֵישָׁךְ בְּקָרִירֵי, רֵישָׁא דְּרֵישָׁיךְ בְּחַמִּימֵי. הָא יָתֵיב מָר עוּקְבָא אַב בֵּית דִּין. דִּכְתִיב: "בֵּית דָּוִד כֹּה אָמַר ה' דִּינוּ לַבֹּקֶר מִשְׁפָּט וְהַצִּילוּ גָּזוּל מִיַּד עוֹשֵׁק פֶּן תֵּצֵא כָאֵשׁ חֲמָתִי וּבָעֲרָה וְאֵין מְכַבֶּה מִפְּנֵי רוֹעַ מַעַלְלֵיהֶם וגו'".

אֲמַר לֵיהּ רַבִּי זֵירָא לְרַבִּי סִימוֹן: לוֹכְחִינְהוּ מָר לְהָנֵי דְּבֵי רֵישׁ גָּלוּתָא. אֲמַר לֵיהּ: לָא מְקַבְּלִי מִינַּאי. אֲמַר לֵיהּ: אַף עַל גַּב דְּלָא מְקַבְּלִי לוֹכְחִינְהוּ מָר.

דְּאָמַר רַבִּי אַחָא בְּרַבִּי חֲנִינָא: מֵעוֹלָם לֹא יָצְתָה מִדָּה טוֹבָה מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְחָזַר בָּהּ לְרָעָה חוּץ מִדָּבָר זֶה, דִּכְתִיב: "וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו עֲבוֹר בְּתוֹךְ הָעִיר בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלִַם וְהִתְוִיתָ תָּו עַל מִצְחוֹת הָאֲנָשִׁים הַנֶּאֱנָחִים וְהַנֶּאֱנָקִים עַל כָּל הַתּוֹעֵבוֹת הַנַּעֲשׂוֹת בְּתוֹכָהּ וגו'".

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְגַבְרִיאֵל: לֵךְ וּרְשׁוֹם עַל מִצְחָן שֶׁל צַדִּיקִים תִּיו שֶׁל דְּיוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בָּהֶם מַלְאֲכֵי חַבָּלָה. וְעַל מִצְחָם שֶׁל רְשָׁעִים תִּיו שֶׁל דָּם כְּדֵי שֶׁיִּשְׁלְטוּ בָּהֶן מַלְאֲכֵי חַבָּלָה.

אָמְרָה מִדַּת הַדִּין לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! מַה נִּשְׁתַּנּוּ אֵלּוּ מֵאֵלּוּ? אָמַר לָהּ: הַלָּלוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים וְהַלָּלוּ רְשָׁעִים גְּמוּרִים. אָמְרָה לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! הָיָה בְּיָדָם לְמָחוֹת וְלֹא מִיחוּ!

אָמַר לָהּ: גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנַי שֶׁאִם מִיחוּ בָּהֶם לֹא יְקַבְּלוּ מֵהֶם. (אָמַר) [אָמְרָה] לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! אִם לְפָנֶיךָ גָּלוּי, לָהֶם מִי גָּלוּי?

וְהַיְינוּ דִּכְתִיב: "זָקֵן בָּחוּר וּבְתוּלָה טַף וְנָשִׁים תַּהַרְגוּ לְמַשְׁחִית וְעַל כָּל אִישׁ אֲשֶׁר עָלָיו הַתָּו אַל תִּגָּשׁוּ וּמִמִּקְדָּשִׁי תָּחֵלּוּ". וּכְתִיב: "וַיָּחֵלּוּ בָּאֲנָשִׁים הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר לִפְנֵי הַבָּיִת". תְּנֵי רַב יוֹסֵף: אַל תִּקְרֵי "מִקְּדָשִׁי" אֶלָּא "מְקוֹדְשַׁי" — אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁקִּימּוּ אֶת הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ מֵאָלֶף וְעַד תָּיו. וּמְיַד: "וְהִנֵּה שִׁשָּׁה אֲנָשִׁים בָּאִים מֶדֶרֶךְ שַׁעַר הָעֶלְיוֹן אֲשֶׁר מָפְנָה צָפוֹנָה וְאִישׁ כְּלִי מַפָּצוֹ בְּיָדוֹ וְאִישׁ אֶחָד בְּתוֹכָם לָבֻשׁ הַבַּדִּים וְקֶסֶת הַסּוֹפֵר בְּמָתְנָיו וַיָּבֹאוּ וַיַּעַמְדוּ אֵצֶל מִזְבַּח הַנְּחוֹשֶׁת".

מִזְבֵּחַ הַנְּחוֹשֶׁת מִי הֲוָה? אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הַתְחִילוּ מִמְּקוֹם שֶׁאוֹמְרִים שִׁירָה לְפָנַי. וּמַאן נִינְהוּ שִׁשָּׁה אֲנָשִׁים? אָמַר רַב חִסְדָּא: קֶצֶף, אַף, וְחֵימָה, וּמַשְׁחִית, וּמְשַׁבֵּר, וּמְכַלֶּה.

וּמַאי שְׁנָא "תָּיו"? אָמַר רַב: "תָּיו" — תְּחִיָּה, "תָּיו" — תָּמוּת. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: תַּמָּה זְכוּת אָבוֹת. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: תָּחוֹן זְכוּת אָבוֹת.

וְרֵישׁ לָקִישׁ אָמַר: ״תְּיוּ״ — סוֹף חוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָא: חוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא ״אֱמֶת״. (אָמַר) רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי [אָמַר]: אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁקִּימוּ אֶת הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ מֵאָלֶף וְעַד תָּיו.

מֵאֵימָתַי תַּמָּה זְכוּת אֲבוֹת? אָמַר רַב: מִימוֹת הוֹשֵׁעַ בֶּן בְּאֵרִי, שֶׁנֶּאֱמַר: ״אֲנַגֵּלָה אֶת נַבְלָתָהּ לְעֵינֵי מְאַהֲבֶיהָ וְאִישׁ לֹא יַצִּילֶנָּה מִיָּדִי״.

וּשְׁמוּאֵל אָמַר: מִימֵי חֲזָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַחֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם לָחַץ אֶת יִשְׂרָאֵל כֹּל יְמֵי יְהוֹאָחָז״. וּכְתִיב: ״וַיְחָן ה׳ אוֹתָם וַיְרַחֲמֵם וַיִּפֶן אֲלֵיהֶם לְמַעַן בְּרִיתוֹ אֶת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְלֹא אָבָה הַשְׁחִיתָם וְלֹא הִשְׁלִיכָם מֵעַל פָּנָיו עַד עָתָּה״.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר: מִימֵי אֵלִיָּהוּ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיְהִי בַּעֲלוֹת הַמִּנְחָה וַיִּגַּשׁ אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא וַיֹּאמַר ה׳ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל הַיּוֹם יִוָּדַע כִּי אַתָּה אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל וַאֲנִי עַבְדֶּךָ וּבִדְבָרְךָ עָשִׂיתִי [אֵת] כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגוֹ׳״.

וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מִימֵי חִזְקִיָּהוּ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״לְמַרְבֵּה הַמִּשְׂרָה וּלְשָׁלוֹם אֵין קֵץ עַל כִּסֵּא דָוִד וְעַל מַמְלַכְתּוֹ לְהָכִין אוֹתָהּ וּלְסַעֲדָהּ בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם קִנְאַת ה׳ צְבָאוֹת תַּעֲשֶׂה זֹּאת וְגוֹ׳״.

אָמַר רַב אַמֵּי: אֵין מִיתָה בְּלֹא חֵטְא, וְאֵין יִסּוּרִין בְּלֹא עָוֹן.

אֵין מִיתָה בְּלֹא חֵטְא — דִּכְתִיב: ״הַנֶּפֶשׁ הַחוֹטֵאת הִיא תָּמוּת בֵּן לֹא יִשָּׂא בַּעֲוֹן הָאָב וְאָב לֹא יִשָּׂא בַּעֲוֹן הַבֵּן צְדְקַת הַצַּדִּיק עָלָיו תִּהְיֶה וְרִשְׁעַת הָרָשָׁע עָלָיו תִּהְיֶה וְגוֹ׳״. אֵין יִסּוּרִין בְּלֹא עָוֹן — דִּכְתִיב: ״וּפָקַדְתִּי בְשֵׁבֶט פִּשְׁעָם וּבִנְגָעִים עֲוֹנָם״.

דף נה:

מֵיתִיבִי: אָמְרוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! מִפְּנֵי מָה קָנַסְתָּ מִיתָה עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן? אָמַר לָהֶם: מִצְוָה קַלָּה צִוִּיתִיו וְעָבַר עָלֶיהָ. אָמְרוּ לוֹ: וַהֲלֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן שֶׁקִּימוּ כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וּמֵתוּ! אָמַר לָהֶם: ״מִקְרֶה אֶחָד לַצַּדִּיק וְלָרָשָׁע לַטּוֹב וְגוֹ׳״! הוּא דְּאָמַר כִּי הַאי תַּנָּא, דְּתַנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּחֶטְאָם מֵתוּ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי״. הָא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי — עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ זְמַנְכֶם לִיפָּטֵר מִן הָעוֹלָם.

מֵיתִיבִי: אַרְבָּעָה מֵתוּ בְּעֶטְיוֹ שֶׁל נָחָשׁ, וְאֵלּוּ הֵן: בִּנְיָמִין בֶּן יַעֲקֹב, וְעַמְרָם אֲבִי מֹשֶׁה, וְיִשַׁי אֲבִי דָּוִד, וְכִלְאָב בֶּן דָּוִד. וְכוּלְּהוּ גְּמָרָא, לְבַר מִיִּשַׁי אֲבִי דָּוִד דִּמְפָרֵשׁ בָּהּ קְרָא, דִּכְתִיב: ״וְאֶת עֲמָשָׂא שָׂם אֲבְשָׁלוֹם תַּחַת יוֹאָב (שַׂר) [עַל] הַצָּבָא וַעֲמָשָׂא בֶּן אִישׁ וּשְׁמוֹ יִתְרָא הַיִּשְׂרְאֵלִי אֲשֶׁר בָּא אֶל אֲבִיגַיִל בַּת נָחָשׁ אֲחוֹת צְרוּיָה אֵם יוֹאָב״.

וְכִי בַּת נָחָשׁ הֲוָאי? וְהָלֹא בַּת יִשַׁי הֲוַאי, דִּכְתִיב: "וְאַחְיוֹתֵיהֶן צְרוּיָה וַאֲבִיגַיִל". אֶלָּא: בַּת מִי שֶׁמֵּת בָּעָטְיוֹ שֶׁל נָחָשׁ.

מַנִּי? אִילֵּימָא תַּנָּא דְמַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת, וְהָא אִיכָּא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן! אֶלָּא לָאו, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר הִיא. וּשְׁמַע מִינַּהּ יֵשׁ מִיתָה בְּלֹא חֵטְא וְיֵשׁ יִסּוּרִין בְּלֹא עָוֹן, וּתְיוּבְתָּא דְּרַב אַמֵּי — תְּיוּבְתָּא.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: כָּל הָאוֹמֵר רְאוּבֵן חָטָא אֵינוֹ אֶלָּא טוֹעֶה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְהִיוּ בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר" — מְלַמֵּד שֶׁכּוּלָּן שְׁקוּלִים כְּאֶחָד. אֶלָּא מָה אֲנִי מְקַיֵּים "וַיִּשְׁכַּב אֶת בִּלְהָה פִּילֶגֶשׁ אָבִיו" — מְלַמֵּד שֶׁבִּלְבֵּל מַצָּעוֹ שֶׁל אָבִיו, וּמַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִילּוּ שָׁכַב עִמָּהּ.

תַּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: מוּצָל אוֹתוֹ צַדִּיק מֵאוֹתוֹ עָוֹן, וְלֹא בָּא מַעֲשֶׂה זֶה לְיָדוֹ. אֶפְשָׁר עָתִיד זַרְעוֹ לַעֲמוֹד עַל הַר עֵיבָל וְלוֹמַר: "אָרוּר שֹׁכֵב עִם אֵשֶׁת אָבִיו" וְיָבֹא חֵטְא זֶה לְיָדוֹ? אֶלָּא מָה אֲנִי מְקַיֵּים "וַיִּשְׁכַּב אֶת בִּלְהָה פִּילֶגֶשׁ אָבִיו" — עֶלְבּוֹן אִמּוֹ תָּבַע. אָמַר: אִם אֲחוֹת אִמִּי הָיְתָה צָרָה לְאִמִּי, שִׁפְחַת אֲחוֹת אִמִּי תְּהֵא צָרָה לְאִמִּי? עָמַד וּבִלְבֵּל אֶת מַצָּעָהּ. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: שְׁתֵּי מַצָּעוֹת בִּלְבֵּל, אַחַת שֶׁל שְׁכִינָה וְאַחַת שֶׁל אָבִיו. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב: "אָז חִלַּלְתָּ יְצוּעִי עָלָה" — אַל תִּקְרֵי "יְצוּעִי" אֶלָּא "יְצוּעַיי".

כְּתַנָּאֵי. "פַּחֲז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר". רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר "פַּזְתָּה", "חַבְתָּה", "זַלְתָּה". רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: "פָּסַעְתָּה עַל דָּת", "חָטָאתָ", "זָנִיתָ". רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: "פִּילַלְתָּה", "חַלְתָּה", "זָרְחָה תְּפִלָּתֵךְ".

אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל: עֲדַיִן צְרִיכִין אָנוּ לְמוֹדְעֵי. רַבִּי אֶלְעָזָר הַמּוֹדָעִי אוֹמֵר: הֲפוֹךְ אֶת הַתֵּיבָה וְדוֹרְשָׁהּ: "זִעְזַעְתָּה", "הִרְתַּעְתָּה", "פָּרַח חֵטְא מִמְּךָ". רָבָא אָמַר, וְאָמְרִי לֵהּ רַבִּי יִרְמְיָה בַּר אַבָּא: "זָכַרְתָּ עוֹנְשׁוֹ שֶׁל דָּבָר", "חִלִּיתָ עֲצָמְךָ חוֹלִי גָּדוֹל", "פֵּירַשְׁתָּ מִלַּחְטוֹא".

רְאוּבֵן. בְּנֵי עֲלִי. בְּנֵי שְׁמוּאֵל. דָּוִד וּשְׁלֹמֹה. וְיוֹאָשׁ. סִימָן.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: כָּל הָאוֹמֵר בְּנֵי עֲלִי חָטְאוּ אֵינוֹ אֶלָּא טוֹעֶה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְשֵׁם שְׁנֵי בְנֵי עֵלִי עִם אֲרוֹן בְּרִית הָאֱלֹהִים חָפְנִי וּפִנְחָס כֹּהֲנִים לַה'".

סָבַר לַהּ כְּרַב, דְּאָמַר רַב: פִּנְחָס לֹא חָטָא. מַקִּישׁ חָפְנִי לְפִנְחָס: מַה פִּנְחָס לֹא חָטָא — אַף חָפְנִי לֹא חָטָא. אֶלָּא מָה אֲנִי מְקַיֵּים "אֲשֶׁר יִשְׁכְּבֶן אֶת הַנָּשִׁים" — מִתּוֹךְ שֶׁשִּׁמְּחוּ אֶת קִינְיֵהֶן, שֶׁלֹּא הָלְכוּ אֵצֶל בַּעֲלֵיהֶן, מַעֲלֶה עֲלֵיהֶן הַכָּתוּב כְּאִילּוּ שָׁכְבוּם.

גּוּפָא, אָמַר רַב: פִּנְחָס לֹא חָטָא, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַאֲחִיָּה בֶן אֲחִיטוּב אֲחִי אִי כָבוֹד בֶּן פִּנְחָס בֶּן עֵלִי כֹּהֵן ה' וְגוֹ'" — אֶפְשָׁר חֵטְא בָּא לְיָדוֹ וְהַכָּתוּב מְיַיחֲסוֹ?

וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר: "יִכֶּרֶת ה' לְאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂנָּה עֵר וְעֹנֶה מֵאָהֳלֵי יַעֲקֹב וּמַגִּישׁ מִנְחָה לַה' צְבָאוֹת". אִם יִשְׂרָאֵל הוּא — לֹא יִהְיֶה לוֹ עֵר בַּחֲכָמִים וְלֹא עוֹנֶה בַּתַּלְמִידִים. וְאִם כֹּהֵן הוּא — לֹא יִהְיֶה לוֹ בֵּן מַגִּישׁ מִנְחָה. אֶלָּא לָאו שְׁמַע מִינַּהּ: פִּנְחָס לֹא חָטָא.

אֶלָּא הָא כְּתִיב "אֲשֶׁר יִשְׁכָּבֶן"! — "יִשְׁכָּבֵן" כְּתִיב.

וְהָכְתִיב: "אַל בָּנַי כִּי לֹא טוֹבָה הַשְּׁמֻעָה"! אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: "בָּנַי" כְּתִיב.

וְהָכְתִיב "מַעֲבִרִים"! אָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: "מַעֲבִירִם" כְּתִיב.

וְהָכְתִיב "בְּנֵי בְלִיָּעַל"! מִתּוֹךְ שֶׁהָיָה לוֹ לְפִנְחָס לְמַחוֹת לְחָפְנִי וְלֹא מִיחָה, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ חָטָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: כָּל הָאוֹמֵר

דף נו.

בְּנֵי שְׁמוּאֵל חָטְאוּ אֵינוֹ אֶלָּא טוֹעֶה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְהִי (כִּי זָקֵן שְׁמוּאֵל וּבָנָיו לֹא הָלְכוּ) בִּדְרָכָיו" — בִּדְרָכָיו הוּא דְּלֹא הָלְכוּ, מִיחְטָא נָמֵי לָא חָטְאוּ.

אֶלָּא מָה אֲנִי מְקַיֵּים "וַיִּטּוּ אַחֲרֵי הַבָּצַע" — שֶׁלֹּא עָשׂוּ כְּמַעֲשֶׂה אֲבִיהֶם, שֶׁהָיָה שְׁמוּאֵל הַצַּדִּיק מְחַזֵּר בְּכָל מְקוֹמוֹת יִשְׂרָאֵל וְדָן אוֹתָם בְּעָרֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְהָלַךְ מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה וְסָבַב בֵּית אֵל וְהַגִּלְגָּל וְהַמִּצְפָּה וְשָׁפַט אֶת יִשְׂרָאֵל", וְהֵם לֹא עָשׂוּ כֵּן, אֶלָּא יָשְׁבוּ בְּעָרֵיהֶם כְּדֵי לְהַרְבּוֹת שָׂכָר לְחַזָּנֵיהֶן וּלְסוֹפְרֵיהֶן.

כְּתַנָּאֵי. "וַיִּטּוּ אַחֲרֵי הַבָּצַע", רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר חֶלְקָם שָׁאֲלוּ בְּפִיהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְלֵאי הִטִּילוּ עַל בַּעֲלֵי בָתִּים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: קוּפָּה יְתֵירָה שֶׁל מַעֲשֵׂר נָטְלוּ בְּזָרוֹעַ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מַתָּנוֹת נָטְלוּ בְּזָרוֹעַ.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: כָּל הָאוֹמֵר דָּוִד חָטָא אֵינוֹ אֶלָּא טוֹעֶה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְהִי דָּוִד לְכָל דְּרָכָיו מַשְׂכִּיל וַה' עִמּוֹ וְגוֹ'". אֶפְשָׁר חֵטְא בָּא לְיָדוֹ וּשְׂכִינָה עִמּוֹ?!

אֶלָּא מָה אֲנִי מְקַיֵּים "מַדּוּעַ בָּזִיתָ אֶת דְּבַר ה' לַעֲשׂוֹת הָרַע" — שֶׁבִּיקֵּשׁ לַעֲשׂוֹת וְלֹא עָשָׂה.

אָמַר רַב: רַבִּי דְּאָתֵי מִדָּוִד מְהַפֵּךְ וְדָרֵישׁ בִּזְכוּתֵיהּ דְּדָוִד. "מַדּוּעַ בָּזִיתָ אֶת דְּבַר ה' לַעֲשׂוֹת הָרַע" — רַבִּי אוֹמֵר: מְשׁוּנָּה רָעָה זוֹ מִכָּל רָעוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, שֶׁכָּל רָעוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה כְּתִיב בְּהוּ "וַיַּעַשׂ", וְכָאן כְּתִיב "לַעֲשׂוֹת" — שֶׁבִּיקֵּשׁ לַעֲשׂוֹת וְלֹא עָשָׂה.

"אֵת אוּרִיָּה הַחִתִּי הִכִּיתָ בַחֶרֶב" — שֶׁהָיָה לְךָ לְדוּנוֹ בְּסַנְהֶדְרִין וְלֹא דַּנְתָּ. "וְאֶת אִשְׁתּוֹ לָקַחְתָּ לְךָ לְאִשָּׁה" — לִיקּוּחִין יֵשׁ לְךָ בָּהּ.

דְּאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: כָּל הַיּוֹצֵא לְמִלְחֶמֶת בֵּית דָּוִד, כּוֹתֵב גֵּט כְּרִיתוּת לְאִשְׁתּוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאֵת עֶשֶׂרֶת חֲרִיצֵי הַחֵלֶב הָאֵלֶּה תָּבִיא לְשַׂר הָאֶלֶף וְאֶת אֲחִיךָ תִּפְקֹד לְשָׁלוֹם וְאֶת עֲרֻבָתָם תִּקָּח".

מַאי "עֲרֻבָתָם"? — תְּנֵי רַב יוֹסֵף: דְּבָרִים הַמְעוֹרָבִים בֵּינוֹ לְבֵינָהּ.
"וְאֹתוֹ הָרַגְתָּ בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן" — מַה חֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן אִי אַתָּה נֶעֱנָשׁ עָלָיו, אַף אוּרִיָּה הַחִתִּי אִי אַתָּה נֶעֱנָשׁ עָלָיו.
מַאי טַעְמָא — מוֹרֵד בַּמַּלְכוּת הֲוָה. דַּאֲמַר לֵיהּ: "וַאדֹנִי יוֹאָב וְעַבְדֵי אֲדֹנִי עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה חֹנִים".
אָמַר רַב: כִּי מְעַיְּינַתְּ בֵּיהּ בְּדָוִד לָא מַשְׁכַּחְתְּ בֵּיהּ בַּר מִדְּאוּרִיָּה, דִּכְתִיב: "רַק בִּדְבַר אוּרִיָּה הַחִתִּי".
אַבָּיֵי קַשְׁיָא לְרַמֵּי דְּרַב אַדְּרַב: מִי אָמַר רַב הָכִי? וְהָאָמַר רַב: קִיבֵּל דָּוִד לָשׁוֹן הָרָע. קַשְׁיָא.
גּוּפָא. רַב אָמַר: קִיבֵּל דָּוִד לָשׁוֹן הָרָע, דִּכְתִיב: "וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ אֵיפוֹא הוּא וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל הַמֶּלֶךְ הִנֵּה הוּא בֵּית מָכִיר בֶּן עַמִּיאֵל בְּלֹא דָבָר". וּכְתִיב: "וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקָּחֵהוּ מִבֵּית מָכִיר בֶּן עַמִּיאֵל מִלֹּא דָבָר".
מִכְּדֵי חֲזָיֵיהּ דִּשְׁקָרָא הוּא, כִּי הֲדַר אַלְשִׁין עִילָּוֵיהּ מַאי טַעְמָא קַבֵּיל מִינֵּיהּ? דִּכְתִיב: "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל צִיבָא אַיֵּה בֶן אֲדוֹנֶיךָ וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל הַמֶּלֶךְ הִנֵּה הוּא יוֹשֵׁב בִּירוּשָׁלַיִם וְגוֹ'".
וּמְנָא לַן דְּקַבֵּיל מִינֵּיהּ, דִּכְתִיב: "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הִנֵּה לְךָ כֹּל אֲשֶׁר לְמְפִיבֹשֶׁת וַיֹּאמֶר צִיבָא הִשְׁתַּחֲוֵיתִי אֶמְצָא חֵן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ".
וּשְׁמוּאֵל אָמַר: לֹא קִיבֵּל דָּוִד לָשׁוֹן הָרָע, דִּכְתִיב הַנִּיכָּרִים חָזָא בֵּיהּ. דִּכְתִיב: "וּמְפִיבֹשֶׁת בֶּן שָׁאוּל יָרַד לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ וְלֹא עָשָׂה רַגְלָיו וְלֹא עָשָׂה שְׂפָמוֹ וְאֶת בְּגָדָיו לֹא כִבֵּס וְגוֹ'". וּכְתִיב: "וַיְהִי כִּי בָא יְרוּשָׁלַיִם לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה לֹא הָלַכְתָּ עִמִּי מְפִיבֹשֶׁת. וַיֹּאמֶר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ עַבְדִּי רִמָּנִי כִּי אָמַר עַבְדְּךָ אֶחְבְּשָׁה לִּי הַחֲמוֹר וְאֶרְכַּב עָלָיְהּ וְאֵלֵךְ אֶת הַמֶּלֶךְ כִּי פִסֵּחַ

דף נו:

עַבְדֶּךָ. וַיִּרְגֹּל בְּעַבְדְּךָ אֶל אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ כְּמַלְאַךְ הָאֱלֹהִים וַעֲשֵׂה הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ".
"וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה תְּדַבֵּר עוֹד דְּבָרֶיךָ אָמַרְתִּי אַתָּה וְצִיבָא תַּחְלְקוּ אֶת הַשָּׂדֶה. וַיֹּאמֶר מְפִיבֹשֶׁת אֶל הַמֶּלֶךְ גַּם אֶת הַכֹּל יִקַּח אַחֲרֵי אֲשֶׁר בָּא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּיתוֹ". אָמַר לוֹ: אֲנִי אָמַרְתִּי "מָתַי תָּבֹא בְּשָׁלוֹם", וְאַתָּה עוֹשֶׂה לִי כָּךְ? לֹא עָלֶיךָ יֵשׁ לִי תַּרְעוֹמוֹת אֶלָּא עַל מִי שֶׁהֶבִיאֲךָ בְּשָׁלוֹם.
הַיְינוּ דִּכְתִיב: "וּבֶן יְהוֹנָתָן מְרִיב בָּעַל", וְכִי "מְרִיב בַּעַל" שְׁמוֹ? וַהֲלֹא מְפִיבֹשֶׁת שְׁמוֹ! אֶלָּא מִתּוֹךְ שֶׁעָשָׂה מְרִיבָה עִם בְּעָלָיו. יָצְתָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה לוֹ: נַצָּא בַּר נַצָּא. "נַצָּא" — הָא

דַּאֲמַרַן. "בַּר נַצָּא" — דִּכְתִיב: "וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד עִיר עֲמָלֵק וַיָּרֶב בַּנָּחַל", אָמַר רַבִּי מָנִי: עַל עִסְקֵי נַחַל.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר דָּוִד לִמְפִיבֹשֶׁת: אַתָּה וְצִיבָא תַּחְלְקוּ אֶת הַשָּׂדֶה, יָצְתָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה לוֹ: רְחַבְעָם וְיָרָבְעָם יַחְלְקוּ אֶת הַמְּלוּכָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: אִילְמָלֵי לֹא קִיבֵּל דָּוִד לָשׁוֹן הָרָע לֹא נֶחְלְקָה מַלְכוּת בֵּית דָּוִד, וְלֹא עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל עֲבוֹדָה זָרָה, וְלֹא גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: כָּל הָאוֹמֵר שְׁלֹמֹה חָטָא אֵינוֹ אֶלָּא טוֹעֶה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְלֹא הָיָה לְבָבוֹ שָׁלֵם עִם ה' אֱלֹהָיו כִּלְבַב דָּוִד אָבִיו" — כִּלְבַב דָּוִד אָבִיו הוּא דְּלֹא הֲוָה, מִיחְטָא נָמֵי לָא חָטָא.

אֶלָּא מָה אֲנִי מְקַיֵּים "וַיְהִי לְעֵת זִקְנַת שְׁלֹמֹה נָשָׁיו הִטּוּ אֶת לְבָבוֹ" — הַהִיא כְּרַבִּי נָתָן. דְּרַבִּי נָתָן רָמֵי, כְּתִיב: "וַיְהִי לְעֵת זִקְנַת שְׁלֹמֹה נָשָׁיו הִטּוּ אֶת לְבָבוֹ", וְהָכְתִיב: "כִּלְבַב דָּוִד אָבִיו" — כִּלְבַב דָּוִד אָבִיו הוּא דְּלֹא הֲוָה מִיחְטָא נָמֵי לָא חָטָא! הָכִי קָאָמַר: "וַיְהִי לְעֵת זִקְנַת שְׁלֹמֹה נָשָׁיו הִטּוּ אֶת לְבָבוֹ לָלֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים" — וְלֹא הָלַךְ.

וְהָכְתִיב: "אָז יִבְנֶה שְׁלֹמֹה בָּמָה לִכְמוֹשׁ שִׁקֻּץ מוֹאָב" — שֶׁבִּקֵּשׁ לִבְנוֹת וְלֹא בָּנָה.

אֶלָּא מַעֲתָּה: "אָז יִבְנֶה יְהוֹשֻׁעַ מִזְבֵּחַ לַה'" — שֶׁבִּקֵּשׁ לִבְנוֹת וְלֹא בָּנָה?! אֶלָּא דִּבְנָה, הָכָא נָמֵי דִּבְנָה!

אֶלָּא כִּדְתַנְיָא, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: "וְאֶת הַבָּמוֹת אֲשֶׁר עַל פְּנֵי יְרוּשָׁלַיִם אֲשֶׁר מִימִין לְהַר הַמַּשְׁחָה אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְעַשְׁתֹּרֶת שִׁקֻּץ צִידֹנִים וְגוֹ'".

אֶפְשָׁר בָּא אָסָא וְלֹא בִּיעֲרָם, יְהוֹשָׁפָט וְלֹא בִּיעֲרָם, עַד שֶׁבָּא יֹאשִׁיָּה וּבִיעֲרָם? וַהֲלֹא כָּל עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אָסָא וִיהוֹשָׁפָט בִּיעֲרוּם! אֶלָּא מַקִּישׁ רִאשׁוֹנִים לָאַחֲרוֹנִים, מָה אַחֲרוֹנִים לֹא עָשׂוּ וְתָלָה בָּהֶן לְשֶׁבַח, אַף רִאשׁוֹנִים לֹא עָשׂוּ וְתָלָה בָּהֶן לְגֶנַאי.

וְהָכְתִיב: "וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה הָרַע בְּעֵינֵי ה'"! אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁהָיָה לוֹ לִמְחוֹת בְּנָשָׁיו וְלֹא מִיחָה מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ חָטָא.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: נוֹחַ לוֹ לְאוֹתוֹ צַדִּיק שֶׁיִּהֵא שִׁמְשׁ לְדָבָר אַחֵר, וְאַל יִכָּתֵב בּוֹ "וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי ה'".

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: בְּשָׁעָה שֶׁנָּשָׂא שְׁלֹמֹה אֶת בַּת פַּרְעֹה, הִכְנִיסָהּ לוֹ אֶלֶף מִינֵי זֶמֶר, וְאָמְרָה לוֹ כָּךְ עוֹשִׂין לַעֲבוֹדָה זָרָה פְּלוֹנִית, וְכָךְ עוֹשִׂים לַעֲבוֹדָה זָרָה פְּלוֹנִית, וְלֹא מִיחָה בָּהּ.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: בְּשָׁעָה שֶׁנָּשָׂא שְׁלֹמֹה אֶת בַּת פַּרְעֹה יָרַד גַּבְרִיאֵל וְנָעַץ קָנֶה בַּיָּם וְעָלָה בּוֹ שִׁירְטוֹן, וְעָלָיו נִבְנָה כְּרַךְ גָּדוֹל [שֶׁל רוֹמִי].

בְּמַתְנִיתָא תָּנָא: אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁהִכְנִיס יְרֻבְעָם שְׁנֵי עֶגְלֵי זָהָב, אֶחָד בְּבֵית אֵל וְאֶחָד בְּדָן, נִבְנָה צְרִיף אֶחָד, וְזֶהוּ אִיטַלְיָאה שֶׁל יָוָן.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: כָּל הָאוֹמֵר יֹאשִׁיָּהוּ חָטָא — אֵינוֹ אֶלָּא טוֹעֶה, שֶׁנֶּאֱמַר: ”וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי ה' וַיֵּלֶךְ בְּכָל דֶּרֶךְ דָּוִד אָבִיו”. אֶלָּא מָה אֲנִי מְקַיֵּים ”וְכָמֹהוּ לֹא הָיָה לְפָנָיו מֶלֶךְ אֲשֶׁר שָׁב וגו'”?

שֶׁכָּל דִּין שֶׁדָּן מִבֶּן שְׁמֹנֶה עַד שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה הֶחְזִירָן לָהֶן. שֶׁמָּא תֹּאמַר נָטַל מִזֶּה וְנָתַן לָזֶה — תַּלְמוּד לוֹמַר ”בְּכָל מְאֹדוֹ”: שֶׁנָּתַן לָהֶם מִשֶּׁלּוֹ.

וּפְלִינָא דְּרַב, דְּאָמַר רַב: אֵין לְךָ גָּדוֹל בְּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה יוֹתֵר מִיֹּאשִׁיָּהוּ בְּדוֹרוֹ וְאֶחָד בְּדוֹרֵנוּ. וּמַנּוּ? אַבָּא אֱבוּהּ דְּרַבִּי יִרְמְיָה בַּר אַבָּא. וְאָמְרִי לַהּ אַחָא אֲחוּהּ דְּאַבָּא אֱבוּהּ דְּרַב יִרְמְיָה בַּר אַבָּא. דְּאָמַר מָר: רַבִּי אַבָּא וְאַחָא אַחֵי הֲווֹ.

אָמַר רַב יוֹסֵף: וְעוֹד אֶחָד בְּדוֹרֵנוּ. וּמַנּוּ? — עוּקְבָן בַּר נְחֶמְיָה רֵישׁ גָּלוּתָא. וְהַיְינוּ ”נָתָן דְּצוּצִיתָא”. אָמַר רַב יוֹסֵף: הֲוָה יָתֵיבְנָא בְּפִירְקָא, וַהֲוָה קָא מְנַמְנְמָנָא, וַחֲזַאי בְּחֵילְמָא דְּקָא פָּשַׁט יָדֵיהּ וְקַבְּלֵיהּ.

הדרן עלך במה בהמה

דף נז.

מַתְנִי' **בַּמָּה אִשָּׁה** יוֹצְאָה, וּבַמָּה אֵינָהּ יוֹצְאָה?

לֹא תֵּצֵא אִשָּׁה לֹא בְּחוּטֵי צֶמֶר וְלֹא בְּחוּטֵי פִּשְׁתָּן וְלֹא בִּרְצוּעוֹת שֶׁבְּרֹאשָׁהּ. וְלֹא תִּטְבּוֹל בָּהֶן, עַד שֶׁתְּרַפֵּם.

וְלֹא בְּ”טוֹטֶפֶת” וְלֹא בְּסַרְבִּיטִין בִּזְמַן שֶׁאֵינָן תְּפוּרִים. וְלֹא בְּכָבוּל לִרְשׁוּת הָרַבִּים.

וְלֹא בְּעִיר שֶׁל זָהָב וְלֹא בְּקַטְלָא וְלֹא בִּנְזָמִים וְלֹא בְּטַבַּעַת שֶׁאֵין עָלֶיהָ חוֹתָם וְלֹא בְּמַחַט שֶׁאֵינָהּ נְקוּבָה.

וְאִם יָצְאַת אֵינָהּ חַיֶּבֶת חַטָּאת.

גְּמָ' טְבִילָה מַאן דְּכַר שְׁמַהּ?

אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ — מַה טַּעַם לֹא תֵּצֵא אִשָּׁה לֹא בְּחוּטֵי צֶמֶר וְלֹא בְּחוּטֵי פִּשְׁתָּן — מִפְּנֵי שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים בַּחוֹל לְעוֹלָם אַל תִּטְבּוֹל בָּהֶן עַד שֶׁתְּרַפֵּם. וְכֵיוָן דְּבַחוֹל לְעוֹלָם אַל תִּטְבּוֹל בָּהֶן עַד שֶׁתְּרַפֵּם, בְּשַׁבָּת לֹא תֵּצֵא, דְּחֵילְמָא מִיתְרְמֵי לַהּ טְבִילָה שֶׁל מִצְוָה וְשָׁרְיָא לְהוּ, וְאָתֵי לְאֵתוֹיֵינְהוּ אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים.

בְּעָא מִינֵּיהּ רַב כָּהֲנָא מֵרַב: תִּיכֵּי חֲלִילָתָא מַאי? אֲמַר לֵיהּ: אָרִיג קָאָמְרַתְּ? כָּל שֶׁהוּא אָרִיג לֹא גָּזְרוּ. אִיתְמַר נָמֵי, אָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: כָּל שֶׁהוּא אָרִיג לֹא גָּזְרוּ.
וְאִיכָּא דְּאָמְרִי, אָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: חֲזִינָא לְאַחְוותֵי דְּלָא קָפְדָן עֲלַיְיהוּ.
מַאי אִיכָּא בֵּין הַךְ לִישָּׁנָא וּבֵין הַךְ לִישָּׁנָא?
אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דִּטְנִיפָן. לְהַךְ לִישָּׁנָא דְּאָמַר כָּל שֶׁהוּא אָרִיג לֹא גָּזְרוּ — הָנֵי נָמֵי אָרִיג נִינְהוּ, וּלְהַךְ לִישָּׁנָא דְּאָמְרַתְּ מִשּׁוּם קְפִידָא — כֵּיוָן דִּטְנִיפָא מִקְפַּד קָפְדָא עֲלַיְיהוּ.
תְּנַן הָתָם: וְאֵלּוּ חוֹצְצִין בָּאָדָם: חוּטֵי צֶמֶר וְחוּטֵי פִּשְׁתָּן וְהָרְצוּעוֹת שֶׁבָּרֹאשֵׁי הַבָּנוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שֶׁל צֶמֶר וְשֶׁל שֵׂעָר אֵין חוֹצְצִין מִפְּנֵי שֶׁהַמַּיִם בָּאִין בָּהֶן. אָמַר רַב הוּנָא: וְכוּלָּן, בְּרֹאשֵׁי הַבָּנוֹת שָׁנִינוּ.
מַתְקִיף לַהּ רַב יוֹסֵף: לְמַעוֹטֵי מַאי? אִילֵּימָא לְמַעוֹטֵי דְּצַוָּאר, וּדְמַאי: אִילֵּימָא לְמַעוֹטֵי דְּצֶמֶר — הַשְׁתָּא רַךְ עַל גַּבֵּי קָשֶׁה חוֹצֵץ, רַךְ עַל גַּבֵּי רַךְ מִיבַּעְיָא?
וְאֶלָּא לְמַעוֹטֵי דְּחוּטֵי פִּשְׁתָּן. הַשְׁתָּא קָשֶׁה עַל גַּבֵּי קָשֶׁה חוֹצֵץ, קָשֶׁה עַל גַּבֵּי רַךְ מִיבַּעְיָא?
אֶלָּא אָמַר רַב יוֹסֵף, הַיְינוּ טַעְמָא דְּרַב הוּנָא: לְפִי שֶׁאֵין אִשָּׁה חוֹנֶקֶת אֶת עַצְמָהּ.
אִיתְיְבִיהּ אַבָּיֵי: הַבָּנוֹת יוֹצְאוֹת בְּחוּטִין שֶׁבְּאָזְנֵיהֶן, אֲבָל לֹא בַּחֲבָקִין שֶׁבְּצַוָּארֵיהֶן. וְאִי אָמְרַתְּ אֵין אִשָּׁה חוֹנֶקֶת עַצְמָהּ, חֲבָקִין שֶׁבְּצַוָּארֵיהֶן אַמַּאי לָא?
אָמַר רָבִינָא:

דף נז:

הָכָא בְּקַטְלָא עָסְקִינַן, דְּאִשָּׁה חוֹנֶקֶת אֶת עַצְמָהּ — דְּנִיחָא לַהּ שֶׁתֵּרָאֶה כְּבַעֲלַת בָּשָׂר.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר שֶׁל צֶמֶר וְשֶׁל שֵׂעָר אֵין חוֹצְצִין, מִפְּנֵי שֶׁהַמַּיִם בָּאִין בָּהֶן.
אָמַר רַב יוֹסֵף אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה בְּחוּטֵי שֵׂעָר.
אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: הֲלָכָה, מִכְּלָל דִּפְלִיגִי!
וְכִי תֵּימָא, אִי לָאו דְּשָׁמְעֵיהּ לְתַנָּא קַמָּא דְּאַיְירִי בְּחוּטֵי שֵׂעָר, אֵיהוּ נָמֵי לָא הֲוָה מַיְירֵי — וְדִילְמָא "כְּשֵׁם" קָאָמַר לְהוּ: כִּי הֵיכִי דְּמוֹדִיתוּ לִי בְּחוּטֵי שֵׂעָר, אוֹדוֹ לִי נָמֵי בְּחוּטֵי צֶמֶר.
אֵיתְמַר, אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר שְׁמוּאֵל: מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוּדָה בְּחוּטֵי שֵׂעָר.
תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: חוּטֵי צֶמֶר חוֹצְצִין, חוּטֵי שֵׂעָר אֵין חוֹצְצִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שֶׁל צֶמֶר וְשֶׁל שֵׂעָר אֵין חוֹצְצִין.
אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: מַתְנִיתִין נָמֵי דַּיְקָא, דְּקָתָנֵי: יוֹצְאָה אִשָּׁה בְּחוּטֵי שֵׂעָר, בֵּין מִשֶּׁלָּהּ בֵּין מִשֶּׁל חֲבֶרְתָּהּ. מַנִּי? אִילֵּימָא רַבִּי יְהוּדָה — אֲפִילּוּ חוּטֵי צֶמֶר נָמֵי! אֶלָּא לָאו רַבָּנַן הִיא, וּשְׁמַע מִינַּהּ בְּחוּטֵי שֵׂעָר לָא פְּלִיגִי. שְׁמַע מִינַּהּ.
לֹא בְּ"טוֹטָפֶת". מַאי "טוֹטָפֶת"? אָמַר רַב יוֹסֵף: חוּמַרְתָּא דְּקִטֵּיפְתָּא.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: תִּהְוֵי כְּקָמֵיעַ מוּמְחֶה, וְתִשְׁתְּרֵי!
אֶלָּא אָמַר רַב יְהוּדָה מִשְׁמֵיהּ דְּאַבָּיֵי: אֲפוּזְיֵינֵי. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: יוֹצֵא אִשָּׁה בִּסְבָכָה הַמּוּזָהֶבֶת, וּבְטוֹטָפֶת וּבְסַרְבִּיטִין הַקְּבוּעִין בָּהּ.
אֵיזוֹ טוֹטָפֶת וְאֵיזוֹ סַרְבִּיטִין? אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: טוֹטָפֶת — הַמּוּקֶפֶת לָהּ מֵאָזֶן לְאָזֶן. סַרְבִּיטִין — הַמַּגִּיעִין לָהּ עַד לְחָיֶיהָ.
אָמַר רַב הוּנָא: עֲנִיּוֹת עוֹשִׂין אוֹתָן שֶׁל מִינֵי צִבְעוֹנִין, עֲשִׁירוֹת עוֹשִׂין אוֹתָן שֶׁל כֶּסֶף וְשֶׁל זָהָב. וְלֹא בְּכָבוּל. אָמַר רַבִּי יַנַּאי: כָּבוּל זֶה אֵינִי יוֹדֵעַ מַהוּ: אִי כַּבְלָא דְּעַבְדָּא תְּנַן — אֲבָל כִּיפָּה שֶׁל צֶמֶר שַׁפִּיר דָּמֵי, אוֹ דִילְמָא כִּיפָּה שֶׁל צֶמֶר תְּנַן — וְכָל שֶׁכֵּן כַּבְלָא דְּעַבְדָּא.
אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: מִסְתַּבְּרָא כְּמַאן דְּאָמַר כִּיפָּה שֶׁל צֶמֶר תְּנַן. וְתַנְיָא נָמֵי הָכִי: יוֹצֵאָה אִשָּׁה בְּכָבוּל וּבְאִיסְטָמָא לֶחָצֵר, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף בְּכָבוּל לִרְשׁוּת הָרַבִּים. כְּלָל אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: כָּל שֶׁהוּא לְמַטָּה מִן הַשְּׁבָכָה — יוֹצְאִין בּוֹ, כָּל שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַשְּׁבָכָה — אֵין יוֹצְאִין בּוֹ.
מַאי "אִיסְטָמָא"? אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: בִּיזְיוֹנֵי. מַאי "בִּיזְיוֹנֵי"? אָמַר אַבָּיֵי אָמַר רַב: כְּלִיא פָּרוּחַי.
תָּנוּ רַבָּנָן, שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים נֶאֱמְרוּ בְּאִיסְטָמָא: אֵין בָּהּ מִשּׁוּם כִּלְאַיִם, וְאֵינָהּ מְטַמְּאָה בִּנְגָעִים, וְאֵין יוֹצְאִין בָּהּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים.
מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמְרוּ: אַף

דף נח.

אֵין בָּהּ מִשּׁוּם עַטָּרוֹת כַּלּוֹת.
וּשְׁמוּאֵל אָמַר: כַּבְלָא דְּעַבְדָּא תְּנַן. וּמִי אָמַר שְׁמוּאֵל הָכִי? וְהָאָמַר שְׁמוּאֵל: יוֹצֵא הָעֶבֶד בְּחוֹתָם שֶׁבְּצַוָּארוֹ, אֲבָל לֹא בְּחוֹתָם שֶׁבְּכִסּוּתוֹ!
לָא קַשְׁיָא: הָא דַּעֲבַד לֵיהּ רַבֵּיהּ, הָא דַּעֲבַד אִיהוּ לְנַפְשֵׁיהּ.
בְּמַאי אוֹקֵימְתָּא לְהָא דִּשְׁמוּאֵל — דַּעֲבַד לֵיהּ רַבֵּיהּ? בְּחוֹתָם שֶׁבְּכִסּוּתוֹ אַמַּאי לָא!
דִּילְמָא מִיפְּסַק, וּמִירְתַת וּמְיַקַּפֵל לֵיהּ וּמַחֵית לֵיהּ אַכַּתְפֵּיהּ. כִּדְרַב יִצְחָק בַּר יוֹסֵף, דְּאָמַר רַב יִצְחָק בַּר יוֹסֵף אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַיּוֹצֵא בְּטַלִּית מְקֻפֶּלֶת וּמוּנַּחַת לוֹ עַל כְּתֵפָיו בְּשַׁבָּת — חַיָּיב חַטָּאת.
וְכִי הָא דַּאֲמַר לֵיהּ שְׁמוּאֵל לְרַב חִינָּנָא בַּר שֵׁילָא: כּוּלְהוּ רַבָּנַן דְּבֵי רֵישׁ גָּלוּתָא לָא לִיפְּקוּ בְּסַרְבָּלֵי חֲתִימֵי, לְבַר מִינָּךְ — דִּלְמָא קָפְדֵי עֲלַיְיךְ דְּבֵי רֵישׁ גָּלוּתָא.
גּוּפָא, אָמַר שְׁמוּאֵל: יוֹצֵא הָעֶבֶד בְּחוֹתָם שֶׁבְּצַוָּארוֹ אֲבָל לֹא בְּחוֹתָם שֶׁבְּכִסּוּתוֹ. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: יוֹצֵא הָעֶבֶד בְּחוֹתָם שֶׁבְּצַוָּארוֹ אֲבָל לֹא בְּחוֹתָם שֶׁבְּכִסּוּתוֹ.

וּרְמִינְהוּ: לֹא יֵצֵא הָעֻבָּד בְּחוֹתָם שֶׁבְּצַוָּארוֹ וְלֹא בְּחוֹתָם שֶׁבִּכְסוּתוֹ, זֶה וָזֶה אֵין מְקַבְּלִין טוּמְאָה. וְלֹא בְּזוֹג שֶׁבְּצַוָּארוֹ, אֲבָל יוֹצֵא הוּא בְּזוֹג שֶׁבִּכְסוּתוֹ, זֶה וָזֶה מְקַבְּלִין טוּמְאָה. וְלֹא תֵּצֵא בְּהֵמָה לֹא בְּחוֹתָם שֶׁבְּצַוָּארָהּ, וְלֹא בְּחוֹתָם שֶׁבִּכְסוּתָהּ, וְלֹא בְּזוֹג שֶׁבִּכְסוּתָהּ, וְלֹא בְּזוֹג שֶׁבְּצַוָּארָהּ, זֶה וָזֶה אֵין מְקַבְּלִין טוּמְאָה!

לֵימָא, הָא דַּעֲבַד לֵיהּ רַבֵּיהּ, הָא דַּעֲבַד אִיהוּ לְנַפְשֵׁיהּ.

לָא, אִידִי וְאִידִי דַּעֲבַד לֵיהּ רַבֵּיהּ — וְכָאן בְּשֶׁל מַתֶּכֶת, וְכָאן בְּשֶׁל טִיט, וְכִדְרַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: דְּבָר הַמַּקְפִּיד עָלָיו רַבּוֹ — אֵין יוֹצְאִין בּוֹ. דְּבָר שֶׁאֵין מַקְפִּיד עָלָיו — יוֹצְאִין בּוֹ.

הָכִי נָמֵי מִסְתַּבְּרָא, מִדְּקָתָנֵי: זֶה וָזֶה אֵין מְקַבְּלִין טוּמְאָה. אִי אָמְרַתְּ בְּשֶׁלְמָא שֶׁל מַתֶּכֶת — הָנֵי הוּא דְּלָא מְקַבְּלִי טוּמְאָה, הָא כֵּלִים דִּידְהוּ מְקַבְּלִי טוּמְאָה.

אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ בְּשֶׁל טִיט תְּנַן, הָנֵי הוּא דְּלָא מְקַבְּלִי טוּמְאָה, הָא כֵּלִים דִּידְהוּ מְקַבְּלִי טוּמְאָה?!

וְהָא תַּנְיָא: כְּלֵי אֲבָנִים כְּלֵי גְלָלִים וּכְלֵי אֲדָמָה — אֵין מְקַבְּלִין טוּמְאָה לֹא מִדִּבְרֵי תוֹרָה וְלֹא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים. אֶלָּא שְׁמַע מִינַּהּ שֶׁל מַתֶּכֶת. שְׁמַע מִינַּהּ.

אָמַר מָר: וְלֹא בְּזוֹג שֶׁבְּצַוָּארוֹ, אֲבָל יוֹצֵא הוּא בְּזוֹג שֶׁבִּכְסוּתוֹ.

זוֹג שֶׁבְּצַוָּארוֹ אַמַּאי לָא — דִּילְמָא מִיפְּסִיק וְאָתֵי לְאֵיתוֹיֵי? זוֹג שֶׁבִּכְסוּתוֹ נָמֵי לִיחוּשׁ דִּילְמָא מִיפְּסִיק וְאָתֵי לְאֵיתוֹיֵי!

הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — דִּימְחָא בֵּיהּ מוּמְחָא. וְכִדְרַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ. דְּאָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: כָּל שֶׁהוּא אָרוּג לֹא גָּזְרוּ.

אָמַר מָר: לֹא תֵּצֵא בְּהֵמָה לֹא בְּחוֹתָם שֶׁבְּצַוָּארָהּ, וְלֹא בְּחוֹתָם שֶׁבִּכְסוּתָהּ, וְלֹא בְּזוֹג שֶׁבִּכְסוּתָהּ, וְלֹא בְּזוֹג שֶׁבְּצַוָּארָהּ, זֶה וָזֶה אֵין מְקַבְּלִין טוּמְאָה.

וְזוֹג דִּבְהֵמָה אֵין מְקַבְּלִין טוּמְאָה? וּרְמִינְהוּ: זוֹג שֶׁל בְּהֵמָה — טְמֵאָה,

דף נח:

וְשֶׁל דֶּלֶת — טָהוֹר.

שֶׁל דֶּלֶת וַעֲשָׂאוֹ לִבְהֵמָה — טָמֵא. שֶׁל בְּהֵמָה וַעֲשָׂאוֹ לְדֶלֶת, אַף עַל פִּי שֶׁחִבְּרוֹ לַדֶּלֶת וּקְבָעוֹ בְּמַסְמְרִים — טָמֵא, שֶׁכָּל הַכֵּלִים יוֹרְדִין לִידֵי טוּמְאָתָן בְּמַחְשָׁבָה, וְאֵין עוֹלִין מִידֵי טוּמְאָתָן אֶלָּא בְּשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה!

לָא קַשְׁיָא: הָא דְּאִית לֵיהּ עִינְבָּל, הָא דְּלֵית לֵיהּ עִינְבָּל.

מָה נַפְשָׁךְ: אִי מָנָא הוּא, אַף עַל פִּי דְּלֵית לֵיהּ עִינְבָּל. אִי לָאו מָנָא הוּא — עִינְבָּל מְשַׁוֵּי לֵיהּ מָנָא?!

אין, כִּדְרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן. דְּאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: מִנַּיִן לְמַשְׁמִיעַ קוֹל בִּכְלֵי מַתָּכוֹת שֶׁהוּא טָמֵא, שֶׁנֶּאֱמַר: "כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֹא בָאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ" — אָפִילּוּ דְּבוּר, יָבֹא בָּאֵשׁ.

בְּמַאי אוֹקִימְתָּא — בְּדְלֵית לֵיהּ עִינְבָּל? אֵימָא מְצֵיעֲתָא: וְלֹא בְּזוֹג שֶׁבְּצַוָּארוֹ, אֶבָל יוֹצֵא הוּא בְּזוֹג שֶׁבִּכְסוּתוֹ, וְזֶה וְזֶה מְקַבְּלִין טוּמְאָה. אִי דְּלֵית לֵיהּ עִינְבָּל מִי מְקַבְּלִי טוּמְאָה? וּרְמִינְהוּ: הָעוֹשֶׂה זוֹגִין לְמַכְתֶּשֶׁת וְלַעֲרִיסָה וּלְמִטְפָּחוֹת סְפָרִים וּלְמִטְפָּחוֹת תִּינוֹקוֹת, יֵשׁ לָהֶם עִינְבָּל — טְמֵאִין, אֵין לָהֶם עִינְבָּל — טְהוֹרִין, נִיטְּלוּ עִינְבְּלֵיהֶן — עֲדַיִן טוּמְאָתָן עֲלֵיהֶם. הָנֵי מִילֵּי בְּתִינוֹק, דְּלְקָלָא עָבְדִי לֵיהּ. אֲבָל גָּדוֹל — תַּכְשִׁיט הוּא לֵיהּ, אַף עַל גַּב דְּלֵית לֵיהּ עִינְבָּל.

אָמַר מָר: נִיטְּלוּ עִינְבְּלֵיהֶן עֲדַיִן טוּמְאָתָן עֲלֵיהֶן. לְמַאי חֲזוּ? אָמַר אַבָּיֵי: הוֹאִיל שֶׁהַהֶדְיוֹט יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ.

מֵתִיב רָבָא: הַזּוֹג וְהָעִינְבָּל חִבּוּר.

וְכִי תֵּימָא, הָכִי קָאָמַר: אַף עַל גַּב דְּלָא מְחַבַּר — כְּמַאן דְּמְחַבַּר דָּמֵי. וְהָתַנְיָא: מַסְפּוֹרֶת שֶׁל פְּרָקִים וְאִיזְמֵל שֶׁל רְהִיטָנֵי — חִבּוּר לַטּוּמְאָה וְאֵין חִבּוּר לַהַזָּאָה.

וְאָמְרִינַן: מָה נַפְשָׁךְ, אִי חִבּוּר הוּא — אָפִילּוּ לְהַזָּאָה, וְאִי לָא חִבּוּר הוּא — אָפִילּוּ לְטוּמְאָה נָמֵי לָא!

וְאָמַר רַבָּה: דִּבַּר תּוֹרָה, בִּשְׁעַת מְלָאכָה — חִבּוּר בֵּין לְטוּמְאָה בֵּין לְהַזָּאָה. שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלָאכָה — אֵינוֹ חִבּוּר לֹא לְטוּמְאָה וְלֹא לְהַזָּאָה. וְנִזְרוּ עַל טוּמְאָה שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלָאכָה מִשּׁוּם טוּמְאָה שֶׁהִיא בִּשְׁעַת מְלָאכָה, וְעַל הַזָּאָה שֶׁהִיא בִּשְׁעַת מְלָאכָה מִשּׁוּם הַזָּאָה שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלָאכָה.

אֶלָּא אָמַר רָבָא:

דף נט.

הוֹאִיל וְרָאוּי לְהַקִּישׁוֹ עַל גַּבֵּי חֶרֶס.

אִיתְּמַר נָמֵי, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא: הוֹאִיל וְרָאוּי לְהַקִּישׁוֹ עַל גַּבֵּי חֶרֶס. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: הוֹאִיל וְרָאוּי לְנַמֵּעַ בּוֹ מַיִם לְתִינוֹק.

וְרַבִּי יוֹחָנָן לָא בָּעֵי מֵעִין מְלָאכָה רִאשׁוֹנָה? וְהָתַנְיָא: "וְכָל כְּלִי אֲשֶׁר יֵשֵׁב עָלָיו וְגוֹ'" — יָכוֹל כָּפָה סְאָה וְיָשַׁב עָלֶיהָ, כָּפָה תַּרְקַב וְיָשַׁב עָלֶיהָ יְהֵא טָמֵא, תַּלְמוּד לוֹמַר: "אֲשֶׁר יֵשֵׁב עָלָיו הַזָּב" — מִי שֶׁמִּיּוּחָד לִישִׁיבָה, יָצָא זֶה שֶׁאוֹמְרִים לוֹ: עֲמוֹד וְנַעֲשֶׂה מְלַאכְתֵּנוּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בְּמִדְרָסוֹת אוֹמְרִים "עֲמוֹד וְנַעֲשֶׂה מְלַאכְתֵּנוּ", וְאֵין אוֹמְרִים בְּטָמֵא מֵת "עֲמוֹד וְנַעֲשֶׂה מְלַאכְתֵּנוּ". וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אַף אוֹמֵר בְּטָמֵא מֵת "עֲמוֹד וְנַעֲשֶׂה מְלַאכְתֵּנוּ".

אֵיפוֹךְ קַמַּיְיתָא. וּמַאי חֲזֵית דְּאָפְכַתְּ קַמַּיְיתָא? אֵיפוֹךְ בָּתְרַיְיתָא!
הָא שָׁמְעִינַן לֵיהּ לְרַבִּי יוֹחָנָן דְּבָעֵי מֵעַיִן מְלָאכָה רִאשׁוֹנָה. דְּתַנְיָא: סַנְדָּל שֶׁל בְּהֵמָה שֶׁמַּתֶּכֶת טְמֵא. לְמַאי חֲזֵי? אָמַר רַב: רָאוּי לִשְׁתּוֹת בּוֹ מַיִם בַּמִּלְחָמָה. וְרַבִּי חֲנִינָא אָמַר: רָאוּי לָסוּךְ בּוֹ שֶׁמֶן בַּמִּלְחָמָה. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: בְּשָׁעָה שֶׁבּוֹרַחַ מִן הַקֶּרֶב מַנִּיחוֹ בְּרַגְלָיו וְרָץ עַל קוֹצִין וְעַל הַבַּרְקָנִים.
מַאי בֵּין רַב לְרַבִּי חֲנִינָא? אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דִּמְאִיס.
בֵּין רַבִּי יוֹחָנָן לְרַבִּי חֲנִינָא? אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דְּיַקִּיר.
וְלֹא בְּעִיר שֶׁל זָהָב. מַאי "בְּעִיר שֶׁל זָהָב"? רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: יְרוּשָׁלַיִם דְּדַהֲבָא,

דף נט:

כְּדַעֲבַד לֵיהּ רַבִּי עֲקִיבָא לִדְבֵיתְהוּ.
תָּנוּ רַבָּנָן: לֹא תֵּצֵא אִשָּׁה בְּעִיר שֶׁל זָהָב, וְאִם יָצְתָה חַיֶּיבֶת חַטָּאת, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא תֵּצֵא, וְאִם יָצְתָה — פְּטוּרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יוֹצְאָה אִשָּׁה בְּעִיר שֶׁל זָהָב לְכַתְּחִלָּה.
בְּמַאי קָמִיפַּלְגִי? רַבִּי מֵאִיר סָבַר מַשּׂוֹי הוּא. וְרַבָּנַן סְבָרִי תַּכְשִׁיט הוּא — דִּילְמָא שָׁלְפָא וּמַחְוֵיָא לֵיהּ וְאָתְיָא לְאֵתוֹיֵי. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר: מַאן דְּרַכֵּיהּ לְמִיפַּק בְּעִיר שֶׁל זָהָב — אִשָּׁה חֲשׁוּבָה, וְאִשָּׁה חֲשׁוּבָה לָא שָׁלְפָא וּמַחְוֵיָא.
כְּלִילָא, רַב אָסַר וּשְׁמוּאֵל שָׁרֵי.
דַּאֲנִיסְכָּא, כּוּלֵּי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דַּאֲסִיר. כִּי פְּלִיגִי דַּאֲרוּקְתָּא: מָר סָבַר אֲנִיסְכָּא עִקָּר, וּמָר סָבַר אֲרוּקְתָּא עִקָּר.
רַב אָשֵׁי מַתְנֵי לְקוּלָּא: דַּאֲרוּקְתָּא דְּכוּלֵּי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דְּשָׁרֵי. כִּי פְּלִיגִי דַּאֲנִיסְכָּא: מָר סָבַר דִּילְמָא שָׁלְפָא וּמַחְוֵיָא וְאָתֵי לְאֵתוֹיֵי, וּמָר סָבַר מַאן דְּרַכֵּיהּ לְמִיפַּק בִּכְלִילָא — אִשָּׁה חֲשׁוּבָה, וְאִשָּׁה חֲשׁוּבָה לָא שָׁלְפָא וּמַחְוֵיָא.
אָמַר לֵיהּ רַב שְׁמוּאֵל בַּר בַּר חָנָה לְרַב יוֹסֵף: בְּפֵרוּשׁ אֲמַרְתָּ לַן מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב — "כְּלִילָא שָׁרֵי".
אָמְרוּ לֵיהּ לְרַב: אֶתָא גַּבְרָא רַבָּה אֲרִיכָא לִנְהַרְדְּעָא וּמְטָלַע, וְדָרֵשׁ "כְּלִילָא שָׁרֵי". אֲמַר: מַאן גַּבְרָא רַבָּה אֲרִיכָא [דְּאִיטְלַע] — לֵוִי, שְׁמַע מִינַּהּ נָח נַפְשֵׁיהּ דְּרַבִּי אַפֵּס וִיתִיב רַבִּי חֲנִינָא בְּרֵישָׁא, וְלָא הֲוָה לֵיהּ אִינִישׁ לְלֵוִי לְמֵיתַב גַּבֵּיהּ, וְקָאָתֵי לְהָכָא.
וְדִילְמָא נָח נַפְשֵׁיהּ דְּרַבִּי חֲנִינָא, וְרַבִּי אַפֵּס כִּדְקָאֵי קָאֵי, וְלָא הֲוָה לֵיהּ אִינִישׁ לְלֵוִי לְמֵיתַב גַּבֵּיהּ, וְקָאָתֵי לְהָכָא? אִם אִיתָא דְּרַבִּי חֲנִינָא שְׁכֵיב — לֵוִי לְרַבִּי אַפֵּס מִיכָּף הֲוָה כְּייִף לֵיהּ.

וְתוּ, דְּרַבִּי חֲנִינָא לָא סַגִּי דְּלָא מָלֵיךְ, דְּכִי הֲוָה קָא נִיחָא נַפְשֵׁיהּ דְּרַבִּי אָמַר: חֲנִינָא בְּרַבִּי חָמָא יֵשֵׁב בָּרְאשׁ. וּכְתִיב בֵּהּ בְּצַדִּיקִים: ״וְתִגְזַר אֹמֶר וְיָקֻם לָךְ וְגוֹ׳״.

דְּרַשׁ לֵוִי בִּנְהַרְדְּעָא ״כְּלִילָא שְׂרֵי״. נְפוֹק עֲשָׂרִין וְאַרְבַּע כְּלִילֵי מִכּוּלְּהוּ נְהַרְדְּעָא. דְּרַשׁ רַבָּה בַּר אֲבוּהּ בְּמָחוֹזָא ״כְּלִילָא שְׂרֵי״, וּנְפַקוּ תַּמְנֵי סְרֵי כְּלִילֵי מֵחָדָא מְבוֹאָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב שְׁמוּאֵל: קַמְרָא שְׂרֵי. אִיכָּא דְּאָמְרִי דַּאֲרוּקְתָּא, וְאָמַר רַב סָפְרָא: מִידֵּי דְּהָוֵה אַטַּלִּית מוּזָהֶבֶת.

וְאִיכָּא דְּאָמְרִי דַּאֲנִיסְכָּא, וְאָמַר רַב סָפְרָא: מִידֵּי דְּהָוֵה אַאַבְנֵט שֶׁל מְלָכִים.

אָמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אָשֵׁי: קַמְרָא עִילְּוֵי הֶמְיָינָא מַאי? אָמַר לֵיהּ תְּרֵי הֶמְיָינֵי קָאָמְרַתְּ.

אָמַר רַב אָשֵׁי: הַאי רְסוֹקָא, אִי אִית לֵיהּ מַפְרְחַיְיתָא — שְׂרֵי, וְאִי לָא — אָסִיר.

וְלֹא בְּקַטְלָא. מַאי קַטְלָא — מְנַקְטָא פָּארֵי. נְזָמִים — נְזָמֵי הָאף.

וְלֹא בְּטַבַּעַת שֶׁאֵין עָלֶיהָ חוֹתָם. הָא יֵשׁ עָלֶיהָ חוֹתָם — חַייֶבֶת. אַלְמָא לָאו תַּכְשִׁיט הוּא.

וּרְמִינְהוּ: תַּכְשִׁיטֵי נָשִׁים טְמֵאִים. וְאֵלּוּ הֵן תַּכְשִׁיטֵי נָשִׁים: קַטְלָאוֹת, נְזָמִים וְטַבָּעוֹת, וְטַבַּעַת בֵּין שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ חוֹתָם בֵּין שֶׁאֵין עָלֶיהָ חוֹתָם, וְנִזְמֵי הָאף.

וְאָמַר רַבִּי זֵירָא, לָא קַשְׁיָא: הָא רַבִּי נְחֶמְיָה, הָא רַבָּנַן.

דְּתַנְיָא: הֵיא שֶׁל מַתֶּכֶת וְחוֹתָמָהּ שֶׁל אַלְמוֹג — טְמֵאָה, הֵיא שֶׁל אַלְמוֹג וְחוֹתָמָהּ שֶׁל מַתֶּכֶת — טְהוֹרָה, וְרַבִּי נְחֶמְיָה מְטַמֵּא, שֶׁהָיָה רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: בְּטַבַּעַת הַלֵּךְ אַחַר חוֹתָמָהּ. בְּעוֹל הַלֵּךְ אַחַר סְמָלוֹנָיו.

דף ס.

בְּקוֹלֶב הַלֵּךְ אַחַר מַסְמְרוֹתָיו. בְּסוּלָּם הַלֵּךְ אַחַר שְׁלִיבוֹתָיו. בְּעַרְסָא הַלֵּךְ אַחַר שַׁלְשְׁלוֹתָיו. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַמַּעֲמִיד.

רָבָא אָמַר, לִצְדָדִים קָתָנֵי: יֵשׁ עָלֶיהָ חוֹתָם — תַּכְשִׁיט דְּאִישׁ, אֵין עָלֶיהָ חוֹתָם — תַּכְשִׁיט דְּאִשָּׁה.

רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר: טוּמְאָה אַשַּׁבָּת קָרֵמֵית?! טוּמְאָה, ״כְּלִי מַעֲשֶׂה״ אֲמַר רַחֲמָנָא — וּכְלִי הוּא. שַׁבָּת, מִשּׁוּם מַשּׂוֹי אֲמַר רַחֲמָנָא, אֵין עָלֶיהָ חוֹתָם — תַּכְשִׁיט, יֵשׁ עָלֶיהָ חוֹתָם — מַשּׂוֹי.

וְלֹא בְּמַחַט שֶׁאֵינָהּ נְקוּבָה. לְמַאי חַזְיָא? אָמַר רַב יוֹסֵף: הוֹאִיל וְאִשָּׁה אוֹגֶרֶת בָּהּ שְׂעָרָהּ. אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: וְתֶהֱוֵי כְּבִירִית טָהוֹרָה, וְתִשְׁתְּרֵי.

אֶלָּא תַּרְגְּמָהּ רַב אַדָּא נַרְשָׁאָה קַמֵּיהּ דְּרַב יוֹסֵף: הוֹאִיל וְאִשָּׁה חוֹלֶקֶת בָּהּ שְׂעָרָהּ. בְּשַׁבָּת לְמַאי חַזְיָא? אָמַר רָבָא: טַס שֶׁל זָהָב יֵשׁ לָהּ עַל רֹאשָׁהּ. בַּחוֹל חוֹלֶקֶת בָּהּ שְׂעָרָהּ, בְּשַׁבָּת מַנִּיחָתָהּ כְּנֶגֶד פַּדַּחְתָּהּ.

מַתְנִי׳ לֹא יֵצֵא הָאִישׁ בְּסַנְדָּל הַמְסוּמָּר. וְלֹא בְּיָחִיד, בִּזְמַן שֶׁאֵין בְּרִגְלוֹ מַכָּה. וְלֹא בִּתְפִילִּין, וְלֹא בְּקֶמֵיעַ בִּזְמַן שֶׁאֵינוֹ מִן הַמּוּמְחֶה. וְלֹא בְּשִׁרְיוֹן וְלֹא בְּקַסְדָּא וְלֹא בְּמַגָּפַיִים. וְאִם יָצָא — אֵינוֹ חַיָּיב חַטָּאת.

גְּמָ׳ סַנְדָּל הַמְסוּמָּר מַאי טַעְמָא?

אָמַר שְׁמוּאֵל: שִׁלְפֵי הַשְּׁמָד הָיוּ, וְהָיוּ נָחְבָּאִין בְּמְעָרָה, וְאָמְרוּ: הַנִּכְנָס — יִכָּנֵס, וְהַיּוֹצֵא — אַל יֵצֵא.

נָהֲפַךְ סַנְדָּלוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן, כִּסְבוּרִין הֵם אֶחָד מֵהֶן יָצָא וְרָאוּהוּ אוֹיְבִים וְעָכְשָׁו בָּאִין עָלֵיהֶן. דָּחֲקוּ זֶה בָּזֶה וְהָרְגוּ זֶה אֶת זֶה יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהָרְגוּ בָּהֶם אוֹיְבִים.

רַבִּי אֵילְעַאי בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בְּמְעָרָה הָיוּ יוֹשְׁבִין, וְשָׁמְעוּ קוֹל מֵעַל גַּבֵּי הַמְּעָרָה. כִּסְבוּרִין הָיוּ שֶׁבָּאוּ עֲלֵיהֶם אוֹיְבִים. דָּחֲקוּ זֶה בָּזֶה וְהָרְגוּ זֶה אֶת זֶה יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהָרְגוּ בָּהֶן אוֹיְבִים.

רַמֵּי בַּר יְחֶזְקֵאל אָמַר: בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הָיוּ יוֹשְׁבִין, וְשָׁמְעוּ קוֹל מֵאֲחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת. כִּסְבוּרִין הָיוּ שֶׁבָּאוּ עֲלֵיהֶם אוֹיְבִים. דָּחֲקוּ זֶה בָּזֶה וְהָרְגוּ זֶה אֶת זֶה יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהָרְגוּ בָּהֶן אוֹיְבִים.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמְרוּ: אַל יֵצֵא אָדָם בְּסַנְדָּל הַמְסוּמָּר. אִי הָכִי, בְּחוֹל נָמֵי לִיתְסַר! מַעֲשֶׂה כִּי הָווּ — בְּשַׁבָּת הָווּ. בְּיוֹם טוֹב לִישְׁתְּרֵי! אַלְמָה תְּנַן:

דף ס:

מְשַׁלְחִין כֵּלִים בְּיוֹם טוֹב בֵּין תְּפוּרִין בֵּין שֶׁאֵינָן תְּפוּרִין — אֲבָל לֹא סַנְדָּל הַמְסוּמָּר וְלֹא מִנְעָל שֶׁאֵינוֹ תָּפוּר בְּיוֹם טוֹב!

בְּשַׁבָּת מַאי טַעְמָא — דְּאִיכָּא כִּינּוּפְיָא, בְּיוֹם טוֹב נָמֵי אִיכָּא כִּינּוּפְיָא. תַּעֲנִית צִבּוּר אִיכָּא כִּינּוּפְיָא, לִיתְסַר? מַעֲשֶׂה כִּי הָווּ בְּכִינּוּפְיָא דְּאִיסּוּרָא, הָכָא כִּינּוּפְיָא דְּהֶתֵּירָא הָווּ.

וַאֲפִילּוּ לְרַבִּי חֲנִינָא בֶּן עֲקִיבָא, דְּאָמַר: לֹא אִסְרוּ אֶלָּא בְּיָרְדָן וּבִסְפִינָה וּכְמַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה. הָנֵי מִילֵּי יָרְדָן דְּשָׁאנֵי מִשְּׁאָר נְהָרוֹת. אֲבָל יוֹם טוֹב וְשַׁבָּת כִּי הֲדָדֵי נִינְהוּ, דִּתְנַן: אֵין בֵּין יוֹם טוֹב לַשַּׁבָּת אֶלָּא אוֹכֶל נֶפֶשׁ בִּלְבַד.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא לְחַזֵּק, אֲבָל לְנוֹי — מוּתָּר. וְכַמָּה לְנוֹי? רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: חֲמֵשׁ בָּזֶה וְחָמֵשׁ בָּזֶה. וְרַבִּי חֲנִינָא אָמַר: שֶׁבַע בָּזֶה וְשֶׁבַע בָּזֶה.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן לְרַב שֶׁמֶן בַּר אַבָּא, אַסְבְּרֵהּ לָךְ: לְדִידִי, שְׁתַּיִם מִכָּאן וּשְׁתַּיִם מִכָּאן וְאַחַת בְּתַרְסִיוֹתָיו. לְרַבִּי חֲנִינָא, שָׁלֹשׁ מִכָּאן וְשָׁלֹשׁ מִכָּאן וְאַחַת בְּתַרְסִיוֹתָיו.

מֵיתִיבִי: סַנְדָּל הַנּוֹטֶה עוֹשֶׂה לוֹ שֶׁבַע, דִּבְרֵי רַבִּי נָתָן. וְרַבִּי מַתִּיר בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה.

בִּשְׁלָמָא לְרַבִּי חֲנִינָא, הוּא דְּאָמַר כְּרַבִּי נָתָן. אֶלָּא רַבִּי יוֹחָנָן, דְּאָמַר כְּמַאן? הוּא דְּאָמַר כְּרַבִּי נְהוֹרַאי, דְּתַנְיָא: רַבִּי נְהוֹרַאי אוֹמֵר, חֲמֵשׁ מוּתָּר וְשֶׁבַע אָסוּר.

אֲמַר לֵיהּ אֵיפָּה לְרַבָּה בַּר בַּר חַנָּה: אַתּוּן תַּלְמִידֵי רַבִּי יוֹחָנָן עֲבִידוּ כְּרַבִּי יוֹחָנָן, אֲנַן נַעֲבֵיד כְּרַבִּי חֲנִינָא.

בְּעָא מִינֵּיהּ רַב הוּנָא מֵרַב אָשֵׁי: חָמֵשׁ מַהוּ? אֲמַר לֵיהּ: אֲפִילּוּ שֶׁבַע מֵתָר. תֵּשַׁע מַאי? אֲמַר לֵיהּ: אֲפִילּוּ שְׁמוֹנֶה אָסוּר.

בְּעָא מִינֵּיהּ הָהוּא רַצְעָנָא מֵרַבִּי אַמִּי: תְּפָרוֹ מִבִּפְנִים — מַהוּ? אֲמַר לֵיהּ: מוּתָּר, וְלָא יָדְעְנָא מַאי טַעְמָא.

אָמַר רַב אָשֵׁי: וְלָא יָדַע מָר מַאי טַעְמָא?! כֵּיוָן דִּתְפָרוֹ מִבִּפְנִים הָוֵי לֵיהּ מִנְעָל. בְּסַנְדָּל גָּזְרוּ בֵּיהּ רַבָּנַן, בְּמִנְעָל לָא גָּזְרוּ בֵּיהּ רַבָּנַן.

בְּעָא מִינֵּיהּ רַבִּי אַבָּא בַּר זַבְדָּא מֵרַבִּי אַבָּא בַּר אֲבִינָא: עֲשָׂאוֹ כְּמִין כַּלְבּוֹס, מַהוּ? אֲמַר לֵיהּ: מוּתָּר. אִיתְּמַר נָמֵי, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא: עֲשָׂאוֹ כְּמִין כַּלְבּוֹס — מוּתָּר.

אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: חִיפָּהוּ בְּמַסְמְרוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּהֵא קַרְקַע אוֹכַלְתּוֹ — מוּתָּר.

תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַב שֵׁשֶׁת: לֹא יֵצֵא הָאִישׁ בְּסַנְדָּל הַמְסוּמָּר, וְלֹא יְטַיֵּיל מִבַּיִת לְבַיִת, אֲפִלּוּ מִמִּטָּה לְמִטָּה. אֲבָל מְטַלְטְלִין אוֹתוֹ לְכַסּוֹת בּוֹ אֶת הַכְּלִי וְלִסְמוֹךְ בּוֹ כַּרְעֵי הַמִּטָּה. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹסֵר. נָשְׁרוּ רוֹב מַסְמְרוֹתָיו וְנִשְׁתַּיְּירוּ בּוֹ אַרְבַּע אוֹ חָמֵשׁ — מוּתָּר. וְרַבִּי מַתִּיר עַד שֶׁבַע. חִיפָּהוּ בְּעוֹר מִלְמַטָּה וְקָבַע לוֹ מַסְמְרוֹת מִלְמַעְלָה — מוּתָּר. עֲשָׂאוֹ כְּמִין כַּלְבּוֹס אוֹ כְּמִין טַס אוֹ כְּמִין יָתֵד, אוֹ שֶׁחִיפָּהוּ כּוּלּוֹ בְּמַסְמְרוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּהֵא קַרְקַע אוֹכַלְתּוֹ — מוּתָּר.

הָא גּוּפָהּ קַשְׁיָא. אָמְרַתְּ נָשְׁרוּ רוֹב מַסְמְרוֹתָיו — אַף עַל גַּב דְּנִשְׁתַּיְּירוּ בֵּיהּ טוּבָא, וַהֲדַר תָּנֵי: אַרְבַּע אוֹ חָמֵשׁ — אִין, טְפֵי — לָא!

אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: לָא קַשְׁיָא — כָּאן שֶׁנִּגְמְמוּ, כָּאן שֶׁנֶּעֱקְרוּ.

אַרְבַּע אוֹ חָמֵשׁ מוּתָּר. הַשְׁתָּא חָמֵשׁ שְׁרֵי, אַרְבַּע מִיבַּעְיָא?! אָמַר רַב חִסְדָּא: אַרְבַּע מִסַּנְדָּל קָטָן, וְחָמֵשׁ מִסַּנְדָּל גָּדוֹל.

וְרַבִּי מַתִּיר עַד שֶׁבַע. וְהָתַנְיָא: רַבִּי מַתִּיר עַד שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה! נוֹטָה שָׁאנֵי.

הַשְׁתָּא דַּאֲתֵית לְהָכִי, לְרַבִּי יוֹחָנָן נָמֵי לָא קַשְׁיָא: נוֹטָה שָׁאנֵי.

אָמַר רַב מַתְנָה, וְאָמְרִי לַהּ אָמַר רַב אַחְדְּבוּי בַּר מַתְנָה אָמַר רַב מַתְנָה: אֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. פְּשִׁיטָא, יָחִיד וְרַבִּים הֲלָכָה כְּרַבִּים! מַהוּ דְּתֵימָא: מִסְתַּבְּרָא טַעְמָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּהָא, קָא מַשְׁמַע לַן.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא: אִי לְאו דְּקָרוּ לִי "בַּבְלָאי שָׁרֵי אִיסּוּרֵי" שָׁרֵינָא בֵּיהּ טוּבָא. וְכַמָּה? בְּפוּמְבְּדִיתָא אָמְרִין: עֶשְׂרִין וְאַרְבַּע. בְּסוּרָא אָמְרִין: עֶשְׂרִין וְתַרְתֵּין. אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק, וְסִימָנֵיךְ: עַד דַּאֲתָא מִפּוּמְבְּדִיתָא לְסוּרָא חֲסַר תַּרְתֵּי.

וְלֹא בְּיָחִיד בִּזְמַן שֶׁאֵין בְּרַגְלוֹ מַכָּה.

דף סא.

הָא יֵשׁ בְּרַגְלוֹ מַכָּה — נָפֵיק. בְּהֵי מִינַיְיהוּ נָפֵיק? אָמַר רַב הוּנָא: בְּאוֹתָהּ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מַכָּה. אַלְמָא קָסָבַר, סַנְדָּל לְשׁוּם צַעַר עָבִיד.

וְחִיָּיא בַּר רַב אָמַר: בְּאוֹתָהּ שֶׁאֵין בָּהּ מַכָּה. אַלְמָא קָסָבַר, לְשׁוּם תַּעֲנוּג עָבִיד, וְזוֹ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מַכָּה — מַכָּתָהּ מוֹכַחַת עָלֶיהָ.

וְאַף רַבִּי יוֹחָנָן סָבַר לַהּ לְהָא דְּרַב הוּנָא. דְּאָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן לְרַב שֶׁמֶן בַּר אַבָּא: הַב לִי מָסָנַאי. יְהַב לֵיהּ דִּימִין. אָמַר לֵיהּ עֲשִׂיתוֹ מַכָּה.

וְדִילְמָא כְּחִיָּיא בַּר רַב סְבִירָא לֵיהּ, וְהָכִי קָאָמַר: עֲשִׂיתָ שֶׁל שְׁמֹאל מַכָּה.

וְאַזְדָּא רַבִּי יוֹחָנָן לְטַעְמֵיהּ. דַּאֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כִּתְפִילִּין כָּךְ מִנְעָלִין. מַה תְּפִילִּין בִּשְׂמֹאל, אַף מִנְעָלִין בִּשְׂמֹאל.

מֵיתִיבִי: כְּשֶׁהוּא נוֹעֵל — נוֹעֵל שֶׁל יָמִין וְאַחַר כָּךְ נוֹעֵל שֶׁל שְׂמֹאל!

אָמַר רַב יוֹסֵף: הַשְׁתָּא דְּתַנְיָא הָכִי, וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הָכִי, דַּעֲבַד הָכִי — עֲבַד, וְדַעֲבַד הָכִי — עֲבַד.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: דִּילְמָא רַבִּי יוֹחָנָן הָא מַתְנִיתִין לָא הֲוָה שְׁמִיעַ לֵיהּ, וְאִי הֲוָה שְׁמִיעַ לֵיהּ הֲוָה הָדַר בֵּיהּ. וְאִי נָמֵי שְׁמִיעַ לֵיהּ, וְקָסָבַר אֵין הֲלָכָה כְּאוֹתָהּ מִשְׁנָה.

אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: יְרֵא שָׁמַיִם יוֹצֵא יְדֵי שְׁתֵּיהֶן. וּמַנּוּ? — מָר בְּרֵיהּ דְּרַבְנָא. הֵיכִי עָבֵיד? — סָיֵים דְּיַמִּינֵיהּ וְלָא קָטַר, וְסָיֵים דִּשְׂמָאלֵיהּ וְקָטַר, וַהֲדַר קָטַר דְּיַמִּינֵיהּ. אָמַר רַב אָשֵׁי: חֲזִינָא לְרַב כָּהֲנָא דְּלָא קָפֵיד.

תָּנוּ רַבָּנָן: כְּשֶׁהוּא נוֹעֵל — נוֹעֵל שֶׁל יָמִין וְאַחַר כָּךְ נוֹעֵל שֶׁל שְׂמֹאל. כְּשֶׁהוּא חוֹלֵץ — חוֹלֵץ שֶׁל שְׂמֹאל וְאַחַר כָּךְ חוֹלֵץ שֶׁל יָמִין.

כְּשֶׁהוּא רוֹחֵץ — רוֹחֵץ שֶׁל יָמִין וְאַחַר כָּךְ רוֹחֵץ שֶׁל שְׂמֹאל. כְּשֶׁהוּא סָךְ — סָךְ שֶׁל יָמִין וְאַחַר כָּךְ שֶׁל שְׂמֹאל. וְהָרוֹצֶה לְסוּךְ כָּל גּוּפוֹ — סָךְ רֹאשׁוֹ תְּחִילָּה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מֶלֶךְ עַל כָּל אֵיבָרָיו.

וְלֹא בִּתְפִילִּין. אָמַר רַב סְפָרָא: לָא תֵּימָא אַלִּיבָּא דְּמַאן דְּאָמַר שַׁבָּת זְמַן תְּפִילִּין הוּא. אֶלָּא אֲפִילּוּ לְמַאן דְּאָמַר שַׁבָּת זְמַן תְּפִילִּין הוּא — לֹא יֵצֵא, דִּילְמָא אָתֵי לְאֵיתוּיֵי בִּרְשׁוּת הָרַבִּים.

וְאֵיכָּא דְּמַתְנֵי לַהּ אַסֵּיפָא: וְאִם יָצָא אֵינוֹ חַיָּיב חַטָּאת. אָמַר רַב סְפָרָא: לָא תֵּימָא אַלִּיבָּא דְּמַאן דְּאָמַר שַׁבָּת זְמַן תְּפִילִּין הוּא, אֶלָּא אֲפִילּוּ לְמַאן דְּאָמַר שַׁבָּת לָאו זְמַן תְּפִילִּין הוּא — אֵינוֹ חַיָּיב חַטָּאת. מַאי טַעְמָא? — דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ עָבִידָא.

וְלֹא בְּקָמֵיעַ בְּזְמַן שֶׁאֵינוֹ מִן הַמּוּמְחֶה. אָמַר רַב פָּפָּא: לָא תֵּימָא עַד דְּמוּמְחֶה גַּבְרָא וּמוּמְחֶה קָמֵיעַ, אֶלָּא כֵּיוָן דְּמוּמְחֶה גַּבְרָא, אַף עַל גַּב דְּלָא מוּמְחֶה קָמֵיעַ.

דַּיְקָא נָמֵי, דְּקָתָנֵי: "וְלֹא בְּקָמֵיעַ בְּזְמַן שֶׁאֵינוֹ מִן הַמּוּמְחֶה", וְלָא קָתָנֵי: "בִּזְמַן שֶׁאֵינוֹ מוּמְחֶה". שְׁמַע מִינַּהּ.

תָּנוּ רַבָּנַן: אֵיזֶהוּ קָמֵיעַ מוּמְחֶה — כֹּל שֶׁרִיפֵּא, וְשָׁנָה, וְשִׁלֵּשׁ. אֶחָד קָמֵיעַ שֶׁל כְּתָב וְאֶחָד קָמֵיעַ שֶׁל עִיקָּרִין, אֶחָד חוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה וְאֶחָד חוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה.

לֹא שָׁנְכְפָה, אֶלָּא שֶׁלֹּא יִכָּפֶה.

וְקוֹשֶׁר וּמַתִּיר אֲפִילּוּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִקְשָׁרֶנּוּ

דף סא:

בְּשֵׁיר וּבְטַבַּעַת וְיֵצֵא בּוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. מִשּׁוּם מַרְאִית הָעַיִן.

וְהָתַנְיָא: אֵיזֶהוּ קָמֵיעַ מוּמְחֶה — כֹּל שֶׁרִיפֵּא שְׁלֹשָׁה בְּנֵי אָדָם כְּאֶחָד!

לָא קַשְׁיָא: הָא — לִמְחוֹיֵי גַּבְרָא, הָא — לִמְחוֹיֵי קְמִיעָא.

אָמַר רַב פָּפָּא: פְּשִׁיטָא לִי תְּלָתָא קְמֵיעֵי לִתְלָתָא גַּבְרֵי תְּלָתָא תְּלָתָא זִימְנֵי — אִיתְמַחִי גַּבְרָא וְאִתְמַחִי קְמֵיעַ. תְּלָתָא קְמֵיעֵי לִתְלָתָא גַּבְרֵי חַד חַד זִימְנָא — גַּבְרָא אִיתְמַחִי, קְמִיעָא לָא אִיתְמַחִי. חַד קְמֵיעַ לִתְלָתָא גַּבְרֵי — קְמִיעָא אִיתְמַחִי, גַּבְרָא לָא אִיתְמַחִי.

בָּעֵי רַב פָּפָּא: תְּלָתָא קְמֵיעֵי לְחַד גַּבְרָא מַאי? קְמִיעָא וַדַּאי לָא אִיתְמַחִי. גַּבְרָא אִיתְמַחִי, אוֹ לָא אִיתְמַחִי? מִי אָמְרִינַן הָא אַסִּי לֵיהּ, אוֹ דִילְמָא מַזְלָא דְּהַאי גַּבְרָא הוּא דְּקָא מְקַבֵּל כְּתָבָא. תֵּיקוּ.

אִיבַּעְיָא לְהוּ: קְמֵיעִין יֵשׁ בָּהֶן מִשּׁוּם קְדוּשָּׁה, אוֹ דִילְמָא אֵין בָּהֶן מִשּׁוּם קְדוּשָּׁה? לְמַאי הִילְכְתָא? אִילֵּימָא לְאַצּוֹלֵינְהוּ מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה, תָּא שְׁמַע: הַבָּרְכוֹת וְהַקְּמֵיעִין, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן אוֹתִיּוֹת וּמַעֲנְיָנוֹת הַרְבֵּה שֶׁבַּתּוֹרָה — אֵין מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה, וְנִשְׂרָפִים בִּמְקוֹמָן!

אֶלָּא לְעִנְיַן גְּנִיזָה. תָּא שְׁמַע: הָיָה כָּתוּב עַל יְדוֹת הַכֵּלִים וְעַל כַּרְעֵי הַמִּטָּה — יָגוֹד וְיִגְנְזוּנוּ! אֶלָּא לִיכָּנֵס בָּהֶן בְּבֵית הַכִּסֵּא. מַאי? יֵשׁ בָּהֶן קְדוּשָּׁה — וַאֲסִיר, אוֹ דִילְמָא אֵין בָּהֶן קְדוּשָּׁה — וּשְׁרֵי? תָּא שְׁמַע וְלֹא בְּקָמֵיעַ בִּזְמַן שֶׁאֵינוֹ מִן הַמּוּמְחֶה: הָא מִן הַמּוּמְחֶה — נָפֵיק.

וְאִי אָמְרַתְּ קְמֵיעִין יֵשׁ בָּהֶן מִשּׁוּם קְדוּשָּׁה, זִמְנִין דְּמִיצְטְרִיךְ לְבֵית הַכִּסֵּא, וְאָתֵי לְאֵיתוֹיֵינְהוּ אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — בְּקָמֵיעַ שֶׁל עִיקָּרִין.

וְהָתַנְיָא: אֶחָד קָמֵיעַ שֶׁל כְּתָב וְאֶחָד קָמֵיעַ שֶׁל עִיקָּרִין! אֶלָּא הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — בְּחוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה. וְהָתַנְיָא: אֶחָד חוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה וְאֶחָד חוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה.

אֶלָּא כֵּיוָן דְּמַסִּי, אַף עַל גַּב דְּנָקֵיט לֵיהּ בִּידֵיהּ — (נָמֵי) שַׁפִּיר דָּמֵי.

דף סב.

וְהָתַנְיָא, רַבִּי אוֹשַׁעְיָא אוֹמֵר: וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יֹאחֲזֶנּוּ בְּיָדוֹ וְיַעֲבִירֶנּוּ אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים!

[אֶלָּא] הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — בִּמְחוּפָּה עוֹר.

וַהֲרֵי תְּפִילִּין דִּמְחוּפּוֹת עוֹר, וְתַנְיָא: הַנִּכְנָס לְבֵית הַכִּסֵּא — חוֹלֵץ תְּפִילִּין בְּרִחוּק אַרְבַּע אַמּוֹת וְנִכְנָס.

הָתָם מְשׁוּם שִׁין. דְּאָמַר אַבָּיֵי: שִׁין שֶׁל תְּפִילִּין הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. וְאָמַר אַבָּיֵי: דָּלֶת שֶׁל תְּפִילִּין הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. וְאָמַר אַבָּיֵי: יוֹד שֶׁל תְּפִילִּין הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי.

וְלֹא בְּשִׁרְיוֹן וְלֹא בְּקַסְדָּא וְלֹא בְּמַגָּפַיִם.

שִׁרְיוֹן — זַרְדָּא. קַסְדָּא — אָמַר רַב: סַנְוָארְתָא. מַגָּפַיִם — אָמַר רַב: פַּזְמָקֵי.

מַתְנִי' לֹא תֵּצֵא אִשָּׁה בַּמַּחַט הַנְּקוּבָה, וְלֹא בְּטַבַּעַת שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ חוֹתָם, וְלֹא בְּכוֹלֵיאָר, וְלֹא בְּכוֹבָעֶלֶת, וְלֹא בִּצְלוֹחִית שֶׁל פְּלֶיטוֹן.

וְאִם יָצְתָה — חַיֶּבֶת חַטָּאת. דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין בְּכוֹבָעֶלֶת וּבִצְלוֹחִית שֶׁל פְּלֶיטוֹן.

גְּמָ' אָמַר עוּלָּא וְחִילּוּפֵיהֶן בְּאִישׁ. אַלְמָא קָסָבַר עוּלָּא: כָּל מִידֵּי דַּחֲזֵי לְאִישׁ לָא חֲזֵי לְאִשָּׁה, וּמִידֵּי דַּחֲזֵי לְאִשָּׁה לָא חֲזֵי לְאִישׁ.

מֵתִיב רַב יוֹסֵף: הָרוֹעִים יוֹצְאִין בְּשַׁקִּין. וְלֹא הָרוֹעִים בִּלְבַד אָמְרוּ, אֶלָּא כָּל אָדָם. אֶלָּא שֶׁדַּרְכָּן שֶׁל הָרוֹעִים לָצֵאת בְּשַׁקִּין.

[אֶלָּא] אָמַר רַב יוֹסֵף: קָסָבַר עוּלָּא נָשִׁים עִם בִּפְנֵי עַצְמָן הֵן.

אֵיתִיבֵיהּ אַבָּיֵי: הַמּוֹצֵא תְּפִילִּין — מַכְנִיסָן זוֹג זוֹג, אֶחָד הָאִישׁ וְאֶחָד הָאִשָּׁה. וְאִי אָמְרַתְּ נָשִׁים עִם בִּפְנֵי עַצְמָן הֵן, וְהָא מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא הוּא, וְכָל מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא נָשִׁים פְּטוּרוֹת?

הָתָם קָסָבַר רַבִּי מֵאִיר: לַיְלָה זְמַן תְּפִילִּין הוּא, וְשַׁבָּת זְמַן תְּפִילִּין הוּא. הָוֵה לֵיהּ מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא, וְכָל מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא — נָשִׁים חַיָּיבוֹת.

וְהָא הוֹצָאָה כִּלְאַחַר יָד הִיא!

אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: בָּאִשָּׁה גּוּפָהּ דִּבְרִית עָסְקִינַן. אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: תֵּרַצְתָּ אִשָּׁה, אִישׁ מַאי אִיכָּא לְמֵימַר?

אֶלָּא אָמַר רָבָא: פְּעָמִים שֶׁאָדָם נוֹתֵן לְאִשְׁתּוֹ טַבַּעַת שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ חוֹתָם לְהוֹלִיכָהּ לַקּוּפְסָא, וּמַנִּיחָתָהּ בְּיָדָהּ עַד שֶׁמַּגַּעַת לַקּוּפְסָא. וּפְעָמִים שֶׁהָאִשָּׁה נוֹתֶנֶת לְבַעֲלָהּ טַבַּעַת שֶׁאֵין עָלֶיהָ חוֹתָם לְהוֹלִיכָהּ אֵצֶל אוּמָּן לְתַקֵּן, וּמַנִּיחָהּ בְּיָדוֹ עַד שֶׁמַּגִּיעַ אֵצֶל אוּמָּן.

וְלֹא בְּכוֹלֵיאָר וְלֹא בְּכוֹבֶלֶת. מַאי כּוֹלֵיאָר? אָמַר רַב: מַכְבַּנְתָּא. כּוֹבֶלֶת — אָמַר רַב: חוּמַרְתָּא דְּפִילוֹן. וְכֵן אָמַר רַב אַסִי: חוּמַרְתָּא דְּפִילוֹן.

תָּנוּ רַבָּנַן: לֹא תֵּצֵא בְּכוֹבֶלֶת, וְאִם יָצְתָה — חַיֶּיבֶת חַטָּאת, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא תֵּצֵא, וְאִם יָצְתָה — פְּטוּרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יוֹצְאָה אִשָּׁה בְּכוֹבֶלֶת לְכַתְּחִלָּה.

בְּמַאי קָמִיפַּלְגִי? רַבִּי מֵאִיר סָבַר מַשְׂאוֹי הוּא. וְרַבָּנַן סָבְרִי תַּכְשִׁיט הוּא, וְדִילְמָא שָׁלְפָא וּמַחְוְיָא, וְאָתְיָא לְאֵיתוֹיֵיהּ. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר: מַאן דִּרְכֵּהּ לְמִירְמֵיהּ — אִשָּׁה שֶׁרִיחָהּ רַע, אִשָּׁה שֶׁרִיחָהּ רָע לֹא שָׁלְפָא וּמַחְוְיָא, וְלֹא אָתְיָא לְאֵתוֹיֵיהּ אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים.

וְהָתַנְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹטֵר בְּכוֹבֶלֶת וּבִצְלוֹחִית שֶׁל פִּלְיֵיטוֹן!

לָא קַשְׁיָא: הָא כִּי קָאֵי — אַדְּרַבִּי מֵאִיר. הָא כִּי קָאֵי — אַדְּרַבָּנַן. כִּי קָאֵי אַדְּרַבִּי מֵאִיר דְּאָמַר חַיֶּיב חַטָּאת — אָמַר אִיהוּ פָּטוּר. כִּי קָאֵי אַדְּרַבָּנַן דְּאָמְרִי פָּטוּר אֲבָל אָסוּר — אָמַר אִיהוּ מוּתָּר לְכַתְּחִלָּה.

דף סב:

וּמַאי רַבִּי מֵאִיר? דְּתַנְיָא: לֹא תֵּצֵא אִשָּׁה בְּמַפְתֵּחַ שֶׁבְּיָדָהּ, וְאִם יָצְאת — חַיֶּיבֶת חַטָּאת, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹטֵר בְּכוֹבֶלֶת וּבִצְלוֹחִית שֶׁל פִּלְיֵיטוֹן.

כּוֹבֶלֶת — מַאן דְּכַר שְׁמַהּ?

חַסּוֹרֵי מְחַסְּרָא וְהָכִי קָתָנֵי: וְכֵן בְּכוֹבֶלֶת וְכֵן בִּצְלוֹחִית שֶׁל פִּלְיֵיטוֹן לֹא תֵּצֵא, וְאִם יָצְאָה — חַיֶּיבֶת חַטָּאת, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹטֵר בְּכוֹבֶלֶת וּבִצְלוֹחִית שֶׁל פִּלְיֵיטוֹן. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — כְּשֶׁיֵּשׁ בָּהֶם בּוֹשֶׁם, אֲבָל אֵין בָּהֶם בּוֹשֶׁם — חַיֶּיבֶת.

אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה: זֹאת אוֹמֶרֶת הַמּוֹצִיא אוֹכָלִין פָּחוֹת מִכְּשִׁיעוּר בִּכְלִי — חַיָּיב. דְּהָא אֵין בָּהּ בּוֹשֶׁם כְּפָחוֹת מִכְּשִׁיעוּר בִּכְלִי דְּמֵי, וְקָתָנֵי חַיֶּיבֶת.

רַב אָשֵׁי אָמַר: בְּעָלְמָא אֵימָא לָךְ פָּטוּר, וְשָׁאנֵי הָכָא דְּלֵיתֵיהּ לְמַמָּשָׁא כְּלָל.

"וְרֵאשִׁית שְׁמָנִים יִמְשָׁחוּ", אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: זֶה פִּלְיֵיטוֹן.

מֵתִיב רַב יוֹסֵף: אַף עַל פִּלְיֵיטוֹן גָּזַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ. וְאִי אָמְרַתְּ, מִשּׁוּם תַּעֲנוּג, אַמַּאי לֹא הוֹדוּ לוֹ?

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: וּלְטַעֲמִיךְ, הָא דִּכְתִיב: "הַשֹּׂתִים בְּמִזְרָקֵי יַיִן" — רַבִּי אַמֵּי וְרַבִּי אַסִי, חַד אָמַר קְנִישְׁקְנִין, וְחַד אָמַר שֶׁמְּזָרְקִין כּוֹסוֹתֵיהֶן זֶה לָזֶה. הָכִי נָמֵי דְּאֶסְיר? וְהָא רַבָּה בַּר רַב הוּנָא אִיקְּלַע לְבֵי רֵישׁ גָּלוּתָא וְאִישְׁתִּי בִּקְנִישְׁקְנִין, וְלָא אָמַר לֵיהּ וְלָא מִידֵּי!

אֶלָּא: כָּל מִידֵּי דְּאִית בֵּיהּ תַּעֲנוּג וְאִית בֵּיהּ שִׂמְחָה — גָּזְרוּ רַבָּנַן, אֲבָל מִידֵּי דְּאִית בֵּיהּ תַּעֲנוּג וְלֵית בֵּיהּ שִׂמְחָה — לָא גָּזְרוּ רַבָּנַן.

"הַשֹּׁכְבִים עַל מִטּוֹת שֵׁן וּסְרָחִים עַל עַרְשׂוֹתָם". אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא: מְלַמֵּד שֶׁהָיוּ מַשְׁתִּינִין מַיִם בִּפְנֵי מִטּוֹתֵיהֶן עֲרוּמִּים.

מְגַדֵּף בַּה רַבִּי אֲבָהוּ: אִי הָכִי, הַיְינוּ דִּכְתִיב: "לָכֵן עַתָּה יִגְלוּ בְּרֹאשׁ גֹּלִים" — מְשׁוּם דְּמַשְׁתִּינִין מַיִם בִּפְנֵי מִטּוֹתֵיהֶם עֲרוּמִּים יִגְלוּ בְּרֹאשׁ גּוֹלִים?!

אֶלָּא אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ אוֹכְלִים וְשׁוֹתִים זֶה עִם זֶה, וְדוֹבְקִין מִטּוֹתֵיהֶן זוֹ בָּזוֹ, וּמַחֲלִיפִין נְשׁוֹתֵיהֶן זֶה עִם זֶה, וּמַסְרִיחִין עַרְסוֹתָם בְּשִׁכְבַת זֶרַע שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּהֶן.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, וְאָמְרִי לַהּ בְּמַתְנִיתָא תְּנָא: שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים מְבִיאִין אֶת הָאָדָם לִידֵי עֲנִיּוּת, וְאֵלּוּ הֵן: הַמַּשְׁתִּין מַיִם בִּפְנֵי מִטָּתוֹ עָרוֹם, וּמְזַלְזֵל בִּנְטִילַת יָדַיִם, וְשֶׁאִשְׁתּוֹ מְקַלַּלְתּוֹ בְּפָנָיו.

הַמַּשְׁתִּין מַיִם בִּפְנֵי מִטָּתוֹ עָרוֹם, אָמַר רָבָא: לָא אֲמַרַן אֶלָּא דְּמַהְדַּר אַפֵּיהּ לְפוּרְיֵיהּ, אֲבָל לְבָרַאי — לֵית לַן בַּהּ.

וּמַהְדַּר אַפֵּיהּ לְפוּרְיֵיהּ, נָמֵי לָא אֲמַרַן אֶלָּא לְאַרְעָא, אֲבָל בְּמָנָא — לֵית לַן בַּהּ.

וּמְזַלְזֵל בִּנְטִילַת יָדַיִם, אָמַר רָבָא: לָא אֲמַרַן אֶלָּא דְּלָא מְשָׁא יְדֵיהּ כְּלָל, אֲבָל מְשָׁא וְלָא מְשָׁא — לֵית לַן בַּהּ.

וְלָאו מִלְּתָא הִיא, דְּאָמַר רַב חִסְדָּא: אֲנָא מְשַׁאי מְלֵא חָפְנַי מַיָּא וִיהַבוּ לִי מְלֵא חָפְנַי טֵיבוּתָא.

וְשֶׁאִשְׁתּוֹ מְקַלַּלְתּוֹ בְּפָנָיו, אָמַר רָבָא: עַל עִסְקֵי תַּכְשִׁיטֶיהָ. וְהָנֵי מִילֵּי הוּא דְּאִית לֵיהּ וְלָא עָבֵיד.

דָּרֵשׁ רָבָא בְּרֵיהּ דְּרַב עִילָּאִי, מַאי דִּכְתִיב: "וַיֹּאמֶר ה' יַעַן כִּי גָּבְהוּ בְּנוֹת צִיּוֹן" — שֶׁהָיוּ מְהַלְּכוֹת בְּקוֹמָה זְקוּפָה. "וַתֵּלַכְנָה נְטוּיוֹת גָּרוֹן" — שֶׁהָיוּ מְהַלְּכוֹת עָקֵב בְּצַד גּוּדָל. "וּמְשַׂקְּרוֹת עֵינַיִם" — דַּהֲוָה מָלְיָאן כּוּחְלָא לְעֵינַיְיהוּ וּמְרַמְזָן. "הָלוֹךְ וְטָפוֹף" — שֶׁהָיוּ מְהַלְּכוֹת אֲרוּכָּה בְּצַד קְצָרָה. "וּבְרַגְלֵיהֶן תְּעַכַּסְנָה" — אָמַר רַב יִצְחָק דְּבֵי רַבִּי אַמִּי: מְלַמֵּד שֶׁמַּטִּילוֹת מוֹר וַאֲפַרְסְמוֹן בְּמִנְעָלֵיהֶן וּמְהַלְּכוֹת בְּשׁוּקֵי יְרוּשָׁלַיִם, וְכֵיוָן שֶׁמַּגִּיעוֹת אֵצֶל בַּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל בּוֹעֲטוֹת בַּקַּרְקַע וּמַתְּיזוֹת עֲלֵיהֶם וּמַכְנִיסוֹת בָּהֶן יֵצֶר הָרַע כְּאֶרֶס בְּכָעוּס.

מַאי פּוּרְעָנוּתַיְיהוּ? — כִּדְדָרֵישׁ רַבָּה בַּר עוּלָּא: "וְהָיָה תַּחַת בֹּשֶׂם מַק יִהְיֶה" — מָקוֹם שֶׁהָיוּ מִתְבַּשְּׂמוֹת בּוֹ נַעֲשֶׂה נְמָקִים נְמָקִים. "וְתַחַת חֲגוֹרָה נְקָפָה" — מָקוֹם שֶׁהָיוּ חֲגוּרוֹת בְּצִלְצוֹל נַעֲשֶׂה נְקָפִים נְקָפִים. "וְתַחַת מַעֲשֶׂה מִקְשֶׂה קָרְחָה" — מָקוֹם שֶׁהָיוּ מִתְקַשְּׁטוֹת בּוֹ נַעֲשֶׂה קָרְחִים קָרְחִים. "וְתַחַת פְּתִיגִיל מַחֲגֹרֶת שָׂק" — פְּתָחִים הַמְּבִיאִין לִידֵי גִּילָה, יִהְיוּ לְמַחֲגֹרֶת שָׂק. "כִּי תַחַת יֹפִי" — אָמַר רָבָא, הַיְינוּ דְּאָמְרִי אִינָשֵׁי: חַלּוֹפֵי שׁוּפְרָא — כֵּיבָא.

"וְסִפַּח ה' קָדְקֹד בְּנוֹת צִיּוֹן" — אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא: מְלַמֵּד שֶׁפְּרָחָה בָּהֶן צָרַעַת. כְּתִיב הָכָא "וְשִׂפַּח", וּכְתִיב הָתָם: "לַשְׂאֵת וְלַסַּפַּחַת".

”וה׳ פָּתְחֵן יְעָרֶה”. רַב וּשְׁמוּאֵל, חַד אָמַר: שֶׁנִּשְׁפְּכוּ כְּקִיתוֹן, וְחַד אָמַר: שֶׁנַּעֲשׂוּ פִּתְחֵיהֶן כְּיַעַר.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: אַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם אַנְשֵׁי שַׁחַץ הָיוּ. אָדָם אוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: בַּמָּה סָעַדְתָּ הַיּוֹם? בְּפַת עֲמִילָה, אוֹ בְּפַת שֶׁאֵינָהּ עֲמִילָה? בְּיַיִן גּוֹרְדָּלִי, אוֹ

דף סג.

בְּיַיִן חַרְדָּלִי? בְּמֵסַב רָחָב, אוֹ בְּמֵסַב קָצָר? בְּחָבֵר טוֹב, אוֹ בְּחָבֵר רָע? אָמַר רַב חִסְדָּא: וְכוּלָּן לִזְנוּת.

אָמַר רַחֲבָה אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: עֲצֵי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל קִינָּמוֹן הָיוּ, וּבְשָׁעָה שֶׁהָיוּ מַסִּיקִין מֵהֶן, רֵיחָן נוֹדֵף בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וּמִשֶּׁחָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם נִגְנְזוּ, וְלֹא נִשְׁתַּיֵּיר אֶלָּא כִּשְׁעוֹרָה, וּמִשְׁתְּכַח בֵּי גַּזָּא דְּצִימְצַמֵּי מַלְכָּתָא.

מַתְנִי׳ לֹא יֵצֵא הָאִישׁ לֹא בְּסַיִיף וְלֹא בְּקֶשֶׁת וְלֹא בְּתֹרִיס וְלֹא בְּאַלָּה וְלֹא בְּרוֹמַח. וְאִם יָצָא — חַיָּיב חַטָּאת.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: תַּכְשִׁיטִין הֵן לוֹ.

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינָן אֶלָּא לְגֶנַאי, שֶׁנֶּאֱמַר: ”וְכִתְּתוּ חַרְבוֹתָם לְאִתִּים וַחֲנִיתוֹתֵיהֶם לְמַזְמֵרוֹת וְלֹא יִשָּׂא גּוֹי אֶל גּוֹי חֶרֶב וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה”.

בִּירִית — טְהוֹרָה וְיוֹצְאִין בָּהּ בְּשַׁבָּת.

כְּבָלִים — טְמֵאִים וְאֵין יוֹצְאִין בָּהֶן בְּשַׁבָּת.

גְּמָ׳ מַאי בְּיַאלְהִי — קוּלְפָּא.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר תַּכְשִׁיטִין הֵן לוֹ. תַּנְיָא: אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: וְכִי מֵאַחַר דְּתַכְשִׁיטִין הֵן לוֹ, מִפְּנֵי מָה הֵן בְּטֵלִין לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ? אָמַר לָהֶן: לְפִי שֶׁאֵינָן צְרִיכִין, שֶׁנֶּאֱמַר: ”לֹא יִשָּׂא גּוֹי אֶל גּוֹי חֶרֶב”. וְתָהֲוֵי לְנוֹ בְּעָלְמָא! אָמַר אַבַּיֵי: מִידֵּי דְּהַוֵה אַשְׁרָנָא בְּטִיהֲרָא.

וּפְלִיגָא דִּשְׁמוּאֵל. דְּאָמַר שְׁמוּאֵל: אֵין בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ אֶלָּא שִׁיעְבּוּד גָּלֻיּוֹת בִּלְבַד, שֶׁנֶּאֱמַר: ”כִּי לֹא יֶחְדַּל אֶבְיוֹן מִקֶּרֶב הָאָרֶץ”.

מְסַיַּיע לֵיהּ לְרַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא. דְּאָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא: כָּל הַנְּבִיאִים לֹא נִתְנַבְּאוּ אֶלָּא לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, אֲבָל לְעוֹלָם הַבָּא: ”עַיִן לֹא רָאֲתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ”.

וְאִיכָּא דְּאָמְרִי: אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: וְכִי מֵאַחַר דְּתַכְשִׁיטִין הֵן לוֹ, מִפְּנֵי מָה הֵן בְּטֵלִין לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ? אָמַר לָהֶן: אַף לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ אֵינָן בְּטֵלִין. הַיְינוּ דִּשְׁמוּאֵל, וּפְלִיגָא דְּרַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַב דִּימִי, וְאָמְרִי לַהּ לְרַב אַוְיָא, וְאָמְרִי לַהּ רַב יוֹסֵף לְרַב דִּימִי, וְאָמְרִי לַהּ לְרַב אַוְיָא, וְאָמְרִי לַהּ אַבָּיֵי לְרַב יוֹסֵף: מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאָמַר תַּכְשִׁיטִין הֵן לוֹ — דִּכְתִיב: ״חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יֶרֶךְ גִּבּוֹר הוֹדְךָ וַהֲדָרְךָ״.

אָמַר לֵיהּ רַב כָּהֲנָא לְמָר בְּרֵיהּ דְּרַב הוּנָא: הַאי בְּדִבְרֵי תוֹרָה כְּתִיב! אָמַר לֵיהּ: אֵין מִקְרָא יוֹצֵא מִידֵי פְּשׁוּטוֹ.

אָמַר רַב כָּהֲנָא: כַּד הֲוֵינָא בַּר תְּמָנֵי סְרֵי שְׁנִין וַהֲוָה גְּמִירְנָא לֵיהּ לְכוּלֵּיהּ תַּלְמוּדָא, וְלָא הֲוָה יָדַעְנָא דְּאֵין מִקְרָא יוֹצֵא מִידֵי פְּשׁוּטוֹ עַד הַשְׁתָּא. מַאי קָא מַשְׁמַע לַן? דִּלְיגְמַר אִינִישׁ וַהֲדַר לִיסְבַּר.

סִימָן ״זָרוֹת״.

אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: שְׁנֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַמְחַדְּדִין זֶה לְזֶה בַּהֲלָכָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצְלִיחַ לָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַהֲדַרְךָ צְלַח״. אַל תִּקְרֵי: ״וַהֲדַרְךָ״, אֶלָּא ״וַחֲדָדְךָ״. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁעוֹלִין לְגְדוּלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: ״צְלַח רְכַב״. יָכוֹל אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא לְשֵׁמָהּ — תַּלְמוּד לוֹמַר: ״עַל דְּבַר אֱמֶת״. יָכוֹל אִם הֵגִיס דַּעְתּוֹ — תַּלְמוּד לוֹמַר: ״וְעַנְוָה צֶדֶק״. וְאִם עוֹשִׂין כֵּן זוֹכִין לַתּוֹרָה שֶׁנִּיתְּנָה בְּיָמִין, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וְתוֹרְךָ נוֹרָאוֹת יְמִינֶךָ״.

רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר: זוֹכִין לִדְבָרִים שֶׁנֶּאֶמְרוּ בִּימִינָהּ שֶׁל תּוֹרָה. דְּאָמַר רָבָא בַּר רַב שֵׁילָא, וְאָמְרִי לַהּ אָמַר רַב יוֹסֵף בַּר חָמָא אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: מַאי דִּכְתִיב ״אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בְּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד״ — אֶלָּא בִּימִינָהּ אֹרֶךְ יָמִים אֵיכָא, עֹשֶׁר וְכָבוֹד לֵיכָּא?! אֶלָּא: לְמַיְימִינִין בָּהּ — אֹרֶךְ יָמִים אֵיכָּא, וְכָל שֶׁכֵּן עוֹשֶׁר וְכָבוֹד. לְמַשְׂמְאִילִים בָּהּ — עוֹשֶׁר וְכָבוֹד אֵיכָּא, אוֹרֶךְ יָמִים לֵיכָּא.

אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: שְׁנֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַנּוֹחִין זֶה לְזֶה בַּהֲלָכָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַקְשִׁיב לָהֶן, שֶׁנֶּאֱמַר: ״אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי ה׳ וְגוֹ׳״ — אֵין דִּבּוּר אֶלָּא נַחַת, שֶׁנֶּאֱמַר: ״יְדַבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ״.

מַאי ״וּלְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ״? אָמַר רַבִּי אַמֵּי: אֲפִילּוּ חִישֵּׁב לַעֲשׂוֹת מִצְוָה, וְנֶאֱנַס וְלֹא עֲשָׂאָהּ, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִילּוּ עֲשָׂאָהּ.

אָמַר רַב חִינָּנָא בַּר אִידִי: כָּל הָעוֹשֶׂה מִצְוָה כְּמַאֲמָרָהּ אֵין מְבַשְּׂרִין אוֹתוֹ בְּשׂוֹרוֹת רָעוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: ״שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע״.

אָמַר רַב אַסִי, וְאִיתֵּימָא רַבִּי חֲנִינָא: אֲפִילּוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר גְּזֵירָה — הוּא מְבַטְּלָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״בַּאֲשֶׁר דְּבַר מֶלֶךְ שִׁלְטוֹן וּמִי יֹאמַר לוֹ מַה תַּעֲשֶׂה״, וּסְמִיךְ לֵיהּ: ״שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע״.

אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: שְׁנֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַמַּקְשִׁיבִים זֶה לָזֶה בַּהֲלָכָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ לְקוֹלָן, שֶׁנֶּאֱמַר: ״הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי״.

וְאִם אֵין עוֹשִׂין כֵּן — גּוֹרְמִין לַשְּׁכִינָה שֶׁמִּסְתַּלֶּקֶת מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: ״בָּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה וְגוֹ׳״.

אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: שְׁנֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַמַּדְגִּילִים זֶה לָזֶה בַּהֲלָכָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֲבָן, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה״. אָמַר רָבָא: וְהוּא דְּיָדְעִי צוּרְתָּא דְּשַׁמַּעְתָּא. וְהוּא דְּלֵית לְהוּ רַבָּה בְּמָתָא לְמִיגְמַר מִינַּיהּ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: גָּדוֹל הַמַּלְוֶה יוֹתֵר מִן הָעוֹשֶׂה צְדָקָה. וּמַטִּיל בַּכִּיס, יוֹתֵר מִכּוּלָּן.

אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: אִם תַּלְמִיד חָכָם נוֹקֵם וְנוֹטֵר כְּנָחָשׁ הוּא — חָגְרִיהוּ עַל מָתְנֶיךָ. אִם עַם הָאָרֶץ הוּא חָסִיד — אַל תָּדוּר בְּשָׁכוּנָתוֹ.

אָמַר רַב כָּהֲנָא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, וְאָמְרִי לַהּ אָמַר רַב אַסִּי אָמַר רַב אַמֵּי אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, וְאָמְרִי לַהּ אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: כָּל הַמְגַדֵּל כֶּלֶב רַע בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ מוֹנֵעַ חֶסֶד מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״לַמָּס

דף סג:

מֵרֵעֵהוּ חֶסֶד״ — שֶׁכֵּן בְּלָשׁוֹן יְוָנִית קוֹרִין לְכֶלֶב ״לַמָּס״. רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר: אַף פּוֹרֵק מִמֶּנּוּ יִרְאַת שָׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר ״וְיִרְאַת שַׁדַּי יַעֲזוֹב״.

הַהִיא אִיתְּתָא דַּעֲיֵילָא לְהָהוּא בֵּיתָא לְמֵיפָא. נְבַח בָּהּ כַּלְבָּא, אִיתְעָקַר וַלְדַּהּ. אֲמַר לַהּ מָרֵי דְּבֵיתָא לָא תֵּידְחֲלִי, דִּשְׁקִילִי נִיבֵיהּ וּשְׁקִילִין טוּפְרֵיהּ. אֲמַרָה לֵיהּ: שְׁקִילָא טֵיבוּתֵיךְ וְשַׁדְיָא אַחֵיזְרֵי, כְּבָר נָד וָלָד.

אָמַר רַב הוּנָא: מַאי דִּכְתִיב: ״שְׁמַח בָּחוּר בְּיַלְדוּתֶךָ וְיִטַיבְךָ לִבְּךָ בִּימֵי בְחוּרוֹתֶיךָ וְהַלֵּךְ בְּדַרְכֵי לִבְּךָ וּבְמַרְאֵה עֵינֶיךָ וְדַע כִּי עַל כָּל אֵלֶּה יְבִיאֲךָ הָאֱלֹהִים בַּמִּשְׁפָּט״ — עַד כָּאן דִּבְרֵי יֵצֶר הָרָע, מִכָּאן וְאֵילָךְ דִּבְרֵי יֵצֶר טוֹב.

רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר: עַד כָּאן לְדִבְרֵי תוֹרָה, מִכָּאן וְאֵילָךְ לְמַעֲשִׂים טוֹבִים.

בְּיִרְית טָהוֹרָה. אָמַר רַב יְהוּדָה: בְּיִרְית זוֹ אֲצִעָדָה.

מֵתִיב רַב יוֹסֵף: בְּיִרְית טָהוֹרָה וְיוֹצֵא בָּהּ בְּשַׁבָּת, וְאִילּוּ אֲצִעָדָה טְמֵאָה הִיא!

הָכִי קָאָמַר: בְּיִרְית תַּחַת אֲצִעָדָה עוֹמֶדֶת.

יָתֵיב רָבִין וְרַב הוּנָא קַמֵּיהּ דְּרַב יִרְמְיָה, וְיָתֵיב רַב יִרְמְיָה וְקָא מְנַמְנֵם. וְיָתֵיב רָבִין וְקָאָמַר: — בְּיִרְית בְּאַחַת, כְּבָלִים בִּשְׁתַּיִם.

אָמַר לֵיהּ רַב הוּנָא: אִלּוּ וְאִלּוּ בִּשְׁתַּיִם, וּמְטִילִין שַׁלְשֶׁלֶת בֵּינֵיהֶן וְנַעֲשׂוּ כְּבָלִים.

וְשַׁלְשֶׁלֶת שֶׁבּוֹ מְשַׁוְּיָא לֵיהּ מָנָא?
וְכִי תֵּימָא כְּרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי, דְּאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מִנַּיִן לְמַשְׁמִיעַ קוֹל בְּכְלֵי מַתָּכוֹת שֶׁהוּא טָמֵא — שֶׁנֶּאֱמַר: "כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֹא בָאֵשׁ" — אֲפִילּוּ דִּיבּוּר בַּמַּשְׁמָע.
בִּשְׁלָמָא הָתָם — קָא בָעוּ לַהּ לְקָלָא, וְקָעָבֵיד מַעֲשֶׂה, הָכָא מַאי מַעֲשֶׂה קָעָבֵיד?
הָכָא נָמֵי קָא עָבֵיד מַעֲשֶׂה, דְּאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מִשְׁפָּחָה אַחַת הָיְתָה בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁהָיוּ פְּסִיעוֹתֵיהֶן גַּסּוֹת וְהָיוּ בְּתוּלוֹתֵיהֶן נוֹשְׂרוֹת, עָשׂוּ לָהֶן כְּבָלִים וְהֶטִילוּ שַׁלְשֶׁלֶת בֵּינֵיהֶן, שֶׁלֹּא יְהֵיוּ פְּסִיעוֹתֵיהֶן גַּסּוֹת וְלֹא הָיוּ בְּתוּלוֹתֵיהֶן נוֹשְׂרוֹת. אִיתְּעַר בְּהוּ רַבִּי יִרְמְיָה, אָמַר לְהוּ: יֵישַׁר, וְכֵן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן.
כִּי אָתָא רַב דִּימִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מִנַּיִן לְאָרִיג כָּל שֶׁהוּא שֶׁהוּא טָמֵא — מִצִּיץ.
אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: וְצִיץ אָרִיג הוּא?! וְהָתַנְיָא: צִיץ כְּמִין טַס שֶׁל זָהָב, וְרוֹחַב שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת, וּמוּקָף מֵאוֹזֶן לְאוֹזֶן, וְכָתוּב עָלָיו בִּשְׁתֵּי שִׁיטִין: "יוֹד הֵא" לְמַעְלָה, וְ"קוֹדֶשׁ לָמֶד" לְמַטָּה.
וְאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסֵי: אֲנִי רְאִיתִיו בְּרוֹמִי וְכָתוּב עָלָיו "קֹדֶשׁ לַה'" בְּשִׁיטָה אַחַת.
כִּי סְלֵיק רַב דִּימִי לְנַהַרְדְּעָא שְׁלַח לְהוּ: דְּבָרִים שֶׁאָמַרְתִּי לָכֶם טָעוּת הֵם בְּיָדִי, בְּרַם כָּךְ אָמְרוּ מְשׁוּם רַבִּי יוֹחָנָן: מִנַּיִן לְתַכְשִׁיט כָּל שֶׁהוּא שֶׁהוּא טָמֵא — מִצִּיץ. וּמִנַּיִן לְאָרִיג כָּל שֶׁהוּא שֶׁהוּא טָמֵא: — מֵ"אוֹ בֶּגֶד".
תָּנוּ רַבָּנָן: אָרִיג כָּל שֶׁהוּא — טָמֵא, וְתַכְשִׁיט כָּל שֶׁהוּא — טָמֵא. אָרִיג וְתַכְשִׁיט כָּל שֶׁהוּא — טָמֵא. מוֹסֵף שֵׂק עַל הַבֶּגֶד שֶׁטָּמֵא מִשּׁוּם אָרִיג.
אָמַר רָבָא: אָרִיג כָּל שֶׁהוּא טָמֵא — מֵ"אוֹ בֶּגֶד". תַּכְשִׁיט כָּל שֶׁהוּא טָמֵא — מִצִּיץ. אָרִיג וְתַכְשִׁיט כָּל שֶׁהוּא טָמֵא — מִ"כָּל כְּלִי מַעֲשֶׂה".
אֲמַר לֵיהּ הָהוּא מֵרַבָּנַן לְרָבָא: הָהוּא בְּמִדְיָן כְּתִיב!
אֲמַר לֵיהּ: גָּמַר

דף סד.

"כְּלִי" "כְּלִי" מֵהָתָם.
מוֹסֵף שֵׂק עַל הַבֶּגֶד שֶׁטָּמֵא מִשּׁוּם אָרִיג. אַטּוּ בֶּגֶד לָאו אָרִיג הוּא?! הָכִי קָאָמַר: מוֹסֵף שֵׂק עַל הַבֶּגֶד, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ אָרִיג — טָמֵא. לְמַאי חָזֵי? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שֶׁכֵּן עָנִי קוֹלֵעַ שְׁלֹשׁ נִימִין וְתוֹלֶה בְּצַוָּאר בִּתּוֹ.
תָּנוּ רַבָּנַן: "שֵׂק" — אֵין לִי אֶלָּא שֵׂק, מִנַּיִן לְרַבּוֹת אֶת הַקִּילְקְלִי וְאֶת הַחֲבָק — תַּלְמוּד לוֹמַר: "אוֹ שֵׂק". יָכוֹל שֶׁאֲנִי מְרַבֶּה אֶת הַחֲבָלִים וְאֶת הַמְּשִׁיחוֹת — תַּלְמוּד לוֹמַר: "שֵׂק". מָה שֵׂק טָווּי וְאָרִיג — אַף כֹּל טָווּי וְאָרִיג.

הֲרֵי הוּא אוֹמֵר בְּמֵת: ״וְכָל כְּלִי עוֹר וְכָל מַעֲשֵׂה עִזִּים וְגוֹ׳ תִּתְחַטָּאוּ״ — לְרַבּוֹת הַקִּילְקְלִי וְאֶת הַחֲבָק.

יָכוֹל שֶׁאֲנִי מְרַבֶּה אֶת הַחֲבָלִים וְאֶת הַמְּשִׁיחוֹת? וְדִין הוּא: טְמֵא בַּשֶּׁרֶץ, וְטָמֵא בַּמֵּת. מָה כְּשֶׁטְּמֵא בַּשֶּׁרֶץ — לֹא טְמֵא אֶלָּא טָווּי וְאָרִיג, אַף כְּשֶׁטְּמֵא בַּמֵּת — לֹא טְמֵא אֶלָּא טָווּי וְאָרִיג.

הֵן אִם הֵיקֵל בְּטוּמְאַת שֶׁרֶץ שֶׁהִיא קַלָּה, נָקֵיל בְּטוּמְאַת הַמֵּת שֶׁהִיא חֲמוּרָה?! — תַּלְמוּד לוֹמַר ״בֶּגֶד״ וְ״עוֹר״ ״בֶּגֶד״ וְ״עוֹר״ לִגְזֵירָה שָׁוָה.

נֶאֱמַר ״בֶּגֶד״ וְ״עוֹר״ בְּשֶׁרֶץ וְנֶאֱמַר ״בֶּגֶד״ וְ״עוֹר״ בְּמֵת. מָה בֶּגֶד וְעוֹר הָאָמוּר בְּשֶׁרֶץ — לֹא טְמֵא אֶלָּא טָווּי וְאָרִיג, אַף בֶּגֶד וְעוֹר הָאָמוּר בְּמֵת — לֹא טְמֵא אֶלָּא טָווּי וְאָרִיג.

וּמָה בֶּגֶד וְעוֹר הָאָמוּר בְּמֵת — טְמֵא כָּל מַעֲשֵׂה עִזִּים, אַף בֶּגֶד וְעוֹר הָאָמוּר בְּשֶׁרֶץ — טְמֵא כָּל מַעֲשֵׂה עִזִּים.

אֵין לִי אֶלָּא דָּבָר הַבָּא מִן הָעִזִּים, מְנַיִין לְרַבּוֹת דָּבָר הַבָּא מִזְּנַב הַסּוּס וּמִזְּנַב הַפָּרָה? — תַּלְמוּד לוֹמַר: ״אוֹ שָׂק״.

וְהָא אַפִּיקְתֵּיהּ לְקִילְקְלִי וַחֲבָק?

הָנֵי מִילֵּי מִקַּמֵּי דְּתֵיתֵי גְּזֵירָה שָׁוָה, הַשְׁתָּא דְּאָתְיָא גְּזֵירָה שָׁוָה אֵייתַר לֵיהּ.

וְאֵין לִי אֶלָּא בְּשֶׁרֶץ, בְּטוּמְאַת מֵת מְנַיִין?

וְדִין הוּא: טְמֵא בְּמֵת וְטִימֵּא בְּשֶׁרֶץ. מָה כְּשֶׁטִּימֵּא בְּשֶׁרֶץ — עָשָׂה דָּבָר הַבָּא מִזְּנַב הַסּוּס וּמִזְּנַב הַפָּרָה כְּמַעֲשֵׂה עִזִּים, אַף כְּשֶׁטִּימֵּא בְּמֵת — עָשָׂה דָּבָר הַבָּא מִזְּנַב הַסּוּס וּמִזְּנַב הַפָּרָה כְּמַעֲשֵׂה עִזִּים.

הֵן אִם רִיבָּה בְּטוּמְאַת עֶרֶב שֶׁהִיא מְרוּבָּה, נָרְבָּה בְּטוּמְאַת שִׁבְעָה שֶׁהִיא מוּעֶטֶת?!

תַּלְמוּד לוֹמַר: ״בֶּגֶד״ וְ״עוֹר״ ״בֶּגֶד״ וְ״עוֹר״ לִגְזֵירָה שָׁוָה. נֶאֱמַר ״בֶּגֶד״ וְ״עוֹר״ בְּשֶׁרֶץ, וְנֶאֱמַר ״בֶּגֶד״ וְ״עוֹר״ בְּמֵת. מָה ״בֶּגֶד״ וְ״עוֹר״ הָאָמוּר בְּשֶׁרֶץ — עָשָׂה דָּבָר הַבָּא מִזְּנַב הַסּוּס וּמִזְּנַב הַפָּרָה כְּמַעֲשֵׂה עִזִּים, אַף ״בֶּגֶד״ וְ״עוֹר״ הָאָמוּר בְּמֵת — עָשָׂה דָּבָר הַבָּא מִזְּנַב הַסּוּס וּמִזְּנַב הַפָּרָה כְּמַעֲשֵׂה עִזִּים.

וּמוּפְנֶה. דְּאִי לָאו מוּפְנֶה, אֵיכָא לְמֵיפְרַךְ: מָה לְשֶׁרֶץ שֶׁכֵּן מְטַמֵּא בְּכַעֲדָשָׁה?!

לָאֵי אִפְּנוֹיֵי מוּפְנֵי. מִכְּדֵי שֶׁרֶץ אִיתַּקֵּשׁ לְשִׁכְבַת זֶרַע, דִּכְתִיב: ״אִישׁ אֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת זֶרַע״, וּסְמִיךְ לֵיהּ: ״אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל שֶׁרֶץ״, וּכְתִיב בֵּיהּ בְּשִׁכְבַת זֶרַע: ״וְכָל בֶּגֶד וְכָל עוֹר אֲשֶׁר יִהְיֶה עָלָיו שִׁכְבַת זֶרַע״ — ״בֶּגֶד״ וְ״עוֹר״ דִּכְתַב רַחֲמָנָא בְּשֶׁרֶץ לְמָה לִי? שְׁמַע מִינַּהּ לְאַפְנוֹיֵי.

וְאַכְּתִי מוּפְנֶה מִצַּד אֶחָד הוּא. הָנִיחָא לְמַאן דְּאָמַר מוּפְנֶה מִצַּד אֶחָד לְמֵידִין וְאֵין מְשִׁיבִין. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר לְמֵידִין וּמְשִׁיבִין, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר?

דְּמֵת נָמֵי אִפְּנוֹיֵי מוּפְנֶה: מִכְּדֵי מֵת אִתַּקַּשׁ לְשִׁכְבַת זֶרַע, דִּכְתִיב: ״וְהַנֹּגֵעַ בְּכָל טְמֵא נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת זָרַע״, וּכְתִיב בְּשִׁכְבַת זֶרַע: ״וְכָל בֶּגֶד וְכָל עוֹר״ — ״בֶּגֶד״ וְ״עוֹר״ דִּכְתַב רַחֲמָנָא בְּמֵת לְמָה לִי? — שְׁמַע מִינַּהּ לְאַפְּנוֹיֵי.

״וַנַּקְרֵב אֶת קָרְבַּן ה׳ אִישׁ אֲשֶׁר מָצָא כְּלִי זָהָב אֶצְעָדָה וְצָמִיד טַבַּעַת עָגִיל וְכוּמָז״. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: ״עָגִיל״ — זֶה דְּפוּס שֶׁל דִּדִּין. ״כּוּמָז״ — זֶה דְּפוּס שֶׁל בֵּית הָרֶחֶם.

אָמַר רַב יוֹסֵף: אִי הָכִי, הַיְינוּ דְּמִתַּרְגְּמִינַן ״מָחוֹךְ״ — דָּבָר הַמֵּבִיא לִידֵי גִּיחוּךְ. אָמַר לֵיהּ רַבָּה: מִגּוּפֵיהּ דִּקְרָא שְׁמַע מִינַּהּ, ״כּוּמָז״ — כָּאן מְקוֹם זִימָּה.

״וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הֶחָיִל״. אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: אָמַר לָהֶן מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, שִׂמְּו חֲזַרְתֶּם לְקִלְקוּלְכֶם הָרִאשׁוֹן? אָמְרוּ לוֹ: ״לֹא נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ״. אָמַר לָהֶן: אִם כֵּן כַּפָּרָה לָמָּה? אָמְרוּ לוֹ: אִם מִידֵּי עֲבֵירָה יָצָאנוּ, מִידֵּי הִרְהוּר לֹא יָצָאנוּ! מִיָּד ״וַנַּקְרֵב אֶת קָרְבַּן ה׳״.

תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: מִפְּנֵי מָה הוּצְרְכוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּאוֹתוֹ הַדּוֹר כַּפָּרָה — מִפְּנֵי

דף סד:

שֶׁזִּנּוּ עֵינֵיהֶם מִן הָעֲרָוָה.

אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: מִפְּנֵי מָה מָנָה הַכָּתוּב תַּכְשִׁיטִין שֶׁבַּחוּץ עִם תַּכְשִׁיטִין שֶׁבִּפְנִים? — לוֹמַר לָךְ: כָּל הַמִּסְתַּכֵּל בְּאֶצְבַּע קְטַנָּה שֶׁל אִשָּׁה כְּאִילּוּ מִסְתַּכֵּל בְּמָקוֹם הַתּוּרְפָּה.

מַתְנִי׳ יוֹצְאָה אִשָּׁה בְּחוּטֵי שֵׂעָר, בֵּין מְשֻׁלָּהּ בֵּין מְשֻׁלֶּשֶׁת בֵּין מִשֶּׁל חֲבֶירְתָּהּ בֵּין מִשֶּׁל בְּהֵמָה. וּבְטוֹטָפֶת, וּבְסַרְבִּיטִין בִּזְמַן שֶׁהֵן תְּפוּרִין.

בְּכָבוּל וּבְפֵאָה נָכְרִית לֶחָצֵר. בְּמוּךְ שֶׁבְּאָזְנָהּ, וּבְמוּךְ שֶׁבְּסַנְדָּלָהּ, וּבְמוּךְ שֶׁהִתְקִינָה לְנִדָּתָהּ. בְּפִילְפֵּל, וּבְגַלְגַּל מֶלַח, וְכָל דָּבָר שֶׁנִּיתָּן לְתוֹךְ פִּיהָ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא תִּתֵּן לְכַתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת, וְאִם נָפַל — לֹא תַחֲזִיר.

שֵׁן תּוֹתֶבֶת, שֵׁן שֶׁל זָהָב — רַבִּי מַתִּיר, וַחֲכָמִים אוֹסְרִים.

גְּמָ׳ וּצְרִיכָא, דְּאִי אַשְׁמְעִינַן דִּידַהּ מִשּׁוּם דְּלָא מְאִיס, אֲבָל חֲבֶירְתַּהּ דְּמְאִיס — אֵימָא לָא. וְאִי אַשְׁמְעִינַן דַּחֲבֶירְתַּהּ — דְּבַת מִינַהּ הוּא, אֲבָל דִּבְהֵמָה לָאו בַּר מִינַהּ הוּא אֵימָא לָא, צְרִיכָא.

תָּנָא: וּבִלְבַד שֶׁלֹּא תֵּצֵא יַלְדָּה בְּשֶׁל זְקֵנָה וּזְקֵנָה בְּשֶׁל יַלְדָּה.

בְּשֶׁלְּמָא זְקֵנָה בְּשֶׁל יַלְדָּה — שֶׁבַח הוּא לָהּ. אֶלָּא יַלְדָּה בְּשֶׁל זְקֵנָה אַמַּאי? גְּנַאי הוּא לָהּ! אַיְידִי דְּתָנָא זְקֵנָה בְּשֶׁל יַלְדָּה, תָּנָא נָמֵי יַלְדָּה בְּשֶׁל זְקֵנָה.

בְּכָבוּל וּבְפֵאָה נָכְרִית לֶחָצֵר. אָמַר רַב: כָּל שֶׁאָסְרוּ חֲכָמִים לָצֵאת בּוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אָסוּר לָצֵאת בּוֹ לֶחָצֵר — חוּץ מִכָּבוּל וּפֵאָה נָכְרִית.

רַבִּי עָנָנִי בַּר שִׁשּׁוֹן מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אָמַר: הַכֹּל כְּכָבוּל.

תְּנַן: בְּכָבוּל וּבְפֵאָה נָכְרִית לֶחָצֵר. בִּשְׁלָמָא לְרַב — נִיחָא, אֶלָּא לְרַבִּי עָנָנִי בַּר שִׁשּׁוֹן קַשְׁיָא!

רַבִּי עָנָנִי בַּר שִׁשּׁוֹן מִשְּׁמֵיהּ דְּמַאן קָאָמַר לֵיהּ? — מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בַּר יוֹסֵי, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בַּר יוֹסֵי תַּנָּא הוּא וּפְלִיג.

וְרַב, מַאי שְׁנָא הָנֵי? אָמַר עוּלָּא: כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְגַּנֶּה עַל בַּעְלָהּ. כִּדְתַנְיָא: "וְהַדָּוָה בְּנִדָּתָהּ" — זְקֵנִים הָרִאשׁוֹנִים אָמְרוּ שֶׁלֹּא תִּכְחוֹל וְלֹא תִּפְקוֹס וְלֹא תִּתְקַשֵּׁט בִּבְגְדֵי צִבְעוֹנִין, עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָא וְלִימֵּד: אִם כֵּן — אַתָּה מְגַנֶּה עַל בַּעְלָהּ, וְנִמְצָא בַּעְלָהּ מְגָרְשָׁהּ. אֶלָּא מַה תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְהַדָּוָה בְּנִדָּתָהּ" — בְּנִדָּתָהּ תִּהֵא עַד שֶׁתִּבָּא בַּמַּיִם.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: כָּל מָקוֹם שֶׁאָסְרוּ חֲכָמִים מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן — אֲפִילּוּ בְּחַדְרֵי חֲדָרִים אָסוּר.

תְּנַן: וְלֹא בְּזוֹג אַף עַל פִּי שֶׁפָּקוּק. וְתַנְיָא אִידָךְ: פּוֹקֵק לָהּ זוֹג בְּצַוָּארָהּ וּמְטַיֵּיל עִמָּהּ בָּחָצֵר. תַּנָּאֵי הִיא, דְּתַנְיָא:

דף סה.

שׁוֹטְחָן בַּחַמָּה, אֲבָל לֹא כְּנֶגֶד הָעָם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹסְרִין.

וּבְמוֹךְ שֶׁבְּאָזְנָהּ. תָּנֵי רָמֵי בַּר יְחֶזְקֵאל: וְהוּא שֶׁקְּשׁוּר בְּאָזְנָהּ.

וּבְמוֹךְ שֶׁבְּסַנְדָּלָהּ. תָּנֵי רָמֵי בַּר יְחֶזְקֵאל: וְהוּא שֶׁקְּשׁוּר לָהּ בְּסַנְדָּלָהּ.

וּבְמוֹךְ שֶׁהִתְקִינָה לָהּ לְנִדָּתָהּ. סָבַר רָמֵי בַּר חָמָא לְמֵימַר, וְהוּא שֶׁקְּשׁוּר לָהּ בֵּין יְרֵיכוֹתֶיהָ.

אָמַר רָבָא: אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ קְשׁוּר לָהּ, כֵּיוָן דִּמְאִיס לֹא אָתְיָא לְאֵיתוֹיֵי.

בָּעָא מִינֵּיהּ רַבִּי יִרְמְיָה מֵרַבִּי אַבָּא: עָשְׂתָה לָהּ בֵּית יָד, מַהוּ? אָמַר לֵיהּ: מוּתָּר. אִיתְּמַר [נָמֵי], אָמַר רַב נַחְמָן בַּר אוֹשַׁעְיָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: עָשְׂתָה לָהּ בֵּית יָד — מוּתָּר.

רַבִּי יוֹחָנָן נָפֵיק בְּהוּ לְבֵי מִדְרְשָׁא, וַחֲלוּקִין עָלָיו חֲבֵרָיו. רַבִּי יַנַּאי נָפֵיק בְּהוּ לְכַרְמְלִית, וַחֲלוּקִין עָלָיו כָּל דּוֹרוֹ. וְהָתָנֵי רָמֵי בַּר יְחֶזְקֵאל: וְהוּא שֶׁקְּשׁוּר לָהּ בְּאָזְנָהּ! לָא קַשְׁיָא: הָא דְּמִיהַדַּק, הָא דְּלָא מִיהַדַּק.

בַּפִּלְפֵּל וּבְגַלְגַּל מֶלַח. פִּלְפֵּל לְרֵיחַ הַפֶּה, גַּלְגַּל מֶלַח לְדוּרְשִׁינֵי. וְכָל דָּבָר שֶׁנּוֹתֶנֶת לְתוֹךְ פִּיהָ. זַנְגְּבִילָא, אִי נָמֵי דָּרְצוּנָא.

שֵׁן תּוֹתֶבֶת שֶׁל זָהָב, רַבִּי מַתִּיר וַחֲכָמִים אוֹסְרִין. אָמַר רַבִּי זֵירָא לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁל זָהָב, אֲבָל בְּשֶׁל כֶּסֶף דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: בְּשֶׁל כֶּסֶף דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר. שֶׁל זָהָב, רַבִּי מַתִּיר וַחֲכָמִים אוֹסְרִין.

אָמַר אַבָּיֵי: רַבִּי וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר כּוּלְּהוּ סְבִירָא לְהוּ דְּכֹל מִידֵּי דְּמִיגַּנְיָא בֵּיהּ לָא אָתְיָא לְאַחְווֹיֵי.

רַבִּי — הָא דַּאֲמַרַן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר — דְּתַנְיָא: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹטֵר בְּכוֹבֶלֶת וּבִצְלוֹחִית שֶׁל פְּלִייְטוֹן.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר — דְּתַנְיָא, כְּלָל אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: כָּל שֶׁהוּא לְמַטָּה מִן הַסְּבָכָה יוֹצְאָה בּוֹ, לְמַעְלָה מִן הַסְּבָכָה — אֵינָהּ יוֹצְאָה בּוֹ.

מַתְנִי' יוֹצְאָה בְּסֶלַע שֶׁעַל הַצִּינִית. הַבָּנוֹת קְטַנּוֹת יוֹצְאוֹת בְּחוּטִין, וַאֲפִילּוּ בְּקֵיסָמִין שֶׁבְּאָזְנֵיהֶם. עַרְבִיּוֹת יוֹצְאוֹת רְעוּלוֹת וּמְדִיּוֹת פְּרוּפוֹת, וְכָל אָדָם — אֶלָּא שֶׁדִּבְּרוּ חֲכָמִים בַּהוֹוֶה. פּוֹרֶפֶת עַל הָאֶבֶן וְעַל הָאֱגוֹז וְעַל הַמַּטְבֵּעַ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא תִּפְרוֹף לְכַתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת.

גְּמָ' מַאי צִינִּית? בַּת אַרְעָא.

וּמַאי שְׁנָא סֶלַע? אִילֵּימָא כֹּל מִידֵּי דַּאֲקוֹשְׁטָא מְעַלֵּי לַהּ, לֵיעְבַּד לַהּ חַסְפָּא! אֶלָּא מִשּׁוּם שׁוּכְתָּא — לֵיעְבַּד לַהּ טַסָּא! אֶלָּא מִשּׁוּם צוּרְתָּא, לֵיעְבַּד לַהּ פּוּלְסָא! אָמַר אַבָּיֵי: שְׁמַע מִינַּהּ כּוּלְּהוּ מְעַלּוּ לָהּ.

הַבָּנוֹת יוֹצְאוֹת בְּחוּטִין. אֲבוּהּ דִּשְׁמוּאֵל לָא שָׁבֵיק לְהוּ לִבְנָתֵיהּ דְּנָפְקָן בְּחוּטִין, וְלָא שָׁבֵיק לְהוּ גְּנָיְאן גַּבֵּי הֲדָדֵי, וְעָבֵיד לְהוּ מְקָוְואוֹת בְּיוֹמֵי נִיסָן וּמַפָּצֵי בְּיוֹמֵי תִּשְׁרֵי.

לָא שָׁבֵיק לְהוּ יוֹצְאוֹת בְּחוּטִין, וְהָאָנַן תְּנַן: הַבָּנוֹת יוֹצְאוֹת בְּחוּטִין! בְּנָתֵיהּ דַּאֲבוּהּ דִּשְׁמוּאֵל דְּצַבְעוֹנִין הֲווֹ.

לָא שָׁבֵיק לְהוּ גְּנָיְאן גַּבֵּי הֲדָדֵי, לֵימָא מְסַיֵּיע לֵיהּ לְרַב הוּנָא. דְּאָמַר רַב הוּנָא: נָשִׁים הַמְסוֹלְלוֹת זוֹ בָּזוֹ

דף סה:

פְּסוּלוֹת לַכְּהוּנָּה.

לָא — סָבַר כִּי הֵיכִי דְּלָא לֵילְפָן גּוּפָא נוּכְרָאָה.

וְעָבֵיד לְהוּ מְקָוֶה בְּיוֹמֵי נִיסָן, מְסַיֵּיע לֵיהּ לְרַב, דְּאָמַר רַב: מִטְרָא בְּמַעְרְבָא סָהֲדָא רַבָּה פְּרָת. סָבַר, שֶׁלֹּא יִרְבּוּ הַנּוֹטְפִין עַל הַזּוֹחֲלִין.

וּפְלִינָא דִּשְׁמוּאֵל. דְּאָמַר שְׁמוּאֵל: נַהֲרָא מְכֵּיפֵיהּ מִיבָּרַךְ. וּפְלִינָא דִּידֵיהּ אַדִּידֵיהּ, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל: אֵין הַמַּיִם מְטַהֲרִין בְּזוֹחֲלִין אֶלָּא פְּרָת בְּיוֹמֵי תִּשְׁרֵי בִּלְבַד.

פּוֹרֶפֶת עַל הָאֶבֶן כּוּ'. וְהָאָמְרַתְּ רֵישָׁא "פּוֹרֶפֶת"? אָמַר אַבָּיֵי: סֵיפָא אֲתָאן לְמַטְבֵּעַ.

בָּעֵי אַבָּיֵי: אִשָּׁה מַהוּ שֶׁתַּעֲרִים וְתִפְרוֹף עַל הָאֱגוֹז לְהוֹצִיא לִבְנָהּ קָטָן בְּשַׁבָּת?

תִּיבְעֵי לְמַאן דְּאָמַר מַעֲרִימִין. תִּיבְעֵי לְמַאן דְּאָמַר אֵין מַעֲרִימִין.

תִּיבְעֵי לְמַאן דְּאָמַר מַעֲרִימִין בְּדָלֵיקָה: הָתָם הוּא דְּאִי לָא שָׁרֵית לֵיהּ אָתֵי לְכַבּוֹיֵי, אֲבָל הָכָא אִי לָא שָׁרֵית לֵיהּ לָא אָתֵי לְאַפּוֹקֵי.

אוֹ דִלְמָא, אֲפִילּוּ לְמַאן דְּאָמַר אֵין מַעֲרִימִין בְּדָלֵיקָה, הָתָם — דֶּרֶךְ הוֹצָאָה בְּכָךְ, אֲבָל הָכָא — אֵין דֶּרֶךְ הוֹצָאָה בְּכָךְ, אֵימָא שַׁפִּיר דָּמֵי. תֵּיקוּ.

מַתְנִי' הַקִּיטֵּעַ יוֹצֵא בְּקַב שֶׁלּוֹ — דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר,

דף סו.

וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹסֵר.

וְאִם יֵשׁ לוֹ בֵּית קִיבּוּל כְּתִיתִין — טָמֵא.

סְמוֹכוֹת שֶׁלּוֹ טְמֵאִין מִדְּרָס, וְיוֹצְאִין בָּהֶן בְּשַׁבָּת, וְנִכְנָסִין בָּהֶן בָּעֲזָרָה.

כִּסֵּא וְסָמוֹכוֹת שֶׁלּוֹ טְמֵאִין מִדְּרָס, וְאֵין יוֹצְאִין בָּהֶן בְּשַׁבָּת, וְאֵין נִכְנָסִין בָּהֶן בָּעֲזָרָה.

לוּקַטְמִין טְהוֹרִין, וְאֵין יוֹצְאִין בָּהֶן.

גְּמָ' אֲמַר לֵיהּ רָבָא לְרַב נַחְמָן: הֵיכִי תְּנַן? אֲמַר לֵיהּ: לָא יָדַעְנָא. הֵילְכְתָא מַאי? אֲמַר לֵיהּ: לָא יָדַעְנָא.

אִיתְּמַר, אָמַר שְׁמוּאֵל: "אֵין הַקִּיטֵּעַ", וְכֵן אָמַר רַב הוּנָא: "אֵין הַקִּיטֵּעַ". אָמַר רַב יוֹסֵף: הוֹאִיל וְאָמַר שְׁמוּאֵל "אֵין הַקִּיטֵּעַ" וְאָמַר רַב הוּנָא "אֵין הַקִּיטֵּעַ" — אֲנַן נָמֵי נֵיתְנֵי "אֵין הַקִּיטֵּעַ".

מַתְקִיף לַהּ רָבָא בַּר שִׁילָא: לָא שְׁמִיעַ לְהוּ הָא דְּמַתְנֵי לֵיהּ רַב חָנָן בַּר רָבָא לְחִיָּיא בַּר רַב קַמֵּיהּ דְּרַב בְּקִיטוֹנָא דְּבֵי רַב? אֵין הַקִּיטֵּעַ יוֹצֵא בְּקַב שֶׁלּוֹ — דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, וְרַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר. וּמַחְוֵי לֵיהּ רַב: אֵיפּוֹךְ. אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק, וְסִימָנָא: "סָמָךְ" "סָמָךְ".

וְאַף שְׁמוּאֵל הֲדַר בֵּיהּ. דִּתְנַן: חָלְצָה בְּסַנְדָּל שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ, בְּסַנְדָּל שֶׁל עֵץ, אוֹ שֶׁל שְׂמֹאל בְּיָמִין — חֲלִיצָה כְּשֵׁרָה.

וְאָמְרִינַן: מַאן תַּנָּא? אָמַר שְׁמוּאֵל: רַבִּי מֵאִיר הִיא, דִּתְנַן: הַקִּיטֵּעַ יוֹצֵא בְּקַב שֶׁלּוֹ — דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, רַבִּי יוֹסֵי אוֹסֵר.

וְאַף רַב הוּנָא הֲדַר בֵּיהּ, דִּתַנְיָא: סַנְדָּל שֶׁל סַיְידִין טָמֵא מִדְּרָס, וְאִשָּׁה חוֹלָצָת בּוֹ, וְיוֹצְאִין בּוֹ בְּשַׁבָּת — דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ.

וְהָתַנְיָא "הוֹדוּ לוֹ"! אָמַר רַב הוּנָא: מַאן "הוֹדוּ לוֹ" — רַבִּי מֵאִיר, וּמַאן "לֹא הוֹדוּ לוֹ" — רַבִּי יוֹסֵי.

אָמַר רַב יוֹסֵף: מַאן "לֹא הוֹדוּ לוֹ" — רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. דִּתְנַן: כַּוֶּרֶת שֶׁל קַשׁ וּשְׁפוֹפֶרֶת שֶׁל קָנִים — רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא, וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי מְטַהֵר.

אָמַר מָר: סַנְדָּל שֶׁל סַיָּידִין טָמֵא מִדְּרָס. הָא לָאו לְהֵילּוּכָא עָבִיד! אָמַר רַב אַחָא בַּר רַב עוּלָּא: שֶׁכֵּן הַסַּיָּיד מְטַיֵּיל בּוֹ עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְבֵיתוֹ.

וְאִם יֵשׁ לוֹ בֵּית קִיבּוּל כְּתִיתִין — טָמֵא. אָמַר אַבָּיֵי: טָמֵא טוּמְאַת מֵת, וְאֵין טָמֵא מִדְּרָס.

רָבָא אָמַר: אַף טָמֵא מִדְּרָס.

אָמַר רָבָא: מְנָא אָמֵינָא לַהּ — דְּתַנְיָא: עֲגָלָה שֶׁל קָטָן — טְמֵאָה מִדְּרָס. וְאַבָּיֵי אָמַר: הָתָם סָמִיךְ עִילָּוֵיהּ, הָכָא לָא סָמִיךְ עִילָּוֵיהּ.

אָמַר אַבָּיֵי: מְנָא אָמֵינָא לַהּ — דְּתַנְיָא: מַקֵּל שֶׁל זְקֵנִים טָהוֹר מִכְּלוּם!

וְרָבָא: הָתָם

דף סו:

לְתָרוֹצֵי סוּגְיָא עָבִידָא, הָכָא — לִסְמוֹךְ עִילָּוֵיהּ הוּא דַּעֲבִידָא, וְסָמִיךְ עֲלֵיהּ.

טְמֵאִין מִדְּרָס, וְאֵין יוֹצְאִין בָּהֶן בְּשַׁבָּת, וְאֵין נִכְנָסִין בָּהֶן לָעֲזָרָה.

תָּנֵי תַּנָּא קַמֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן: "נִכְנָסִין בָּהֶן לָעֲזָרָה".

אָמַר לֵיהּ: אֲנִי שׁוֹנֶה "אִשָּׁה חוֹלֶצֶת בּוֹ", וְאַתְּ אָמַרְתְּ "נִכְנָסִין"?! תְּנִי "אֵין נִכְנָסִין בָּהֶן לָעֲזָרָה".

לוּקַטְמִין טְהוֹרָה. מַאי לוּקַטְמִין? אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: חֲמָרָא דְּאַכַּפָּא. רָבָא בַּר פָּפָּא אָמַר: קִישְׁרֵי. רָבָא בַּר רַב הוּנָא אָמַר: פִּרְמֵי.

מַתְנִי' הַבָּנִים יוֹצְאִין בְּקִשְׁרִים וּבְנֵי מְלָכִים בְּזוֹגִין, וְכָל אָדָם — אֶלָּא שֶׁדִּבְּרוּ חֲכָמִים בַּהוֹוֶה.

גְּמָ' מַאי קִשְׁרִים? אָמַר אַדָּא מָרִי אָמַר רַב נַחְמָן בַּר בָּרוֹךְ אָמַר רַב אָשֵׁי בַּר אָבִין אָמַר רַב יְהוּדָה: קִשּׁוּרֵי פּוּאָה.

אָמַר אַבָּיֵי, אֲמַרָה לִי אֵם: תְּלָתָא — מוֹקְמֵי, חֲמִשָּׁה — מַסּוּ, שִׁבְעָה — אֲפִילּוּ לִכְשָׁפִים מְעַלּוּ.

אָמַר רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב: וְהוּא דְּלָא חָזֵי לֵיהּ שִׁמְשָׁא וְסֵיהֲרָא, וְלָא חָזֵי מִיטָרָא, וְלָא שְׁמִיעַ לֵיהּ קָל בַּרְזִלָּא, וְקָל תַּרְנוּגְלָא, וְקָל נִיגְרֵי. אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: נָפַל פּוּתָא בְּבֵירָא.

מַאי אִירְיָא בָּנִים? אֲפִילּוּ בָּנוֹת נָמֵי! מַאי אִירְיָא קְטַנִּים? אֲפִילּוּ גְּדוֹלִים נָמֵי!

אֶלָּא מַאי קִשְׁרִים — כִּי הָא דְּאָמַר אָבִין בַּר הוּנָא אָמַר רַבִּי חָמָא בַּר גּוּרְיָא: בֵּן שֵׁשׁ לוֹ גַּעֲגוּעִין עַל אָבִיו — נוֹטֵל רְצוּעָה מִמְּנָעָל שֶׁל יָמִין וְקוֹשֵׁר לוֹ בְּשִׂמְאלוֹ. אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: וְסִימָנָךְ — תְּפִילִּין, וְחִילּוּפָא סַכָּנְתָא.

אָמַר אָבִין בַּר הוּנָא אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא: סַחוֹפֵי כָּסָא אַטִּיבּוּרֵי בְּשַׁבְּתָא — שַׁפִּיר דָּמֵי. וְאָמַר אָבִין בַּר הוּנָא אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא: מוּתָּר לְסוּחֵי שֻׁמָּן וּמֶלַח בְּשַׁבָּת.

כִּי הָא דְּרַב הוּנָא מִבֵּי רַב, וְרַב מִבֵּי רַבִּי חִיָּיא, וְרַבִּי חִיָּיא מִבֵּי רַבִּי, כִּי הֲווֹ מִיבַּסְּמִי מַיְיתוּ מִשְׁחָא וּמִילְחָא, וְשָׁיְיפִי לְהוּ לְגַוְוֵיתָא דִּידַיְיהוּ וְגַוְוֵיתָא דְּכַרְעַיְיהוּ, וְאָמְרִי: ״כִּי הֵיכִי דְּצָיֵיל הָא מִישְׁחָא לֵיצִיל חַמְרֵיהּ דְּפִלָנְיָא בַּר פְּלָנְיָתָא״. וְאִי לָא — מַיְיתֵי שִׁיעָא דְּדַנָּא וְשָׁרֵי לֵיהּ בְּמַיָּא, וְאָמַר: ״כִּי הֵיכִי דְּצָיֵיל הַאי שִׁיעָא לֵיצִיל חַמְרֵיהּ דְּפִלָנְיָא בַּר פְּלָנְיָתָא״.

וְאָמַר אָבִין בַּר הוּנָא אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא: מוּתָּר לֵחָנֵק בְּשַׁבָּת.

וְאָמַר אָבִין בַּר הוּנָא אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא: לַפּוֹפֵי יָנוֹקָא בְּשַׁבְּתָא — שַׁפִּיר דָּמֵי.

רַב פָּפָּא מַתְנֵי ״בָּנִים״, רַב זְבִיד מַתְנֵי ״בֵּן״. רַב פָּפָּא מַתְנֵי ״בָּנִים״, וְתַרְוַיְיהוּ מַתְנֵי לְהוּ בְּאָבִין בַּר הוּנָא. רַב זְבִיד מַתְנֵי ״בֵּן״ — קַמַּיְיתָא מַתְנֵי בְּאָבִין בַּר הוּנָא, וְהַאי מַתְנֵי לַהּ בְּרִבָּה בַּר בַּר חָנָה. דְּאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה: לַפּוֹפֵי יָנוֹקָא בְּשַׁבְּתָא — שַׁפִּיר דָּמֵי.

אָמַר אַבָּיֵי, אֲמַרָה לִי אֵם: כֹּל מְנָיֵינֵי — בִּשְׁמָא דְּאִימָּא, וְכֹל קְטָרֵי — בִּשְׁמָאלָא.

וְאָמַר אַבָּיֵי, אֲמַרָה לִי אֵם: כֹּל מְנָיֵינֵי דְּמִפָּרְשֵׁי — כִּדְמִפָּרְשֵׁי, וּדְלָא מִפָּרְשֵׁי — אַרְבְּעִין וְחַד זִימְנֵי.

תָּנוּ רַבָּנָן: יוֹצְאִין בְּאֶבֶן תְּקוּמָה בְּשַׁבָּת. מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר אָמְרוּ: אַף בְּמִשְׁקַל אֶבֶן תְּקוּמָה. וְלֹא שָׁהֲפִילָה, אֶלָּא שֶׁמָּא תַּפִּיל. וְלֹא שֶׁעִיבְּרָה, אֶלָּא שֶׁמָּא תְּתַעַבֵּר וְתַפִּיל. אָמַר רַב יֵימַר בַּר שֶׁלֶמְיָא מִשְּׁמֵיהּ דְּאַבָּיֵי: וְהוּא דְּאִיכַּוַּון וְאִיתְקַל. בָּעֵי אַבָּיֵי: מִשְׁקַל דְּמִשְׁקַל מַאי? תֵּיקוּ.

וְאָמַר אַבָּיֵי, אֲמַרָה לִי אֵם: לְאִשָּׁתָא בַּת יוֹמָא — לִישְׁקוֹל זוּזָא חִיווֹרָא, וְלֵיזִיל לְמִלְחָתָא, וְלִיתְקוֹל מַתְקָלֵיהּ מִילְחָא, וְלִצְיְירֵיהּ בַּחֲלָלָא דְּבֵי צַוָּאר בְּנִירָא בַּרְקָא.

וְאִי לָא — לִיתֵּיב אַפָּרְשַׁת דְּרָכִים, וְכִי חָזֵי שׁוּמְשְׁמָנָא גַּמְלָא דְּדָרֵי מִידֵּי, לִישְׁקְלֵיהּ וְלִישְׁדֵּייהּ בְּגוּבְתָּא דְּנָחָשָׁא, וְלִיסְתְּמֵיהּ בַּאֲבָרָא, וְלִיחְתְּמֵיהּ בְּשִׁיתִּין גּוּשְׁפַנְקֵי, וּלְבַרְזוֹלֵיהּ, וְלִידְרֵיהּ, וְלֵימָא לֵיהּ: ״טָעוּנָךְ עֲלַי וּטְעוּנַאי עָלָךְ״. אֲמַר לֵיהּ רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרַב הוּנָא לְרַב אָשֵׁי: וְדִילְמָא אִינִישׁ אַשְׁכְּחֵיהּ וְאִיפְּסַק בֵּיהּ? אֶלָּא לֵימָא לֵיהּ: ״טְעוּנַאי וּטְעוּנָךְ עֲלָךְ״.

וְאִי לָא, לִישְׁקוֹל כּוּזָא חַדְתָּא, וְלֵיזִיל לְנַהֲרָא, וְלֵימָא לֵיהּ: ״נַהֲרָא נַהֲרָא, אוֹזְפֵן כּוּזָא דְּמַיָּא לְאוֹרְחָא דְּאִיקְלַע לִי״. וְלַיהְדַּר שָׁב זִימְנֵי עַל רֵישֵׁיהּ, וְלִשְׁדֵּייהּ לַאֲחוֹרֵיהּ, וְלֵימָא לֵיהּ: ״נַהֲרָא נַהֲרָא, שְׁקוֹל מַיָּא דִּיהַבְתְּ לִי, דְּאוֹרְחָא דְּאִיקְלַע לִי בְּיוֹמֵיהּ אָתָא וּבְיוֹמֵיהּ אָזַל״.

אָמַר רַב הוּנָא:

דף סז.

לְאִשָּׁתָא תִּילְתָּא — לַיְיתֵי שִׁבְעָה סִילְוֵי מִשְׁבְעָה דִּיקְלֵי, וְשִׁבְעָה צִיבֵי מִשְׁבְעָה כְּשׁוּרֵי, וְשִׁבְעָה סִיכֵּי מִשְׁבְעָה גְּשׁוּרֵי, וְשִׁבְעָה קִיטְמֵי מִשְׁבְעָה תַּנּוּרֵי, וְשִׁבְעָה עַפְרֵי מִשְׁבְעָה סַנְרֵי, וְשִׁבְעָה כּוּפְרֵי מִשְׁבְעָה אַרְבֵי, וְשִׁבְעָה בּוּנֵי כַּמּוֹנֵי, וְשִׁבְעָה בִּינֵי מִדִּיקְנָא דְּכַלְבָּא סָבָא, וְלִצְיְירִינְהוּ בַּחֲלָלָא דְּבֵי צַוָּארָא בְּנִירָא בַּרְקָא.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לְאִשָּׁתָא צְמִירְתָּא — לִישְׁקוֹל סַכִּינָא דְּכוּלֵּהּ פַּרְזְלָא, וְלֵיזִיל לְהֵיכָא דְּאִיכָּא וַוּרְדִּינָא, וְלִיקְטַר בֵּיהּ נִירָא בַּרְקָא.

יוֹמָא קַמָּא, לִיחְרוֹק בֵּיהּ פּוּרְתָּא וְלֵימָא: ״וַיֵּרָא מַלְאַךְ ה׳ אֵלָיו וְגוֹ׳״. לְמָחָר, לִיחְרוֹק בֵּיהּ פּוּרְתָּא וְלֵימָא: ״וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אָסֻרָה נָּא וְאֶרְאֶה״. לְמָחָר, לִיחְרוֹק בֵּיהּ פּוּרְתָּא וְלֵימָא: ״וַיַּרְא ה׳ כִּי סָר לִרְאוֹת וְגוֹ׳״.

אָמַר לֵיהּ רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא לְרַב אָשֵׁי, וְלֵימָא: ״וַיֹּאמֶר אַל תִּקְרַב הֲלֹם וְגוֹ׳״? אֶלָּא לְיוֹמָא קַמָּא, לֵימָא: ״וַיֵּרָא מַלְאַךְ ה׳ אֵלָיו וְגוֹ׳ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וְגוֹ׳״, וְלִמְחָר, לֵימָא: ״וַיַּרְא ה׳ כִּי סָר לִרְאוֹת״, וְלִמְחָר: ״וַיֹּאמֶר ה׳ אַל תִּקְרַב הֲלֹם״.

וְכִי פָּסֵק לֵיהּ, לִיתְתֵּיהּ וְלִיפְסְקֵיהּ וְלֵימָא הָכִי: ״הַסְּנֶה הַסְּנֶה! לָאו מִשּׁוּם דְּגָבִיהַּ מִכָּל אִילְנֵי אַשְׁרֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁכִינְתֵּיהּ עָלָךְ, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּמָיְיכַתְּ מִכָּל אִילְנֵי אַשְׁרֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁכִינְתֵּיהּ עָלָךְ. וְכִי הֵיכִי דַּחֲמִיתֵיהּ אִשְׁתָּא לַחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה וַעֲרַקַת מִן קֳדָמוֹהִי, כֵּן תִּחְמֵינֵיהּ אִשָּׁתָא לִכְפָלוֹנֵי בַּר פְּלוֹנִית וְתֵיעְרוֹק מִן קֳדָמוֹהִי״.

לְסִימְטָא, לֵימָא הָכִי: ״בַּז, בַּזְיֵיהּ, מַס, מַסְיֵיא, כַּס, כַּסְיֵיהּ, שִׁרְלַאי, וַאֲמַרְלַאי, אִלֵּין מַלְאֲכֵי דְּאִישְׁתְּלַחוּ מֵאַרְעָא דְּסָדוֹם וּלְאַסָּאָה שְׁחִינָא כְּאִיבִין, בְּזָךְ, בַּזִיךְ, בַּזְבְּזִיךְ, מַסְמְסִיךְ, כַּמּוֹן, כָּמִיךְ, עֵינִיךְ בִּיךְ, עֵינִיךְ בִּיךְ, אַתְרִיךְ בִּיךְ, זַרְעִיךְ כְּקָלוּט וּכְפִרְדָּה דְּלָא פָּרָה וְלָא רָבְיָא, כָּךְ לָא תִּפְרֵה וְלָא תִּרְבֵּה בְּגוּפֵיהּ דִּכְפָלוֹנֵי בַּר פְּלוֹנִית״.

לְכִיפָּה, לֵימָא הָכִי: ״חֶרֶב שְׁלוּפָה וְקָלַע נְטוּשָׁה לָא שְׁמֵיהּ יוֹכַב חוֹלִין מַכְאוֹבִין״.

לְשֵׁידָא, לֵימָא הָכִי: ״הֲוֵית דְּפִקְיק, דְּפִקְיק חֲוֵית, לֵיט תְּבִיר וּמְשׁוּמַּת בַּר טִיט בַּר טָמֵא בַּר טִינָא, כְּשַׁמְגַּז מְרִינַז וְאִיסְטַמַאי״.

לְשֵׁידָא דְּבֵית הַכִּסֵּא, לֵימָא הָכִי: ״אַקְרַקְפֵי דַּאֲרִי וְאַאוֹסֵי דְּגוּרְיֵיתָא אַשְׁכַּחְתּוּן לְשֵׁידַאי בַּר שְׁרִיקָא פַּנְדָא, בְּמֵישָׁרָא דְּכַרְתֵּי חֲבַטְתֵּיהּ, בְּלוֹעָא דַּחֲמָרָא חֲטַרְתֵּיהּ״.

וּבְנֵי מִלְכִים בְּזוֹגִין. מַאן תַּנָּא? אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא, דְּאָמַר: כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם. רָבָא אָמַר: בְּאָרִיג בְּכִסּוּתוֹ, וְדִבְרֵי הַכֹּל.

מַתְנִי׳ יוֹצְאִין בְּבֵיצַת הַחַרְגּוֹל וּבְשֵׁן שׁוּעָל וּבְמַסְמֵר מִן הַצָּלוּב, מִשּׁוּם רְפוּאָה — דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹסְרִין אַף בַּחוֹל, מִשּׁוּם דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי.

גְּמָ׳ יוֹצְאִין בְּבֵיצַת הַחַרְגּוֹל — דְּעָבְדִי לְשִׁיחְלָא. וּבְשֵׁן שֶׁל שׁוּעָל — דְּעָבְדִי לְשִׁינְתָּא. דְּחַיָּיא — לְמַאן דְּנַיֵּים. דְּמִיתָא — לְמַאן דְּלָא נַיֵּים. וּבְמַסְמֵר מִן הַצָּלוּב — דְּעָבְדִי לְזִירְפָּא.

מִשּׁוּם רְפוּאָה — דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר.

אַבָּיֵי וְרָבָא דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: כָּל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִשּׁוּם רְפוּאָה אֵין בּוֹ מִשּׁוּם דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי.

הָא אֵין בּוֹ מִשּׁוּם רְפוּאָה יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי? וְהָתַנְיָא: אֵילָן שֶׁמַּשִּׁיר פֵּירוֹתָיו סוֹקְרוֹ וְצוֹבֵעַ אוֹתוֹ בְּסִיקְרָא וְטוֹעֲנוֹ בַּאֲבָנִים. בִּשְׁלָמָא טוֹעֲנוֹ בַּאֲבָנִים, כִּי הֵיכִי דְּלִיכְחוֹשׁ חֵילֵיהּ. אֶלָּא סוֹקְרוֹ בְּסִיקְרָא מַאי רְפוּאָה קָעָבִיד?

כִּי הֵיכִי דְּלִיחְזְיוּהּ אִינָשֵׁי וְלִיבְעוֹ עֲלֵיהּ רַחֲמֵי. כִּדְתַנְיָא: ״וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא״. צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ צַעֲרוֹ לְרַבִּים, וְרַבִּים יְבַקְּשׁוּ עָלָיו רַחֲמִים. אָמַר רָבִינָא: כְּמַאן תְּלֵינַן כּוּבְסֵי בְּדִיקְלָא — כִּי הַאי תַּנָּא.

תְּנֵי תַּנָּא בְּפֶרֶק אֱמוֹרֵאי קַמֵּיהּ דְּרַבִּי חִיָּיא בַּר אָבִין. אָמַר לֵיהּ: כּוּלְּהוּ אִית בְּהוּ מִשּׁוּם דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי, לְבַר מֵהָנֵי: מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵצָם בִּגְרוֹנוֹ מֵבִיא מֵאוֹתוֹ הַמִּין וּמַנִּיחַ לֵיהּ עַל קָדְקֳדוֹ, וְלֵימָא הָכִי: ״חַד חַד נָחֵית בָּלַע, בָּלַע נָחֵית חַד חַד״, אֵין בּוֹ מִשּׁוּם דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי.

לְאַדְּרָא לֵימָא הָכִי: ״נִנְעַצְתָּא כְּמַחַט, נִנָּעֲלְתָּא כִּתְרִיס, שַׁיְיא שַׁיְיא״.

דף סז:

הָאוֹמֵר ״גַּד גַּדִּי, וּסְנוּק לָא אַשְׁכִּי וּבוּשְׁכִּי״ — יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: ״גַּד״ אֵינוֹ אֶלָּא לְשׁוֹן עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁנֶּאֱמַר: ״הָעֹרְכִים לַגַּד שֻׁלְחָן״.

הוּא בִּשְׁמָהּ וְהִיא בִּשְׁמוֹ — יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי.

״דּוּנוּ דַּנַּי״ — יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין ״דָּן״ אֶלָּא לְשׁוֹן עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁנֶּאֱמַר: ״הַנִּשְׁבָּעִים בְּאַשְׁמַת שֹׁמְרוֹן וְאָמְרוּ חַי אֱלֹהֶיךָ דָּן״.

הָאוֹמֵר לְעוֹרֵב ״צְרַח״, וּלְעוֹרֶבְתָּא ״שְׁרִיקִי וְהַחֲזִירִי לִי זְנָבִיךְ לְטוֹבָה״ — יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי.

הָאוֹמֵר ״שַׁחֲטוּ תִּרְנְגוֹל זֶה שֶׁקָּרָא עַרְבִית״ וְ״תַּרְנְגוֹלֶת שֶׁקָּרְאָה גַּבְרִית״ — יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי.

״אֶשְׁתֶּה וְאוֹתִיר, אֶשְׁתֶּה וְאוֹתִיר״ — יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי.

הַמְבַקֵּעַת בֵּיצִים בַּכּוֹתֶל, וְהַטָּח בִּפְנֵי הָאֶפְרוֹחִים — יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי.

וְהַמַּגִּיס בִּפְנֵי אֶפְרוֹחִים — יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי.

הַמְרַקֶּדֶת, וְהַמּוֹנָה שִׁבְעִים וְאֶחָד אֶפְרוֹחִין בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יָמוּתוּ — יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי.

הַמְרַקֶּדֶת לְכוּתָּח, וְהַמְשַׁתֶּקֶת לַעֲדָשִׁים, וְהַמְצַוַּוחַת לִגְרִיסִין — יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי.

הַמַּשְׁתָּנֶת בִּפְנֵי קְדֵירָתָהּ בִּשְׁבִיל שֶׁתִּתְבַּשֵּׁל מְהֵרָה — יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי.

אֲבָל נוֹתְנִין קֵיסָם שֶׁל תּוּת וְשִׁבְרֵי זְכוּכִית בִּקְדֵירָה בִּשְׁבִיל שֶׁתִּתְבַּשֵּׁל מְהֵרָה, וַחֲכָמִים אוֹסְרִין בְּשִׁבְרֵי זְכוּכִית מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה.

תָּנוּ רַבָּנָן: נוֹתְנִין בּוּל שֶׁל מֶלַח לְתוֹךְ הַנֵּר בִּשְׁבִיל שֶׁתֹּאיר וְתַדְלִיק. וְנוֹתְנִין טִיט וְחַרְסִית תַּחַת הַנֵּר בִּשְׁבִיל שֶׁתַּתְמִתִּין וְתַדְלִיק.
אָמַר רַב זוּטְרָא: הַאי מַאן דִּמְכַסֵּי שְׁרָגָא דְּמִשְׁחָא וּמְגַלֵּי נַפְטָא קָעָבַר מִשּׁוּם "בַּל תַּשְׁחִית".
"חַמְרָא וְחַיֵּי לְפוּם רַבָּנָן" — אֵין בּוֹ מִשּׁוּם דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי עֲקִיבָא שֶׁעָשָׂה מִשְׁתֶּה לִבְנוֹ, וְעַל כָּל כּוֹס וְכוֹס שֶׁהֵבִיא אָמַר: "חַמְרָא וְחַיֵּי לְפוּם רַבָּנָן, חַיֵּי וְחַמְרָא לְפוּם רַבָּנָן וּלְפוּם תַּלְמִידֵיהוֹן".

הדרן עלך במה אשה

מַתְנִי׳ **כְּלָל גָּדוֹל** אָמְרוּ בְּשַׁבָּת: כָּל הַשּׁוֹכֵחַ עִיקַּר שַׁבָּת, וְעָשָׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה — אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא חַטָּאת אַחַת. הַיּוֹדֵעַ עִיקַּר שַׁבָּת, וְעָשָׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה — חַיָּיב עַל כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת. הַיּוֹדֵעַ שֶׁהוּא שַׁבָּת, וְעָשָׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה — חַיָּיב עַל כָּל

דף סח.

אַב מְלָאכָה וּמְלָאכָה. הָעוֹשֶׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה מַעֲיִן מְלָאכָה אַחַת, אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא חַטָּאת אַחַת.
גְּמָ׳ מַאי טַעְמָא תְּנָא "כְּלָל גָּדוֹל"? אִילֵּימָא מִשּׁוּם דְּקָבָעֵי לְמֵיתְנֵי: "עוֹד כְּלָל אַחֵר אָמְרוּ", תְּנָא "כְּלָל גָּדוֹל". וְנֵבֵי שְׁבִיעִית נָמֵי, מִשּׁוּם דְּקָבָעֵי לְמֵיתְנֵי: "עוֹד כְּלָל אַחֵר אָמְרוּ", תְּנָא "כְּלָל גָּדוֹל". וְהָא נַבֵּי מַעֲשֵׂר, דְּקָתָנֵי: "כְּלָל אַחֵר אָמְרוּ", וְלָא תָּנֵי "כְּלָל גָּדוֹל"!
אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר אָבִין: שַׁבָּת וּשְׁבִיעִית דְּאִית בְּהוּ אָבוֹת וְתוֹלְדוֹת — תְּנָא "גָּדוֹל", מַעֲשֵׂר דְּלֵית בֵּהּ אָבוֹת וְתוֹלְדוֹת, לָא תְּנָא "כְּלָל גָּדוֹל". וּלְבַר קַפְרָא, דְּתָנֵי "כְּלָל גָּדוֹל" בְּמַעֲשֵׂר, מַאי אָבוֹת וּמַאי תּוֹלְדוֹת אִיכָּא?
אֶלָּא לָאו הַיְינוּ טַעְמָא, גָּדוֹל עוֹנְשָׁהּ שֶׁל שַׁבָּת יוֹתֵר מִשֶּׁל שְׁבִיעִית, דְּאִילּוּ שַׁבָּת אִיתַּהּ בֵּין בְּתָלוּשׁ בֵּין בְּמְחוּבָּר, וְאִילּוּ שְׁבִיעִית בְּתָלוּשׁ לֵיתַהּ בִּמְחוּבָּר אִיתַּהּ. וְגָדוֹל עוֹנְשָׁהּ שֶׁל שְׁבִיעִית יוֹתֵר מִן הַמַּעֲשֵׂר, דְּאִילּוּ שְׁבִיעִית אִיתַּהּ בֵּין בְּמַאֲכַל אָדָם בֵּין בְּמַאֲכַל בְּהֵמָה, וְאִילּוּ מַעֲשֵׂר בְּמַאֲכַל אָדָם אִיתַּהּ בְּמַאֲכַל בְּהֵמָה לֵיתַהּ.
וּלְבַר קַפְרָא דְּתָנֵי "כְּלָל גָּדוֹל" בְּמַעֲשֵׂר: גָּדוֹל עוֹנְשׁוֹ שֶׁל מַעֲשֵׂר יוֹתֵר מִשֶּׁל פֵּיאָה, דְּאִילּוּ מַעֲשֵׂר אִיתַּהּ בְּתֵאֲנָה וְיָרָק וְאִילּוּ פֵּיאָה לֵיתַהּ בְּתֵאֲנָה וְיָרָק. דִּתְנַן, כְּלָל אָמְרוּ בַּפֵּיאָה: כָּל שֶׁהוּא אוֹכֶל וְנִשְׁמָר וְגִידּוּלוֹ מִן הָאָרֶץ וּלְקִיטָתוֹ כְּאַחַת וּמַכְנִיסוֹ לְקִיּוּם — חַיָּיב בְּפֵיאָה.

אוֹכֶל — לְמַעוֹטֵי סְפִיחֵי סְטִיס וְקוֹצָה. וְנִשְׁמָר — לְמַעוֹטֵי הֶפְקֵר. וְגִידּוּלוֹ מִן הָאָרֶץ — לְמַעוֹטֵי כְּמֵיהִין וּפִטְרִיּוֹת. וּלְקִיטָתוֹ כְּאַחַת — לְמַעוֹטֵי תְּאֵנָה. וּמַכְנִיסוֹ לְקִיּוּם — לְמַעוֹטֵי יָרָק.

וְאִילּוּ גַּבֵּי מַעֲשֵׂר תְּנַן, כְּלָל אָמְרוּ בַּמַּעֲשֵׂר: כָּל שֶׁהוּא אוֹכֶל וְנִשְׁמָר וְגִידּוּלוֹ מִן הָאָרֶץ — חַיָּיב בְּמַעֲשֵׂר. וְאִילּוּ לְקִיטָתוֹ כְּאַחַת וּמַכְנִיסוֹ לְקִיּוּם לָא תְּנַן.

רַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: מַתְנִיתִין בְּתִינוֹק שֶׁנִּשְׁבָּה לְבֵין הַגּוֹיִם, וְגֵר שֶׁנִּתְגַּיֵּיר לְבֵין הַגּוֹיִם. אֲבָל הִכִּיר וּלְבַסּוֹף שָׁכַח — חַיָּיב עַל כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת. תְּנַן: "הַשּׁוֹכֵחַ עִיקַּר שַׁבָּת", לְאוֹ מִכְּלָל דְּהַוְיָא לֵיהּ יְדִיעָה מֵעִיקָּרָא?! לָא, מַאי "כָּל הַשּׁוֹכֵחַ עִיקַּר שַׁבָּת" — שֶׁהָיְתָה שִׁכְּחָתָהּ מִמֶּנּוּ עִיקָּרָהּ שֶׁל שַׁבָּת.

אֲבָל הִכִּיר וּלְבַסּוֹף שָׁכַח מַאי — חַיָּיב עַל כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת? אַדְּתָנֵי הַיּוֹדֵעַ עִיקַּר שַׁבָּת וְעָשָׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה חַיָּיב עַל כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, לִיתְנֵי "הִכִּיר וּלְבַסּוֹף שָׁכַח", וְכָל שֶׁכֵּן הָא! מַאי "הַיּוֹדֵעַ עִיקַּר שַׁבָּת" — מִי שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ עִיקָּרָהּ שֶׁל שַׁבָּת וּשְׁכִחָהּ.

דף סח:

אֲבָל לֹא שְׁכִחָהּ, מַאי — חַיָּיב עַל כָּל מְלָאכָה וּמְלָאכָה? אַדְּתָנֵי הַיּוֹדֵעַ שֶׁהוּא שַׁבָּת וְעָשָׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה חַיָּיב עַל כָּל מְלָאכָה וּמְלָאכָה, לִיתְנֵי "הַיּוֹדֵעַ עִיקַּר שַׁבָּת", וְכָל שֶׁכֵּן הָא! אֶלָּא, מַתְנִיתִין כְּשֶׁהִכִּיר וּלְבַסּוֹף שָׁכַח, וּדְרַב וּשְׁמוּאֵל נָמֵי כְּהִכִּיר וּלְבַסּוֹף שָׁכַח דְּמֵי. וְהָכִי אִיתְּמַר: רַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ אֲפִילּוּ תִּינוֹק שֶׁנִּשְׁבָּה בֵּין הַגּוֹיִם וְגֵר שֶׁנִּתְגַּיֵּיר לְבֵין הַגּוֹיִם — כְּהִכִּיר וּלְבַסּוֹף שָׁכַח דְּמֵי, וְחַיָּיב.

וְרַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: דַּוְקָא הִכִּיר וּלְבַסּוֹף שָׁכַח — אֲבָל תִּינוֹק שֶׁנִּשְׁבָּה בֵּין הַגּוֹיִם וְגֵר שֶׁנִּתְגַּיֵּיר לְבֵין הַגּוֹיִם — פָּטוּר. מֵיתִיבִי: כְּלָל גָּדוֹל אָמְרוּ בַּשַּׁבָּת: כָּל הַשּׁוֹכֵחַ עִיקַּר שַׁבָּת, וְעָשָׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה — אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת. כֵּיצַד? — תִּינוֹק שֶׁנִּשְׁבָּה לְבֵין הַגּוֹיִם, וְגֵר שֶׁנִּתְגַּיֵּיר בֵּין הַגּוֹיִם, וְעָשָׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה — אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא חַטָּאת אַחַת. וְחַיָּיב עַל הַדָּם אַחַת, וְעַל הַחֵלֶב אַחַת, וְעַל עֲבוֹדָה זָרָה אַחַת, וּמוֹנְבַּז פּוֹטֵר.

וְכָךְ הָיָה מוֹנְבַּז דָּן לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָא: הוֹאִיל וּמֵזִיד קָרוּי "חוֹטֵא" וְשׁוֹגֵג קָרוּי "חוֹטֵא", מָה מֵזִיד שֶׁהָיְתָה לוֹ יְדִיעָה — אַף שׁוֹגֵג שֶׁהָיְתָה לוֹ יְדִיעָה. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, הֲרֵינִי מוֹסִיף עַל דְּבָרֶיךָ: אִי מָה מֵזִיד שֶׁהָיְתָה הַיְדִיעָה בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה — אַף שׁוֹגֵג שֶׁהָיְתָה לוֹ יְדִיעָה בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה!

אָמַר לוֹ: הֵן, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁהוֹסַפְתָּ. אָמַר לוֹ: לִדְבָרֶיךָ, אֵין זֶה קָרוּי שׁוֹגֵג אֶלָּא מֵזִיד.

קָתָנֵי מִיהָא "כֵּיצַד תִּינוֹק". בִּשְׁלָמָא לְרַב וּשְׁמוּאֵל נִיחָא. אֶלָּא לְרַבִּי יוֹחָנָן וּלְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, קַשְׁיָא! אָמְרִי לָךְ רַבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ: לָא מִי אִיכָּא מוֹנְבַז דְּפָטַר? אֲנַן דְּאָמְרִינַן כְּמוֹנְבַז.

מַאי טַעְמָא דְמוֹנְבַז? דִּכְתִיב: "תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם לָעֹשֶׂה בִּשְׁגָגָה", וּסְמִיךְ לֵיהּ "וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּיָד רָמָה" — הִקִּישׁ שׁוֹגֵג לְמֵזִיד. מָה מֵזִיד שֶׁהָיְתָה לוֹ יְדִיעָה, אַף שׁוֹגֵג שֶׁהָיְתָה לוֹ יְדִיעָה.

וְרַבָּנַן, הַאי "תּוֹרָה אַחַת" מַאי עָבְדִי לֵיהּ? מִיבָּעֵי לְהוּ לְכִדְמַקֵּרֵי לֵיהּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי לִבְרִיהּ: "תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם לָעֹשֶׂה בִּשְׁגָגָה", וּכְתִיב:

דף סט.

"וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֵת כָּל הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה", וּכְתִיב: "וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּיָד רָמָה". הוּקְשׁוּ כּוּלָּם לַעֲבוֹדָה זָרָה: מָה לְהַלָּן דָּבָר שֶׁחַיָּיבִים עַל זְדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת, אַף כָּל דָּבָר שֶׁחַיָּיבִין עַל זְדוֹנוֹ כָּרֵת וְעַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת.

וְאֶלָּא מוֹנְבַז, שְׁגָגָה בְּמַאי? כְּגוֹן שֶׁשָּׁגַג בְּקָרְבָּן. וְרַבָּנַן: שִׁגְגַת קָרְבָּן לֹא שְׁמָהּ שְׁגָגָה.

וְרַבָּנַן, שְׁגָגָה בְּמַאי? רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: כֵּיוָן שֶׁשָּׁגַג בִּכְרֵת, אַף עַל פִּי שֶׁהֶזִיד בְּלָאו. וְרֵישׁ לָקִישׁ אָמַר עַד שֶׁיִּשְׁגּוֹג בְּלָאו וְכָרֵת. אָמַר רָבָא: מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ — אָמַר קְרָא: "אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָה בִּשְׁגָגָה וְאָשֵׁם" — עַד שֶׁיִּשְׁגּוֹג בְּלָאו וְכָרֵת שֶׁבָּהּ.

וְרַבִּי יוֹחָנָן, הַאי קְרָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ מַאי עָבֵיד לֵיהּ? מִיבָּעֵי לֵיהּ לְכִדְתַנְיָא: "מֵעַם הָאָרֶץ" — פָּרָט לִמְשׁוּמָּד. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: "אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָה בִּשְׁגָגָה וְאָשֵׁם". הַשָּׁב מִידִיעָתוֹ — מֵבִיא קָרְבָּן עַל שִׁגְגָתוֹ, לֹא שָׁב מִידִיעָתוֹ — אֵינוֹ מֵבִיא קָרְבָּן עַל שִׁגְגָתוֹ.

תְּנַן: אֲבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת. וְהֵוֵינַן בַּהּ: מְנָיְנָא לְמָה לִי? וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שֶׁאִם עָשָׂאן כּוּלָּן בְּהֶעְלֵם אֶחָד — חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ — בִּזְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת.

בִּשְׁלָמָא לְרַבִּי יוֹחָנָן, דְּאָמַר כֵּיוָן שֶׁשָּׁגַג בִּכְרֵת אַף עַל פִּי שֶׁהֶזִיד בְּלָאו — מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ כְּגוֹן דְּיָדַע לַהּ לְשַׁבָּת בְּלָאו. אֶלָּא לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, דְּאָמַר עַד שֶׁיִּשְׁגּוֹג בְּלָאו וּבְכָרֵת — דְּיָדַע לֵיהּ לְשַׁבָּת בְּמַאי? דְּיָדְעָה בִּתְחוּמִין, וְאַלִּיבָּא דְּרַבִּי עֲקִיבָא.

מַאן תְּנָא לְהָא דְּתָנוּ רַבָּנַן: שָׁגַג בָּזֶה וּבָזֶה — זֶהוּ שׁוֹגֵג הָאָמוּר בַּתּוֹרָה. הֵזִיד בָּזֶה וּבָזֶה — זֶהוּ מֵזִיד הָאָמוּר בַּתּוֹרָה. שָׁגַג בְּשַׁבָּת וְהֵזִיד בִּמְלָאכוֹת, אוֹ שֶׁשָּׁגַג בִּמְלָאכוֹת וְהֵזִיד בְּשַׁבָּת,

אוֹ שֶׁאָמַר: יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁמְּלָאכָה זוֹ אֲסוּרָה, אֲבָל אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁחַיָּיבִין עָלֶיהָ קָרְבָּן אוֹ לֹא — חַיָּיב. כְּמַאן — כְּמוֹנְבַז.

אָמַר אַבָּיֵי: הַכֹּל מוֹדִים בִּשְׁבוּעַת בִּיטּוּי, שֶׁאֵין חַיָּיבִין עָלֶיהָ קָרְבָּן עַד שֶׁיִּשְׁגּוֹג בְּלָאו שֶׁבָּהּ. "הַכֹּל מוֹדִים", מַאן — רַבִּי יוֹחָנָן. פְּשִׁיטָא, כִּי קָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הֵיכָא דְּאִיכָּא כָּרֵת, אֲבָל הָכָא דְּלֵיכָּא כָּרֵת — לָא!

סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא, הוֹאִיל וְחַיָּיב קָרְבָּן — חִידּוּשׁ הוּא, דְּבָכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ לָא אַשְׁכְּחַן לָאו דְּמַיְיתֵי עֲלֵיהּ קָרְבָּן, וְהָכָא מַיְיתֵי — כִּי שָׁגַג בְּקָרְבָּן נָמֵי לִיחַיַּיב,

דף סט:

קָא מַשְׁמַע לַן. מֵיתִיבִי: אֵיזוֹהִי שִׁגְגַת שְׁבוּעַת בִּיטּוּי לְשֶׁעָבַר — שֶׁאִם אָמַר "יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁשְּׁבוּעָה זוֹ אֲסוּרָה, אֲבָל אֵינִי יוֹדֵעַ אִם חַיָּיבִין עָלֶיהָ קָרְבָּן אוֹ לֹא" — חַיָּיב! הָא מַנִּי? — מוֹנְבַז הִיא.

(לִישָּׁנָא אַחֲרִינָא: מַנִּי? אִילֵימָא מוֹנְבַז — פְּשִׁיטָא, הַשְׁתָּא בְּכָל הַתּוֹרָה דְּלָאו חִידּוּשׁ הוּא אָמַר שִׁגְגַת קָרְבָּן שְׁמָהּ שִׁגְגָה, הָכָא דְּחִידּוּשׁ הוּא — לֹא כָּל שֶׁכֵּן?! אֶלָּא לָאו רַבָּנָן הִיא, וּתְיוּבְתָּא דְּאַבָּיֵי! תְּיוּבְתָּא.)

וְאָמַר אַבָּיֵי: הַכֹּל מוֹדִים בְּתִרוּמָה שֶׁאֵין חַיָּיבִין עָלֶיהָ חוֹמֶשׁ עַד שֶׁיִּשְׁגּוֹג בְּלָאו שֶׁבָּהּ. "הַכֹּל מוֹדִים" מַאן? — רַבִּי יוֹחָנָן. פְּשִׁיטָא! כִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הֵיכָא דְּאִיכָּא כָּרֵת, הֵיכָא דְּלֵיכָּא כָּרֵת לָא! מַהוּ דְּתֵימָא: מִיתָה בְּמָקוֹם כָּרֵת עוֹמֶדֶת, וְכִי שָׁגַג בְּמִיתָה נָמֵי לִיחַיַּיב — קָא מַשְׁמַע לַן. רָבָא אָמַר: מִיתָה בְּמָקוֹם כָּרֵת עוֹמֶדֶת וְחוֹמֶשׁ בְּמָקוֹם קָרְבָּן קָאֵי.

אָמַר רַב הוּנָא: הָיָה מְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ אוֹ בַּמִּדְבָּר וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵימָתַי שַׁבָּת, מוֹנֶה שִׁשָּׁה יָמִים וּמְשַׁמֵּר יוֹם אֶחָד. חִיָּיא בַּר רַב אוֹמֵר: מְשַׁמֵּר יוֹם אֶחָד, וּמוֹנֶה שִׁשָּׁה. בְּמַאי קָמִיפַּלְגִי — מָר סָבַר כִּבְרָיְיתוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמָר סָבַר כְּאָדָם הָרִאשׁוֹן. מֵיתִיבִי: הָיָה מְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵימָתַי שַׁבָּת מְשַׁמֵּר יוֹם אֶחָד לְשִׁשָּׁה. מַאי לָאו, מוֹנֶה שִׁשָּׁה וּמְשַׁמֵּר יוֹם אֶחָד?! לָא, מְשַׁמֵּר יוֹם אֶחָד וּמוֹנֶה שִׁשָּׁה.

אִי הָכִי "מְשַׁמֵּר יוֹם אֶחָד לְשִׁשָּׁה" — "מְשַׁמֵּר יוֹם אֶחָד וּמוֹנֶה שִׁשָּׁה" מִיבָּעֵי לֵיהּ. וְעוֹד, תַּנְיָא: הָיָה מְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ אוֹ בַּמִּדְבָּר וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵימָתַי שַׁבָּת, מוֹנֶה שִׁשָּׁה וּמְשַׁמֵּר יוֹם אֶחָד, תְּיוּבְתָּא דְּרַבִּי חִיָּיא בַּר רַב! תְּיוּבְתָּא.

אָמַר רָבָא: בְּכָל יוֹם וְיוֹם עוֹשֶׂה לוֹ כְּדֵי פַּרְנָסָתוֹ [בַּר מֵהָהוּא יוֹמָא]. וְהָהוּא יוֹמָא לֵימוֹת?! דְּעָבֵיד מֵאָתְמוֹל שְׁתֵּי פַּרְנָסוֹת. וְדֵילְמָא מֵאָתְמוֹל שַׁבָּת הֲוַאי! אֶלָּא כָּל יוֹם וְיוֹם עוֹשֶׂה לוֹ פַּרְנָסָתוֹ, אֲפִילּוּ הָהוּא יוֹמָא. וְהָהוּא יוֹמָא בְּמַאי מִינְכַּר לֵיהּ? בְּקִידּוּשָׁא וְאַבְדָּלְתָּא.

אָמַר רָבָא: אִם הָיָה מַכִּיר מִקְצָת הַיּוֹם שֶׁיָּצָא בּוֹ, עוֹשֶׂה מְלָאכָה כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ. פְּשִׁיטָא! מַהוּ דְּתֵימָא: כֵּיוָן דְּשַׁבָּת לָא נָפֵיק, בְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא [נָמֵי] לָא נָפֵיק. וְהַאי, אִי נָמֵי בְּחַמְשָׁה בְּשַׁבְּתָא נָפֵיק — לִישְׁתְּרֵי לֵיהּ לְמֵיעְבַּד מְלָאכָה תְּרֵי יוֹמֵי — קָא מַשְׁמַע לַן זִימְנִין דְּמַשְׁכַּח שְׁיָירְתָּא וּמִקְּרֵי וְנָפֵיק.

הַיּוֹדֵעַ עִיקַּר שַׁבָּת: מְנָהֲנֵי מִילֵּי? אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: תְּרֵי קְרָאֵי כְּתִיבִי: "וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת", וּכְתִיב: "וְאֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ". הָא כֵּיצַד? "וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת" — שְׁמִירָה אַחַת לְשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה. "וְאֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ" — שְׁמִירָה אַחַת לְכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת.

מַתְקִיף לַהּ רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: אַדְרַבָּה, אֵיפְכָא מִסְתַּבְּרָא: "וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת" — שְׁמִירָה אַחַת לְכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת. "וְאֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ" — שְׁמִירָה אַחַת לְשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה. הַיּוֹדֵעַ שֶׁהוּא שַׁבָּת.

דף ע.

מַאי שְׁנָא רֵישָׁא וּמַאי שְׁנָא סֵיפָא? אָמַר רַב סְפָרָא: כָּאן — מִידִיעַת שַׁבָּת הוּא פּוֹרֵשׁ, וְכָאן — מִידִיעַת מְלָאכָה הוּא פּוֹרֵשׁ. אָמַר לֵיהּ רַב נַחְמָן: כְּלוּם פֵּרֵישׁ מִשַּׁבָּת אֶלָּא מִשּׁוּם מְלָאכוֹת, וּכְלוּם פֵּרֵישׁ מִמְּלָאכוֹת אֶלָּא מִשּׁוּם שַׁבָּת! אֶלָּא אָמַר רַב נַחְמָן: קָרְבָּן דְּחַיֵּיב רַחֲמָנָא אַמַּאי — אַשְׁגָּגָה. הָתָם חָדָא שְׁגָגָה, הָכָא טוּבָא שְׁגָגוֹת הָווֹיִין.

חַיָּיב עַל כָּל מְלָאכָה וּמְלָאכָה: חִילּוּק מְלָאכוֹת מְנָלַן? אָמַר שְׁמוּאֵל, אָמַר קְרָא: "מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת" — הַתּוֹרָה רִבְּתָה מִיתוֹת הַרְבֵּה עַל חִילּוּל אֶחָד. הַאי בְּמֵזִיד כְּתִיב! אִם אֵינוֹ עִנְיָן לְמֵזִיד, דִּכְתִיב: "כָּל הָעֹשֶׂה מְלָאכָה יוּמָת", תְּנֵהוּ עִנְיָן לְשׁוֹגֵג. וּמַאי "יוּמָת"? — יוּמַת בְּמָמוֹן.

וְתִיפּוֹק לֵיהּ חִילּוּק מְלָאכוֹת מֵהֵיכָא דְּנָפְקָא לֵיהּ לְרַבִּי נָתָן! דְּתַנְיָא, רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: "לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת" מַה תַּלְמוּד לוֹמַר? לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר "וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵלֶּה הַדְּבָרִים וְגוֹ' שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה". "דְּבָרִים", "הַדְּבָרִים", "אֵלֶּה הַדְּבָרִים" — אֵלּוּ שִׁלְשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת שֶׁנֶּאֶמְרוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי.

יָכוֹל עֶשְׂאָן כּוּלָּן בְּהֶעֱלֵם אֶחָד אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת? תַּלְמוּד לוֹמַר: "בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבֹּת". וַעֲדַיִין אֲנִי אוֹמֵר: עַל חֲרִישָׁה וְעַל קְצִירָה חַיָּיב שְׁתַּיִם, וְעַל כּוּלָּן אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת?! תַּלְמוּד לוֹמַר: "לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ" — הַבְעָרָה בַּכְּלָל הָיְתָה, וְלָמָּה יָצְאת? — לְהַקִּישׁ אֵלֶיהָ וְלוֹמַר לָךְ: מָה הַבְעָרָה שֶׁהִיא אַב מְלָאכָה וְחַיָּיבִין עָלֶיהָ בִּפְנֵי עַצְמָהּ, אַף כֹּל שֶׁהִיא אַב מְלָאכָה — חַיָּיבִין עָלֶיהָ בִּפְנֵי עַצְמָהּ.

שְׁמוּאֵל סָבַר לַהּ כְּרַבִּי יוֹסֵי, דְּאָמַר: הַבְעָרָה — לְלָאו יָצְאת. דְּתַנְיָא: הַבְעָרָה — לְלָאו יָצְאת, דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: לְחַלֵּק יָצְאת.

וְתִיפּוֹק לֵיהּ לְחִלּוּק מְלָאכוֹת מֵהֵיכָא דְּנָפְקָא לֵיהּ לְרַבִּי יוֹסֵי! דְּתַנְיָא, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: "וְעָשָׂה מֵאַחַת מֵהֶנָּה", פְּעָמִים שֶׁחַיָּיבִים אַחַת עַל כּוּלָּן, וּפְעָמִים שֶׁחַיָּיבִין עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא: מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי, "אַחַת" "מֵאַחַת", "הַנָּה" "מֵהֶנָּה" — אַחַת שֶׁהִיא הַנָּה, הֵנָּה שֶׁהִיא אַחַת.

"אַחַת" — שִׁמְעוֹן. "מֵאַחַת" —

דף ע:

שֵׁם מִשִּׁמְעוֹן. "הַנָּה" — אָבוֹת, "מֵהֶנָּה" — תּוֹלָדוֹת. "אַחַת שֶׁהִיא הַנָּה" — זְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת. "הַנָּה שֶׁהִיא אַחַת" — שִׁגְגַת שַׁבָּת וּזְדוֹן מְלָאכוֹת. וּשְׁמוּאֵל, "אַחַת שֶׁהִיא הַנָּה" וְ"הַנָּה שֶׁהִיא אַחַת" לָא מַשְׁמַע לֵיהּ.

בָּעָא מִינֵּיהּ רָבָא מֵרַב נַחְמָן: הֶעְלֵם זֶה וָזֶה בְּיָדוֹ, מַהוּ? אָמַר לֵיהּ: הֲרֵי הֶעְלֵם שַׁבָּת בְּיָדוֹ, וְאֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת. אַדְּרַבָּה, הֲרֵי הֶעְלֵם מְלָאכוֹת בְּיָדוֹ וְחַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת! אֶלָּא אָמַר רַב אָשֵׁי: חָזִינַן, אִי מִשּׁוּם שַׁבָּת קָא פָּרֵישׁ — הֲרֵי הֶעְלֵם שַׁבָּת בְּיָדוֹ וְאֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת, וְאִי מִשּׁוּם מְלָאכָה קָפָרֵישׁ — הֲרֵי הֶעְלֵם מְלָאכוֹת בְּיָדוֹ וְחַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. אֲמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אָשֵׁי: כְּלוּם פֵּרֵישׁ מִשַּׁבָּת אֶלָּא מִשּׁוּם מְלָאכוֹת, כְּלוּם פֵּרֵישׁ מִמְּלָאכוֹת אֶלָּא מִשּׁוּם שַׁבָּת — אֶלָּא לָא שְׁנָא.

תָּנַן: אֲבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת, וְהָוֵינַן בַּהּ: מְנָיְנָא לְמָה לִי? וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שֶׁאִם עָשָׂאן כּוּלָּן בְּהֶעְלֵם אֶחָד — חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. אִי אָמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא הֶעְלֵם זֶה וָזֶה בְּיָדוֹ חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת — שַׁפִּיר, אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ הֶעְלֵם שַׁבָּת בְּיָדוֹ אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת, הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ — בִּזְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת!

הָנִיחָא אִי סָבַר לַהּ כְּרַבִּי יוֹחָנָן, דְּאָמַר כֵּיוָן שֶׁשָּׁגַג בְּכָרֵת אַף עַל פִּי שֶׁהֶזִיד בְּלָאו, מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ דְּיָדַע לֵיהּ לְשַׁבָּת בְּלָאו. אֶלָּא אִי סָבַר לַהּ כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, דְּאָמַר עַד שֶׁיִּשְׁגּוֹג בְּלָאו וְכָרֵת — דְּיָדַע לֵיהּ לְשַׁבָּת בְּמַאי? דְּיָדַע לֵהּ בִּתְחוּמִין, וְאַלִּיבָּא דְּרַבִּי עֲקִיבָא.

אָמַר רָבָא: קָצַר וְטָחַן כִּגְרוֹגֶרֶת בְּשִׁגְגַת שַׁבָּת וּזְדוֹן מְלָאכוֹת, וְחָזַר וְקָצַר וְטָחַן כִּגְרוֹגֶרֶת בִּזְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת, וְנוֹדַע לוֹ עַל קְצִירָה וּטְחִינָה שֶׁל שִׁגְגַת שַׁבָּת וּזְדוֹן מְלָאכוֹת, וְחָזַר וְנוֹדַע לוֹ עַל קְצִירָה וְעַל טְחִינָה שֶׁל זְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת —

דף עא.

קְצִירָה גּוֹרֶרֶת קְצִירָה, וּטְחִינָה גּוֹרֶרֶת טְחִינָה. אֲבָל נוֹדַע לוֹ עַל קְצִירָה שֶׁל זְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת — קְצִירָה גּוֹרֶרֶת קְצִירָה וּטְחִינָה שֶׁעִמָּהּ, וּטְחִינָה שֶׁכְּנֶגְדָּהּ בְּמִקּוֹמָהּ עוֹמֶדֶת.
אַבָּיֵי אָמַר: טְחִינָה נָמֵי גּוֹרֶרֶת טְחִינָה, שֵׁם טְחִינָה אַחַת הִיא. וּמִי אִית לֵיהּ לְרָבָא גְּרִירָה? וְהָא אִיתְּמַר: אָכַל שְׁנֵי זֵיתֵי חֵלֶב בְּהֶעְלֵם אֶחָד, וְנוֹדַע לוֹ עַל אַחַת מֵהֶן, וְחָזַר וְאָכַל כְּזַיִת בְּהֶעְלֵמוֹ שֶׁל שֵׁנִי. אָמַר רָבָא: הֵבִיא קָרְבָּן עַל רִאשׁוֹן — רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי מִתְכַּפְּרִין, שְׁלִישִׁי אֵינוֹ מִתְכַּפֵּר.
הֵבִיא קָרְבָּן עַל הַשְּׁלִישִׁי — שְׁלִישִׁי וְשֵׁנִי מִתְכַּפְּרִין, רִאשׁוֹן אֵינוֹ מִתְכַּפֵּר. הֵבִיא קָרְבָּן עַל הָאֶמְצָעִי — נִתְכַּפְּרוּ כּוּלָּן. אַבָּיֵי אָמַר: אֲפִילּוּ הֵבִיא קָרְבָּן עַל אֶחָד מֵהֶן — נִתְכַּפְּרוּ כּוּלָּן.
בָּתַר דְּשַׁמְעַהּ מֵאַבָּיֵי, סַבְרַהּ: אִי הָכִי, טְחִינָה נָמֵי תִּגְרֹר לִטְחִינָה! גְּרִירָה אִית לֵיהּ, גְּרִירָה דְּגְרִירָה לֵית לֵיהּ.
מֵילְתָא דְּפָשִׁיטָא לְהוּ לְאַבָּיֵי וְרָבָא מִבַּעְיָא לְרַבִּי זֵירָא. דְּבָעֵי רַבִּי זֵירָא מֵרַבִּי אַסִּי, וְאָמְרִי לַהּ בָּעָא מִינֵּיהּ רַבִּי יִרְמְיָה מֵרַבִּי זֵירָא: קָצַר וְטָחַן חֲצִי גְּרוֹגֶרֶת בְּשִׁגְגַת שַׁבָּת וּזְדוֹן מְלָאכוֹת, וְחָזַר וְקָצַר וְטָחַן חֲצִי גְּרוֹגֶרֶת בִּזְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת, מַהוּ שֶׁיִּצְטָרְפוּ? אֲמַר לֵיהּ: חֲלוּקִין לַחֲטָאוֹת, וְלֹא מִצְטָרְפִין.
וְכָל הֵיכָא דַּחֲלוּקִין לַחֲטָאוֹת לָא מִצְטָרְפִי? וְהָתְנַן: אָכַל חֵלֶב וְחֵלֶב בְּהֶעְלֵם אֶחָד — אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת. אָכַל חֵלֶב וָדָם וְנוֹתָר וּפִגּוּל בְּהֶעְלֵם אֶחָד — חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, זֶה חוֹמֶר בְּמִינִין הַרְבֵּה מִמִּין אֶחָד. וְזֶה חוֹמֶר בְּמִין אֶחָד מִמִּינִין הַרְבֵּה: שֶׁאִם אָכַל חֲצִי זַיִת וְחָזַר וְאָכַל חֲצִי זַיִת מִמִּין אֶחָד — חַיָּיב, מִשְּׁנֵי מִינִין — פָּטוּר.
וְהָוֵינַן בַּהּ: מִמִּין אֶחָד חַיָּיב צְרִיכָא לְמֵימַר? וְאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ מְשׁוּם בַּר תּוּטֵנִי: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — כְּגוֹן שֶׁאֲכָלוֹ בִּשְׁנֵי תַּמְחוּיִין, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הִיא, דְּאָמַר תַּמְחוּיִין מְחַלְּקִין. מַהוּ דְּתֵימָא אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֵּין לְקוּלָּא בֵּין לְחוּמְרָא — קָא מַשְׁמַע לַן דְּלָקוּלָּא לָא אָמַר, לְחוּמְרָא קָאָמַר.
וְהָא הָכָא דַּחֲלוּקִין לַחֲטָאוֹת, וְקָא מִצְטָרְפִי! אָמַר לֵיהּ: מָר אַרֵישָׁא מַתְנֵי לַהּ וְקַשְׁיָא לֵיהּ. אֲנַן אַסֵּיפָא מַתְנִינַן לַהּ, וְלָא קַשְׁיָא לַן: מִשְּׁנֵי מִינִין פָּטוּר, צְרִיכָה לְמֵימַר? וְאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ מְשׁוּם בַּר תּוּטֵנִי לְעוֹלָם מִמִּין אֶחָד. וְאַמַּאי קָרֵי לֵיהּ "שְׁנֵי מִינִין" — שֶׁאֲכָלוֹ בִּשְׁנֵי תַּמְחוּיִין, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הִיא דְּאָמַר תַּמְחוּיִין מְחַלְּקִין. וְהָא קָא מַשְׁמַע לַן: דְּאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֵּין לְקוּלָּא בֵּין לְחוּמְרָא.
מִדְּסֵיפָא מִין אֶחָד וּשְׁנֵי תַּמְחוּיִין,

דף עא:

מִכְּלָל דְּרֵישָׁא מִין אֶחָד וְתַמְחוּי אֶחָד. מִין אֶחָד וְתַמְחוּי אֶחָד צְרִיכָא לְמֵימַר?! אָמַר רַב הוּנָא: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — כְּגוֹן שֶׁהָיְתָה לוֹ יְדִיעָה בֵּינְתַיִים. וְרַבָּן גַּמְלִיאֵל הִיא דְּאָמַר: אֵין יְדִיעָה לַחֲצִי שִׁיעוּר.

אִיתְמַר: אָכַל שְׁנֵי זֵיתֵי חֵלֶב בְּהֶעְלֵם אֶחָד, וְנוֹדַע לוֹ עַל הָרִאשׁוֹן, וְחָזַר וְנוֹדַע לוֹ עַל הַשֵּׁנִי. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: חַיָּיב שְׁתַּיִם. וְרֵישׁ לָקִישׁ אָמַר: אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר חַיָּיב: ״עַל חַטָּאתוֹ ... וְהֵבִיא״. וְרֵישׁ לָקִישׁ אָמַר פָּטוּר: ״מֵחַטָּאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ״.

וְרֵישׁ לָקִישׁ, הָכְתִיב: ״עַל חַטָּאתוֹ ... וְהֵבִיא״! הַהוּא לְאַחַר כַּפָּרָה. וּלְרַבִּי יוֹחָנָן נָמֵי, הָכְתִיב: ״מֵחַטָּאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ״! הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — כְּגוֹן שֶׁאָכַל כְּזַיִת וּמֶחֱצָה, וְנוֹדַע לוֹ עַל כְּזַיִת, וְחָזַר וְאָכַל כַּחֲצִי זַיִת אַחַר בְּהֶעְלֵמוֹ שֶׁל שֵׁנִי. מַהוּ דְּתֵימָא לִיצְטָרְפוּ — קָא מַשְׁמַע לַן.

אָמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אָשֵׁי: דְּאִיתְיְדַע לֵיהּ קוֹדֶם הַפְּרָשָׁה פְּלִיגִי, וּבְהָא פְּלִיגִי: דְּמָר סָבַר יְדִיעוֹת מְחַלְּקוֹת, וּמָר סָבַר הַפְּרָשׁוֹת מְחַלְּקוֹת, אֲבָל לְאַחַר הַפְּרָשָׁה מוֹדֵי לֵיהּ רֵישׁ לָקִישׁ לְרַבִּי יוֹחָנָן דְּחַיָּיב שְׁתַּיִם. אוֹ דִילְמָא דְּאִיתְיְדַע לֵיהּ לְאַחַר הַפְּרָשָׁה פְּלִיגִי, וּבְהָא פְּלִיגִי: דְּמָר סָבַר הַפְּרָשׁוֹת מְחַלְּקוֹת, וּמָר סָבַר כַּפָּרוֹת מְחַלְּקוֹת. אֲבָל קוֹדֶם הַפְּרָשָׁה מוֹדֵי לֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן לְרֵישׁ לָקִישׁ דְּאֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת. אוֹ דִילְמָא בֵּין בָּזוֹ וּבֵין בָּזוֹ מְחַלְּקֶת?

אָמַר לֵיהּ: מִסְתַּבְּרָא בֵּין בָּזוֹ וּבֵין בָּזוֹ מְחַלְּקֶת. דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ קוֹדֶם הַפְּרָשָׁה פְּלִיגִי, אֲבָל לְאַחַר הַפְּרָשָׁה מוֹדֶה לֵיהּ רֵישׁ לָקִישׁ לְרַבִּי יוֹחָנָן דְּחַיָּיב שְׁתַּיִם — אַדְּמוֹקֵים לֵיהּ קְרָא לְאַחַר כַּפָּרָה, לוֹקְמֵיהּ לְאַחַר הַפְּרָשָׁה! וְאִי אַחַר הַפְּרָשָׁה פְּלִיגִי, אֲבָל קוֹדֶם הַפְּרָשָׁה מוֹדֶה לֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן לְרֵישׁ לָקִישׁ דְּאֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת, אַדְּמוֹקֵי לֵיהּ קְרָא בִּכְזַיִת וּמֶחֱצָה, לוֹקְמֵיהּ קוֹדֶם הַפְּרָשָׁה!

וְדִילְמָא סַפּוּקֵי מְסַפְּקָא לֵיהּ, וְ״אִם תִּימְצֵי לוֹמַר״ קָאָמַר: אִם תִּימְצֵי לוֹמַר קוֹדֶם הַפְּרָשָׁה פְּלִיגִי בַּהּ, רַבִּי יוֹחָנָן הֵיכִי מוֹקֵי לֵיהּ לִקְרָא — בִּכְזַיִת וּמֶחֱצָה. וְאִם תִּימְצֵי לוֹמַר לְאַחַר הַפְּרָשָׁה פְּלִיגִי, רֵישׁ לָקִישׁ הֵיכִי מוֹקֵי לֵיהּ לִקְרָא — בִּלְאַחַר כַּפָּרָה.

אָמַר עוּלָּא: לְמַאן דְּאָמַר אָשָׁם וַדַּאי, לָא בָּעֵי יְדִיעָה בַּתְּחִילָּה,

דף עב.

בָּעַל חָמֵשׁ בְּעִילוֹת בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה — אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת. מַתְקִיף לַהּ רַב הַמְנוּנָא: אֶלָּא מֵעַתָּה בָּעַל וְחָזַר וּבָעַל וְהִפְרִישׁ קָרְבָּן, וְאָמַר: הַמְתִּינוּ לִי עַד שֶׁאֶבְעוֹל, הָכִי נָמֵי דְּאֵינוֹ

חַיָּיב אֶלָּא אַחַת? אֲמַר לֵיהּ: מַעֲשֶׂה דִּלְאַחַר הַפְּרָשָׁה קָאָמְרַתְּ?! מַעֲשֶׂה דִּלְאַחַר הַפְּרָשָׁה לָא קָאָמֵינָא.

כִּי אֲתָא רַב דִּימִי אָמַר: לְמַאן דְּאָמַר אָשָׁם וַדַּאי בָּעֵי יְדִיעָה בַּתְּחִלָּה, בָּעַל חָמֵשׁ בְּעִילוֹת בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה — חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. אֲמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: הֲרֵי חַטָּאת, דְּבָעֵינַן יְדִיעָה בַּתְּחִלָּה, וּפְלִיגִי רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ! אִישְׁתִּיק. אֲמַר לֵיהּ: דִּלְמָא בְּמַעֲשֶׂה דִּלְאַחַר הַפְּרָשָׁה קָאָמְרַתְּ, וְכִדְרַב הַמְנוּנָא? אֲמַר לֵיהּ: אִין.

כִּי אֲתָא רָבִין, אָמַר: הַכֹּל מוֹדִים בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה, וְהַכֹּל מוֹדִים בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה, וּמַחְלוֹקֶת בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה. הַכֹּל מוֹדִים בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה דְּאֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת — כִּדְעוּלָּא. וְהַכֹּל מוֹדִים בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה דְּחַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת — כְּרַב הַמְנוּנָא. וּמַחְלוֹקֶת בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה — לְמַאן דְּאָמַר אָשָׁם וַדַּאי בָּעֵי יְדִיעָה בַּתְּחִלָּה, מַחֲלוֹקֶת דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ.

אִיתְּמַר:

דף עב:

נִתְכַּוֵּין לְהַגְבִּיהַּ אֶת הַתָּלוּשׁ, וְחָתַךְ אֶת הַמְחוּבָּר — פָּטוּר. לְחַתּוֹךְ אֶת הַתָּלוּשׁ, וְחָתַךְ אֶת הַמְחוּבָּר, רָבָא אָמַר: פָּטוּר. אַבָּיֵי אָמַר: חַיָּיב. רָבָא אָמַר פָּטוּר — דְּהָא לָא מִיכַּוֵּון לַחֲתִיכָה דְּאִיסּוּרָא. אַבָּיֵי אָמַר חַיָּיב — דְּהָא קָמִיכַּוֵּין לַחֲתִיכָה בְּעָלְמָא.

אָמַר רָבָא: מָנָא אָמֵינָא לַהּ? דְּתַנְיָא: חוֹמֶר שַׁבָּת מִשְּׁאָר מִצְוֹת, וְחוֹמֶר שְׁאָר מִצְוֹת מִשַּׁבָּת. חוֹמֶר שַׁבָּת מִשְּׁאָר מִצְוֹת, שֶׁהַשַּׁבָּת עָשָׂה שְׁתַּיִם בְּהֶעְלֵם אֶחָד — חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁאָר מִצְוֹת. וְחוֹמֶר שְׁאָר מִצְוֹת מִשַּׁבָּת — שֶׁבִּשְׁאָר מִצְוֹת שָׁגַג בְּלֹא מִתְכַּוֵּין — חַיָּיב, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשַׁבָּת.

אָמַר מָר: חוֹמֶר שַׁבָּת מִשְּׁאָר מִצְוֹת, שֶׁהַשַּׁבָּת עָשָׂה שְׁתַּיִם בְּהֶעְלֵם אֶחָד — חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁאָר מִצְוֹת. הֵיכִי דָּמֵי? אִילֵימָא דַּעֲבַד קְצִירָה וּטְחִינָה, דִּכְוותַהּ גַּבֵּי שְׁאָר מִצְוֹת אֲכַל חֵלֶב וְדָם. הָכָא תַּרְתֵּי מִיחַיַּיב, וְהָכָא תַּרְתֵּי מִיחַיַּיב! אֶלָּא שְׁאָר מִצְוֹת דְּלָא מִיחַיַּיב אֶלָּא חָדָא הֵיכִי דָּמֵי — דַּאֲכַל חֵלֶב וְחֵלֶב. דִּכְוותַהּ גַּבֵּי שַׁבָּת — דַּעֲבַד קְצִירָה וּקְצִירָה, הָכָא חָדָא מִיחַיַּיב, וְהָכָא חָדָא מִיחַיַּיב!

לְעוֹלָם דַּעֲבַד קְצִירָה וּטְחִינָה, וּמַאי "מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁאָר מִצְוֹת" — אַעֲבוֹדָה זָרָה, וְכִדְרַבִּי אַמֵּי. דְּאָמַר רַבִּי אַמֵּי: זִיבַּח וְקִיטֵּר וְנִיסֵּךְ בְּהַעֲלָמָה אַחַת — אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת.

בְּמַאי אוֹקֵימְתַּהּ — בַּעֲבוֹדָה זָרָה? אֵימָא סֵיפָא: חוֹמֶר בִּשְׁאָר מִצְוֹת, שֶׁבִּשְׁאָר מִצְוֹת שָׁגַג בְּלֹא מִתְכַּוֵּין — חַיָּיב, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשַׁבָּת — הַאי שָׁגַג בְּלֹא מִתְכַּוֵּין דַּעֲבוֹדָה זָרָה הֵיכִי

דְּמֵי? אִילֵימָא כְּסָבוּר בֵּית הַכְּנֶסֶת הוּא וְהִשְׁתַּחֲוָה לָהּ — הֲרֵי לִבּוֹ לַשָּׁמַיִם. וְאֶלָּא דְּחָזֵי אִנְדְּרְטָא וְסָגִיד לַהּ, הֵיכִי דָּמֵי? אִי דְּקַבְּלַהּ עֲלֵיהּ בֶּאֱלוֹהַּ — מֵזִיד הוּא. וְאִי דְּלָא קַבְּלַהּ עֲלֵיהּ בֶּאֱלוֹהַּ — לָאו כְּלוּם הוּא.

אֶלָּא מַאַהֲבָה וּמִיִּרְאָה. הָנִיחָא לְאַבָּיֵי, דְּאָמַר חַיָּיב. אֶלָּא לְרָבָא דְּאָמַר פָּטוּר, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? אֶלָּא בְּאוֹמֵר ״מוּתָּר״. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשַׁבָּת דְּפָטוּר — לִגְמָרֵי.

עַד כָּאן לָא בָּעָא מִינֵּיהּ רָבָא מֵרַב נַחְמָן, אֶלָּא אִי לְחַיּוֹבֵי חֲדָא, אִי לְחַיּוֹבֵי תַּרְתֵּי, אֲבָל מִפְּטָרֵיהּ לִגְמָרֵי — לָא.

דף עג.

אֶלָּא לָאו, רֵישָׁא בַּעֲבוֹדָה זָרָה וְסֵיפָא בִּשְׁאָר מִצְוֹת. וְשָׁגַג בְּלֹא מִתְכַּוֵּין בִּשְׁאָר מִצְוֹת הֵיכִי דָּמֵי? — דְּסָבוּר דְּשׁוּמָן הוּא, וַאֲכָלוֹ. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשַׁבָּת דְּפָטוּר, דְּנִתְכַּוֵּון לַחְתּוֹךְ אֶת הַתְּלוּשׁ וְחָתַךְ אֶת הַמְחוּבָּר פָּטוּר. וְאַבָּיֵי שָׁגַג בְּלֹא מִתְכַּוֵּין הֵיכִי דָּמֵי? — דְּסָבוּר רוֹק הוּא, וּבְלָעוֹ. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשַׁבָּת, דְּפָטוּר, דְּנִתְכַּוֵּון לְהַגְבִּיהַּ אֶת הַתְּלוּשׁ וְחָתַךְ אֶת הַמְחוּבָּר פָּטוּר. אֲבָל נִתְכַּוֵּון לַחְתּוֹךְ אֶת הַתְּלוּשׁ וְחָתַךְ אֶת הַמְחוּבָּר — חַיָּיב.

אִיתְמַר: נִתְכַּוֵּון לִזְרוֹק שְׁתַּיִם וְזָרַק אַרְבַּע, רָבָא אָמַר: פָּטוּר. אַבָּיֵי אָמַר: חַיָּיב. רָבָא אָמַר פָּטוּר — דְּלָא קָמִיכַּוֵּין לִזְרִיקָה דְּאַרְבַּע. אַבָּיֵי אָמַר חַיָּיב — דְּהָא קָמִיכַּוֵּין לִזְרִיקָה בְּעָלְמָא. כְּסָבוּר רְשׁוּת הַיָּחִיד, וְנִמְצֵאת רְשׁוּת הָרַבִּים — רָבָא אָמַר: פָּטוּר, וְאַבָּיֵי אָמַר: חַיָּיב. רָבָא אָמַר פָּטוּר — דְּהָא לָא מִיכַּוֵּין לִזְרִיקָה דְּאִיסּוּרָא. וְאַבָּיֵי אָמַר חַיָּיב — דְּהָא קָא מִיכַּוֵּין לִזְרִיקָה בְּעָלְמָא.

וּצְרִיכָא: דְּאִי אִשְׁמְעִינַן קַמַּיְיתָא, בְּהַהִיא קָאָמַר רָבָא — דְּהָא לָא קָמִיכַּוֵּין לַחֲתִיכָה דְּאִיסּוּרָא. אֲבָל נִתְכַּוֵּון לִזְרוֹק שְׁתַּיִם וְזָרַק אַרְבַּע, דְּאַרְבַּע בְּלָא תַּרְתֵּי לָא מִיזְדָּרְקִי לֵיהּ, אֵימָא מוֹדֶה לֵיהּ לְאַבָּיֵי. וְאִי אַשְׁמְעִינַן בְּהָא, בְּהָא קָאָמַר רָבָא — דְּהָא לָא קָמִיכַּוֵּין לִזְרִיקָה דְּאַרְבַּע, אֲבָל כְּסָבוּר רְשׁוּת הַיָּחִיד וְנִמְצָא רְשׁוּת הָרַבִּים, דְּמִכַּוֵּין לִזְרִיקָה דְּאַרְבַּע — אֵימָא מוֹדֵי לֵיהּ לְאַבָּיֵי, צְרִיכָא.

תְּנַן ״אֲבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת״, וְהָוֵינַן בַּהּ: מְנָיָנָא לְמָה לִי? וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שֶׁאִם עָשָׂאן כּוּלָּם בְּהֶעְלֵם אֶחָד — חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, בִּשְׁלָמָא לְאַבָּיֵי דְּאָמַר כִּי הַאי גַּוְונָא חַיָּיב, מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ דְּיָדַע אִסּוּרָא דְּשַׁבָּת וְיָדַע (לַהּ) אִיסּוּר מְלָאכוֹת, וְקָא טָעֵי בְּשִׁיעוּרִין. אֶלָּא לְרָבָא דְּאָמַר פָּטוּר, הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ בִּזְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת?

הָנִיחָא אִי סָבַר לַהּ כְּרַבִּי יוֹחָנָן, דְּאָמַר כֵּיוָן שֶׁשָּׁגַג בְּכָרֵת, אַף עַל פִּי שֶׁהֶזִיד בְּלָאו — מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ דְּיָדַע לַהּ לְשַׁבָּת בְּלָאו. אֶלָּא אִי סָבַר לַהּ כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, דְּאָמַר עַד שֶׁיִּשְׁגּוֹג בְּלָאו וְכָרֵת, דְּיָדַע לַהּ לְשַׁבָּת בְּמַאי? דְּיָדַע לַהּ בִּתְחוּמִין, וְאַלִּיבָּא דְּרַבִּי עֲקִיבָא.

מַתְנִי׳ אָבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת: הַזּוֹרֵעַ, וְהַחוֹרֵשׁ, וְהַקּוֹצֵר, וְהַמְעַמֵּר, וְהַדָּשׁ, וְהַזּוֹרֶה. הַבּוֹרֵר, הַטּוֹחֵן, וְהַמְרַקֵּד, וְהַלָּשׁ, וְהָאוֹפֶה.

הַגּוֹזֵז אֶת הַצֶּמֶר, הַמְלַבְּנוֹ, וְהַמְנַפְּצוֹ, וְהַצּוֹבְעוֹ, וְהַטּוֹוֶה, וְהַמֵּיסֵךְ, וְהָעוֹשֶׂה שְׁתֵּי בָתֵּי נִירִין, וְהָאוֹרֵג שְׁנֵי חוּטִין, וְהַפּוֹצֵעַ שְׁנֵי חוּטִין. הַקּוֹשֵׁר, וְהַמַּתִּיר, וְהַתּוֹפֵר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת, הַקּוֹרֵעַ עַל מְנָת לִתְפּוֹר [שְׁתֵּי תְּפִירוֹת].

הַצָּד צְבִי, הַשּׁוֹחֲטוֹ, וְהַמַּפְשִׁיטוֹ, הַמּוֹלְחוֹ, וְהַמְעַבֵּד אֶת עוֹרוֹ, וְהַמְמַחֵקוֹ, וְהַמְחַתְּכוֹ.

הַכּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, וְהַמּוֹחֵק עַל מְנָת לִכְתּוֹב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת. הַבּוֹנֶה, וְהַסּוֹתֵר, הַמְכַבֶּה, וְהַמַּבְעִיר, הַמַּכֶּה בְּפַטִּישׁ, הַמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת — הֲרֵי אֵלּוּ אָבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת.

דף עג:

גְּמָ׳ מְנָיְנָא לְמָה לִי? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שֶׁאִם עָשָׂאן כּוּלָּם בְּהֶעְלֵם אֶחָד — חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

הַזּוֹרֵעַ וְהַחוֹרֵשׁ. מִכְּדֵי מִכְרַב כָּרְבִי בְּרִישָׁא, לִיתְנֵי חוֹרֵשׁ וַהֲדַר לִיתְנֵי זוֹרֵעַ! תַּנָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל קָאֵי דְּזוֹרְעִי בְּרִישָׁא וַהֲדַר כָּרְבִי.

תָּנָא: הַזּוֹרֵעַ, וְהַזּוֹמֵר, וְהַנּוֹטֵעַ, וְהַמַּבְרִיךְ, וְהַמַּרְכִּיב — כּוּלָּן מְלָאכָה אַחַת הֵן. מַאי קָא מַשְׁמַע לַן? [וְהָא קָא מַשְׁמַע לַן] הָעוֹשֶׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה מֵעֵין מְלָאכָה אַחַת אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת. אָמַר רַבִּי אַחָא, אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אָשֵׁי, אָמַר רַבִּי אַמִּי: זוֹמֵר חַיָּיב מִשּׁוּם נוֹטֵעַ, וְהַנּוֹטֵעַ וְהַמַּבְרִיךְ וְהַמַּרְכִּיב חַיָּיב מִשּׁוּם זוֹרֵעַ. מִשּׁוּם זוֹרֵעַ אִין, מִשּׁוּם נוֹטֵעַ לָא? אֵימָא: אַף מִשּׁוּם זוֹרֵעַ.

אָמַר רַב כָּהֲנָא: זוֹמֵר וְצָרִיךְ לָעֵצִים — חַיָּיב שְׁתַּיִם: אַחַת מִשּׁוּם קוֹצֵר, וְאַחַת מִשּׁוּם נוֹטֵעַ. אָמַר רַב יוֹסֵף: הַאי מַאן דְּקָטֵל אַסְפַּסְתָּא חַיָּיב שְׁתַּיִם: אַחַת מִשּׁוּם קוֹצֵר, וְאַחַת מִשּׁוּם נוֹטֵעַ. אָמַר אַבָּיֵי: הַאי מַאן דְּקָנֵיב סִילְקָא חַיָּיב שְׁתַּיִם: אַחַת מִשּׁוּם קוֹצֵר, וְאַחַת מִשּׁוּם זוֹרֵעַ.

וְהַחוֹרֵשׁ. תָּנָא: הַחוֹרֵשׁ וְהַחוֹפֵר וְהַחוֹרֵץ כּוּלָּן מְלָאכָה אַחַת הֵן. אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: הָיְתָה לוֹ גֻּבְשׁוּשִׁית וּנְטָלָהּ, בַּבַּיִת — חַיָּיב מִשּׁוּם בּוֹנֶה, בַּשָּׂדֶה — חַיָּיב מִשּׁוּם חוֹרֵשׁ. אָמַר רָבָא: הָיְתָה לוֹ גּוּמָּא וּטְמָמָהּ, בַּבַּיִת — חַיָּיב מִשּׁוּם בּוֹנֶה, בַּשָּׂדֶה — מִשּׁוּם חוֹרֵשׁ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא: הַחוֹפֵר גּוּמָּא בְּשַׁבָּת וְאֵינוֹ צָרִיךְ אֶלָּא לַעֲפָרָהּ — פָּטוּר עָלֶיהָ. וַאֲפִילּוּ לְרַבִּי יְהוּדָה, דְּאָמַר מְלָאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ חַיָּיב עָלֶיהָ — הָנֵי מִילֵּי מְתַקֵּן, הַאי — מְקַלְקֵל הוּא.

וְהַקּוֹצֵר. תָּנָא: הַקּוֹצֵר, הַבּוֹצֵר, וְהַגּוֹדֵר וְהַמַּסִּיק, וְהָאוֹרֶה — כּוּלָּן מְלָאכָה אַחַת. אָמַר רַב פָּפָּא: הַאי מַאן דִּשְׁדָא פִּיסָּא לְדִיקְלָא וְאַתַּר תַּמְרֵי חַיָּיב שְׁתַּיִם: אַחַת מִשּׁוּם תּוֹלֵשׁ, וְאַחַת מִשּׁוּם מְפָרֵק. רַב אָשֵׁי אָמַר: אֵין דֶּרֶךְ תְּלִישָׁה בְּכָךְ, וְאֵין דֶּרֶךְ פְּרִיקָה בְּכָךְ.

וְהַמְעַמֵּר. אָמַר רָבָא: הַאי מַאן דְּכָנֵיף מִילְחָא מִמִּלְחָתָא חַיָּיב מִשּׁוּם מְעַמֵּר. אַבָּיֵי אָמַר: אֵין עִימּוּר אֶלָּא בְּגִידּוּלֵי קַרְקַע.

וְהַדָּשׁ. תָּנָא: הַדָּשׁ, וְהַמְנַפֵּץ, וְהַמְנַפֶּט — כּוּלָּן מְלָאכָה אַחַת הֵן.

הַזּוֹרֶה, הַבּוֹרֵר, וְהַטּוֹחֵן, וְהַמְרַקֵּד. הַיְינוּ זוֹרֶה, הַיְינוּ בּוֹרֵר, הַיְינוּ מְרַקֵּד. אַבָּיֵי וְרָבָא דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: כָּל מִילְּתָא דַּהֲוַאי בְּמִשְׁכָּן,

דף עד.

אַף עַל גַּב דְּאִיכָּא דְּדָמְיָא לַהּ — חָשֵׁיב לַהּ. וְלִיחְשֹׁב נָמֵי כּוֹתֵשׁ! אָמַר אַבָּיֵי: שֶׁכֵּן עָנִי אוֹכֵל פִּתּוֹ בְּלֹא כְּתִישָׁה. רָבָא אָמַר: הָא מַנִּי — רַבִּי הִיא, דְּאָמַר אֲבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת, וְאִי חָשֵׁיב כּוֹתֵשׁ הָוְיָא לֵיהּ אַרְבָּעִים. וְלַיפֵּיק חָדָא מֵהָנָךְ וּלְעַיֵּיל כּוֹתֵשׁ! אֶלָּא מְחַוְּורְתָא כְּדַאֲבָּיֵי.

תָּנוּ רַבָּנָן: הָיוּ לְפָנָיו מִינֵי אוֹכָלִין — בּוֹרֵר וְאוֹכֵל, בּוֹרֵר וּמַנִּיחַ. וְלֹא יִבְרוֹר, וְאִם בֵּירַר — חַיָּיב חַטָּאת. מַאי קָאָמַר? אָמַר עוּלָּא, הָכִי קָאָמַר: בּוֹרֵר וְאוֹכֵל לְבוֹ בַּיּוֹם, וּבוֹרֵר וּמַנִּיחַ לְבוֹ בַּיּוֹם. וּלְמָחָר לֹא יִבְרוֹר, וְאִם בֵּירַר — חַיָּיב חַטָּאת. מַתְקִיף לַהּ רַב חִסְדָּא: וְכִי מוּתָּר לֶאֱפוֹת לְבוֹ בַּיּוֹם? וְכִי מוּתָּר לְבַשֵּׁל לְבוֹ בַּיּוֹם?

אֶלָּא אָמַר רַב חִסְדָּא: בּוֹרֵר וְאוֹכֵל פָּחוֹת מִכְּשִׁיעוּר, בּוֹרֵר וּמַנִּיחַ פָּחוֹת מִכְּשִׁיעוּר. וּכְשִׁיעוּר לֹא יִבְרוֹר, וְאִם בֵּירַר — חַיָּיב חַטָּאת. מַתְקִיף לַהּ רַב יוֹסֵף: וְכִי מוּתָּר לֶאֱפוֹת פָּחוֹת מִכְּשִׁיעוּר? אֶלָּא אָמַר רַב יוֹסֵף: בּוֹרֵר וְאוֹכֵל בַּיָּד, בּוֹרֵר וּמַנִּיחַ בַּיָּד. בְּקַנּוֹן וּבְתַמְחוּי לֹא יִבְרוֹר, וְאִם בֵּירַר — פָּטוּר אֲבָל אָסוּר, וּבְנָפָה וּבְכַבָּרָה לֹא יִבְרוֹר, וְאִם בֵּירַר — חַיָּיב חַטָּאת.

מַתְקִיף לַהּ רַב הַמְנוּנָא: מִידֵּי קַנּוֹן וְתַמְחוּי קָתָנֵי? אֶלָּא אָמַר רַב הַמְנוּנָא: בּוֹרֵר וְאוֹכֵל אוֹכֶל מִתּוֹךְ הַפְּסוֹלֶת, בּוֹרֵר וּמַנִּיחַ אוֹכֶל מִתּוֹךְ הַפְּסוֹלֶת. פְּסוֹלֶת מִתּוֹךְ אוֹכֶל לֹא יִבְרוֹר, וְאִם בֵּירַר — חַיָּיב חַטָּאת. מַתְקִיף לַהּ אַבָּיֵי: מִידֵּי אוֹכֶל מִתּוֹךְ פְּסוֹלֶת קָתָנֵי? אֶלָּא אָמַר אַבָּיֵי: בּוֹרֵר וְאוֹכֵל לְאַלְתַּר, וּבוֹרֵר וּמַנִּיחַ לְאַלְתַּר, וּלְבוֹ בַּיּוֹם — לֹא יִבְרוֹר, וְאִם בֵּירַר — נַעֲשָׂה כְּבוֹרֵר לְאוֹצָר וְחַיָּיב חַטָּאת. אַמְרוּהָ רַבָּנָן קַמֵּיהּ דְּרָבָא, אָמַר לְהוּ: שַׁפִּיר אָמַר נַחְמָנִי.

הֲיוּ לְפָנָיו שְׁנֵי מִינֵי אוֹכָלִין, וּבֵירַר וְאָכַל, וּבֵירַר וְהִנִּיחַ. רַב אָשֵׁי מַתְנֵי: פָּטוּר, רַבִּי יִרְמְיָה מִדִּיפְתִּי מַתְנֵי: חַיָּיב. רַב אָשֵׁי מַתְנֵי פָּטוּר, וְהָא תָּנֵי חַיָּיב! לָא קַשְׁיָא: הָא בְּקָנוֹן וְתַמְחוּי, הָא בְּנָפָה וּכְבָרָה.

כִּי אָתָא רַב דִּימִי, אָמַר: שַׁבְתָּא דְּרַב בִּיבִי הֲוַאי, וְאִיקְלַעוּ רַבִּי אַמֵּי וְרַבִּי אַסִּי, שְׁדָא קַמַּיְיהוּ כַּלְכַּלָּה דְּפֵירֵי. וְלָא יָדַעְנָא אִי מִשּׁוּם דְּסָבַר אוֹכֶל מִתּוֹךְ פְּסוֹלֶת אָסוּר, אִי מִשּׁוּם עַיִן יָפָה הוּא דְּמִכַּוִּין.

חִזְקִיָּה אָמַר: הַבּוֹרֵר תּוּרְמוֹסִים מִתּוֹךְ פְּסוֹלֶת שֶׁלָּהֶן — חַיָּיב. לֵימָא קָסָבַר חִזְקִיָּה אוֹכֶל מִתּוֹךְ פְּסוֹלֶת אָסוּר? שָׁאנֵי תּוּרְמוֹסָא

דף עד:

דְּשַׁלְקֵי לֵיהּ שִׁבְעָא זִימְנֵי, וְאִי לָא שָׁקְלֵי לֵיהּ מַסָּרַח — וְכִפְסוֹלֶת מִתּוֹךְ אוֹכֶל דָּמֵי.

וְהַטּוֹחֵן. אָמַר רַב פָּפָּא: הַאי מַאן דְּפָרֵים סִילְקָא — חַיָּיב מִשּׁוּם טוֹחֵן. אָמַר רַב מְנַשֶּׁה: הַאי מַאן דְּסָלֵית סִילְתֵּי — חַיָּיב מִשּׁוּם טוֹחֵן. אָמַר רַב אָשֵׁי: אִי קָפֵיד אַמִּשְׁחָתָא — חַיָּיב מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ.

וְהַלָּשׁ וְהָאוֹפֶה. אָמַר רַב פָּפָּא: שְׁבַק תַּנָּא דִּידַן בִּישּׁוּל סַמְמָנִין דַּהֲוָה בְּמִשְׁכָּן וּנְקַט אוֹפֶה?! תַּנָּא דִּידַן סִידּוּרָא דְּפַת נָקֵט.

אָמַר רַב אַחָא בַּר רַב עַוִּירָא: הַאי מַאן דִּשְׁדָא סִיכְתָּא לְאַתּוּנָא — חַיָּיב מִשּׁוּם מְבַשֵּׁל. פְּשִׁיטָא! מַהוּ דְּתֵימָא לְשָׁרוֹרֵי מָנָא קָא מִיכַּוִּין, קָא מַשְׁמַע לַן דְּמִירְפָּא רָפֵי וַהֲדַר קָמֵיט.

אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא: הַאי מַאן דְּאַרְתַּח כּוּפְרָא — חַיָּיב מִשּׁוּם מְבַשֵּׁל. פְּשִׁיטָא! מַהוּ דְּתֵימָא כֵּיוָן דַּהֲדַר וְאִיקְּשׁ אֵימָא לָא, קָא מַשְׁמַע לַן.

אָמַר רָבָא: הַאי מַאן דַּעֲבַד חָבִיתָא — חַיָּיב מִשּׁוּם שָׁבַע חַטָּאוֹת. תַּנּוּרָא — חַיָּיב מִשּׁוּם שְׁמוֹנֶה חַטָּאוֹת. אָמַר אַבָּיֵי: הַאי מַאן דַּעֲבַד חַלְתָּא — חַיָּיב אַחַת עֶשְׂרֵה חַטָּאוֹת. וְאִי חַיְּיטֵיהּ לְפוּמֵּיהּ — חַיָּיב שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה חַטָּאוֹת.

הַגּוֹזֵז אֶת הַצֶּמֶר וְהַמְלַבְּנוֹ. אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַטּוֹוֶה צֶמֶר שֶׁעַל גַּבֵּי בְּהֵמָה בְּשַׁבָּת — חַיָּיב שָׁלֹשׁ חַטָּאוֹת: אַחַת מִשּׁוּם גּוֹזֵז, וְאַחַת מִשּׁוּם מְנַפֵּץ, וְאַחַת מִשּׁוּם טוֹוֶה. רַב כָּהֲנָא אָמַר: אֵין דֶּרֶךְ גְּזִיזָה בְּכָךְ, וְאֵין דֶּרֶךְ מְנַפֵּץ בְּכָךְ, וְאֵין דֶּרֶךְ טְווִיָּה בְּכָךְ. וְלָא? וְהָתַנְיָא מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי נְחֶמְיָה: שְׁטוּף בָּעִזִּים, וְטָווּי בָּעִזִּים, אַלְמָא טְווִיָּה עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה שְׁמָהּ טְווִיָּה! חָכְמָה יְתֵירָה שָׁאנֵי.

תָּנוּ רַבָּנָן: הַתּוֹלֶשׁ אֶת הַכָּנָף וְהַקּוֹטְמוֹ וְהַמּוֹרְטוֹ — חַיָּיב שְׁלֹשׁ חַטָּאוֹת. וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: תּוֹלֶשׁ — חַיָּיב מִשּׁוּם גּוֹזֵז, קוֹטֵם — חַיָּיב מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ, מְמָרֵט — חַיָּיב מִשּׁוּם מְמַחֵק.

הַקּוֹשֵׁר וְהַמַּתִּיר. קְשִׁירָה בַּמִּשְׁכָּן הֵיכָא הֲוַאי? אָמַר רָבָא: שֶׁכֵּן קוֹשְׁרִין בְּיִתְדוֹת אֹהָלִים. קוֹשְׁרִים?! הָהוּא קוֹשֵׁר עַל מְנָת לְהַתִּיר הוּא. אֶלָּא אָמַר אַבָּיֵי: שֶׁכֵּן אוֹרְגֵי יְרִיעוֹת שֶׁנִּפְסְקָה לָהֶן נִימָא קוֹשְׁרִים אוֹתָהּ. אָמַר לֵיהּ רָבָא: תִּרְצְתְּ קוֹשֵׁר, מַתִּיר מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? וְכִי תֵּימָא: דְּאִי מִתְרְמֵי לֵיהּ תְּרֵי (חוּטֵי) קִיטְרֵי בַּהֲדֵי הָדָדֵי, שְׁרֵי חַד וְקָטַר חַד — הַשְׁתָּא לְפָנַי מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם אֵין עוֹשִׂין כֵּן, לְפָנַי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עוֹשִׂין?! אֶלָּא אָמַר רָבָא וְאִיתֵּימָא רַבִּי עִילַּאי, שֶׁכֵּן צָדֵי חִלָּזוֹן קוֹשְׁרִין וּמַתִּירִין.

וְהַתּוֹפֵר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת. וְהָא לָא קָיְימָא! אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וְהוּא שֶׁקְּשָׁרָן. הַקּוֹרֵעַ עַל מְנָת לִתְפּוֹר. קְרִיעָה בַּמִּשְׁכָּן מִי הֲוָה? רַבָּה וְרַבִּי זֵירָא דְּאָמְרִי תַּרְוַויְיהוּ:

דף עה.

שֶׁכֵּן יְרִיעָה שֶׁנִּפַּל בָּהּ דַּרְנָא, קוֹרְעִין בָּהּ וְתוֹפְרִין אוֹתָהּ.

אָמַר רַב זוּטְרָא בַּר טוֹבִיָּה אָמַר רַב: הַמּוֹתֵחַ חוּט שֶׁל תְּפִירָה בְּשַׁבָּת — חַיָּיב חַטָּאת, וְהַלּוֹמֵד דָּבָר אֶחָד מִן הַמָּגוֹשׁ — חַיָּיב מִיתָה, וְהַיּוֹדֵעַ לְחַשֵּׁב תְּקוּפוֹת וּמַזָּלוֹת וְאֵינוֹ מְחַשֵּׁב — אָסוּר לְסַפֵּר הֵימֶנּוּ.

אַמְגּוּשְׁתָּא — רַב וּשְׁמוּאֵל, חַד אָמַר: חָרְשֵׁי, וְחַד אָמַר: גָּדוֹפֵי. תִּסְתַּיֵּים דְּרַב דְּאָמַר גָּדוֹפֵי, דְּאָמַר רַב זוּטְרָא בַּר טוֹבִיָּה אָמַר רַב: הַלּוֹמֵד דָּבָר אֶחָד מִן הַמָּגוֹשׁ חַיָּיב מִיתָה. דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ חָרְשֵׁי: הָכְתִיב "לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת" — אֲבָל אַתָּה לָמֵד לְהָבִין וּלְהוֹרוֹת — תִּסְתַּיֵּים. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן פַּזִּי, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי מִשּׁוּם בַּר קַפָּרָא: כָּל הַיּוֹדֵעַ לְחַשֵּׁב בִּתְקוּפוֹת וּמַזָּלוֹת וְאֵינוֹ מְחַשֵּׁב, עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר: "וְאֶת פֹּעַל ה' לֹא יַבִּיטוּ וּמַעֲשֵׂה יָדָיו לֹא רָאוּ". אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מִנַּיִן שֶׁמִּצְוָה עַל הָאָדָם לְחַשֵּׁב תְּקוּפוֹת וּמַזָּלוֹת — שֶׁנֶּאֱמַר: "וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם כִּי הִיא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים", אֵיזוֹ חָכְמָה וּבִינָה שֶׁהִיא לְעֵינֵי הָעַמִּים — הֱוֵי אוֹמֵר: זֶה חִישּׁוּב תְּקוּפוֹת וּמַזָּלוֹת.

הַצָּד צְבִי וְכוּ'. תָּנוּ רַבָּנָן: הַצָּד חִלָּזוֹן וְהַפּוֹצְעוֹ — אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר חַיָּיב שְׁתַּיִם. שֶׁהָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: פְּצִיעָה בִּכְלַל דִּישָׁה. אָמְרוּ לוֹ: אֵין פְּצִיעָה בִּכְלַל דִּישָׁה. אָמַר רָבָא: מַאי טַעְמָא דְּרַבָּנָן — קַסְבְּרִי אֵין דִּישָׁה אֶלָּא לְגִדּוּלֵי קַרְקַע. וְלִיחַיָּיב נָמֵי מִשּׁוּם נְטִילַת נְשָׁמָה! אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שֶׁפְּצָעוֹ מֵת.

רָבָא אָמַר: אֲפִילּוּ תֵּימָא שֶׁפְּצָעוֹ חַי, מִתְעַסֵּק הוּא אֵצֶל נְטִילַת נְשָׁמָה. וְהָא אַבָּיֵי וְרָבָא דְּאָמְרִי תַּרְוַוְיְיהוּ: מוּתָּר רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּ״פְסִיק רֵישֵׁיהּ וְלֹא יָמוּת״! שָׁאנֵי הָכָא, דְּכַמָּה דְּאִית בֵּיהּ נְשָׁמָה טָפֵי נִיחָא לֵיהּ, כִּי הֵיכִי דְּלֵיצֵיל צִיבְעֵיהּ.

וְהַשּׁוֹחֵט מִשּׁוּם מַאי חַיָּיב? רַב אָמַר: מִשּׁוּם צוֹבֵעַ. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: מִשּׁוּם נְטִילַת נְשָׁמָה.

דף עה:

מִשּׁוּם צוֹבֵעַ אִין, מִשּׁוּם נְטִילַת נְשָׁמָה לָא? אֵימָא: אַף מִשּׁוּם צוֹבֵעַ. אָמַר רַב: מִילְתָא דַּאֲמַרִי, אֵימָא בַּהּ מִילְתָא, דְּלָא לֵיתוּ דָּרֵי בָּתְרַאי וְלִיחֲכוּ עֲלַי: צוֹבֵעַ בְּמַאי נִיחָא לֵיהּ — נִיחָא דְּלִיתַּוּוּס בֵּית הַשְׁחִיטָה דְּמָא, כִּי הֵיכִי דְּלִיחְזוּהּ אִינָשֵׁי וְלֵיתוּ לִיזְבְּנוּ מִינֵּיהּ.

וְהַמּוֹלֵחַ וְהַמְעַבְּדוֹ. הַיְינוּ מוֹלֵחַ וְהַיְינוּ מְעַבֵּד! רַבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ דְּאָמְרִי תַּרְוַוְיְיהוּ: אַפִּיק חַד מִינַּיְיהוּ וְעַיֵּיל שִׁירְטוּט. אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא: הַאי מַאן דְּמָלַח בִּישְׁרָא — חַיָּיב מִשּׁוּם מְעַבֵּד. רָבָא אָמַר: אֵין עִיבּוּד בָּאוֹכְלִין. אָמַר רַב אָשֵׁי: וַאֲפִילּוּ רַבָּה בַּר רַב הוּנָא לָא אָמַר אֶלָּא דְּקָא בָּעֵי לֵיהּ לְאוֹרְחָא, אֲבָל לְבֵיתָא — לָא מְשַׁוֵּי אִינִישׁ מֵיכְלֵיהּ עֵץ.

וְהַמְמַחֵק וְהַמְחַתְּכוֹ. אָמַר רַבִּי אַחָא בַּר חֲנִינָא: הַשָּׁף בֵּין הָעַמּוּדִים בְּשַׁבָּת — חַיָּיב מִשּׁוּם מְמַחֵק. אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא: שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים סָח לִי רַב אָשֵׁי מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: הַמְגָרֵר רָאשֵׁי כְּלוֹנָסוֹת בְּשַׁבָּת — חַיָּיב מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ, הַמְמָרֵחַ רִטְיָה בְּשַׁבָּת — חַיָּיב מִשּׁוּם מְמַחֵק, וְהַמְסַתֵּת אֶת הָאֶבֶן בְּשַׁבָּת — חַיָּיב מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן קִיסְמָא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: הַצָּר צוּרָה בִּכְלִי וְהַמְנַפֵּחַ בִּכְלִי זְכוּכִית — חַיָּיב מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ. אָמַר רַב יְהוּדָה: הַאי מַאן דְּשָׁקֵיל אַקּוּפֵי מִגְּלִימֵי — חַיָּיב מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ. וְהָנֵי מִילֵּי דְּקָפֵיד עֲלַיְיהוּ.

וְהַכּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת. תָּנוּ רַבָּנָן: כָּתַב אוֹת אַחַת גְּדוֹלָה וְיֵשׁ בְּמְקוֹמָהּ לִכְתּוֹב שְׁתַּיִם — פָּטוּר. מָחַק אוֹת גְּדוֹלָה, וְיֵשׁ בְּמְקוֹמָהּ לִכְתּוֹב שְׁתַּיִם — חַיָּיב. אָמַר רַבִּי מְנַחֵם בְּרַבִּי יוֹסֵי: זֶה חוֹמֶר בַּמּוֹחֵק מִבַּכּוֹתֵב.

הַבּוֹנֶה, וְהַסּוֹתֵר, הַמְכַבֶּה, וְהַמַּבְעִיר, וְהַמַּכֶּה בְּפַטִּישׁ. רַבָּה וְרַבִּי זֵירָא דְּאָמְרִי תַּרְוַוְיְיהוּ: כֹּל מִידֵּי דְּאִית בֵּיהּ גְּמַר מְלָאכָה חַיָּיב מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ.

״אֵלּוּ אָבוֹת מְלָאכוֹת״. ״אֵלּוּ״ — לְאַפּוֹקֵי מִדְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּמְחַיֵּיב עַל תּוֹלְדָה בְּמָקוֹם אָב. ״חָסֵר אַחַת״ — לְאַפּוֹקֵי מִדְּרַבִּי יְהוּדָה, דְּתַנְיָא: רַבִּי יְהוּדָה מוֹסִיף אֶת הַשּׁוֹבֵט וְהַמְדַקְדֵּק. אָמְרוּ לוֹ: שׁוֹבֵט הֲרֵי הוּא בִּכְלַל מֵיסֵךְ, מְדַקְדֵּק הֲרֵי הוּא בִּכְלַל אוֹרֵג.

מַתְנִי׳ וְעוֹד כְּלָל אַחֵר אָמְרוּ: כָּל הַכָּשֵׁר לְהַצְנִיעַ וּמַצְנִיעִין כָּמוֹהוּ וְהוֹצִיאוֹ בְּשַׁבָּת — חַיָּיב חַטָּאת עָלָיו. וְכֹל שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר לְהַצְנִיעַ וְאֵין מַצְנִיעִין כָּמוֹהוּ וְהוֹצִיאוֹ בְּשַׁבָּת — אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא הַמַּצְנִיעוֹ.

גְּמָ׳ "כָּל הַכָּשֵׁר לְהַצְנִיעַ" לְאַפּוֹקֵי מַאי? רַב פָּפָּא אָמַר: לְאַפּוֹקֵי דַּם נִדָּה. מָר עֻקְבָא אָמַר: לְאַפּוֹקֵי עֲצֵי אֲשֵׁרָה. מַאן דְּאָמַר דַּם נִדָּה, כָּל שֶׁכֵּן עֲצֵי אֲשֵׁרָה. מַאן דְּאָמַר עֲצֵי אֲשֵׁרָה, אֲבָל דַּם נִדָּה מַצְנַע לֵיהּ לְשׁוּנָּרָא. וְאִידַּךְ? — כֵּיוָן דְּחָלְשָׁא לָא מַצְנַע לֵיהּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא הַאי דְּלָא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּאִי כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, הָאָמַר: לֹא אָמְרוּ כָּל הַשִּׁיעוּרִין הַלָּלוּ אֶלָּא לְמַצְנִיעֵיהֶן.

וְכֹל שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר לְהַצְנִיעַ.

דף עו.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: הָא דְּלָא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר. דְּתַנְיָא, כְּלָל אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: כָּל שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר לְהַצְנִיעַ, וְאֵין מַצְנִיעִין כָּמוֹהוּ, וְהוּכְשַׁר לָזֶה וְהַצְנִיעוֹ, וּבָא אַחֵר וְהוֹצִיאוֹ — נִתְחַיֵּיב זֶה בְּמַחְשָׁבָה שֶׁל זֶה.

מַתְנִי׳ הַמּוֹצִיא תֶּבֶן — כִּמְלֹא פִּי פָרָה. עָצָה — כִּמְלֹא פִּי נָמָל. עָמִיר — כִּמְלֹא פִּי טָלֶה. עֲשָׂבִים — כִּמְלֹא פִּי גְּדִי. עֲלֵי שׁוּם וַעֲלֵי בְצָלִים, לַחִים — כִּגְרוֹגֶרֶת, יְבֵשִׁים — כִּמְלֹא פִּי גְּדִי. וְאֵין מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה מִפְּנֵי שֶׁלֹּא שָׁוּו בְּשִׁיעוּרֵיהֶן.

גְּמָ׳ מַאי עָצָה? אָמַר רַב יְהוּדָה: תֶּבֶן שֶׁל מִינֵי קִטְנִית. כִּי אָתָא רַב דִּימִי, אָמַר: הַמּוֹצִיא תֶּבֶן כִּמְלֹא פִּי פָרָה לְגָמָל, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: חַיָּיב, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: פָּטוּר. בְּאוּרְתָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הָכִי, לְצַפְרָא הֲדַר בֵּיהּ. אָמַר רַב יוֹסֵף: שַׁפִּיר עֲבַד דַּהֲדַר, דְּהָא לָא חָזֵי לְגָמָל! אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: אַדְרַבָּה, כִּדְמַעִיקְּרָא מִסְתַּבְּרָא, דְּהָא חָזֵי לְפָרָה.

אֶלָּא כִּי אָתָא רָבִין, אָמַר: הַמּוֹצִיא תֶּבֶן כִּמְלֹא פִּי פָרָה לְגָמָל, דְּכוּלֵּי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דְּחַיָּיב. כִּי פְּלִיגִי, בְּמוֹצִיא עָצָה כִּמְלֹא פִּי פָרָה לְפָרָה.

וְאִיפְּכָא אִיתְּמַר: רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר פָּטוּר, רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר חַיָּיב. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר פָּטוּר — אֲכִילָה עַל יְדֵי הַדְּחָק לֹא שְׁמָהּ אֲכִילָה. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר חַיָּיב — אֲכִילָה עַל יְדֵי הַדְּחָק שְׁמָהּ אֲכִילָה.

עָמִיר כִּמְלֹא פִּי טָלֶה. וְהָתַנְיָא כִּגְרוֹגֶרֶת! אִידֵּי וְאִידֵּי חַד שִׁיעוּרָא הוּא.

עֲלֵי שׁוּם וַעֲלֵי בְצָלִים, לַחִים כִּגְרוֹגֶרֶת, וְיבֵשִׁים כִּמְלֹא פִּי הַגְּדִי, וְאֵין מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה מִפְּנֵי שֶׁלֹּא שָׁוּו בְּשִׁיעוּרֵיהֶן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא: אֵין מִצְטָרְפִין לֶחָמוּר שֶׁבָּהֶן. אֲבָל מִצְטָרְפִין לַקַּל שֶׁבָּהֶן.

וְכֹל דְּלָא שָׁווּ בְּשִׁיעוּרַיְיהוּ מִי מִצְטָרְפִין? וְהָתְנַן: הַבֶּגֶד — שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה, וְהַשַּׂק — אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, וְהָעוֹר — חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה, מַפָּץ — שִׁשָּׁה עַל שִׁשָּׁה. וְתָנֵי עֲלַהּ: הַבֶּגֶד וְהַשַּׂק, הַשַּׂק וְהָעוֹר, הָעוֹר וְהַמַּפָּץ — מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מָה טַעַם — מִפְּנֵי שֶׁרְאוּיִין לִיטַּמֵּא מוֹשָׁב. טַעְמָא דְּרָאוּיִין לִיטַּמֵּא מוֹשָׁב, אֲבָל אֵין רָאוּי לִיטַּמֵּא מוֹשָׁב — לָא!

אָמַר רָבָא:

דף עו:

הָכָא נָמֵי, חַזְיָא לְדוּגְמָא.

מַתְנִי' הַמּוֹצִיא אוֹכָלִים כִּגְרוֹגֶרֶת — חַיָּיב, וּמִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה מִפְּנֵי שֶׁשָּׁווּ בְּשִׁיעוּרֵיהֶן. חוּץ מִקְּלִיפָּתָן, וְגַרְעִינֵיהֶן, וְעוּקְצֵיהֶן, וְסוּבָּן, וּמוּרְסָנָן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חוּץ מִקְּלִיפֵּי עֲדָשִׁין שֶׁמִּתְבַּשְּׁלוֹת עִמָּהֶן.

גְּמָ' וְסוּבָּן וּמוּרְסָנָן לֹא מִצְטָרְפִין? וְהָתְנַן: חֲמִשָּׁה רְבָעִים קֶמַח וְעוֹד, חַיָּיבִין בַּחַלָּה הֵן וְסוּבָּן וּמוּרְסָנָן! אָמַר אַבָּיֵי: שֶׁכֵּן עָנִי אוֹכֵל פִּתּוֹ בְּעִיסָּה בְּלוּסָה.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חוּץ מִקְּלִיפֵּי עֲדָשִׁים הַמִּתְבַּשְּׁלוֹת עִמָּהֶן. עֲדָשִׁים אֵין, פּוֹלִין לָא? וְהָתַנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חוּץ מִקְּלִיפֵּי פּוֹלִין וַעֲדָשִׁים! לָא קַשְׁיָא: הָא בְּחַדְתֵּי, הָא בְּעַתִּיקֵי. עַתִּיקֵי מַאי טַעְמָא לָא? אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאִין כִּזְבוּבִין בַּקְּעָרָה.

הדרן עלך כלל גדול

מַתְנִי' **הַמּוֹצִיא יַיִן** — כְּדֵי מְזִיגַת הַכּוֹס. חֶלֶב — כְּדֵי גְּמִיעָה. דְּבַשׁ — כְּדֵי לִיתֵּן עַל הַכָּתִית. שֶׁמֶן — כְּדֵי לָסוּךְ אֵבֶר קָטָן. מַיִם — כְּדֵי לָשׁוּף בָּהֶם אֶת הַקִּילּוֹר. וּשְׁאָר כָּל הַמַּשְׁקִין בִּרְבִיעִית, וְכָל הַשּׁוֹפְכִין בִּרְבִיעִית. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כּוּלָּן בִּרְבִיעִית, וְלֹא נֶאֶמְרוּ כָּל הַשִּׁיעוּרִין הַלָּלוּ אֶלָּא לְמַצְנִיעֵיהֶן.

גְּמָ' תְּנָא: כְּדֵי מְזִיגַת כּוֹס יָפֶה. וּמַאי כּוֹס יָפֶה — כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה. אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא בּוֹ רוֹבַע רְבִיעִית, כְּדֵי שֶׁיִּמְזְגֶנּוּ וְיַעֲמוֹד עַל רְבִיעִית. אָמַר רָבָא: אַף אֲנַן נָמֵי

דף עז.

תְּנֵינָא: הַמּוֹצִיא יַיִן — כְּדֵי מְזִיגַת כּוֹס, וְתָנֵי עֲלַהּ: כְּדֵי מְזִיגַת כּוֹס יָפֶה. וְקָתָנֵי סֵיפָא: ״וּשְׁאָר כָּל הַמַּשְׁקִין בִּרְבִיעִית״. וְרָבָא לְטַעְמֵיהּ, דְּאָמַר רָבָא: כֹּל חַמְרָא דְּלָא דָּרֵי עַל חַד תְּלָת מַיָּא לָאו חַמְרָא הוּא.

אָמַר אַבָּיֵי: שְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת בַּדָּבָר — חָדָא, דִּתְנַן: וְהַמְּזוּג שְׁנֵי חֶלְקֵי מַיִם וְאֶחָד יַיִן, מִן הַיַּיִן הַשֵּׁירוֹנִי. וְעוֹד: מַיִם בַּכַּד וּמְצָטָרְפִין?!

אָמַר לֵיהּ רָבָא: הָא דְּקָאָמְרַתְּ שְׁנֵי חֶלְקֵי מַיִם וְאֶחָד יַיִן מִן הַיַּיִן הַשֵּׁירוֹנִי — יַיִן הַשֵּׁירוֹנִי לְחוּד, דְּרָפֵי. אִי נָמֵי, הָתָם מִשּׁוּם חֲזוּתָא, אֲבָל לְטַעְמָא בְּעֵי טְפֵי. וּדְקָאָמְרַתְּ: מַיִם בַּכַּד וּמְצָטָרְפִין — לְעִנְיַן שַׁבָּת מִידֵּי דַּחֲשִׁיב בָּעֵינַן, וְהָא נָמֵי — הָא חֲשִׁיב.

תָּנָא: יְבֵשׁ בִּכְזַיִת, דִּבְרֵי רַבִּי נָתָן. אָמַר רַב יוֹסֵף: רַבִּי נָתָן וְרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. רַבִּי נָתָן — הָא דַּאֲמַרַן, וְרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה, דְּתַנְיָא: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שִׁשָּׁה דְּבָרִים מְקוּלֵּי בֵּית שַׁמַּאי וּמֵחוּמְרֵי בֵּית הִלֵּל. דַּם נְבֵלָה — בֵּית שַׁמַּאי מְטַהֲרִין, וּבֵית הִלֵּל מְטַמְּאִין. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה: אַף כְּשֶׁטִּמְּאוּ בֵּית הִלֵּל, לֹא טִמְּאוּ אֶלָּא בְּדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רְבִיעִית, הוֹאִיל וְיָכוֹל לְקָרוֹשׁ וְלַעֲמוֹד עַל כְּזַיִת.

אָמַר אַבָּיֵי: דִּילְמָא לָא הִיא. עַד כָּאן לָא קָאָמַר רַבִּי נָתָן הָכָא דִּכְזַיִת בָּעֵי רְבִיעִית — אֶלָּא בְּיַיִן דְּקָלִישׁ, אֲבָל בְּדָם דְּסָמִיךְ — כְּזַיִת לָא בָּעֵי רְבִיעִית. אִי נָמֵי, עַד כָּאן לָא קָאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה הָתָם דִּכְזַיִת סַגִּי לֵיהּ בִּרְבִיעִית — אֶלָּא בְּדָם דְּסָמִיךְ, אֲבָל יַיִן דְּקָלִישׁ — כְּזַיִת הָוֵי יוֹתֵר מֵרְבִיעִית, וְכִי מַפֵּיק פָּחוֹת מִכְּזַיִת לִיחַיֵּיב.

חָלָב כְּדֵי גְּמִיעָה. אִיבַּעְיָא לְהוּ: ״כְּדֵי גְּמִיאָה״, אוֹ ״כְּדֵי גְּמִיעָה״. אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: ״הַגְמִיאִינִי נָא מְעַט מַיִם מִכַּדֵּךְ״.

אִיבַּעְיָא לְהוּ:

דף עז:

״גַּרְאִינִין״, אוֹ ״גַּרְעִינִין״? אָמַר רָבָא בַּר עוּלָּא: ״וְנִגְרַע מֵעֶרְכֵּךְ״.

אִיבַּעְיָא לְהוּ: ״אוֹמְמוֹת״, אוֹ ״עוֹמְמוֹת״? אָמַר רַב יִצְחָק בַּר אַבְדִּימִי: ״אֲרָזִים לֹא עָמְמָהוּ בְּגַן אֱלֹהִים״.

אִיבַּעְיָא לְהוּ: ״מְאַמְּצִין״ תְּנַן, אוֹ ״מְעַמְּצִין״. אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: ״וְעֹצֶם עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרָע״.

תָּנוּ רַבָּנַן: הַמּוֹצִיא חָלָב שֶׁל בְּהֵמָה כְּדֵי גְּמִיאָה. חָלָב שֶׁל אִשָּׁה וְלוֹבֶן שֶׁל בֵּיצָה — כְּדֵי לִיתֵּן בְּמִשִּׁיפָא שֶׁל קִילוֹר. [קִילוֹר] כְּדֵי לָשׁוּף בְּמַיִם. בָּעֵי רַב אָשֵׁי: כְּדֵי שִׁיפָּה, אוֹ כְּדֵי אֲחִיזָה וְשִׁיפָּה? תֵּיקוּ.

דְּבַשׁ כְּדֵי לִיתֵּן עַל הַכָּתִית. תָּנָא: כְּדֵי לִיתֵּן עַל פִּי כָתִית. בָּעֵי רַב אָשֵׁי: "עַל כָּתִית" — אַפּוּמָא דְּכוּלֵּהּ כָּתִית, אוֹ דִילְמָא אַמּוּרְשָׁא קַמָּא דְּכָתִית, לְאַפּוֹקֵי הוּדְרָנָא דִּלְא — תֵּיקוּ.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ לֹא בָּרָא דָּבָר אֶחָד לְבַטָּלָה. בָּרָא שַׁבְּלוּל — לְכָתִית. בָּרָא זְבוּב — לְצִירְעָה. יַתּוּשׁ — לְנָחָשׁ. וְנָחָשׁ — לַחֻפָּפִית. וּסְמָמִית — לְעַקְרָב. הֵיכִי עָבֵיד לֵיהּ — מַיְיתֵי חֲדָא אוּכְמָא וַחֲדָא חִיוָּרָא, וְשָׁלְקֵי לְהוּ וְשַׁיְיפֵי לֵיהּ.

תָּנוּ רַבָּנַן, חֲמִשָּׁה אֵימוֹת הֵן אֵימַת חֹלֶשׁ עַל גִּבּוֹר: אֵימַת מַפְגִּיעַ עַל הָאֲרִי, אֵימַת יַתּוּשׁ עַל הַפִּיל, אֵימַת סְמָמִית עַל הָעַקְרָב, אֵימַת סְנוּנִית עַל הַנָּשֶׁר, אֵימַת כִּילְבִּית עַל לִוְיָתָן. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: מַאי קְרָא — "הַמַּבְלִיג שֹׁד עַל עָז".

רַבִּי זֵירָא אַשְׁכַּח לְרַב יְהוּדָה דַּהֲוָה קָאֵי אַפִּיתְחָא דְּבֵי חַמּוּהּ, וְחָזְיֵיהּ דַּהֲוָה בְּדִיחָא דַּעְתֵּיהּ, וְאִי בָּעֵי מִינַּיהּ כָּל חֲלָלֵי עָלְמָא הֲוָה אָמַר לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ: מַאי טַעְמָא עִיזֵּי מְסַגְּנָן בְּרֵישָׁא וַהֲדַר אִימְּרֵי? אֲמַר לֵיהּ כִּבְרִייָתוֹ שֶׁל עוֹלָם, דִּבְרֵישָׁא חֲשׁוֹכָא וַהֲדַר נְהוֹרָא. מַאי טַעְמָא הֲנֵי מְכַסְּיָין וְהֲנֵי מְגַלְּיָין? הֲנֵי דְּמַכְסִינַן מִינַּיְיהוּ — מְכַסְּיָין, וְהֲנֵי דְּלָא מְכַסִּינַן מִינַּיְיהוּ — מְגַלְּיָין. מַאי טַעְמָא גַּמְלָא זוּטַר גְּנוּבְתֵּיהּ? מִשּׁוּם דְּאָכֵל כִּיסֵּי. מַאי טַעְמָא תּוֹרָא אָרִיכָא גְּנוּבְתֵּיהּ? מִשּׁוּם דְּדָיֵיר בְּאַגְמֵי, וּבָעֵי לְכַרְכּוּשֵׁי בָּקֵי.

מַאי טַעְמָא קַרְנָא דְּקַמְצָא רַכִּיכָא? מִשּׁוּם דְּדָיְירָא בְּחִילְפֵּי, וְאִי קַשְׁיָא — נָדְיָא וּמִתְעַוְּורָא. דְּאָמַר שְׁמוּאֵל: הַאי מַאן דְּבָעֵי דְּלִיסַּמְּיהּ לְקַמְצָא — לִשְׁלְפִינְהוּ לְקַרְנֵיהּ. מַאי טַעְמָא הַאי תִּימְרָא דְּתַרְנְגוֹלְתָּא מְדַלֵּי לְעֵילָּא? דְּדָיְירִי אַדַּפֵּי, וְאִי עָיֵיל קָטְרָא — מִתְעַוְּורָא. "דַּשָּׁא" — דָּרֵךְ שָׁם. "דַּרְגָּא" — דָּרֵךְ גַּג. "מַתְכּוּלִיתָא" — מָתַי תִּכְלֶה דָּא. "בֵּיתָא" — בֹּא וְאֵיתֵיב (בַּהּ). "בִּיקְתָּא" — בֵּי עָקְתָא.

"כּוּפְתָּא" — כּוּף וְתֵיב. "לִבְנֵי" — לִבְנֵי בְּנֵי. "הוּצָא" — חֲצִיצָה. "חַצְבָּא" — שֶׁחוֹצֵב מַיִם מִן הַנָּהָר. "כּוּזָּה" — כָּזֶה. "שׁוּטִיתָא" — שְׁטוּתָא. "מְשִׁיכְלָא" — מָאשֵׁי כּוֹלָא. "מְשִׁיכְלְתָא" — מָשְׁיָא כַּלְתָא. "אֲסִיתָא" — חַסִּירְתָּא. "בּוּכְנָה" — בּוֹא וְאַכָּנָה.

"לְבוּשָׁה" — לֹא בּוּשָׁה. "גְּלִימָא" — שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ כְּגֹלֶם. "גּוּלְתָּא" — גַּלִּי וְאִיתֵיב. "פּוּרְיָא" — שֶׁפָּרִין וְרָבִין עָלֶיהָ. "בּוֹר זִינְקָא" — בּוֹר זֶה נָקִי. "סוּדָרָא" — סוֹד ה' לִירֵאָיו. "אַפַּדְנָא" — אַפִּיתְחָא דֵּין. תָּנוּ רַבָּנַן: שְׁלֹשָׁה כָּל זְמַן שֶׁמַּזְקִינִין מוֹסִיפִין גְּבוּרָה, וְאֵלּוּ הֵן: דָּג, וְנָחָשׁ, וַחֲזִיר.

שֶׁמֶן כְּדֵי לְסוּךְ אֵבֶר קָטָן. אִמְרִי דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי שֶׁמֶן כְּדֵי לְסוּךְ אֵבֶר קָטָן שֶׁל קָטָן בֶּן יוֹמוֹ. מֵיתִיבִי: שֶׁמֶן כְּדֵי לְסוּךְ אֵבֶר קָטָן, וְקָטָן בֶּן יוֹמוֹ. מַאי לָאו: אֵבֶר קָטָן דְּגָדוֹל, וְאֵבֶר גָּדוֹל שֶׁל קָטָן בֶּן יוֹמוֹ! אָמְרִי לָךְ דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי — לָא, הָכִי קָאָמַר: שֶׁמֶן כְּדֵי לְסוּךְ אֵבֶר קָטָן, שֶׁל קָטָן בֶּן יוֹמוֹ.

לֵימָא כְּתַנָּאֵי? שֶׁמֶן כְּדֵי לְסוּךְ אֵבֶר קָטָן, וְקָטָן בֶּן יוֹמוֹ — דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: כְּדֵי לְסוּךְ אֵבֶר קָטָן. מַאי לָאו בְּהָא קָמִיפַּלְגִי: דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר סָבַר אֵבֶר קָטָן שֶׁל קָטָן, וְרַבִּי נָתָן סָבַר אֵבֶר קָטָן דְּגָדוֹל, אוֹ אֵבֶר גָּדוֹל דְּקָטָן. אָבַל אֵבֶר קָטָן שֶׁל קָטָן בֶּן יוֹמוֹ — לָא. לָא, דְּכוּלֵּי עָלְמָא אֵבֶר קָטָן דְּקָטָן בֶּן יוֹמוֹ לָא,

דף עח.

וְלֵיתָא דְּרַבִּי יַנַּאי. וְהָכָא בְּהָא קָמִיפַּלְגִי: רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר סָבַר: אֵבֶר קָטָן דְּגָדוֹל וְאֵבֶר גָּדוֹל דְּקָטָן בֶּן יוֹמוֹ כִּי הֲדָדֵי נִינְהוּ, וְרַבִּי נָתָן סָבַר: אֵבֶר קָטָן דְּגָדוֹל אִין, אֵבֶר גָּדוֹל דְּקָטָן בֶּן יוֹמוֹ — לָא. מַאי הָוֵי עֲלַהּ? תָּא שְׁמַע: דְּתַנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: שֶׁמֶן כְּדֵי לְסוּךְ אֵבֶר קָטָן שֶׁל קָטָן בֶּן יוֹמוֹ.

מַיִם כְּדֵי לְשׁוּף בָּהֶן אֶת הַקִּילּוֹר. אָמַר אַבָּיֵי: מִכְּדֵי כָּל מִילְּתָא דִּשְׁכִיחָא וְלָא שְׁכִיחָא, אָזוּל רַבָּנַן בָּתַר דִּשְׁכִיחָא לְקוּלָּא. שְׁכִיחָא וּשְׁכִיחָא אָזוּל רַבָּנַן בָּתַר דִּשְׁכִיחָא לְחוּמְרָא.

יַיִן, שְׁתַיָּיתוֹ שְׁכִיחָא וְרִפּוּאָתוֹ לָא שְׁכִיחָא — אָזוּל רַבָּנַן בָּתַר שְׁתַיָּיתוֹ דִּשְׁכִיחָא לְקוּלָּא. חֶלֶב, אֲכִילָתוֹ שְׁכִיחָא וְרִפּוּאָתוֹ לָא שְׁכִיחָא — אָזוּל רַבָּנַן בָּתַר אֲכִילָתוֹ לְקוּלָּא. דְּבַשׁ, אֲכִילָתוֹ שְׁכִיחָא וְרִפּוּאָתוֹ שְׁכִיחָא — אָזוּל רַבָּנַן בָּתַר וְרִפּוּאָתוֹ לְחוּמְרָא.

אֶלָּא מַיִם, מִכְּדֵי שְׁתַיָּיתוֹ שְׁכִיחָא וְרִפּוּאָתוֹ לָא שְׁכִיחָא, מַאי טַעְמָא אָזוּל רַבָּנַן בָּתַר וְרִפּוּאָתוֹ לְחוּמְרָא? אָמַר אַבָּיֵי: בְּגָלִילָא שָׁנוּ. רָבָא אָמַר: אֲפִילּוּ תֵּימָא בִּשְׁאָר מְקוֹמוֹת, כְּדִשְׁמוּאֵל, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל: כָּל שַׁקְיָינֵי מַסּוּ וּמְטַלְּלֵי לְבַר מִמַּיָּא דְּמַסּוּ וְלָא מְטַלְּלֵי.

וּשְׁאָר כָּל הַמַּשְׁקִין בִּרְבִיעִית. תָּנוּ רַבָּנַן: דָּם וְכָל מִינֵי מַשְׁקִין בִּרְבִיעִית. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: דָּם, כְּדֵי לִכְחוֹל בְּעַיִן אַחַת, שֶׁכֵּן כּוֹחֲלִין לְבַרְקִית. וּמַאי נִינְהוּ? דְּמָא דְּתַרְנוּגְלָא בַּרְיָא. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: דָּם כְּדֵי לִכְחוֹל בּוֹ עַיִן אַחַת, שֶׁכֵּן כּוֹחֲלִין לְיָארוּד. וּמַאי נִינְהוּ? דְּמָא דְּכַרוּשְׁתִּינָא. וְסִימָנָךְ: גַּוָּא לְגַוָּא, בַּרְיָא לְבַרְיָא.

בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — בְּמוֹצִיא, אֲבָל בְּמַצְנִיעַ — כָּל שֶׁהוּא חַיָּיב. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — בְּמַצְנִיעַ, אֲבָל בְּמוֹצִיא — אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא בִּרְבִיעִית. וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּמוֹצִיא שׁוֹפְכִין לִרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁשִּׁיעוּרָן בִּרְבִיעִית.

אָמַר מָר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — בְּמוֹצִיא, אֲבָל בְּמַצְנִיעַ — כָּל שֶׁהוּא. אַטּוּ מַצְנִיעַ לָאו מוֹצִיא הוּא? אָמַר אַבָּיֵי: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — בְּתַלְמִיד שֶׁאָמַר לוֹ רַבּוֹ: לֵךְ וּפַנֵּה לִי הַמָּקוֹם לְסָעוּדָה. הָלַךְ וּפִנָּה לוֹ. דָּבָר חָשׁוּב לַכֹּל — חַיָּיב עִילָּוֵיהּ, דָּבָר שֶׁאֵינוֹ חָשׁוּב לַכֹּל, אִי אַצְנְעֵיהּ רַבֵּיהּ — מִיחַיַּיב עִילָּוֵיהּ, וְאִי לָא — לָא מִיחַיַּיב.

אָמַר מָר: מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּמוֹצִיא שׁוֹפְכִין לִרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁשִּׁיעוּרָן בִּרְבִיעִית. שׁוֹפְכִין לְמַאי חֲזוּ? אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: לְגַבֵּל בָּהֶן אֶת הַטִּיט. וְהָתַנְיָא: טִיט כְּדֵי לַעֲשׂוֹת בָּהֶן פִּי כוּר! לָא קַשְׁיָא: הָא דְּמִינַּבַּל, הָא דְּלָא מִינַּבַּל — לְפִי שֶׁאֵין אָדָם טוֹרֵחַ לְגַבֵּל טִיט לַעֲשׂוֹת פִּי כוּר.

מַתְנִי׳ הַמּוֹצִיא חֶבֶל — כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אוֹזֶן לַקּוּפָּה. גֶּמִי — כְּדֵי לַעֲשׂוֹת תְּלַאי לַנָּפָה וְלַכְּבָרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדֵי לִיטּוֹל מִמֶּנּוּ מִדַּת מִנְעָל לַקָּטָן. נְיָיר — כְּדֵי לִכְתּוֹב עָלָיו קֶשֶׁר מוֹכְסִין. וְהַמּוֹצִיא קֶשֶׁר מוֹכְסִין — חַיָּיב.

דף עח:

נְיָיר מָחוּק — כְּדֵי לִכְרוֹךְ עַל צְלוֹחִית קְטַנָּה שֶׁל פִּלְיָיטוֹן. עוֹר — כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קָמֵיעַ. דּוּכְסוּסְטוֹס — כְּדֵי לִכְתּוֹב מְזוּזָה. קְלָף — כְּדֵי לִכְתּוֹב עָלָיו פָּרָשָׁה קְטַנָּה שֶׁבַּתְּפִילִּין, שֶׁהִיא "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל". דְּיוֹ — כְּדֵי לִכְתּוֹב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת.

כְּחוֹל — כְּדֵי לִכְחוֹל עַיִן אַחַת. דֶּבֶק — כְּדֵי לִיתֵּן בְּרֹאשׁ הַשַּׁפְשָׁף. זֶפֶת וְגָפְרִית — כְּדֵי לַעֲשׂוֹת נָקֵב. שַׁעֲוָה — כְּדֵי לִיתֵּן עַל פִּי נָקֵב קָטָן. חַרְסִית — כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פִּי כוּר שֶׁל צוֹרְפֵי זָהָב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פִּיטְפּוּט. סוּבִּין — כְּדֵי לִיתֵּן עַל פִּי כוּר שֶׁל צוֹרְפֵי זָהָב. סִיד — כְּדֵי לָסוּד קְטַנָּה שֶׁבַּבָּנוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדֵי לַעֲשׂוֹת כִּלְכּוּל. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: כְּדֵי לָסוּד אוּנְדְּפֵי.

גְּמָ׳ חֶבֶל נָמֵי לִיחַיַּיב כְּדֵי לַעֲשׂוֹת תְּלַאי לַנָּפָה וְלַכְּבָרָה! כֵּיוָן דְּחָרִיק בְּמָנָא לָא עָבְדִי אִינָשֵׁי. תָּנוּ רַבָּנָן: הוֹצִין כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אוֹזֶן לְסַל כְּפִיפָה מִצְרִית. סִיב — אֲחֵרִים אוֹמְרִים: כְּדֵי לִיתֵּן עַל פִּי מַשְׁפֵּךְ קָטָן לְסַנֵּן אֶת הַיַּיִן. רְבָב — כְּדֵי לָסוּד תַּחַת אֶסְפּוֹגִית קְטַנָּה. וְכַמָּה שִׁיעוּרָהּ? — כְּסֶלַע. וְהָתַנְיָא כִּגְרוֹגֶרֶת! אִידֵּי וְאִידֵּי חַד שִׁיעוּרָא הוּא. מוֹכְסִין כְּדֵי לַעֲשׂוֹת כַּדּוּר קְטַנָּה, וְכַמָּה שִׁיעוּרוֹ? — כָּאֱגוֹז.

נְיָיר — כְּדֵי לִכְתּוֹב עָלָיו קֶשֶׁר מוֹכְסִין. תְּנָא: כַּמָּה קֶשֶׁר מוֹכְסִין? שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שֶׁל קֶשֶׁר מוֹכְסִין. וּרְמִינְהוּ: הַמּוֹצִיא נְיָיר חָלָק, אִם יֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לִכְתּוֹב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת — חַיָּיב, וְאִם לָאו — פָּטוּר. אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: מַאי שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת? שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שֶׁל קֶשֶׁר מוֹכְסִין. רָבָא אָמַר: שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת דִּידַן וּבֵית אֲחִיזָה, דְּהַיְינוּ קֶשֶׁר מוֹכְסִין.

מֵיתִיבִי: הַמּוֹצִיא נֵיר מָחוּק וּשְׁטָר פָּרוּעַ, אִם יֵשׁ בַּלּוֹבֶן שֶׁלּוֹ כְּדֵי לִכְתּוֹב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, אוֹ בְּכוּלּוֹ כְּדֵי לִכְרוֹךְ עַל פִּי צְלוֹחִית קְטַנָּה שֶׁל פִּלְיֶיטוֹן — חַיָּיב, וְאִם לָאו — פָּטוּר. בְּשִׁלְמָא לְרַב שֵׁשֶׁת דְּאָמַר מַאי ״שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת״, שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שֶׁל קֶשֶׁר מוֹכְסִין — שַׁפִּיר. אֶלָּא לְרָבָא דְּאָמַר שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת דִּידַן וּבֵית אָחִיזָה, דְּהַיְינוּ קֶשֶׁר מוֹכְסִין — הָכָא בֵּית אָחִיזָה לָא צָרִיךְ! קַשְׁיָא.

תָּנוּ רַבָּנָן: הַמּוֹצִיא קֶשֶׁר מוֹכְסִין, עַד שֶׁלֹּא הֶרְאָהוּ לַמּוֹכֵס — חַיָּיב. מִשֶּׁהֶרְאָהוּ לַמּוֹכֵס — פָּטוּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף מִשֶּׁהֶרְאָהוּ לַמּוֹכֵס חַיָּיב מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ לוֹ. מַאי בֵּינַיְיהוּ? אָמַר אַבָּיֵי: אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ רָהִיטֵי מוֹכְסָא. רָבָא אָמַר: מוֹכֵס גָּדוֹל וּמוֹכֵס קָטָן אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ. רַב אָשֵׁי אָמַר: חַד מוֹכֵס אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ, מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ לוֹ לְהַרְאוֹת לְמוֹכֵס שֵׁנִי, דְּאָמַר לֵיהּ: חֲזִי, גַּבְרָא דְּמוֹכֵס אֲנָא.

תָּנוּ רַבָּנָן: הַמּוֹצִיא שְׁטַר חוֹב, עַד שֶׁלֹּא פָּרַע — חַיָּיב, מִשֶּׁפָּרַע — פָּטוּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף מִשֶּׁפָּרַע — חַיָּיב, מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ לוֹ. מַאי בֵּינַיְיהוּ? אָמַר רַב יוֹסֵף: אָסוּר לְשַׁהוֹת שְׁטָר פָּרוּעַ אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ. רַבָּנַן סָבְרִי: אָסוּר לְשַׁהוֹת שְׁטָר פָּרוּעַ. וְרַבִּי יְהוּדָה סָבַר: מוּתָּר לְשַׁהוֹת שְׁטָר פָּרוּעַ.

אַבָּיֵי אָמַר: דְּכוּלֵּי עָלְמָא אָסוּר לְשַׁהוֹת שְׁטָר פָּרוּעַ, וְהָכָא בְּמוֹדֶה בִּשְׁטָר שֶׁכְּתָבוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְקַיְּימוֹ קְמִיפַּלְגִי: תַּנָּא קַמָּא סָבַר מוֹדֶה בִּשְׁטָר שֶׁכְּתָבוֹ — צָרִיךְ לְקַיְּימוֹ. וְרַבִּי יְהוּדָה סָבַר מוֹדֶה בִּשְׁטָר שֶׁכְּתָבוֹ — אֵין צָרִיךְ לְקַיְּימוֹ. וּמַאי ״עַד שֶׁלֹּא פָּרַע״ וּ״מִשֶּׁפָּרַע״?

דף עט.

עַד שֶׁיֹּאמַר לוֹ ״פָּרַעְתִּי״ וְ״לֹא פָּרַעְתִּי״.

רָבָא אָמַר: דְּכוּלֵּי עָלְמָא מוֹדֶה בִּשְׁטָר שֶׁכְּתָבוֹ — שֶׁצָּרִיךְ לְקַיְּימוֹ, וְהָכָא בְּכוֹתְבִין שׁוֹבָר קְמִיפַּלְגִי: תַּנָּא קַמָּא סָבַר כּוֹתְבִין שׁוֹבָר, וְרַבִּי יְהוּדָה סָבַר אֵין כּוֹתְבִין שׁוֹבָר. רַב אָשֵׁי אָמַר: מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ לְהַרְאוֹתוֹ לְבַעַל חוֹב שֵׁנִי, דְּאָמַר לֵיהּ: חֲזִי, גַּבְרָא דְּפָרַע אֲנָא.

עוֹר כְּדֵי לַעֲשׂוֹת כּוּי. בְּעָא מִינֵּיהּ רָבָא מֵרַב נַחְמָן: הַמּוֹצִיא עוֹר, בְּכַמָּה? אָמַר לֵיהּ: כְּדִתְנַן: עוֹר כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קָמֵיעַ. [הַמְעַבְּדוֹ, בְּכַמָּה? אָמַר לֵיהּ: לָא שְׁנָא.] לְעַבְּדוֹ בְּכַמָּה? אָמַר לֵיהּ: לָא שְׁנָא.

וּמְנָא תֵּימְרָא? — כְּדִתְנַן: הַמְלַבֵּן וְהַמְנַפֵּץ וְהַצּוֹבֵעַ וְהַטּוֹוֶה — שִׁיעוּרוֹ כִּמְלֹא רוֹחַב הַסְּיט כָּפוּל. וְהָאוֹרֵג שְׁנֵי חוּטִין — שִׁיעוּרוֹ כִּמְלֹא רוֹחַב הַסְּיט כָּפוּל. אַלְמָא: כֵּיוָן דְּלִטְוְויֵיהּ קָאֵי — שִׁיעוּרוֹ כְּטָווּי. הָכָא נָמֵי, כֵּיוָן דְּלַעֲבְּדוֹ קָאֵי — שִׁיעוּרוֹ כִּמְעוּבָּד. וְשֶׁלֹּא לְעַבְּדוֹ, בְּכַמָּה? אָמַר לֵיהּ: לָא שְׁנָא.

וְלָא שָׁנֵי בֵּין מְעוּבָּד לְשֶׁאֵינוֹ מְעוּבָּד? אֵיתִיבֵיהּ: הַמּוֹצִיא סַמָּנִין שְׁרוּיִין, כְּדֵי לִצְבּוֹעַ בָּהֶן דּוּגְמָא לְאִירָא. וְאִילּוּ בְּסַמָּנִין שֶׁאֵינָן שְׁרוּיִן תְּנַן: קְלִיפֵּי אֱגוֹזִים וּקְלִיפֵּי רִמּוֹנִין, סְטִיס וּפוּאָה, כְּדֵי לִצְבּוֹעַ בָּהֶן בֶּגֶד קָטָן [וְלִפְי] סְבָכָה! הָא אִיתְּמַר עֲלַהּ, אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: לְפִי שֶׁאֵין אָדָם טוֹרֵחַ לִשְׁרוֹת סַמָּנִין לִצְבּוֹעַ בָּהֶן דּוּגְמָא לְאִירָא.

וַהֲרֵי זֵרְעוֹנֵי גִּינָּה, דְּמַקְמֵי דְּזַרְעִינְהוּ תְּנַן: זֵרְעוֹנֵי גִּינָּה פָּחוֹת מִכִּגְרוֹגֶרֶת. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר: חֲמִשָּׁה. וְאִילּוּ בָּתַר דְּזַרְעִינְהוּ תְּנַן: זֶבֶל וְחוֹל הַדַּק כְּדֵי לְזַבֵּל בּוֹ קֶלַח שֶׁל כְּרוּב, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כְּדֵי לְזַבֵּל כְּרִישָׁא! — הָא אִיתְּמַר עֲלַהּ, אָמַר רַב פָּפָּא: הָא דְּזוּרִיעַ, הָא דְּלָא זְרִיעַ — לְפִי שֶׁאֵין אָדָם טוֹרֵחַ לְהוֹצִיא נִימָא אַחַת לְזוּרִיעָה.

וַהֲרֵי טִיט, דְּמַקְמֵי דְּלִיגַּבֵּלֵיהּ תַּנְיָא: מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּמוֹצִיא שׁוֹפְכִין לִרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁשִּׁיעוּרָן בְּרִבְיעִית, וְהָוֵינַן [בַּהּ] שׁוֹפְכִין לְמַאי חָזוּ? וְאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: לְגַבֵּל בָּהֶן אֶת הַטִּיט, וְאִילּוּ בָּתַר דְּגַבְּלֵיהּ תַּנְיָא: טִיט כְּדֵי לַעֲשׂוֹת (בָּהֶן) פִּי כּוּר! הָתָם נָמֵי כְּדַאֲמַרַן: לְפִי שֶׁאֵין אָדָם טוֹרֵחַ (בָּהֶן) לְגַבֵּל אֶת הַטִּיט לַעֲשׂוֹת בּוֹ פִּי כּוּר.

תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַמֵּי מִשְּׁמֵיהּ דְּעוּלָּא: שְׁלֹשָׁה עוֹרוֹת הֵן: מַצָּה, וְחִיפָּה, וְדִיפְתְּרָא. מַצָּה — כְּמַשְׁמָעוֹ, דְּלָא מְלִיחַ וּדְלָא קָמִיחַ וּדְלָא עֲפִיץ. וְכַמָּה שִׁיעוּרוֹ? תָּנֵי רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יְהוּדָה: כְּדֵי לָצוּר בּוֹ מִשְׁקוֹלֶת קְטַנָּה. וְכַמָּה? אָמַר אַבָּיֵי: רִיבְעָא דְּרִיבְעָא דְּפוּמְבְּדִיתָא.

חִיפָּה — דִּמְלִיחַ וְלָא קָמִיחַ וְלָא עֲפִיץ. וְכַמָּה שִׁיעוּרוֹ? כְּדִתְנַן: עוֹר — כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קָמֵיעַ. דִּיפְתְּרָא — דִּמְלִיחַ וּקְמִיחַ וְלָא עֲפִיץ וְכַמָּה שִׁיעוּרוֹ? — כְּדֵי לִכְתּוֹב עָלָיו אֶת הַגֵּט. קָתָנֵי מִיהַת, כְּדֵי לָצוּר בּוֹ מִשְׁקוֹלֶת קְטַנָּה, וְאָמַר אַבָּיֵי: רִיבְעָא דְּרִיבְעָא דְּפוּמְבְּדִיתָא! הָתָם בְּבִישׁוּלָא.

וְהָתְנַן: הַבֶּגֶד — שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה לַמִּדְרָס, הַשַּׂק — אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, הָעוֹר — חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה, מַפָּץ — שִׁשָּׁה עַל שִׁשָּׁה, בֵּין לַמִּדְרָס בֵּין לַמֵּת. וְתָאנֵי עֲלַהּ הַבֶּגֶד וְהַשַּׂק וְהָעוֹר — כְּשִׁיעוּר לַטּוּמְאָה כָּךְ שִׁיעוּר לַהוֹצָאָה! הָהוּא בְּקוּרְטוּבְלָא.

דף עט:

קֶלַח כְּדֵי לִכְתּוֹב עָלָיו פָּרָשָׁה קְטַנָּה. וּרְמִינְהוּ, קֶלַח וְדוּכְסוּסְטוֹס כְּדֵי לִכְתּוֹב עָלָיו מְזוּזָה! מַאי "מְזוּזָה" — מְזוּזָה שֶׁבַּתְּפִילִּין. וְקָרֵי לְהוּ לִתְפִילִּין "מְזוּזָה"? אִין, וְהָתַנְיָא: רְצוּעוֹת תְּפִילִּין עִם הַתְּפִילִּין מְטַמְּאוֹת אֶת הַיָּדַיִם, בְּפָנֵי עַצְמָן — אֵין מְטַמְּאוֹת אֶת הַיָּדַיִם. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: הַנּוֹגֵעַ בָּרְצוּעָה — טָהוֹר, עַד שֶׁיַּגִּיעַ בַּקְּצִיצָה. רַבִּי זַכַּאי מִשְּׁמוֹ אוֹמֵר: טָהוֹר עַד שֶׁיַּגִּיעַ בַּמְּזוּזָה עַצְמָהּ.

וְהָא מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא קְלָף כְּדֵי לִכְתּוֹב עָלָיו פָּרָשָׁה קְטַנָּה שֶׁבַּתְּפִילִּין, שֶׁהִיא ״שְׁמַע יִשְׂרָאֵל״, מִכְּלָל דְּרֵישָׁא בְּמִזּוּזָה עַצְמָהּ עָסְקִינַן! הָכִי קָתָנֵי: קְלָף וְדוּכְסוּסְטוֹס שֶׁיעוּרָן בְּכַמָּה? דּוּכְסוּסְטוֹס — כְּדֵי לִכְתּוֹב עָלָיו מְזוּזָה. קְלָף — כְּדֵי לִכְתּוֹב עָלָיו פָּרָשָׁה קְטַנָּה שֶׁבַּתְּפִילִּין שֶׁהִיא ״שְׁמַע יִשְׂרָאֵל״.

אָמַר רַב: דּוּכְסוּסְטוֹס הֲרֵי הוּא כְּקֻלְּף. מַה קֻלְּף כּוֹתְבִין עָלָיו תְּפִילִּין — אַף דּוּכְסוּסְטוֹס כּוֹתְבִין עָלָיו תְּפִילִּין. תְּנַן: קְלָף כְּדֵי לִכְתּוֹב פָּרָשָׁה קְטַנָּה שֶׁבַּתְּפִילִּין שֶׁהִיא ״שְׁמַע יִשְׂרָאֵל״, קֻלְּף — אִין, דּוּכְסוּסְטוֹס לָא?! לְמִצְוָה. תָּא שְׁמַע: הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, תְּפִילִּין עַל הַקֻּלְּף וּמְזוּזָה עַל דּוּכְסוּסְטוֹס. קֻלְּף — בְּמָקוֹם בָּשָׂר, דּוּכְסוּסְטוֹס — בְּמָקוֹם שַׂעַר. לְמִצְוָה.

וְהָתַנְיָא: שִׁינָּה פָּסוּל! אַמְזוּזָה. וְהָתַנְיָא: שִׁינָּה בֵּזֶה וּבָזֶה פָּסוּל! אִידֵּי וְאִידֵּי אַמְזוּזָה, וְהָא דְּכַתְבִינְהוּ אַקֻּלְּף בְּמָקוֹם שַׂעַר, אִי נָמֵי אַדּוּכְסוּסְטוֹס בְּמָקוֹם בָּשָׂר. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: שִׁינָּה בֵּזֶה וּבָזֶה תַּנָּאֵי הִיא. דְּתַנְיָא שִׁינָּה בָּזֶה וּבָזֶה — פָּסוּל. רַבִּי אַחָא מַכְשִׁיר מִשּׁוּם רַבִּי אַחַי בַּר חֲנִינָא, וְאָמְרִי לַהּ מִשּׁוּם רַבִּי יַעֲקֹב בְּרַבִּי חֲנִינָא. רַב פָּפָּא אָמַר: רַב דְּאָמַר כְּתַנָּא דְּבֵי מְנַשֶּׁה. דְּתָנָא דְּבֵי מְנַשֶּׁה: כְּתָבָהּ עַל הַנְּיָיר וְעַל הַמַּטְלִית — פְּסוּלָה. עַל הַקֻּלְּף וְעַל הַגְּוִיל וְעַל דּוּכְסוּסְטוֹס — כְּשֵׁרָה.

כְּתָבָהּ מַאי? אִילֵּימָא מְזוּזָה — מְזוּזָה אַקֻּלְּף מִי כָּתְבִינַן? אֶלָּא לָאו — תְּפִילִּין. וְלִיטַעֲמָיךְ, תְּפִילִּין אַגְּוִיל מִי כָּתְבִינַן?! [אֶלָּא], כִּי תַּנְיָא הָהִיא בְּסֵפֶר תּוֹרָה. לֵימָא מְסַיַּיע לֵיהּ: כַּיּוֹצֵא בּוֹ, תְּפִילִּין שֶׁבָּלוּ וְסֵפֶר תּוֹרָה שֶׁבָּלָה אֵין עוֹשִׂין מֵהֶן מְזוּזָה, לְפִי שֶׁאֵין מוֹרִידִין מִקְּדוּשָּׁה חֲמוּרָה לְקְדוּשָּׁה קַלָּה.

טַעְמָא דְּאֵין מוֹרִידִין, הָא מוֹרִידִין עוֹשִׂין. דִּכְתִיבָא אַמַּאי? לָאו דִּכְתִיבָא אַדּוּכְסוּסְטוֹס! לָא, דִּכְתִיבָא עַל הַקֻּלְּף. וּמְזוּזָה אַקֻּלְּף מִי כָּתְבִינַן? אִין, וְהָתַנְיָא: כְּתָבָהּ עַל הַקֻּלְּף עַל הַנְּיָיר וְעַל הַמַּטְלִית — פְּסוּלָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: רַבִּי מֵאִיר הָיָה כוֹתְבָהּ עַל הַקֻּלְּף, מִפְּנֵי שֶׁמִּשְׁתַּמֶּרֶת. הַשְׁתָּא דְּאָתֵית לְהָכִי, לְרַב נָמֵי לָא תֵּימָא דּוּכְסוּסְטוֹס הֲרֵי הוּא כְּקֻלְּף, אֶלָּא אֵימָא: קֻלְּף הֲרֵי הוּא כְּדּוּכְסוּסְטוֹס, מָה דּוּכְסוּסְטוֹס כּוֹתְבִין עָלָיו מְזוּזָה — אַף קֻלְּף כּוֹתְבִין עָלָיו מְזוּזָה.

דְּיוֹ כְּדֵי לִכְתּוֹב.

דף פ.

תָּנָא: שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת בִּדְיוֹ, שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת בְּקוּלְמוֹס, שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת בְּקַלְמָרִין. בָּעֵי רָבָא: אוֹת אַחַת בִּדְיוֹ, אוֹת אַחַת בְּקוּלְמוֹס, אוֹת אַחַת בְּקַלְמָרִין, מַהוּ? תֵּיקוּ.

אָמַר רָבָא: הוֹצִיא שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת וּכְתָבָן כְּשֶׁהוּא מְהַלֵּךְ — חַיָּיב, כְּתִיבָתָן זוֹ הִיא הַנָּחָתָן. וְאָמַר רָבָא: הוֹצִיא אוֹת אַחַת וּכְתָבָהּ, וְחָזַר וְהוֹצִיא אוֹת אַחַת וּכְתָבָהּ — פָּטוּר. מַאי טַעְמָא? בְּעִידָּנָא דְּאַפְּקַהּ לְבָתְרֵייתָא, חָסַר לֵיהּ שִׁיעוּרָא דְקַמַּייתָא.

וְאָמַר רָבָא: הוֹצִיא חֲצִי גְּרוֹגֶרֶת אַחַת וְהִנִּיחָהּ, וְחָזַר וְהוֹצִיא חֲצִי גְּרוֹגֶרֶת אַחַת וְהִנִּיחָהּ — רִאשׁוֹנָה נַעֲשָׂה כְּמִי שֶׁקִּלְקְלָהּ [כֻּלָּהּ] אוֹ שֶׁנִּשְׁרְפָה, וּפָטוּר. וְאַמַּאי? הָא מַנְּחָהּ? הָכִי קָאָמַר: וְאִם קָדַם וְהִגְבִּיהַּ רִאשׁוֹנָה קוֹדֶם הַנָּחַת שְׁנִיָּיה — נַעֲשֵׂית רִאשׁוֹנָה כְּמִי שֶׁנִּקְלְטָה אוֹ שֶׁנִּשְׁרְפָה, וּפָטוּר. וְאָמַר רָבָא: הוֹצִיא חֲצִי גְּרוֹגֶרֶת וְהִנִּיחָהּ, וְחָזַר וְהוֹצִיא חֲצִי גְּרוֹגֶרֶת וְהֶעֱבִירָהּ דֶּרֶךְ עָלֶיהָ — חַיָּיב. וְאַמַּאי? הָא לָא נָח! כְּגוֹן שֶׁהֶעֱבִירָהּ תּוֹךְ שְׁלֹשָׁה.

וְהָאָמַר רָבָא: תּוֹךְ שְׁלֹשָׁה לְרַבָּנַן צָרִיךְ הַנָּחָה עַל גַּבֵּי מַשֶּׂהוּ! לָא קַשְׁיָא: כָּאן בְּזוֹרֵק, כָּאן בְּמַעֲבִיר.

תָּנוּ רַבָּנַן: הוֹצִיא חֲצִי גְּרוֹגֶרֶת וְחָזַר וְהוֹצִיא חֲצִי גְּרוֹגֶרֶת, בְּהֶעְלֵם אֶחָד — חַיָּיב, בִּשְׁתֵּי הֶעְלֵמוֹת — פָּטוּר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בְּהֶעְלֵם אֶחָד לְרִשּׁוּת אַחַת — חַיָּיב, לִשְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת — פָּטוּר. אָמַר רַבָּה: וְהוּא שֶׁיֵּשׁ חִיּוּב חַטָּאת בֵּינֵיהֶם. אֲבָל כַּרְמְלִית — לֹא.

אַבָּיֵי אָמַר: אֲפִילּוּ כַּרְמְלִית. אֲבָל פִּיסְלָא — לֹא. וְרָבָא אָמַר: אֲפִילּוּ פִּיסְלָא. וְאָזְדָא רָבָא לְטַעְמֵיהּ, דְּאָמַר רָבָא: רְשׁוּת שַׁבָּת כִּרְשׁוּת גִּיטִּין דָּמְיָא.

כְּחוֹל כְּדֵי לְכְחוֹל עַיִן אַחַת. עַיִן אַחַת הָא לָא כָּחֲלִי! אָמַר רַב הוּנָא: שֶׁכֵּן צְנוּעוֹת כּוֹחֲלוֹת עַיִן אַחַת. מֵיתִיבִי, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כְּחוֹל, אִם לִרְפוּאָה — כְּדֵי לְכְחוֹל עַיִן אַחַת, אִם לְקִשֵּׁט — בִּשְׁתֵּי עֵינַיִם. תַּרְגְּמַהּ הִילֵּל בְּרֵיהּ דְּרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי: כִּי תַּנְיָא הַהִיא בְּעִירְנִיּוֹת.

(שַׁעֲוָה כְּדֵי לִיתֵּן עַל פִּי נֶקֶב קָטָן. תָּנָא: כְּדֵי לִיתֵּן עַל פִּי נֶקֶב קָטָן שֶׁל יַיִן.)

דֶּבֶק כְּדֵי לִיתֵּן בְּרֹאשׁ הַשַּׁפְשָׁף. תָּנָא: כְּדֵי לִיתֵּן בְּרֹאשׁ שַׁפְשָׁף שֶׁבְּרֹאשׁ קָנֶה שֶׁל צַיָּידִין.

זֶפֶת וְגֶפְרִית כְּדֵי לַעֲשׂוֹת כּוּי. תָּנָא: כְּדֵי לַעֲשׂוֹת נֶקֶב קָטָן.

חַרְסִית כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פִּי כּוּר כּוּי. לְמֵימְרָא דְּשִׁיעוּרָא דְּרַבִּי יְהוּדָה נְפִישׁ? הָא קַיְימָא לַן דְּשִׁיעוּרָא דְּרַבָּנַן נְפִישׁ, דְּתָנַן, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדֵי לִיטּוֹל הֵימֶנּוּ מִדַּת מִנְעָל לְקָטָן. אֵימָא: כְּדֵי לָסוּד פִּיטְפּוּט כִּירָה קְטַנָּה.

סוּבִּין כְּדֵי לִיתֵּן עַל פִּי כּוּר שֶׁל צוֹרְפֵי זָהָב.

דף פ:

תָּנוּ רַבָּנַן: הַמּוֹצִיא שִׁיעֹר כְּדֵי לְגַבֵּל בּוֹ אֶת הַטִּיט. [טִיט] לַעֲשׂוֹת פִּי כּוּר שֶׁל צוֹרְפֵי זָהָב. סִיד כְּדֵי לָסוּד. תָּנָא: כְּדֵי לָסוּד אֲצְבַּע קְטַנָּה שֶׁבִּבְּנוֹת. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִגִּיעוּ לְפִירְקָן וְלֹא הִגִּיעוּ [לְשָׁנִים], בְּנוֹת עֲנִיִּים — טוֹפְלוֹת אוֹתָן בְּסִיד. בְּנוֹת

עֲשִׂירִים — טוֹפְלוֹת אוֹתָן בְּסוֹלֶת, בְּנוֹת מְלָכִים — טוֹפְלוֹת אוֹתָן בְּשֶׁמֶן הַמּוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר: ״שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים בְּשֶׁמֶן הַמּוֹר״. מַאי שֶׁמֶן הַמּוֹר? רַב הוּנָא בַּר חִיָּיא אָמַר: סְטָטַת. רַב יִרְמְיָה בַּר אַבָּא אָמַר: שֶׁמֶן זַיִת שָׁלֹא הֵבִיא שְׁלִישׁ. תַּנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַנְפִּיקְנוֹן — שֶׁמֶן זַיִת שֶׁלֹּא הֵבִיא שְׁלִישׁ. וְלָמָּה סָכִין אוֹתוֹ — שֶׁמַּשִּׁיר אֶת הַשִּׁיעָר וּמְעַדֵּן הַבָּשָׂר.

רַב בִּיבִי הַוְיָא לֵיהּ בְּרָתָא, טַפְּלַהּ אֵבֶר אֵבֶר, שְׁקַל בָּהּ אַרְבַּע מֵאָה זוּזֵי. הֲוָה הָהוּא גּוֹי בְּשַׁבְּבוּתֵיהּ. הַוְיָא לֵיהּ בְּרָתָא, טַפְּלַהּ בְּחַד זִימְנָא וּמֵתָה. אָמַר: קָטַל רַב בִּיבִי לִבְרָתִי. אָמַר רַב נַחְמָן: רַב בִּיבִי דְּשַׁתֵּי שִׁיכְרָא — בָּעַיְין בְּנָתֵיהּ טִפְּלָא, אֲנַן דְּלָא שָׁתֵינַן שִׁיכְרָא — לָא בָּעַיְין בְּנָתַן טִפְּלָא.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כְּדֵי לְסוּד כְּלְכּוּל. מַאי כְּלְכּוּל וּמַאי אַנְדִּיפֵּי? אָמַר רַב: צִיְידְעָא וּבַת צִיְידְעָא. לְמֵימְרָא דְּשִׁיעוּרָא דְּרַבִּי יְהוּדָה נְפִישׁ? הָא קַיְימָא לַן דְּשִׁיעוּרָא דְּרַבָּנַן נְפִישׁ! זוּטָא מִדְּרַבָּנַן, וּנְפִישׁ מִדְּרַבִּי נְחֶמְיָה. מֵיתִיבִי, אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּחָבוּט, וְדִבְרֵי רַבִּי נְחֶמְיָה בְּבֵיצַת הַסִּיד. וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ צִיְידְעָא וּבַת צִיְידְעָא, אִידֵּי וְאִידֵּי חָבוּט? אֶלָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָמְרִי דְּבֵי רַבִּי אַמֵּי — אַאַנְדִּיפָּא.

מַתְקִיף לַהּ רַב כָּהֲנָא: וְכִי אָדָם עוֹשֶׂה מְעוֹתָיו אַנְפָּרוֹת?! אֶלָּא אָמַר רַב כָּהֲנָא: שְׁנָתוֹת. כְּדִתְנַן: שְׁנָתוֹת הָיוּ בַּהִין — עַד כָּאן לַפָּר, עַד כָּאן לָאַיִל, עַד כָּאן לַכֶּבֶשׂ. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: מַאי ״אַנְדִּיפָּא״ — אַפּוּתָא. וְכִי הָא דְּהָהוּא בַּר גְּלִיל [דְּאִיקְלַע לְבָבֶל], דַּאֲמַרוּ לֵיהּ: קוּם דְּרוֹשׁ לָנָא בְּ״מַעֲשֶׂה מֶרְכָּבָה״. אֲמַר לְהוּ: אֶדְרוֹשׁ לְכוּ כְּדְרָשׁ רַבִּי נְחֶמְיָה לְחַבְרֵיהּ. וּנְפַקָא עַרְעִיתָא מִן כּוּתְלָא וּמְחָתֵיהּ בְּאַנְדִּיפֵּי וּמִית. וַאֲמַרוּ לֵיהּ: מִן דִּילֵיהּ דָּא לֵיהּ.

מַתְנִי׳ אֲדָמָה — כְּחוֹתָם הַמַּרְצוּפִין, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כְּחוֹתָם הָאִיגְּרוֹת. זֶבֶל וָחוֹל הַדַּק — כְּדֵי לְזַבֵּל קֶלַח שֶׁל כְּרוּב, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כְּדֵי לְזַבֵּל כְּרִישָׁא. חוֹל הַגַּס — כְּדֵי לִיתֵּן עַל מְלֹא כַּף סִיד. קְנֶה — כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קוּלְמוֹס. וְאִם הָיָה עָבֶה אוֹ מְרוּסָּס — כְּדֵי לְבַשֵּׁל בּוֹ בֵּיצָה קַלָּה שֶׁבַּבֵּיצִים, טְרוּפָה וּנְתוּנָה בָּאֵילְפָּס.

גְּמָ׳ עַל מְלֹא כַּף סִיד. תָּנָא: כְּדֵי לִיתֵּן עַל פִּי כַּף שֶׁל סַיָּידִין. מַאן תְּנָא דְּחוֹל מְעַלֵּי לֵיהּ לְסִיד? אָמַר רַב חִסְדָּא: רַבִּי יְהוּדָה הִיא, דְּתַנְיָא: לֹא יָסוּד אָדָם אֶת בֵּיתוֹ בְּסִיד, אֶלָּא אִם כֵּן עֵירַב בּוֹ תֶּבֶן אוֹ חוֹל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: תֶּבֶן מוּתָּר, חוֹל אָסוּר — מִפְּנֵי שֶׁהוּא טָרְכְסִיד. רָבָא אָמַר: אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבָּנַן — קִילְקוּלוֹ זֶהוּ תִּיקּוּנוֹ.

קָנֶה כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קוּלְמוֹס. תָּנָא: קוּלְמוֹס הַמַּגִּיעַ לְקִשְׁרֵי אֶצְבְּעוֹתָיו. בָּעֵי רַב אָשֵׁי: קִשֶּׁר הָעֶלְיוֹן אוֹ קִשֶּׁר הַתַּחְתּוֹן? תֵּיקוּ.

וְאִם הָיָה עָבֶה כּוּ׳. תָּנָא: טְרוּפָה בְּשֶׁמֶן וּנְתוּנָה בָּאֵילְפָּס. אָמַר לֵיהּ מָר בְּרֵיהּ דְּרָבִינָא לְבָרֵיהּ: מִי שְׁמִיעַ לָךְ בֵּיצָה קַלָּה מַאי הִיא? אָמַר לֵיהּ: בֵּיעָתָא דְּצִילְצָלָא. מַאי טַעְמָא —

מִשּׁוּם דְּזוּטְרָא? אֵימָא: דְּצִיפְּרְתָּא! אִישְׁתִּיק. אֲמַר לֵיהּ: מִידֵּי שְׁמִיעַ לָךְ בְּהָא? [וְאָמַר לֵיהּ: הָכִי] אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: בֵּיצַת תַּרְנְגוֹלֶת. וּמַאי קָרוּ לַהּ "בֵּיצָה קַלָּה" — שֶׁיֵּעָרוּ חֲכָמִים, אֵין לָךְ בֵּיצָה קַלָּה לְבַשֵּׁל יוֹתֵר מִבֵּיצַת תַּרְנְגוֹלֶת. וּמַאי שְׁנָא כָּל שֶׁיעוּרֵי שַׁבָּת כִּגְרוֹגֶרֶת וְהָכָא כְּבֵיצָה? אֲמַר לֵיהּ, הָכִי אָמַר רַב נַחְמָן: כִּגְרוֹגֶרֶת מִבֵּיצָה קַלָּה.

דף פא.

מַתְנִי' עֻצֶּם כְּדֵי לַעֲשׂוֹת תַּרְווֹד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדֵי לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ חֹף. זְכוּכִית — כְּדֵי לְגָרוֹר בָּהּ רֹאשׁ הַכַּרְכֹּר. צְרוֹר אוֹ אֶבֶן — כְּדֵי לִזְרוֹק בָּעוֹף. רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר יַעֲקֹב אוֹמֵר: כְּדֵי לִזְרוֹק בַּבְּהֵמָה.

גְּמָ' לְמֵימְרָא דִּשְׁיעוּרָא דְּרַבִּי יְהוּדָה נְפִישׁ? הָא קָיְימָא לַן דְּשִׁיעוּרָא דְּרַבָּנַן נְפִישׁ! אָמַר עוּלָּא: חֲפֵי פּוֹתַחַת. תָּנוּ רַבָּנַן: חֲפֵי פּוֹתַחַת טְהוֹרִין, קְבָעָן בַּפּוֹתַחַת טְמֵאִין. וְשֶׁל גַּל, אַף עַל פִּי שֶׁחִיבְּרָן בַּדֶּלֶת וּקְבָעָן בְּמַסְמְרִים טְהוֹרִין — שֶׁכָּל הַמְחוּבָּר לַקַּרְקַע הֲרֵי הוּא כַּקַּרְקַע. זְכוּכִית כְּדֵי לְגָרוֹר בָּהּ. תָּנָא: סְכוּכִית — כְּדֵי לִפְצוֹעַ בָּהּ שְׁנֵי נִימִין כְּאַחַת.

צְרוֹר אוֹ אֶבֶן כְּדֵי לִזְרוֹק בָּעוֹף. רַבִּי אֶלְעָזָר כּוּ'. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וְהוּא שֶׁמַּרְגֶּשֶׁת בָּהּ. וְכַמָּה שִׁיעוּרוֹ? תַּנְיָא, רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: מִשְׁקַל עֶשְׂרָה זוּז.

זוּנִין עַל לְבֵי מִדְרְשָׁא, אָמַר לְהוּ: רַבּוֹתַי, אֲבָנִים שֶׁל בֵּית הַכִּסֵּא שִׁיעוּרָן בְּכַמָּה? אָמְרוּ לוֹ: כְּזֵית כֶּאֱגוֹז וּכְבֵיצָה. אָמַר לְהוּ: וְכִי טוּרְטָנֵי יַכְנִיס? נִמְנוּ וְגָמְרוּ מְלֹא הַיָּד. תַּנְיָא, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כְּזֵית כֶּאֱגוֹז וּכְבֵיצָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשּׁוּם אָבִיו: מְלֹא הַיָּד.

תָּנוּ רַבָּנַן בְּשַׁבָּת: שְׁלֹשׁ אֲבָנִים מְקוּרְזָלוֹת מוּתָּר לְהַכְנִיס לְבֵית הַכִּסֵּא. וְכַמָּה שִׁיעוּרָן? רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כֶּאֱגוֹז. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּבֵיצָה. אָמַר רַפְרָם בַּר פָּפָּא אָמַר רַב חִסְדָּא: כַּמַּחֲלוֹקֶת כָּאן כָּךְ מַחֲלוֹקֶת בְּאֶתְרוֹג. הָתָם מַתְנִיתִין, הָכָא בָּרַיְיתָא! אֶלָּא: כַּמַּחֲלוֹקֶת בְּאֶתְרוֹג כָּךְ מַחֲלוֹקֶת כָּאן.

אָמַר רַב יְהוּדָה: אֲבָל לֹא אֶת הַפָּאיֵיס. מַאי "פָּאיֵיס"? אָמַר רַבִּי זֵירָא: כַּרְשִׁינֵי בַּבְלָיְיתָא. אָמַר רָבָא: אָסוּר לְמַשְׁמֵשׁ בִּצְרוֹר בְּשַׁבָּת כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּמַשְׁמֵשׁ בַּחוֹל. מַתְקִיף לַהּ מָר זוּטְרָא: לִיסְתַּכַּן? כִּלְאַחַר יָד. אָמַר רַבִּי יַנַּאי: אִם יֵשׁ מָקוֹם קָבוּעַ לְבֵית הַכִּסֵּא — מְלֹא הַיָּד. אִם לָאו — כַּהֲכָרַעַ מְדוֹכָה קְטַנָּה שֶׁל בְּשָׂמִים. אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: אִם יֵשׁ עָלֶיהָ עֵד — מוּתָּר.

מֵיתִיבִי? עֶשְׂרָה דְּבָרִים מְבִיאִין אֶת הָאָדָם לִידֵי תַּחְתּוֹנִיּוּת, וְאֵלּוּ הֵן: הָאוֹכֵל עֲלֵי קְנִים, וַעֲלֵי גְּפָנִים, וְלוּלְבֵי גְּפָנִים, וּמוֹרִיגֵי בְּהֵמָה בְּלֹא מֶלַח, וְשִׁדְרוֹ שֶׁל דָּג, וְדָג מָלִיחַ שֶׁלֹּא בִּישֵּׁל כָּל צוֹרְכּוֹ, וְהַשּׁוֹתֶה שִׁמְרֵי יַיִן, וְהַמְקַנֵּחַ בְּסִיד, וּבְחַרְסִית, וְהַמְקַנֵּחַ בִּצְרוֹר שֶׁקִּינַּח בּוֹ חֲבֵרוֹ.

וְיֵשׁ אוֹמְרִים: אַף הַתּוֹלֶה עַצְמוֹ בְּבֵית הַכִּסֵּא. לָא קַשְׁיָא: הָא בְּלַח, הָא בְּיָבֵשׁ. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: כָּאן מִצַּד אֶחָד, וְכָאן מִשְּׁנֵי צְדָדִין. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: הָא דִּידֵיהּ, הָא דְּחַבְרֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַב יוֹסֵף: יָרְדוּ עָלֶיהָ גְּשָׁמִים וְנִטַּשְׁטְשׁוּ מַהוּ? אָמַר לֵיהּ: אִם הָיָה רִישׁוּמָן נִיכָּר — מוּתָּר.

בְּעָא מִינֵּיהּ רַבָּה בַּר רַב שֵׁילָא מֵרַב

דף פא:

חִסְדָּא: מַהוּ לְהַעֲלוֹתָם אַחֲרָיו לַגַּג? אָמַר לֵיהּ: גָּדוֹל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת שֶׁדּוֹחֶה אֶת "לֹא תַעֲשֶׂה" שֶׁבַּתּוֹרָה. יָתֵיב מָרִימָר וְקָאָמַר לַהּ לְהָא שְׁמַעְתָּא. אֵיתִיבֵיהּ רָבִינָא לְמָרִימָר: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר נוֹטֵל אָדָם קֵיסָם מִשֶּׁלְפָנָיו לַחֲצוֹת בּוֹ שִׁינָּיו, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים לֹא יִטּוֹל אֶלָּא מִן הָאֲבוּס שֶׁל בְּהֵמָה! הָכִי הַשְׁתָּא?! הָתָם — אָדָם קוֹבֵעַ מָקוֹם לִסְעוּדָה, הָכָא — אָדָם קוֹבֵעַ מָקוֹם לְבֵית הַכִּסֵּא?

אָמַר רַב הוּנָא: אָסוּר לְפָנוֹת בְּשִׁדֵּה נִיר בְּשַׁבָּת. מַאי טַעְמָא? אִילֵימָא מִשּׁוּם דִּוּוּשָׁא — אֲפִילּוּ בְּחוֹל נָמֵי! וְאֶלָּא מִשּׁוּם עֲשָׂבִים, וְהָאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: צְרוֹר שֶׁעָלוּ בּוֹ עֲשָׂבִים — מוּתָּר לְקַנְּחַ בּוֹ. וְהַתּוֹלֵשׁ מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת — חַיָּיב חַטָּאת. אֶלָּא דִּילְמָא נָקִיט מֵעִילַּאי וְשָׁדֵי לְתַתַּאי, וּמִיחַיַּיב מִשּׁוּם דָּרְבָּה. דְּאָמַר רַבָּה: הָיְתָה לוֹ גוּמָּא וּטְמָמָהּ, בַּבַּיִת — חַיָּיב מִשּׁוּם בּוֹנֶה, בַּשָּׂדֶה — חַיָּיב מִשּׁוּם חוֹרֵשׁ.

גּוּפָא, אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: צְרוֹר שֶׁעָלוּ בּוֹ עֲשָׂבִים — מוּתָּר לְקַנְּחַ בּוֹ. וְהַתּוֹלֵשׁ מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת — חַיָּיב חַטָּאת. אָמַר רַב פַּפַּי: שְׁמַע מִינַּהּ מִדְּרֵישׁ לָקִישׁ, הַאי פַּרְפִּיסָא — שְׁרֵי לְטַלְטוֹלֵיהּ. מַתְקִיף לַהּ רַב כָּהֲנָא: אִם אָמְרוּ לְצוֹרֶךְ, יֹאמְרוּ שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ?! אָמַר אַבָּיֵי: פַּרְפִּיסָא, הוֹאִיל וַאֲתָא לְיָדָן לֵימָא בֵּיהּ מִילְּתָא: הָיָה מוּנָּח עַל גַּבֵּי קַרְקַע וְהִנִּיחוֹ עַל גַּבֵּי יְתֵידוֹת — חַיָּיב מִשּׁוּם תּוֹלֵשׁ. הָיָה מוּנָּח עַל גַּבֵּי יְתֵידוֹת וְהִנִּיחוֹ עַל גַּבֵּי קַרְקַע — חַיָּיב מִשּׁוּם נוֹטֵעַ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אָסוּר לְקַנְּחַ בְּחֶרֶס בְּשַׁבָּת. מַאי טַעְמָא? אִילֵימָא מִשּׁוּם סַכָּנָה — אֲפִילּוּ בְּחוֹל נָמֵי! וְאֶלָּא מִשּׁוּם כְּשָׁפִים — אֲפִילּוּ בְּחוֹל נָמֵי לָא! וְאֶלָּא מִשּׁוּם הַשְׁחָרַת נִימִין — דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוְּין הוּא. אָמַר לְהוּ רַב נָתָן בַּר אוֹשַׁעְיָא: גַּבְרָא רַבָּה אָמַר מִילְּתָא, נֵימָא בָּהּ טַעְמָא: לָא מִיבַּעְיָא בְּחוֹל — דְּאָסוּר, אֲבָל בְּשַׁבָּת — הוֹאִיל וְאִיכָּא תּוֹרַת כְּלִי עָלָיו, שַׁפִּיר דָּמֵי. קָא מַשְׁמַע לַן.

רָבָא מַתְנֵי לַהּ מִשּׁוּם הַשְׁחָרַת נִימִין, וְקַשְׁיָא לֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן אַדְּרַבִּי יוֹחָנָן: מִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אָסוּר לְקַנְּחַ בַּחֶרֶס בְּשַׁבָּת? אַלְמָא דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוְּין — אָסוּר. וְהָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:

הֲלָכָה כִּסְתָם מִשְׁנָה. וּתְנַן: נָזִיר חוֹפֵף וּמְפַסְפֵּס, אֲבָל לֹא סוֹרֵק! אֶלָּא מְחַוְורְתָּא כִּדְרַב נָתָן בַּר אוֹשַׁעְיָא.

מַאי כְּשָׁפִים? כִּי הָא דְּרַב חִסְדָּא וְרַבָּה בַּר רַב הוּנָא הֲווֹ קָא אָזְלִי בְּאַרְבָּא, אֲמַרָה לְהוּ הָהִיא מַטְרוֹנִיתָא: אוֹתְבַן בַּהֲדַיְיכוּ! וְלָא אוֹתְבוּהָ. אֲמַרָה אִיהִי מִילְתָא — אֲסַרְתַּהּ לְאַרְבָּא. אֲמַרוּ אִינְהוּ מִילְתָא — שַׁרְיוּהָא. אֲמַרָה לְהוּ: מַאי אֱיעְבֵּיד לְכוּ?

דף פב.

דְּלָא מִקַּנַּח לְכוּ בְּחַסְפָּא, וְלָא קָטִיל לְכוּ כִּינָּא אַמַּנְיְיכוּ, וְלָא שְׁלִיף לְכוּ יַרְקָא וַאֲכִיל לְכוּ מִכִּישָׁא דְּאָסַר גִּינָּאָה.

אֲמַר לֵיהּ רַב הוּנָא לְרַבָּה בְּרֵיהּ: מַאי טַעְמָא לָא שְׁכִיחַתְּ קַמֵּיהּ דְּרַב חִסְדָּא, דִּמְחַדְּדָן שְׁמַעְתָּתֵיהּ? אֲמַר לֵיהּ: מַאי אֱיזִיל לְגַבֵּיהּ? דִּכְי אֲזֵילְנָא לְגַבֵּיהּ מוֹתִיב לִי בְּמִילֵּי דְּעָלְמָא. אֲמַר לִי: מַאן דְּעָיֵיל לְבֵית הַכִּסֵּא לָא לִיתֵּיב בְּהֶדְיָא, וְלָא לִיטְרַח טְפֵי — דְּהַאי כַּרְכַּשְׁתָּא אַתְּלַת שִׁינֵּי יָתֵיב, דִּילְמָא מְשַׁתַּמְטִי שִׁינֵּי דְכַרְכַּשְׁתָּא וְאָתֵי לִידֵי סַכָּנָה. אֲמַר לֵיהּ: הוּא עָסֵיק בְּחַיֵּי דִּבְרֵיְיתָא וְאַתְּ אָמְרַתְּ בְּמִילֵּי דְּעָלְמָא?! כָּל שֶׁכֵּן זִיל לְגַבֵּיהּ.

הֲיוּ לְפָנָיו צְרוֹר וְחֶרֶס, רַב הוּנָא אָמַר: מְקַנְּחַ בַּצְּרוֹר וְאֵין מְקַנְּחַ בַּחֶרֶס, וְרַב חִסְדָּא אָמַר: מְקַנְּחַ בַּחֶרֶס וְאֵין מְקַנְּחַ בַּצְּרוֹר. מֵיתִיבִי: הֲיוּ לְפָנָיו צְרוֹר וְחֶרֶס — מְקַנְּחַ בַּחֶרֶס וְאֵין מְקַנְּחַ בַּצְּרוֹר, תְּיוּבְתָּא דְּרַב הוּנָא! תַּרְגְּמַהּ רַפְרָם בַּר פָּפָּא קַמֵּיהּ דְּרַב חִסְדָּא אַלִּיבָּא דְּרַב הוּנָא: בְּאוֹגְנֵי כֵּלִים.

הֲיוּ לְפָנָיו צְרוֹר וַעֲשָׂבִים, רַב חִסְדָּא וְרַב הַמְנוּנָא, חַד אָמַר: מְקַנְּחַ בַּצְּרוֹר וְאֵין מְקַנְּחַ בָּעֲשָׂבִים, וְחַד אָמַר: מְקַנְּחַ בָּעֲשָׂבִים וְאֵין מְקַנְּחַ בַּצְּרוֹר. מֵיתִיבִי: הַמְקַנְּחַ בְּדָבָר שֶׁהָאוּר שׁוֹלֶטֶת בּוֹ שִׁינָּיו הַתַּחְתּוֹנוֹת נוֹשְׁרוֹת! לָא קַשְׁיָא: הָא בְּלַחִין, הָא בִּיבֵשִׁין.

הַנִּצְרָךְ לִפָּנוֹת וְאֵינוֹ נִפְנֶה, רַב חִסְדָּא וְרַבִּינָא, חַד אָמַר: רוּחַ רָעָה שׁוֹלֶטֶת בּוֹ, וְחַד אָמַר: רוּחַ זוֹהֲמָא שׁוֹלֶטֶת בּוֹ. תַּנְיָא כְּמַאן דְּאָמַר רוּחַ זוֹהֲמָא שׁוֹלֶטֶת בּוֹ, דְּתַנְיָא: הַנִּצְרָךְ לִנְקָבָיו וְאוֹכֵל — דּוֹמֶה לְתַנּוּר שֶׁהִסְקִיקוּהוּ עַל גַּב אֶפְרוֹ, וְזוֹ הִיא תְּחִלַּת רוּחַ זוֹהֲמָא.

הוּצְרַךְ לִיפָּנוֹת וְאֵינוֹ יָכוֹל לִיפָּנוֹת, אָמַר רַב חִסְדָּא: יַעֲמוֹד וְיֵישֵׁב, יַעֲמוֹד וְיֵישֵׁב. רַב חָנָן מִנְּהַרְדְּעָא אָמַר: יִסְתַּלֵּק לִצְדָדִין. רַב הַמְנוּנָא אָמַר: יְמַשְׁמֵשׁ בַּצְּרוֹר בְּאוֹתוֹ מָקוֹם. וְרַבָּנַן אָמְרִי: יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ. אֲמַר לֵיהּ רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא לְרַב אָשֵׁי: כָּל שֶׁכֵּן דְּכִי מַסַּח דַּעְתֵּיהּ לָא מִפְּנֵי! אֲמַר לֵיהּ: יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִדְּבָרִים אֲחֵרִים. אָמַר רַב יִרְמְיָה מִדִּיפְתִּי: לְדִידִי חֲזֵי לִי הַהוּא טַיָּיעָא דְּקָם וְיָתֵיב וְקָם וְיָתֵיב עַד דְּשָׁפֵךְ כְּקוֹדָרָה.

תָּנוּ רַבָּנָן: הַנִּכְנָס לִסְעוּדַת קֶבַע, יְהַלֵּךְ עֶשֶׂר פְּעָמִים שֶׁל אַרְבַּע [אַרְבַּע] אַמּוֹת, וְאָמְרִי לַהּ: אַרְבַּע פְּעָמִים שֶׁל עֶשֶׂר עֶשֶׂר אַמּוֹת, וְנִפְנֶה, וְנִכְנָס וְיֹשֵׁב בִּמְקוֹמוֹ.

מַתְנִי׳ חֶרֶס — כְּדֵי לִיתֵּן בֵּין פַּצִּים לַחֲבֵרוֹ, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כְּדֵי לַחְתּוֹת בּוֹ אֶת הָאוּר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כְּדֵי לְקַבֵּל בּוֹ רְבִיעִית. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: אַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְאָיָה לַדָּבָר, זָכָר לַדָּבָר: ״לֹא יִמָּצֵא בְמִכְתָּתוֹ חֶרֶשׂ לַחְתּוֹת אֵשׁ מִיָּקוּד״. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי: מִשָּׁם רְאָיָה? ״וְלַחְשׂוֹף מַיִם מִגֶּבֶא״.

גְּמָ׳ אִיבַּעְיָא לְהוּ: שִׁיעוּרָא דְּרַבִּי מֵאִיר נְפִישׁ, אוֹ שִׁיעוּרָא דְּרַבִּי יוֹסֵי נְפִישׁ? מִסְתָּבְרָא — שִׁיעוּרָא דְּרַבִּי יוֹסֵי נְפִישׁ, וּמִקְרָא — שִׁיעוּרָא דְּרַבִּי מֵאִיר נְפִישׁ. דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ שִׁיעוּרָא דְּרַבִּי יוֹסֵי נְפִישׁ, לֵייט לַהּ בְּמָנָא זוּטְרָא, וְהַדַּר לֵייט לַהּ בְּמָנָא רַבָּה?! אָמַר אַבָּיֵי: [מַתְנִיתִין נָמֵי] לַחְתּוֹת אֵשׁ מִיקִּידָה גְּדוֹלָה.

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מִשָּׁם רְאָיָה. שַׁפִּיר קָאָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי מֵאִיר! וְרַבִּי מֵאִיר ״לֹא מִיבַּעְיָא״ קָאָמַר: לֹא מִיבַּעְיָא מִידֵּי דַּחֲשִׁיב לְאִינָשֵׁי דְּלָא לִישְׁתְּכַח לֵיהּ, אֶלָּא אֲפִילּוּ מִידֵּי דְּלָא חֲשִׁיב לְאִינָשֵׁי לָא לִישְׁתְּכַח לֵיהּ.

הדרן עלך המוציא יין

מַתְנִי׳ **אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא**: מִנַּיִן לָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁמְּטַמְּאָה בְּמַשָּׂא כְּנִדָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: ״תִּזְרֹם כְּמוֹ דָוָה צֵא תֹּאמַר לוֹ״ — מָה נִדָּה מְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא, אַף עֲבוֹדָה זָרָה מְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא.

גְּמָ׳ תְּנַן הָתָם: מִי שֶׁהָיָה בֵּיתוֹ סָמוּךְ לַעֲבוֹדָה זָרָה וְנָפַל, אָסוּר לִבְנוֹתוֹ. כֵּיצַד יַעֲשֶׂה? כּוֹנֵס לְתוֹךְ שֶׁלּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת וּבוֹנֶה.

דף פב:

הָיָה שָׁלוֹ וְשֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, נִידּוֹן מֶחֱצָה עַל מֶחֱצָה. אֲבָנָיו וְעֵצָיו וַעֲפָרָיו מְטַמְּאִים כְּשֶׁרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״שַׁקֵּץ תְּשַׁקְּצֶנּוּ וְגוֹ׳״. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר כְּנִדָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: ״תִּזְרֹם כְּמוֹ דָוָה״ — מָה נִדָּה מְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא, אַף עֲבוֹדָה זָרָה מְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא. אָמַר רַבָּה: ״תִּזְרֹם״ דְּאָמַר קְרָא, נַכְרִינְהוּ מִינָּךְ כְּזָר. ״צֵא תֹּאמַר לוֹ״ — הִכָּנֵס אַל תֹּאמַר לוֹ.

וְאָמַר רַבָּה: בְּמַשָּׂא דְּכוּלֵּי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דְּמְטַמְּאָה, דְּהָא אִתַּקַּשׁ לְנִדָּה. כִּי פְּלִיגִי בְּאֶבֶן מָסָמָא. רַבִּי עֲקִיבָא סָבַר כְּנִדָּה: מָה נִדָּה מְטַמְּאָה בְּאֶבֶן מָסָמָא — אַף עֲבוֹדָה זָרָה מְטַמְּאָה בְּאֶבֶן מָסָמָא. וְרַבָּנָן סָבְרִי כְּשֶׁרֶץ: מָה שֶׁרֶץ לֹא מְטַמֵּא בְּאֶבֶן מָסָמָא — אַף עֲבוֹדָה זָרָה לֹא מְטַמְּאָה בְּאֶבֶן מָסָמָא.

וּלְרַבִּי עֲקִיבָא, לְמַאי הִלְכְתָא אִיתַּקַּשׁ לְשֶׁרֶץ? — לִמְשַׁמְּשֶׁיהָ. וּלְרַבָּנַן, לְמַאי הִלְכְתָא אִיתַּקַּשׁ לְנִדָּה? — לְמַשָּׂא. וְלִקְשֵׁיהּ רַחֲמָנָא לִנְבֵלָה! אִין הָכִי נָמֵי, אֶלָּא: מָה נִדָּה אֵינָהּ לְאֵבָרִין, אַף עֲבוֹדָה זָרָה אֵינָהּ לְאֵבָרִין. וְאֶלָּא הָא דְּבָעֵי רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא: עֲבוֹדָה זָרָה יֶשְׁנָהּ לְאֵבָרִין אוֹ אֵינָהּ לְאֵבָרִין? תִּיפְשׁוֹט לֵיהּ מֵהָא, דִּלְרַבָּנַן אֵינָהּ לְאֵבָרִין! רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא אַלִּיבָּא דְּרַבִּי עֲקִיבָא בָּעֵי לַהּ.

וְרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: בְּאֶבֶן מְסָמָא דְּכוּלֵּי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דְּלָא מְטַמְּאָה. כִּי פְּלִיגִי בְּמַשָּׂא: רַבִּי עֲקִיבָא סָבַר כְּנִדָּה, מָה נִדָּה מְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא — אַף עֲבוֹדָה זָרָה מְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא. וְרַבָּנַן סָבְרִי כְּשֶׁרֶץ, מָה שֶׁרֶץ לֹא מְטַמֵּא בְּמַשָּׂא — אַף עֲבוֹדָה זָרָה לֹא מְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא. וְרַבִּי עֲקִיבָא, לְמַאי הִלְכְתָא אִיתַּקַּשׁ לְשֶׁרֶץ? לִמְשַׁמְּשֶׁיהָ. וְרַבָּנַן לְמַאי הִלְכְתָא אִיתַּקַּשׁ לְנִדָּה? מָה נִדָּה אֵינָהּ לְאֵבָרִים, אַף עֲבוֹדָה זָרָה אֵינָהּ לְאֵבָרִים.

דף פג.

וְרַבִּי עֲקִיבָא לְמַאי הִלְכְתָא אִיתַּקַּשׁ לְנִדָּה? — לְמַשָּׂא, לַוקְשֵׁיהּ לִנְבֵלָה! אִין, הָכִי נָמֵי. אֶלָּא: מָה נִדָּה אֵינָהּ לְאֵבָרִין, אַף עֲבוֹדָה זָרָה אֵינָהּ לְאֵבָרִין. אֶלָּא הָא דְּבָעֵי רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא: עֲבוֹדָה זָרָה יֶשְׁנָהּ לְאֵבָרִים אוֹ אֵינָהּ לְאֵבָרִים — תִּיפְשׁוֹט לֵיהּ מֵהָא בֵּין לְרַבָּנַן בֵּין לְרַבִּי עֲקִיבָא דְּאֵינָהּ לְאֵבָרִים! רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא כְּרַבָּה מַתְנֵי, וּבָעֵי לַהּ אַלִּיבָּא דְּרַבִּי עֲקִיבָא.

מֵיתִיבִי: עֲבוֹדָה זָרָה כְּשֶׁרֶץ וּמְשַׁמְּשֶׁיהָ כְּשֶׁרֶץ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: עֲבוֹדָה זָרָה כְּנִדָּה וּמְשַׁמְּשֶׁיהָ כְּשֶׁרֶץ. בִּשְׁלָמָא לְרַבִּי אֶלְעָזָר נִיחָא, אֶלָּא לְרַבָּה קַשְׁיָא! אָמַר לָךְ רַבָּה: מִי אַלִּימָא מַמַּתְנִיתִין, דְּקָתָנֵי: "עֲצָיו וַאֲבָנָיו וַעֲפָרָיו מְטַמְּאִין כְּשֶׁרֶץ", וְאוֹקִימְנָא, מַאי כְּשֶׁרֶץ — דְּלֹא מְטַמֵּא בְּאֶבֶן מְסָמָא, הָכָא נָמֵי דְּלֹא מְטַמֵּא בְּאֶבֶן מְסָמָא.

מֵיתִיבִי: נָכְרִי וְנָכְרִית, עֲבוֹדָה זָרָה וּמְשַׁמְּשֶׁיהָ — הֵן וְלֹא הֶיסֵּטָן. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: הֵן וְהֶיסֵּטָן. בִּשְׁלָמָא לְרַבִּי אֶלְעָזָר נִיחָא, אֶלָּא לְרַבָּה קַשְׁיָא. אָמַר לָךְ רַבָּה: וְלִיטַעְמִיךְ נָכְרִי וְנָכְרִית נָמֵי, הֵן וְלֹא הֶיסֵּטָן?! וְהָתַנְיָא: "דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'" — בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְטַמְּאִין בְּזִיבָה וְאֵין גּוֹיִם מְטַמְּאִין בְּזִיבָה, אֲבָל גְּזִרוּ עֲלֵיהֶן שֶׁיְּהוּ כְּזָבִין לְכָל דִּבְרֵיהֶן.

אֶלָּא רַבָּה מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ: נָכְרִי וְנָכְרִית — הֵן וְהֶיסֵּטָן וְאֶבֶן מְסָמָא שֶׁלָּהֶן. עֲבוֹדָה זָרָה — הֵיא וְהֶיסֵּטָהּ וְאֶבֶן מְסָמָא שֶׁלָּהּ. אֲבָל לֹא אֶבֶן מְסָמָא שֶׁלָּהּ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: עֲבוֹדָה זָרָה — הֵיא וְהֶסֵּיטָהּ וְאֶבֶן מְסָמָא שֶׁלָּהּ. וְרַבִּי אֶלְעָזָר מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ: נָכְרִי וְנָכְרִית — הֵן וְהֶיסֵּטָן וְאֶבֶן מְסָמָא שֶׁלָּהֶן. עֲבוֹדָה זָרָה — הֵיא וְלֹא הֶיסֵּטָהּ. וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: עֲבוֹדָה זָרָה — הֵיא וְהֶסֵּיטָהּ. מַתְקִיף לַהּ רַב אָשֵׁי: מַאי "הֵן"? אֶלָּא אָמַר רַב אָשֵׁי, הָכִי קָאָמַר: גּוֹי וְגוֹיָהּ, בֵּין הֵן שֶׁהֵסִיטוּ אֶת אֲחֵרִים וּבֵין אֲחֵרִים שֶׁהֵסִיטוּ אוֹתָן — טְמֵאִים. עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהֵסִיטָה אֲחֵרִים — טְהוֹרִין,

אֲחֵרִים שֶׁהֵסִיטוּ אוֹתָהּ — טְמֵאִים. מְשַׁמְּשָׁיהָ, בֵּין הֵן שֶׁהֵסִיטוּ אֶת אֲחֵרִים וּבֵין אֲחֵרִים שֶׁהֵסִיטוּ אוֹתָן — טְהוֹרִים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: גּוֹי וְגוֹיָהּ וַעֲבוֹדָה זָרָה, בֵּין הֵן שֶׁהֵסִיטוּ אֶת אֲחֵרִים וּבֵין אֲחֵרִים שֶׁהֵסִיטוּ אוֹתָן — טְמֵאִים. מְשַׁמְּשָׁיהָ, בֵּין הֵן שֶׁהֵסִיטוּ אֲחֵרִים וּבֵין אֲחֵרִים שֶׁהֵסִיטוּ אוֹתָן — טְהוֹרִין.

עֲבוֹדָה זָרָה, בִּשְׁלָמָא אֲחֵרִים שֶׁהֵסִיטוּ אוֹתָהּ — מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ. אֶלָּא הִיא שֶׁהֵסִיטָה אֶת אֲחֵרִים הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ? אָמַר רָמֵי בְּרֵיהּ דְּרַב יֵיבָא, כְּדִתְנַן: הַזָּב בְּכַף מֹאזְנַיִם, וְאוֹכְלִין וּמַשְׁקִין בְּכַף שְׁנִיָּיה, כָּרַע הַזָּב — טְמֵאִין,

דף פג:

כָּרְעוּ הֵן טְהוֹרִין. כְּמַאן אָזְלָא הָא דְּתַנְיָא כָּל הַטַּמְאוֹת הַמְסִיטוֹת טְהוֹרוֹת, חוּץ מֵהֶיסֵּטוֹ שֶׁל זָב שֶׁלֹּא מָצִינוּ לוֹ חָבֵר בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ — לֵימָא דְּלָא כְּרַבִּי עֲקִיבָא, דְּאִי כְּרַבִּי עֲקִיבָא — אֵיכָּא נָמֵי עֲבוֹדָה זָרָה! אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבִּי עֲקִיבָא, תְּנָא זָב וְכָל דְּמֵי לֵיהּ.

בְּעֵי רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא: עֲבוֹדָה זָרָה יֶשְׁנָהּ לְאֲבָרִים, אוֹ אֵינָהּ לְאֲבָרִים? הֵיכָא דְּהֶדְיוֹט יָכוֹל לְהַחֲזִירָהּ — לָא תִּיבְּעֵי לָךְ, דִּכְמַאן דְּמְחַבְּרָא דָּמֵי. כִּי תִּיבְּעֵי לָךְ הֵיכָא דְּאֵין הֶדְיוֹט יָכוֹל לְהַחֲזִירָהּ, מַאי? כֵּיוָן דְּאֵין הֶדְיוֹט יָכוֹל לְהַחֲזִירָהּ — כְּמַאן דְּמִתְבָּרָא דָּמֵי, אוֹ דִילְמָא הָא לָא מְחַסְּרָה. וְאִיכָּא דְּבָעֵי לַהּ לְהַךְ גִּיסָא: הֵיכָא דְּאֵין הֶדְיוֹט יָכוֹל לְהַחֲזִירָהּ — לָא תִּיבְּעֵי לָךְ, דִּכְמַאן דְּמִתְבָּרָא דָּמֵי, כִּי תִּבְּעֵי לָךְ הֵיכָא דְּהֶדְיוֹט יָכוֹל לְהַחֲזִירָהּ, מַאי? כֵּיוָן דְּהֶדְיוֹט יָכוֹל לְהַחֲזִירָהּ — כְּמַאן דְּמְחַבְּרָא דָּמֵי, אוֹ דִילְמָא הַשְׁתָּא מִיהַת הָא מְשַׁלְּפָא וְשַׁדְיָא, תֵּיקוּ.

בָּעֵי רַב אַחְדְּבוּי בַּר אַמֵּי: עֲבוֹדָה זָרָה פְּחוּתָה מִכְּזַיִת, מַהוּ? מַתְקִיף לַהּ רַב יוֹסֵף: לְמַאי? אִילֵימָא לְעִנְיַן אִיסּוּרָא, לֹא יְהֵא אֶלָּא זָבוּב בַּעַל עֶקְרוֹן. דְּתַנְיָא: "וַיָּשִׂימוּ לָהֶם בַּעַל בְּרִית לֵאלֹהִים", זֶה זָבוּב בַּעַל עֶקְרוֹן. מְלַמֵּד שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד עֹשֶׂה דְּמוּת יִרְאָתוֹ וּמַנִּיחָהּ בְּתוֹךְ כִּיסּוֹ, כֵּיוָן שֶׁזּוֹכְרָהּ מוֹצִיאָהּ מִתּוֹךְ כִּיסּוֹ וּמְחַבְּקָהּ וּמְנַשְּׁקָהּ. אֶלָּא לְעִנְיַן טוּמְאָה מַאי? כֵּיוָן דְּאִיתַּקַּשׁ לְשֶׁרֶץ: מָה שֶׁרֶץ בְּכַעֲדָשָׁה, אַף עֲבוֹדָה זָרָה נָמֵי בְּכַעֲדָשָׁה. אוֹ דִילְמָא, הָא אִיתַּקַּשׁ לְמֵת: מָה מֵת בִּכְזַיִת, אַף עֲבוֹדָה זָרָה בִּכְזַיִת.

אָמַר רַב אַוְיָא וְאִיתֵּימָא רַבָּה בַּר עוּלָּא, תָּא שְׁמַע דְּתַנְיָא: עֲבוֹדָה זָרָה פְּחוּתָה מִכְּזַיִת אֵין בָּהּ טוּמְאָה כָּל עִיקָּר, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְשַׁלַּח אֶת עֲפָרָהּ אֶל קֶבֶר בְּנֵי הָעָם" — מָה מֵת בִּכְזַיִת, אַף עֲבוֹדָה זָרָה בִּכְזַיִת.

וְרַבָּנַן, לְמַאי הִלְכְתָא אִיתַּקַּשׁ לְשֶׁרֶץ — דְּלָא מְטַמֵּא בְּמַשָּׂא, לְנִדָּה — דְּאֵינָהּ לְאֲבָרִין, לְמֵת — דְּלָא מְטַמֵּא בְּכַעֲדָשָׁה. אִימָא לְחוּמְרָא: לְמַאי הִלְכְתָא אַקִּשׁוֹהּ רַחֲמָנָא לְשֶׁרֶץ — לְטַמּוּיֵי

בְּכַעֲדָשָׁה, לְנַדָּה — לְטַמּוֹיֵי בְּאָבֶן מְסָמָא, אַקְשָׁה רַחֲמָנָא לְמֵת — לְטַמּוֹיֵי בְּאוֹהֶל! טוּמְאַת עֲבוֹדָה זָרָה דְּרַבָּנַן הִיא, וְקוּלָּא וְחוּמְרָא — לְקוּלָּא מַקְשִׁינַן, לְחוּמְרָא לָא מַקְשִׁינַן.

מַתְנִי' מְנַיִן לִסְפִינָה שֶׁהִיא טְהוֹרָה — שֶׁנֶּאֱמַר: "דֶּרֶךְ אֳנִיָּה בְלֶב יָם".

גְּמָ' פְּשִׁיטָא, אֳנִיָּה בְּלֶב יָם הִיא! הָא קָא מַשְׁמַע לַן כְּיָם: מָה יָם טָהוֹר — אַף סְפִינָה טְהוֹרָה. תַּנְיָא, חֲנַנְיָה אוֹמֵר: נִלְמְדָנָּה מִשַּׁק, מָה שַׁק מִיטַּלְטֵל מָלֵא וְרֵיקָן — אַף כֹּל מִיטַּלְטֵל מָלֵא וְרֵיקָן. לְאַפּוֹקֵי סְפִינָה, דְּאֵינָהּ מִיטַּלְטֶלֶת מְלֵאָה.

מַאי בֵּינַיְיהוּ? אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ סְפִינָה שֶׁל חֶרֶס. מַאן דְּאָמַר "אֳנִיָּה בְּלֶב יָם", הָא נָמֵי בְּלֶב יָם הִיא. לְמַאן דְּאָמַר כְּשַׁק — הָנָךְ הוּא דִּכְתִיבִי גַּבֵּי שַׁק, דְּאִי מִיטַּלְטֵל מָלֵא וְרֵיקָן אִין, אִי לָא — לָא. אֲבָל סְפִינָה שֶׁל חֶרֶס, אַף עַל גַּב דְּאֵינָהּ מִיטַּלְטֶלֶת מְלֵאָה.

אִי נָמֵי סְפִינַת הַיַּרְדֵּן. לְמַאן דְּאָמַר אֳנִיָּה בְּלֶב יָם הִיא — הָא נָמֵי אֳנִיָּה בְּלֶב יָם הִיא. לְמַאן דְּאָמַר מִיטַּלְטֶלֶת מָלֵא וְרֵיקָן — הָא נָמֵי מִיטַּלְטֶלֶת מְלֵאָה וְרֵיקָנִית. דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָא בֶּן עֲקַבְיָא: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ סְפִינַת הַיַּרְדֵּן טְמֵאָה — מִפְּנֵי שֶׁטּוֹעֲנִים אוֹתָהּ בַּיַּבָּשָׁה, וּמוֹרִידִין אוֹתָהּ לַמַּיִם. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: לְעוֹלָם אַל יִמְנַע אָדָם אֶת עַצְמוֹ מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ וַאֲפִילּוּ שָׁעָה אַחַת, שֶׁהֲרֵי כַּמָּה שָׁנִים נִשְׁנֵית מִשְׁנָה זוֹ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא נִתְגַּלָּה טַעְמָהּ עַד שֶׁבָּא רַבִּי חֲנִינָא בֶּן עֲקַבְיָא וּפֵירְשָׁהּ.

אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: לְעוֹלָם אַל יִמְנַע אָדָם אֶת עַצְמוֹ מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ וּמִדִּבְרֵי תוֹרָה וַאֲפִילּוּ בְּשָׁעַת מִיתָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל" — אֲפִילּוּ בְּשָׁעַת מִיתָה תְּהֵא עוֹסֵק בַּתּוֹרָה. אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: אֵין דִּבְרֵי תוֹרָה מִתְקַיְּימִין אֶלָּא בְּמִי שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ עֲלֶיהָ, שֶׁנֶּאֱמַר: "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל". אָמַר רָבָא

דף פד.

וְלַחֲנַנְיָא טִילְטוּל עַל יְדֵי שְׁוָורִים שְׁמֵיהּ טִילְטוּל? אִין דִּתְנַן: שְׁלֹשׁ עֲגָלוֹת הֵן. עֲשׂוּיָה כְּקֻתֵּידְרָא — טְמֵאָה מִדְּרָס. כְּמִטָּה — טְמֵאָה טְמֵא מֵת. שֶׁל אֲבָנִים — טְהוֹרָה מִכְּלוּם. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וְאִם יֵשׁ בָּהּ בֵּית קִבּוּל רִמּוֹנִים, טְמֵאָה טְמֵא מֵת.

שְׁלֹשׁ תֵּיבוֹת הֵן: תֵּיבָה שֶׁפְּתָחָהּ מִצַּדָּהּ — טְמֵאָה מִדְּרָס. מִלְמַעְלָה — טְמֵאָה טְמֵא מֵת. וְהַבָּאָה בְּמִדָּה, טְהוֹרָה מִכְּלוּם.

תְּנוּ רַבָּנַן: מִדְרָס כְּלֵי חֶרֶס טָהוֹר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף הַסְּפִינָה. מַאי קָאָמַר? אָמַר רַב זְבִיד, הָכִי קָאָמַר: מִדְרָס כְּלֵי חֶרֶס — טָהוֹר, וּמַגָּעוֹ טָמֵא, וּסְפִינָה שֶׁל חֶרֶס טְמֵאָה כַּחֲנַנְיָא. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף הַסְּפִינָה טְהוֹרָה, כְּתַנָּא דִּידַן. מַתְקִיף לַהּ רַב פָּפָּא: מַאי "אַף"? אֶלָּא אָמַר רַב פָּפָּא, הָכִי קָאָמַר: מִדְרָס כְּלֵי חֶרֶס — טָהוֹר, וּמַגָּעוֹ טָמֵא. וְשֶׁל עֵץ, בֵּין מִדְרָסוֹ

וּבֵין מַגָּעוֹ — טָמֵא, וּסְפִינַת הַיַּרְדֵּן — טְהוֹרָה כְּתַנָּא דִּידַן. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף הַסְּפִינָה טְמֵאָה, כַּחֲנַנְיָא.

וּמִדְּרַס כְּלִי חֶרֶס מְנָלַן דְּטָהוֹר? אָמַר חִזְקִיָּה, דְּאָמַר קְרָא: ״וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּמִשְׁכָּבוֹ״, מַקִּישׁ מִשְׁכָּבוֹ לוֹ: מָה הוּא אִית לֵיהּ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה — אַף מִשְׁכָּבוֹ נָמֵי אִית לֵיהּ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה. דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל תָּנָא: ״כְּמִשְׁכַּב נִדָּתָהּ יִהְיֶה לָּהּ״, מַקִּישׁ מִשְׁכָּבָהּ לָהּ: מָה הִיא אִית לַהּ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה — אַף מִשְׁכָּבָהּ נָמֵי אִית לַהּ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה, לְאַפּוֹקֵי כְּלֵי חֶרֶס דְּלֵית לֵיהּ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה. מֵתִיב רַבִּי אִילְעָא: מַפָּץ בְּמֵת מְנַיִן?

דף פד:

וְדִין הוּא: וּמָה פַּכִּין קְטַנִּים שֶׁטָּהוֹרִין בְּזָב — טְמֵאִים בְּמֵת, מַפָּץ שֶׁטָּמֵא בְּזָב, אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּהֵא טָמֵא בְּמֵת?! וְאַמַּאי, הָא לֵית לֵיהּ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה! אָמַר לֵיהּ רַבִּי חֲנִינָא: שְׁאנֵי הָתָם הוֹאִיל וְאִיכָּא בְּמִינוֹ.

אָמַר לֵיהּ: רַחֲמָנָא לִיצְלַן מֵהַאי דַּעְתָּא: אַדְּרַבָּה, רַחֲמָנָא לִיצְלַן מִדַּעְתָּא דִּידָךְ. וְטַעְמָא מַאי — תְּרֵי קְרָאֵי כְּתִיבִי. כְּתִיב: ״וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּמִשְׁכָּבוֹ״, וּכְתִיב: ״וְכָל הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הַזָּב יִטְמָא״. הָא כֵּיצַד? יֵשׁ בְּמִינוֹ, אַף עַל גַּב דְּלֵית לֵיהּ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה. אֵין בְּמִינוֹ, מַקִּישׁ מִשְׁכָּבוֹ לוֹ.

רָבָא אָמַר: מִדְּרַס כְּלִי חֶרֶס טָהוֹר מֵהָכָא: ״וְכֹל כְּלִי פָּתוּחַ אֲשֶׁר אֵין צָמִיד פָּתִיל עָלָיו״, הָא יֵשׁ צָמִיד פָּתִיל עָלָיו — טָהוֹר הוּא. מִי לָא עָסְקִינַן דְּיַחֲדִינְהוּ לְאִשְׁתּוֹ נִדָּה, וְקָאָמַר רַחֲמָנָא טָהוֹר!

מַתְנִי׳ מִנַּיִן לַעֲרוּגָה שֶׁהִיא שִׁשָּׁה עַל שִׁשָּׁה טְפָחִים שֶׁזּוֹרְעִין בְּתוֹכָהּ חֲמִשָּׁה זֵרְעוֹנִין, אַרְבָּעָה עַל אַרְבַּע רוּחוֹת הָעֲרוּגָה וְאַחַת בָּאֶמְצַע, שֶׁנֶּאֱמַר: ״כִּי כָאָרֶץ תּוֹצִיא צִמְחָהּ וּכְגִנָּה זֵרוּעֶיהָ תַצְמִיחַ״ — ״זֵרָעָהּ״ לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא ״זֵרוּעֶיהָ״.

גְּמָ׳ מַאי מַשְׁמַע? אָמַר רַב יְהוּדָה: ״כִּי כָאָרֶץ תּוֹצִיא צִמְחָהּ״. ״תּוֹצִיא״ — חַד, ״צִמְחָהּ״ — חַד, הֲרֵי תְּרֵי. ״זֵרוּעֶיהָ״ — תְּרֵי, הָא אַרְבָּעָה. ״תַּצְמִיחַ״ — חַד, הָא חֲמִשָּׁה.

דף פה.

וְקִים לְהוּ לְרַבָּנַן דְּחַמְשָׁא בְּשִׁיתָּא לָא יָנְקִי מֵהֲדֵדֵי.

וּמְנָלַן דְּהָא דְּקִים לְהוּ לְרַבָּנַן דְּחַמְשָׁא בְּשִׁיתָּא מִילְתָא הִיא? דְּאָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מַאי דִּכְתִיב: ״לֹא תַסִּיג גְּבוּל רֵעֲךָ [אֲשֶׁר גָּבְלוּ רִאשׁוֹנִים]״ — גְּבוּל שֶׁגָּבְלוּ רִאשׁוֹנִים לֹא תַסִּיג. מַאי ״גָּבְלוּ רִאשׁוֹנִים״? אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן:

מַאי דִּכְתִיב ״אֵלֶּה בְנֵי שֵׂעִיר הַחֹרִי יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ״, אַטּוּ כּוּלֵּי עָלְמָא יוֹשְׁבֵי רָקִיעַ נִינְהוּ?! אֶלָּא שֶׁהָיוּ בְּקִיאִין בְּיִשּׁוּבָהּ שֶׁל אָרֶץ, שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים: מְלֹא קָנֶה זֶה לְזֶית, מְלֹא קָנֶה זֶה לִגְפָנִים, מְלֹא קָנֶה זֶה לִתְאֵנִים. וְ״חֹרִי״ — שֶׁמְּרִיחִים אֶת הָאָרֶץ. וְ״חִוִּי״, אָמַר רַב פָּפָּא: שֶׁהָיוּ טוֹעֲמִין אֶת הָאָרֶץ כְּחִוְיָא. רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב אָמַר: ״חֹרִי״ — שֶׁנֶּעֶשׂוּ בְנֵי חוֹרִין מִנִּכְסֵיהֶן.

אָמַר רַב אַסִּי: עֲרוּגָה — תּוֹכָהּ שִׁשָּׁה חוּץ מִגְּבוּלֶיהָ. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: עֲרוּגָה תּוֹכָהּ שִׁשָּׁה. גְּבוּלֶיהָ בְּכַמָּה? כְּדִתְנַן, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: רוֹחַב — כְּמִלֹּא רוֹחַב פַּרְסָה. אָמַר רַבִּי זֵירָא, וְאִיתֵּימָא רַבִּי חֲנִינָא בַּר פָּפָּא: מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי יְהוּדָה — דִּכְתִיב: ״וְהִשְׁקִיתָ בְרַגְלְךָ כְּגַן הַיָּרָק״ — מָה רֶגֶל טָפַח, אַף גְּבוּל נָמֵי טָפַח.

אָמַר רַב: עֲרוּגָה — בְּחוּרְבָּה שָׁנִינוּ. וְהָאֵיכָא מָקוֹם קְרָנוֹת! אָמְרִי בֵּי רַב מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב: בְּמְמַלֵּא אֶת הַקְּרָנוֹת. וְלִיזְרַע מַאֲבָרַאי וְלָא לִימַּלֵּי מִגַּוַּאי!

דף פה:

גְּזֵירָה שָׁמָא יְמַלֵּא אֶת הַקְּרָנוֹת. וְלֹא יְהֵא אֶלָּא רֹאשׁ תּוֹר יָרָק? מִי לָא תְּנַן: הָיָה רֹאשׁ תּוֹר יָרָק נִכְנָס לְתוֹךְ שָׂדֶה אַחֵר — מוּתָּר, מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה סוֹף שָׂדֶה! אֵין רֹאשׁ תּוֹר בַּעֲרוּגָה.

וּשְׁמוּאֵל אָמַר: עֲרוּגָה בֵּין הָעֲרוּגוֹת שָׁנִינוּ. וְהָא קָא מִיתְעָרְבֵי בַּהֲדֵי! בְּנוֹטָה שׁוּרָה לְכָאן וְשׁוּרָה לְכָאן.

אָמַר עוּלָּא, בְּעוֹ בְּמַעְרְבָא: הִפְקִיעַ תֶּלֶם אֶחָד עַל פְּנֵי כּוּלָּהּ, מַהוּ? אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: בָּא עֶרְבּוּב וּבִיטֵּל אֶת הַשּׁוּרָה. רַב אַסִּי אָמַר: אֵין עֵירוּבוֹ מְבַטֵּל אֶת הַשּׁוּרָה. אִיתְּיבֵיהּ רָבִינָא לְרַב אָשֵׁי: הַנּוֹטֵעַ שְׁתֵּי שׁוּרוֹת שֶׁל קִישּׁוּאִין, שְׁתֵּי שׁוּרוֹת שֶׁל דִּילּוּעִין, שְׁתֵּי שׁוּרוֹת שֶׁל פּוֹל הַמִּצְרִי — מוּתָּר. שׁוּרָה אַחַת שֶׁל קִישּׁוּאִין וְשׁוּרָה אַחַת שֶׁל דִּילּוּעִין וְשׁוּרָה אַחַת שֶׁל פּוֹל הַמִּצְרִי — אָסוּר! שָׁאנֵי הָכָא דְּאִיכָּא שְׁרָאכָא.

אָמַר רַב כָּהֲנָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הָרוֹצֶה לְמַלֹּאוֹת כָּל גִּינָּתוֹ יָרָק — עוֹשֶׂה עֲרוּגָה שִׁשָּׁה עַל שִׁשָּׁה וְעוֹגֵל בָּהּ חֲמִשָּׁה, וּמְמַלֵּא קַרְנוֹתֶיהָ כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה.

וְהָא אִיכָּא דְּבֵינֵי וּבֵינַי! אָמְרִי דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי: בְּמַחֲרִיב בֵּין הַבֵּינַיִים. רַב אָשֵׁי אָמַר: אִם הָיוּ זְרוּעִין שְׁתֵּי — זוֹרְעָן עֶרֶב, עֶרֶב — זוֹרְעָן שְׁתֵּי. אִיתְּיבֵיהּ רָבִינָא לְרַב אָשֵׁי: עֲבוֹדַת יָרָק בְּיֶרֶק אֶחָד, שִׁשָּׁה טְפָחִים. וְרוֹאִין אוֹתָם

דף פו.

כְּטַבְלָא מְרוּבַּעַת. כְּטַבְלָא הוּא דְּשָׁרֵי, הָא לָאו הָכִי — אָסוּר! הָתָם לְאַקּוֹלֵי בָּהּ קוּלָּא אַחֲרִינָא, לְהַתִּיר רֹאשׁ תּוֹר הַיּוֹצֵא הֵימֶנָּה.

מַתְנִי׳ מְנַיִן לְפוֹלֶטֶת שִׁכְבַת זֶרַע בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁתְּהֵא טְמֵאָה? שֶׁנֶּאֱמַר: ״וֶהְיוּ נְכֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים״. מְנַיִן שֶׁמַּרְחִיצִין אֶת הַמִּילָה בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת? שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהְיוֹתָם כֹּאֲבִים״. מְנַיִן שֶׁקּוֹשְׁרִין לְשׁוֹן שֶׁל זְהוֹרִית בְּרֹאשׁ שָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ? שֶׁנֶּאֱמַר: ״אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ״. מְנַיִן לְסִיכָה שֶׁהִיא כְּשְׁתִיָּיה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים? אַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְאָיָה לַדָּבָר זֶכֶר לַדָּבָר, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַתָּבֹא כַמַּיִם בְּקִרְבּוֹ וְכַשֶּׁמֶן בְּעַצְמוֹתָיו״.

גְּמָ׳ רֵישָׁא דְּלָא כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, סֵיפָא כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה? דְּאִי כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה — טְהוֹרָה שְׁמַעְנָא לֵיהּ. מַאן דְּלָא מוֹקֵי כְּתַנָּאֵי, תָּנֵא רֵישָׁא ״טְהוֹרָה״, וּמוֹקֵי לַהּ לְכוּלַּהּ כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, וּמַאן דְּמוֹקֵים כְּתַנָּאֵי, רֵישָׁא רַבָּנַן וְסֵיפָא כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה.

תְּנוּ רַבָּנַן: פּוֹלֶטֶת שִׁכְבַת זֶרַע בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי טְהוֹרָה, דִּבְרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: פְּעָמִים שֶׁהֵן אַרְבַּע עוֹנוֹת, פְּעָמִים שֶׁהֵן חָמֵשׁ עוֹנוֹת, פְּעָמִים שֶׁהֵן שֵׁשׁ עוֹנוֹת. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: לְעוֹלָם חָמֵשׁ, וְאִם יָצְאתָה מִקְצָת עוֹנָה רִאשׁוֹנָה, נוֹתְנִין לָהּ מִקְצָת עוֹנָה שִׁשִּׁית.

אֲמְרוּהָ רַבָּנַן קַמֵּיהּ דְּרַב פָּפָּא, וְאָמְרִי לַהּ רַב פָּפָּא לְרָבָא: בְּשִׁלְמָא רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה כְּרַבָּנַן — דְּאָמְרִי בְּחַמְשָׁא עֲבוּד פְּרִישָׁה, וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל כְּרַבִּי יוֹסֵי — דְּאָמַר בְּאַרְבְּעָה עֲבוּד פְּרִישָׁה, אֶלָּא רַבִּי עֲקִיבָא כְּמַאן? לְעוֹלָם כְּרַבִּי יוֹסֵי, כִּדְאָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה: מֹשֶׁה בְּהַשְׁכָּמָה עָלָה וּבְהַשְׁכָּמָה יָרַד.

בְּהַשְׁכָּמָה עָלָה, דִּכְתִיב: ״וַיַּשְׁכֵּם מֹשֶׁה בַבֹּקֶר וַיַּעַל אֶל הַר סִינַי״. בְּהַשְׁכָּמָה יָרַד, דִּכְתִיב: ״לֵךְ רֵד וְעָלִיתָ אַתָּה וְאַהֲרֹן עִמָּךְ״, מַקִּישׁ יְרִידָה לַעֲלִיָּיה: מָה עֲלִיָּיה בְּהַשְׁכָּמָה, אַף יְרִידָה בְּהַשְׁכָּמָה.

לְמָה לֵיהּ לְמֵימְרָא לְהוּ, וְהָא אָמַר רַב הוּנָא: יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים הֵן וְאֵין מְשַׁמְּשִׁין מִטּוֹתֵיהֶן בַּיּוֹם! הָא אָמַר רָבָא: אִם הָיָה בַּיִת אָפֵל — מוּתָּר. וְאָמַר רָבָא וְאִיתֵּימָא רַב פָּפָּא: תַּלְמִיד חָכָם מַאֲפִיל בְּטַלִּיתוֹ, וּמוּתָּר.

דף פו:

וְהָא טְבוּלֵי יוֹם נִינְהוּ? אַבָּיֵי בַּר רָבִין וְרַב חֲנִינָא בַּר אָבִין דְּאָמְרִי תַּרְוַוְיְיהוּ: נִיתְּנָה תוֹרָה לִטְבוּל יוֹם. יָתֵיב מָרִימָר וְקָאָמַר לַהּ לְהָא שְׁמַעְתָּא. אָמַר לֵיהּ רָבִינָא לְמָרִימָר: נִיתְּנָה קָאָמְרַתְּ, אוֹ רְאוּיָה קָאָמְרַתְּ? אָמַר לֵיהּ: רְאוּיָה קָאָמֵינָא.

וְלִיטְבְּלוּ בֵּינֵי שִׁמְשֵׁי, וְלִיקַבְּלוּ תּוֹרָה בֵּינֵי שִׁמְשֵׁי? אָמַר רַבִּי יִצְחָק: ״לֹא מֵרֹאשׁ בַּסֵּתֶר דִּבַּרְתִּי״. וְלִיטְבְּלוּ בְּצַפְרָא דְּשַׁבְּתָא, וְלִיקַבְּלוּ תּוֹרָה בְּצַפְרָא דְּשַׁבְּתָא? אָמַר רַבִּי יִצְחָק: שְׁלֹא יְהֵא הַלָּלוּ הוֹלְכִין לְקַבֵּל תּוֹרָה וְהַלָּלוּ הוֹלְכִין לִטְבִילָה.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא בְּרַבִּי אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: זוֹ דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וְרַבִּי עֲקִיבָא, אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים: שֵׁשׁ עוֹנוֹת שְׁלֵמוֹת בָּעֵינַן. אָמַר רַב חִסְדָּא: מַחֲלוֹקֶת שֶׁפֵּירְשָׁה מִן הָאִשָּׁה, אֲבָל פֵּירְשָׁה מִן הָאִישׁ — טְמֵאָה כָּל זְמַן שֶׁהִיא לַחָה. מֵתִיב רַב שֵׁשֶׁת: ״וְכָל בֶּגֶד וְכָל עוֹר אֲשֶׁר יִהְיֶה עָלָיו שִׁכְבַת זָרַע״ — פָּרַט לִשְׁכִבַת זָרַע שֶׁהִיא סְרוּחָה. מַאי לָאו שֶׁפֵּירְשָׁה מִן הָאִישׁ? לָא, שֶׁפֵּירְשָׁה מִן הָאִשָּׁה.

בָּעֵי רַב פָּפָּא: שִׁכְבַת זֶרַע שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּמֵעֵי גּוֹיָה מַהוּ? יִשְׂרָאֵל דְּדַאֲיגִי בְּמִצְוֹת — חֲבִיל גּוּפַיְיהוּ, גּוֹיִם דְּלָא דַּאֲיגִי בְּמִצְוֹת — לָא. אוֹ דִילְמָא: כֵּיוָן דְּאָכְלִין שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים חֲבִיל גּוּפַיְיהוּ. וְאִם תִּמְצֵי לוֹמַר כֵּיוָן דְּאָכְלִי שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים חֲבִיל גּוּפַיְיהוּ: בְּמֵעֵי בְּהֵמָה מַהוּ? אִשָּׁה הִיא דְּאִית לַהּ פְּרוּזְדוֹר — מַסְרְחָא, אֲבָל בְּהֵמָה דְּלֵית לַהּ פְּרוּזְדוֹר — לָא, אוֹ דִילְמָא לָא שְׁנָא. תֵּיקוּ.

תָּנוּ רַבָּנָן: בְּשִׁשִּׁי בַּחֹדֶשׁ נִיתְּנוּ עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת לְיִשְׂרָאֵל. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בְּשִׁבְעָה בּוֹ. אָמַר רָבָא: דְּכוּתֵי עָלְמָא בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֲתוֹ לְמִדְבָּר סִינַי. כְּתִיב הָכָא: ״בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינָי״, וּכְתִיב הָתָם: ״הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים״ — מָה לְהַלָּן רֹאשׁ חֹדֶשׁ, אַף כָּאן רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וּדְכוּתֵי עָלְמָא, בְּשַׁבָּת נִיתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל. כְּתִיב הָכָא: ״זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ״, וּכְתִיב הָתָם: ״וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה״ — מָה לְהַלָּן בְּעִצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם, אַף כָּאן בְּעִצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם. כִּי פְּלִיגִי בִּקְבִיעָא דְּיַרְחָא: רַבִּי יוֹסֵי סָבַר — בְּחַד בְּשַׁבָּא אִיקְבַע יַרְחָא, וּבְחַד בְּשַׁבָּא לָא אֲמַר לְהוּ וְלָא מִידֵּי מִשּׁוּם חוּלְשָׁא דְּאוֹרְחָא; בְּתְרֵי בְּשַׁבָּא אֲמַר לְהוּ: ״וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי״; בְּאַרְבְּעָה אֲמַר לְהוּ מִצְוַת הַגְבָּלָה; בְּחַמְשָׁא עֲבוּד פְּרִישָׁה. מֵיתִיבִי: ״וְקִדַּשְׁתָּם הַיּוֹם וּמָחָר״, קַשְׁיָא לְרַבִּי יוֹסֵי!

אָמַר לְךָ רַבִּי יוֹסֵי: יוֹם אֶחָד הוֹסִיף מֹשֶׁה מִדַּעְתּוֹ. דְּתַנְיָא: שִׁלְשָׁה דְּבָרִים עָשָׂה מֹשֶׁה מִדַּעְתּוֹ, וְהִסְכִּים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמּוֹ. הוֹסִיף יוֹם אֶחָד מִדַּעְתּוֹ, וּפֵירֵשׁ מִן הָאִשָּׁה, וְשָׁבַר אֶת הַלּוּחוֹת.

דף פז.

בִּתְלָתָא אֲמַר לְהוּ מִצְוַת הַגְבָּלָה; בְּאַרְבְּעָה עֲבוּד פְּרִישָׁה. וְרַבָּנַן סָבְרִי — בִּתְרֵי בְּשַׁבָּא אִיקְבַע יַרְחָא, בִּתְרֵי בְּשַׁבָּא לָא אֲמַר לְהוּ וְלָא מִידֵּי מִשּׁוּם חוּלְשָׁא דְּאוֹרְחָא; בִּתְלָתָא אֲמַר לְהוּ: ״וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי״; בְּאַרְבְּעָה אֲמַר לְהוּ מִצְוַת הַגְבָּלָה; בְּחַמְשָׁא עֲבוּד פְּרִישָׁה. מֵיתִיבִי: ״וְקִדַּשְׁתָּם הַיּוֹם וּמָחָר״, קַשְׁיָא לְרַבִּי יוֹסֵי!

הוֹסִיף יוֹם אֶחָד מִדַּעְתּוֹ, מַאי דְּרַשׁ? "הַיּוֹם וּמָחָר" — הַיּוֹם כְּמָחָר. מָה לְמָחָר לֵילוֹ עִמּוֹ, אַף הַיּוֹם לֵילוֹ עִמּוֹ. וְלַיְלָה דְּהַאִידָּנָא נָפֵק לֵיהּ, שְׁמַע מִינַּהּ תְּרֵי יוֹמֵי לְבַר מֵהַאִידָּנָא. וּמְנָלַן דְּהִסְכִּים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יָדוֹ — דִּלְא שְׁרַאי שְׁכִינָה עַד צַפְרָא דְשַׁבְּתָא.

וּפֵירַשׁ מִן הָאִשָּׁה, מַאי דְּרַשׁ? נָשָׂא קַל וָחוֹמֶר בְּעַצְמוֹ, אָמַר: וּמָה יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא דִּבְּרָה שְׁכִינָה עִמָּהֶן אֶלָּא שָׁעָה אַחַת, וְקָבַע לָהֶן זְמַן, אָמְרָה תּוֹרָה: "וְהָיוּ נְכֹנִים וְגוֹ' אַל תִּגְּשׁוּ". אֲנִי, שֶׁכָּל שָׁעָה וְשָׁעָה שְׁכִינָה מְדַבֶּרֶת עִמִּי, וְאֵינוֹ קוֹבֵעַ לִי זְמַן — עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וּמְנָלַן דְּהִסְכִּים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יָדוֹ? — דִּכְתִיב: "לֵךְ אֱמֹר לָהֶם שׁוּבוּ לָכֶם לְאָהֳלֵיכֶם", וּכְתִיב בָּתְרֵיהּ: "וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי". וְאִית דְּאָמְרִי: "פֹּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ".

שָׁבַר אֶת הַלּוּחוֹת, מַאי דְּרַשׁ? אָמַר: וּמָה פֶּסַח שֶׁהוּא אֶחָד מִתַּרְיָ"ג מִצְוֹת, אָמְרָה תּוֹרָה: "וְכָל בֶּן נֵכָר לֹא יֹאכַל בּוֹ". הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ [כָּאן] וְיִשְׂרָאֵל מְשׁוּמָּדִים — עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וּמְנָלַן דְּהִסְכִּים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יָדוֹ? — שֶׁנֶּאֱמַר: "אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ", וְאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: יִישַׁר כֹּחֲךָ שֶׁשִּׁבַּרְתָּ.

תָּא שְׁמַע: "וְהָיוּ נְכֹנִים לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי", קַשְׁיָא לְרַבִּי יוֹסֵי. הָא אָמְרִינַן יוֹם אֶחָד הוֹסִיף מֹשֶׁה מִדַּעְתּוֹ. תָּא שְׁמַע: "שְׁלִישִׁי" — שְׁלִישִׁי בַּחֹדֶשׁ וּשְׁלִישִׁי בַּשַּׁבָּת, קַשְׁיָא לְרַבָּנַן! אָמְרִי לָךְ רַבָּנַן: הָא מַנִּי — רַבִּי יוֹסֵי הִיא.

שְׁלִישִׁי לְמַאי? לְכִדְתַנְיָא: "וַיָּשָׁב מֹשֶׁה אֶת דִּבְרֵי הָעָם אֶל ה'", וּכְתִיב: "וַיַּגֶּד מֹשֶׁה אֶת דִּבְרֵי הָעָם אֶל ה'".

מָה אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, וּמָה אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, וּמָה אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל לְמֹשֶׁה, וּמָה הֵשִׁיב מֹשֶׁה לִפְנֵי הַגְּבוּרָה? זוֹ מִצְוַת הַגְּבָלָה, דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה. רַבִּי אוֹמֵר: בַּתְּחִילָּה פֵּירֵשׁ עוֹנְשָׁהּ, דִּכְתִיב: "וַיָּשָׁב מֹשֶׁה" — דִּבְרִים שֶׁמְּשַׁבְּבִין דַּעְתּוֹ שֶׁל אָדָם, וּלְבַסּוֹף פֵּירֵשׁ מַתַּן שְׂכָרָהּ, דִּכְתִיב: "וַיַּגֶּד מֹשֶׁה" — דְּבָרִים שֶׁמּוֹשְׁכִין לִבּוֹ שֶׁל אָדָם כְּאַגָּדָה.

וְאִיכָּא דְּאָמְרִי: בַּתְּחִילָּה פֵּירֵשׁ מַתַּן שְׂכָרָהּ, דִּכְתִיב: "וַיָּשָׁב מֹשֶׁה" — דְּבָרִים שֶׁמְּשַׁבְּבִין דַּעְתּוֹ שֶׁל אָדָם, וּלְבַסּוֹף פֵּירֵשׁ עוֹנְשָׁהּ, דִּכְתִיב: "וַיַּגֶּד מֹשֶׁה" — דְּבָרִים שֶׁקָּשִׁין לָאָדָם כְּגִידִּין.

תָּא שְׁמַע: "שִׁשִּׁי" — שִׁשִּׁי בַּחוֹדֶשׁ, שִׁשִּׁי בַּשַּׁבָּת, קַשְׁיָא לְרַבָּנַן! הָא נָמֵי רַבִּי יוֹסֵי הִיא. שִׁשִּׁי לְמַאי? רָבָא אָמַר:

דף פז:

לַחֲנִיָּתָן, רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב אָמַר: לְמַסָּעָן. וְקָמִיפַּלְגִי בְּשַׁבָּת דְּמָרָה. דִּכְתִיב: "כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ", וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: "כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ" — בְּמָרָה. מָר סָבַר: אַשַּׁבָּת אִיפְּקוּד, אַתְּחוּמִין לָא אִיפְּקוּד. וּמָר סָבַר: אַתְּחוּמִין נָמֵי אִיפְּקוּד.

תָּא שְׁמַע: נִיסָן שֶׁבּוֹ יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר שָׁחֲטוּ פִּסְחֵיהֶם, וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יָצְאוּ, וְלָעֶרֶב לָקוּ בְּכוֹרוֹת. לָעֶרֶב סָלְקָא דַּעְתָּךְ?! אֶלָּא: מִבָּעֶרֶב לָקוּ בְּכוֹרוֹת, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם חֲמִישִׁי בַּשַּׁבָּת הָיָה. מִדְּחֲמִיסַר בְּנִיסָן חַמְשָׁא בְּשַׁבָּא, רֵישׁ יַרְחָא דְּאִיָּיר שַׁבְּתָא, וְרֵישׁ יַרְחָא דְּסִיוָן חַד בְּשַׁבָּת, קַשְׁיָא לְרַבָּנַן!

אָמְרִי לָךְ רַבָּנַן: אִיָּיר דְּהַהִיא שַׁתָּא עַבּוּרֵי עַבְּרוּהּ. תָּא שְׁמַע דְּלָא עַבְּרוּהּ נִיסָן שֶׁבּוֹ יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם: בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר שָׁחֲטוּ פִּסְחֵיהֶם, בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יָצְאוּ, וְלָעֶרֶב לָקוּ בְּכוֹרוֹת. לָעֶרֶב סָלְקָא דַּעְתָּךְ?! אֶלָּא אֵימָא: מִבָּעֶרֶב לָקוּ בְּכוֹרוֹת. וְאוֹתוֹ הַיּוֹם חֲמִישִׁי בַּשַּׁבָּת הָיָה. הִשְׁלִים נִיסָן וְאִירַע אִיָּיר לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת.

חָסֵר אִיָּיר, וְאִירַע סִיוָן לִהְיוֹת בְּאֶחָד בַּשַּׁבָּת — קַשְׁיָא לְרַבָּנַן! הָא מַנִּי — רַבִּי יוֹסֵי הִיא.

אָמַר רַב פָּפָּא, תָּא שְׁמַע: "וַיִּסְעוּ מֵאֵלִים וַיָּבֹאוּ כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ' בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי". וְאוֹתוֹ הַיּוֹם שַׁבָּת הָיָה, דִּכְתִיב: "וּבֹקֶר וּרְאִיתֶם אֶת כְּבוֹד ה'", וּכְתִיב: "שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקְטֻהוּ". וּמִדַּחֲמִיסַר בְּאִיָּיר שַׁבְּתָא, רֵישׁ יַרְחָא דְּסִיוָן חַד בְּשַׁבָּא, קַשְׁיָא לְרַבָּנַן! אָמְרִי לָךְ רַבָּנַן: אִיָּיר דְּהַהִיא שַׁתָּא עַבּוּרֵי עַבְּרוּהּ.

אָמַר לֵיהּ רַב חֲבִיבִי מָחוֹזְנָאָה לְרַב אָשֵׁי, תָּא שְׁמַע: "וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הוּקַם הַמִּשְׁכָּן" — תְּנָא, אוֹתוֹ יוֹם נָטַל עֶשֶׂר עֲטָרוֹת: רִאשׁוֹן לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית; רִאשׁוֹן לַנְּשִׂיאִים; רִאשׁוֹן לַכְּהוּנָּה; רִאשׁוֹן לָעֲבוֹדָה; רִאשׁוֹן לִירִידַת הָאֵשׁ; רִאשׁוֹן לַאֲכִילַת קָדָשִׁים; רִאשׁוֹן לִשְׁכוֹן שְׁכִינָה; רִאשׁוֹן לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל; רִאשׁוֹן לְאִיסּוּר הַבָּמוֹת; רִאשׁוֹן לֶחֳדָשִׁים. וּמִדְּרֵישׁ יַרְחָא דְּנִיסָן דְּהָא שַׁתָּא חַד בְּשַׁבָּא — דְּאֶשְׁתְּקַד בְּאַרְבָּעָה.

דְּתַנְיָא, אֲחֵרִים אוֹמְרִים: אֵין בֵּין עֶצֶרֶת לַעֲצֶרֶת וְאֵין בֵּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה אֶלָּא אַרְבָּעָה יָמִים בִּלְבַד, וְאִם הָיְתָה שָׁנָה מְעוּבֶּרֶת — חֲמִשָּׁה. הֲוָה לֵיהּ רֵישׁ יַרְחָא דְּאִיָּיר מַעֲלֵי שַׁבְּתָא, וְרֵישׁ יַרְחָא דְּסִיוָן שַׁבְּתָא, קַשְׁיָא בֵּין לְרַבִּי יוֹסֵי בֵּין לְרַבָּנַן! לְרַבִּי יוֹסֵי שִׁבְעָה חֲסֵרִין עֲבוּד,

דף פח.

לְרַבָּנַן שְׁמוֹנָה חֲסֵרִים עֲבוּד.

תָּא שְׁמַע, דְּתַנְיָא בְּ"סֵדֶר עוֹלָם": נִיסָן שֶׁבּוֹ יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר שָׁחֲטוּ פִּסְחֵיהֶן, בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יָצְאוּ, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם עֶרֶב שַׁבָּת הָיָה. וּמִדְּרֵישׁ יַרְחָא דְּנִיסָן עֶרֶב שַׁבָּת — רֵישׁ יַרְחָא דְּאִיָּיר חַד בְּשַׁבָּא, וְסִיוָן בִּתְרֵי בְּשַׁבָּא, קַשְׁיָא לְרַבִּי יוֹסֵי! אָמַר לָךְ רַבִּי יוֹסֵי: הָא מַנִּי — רַבָּנַן הִיא.

תָּא שְׁמַע, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בַּשֵּׁנִי עָלָה מֹשֶׁה וְיָרַד, בַּשְּׁלִישִׁי עָלָה וְיָרַד, בְּרְבִיעִי יָרַד וְשׁוּב לֹא עָלָה. וּמַאַחַר שֶׁלֹּא עָלָה, מֵהֵיכָן יָרַד? אֶלָּא: בָּרְבִיעִי עָלָה וְיָרַד, בַּחֲמִישִׁי בָּנָה מִזְבֵּחַ וְהִקְרִיב עָלָיו קָרְבָּן, בַּשִּׁשִּׁי לֹא הָיָה לוֹ פְּנַאי. מַאי לָאו, מִשּׁוּם תּוֹרָה?

לָא, מִשּׁוּם טוֹרַח שַׁבָּת. דְּרַשׁ הַהוּא גְּלִילָאָה עֲלֵיהּ דְּרַב חִסְדָּא: בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּיָהַב אוֹרָיְיתָא לְתִלִיתַאי, לְעַם תְּלִיתַאי, עַל יְדֵי תְּלִיתַאי, בְּיוֹם תְּלִיתַאי, בְּיַרְחָא תְּלִיתַאי. כְּמַאן — כְּרַבָּנַן.

"וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר", אָמַר רַב אַבְדִּימִי בַּר חָמָא בַּר חַסָּא: מְלַמֵּד שֶׁכָּפָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם אֶת הָהָר כְּגִיגִית, וְאָמַר לָהֶם: אִם אַתֶּם מְקַבְּלִים הַתּוֹרָה מוּטָב, וְאִם לָאו — שָׁם תְּהֵא קְבוּרַתְכֶם. אָמַר רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב: מִכָּאן מוֹדָעָא רַבָּה לְאוֹרָיְיתָא. אָמַר רָבָא: אַף עַל פִּי כֵן הֲדוּר קַבְּלוּהָ בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, דִּכְתִיב: "קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים" — קִיְּימוּ מַה שֶּׁקִּיבְּלוּ כְּבָר.

אָמַר חִזְקִיָּה, מַאי דִּכְתִיב: "מִשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּ דִּין אֶרֶץ יָרְאָה וְשָׁקְטָה", אִם יָרְאָה — לָמָּה שָׁקְטָה? וְאִם שָׁקְטָה — לָמָּה יָרְאָה? אֶלָּא בַּתְּחִילָּה יָרְאָה וּלְבַסּוֹף שָׁקְטָה. וְלָמָּה יָרְאָה? כִּדְרֵישׁ לָקִישׁ. דְּאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, מַאי דִּכְתִיב: "וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי", הִ' יְתֵירָה לָמָּה לִי? — מְלַמֵּד שֶׁהִתְנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וְאָמַר לָהֶם: אִם יִשְׂרָאֵל מְקַבְּלִים הַתּוֹרָה — אַתֶּם מִתְקַיְּימִין, וְאִם לָאו — אֲנִי מַחֲזִיר אֶתְכֶם לְתוֹהוּ וָבוֹהוּ.

דְּרַשׁ רַבִּי סִימַאי: בְּשָׁעָה שֶׁהִקְדִּימוּ יִשְׂרָאֵל "נַעֲשֶׂה" לְ"נִשְׁמַע" בָּאוּ שִׁשִּׁים רִיבּוֹא שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל קָשְׁרוּ לוֹ שְׁנֵי כְתָרִים, אֶחָד כְּנֶגֶד "נַעֲשֶׂה" וְאֶחָד כְּנֶגֶד "נִשְׁמַע". וְכֵיוָן שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, יָרְדוּ מֵאָה וְעֶשְׂרִים רִיבּוֹא מַלְאֲכֵי חַבָּלָה וּפֵירְקוּם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב". אָמַר רַבִּי חָמָא בְּרַבִּי חֲנִינָא: בְּחוֹרֵב טָעֲנוּ, בְּחוֹרֵב פֵּרְקוּ. בְּחוֹרֵב טָעֲנוּ — כְּדְאָמַרַן, בְּחוֹרֵב פֵּרְקוּ — דִּכְתִיב: "וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'". אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וְכוּלָּן זָכָה מֹשֶׁה וּנְטָלָן. דִּסְמִיךְ לֵיהּ: "וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל". אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲזִירָן לָנוּ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וּפְדוּיֵי ה' יְשֻׁבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם" — שִׂמְחָה שֶׁמֵּעוֹלָם עַל רֹאשָׁם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: בְּשָׁעָה שֶׁהִקְדִּימוּ יִשְׂרָאֵל "נַעֲשֶׂה" לְ"נִשְׁמַע" יָצְתָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה לָהֶן: מִי גִּלָּה לְבָנַי רָז זֶה שֶׁמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מִשְׁתַּמְּשִׁין בּוֹ? דִּכְתִיב: "בָּרְכוּ ה' מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" — בְּרִישָׁא "עֹשֵׂי", וַהֲדַר "לִשְׁמֹעַ". אָמַר רַבִּי חָמָא בְּרַבִּי חֲנִינָא: מַאי דִּכְתִיב "כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר וְגוֹ'" — לָמָּה נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל לְתַפּוּחַ, לוֹמַר לָךְ: מָה תַּפּוּחַ זֶה פֵּרְיוֹ קוֹדֶם לְעָלָיו, אַף יִשְׂרָאֵל הִקְדִּימוּ "נַעֲשֶׂה" לְ"נִשְׁמַע".

הָהוּא מִינָא דְּחַזְיֵיהּ לְרָבָא דְּקָא מְעַיֵּין בִּשְׁמַעְתָּא, וְיָתְבָה אָצְבְּעָתָא דִּידֵיהּ תּוּתֵי כַּרְעָא וְקָא מָיֵץ בְּהוּ, וְקָא מַבְּעָן אָצְבְּעָתֵיהּ דְּמָא. אָמַר לֵיהּ: עַמָּא פְּזִיזָא, דְּקַדְּמִיתוּ פּוּמַּיְיכוּ לְאוּדְנַיְיכוּ,

אַכַּתִּי בְּפַחְזוּתַיְיכוּ קָיְימִיתוּ. בְּרֵישָׁא אִיבַּעְיָא לְכוּ לְמִשְׁמַע, אִי מְצִיתוּ — קַבְּלִיתוּ, וְאִי לָא — לָא קַבְּלִיתוּ. אֲמַר לֵיהּ: אֲנַן

דף פח:

דְּסָגֵינַן בִּשְׁלִימוּתָא כְּתִיב בַּן: "תֻּמַּת יְשָׁרִים תַּנְחֵם", הָנָךְ אִינְשֵׁי דְּסָנַן בַּעֲלִילוּתָא כְּתִיב בְּהוּ: "וְסֶלֶף בּוֹגְדִים יְשָׁדֵם".

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: מַאי דִּכְתִיב "לִבַּבְתִּנִי אֲחוֹתִי כַּלָּה לִבַּבְתִּנִי בְּאַחַת מֵעֵינַיִךְ" — בַּתְּחִילָּה בְּאַחַת מֵעֵינַיִךְ, לְכִשֶׁתַּעֲשֶׂה — בִּשְׁתֵּי עֵינֶיךָ. אָמַר עוּלָּא: עֲלוּבָה כַּלָּה מְזֻנָּה בְּתוֹךְ חוּפָּתָהּ. אָמַר רַב מָרִי בְּרֵהּ דְּרַבָּה שְׁמוּאֵל, מַאי קְרָא: "עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי וְגוֹ'". אָמַר רַב: וַעֲדַיִין חֲבִיבוּתָא הִיא גַּבַּן, דִּכְתִיב "נָתַן", וְלָא כְּתִיב "הִסְרִיחַ". תָּנוּ רַבָּנַן: עֲלוּבִין וְאֵינָן עוֹלְבִין, שׁוֹמְעִין חֶרְפָּתָן וְאֵינָן מְשִׁיבִין, עוֹשִׂין מֵאַהֲבָה וּשְׂמֵחִין בְּיִסּוּרִין — עֲלֵיהֶן הַכָּתוּב אוֹמֵר: "וְאֹהֲבָיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבֻרָתוֹ".

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מַאי דִּכְתִיב "ה' יִתֵּן אֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב" — כָּל דִּיבּוּר וְדִיבּוּר שֶׁיָּצָא מִפִּי הַגְּבוּרָה נֶחֱלַק לְשִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת. תָּנֵי דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: "וּכְפַטִּישׁ יְפֹצֵץ סָלַע", מָה פַּטִּישׁ זֶה נֶחֱלָק לְכַמָּה נִיצוֹצוֹת — אַף כָּל דִּיבּוּר וְדִיבּוּר שֶׁיָּצָא מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נֶחֱלַק לְשִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת. אָמַר רַב חֲנַנְאֵל בַּר פָּפָּא: מַאי דִּכְתִיב "שִׁמְעוּ כִּי נְגִידִים אֲדַבֵּר" — לָמָּה נִמְשְׁלוּ דִּבְרֵי תוֹרָה כְּנֶגִיד, לוֹמַר לָךְ: מָה נֶגִיד זֶה יֵשׁ בּוֹ לְהָמִית וּלְהַחֲיוֹת, אַף דִּבְרֵי תוֹרָה יֵשׁ בָּם לְהָמִית וּלְהַחֲיוֹת.

הַיְינוּ דְּאָמַר רָבָא: לַמַּיְימִינִין בָּהּ סַמָּא דְחַיֵּי, לְמַשְׁמְאִילִים בָּהּ סַמָּא דְמוֹתָא. דָּבָר אַחֵר: "נְגִידִים" — כָּל דִּיבּוּר וְדִיבּוּר שֶׁיָּצָא מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹשְׁרִים לוֹ שְׁנֵי כְתָרִים. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: מַאי דִּכְתִיב: "צְרוֹר הַמּוֹר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין" — אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אַף עַל פִּי שֶׁמֵּיצַר וּמֵימַר לִי דּוֹדִי — "בֵּין שָׁדַי יָלִין". "אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר דּוֹדִי לִי בְּכַרְמֵי עֵין גֶּדִי" — מִי שֶׁהַכֹּל שֶׁלּוֹ מְכַפֵּר לִי עַל עָוֹן גְּדִי שֶׁכָּרַמְתִּי לִי. מַאי מַשְׁמַע דְּהַאי "כַּרְמֵי" לִישָׁנָא דְמִכְנַשׁ הוּא? אָמַר מָר זוּטְרָא בְּרֵיהּ דְּרַב נַחְמָן, כְּדִתְנַן: כִּסֵּא שֶׁל כּוֹבֵס שֶׁכּוֹרְמִים עָלָיו אֶת הַכֵּלִים.

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, מַאי דִּכְתִיב: "לְחָיָו כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם" — כָּל דִּיבּוּר וְדִיבּוּר שֶׁיָּצָא מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִתְמַלֵּא כָּל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ בְּשָׂמִים. וְכֵיוָן שֶׁמִּדִּיבּוּר רִאשׁוֹן נִתְמַלֵּא, דִּיבּוּר שֵׁנִי לְהֵיכָן הָלַךְ? הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָרוּחַ מֵאוֹצְרוֹתָיו וְהָיָה מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר: "שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים נוֹטְפוֹת מוֹר עֹבֵר". (אַל תִּקְרֵי "שׁוֹשַׁנִּים", אֶלָּא "שְׁשׁוֹנִים").

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: כָּל דִּיבּוּר וְדִיבּוּר שֶׁיָּצָא מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָצְתָה נְשָׁמָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: "נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ". וּמֵאַחַר שֶׁמִּדִּיבּוּר רִאשׁוֹן יָצְתָה נִשְׁמָתָן, דִּיבּוּר שֵׁנִי הֵיאַךְ קִיְּבְלוּ? — הוֹרִיד טַל שֶׁעָתִיד לְהַחֲיוֹת בּוֹ מֵתִים וְהֶחֱיָה אוֹתָם, שֶׁנֶּאֱמַר: "גֶּשֶׁם נְדָבוֹת תָּנִיף אֱלֹהִים נַחֲלָתְךָ וְנִלְאָה אַתָּה כוֹנַנְתָּהּ". וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: כָּל דִּיבּוּר וְדִיבּוּר שֶׁיָּצָא מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָזְרוּ יִשְׂרָאֵל לַאֲחוֹרֵיהֶן שְׁנֵים עָשָׂר מִיל וְהָיוּ מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת מְדַדִּין אוֹתָן, שֶׁנֶּאֱמַר: "מַלְאָכֵי צְבָאוֹת יִדֹּדוּן יִדֹּדוּן" — אַל תִּיקְרֵי "יִדֹּדוּן", אֶלָּא "יְדַדּוּן".

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: בְּשָׁעָה שֶׁעָלָה מֹשֶׁה לַמָּרוֹם אָמְרוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מַה לִּילוּד אִשָּׁה בֵּינֵינוּ? אָמַר לָהֶן: לְקַבֵּל תּוֹרָה בָּא. אָמְרוּ לְפָנָיו: חֶמְדָּה גְנוּזָה שֶׁגְּנוּזָה לְךָ תְּשַׁע מֵאוֹת וְשִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה דּוֹרוֹת קוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, אַתָּה מְבַקֵּשׁ לִיתְּנָהּ לְבָשָׂר וָדָם? "מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ"? "ה' אֲדֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמָיִם"!

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: הַחֲזֵיר לָהֶן תְּשׁוּבָה. אָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מִתְיָירֵא אֲנִי שֶׁמָּא יִשְׂרְפוּנִי בַּהֶבֶל שֶׁבְּפִיהֶם. אָמַר לוֹ: אֶחוֹז בְּכִסֵּא כְבוֹדִי וַחֲזוֹר לָהֶן תְּשׁוּבָה. שֶׁנֶּאֱמַר: "מְאַחֵז פְּנֵי כִסֵּא פָּרַשׂ עָלָיו עֲנָנוֹ", וְאָמַר רַבִּי נַחוּם: מְלַמֵּד שֶׁפֵּירַשׂ שַׁדַּי מִזִּיו שְׁכִינָתוֹ וַעֲנָנוֹ עָלָיו. אָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תּוֹרָה שֶׁאַתָּה נוֹתֵן לִי מָה כְּתִיב בָּהּ? "אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם". אָמַר לָהֶן: לְמִצְרִים יְרַדְתֶּם? לְפַרְעֹה הִשְׁתַּעְבַּדְתֶּם? תּוֹרָה לָמָּה תְּהֵא לָכֶם! שׁוּב: מָה כְּתִיב בָּהּ? "לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים". בֵּין הַגּוֹיִם אַתֶּם שְׁרוּיִין, שֶׁעוֹבְדִין

דף פט.

עֲבוֹדָה זָרָה? שׁוּב: מָה כְּתִיב בָּהּ? "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ" — כְּלוּם אַתֶּם עוֹשִׂים מְלָאכָה, שֶׁאַתֶּם צְרִיכִין שְׁבוּת? שׁוּב: מָה כְּתִיב בָּהּ? "לֹא תַשְׂא" — מַשָּׂא וּמַתָּן יֵשׁ בֵּינֵיכֶם? שׁוּב: מָה כְּתִיב בָּהּ? "כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ" — אָב וָאֵם יֵשׁ לָכֶם? שׁוּב: מָה כְּתִיב בָּהּ? "לֹא תִרְצָח", "לֹא תִנְאָף", "לֹא תִגְנֹב". קִנְאָה יֵשׁ בֵּינֵיכֶם? יֵצֶר הָרָע יֵשׁ בֵּינֵיכֶם? מִיָּד הוֹדוּ לוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר: "ה' אֲדֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ וְגוֹ'", וְאֵילּוּ "תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמָיִם" לָא כְּתִיב.

מִיָּד כָּל אֶחָד וְאֶחָד נַעֲשָׂה לוֹ אוֹהֵב וּמָסַר לוֹ דָּבָר, שֶׁנֶּאֱמַר: "עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶׁבִי לָקַחְתָּ מַתָּנוֹת בָּאָדָם" — בִּשְׂכַר שֶׁקָּרָאוּךָ "אָדָם", לָקַחְתָּ מַתָּנוֹת. אַף מַלְאַךְ הַמָּוֶת מָסַר לוֹ דָּבָר, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּתֵּן אֶת הַקְּטֹרֶת וַיְכַפֵּר עַל הָעָם", וְאוֹמֵר: "וַיַּעֲמֹד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וְגוֹ'" — אִי לָאו דַּאֲמַר לֵיהּ מִי הָוֶה יָדַע?

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: בְּשָׁעָה שֶׁיָּרַד מֹשֶׁה מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בָּא שָׂטָן וְאָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תּוֹרָה הֵיכָן הִיא? אָמַר לוֹ: נְתַתִּיהָ לָאָרֶץ. הָלַךְ אֵצֶל אֶרֶץ, אָמַר לָהּ: תּוֹרָה הֵיכָן הִיא? אָמְרָה לוֹ: ״אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ וְגוֹ׳״. הָלַךְ אֵצֶל יָם, וְאָמַר לוֹ: ״אֵין עִמְּדִי״. הָלַךְ אֵצֶל תְּהוֹם, אָמַר לוֹ: ״אֵין בִּי״. שֶׁנֶּאֱמַר: ״תְּהוֹם אָמַר לֹא בִי הִיא וְיָם אָמַר אֵין עִמְּדִי״, ״אֲבַדּוֹן וָמָוֶת אָמְרוּ בְאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ שִׁמְעָהּ״. חָזַר וְאָמַר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, חִיפַּשְׂתִּי בְּכָל הָאָרֶץ וְלֹא מְצָאתִיהָ. אָמַר לוֹ: לְךָ אֵצֶל בֶּן עַמְרָם.

הָלַךְ אֵצֶל מֹשֶׁה אָמַר לוֹ: תּוֹרָה שֶׁנָּתַן לְךָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵיכָן הִיא? אָמַר לוֹ: וְכִי מָה אֲנִי שֶׁנָּתַן לִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹרָה? אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: מֹשֶׁה, בַּדַּאי אַתָּה?! אָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, חֲמוּדָה גְּנוּזָה יֵשׁ לְךָ שֶׁאַתָּה מְשַׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהּ בְּכָל יוֹם, אֲנִי אַחְזִיק טוֹבָה לְעַצְמִי? אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: הוֹאִיל וּמִיעַטְתָּ עַצְמְךָ תִּקָּרֵא עַל שְׁמִךָ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי וְגוֹ׳״.

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: בְּשָׁעָה שֶׁעָלָה מֹשֶׁה לַמָּרוֹם מְצָאוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהָיָה קוֹשֵׁר כְּתָרִים לָאוֹתִיּוֹת. אָמַר לוֹ: מֹשֶׁה, אֵין שָׁלוֹם בְּעִירְךָ? אָמַר לְפָנָיו: כְּלוּם יֵשׁ עֶבֶד שֶׁנּוֹתֵן שָׁלוֹם לְרַבּוֹ? אָמַר לוֹ: הָיָה לְךָ לְעָזְרֵנִי, מִיָּד אָמַר לוֹ: ״וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ ה׳ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ״. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: מַאי דִּכְתִיב: ״וַיַּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה״ — אַל תִּקְרֵי ״בּוֹשֵׁשׁ״, אֶלָּא ״בָּאוּ שֵׁשׁ״. בְּשָׁעָה שֶׁעָלָה מֹשֶׁה לַמָּרוֹם אָמַר לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל: לְסוֹף אַרְבָּעִים יוֹם בְּתִחַלַּת שֵׁשׁ אֲנִי בָּא. לְסוֹף אַרְבָּעִים יוֹם בָּא שָׂטָן וְעִירְבֵּב אֶת הָעוֹלָם. אָמַר לָהֶן: מֹשֶׁה רַבְּכֶם הֵיכָן הוּא? אָמְרוּ לוֹ: עָלָה לַמָּרוֹם. אָמַר לָהֶן: בָּאוּ שֵׁשׁ, וְלֹא הִשְׁגִּיחוּ עָלָיו. מֵת, וְלֹא הִשְׁגִּיחוּ עָלָיו. הֶרְאָה לָהֶן דְּמוּת מִטָּתוֹ, וְהַיְינוּ דְּקָאָמְרִי לֵיהּ לְאַהֲרֹן: ״כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ וְגוֹ׳״.

אָמַר לֵיהּ הָהוּא מַרְבָּנַן לְרַב כָּהֲנָא: מִי שְׁמִיעַ לָךְ מַאי ״הַר סִינַי״? אָמַר לֵיהּ: הַר שֶׁנַּעֲשׂוּ בּוֹ נְסִים לְיִשְׂרָאֵל. ״הַר נִיסַּאי״ מִיבְּעֵי לֵיהּ! אֶלָּא: הַר שֶׁנַּעֲשָׂה סִימָן טוֹב לְיִשְׂרָאֵל. ״הַר סִימָנַאי״ מִיבְּעֵי לֵיהּ! אָמַר לֵיהּ: מַאי טַעְמָא לָא שְׁכִיחַת קָמֵיהּ דְּרַב פָּפָּא וְרַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ דְּמַעַיְּינִי בְּאַגָּדְתָּא? דְּרַב חִסְדָּא וְרַבָּה בְּרֵיהּ דְּרַב הוּנָא דְּאָמְרִי תַּרְוַויְיהוּ: מַאי ״הַר סִינַי״? הַר שֶׁיָּרְדָה שִׂנְאָה לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם עָלָיו. וְהַיְינוּ דְּאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא: חֲמִשָּׁה שֵׁמוֹת יֵשׁ לוֹ: מִדְבַּר צִין — שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל עָלָיו; מִדְבַּר קֶדֶשׁ — שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ יִשְׂרָאֵל עָלָיו; מִדְבַּר קְדֵמוֹת — שֶׁנִּתְּנָה קְדוּמָה עָלָיו; מִדְבַּר פָּארָן —

דף פט:

שֶׁפָּרוּ וְרָבוּ יִשְׂרָאֵל עָלָיו; מִדְּבַר סִינַי — שֶׁיָּרְדָה שִׁנְאָה לְאוּמּוֹת הָעוֹלָם עָלָיו. וּמָה שְׁמוֹ? "חוֹרֵב" שְׁמוֹ. וּפְלִינָא דְּרַבִּי אֲבָהוּ, דְּאָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: "הַר סִינַי" שְׁמוֹ. וְלָמָּה נִקְרָא "הַר חוֹרֵב" — שֶׁיָּרְדָה חוֹרְבָּה לְאוּמּוֹת הָעוֹלָם עָלָיו.

מִנַּיִן שֶׁקּוֹשְׁרִין לְשׁוֹן שֶׁל זְהוֹרִית וְכוּ'. "כַּשָּׁנִים"? "כַּשָּׁנִי" מִיבָּעֵי לֵיהּ! אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים הַלָּלוּ שֶׁסְּדוּרוֹת וּבָאוֹת מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית וְעַד עַכְשָׁיו — כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ. דָּרֵשׁ רָבָא, מַאי דִּכְתִיב: "לְכוּ נָא וְנִוָּכְחָה יֹאמַר ה'"? — "לְכוּ נָא"? "בּוֹאוּ נָא" מִיבָּעֵי לֵיהּ! "יֹאמַר ה'"? "אָמַר ה'" מִיבָּעֵי לֵיהּ! לֶעָתִיד לָבֹא יֹאמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: לְכוּ נָא אֵצֶל אֲבוֹתֵיכֶם וְיוֹכִיחוּ אֶתְכֶם.

וְיֹאמְרוּ לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֵצֶל מִי נֵלֵךְ? אֵצֶל אַבְרָהָם שֶׁאָמַרְתָּ לוֹ "יָדֹעַ תֵּדַע" וְלֹא בִּקֵּשׁ רַחֲמִים עָלֵינוּ?! אֵצֶל יִצְחָק שֶׁבֵּירַךְ אֶת עֵשָׂו "וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד" וְלֹא בִּקֵּשׁ רַחֲמִים עָלֵינוּ?! אֵצֶל יַעֲקֹב שֶׁאָמַרְתָּ לוֹ "אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה" וְלֹא בִּקֵּשׁ רַחֲמִים עָלֵינוּ?! אֵצֶל מִי נֵלֵךְ? עַכְשָׁיו "יֹאמַר ה'". אָמַר לָהֶן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הוֹאִיל וּתְלִיתֶם עַצְמְכֶם בִּי — "אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ".

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: מַאי דִּכְתִיב: "כִּי אַתָּה אָבִינוּ כִּי אַבְרָהָם לֹא יְדָעָנוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא יַכִּירֵנוּ אַתָּה ה' אָבִינוּ גּוֹאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ" — לְעָתִיד לָבֹא יֹאמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם: בָּנֶיךָ חָטְאוּ לִי. אֹמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יְמַחוּ עַל קִדּוּשַׁת שְׁמֶךָ. אָמַר: אֵימַר לֵיהּ לְיַעֲקֹב דַּהֲוָה לֵיהּ צַעַר גִּידּוּל בָּנִים, אֶפְשָׁר דְּבָעֵי רַחֲמֵי עֲלַיְיהוּ. אָמַר לֵיהּ: בָּנֶיךָ חָטְאוּ. אֹמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יְמַחוּ עַל קִדּוּשַׁת שְׁמֶךָ. אָמַר לָא בְּסָבֵי טַעְמָא וְלָא בַּדְרַדְקֵי עֲצָה. אֹמַר לוֹ לְיִצְחָק: בָּנֶיךָ חָטְאוּ לִי. אֹמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, בָּנַי וְלֹא בָּנֶיךָ?! בְּשָׁעָה שֶׁהִקְדִּימוּ לְפָנֶיךָ "נַעֲשֶׂה" לְ"נִשְׁמַע" קָרָאתָ לָהֶם "בְּנִי בְכוֹרִי", עַכְשָׁיו בָּנַי וְלֹא בָּנֶיךָ?!

וְעוֹד, כַּמָּה חָטְאוּ? כַּמָּה שְׁנוֹתָיו שֶׁל אָדָם — שִׁבְעִים שָׁנָה. דַּל עֶשְׂרִין דְּלָא עָנְשַׁתְּ עֲלַיְיהוּ — פְּשׁוּ לְהוּ חַמְשִׁין. דַּל עֶשְׂרִין וְחַמְשָׁה דְּלֵילְוָתָא — פְּשׁוּ לְהוּ עֶשְׂרִין וְחַמְשָׁה. דַּל תַּרְתֵּי סְרֵי וּפַלְגָא דְּצַלּוֹיֵי וּמֵיכַל וּדְבֵית הַכִּסֵּא — פְּשׁוּ לְהוּ תַּרְתֵּי סְרֵי וּפַלְגָא, אִם אַתָּה סוֹבֵל אֶת כּוּלָּם — מוּטָב, וְאִם לָאו — פַּלְגָא עֲלֵי וּפַלְגָא עָלַיְיךָ. וְאִם תִּמְצָא לוֹמַר כּוּלָּם עָלַי — הָא קְרֵיבִית נַפְשִׁי קָמְךָ. פּוֹתְחִין וְאוֹמְרִין: "כִּי אַתָּה אָבִינוּ". אֹמַר לָהֶם יִצְחָק: עַד שֶׁאַתֶּם מְקַלְקְסִין לִי, קַלְסוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמַחְוֵי לְהוּ יִצְחָק לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵינֵיהּ. מִיָּד נוֹשְׂאִים עֵינֵיהֶם לַמָּרוֹם וְאוֹמְרִים: "אַתָּה ה' אָבִינוּ גּוֹאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ".

אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רָאוּי הָיָה יַעֲקֹב אָבִינוּ לֵירֵד לְמִצְרַיִם בְּשַׁלְשֶׁלְאוֹת שֶׁל בַּרְזֶל, אֶלָּא שֶׁזְּכוּתוֹ גָּרְמָה לוֹ, דִּכְתִיב: ”בְּחַבְלֵי אָדָם אֶמְשְׁכֵם בַּעֲבֹתוֹת אַהֲבָה וָאֱהִיֶה לָהֶם כְּמְרִימֵי עֹל עַל לְחֵיהֶם וְאַט אֵלָיו אוֹכִיל“.

מַתְנִי׳ הַמּוֹצִיא עֵצִים — כְּדֵי לְבַשֵּׁל בֵּיצָה קַלָּה. תַּבְלִין — כְּדֵי לְתַבֵּל בֵּיצָה קַלָּה. וּמִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. קְלִיפֵּי אֱגוֹזִין, קְלִיפֵּי רִמּוֹנִים, אֶיסְטֶיס וּפוּאָה — כְּדֵי לְצָבּוֹעַ בָּהֶן בֶּגֶד קָטָן פִּי סְבָכָה. מֵי רַגְלַיִם, נֶתֶר וּבוֹרִית, קְמוֹלְיָא וְאַשְׁלָג — כְּדֵי לְכַבֵּס בֶּגֶד קָטָן פִּי סְבָכָה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדֵי לְהַעֲבִיר אֶת הַכֶּתֶם.

גְּמָ׳ תְּנֵינָא חֲדָא זִימְנָא! קָנֶה — כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קוּלְמוֹס, אִם הָיָה עָב אוֹ מְרוּסָּס — כְּדֵי לְבַשֵּׁל בֵּיצָה קַלָּה שֶׁבַּבֵּיצִים, טְרוּפָּה וּנְתוּנָה בְּאֵילְפָּס. מַהוּ דְּתֵימָא: הָתָם הוּא דְּלָא חָזֵי לְמִידֵּי, אֲבָל עֵצִים דַּחֲזוּ לְכַכָּא דְּאַקְלִידָא אֲפִילּוּ כָּל שֶׁהוּא, קָא מַשְׁמַע לַן.

תַּבְלִין כְּדֵי לְתַבֵּל בֵּיצָה קַלָּה. וּרְמִינְהוּ: תַּבְלִין, שְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת מִמִּין אֶחָד, אוֹ מִשְּׁלֹשָׁה מִינִין וְשֵׁם אֶחָד — אֲסוּרִין, וּמִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. וְאָמַר חִזְקִיָּה:

דף צ.

בְּמִינֵי מְתִיקָה שָׁנוּ, הוֹאִיל וּרְאוּיִין לְמַתֵּק קְדֵירָה. טַעְמָא דַּחֲזוּ לְמַתֵּק אֶת הַקְּדֵירָה, הָא לְאוּ הָכִי — לָא! הָכָא נָמֵי חֲזוּ לְמַתֵּק.

קְלִיפֵּי אֱגוֹזִין וּקְלִיפֵּי רִמּוֹנִים סְטֵיס וּפוּאָה — כְּדֵי לְצָבּוֹעַ בֶּגֶד קָטָן. וּרְמִינְהִי: הַמּוֹצִיא סַמָּנִים שְׁרוּיִין — כְּדֵי לְצָבּוֹעַ בָּהֶן דּוּגְמָא לְאִירָא! הָא אִיתְּמַר עֲלַהּ, אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: לְפִי שֶׁאֵין אָדָם טוֹרֵחַ לִשְׁרוֹת סַמָּנִים לִצְבּוֹעַ בָּהֶן דּוּגְמָא לְאִירָא.

מֵי רַגְלַיִם. תָּנָא: מֵי רַגְלַיִם עַד בֶּן אַרְבָּעִים יוֹם. נֶתֶר. תָּנָא: נֶתֶר אֶלֶכְסַנְדְּרִית, וְלֹא נֶתֶר אַנְפַּנְטְרִין. בּוֹרִית. אָמַר רַב יְהוּדָה: זֶה חוֹל. וְהָתַנְיָא: הַבּוֹרִית וְהַחוֹל! אֶלָּא: מַאי בּוֹרִית — כַּבְּרִיתָא.

מֵיתִיבִי, הוֹסִיפוּ עֲלֵיהֶן הַחַלְבִּיצִין וְהַלְּעִינִין וְהַבּוֹרִית וְהָאָהָל. וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ כַּבְּרִיתָא, כַּבְּרִיתָא מִי אִיתָא בִּשְׁבִיעִית?! וְהָתְנַן: זֶה הַכְּלָל, כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ עִיקָּר — יֵשׁ לוֹ שְׁבִיעִית, וְשֶׁאֵין לוֹ עִיקָּר — אֵין לוֹ שְׁבִיעִית! אֶלָּא מַאי בּוֹרִית — אַהֲלָא. וְהָתַנְיָא: בּוֹרִית וְאַהֲלָא! אֶלָּא תְּרֵי גַּוְונֵי אַהֲלָא.

קִימוֹלְיָא, אָמַר רַב יְהוּדָה: שְׁלוֹף דּוֹץ. אַשְׁלָג, אָמַר שְׁמוּאֵל: שְׁאֵילְתִּינְהוּ לְכֹל נָחוֹתֵי יַמָּא, וַאֲמְרוּ לִי ”שׁוּנָאנָא“ שְׁמֵיהּ, וּמִשְׁתְּכַח בְּנוּקְבָא דְּמַרְגָּנִיתָא, וּמַפְקֵי לֵיהּ בְּרְמְצָא דְּפַרְזְלָא.

מַתְנִי׳ פִּלְפֶּלֶת — כָּל שֶׁהוּא, וְעִטָּרָן — כָּל שֶׁהוּא. מִינֵי בְשָׂמִים וּמִינֵי מַתָּכוֹת — כָּל שֶׁהֵן. מֵאבְנֵי הַמִּזְבֵּחַ וּמֵעֲפַר הַמִּזְבֵּחַ, מְקַק סְפָרִים וּמְקַק מִטְפָּחוֹתֵיהֶם — כָּל שֶׁהוּא, שֶׁמַּצְנִיעִין

אוֹתָן לְגוֹנְזָן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף הַמּוֹצִיא מְשַׁמְּשֵׁי עֲבוֹדָה זָרָה — כָּל שֶׁהוּא, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְלֹא יִדְבַּק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן הַחֵרֶם".

גְּמָ' פִּלְפֶּלֶת כָּל שֶׁהוּא לְמַאי חָזְיָא? לְרֵיחַ הַפֶּה. עִיטְרָן כָּל שֶׁהוּא לְמַאי חֲזֵי? לְצֵילְחָתָא. מִינֵי בְּשָׂמִים — כָּל שֶׁהֵן. תָּנוּ רַבָּנָן: הַמּוֹצִיא רֵיחַ רַע — כָּל שֶׁהוּא. שֶׁמֶן טוֹב — כָּל שֶׁהוּא. אַרְגְּמָן — כָּל שֶׁהוּא. וּבְתוֹלַת הַוָּוֶרֶד — אַחַת.

מִינֵי מַתָּכוֹת — כָּל שֶׁהֵן. לְמַאי חָזוּ? תַּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: שֶׁכֵּן רָאוּי לַעֲשׂוֹת מִמֶּנָּה דָּרְבָּן קָטָן.

תָּנוּ רַבָּנָן: הָאוֹמֵר "הֲרֵי עָלַי בַּרְזֶל", אֲחֵרִים אוֹמְרִים: לֹא יִפְחוֹת מֵאַמָּה עַל אַמָּה. לְמַאי חָזְיָא? אָמַר רַב יוֹסֵף: לְכָלְיָיא עוֹרֵב. וְאִיכָּא דְּאָמְרִי, אֲחֵרִים אוֹמְרִים: לֹא יִפְחוֹת מִכָּלְיָיא עוֹרֵב. וְכַמָּה? אָמַר רַב יוֹסֵף: אַמָּה עַל אַמָּה. נְחשֶׁת, לֹא יִפְחוֹת מִמָּעָה כֶּסֶף. תַּנְיָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לֹא יִפְחוֹת מִצִּינּוֹרָא קְטַנָּה שֶׁל נְחשֶׁת. לְמַאי חָזְיָא? אָמַר אַבָּיֵי: שֶׁמְּחַטְּטִין בָּהּ אֶת הַפְּתִילוֹת וּמְקַנְּחִין הַנֵּרוֹת.

מְקַק סְפָרִים וּמְקַק מִטְפָּחוֹת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מְקַק דְּסִיפְרֵי, תְּכָךְ דְּשִׁירָאֵי, וְאֵילָא דְּעִינְבֵי, וּפָּהּ דְּתָאנֵי, וְהָהּ דְּרִימּוֹנֵי — כּוּלְּהוּ סַכָּנְתָא. הָהוּא תַּלְמִידָא דַּהֲוָה יָתֵיב קַמֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, הֲוָה קָאָכֵיל תְּאֵינֵי. אָמַר לֵיהּ: רַבִּי, קוֹצִין יֵשׁ בַּתְּאֵנִים? אָמַר (לֵיהּ): קַטְלֵיהּ פֻּהּ לְדֵין.

מַתְנִי' הַמּוֹצִיא קוּפַּת הָרוֹכְלִין, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מִינִין הַרְבֵּה — אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא חַטָּאת אַחַת. זֵרְעוֹנֵי גִינָּה — פָּחוֹת מִכְּגַרְוֹגֶרֶת. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה אוֹמֵר: חֲמִשָּׁה.

דף צ:

זֶרַע קִישּׁוּאִין — שְׁנַיִם. זֶרַע דִּילּוּעִין — שְׁנַיִם. זֶרַע פּוֹל הַמִּצְרִי — שְׁנַיִם. חָגָב חַי טָהוֹר — כָּל שֶׁהוּא. מֵת — כִּגְרוֹגֶרֶת. צִפּוֹרֶת כְּרָמִים, בֵּין חַיָּה בֵּין מֵתָה — כָּל שֶׁהוּא, שֶׁמַּצְנִיעִין אוֹתָהּ לִרְפוּאָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף הַמּוֹצִיא חָגָב חַי טָמֵא כָּל שֶׁהוּא, שֶׁמַּצְנִיעִין אוֹתוֹ לְקָטָן לְשַׁחוֹק בּוֹ.

גְּמָ' וּרְמִינְהִי: זֶבֶל וְחוֹל הַדַּק — כְּדֵי לְזַבֵּל קֶלַח שֶׁל כְּרוּב, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כְּדֵי לְזַבֵּל כְּרִישָׁא! אָמַר רַב פָּפָּא: הָא דְּזָרִיעַ, הָא דְּלָא זָרִיעַ — לְפִי שֶׁאֵין אָדָם טוֹרֵחַ לְהוֹצִיא נִימָא אַחַת לְזָרִיעָה.

זֶרַע קִישּׁוּאִין. תָּנוּ רַבָּנָן: הַמּוֹצִיא גַּרְעִינִין, אִם לִנְטִיעָה — שְׁתַּיִם, אִם לַאֲכִילָה — כִּמְלֹא פִּי חֲזִיר, וְכַמָּה מְלֹא פִּי חֲזִיר — אַחַת. אִם לְהַסִּיק — כְּדֵי לְבַשֵּׁל בֵּיצָה קַלָּה. אִם לְחֶשְׁבּוֹן — שְׁתַּיִם. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: חֲמֵשׁ. תָּנוּ רַבָּנָן: הַמּוֹצִיא שְׁנֵי נִימִין מִזְּנַב הַסּוּס וּמִזְּנַב הַפָּרָה —

חַיָּיב, שֶׁמַּצְנִיעִין אוֹתָן לְנִישְׁבִּין. מִקְשֶׁה שֶׁל חֲזִיר — אַחַת. צוּרֵי דָּקֶל — שְׁתַּיִם. תּוֹרֵי דָּקֶל — אַחַת.

צִיפּוֹרֶת כְּרָמִים, בֵּין חַיָּה בֵּין מֻתָּה — כָּל שֶׁהוּא. מַאי צִיפּוֹרֶת כְּרָמִים? אָמַר רַב: פַּלְיָא בִּיאָרִי. אָמַר אַבָּיֵי: וּמִשְׁתַּכְחָא בְּדִיקְלָא דְּחַד נָבָארָא וְעָבְדִי לַהּ לְחוּכְמָא. אָכֵיל לֵיהּ לְפַלְגָא דְּמִינֵיהּ, וּפַלְגָא דְּשָׁמָאלֵיהּ רָמֵי לַהּ בְּגוּבְתָּא דְּנָחָשָׁא וְחָתֵים לַהּ בְּשִׁיתִּין גּוּשְׁפַּנְקֵי, וְתָלֵי לַהּ בְּאִיבְרָא דְּשָׁמָאלָא. וְסִימָנֵיךְ: "לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ", וְחָכִים כַּמָּה דְּבָעֵי, וְגָמַר כַּמָּה דְּבָעֵי, וְאָכֵיל לֵיהּ לְאִידָךְ פַּלְגָא, דְּאִי לָא — מִיעָקַר תַּלְמוּדֵיהּ.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אַף הַמּוֹצִיא כּוּי. וְתַנְּא קַמָּא סָבַר לָא. מַאי טַעְמָא? דִּילְמָא אָכֵיל לֵיהּ: אִי הָכִי, טָהוֹר נָמֵי. דְּהָא רַב כָּהֲנָא הֲוָה קָאֵים קַמֵּיהּ דְּרַב, וַהֲוָה קָמְעַבַּר שׁוֹשִׁיבָא אַפּוּמֵּיהּ. אֲמַר לֵיהּ: שְׁקָלֵיהּ, דְּלָא לֵימְרוּ מֵיכַל קָאָכֵיל לֵיהּ, וְקָעָבַר מִשּׁוּם "בַּל תְּשַׁקְּצוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם"! אֶלָּא, דִּילְמָא מָיֵית וְאָכֵיל לֵיהּ. וְרַבִּי יְהוּדָה אִי מָיֵית — קָטָן מִיסְפָּד סָפֵיד לֵיהּ.

הדרן עלך אמר רבי עקיבא

מַתְנִי׳ **הַמַּצְנִיעַ לְזָרָע** וּלְדוּגְמָא וְלִרְפוּאָה וְהוֹצִיאוֹ בְּשַׁבָּת — חַיָּיב בְּכָל שֶׁהוּא. וְכָל אָדָם — אֵין חַיָּיב עָלָיו אֶלָּא כְּשִׁיעוּרוֹ. חָזַר וְהִכְנִיסוֹ — אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא כְּשִׁיעוּרוֹ.

גְּמָ׳ לְמָה לֵיהּ לְמֵימַר "הַמַּצְנִיעַ"? לִיתְנֵי: הַמּוֹצִיא לְזֶרַע וּלְדוּגְמָא וְלִרְפוּאָה — חַיָּיב בְּכָל שֶׁהוּא! אָמַר אַבָּיֵי: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, כְּגוֹן שֶׁהִצְנִיעוֹ וְשָׁכַח לָמָּה הִצְנִיעוֹ, וְהַשְׁתָּא קָא מַפֵּיק לֵיהּ סְתָמָא.

דף צא.

מַהוּ דְּתֵימָא, בַּטּוֹלֵי בַּטְּלַהּ לְמַחְשַׁבְתּוֹ — קָא מַשְׁמַע לַן: כָּל הָעוֹשֶׂה, עַל דַּעַת רִאשׁוֹנָה הוּא עוֹשֶׂה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מְחַיֵּיב הָיָה רַבִּי מֵאִיר אַף בְּמוֹצִיא חִטָּה אַחַת לִזְרִיעָה. פְּשִׁיטָא, "כָּל שֶׁהוּא" תְּנַן! מַהוּ דְּתֵימָא: "כָּל שֶׁהוּא" — לְאַפּוֹקֵי מִגְּרוֹגֶרֶת, וּלְעוֹלָם עַד דְּאִיכָּא כְּזַיִת, קָא מַשְׁמַע לַן. מַתְקִיף לַהּ רַב יִצְחָק בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוּדָה: אֶלָּא מֵעַתָּה, חִישֵּׁב לְהוֹצִיא כָּל בֵּיתוֹ, הָכִי נָמֵי דְּלָא מִיחַיֵּיב עַד דְּמַפֵּיק לְכוּלֵּיהּ?! הָתָם — בָּטְלָה דַּעְתּוֹ אֵצֶל כָּל אָדָם.

וְכָל אָדָם אֵין חַיָּיבִין עָלָיו אֶלָּא כְּשֶׁשִּׁיעוּרוֹ. מַתְנִיתִין דְּלָא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר, דְּתַנְיָא: כְּלָל אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר, כָּל שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר לְהַצְנִיעַ, וְאֵין מַצְנִיעִין כָּמוֹהוּ, וְהוּכְשַׁר לָזֶה וְהִצְנִיעוֹ, וּבָא אַחֵר וְהוֹצִיאוֹ — נִתְחַיֵּיב זֶה בְּמַחְשַׁבְתּוֹ שֶׁל זֶה.

אָמַר רָבָא אָמַר רַב נַחְמָן: הוֹצִיא כִּגְרוֹגֶרֶת לַאֲכִילָה, וְנִמְלַךְ עָלֶיהָ לִזְרִיעָה, אִי נָמֵי לִזְרִיעָה, וְנִמְלַךְ עָלֶיהָ לַאֲכִילָה — חַיָּיב. פְּשִׁיטָא, זִיל הָכָא — אִיכָּא שִׁיעוּרָא, וְזִיל הָכָא — אִיכָּא שִׁיעוּרָא! מַהוּ דְּתֵימָא בָּעֵינַן עֲקִירָה וְהַנָּחָה בַּחֲדָא מַחְשָׁבָה וְהָא לֵיכָּא — קָא מַשְׁמַע לַן.

בָּעֵי רָבָא: הוֹצִיא חֲצִי גְּרוֹגֶרֶת לִזְרִיעָה וְתָפְחָה, וְנִמְלַךְ עָלֶיהָ לַאֲכִילָה, מַהוּ? אִם תִּמְצֵי לוֹמַר: הָתָם הוּא דְּמִיחַיַּיב — דְּזִיל הָכָא אִיכָּא שִׁיעוּרָא וְזִיל הָכָא אִיכָּא שִׁיעוּרָא, הָכָא, כֵּיוָן דִּבְעִידָּנָא דְּאַפְּקֵהּ לָא הֲוָה בֵּיהּ שִׁיעוּר אֲכִילָה — לָא מִיחַיַּיב, אוֹ דִילְמָא: כֵּיוָן דְּאִילּוּ אִישְׁתְּיֵיק וְלָא חַשֵּׁיב עָלֵיהּ מִיחַיַּיב אַמַּחְשָׁבָה דִּזְרִיעָה — הַשְׁתָּא נָמֵי מִיחַיַּיב.

וְאִם תִּמְצֵי לוֹמַר: כֵּיוָן דְּאִילּוּ אִישְׁתְּיֵיק וְלָא חַשֵּׁיב עָלֵיהּ מִיחַיַּיב אַמַּחְשָׁבָה דִּזְרִיעָה, הַשְׁתָּא נָמֵי מִיחַיַּיב — הוֹצִיא כִּגְרוֹגֶרֶת לַאֲכִילָה וְצָמְקָה וְנִמְלַךְ עָלֶיהָ לִזְרִיעָה, מַהוּ? הָכָא וַדַּאי כִּי אִישְׁתְּיֵיק — אַמַּחְשָׁבָה קַמַּיְיתָא לָא מִיחַיַּיב, אוֹ דִילְמָא בָּתַר הַשְׁתָּא אָזְלִינַן, וּמִיחַיַּיב.

וְאִם תִּמְצֵי לוֹמַר: בָּתַר הַשְׁתָּא אָזְלִינַן, וּמִיחַיַּיב — הוֹצִיא כִּגְרוֹגֶרֶת לַאֲכִילָה וְצָמְקָה וְחָזְרָה וְתָפְחָה, מַהוּ? יֵשׁ דִּיחוּי לְעִנְיַן שַׁבָּת, אוֹ אֵין דִּיחוּי לְעִנְיַן שַׁבָּת? תֵּיקוּ.

בָּעָא מִינֵּיהּ רָבָא מֵרַב נַחְמָן: זָרַק כְּזַיִת תְּרוּמָה לְבַיִת טָמֵא מַהוּ? לְמַאי: אִי לְעִנְיַן שַׁבָּת — כִּגְרוֹגֶרֶת בָּעֵינַן, אִי לְעִנְיַן טוּמְאָה — כְּבֵיצָה אוֹכְלִין בָּעֵינַן! לְעוֹלָם לְעִנְיַן שַׁבָּת, וּכְגוֹן דְּאִיכָּא פָּחוֹת מִכְּבֵיצָה אוֹכְלִין, וְהַאי מַשְׁלִימוֹ לִכְבֵיצָה. מַאי: מִדְּמַצְטָרֵף לְעִנְיַן טוּמְאָה — מִיחַיַּיב נָמֵי לְעִנְיַן שַׁבָּת, אוֹ דִילְמָא: כָּל לְעִנְיַן שַׁבָּת כִּגְרוֹגֶרֶת בָּעֵינַן? אָמַר לֵיהּ: תְּנִיתוּהָ. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים שִׁיעוּרָן כִּגְרוֹגֶרֶת, וְאַמַּאי? לֵימָא: מִדְּלִעְנְיַן

דף צא:

יוֹצֵא — בְּכְזַיִת, לְעִנְיַן שַׁבָּת נָמֵי — בְּכְזַיִת! הָכִי הַשְׁתָּא?! הָתָם — מִדְּאַפְּקֵיהּ חוּץ לְחוֹמַת הָעֲזָרָה אִיפְּסִיל לֵיהּ בְּיוֹצֵא, אַשַּׁבָּת לָא מִיחַיַּיב עַד דְּמַפֵּיק לֵיהּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, הָכָא — שַׁבָּת וְטוּמְאָה בַּהֲדֵי הֲדָדֵי קָאָתְיָין.

חָזַר וְהִכְנִיסוֹ אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא כְּשִׁיעוּרוֹ. פְּשִׁיטָא! אָמַר אַבָּיֵי: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — כְּגוֹן שֶׁזָּרְקוֹ לְאוֹצָר וּמְקוֹמוֹ נִיכָּר. מַהוּ דְּתֵימָא: כֵּיוָן דְּמָקוֹמוֹ נִיכָּר בְּמִילְּתֵיהּ קַמַּיְיתָא קָאֵי, קָא מַשְׁמַע לַן — מִדְּזָרְקֵיהּ לְאוֹצָר, בַּטּוֹלֵי בַּטְּלֵיהּ.

מַתְנִי' הַמּוֹצִיא אוֹכְלִין וּנְתָנָן עַל הָאַסְקוּפָּה, בֵּין שֶׁחָזַר וְהוֹצִיאָן, בֵּין שֶׁהוֹצִיאָן אַחֵר — פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא עָשָׂה מְלַאכְתּוֹ בְּבַת אַחַת. קוּפָּה שֶׁהִיא מְלֵיאָה פֵּירוֹת וּנְתָנָהּ עַל אַסְקוּפָּה הַחִיצוֹנָה, אַף עַל פִּי שֶׁרוֹב פֵּירוֹת מִבַּחוּץ — פָּטוּר, עַד שֶׁיּוֹצִיא אֶת כָּל הַקּוּפָּה.

גְּמָ' הַאי אַסְקוּפָּה, מַאי? אִילֵימָא אַסְקוּפָּה רְשׁוּת הָרַבִּים — פָּטוּר? הָא קָא מַפֵּיק מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים! אֶלָּא אַסְקוּפָּה רְשׁוּת הַיָּחִיד. בֵּין שֶׁחָזַר וְהוֹצִיאָן, בֵּין שֶׁהוֹצִיאָן אַחֵר — פָּטוּר? הָא קָא מַפֵּיק מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים!

אֶלָּא אַסְקוּפָּה כַּרְמְלִית, וְהָא קָא מַשְׁמַע לַן: טַעְמָא דְּנָח בְּכַרְמְלִית, הָא לָא נָח בְּכַרְמְלִית — מִיחַיַּיב. מַתְנִיתִין דְּלָא כְּבֶן עַזַּאי: דְּתַנְיָא: הַמּוֹצִיא מֵחֲנוּת לְפַלְטְיָא דֶּרֶךְ סְטָיו — חַיָּיב, וּבֶן עַזַּאי פּוֹטֵר.

קוּפָּה שֶׁהִיא מְלֵיאָה כּוּ'. אָמַר חִזְקִיָּה: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּקוּפָּה מְלֵיאָה קִישּׁוּאִין וְדִלּוּעִין, אֲבָל מְלֵיאָה חַרְדָּל — חַיָּיב. אַלְמָא קָסָבַר אֶגֶד כְּלִי — לָא שְׁמֵיהּ אֶגֶד. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲפִילּוּ מְלֵיאָה חַרְדָּל — פָּטוּר. אַלְמָא קָסָבַר אֶגֶד כְּלִי — שְׁמֵיהּ אֶגֶד.

אָמַר רַבִּי זֵירָא: מַתְנִיתִין דְּלָא כְּחִזְקִיָּה דְּיָקָא, וּדְלָא כְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּיָקָא: כְּחִזְקִיָּה לָא דְּיָקָא — דְּקָתָנֵי: "עַד שֶׁיּוֹצִיא אֶת כָּל הַקּוּפָּה" — טַעְמָא דְּכָל הַקּוּפָּה, הָא כָּל הַפֵּירוֹת — פָּטוּר, אַלְמָא קָסָבַר אֶגֶד כְּלִי שְׁמֵיהּ אֶגֶד. כְּרַבִּי יוֹחָנָן לָא דְּיָקָא — דְּקָתָנֵי: "אַף עַל פִּי שֶׁרוֹב פֵּירוֹת בַּחוּץ" — טַעְמָא דְּרוֹב פֵּירוֹת, הָא כָּל פֵּירוֹת, אַף עַל גַּב דַּאֲגִידָא קוּפָּה מִגַּוַּאי — חַיָּיב, אַלְמָא קָסָבַר אֶגֶד כְּלִי לָא שְׁמֵיהּ אֶגֶד.

וְאֶלָּא קַשְׁיָא! חִזְקִיָּה מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ, וְרַבִּי יוֹחָנָן מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ. חִזְקִיָּה מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ: "עַד שֶׁיּוֹצִיא אֶת כָּל הַקּוּפָּה", בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — בְּקוּפָּה מְלֵיאָה קִישּׁוּאִין וְדִלּוּעִין, אֲבָל מְלֵיאָה חַרְדָּל — נַעֲשֶׂה כְּמִי שֶׁהוֹצִיא אֶת כָּל הַקּוּפָּה, וְחַיָּיב. רַבִּי יוֹחָנָן מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ, "אַף עַל פִּי שֶׁרוֹב פֵּירוֹת בַּחוּץ", וְלֹא רוֹב פֵּירוֹת בִּלְבַד, אֶלָּא אֲפִילּוּ כָּל פֵּירוֹת — פָּטוּר, עַד שֶׁיּוֹצִיא אֶת כָּל הַקּוּפָּה.

מֵיתִיבִי: הַמּוֹצִיא קוּפַּת הָרוֹכְלִין וּנְתָנָהּ עַל אַסְקוּפָּה הַחִיצוֹנָה, אַף עַל פִּי שֶׁרוֹב מִינִין בַּחוּץ — פָּטוּר, עַד שֶׁיּוֹצִיא אֶת כָּל הַקּוּפָּה. קָא סָלְקָא דַּעְתָּךְ בִּצְרָרֵי, קַשְׁיָא לְחִזְקִיָּה! אָמַר לָךְ חִזְקִיָּה: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — בְּאוּרְנָסֵי.

מֵתִיב רַב בִּיבִי בַּר אַבָּיֵי: הַגּוֹנֵב כִּיס בְּשַׁבָּת — חַיָּיב, שֶׁכְּבָר נִתְחַיֵּיב בִּגְנֵיבָה קוֹדֶם שֶׁיִּבֹּא לִידֵי אִיסּוּר שַׁבָּת. הָיָה מְגָרֵר וְיוֹצֵא — פָּטוּר, שֶׁהֲרֵי אִיסּוּר גְּנֵיבָה וְאִיסּוּר שַׁבָּת בָּאִין כְּאֶחָד. וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ אֶגֶד כְּלִי — שְׁמֵיהּ אֶגֶד, קָדִים לֵיהּ אִיסּוּר גְּנֵיבָה לְאִיסּוּר שַׁבָּת!

אִי דְּאַפְּקֵיהּ דֶּרֶךְ פִּיו — הָכִי נָמֵי. הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן? דְּאַפְּקֵיהּ דֶּרֶךְ שׁוּלָיו. וְהָאֵיכָא מְקוֹם חֲלָמָה,

דף צב.

דְּאִי בָּעֵי מְפַקַּע לֵיהּ וְשָׁקֵיל! בְּנִסְכָּא. וְכֵיוָן דְּאִיכָּא שְׁנָצִין, מַפֵּיק לֵיהּ עַד פּוּמֵיהּ וְשָׁרֵי וְשָׁקֵיל, וּשְׁנָצִין אֲגִידִי מִגַּוַּאי! דְּלֵיכָּא שְׁנָצִין. וְאִיבָּעֵית אֵימָא דְּאִית לֵיהּ, וּמְכָרְכֵי עִילָּוֵיהּ. וְכֵן אָמַר רָבָא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּקוּפָּה מְלֵאָה קִישׁוּאִין וְדִלּוּעִין, אֲבָל מְלֵאָה חַרְדָּל — חַיָּיב. אַלְמָא קָסָבַר אֶגֶד כְּלִי לָא שְׁמֵיהּ אֶגֶד. אַבָּיֵי אָמַר: אֲפִילּוּ מְלֵאָה חַרְדָּל — פָּטוּר, אַלְמָא קָסָבַר אֶגֶד כְּלִי שְׁמֵיהּ אֶגֶד. קָם אַבָּיֵי בְּשִׁיטָתֵיהּ דְּרָבָא, קָם רָבָא בְּשִׁיטָתֵיהּ דְּאַבָּיֵי, וְרַמֵּי דְּאַבָּיֵי אַדְּאַבָּיֵי, וְרַמֵּי דְּרָבָא אַדְּרָבָא.

דְּאִיתְמַר: הַמּוֹצִיא פֵּירוֹת לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אַבָּיֵי אָמַר: בַּיָּד — חַיָּיב, בִּכְלִי — פָּטוּר. וְרָבָא אָמַר: בַּיָּד — פָּטוּר, בִּכְלִי — חַיָּיב!

אֵיפוֹךְ: בַּיָּד — חַיָּיב. וְהָתְנַן: פָּשַׁט בַּעַל הַבַּיִת אֶת יָדוֹ לַחוּץ, וְנָטַל הֶעָנִי מִתּוֹכָהּ אוֹ שֶׁנָּתַן לְתוֹכָהּ וְהִכְנִיס — שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין. הָתָם — לְמַעְלָה מִשְּׁלֹשָׁה, הָכָא — לְמַטָּה מִשְּׁלֹשָׁה.

מַתְנִי' הַמּוֹצִיא, בֵּין בִּימִינוֹ בֵּין בִּשְׂמֹאלוֹ, בְּתוֹךְ חֵיקוֹ אוֹ עַל כְּתֵיפָיו — חַיָּיב, שֶׁכֵּן מַשָּׂא בְּנֵי קְהָת. כֹּלְאַחַר יָדוֹ, בְּרַגְלוֹ, בְּפִיו וּבְמַרְפְּקוֹ, בְּאָזְנוֹ וּבְשַׂעָרוֹ, וּבְפוּנְדָּתוֹ וּפֵיהָ לְמַטָּה, בֵּין פּוּנְדָּתוֹ לַחֲלוּקוֹ, וּבְשִׂפַּת חֲלוּקוֹ, בְּמִנְעָלוֹ, בְּסַנְדָּלוֹ — פָּטוּר, שֶׁלֹּא הוֹצִיא כְּדֶרֶךְ הַמּוֹצִיאִין.

גְּמָ' אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: הַמּוֹצִיא מַשָּׂאוֹ לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים — חַיָּיב, שֶׁכֵּן מַשָּׂא בְּנֵי קְהָת. וּמַשָּׂא בְּנֵי קְהָת מְנָלַן? דִּכְתִיב: "עַל הַמִּשְׁכָּן וְעַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב" — מַקִּישׁ מִזְבֵּחַ לְמִשְׁכָּן: מָה מִשְׁכָּן עֶשֶׂר אַמּוֹת, אַף מִזְבֵּחַ עֶשֶׂר אַמּוֹת.

וּמִשְׁכָּן גּוּפֵיהּ מְנָלַן? דִּכְתִיב: "עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ", וּכְתִיב: "וַיִּפְרֹשׂ אֶת הָאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן", וְאָמַר רַב: מֹשֶׁה רַבֵּינוּ פָּרְשׂוֹ. מִכָּאן אַתָּה לָמֵד גּוֹבְהָן שֶׁל לְוִיִּם עֶשֶׂר אַמּוֹת. וּגְמִירִי דְּכֹל טוּנָא דְּמִידְּלֵי בְּמוֹטוֹת — תִּילְתָּא מִלְּעֵיל וּתְרֵי תִּילְתֵי מִלְּתַחַת, אִישְׁתְּכַח דַּהֲוָה מִידְּלֵי טוּבָא.

וְאִיבָּעֵית אֵימָא: מֵאָרוֹן. דְּאָמַר מָר: אָרוֹן תִּשְׁעָה וְכַפּוֹרֶת טֶפַח. הָרֵי כָּאן עֲשָׂרָה, וּגְמִירִי דְּכֹל טוּנָא דְּמִידְּלֵי בְּמוֹטוֹת — תִּילְתָּא מִלְּעֵיל וּתְרֵי תִּילְתֵי מִלְּרַע, אִישְׁתְּכַח דְּמִלְּמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה הֲוָה קָאֵי. וְלִיגְמַר מִמִּשֶּׁה? דִּילְמָא מֹשֶׁה שָׁאנֵי, דְּאָמַר מָר: אֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא עַל חָכָם גִּבּוֹר וְעָשִׁיר וּבַעַל קוֹמָה.

אָמַר רַב מְשׁוּם רַבִּי חִיָּיא: הַמּוֹצִיא מַשָּׂאוֹ בְּשַׁבָּת עַל רֹאשׁוֹ — חַיָּיב חַטָּאת, שֶׁכֵּן אַנְשֵׁי הוּצָל עוֹשִׂין כֵּן. וְאַנְשֵׁי הוּצָל רוּבָּא דְּעָלְמָא?! אֶלָּא, אִי אִיתְּמַר הָכִי אִיתְּמַר: אָמַר רַב מְשׁוּם רַבִּי חִיָּיא: אֶחָד מִבְּנֵי הוּצָל שֶׁהוֹצִיא מַשּׂוֹי עַל רֹאשׁוֹ בְּשַׁבָּת — חַיָּיב, שֶׁכֵּן בְּנֵי עִירוֹ עוֹשִׂין כֵּן. וְתִיבְטַל דַּעְתּוֹ אֵצֶל כָּל אָדָם! אֶלָּא, אִי אִיתְּמַר הָכִי אִיתְּמַר: הַמּוֹצִיא מַשּׂוֹי עַל רֹאשׁוֹ — פָּטוּר,

דף צב:

וְאִם תִּמְצָא לוֹמַר אַנְשֵׁי הוּצָל עוֹשִׂין כֵּן — בָּטְלָה דַּעְתָּן אֵצֶל כָּל אָדָם.

מַתְנִי' הַמִּתְכַּוֵּין לְהוֹצִיא לְפָנָיו, וּבָא לוֹ לְאַחֲרָיו — פָּטוּר. לְאַחֲרָיו וּבָא לוֹ לְפָנָיו — חַיָּיב. בֶּאֱמֶת אָמְרוּ: הָאִשָּׁה הַחוֹגֶרֶת בְּסִינָר, בֵּין מִלְּפָנֶיהָ וּבֵין מִלְּאַחֲרֶיהָ — חַיֶּיבֶת, שֶׁכֵּן רָאוּי לִהְיוֹת חוֹגֵר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף מְקַבְּלֵי פְּתָקִין.

גְּמָ' מַאי שְׁנָא לְפָנָיו וּבָא לוֹ לְאַחֲרָיו דְּפָטוּר — דְּלָא אִתְעֲבִידָא מַחְשַׁבְתּוֹ, לְאַחֲרָיו וּבָא לוֹ לְפָנָיו נָמֵי, הָא לָא אִתְעֲבִידָא מַחְשַׁבְתּוֹ! אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: תַּבְרָהּ, מִי שֶׁשָּׁנָה זוֹ לֹא שָׁנָה זוֹ.

אָמַר רָבָא: וּמַאי קוּשְׁיָא? דִּילְמָא: לְפָנָיו וּבָא לוֹ לְאַחֲרָיו הַיְינוּ טַעְמָא דְּפָטוּר — דְּנִתְכַּוֵּון לִשְׁמִירָה מְעוּלָּה וְעָלְתָה בְּיָדוֹ שְׁמִירָה פְּחוּתָה, לְאַחֲרָיו וּבָא לוֹ לְפָנָיו הַיְינוּ טַעְמָא דְּחַיָּיב — דְּנִתְכַּוֵּון לִשְׁמִירָה פְּחוּתָה וְעָלְתָה בְּיָדוֹ שְׁמִירָה מְעוּלָּה.

אֶלָּא מַאי קוּשְׁיָא — דִּיוּקָא דְּמַתְנִיתִין קַשְׁיָא: הַמִּתְכַּוֵּין לְהוֹצִיא לְפָנָיו וּבָא לוֹ לְאַחֲרָיו — פָּטוּר, הָא לְאַחֲרָיו וּבָא לוֹ לְאַחֲרָיו — חַיָּיב. אִימָא סֵיפָא: לְאַחֲרָיו וּבָא לוֹ לְפָנָיו הוּא דְּחַיָּיב, הָא לְאַחֲרָיו וּבָא לוֹ לְאַחֲרָיו פָּטוּר! אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: תַּבְרָהּ, מִי שֶׁשָּׁנָה זוֹ לֹא שָׁנָה זוֹ.

אָמַר רַב אָשֵׁי: מַאי קוּשְׁיָא? דִּילְמָא לָא מִיבַּעְיָא קָאָמַר: לָא מִיבַּעְיָא לְאַחֲרָיו וּבָא לוֹ לְאַחֲרָיו דְּחַיָּיב — דְּאִיתְעֲבִידָא מַחְשַׁבְתּוֹ, אֶלָּא אֲפִילּוּ לְאַחֲרָיו וּבָא לוֹ לְפָנָיו אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ. סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא, הוֹאִיל וְלָא אִיתְעֲבִידָא מַחְשַׁבְתּוֹ לָא לִיחַיָּיב — קָא מַשְׁמַע לַן דְּנִתְכַּוֵּון לִשְׁמִירָה פְּחוּתָה וְעָלְתָה בְּיָדוֹ שְׁמִירָה מְעוּלָּה דְּחַיָּיב.

וּלְאַחֲרָיו וּבָא לוֹ לְאַחֲרָיו תַּנָּאֵי הִיא. דְּתַנְיָא: הַמּוֹצִיא מָעוֹת בְּפוּנְדָּתוֹ וּפִיהָ לְמַעְלָה — חַיָּיב. פִּיהָ לְמַטָּה — רַבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּיב, וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין. אָמַר לָהֶן רַבִּי יְהוּדָה: אִי אַתֶּם מוֹדִים בְּלְאַחֲרָיו וּבָא לוֹ לְאַחֲרָיו שֶׁהוּא חַיָּיב? וְאָמְרוּ לוֹ: וְאִי אַתָּה מוֹדֶה כִּלְאַחַר יָדוֹ וְרַגְלוֹ שֶׁהוּא פָּטוּר?

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֲנִי אָמַרְתִּי דָּבָר אֶחָד וְהֵן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. אֲנִי לֹא מָצָאתִי תְּשׁוּבָה לְדִבְרֵיהֶם וְהֵן לֹא מָצְאוּ תְּשׁוּבָה לִדְבָרַי. מִדְּקָאָמַר לְהוּ "אִי אַתֶּם מוֹדִין" — לָאו מִכְּלָל דְּפָטְרִי רַבָּנַן? וְלִיטַעְמָיךְ, דְּקָאָמְרִי לֵיהּ "אִי אַתָּה מוֹדֶה" — מִכְּלָל דְּמְחַיְּיב רַבִּי יְהוּדָה? וְהָתַנְיָא: לְאַחַר יָדוֹ וְרַגְלוֹ דִּבְרֵי הַכֹּל פָּטוּר!

אֶלָּא: לְאַחֲרָיו וּבָא לוֹ לְאַחֲרָיו, דִּבְרֵי הַכֹּל חַיָּיב. לְאַחַר יָדוֹ וְרַגְלוֹ, דִּבְרֵי הַכֹּל פָּטוּר. כִּי פְּלִיגִי, בְּפוּנְדָּתוֹ וּפִיהָ לְמַטָּה: מָר מְדַמֵּי לֵיהּ לְאַחֲרָיו וּבָא לוֹ לְאַחֲרָיו, וּמָר מְדַמֵּי לֵיהּ לְאַחַר יָדוֹ וְרַגְלוֹ.

בֶּאֱמֶת אָמְרוּ הָאִשָּׁה כּוּ'. [תָּנָא כָּל "בֶּאֱמֶת" — הֲלָכָה הִיא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אַף מְקַבְּלֵי פְּתָקִין.] תָּנָא: שֶׁכֵּן לַבְּלָרֵי מַלְכוּת עוֹשִׂין כֵּן.

מַתְנִי׳ הַמּוֹצִיא כְּכָר לִרְשׁוּת הָרַבִּים — חַיָּיב. הוֹצִיאוּהוּ שְׁנַיִם — פְּטוּרִין. לֹא יָכוֹל אֶחָד לְהוֹצִיאוֹ וְהוֹצִיאוּהוּ שְׁנַיִם — חַיָּיבִין. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר.

גְּמָ׳ אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, וְאָמְרִי לַהּ אָמַר אַבָּיֵי, וְאָמְרִי לַהּ בְּמַתְנִיתָא תָּנָא: זֶה יָכוֹל וְזֶה יָכוֹל — רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּיב, וְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטְרִים. זֶה אֵינוֹ יָכוֹל וְזֶה אֵינוֹ יָכוֹל — רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי מֵאִיר מְחַיְּיבִים וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר. זֶה יָכוֹל וְזֶה אֵינוֹ יָכוֹל — דִּבְרֵי הַכֹּל חַיָּיב.

תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: הַמּוֹצִיא כְּכָר לִרְשׁוּת הָרַבִּים — חַיָּיב. הוֹצִיאוּהוּ שְׁנַיִם — רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּיב, וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם לֹא יָכוֹל אֶחָד לְהוֹצִיאוֹ וְהוֹצִיאוּהוּ שְׁנַיִם — חַיָּיבִין, וְאִם לָאו — פְּטוּרִים, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר. מָנָא הָנֵי מִילֵּי? דְּתָנוּ רַבָּנַן: ״בַּעֲשׂוֹתָהּ״ — הָעוֹשֶׂה אֶת כּוּלָּהּ וְלֹא הָעוֹשֶׂה אֶת מִקְצָתָהּ, כֵּיצַד? שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ אוֹחֲזִין בְּמַלְגֵּז וְלוֹגְזִין, בְּכַרְכֹּר וְשׁוֹבְטִין, בְּקוֹלְמוֹס וְכוֹתְבִין, בְּקָנֶה וְהוֹצִיאוּהוּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, יָכוֹל יְהוּ חַיָּיבִין — תַּלְמוּד לוֹמַר: ״בַּעֲשׂוֹתָהּ״ — הָעוֹשֶׂה אֶת כּוּלָּהּ וְלֹא הָעוֹשֶׂה מִקְצָתָהּ.

דף צג.

בְּעִיגּוּל שֶׁל דְּבֵילָה וְהוֹצִיאוּהוּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, בְּקוֹרָה וְהוֹצִיאוּהָ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם לֹא יָכוֹל אֶחָד לְהוֹצִיאוֹ וְהוֹצִיאוּהוּ שְׁנַיִם — חַיָּיבִין, וְאִם לָאו — פְּטוּרִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יָכוֹל אֶחָד לְהוֹצִיאוֹ וְהוֹצִיאוּהוּ שְׁנַיִם — פְּטוּרִים, לָכֵן נֶאֱמַר ״בַּעֲשׂוֹתָהּ״ — יָחִיד שֶׁעָשָׂאָהּ חַיָּיב, שְׁנַיִם שֶׁעָשָׂאוּהָ — פְּטוּרִין.

בְּמַאי קָמִיפַּלְגִי? בְּהַאי קְרָא: ״וְאִם נָפֹשׁ אַחַת תֶּחֱטָא בִּשְׁגָגָה מֵעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֹׂתָהּ״. רַבִּי שִׁמְעוֹן סָבַר: תְּלָתָא מִיעוּטֵי כְּתִיבִי, ״נָפֹשׁ תֶּחֱטָא״, ״אַחַת תֶּחֱטָא״, ״בַּעֲשֹׂתָהּ תֶּחֱטָא״ — חַד לְמַעוּטֵי זֶה עוֹקֵר וְזֶה מַנִּיחַ, וְחַד לְמַעוּטֵי זֶה יָכוֹל וְזֶה יָכוֹל, וְחַד לְמַעוּטֵי זֶה אֵינוֹ יָכוֹל וְזֶה אֵינוֹ יָכוֹל.

וְרַבִּי יְהוּדָה: חַד לְמַעוּטֵי זֶה עוֹקֵר וְזֶה מַנִּיחַ, וְחַד לְמַעוּטֵי זֶה יָכוֹל וְזֶה יָכוֹל, וְחַד לְמַעוּטֵי יָחִיד שֶׁעָשָׂאָהּ בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן: יָחִיד שֶׁעָשָׂאָהּ בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין — חַיָּיב. וְרַבִּי מֵאִיר — מִי כְּתִיב ״נָפֹשׁ תֶּחֱטָא״ ״אַחַת תֶּחֱטָא״ ״בַּעֲשֹׂתָהּ תֶּחֱטָא״? תְּרֵי מִעוּטֵי כְּתִיבִי, חַד לְמַעוּטֵי זֶה עוֹקֵר וְזֶה מַנִּיחַ, וְחַד לְמַעוּטֵי יָחִיד שֶׁעָשָׂאָהּ בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין.

אָמַר מָר: זֶה יָכוֹל וְזֶה אֵינוֹ יָכוֹל — דִּבְרֵי הַכֹּל חַיָּיב. הֵי מִנַּייהוּ מִיחַיַּיב? אָמַר רַב חִסְדָּא: זֶה שֶׁיָּכוֹל, דְּאִי זֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל — מַאי קָא עָבֵיד! אֲמַר לֵיהּ רַב הַמְנוּנָא: דְּקָא מְסַיֵּיעַ בַּהֲדֵיהּ! אֲמַר לֵיהּ: מְסַיֵּיעַ אֵין בּוֹ מַמָּשׁ.

אָמַר רַב זְבִיד מִשְׁמֵיהּ דְּרָבָא, אַף אֲנַן נָמֵי תְּנֵינָא: הָיָה יוֹשֵׁב עַל גַּבֵּי הַמִּטָּה, וְאַרְבַּע טַלְּיוֹת תַּחַת רַגְלֵי הַמִּטָּה — טְמֵאוֹת, מִפְּנֵי שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲמוֹד עַל שָׁלֹשׁ, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֵר. הָיָה רוֹכֵב עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה וְאַרְבַּע טַלְּיוֹת תַּחַת רַגְלֵי הַבְּהֵמָה — טְהוֹרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁיְּכוֹלָה לַעֲמוֹד עַל שָׁלֹשׁ. וְאַמַּאי? הָא קָמְסַיֵּיעַ בַּהֲדֵי הֲדָדֵי! לָאו מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן מְסַיֵּיעַ אֵין בּוֹ מַמָּשׁ?

אָמַר רַב יְהוּדָה מִדִּיסְקַרְתָּא: לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ מְסַיֵּיעַ יֵשׁ בּוֹ מַמָּשׁ, וְשָׁאנֵי הָכָא דְּעָקְרָה לַהּ לִגְמָרֵי. וְכֵיוָן דְּזִימְנִין עָקְרָה הָא, וְזִימְנִין עָקְרָה הָא, לֵיהֱוֵי כְּזָב הַמִּתְהַפֵּךְ! מִי לָא תְּנַן: זָב שֶׁהָיָה מוּטָל עַל חֲמִשָּׁה סַפְסָלִין אוֹ עַל חֲמִשָּׁה פּוּנְדָּאוֹת, לְאוֹרְכָּן — טְמֵאִים, לְרָחְבָּן — טְהוֹרִין. יֶשׁ, סָפֵק מִתְהַפֵּךְ עֲלֵיהֶן — טְמֵאִין.

אֶלָּא לָאו, מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן מְסַיֵּיעַ אֵין בּוֹ מַמָּשׁ. אָמַר רַב פַּפִּי מִשְׁמֵיהּ דְּרָבָא: אַף אֲנַן נָמֵי תְּנֵינָא,

דף צג:

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הַסּוּס מְטַמֵּא עַל יָדָיו, הַחֲמוֹר — עַל רַגְלָיו, שֶׁמִּשְׁעֶנֶת הַסּוּס עַל יָדָיו, וַחֲמוֹר עַל רַגְלָיו. וְאַמַּאי? הָא קָא מְסַיֵּיעַ בַּהֲדֵי הֲדָדֵי! לָאו מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן מְסַיֵּיעַ אֵין בּוֹ מַמָּשׁ? אָמַר רַב אָשֵׁי: אַף אֲנַן נָמֵי תְּנֵינָא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: רַגְלוֹ אַחַת עַל הַכְּלִי וְרַגְלוֹ אַחַת עַל הָרִצְפָּה, רַגְלוֹ אַחַת עַל הָאֶבֶן וְרַגְלוֹ אַחַת עַל הָרִצְפָּה — רוֹאִין כָּל שֶׁאֵילּוּ יְנָטֶל הַכְּלִי וְתִינָּטֵל הָאֶבֶן יָכוֹל לַעֲמוֹד עַל רַגְלוֹ אַחַת — עֲבוֹדָתוֹ כְּשֵׁרָה, וְאִם לָאו — עֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה. וְאַמַּאי? הָא קָא מְסַיֵּיעַ בַּהֲדֵי הֲדָדֵי! לָאו מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן מְסַיֵּיעַ אֵין בּוֹ מַמָּשׁ. אָמַר רָבִינָא: אַף אֲנַן נָמֵי תְּנֵינָא. קִיבֵּל בְּיָמִין, וּשְׁמֹאל מְסַיַּיעְתּוֹ — עֲבוֹדָתוֹ כְּשֵׁרָה. וְאַמַּאי, הָא קָא מְסַיֵּיעַ בַּהֲדֵי הֲדָדֵי! לָאו מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן מְסַיֵּיעַ אֵין בּוֹ מַמָּשׁ? שְׁמַע מִינַּהּ.

אָמַר מָר: זֶה יָכוֹל וְזֶה יָכוֹל, רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּיב. אֵיבַּעְיָא לְהוּ: בָּעֵינַן שִׁיעוּר לָזֶה וְשִׁיעוּר לָזֶה, אוֹ דִילְמָא שִׁיעוּר אֶחָד לְכוּלָּם. רַב חִסְדָּא וְרַב הַמְנוּנָא, חַד אָמַר שִׁיעוּר לָזֶה וְשִׁיעוּר לָזֶה, וְחַד אָמַר שִׁיעוּר אֶחָד לְכוּלָּן. אָמַר רַב פָּפָּא מִשְׁמֵיהּ דְּרָבָא: אַף אֲנַן נָמֵי תְּנֵינָא: הָיָה יוֹשֵׁב עַל גַּבֵּי מִטָּה וְאַרְבַּע טַלְּיוֹת תַּחַת אַרְבַּע רַגְלֵי הַמִּטָּה — טְמֵאוֹת, מִפְּנֵי שֶׁאֵין יְכוֹלָה לַעֲמוֹד עַל שָׁלֹשׁ. וְאַמַּאי? לִיבְעֵי שִׁיעוּר זִיבָה לָזֶה וְשִׁיעוּר זִיבָה לָזֶה! לָאו מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן שִׁיעוּר אֶחָד לְכוּלָּן.

אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: אַף אֲנַן נָמֵי תְּנֵינָא: צְבִי שֶׁנִּכְנַס לַבַּיִת, וְנָעַל אֶחָד בְּפָנָיו — חַיָּיב. נָעַל שְׁנַיִם — פְּטוּרִין. לֹא יָכוֹל אֶחָד לִנְעוֹל, וְנָעֲלוּ שְׁנַיִם — חַיָּיבִים. וְאַמַּאי? לִיבְעֵי שִׁיעוּר צֵידָה לָזֶה וְשִׁיעוּר צֵידָה לָזֶה! לָאו מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן שִׁיעוּר אֶחָד לְכוּלָּם? אָמַר רָבִינָא: אַף אֲנַן

נָמֵי תְּנֵינָא: הַשּׁוּתָפִין שֶׁגָּנְבוּ וְטָבְחוּ — חַיָּיבִין. וְאַמַּאי? לִיבְעֵי שִׁיעוּר טְבִיחָה לָזֶה וְשִׁיעוּר טְבִיחָה לָזֶה! לָאו מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן שִׁיעוּר אֶחָד לְכוּלָּם?

וְאָמַר רַב אָשֵׁי: אַף אֲנַן נָמֵי תְּנֵינָא: שְׁנַיִם שֶׁהוֹצִיאוּ קָנֶה שֶׁל גַּרְדִּי — חַיָּיבִין. וְאַמַּאי? לִיבְעֵי שִׁיעוּר הוֹצָאָה לָזֶה וְשִׁיעוּר הוֹצָאָה לָזֶה! לָאו מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן שִׁיעוּר אֶחָד לְכוּלָּם? אֲמַר לֵיהּ רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא לְרַב אָשֵׁי: דִּילְמָא דְּאִית בֵּיהּ כְּדֵי לְבַשֵּׁל בֵּיצָה קַלָּה לָזֶה וּבֵיצָה קַלָּה לָזֶה! אִם כֵּן, לֵישְׁמְעִינַן קָנֶה דְּעָלְמָא, מַאי שְׁנָא דְּגַרְדִּי? וְדִילְמָא דְּאִית בֵּיהּ כְּדֵי לֶאֱרוֹג מַפָּה לָזֶה וּכְדֵי לֶאֱרוֹג מַפָּה לָזֶה, אֶלָּא מֵהָא לֵיכָּא לְמִשְׁמַע מִינַּהּ.

תָּנֵי תַּנָּא קַמֵּיהּ דְּרַב נַחְמָן: שְׁנַיִם שֶׁהוֹצִיאוּ קָנֶה שֶׁל גַּרְדִּי — פְּטוּרִין, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְחַיֵּיב. כְּלַפֵּי לֵייָא?! אֶלָּא אֵימָא: חַיָּיבִין, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר.

מַתְנִי׳ הַמּוֹצִיא אוֹכָלִין פָּחוֹת מִכְּשִׁיעוּר בִּכְלִי — פָּטוּר אַף עַל הַכְּלִי, שֶׁהַכְּלִי טְפֵלָה לוֹ, אֶת הַחַי בַּמִּטָּה — פָּטוּר אַף עַל הַמִּטָּה, שֶׁהַמִּטָּה טְפֵלָה לוֹ. אֶת הַמֵּת בַּמִּטָּה — חַיָּיב, וְכֵן כְּזַיִת מִן הַמֵּת וּכְזַיִת מִן הַנִּבֵלָה וְכַעֲדָשָׁה מִן הַשֶּׁרֶץ — חַיָּיב, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר.

גְּמָ׳ תְּנוּ רַבָּנַן: הַמּוֹצִיא אוֹכָלִין כְּשִׁיעוּר, אִם בִּכְלִי — חַיָּיב עַל הָאוֹכָלִין וּפָטוּר עַל הַכְּלִי. וְאִם הָיָה כְּלִי צָרִיךְ לוֹ — חַיָּיב אַף עַל הַכְּלִי. שְׁמַע מִינַּהּ, אוֹכֶל שְׁנֵי זֵיתֵי חֵלֶב בְּהֶעְלֵם אֶחָד חַיָּיב שְׁתַּיִם! אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — כְּגוֹן

דף צד.

שֶׁשָּׁגַג עַל הָאוֹכָלִין וְהֶזִּיד עַל הַכְּלִי. מַתְקֵיף לַהּ רַב אָשֵׁי: וְהָא "אַף עַל הַכְּלִי" קְתָנֵי! אֶלָּא אָמַר רַב אָשֵׁי: כְּגוֹן שֶׁשָּׁגַג בָּזֶה וּבָזֶה, וְנוֹדַע לוֹ, וְחָזַר וְנוֹדַע לוֹ, וּבְפִלּוּגְתָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ.

אֶת הַחַי בַּמִּטָּה פָּטוּר אַף עַל הַמִּטָּה. לֵימָא מַתְנִיתִין רַבִּי נָתָן הִיא וְלָא רַבָּנַן, דְּתַנְיָא: הַמּוֹצִיא בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף לִרְשׁוּת הָרַבִּים, בֵּין חַיִּין וּבֵין שְׁחוּטִין — חַיָּיב. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: עַל שְׁחוּטִין חַיָּיב וְעַל חַיִּין פָּטוּר, שֶׁהַחַי נוֹשֵׂא אֶת עַצְמוֹ. אָמַר רָבָא: אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבָּנַן, עַד כָּאן לָא פְּלִיגִי רַבָּנַן עֲלֵיהּ דְּרַבִּי נָתָן אֶלָּא בִּבְהֵמָה חַיָּה וְעוֹף דִּמְשַׁרְבְּטִי נַפְשַׁיְיהוּ, אֲבָל אָדָם חַי דְּנוֹשֵׂא אֶת עַצְמוֹ — אֲפִילּוּ רַבָּנַן מוֹדוּ.

אָמַר לֵיהּ רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה לְרָבָא, וְהָא דְּתַנַּן: בֶּן בְּתִירָא מַתִּיר בַּסּוּס. וְתַנְיָא: בֶּן בְּתִירָא מַתִּיר בַּסּוּס מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בּוֹ מְלֹאכָה שֶׁאֵין חַיָּיבִין עָלָיו חַטָּאת, וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בֶּן בְּתִירָא וְרַבִּי נָתָן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. וְאִי אָמְרַתְּ דְּלָא פְּלִיגִי רַבָּנַן עֲלֵיהּ דְּרַבִּי נָתָן אֶלָּא בִּבְהֵמָה חַיָּה וְעוֹף מִשּׁוּם דִּמְשַׁרְבְּטִי נַפְשַׁיְיהוּ, מַאי אִירְיָא בֶּן בְּתִירָא וְרַבִּי נָתָן? וְהָאָמְרַתְּ אֲפִילּוּ

רַבָּנַן מוֹדוּ! כִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בְּסוּס הַמְיוּחָד לְעוֹפוֹת. וּמִי אִיכָּא סוּס הַמְיוּחָד לְעוֹפוֹת? אִין, אִיכָּא דְּבֵי זְיָיארָן.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וּמוֹדֶה רַבִּי נָתָן בְּכָפוּת. אָמַר לֵיהּ רַב אַדָּא בַּר מַתְנָה לְאַבָּיֵי: וְהָא הָנֵי פָּרְסָאֵי דִּכְמַאן דִּכְפִיתִי דָּמוּ, וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בֶּן בְּתִירָא וְרַבִּי נָתָן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד! הָתָם, רָמוּת רוּחָא הוּא דְּנָקֵיט לְהוּ. דְּהָהוּא פַּרְדַּשְׁכָא דִּרְתַח מַלְכָּא עִילָּוֵיהּ, וּרְהַט תְּלָתָא פַּרְסֵי בְּכַרְעֵיהּ.

אֶת הַמֵּת בַּמִּטָּה חַיָּיב וְכֵן כְּזַיִת מִן הַמֵּת וְכוּ'. אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וְאָמַר רַב יוֹסֵף אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: פּוֹטֵר הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן

דף צד:

אַף בְּמוֹצִיא אֶת הַמֵּת לְקוֹבְרוֹ. אָמַר רָבָא: וּמוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּמֵר לַחְפּוֹר בּוֹ וְסֵפֶר תּוֹרָה לִקְרוֹת בּוֹ — דְּחַיָּיב. פְּשִׁיטָא, דְּאִי הָא נָמֵי מְלָאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ הִיא, אֶלָּא מְלָאכָה שֶׁצְּרִיכָה לְגוּפָהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ? מַהוּ דְּתֵימָא, עַד דְּאֵיכָּא לְגוּפוֹ וּלְגוּפָהּ, כְּגוֹן מֵר לַעֲשׂוֹת לוֹ טַס וְלַחְפּוֹר, סֵפֶר תּוֹרָה לְהַגִּיהַּ וְלִקְרוֹת בּוֹ, קָא מַשְׁמַע לַן.

הָהוּא שָׁכְבָא דַּהֲוָה בִּדְרוֹקֶרֶת, שְׁרָא רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק לְאַפּוֹקֵיהּ לְכַרְמְלִית. אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן אֲחוּהּ דְּמָר בְּרֵיהּ דְּרַבָּנָא לָרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: כְּמַאן, כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן? אֵימַר דְּפָטַר רַבִּי שִׁמְעוֹן מֵחִיּוּב חַטָּאת, אִיסּוּרָא דְּרַבָּנָן מִיהָא אִיכָּא! אָמַר לֵיהּ: הָאֱלֹהִים, דְּעָיְילַתְּ בֵּיהּ אַתְּ? וַאֲפִילּוּ לְרַבִּי יְהוּדָה שְׁרֵי, דְּמִי קָאָמֵינָא לִרְשׁוּת הָרַבִּים? לְכַרְמְלִית קָאָמֵינָא, גָּדוֹל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת שֶׁדּוֹחֶה אֶת "לֹא תַעֲשֶׂה" שֶׁבַּתּוֹרָה.

תְּנַן הָתָם: הַתּוֹלֵשׁ סִימָנֵי טוּמְאָה וְהַכּוֹהֵן [אֶת] הַמִּחְיָה עוֹבֵר בְּ"לֹא תַעֲשֶׂה". אִיתְּמַר: אַחַת מִשְּׁתַּיִם חַיָּיב, אַחַת מִשָּׁלֹשׁ — רַב נַחְמָן אָמַר חַיָּיב, רַב שֵׁשֶׁת אָמַר פָּטוּר. רַב נַחְמָן אָמַר חַיָּיב — אַהֲנִי מַעֲשָׂיו, דְּאִי מִשְׁתַּקְלָא חָדָא אַחֲרִיתִי אָזְלָה לַהּ טוּמְאָה. רַב שֵׁשֶׁת אָמַר פָּטוּר — הַשְׁתָּא מִיהַת הָא אִיתָא לְטוּמְאָה.

אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: מָנָא אָמֵינָא לַהּ — דְּתָנַן: וְכֵן כְּזַיִת מִן הַמֵּת וּכְזַיִת מִן הַנְּבֵילָה — חַיָּיב, הָא חֲצִי זַיִת — פָּטוּר, וְהָתַנְיָא: "חֲצִי זַיִת — חַיָּיב"! — מַאי לָאו, הָא דְּתַנְיָא "חַיָּיב" — דְּאַפֵּיק חֲצִי זַיִת מִכְּזַיִת, וְהָא דְּתָנֵן "פָּטוּר" — דְּאַפֵּיק חֲצִי זַיִת מִכְּזַיִת וּמֶחֱצָה. וְרַב נַחְמָן: אִידֵּי וְאִידֵּי חַיָּיב, וְהָא דְּתָנֵן "פָּטוּר", דְּאַפֵּיק חֲצִי זַיִת מִמֵּת גָּדוֹל.

מַתְנִי' הַנּוֹטֵל צִפָּרְנָיו זוֹ בָּזוֹ, אוֹ בְּשִׁינָּיו, וְכֵן שְׂעָרוֹ, וְכֵן שְׁפָמוֹ, וְכֵן זְקָנוֹ, וְכֵן הַגּוֹדֶלֶת, וְכֵן הַכּוֹחֶלֶת, וְכֵן הַפּוֹקֶסֶת — רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּיב, וַחֲכָמִים אוֹסְרִין מִשּׁוּם שְׁבוּת.

גְּמָ׳ אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מַחֲלוֹקֶת בַּיָּד, אֲבָל בִּכְלִי — חַיָּיב. פְּשִׁיטָא, ״זוֹ בָּזוֹ״ תְּנַן! מַהוּ דְּתֵימָא: רַבָּנַן בִּכְלִי נָמֵי פְּטָרִי, וְהָא דְּקָתָנֵי ״זוֹ בָּזוֹ״ — לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דְּרַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר, קָא מַשְׁמַע לַן.

וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מַחֲלוֹקֶת לְעַצְמוֹ, אֲבָל לַחֲבֵירוֹ — דִּבְרֵי הַכֹּל פָּטוּר. פְּשִׁיטָא, ״צִפְּרְנָיו״, תְּנַן! מַהוּ דְּתֵימָא רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר לַחֲבֵירוֹ נָמֵי מְחַיַּיב, וְהָא דְּקָתָנֵי ״צִפְּרְנָיו״ לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחָן דְּרַבָּנַן, קָא מַשְׁמַע לַן.

וְכֵן שְׂעָרוֹ כּוּ׳. תְּנָא: הַנּוֹטֵל מִלְּא פִּי הַזּוּג — חַיָּיב. וְכַמָּה מִלְּא פִּי הַזּוּג? אָמַר רַב יְהוּדָה: שְׁתַּיִם. וְהַתַּנְיָא: וְלִקָּרְחָה שְׁתַּיִם! אֵימָא: וְכֵן לִקָּרְחָה שְׁתַּיִם.

תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: הַנּוֹטֵל מִלְּא פִּי הַזּוּג בְּשַׁבָּת — חַיָּיב. וְכַמָּה מִלְּא פִּי הַזּוּג — שְׁתַּיִם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אַחַת, וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּמְלַקֵּט לְבָנוֹת מִתּוֹךְ שְׁחוֹרוֹת, שֶׁאֲפִילּוּ אַחַת חַיָּיב. וְדָבָר זֶה אַף בַּחוֹל אָסוּר, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר: ״לֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה״.

תַּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: צִפּוֹרֶן שֶׁפֵּירֵשׁ רוּבָּהּ, וְצִיצִין שֶׁפֵּרְשׁוּ רוּבָּן, בַּיָּד — מוּתָּר, בִּכְלִי — חַיָּיב חַטָּאת. מִי אִיכָּא מִידֵּי דְּבִכְלִי חַיָּיב חַטָּאת, וּבַיָּד מוּתָּר לְכַתְּחִלָּה?! הָכִי קָאָמַר: פֵּירְשׁוּ רוּבָּן, בַּיָּד — מוּתָּר, בִּכְלִי — פָּטוּר אֲבָל אָסוּר. לֹא פֵּירְשׁוּ רוּבָּן, בַּיָּד — פָּטוּר אֲבָל אָסוּר, בִּכְלִי — חַיָּיב חַטָּאת. אָמַר רַב יְהוּדָה: הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר.

אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וְהוּא שֶׁפֵּרְשׁוּ כְּלַפֵּי מַעְלָה וּמְצָעֲרוֹת אוֹתוֹ.

וְכֵן הַגּוֹדֶלֶת כּוּ׳. גּוֹדֶלֶת, כּוֹחֶלֶת וּפוֹקֶסֶת מִשּׁוּם מַאי מְחַיְּיבָא? אָמַר רַבִּי אָבִין, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא: גּוֹדֶלֶת — מִשּׁוּם אוֹרֶגֶת, כּוֹחֶלֶת — מִשּׁוּם כּוֹתֶבֶת, פּוֹקֶסֶת — מִשּׁוּם טוֹוָה. אָמְרוּ רַבָּנַן קַמֵּיהּ דְּרַבִּי אֲבָהוּ: וְכִי דֶּרֶךְ אֲרִיגָה בְּכָךְ, וְכִי דֶּרֶךְ כְּתִיבָה בְּכָךְ, וְכִי דֶּרֶךְ טְוִיָּה בְּכָךְ?! אֶלָּא אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: לְדִידִי מְפָרְשָׁא לִי מִינַּיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא,

דף צה.

כּוֹחֶלֶת — מִשּׁוּם צוֹבַעַת, גּוֹדֶלֶת וּפוֹקֶסֶת — מִשּׁוּם בּוֹנָה. וְכִי דֶּרֶךְ בִּנְיָן בְּכָךְ? אִין, כִּדְדָרֵשׁ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא: ״וַיִּבֶן ה׳ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע״, מְלַמֵּד שֶׁקִּילְעָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְחַוָּה וֶהֱבִיאָהּ אֵצֶל אָדָם — שֶׁכֵּן בִּכְרֵכֵי הַיָּם קוֹרִין לְקַלָּעִיתָא ״בַּנְיָתָא״. תַּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: גּוֹדֶלֶת כּוֹחֶלֶת וּפוֹקֶסֶת, לְעַצְמָהּ — פְּטוּרָה, לַחֲבֶרְתָּהּ — חַיֶּיבֶת. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אִשָּׁה לֹא תַּעֲבִיר סָרָק עַל פָּנֶיהָ מִפְּנֵי שֶׁצּוֹבַעַת.

תָּנוּ רַבָּנַן: הַחוֹלֵב וְהַמְחַבֵּץ וְהַמְגַבֵּן — כִּגְרוֹגֶרֶת. הַמְכַבֵּד, וְהַמְרַבֵּץ, וְהָרוֹדֶה חַלּוֹת דְּבַשׁ, שָׁגַג בְּשַׁבָּת — חַיָּיב חַטָּאת, הֵזִיד בְּיוֹם טוֹב — לוֹקֶה אַרְבָּעִים, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה אֵינוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם שְׁבוּת.

רַב נַחְמָן בַּר גּוּרְיָא אִיקְּלַע לִנְהַרְדָּעָא. בָּעוֹ מִינֵּיהּ: חוֹלֵב, מִשּׁוּם מַאי מִיחַיַּיב? אָמַר לְהוּ: מִשּׁוּם חוֹלֵב. מְחַבֵּץ, מִשּׁוּם מַאי מִיחַיַּיב? אָמַר לְהוּ: מִשּׁוּם מְחַבֵּץ. מְגַבֵּן, מִשּׁוּם מַאי חַיָּיב? אָמַר לְהוּ: מִשּׁוּם מְגַבֵּן. אָמְרוּ לֵיהּ: רַבָּךְ קְטֵיל קְנֵי בְּאַגְמָא הֲוָה. אָתָא שְׁאֵיל בֵּי מִדְרְשָׁא. אָמְרוּ לֵיהּ: חוֹלֵב חַיָּיב — מִשּׁוּם מְפָרֵק. מְחַבֵּץ חַיָּיב — מִשּׁוּם בּוֹרֵר, מְגַבֵּן חַיָּיב — מִשּׁוּם בּוֹנֶה.

הַמְכַבֵּד, הַמְרַבֵּץ, וְהָרוֹדֶה חַלּוֹת דְּבַשׁ, שָׁגַג בְּשַׁבָּת — חַיָּיב חַטָּאת, הֵזִיד בְּיוֹם טוֹב — לוֹקֶה אַרְבָּעִים, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר — דִּכְתִיב: "וַיִּטְבֹּל אוֹתָהּ בְּיַעְרַת הַדְּבָשׁ", וְכִי מָה עִנְיַן יַעַר אֵצֶל דְּבַשׁ? אֶלָּא לוֹמַר לָךְ: מָה יַּעַר, הַתּוֹלֵשׁ מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת — חַיָּיב חַטָּאת, אַף חַלּוֹת דְּבַשׁ, הָרוֹדֶה מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת — חַיָּיב חַטָּאת.

אַמֵּימָר שְׁרָא זֵילְחָא בְּמָחוֹזָא. אָמַר: טַעְמָא מַאי אָמוּר רַבָּנַן — דִּילְמָא אָתֵי לְאַשְׁוֵיֵי גּוּמּוֹת, הָכָא לֵיכָּא גּוּמּוֹת. רָבָא תּוֹסְפָאָה אַשְׁכְּחֵיהּ לְרָבִינָא דְּקָא מִצְטַעַר מֵהַבְלָא, וְאָמְרִי לַהּ מָר קַשִּׁישָׁא בְּרֵיהּ דְּרָבָא אַשְׁכְּחֵיהּ לְרַב אָשֵׁי דְּקָא מִצְטַעַר מֵהַבְלָא, אָמַר לֵיהּ: לָא סָבַר לַהּ מָר לְהָא דְּתַנְיָא: הָרוֹצֶה לְרַבֵּץ אֶת בֵּיתוֹ בְּשַׁבָּת, מֵבִיא עֲרֵיבָה מְלֵאָה מַיִם וְרוֹחֵץ פָּנָיו בְּזָוִית זוֹ, יָדָיו בְּזָוִית זוֹ, רַגְלָיו בְּזָוִית זוֹ, וְנִמְצָא הַבַּיִת מִתְרַבֵּץ מֵאֵלָיו? אָמַר לֵיהּ: לָאו אַדַּעְתַּאי.

תָּנָא: אִשָּׁה חֲכָמָה מְרַבֶּצֶת בֵּיתָהּ בְּשַׁבָּת. וְהָאִידָּנָא דְּסִבִירָא לַן כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, שְׁרֵי אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה.

מַתְנִי' הַתּוֹלֵשׁ מֵעֲצִיץ נָקוּב — חַיָּיב, וְשֶׁאֵינוֹ נָקוּב — פָּטוּר. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר בָּזֶה וּבָזֶה.

גְּמָ' רָמֵי לֵיהּ אַבַּיֵי לְרָבָא, וְאָמְרִי לַהּ רַבִּי חִיָּיא בַּר רַב לְרַב: תְּנַן רַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר בָּזֶה וּבָזֶה. אַלְמָא נָקוּב לְרַבִּי שִׁמְעוֹן — כְּשֶׁאֵינוֹ נָקוּב מְשַׁוֵּי לֵיהּ. וּרְמִינְהוּ, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵין בֵּין נָקוּב לְשֶׁאֵינוֹ נָקוּב

דף צה:

אֶלָּא לְהַכְשִׁיר זְרָעִים בִּלְבַד! אָמַר לֵיהּ: לְכָל מִילֵּי רַבִּי שִׁמְעוֹן כְּתִלּוּשׁ מְשַׁוֵּי לֵיהּ, וְשֶׁאנֵי לְעִנְיַן טוּמְאָה, דְּהַתּוֹרָה רִיבְּתָה טָהֳרָה אֵצֶל זְרָעִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "עַל כָּל זֶרַע זָרוּעַ אֲשֶׁר יִזָּרֵעַ". בְּעָא מִינֵּיהּ הָהוּא סָבָא מֵרַבִּי זֵירָא: שׁוֹרֶשׁ כְּנֶגֶד נָקֵב מַה לִּי אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן? אִישְׁתִּיק וְלָא אָמַר לֵיהּ וְלָא מִידֵּי. זִימְנָא חֲדָא אַשְׁכְּחֵיהּ דְּיָתֵיב וְקָאָמַר: וּמוֹדָה רַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁאִם

נִיקַב בִּכְדֵי טָהֳרָתוֹ. אֲמַר לֵיהּ: הַשְׁתָּא שׁוֹרֵשׁ כְּנֶגֶד נָקֵב בְּעַאי מִינָּךְ וְלָא אֲמַרְתְּ לִי וְלָא מִידֵּי, נִיקַב בִּכְדֵי טָהֳרָתוֹ מִיבַּעְיָא?!

אָמַר אַבָּיֵי: וְאִי אִיתְּמַר לְהָא דְּרַבִּי זֵירָא, הָכִי הוּא דְּאִיתְּמַר: וּמוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁאִם נִיקַב לְמַטָּה מֵרְבִיעִית.

אָמַר רָבָא, חֻמֵּשׁ מִדּוֹת בִּכְלֵי חֶרֶס: נִיקַב כְּמוֹצִיא מַשְׁקֶה — טָהוֹר מִלְּטַמֵּא גִּיסְטְרָא וַעֲדַיִין כְּלִי הוּא לְקַדֵּשׁ בּוֹ מֵי חַטָּאת; נִיקַב כְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה — טָהוֹר מִלְּקַדֵּשׁ בּוֹ מֵי חַטָּאת וַעֲדַיִין כְּלִי הוּא לְהַכְשִׁיר בּוֹ זְרָעִים; נִיקַב כְּשׁוֹרֵשׁ קָטָן — טָהוֹר מִלְּהַכְשִׁיר בּוֹ זְרָעִים וַעֲדַיִין כְּלִי הוּא לְקַבֵּל בּוֹ זֵיתִים; נִיקַב כְּמוֹצִיא זֵיתִים — טָהוֹר מִלְּקַבֵּל בּוֹ זֵיתִים וַעֲדַיִין כְּלִי הוּא לְקַבֵּל בּוֹ רִימּוֹנִים; נִיקַב כְּמוֹצִיא רִימּוֹנִים — טָהוֹר מִכְּלוּם. וְאִם הוּקַף צָמִיד פָּתִיל — עַד שֶׁיִּפָּחֵת רוּבּוֹ.

אָמַר רַב אַסִּי: שָׁמַעְתִּי כְּלִי חֶרֶס שִׁיעוּרוֹ כְּמוֹצִיא רִימּוֹן. אֲמַר לֵיהּ רָבָא: שָׁמָא לֹא שָׁמַעְתָּ אֶלָּא בְּמוּקָּף צָמִיד פָּתִיל. וְהָא רָבָא הוּא דְּאָמַר מוּקָּף צָמִיד פָּתִיל עַד שֶׁיִּפָּחֵת רוּבּוֹ! לָא קַשְׁיָא,

דף צו.

הָא בְּרַבְרְבֵי, וְהָא בְּזוּטְרֵי. אָמַר רַב אַסִּי, שׁוֹנִין: כְּלֵי חֶרֶס שִׁיעוּרוֹ בְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה. וְלֹא אָמְרוּ מוֹצִיא מַשְׁקֶה אֶלָּא לְעִנְיַן גִּיסְטְרָא בִּלְבַד. מַאי טַעְמָא? אָמַר מָר זוּטְרָא בְּרֵיהּ דְּרַב נַחְמָן: לְפִי, שֶׁאֵין אוֹמְרִים "הָבֵא גִּיסְטְרָא לְגִיסְטְרָא".

אָמַר עוּלָּא: פְּלִיגִי בַּהּ תְּרֵי אָמוֹרָאֵי בְּמַעְרְבָא, רַבִּי יוֹסֵי בָּרַבִּי אָבִין וְרַבִּי יוֹסֵי בַּר זַבְדָּא. חַד אָמַר כְּמוֹצִיא רִמּוֹן, וְחַד אָמַר: כְּשׁוֹרֵשׁ קָטָן. וְסֵימָנָךְ, אֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט.

אָמַר רַב חִינָּנָא בַּר כָּהֲנָא מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי אֶלִיעֶזֶר: כְּלֵי חֶרֶס שִׁיעוּרוֹ כְּמוֹצִיא זֵיתִים. וּמַר קַשִּׁישָׁא בְּרֵיהּ דְּרַבָּה מְסַיֵּים בַּהּ מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי אֶלִיעֶזֶר: וַהֲרֵי הֵן כִּכְלֵי גְלָלִים וּכְלֵי אֲבָנִים וּכְלֵי אֲדָמָה — שֶׁאֵין מְקַבְּלִין טוּמְאָה לֹא מִדִּבְרֵי תוֹרָה וְלֹא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים. וּלְעִנְיַן צָמִיד פָּתִיל, עַד שֶׁיִּפָּחֵת רוּבּוֹ.

הדרן עלך המצניע

מַתְנִי' **הַזּוֹרֵק** מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים, מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד — חַיָּיב. מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הַיָּחִיד וּרְשׁוּת הָרַבִּים בָּאֶמְצַע — רַבִּי עֲקִיבָא מְחַיֵּיב, וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין.

כֵּיצַד? שְׁתֵּי גְּזוּזְטְרָאוֹת זוֹ כְּנֶגֶד זוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, הַמּוֹשִׁיט וְהַזּוֹרֵק מִזּוֹ לָזוֹ — פָּטוּר, הָיוּ שְׁתֵּיהֶן בְּדִיוֹטָא אַחַת — הַמּוֹשִׁיט חַיָּיב וְהַזּוֹרֵק פָּטוּר, שֶׁכָּךְ הָיְתָה עֲבוֹדַת הַלְוִיִּם. שְׁתֵּי עֲגָלוֹת זוֹ אַחַר זוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, מוֹשִׁיטִין הַקְּרָשִׁים מִזּוֹ לָזוֹ, אֲבָל לֹא זוֹרְקִין.

דף צו:

גְּמָ' מִכְּדֵי זְרִיקָה תּוֹלָדָה דְּהוֹצָאָה הִיא, הוֹצָאָה גּוּפַהּ הֵיכָא כְּתִיבָא? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, דְּאָמַר קְרָא: "וַיִּצַּו מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמַּחֲנֶה", מֹשֶׁה הֵיכָן הָוָה יָתֵיב? — בְּמַחֲנֵה לְוִיָּה, וּמַחֲנֵה לְוִיָּה רְשׁוּת הָרַבִּים הָוֵאי, וְקָאָמַר לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל: לָא תַּפְּיקוּ וְתַיְתוּ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים.

וּמִמַּאי דִּבְשַׁבָּת קָאֵי? דִּילְמָא בְּחוֹל קָאֵי, וּמִשּׁוּם דְּשִׁלְּימָא לַהּ מְלָאכָה, כְּדִכְתִיב: "וְהַמְּלָאכָה הָיְתָה דַּיָּם וְגוֹ'"?! — גְּמַר "הַעֲבָרָה" "הַעֲבָרָה" מִיּוֹם הַכִּפּוּרִים:

כְּתִיב הָכָא: "וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמַּחֲנֶה", וּכְתִיב הָתָם: "וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפַר תְּרוּעָה", מַה לְּהַלָּן — בַּיּוֹם אָסוּר, אַף כָּאן — בַּיּוֹם אָסוּר.

אַשְׁכְּחַן הוֹצָאָה, הַכְנָסָה מְנָלַן? סְבָרָא הִיא: מִכְּדֵי מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת הוּא, מָה לִי אַפּוֹקֵי וּמָה לִי עַיּוֹלֵי! מִיהוּ, הוֹצָאָה — אָב, הַכְנָסָה — תּוֹלָדָה.

וּמִכְּדֵי אַהָא מִיחַיַּיב וְאַהָא מִיחַיַּיב, אַמַּאי קָרֵי לַהּ הַאי "אָב", וְאַמַּאי קָרֵי לַהּ הַאי "תּוֹלָדָה"?

נָפְקָא מִינַּהּ דְּאִי עָבֵיד שְׁתֵּי אָבוֹת בַּהֲדֵי הֲדָדֵי, אִי נָמֵי שְׁתֵּי תּוֹלָדוֹת בַּהֲדֵי הֲדָדֵי — מִיחַיַּיב תַּרְתֵּי, וְאִי עָבֵיד אָב וְתוֹלָדָה דִּידֵיהּ — לָא מִיחַיַּיב אֶלָּא חָדָא.

וּלְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּמִחַיַּיב אַתּוֹלָדָה בְּמָקוֹם אָב — אַמַּאי קָרוּ לַהּ "אָב", וְאַמַּאי קָרוּ לַהּ "תּוֹלָדָה"? הָךְ דַּהֲוַאי בְּמִשְׁכָּן חֲשִׁיבָא — קָרֵי לַהּ "אָב", הָךְ דְּלָא הֲוַאי בַּמִּשְׁכָּן חֲשִׁיבָא — לָא קָרֵי לַהּ "אָב". אִי נָמֵי: הָךְ דִּכְתִיבָא — קָרֵי "אָב", וְהָךְ דְּלָא כְּתִיבָא קָרֵי "תּוֹלָדָה".

וְהָא דְּתָנַן: הַזּוֹרֵק אַרְבַּע אַמּוֹת בַּכּוֹתֶל, לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים — כְּזוֹרֵק בָּאֲוִיר. לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים — כְּזוֹרֵק בָּאָרֶץ, וְהַזּוֹרֵק בָּאָרֶץ אַרְבַּע אַמּוֹת — חַיָּיב.

זָרַק אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, מְנָלַן דְּמִיחַיַּיב? אָמַר רַבִּי יֹאשִׁיָּה: שֶׁכֵּן אוֹרְגֵי יְרִיעוֹת זוֹרְקִין מַחֲטֵיהֶן זֶה לָזֶה. אוֹרְגִין, מְחָטִין לְמָה לְהוּ? אֶלָּא, שֶׁכֵּן תּוֹפְרֵי יְרִיעוֹת זוֹרְקִין מַחֲטֵיהֶן זֶה לָזֶה.

וְדִילְמָא גַּבֵּי הֲדָדֵי הֲווֹ יָתְבִי?! מָטוּ הֲדָדֵי בְּמַחְטִין. דִּילְמָא בְּתוֹךְ אַרְבַּע הֲווֹ יָתְבִי? אֶלָּא אָמַר רַב חִסְדָּא: שֶׁכֵּן אוֹרְגֵי יְרִיעוֹת זוֹרְקִין בּוּכְיָאר בַּיְּרִיעָה. וַהֲלֹא אוֹגְדוֹ בְּיָדוֹ! — בְּנִיסְכָּא בָּתְרָא.

וְהָא בְּמָקוֹם פְּטוּר קָאָזְלָא! — אֶלָּא, שֶׁכֵּן אוֹרְגֵי יְרִיעוֹת זוֹרְקִין בּוּכְיָאר לְשׁוֹאֲלֵיהֶן. וְדִילְמָא גַּבֵּי הֲדָדֵי הֲווֹ יָתְבִי?! מָטוּ הֲדָדֵי בְּחֻפָּת.

וְדִילְמָא שַׁלְחוֹפֵי הֲווֹ מְשַׁלְחָפֵי?! וְתוּ, מִי שָׁאֵילִי מֵהֲדָדֵי? וְהָתָנֵי לוּדָא: "אִישׁ אִישׁ מִמְּלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר הֵמָּה עֹשִׂים" — מִמְּלַאכְתּוֹ הוּא עוֹשֶׂה וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה מִמְּלֶאכֶת חֲבֵירוֹ!

וְתוּ: מַעֲבִיר אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מְנָלַן דְּמִחַיַּיב? אֶלָּא: כָּל אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גְּמָרָא גְּמִירִי לַהּ.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מְקוֹשָּׁשׁ, מַעֲבִיר אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הָוֶה. בְּמַתְנִיתָא תָּנָא: תּוֹלֵשׁ הָוֶה. רַב אַחָא בְּרַבִּי יַעֲקֹב אָמַר: מְעַמֵּר הָוֶה.

לְמַאי נָפְקָא מִינַּהּ? לְכִדְרַב, דְּאָמַר רַב: מְצָאתִי מְגִלַּת סְתָרִים בֵּי רַבִּי חִיָּיא וְכָתוּב בָּהּ, אִיסִי בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת וְאִם עָשָׂאן כּוּלָּן בְּהֶעְלֵם אַחַת וְאֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת. אַחַת וְתוּ לָא? וְהָתְנַן: אֲבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת, וְהַוֵּינַן בַּהּ: מְנָיְינָא לְמָה לִי? וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שֶׁאִם עָשָׂאן כּוּלָּם בְּהֶעְלֵם אַחַת — חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

אֵימָא: אֵינוֹ חַיָּיב עַל אַחַת מֵהֶם.

רַב יְהוּדָה פְּשִׁיטָא לֵיהּ דְּהַמַּעֲבִיר חַיָּיב, וּמַתְנִיתִין פְּשִׁיטָא לֵיהּ דְּתוֹלֵשׁ חַיָּיב, וְרַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב פְּשִׁיטָא לֵיהּ דִּמְעַמֵּר חַיָּיב. מָר סָבַר הָא מִיהַת לָא מְסַפְּקָא, וּמָר סָבַר הָא מִיהַת לָא מְסַפְּקָא.

תָּנוּ רַבָּנַן: מְקוֹשָּׁשׁ זֶה צְלָפְחָד, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "וַיִּהְיוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וַיִּמְצְאוּ אִישׁ וְגוֹ'", וּלְהַלָּן הוּא אוֹמֵר: "אֲבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר", מַה לְּהַלָּן צְלָפְחָד, אַף כָּאן צְלָפְחָד — דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָא: עֲקִיבָא, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ אַתָּה עָתִיד לִיתֵּן אֶת הַדִּין: אִם כִּדְבָרֶיךָ — הַתּוֹרָה כִּיסַּתּוּ, וְאַתָּה מְגַלֶּה אוֹתוֹ?! וְאִם לָאו — אַתָּה מוֹצִיא לַעַז עַל אוֹתוֹ צַדִּיק.

דף צז.

וְאֶלָּא הָא גָּמַר גְּזֵירָה שָׁוָה! גְּזֵירָה שָׁוָה לָא גָּמַר. אֶלָּא מֵהֵיכָא הֲוָה? מִ"וַיַּעְפִּילוּ" הֲוָה.

כַּיּוֹצֵא בַּדָּבָר, אַתָּה אוֹמֵר: "וַיִּחַר אַף ה' בָּם וַיֵּלֶךְ" — מִלַּמֵּד שֶׁאַף אַהֲרֹן נִצְטָרַע, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָא: עֲקִיבָא, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ אַתָּה עָתִיד לִיתֵּן אֶת הַדִּין. אִם כִּדְבָרֶיךָ — הַתּוֹרָה כִּסַּתּוּ וְאַתָּה מְגַלֶּה אוֹתוֹ?! וְאִם לָאו — אַתָּה מוֹצִיא לַעַז עַל אוֹתוֹ צַדִּיק.

וְאֶלָּא הָכְתִיב "בָּם"! הַהוּא בִּנְזִיפָה בְּעָלְמָא. תַּנְיָא כְּמַאן דְּאָמַר אַף אַהֲרֹן נִצְטָרַע, דִּכְתִיב: "וַיִּפֶּן אַהֲרֹן אֶל מִרְיָם וְהִנֵּה מְצֹרָעַת", תָּנָא: שֶׁפָּנָה מִצָּרַעְתּוֹ.

אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: הַחוֹשֵׁד בִּכְשֵׁרִים — לוֹקֶה בְּגוּפוֹ, דִּכְתִיב: ״וְהֵן לֹא יַאֲמִינוּ לִי וְגוֹ׳״, וְגַלְיָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּמְהֵימְנִי יִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹ: הֵן מַאֲמִינִים בְּנֵי מַאֲמִינִים, וְאַתָּה אֵין סוֹפְךָ לְהַאֲמִין.

הֵן מַאֲמִינִים, דִּכְתִיב: ״וַיַּאֲמֵן הָעָם״. בְּנֵי מַאֲמִינִים — ״וְהֶאֱמִין בַּיְיָ״. אַתָּה אֵין סוֹפְךָ לְהַאֲמִין, שֶׁנֶּאֱמַר: ״יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי וְגוֹ׳״. מִמַּאי דִּלְקָה, דִּכְתִיב: ״וַיֹּאמֶר ה׳ לוֹ עוֹד הָבֵא נָא יָדְךָ בְּחֵיקֶךָ וְגוֹ׳״.

אָמַר רָבָא, וְאִיתֵּימָא רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא: מִדָּה טוֹבָה מְמַהֶרֶת לָבֹא מִמִּדַּת פּוּרְעָנוּת. דְּאִילּוּ בְּמִדַּת פּוּרְעָנוּת כְּתִיב: ״וַיּוֹצִיאֵהוּ וְהִנֵּה יָדוֹ מְצֹרַעַת כַּשָּׁלֶג״, וְאִילּוּ בְּמִדָּה טוֹבָה כְּתִיב: ״וַיּוֹצִיאֵהוּ מֵחֵיקוֹ וְהִנֵּה שָׁבָה כִּבְשָׂרוֹ״ — מֵחֵיקוֹ הוּא דְּשָׁבָה כִּבְשָׂרוֹ.

״וַיִּבְלַע מַטֵּה אַהֲרֹן אֶת מַטּוֹתָם״, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: נֵס בְּתוֹךְ נֵס.

מַרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הַיָּחִיד.

בָּעֵי רַבָּה: לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה פְּלִיגִי, וּבְהָא פְּלִיגִי — דְּמָר סָבַר אִמְרִינַן קָלוּטָה כְּמָה שֶׁהוּנְּחָה, וּמָר סָבַר לָא אִמְרִינַן קָלוּטָה כְּמָה שֶׁהוּנְּחָה. אֲבָל לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה — דִּבְרֵי הַכֹּל פָּטוּר, וְלָא יָלְפִינַן זוֹרֵק מִמּוֹשִׁיט.

אוֹ דִילְמָא: לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה פְּלִיגִי, וּבְהָא פְּלִיגִי — דְּמָר סָבַר יָלְפִינַן זוֹרֵק מִמּוֹשִׁיט, וּמָר סָבַר לָא יָלְפִינַן זוֹרֵק מִמּוֹשִׁיט. אֲבָל לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה — דִּבְרֵי הַכֹּל חַיָּיב, מַאי טַעְמָא? — קָלוּטָה כְּמָה שֶׁהוּנְּחָה דָּמְיָא.

אָמַר רַב יוֹסֵף: הָא מִילְּתָא אִיבַּעְיָא לֵיהּ לְרַב חִסְדָּא, וּפַשְׁטַהּ נִיהֲלֵיהּ רַב הַמְנוּנָא מֵהָא: מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הַיָּחִיד וְעוֹבֵר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים עַצְמָהּ — רַבִּי עֲקִיבָא מְחַיֵּיב, וַחֲכָמִים פּוֹטְרִים. מִדְּקָאָמַר ״בִּרְשׁוּת הָרַבִּים עַצְמָהּ״, פְּשִׁיטָא לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה פְּלִיגִי.

וּבְמַאי? אִילֵימָא בְּמַעֲבִיר, לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה — הוּא דְּמְחַיֵּיב, לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה — לָא מְחַיֵּיב? וְהָאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: הַמּוֹצִיא מַשּׂוֹי לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה — חַיָּיב, שֶׁכֵּן מַשָּׂא בְּנֵי קְהָת. אֶלָּא לָאו בְּזוֹרֵק, וּלְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה הוּא דְּמְחַיֵּיב, לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה — לָא מְחַיֵּיב, שְׁמַע מִינַּהּ בְּקָלוּטָה כְּמָה שֶׁהוּנְּחָה פְּלִיגִי. שְׁמַע מִינַּהּ.

וּפְלִיגָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר. דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מְחַיֵּיב הָיָה רַבִּי עֲקִיבָא אֲפִילּוּ לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה, וְהַאי דְּקָתָנֵי ״רְשׁוּת הָרַבִּים עַצְמָהּ״ — לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחָן דְּרַבָּנָן.

וּפְלִיגָא דְּרַב חִלְקִיָּה בַּר טוּבִי, דַּאֲמַר רַב חִלְקִיָּה בַּר טוּבִי: תּוֹךְ שִׁלֹּשָׁה — דִּבְרֵי הַכֹּל חַיָּיב. לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה — דִּבְרֵי הַכֹּל פָּטוּר. מִשְּׁלֹשָׁה וְעַד עֲשָׂרָה — בָּאנוּ לְמַחְלוֹקֶת רַבִּי עֲקִיבָא וְרַבָּנָן.

תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה — דִּבְרֵי הַכֹּל חַיָּיב, לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה — אֵינוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם שְׁבוּת. וְאִם הָיוּ רְשׁוּיוֹת שֶׁלּוֹ — מוּתָּר. מִשְּׁלֹשָׁה וְעַד עֲשָׂרָה — רַבִּי עֲקִיבָא מְחַיֵּיב וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין.

אָמַר מָר: אִם הָיוּ רְשׁוּיוֹת שֶׁלּוֹ — מוּתָּר. לֵימָא תְּהֲוֵי תְּיוּבְתֵּיהּ דְּרַב, דְּאִיתְמַר: שְׁנֵי בָתִּים בִּשְׁנֵי צִדֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים, רַבָּה בַּר רַב הוּנָא אָמַר רַב: אָסוּר לִזְרוֹק מִזֶּה לָזֶה. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: מוּתָּר לִזְרוֹק מִזֶּה לָזֶה. וְלָאו מִי אוֹקֵימְנָא לְהַהִיא כְּגוֹן דְּמִידְּלֵי חַד וּמַתֵּי חַד — דְּזִימְנִין נָפֵל, וְאָתֵי לְאַתּוּיֵי.

אָמַר לֵיהּ רַב חִסְדָּא לְרַב הַמְנוּנָא, וְאָמְרִי לַהּ רַב הַמְנוּנָא לְרַב חִסְדָּא: מְנָא הָא מִילְּתָא דַּאֲמוּר רַבָּנַן: כָּל פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה — כְּלָבוּד דָּמֵי? אֲמַר לֵיהּ: לְפִי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁתִּילְקֵט בְּמַלְקֵט וּבְרָהִיטָנֵי.

אִי הָכִי, שְׁלֹשָׁה נָמֵי? וְתוּ, הָא דְּתָנַן: הַמְשַׁלְשֵׁל דְּפָנוֹת מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, אִם הֵן גְּבוֹהִין מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים — פְּסוּלָה. הָא פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה — כְּשֵׁרָה.

הָתָם הַיְינוּ טַעְמָא, מִשּׁוּם דְּהָוְיָא לַהּ מְחִיצָה שֶׁהַגְּדָיִים בּוֹקְעִין בָּהּ. תִּינַח לְמַטָּה, לְמַעְלָה מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? אֶלָּא כָּל פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה כְּלָבוּד דָּמֵי — הִלְכָתָא גְּמִירִי לַהּ.

תָּנוּ רַבָּנַן: מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּרְשׁוּת הַיָּחִיד בָּאֶמְצַע — רַבִּי מְחַיֵּיב, וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין. רַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: לֹא חִייֵב רַבִּי אֶלָּא בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד מִקְּוֹרֶה, דְּאָמְרִינַן בֵּיתָא כְּמַאן דְּמַלְיָא דָּמֵי, אֲבָל שֶׁאֵינוֹ מְקוֹרֶה לָא. אָמַר רַב חָנָא אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מְחַיֵּיב הָיָה רַבִּי שְׁתַּיִם — אַחַת מִשּׁוּם הוֹצָאָה, וְאַחַת מִשּׁוּם הַכְנָסָה.

יָתֵיב רַב חָנָא וְקָא קַשְׁיָא לֵיהּ:

דף צז:

לְמֵימְרָא דִּמְחַיֵּיב רַבִּי אַתּוֹלָדָה בִּמְקוֹם אָב?

וְהָתַנְיָא, רַבִּי אוֹמֵר: "דְּבָרִים" "הַדְּבָרִים" "אֵלֶּה הַדְּבָרִים" — אֵלּוּ שְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת שֶׁנֶּאֶמְרוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי!

אָמַר לֵיהּ רַב יוֹסֵף: מָר אַהָא מַתְנֵי לַהּ, וְקַשְׁיָא לֵיהּ דְּרַבִּי אַדְּרַבִּי. אֲנַן אַדְּרַבִּי יְהוּדָה מַתְנִינַן — וְלָא קַשְׁיָא לַן.

דְּתַנְיָא: מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְעָבַר אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים — רַבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּיב וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מְחַיֵּיב הָיָה רַבִּי יְהוּדָה שְׁתַּיִם — אַחַת מִשּׁוּם הוֹצָאָה וְאַחַת מִשּׁוּם הַעֲבָרָה. דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ חָדָא הוּא דְּמְחַיֵּיב, מִכְּלָל דְּרַבָּנַן פְּטָרִי לְגַמְרֵי? הָא אַפֵּיק לַהּ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים. מַמַּאי? דִּילְמָא לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ רַבִּי יְהוּדָה חָדָא הוּא

דִּמְחַיֵּיב, וְרַבָּנַן פָּטְרִי לִגְמָרֵי, וְהֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ? כְּגוֹן דְּאָמַר עַד דְּנָפְקָא לֵיהּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים תְּנוּחַ.

וּבְהָא קָמִיפַּלְגִי, דְּרַבִּי יְהוּדָה סָבַר: אָמְרִינַן קְלוּטָה כְּמָה שֶׁהוּנְּחָה, וְאִיתְּעֲבִידָא לֵיהּ מַחְשַׁבְתּוֹ. וְרַבָּנַן סָבְרִי: לָא אָמְרִינַן קְלוּטָה כְּמָה שֶׁהוּנְּחָה, וְלָא אִיתְּעֲבִידָא לֵיהּ מַחְשַׁבְתּוֹ! אֲבָל אַתּוֹלָדָה בִּמְקוֹם אָב לָא מְחַיֵּיב רַבִּי יְהוּדָה.

לָא סָלְקָא דַּעְתָּךְ, דְּתַנְיָא: רַבִּי יְהוּדָה מוֹסִיף אַף הַשּׁוֹבֵט וְהַמְדַקְדֵּק. אָמְרוּ לוֹ: שׁוֹבֵט הֲרֵי הוּא בִּכְלַל מֵיסֵךְ, מְדַקְדֵּק הֲרֵי הוּא בִּכְלַל אוֹרֵג. מַאי לָאו דְּעַבְדִינְהוּ לְתַרְוַויְיהוּ בַּהֲדֵי הֲדָדֵי, וּשְׁמַע מִינַּהּ מְחַיֵּיב הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אַתּוֹלָדָה בִּמְקוֹם אָב!

מַמַּאי? דִּילְמָא לְעוֹלָם דְּעַבְדַּהּ לָהָא לְחוּדַּהּ וְהָא לְחוּדַּהּ, וְרַבִּי יְהוּדָה אַתּוֹלָדָה בִּמְקוֹם אָב לָא מְחַיֵּיב, וּבְהָא קָמִיפַּלְגִי: דְּרַבִּי יְהוּדָה סָבַר הָנֵי אָבוֹת נִינְהוּ, וְרַבָּנַן סָבְרִי הָנֵי תּוֹלְדוֹת נִינְהוּ.

תֵּדַע, דְּקָתָנֵי "רַבִּי יְהוּדָה מוֹסִיף". אִי אָמְרַתְּ בְּשִׁלְמָא אָבוֹת, מַאי מוֹסִיף — מוֹסִיף אָבוֹת. אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ תּוֹלְדוֹת, מַאי מוֹסִיף? אִיתְּמַר נָמֵי, רַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: לֹא חִייֵב רַבִּי יְהוּדָה אֶלָּא אַחַת.

אֲמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אָשֵׁי: וּלְמַאי דִּסְלֵיק אַדַּעְתִּין מֵעִיקָּרָא דִּמְחַיֵּיב הָיָה רַבִּי יְהוּדָה שְׁתַּיִם? אִי לְהָכָא קָבָעֵי לַהּ — לְהָכָא לָא קָבָעֵי לַהּ. אִי לְהָכָא קָבָעֵי לַהּ — לְהָכָא לָא קָבָעֵי לַהּ.

אֲמַר לֵיהּ: בְּאוֹמֵר "כָּל מָקוֹם שֶׁתִּרְצֶה — תָּנוּחַ".

פְּשִׁיטָא נִתְכַּוֵּון לִזְרוֹק שְׁמֹנָה וְזָרַק אַרְבַּע — הֲרֵי כָּתַב "שֵׁם" מִשְּׁמְעוֹן. נִתְכַּוֵּון לִזְרוֹק אַרְבַּע וְזָרַק שְׁמֹנָה — מַהוּ? מִי אָמְרִינַן: הָא אַפֵּיק לֵיהּ, אוֹ דִילְמָא: הֵיכָא דְּבָעֵי, הָא לָא נָח. וְלָאו הַיְינוּ דַּאֲמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אָשֵׁי, וַאֲמַר לֵיהּ: בְּאוֹמֵר "כָּל מָקוֹם שֶׁתִּרְצֶה תָּנוּחַ".

וּדְקָאָמְרַתְּ הֲרֵי כָּתַב "שֵׁם" מִשְּׁמְעוֹן, מִי דָּמֵי? הָתָם כַּמָּה דְּלָא כָּתִיב "שֵׁם" לָא מִכְּתִיב לֵיהּ "שִׁמְעוֹן", הָכָא כַּמָּה דְּלָא זָרִיק אַרְבַּע — לָא מִיזְדְּרְקִי לֵיהּ תַּמְנֵי?!

תָּנוּ רַבָּנַן: הַזּוֹרֵק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּרְשׁוּת הַיָּחִיד בָּאֶמְצַע, אַרְבַּע אִמּוֹת — חַייָב,

דף צח.

פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אִמּוֹת — פָּטוּר. מַאי קָא מַשְׁמַע לַן? הָא קָא מַשְׁמַע לַן: רְשׁוּיוֹת מִצְטָרְפוֹת — וּדְלָא אָמְרִינַן קְלוּטָה כְּמָה שֶׁהוּנְּחָה.

אָמַר רַב שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָה, אָמַר רַב אַבָּא, אָמַר רַב הוּנָא, אָמַר רַב: הַמַּעֲבִיר אַרְבַּע אִמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מְקוֹרָה — פָּטוּר, לְפִי שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה לְדִגְלֵי מִדְבָּר. אִינִי?! וְהָא עֲגָלוֹת

דִּמְקוֹרוֹת הֲוָיִין, וְאָמַר רַב מְשׁוּם רַבִּי חִיָּיא: עֲגָלוֹת, תַּחְתֵּיהֶן וּבֵינֵיהֶן וְצִדֵּיהֶן רְשׁוּת הָרַבִּים! כִּי קָאָמַר רַב בְּדָרָאתָא.

מִכְּדֵי, אוּרְכָּא דַּעֲגָלָה כַּמָּה הֲוַאי — חֲמֵשׁ אַמִּין, פּוּתְיָא דְקָרֵשׁ כַּמָּה הֲוַאי — אַמְתָא וּפַלְגָא, כַּמָּה מוֹתֵיב — תְּלָתָא, פְּשׁ לֵיהּ פַּלְגָא דְאַמְתָא, כִּי שָׁדֵי לֵיהּ מָר בֵּינֵי וּבֵינֵי — כְּלָבוּד דָּמֵי! מִי סָבְרַתְּ קָרֵשִׁים אַפּוּתַיְיהוּ הֲוָה מַנַּח לְהוּ? אַחוּדָן מַנַּח לְהוּ.

סוֹף סוֹף סוּמְכָא דְקָרֵשׁ כַּמָּה הֲוֵי — אַמְתָא, כַּמָּה הֲוָה מוֹתִיב — אַרְבָּעָה, פָּשָׁא לַהּ אַמְתָא, כִּי שָׁדֵי לַהּ מָר בֵּינֵי וּבֵינֵי, כְּלָבוּד דָּמֵי. הָנֵיחָא לְמַאן דְּאָמַר קְרֵשִׁים מִלְמַטָּן עוֹבְיַין אַמָּה, מִלְמַעְלָן כָּלִין וְהוֹלְכִין עַד כְּאֶצְבַּע — שַׁפִּיר. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר כְּשֵׁם שֶׁמִּלְמַטָּן עוֹבְיַין אַמָּה כְּךָ מִלְמַעְלָן עוֹבְיַין אַמָּה?

אָמַר רַב כָּהֲנָא: בְּאַטְבְּעֵי! אַטְבְּעֵי הֵיכָא מַנַּח לְהוּ — אַגַּבָּא דַּעֲגָלָה, עֲגָלָה גּוּפַּהּ מְקוֹרָה הֲוַאי.

דף צח:

אָמַר שְׁמוּאֵל: בֵּיתְדוֹת.

תָּנוּ רַבָּנָן: קְרֵשִׁים מִלְמַטָּן עוֹבְיַין אַמָּה, וּמִלְמַעְלָן כָּלִין וְהוֹלְכִין עַד כְּאֶצְבַּע, שֶׁנֶּאֱמַר: ״יִהְיוּ תַּמִּים עַל רֹאשׁוֹ״, וּלְהַלָּן הוּא אוֹמֵר: ״תַּמּוּ נִכְרָתוּ״. דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁמִּלְמַטָּן עוֹבְיַין אַמָּה, כָּךְ מִלְמַעְלָן עוֹבְיַין אַמָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: ״יַחְדָּיו״.

וְהָכְתִיב ״תַּמִּים״! הַהוּא דְּלֵיתוֹ שַׁלְמִין וְלָא לֵיתוֹ דְּנִיסְרָא. וְאִידַּךְ נָמֵי, הָכְתִיב ״יַחְדָּו״! הָהוּא דְּלָא לִישַׁלְחוֹפֵינְהוּ מֵהֲדָדֵי.

בְּשִׁלְמָא לְמַאן דְּאָמַר כְּשֵׁם שֶׁמִּלְמַטָּן עוֹבְיַין אַמָּה כָּךְ מִלְמַעְלָן עוֹבְיַין אַמָּה, הַיְינוּ דִּכְתִיב: ״וּלְיַרְכְּתֵי הַמִּשְׁכָּן יָמָּה תַּעֲשֶׂה שִׁשָּׁה קְרָשִׁים. וּשְׁנֵי קְרָשִׁים תַּעֲשֶׂה לְמִקְצֹעֹת״ — דְּאָתֵי פּוּתְיָא דְהָנֵי, מְמַלֵּי לֵיהּ לְסוּמְכָא דְהָנֵי. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר מִלְמַטָּן עוֹבְיַין אַמָּה, מִלְמַעְלָן כָּלִין וְהוֹלְכִין עַד כְּאֶצְבַּע, הַאי עַיֵּיל וְהַאי נָפֵיק! דְּשָׁפֵי לְהוּ כִּי טוּרִין.

״וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים״, תָּנָא: בְּנֵס הָיָה עוֹמֵד.

״וְאֶת הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֶשֶׂר יְרִיעֹת ... אֹרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת שְׁמֹנֶה וְעֶשְׂרִים בָּאַמָּה״. שְׁדִי אוּרְכַּיְיהוּ לְפוּתְיָא דְמִשְׁכָּן, כַּמָּה הָוְיָא — עֶשְׂרִין וְתַמְנֵי. דֵּל עֲשַׂר לְאֵיגָּרָא — פָּשׁוּ לְהוּ תֵּשַׁע לְהַאי גִּיסָא וְתֵשַׁע לְהַאי גִּיסָא. לְרַבִּי יְהוּדָה מִיגַּלְיָא אַמָּה דַּאֲדָנִים, לְרַבִּי נְחֶמְיָה מִיגַּלְיָא אַמָּה דְקָרֵשִׁים.

שְׁדִי פּוּתַיְיהוּ לְאוּרְכֵּהּ דְּמִשְׁכָּן, כַּמָּה הָוְיָא — אַרְבְּעִין. דֵּל תְּלָתִין לְאֵיגָּרָא — פָּשָׁא לְהוּ עֲשַׂר, לְרַבִּי יְהוּדָה, מִכַּסְיָא אַמָּה דַּאֲדָנִים לְרַבִּי נְחֶמְיָה מִיגַּלְיָא אַמָּה דַּאֲדָנִים.

”וְעָשִׂיתָ יְרִיעֹת עִזִּים לְאֹהֶל וְגוֹ׳ אֹרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה וְגוֹ׳”. שְׁדִי אוּרְכַּיְיהוּ לְפוּתְיָא דְמַשְׁכָּן, כַּמָּה הָוְיָא — תְּלָתִין, דַּל עֲשַׂר לְאִיגָּרָא, פָּשׁוּ לְהוּ עֲשַׂר לְהַאי גִּיסָא וַעֲשַׂר לְהַאי גִּיסָא. לְרַבִּי יְהוּדָה מִיכַּסְיָא אַמָּה דַאֲדָנִים, לְרַבִּי נְחֶמְיָה מִיגַּלְיָא אַמָּה דַאֲדָנִים.

תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: ”וְהָאַמָּה מִזֶּה וְהָאַמָּה מִזֶּה בָּעֹדֵף” — לְכַסּוֹת אַמָּה שֶׁל אֲדָנִים, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: לְכַסּוֹת אַמָּה שֶׁל קְרָשִׁים. שְׁדִי פּוּתַיְיהוּ לְאוּרְכֵּיהּ דְמַשְׁכָּן, כַּמָּה הָוְיָא? אַרְבְּעִין וְאַרְבְּעֵי. דַּל תְּלָתִין לְאִיגָּרָא — פָּשׁוּ לְהוּ אַרְבֵּסְרֵי. דַּל תַּרְתֵּי לְכַפְלָא, דִּכְתִיב: ”וְכָפַלְתָּ אֶת הַיְרִיעָה הַשִּׁשִּׁית אֶל מוּל פְּנֵי הָאֹהֶל” — פָּשׁוּ לְהוּ תַּרְתֵּי סְרֵי.

בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי יְהוּדָה, הַיְינוּ דִּכְתִיב: ”חֲצִי הַיְרִיעָה הָעֹדֶפֶת תִּסְרַח”. אֶלָּא לְרַבִּי נְחֶמְיָה, מַאי ”תִּסְרַח”? תִּסְרַח מַחֲבְרוֹתֶיהָ. תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: לְמָה מִשְׁכָּן דּוֹמֶה — לְאִשָּׁה שֶׁמְּהַלֶּכֶת בַּשּׁוּק וְשִׁפּוּלֶיהָ מְהַלְכִין אַחֲרֶיהָ.

תָּנוּ רַבָּנַן: חֲרוּצִים הָיוּ קְרָשִׁים וַחֲלוּלִים הָיוּ אֲדָנִים,

דף צט.

וְנִרְאִין קְרָסִין בַּלּוּלָאוֹת כְּכוֹכָבִים בָּרָקִיעַ.

תָּנוּ רַבָּנַן: יְרִיעוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁל תְּכֵלֶת וְשֶׁל אַרְגָּמָן וְשֶׁל תּוֹלַעַת שָׁנִי וְשֶׁל שֵׁשׁ, וְעֶלְיוֹנוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה עִזִּים. וּגְדוֹלָה חָכְמָה שֶׁנֶּאֶמְרָה בָּעֶלְיוֹנוֹת יוֹתֵר מִמַּה שֶׁנֶּאֶמְרָה בְּתַחְתּוֹנוֹת, דְּאִילּוּ בְּתַחְתּוֹנוֹת כְּתִיב: ”וְכָל אִשָּׁה חַכְמַת לֵב בְּיָדֶיהָ טָווּ”, וְאִילּוּ בְּעֶלְיוֹנוֹת כְּתִיב: ”וְכָל הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נָשָׂא לִבָּן אֹתָנָה בְּחָכְמָה טָווּ אֶת הָעִזִּים”. וְתַנְיָא מִשּׁוּם רַבִּי נְחֶמְיָה: שָׁטוּף בָּעִזִּים וְטָווּי מִן הָעִזִּים.

שְׁתֵּי גְּוִזְטְרָאוֹת כּוּ׳. אָמַר רַב מִשּׁוּם רַבִּי חִיָּיא: עֲגָלוֹת — תַּחְתִּיהֶן וּבֵינֵיהֶן וְצִידֵיהֶן רְשׁוּת הָרַבִּים. אָמַר אַבָּיֵי: בֵּין עֲגָלָה לַעֲגָלָה כִּמְלֹא אֹרֶךְ עֲגָלָה. וְכַמָּה אֹרֶךְ עֲגָלָה — חֲמֵשׁ אַמּוֹת. לְמָה לִי? בְּאַרְבַּע וּפַלְגָא סַגֵּי! כִּי הֵיכִי דְּלָא לִידַּחְקוּ קְרָשִׁים.

אָמַר רָבָא: צִידֵי עֲגָלָה כִּמְלֹא רֹחַב עֲגָלָה. וְכַמָּה רֹחַב עֲגָלָה — שְׁתֵּי אַמּוֹת וּמֶחֱצָה. לְמָה לִי? בְּאַמְּתָא וּפַלְגָא סַגֵּיא! כִּי הֵיכִי דְּלָא לִידַּחְדּוּ קְרָשִׁים.

אֶלָּא דְּקַיְימָא לַן דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה, אָנַן דְּנָמְרִינַן לַהּ מִמִּשְׁכָּן — דְּמִשְׁכָּן חֲמֵיסְרֵי הָוַאי! אַמְּתָא יַתִּירָא הָוַאי דַּהֲוָה קָאֵי בֶּן לֵוִי, דִּכְי מִשְׁתַּלְּפִי קְרָשִׁים הֲוָה נָקֵיט לְהוּ.

מַתְנִי׳ חוּלְיַת הַבּוֹר וְהַסֶּלַע שֶׁהֵן גְּבוֹהִין עֲשָׂרָה וְרָחְבָּן אַרְבָּעָה, הַנּוֹטֵל מֵהֶן וְהַנּוֹתֵן עַל גַּבָּן — חַיָּיב, פָּחוֹת מִכֵּן — פָּטוּר.

גְּמָ׳ לְמָה לִי לְמֵיתְנֵי ״חוּלְיַת הַבּוֹר וְהַסֶּלַע״? לֵיתְנֵי ״הַבּוֹר וְהַסֶּלַע״! מְסַיַּיע לֵיהּ לְרַבִּי יוֹחָנָן, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בּוֹר וְחוּלְיָתָהּ מִצְטָרְפִין לַעֲשָׂרָה. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים עָמוּק עֲשָׂרָה וּרְחָבָה אַרְבָּעָה, אֵין מְמַלְּאִין הֵימֶנּוּ בְּשַׁבָּת

דף צט:

אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּ לָהּ מְחִיצָה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, וְאֵין שׁוֹתִין הֵימֶנּוּ בְּשַׁבָּת אֶלָּא אִם כֵּן הִכְנִיס לָהּ רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ. וּבוֹר וְחוּלְיָתָהּ מִצְטָרְפִין לַעֲשָׂרָה.

בָּעָא מִינֵּיהּ רַב מָרְדֳּכַי מֵרַבָּא: עַמּוּד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה, וְזָרַק וְנָח עַל גַּבָּיו — מַהוּ? מִי אָמְרִינַן: הֲרֵי עֲקִירָה בְּאִיסּוּר, הֲרֵי הַנָּחָה בְּאִיסּוּר. אוֹ דִילְמָא: כֵּיוָן דְּמִמְּקוֹם פְּטוּר קָאָתְיָא — לָא.

אָמַר לֵיהּ: מַתְנִיתִין הִיא. אֲתָא שַׁיְילֵיהּ לְרַב יוֹסֵף, אָמַר לֵיהּ: מַתְנִיתִין הִיא. אֲתָא שַׁיְילֵיהּ לְאַבָּיֵי, אָמַר לֵיהּ: מַתְנִיתִין הִיא. אָמַר לְהוּ: כּוּלְכוּ בְּרוּקָא דַּהֲדֵי תָּפֵיתוּ.

אָמְרוּ לֵיהּ: וְאַתְּ לָא תִּסְבְּרָא? וְהָתְנַן: הַנּוֹטֵל מֵהֶן וְנוֹתֵן עַל גַּבָּן — חַיָּיב! אָמַר לְהוּ: דִּילְמָא מַתְנִיתִין בְּמַחַט.

מַחַט נָמֵי אִי אֶפְשָׁר דְּלָא מִדַּלְיָא פּוּרְתָּא! דְּאִית לֵיהּ מוּרְשָׁא. אִי נָמֵי, דְּרַמְיָא בַּחֲרִיצָה.

אָמַר רַב מָרִי, בָּעֵי רַבִּי יוֹחָנָן: כּוֹתֶל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְאֵינוֹ רָחָב אַרְבַּע וּמוּקָּף לְכַרְמְלִית וַעֲשָׂאוֹ רְשׁוּת הַיָּחִיד, וְזָרַק וְנָח עַל גַּבָּיו, מַהוּ? מִי אָמְרִינַן כֵּיוָן דְּאֵינוֹ רָחָב אַרְבַּע — מְקוֹם פְּטוּר הוּא, אוֹ דִילְמָא: כֵּיוָן דַּעֲשָׂאוֹ רְשׁוּת הַיָּחִיד — כְּמַאן דְּמַלְיָא דָּמְיָא.

אָמַר עוּלָּא: קַל וָחוֹמֶר, לַאֲחֵרִים עוֹשֶׂה מְחִיצָה, לְעַצְמוֹ לֹא כָּל שֶׁכֵּן?! אִיתְּמַר נָמֵי, אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַשֵׁי אָמַר רַב, וְכֵן אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כּוֹתֶל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְאֵינוֹ רָחָב אַרְבַּע וּמוּקָּף לְכַרְמְלִית וַעֲשָׂאוֹ רְשׁוּת הַיָּחִיד, וְזָרַק וְנָח עַל גַּבָּיו — חַיָּיב. לַאֲחֵרִים עוֹשֶׂה מְחִיצָה, לְעַצְמוֹ לֹא כָּל שֶׁכֵּן?!

בָּעֵי רַבִּי יוֹחָנָן בּוֹר תִּשְׁעָה וְעָקַר מִמֶּנָּה חוּלְיָא וְהִשְׁלִימָהּ לַעֲשָׂרָה — מַהוּ? עֲקִירַת חֻפָּץ וַעֲשִׂיַּית מְחִיצָה בַּהֲדֵי הֲדָדֵי (קָאָתוּ), מִיחַיַּיב אוֹ לָא מִיחַיַּיב? וְאִם תִּימְצֵי לוֹמַר כֵּיוָן דְּלָא הֲוֵי מְחִיצָה עֲשָׂרָה מֵעִיקָּרָא לָא מִיחַיַּיב: בּוֹר עֲשָׂרָה וְנָתַן לְתוֹכָהּ חוּלְיָא וּמִיעֲטָהּ, מַהוּ? הַנָּחַת חֻפָּץ וְסִילּוּק מְחִיצָה בַּהֲדֵי הֲדָדֵי (קָאָתוּ), מִיחַיַּיב אוֹ לָא מִיחַיַּיב.

תִּיפְשׁוֹט לֵיהּ מִדִּידֵיהּ, דְּתָנַן: הַזּוֹרֵק אַרְבַּע אַמּוֹת בַּכּוֹתֶל, לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים — כְּזוֹרֵק בָּאֲוִיר. לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה — כְּזוֹרֵק בָּאָרֶץ, וְהַזּוֹרֵק בָּאָרֶץ אַרְבַּע אַמּוֹת — חַיָּיב. וְהָוֵינַן בַּהּ: וְהָא לָא נָח?

וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בִּדְבֵילָה שְׁמִינָה שָׁנִינוּ. וְאַמַּאי? הָא קָא מְמַעֵט מֵאַרְבַּע אַמּוֹת.

הָתָם לָא מְבַטֵּל לַהּ. הָכָא — מְבַטֵּל לַהּ.
בָּעֵי רָבָא: זָרַק דַּף וְנָח עַל גַּבֵּי יְתֵידוֹת, מַהוּ? מַאי קָמִיבַּעְיָא לֵיהּ — הַנָּחַת חֻפָּץ וְעֲשַׂיִית מְחִיצָה בַּהֲדֵי הֲדָדֵי (קָאָתוּ)? הַיְינוּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן!
כִּי קָמִיבַּעְיָא לֵיהּ לְרָבָא כְּגוֹן דְּזָרַק דַּף וְחֻפָּץ עַל גַּבָּיו, מַאי? כֵּיוָן דְּבַהֲדֵי הֲדָדֵי קָאָתוּ כְּהַנָּחַת חֻפָּץ וַעֲשַׂיִית מְחִיצָה דְּמֵי, אוֹ דִילְמָא: כֵּיוָן דְּלָא אֶפְשָׁר דְּלָא מִידְּלֵי פּוּרְתָּא וַהֲדַר נָיֵיחַ, כַּעֲשַׂיִית מְחִיצָה וְהַנָּחַת חֻפָּץ דְּמֵי. תֵּיקוּ.
אָמַר רָבָא: פְּשִׁיטָא לִי מַיִם עַל גַּבֵּי מַיִם — הַיְינוּ הַנָּחָתָן. אֱגוֹז עַל גַּבֵּי מַיִם —

דף ק.

לָאו הַיְינוּ הַנָּחָתָן. בָּעֵי רָבָא: אֱגוֹז בִּכְלִי וּכְלִי צָף עַל גַּבֵּי מַיִם — מַהוּ? מִי אָמְרִינַן בָּתַר אֱגוֹז אָזְלִינַן, וְהָא נָיֵיחַ, אוֹ דִילְמָא בָּתַר כְּלִי אָזְלִינַן, וְהָא לָא נָיֵיחַ. תֵּיקוּ.
שֶׁמֶן עַל גַּבֵּי יַיִן, מַחֲלוֹקֶת רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וְרַבָּנַן. דִּתְנַן: שֶׁמֶן שֶׁצָּף עַל גַּבֵּי יַיִן, וְנָגַע טָבוּל יוֹם בַּשֶּׁמֶן — לֹא פָּסַל אֶלָּא שֶׁמֶן. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: שְׁנֵיהֶם חִיבּוּר זֶה לָזֶה.
אָמַר אַבָּיֵי: בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים עָמוּק עֲשָׂרָה וּרְחָבָה שְׁמֹנָה, וְזָרַק לְתוֹכוֹ מַחֲצֶלֶת — חַיָּיב. חִילְקָהּ בְּמַחֲצֶלֶת — פָּטוּר. לְאַבָּיֵי דְּפָשְׁטָא לֵיהּ דְּמַחֲצֶלֶת מְבַטְּלָא מְחִיצָתָא — כָּל שֶׁכֵּן חוּלְיָא דְּמְבַטְּלָא מְחִיצָתָא. לְרַבִּי יוֹחָנָן דְּמִיבַּעְיָא לֵיהּ חוּלְיָא, מַחֲצֶלֶת פְּשִׁיטָא דְּלָא מְבַטְּלָא מְחִיצָתָא.
וְאָמַר אַבָּיֵי: בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים עָמוּק עֲשָׂרָה וּרְחָבָה אַרְבָּעָה מְלֵאָה מַיִם, וְזָרַק לְתוֹכוֹ — חַיָּיב. מְלֵאָה פֵּירוֹת, וְזָרַק לְתוֹכוֹ — פָּטוּר, מַאי טַעְמָא? — מַיִם לָא מְבַטְּלִי מְחִיצָתָא, פֵּירוֹת מְבַטְּלִי מְחִיצָתָא. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: הַזּוֹרֵק מִן הַיָּם לְאִיסְרַטְיָא וּמִן הָאִיסְרַטְיָא לַיָּם — פָּטוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִם יֵשׁ בִּמְקוֹם שֶׁזָּרַק עָמוֹק עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה — חַיָּיב.

מַתְנִי' הַזּוֹרֵק אַרְבַּע אַמּוֹת בַּכּוֹתֶל, לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים — כְּזוֹרֵק בָּאֲוִיר. לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים — כְּזוֹרֵק בָּאָרֶץ. הַזּוֹרֵק בָּאָרֶץ אַרְבַּע אַמּוֹת — חַיָּיב.

גְּמָ' וְהָא לָא נָח? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בִּדְבֵילָה שְׁמִינָה שָׁנִינוּ.
אָמַר רַב יְהוּדָה, אָמַר רַב, אָמַר רַבִּי חִיָּיא: זָרַק לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה, וְהָלְכָה וְנָחָה בְּחוֹר כָּל שֶׁהוּא, בָּאנוּ לְמַחְלוֹקֶת רַבִּי מֵאִיר וְרַבָּנַן. לְרַבִּי מֵאִיר דְּאָמַר חוֹקְקִין לְהַשְׁלִים — מִיחַיַּיב. לְרַבָּנַן דְּאָמְרִי אֵין חוֹקְקִין לְהַשְׁלִים — לָא מִיחַיַּיב. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: זָרַק לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה, וְהָלְכָה וְנָחָה בְּחוֹר כָּל שֶׁהוּא — רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּיב וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין.
אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: תֵּל הַמִּתְלַקֵּט עֲשָׂרָה מִתּוֹךְ אַרְבַּע, וְזָרַק וְנָח עַל גַּבָּיו — חַיָּיב. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: מָבוֹי שֶׁשָּׁוֶה לְתוֹכוֹ, וְנַעֲשָׂה מִדְרוֹן לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אוֹ שָׁוֶה לִרְשׁוּת הָרַבִּים

וְנַעֲשָׂה מִדְּרוֹן לְתוֹכוֹ — אוֹתוֹ מָבוֹי אֵינוֹ צָרִיךְ לֹא לֶחִי וְלֹא קוֹרָה. רַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: תֵּל הַמִּתְלַקֵּט עֶשְׂרָה מִתּוֹךְ אַרְבַּע, וְזָרַק וְנָח עַל גַּבָּיו — חַיָּיב.

מַתְנִי׳ זָרַק לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת וְנִתְגַּלְגֵּל חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת — פָּטוּר. חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת וְנִתְגַּלְגֵּל לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת — חַיָּיב.

גְּמָ׳ וְהָא לָא נָח? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וְהוּא שֶׁנָּח עַל גַּבֵּי מַשֶּׁהוּ. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: זָרַק חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת וּפָחֲתָה הָרוּחַ וְהִכְנִיסַתּוּ, וְאַף עַל פִּי שֶׁחָזְרָה וְהוֹצִיאַתּוּ — פָּטוּר. אֲחָזַתּוּ הָרוּחַ מַשֶּׁהוּ, אַף עַל פִּי שֶׁחָזְרָה וְהִכְנִיסַתּוּ — חַיָּיב.

אָמַר רָבָא: תּוֹךְ שִׁלְשָׁה לְרַבָּנַן צָרִיךְ הַנָּחָה עַל גַּבֵּי מַשֶּׁהוּ. יָתִיב מָרִימָר וְקָאָמַר לַהּ לְהָא שְׁמַעְתָּא. אָמַר לֵיהּ רָבִינָא לְמָרִימָר:

דף ק:

לָאו הַיְינוּ מַתְנִיתִין, וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וְהוּא שֶׁנָּח עַל גַּבֵּי מַשֶּׁהוּ. אֱמַר לֵיהּ: מִתְגַּלְגֵּל קָאָמְרַתְּ — מִתְגַּלְגֵּל אֵין סוֹפוֹ לָנוּחַ, אֲבָל הַאי כֵּיוָן דְּסוֹפוֹ לָנוּחַ, אַף עַל גַּב דְּלָא נָח — כְּמַאן דְּנָח דָּמֵי, קָא מַשְׁמַע לַן.

מַתְנִי׳ הַזּוֹרֵק בַּיָּם אַרְבַּע אַמּוֹת — פָּטוּר. אִם הָיָה רָקָק מַיִם, וּרְשׁוּת הָרַבִּים מְהַלֶּכֶת בּוֹ, הַזּוֹרֵק לְתוֹכוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת — חַיָּיב. וְכַמָּה הוּא רָקָק מַיִם — פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים. רָקָק מַיִם וּרְשׁוּת הָרַבִּים מְהַלֶּכֶת בּוֹ, הַזּוֹרֵק בְּתוֹכוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת — חַיָּיב.

גְּמָ׳ אֱמַר לֵיהּ הָהוּא מֵרַבָּנַן לְרָבָא: בִּשְׁלָמָא "הִילּוּךְ" "הִילּוּךְ" תְּרֵי זִימְנֵי, הָא קָא מַשְׁמַע לַן: הִילּוּךְ עַל יְדֵי הַדְּחָק — שְׁמֵיהּ הִילּוּךְ, תַּשְׁמִישׁ עַל יְדֵי הַדְּחָק — לָא שְׁמֵיהּ תַּשְׁמִישׁ. אֶלָּא "רְקָקָן" "רְקָקָן" תְּרֵי זִימְנֵי לְמָה לִי? חַד בִּימוֹת הַחַמָּה וְחַד בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים. וּצְרִיכִי. דְּאִי תְּנָא חָדָא, הָוָה אָמֵינָא הָנֵי מִילֵּי בִּימוֹת הַחַמָּה, דַּעֲבִידִי אִינָשֵׁי דִּמְסַגִּי לְאִקּוֹרֵי נַפְשַׁייְהוּ, אֲבָל בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים — לָא. וְאִי אַשְׁמְעִינַן בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים, דְּכֵיוָן דְּמִיטַּנְפִי לָא אִיכְפַּת לְהוּ, אֲבָל בִּימוֹת הַחַמָּה — לָא.

אַבָּיֵי אָמַר: אִיצְטְרִיךְ, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דְּלָא הָווּ אַרְבַּע אַמּוֹת, אֲבָל הֵיכָא דְּהָווּ אַרְבַּע אַמּוֹת — אַקּוֹפֵי מַקְפֵי לֵיהּ.

רַב אָשֵׁי אָמַר: אִיצְטְרִיךְ, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דַּהֲוַאי אַרְבָּעָה, אֲבָל הֵיכָא דְּלָא הֲוַאי אַרְבָּעָה — מִיפְסַע פָּסְעֵי לֵיהּ. וְאַזְדָּא רַב אָשֵׁי לְטַעְמֵיהּ, דְּאָמַר רַב אָשֵׁי: הַאי מַאן דְּזָרִיק וְנָח אַגּוּדָּא דְּגַמְלָא — מִיחַיַּיב, שֶׁהֲרֵי רַבִּים בּוֹקְעִין בּוֹ.

מַתְנִי׳ הַזּוֹרֵק מִן הַיָּם לַיַּבָּשָׁה, וּמִן הַיַּבָּשָׁה לַיָּם, וּמִן הַיָּם לַסְּפִינָה, וּמִן הַסְּפִינָה לַיָּם, וּמִן הַסְּפִינָה לַחֲבֵירְתָּהּ — פָּטוּר. סְפִינוֹת קְשׁוּרוֹת זוֹ בָּזוֹ — מְטַלְטְלִין מִזּוֹ לָזוֹ. אִם אֵינָן קְשׁוּרוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁמּוּקָּפוֹת — אֵין מְטַלְטְלִין מִזּוֹ לָזוֹ.

גְּמָ׳ אִיתְּמַר: סְפִינָה, רַב הוּנָא אָמַר: מוֹצִיאִין הֵימֶנָּה זִיז כָּל שֶׁהוּא וּמְמַלֵּא. רַב חִסְדָּא וְרַבָּה בַּר רַב הוּנָא אָמְרִי: עוֹשֶׂה מָקוֹם אַרְבָּעָה וּמְמַלֵּא.

רַב הוּנָא אָמַר מוֹצִיא הֵימֶנָּה זִיז כָּל שֶׁהוּא וּמְמַלֵּא, קָסָבַר כַּרְמְלִית מֵאַרְעָא מָשְׁחִינַן וְאַוִּירָא מָקוֹם פָּטוּר הוּא, וּבְדִין הוּא דְּזִיז נָמֵי לָא לִיבָּעֵי, אֶלָּא — כִּי הֵיכִי דְּלֵיהְוֵי לֵיהּ הֵיכֵּרָא.

רַב חִסְדָּא וְרַבָּה בַּר רַב הוּנָא אָמְרִי עוֹשֶׂה מָקוֹם אַרְבָּעָה וּמְמַלֵּא, קָסָבְרִי כַּרְמְלִית מִשְׁפַּת מַיָּא מָשְׁחִינַן — מַיָּא אַרְעָא סְמִיכְתָּא, אִי לָא עָבֵיד מָקוֹם אַרְבָּעָה — קָא מְטַלְטֵל מִכַּרְמְלִית לְרִשׁוּת הַיָּחִיד.

אָמַר לֵיהּ רַב נַחְמָן לְרַבָּה בַּר אֲבוּהּ: וּלְרַב הוּנָא דְּאָמַר מוֹצִיא הֵימֶנָּה זִיז כָּל שֶׁהוּא וּמְמַלֵּא, זִימְנִין דְּלֵיכָּא עֲשָׂרָה, וְקָא מְטַלְטֵל מִכַּרְמְלִית לִרְשׁוּת הַיָּחִיד! אֲמַר לֵיהּ: גְּמִרִינַן דְּאֵין סְפִינָה מְהַלֶּכֶת בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה. וְהָא מוּרְשָׁא אִית לַהּ! אָמַר רַב סָפְרָא: גְּשׁוֹשֵׁי אָזְלִי קַמַּהּ.

אָמַר לֵיהּ רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק לְרַב חִיָּיא בַּר אָבִין: לְרַב חִסְדָּא וּלְרַבָּה בַּר רַב הוּנָא דְּאָמְרִי עוֹשֶׂה מָקוֹם אַרְבָּעָה וּמְמַלֵּא, שׁוֹפְכִין דִּידֵיהּ הֵיכִי שָׁדֵי לְהוּ? וְכִי תֵּימָא דְּשָׁדֵי לְהוּ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם — מְאִיסִי לֵיהּ. דְּשָׁדֵי לְהוּ אַדַּפְנָא דְּסְפִינָה. וְהָא אִיכָּא כֹּחוֹ! כֹּחוֹ בְּכַרְמְלִית לָא גָּזְרוּ.

וּמְנָא תֵּימְרָא? דְּתַנְיָא: סְפִינָה אֵין מְטַלְטְלִין לֹא מִתּוֹכָהּ לַיָּם וְלֹא מִן הַיָּם לְתוֹכָהּ,

דף קא.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עֲמוּקָה עֲשָׂרָה, וְאֵין גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה — מְטַלְטְלִין מִתּוֹכָהּ לַיָּם, אֲבָל לֹא מִן הַיָּם לְתוֹכָהּ. מַאי שְׁנָא מִן הַיָּם לְתוֹכָהּ דְּלָא — דְּקָא מְטַלְטְלִין מִכַּרְמְלִית לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, מִתּוֹכָהּ לַיָּם — נָמֵי קָמְטַלְטֵל מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לְכַרְמְלִית! אֶלָּא לָאו אַחוּדָּהּ. וּשְׁמַע מִינַּהּ כֹּחוֹ בְּכַרְמְלִית לָא גָּזְרוּ. שְׁמַע מִינַּהּ.

אָמַר רַב הוּנָא: הָנֵי בִּיצְיָאתָא דְּמֵישָׁן אֵין מְטַלְטְלִין בָּהֶן אֶלָּא בְּאַרְבַּע [אַמּוֹת]. וְלָא אָמַרַן אֶלָּא שֶׁאֵין בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה אַרְבָּעָה, אֲבָל יֵשׁ בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה אַרְבָּעָה — לֵית לַן בַּהּ. וְאִי מְלָנְהוּ קָנֵי וְאוּרְבָּנֵי — לֵית לַן בַּהּ.

מַתְקֵיף לַהּ רַב נַחְמָן, וְלֵימָא גּוּד אַחֵית מְחִיצָתָא! מִי לָא תַּנְיָא, רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נַעֲץ קָנֶה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבִרְאשׁוֹ טָרְסְקַל, וְזָרַק וְנָח עַל גַּבָּיו — חַיָּיב. אַלְמָא אָמְרִינַן גּוּד אַחֵית מְחִיצָתָא. הָכָא נָמֵי נֵימָא גּוּד אַחֵית מְחִיצָתָא!

מַתְקֵיף לַהּ רַב יוֹסֵף: וְלָא שְׁמִיעָא לְהוּ דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, וּמָטוּ בָּהּ מִשּׁוּם רַבִּי חִיָּיא, וְתָנֵי עָלַהּ: וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין. אֲמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: וְאַתְּ לָא תִּסְבְּרָא? וְהָתַנְיָא: עַמּוּד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גָּבוֹהַּ עֶשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה, וְאֵין בְּעִיקָּרוֹ אַרְבָּעָה, וְיֵשׁ בַּקָּצָר שֶׁלּוֹ שְׁלֹשָׁה, וְזָרַק וְנָח עַל גַּבָּיו — חַיָּיב. אַלְמָא אָמְרִינַן: גּוּד אַחֵית מְחִיצָתָא. הָכָא נָמֵי: גּוּד אַחֵית מְחִיצָתָא.
מִידֵּי אִירְיָא?! הָתָם הָוְיָא לַהּ מְחִיצָה שֶׁהַגְּדָיִים בּוֹקְעִין בָּהּ. הָכָא הָוְיָא לַהּ מְחִיצָה שֶׁאֵין הַגְּדָיִים בּוֹקְעִין בָּהּ. אָמַר לֵיהּ רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרַב אַחָא לְרַב אָשֵׁי: גַּבֵּי סְפִינָה נָמֵי, הָא אִיכָּא בְּקִיעַת דָּגִים! אָמַר לֵיהּ: בְּקִיעַת דָּגִים לֹא שְׁמָהּ בְּקִיעָה. וּמְנָא תֵּימְרָא? — דִּבְעָא מִינַּיהּ רַבִּי טַבְלָא מֵרַב: מְחִיצָה תְּלוּיָה מַהוּ שֶׁתַּתִּיר בְּחוּרְבָּהּ? וַאֲמַר לֵיהּ: אֵין מְחִיצָה תְּלוּיָה מַתֶּרֶת

דף קא:

אֶלָּא בְּמַיִם, קַל הוֹא שֶׁהַקִּילוּ חֲכָמִים בְּמַיִם. וְאַמַּאי, הָא אִיכָּא בְּקִיעַת דָּגִים? אֶלָּא שְׁמַע מִינַּהּ — בְּקִיעַת דָּגִים לֹא שְׁמָהּ בְּקִיעָה.
סְפִינוֹת קְשׁוּרוֹת כּוּ'. פְּשִׁיטָא! אָמַר רָבָא: לֹא נִצְרְכָה אֶלָּא לְהַתִּיר בִּיצִּית שֶׁבֵּינֵיהֶן.
אָמַר לֵיהּ רַב סָפְרָא: מֹשֶׁה, שַׁפִּיר קָאָמַרְתְּ?! "מְטַלְטְלִין מִזּוֹ לָזוֹ" תְּנַן! אֶלָּא אָמַר רַב סָפְרָא: לֹא נִצְרְכָה אֶלָּא לְעֶרֶב וּלְטַלְטֵל מִזּוֹ לָזוֹ, וְכִדְתַנְיָא: סְפִינוֹת קְשׁוּרוֹת זוֹ בָּזוֹ — מְעָרְבִין וּמְטַלְטְלִין מִזּוֹ לָזוֹ. נִפְסְקוּ — נֶאֱסְרוּ. חָזְרוּ וְנִקְשְׁרוּ, בֵּין שׁוֹגְגִין וּבֵין מְזִידִין בֵּין אֲנוּסִין בֵּין מוּטְעִין — חָזְרוּ לְהֶיתֵּרָן הָרִאשׁוֹן.
וְכֵן מַחְצָלוֹת הַפְּרוּסוֹת לִרְשׁוּת הָרַבִּים — מְעָרְבִין וּמְטַלְטְלִין מִזּוֹ לָזוֹ. נִגְלְלוּ — נֶאֱסְרוּ. חָזְרוּ וְנִפְרְשׁוּ, בֵּין שׁוֹגְגִין בֵּין מְזִידִין בֵּין אֲנוּסִין וּבֵין מוּטְעִין — חָזְרוּ לְהֶיתֵּרָן הָרִאשׁוֹן, שֶׁכָּל מְחִיצָה שֶׁנַּעֲשֵׂית בַּשַּׁבָּת, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד — שְׁמָהּ מְחִיצָה.
אִינִי?! וְהָאֲמַר רַב נַחְמָן: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא לִזְרוֹק, אֲבָל לְטַלְטֵל אָסוּר! כִּי אִיתְּמַר דְּרַב נַחְמָן — אַמְּזִיד אִיתְּמַר.
אָמַר שְׁמוּאֵל: וַאֲפִילּוּ קְשׁוּרוֹת בְּחוּט הַסַּרְבָּל. הֵיכִי דָּמֵי? אִי דְּיָכוֹל לְהַעֲמִידָן — פְּשִׁיטָא. אִי דְּאֵין יָכוֹל לְהַעֲמִידָן — אַמַּאי?
לְעוֹלָם דְּיָכוֹל לְהַעֲמִידָן. וּשְׁמוּאֵל לְאַפּוֹקֵי מִדְּנַפְשֵׁיהּ קָאָתֵי. דִּתְנַן: קְשָׁרָהּ בְּדָבָר הַמַּעֲמִידָהּ — מֻבְיָא לָהּ טוּמְאָה. בְּדָבָר שֶׁאֵין מַעֲמִידָהּ — אֵין מֻבְיָא לָהּ טוּמְאָה. וְאָמַר שְׁמוּאֵל: וְהוּא שֶׁקְּשׁוּרָה בְּשַׁלְשֶׁלֶת שֶׁל בַּרְזֶל.
לְעִנְיַן טוּמְאָה הוּא, דִּכְתִיב: "בַּחֲלַל חֶרֶב" — חֶרֶב הֲרֵי הוּא כְּחָלָל. (אין) אֲבָל לְעִנְיַן שַׁבָּת, כֵּיוָן דְּיָכוֹל לְהַעֲמִידָהּ, הֵיכֵר בְּעָלְמָא הוּא — אֲפִילּוּ בְּחוּט הַסַּרְבָּל.

דף קב.

מַתְנִי' הַזּוֹרֵק, וְנִזְכַּר מֵאַחַר שֶׁיָּצְתָה מִיָּדוֹ, קִלְטָהּ אַחֵר, קִלְטָהּ כֶּלֶב אוֹ שֶׁנִּשְׁרְפָה — פָּטוּר. זָרַק לַעֲשׂוֹת חַבּוּרָה, בֵּין בְּאָדָם וּבֵין בַּבְּהֵמָה, וְנִזְכַּר עַד שֶׁלֹּא נַעֲשֵׂית חַבּוּרָה — פָּטוּר. זֶה הַכְּלָל: כָּל חַיָּיבֵי חַטָּאוֹת — אֵינָן חַיָּיבִין עַד שֶׁתְּהֵא תְּחִלָּתָן וְסוֹפָן שְׁגָגָה. תְּחִלָּתָן שְׁגָגָה וְסוֹפָן זָדוֹן, תְּחִילָּתָן זָדוֹן וְסוֹפָן שְׁגָגָה — פְּטוּרִין, עַד שֶׁתְּהֵא תְּחִילָּתָן וְסוֹפָן שְׁגָגָה.

גְּמָ' הָא נָחָה — חַיָּיב? וַהֲלֹא נִזְכָּר, וּתְנַן: כָּל חַיָּיבֵי חַטָּאוֹת אֵינָן חַיָּיבִין עַד שֶׁתְּהֵא תְּחִלָּתָן וְסוֹפָן שְׁגָגָה?! אָמַר רַב כָּהֲנָא: סֵיפָא אָתְאָן לְלַכְתָּא וּמַתְנָא.

לַכְתָּא וּמַתְנָא אוֹגְדוֹ בְּיָדוֹ הוּא! כְּגוֹן שֶׁנִּתְכַּוְּונוּ לַעֲשׂוֹת חַבּוּרָה. הָא נָמֵי תְּנֵינָא: הַזּוֹרֵק לַעֲשׂוֹת חַבּוּרָה, בֵּין בָּאָדָם בֵּין בַּבְּהֵמָה, וְנִזְכַּר עַד שֶׁלֹּא נַעֲשֵׂית חַבּוּרָה — פָּטוּר! אֶלָּא אָמַר רָבָא: בְּמַעֲבִיר.

וְהָא "זֶה הַכְּלָל" דְּקָתָנֵי, אַזְרִיקָה קָתָנֵי. אֶלָּא אָמַר רָבָא, תַּרְתֵּי קָתָנֵי: הַזּוֹרֵק וְנִזְכַּר מֵאַחַר שֶׁיָּצְתָה מִיָּדוֹ, אִי נָמֵי לֹא נִזְכַּר וּקְלָטָהּ אַחֵר אוֹ קִלְטָהּ כֶּלֶב אוֹ שֶׁנִּשְׂרְפָה — פָּטוּר.

רַב אָשֵׁי אָמַר: חַסּוֹרֵי מְחַסְּרָא, וְהָכִי קָתָנֵי: הַזּוֹרֵק וְנִזְכַּר מֵאַחַר שֶׁיָּצְתָה מִיָּדוֹ, קִלְטָהּ אַחֵר אוֹ קִלְטָהּ כֶּלֶב אוֹ שֶׁנִּשְׂרְפָה — פָּטוּר. הָא נָחָה — חַיָּיב. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — שֶׁחָזַר וְשָׁכַח, אֲבָל לֹא חָזַר וְשָׁכַח — פָּטוּר, שֶׁכָּל חַיָּיבֵי חַטָּאוֹת אֵינָן חַיָּיבִין עַד שֶׁתְּהֵא תְּחִלָּתָן וְסוֹפָן שְׁגָגָה.

זֶה הַכְּלָל: כָּל חַיָּיבֵי חַטָּאוֹת כּוּ'. אִיתְּמַר: שְׁתֵּי אֲמוֹת בְּשׁוֹגֵג, שְׁתֵּי אֲמוֹת בְּמֵזִיד, שְׁתֵּי אֲמוֹת בְּשׁוֹגֵג — רַבָּה אָמַר: פָּטוּר. רָבָא אָמַר: חַיָּיב.

רַבָּה אָמַר פָּטוּר, אֲפִילּוּ לְרַבָּן גַּמְלִיאֵל דְּאָמַר אֵין יְדִיעָה לַחֲצִי שִׁיעוּר, הָתָם הוּא דְּכִי קָא גָּמַר שִׁיעוּרָא — בְּשׁוֹגֵג קָא גָּמַר, אֲבָל הָכָא דִּבְמֵזִיד — לָא.

וּבְמַאי? אִי בְּזוֹרֵק — שׁוֹגֵג הוּא! אֶלָּא בְּמַעֲבִיר.

רָבָא אָמַר חַיָּיב, וַאֲפִילּוּ לְרַבָּנַן דְּאָמְרִי יֵשׁ יְדִיעָה לַחֲצִי שִׁיעוּר, הָתָם הוּא דִּבְיָדוֹ, אֲבָל הָכָא דְּאֵין בְּיָדוֹ — לָא. וּבְמַאי? אִי בְּמַעֲבִיר — הֲרֵי בְּיָדוֹ! וְאֶלָּא בְּזוֹרֵק.

אָמַר רַבָּה: זָרַק וְנָחָה בְּפִי הַכֶּלֶב אוֹ בְּפִי הַכִּבְשָׁן — חַיָּיב. וְהָאָנַן תְּנַן: קִלְטָהּ אַחֵר אוֹ קִלְטָהּ הַכֶּלֶב אוֹ שֶׁנִּשְׂרְפָה — פָּטוּר! הָתָם דְּלָא מְכַוֵּין, הָכָא דְּקָא מְכַוֵּין.

אָמַר רַב בִּיבִי בַּר אַבָּיֵי, אַף אֲנַן נָמֵי תְּנֵינָא: יֵשׁ אוֹכֵל אֲכִילָה אַחַת וְחַיָּיב עָלֶיהָ אַרְבַּע חַטָּאוֹת וְאָשָׁם אֶחָד. הַטָּמֵא שֶׁאָכַל חֵלֶב, וְהוּא נוֹתָר מִן הַמּוּקְדָּשִׁין, בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים.

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אַף אִם הָיְתָה שַׁבָּת וְהוֹצִיאוֹ [בְּפִיו] — חַיָּיב. אָמְרוּ לוֹ: אֵינוֹ מִן הַשֵּׁם. וְאַמַּאי? הָא אֵין דֶּרֶךְ הוֹצָאָה בְּכָךְ! אֶלָּא: כֵּיוָן דְּקָא מְכַוֵּין — מַחְשַׁבְתּוֹ מְשַׁוָּיא לֵיהּ מָקוֹם.

הָכָא נָמֵי, כֵּיוָן דְּקָא מְכַוֵּין — מַחְשַׁבְתּוֹ מְשַׁוָּיא לֵיהּ מָקוֹם.

הדרן עלך הזורק

דף קב:

מַתְנִי׳ **הַבּוֹנֶה**, כַּמָּה יִבְנֶה וְיֵהֵא חַיָּיב? הַבּוֹנֶה כָּל שֶׁהוּא, וְהַמְסַתֵּת וְהַמַּכֶּה בַּפַּטִּישׁ וּבְמַעֲצָד, הַקּוֹדֵחַ כָּל שֶׁהוּא — חַיָּיב. זֶה הַכְּלָל: כָּל הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה, וּמְלַאכְתּוֹ מִתְקַיֶּמֶת בַּשַּׁבָּת — חַיָּיב. וְכֵן רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף הַמַּכֶּה בְּקוּרְנָס עַל הַסַּדָּן בִּשְׁעַת מְלָאכָה — חַיָּיב, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כִּמְתַקֵּן מְלָאכָה.

גְּמָ׳ כָּל שֶׁהוּא לְמַאי חָזְיָא? אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: שֶׁכֵּן עָנִי חוֹפֵר גּוּמָּא לְהַצְנִיעַ בָּהּ פְּרוּטוֹתָיו. דִּכְוָותַהּ גַּבֵּי מִשְׁכָּן, שֶׁכֵּן תּוֹפְרֵי יְרִיעוֹת חוֹפְרִין גּוּמָּא לְהַצְנִיעַ בָּהּ מַחֲטֵיהֶן. אַבָּיֵי אָמַר: כֵּיוָן דְּמִשַּׁתְּכִי לָא עָבְדִי הָכִי. אֶלָּא, שֶׁכֵּן עָנִי עוֹשֶׂה פִּיטְפּוּטֵי כִּירָה קְטַנָּה לִשְׁפּוֹת עָלֶיהָ קְדֵירָה קְטַנָּה. דִּכְוָותַהּ גַּבֵּי מִשְׁכָּן, מְבַשְּׁלֵי סַמָּנִין לִצְבּוֹעַ יְרִיעוֹת שֶׁחָסְרָה מְלַאכְתָּן, עוֹשִׂין פִּיטְפּוּטֵי כִּירָה קְטַנָּה לִשְׁפּוֹת עָלֶיהָ יוֹרָה קְטַנָּה.

רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב אָמַר: אֵין עֲנִיּוּת בִּמְקוֹם עֲשִׁירוּת. אֶלָּא, שֶׁכֵּן בַּעַל הַבַּיִת שֶׁיֵּשׁ לוֹ נֶקֶב בְּבֵירָתוֹ וְסוֹתְמוֹ, דִּכְוָותַהּ גַּבֵּי מִשְׁכָּן, שֶׁכֵּן קֶרֶשׁ שֶׁנִּפְלָה בּוֹ דַּרְנָא — מַטִּיחַ לְתוֹכָהּ אֲבָר וְסוֹתְמוֹ.

אָמַר שְׁמוּאֵל: הַמְצַדֵּד אֶת הָאֶבֶן — חַיָּיב. מֵיתִיבִי, אֶחָד נוֹתֵן אֶת הָאֶבֶן וְאֶחָד נוֹתֵן אֶת הַטִּיט — הַנּוֹתֵן אֶת הַטִּיט חַיָּיב!

וְלִיטַעְמָיךְ, אֵימָא סֵיפָא, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: וַאֲפִילּוּ הֶעֱלָה וְהִנִּיחַ עַל גַּבֵּי דִּימוֹס שֶׁל אֲבָנִים — חַיָּיב! אֶלָּא תִּלְתָא בְּנַיְינֵי הָווּ: תַּתָּא, מְצִיעָאָה, וְעִילָּאָה. תַּתָּא בָּעֵי צַדּוֹדֵי וְעַפְרָא. מְצִיעָא בָּעֵי נְמֵי טִינָא. עִילָּאָה בְּהַנָּחָה בְּעָלְמָא.

וְהַמְסַתֵּת. מְסַתֵּת מַשּׁוּם מַאי מְחַיַּיב? רַב אָמַר: מְשׁוּם בּוֹנֶה, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: מְשׁוּם מַכֶּה בַּפַּטִּישׁ. הָעוֹשֶׂה נֶקֶב בְּלוּל שֶׁל תַּרְנְגוֹלִים, רַב אָמַר: מְשׁוּם בּוֹנֶה, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: מְשׁוּם מַכֶּה בַּפַּטִּישׁ. עַיֵּיל שׁוּפְתָּא בְּקוֹפִינָא דְּמָרָא, רַב אָמַר: מְשׁוּם בּוֹנֶה, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: מְשׁוּם מַכֶּה בַּפַּטִּישׁ.

וּצְרִיכָא, דְּאִי אַשְׁמְעִינַן קַמַּיְיתָא — בְּהַהִיא קָאָמַר רַב, מְשׁוּם דְּדָרֵךְ בְּנָיָן בְּכָךְ. אֲבָל עוֹשֶׂה נֶקֶב בְּלוּל שֶׁל תַּרְנְגוֹלִים, דְּאֵין דֶּרֶךְ בְּנָיָן בְּכָךְ — אֵימָא מוֹדֶה לֵיהּ לִשְׁמוּאֵל. וְאִי אַשְׁמְעִינַן בְּהָא — בְּהָא קָאָמַר רַב, מְשׁוּם דְּדָמֵי לְבִנְיָן, דְּעַבְדֵיהּ לְאַוּירָא,

אֲבָל שׁוּפְתָּא בְּקוֹפִינָא דְּמָרָא דְּאֵין דֶּרֶךְ בְּנָיָן בְּכָךְ — אֵימָא מוֹדֶה לֵיהּ לִשְׁמוּאֵל. וְאִי אַשְׁמְעִינַן בְּהָא, בְּהָא קָאָמַר שְׁמוּאֵל, אֲבָל בְּהָנָךְ תַּרְתֵּי — אֵימָא מוֹדֶה לֵיהּ לְרַב, צְרִיכָא. בָּעָא מִינֵּיהּ רַב נָתָן בַּר אוֹשַׁעְיָא מֵרַבִּי יוֹחָנָן: מִסְתֵּת מִשּׁוּם מַאי מִיחַיַּיב? אַחְוֵי לֵיהּ בִּידֵיהּ מִשּׁוּם מַכֶּה בַּפַּטִּישׁ. וְהָאָנָן תְּנַן: הַמִּסְתֵּת וְהַמַּכֶּה בַּפַּטִּישׁ! אֵימָא: הַמִּסְתֵּת הַמַּכֶּה בַּפַּטִּישׁ. תָּא שְׁמַע:

דף קג.

הַקּוֹדֵחַ כָּל שֶׁהוּא — חַיָּיב. בִּשְׁלָמָא לְרַב — מֵיחְזֵי כְּמַאן דְּחַר חוֹרְתָא לְבִנְיָינָא, אֶלָּא לִשְׁמוּאֵל — לָאו גְּמַר מְלָאכְתָּה הוּא! הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — דְּבַזְעֵיהּ בְּרַמְצָא דְּפַרְזְלָא וְשַׁבְקֵיהּ בְּגַוֵּויהּ, דְּהַיְינוּ גְּמַר מְלָאכְתָּה.

זֶה הַכְּלָל. "זֶה הַכְּלָל" לְאֵתוּיֵי מַאי? לְאֵתוּיֵי דְּחַק קְפִיזָא בְּקַבָּא.

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הַמַּכֶּה בְּקוּרְנָס עַל הַסַּדָּן כּוּ'. מַאי קָעָבֵיד? רַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: מִפְּנֵי שֶׁמְּאַמֵּן אֶת יָדוֹ. קְשׁוּ בָּהּ בְּנֵי רַחֲבָה: אֶלָּא מֵעַתָּה, חֲזָא אוּמָנוּתָא בְּשַׁבְּתָא וּגְמַר, הָכִי נָמֵי דְּמִיחַיַּיב? אֶלָּא אַבָּיֵי וְרָבָא דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: שֶׁכֵּן מְרַדְּדֵי טַסֵּי מִשְׁכָּן עוֹשִׂין כֵּן. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף הַמַּכֶּה בְּקוּרְנָס עַל הַסַּדָּן בְּשִׁעַת מְלָאכָה — חַיָּיב, שֶׁכֵּן מְרַדְּדֵי טַסֵּי מִשְׁכָּן עוֹשִׂין כֵּן.

מַתְנִי' הַחוֹרֵשׁ כָּל שֶׁהוּא, הַמְנַכֵּשׁ וְהַמְקָרְסֵם וְהַמְזָרֵד כָּל שֶׁהוּא — חַיָּיב. הַמְלַקֵּט עֲצִים, אִם לְתַקֵּן — כָּל שֶׁהֵן, אִם לְהֶיסֵּק — כְּדֵי לְבַשֵּׁל בֵּיצָה קַלָּה. הַמְלַקֵּט עֲשָׂבִים, אִם לְתַקֵּן — כָּל שֶׁהוּא, אִם לִבְהֵמָה — כִּמְלֹא פִּי הַגְּדִי.

גְּמָ' לְמַאי חֲזִיז? חֲזִיז לְבִיזְרָא דְּקָרָא. דִּכְוותַהּ גַּבֵּי מִשְׁכָּן, שֶׁכֵּן רָאוּי לְקֶלַח אֶחָד שֶׁל סְמָנִין. הַמְנַכֵּשׁ וְהַמְקָרְסֵם וְהַמְזָרֵד. תָּנוּ רַבָּנָן: הַתּוֹלֵשׁ עוֹלְשִׁין וְהַמְזָרֵד זְרָדִים, אִם לַאֲכִילָה — כִּגְרוֹגֶרֶת. אִם לִבְהֵמָה — כִּמְלֹא פִּי הַגְּדִי. אִם לְהֶיסֵּק — כְּדֵי לְבַשֵּׁל בֵּיצָה קַלָּה. אִם לְיַיפּוֹת אֶת הַקַּרְקַע — כָּל שֶׁהֵן.

אַטּוּ כּוּלְּהוּ לָא לְיַיפּוֹת אֶת הַקַּרְקַע נִינְהוּ? רַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: בַּאֲגַם שָׁנוּ. אַבָּיֵי אָמַר: אֲפִילּוּ תֵּימָא בְּשָׂדֶה דְּלָאו אֲגַם, וּכְגוֹן דְּלָא קָמִיכַּוִּין. וְהָא אַבָּיֵי וְרָבָא דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּ"פְּסִיק רֵישֵׁיהּ וְלָא יָמוּת"! לָא צְרִיכָא, דְּקָעָבֵיד בְּאַרְעָא דְּחַבְרֵיהּ.

מַתְנִי' הַכּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, בֵּין בִּימִינוֹ בֵּין בִּשְׂמֹאלוֹ, בֵּין מִשָּׁם אֶחָד בֵּין מִשְּׁנֵי שֵׁמוֹת בֵּין מִשְּׁתֵּי סַמָּנִיּוֹת, בְּכָל לָשׁוֹן — חַיָּיב. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: לֹא חִיְּיבוּ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת אֶלָּא מִשּׁוּם רוֹשֵׁם, שֶׁכָּךְ כּוֹתְבִין עַל קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן לֵידַע אֵיזוֹ בֶּן זוּגוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מָצִינוּ שֵׁם קָטָן מִשֵּׁם גָּדוֹל — "שֵׁם" מִשְּׁמְעוֹן וּמִשְּׁמוּאֵל, "נַח" מִנָּחוֹר, "דָּן" מִדְּנִיאֵל, "גָּד" מִגַּדִּיאֵל.

גְּמָ׳ בִּשְׁלָמָא אַיְמִין לִיחַיֵּיב מִשּׁוּם דְּדֶרֶךְ כְּתִיבָה בְּכָךְ, אֶלָּא אַשְׂמֹאל אַמַּאי? הָא אֵין דֶּרֶךְ כְּתִיבָה בְּכָךְ! אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: בְּאַסְטֵר יָד שָׂנוּ. וְתֶהֱוֵי שְׂמֹאל דִּידֵיהּ כְּיָמִין דְּכוּלֵּי עָלְמָא, וְאַשְׂמֹאל לִיחַיֵּיב, אַיְמִין לָא לִיחַיֵּיב! אֶלָּא אָמַר אַבָּיֵי: בְּשׁוֹלֵט בִּשְׂתֵּי יָדָיו.

רַב יַעֲקֹב בְּרֵהּ דְּבַת יַעֲקֹב אָמַר: הָא מַנִּי — רַבִּי יוֹסֵי הִיא, דְּאָמַר לֹא חִיְּבוּ שְׂתֵּי אוֹתִיּוֹת אֶלָּא מִשּׁוּם רוֹשֶׁם. וְהָא מִדְּסָיְפָא רַבִּי יוֹסֵי הִיא, רֵישָׁא לָאו רַבִּי יוֹסֵי! כּוּלָּהּ רַבִּי יוֹסֵי הִיא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָצִינוּ. אֶלָּא רַבִּי יְהוּדָה שְׂתֵּי אוֹתִיּוֹת וְהֵן שְׁנֵי שֵׁמוֹת הוּא דְּמְחַיֵּיב, שְׂתֵּי אוֹתִיּוֹת וְהֵן שֵׁם אֶחָד — לָא מְחַיֵּיב?

וְהָתַנְיָא: ״וְעָשָׂה״ — אַחַת. יָכוֹל עַד שֶׁיְּכְתוֹב כָּל הַשֵּׁם, וְעַד שֶׁיְּאָרוֹג כָּל הַבֶּגֶד, וְעַד שֶׁיַּעֲשֶׂה כָּל הַנְּפָה — תַּלְמוּד לוֹמַר: ״מֵאַחַת״.

אִי ״מֵאַחַת״, יָכוֹל אֲפִילּוּ לֹא כָתַב אֶלָּא אוֹת אַחַת, וְלֹא אָרַג אֶלָּא חוּט אֶחָד, וְלֹא עָשָׂה אֶלָּא בַּיִת אֶחָד בַּנְּפָה,

דף קג:

תַּלְמוּד לוֹמַר: ״אַחַת״. הָא כֵּיצַד, אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיְּכְתוֹב שֵׁם קָטָן מִשֵּׁם גָּדוֹל — ״שֵׁם״ מִשְׁמְעוֹן וּמִשְׁמוּאֵל, ״נַח״ מִנָּחוֹר, ״דָּן״ מִדָּנִיֵּאל, ״גָּד״ מִגַּדִּיאֵל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲפִילּוּ לֹא כָתַב אֶלָּא שְׂתֵּי אוֹתִיּוֹת וְהֵן שֵׁם אֶחָד — חַיָּיב, כְּגוֹן: ״שֵׁשׁ״ ״תֵּת״, ״רָר״, ״גַּג״, ״חָח״.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וְכִי מִשּׁוּם כּוֹתֵב הוּא חַיָּיב?! וַהֲלֹא אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא מִשּׁוּם רוֹשֵׁם, שֶׁכֵּן רוֹשְׁמִין עַל קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן לֵידַע אֵיזוֹ הִיא בֶּן זוּגוֹ. לְפִיכָךְ, שָׂרַט שְׂרִיטָה אַחַת עַל שְׁנֵי נְסָרִין, אוֹ שְׂתֵּי שְׂרִיטוֹת עַל נָסָר אֶחָד — חַיָּיב.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: ״וְעָשָׂה אַחַת״, יָכוֹל עַד שֶׁיְּכְתוֹב אֶת כָּל הַשֵּׁם, עַד שֶׁיְּאָרוֹג כָּל הַבֶּגֶד, עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה אֶת כָּל הַנְּפָה — תַּלְמוּד לוֹמַר: ״מֵאַחַת״. אִי ״מֵאַחַת״, יָכוֹל אֲפִילּוּ לֹא כָתַב אֶלָּא אוֹת אַחַת, וַאֲפִילּוּ לֹא אָרַג אֶלָּא חוּט אֶחָד, וַאֲפִילּוּ לֹא עָשָׂה אֶלָּא בַּיִת אֶחָד בַּנְּפָה — תַּלְמוּד לוֹמַר: ״אַחַת״. הָא כֵּיצַד? אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה מְלָאכָה שֶׁכֵּיוֹצֵא בָּהּ מִתְקַיֶּימֶת.

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: ״וְעָשָׂה אַחַת״ ״וְעָשָׂה הֲנָפָה״, פְּעָמִים שֶׁחַיָּיב אַחַת עַל כּוּלָּן, וּפְעָמִים שֶׁחַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

קָתָנֵי מִיהָא: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֲפִילּוּ לֹא כָתַב אֶלָּא שְׂתֵּי אוֹתִיּוֹת וְהֵן שֵׁם אֶחָד — חַיָּיב. לָא קַשְׁיָא: הָא דִּידֵיהּ, הָא דְּרַבֵּיהּ. דְּתַנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבָּן גַּמְלִיאֵל: אֲפִילּוּ לֹא כָתַב אֶלָּא שְׂתֵּי אוֹתִיּוֹת וְהֵן שֵׁם אֶחָד — חַיָּיב, כְּגוֹן ״שֵׁשׁ״, ״תֵּת״, ״רָר״, ״גַּג״, ״חָח״.

רַבִּי שִׁמְעוֹן הַיְינוּ תַּנָּא קַמָּא? וְכִי תֵּימָא אָלֶ"ף דַּ"אֲאַזֶּרְךָ" אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ, דְּתַנָּא קַמָּא סָבַר אָלֶ"ף אָלֶ"ף דַּ"אֲאַזֶּרְךָ" לָא מִיחַיַּיב, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן סָבַר כֵּיוָן דְּאִיתֵיהּ בִּגְלָטוֹרֵי בְּעָלְמָא — חַיַּיב, לְמֵימְרָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן לְחוּמְרָא?

וְהָתַנְיָא: הַקּוֹדֵחַ כָּל שֶׁהוּא חַיָּיב, הַמְגָרֵר כָּל שֶׁהוּא, הַמְעַבֵּד כָּל שֶׁהוּא, הַצָּר בִּכְלִי צוּרָה כָּל שֶׁהוּא. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: עַד שֶׁיְּקַדֵּחַ אֶת כּוּלּוֹ, עַד שֶׁיְּגָרוֹר אֶת כּוּלּוֹ, עַד שֶׁיְּעַבֵּד אֶת כּוּלּוֹ, עַד שֶׁיְּצַוֵּר כּוּלּוֹ.

אֶלָּא, רַבִּי שִׁמְעוֹן הָא אָתָא לְאַשְׁמוֹעִינַן, עַד שֶׁיִּכְתּוֹב אֶת הַשֵּׁם כּוּלּוֹ. וּמִי מָצֵית אָמַרְתְּ הָכִי? וְהָתַנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: "וְעָשָׂה אַחַת", יָכוֹל עַד שֶׁיִּכְתּוֹב אֶת הַשֵּׁם כּוּלּוֹ — תַּלְמוּד לוֹמַר: "מֵאַחַת"! תָּרֵיץ וְאֵימָא הָכִי: יָכוֹל עַד שֶׁיִּכְתּוֹב אֶת הַפָּסוּק כּוּלּוֹ — תַּלְמוּד לוֹמַר: "מֵאַחַת".

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: "וְעָשָׂה אַחַת" "וְעָשָׂה הֵנָּה" — פְּעָמִים שֶׁחַיָּיב אַחַת עַל כּוּלָּן, וּפְעָמִים שֶׁחַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא: מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי "אַחַת" "מֵאַחַת", "הֵנָּה" "מֵהֵנָּה", אַחַת שֶׁהִיא "הֵנָּה", וְ"הֵנָּה" שֶׁהִיא אַחַת.

"אַחַת" — "שִׁמְעוֹן", "מֵאַחַת" — "שֵׁם" מ"שִׁמְעוֹן". "הֵנָּה" — אָבוֹת, "מֵהֵנָּה" — תּוֹלָדוֹת. אַחַת שֶׁהִיא הֵנָּה — זְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת. הֵנָּה שֶׁהִיא אַחַת — שִׁגְגַת שַׁבָּת וּזְדוֹן מְלָאכוֹת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מָצִינוּ שֵׁם קָטָן מִשֵּׁם גָּדוֹל. מִי דָּמֵי? מֵ"ם דְּ"שֵׁם" סָתוּם, מֵ"ם דְּ"שִׁמְעוֹן" פָּתוּחַ! אָמַר רַב חִסְדָּא: זֹאת אוֹמֶרֶת סָתוּם וַעֲשָׂאוֹ פָּתוּחַ — כָּשֵׁר.

מֵיתִיבִי: "וּכְתַבְתָּם" — שֶׁתְּהֵא כְּתִיבָה תַּמָּה, שֶׁלֹּא יִכְתּוֹב אֵלְפִּין עַיְינִין, עַיְינִין אֵלְפִּין. בֵּיתִין כָּפִין, כָּפִין בֵּיתִין. גַּמִּין צָדִין, צָדִין גַּמִּין. דָּלְתִין רֵישִׁין, רֵישִׁין דָּלְתִין. הֵיהִין חֵיתִין, חֵיתִין הֵיהִין. וָוִין יוֹדִין, יוֹדִין וָוִין. זַיְינִין נוּנִין, נוּנִין זַיְינִין. טֵיתִין פֵּיפִין, פֵּיפִין טֵיתִין.

כְּפוּפִין פְּשׁוּטִין, פְּשׁוּטִין כְּפוּפִין. מֵימִין סָמְכִין, סָמְכִין מֵימִין. סְתוּמִין פְּתוּחִין, פְּתוּחִין סְתוּמִין. פָּרָשָׁה פְּתוּחָה לֹא יַעֲשֶׂנָּה סְתוּמָה, סְתוּמָה לֹא יַעֲשֶׂנָּה פְּתוּחָה. כְּתָבָהּ כְּשֵׁירָה, אוֹ שֶׁכָּתַב אֶת הַשִּׁירָה כַּיּוֹצֵא בָהּ, אוֹ שֶׁכָּתַב שֶׁלֹּא בְּדִיוֹ, אוֹ שֶׁכָּתַב אֶת הָאַזְכָּרוֹת בְּזָהָב — הֲרֵי אֵלּוּ יִגָּנְזוּ.

הוּא דְּאָמַר כִּי הַאי תַּנָּא, דְּתַנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה אוֹמֵר: נֶאֱמַר בַּשֵּׁנִי "וְנִסְכֵּיהֶם". בַּשִּׁשִּׁי "וְנִסְכֵּיהָ", בַּשְּׁבִיעִי "כְּמִשְׁפָּטָם", הֲרֵי מ"ם יו"ד מ"ם — "מַיִם", מִכָּאן רֶמֶז לְנִיסּוּךְ מַיִם מִן הַתּוֹרָה.

וּמִדְּפָתוּחַ וַעֲשָׂאוֹ סָתוּם — כָּשֵׁר, סָתוּם נָמֵי סָתוּם וַעֲשָׂאוֹ פָּתוּחַ — כָּשֵׁר.

מִי דָּמֵי? פָּתוּחַ וַעֲשָׂאוֹ סָתוּם —

דף קד.

עַלּוּיֵי קָא מְעַלֵּי לֵיהּ, דְּאָמַר רַב חִסְדָּא: מֵ״ם וְסָמֶ״ךְ שֶׁבַּלּוּחוֹת בְּנֵס הָיוּ עוֹמְדִין. אֶלָּא סָתוּם וַעֲשָׂאוֹ פָּתוּחַ — גָּרוֹעֵי קָא מְגָרַע לֵיהּ, דְּאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה, וְאִיתֵּימָא רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא: מַנְצְפַךְ צוֹפִים אֲמָרוּם.

וְתִיסְבְּרָא?! וְהָכְתִיב: ״אֵלֶּה הַמִּצְוֹת״ — שֶׁאֵין הַנָּבִיא רַשַּׁאי לְחַדֵּשׁ דָּבָר מֵעַתָּה! אֶלָּא מִיהָוָה הָוֵאי, מִידָּע לָא הֲוָה יָדְעִין הֵי בְּאֶמְצַע תֵּיבָה הֵי בְּסוֹף תֵּיבָה, וַאֲתוֹ צוֹפִים תַּקְּנִינְהוּ. וְאַכַּתִּי ״אֵלֶּה הַמִּצְוֹת״ — שֶׁאֵין הַנָּבִיא רַשַּׁאי לְחַדֵּשׁ דָּבָר מֵעַתָּה! אֶלָּא, שִׁכְחוּם וְחָזְרוּ וְיִסְּדוּם.

גּוּפָא, אָמַר רַב חִסְדָּא: מֵ״ם וְסָמֶ״ךְ שֶׁבַּלּוּחוֹת בְּנֵס הָיוּ עוֹמְדִין. וְאָמַר רַב חִסְדָּא: כְּתָב שֶׁבַּלּוּחוֹת נִקְרָא מִבִּפְנִים וְנִקְרָא מִבַּחוּץ, כְּגוֹן: ״נְבוּב״ — ״בובן״, ״רַהַב״ — ״בָּהָר״, ״סָרוּ״ — ״ורס״.

אָמְרִי לֵיהּ רַבָּנַן לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: אָתוֹ דַּרְדְּקֵי הָאִידָּנָא לְבֵי מִדְרְשָׁא וַאֲמַרוּ מִילֵּי דַּאֲפִילּוּ בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן לָא אִיתְּמַר כְּווֹתַיְיהוּ: אָלֶ״ף בֵּי״ת — אֲלַף בִּינָה. גִּימֶ״ל דָּלֶ״ת — גְּמוֹל דַּלִּים. מַאי טַעְמָא פְּשׁוּטָה כַּרְעֵיהּ דְּגִימֶ״ל לְגַבֵּי דָּלֶ״ת — שֶׁכֵּן דַּרְכּוֹ שֶׁל גּוֹמֵל חֲסָדִים לָרוּץ אַחַר דַּלִּים. וּמַאי טַעְמָא פְּשׁוּטָה כַּרְעֵיהּ דְּדָלֶ״ת לְגַבֵּי גִּימֶ״ל — דְּלַיְמְצַיהּ לֵיהּ נַפְשֵׁיהּ. וּמַאי טַעְמָא מְהַדַּר אַפֵּיהּ דְּדָלֶ״ת מִגִּימֶ״ל — דְּלִיתֵּן לֵיהּ בְּצִינְעָה, כִּי הֵיכִי דְּלָא לֵיכְסְיף מִינֵּיהּ.

ה״ו — זֶה שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. ז״ח ט״י כ״ל — וְאִם אַתָּה עוֹשֶׂה כֵּן, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זָן אוֹתְךָ, וְחָן אוֹתְךָ, וּמֵטִיב לְךָ, וְנוֹתֵן לְךָ יְרוּשָּׁה, וְקוֹשֵׁר לְךָ כֶּתֶר לָעוֹלָם הַבָּא. מֵ״ם פְּתוּחָה, מֵ״ם סְתוּמָה — מַאֲמָר פָּתוּחַ, מַאֲמָר סָתוּם. נוּ״ן כְּפוּפָה, נוּ״ן פְּשׁוּטָה — נֶאֱמָן כָּפוּף, נֶאֱמָן פָּשׁוּט.

ס״ע — סְמוֹךְ עֲנִיִּים. לִישָׁנָא אַחֲרִינָא: סִימָנִין עֲשֵׂה בַּתּוֹרָה וּקְנֵה אוֹתָהּ. פִּ׳ כְּפוּפָה, פִּ׳ פְּשׁוּטָה — פֶּה פָּתוּחַ, פֶּה סָתוּם. צָדֵי״ כְּפוּפָה וְצָדֵי״ פְּשׁוּטָה — צַדִּיק כָּפוּף, צַדִּיק פָּשׁוּט. הַיְינוּ: נֶאֱמָן כָּפוּף, נֶאֱמָן פָּשׁוּט! הוֹסִיף לְךָ הַכָּתוּב כְּפִיפָה עַל כְּפִיפָתוֹ, מִכָּאן שֶׁנִּתְנָה הַתּוֹרָה בְּמָנוֹד רֹאשׁ.

קו״ף — קָדוֹשׁ. רֵי״שׁ — רָשָׁע. מַאי טַעְמָא מְהַדַּר אַפֵּיהּ דְּקו״ף מֵרֵי״שׁ — אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אֵין אֲנִי יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בָּרָשָׁע. וּמַאי טַעְמָא מְהַדַּר תָּגֵיהּ דְּקו״ף לְגַבֵּי רֵי״שׁ — אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אִם חוֹזֵר בּוֹ אֲנִי קוֹשֵׁר לוֹ כֶּתֶר כְּמוֹתִי. וּמַאי טַעְמָא כַּרְעֵיהּ דְּקו״ף תַּלְיָא — דְּאִי הָדַר בֵּיהּ, לֵיעַיֵּיל.

וְלֵיעוּל בְּהָךְ! מְסַיֵּיע לֵיהּ לְרֵישׁ לָקִישׁ, דְּאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: מַאי דִּכְתִיב ״אִם לַלֵּצִים הוּא יָלִיץ וְלַעֲנָוִים יִתֵּן חֵן״? בָּא לִיטַמֵּא — פּוֹתְחִין לוֹ, בָּא לִיטָּהֵר — מְסַיְּעִים אוֹתוֹ.

שִׁיִּין — שֶׁקֶר. תְּיֵיו — אֱמֶת. מַאי טַעְמָא שֶׁקֶר מְקָרְבָן מִילֵּיהּ, אֱמֶת מְרַחֲקָא מִילֵּיהּ? — שִׁיקְרָא שְׁכִיחַ, קוּשְׁטָא לָא שְׁכִיחַ. וּמַאי טַעְמָא שִׁיקְרָא אַחֲדָא כַּרְעֵיהּ קָאֵי, וְאֱמֶת מְלַבַּן לַבּוֹנֵי — קוּשְׁטָא קָאֵי, שִׁיקְרָא לָא קָאֵי.

א״ת ב״ש: — אוֹתִי תִּעֵב אֶתְאַוֶּה לוֹ ב״ש בִּי לֹא חָשַׁק, שְׁמִי יָחוּל עָלָיו? ג״ר — גּוּפוֹ טִימֵּא, אֲרַחֵם עָלָיו ד״ק דַּלְתוֹתַי נָעַל, קַרְנָיו לֹא אֲגַדֵּעַ? עַד כָּאן מִדַּת רְשָׁעִים,

אֲבָל מִדַּת צַדִּיקִים: א״ת ב״ש — אִם אַתָּה בוֹשׁ. ג״ר ד״ק — אִם אַתָּה עוֹשֶׂה כֵּן, גּוּר בְּדוֹק.

ה״ץ ו״ף — חֲצִיצָה הָוֵי בֵּינְךָ לַאֲף. ז״ע ח״ס ט״ן — וְאֵין אַתָּה מִזְדָּעְזָע מִן הַשָּׂטָן. י״ם כ״ל — אָמַר [שַׁר שֶׁל] גֵּיהִנֹּם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, לַיִּם כֹּל.

אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אח״ס בט״ע ג״ף — אֲנִי חָס עֲלֵיהֶם מִפְּנֵי שֶׁבָּעֲטוּ בְּגִיף: דכ״ץ — דַּכִּים הֵם, כְּנִים הֵם, צַדִּיקִים הֵם. הל״ק — אֵין לְךָ חֵלֶק בָּהֶן. ומרז״ן ש״ת — אָמַר גֵּיהִנֹּם לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מָרִי, זַנֵּינִי מִזִּרְעוֹ שֶׁל שֵׁת.

אָמַר לוֹ: א״ל ב״ם ג״ן ד״ס — לְהֵיכָן אוֹלִיכֵן, לְגַן הֲדַס. ה״ע ו״ף — אָמַר גֵּיהִנֹּם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עָיֵף אָנֹכִי. ז״ץ ח״ק — הַלְּלוּ זַרְעוֹ שֶׁל יִצְחָק. ט״ר י״ש כ״ת — טֹר יֵשׁ לִי כִּיתּוֹת כִּיתּוֹת שֶׁל אוּמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁאֲנִי נוֹתֵן לְךָ.

דף קד:

מַתְנִי׳ הַכּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת בְּהֶעְלֵם אֶחָד — חַיָּיב. כָּתַב בִּדְיוֹ בְּסַם בְּסִיקְרָא בְּקוֹמוֹס וּבְקַנְקַנְתּוֹם וּבְכָל דָּבָר שֶׁהוּא רוֹשֵׁם. עַל שְׁנֵי כּוֹתְלֵי זָוִיוֹת וְעַל שְׁנֵי לוּחֵי פִּינְקָס וְהֵן נֶהֱגִין זֶה עִם זֶה — חַיָּיב. הַכּוֹתֵב עַל בְּשָׂרוֹ — חַיָּיב. הַמְסָרֵט עַל בְּשָׂרוֹ — רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּיב חַטָּאת וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין.

כָּתַב בְּמַשְׁקִין בְּמֵי פֵּירוֹת, בַּאֲבָק דְּרָכִים בַּסּוֹפְרִים וּבְכָל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְקַיֵּים — פָּטוּר. לְאַחַר יָדוֹ בְּרַגְלוֹ בְּפִיו וּבְמַרְפְּקוֹ, כָּתַב אוֹת אַחַת סָמוּךְ לַכְּתָב, וּכְתָב עַל גַּבֵּי כְּתָב, נִתְכַּוֵּון לִכְתּוֹב חֵי״ת וְכָתַב שְׁתֵּי זַיְינִין, אַחַת בָּאָרֶץ וְאַחַת בַּקּוֹרָה, כָּתַב עַל שְׁנֵי כּוֹתְלֵי הַבַּיִת, עַל שְׁנֵי דַּפֵּי פִּנְקָס וְאֵין נֶהֱגִין זֶה עִם זֶה — פָּטוּר. כָּתַב אוֹת אַחַת נוֹטָרִיקוֹן — רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן בְּתֵירָא מְחַיֵּיב וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין.

גְּמָ׳ דְּיוֹ — דְּיוֹתָא. סַם — סַמָּא. סִקְרָא — אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה: סִקְרָתָא שְׁמָהּ. קוֹמוֹס — קוֹמָא. קַנְקַנְתּוֹם — אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר שְׁמוּאֵל: חַרְתָּא דְּאוּשְׁכָּפֵי.

וּבְכָל דָּבָר שֶׁהוּא רוֹשֵׁם. לְאֵתוֹיֵי מַאי? לְאֵתוֹיֵי הָא דְּתָנֵי רַבִּי חֲנַנְיָא: כְּתָבוֹ בְּמֵי טַרְיָא וְאַפְצָא — כָּשֵׁר. תָּנֵי רַבִּי חִיָּיא: כְּתָבוֹ בַּאֲבָר בִּשְׁחוֹר וּבְשִׁיחוֹר — כָּשֵׁר.

הַמְסָרֵט עַל בְּשָׂרוֹ. תַּנְיָא, אָמַר לָהֶן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לַחֲכָמִים: וַהֲלֹא בֶּן סָטָדָא הוֹצִיא כְּשָׁפִים מִמִּצְרַיִם בְּסִרְיָטָה שֶׁעַל בְּשָׂרוֹ? אָמְרוּ לוֹ: שׁוֹטֶה הָיָה, וְאֵין מְבִיאִין רְאָיָה מִן הַשּׁוֹטִים.

"בֶּן סָטָדָא"? בֶּן פַּנְדִּירָא הוּא! אָמַר רַב חִסְדָּא: בַּעַל "סָטָדָא", בּוֹעֵל "פַּנְדִּירָא". בַּעַל פַּפּוּס בֶּן יְהוּדָה הוּא? אֶלָּא אִמּוֹ "סָטָדָא". אִמּוֹ מִרְיָם מְגַדְּלָא שְׂעַר נְשַׁיָּא הֲוַאי? אֶלָּא כְּדְאָמְרִי בְּפוּמְבְּדִיתָא: סְטָת דְּא מְבַעְלַהּ.

כְּתַב אוֹת אַחַת סָמוּךְ לַכְּתָב. מַאן תַּנָּא? אָמַר רָבָא בַּר רַב הוּנָא: דְּלָא כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּאִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הָאָמַר: אַחַת עַל הָאָרִיג — חַיָּיב.

כְּתָב עַל גַּבֵּי כְּתָב. מַאן תַּנָּא? אָמַר רַב חִסְדָּא: דְּלָא כְּרַבִּי יְהוּדָה. דְּתַנְיָא: הָרֵי שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִכְתּוֹב אֶת הַשֵּׁם, וְנִתְכַּוֵּין לִכְתּוֹב "יְהוּדָה", וְטָעָה וְלֹא הֵטִיל בּוֹ דָּלֶת — מַעֲבִיר עָלָיו קוֹלְמוֹס וּמְקַדְּשׁוֹ, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין הַשֵּׁם מִן הַמּוּבְחָר.

תָּנָא: כָּתַב אוֹת אַחַת וְהִשְׁלִימָהּ לְסֵפֶר, אָרַג חוּט אֶחָד וְהִשְׁלִימוֹ לְבֶגֶד — חַיָּיב. מַאן תַּנָּא? אָמַר רָבָא בַּר רַב הוּנָא: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא, דְּאָמַר אַחַת עַל הָאָרִיג — חַיָּיב. רַב אָשֵׁי אָמַר: אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבָּנָן, לְהַשְׁלִים שָׁאנֵי.

אָמַר רַבִּי אַמֵּי: כָּתַב אוֹת אַחַת בִּטְבֶרְיָא וְאַחַת בְּצִיפּוֹרִי — חַיָּיב, כְּתִיבָה הִיא, אֶלָּא שֶׁמְּחוּסָּר קְרִיבָה. וְהָתְנַן: כָּתַב עַל שְׁנֵי כּוֹתְלֵי הַבַּיִת וְעַל שְׁנֵי דַּפֵּי פִּנְקָס וְאֵין נָהֳגִין זֶה עִם זֶה — פָּטוּר! הָתָם מְחוּסָּר מַעֲשֶׂה דְּקְרִיבָה, הָכָא לֵית מְחוּסָּר מַעֲשֶׂה דְּקְרִיבָה.

תָּנָא: הִגִּיהַּ אוֹת אַחַת — חַיָּיב. הַשְׁתָּא כָּתַב אוֹת אַחַת — פָּטוּר, הִגִּיהַּ אוֹת אַחַת חַיָּיב?! אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — כְּגוֹן שֶׁנִּטְּלוֹ לְגַגּוֹ שֶׁל חֵי"ת וַעֲשָׂאוֹ שְׁנֵי זַיְינִין. רָבָא אָמַר: כְּגוֹן שֶׁנִּטְּלוֹ לְתָגּוֹ שֶׁל דָּל"ת וַעֲשָׂאוֹ רֵי"ש.

תָּנָא: נִתְכַּוֵּין לִכְתּוֹב אוֹת אַחַת

דף קה.

וְעָלוּ בְיָדוֹ שְׁתַּיִם — חַיָּיב. וְהָתְנַן פָּטוּר! לָא קַשְׁיָא: הָא דְּבָעֵי זַיּוֹנֵי, הָא דְּלָא בָּעֵי זַיּוֹנֵי.

כְּתַב אוֹת אַחַת נוֹטָרִיקוֹן, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן בְּתִירָה מְחַיֵּיב וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסֵי בֶּן זִמְרָא: מְנַיִן לְלָשׁוֹן נוֹטָרִיקוֹן מִן הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי אֵב הֲמוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךְ" — אָב נְתַתִּיךְ לְאוּמּוֹת, בָּחוּר נְתַתִּיךְ בָּאוּמּוֹת, הֲמוֹן חָבִיב נְתַתִּיךְ בָּאוּמּוֹת, מֶלֶךְ נְתַתִּיךְ לְאוּמּוֹת, וְתִיק נְתַתִּיךְ בָּאוּמּוֹת, נֶאֱמָן נְתַתִּיךְ לְאוּמּוֹת.

רַבִּי יוֹחָנָן דִּידֵיהּ אָמַר: ״אָנֹכִי״, נוֹטָרִיקוֹן: אֲנָא נַפְשִׁי כְּתַבִית יְהַבִית. רַבָּנָן אָמְרִי: אֲמִירָה נָעִימָה כְּתִיבָה יְהִיבָה. אִיכָּא דְּאָמְרִי ״אָנֹכִי״ לְמַפְרֵעַ: יְהִיבָה כְּתִיבָה נָאֳמָנִין אֲמָרֶיהָ.
דְּבֵי רַבִּי נָתָן אָמְרִי: ״כִּי יָרֵט הַדֶּרֶךְ לְנָגְדִּי״ — יָרְאָה, רָאֲתָה, נָטְתָה. דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל תָּנָא: ״כַּרְמֶל״ — כַּר מָלֵא. רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב אָמַר: ״וְהוּא קִלְלַנִי קְלָלָה נִמְרֶצֶת״, נוֹטָרִיקוֹן: נוֹאֵף הוּא, מוֹאֲבִי הוּא, רוֹצֵחַ הוּא, צוֹרֵר הוּא, תּוֹעֵבָה הוּא.
רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר: ״מַה נְּדַבֵּר וּמַה נִּצְטַדָּק״ — נְכוֹנִים אֲנַחְנוּ, צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ, טְהוֹרִים אֲנַחְנוּ, דְּכִים אֲנַחְנוּ, קְדוֹשִׁים אֲנַחְנוּ.

מַתְנִי׳ הַכּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת בִּשְׁתֵּי הֶעְלֵמוֹת, אַחַת שַׁחֲרִית וְאַחַת בֵּין הָעַרְבַּיִם, רַבָּן גַּמְלִיאֵל מְחַיֵּיב וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין.

גְּמָ׳ בְּמַאי קָמִיפַּלְגִי? רַבָּן גַּמְלִיאֵל סָבַר אֵין יְדִיעָה לַחֲצִי שִׁיעוּר, וְרַבָּנָן סָבְרִי יֵשׁ יְדִיעָה לַחֲצִי שִׁיעוּר.

הדרן עלך הבונה

מַתְנִי׳ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: **הָאוֹרֵג** שְׁלֹשָׁה חוּטִין בַּתְּחִילָּה וְאַחַת עַל הָאָרִיג — חַיָּיב. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין בַּתְּחִילָּה בֵּין בַּסּוֹף — שִׁיעוּרוֹ שְׁנֵי חוּטִין. הָעוֹשֶׂה שְׁתֵּי בָתֵּי נִירִין בַּנִּירַיִם, בַּקֵּירוֹס, בַּנָּפָּה, בַּכְּבָרָה וּבַסַּל — חַיָּיב. וְהַתּוֹפֵר שְׁתֵּי תְפִירוֹת, וְהַקּוֹרֵעַ עַל מְנָת לִתְפּוֹר שְׁתֵּי תְפִירוֹת.

גְּמָ׳ כִּי אֲתָא רַבִּי יִצְחָק תָּנֵי: ״שְׁתַּיִם״. וְהָאָנָן תְּנַן: ״שָׁלֹשׁ״! לָא קַשְׁיָא: הָא בְּאַלְיְמֵי, הָא בְּקַטִינֵי. אָמְרִי לַהּ לְהַאי גִּיסָא, וְאָמְרִי לַהּ לְהַאי גִּיסָא. אָמְרִי לַהּ לְהַאי גִּיסָא: אַלְיְמֵי — תְּלָתָא לָא סָתְרִי, תְּרֵי סָתְרִי. קַטִינֵי — תְּרֵי נָמֵי לָא סָתְרִי. וְאָמְרִי לַהּ לְהַאי גִּיסָא: קַטִינֵי — תְּלָתָא יְדִיעִי, תְּרֵי לָא יְדִיעִי. אַלְיְמֵי — תְּרֵי נָמֵי יְדִיעִי.
תַּנְיָא: הָאוֹרֵג שְׁלֹשָׁה חוּטִין בַּתְּחִילָּה וְאֶחָד עַל הָאָרִיג — חַיָּיב. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין בַּתְּחִילָּה בֵּין בַּסּוֹף — שִׁיעוּרָן שְׁנֵי חוּטִין. וּבַשָּׁפָּה — שְׁנֵי חוּטִין בְּרוֹחַב שְׁלֹשָׁה בָּתֵּי נִירִין. הָא לְמָה זֶה דּוֹמֶה? לְאוֹרֵג צִלְצוּל קָטָן, שְׁנֵי חוּטִין בְּרוֹחַב שְׁלֹשָׁה בָּתֵּי נִירִין. וְהָאוֹרֵג שְׁלֹשָׁה חוּטִין בַּתְּחִילָּה וְאֶחָד עַל הָאָרִיג חַיָּיב, סְתָמָא כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר.
תַּנְיָא אִידַּךְ: הָאוֹרֵג שְׁנֵי חוּטִין עַל הַגַּס? וְעַל הָאִימְרָא — חַיָּיב. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֶפִילּוּ אֶחָד. וּבַשָּׁפָּה, שְׁנֵי חוּטִין בְּרוֹחַב שְׁלֹשָׁה בָּתֵּי נִירִין — חַיָּיב. הָא לְמָה זֶה דּוֹמֶה — לְאוֹרֵג צִלְצוּל קָטָן שְׁנֵי חוּטִין עַל רוֹחַב שְׁלֹשָׁה בָּתֵּי נִירִין: וְהָאוֹרֵג שְׁנֵי חוּטִין עַל הַגַּס וְעַל הָאִימְרָא חַיָּיב — סְתָמָא כְּרַבָּנָן.

הָעוֹשֶׂה שְׁנֵי בָתֵּי נִירִין כּוּ׳. מַאי בַּנַּירִים? אָמַר אַבָּיֵי: תַּרְתֵּי בְּבַת נִירָא וַחֲדָא בְּנִירָא. בְּקֵירוֹס. מַאי בְּקֵירוֹס? אָמַר רַב: מְצוֹבְיָתָא.

וְהַתּוֹפֵר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת. הָא תְּנֵינָא בַּאֲבוֹת מְלָאכוֹת: וְהַתּוֹפֵר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת! מִשּׁוּם דְּקָבָעֵי לְמֵיתְנָא סֵיפָא: "וְהַקּוֹרֵעַ עַל מְנָת לִתְפּוֹר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת", קָתָנֵי נָמֵי הַתּוֹפֵר. וְהַקּוֹרֵעַ. הָא נָמֵי תְּנֵינָא בַּאֲבוֹת מְלָאכוֹת! אֶלָּא מִשּׁוּם דְּקָבָעֵי לְמֵיתְנֵי סֵיפָא, הַקּוֹרֵעַ בַּחֲמָתוֹ וְעַל מֵתוֹ, מִשּׁוּם הָכִי קָתָנֵי [הַתּוֹפֵר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת].

וְהַקּוֹרֵעַ עַל מְנָת לִתְפּוֹר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת. הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ?

דף קה:

דְּעַבְדַהּ כִּי כִּיסְתָּא.

מַתְנִי׳ הַקּוֹרֵעַ בַּחֲמָתוֹ וְעַל מֵתוֹ, וְכָל הַמְקַלְקְלִין — פְּטוּרִין. וְהַמְקַלְקֵל עַל מְנָת לְתַקֵּן — שִׁיעוּרוֹ כְּמְתַקֵּן. שִׁיעוּר הַמְלַבֵּן וְהַמְנַפֵּץ וְהַצּוֹבֵעַ וְהַטּוֹוֶה — כְּמִלְּא רֹחַב הַסִּיט כָּפוּל, וְהָאוֹרֵג שְׁנֵי חוּטְיִן — שִׁיעוּרוֹ כְּמִלְּא הַסִּיט.

גְּמָ׳ וּרְמִינְהוּ: הַקּוֹרֵעַ בַּחֲמָתוֹ וּבְאֶבְלוֹ וְעַל מֵתוֹ — חַיָּיב, וְאַף עַל פִּי שֶׁמְּחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת, יָצָא יְדֵי קְרִיעָה! לָא קַשְׁיָא: הָא בְּמֵת דִּידֵיהּ, הָא בְּמֵת דְּעָלְמָא.

וְהָא "מֵתוֹ" קָתָנֵי! לְעוֹלָם בְּמֵת דִּידֵיהּ, וּבְהָנָךְ דְּלָאו בְּנֵי אֲבֵילוּת נִינְהוּ. וְאִי חָכָם הוּא — חַיּוֹבֵי מִיחַיַּיב, דְּתַנְיָא: חָכָם שֶׁמֵּת — הַכֹּל קְרוֹבָיו. הַכֹּל קְרוֹבָיו סָלְקָא דַּעְתָּךְ?! אֶלָּא אֵימָא: הַכֹּל כְּקְרוֹבָיו, הַכֹּל קוֹרְעִין עָלָיו, הַכֹּל חוֹלְצִין עָלָיו, הַכֹּל מַבְרִין עָלָיו בָּרְחָבָה. לָא צְרִיכָא, דְּלָאו חָכָם הוּא.

וְאִי אָדָם כָּשֵׁר הוּא חַיּוֹבֵי מִיחַיַּיב, דְּתַנְיָא: מִפְּנֵי מָה מֵתִים בָּנָיו וּבְנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כְּשֵׁהֵן קְטַנִּים — כְּדֵי שֶׁיִּבְכֶּה וְיִתְאַבֵּל עַל אָדָם כָּשֵׁר. כְּדֵי שֶׁיִּבְכֶּה?! עֲרָבוֹנָא שָׁקְלֵי מִינַּיהּ?! אֶלָּא: מִפְּנֵי שֶׁלֹּא בָּכָה וְהִתְאַבֵּל עַל אָדָם כָּשֵׁר, שֶׁכָּל הַבּוֹכֶה עַל אָדָם כָּשֵׁר מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו בִּשְׁבִיל כָּבוֹד שֶׁעָשָׂה. לָא צְרִיכָא, דְּלָאו אָדָם כָּשֵׁר הוּא.

וְאִי דְּקָאֵי בִּשְׁעַת יְצִיאַת נְשָׁמָה — חַיּוֹבֵי מִיחַיַּיב, דְּתַנְיָא: רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הָעוֹמֵד עַל הַמֵּת בִּשְׁעַת יְצִיאַת נְשָׁמָה — חַיָּיב לִקְרוֹעַ, הָא לְמָה זֶה דּוֹמֶה — לְסֵפֶר תּוֹרָה שֶׁנִּשְׂרָף! לָא צְרִיכָא, דְּלָא קָאֵי בִּשְׁעַת יְצִיאַת נְשָׁמָה.

תִּינַח מֵתוֹ, אֶלָּא חֲמָתוֹ אַחֲמָתוֹ קַשְׁיָא! חֲמָתוֹ אַחֲמָתוֹ נָמֵי לָא קַשְׁיָא, הָא — רַבִּי יְהוּדָה, הָא — רַבִּי שִׁמְעוֹן. הָא רַבִּי יְהוּדָה, דְּאָמַר מְלָאכָה שֶׁאֵין צְרִיכָה לְגוּפָהּ — חַיָּיב עָלֶיהָ. הָא רַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּאָמַר מְלָאכָה שֶׁאֵין צְרִיכָה לְגוּפָהּ — פָּטוּר עָלֶיהָ.

אֵימַר דְּשָׁמְעַתְּ לֵיהּ לְרַבִּי יְהוּדָה בִּמְתַקֵּן, בִּמְקַלְקֵל מִי שָׁמְעַתְּ לֵיהּ? אָמַר רַבִּי אָבִין: הַאי נָמֵי מְתַקֵּן הוּא, דְּקָעֲבֵיד נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרוֹ. וּכְהַאי גַּוְונָא מִי שְׁרֵי? וְהָתַנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם חִילְפָא בַּר אַגְרָא שֶׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: הַמְקָרֵעַ בְּגָדָיו בַּחֲמָתוֹ, וְהַמְשַׁבֵּר כֵּלָיו בַּחֲמָתוֹ, וְהַמְפַזֵּר מְעוֹתָיו בַּחֲמָתוֹ, יְהֵא בְּעֵינֶיךָ כְּעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. שֶׁכָּךְ אוּמָנוּתוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרָע: הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ, וּלְמָחָר אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ, עַד שֶׁאוֹמֵר לוֹ עֲבוֹד עֲבוֹדָה זָרָה וְהוֹלֵךְ וְעוֹבֵד. אָמַר רַבִּי אָבִין: מַאי קְרָאָה — ”לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר”, אֵיזֶהוּ אֵל זָר שֶׁיֵּשׁ בְּגוּפוֹ שֶׁל אָדָם? הֱוֵי אוֹמֵר, זֶה יֵצֶר הָרָע.

לָא צְרִיכָא, דְּקָא עָבֵיד לְמִירְמָא אֵימְתָא אַאִינָשֵׁי בֵּיתֵיהּ. כִּי הָא דְּרַב יְהוּדָה שְׁלַח לֵיהּ מָצְבְיֵיתָא, רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב תָּבַר מָאנֵי תְּבִירֵי, רַב שֵׁשֶׁת רָמֵי לַהּ לְאַמְתֵּיהּ מוֹנִינֵי אַרֵישָׁא, רַבִּי אַבָּא תָּבַר נְכָתְמָא.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן פַּזִּי, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, מִשּׁוּם בַּר קַפָּרָא: כָּל הַמּוֹרִיד דְּמָעוֹת עַל אָדָם כָּשֵׁר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סוֹפְרָן וּמַנִּיחָן בְּבֵית גְּנָזָיו, שֶׁנֶּאֱמַר: ”נֹדִי סָפַרְתָּה אָתָּה שִׂימָה דִמְעָתִי בְנֹאדֶךָ הֲלֹא בְּסִפְרָתֶךָ”. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: כָּל הַמִּתְעַצֵּל בְּהֶסְפֵּדוֹ שֶׁל חָכָם — רָאוּי לְקוֹבְרוֹ בְּחַיָּיו, שֶׁנֶּאֱמַר: ”וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ בִּגְבוּל נַחֲלָתוֹ בְּתִמְנַת סֶרַח אֲשֶׁר בְּהַר אֶפְרַיִם מִצְּפוֹן לְהַר גָּעַשׁ”, מִלְמַד שֶׁרָגַשׁ עָלָיו הַר לְהוֹרְגָן. אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל הַמִּתְעַצֵּל בְּהֶסְפֵּדוֹ שֶׁל חָכָם, אֵינוֹ מַאֲרִיךְ יָמִים — מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: ”בְּסַאסְאָה בְּשַׁלְחָהּ תְּרִיבֶנָּה”.

אִיתְיְבֵיהּ רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא לְרַבִּי יוֹחָנָן: ”וַיַּעַבְדוּ הָעָם אֶת ה’ כֹּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכֹל יְמֵי הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ יָמִים אַחֲרֵי יְהוֹשֻׁעַ”! אָמַר לֵיהּ, בַּבְלַאי: יָמִים הֶאֱרִיכוּ, שָׁנִים לֹא הֶאֱרִיכוּ. אֶלָּא מֵעַתָּה: ”לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם” — יָמִים וְלֹא שָׁנִים? בָּרְכָה שָׁאנֵי. וְאָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֶחָד מִן הָאַחִין שֶׁמֵּת —

דף קו.

יְדֻאֲגוּ כָּל הָאַחִין כּוּלָּן. אֶחָד מִבְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁמֵּת — תְּדַאֲג כָּל הַחֲבוּרָה כּוּלָּהּ. אָמְרִי לַהּ דְּמֵת גָּדוֹל, וְאָמְרִי לַהּ דְּמֵת קָטָן.

וְכָל הַמְקַלְקְלִין פְּטוּרִין. תָּנֵי רַבִּי אֲבָהוּ קַמֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן: כָּל הַמְקַלְקְלִין פְּטוּרִין חוּץ מֵחוֹבֵל וּמַבְעִיר. אָמַר לֵיהּ: פּוֹק תָּנֵי לְבַרָּא, חוֹבֵל וּמַבְעִיר אֵינָהּ מִשְׁנָה. וְאִם תִּמְצָא לוֹמַר מִשְׁנָה — חוֹבֵל בְּצָרִיךְ לְכַלְּבוֹ, מַבְעִיר בְּצָרִיךְ לְאֶפְרוֹ.

וְהָאֲנַן תְּנַן: כָּל הַמְקַלְקְלִין פְּטוּרִין! מַתְנִיתִין רַבִּי יְהוּדָה, דְּרָיְיתָא רַבִּי שִׁמְעוֹן. מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן: מִדְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא לְמִישְׁרֵא מִילָּה, הָא חוֹבֵל בְּעָלְמָא חַיָּיב.

וּמְדַאֲסַר רַחֲמָנָא הַבְעָרָה גַּבֵּי בַּת כֹּהֵן, שְׁמַע מִינַּהּ מַבְעִיר בְּעָלְמָא חַיָּיב.
וְרַבִּי יְהוּדָה? הָתָם — מְתַקֵּן הוּא, כִּדְרַב אָשֵׁי. דְּאָמַר רַב אָשֵׁי: מַה לִּי לְתַקֵּן מִילָּה, מַה לִּי לְתַקֵּן כְּלִי. מַה לִּי לְבַשֵּׁל פְּתִילָה, מַה לִּי לְבַשֵּׁל סַמָּנִין.
שִׁיעוּר הַמְלַבֵּן כּוּ'. רַב יוֹסֵף מַחֲוֵי כָּפוּל, רַב חִיָּיא בַּר אַמֵּי מַחֲוֵי פָּשׁוּט.
מַתְנִי' רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַצָּד צִפּוֹר לַמִּגְדָּל, וּצְבִי לַבַּיִת — חַיָּיב. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: צִפּוֹר לַמִּגְדָּל

דף קו:

וּצְבִי לַגִּינָּה וְלֶחָצֵר וְלַבֵּיבָרִין — [חַיָּיב]. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לֹא כָּל הַבֵּיבָרִין שָׁוִין. זֶה הַכְּלָל: מְחוּסָּר צִידָּה — פָּטוּר, שֶׁאֵינוֹ מְחוּסָּר צִידָּה — חַיָּיב.
גְּמָ' תְּנַן הָתָם: אֵין צָדִין דָּגִים מִן הַבֵּיבָרִין בְּיוֹם טוֹב, וְאֵין נוֹתְנִין לִפְנֵיהֶם מְזוֹנוֹת. אֲבָל צָדִין חַיָּה וָעוֹף, וְנוֹתְנִין לִפְנֵיהֶם מְזוֹנוֹת. וּרְמִינְהוּ: בֵּיבָרִין שֶׁל חַיּוֹת וְשֶׁל עוֹפוֹת וְשֶׁל דָּגִים — אֵין צָדִין מֵהֶם בְּיוֹם טוֹב, וְאֵין נוֹתְנִין לִפְנֵיהֶם מְזוֹנוֹת. קַשְׁיָא חַיָּה אַחַיָּה, קַשְׁיָא עוֹפוֹת אַעוֹפוֹת. בִּשְׁלָמָא חַיָּה אַחַיָּה לָא קַשְׁיָא: הָא רַבִּי יְהוּדָה, הָא רַבָּנַן.
אֶלָּא עוֹפוֹת אַעוֹפוֹת קַשְׁיָא! וְכִי תֵּימָא, עוֹפוֹת אַעוֹפוֹת נָמֵי לָא קַשְׁיָא: הָא בֵּיבָר מְקוֹרֶה, הָא בֵּיבָר שֶׁאֵינוֹ מְקוֹרֶה — וְהָא בַּיִת דִּמְקוֹרֶה הוּא, וּבֵין לְרַבִּי יְהוּדָה וּבֵין לְרַבָּנַן צִפּוֹר לַמִּגְדָּל — אִין, לַבַּיִת — לָא!
אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא: הָכָא בְּצִפּוֹר דְּרוֹר עָסְקִינַן, לְפִי שֶׁאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת מָרוּת. דְּתָנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ "צִפּוֹר דְּרוֹר" — מִפְּנֵי שֶׁדָּרָה בַּבַּיִת כְּבַשָּׁדֶה. הַשְׁתָּא דְּאָתֵית לְהָכִי — חַיָּה אַחַיָּה נָמֵי לָא קַשְׁיָא, הָא בְּבֵיבָר גָּדוֹל, הָא בְּבֵיבָר קָטָן.
הֵיכִי דָּמֵי בֵּיבָר גָּדוֹל, הֵיכִי דָּמֵי בֵּיבָר קָטָן? אָמַר רַב אָשֵׁי: כָּל הֵיכָא דְּרָהֵיט בָּתְרֵיהּ וּמָטֵי לֵהּ בְּחַד שִׁיחְיָיא — בֵּיבָר קָטָן, וְאִידַּךְ — בֵּיבָר גָּדוֹל. אִי נָמֵי: כָּל הֵיכָא דְּנָפֵיל טוּלָא דִּכְתָלִים אַהֲדֵי — בֵּיבָר קָטָן, וְאִידַּךְ — בֵּיבָר גָּדוֹל. וְאִי נָמֵי: כָּל הֵיכָא דְּלֵיכָּא עוּקְצֵי עוּקְצֵי — בֵּיבָר קָטָן, וְאִידַּךְ — בֵּיבָר גָּדוֹל.
רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר וְכוּ'. אָמַר רַב יוֹסֵף אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: הֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: הֲלָכָה, מִכְּלָל דִּפְלִיגִי? אֶמַר לֵיהּ מַאי נָפְקָא לָךְ מִינַּהּ? אָמַר לֵיהּ גְּמָרָא גְּמוֹר זְמוֹרְתָא תְּהֵא?
תָּנוּ רַבָּנַן: הַצָּד צְבִי סוֹמֵא וְיָשֵׁן — חַיָּיב. חִיגֵּר, וְזָקֵן וְחוֹלֶה — פָּטוּר. אֶמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַב יוֹסֵף: מַאי שְׁנָא הָנֵי, וּמַאי שְׁנָא הָנֵי? הָנֵי עֲבִידִי לְרִבּוּיֵי, הָנֵי לָא עֲבִידִי לְרִבּוּיֵי. וְהָתַנְיָא:

חוֹלֶה חַיָּיב! אָמַר רַב שֵׁשֶׁת, לָא קַשְׁיָא: הָא בְּחוֹלֶה מֵחֲמַת אִישְׁתָּא, הָא בְּחוֹלֶה מֵחֲמַת אוּבְצָנָא.

תָּנוּ רַבָּנַן: הַצָּד חֲגָבִין, גַּזִּין, צְרָעִין וְיַתּוּשִׁין בְּשַׁבָּת — חַיָּיב, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּל שֶׁבְּמִינוֹ נִיצוֹד — חַיָּיב, וְכֹל שֶׁאֵין בְּמִינוֹ נִיצוֹד — פָּטוּר. תַּנְיָא אִידַּךְ: הַצָּד חֲגָבִים בְּשָׁעַת הַטַּל — פָּטוּר, בְּשָׁעַת הַשָּׁרָב — חַיָּיב. אֶלְעָזָר בֶּן מַהֲבַאי אוֹמֵר: אִם הָיוּ מְקַלְּחוֹת וּבָאוֹת — פָּטוּר. אִיבַּעְיָא לְהוּ: אֶלְעָזָר בֶּן מַהֲבַאי אַרִישָׁא קָאֵי, אוֹ אַסֵּיפָא קָאֵי? תָּא שְׁמַע: הַצָּד חֲגָבִין בְּשָׁעַת הַטַּל — פָּטוּר, בְּשָׁעַת הַשָּׁרָב — חַיָּיב, אֶלְעָזָר בֶּן מַהֲבַאי אוֹמֵר: אֲפִילּוּ בְּשָׁעַת הַשָּׁרָב, אִם הָיוּ מְקַלְּחוֹת וּבָאוֹת — פָּטוּר.

מַתְנִי' צְבִי שֶׁנִּכְנַס לַבַּיִת וְנָעַל אֶחָד בְּפָנָיו — חַיָּיב. נָעֲלוּ שְׁנַיִם — פְּטוּרִין. לֹא יָכוֹל אֶחָד לִנְעוֹל וְנָעֲלוּ שְׁנַיִם — חַיָּיבִין. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר.

גְּמָ' אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בַּר אַבָּא אָמַר שְׁמוּאֵל: הַצָּד אֲרִי בְּשַׁבָּת — אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיַּכְנִיסֶנּוּ לַגּוּרְזָקִי שֶׁלּוֹ.

מַתְנִי' יָשַׁב הָאֶחָד עַל הַפֶּתַח וְלֹא מִילְּאָהוּ, יָשַׁב הַשֵּׁנִי וּמִילְּאָהוּ — הַשֵּׁנִי חַיָּיב. יָשַׁב הָרִאשׁוֹן עַל הַפֶּתַח וּמִילְּאָהוּ, וּבָא הַשֵּׁנִי וְיָשַׁב בְּצִידּוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁעָמַד הָרִאשׁוֹן וְהָלַךְ לוֹ — הָרִאשׁוֹן חַיָּיב וְהַשֵּׁנִי פָּטוּר. הָיָה הָרִאשׁוֹן עַל הַפֶּתַח וּמִילְּאָהוּ, וּבָא הַשֵּׁנִי וְיָשַׁב בְּצִידּוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁעָמַד הָרִאשׁוֹן וְהָלַךְ לוֹ — הָרִאשׁוֹן חַיָּיב וְהַשֵּׁנִי פָּטוּר. מַאי לָאו, פָּטוּר אֲבָל אָסוּר? לָא, פָּטוּר וּמוּתָּר. הָכִי נָמֵי מִסְתַּבְּרָא, מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא: לְמָה זֶה דּוֹמֶה — לְנוֹעֵל אֶת בֵּיתוֹ לְשׁוֹמְרוֹ וְנִמְצָא צְבִי שָׁמוּר בְּתוֹכוֹ.

דף קז.

גְּמָ' אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַב חִיָּיא בַּר אָשֵׁי אָמַר רַב: נִכְנְסָה לוֹ צִפּוֹר תַּחַת כְּנָפָיו — יוֹשֵׁב וּמְשַׁמְּרָהּ עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ. מֵתִיב רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: יָשַׁב הָרִאשׁוֹן עַל הַפֶּתַח וּמִילְּאָהוּ, וּבָא הַשֵּׁנִי וְיָשַׁב בְּצִדּוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁעָמַד הָרִאשׁוֹן וְהָלַךְ לוֹ — הָרִאשׁוֹן חַיָּיב וְהַשֵּׁנִי פָּטוּר. מַאי לָאו, פָּטוּר אֲבָל אָסוּר? הָכִי נָמֵי מִסְתַּבְּרָא, מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא: לְמָה זֶה דּוֹמֶה — לְנוֹעֵל אֶת בֵּיתוֹ לְשׁוֹמְרוֹ וְנִמְצָא צְבִי שָׁמוּר בְּתוֹכוֹ, מִכְּלָל דְּפָטוּר וּמוּתָּר! שְׁמַע מִינַּהּ.

אִיכָּא דְּאָמְרִי, אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: אַף אֲנַן נָמֵי תְּנֵינָא: אַף עַל פִּי שֶׁעָמַד הָרִאשׁוֹן וְהָלַךְ לוֹ — הָרִאשׁוֹן חַיָּיב וְהַשֵּׁנִי פָּטוּר, מַאי לָאו פָּטוּר וּמוּתָּר? לָא, פָּטוּר אֲבָל אָסוּר. הָא מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא: הָא לְמָה זֶה דּוֹמֶה — לְנוֹעֵל אֶת בֵּיתוֹ לְשׁוֹמְרוֹ, וְנִמְצָא צְבִי שָׁמוּר בְּתוֹכוֹ, מִכְּלָל דְּפָטוּר וּמוּתָּר. שְׁמַע מִינַּהּ.

אָמַר שְׁמוּאֵל: כֹּל פְּטוּרֵי דְּשַׁבָּת פָּטוּר אֲבָל אָסוּר, לְבַר מֵהָנֵי תְּלָת דְּפָטוּר וּמוּתָּר: חָדָא הָא, וּמַאי דְּפָטוּר וּמוּתָּר? — דְּקָתָנֵי סֵיפָא לְמָה זֶה דּוֹמֶה — לְנוֹעֵל אֶת בֵּיתוֹ לְשׁוֹמְרוֹ, וְנִמְצָא צְבִי שָׁמוּר בְּתוֹכוֹ. וְאִידַּךְ: הַמַּפִּיס מוּרְסָא בְּשַׁבָּת, אִם לַעֲשׂוֹת לָהּ פֶּה — חַיָּיב, אִם

לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה לֵחָה — פָּטוּר. וּמַמַּאי דְּפָטוּר וּמוּתָּר? דִּתְנַן: מַחַט שֶׁל יָד — לִיטּוֹל בָּהּ אֶת הַקּוֹץ. וְאִידַּךְ: הַצָּד נָחָשׁ בְּשַׁבָּת, אִם מִתְעַסֵּק בּוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁכְּנוּ — פָּטוּר, אִם לִרְפּוֹאָה — חַיָּיב, וּמַמַּאי דְּפָטוּר וּמוּתָּר? — דִּתְנַן: כּוֹפִין קְעָרָה עַל הַנֵּר בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תֶּאֱחוֹז בַּקּוֹרָה, וְעַל צוֹאָה שֶׁל קָטָן, וְעַל עַקְרַב שֶׁלֹּא תִּישֹׁךְ.

הדרן עלך האורג

מַתְנִי׳ **שְׁמֹנָה שְׁרָצִים** הָאֲמוּרִים בַּתּוֹרָה, הַצָּדָן וְהַחוֹבֵל בָּהֶן חַיָּיב, וּשְׁאָר שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים, הַחוֹבֵל בָּהֶן פָּטוּר, הַצָּדָן לְצוֹרֶךְ — חַיָּיב, שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ — פָּטוּר. חַיָּה וְעוֹף שֶׁבִּרְשׁוּתוֹ, הַצָּדָן — פָּטוּר, וְהַחוֹבֵל בָּהֶן — חַיָּיב.

גְּמָ׳ מִדְּקָתָנֵי ״הַחוֹבֵל בָּהֶן חַיָּיב״ מִכְּלָל דְּאִית לְהוּ עוֹר. מַאן תַּנָּא? אָמַר שְׁמוּאֵל: רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי הִיא, דִּתְנַן, רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: שְׁמֹנָה שְׁרָצִים יֵשׁ לָהֶן עוֹרוֹת. רַבָּה בַּר רַב הוּנָא אָמַר רַב: אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבָּנַן, עַד כָּאן לָא פְּלִיגִי רַבָּנַן עֲלֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אֶלָּא לְעִנְיַן טוּמְאָה, דִּכְתִיב: ״אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם״, לְרַבּוֹת שֶׁעוֹרוֹתֵיהֶן כִּבְשָׂרָן, אֲבָל לְעִנְיַן שַׁבָּת — אֲפִילּוּ רַבָּנַן מוֹדוּ.

וּלְעִנְיַן שַׁבָּת לָא פְּלִיגִי?! וְהָתַנְיָא: הַצָּד אֶחָד מִשְּׁמֹנָה שְׁרָצִים הָאֲמוּרִים בַּתּוֹרָה, הַחוֹבֵל בָּהֶן — חַיָּיב, דִּבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין עוֹר אֶלָּא

דף קז:

לְמַה שֶּׁמָּנוּ חֲכָמִים. אַדְרַבָּה, לְמַה שֶּׁמָּנוּ חֲכָמִים אֵין לָהֶם עוֹר! וְאָמַר אַבָּיֵי, הָכִי קָאָמַר: אֵין עוֹר חָלוּק מִבְּשָׂר אֶלָּא לְמַה שֶּׁלֹּא מָנוּ חֲכָמִים, אֲמַר לֵיהּ רָבָא: הָא ״לְמַה שֶּׁמָּנוּ חֲכָמִים״ קָאָמַר? אֶלָּא אָמַר רָבָא, הָכִי קָאָמַר: אֵין עוֹר מְטַמֵּא כְּבָשָׂר אֶלָּא לְמַה שֶּׁמָּנוּ חֲכָמִים. מִכְּלָל דְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי הָנָךְ נָמֵי דְּלֹא מָנוּ חֲכָמִים מְטַמְּאִין? וְהָא קָתָנֵי, רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: שְׁמֹנָה שְׁרָצִים יֵשׁ לָהֶן עוֹרוֹת וְלֹא מְטַמְּאִין! [אָמַר רַב] אַדָּא בַּר מַתְנָה: תְּרֵיץ הָכִי, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לְעִנְיַן טוּמְאָה אֵין עוֹר לְמַה שֶּׁמָּנוּ חֲכָמִים.

וְאַכַּתִּי, לְעִנְיַן שַׁבָּת לָא פְּלִיגִי? וְהָתַנְיָא: הַצָּד אֶחָד מִשְּׁמֹנָה שְׁרָצִים הָאֲמוּרִים בַּתּוֹרָה, הַחוֹבֵל בָּהֶן — חַיָּיב, בִּשְׁרָצִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן עוֹרוֹת. וְאֵיזוֹ הִיא חַבּוּרָה שֶׁאֵינָהּ חוֹזֶרֶת — נִצָּרַר הַדָּם אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יָצָא. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: שְׁמֹנָה שְׁרָצִים יֵשׁ לָהֶן עוֹרוֹת.

אָמַר רַב אָשֵׁי: מַאן תַּנָּא קַמָּא — רַבִּי יְהוּדָה דְּאָזֵיל בָּתַר גִּישְׁתָּא. דִּתְנַן, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַלְּטָאָה כְּחוּלְדָּה. אֲבָל רַבָּנַן דִּפְלִיגִי עֲלֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן לְעִנְיַן טוּמְאָה, לְעִנְיַן שַׁבָּת מוֹדוּ

לֵיהּ. אִי הָכִי, הַאי ״דִּבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי״, ״דִּבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן וּמַחְלוֹקְתּוֹ״ מִיבָּעֵי לֵיהּ! תְּנִי: ״דִּבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וּמַחְלוֹקְתּוֹ״.

בָּעָא מִינֵּיהּ לֵוִי מֵרַבִּי: מִנַּיִן לְחַבּוּרָה שֶׁאֵינָהּ חוֹזֶרֶת? דִּכְתִיב: ״הֲיַהֲפוֹךְ כּוּשִׁי עוֹרוֹ וְנָמֵר חֲבַרְבֻּרֹתָיו״. מַאי ״חֲבַרְבֻּרֹתָיו״? אִילֵּימָא דְּקָאֵי רִיקְמֵי רִיקְמֵי — הַאי ״וְנָמֵר חֲבַרְבֻּרֹתָיו״, ״נָמֵר גְּוֹונָיו״ מִבָּעֵי לֵיהּ! אֶלָּא — כְּכוּשִׁי: מָה עוֹרוֹ דְּכוּשִׁי אֵינָהּ חוֹזֶרֶת, אַף חַבּוּרָה אֵינָהּ חוֹזֶרֶת.

וּשְׁאָר שְׁקָצִים כּוּ'. הָא הוֹרְגָן — חַיָּיב. מַאן תַּנָּא? אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: רַבִּי אֶלִיעֶזֶר הִיא. דְּתַנְיָא, רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַהוֹרֵג כִּינָּה בְּשַׁבָּת — כְּהוֹרֵג גָּמָל בְּשַׁבָּת. מַתְקִיף לַהּ רַב יוֹסֵף: עַד כָּאן לָא פְּלִיגִי רַבָּנַן עֲלֵיהּ דְּרַבִּי אֶלִיעֶזֶר אֶלָּא בְּכִינָּה, דְּאֵינָהּ פְּרָה וְרָבָה. אֲבָל שְׁאָר שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים דְּפָרִין וְרָבִין — לָא פְּלִיגִי.

וּשְׁנֵיהֶם לֹא לִמְּדוּהָ אֶלָּא מֵאֵילִים. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר סָבַר כְּאֵילִים: מָה אֵילִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן נְטִילַת נְשָׁמָה — אַף כֹּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ נְטִילַת נְשָׁמָה. וְרַבָּנַן סָבְרִי כְּאֵילִים: מָה אֵילִים דְּפָרִין וְרָבִין — אַף כֹּל דְּפָרֶה וְרָבֶה. אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: וְכִינָּה אֵין פָּרָה וְרָבָה? וְהָאָמַר מָר: יוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְזָן מִקַּרְנֵי רְאֵמִים וְעַד בֵּיצֵי כִּינִּים! מִינָּא הוּא דְּמִיקָּרֵי ״בֵּיצֵי כִּינִּים״.

וְהָתַנְיָא: טְפוּיִין וּבֵיצֵי כִּינִּים! מִינָּא הוּא דְּמִיקָּרֵי ״בֵּיצֵי כִּינִּים״. וַהֲרֵי פַּרְעוֹשׁ דְּפָרֶה וְרָבֶה, וְתַנְיָא: הַצָּד פַּרְעוֹשׁ בְּשַׁבָּת, רַבִּי אֶלִיעֶזֶר מְחַיֵּיב וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר! אָמַר רַב אָשֵׁי: צֵידָה אַהֲרִינָהּ קָרֵמִית?! עַד כָּאן לָא פְּלִיגִי רַבִּי אֶלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אֶלָּא דְּמַר סָבַר: דָּבָר שֶׁאֵין בְּמִינוֹ נִיצּוֹד — חַיָּיב, וּמַר סָבַר: פָּטוּר. אֲבָל לְעִנְיַן הֲרִיגָה — אֲפִילּוּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מוֹדֶה.

הַצָּדָן לְצוֹרֶךְ חַיָּיב וְכוּ'. מַאן תַּנָּא? אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא, דְּאָמַר מְלָאכָה שֶׁאֵין צְרִיכָה לְגוּפָהּ — פָּטוּר עָלֶיהָ.

אִיכָּא דְּמַתְנֵי לַהּ אַהָא: הַמַּפִּיס מוּרְסָא בְּשַׁבָּת, אִם לַעֲשׂוֹת לָהּ פֶּה — חַיָּיב, אִם לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה לֵחָה — פָּטוּר. מַאן תַּנָּא? אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא, דְּאָמַר מְלָאכָה שֶׁאֵין צְרִיכָה לְגוּפָהּ — פָּטוּר עָלֶיהָ.

וְאִיכָּא דְּמַתְנֵי לַהּ אַהָא: הַצָּד נָחָשׁ בְּשַׁבָּת, אִם מִתְעַסֵּק בּוֹ שֶׁלֹּא יִשָּׁכְנוּ — פָּטוּר, אִם לְרִפּוּאָה — חַיָּיב. מַאן תַּנָּא? אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא, דְּאָמַר מְלָאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ פָּטוּר עָלֶיהָ.

אָמַר שְׁמוּאֵל: הַשּׁוֹלֶה דָּג מִן הַיָּם, כֵּיוָן שֶׁיָּבֵשׁ בּוֹ כְּסֶלַע — חַיָּיב. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר אָבִין: וּבֵין סְנַפִּירָיו. אָמַר רַב אָשֵׁי: לָא תֵּימָא יָבֵשׁ מַמָּשׁ, אֶלָּא אֲפִילּוּ דְּעָבֵד רִירֵי.

אָמַר מָר בַּר הַמְדוּרֵי אָמַר שְׁמוּאֵל: הוֹשִׁיט יָדוֹ לִמְעֵי בְּהֵמָה וְדִלְדֵּל עוּבָּר שֶׁבְּמֵעֶיהָ — חַיָּיב. מַאי טַעְמָא? אָמַר רָבָא: בַּר הַמְדוּרֵי אַסְבְּרַהּ לִי, לָאו אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: הַאי מַאן דְּתָלַשׁ

כְּשׁוּתָא מֵהֵיזְמֵי וְהֵיגֵי מִיחַיַּיב מִשּׁוּם עוֹקֵר דָּבָר מִגִּידּוּלוֹ. הָכָא נָמֵי, מִיחַיַּיב מִשּׁוּם עוֹקֵר דָּבָר מִגִּידּוּלוֹ. אָמַר אַבָּיֵי: הַאי מַאן דִּתְלַשׁ

דף קח.

פִּיטָרָא מֵאוּנָּא דְּחַצְבָּא — מִיחַיַּיב מִשּׁוּם עוֹקֵר דָּבָר מִגִּידּוּלוֹ. מֵתִיב רַב אוֹשַׁעְיָא: הַתּוֹלֵשׁ מֵעָצִיץ נָקוּב — חַיָּיב, וְשֶׁאֵינוֹ נָקוּב — פָּטוּר. הָתָם — לָאו הַיְינוּ רְבִיתֵיהּ, הָכָא — הַיְינוּ רְבִיתֵיהּ.

חַיָּה וְעוֹף כּוּ'. אָמַר רַב הוּנָא: כּוֹתְבִין תְּפִילִּין עַל גַּבֵּי עוֹר שֶׁל עוֹף טָהוֹר. אָמַר רַב יוֹסֵף: מַאי קָמַשְׁמַע לַן? דְּאִית לֵיהּ עוֹר — תְּנֵינָא: הַחוֹבֵל בָּהֶן — חַיָּיב! אֶמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: טוּבָא קָמַשְׁמַע לַן, דְּאִי מִמַּתְנִיתִין, הָוֶה אָמֵינָא כֵּיוָן דְּאִית בֵּיהּ נִיקְבֵי נִיקְבֵי לָא, קָמַשְׁמַע לַן כִּדְאָמְרִי בְּמַעְרְבָא: כָּל נָקֵב שֶׁהַדְּיוֹ עוֹבֶרֶת עָלָיו — אֵינוֹ נָקֵב.

מֵיתִיב רַבִּי זֵירָא: "בִּכְנָפָיו", לְהַכְשִׁיר אֶת הָעוֹר. וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ עוֹר הוּא, הֵיכִי מְרַבֵּי לֵיהּ קְרָא? אֲמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: עוֹר הוּא וְרַחֲמָנָא רַבְּייֵהּ.

אִיכָּא דְּאָמְרִי, אָמַר רַבִּי זֵירָא: אַף אֲנַן נָמֵי תְּנֵינָא, "בִּכְנָפָיו" — לְרַבּוֹת אֶת הָעוֹר. אִי אָמְרַתְּ בְּשֶׁלְמָא עוֹר הוּא — הַיְינוּ דְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא לְרַבּוּיֵיהּ. אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ לָאו עוֹר הוּא — אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְרַבּוּיֵיהּ? אֲמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ לָאו עוֹר הוּא, וְאִיצְטְרִיךְ: סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא כֵּיוָן דְּאִית בֵּיהּ פִּירְצֵי פִּירְצֵי מְאִיס — קָמַשְׁמַע לַן.

בָּעָא מִינֵּיהּ מָר בְּרֵיהּ דְּרָבִינָא מֵרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: מַהוּ לִכְתּוֹב תְּפִילִּין עַל גַּבֵּי עוֹר שֶׁל דָּג טָהוֹר? אֲמַר לֵיהּ: אִם יָבֹא אֵלִיָּהוּ וְיֹאמַר. מַאי "אִם יָבֹא אֵלִיָּהוּ וְיֹאמַר"? אִילֵּימָא אִי דְּאִית לֵיהּ עוֹר, אִי דְּלֵית לֵיהּ עוֹר — הָא חָזַינַן דְּאִית לֵיהּ עוֹר! וְעוֹד, הָתְנַן: עַצְמוֹת הַדָּג וְעוֹרוֹ מַצִּילִין בְּאֹהֶל הַמֵּת! אֶלָּא אִם יָבֹא אֵלִיָּהוּ וְיֹאמַר אִי פְּסַקָא זוּהֲמָא מִינֵּיהּ, אִי לָא פְּסַקָא זוּהֲמָא מִינֵּיהּ.

שְׁמוּאֵל וְקַרְנָא הֲווֹ יָתְבִי אַגּוּדָּא דִּנְהַר מַלְכָּא. חֲזוֹנְהוּ לְמַיָּא דְּקָא דְּלוּ וַעֲכִירִי. אֲמַר לֵיהּ שְׁמוּאֵל לְקַרְנָא: גַּבְרָא רַבָּה קָאתֵי מִמַּעְרְבָא וְחַיֵּישׁ בִּמְעֵיהּ, וְקָא דְּלוּ מַיָּא לְאַקְבּוֹלֵי אַפֵּיהּ (קַמֵּיהּ), זִיל תְּהִי לֵיהּ אַקַּנְקַנֵּיהּ. אֲזַל אַשְׁכְּחֵיהּ לְרַב. אֲמַר לֵיהּ: מְנַיִּין שֶׁאֵין כּוֹתְבִין תְּפִילִּין אֶלָּא עַל גַּבֵּי עוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה? אֲמַר לֵיהּ: דִּכְתִיב: "לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ" — מִן הַמּוּתָּר בְּפִיךָ. מְנַיִּין לַדָּם שֶׁהוּא אָדוֹם? שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּרְאוּ מוֹאָב מִנֶּגֶד אֶת הַמַּיִם אֲדֻמִּים כַּדָּם".

מְנַיִּין לַמִּילָה שֶׁבְּאוֹתוֹ מָקוֹם? נֶאֱמַר כָּאן "עָרְלָתוֹ", וְנֶאֱמַר לְהַלָּן "עָרְלָתוֹ", מַה לְּהַלָּן דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה פְּרִי — אַף כָּאן דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה פְּרִי. אֵימָא לִבּוֹ, דִּכְתִיב: "וּמַלְתֶּם אֵת עָרְלַת

לְבַבְכֶם״?! אִימָא אָזְנוֹ, דִּכְתִיב: ״הִנֵּה עֶרְלָה אָזְנָם״?! דְּנִין ״עָרְלָתוֹ״ תַּמָּה מֵ״עָרְלָתוֹ״ תַּמָּה, וְאֵין דְּנִין ״עָרְלָתוֹ״ תַּמָּה מֵ״עָרְלָתוֹ״ שֶׁאֵינָהּ תַּמָּה.

אֲמַר לֵיהּ: מַאי שְׁמָךְ? קַרְנָא. אֲמַר לֵיהּ: יְהֵא רַעֲוָא דְּתִיפּוֹק לֵיהּ קַרְנָא בְּעֵינֵיהּ.

לְסוֹף עַיְּילֵיהּ שְׁמוּאֵל לְבֵיתֵיהּ, אוֹכְלֵיהּ נַהֲמָא דִּשְׂעָרֵי וְכָסָא דְּהַרְסָנָא וְאַשְׁקֵיֵיהּ שִׁיכְרָא וְלָא אַחְוֵי לֵיהּ בֵּית הַכִּסֵּא כִּי הֵיכִי דְּלִישְׁתַּלְשַׁל. לָט רַב וַאֲמַר: מַאן דִּמְצַעֲרָן — לָא לִיקַיְּימוּ לֵיהּ בְּנֵי, וְכֵן הֲוָה.

כְּתַנָּאֵי: מִנַּיִן לַמִּילָה שֶׁבְּאוֹתוֹ מָקוֹם? נֶאֱמַר כָּאן ״עָרְלָתוֹ״, וְנֶאֱמַר לְהַלָּן ״עָרְלָתוֹ״. מַה לְּהַלָּן דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה פְּרִי, אַף כָּאן דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה פְּרִי — דִּבְרֵי רַבִּי יִאשִׁיָּה. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: אֵינוֹ צָרִיךְ, הֲרֵי הוּא אוֹמֵר ״וְעָרַל זָכָר אֲשֶׁר לֹא יִמּוֹל אֶת בְּשַׂר עָרְלָתוֹ״ — מָקוֹם שֶׁנִּיכָּר בֵּין זַכְרוּת לְנַקְבוּת.

תָּנוּ רַבָּנָן: כּוֹתְבִין תְּפִילִּין עַל גַּבֵּי עוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה, וְעַל גַּבֵּי עוֹר חַיָּה טְהוֹרָה, וְעַל גַּבֵּי עוֹר נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת שֶׁלָּהֶן. וְנִכְרָכוֹת בְּשֶׂעָרָן וְנִתְפָּרוֹת בְּגִידָן, וְהַלָּכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי שֶׁהַתְּפִילִּין נִכְרָכוֹת בְּשֶׂעָרָן וְנִתְפָּרוֹת בְּגִידָן. אֲבָל אֵין כּוֹתְבִין לֹא עַל גַּבֵּי עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה, וְלֹא עַל גַּבֵּי עוֹר חַיָּה טְמֵאָה, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לוֹמַר עַל גַּבֵּי עוֹר נְבֵלָה וּטְרֵפָה שֶׁלָּהֶן. וְאֵין נִכְרָכוֹת בְּשֶׂעָרָן, וְאֵין נִתְפָּרוֹת בְּגִידָן.

וְזוֹ שֶׁאֵילָה שָׁאַל בַּיְתוֹסִי אֶחָד אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הַגַּרְסִי: מִנַּיִן שֶׁאֵין כּוֹתְבִין תְּפִילִּין עַל עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה? דִּכְתִיב: ״לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה׳ בְּפִיךָ״ — מִדָּבָר הַמּוּתָּר בְּפִיךָ. אֶלָּא מֵעַתָּה, עַל גַּבֵּי עוֹר נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת אַל יִכָּתְבוּ! אָמַר לוֹ: אֶמְשׁוֹל לְךָ מָשָׁל, הָא לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה — לִשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁנִּתְחַיְּבוּ הֲרִיגָה לַמַּלְכוּת. אֶחָד הָרַג וְאֶחָד הֲרָגוֹ אִיסְפַּקְלָטוֹר, אֵיזֶה מֵהֶן מְשׁוּבָּח — הֱוֵי אוֹמֵר זֶה שֶׁהָרַג וְלֹא מֵעַתָּה יֵאָכְלוּ! אָמַר לֵיהּ: הַתּוֹרָה אָמְרָה ״לֹא תֹאכְלוּ כָּל נְבֵלָה״, וְאַתְּ אָמַרְתְּ יֵאָכְלוּ?! אָמַר לֵיהּ: קָאלוֹס.

מַתְנִי׳ אֵין עוֹשִׂין הֵילְמֵי בְּשַׁבָּת,

דף קח:

אֲבָל עוֹשֶׂה הוּא אֶת מֵי הַמֶּלַח, וְטוֹבֵל בָּהֶן פִּתּוֹ, וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַתַּבְשִׁיל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וַהֲלֹא הוּא הֵילְמֵי, בֵּין מְרוּבֶּה וּבֵין מוּעָט! וְאֵלּוּ הֵן מֵי מֶלַח הַמּוּתָּרִין — נוֹתֵן שָׁמֶן לְכַתְּחִלָּה לְתוֹךְ הַמַּיִם אוֹ לְתוֹךְ הַמֶּלַח.

גְּמָ׳ מַאי קָאָמַר? אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, הָכִי קָאָמַר: אֵין עוֹשִׂין מֵי מֶלַח מְרוּבִּין, אֲבָל עוֹשֶׂה הוּא מֵי מֶלַח מוּעָטִין.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וַהֲלֹא הוּא הֵילֵמִי, בֵּין מְרוּבִּין בֵּין מוּעָטִין. אִיבַּעְיָא לְהוּ: רַבִּי יוֹסֵי לֶאֱסוֹר אוֹ לְהַתִּיר? אָמַר רַב יְהוּדָה: לְהַתִּיר. מִדְּלָא קָתָנֵי "רַבִּי יוֹסֵי אוֹסֵר". אֲמַר לֵיהּ רַבָּה: הָא מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא וְאֵלּוּ הֵן מֵי מֶלַח הַמּוּתָּרִין, מִכְּלָל דְּרַבִּי יוֹסֵי לֶאֱסוֹר. אֶלָּא אָמַר רַבָּה: לֶאֱסוֹר. וְכֵן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֶאֱסוֹר.

תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: אֵין עוֹשִׂין מֵי מֶלַח מְרוּבִּין לָתֵת לְתוֹךְ הַכְּבָשִׁין שֶׁבְּתוֹךְ גִּיסְטְרָא. אֲבָל עוֹשֶׂה הוּא מֵי מֶלַח מוּעָטִין, וְאוֹכֵל בָּהֶן פִּתּוֹ, וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַתַּבְשִׁיל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וְכִי מִפְּנֵי שֶׁהַלְּלוּ מְרוּבִּין וְהַלְּלוּ מוּעָטִין הַלָּלוּ אֲסוּרִין וְהַלָּלוּ מוּתָּרִין? יֹאמְרוּ: מְלֹאכָה מְרוּבָּה — אֲסוּרָה, מְלֹאכָה מוּעֶטֶת — מוּתֶּרֶת! אֶלָּא אֵלּוּ וְאֵלּוּ אֲסוּרִין הֵן. וְאֵלּוּ הֵן מֵי מֶלַח הַמּוּתָּרִין — נוֹתֵן שֶׁמֶן וּמֶלַח אוֹ שֶׁמֶן וּמַיִם, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתֵּן מַיִם וּמֶלַח לְכַתְּחִלָּה.

עַזִּין צְנוֹן וְאֶתְרוֹג סִימָן.

תָּנֵי רַבִּי יְהוּדָה בַּר חֲבִיבָא: אֵין עוֹשִׂין מֵי מֶלַח עַזִּין. מַאי מֵי מֶלַח עַזִּין? רַבָּה וְרַב יוֹסֵף בַּר אַבָּא דְּאָמְרִי תַּרְוַויְיהוּ: כֹּל שֶׁהַבֵּיצָה צָפָה בָּהֶן. וְכַמָּה? אָמַר אַבָּיֵי: תְּרֵי תְּילְתֵי מִילְּחָא וְתִילְתָּא מַיָּא.

לְמַאי עֲבְדִי לַהּ? אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: לְמוּרְיְיסָא. תָּנֵי רַבִּי יְהוּדָה בַּר חֲבִיבָא: אֵין מוֹלְחִין צְנוֹן וּבֵיצָה בְּשַׁבָּת. רַב חִזְקִיָּה מְשַׁמֵּיהּ דְּאַבָּיֵי אָמַר: צְנוֹן — אָסוּר, וּבֵיצָה — מוּתֶּרֶת. אָמַר רַב נַחְמָן: מֵרֵישׁ הֲוָה מָלַחְנָא פּוּגְלָא, אָמֵינָא: אַפְסוֹדֵי קָא מַפְסֵידְנָא לֵיהּ, דַּאֲמַר שְׁמוּאֵל: פּוּגְלָא חוּרְפֵּיהּ מְעַלֵּי. כֵּיוָן דִּשְׁמַעְנָא לְהָא, דְּכִי אָתָא עוּלָּא וְאָמַר בְּמַעְרְבָא מָלְחִי כִּישְׁרֵי כִּישְׁרֵי, מִמְּלָח לָא מָלַחְנָא, טַבּוֹלֵי וַדַּאי מְטַבֵּילְנָא.

תָּנֵי רַבִּי יְהוּדָה בַּר חֲבִיבָא: אֶתְרוֹג צְנוֹן וּבֵיצָה, אֵילְמָלֵא קְלִיפָּתָן הַחִיצוֹנָה אֵינָן יוֹצְאִין מִבְּנֵי מַעַיִים לְעוֹלָם.

כִּי אָתָא רַב דִּימִי אָמַר: מֵעוֹלָם לָא טָבַע גַּבְרָא בְּיַמָּא דְּסְדוֹם. אָמַר רַב יוֹסֵף: הָפִיכָא סְדוֹם, וַהֲפִיכָאן מִילֵּהַא. גַּבְרָא הוּא דְּלָא טָבַע, כְּשׁוּרָא טָבַע?! אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי, לָא מִיבַּעְיָא קָאָמַר: לָא מִבַּעְיָא כְּשׁוּרָא דַּאֲפִילּוּ בְּכָל מֵימוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לָא טָבַע, אֶלָּא אֲפִילּוּ גַּבְרָא דְּטָבַע בְּכָל מֵימוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, בְּיַמָּא דְּסְדוֹם לָא טָבַע. לְמַאי נָפְקָא מִינַּהּ? כִּי הָא דְּרָבִין הֲוָה שָׁקֵיל וְאָזֵיל אֲחוֹרֵיהּ דְּרַבִּי יִרְמְיָה אַגּוּדָּא דְּיַמָּא דְּסְדוֹם. אָמַר לֵיהּ: מַהוּ לְמִימְשֵׁי מֵהָנֵי מַיָּא בְּשַׁבְּתָא. אָמַר לֵיהּ: שַׁפִּיר דָּמֵי.

מַהוּ לְמִימַּץ וּלְמִיפְתַּח? אָמַר לֵיהּ: זוֹ לֹא שָׁמַעְתִּי, כֵּיוֹצֵא בָּהּ שָׁמַעְתִּי. דְּאָמַר רַבִּי זֵירָא, זִימְנִין אָמַר לַהּ מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב מַתְנָה וְזִימְנִין אָמַר לַהּ מִשְּׁמֵיהּ דְּמָר עוּקְבָא, וְתַרְוַויְיהוּ מִשְּׁמֵיהּ דַּאֲבוּהּ דִּשְׁמוּאֵל וְלֵוִי אָמְרִין, חַד אָמַר: יַיִן, בְּתוֹךְ הָעַיִן — אָסוּר, עַל גַּב הָעַיִן — מוּתָּר. וְחַד אָמַר: רוֹק תְּפֵל [אֲפִילּוּ] עַל גַּב הָעַיִן — אָסוּר.

תִּסְתַּיֵּים דַּאֲבוּהּ דִּשְׁמוּאֵל הוּא דְּאָמַר יַיִן בְּתוֹךְ הָעַיִן — אָסוּר, עַל גַּב הָעַיִן — מוּתָּר, מִדְּאָמַר שְׁמוּאֵל: שׁוֹרָה אָדָם פִּיתּוֹ בְּיַיִן וְנוֹתְנוֹ עַל גַּב הָעַיִן בְּשַׁבָּת. דִּשְׁמִיעָא לֵיהּ מִמַּאן — לָאו דִּשְׁמִיעָא לֵיהּ מֵאֲבוּהּ? וְלִיטַעְמֵיךְ, הָא דְּאָמַר שְׁמוּאֵל: רוֹק תָּפֵל אֲפִילּוּ עַל גַּבֵּי הָעַיִן אָסוּר, דִּשְׁמִיעָא לֵיהּ מִמַּאן? אִילֵּימָא דִּשְׁמִיעָא לֵיהּ מֵאֲבוּהּ, אֶלָּא לֵוִי — וְלָא חָדָא אָמַר?! אֶלָּא: חָדָא שְׁמִיעָא לֵיהּ מֵאֲבוּהּ וְחָדָא שְׁמִיעָא לֵיהּ מִלֵּוִי, וְלָא יָדְעִינַן הֵי מֵאֲבוּהּ הֵי מִלֵּוִי.

אָמַר מָר עוּקְבָא אָמַר שְׁמוּאֵל: שׁוֹרָה אָדָם קִילּוּרִין מֵעֶרֶב שַׁבָּת וְנוֹתֵן עַל גַּב עֵינָיו בְּשַׁבָּת, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. בַּר לַוַאי הֲוָה קָאֵי קַמֵּיהּ דְּמָר עוּקְבָא. חַזְיֵיהּ דַּהֲוָה עָמֵיץ וּפָתַח. אָמַר לֵיהּ: כּוּלֵּי הַאי וַדַּאי לָא שָׁרֵא מָר שְׁמוּאֵל. שְׁלַח לֵיהּ רַבִּי יַנַּאי לְמָר עוּקְבָא: לִישַׁדַּר לַן מָר מֵהָנָךְ קִילּוּרִין דְּמָר שְׁמוּאֵל. שְׁלַח לֵיהּ: שַׁדּוּרֵי מְשַׁדַּרְנָא לָךְ, דְּלָא תֵּימָא צַר עַיִן אֲנָא, אֶלָּא הָכִי אָמַר שְׁמוּאֵל: טוֹבָה טִיפַּת צוֹנֶן שַׁחֲרִית וּרְחִיצַת יָדַיִם וְרַגְלַיִם בְּחַמִּין עַרְבִית מִכָּל קִילּוּרִין שֶׁבָּעוֹלָם. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי, אָמַר רַבִּי מוּנָא מִשּׁוּם רַבִּי יְהוּדָה: טוֹבָה טִיפַּת צוֹנֶן שַׁחֲרִית וּרְחִיצַת יָדַיִם וְרַגְלַיִם עַרְבִית מִכָּל קִילּוּרִין שֶׁבָּעוֹלָם.

הוּא הָיָה אוֹמֵר: יָד לָעַיִן — תִּיקָּצֵץ. יָד לַחוֹטֶם — תִּיקָּצֵץ. יָד לַפֶּה — תִּיקָּצֵץ. יָד לָאוֹזֶן — תִּיקָּצֵץ. יָד לַחֲסוּדָה — תִּיקָּצֵץ. יָד לָאַמָּה — תִּיקָּצֵץ. יָד לְפִי טַבַּעַת — תִּיקָּצֵץ. יָד

דף קט.

לַגִּיגִית — תִּיקָּצֵץ, יָד מְסַמָּא, יָד מַחֲרֶשֶׁת, יָד מַעֲלָה פּוֹלִיפּוּס. תַּנְיָא, רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: בַּת חוֹרִין הִיא זוֹ וּמַקְפֶּדֶת עַד שֶׁיְּרַחוֹץ יָדָיו שָׁלֹשׁ פְּעָמִים. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: פּוּךְ מַעֲבִיר בַּת מֶלֶךְ, וּפוֹסֵק אֶת הַדִּמְעָה, וּמַרְבֶּה שֵׂיעָר בָּעַפְעַפַּיִם. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: פּוּךְ מַעֲבִיר בַּת מֶלֶךְ, וּפוֹסֵק אֶת הַדִּמְעָה, וּמַרְבֶּה שֵׂיעָר בָּעַפְעַפַּיִם.

וְאָמַר מָר עוּקְבָא אָמַר שְׁמוּאֵל: עָלִין אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם רְפוּאָה. אָמַר רַב יוֹסֵף: כּוּסְבַּרְתָּא אֵין בָּהּ מִשּׁוּם רְפוּאָה. אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: כְּשׁוּת אֵין בָּהֶן מִשּׁוּם רְפוּאָה. אָמַר רַב יוֹסֵף: כּוּסְבַּרְתָּא, אֲפִילּוּ לְדִידִי קַשְׁיָא לִי. אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: גַּרְגִּירָא, אֲפִילּוּ לְדִידִי מְעַלֵּי [לִי]. וְאָמַר מָר עוּקְבָא אָמַר שְׁמוּאֵל: כָּל מִינֵי כְּשׁוּת שְׁרוּ לְבַר מִטָּרוֹזָא.

אָמַר רַב חִסְדָּא: שִׁירְקָא טָוְיָא — שְׁרֵי, פִּיעְפּוּעֵי בֵּיעֵי — אָסוּר. דְּבֵיתְהוּ דִּזְעֵירִי עֲבַדָא לֵיהּ לְחֵיָּיא בַּר אָשֵׁי, וְלָא אָכַל. אֲמַרָה לֵיהּ: לְרַבָּךְ עֲבַדִי לֵיהּ וַאֲכַל, וְאַתְּ לָא אָכְלַתְּ?! זְעֵירִי לְטַעְמֵיהּ, דְּאָמַר זְעֵירִי: נוֹתֵן אָדָם יַיִן צָלוּל וּמַיִם צְלוּלִין לְתוֹךְ הַמְשַׁמֶּרֶת בְּשַׁבָּת וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. אֲלָמָּא כֵּיוָן דְּמִשְׁתַּתֵּי הָכִי — לָאו מִידֵּי קָעֲבִיד, הָכָא נָמֵי כֵּיוָן דְּמִיתְּכִיל הָכִי — לָאו מִידֵּי קָעֲבִיד.

וְאָמַר מָר עוּקְבָא: מִי שֶׁנִּגְּפָה יָדוֹ אוֹ רַגְלוֹ, צוֹמְתָהּ בְּיַיִן וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. אִיבַּעְיָא לְהוּ: חַלָּא מַאי? אָמַר רַב הִלֵּל לְרַב אָשֵׁי: כִּי הֲוֵינָא בֵּי רַב כָּהֲנָא אָמְרִי חַלָּא לָא. אָמַר רָבָא: וְהָנֵי בְּנֵי מָחוֹזָא, כֵּיוָן דִּמְפַנְּקִי — אֲפִילּוּ חַמְרָא נָמֵי מַסֵּי לְהוּ.

רָבִינָא אִיקְּלַע לְבֵי רַב אָשֵׁי, חַזְיֵיהּ דְּדָרִיכָא לֵיהּ חַמְרָא אַגַּבָּא דְכַרְעֵיהּ, וְיָתֵיב קָא צָמֵית לֵיהּ בְּחַלָּא. אָמַר לֵיהּ: לָא סָבַר לַהּ מָר לְהָא דְּאָמַר רַב הִילֵּל חַלָּא לָא? אָמַר לֵיהּ: גַּב הַיָּד וְגַב הָרֶגֶל שָׁאנֵי.

אִיכָּא דְּאָמְרִי, חַזְיֵיהּ דְּקָא צָמֵית לֵיהּ בְּחַמְרָא. אֶמַר לֵיהּ: לָא סָבַר לַהּ מָר לְהָא דְּאָמַר רָבָא: הָנֵי בְּנֵי מָחוֹזָא כֵּיוָן דִּמְפַנְּקִי — אֲפִילּוּ חַמְרָא נָמֵי מַסֵּי לְהוּ? וּמָר נָמֵי הָא מְפַנַּק! אָמַר לֵיהּ: גַּב הַיָּד וְגַב הָרֶגֶל שָׁאנֵי. דְּאָמַר רַב אַדָּא בַּר מַתְנָה אָמַר רַב: גַּב הַיָּד וְגַב הָרֶגֶל הֲרֵי הֵן כְּמַכָּה שֶׁל חָלָל וּמְחַלְּלִין עֲלֵיהֶן אֶת הַשַּׁבָּת.

תָּנוּ רַבָּנָן: רוֹחֲצִים בְּמֵי גֶּרֶר, בְּמֵי חַמָּתָן, בְּמֵי עַסְיָא וּבְמֵי טְבֶרְיָא, אֲבָל לֹא בַּיָּם הַגָּדוֹל וְלֹא בְּמֵי מִשְׁרָה וְלֹא בְּיַמָּהּ שֶׁל סְדוֹם.

וּרְמִינְהוּ: רוֹחֲצִים בְּמֵי טְבֶרְיָא וּבַיָּם הַגָּדוֹל, אֲבָל לֹא בְּמֵי מִשְׁרָה וְלֹא בְּיַמָּהּ שֶׁל סְדוֹם — קַשְׁיָא יָם הַגָּדוֹל אַיָּם הַגָּדוֹל!

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לָא קַשְׁיָא: הָא — רַבִּי מֵאִיר, הָא — רַבִּי יְהוּדָה. דִּתְנַן: כָּל הַיַּמִּים כְּמִקְוֶה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים", דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יָם הַגָּדוֹל כְּמִקְוֶה, וְלֹא נֶאֱמַר "יַמִּים", אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מֵינֵי יַמִּים הַרְבֵּה.

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל הַיַּמִּים מְטַהֲרִין בְּזוֹחֲלִין, וּפְסוּלִים לְזָבִים וְלִמְצוֹרָעִים וּלְקִדּוּשׁ בָּהֶן מֵי חַטָּאת. מַתְקִיף לַהּ רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק:

דף קט:

אֵימוֹר דִּפְלִיגִי לְעִנְיַן טוּמְאָה וְטָהֳרָה, לְעִנְיַן שַׁבָּת מִי שְׁמַעַתְּ לְהוּ? אֶלָּא אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק, לָא קַשְׁיָא: הָא דְּאִישְׁתַּהִי, הָא דְּלָא אִישְׁתַּהִי.

בְּמַאי אוֹקֵימְתָּא לְבָתְרֵיתָא — דְּלָא אִישְׁתַּהִי, אִי דְּלָא אִישְׁתַּהִי — אֲפִילּוּ בְּמֵי מִשְׁרָה נָמֵי. דְּהָתַנְיָא: רוֹחֲצִין בְּמֵי טְבֶרְיָא וּבְמֵי מִשְׁרָה וּבְיַמָּהּ שֶׁל סְדוֹם, וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֲטָטִים בְּרֹאשׁוֹ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — שֶׁלֹּא נִשְׁתַּהֲא, אֲבָל נִשְׁתַּהֲא — אָסוּר.

אֶלָּא יָם הַגָּדוֹל אַיָּם הַגָּדוֹל לָא קַשְׁיָא: הָא — בְּיָפִין שֶׁבּוֹ, הָא — בְּרָעִים שֶׁבּוֹ. מֵי מִשְׁרָה אַמֵּי מִשְׁרָה נָמֵי לָא קַשְׁיָא: הָא — דְּאִישְׁתַּהִי, הָא — דְּלָא אִישְׁתַּהִי.

מַתְנִי' אֵין אוֹכְלִין אֵיזְבִּיוֹן בְּשַׁבָּת לִפְנֵי שֶׁאֵינוֹ מַאֲכַל בְּרִיאִים, אֲבָל אוֹכֵל הוּא אֶת יוֹעֶזֶר, וְשׁוֹתֶה אַבּוּבְרוֹאֶה. כָּל הָאוֹכְלִין — אוֹכֵל אָדָם לִרְפוּאָה, וְכָל הַמַּשְׁקִין — שׁוֹתֶה, חוּץ מִמֵּי

דְּקָלִים וְכוֹס עִיקָּרִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן לִירוֹקָה. אֲבָל שׁוֹתָה הוּא מֵי דְּקָלִים לִצְמָאוֹ, וְסָךְ שֶׁמֶן עִיקָּרִין שֶׁלֹּא לִרְפוּאָה.

גְּמָ׳ אָמַר רַב יוֹסֵף: אֱוֹוב — "אַבְרָתָה בַּר הֲמַגּ", אֱיזֹבְיוֹן — "אַבְרָתָה בַּר הִינָּנ". עוּלָּא אָמַר: מָרְוָא חִיוָּרָא. עוּלָּא אִיקְּלַע לְבֵי רַב שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָה, אַיְיתוֹ לְקַמֵּיהּ מָרְוָא חִיוָּרָא. אָמַר: הַיְינוּ אֱוֹוב דִּכְתִיב בְּאוֹרְיְיתָא. רַב פַּפֵּי אָמַר: שׁוּמְשׁוּק. אָמַר רַב יִרְמְיָה מִדִּיפְתִּי: כְּוָותֵיהּ דְּרַב פַּפֵּי מִסְתַּבְּרָא, דִּתְנַן: מְצוֹת אֱוֹוב שְׁלֹשָׁה קְלָחִין וּבָהֶן שְׁלֹשָׁה גְּבָעוֹלִין, וְשׁוּמְשׁוּק הוּא דְּמִשְׁתַּכְחָא הָכִי. לְמַאי אָכְלִי לֵיהּ — לְקוּקְאֵינֵי. בְּמַאי אָכְלִי לֵיהּ — בִּשְׁבַע תַּמְרֵי אוּכְמָתָא. מַמַּאי הָוְיָא — מִקִּימְחָא דִּשְׁעָרֵי בְּמָנָא דַּחֲלִיף עֲלֵיהּ אַרְבְּעִין יוֹמִין.

אֲבָל אוֹכֵל הוּא אֶת יוֹעֶזֶר. מַאי יוֹעֶזֶר? פּוּתַּנְק. לְמַאי אָכְלִי לַהּ — לְאַרְקָתָא. בְּמַאי אָכְלִי לַהּ — בִּשְׁבַע תַּמְרֵי חִיוָּרְתָא. מִמַּאי הָוְיָא — מֵאוּמְצָא וּמַיָּא אַלִּיבָּא רֵיקָנָא, וּמִבִּישְׁרָא שַׁמִּינָא אַלִּיבָּא רֵיקָנָא, וּמִבִּישְׁרָא דְּתוֹרָא אַלִּיבָּא רֵיקָנָא, מֵאַמְגּוּזָא אַלִּיבָּא רֵיקָנָא, וּמִגִּירֵי דְּרוּבְיָא אַלִּיבָּא רֵיקָנָא וּמִשְׁתֵּי מַיָּא אַבַּתְרֵיהּ.

וְאִי לָא — לִיבְלַע תַּחְלֵי חִיוָּרְתָא. וְאִי לָא — לִיתֵּיב בְּתַעֲנִיתָא, וְלֵילֵי בִּישְׁרָא שַׁמִּינָא וְלִישְׁדֵּי אַגּוּמְרֵי, וְלִימֵּץ גַּרְמָא, וְלִינַמַּע חַלָּא. וְאִיכָּא דְּאָמְרִי: חַלָּא לָא, מִשּׁוּם דְּקַשֵּׁי לְכַבְדָּא. וְאִי לָא — לֵיתֵי גִּירְדָּא דַּאֲסִינְתָּא דִּגְרִידָא מֵעִילָּאי לְתַתָּאי, וְלָא מִתַּתָּאי לְעִילָּאי, דִּילְמָא נָפְקָא אַיְידֵי פּוּמֵּיהּ, וְלִישְׁלְקֵהּ בְּשִׁיכְרָא בֵּי שִׁיבְבֵי, וּלְמָחָר נִסְכְּרִינּוּן לְנִקְבִין דִּידֵיהּ וְלִישְׁתֵּי, וְכִי מִפְּנֵי — מִפְּנֵי אַפְּשִׁיחָא דְּדִקְלָא.

וְשׁוֹתִין אַבּוּבְרוֹאָה. מַאי אַבּוּבְרוֹאָה? חוּמַטְרְיָא. מַאי חוּמַטְרְיָא? חוּטְרָא יְחִידָאָה. לְמַאי עָבְדִי לַהּ — לְגִילּוּיָא. וְאִי לָא — לֵיתֵי חַמְשָׁא כְּלִילֵי וְחַמְשָׁא כּוֹסָתָא דְּשִׁיכְרָא, וְנִישְׁלוֹקִינְהוּ בַּהֲדֵי הֲדָדֵי עַד דְּקַיְימָא אַאַנְפָּקָא, וְנִישְׁתֵּי.

אִימֵּיהּ דְּרַב אַחָדְבוּי בַּר אַמֵּי עֲבַדָה לֵיהּ לְהָהוּא גַּבְרָא חַד כְּלִילָא וְחַד כּוֹסְתָּא דְּשִׁיכְרָא. שְׁלַקָה וְאַישְׁקִיתֵיהּ, וּשְׁגַרָא תַּנּוּרָא וּגְרַפְתֵּיהּ, (ואותביתיה לבינתא) [וְאוֹתְיָבָה בֵּיהּ לְבֵינְתָא, וְאוֹתְיבְתֵּיהּ] בְּגַוָּויהּ, וּנְפַק [מִינֵּיהּ] כְּהוּצָא יַרְקָא.

רַב אַוְיָא אָמַר: רְבִיעֵיתָא דַּחֲלָבָא מֵעִיזָּא חִיוָּרְתָא. רַב הוּנָא בַּר יְהוּדָה אָמַר: לֵיתֵי אֶתְרוֹגָא חֲלִיתָא וְלֵחַייְקֵיהּ וְלִימְלֵייהּ דּוּבְשָׁא, וְלוֹתְבֵהּ בֵּי מִילֵּי דְנוּרָא, וְלֵיכְלֵיהּ. רַבִּי חֲנִינָא אָמַר, מֵי רַגְלַיִם בְּנֵי אַרְבָּעִים יוֹם: בַּרְזִינָא — לְזִיבּוּרָא, רְבִיעֵיתָא — לְעַקְרָבָּא, פַּלְגָא רִיבְעָא — לְגִילּוּיָא, רִיבְעָא — אֲפִילּוּ לִכְשָׁפִים מְעַלּוּ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֲנִיגְרוֹן, וַאֲבַנְגַּר, וְתִירְיֵיקָה — מְעַלּוּ בֵּין לְגִילּוּיָא בֵּין לִכְשָׁפִים.

הַאי מַאן דִּבְלַע חִיוָּרָא — לוֹכְלֵיהּ כְּשׁוּתָא בְּמִילְחָא, וְלֵירְהֲטֵיהּ תְּלָתָא מִילֵּי. רַב שִׁימִי בַּר אָשֵׁי חַזְיֵיהּ לְהָהוּא גַּבְרָא דִּבְלַע חִיוָּרָא. אִידְּמֵי לֵיהּ כְּפַרְשָׁא. אוֹכְלֵיהּ כְּשׁוּתָא בְּמִילְחָא

וְאַרְהֲטֵיהּ קַמֵּיהּ תְּלָתָא מִילֵּי, וּנְפַק מִינֵּיהּ גּוּבֵּי גּוּבֵּי. אִיכָּא דְּאָמְרִי: רַב שִׁימִי בַּר אָשֵׁי בְּלַע חִיוָּיָא, אֲתָא אֵלִיָּהוּ אִידְּמֵי לֵיהּ כְּפַרְשָׁא. אוֹכְלֵיהּ כְּשׁוּתָא בְּמִילְחָא וְאַרְהֲטֵיהּ קַמֵּיהּ תְּלָתָא מִילֵּי וּנְפַק מִינֵּיהּ גּוּבֵּי גּוּבֵּי. הַאי מַאן דְּטַרְקֵיהּ חִיוָּיָא — לֵיתֵי עוּבָּרָא דַּחֲמָרָא חִיוָּורְתֵּי, וְלִיקְרְעֵיהּ, וְלוֹתְבֵיהּ עִילָּוֵיהּ. וְהָנֵי מִילֵּי דְּלָא אִישְׁתְּכַח טָרְפָּה. הָהוּא

דף קי.

בַּר קַשָּׁא דְּפוּמְבְּדִיתָא דְּטַרְקֵיהּ חִיוָּיָא, הֲוָה תְּלֵיסְרֵי חֲמָרֵי חִיוָּורְתָּא בְּפוּמְבְּדִיתָא, קָרְעִינְהוּ לְכוּלְּהוּ, וְאִישְׁתְּכַחוּ טָרֵיפָה. הֲוַאי חָדָא בְּהָהוּא גִּיסָא דְּפוּמְבְּדִיתָא, עַד דְּאָזְלִי מַיְיתִי לַהּ אַכְלַהּ אַרְיָא. אָמַר לְהוּ אַבַּיֵי: דִּילְמָא חִיוָּיָא דְּרַבָּנַן טָרְקֵיהּ, דְּלֵית לֵיהּ אָסְוָתָא, דְּכְתִיב: ”וּפֹרֵץ גָּדֵר יִשְּׁכֶנּוּ נָחָשׁ“. אָמְרוּ לֵיהּ: אֵין רַבִּי, דְּכִי נָח נַפְשֵׁיהּ דְּרַב, גְּזַר רַב יִצְחָק בַּר בִּיסְנָא דְּלֵיכְּפֵי דְּלֵימְטֵי אַפָּא וְגִידְמֵי לְבֵי הִילּוּלָא [וְבָטַבְלָא], וַאֲזַל אִיהוּ אַמְטִי אַפָּא וְגִידְמֵי לְבֵי הִילּוּלָא בְּטַבְלָא. טָרְקֵיהּ חִיוָּיָא, וּמֵית.

הַאי מַאן דְּכָרְכֵיהּ חִיוָּיָא — לִינְחוֹת לְמַיָּא וְלִיסְחוֹף דִּיקּוּלָא אַרֵישֵׁיהּ וּלְהַדְּקֵיהּ מִינֵּיהּ, וְכִי סָלֵיק עִילָּוֵיהּ — לִישְׁדֵּיהּ לְמַיָּא וְלִיסְלוֹק וְלֵיתֵי. הַאי מַאן דְּמִיקַּנֵּי בֵּיהּ חִיוָּיָא, אִי אִיכָּא חַבְרֵיהּ בַּהֲדֵיהּ — לַיְרְכְּבֵיהּ אַרְבַּע גַּרְמִידֵי, וְאִי לָא — לִישְׁוַאר נְגָרָא, וְאִי לָא — לִיעְבַּר נַהֲרָא, וּבְלֵילְיָא — לוֹתְבֵיהּ לְפָרֵיהּ — אַאַרְבַּע חָבְיָתָא, וְנִיגְנֵי בֵּי כוֹכְבֵי, וְלַיְיתֵי אַרְבְּעָה שׁוּנְרֵי וְלֵיסְרִינְהוּ בְּאַרְבְּעָה כַּרְעֵי דְּפוּרְיֵיהּ, וְלֵיתֵי שַׁחֲפֵי וְלִישְׁדֵּי הָתָם, דְּכִי שָׁמְעִי קָלֵיהּ אָכְלִי לֵיהּ. הַאי מַאן דְּרָהֵיט אַבָּתְרֵיהּ — לִירְהוֹט בֵּי חָלָתָא.

הַאי אִיתְּתָא דְּחָזְיָא חִיוָּיָא, וְלָא יָדְעָה אִי יָהֵיב דַּעְתֵּיהּ עִילָּוֵהּ אִי לָא יָהֵיב דַּעְתֵּיהּ עִילָּוֵהּ — תִּשְׁלַח מָאנַהּ וְתִשְׁדֵּי קַמֵּיהּ, אִי מִכָּרֵךְ בְּהוּ דַּעְתֵּיהּ עִילָּוֵהּ, וְאִי לָא — לָא יָהֵיב דַּעְתֵּיהּ עִילָּוֵהּ.

מַאי תַּקָּנְתֵּהּ תִּשְׁמֵשׁ קַמֵּיהּ. אִיכָּא דְּאָמְרִי: כָּל שֶׁכֵּן דְּתָקֵיף לֵיהּ יִצְרֵיהּ! אֶלָּא תִּשְׁקוֹל מִמַּזֵּיהּ וּמְטוֹפְרֵהּ וְתִשְׁדֵּי בֵּיהּ, וְתֵימָא: ”דִּישְׁתָּנָא אֲנָא“. הַאי אִיתְּתָא דְּעַיֵּיל בַּהּ חִיוָּיָא, לִיפַּסְעוֹהָ וְלוֹתְבוּהָ אַתַּרְתֵּי חָבְיָתָא, וְלֵיתֵי בִּישְׁרָא שַׁמִּינָה וְלִישְׁדֵּי אַגּוּמְרֵי, וְלֵיתֵי אַגְנָא דְּתַחְלֵי וְחַמְרָא רֵיחָתָנָא וְלוֹתְבוּ הָתָם, וְלִיטְרוֹקְינְהוּ בַּהֲדֵי הֲדָדֵי, וְלִינְקוֹט צְבָתָא בִּידֵהּ, דְּכִי מוֹרַח רֵיחָא — נָפֵיק וְאָתֵי, וְלִישְׁקְלֵיהּ וְלִיקְלֵייהּ בְּנוּרָא, דְּאִי לָא — הָדַר עִילָּוֵהּ.

כָּל הָאוֹכְלִין כּוּי. כָּל הָאוֹכָלִין לְאֵיתוֹיֵי מַאי? לְאֵיתוֹיֵי טְחוֹל לַשִּׁינַּיִם וְכַרְשִׁינִין לִבְנֵי מֵעַיִים. כָּל הַמַּשְׁקִין לְאֵיתוֹיֵי מַאי? לְאֵיתוֹיֵי מֵי צְלָפִין בְּחוֹמֶץ. אָמַר לֵיהּ רַבִינָא לְרָבָא: מַהוּ לִשְׁתּוֹת מֵי רַגְלַיִם בְּשַׁבָּת? אָמַר לֵיהּ, תְּנֵינָא: ”כָּל הַמַּשְׁקִין שׁוֹתֶה“, וּמֵי רַגְלַיִם לָא שָׁתוּ אִינָשֵׁי.

חוץ מִמֵּי דְּקָלִים. תָּנָא: חוּץ מִמֵּי דְּקָרִים. מַאן דִּתְנָא "מֵי דְּקָרִים" — שֶׁהֵם דּוֹקְרִים אֶת הַמָּרָה, וּמַאן דְּאָמַר "מֵי דְּקָלִים" — שֶׁיּוֹצְאִין מִן שְׁנֵי דְּקָלִי. מַאי מֵי דְּקָלִים? אָמַר רַבָּה בַּר בְּרוֹנָא: תַּרְתֵּי תְּלַאי אִיכָּא בְּמַעְרָבָא, וְנָפְקָא עֵינָא דְּמַיָּא מִבֵּינַיְיהוּ. כָּסָא קַמָּא — מְרַפֵּי, אִידַּךְ — מְשַׁלְשֵׁל, וְאִידַּךְ — כִּי הֵיכִי דְּעָיְילִי הָכִי נָפְקִי. אָמַר עוּלָּא: לְדִידִי שְׁתֵּי [לִי] שִׁיכְרָא דְּבַבְלָאֵי, וּמַעֲלֵי מִינַּיְיהוּ. וְהוּא דְּלָא רָגִיל בֵּיהּ אַרְבְּעִין יוֹמִין.

רַב יוֹסֵף אָמַר: זֵיתוֹם הַמִּצְרִי תִּילְתָּא שְׁעָרֵי, וְתִילְתָּא קוּרְטְמֵי, וְתִילְתָּא מִילְחָא. רַב פָּפָּא אָמַר: תִּילְתָּא חִיטֵּי, וְתִילְתָּא קוּרְטְמֵי, וְתִילְתָּא מִילְחָא וְכַמּוֹנָא, וְסִימָנָיךְ — סִיסָאנֵי. וְשָׁתֵי לְהוּ בֵּין דִּבְחָא לַעֲצָרְתָּא, דִּקְמִיט — מְרַפֵּי לֵיהּ, וְדִרְפֵּי — קָמֵיט לֵיהּ.

וְכוֹס עִקָּרִין. מַאי כּוֹס עִקָּרִין? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לְיֵיתֵי מַתְקַל זוּזָא קוּמְא אֲלֶכְסַנְדְּרִיָא, וּמַתְקַל זוּזָא גַּבְיָא גִּילָא, וּמַתְקַל זוּזָא כּוּרְכְּמָא רִישְׁקָא, וְלִישְׁחֲקִינְהוּ בַּהֲדֵי הֲדָדֵי. לְזָבָה — תְּלָתָא בְּחַמְרָא, וְלָא מִיעַקְּרָא. לְיַרְקוֹנָא — תְּרֵין בְּשִׁיכְרָא, וּמִיעָקַר. לְזָבָה תְּלָתָא בְּחַמְרָא, וְלָא מִיעַקְּרָא. וְאִי לָא — לַיְיתֵי תְּלָתָא

דף קי:

קְפִיזֵי שַׁמְכֵי פָּרְסָאֵי, וְנִישְׁלוֹק בְּחַמְרָא, וְנַשְׁקִינֵיהּ, וְנֵימָא לַהּ: קוּם מְזוֹבְיךְ. וְאִי לָא — לוֹתְבַהּ אַפָּרְשַׁת דְּרָכִים, וְלִנְקְטַהּ כָּסָא דְּחַמְרָא בִּידָהּ, וְלֵיתֵי אִינִישׁ מֵאָחוֹרַהּ וְלִיבַעֲתַהּ, וְלֵימָא לַהּ: קוּם מְזוֹבְיךְ. וְאִי לָא — לַיְיתֵי בּוּנָא דְּכַמּוֹנָא וּבוּנָא דְּמוֹרִיקָא וּבוּנָא דְּשַׁבְּלִילְתָּא, וְנִישְׁלוֹק בְּחַמְרָא, וְנַשְׁקִינֵיהּ, וְנֵימָא לַהּ: קוּם מְזוֹבְיךְ. וְאִי לָא — לַיְתֵי שִׁיתִּין שִׁיעֵי דְּדַנָא, וְלַשְׁפַּיהּ, וְלֵימָא לַהּ: קוּם מְזוֹבְיךְ. וְאִי לָא — לַיְתֵי פִּשִׁיטְנָא, וְלִישְׁלוֹק בְּחַמְרָא, וְלִשְׁפַּיהּ, וְנֵימָא לַהּ: קוּם מְזוֹבְיךְ. וְאִי לָא — לַיְתֵי חַרְנוּבָא דְּהִיגְתָּא רוֹמִיתָא, וְלִיקְלֵי, וְלִיסְבַּהּ בְּשַׁחֲקֵי דְּכִיתָּנָא בְּקַנְיְיטָא וּבְשַׁחֲקֵי דַּעֲמַר גּוּפְנָא בְּסִיתְוָא.

וְאִי לָא — לִיכְרֵי שְׁבַע בֵּירֵי, וְלִיקְלֵי בְּהוּ שְׁבִישְׁתָּא (יַלְדָּה) דְּעָרְלָה, וְלִינְקְטַהּ כָּסָא דְּחַמְרָא בִּידָהּ, וְלוֹקְמַהּ מֵהָא וְלוֹתְבַהּ אַהָא, וְלוֹקְמַהּ מֵהָא וְלוֹתְבַהּ אַהָא, וְאַכֹּל חֲדָא וַחֲדָא לֵימָא לַהּ: קוּם מְזוֹבְיךְ. וְאִי לָא — לַיְיתֵי סְמִידָא, וְלֵיסְכַּהּ מִפַּלְגָא לְתַתַאי, וְלֵימָא לַהּ: קוּם מְזוֹבְיךְ. וְאִי לָא — לַיְתֵי בֵּיעֲתָא דְּנַעֲמִיתָא, וְלִיקְלֵי, וְלִיסְבַּהּ בְּשַׁחֲקֵי דְּכִיתָּנָא בְּקַנְיְיטָא וּבְשַׁחֲקֵי דַּעֲמַר גּוּפְנָא בְּסִיתְוָא. וְאִי לָא — לִיפְתַּח לַהּ חָבִיתָא דְּחַמְרָא לִשְׁמַהּ. וְאִי לָא — לִנְקִיט שְׁעָרְתָּא דְּמִשְׁתַּכְחָא בִּכְפוּתָא דִּכּוּדַנְיָא חִיוָּרְתָּא, אִי נָקְטָה חַד יוֹמָא — פָּסְקָה תְּרֵי יוֹמֵי, וְאִי נָקְטָה תְּרֵי יוֹמֵי — פָּסְקָה תְּלָתָא יוֹמֵי, וְאִי נָקְטָה תְּלָתָא יוֹמֵי — פָּסְקָה לְעוֹלָם.

לְיַרְקוֹנָא תְּרֵין בְּשִׁיכְרָא, וּמִיעָקַר. וְאִי לָא — לַיְיתֵי רֵישָׁא דְּשִׁיבּוּטָא דְּמִילְחָא וְלִישְׁלוֹק בְּשִׁיכְרָא, וְלִישְׁתֵּי. וְאִי לָא — לַיְיתֵי מוֹנִיֵּי דְּקַמְצֵי. וְאִי לֵיכָּא מוֹנִיֵּי דְּקַמְצֵי — לַיְיתֵי מוֹנִיֵּי

דִּנְקִירֵי, וְלִיעַיְילֵיהּ לְבֵי בָּנֵי וְלִישְׁפְּיֵיהּ. וְאִי לֵיכָּא בֵּי בָּנֵי — לוֹקְמֵיהּ בֵּין תַּנּוּרָא לְגוּדָּא. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הָרוֹצֶה שֶׁיְּחַמְּמוּ — יְקַנְּחוּ בִּסְדִינוֹ. רַב אַחָא בַּר יוֹסֵף חַשׁ בֵּיהּ, עָבַד לֵיהּ רַב כָּהֲנָא, וְאִיתַּסִּי.

וְאִי לָא — לַיְתֵי תְּלָתָא קְפִיזֵי תַּמְרֵי פָּרְסָיְיתָא, וּתְלָתָא קְפִיזֵי דְּקִירָא דְּנִישְׁתְּרוּפֵי, וּתְלָתָא קְפִיזֵי אַהֲלָא תּוֹלְעָנָא, וְלִישְׁלוֹקִינְהוּ בְּשִׁיכְרָא, וְלִישְׁתֵּי. וְאִי לָא — לַיְתֵי עִילָּא בַּר חֲמָרָא, וְלִינַלַּח מְצִיעָתָא דְּרִישָׁא, וְלִישְׁבּוֹק לֵיהּ דְּמָא מֵאפּוּתֵיהּ, וְלוֹתְבֵיהּ אַרִישֵׁיהּ, וְלִיזְדַּהַר מֵעֵינֵיהּ דְּלָא לִיסַּמֵּי לְהוּ. וְאִי לָא — לַיְתֵי רֵישָׁא דְּבַרְחָא דְּמַנַּח בְּכֵיבְשָׁא, וְלִישְׁלוֹק בְּשִׁיכְרָא, וְלִישְׁתֵּי. וְאִי לָא — לַיְתֵי דְּבָר אַחֵר חוּטְרָנָא, וְלִיקְרְעֵיהּ, וְלוֹתְבֵיהּ אַלִּיבֵּיהּ. וְאִי לָא — לַיְתֵי כַּרְתֵּי מִכַּבְתְּוָתָא דְּמֵישָׁרֵי.

הָהוּא טַיָּיעָא דְּחַשׁ בֵּיהּ, אֲמַר לֵיהּ לְגִינַּאי: שְׁקוֹל גְּלִימַאי וְהַב לִי מֵישָׁרָא דְּכַרְתֵּי. יְהַב לֵיהּ וַאֲכָלֵהּ. אֲמַר לֵיהּ: אוֹשְׁלַן גְּלִימְיךְ וְאֵיגְנֵי בֵּיהּ קַלִּי. אִיכְּרַךְ גְּנָא בֵּיהּ. כַּד אִיחַמַּם וְקָם, נָפַל פּוּרְתָּא מִינֵּיהּ.

לְיִרְקוֹנָא תְּרֵין בְּשִׁיכְרָא, וּמִיעֲקַר. וּמִי שְׁרֵי? וְהָתַנְיָא, מְנַיִּין לַסַּירוּס בָּאָדָם שֶׁהוּא אָסוּר — תַּלְמוּד לוֹמַר: "וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ" — בָּכֶם לֹא תַּעֲשׂוּ, דִּבְרֵי רַבִּי חֲנִינָא. הֲנֵי מִילֵּי — הֵיכָא דְּקָא מִיכַּוֵּין, הָכָא — מַעֲצְמוֹ הוּא. דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הָרוֹצֶה שֶׁיְּסָרֵס תַּרְנְגוֹל — יִטּוֹל כַּרְבָּלְתּוֹ, וּמְסָרֵס מֵאֵלָיו. וְהָאָמַר רַב אָשֵׁי: רְמוּת רוּחָא הוּא דְּנָקְטָא לֵיהּ. אֶלָּא בְּסָרִיס. וְהָאָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:

דף קיא.

הַכֹּל מוֹדִים בִּמְחַמֵּץ אַחַר מְחַמֵּץ שֶׁהוּא חַיָּיב, שֶׁנֶּאֱמַר: "לֹא תֹאפֶה חָמֵץ", "לֹא תֵעָשֶׂה חָמֵץ". בִּמְסָרֵס אַחַר מְסָרֵס שֶׁהוּא חַיָּיב, שֶׁנֶּאֱמַר: "וּמָעוּךְ וְכָתוּת וְנָתוּק וְכָרוּת", אִם עַל כְּרוּת חַיָּיב, עַל נָתוּק לֹא כָּל שֶׁכֵּן! אֶלָּא, לְהָבִיא נוֹתֵק אַחַר כּוֹרֵת שֶׁהוּא חַיָּיב. וְאֶלָּא בְּזָקֵן. וְהָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הֵן הֵן הֶחְזִירוּנִי לְנַעֲרוּתִי! אֶלָּא בְּאִשָּׁה. וּלְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא דְּאָמַר עַל שְׁנֵיהֶם הוּא אוֹמֵר: "וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ" — מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? בִּזְקֵינָה, אִי נָמֵי בַּעֲקָרָה.

מַתְנִי' הַחוֹשֵׁשׁ בְּשִׁינָּיו — לֹא יְגַמֵּעַ בָּהֶן אֶת הַחוֹמֶץ, אֲבָל מְטַבֵּל הוּא כְּדַרְכּוֹ, וְאִם נִתְרַפֵּא — נִתְרַפֵּא. הַחוֹשֵׁשׁ בְּמָתְנָיו — לֹא יָסוּךְ יַיִן וְחוֹמֶץ, אֲבָל סָךְ הוּא אֶת הַשֶּׁמֶן. וְלֹא שֶׁמֶן וָוֶרֶד. בְּנֵי מְלָכִים סָכִין שֶׁמֶן וָוֶרֶד עַל מַכּוֹתֵיהֶן, שֶׁכֵּן דַּרְכָּן לָסוּךְ בְּחוֹל. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם.

גְּמָ' רְמֵי לֵיהּ רַב אַחָא אֲרִיכָא דְּהוּא רַב אַחָא בַּר פָּפָּא לְרַבִּי אֲבָהוּ: תְּנַן, הַחוֹשֵׁשׁ בְּשִׁנָּיו — לֹא יְנַמֵּעַ בָּהֶן אֶת הַחוֹמֶץ. לְמֵימְרָא דְּחוֹמֶץ מְעַלֵּי לְשִׁינַּיִם?! וְהָכְתִיב: "כַּחֹמֶץ לַשִּׁנַּיִם וְכֶעָשָׁן לָעֵינָיִם"! לָא קַשְׁיָא: הָא בְּקִיּוּהָא דְּפֵרֵי, הָא בְּחַלָּא. וְאִיבָּעֵית אֵימָא, הָא וְהָא בְּחַלָּא: הָא דְּאִיכָּא מַכָּה, הָא דְּלֵיכָּא מַכָּה. אִיכָּא מַכָּה — מַסֵּי, לֵיכָּא מַכָּה — מְרַפֵּי.

לֹא יְנַמֵּעַ בָּהֶן אֶת הַחוֹמֶץ. וְהָתַנְיָא: לֹא יְגַמֵּעַ וּפוֹלֵט, אֲבָל מְגַמֵּעַ וּבוֹלֵעַ! אָמַר אַבָּיֵי: כִּי תְּנַן נָמֵי מַתְנִיתִין, מְגַמֵּעַ וּפוֹלֵט תְּנַן. רָבָא אָמַר: אֲפִילּוּ תֵּימָא מְגַמֵּעַ וּבוֹלֵעַ, כָּאן — לִפְנֵי טִיבּוּל, כָּאן — לְאַחַר טִיבּוּל.

וְנֵימָא: מִדְּלִפְנֵי טִיבּוּל שְׁרֵי — לְאַחַר טִיבּוּל נָמֵי שְׁרֵי. דְּשָׁמְעִינַן לֵיהּ לְרָבָא דְּאִית לֵיהּ "הוֹאִיל".

דְּאָמַר רָבָא: לֵיכָּא מִידֵּי דְּבִשַּׁבָּת שְׁרֵי וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים אָסוּר, הוֹאִיל דְּבִשַּׁבָּת שְׁרֵי — בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נָמֵי שְׁרֵי!

הֲדַר בֵּיהּ רָבָא מֵהָךְ. מִמַּאי דְּמֵהָךְ הֲדַר בֵּיהּ, דִּילְמָא מֵהַהִיא הֲדַר בֵּיהּ? לָא סָלְקָא דַּעְתָּךְ, דְּתַנְיָא: כָּל חַיָּיבֵי טְבִילוֹת טוֹבְלִין כְּדַרְכָּן, בֵּין בְּתִשְׁעָה בְּאָב בֵּין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים.

הַחוֹשֵׁשׁ בְּמָתְנָיו כּוּ'. אָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר זַבְדָּא אָמַר רַב: הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. לְמֵימְרָא דְּרַב כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן סְבִירָא לֵיהּ? וְהָאָמַר רַב שִׁימִי בַּר חַיָּיא מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב: הַאי מְסוֹכְרְיָיא דְּנָזְיָיתָא

דף קיא:

אָסִיר לְהַדּוֹקֵיהּ בְּיוֹמָא טָבָא! בְּהָהִיא אֲפִילּוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹדֶה. דְּאַבָּיֵי וְרָבָא דְּאָמְרִי תַּרְוַוּיְיהוּ: מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּ"פְּסִיק רֵישֵׁיהּ וְלָא יְמוּת".

וְהָאָמַר רַב חִיָּיא בַּר אָשֵׁי אָמַר רַב: הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה, וְרַב חָנָן בַּר אַמֵּי אָמַר שְׁמוּאֵל: הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. וְרַב חִיָּיא בַּר אָבִין מַתְנֵי לַהּ בְּלָא גַּבְרֵי, רַב אָמַר: הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן! אֶלָּא אָמַר רָבָא: אֲנִי וַאֲרִי שֶׁבַּחֲבוּרָה תַּרְגֵּימְנָא, וּמַנּוּ — רַבִּי חִיָּיא בַּר אָבִין: הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְלָאו מִשַּׁעְמֵיהּ.

מַאי "הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן וְלָאו מִשַּׁעְמֵיהּ"? אִילֵּימָא הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן — דְּשָׁרֵי, וְלָאו מִשַּׁעְמֵיהּ — דְּאִילּוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן סָבַר מַסֵּי, וְרַב סָבַר לָא מַסֵּי. וְסָבַר רַב לָא מַסֵּי? וְהָא מִדְּקָתָנֵי "בְּנֵי מְלָכִים סָכִין עַל גַּבֵּי מַכּוֹתֵיהֶן שֶׁמֶן וְוֶרֶד", מִכְּלָל דְּמַסֵּי. אֶלָּא: הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן — דְּשָׁרֵי, וְלָאו מִשַּׁעְמֵיהּ — דְּאִילּוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן סָבַר: אַף עַל גַּב דְּלָא שְׁכִיחַ, שָׁרֵי. וְרַב סָבַר: אִי שְׁכִיחַ — אִין, וְאִי לָא שְׁכִיחַ — לָא. וּבְאַתְרָא דְּרַב שְׁכִיחַ מִשְׁחָא דְּוַורְדָא.

הדרן עלך שמנה

שרצים

מַתְנִי׳ **וְאֵלּוּ קְשָׁרִים** שֶׁחַיָּיבִין עֲלֵיהֶן: קֶשֶׁר הַגַּמָּלִין וְקֶשֶׁר הַסַּפָּנִין, וּכְשֵׁם שֶׁהוּא חַיָּיב עַל קִישׁוּרָן, כָּךְ הוּא חַיָּיב עַל הֶיתֵּרָן. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כָּל קֶשֶׁר שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַתִּירוֹ בְּאַחַת מִיָּדָיו — אֵין חַיָּיבִין עָלָיו.

גְּמָ׳ מַאי קֶשֶׁר הַגַּמָּלִין וְקֶשֶׁר הַסַּפָּנִין? אִילֵּימָא קִטְרָא דְּקִטְרֵי בִּזְמָמָא, וְקִטְרָא דְּקִטְרֵי בְּאִיסְטָרִידָא — הַאי קֶשֶׁר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּימָא הוּא! אֶלָּא קִיטְרָא דִּזְמָמָא גּוּפֵיהּ, וּדְאִיסְטָרִידָא גּוּפַהּ.

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר כָּל קֶשֶׁר כּוּ׳. בָּעֵי רַב אַחָדְבוּי אַחוּי דְּמָר אַחָא: עֲנִיבָה לְרַבִּי מֵאִיר מַהוּ? טַעְמֵיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר מִשּׁוּם דְּיָכוֹל לְהַתִּירוֹ בְּאַחַת מִיָּדָיו הוּא — וְהָא נָמֵי יָכוֹל לְהַתִּירוֹ, אוֹ דִילְמָא טַעְמָא דְּרַבִּי מֵאִיר מִשּׁוּם דְּלָא מִיהַדַּק — וְהַאי [הָא] מִיהַדַּק. תֵּיקוּ.

מַתְנִי׳ יֵשׁ לְךָ קְשָׁרִין שֶׁאֵין חַיָּיבִין עֲלֵיהֶן כְּקֶשֶׁר הַגַּמָּלִין וּכְקֶשֶׁר הַסַּפָּנִין: קוֹשֶׁרֶת אִשָּׁה מִפְּתַּח חֲלוּקָה, וְחוּטֵי סְבָכָה, וְשֶׁל פָּסְקָיָא, וּרְצוּעוֹת מִנְעָל וְסַנְדָּל, וְנוֹדוֹת יַיִן וְשֶׁמֶן, וּקְדֵירָה שֶׁל בָּשָׂר. רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: קוֹשְׁרִין לִפְנֵי הַבְּהֵמָה בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תֵּצֵא.

גְּמָ׳ הָא גּוּפַהּ קַשְׁיָא: אָמְרַתְּ יֵשׁ קְשָׁרִין שֶׁאֵין חַיָּיבִין עֲלֵיהֶן כְּקֶשֶׁר הַגַּמָּלִין וּכְקֶשֶׁר הַסַּפָּנִין: חִיּוּבָא הוּא דְּלֵיכָּא, הָא אִיסּוּרָא — אִיכָּא, וַהֲדַר תְּנֵי: קוֹשֶׁרֶת אִשָּׁה מִפְּתַּח חֲלוּקָה: אֲפִילּוּ לְכַתְּחִילָּה! הָכִי קָאָמַר: יֵשׁ קְשָׁרִין שֶׁאֵין חַיָּיבִין עֲלֵיהֶן כְּקֶשֶׁר הַגַּמָּלִין וּכְקֶשֶׁר הַסַּפָּנִין. וּמַאי נִיהוּ —

דף קיב.

קִיטְרָא דְּקִטְרֵי בִּזְמָמָא וְקִיטְרָא דְּקִטְרֵי בְּאִיסְטָרִידָא, חִיּוּבָא הוּא דְּלֵיכָּא, הָא אִיסּוּרָא — אִיכָּא. וְיֵשׁ שֶׁמּוּתָּרִין לְכַתְּחִילָּה, וּמַאי נִיהוּ — קוֹשֶׁרֶת מִפְּתַּחֵי חֲלוּקָה.

מִפְּתַּח חֲלוּקָה. פְּשִׁיטָא! לָא צְרִיכָא, דְּאִית לֵיהּ תְּרֵי דַּשֵּׁי. מַהוּ דְּתֵימָא: חָדָא מִינַּיְיהוּ בַּטּוֹלֵי מְבַטֵּיל [לַהּ], קָא מַשְׁמַע לַן.

וְחוּטֵי סְבָכָה. פְּשִׁיטָא! לָא צְרִיכָא, דִּרְוִיחָא לַהּ. מַהוּ דְּתֵימָא: מִישְׁלַף שָׁלְפָא לַהּ, קָא מַשְׁמַע לַן דְּאִשָּׁה חָסָה עַל שְׂעָרָהּ וּמִישְׁרָא שָׁרְיָא לַהּ.

וּרְצוּעוֹת מִנְעָל וְסַנְדָּל. אִיתְּמַר: הִתִּיר רְצוּעוֹת מִנְעָל וְסַנְדָּל, תְּנֵי חָדָא: חַיָּיב חַטָּאת, וְתַנְיָא אִידַּךְ: פָּטוּר אֲבָל אָסוּר, וְתַנְיָא אִידַּךְ: מוּתָּר לְכַתְּחִילָּה. קַשְׁיָא מִנְעָל אַמִּנְעָל, קַשְׁיָא סַנְדָּל אַסַּנְדָּל.

מִנָּעָל אַמִּנָּעָל לָא קַשְׁיָא: הָא דְּקָתָנֵי חַיָּיב חַטָּאת — בְּדְאוּשְׁכָּפֵי. פָּטוּר אֶבָל אָסוּר — בְּדְרָבָנַן. מוּתָּר לְכַתְּחִלָּה — בְּדִבְנֵי מָחוֹזָא.

סַנְדָּל אַסַּנְדָּל לָא קַשְׁיָא: הָא דְּקָתָנֵי חַיָּיב חַטָּאת — בְּדְטַיְיעֵי דְּקָטְרֵי אוּשְׁכָּפֵי. פָּטוּר אֶבָל אָסוּר — בִּדְחוּמַרְתָּא דְּקָטְרֵי אִינְהוּ. מוּתָּר לְכַתְּחִילָּה — בְּסַנְדָּל דְּנָפֵק בֵּיהּ בֵּי תְרֵי, כִּדְרַב יְהוּדָה. דְּרַב יְהוּדָה אָחוּהּ דְּרַב סָלָּא חֲסִידָא הֲוָה לֵיהּ הָהוּא זוּגָא דְּסַנְדָּלֵי, זְמְנִין דְּנָפֵיק בֵּיהּ אִיהוּ, זִימְנִין נָפֵיק בֵּיהּ יָנוּקֵיהּ. אֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּאַבָּיֵי, אֲמַר לֵיהּ: כְּהַאי גַּוְנָא מַאי? אֲמַר לֵיהּ: חַיָּיב חַטָּאת.

אֲמַר לֵיהּ: הַשְׁתָּא פָּטוּר אֲבָל אָסוּר קָא קָשְׁיָא לִי, "חַיָּיב חַטָּאת" קָאָמְרַתְּ לִי?! מַאי טַעְמָא? אֲמַר לֵיהּ: מִשּׁוּם דִּבְחוֹל נָמֵי זִימְנִין נָפֵיקְנָא בֵּיהּ אֲנָא, זִימְנִין נָפֵיק בֵּיהּ יָנוּקָא. אֲמַר לֵיהּ: אִי הָכִי, מוּתָּר לְכַתְּחִילָּה.

רַבִּי יִרְמְיָה הֲוָה קָאָזֵיל בָּתְרֵיהּ דְּרַבִּי אֲבָהוּ בְּכַרְמְלִית. אֵיפְּסִיק רְצוּעָה דְּסַנְדָּלֵיהּ. אֲמַר לֵיהּ: מַאי אֶעֱבֵיד לֵיהּ? אֲמַר לֵיהּ: שְׁקוֹל גֻּמֵּי לַח דַּחֲזֵי לְמַאֲכַל בְּהֵמָה, וּכְרוֹךְ עִילָּוֵיהּ. אַבָּיֵי הֲוָה קָאֵי קַמֵּיהּ דְּרַב יוֹסֵף. אֵיפְּסִיק לֵיהּ רְצוּעָה. אֲמַר לֵיהּ: מַאי אֶיעֱבֵיד לֵיהּ? אֲמַר לֵיהּ: שִׁבְקֵיהּ. מַאי שְׁנָא מִדְּרַבִּי יִרְמְיָה? הָתָם לָא מִינְטַר. הָכָא מִינְטַר. וְהָא מָנָא הוּא, דְּאִי בָּעֵינָא הָפֵיכְנָא לֵיהּ מִימִּין לִשְׂמֹאל? אֲמַר לֵיהּ: מִדְּקָמְתָרֵץ רַבִּי יוֹחָנָן אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה, שְׁמַע מִינַּהּ הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה.

מַאי הִיא? דְּתַנְיָא: סַנְדָּל שֶׁנִּפְסְקוּ שְׁתֵּי אָזְנָיו, אוֹ שְׁתֵּי תְּרֵסְיוֹתָיו, אוֹ שֶׁנִּיטַּל כָּל הַכַּף שֶׁלּוֹ — טָהוֹר. אַחַת מֵאָזְנָיו, אוֹ אַחַת מִתְּרֵסְיוֹתָיו, אוֹ שֶׁנִּיטַּל רוֹב הַכַּף שֶׁלּוֹ — טְמֵא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נִפְסְקָה פְּנִימִית — טְמֵא. הַחִיצוֹנָה — טָהוֹר. וְאָמַר עוּלָּא, וְאִיתֵּימָא רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כְּמַחֲלוֹקֶת לְעִנְיַן טוּמְאָה כָּךְ מַחֲלוֹקֶת לְעִנְיַן שַׁבָּת, אֲבָל לֹא לְעִנְיַן חֲלִיצָה. וְהָוֵינַן בַּהּ: [רַבִּי יוֹחָנָן] אַלִּיבָּא דְּמַאן? אִילֵימָא אַלִּיבָּא דְּרַבָּנַן: מִדְּלְעִנְיַן טוּמְאָה מָנָא הֲוֵי — לְעִנְיַן שַׁבָּת נָמֵי מָנָא הֲוֵי, אֲבָל לֹא לַחֲלִיצָה — דְּלָאו מָנָא הוּא, וְהָתְנַן: חֲלִיצָה שֶׁל שְׂמֹאל בַּיָּמִין חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה. וְאֶלָּא אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה: מִדְּלְעִנְיַן טוּמְאָה לָאו מָנָא הוּא — לְעִנְיַן שַׁבָּת נָמֵי לָאו מָנָא הוּא, אֲבָל לֹא לַחֲלִיצָה דְּמָנָא הוּא.

אֵימַר דְּאָמְרִינַן חֲלִיצָה שֶׁל שְׂמֹאל בַּיָּמִין חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה — הֵיכָא דִּלְמִילְּתֵיהּ מָנָא הוּא, הָכָא לְמִילְּתֵיהּ לָאו מָנָא הוּא, דְּהָא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: נִפְסְקָה הַחִיצוֹנָה טָהוֹר — אַלְמָא לָאו מָנָא הוּא! לְעוֹלָם אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה. אֵימָא: וְכֵן לַחֲלִיצָה. וְהָא קָמַשְׁמַע לַן: דְּכִי אָמְרִינַן חֲלִיצָה שֶׁל שְׂמֹאל בְּשֶׁל יָמִין חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה — הֵיכָא

דף קיב:

דִּלְמֵילְתֵיהּ מָנָא הוּא, אֲבָל הָכָא — לְמֵילְתֵיהּ לָאו מָנָא הוּא.
וּמִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הָכִי? וְהָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הֲלָכָה כְּסָתָם מִשְׁנָה, וּתְנַן: סַנְדָּל שֶׁנִּפְסְקָה אַחַת מֵאָזְנָיו וְתִיקְּנָהּ — טָמֵא מִדָּרָס, נִפְסְקָה שְׁנִיָּה וְתִיקְּנָהּ — טָהוֹר מִלְּטַמֵּא מִדָּרָס, אֲבָל טָמֵא מַגַּע מִדָּרָס. מַאי לָאו לָא שְׁנָא פְּנִימִית וְלָא שְׁנָא חִיצוֹנָה!
לָא, פְּנִימִית דַּוְקָא. אֲבָל חִיצוֹנָה מַאי — טָהוֹר? אִי הָכִי, אַדְּתָנֵי: נִפְסְקָה שְׁנִיָּה וְתִיקְּנָהּ — טָהוֹר מִן הַמִּדָּרָס אֲבָל טָמֵא מַגַּע מִדָּרָס, נִיפְלוֹג בְּדִידַהּ: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — שֶׁנִּפְסְקָה פְּנִימִית, אֲבָל חִיצוֹנָה — טָהוֹר! אָמַר רַב יִצְחָק בֶּן יוֹסֵף: תְּהֵא מִשְׁנָתֵנוּ בְּסַנְדָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ אַרְבַּע אָזְנַיִם וְאַרְבַּע תְּרֵסְיוֹתַיִם, שֶׁלֹּא לִשְׁבּוֹר דִּבְרֵיו שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן.
כִּי אֲתָא רָבִין אָמַר רַב חָנָן בַּר אַבָּא אָמַר רַב: הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה. וּמִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הָכִי? וְהָא מִדְּתָרֵץ רַבִּי יוֹחָנָן אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה, שְׁמַע מִינַּהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה סְבִירָא לֵיהּ! אָמוֹרָאֵי נִינְהוּ וְאַלִּיבָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן.
תְּנַן הָתָם: כָּל כְּלֵי בַּעֲלֵי בָתִּים, שִׁיעוּרָן כִּרְמוֹנִים. בָּעֵי רַבִּי חִזְקִיָּה: נִיקַּב כְּמוֹצִיא זַיִת וּסְתָמוֹ, וְחָזַר וְנִיקַּב כְּמוֹצִיא זַיִת וּסְתָמוֹ, עַד שֶׁהִשְׁלִימוֹ לְמוֹצִיא רִימּוֹן, מַהוּ?
אֲמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן: רַבִּי, שְׁנִיתָ לָנוּ סַנְדָּל שֶׁנִּפְסְקָה אַחַת מֵאָזְנָיו וְתִיקְּנָהּ — טָמֵא מִדָּרָס. נִפְסְקָה שְׁנִיָּה וְתִיקְּנָהּ — טָהוֹר מִן הַמִּדָּרָס, אֲבָל טָמֵא מַגַּע מִדָּרָס. וְאָמְרִינַן לָךְ: מַאי שְׁנָא רִאשׁוֹנָה — דְּהָא קָיְימָא שְׁנִיָּה? שְׁנִיָּה נָמֵי, [הָא] מִתַּקְּנָה רִאשׁוֹנָה!
וַאֲמַרְתְּ לַן עָלֵיהּ: פָּנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן. הָכָא נָמֵי פָּנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן.
קָרֵי עָלֵיהּ: לֵית דֵּין בַּר אִינָשׁ. אִיכָּא דְּאָמְרִי: כְּגוֹן דֵּין בַּר אִינָשׁ. אָמַר רַבִּי זֵירָא אָמַר רָבָא בַּר זִימוּנָא: אִם רִאשׁוֹנִים בְּנֵי מַלְאָכִים — אָנוּ בְּנֵי אֲנָשִׁים. וְאִם רִאשׁוֹנִים בְּנֵי אֲנָשִׁים — אָנוּ כַּחֲמוֹרִים. וְלֹא כַּחֲמוֹרוֹ שֶׁל רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא וְשֶׁל רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר, אֶלָּא כִּשְׂאָר חֲמוֹרִים.
וְנוֹדוֹת יַיִן וְשֶׁמֶן. פְּשִׁיטָא! לָא צְרִיכָא, דְּאִית לֵיהּ תַּרְתֵּי אוּנֵי, מַהוּ דְתֵימָא: חָדָא מִינַּייהוּ בַּטּוֹלֵי מְבַטֵּל לַהּ, קָא מַשְׁמַע לַן.
קְדֵירָה שֶׁל בְּשָׂר. פְּשִׁיטָא! לָא צְרִיכָא, דְּאִית לַהּ שְׁלָאכָא, מַהוּ דְתֵימָא בַּטּוֹלֵי מְבַטֵּל לַהּ, קָא מַשְׁמַע לַן.
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר קוֹשְׁרָהּ כוּ'. פְּשִׁיטָא? לָא צְרִיכָא, דְּאִית לַהּ תַּרְתֵּי אִיסָּרֵי, מַהוּ דְתֵימָא

דף קיג.

חָדָא מִינַּייהוּ בַּטּוֹלֵי מְבַטֵּיל, קָא מַשְׁמַע לַן. אָמַר רַב יוֹסֵף אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב. אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי: הֲלָכָה, מִכְּלָל דִּפְלִיגִי. אֶמַר לֵיהּ: מַאי נָפְקָא לָךְ מִינַּהּ? אֶמַר לֵיהּ: גְּמָרָא גְּמוֹר זְמוֹרְתָּא תְּהֵא?!

מַתְנִי' קוֹשְׁרִין דְּלִי בְּפִסְקְיָא, אֲבָל לֹא בְּחֶבֶל. רַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר. כְּלָל אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: כָּל קֶשֶׁר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּימָא — אֵין חַיָּיבִין עָלָיו.

גְּמָ' חֶבֶל דְּמַאי? אִי לֵימָא חֶבֶל דְּעָלְמָא, רַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר? קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּימָא הוּא! אֶלָּא חֶבֶל דְּגַרְדִּי. לְמֵימְרָא דְּרַבָּנַן סָבְרִי גְּזִירִינַן חֶבֶל דְּגַרְדִּי אַטּוּ חֶבֶל דְּעָלְמָא, וְרַבִּי יְהוּדָה סָבַר לָא גָּזְרִינַן?

וּרְמִינְהוּ: חֶבֶל דְּלִי שֶׁנִּפְסַק לֹא יְהֵא קוֹשְׁרוֹ אֶלָּא עוֹנְבוֹ. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כּוֹרֵךְ עָלָיו פּוּנְדָּא אוֹ פִּסְקְיָא, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲנִבֶנּוּ.

קַשְׁיָא דְּרַבִּי יְהוּדָה אַדְּרַבִּי יְהוּדָה, קַשְׁיָא דְּרַבָּנַן אַדְּרַבָּנַן.

דְּרַבָּנַן אַדְּרַבָּנַן לָא קַשְׁיָא: חֶבֶל בְּחֶבֶל — מִיחַלַּף. עֲנִיבָה בְּקִשִּׁירָה — לָא מִיחַלְּפָא. דְּרַבִּי יְהוּדָה אַדְּרַבִּי יְהוּדָה לָא קַשְׁיָא: הָתָם — לָא מְשׁוּם דְּמִיחַלְּפָא עֲנִיבָה בְּקִשִּׁירָה, אֶלָּא עֲנִיבָה גּוּפָהּ קְשִׁירָה הִיא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַב חִיָּיא בַּר אָשֵׁי אָמַר רַב: מֵבִיא אָדָם חֶבֶל מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ, וְקוֹשְׁרוֹ בַּפָּרָה וּבָאֵיבוּס אֵיתִיבֵיהּ רַבִּי אַחָא אֲרִיכָא דְּהוּא רַבִּי אַחָא בַּר פָּפָּא לְרַבִּי אַבָּא: חֶבֶל שֶׁבָּאֵיבוּס — קוֹשְׁרוֹ בַּפָּרָה, וְשֶׁבַּפָּרָה — קוֹשְׁרוֹ בָּאֵיבוּס, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יָבִיא חֶבֶל מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ וְיִקְשׁוֹר בַּפָּרָה וּבָאֵיבוּס! הָתָם — חֶבֶל דְּעָלְמָא הָכָא חֶבֶל דְּגַרְדִּי.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: כְּלֵי קִיּוּאֵי מוּתָּר לְטַלְטְלָן בְּשַׁבָּת. בְּעוֹ מִינֵּיהּ מֵרַב יְהוּדָה: כּוֹבֶד הָעֶלְיוֹן וְכוֹבֶד הַתַּחְתּוֹן מַהוּ? אִין וְלָאו וְרַפְיָא בִּידֵיהּ. אִיתְּמַר אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר שְׁמוּאֵל: כְּלֵי קִיּוּאֵי מוּתָּר לְטַלְטְלָן בְּשַׁבָּת, אֲפִילּוּ כּוֹבֶד הָעֶלְיוֹן וְכוֹבֶד הַתַּחְתּוֹן, אֲבָל לֹא אֶת הָעֲמוּדִים.

אֲמַר לֵיהּ רָבָא לְרַב נַחְמָן: מַאי שְׁנָא עַמּוּדִים דִּלְמָא? אִילֵּימָא דְּקַעֲבִיד גּוּמּוֹת, גּוּמּוֹת מְמַיְּלָא קָא חָוְיָין, דִּתְנַן: הַטּוֹמֵן לֶפֶת וּצְנוֹנוֹת תַּחַת הַגֶּפֶן, אִם מִקְצָת עָלָיו מְגוּלִּין — אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לֹא מְשׁוּם כְּלְאַיִם, וְלֹא מְשׁוּם שְׁבִיעִית, וְלֹא מְשׁוּם מַעֲשֵׂר, וְנִיטְּלִין בְּשַׁבָּת.

בְּשָׂדֶה — לָא אָתֵי לְאַשְׁווּיֵי גּוּמּוֹת, הָכָא בְּבַיִת — אָתֵי לְאַשְׁווּיֵי גּוּמּוֹת. בְּעָא מִינֵּיהּ רַבִּי יוֹחָנָן מֵרַבִּי יְהוּדָה בַּר לֵיוַאי: כְּלֵי קִיּוּאֵי, כְּגוֹן כּוֹבֶד הָעֶלְיוֹן וְכוֹבֶד הַתַּחְתּוֹן, מַהוּ לְטַלְטְלָן בְּשַׁבָּת? אֶמַר לֵיהּ: אֵין מְטַלְטְלִין. מַה טַּעַם? לְפִי שֶׁאֵין נִיטָּלִין.

מַתְנִי׳ מְקַפְּלִין אֶת הַכֵּלִים אֲפִילּוּ אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה פְּעָמִים, וּמַצִּיעִין אֶת הַמִּטּוֹת מִלֵּילֵי שַׁבָּת לְשַׁבָּת, אֲבָל לֹא מִשַּׁבָּת לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: מְקַפְּלִין אֶת הַכֵּלִים, וּמַצִּיעִין אֶת הַמִּטּוֹת מִיּוֹם הַכִּיפּוּרִים לְשַׁבָּת. וְחֶלְבֵי שַׁבָּת קְרֵיבִין בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים, אֲבָל לֹא שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּשַׁבָּת. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: לֹא שֶׁל שַׁבָּת קְרֵיבִין בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים, וְלֹא שֶׁל יוֹם הַכִּיפּוּרִים קְרֵיבִין בְּשַׁבָּת.

גְּמָ׳ אָמְרִי דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּאָדָם אֶחָד, אֲבָל בִּשְׁנֵי בְנֵי אָדָם — לֹא. וּבְאָדָם אֶחָד נָמֵי לָא אֲמַרַן אֶלָּא בַּחֲדָשִׁים, אֲבָל בִּישָׁנִים — לָא. וַחֲדָשִׁים נָמֵי לָא אֲמַרַן אֶלָּא בִּלְבָנִים, אֲבָל בִּצְבוּעִים — לָא. וְלָא אֲמַרַן אֶלָּא שֶׁאֵין לוֹ לְהַחֲלִיף, אֲבָל יֵשׁ לוֹ לְהַחֲלִיף — לָא.

תָּנָא: שֶׁל בֵּית רַבָּן גַּמְלִיאֵל לֹא הָיוּ מְקַפְּלִים כְּלֵי לָבָן שֶׁלָּהֶן, מִפְּנֵי שֶׁהָיָה לָהֶן לְהַחֲלִיף. אָמַר רַב הוּנָא: אִם יֵשׁ לוֹ לְהַחֲלִיף — יַחֲלִיף, וְאִם אֵין לוֹ לְהַחֲלִיף — יְשַׁלְשֵׁל בִּבְגָדָיו. מַתְקִיף לַהּ רַב סָפְרָא: וְהָא מִיתְחֲזֵי כִּרְמוּת רוּחָא. כֵּיוָן דְּכָל יוֹמָא לָא קָעֲבֵיד, וְהַאִידָּנָא הוּא דְּקָא עָבֵיד — לָא מִיתְחֲזֵי כִּרְמוּת רוּחָא.

"וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ". "וְכִבַּדְתּוֹ" — שֶׁלֹּא יְהֵא מַלְבּוּשְׁךָ שֶׁל שַׁבָּת כְּמַלְבּוּשְׁךָ שֶׁל חוֹל, וְכִי הָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן קָרֵי לְמָאנֵיהּ "מְכַבְּדוֹתַי". "מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ" — שֶׁלֹּא יְהֵא הֵילּוּכְךָ שֶׁל שַׁבָּת כְּהֵילּוּכְךָ שֶׁל חוֹל. "מִמְּצוֹא חֶפְצֶךָ" — חֲפָצֶיךָ אֲסוּרִין, חֶפְצֵי שָׁמַיִם מוּתָּרִין. "וְדַבֵּר דָּבָר" —

דף קיג:

שֶׁלֹּא יְהֵא דִּבּוּרְךָ שֶׁל שַׁבָּת כְּדִבּוּרְךָ שֶׁל חוֹל. דִּבּוּר אָסוּר, הַרְהוּר — מוּתָּר. בְּשִׁלְמָא כּוּלְּהוּ — לְחַיֵּי, אֶלָּא שֶׁלֹּא יְהֵא הֵילּוּכְךָ שֶׁל שַׁבָּת כְּהֵילּוּכְךָ שֶׁל חוֹל מַאי הִיא? כִּי הָא דְּאָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב, וְאָמְרִי לֵיהּ אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַב הוּנָא: הָיָה מְהַלֵּךְ בְּשַׁבָּת וּפָגַע בְּאַמַּת הַמַּיִם, אִם יָכוֹל לְהַנִּיחַ אֶת רַגְלוֹ רִאשׁוֹנָה קוֹדֶם שֶׁתַּעֲקֹר שְׁנִיָּה — מוּתָּר, וְאִם לָאו — אָסוּר. מַתְקִיף לַהּ רָבָא: הֵיכִי לֵיעְבֵּיד? לֵיקֵּיף — קָמַפֵּישׁ בְּהֵילּוּכָא. לֵיעְבַּר — זִימְנִין דְּמִיתַּוְוסָן מָאנֵיהּ מַיָּא, וְאָתֵי לִידֵי סְחִיטָה. אֶלָּא בְּהָא כֵּיוָן דְּלָא אֶפְשָׁר — שַׁפִּיר דָּמֵי. אֶלָּא כְּדִבְעָא מִינֵּיהּ רַבִּי מֵרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי: מַהוּ לִפְסוֹעַ פְּסִיעָה גַּסָּה בְּשַׁבָּת? אָמַר לֵיהּ: וְכִי בַּחוֹל מִי הוּתְּרָה? שֶׁאֲנִי אוֹמֵר: פְּסִיעָה גַּסָּה נוֹטֶלֶת אֶחָד מֵחֲמֵשׁ מֵאוֹת מִמְּאוֹר עֵינָיו שֶׁל אָדָם. וּמַהְדַּר לֵיהּ בְּקִידּוּשָׁא דְּבֵי שִׁמְשֵׁי.

בָּעָא מִינֵּיהּ רַבִּי מֵרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי: מַהוּ לֶאֱכוֹל אֲדָמָה בְּשַׁבָּת? אָמַר לֵיהּ: וְכִי בַּחוֹל מִי הוּתְּרָה? שֶׁאֲנִי אוֹמֵר: אַף בַּחוֹל אָסוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַלְקֶה. אָמַר רַבִּי אַמֵּי: כָּל

הָאוֹכֵל מֵעֲפָרָהּ שֶׁל בָּבֶל — כְּאִילּוּ אוֹכֵל מִבְּשַׂר אֲבוֹתָיו. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: כְּאִילּוּ אוֹכֵל שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים, דִּכְתִיב: "וַיִּמַח אֶת כָּל הַיְקוּם וְגוֹ'".

אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ "שִׁנְעָר" — שֶׁכָּל מֵתֵי מַבּוּל נִנְעֲרוּ לְשָׁם. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ "מְצוּלָה" — שֶׁכָּל מֵתֵי מַבּוּל נִצְטַלְּלוּ לְשָׁם. [וְיֵשׁ אוֹמְרִים כְּאִילּוּ אוֹכֵל] שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים, וְהָא וַדַּאי אִיתְמַחוֹיֵי אִיתְמַחוּ! אָמְרִי כֵּיוָן דְּמַלְקֵי גְּזָרוּ בֵּיהּ רַבָּנַן. דְּהָא הָהוּא גַּבְרָא דַּאֲכַל גַּרְגִּישְׁתָּא וַאֲכַל תַּחְלֵי, וּקְדָחוּ לֵיהּ תַּחְלֵי בְּלִבֵּיהּ, וּמִית.

"וְרַחֲצָתְךָ וְסַכְתְּ וְשַׂמְתְּ שִׂמְלֹתַיִךְ" — אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אֵלּוּ בְּגָדִים שֶׁל שַׁבָּת. "תֵּן לְחָכָם וְיֶחְכַּם עוֹד" — אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: זוֹ רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה וּשְׁמוּאֵל הָרָמָתִי.

רוּת, דְּאִילּוּ נָעֳמִי קָאָמְרָה לַהּ "וְרַחֲצְתְּ וְסַכְתְּ וְשַׂמְתְּ שִׂמְלֹתַיִךְ עָלַיִךְ וְיָרַדְתְּ הַגֹּרֶן", וְאִילּוּ בְּדִידַהּ כְּתִיב: "וַתֵּרֶד הַגֹּרֶן", וַהֲדַר "וַתַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוַּתָּה חֲמוֹתָהּ". שְׁמוּאֵל, דְּאִילּוּ עֲלִי קָאָמַר לֵיהּ "שְׁכָב וְהָיָה אִם יִקְרָא אֵלֶיךָ וְאָמַרְתָּ דַּבֵּר ה' כִּי שׁוֹמֵעַ עַבְדֶּךָ", וְאִילּוּ בְּדִידֵיהּ כְּתִיב בֵּיהּ: "וַיָּבֹא ה' וַיִּתְיַצַּב וַיִּקְרָא כְּפַעַם בְּפַעַם שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל דַּבֵּר כִּי שֹׁמֵעַ עַבְדֶּךָ", וְלָא אָמַר "דַּבֵּר ה'".

"וַתֵּלֶךְ וַתְּלַקֵּט בַּשָּׂדֶה" — אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: שֶׁהָלְכָה וּבָאת, הָלְכָה וּבָאת, עַד שֶׁמָּצְאָה בְּנֵי אָדָם הַמְהוּגָּנִין לְיֶלֶךְ עִמָּהֶם. "וַיֹּאמֶר בּוֹעַז לְנַעֲרוֹ הַנִּצָּב עַל הַקּוֹצְרִים לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת" — וְכִי דַּרְכּוֹ שֶׁל בּוֹעַז לִשְׁאוֹל בְּנַעֲרָה? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: דְּבַר חָכְמָה רָאָה בָּהּ. שְׁתֵּי שִׂבֳּלִין — לוֹקֶטֶת, שָׁלֹשׁ שִׂבֳּלִין — אֵינָהּ לוֹקֶטֶת.

בְּמַתְנִיתָא תָּנָא: דְּבַר צְנִיעוּת רָאָה בָּהּ, עוֹמְדוֹת — מְעוּמָּד, נוֹפְלוֹת — מְיוּשָּׁב. "וְכֹה תִדְבָּקִין עִם נַעֲרוֹתָי" — וְכִי דַּרְכּוֹ שֶׁל בּוֹעַז לְדַבֵּק עִם הַנָּשִׁים? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: כֵּיוָן דַּחֲזָא "וַתִּשַּׁק עָרְפָּה לַחֲמוֹתָהּ וְרוּת דָּבְקָה בָּהּ", אָמַר: שְׁרֵי לְאִידַּבּוֹקֵי בָּהּ.

"וַיֹּאמֶר לָהּ בֹּעַז לְעֵת הָאֹכֶל גֹּשִׁי הֲלֹם" — אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, רֶמֶז רָמַז לָהּ: עֲתִידָה מַלְכוּת בֵּית דָּוִד לְצֵאת מִמֵּךְ, דִּכְתִיב בֵּיהּ "הֲלֹם", שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֵּשֶׁב לִפְנֵי ה' וַיֹּאמֶר מִי אָנֹכִי אֲדֹנָי ה' וּמִי בֵיתִי כִּי הֲבִאתַנִי עַד הֲלֹם". "וְטָבַלְתְּ פִּתֵּךְ בַּחֹמֶץ", אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מִכָּאן שֶׁהַחוֹמֶץ יָפֶה לַשָּׁרָב.

רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר: רֶמֶז רָמַז לָהּ עָתִיד בֵּן לְצֵאת מִמֵּךְ שֶׁמַּעֲשָׂיו קְשִׁין כַּחֹמֶץ, וּמַנּוּ — מְנַשֶּׁה. "וַתֵּשֶׁב מִצַּד הַקּוֹצְרִים" — אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מִצַּד הַקּוֹצְרִים וְלֹא בְּתוֹךְ הַקּוֹצְרִים, רֶמֶז רָמַז לָהּ שֶׁעֲתִידָה מַלְכוּת בֵּית דָּוִד שֶׁתִּתְחַלֵּק.

"וַיִּצְבָּט לָהּ קָלִי וַתֹּאכַל". אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: "וַתֹּאכַל" — בִּימֵי דָּוִד, "וַתִּשְׂבַּע" — בִּימֵי שְׁלֹמֹה, "וַתֹּתַר" — בִּימֵי חִזְקִיָּה. וְאִיכָּא דְּאָמְרִי: "וַתֹּאכַל" — בִּימֵי דָּוִד וּבִימֵי שְׁלֹמֹה, "וַתִּשְׂבַּע" — בִּימֵי חִזְקִיָּה, "וַתֹּתַר" — בִּימֵי רַבִּי. דְּאָמַר מָר: אֲהוּרְיֵרִיהּ דְּרַבִּי הֲוָה עַתִּיר

מְשַׁבּוּר מַלְכָּא. בְּמַתְנִיתָא תָּנָא: ״וְתֹאכַל״ — בָּעוֹלָם הַזֶּה, ״וְתִשְׂבַּע״ — לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, ״וְהוֹתַר״ — לָעָתִיד לָבֹא.

״וְתַחַת כְּבוֹדוֹ יֵקַד יְקוֹד כְּיקוֹד אֵשׁ״. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: ״וְתַחַת כְּבוֹדוֹ״, וְלֹא כְּבוֹדוֹ מַמָּשׁ. רַבִּי יוֹחָנָן לְטַעְמֵיהּ, דְּרַבִּי יוֹחָנָן קָרֵי לְמָאנֵיהּ ״מְכַבְּדוֹתַי״.

רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: ״וְתַחַת כְּבוֹדוֹ״ — תַּחַת כְּבוֹדוֹ מַמָּשׁ. רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר: ״תַּחַת כְּבוֹדוֹ״ — כִּשְׁרִיפַת בְּנֵי אַהֲרֹן. מַה לְּהַלָּן שְׂרֵיפַת נְשָׁמָה וְגוּף קַיָּים, אַף כָּאן שְׂרֵיפַת נְשָׁמָה וְגוּף קַיָּים.

אָמַר רַבִּי אַחָא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:

דף קיד.

מִנַּיִן לְשִׁנּוּי בְּגָדִים מִן הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וּפָשַׁט אֶת בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים״, וְתָנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, לִימְּדָה תּוֹרָה דֶּרֶךְ אֶרֶץ: בְּגָדִים שֶׁבִּישַּׁל בָּהֶן קְדֵירָה לְרַבּוֹ — אַל יִמְזוֹג בָּהֶן כּוֹס לְרַבּוֹ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: גְּנַאי הוּא לְתַלְמִיד חָכָם שֶׁיֵּצֵא בְּמַנְעָלִים הַמְטוּלְאִים לַשּׁוּק. וְהָא רַבִּי אַחָא בַּר חֲנִינָא נָפֵיק! אָמַר רַבִּי אַחָא בְּרֵיהּ דְּרַב נַחְמָן: בְּטִלַּאי עַל גַּב טְלַאי.

וְאָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל תַּלְמִיד חָכָם שֶׁנִּמְצָא רָבָב עַל בִּגְדּוֹ — חַיָּיב מִיתָה, שֶׁנֶּאֱמַר: ״כָּל מְשַׁנְאַי אָהֲבוּ מָוֶת״ — אַל תִּקְרֵי ״מְשַׁנְאַי״, אֶלָּא ״מַשְׁנִיאַי״. רָבִינָא אָמַר: רָבָד אִיתְמַר. וְלָא פְּלִיגִי: הָא בִּגְלִימָא, הָא בִּלְבוּשָׁא.

וְאָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מַאי דִּכְתִיב ״כַּאֲשֶׁר הָלַךְ עַבְדִּי יְשַׁעְיָהוּ עָרוֹם וְיָחֵף״. ״עָרוֹם״ — בִּבְגָדִים בְּלוּאִים, ״וְיָחֵף״ — בְּמִנְעָלִים הַמְטוּלְאִים.

תָּנַן הָתָם: רָבָב עַל הַמַּרְדַּעַת חוֹצֵץ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: עַד כְּאִיסָּר הָאִיטַלְקִי. וְעַל הַבְּגָדִים, מִצַּד אֶחָד — אֵינוֹ חוֹצֵץ, מִשְּׁנֵי צְדָדִין — חוֹצֵץ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: אַף מִצַּד אֶחָד חוֹצֵץ.

בָּעָא מִינֵּיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ מֵרַבִּי חֲנִינָא: מַרְדַּעַת, מִצַּד אֶחָד אוֹ מִשְּׁנֵי צְדָדִין? אֲמַר לֵיהּ: זוֹ לֹא שְׁמַעְתִּי, כֵּיוֹצֵא בָּהּ שְׁמַעְתִּי. דְּתָנַן רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: שֶׁל בַּנָּאִין — מִצַּד אֶחָד, וְשֶׁל בּוּר — מִשְּׁנֵי צְדָדִין. וְלֹא תְּהֵא מַרְדַּעַת חֲשׁוּבָה מִבִּגְדּוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ.

מַאי ״בַּנָּאִין״? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁעוֹסְקִין בִּבְנְיָנוֹ שֶׁל עוֹלָם כָּל יְמֵיהֶן. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֵיזֶהוּ תַּלְמִיד חָכָם שֶׁמַּחְזִירִין לוֹ אֲבֵידָה בִּטְבִיעוּת הָעַיִן — זֶה הַמַּקְפִּיד

עַל חֲלוּקוֹ לְהוֹפְכוֹ. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֵיזֶהוּ תַּלְמִיד חָכָם שֶׁמְּמַנִּין אוֹתוֹ פַּרְנָס עַל הַצִּיבּוּר — זֶה שֶׁשּׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ דָּבָר הֲלָכָה בְּכָל מָקוֹם וְאוֹמֵר, וַאֲפִילּוּ בְּמַסֶּכֶת כַּלָּה.

וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֵיזֶהוּ תַּלְמִיד חָכָם שֶׁבְּנֵי עִירוֹ מְצַוִּין לַעֲשׂוֹת לוֹ מְלַאכְתּוֹ — זֶה שֶׁמַּנִּיחַ חֻפְצוֹ וְעוֹסֵק בְּחֻפְצֵי שָׁמַיִם. וְהֵנֵי מִילֵּי לְמִיטְרַח בְּרִיפְתֵּיהּ. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֵיזֶהוּ תַּלְמִיד חָכָם — כָּל שֶׁשּׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ הֲלָכָה בְּכָל מָקוֹם, וְאוֹמְרָהּ. לְמַאי נָפְקָא מִינַּהּ — לְמַנּוֹיֵיהּ פַּרְנָס עַל הַצִּיבּוּר. אִי בַּחֲדָא מַסֶּכְתָּא — בְּאַתְרֵיהּ, אִי בְּכוּלֵּיהּ תַּנּוֹיֵיהּ — בְּרֵישׁ מְתִיבְתָּא.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: אֵלּוּ כֵּלִים הָאוֹלְיָירִין הַבָּאִין מִמְּדִינַת הַיָּם. לְמֵימְרָא דְּחִיוְּרֵי נִינְהוּ? וְהָאָמַר לְהוּ רַבִּי יַנַּאי לְבָנָיו: בָּנַי, אַל תִּקְבְּרוּנִי לֹא בְּכֵלִים לְבָנִים וְלֹא בְּכֵלִים שְׁחוֹרִים, לְבָנִים — שֶׁמָּא לֹא אֶזְכֶּה, וְאֶהְיֶה כְּחָתָן בֵּין אֲבֵלִים. שְׁחוֹרִים — שֶׁמָּא אֶזְכֶּה, וְאֶהְיֶה כְּאָבֵל בֵּין חֲתָנִים. אֶלָּא בְּכֵלִים הָאוֹלְיָירִין הַבָּאִין מִמְּדִינַת הַיָּם. אַלְמָא, סוּמְקֵי נִינְהוּ! לָא קַשְׁיָא: הָא בִּגְלִימֵי, הָא בִּלְבוּשֵׁי.

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר מְקַפְּלִין כוּ'. תָּנוּ רַבָּנָן: "עוֹלַת שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ", לִימֵּד עַל חֲלָבֵי שַׁבָּת שֶׁקָּרֵיבִין בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים. יָכוֹל אַף שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּשַׁבָּת — תַּלְמוּד לוֹמַר: "בְּשַׁבַּתּוֹ", דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: "עוֹלַת שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ", לִימֵּד עַל חֲלָבֵי שַׁבָּת שֶׁקָּרֵבִים בְּיוֹם טוֹב. יָכוֹל אַף בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים — תַּלְמוּד לוֹמַר: "בְּשַׁבַּתּוֹ".

כְּשֶׁתִּמְצָא לוֹמַר, לְדִבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל נְדָרִים וּנְדָבוֹת קְרֵיבִין בְּיוֹם טוֹב, וְכִי אִיצְטְרִיךְ קְרָא — לְיוֹם הַכִּיפּוּרִים. לְדִבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא נְדָרִים וּנְדָבוֹת אֵין קְרֵבִין בְּיוֹם טוֹב, וְכִי אִיצְטְרִיךְ קְרָא — לְמִישְׁרֵא בְּיוֹם טוֹב. אָמַר רַבִּי זֵירָא:

דף קיד:

כִּי הֲוֵינָא בְּבָבֶל הֲוָה אָמְרִינַן: הָא דְּתַנְיָא יוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת עֶרֶב שַׁבָּת — לֹא הָיוּ תוֹקְעִין, וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת — לֹא הָיוּ מַבְדִּילִין, דִּבְרֵי הַכֹּל הֵיא. כִּי סְלִיקְנָא לְהָתָם, אַשְׁכְּחִיתֵיהּ לִיהוּדָה בְּרֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן פַּזִּי דְּיָתֵיב וְקָאָמַר: רַבִּי עֲקִיבָא הִיא, דְּאִי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, כְּיָוֹן דְּאָמַר חֲלָבֵי שַׁבָּת קְרֵיבִין בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים, לִיתְקַע, כִּי הֵיכִי דְּלֵילְיָא דְּחַלְבֵי שַׁבָּת קְרֵיבִין בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים. וְאָמַרְנָא לֵיהּ אֲנָא: כֹּהֲנִים זְרִיזִין הֵן.

אֲמַר לֵיהּ מָר קַשִּׁישָׁא דְּבֵרֵיהּ דְּרַב חִסְדָּא לְרַב אָשֵׁי: מִי אָמְרִינַן כֹּהֲנִים זְרִיזִין הֵן? וְהָתְנַן: שָׁלֹשׁ לְהַבְטִיל אֶת הָעָם מִמְּלָאכָה, שָׁלֹשׁ לְהַבְדִּיל בֵּין קוֹדֶשׁ לְחוֹל. כְּדַאֲמַר אַבָּיֵי: לִשְׁאָר עַמָּא דְּבֵירוּשְׁלֶם, הָכָא נָמֵי לִשְׁאָר עַמָּא דְּבֵירוּשְׁלֶם.

וְלִיתְקַע, כִּי הֵיכִי דְּלִידְּעוּ דִּשְׁרֵי בְּקָנִיבַת יָרָק מִן הַמְּנָחָה וּלְמַעְלָה. אָמַר רַב יוֹסֵף: לְפִי שֶׁאֵין דּוֹחִין שְׁבוּת לְהַתִּיר.

וְרַב שֵׁישָׁא בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי אָמַר: שְׁבוּת קְרוֹבָה — הִתִּירוּ, שְׁבוּת רְחוֹקָה — לֹא הִתִּירוּ. וּשְׁבוּת קְרוֹבָה הִתִּירוּ? וְהָתְנַן: יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת עֶרֶב שַׁבָּת — תּוֹקְעִין וְלֹא מַבְדִּילִין. מוֹצָאֵי שַׁבָּת — מַבְדִּילִין וְלֹא תוֹקְעִין. וְאַמַּאי? לִיתְקַע, כִּי הֵיכִי דְּלִידְּעוּ דִּשְׁרֵי בִּשְׁחִיטָה לְאַלְתַּר! אֶלָּא מְחַוַּורְתָּא כִּדְרַב יוֹסֵף.

אָמַר רַבִּי זֵירָא אָמַר רַב הוּנָא, וְאָמְרִי לַהּ אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַב הוּנָא: יוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת — אָסוּר בְּקָנִיבַת יָרָק. אָמַר רַב מָנָא, תְּנָא: מִנַּיִן לְיוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת שֶׁאָסוּר בְּקָנִיבַת יָרָק — תַּלְמוּד לוֹמַר: תִּלְמוּד לוֹמַר: "שַׁבָּתוֹן", שְׁבוּת. לְמַאי? אִילֵימָא לְמִלָּאכָה — וְהָכְתִיב: "לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה"! אֶלָּא לָאו, אַקְנִיבַת יָרָק! שְׁמַע מִינַּהּ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: יוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת — מוּתָּר בְּקָנִיבַת יָרָק. מֵיתִיבִי: מִנַּיִן לְיוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת שֶׁאָסוּר בְּקָנִיבַת יָרָק — תַּלְמוּד לוֹמַר: "שַׁבָּתוֹן", שְׁבוּת. לְמַאי? אִילֵימָא לְמִלָּאכָה — וְהָכְתִיב: "לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה" אֶלָּא לָאו, בְּקָנִיבַת יָרָק! לָא, לְעוֹלָם לְמִלָּאכָה, וְלַעֲבוֹר עָלֶיהָ בַּ"עֲשֵׂה" וְ"לֹא תַעֲשֶׂה".

תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן: יוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת

דף קטו.

מוּתָּר בְּקָנִיבַת יָרָק. (וְאָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: יוֹם כִּיפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּחוֹל) מְפַצְּעִין בֶּאֱגוֹזִים וּמְפָרְכְסִין בְּרִימּוֹנִים מִן הַמְּנָחָה וּלְמַעְלָה מִפְּנֵי עֲגָמַת נֶפֶשׁ. דְּבֵי רַב יְהוּדָה מְקַנְּבֵי כְּרָבָא. דְּבֵי רַבָּה גָּרְדֵי קָאֲרֵי. כֵּיוָן דַּחֲזָא דַּהֲווֹ קָא מְחָרְפֵי, אֲמַר לְהוּ: אֲתַאי אִיגַּרְתָּא מִמַּעְרָבָא מִשְׁמֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן דַּאֲסִיר.

הדרן עלך ואלו קשרים

מַתְנִי' **כָּל כְּתָבֵי** הַקֹּדֶשׁ מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה, בֵּין שֶׁקּוֹרִין בָּהֶן, וּבֵין שֶׁאֵין קוֹרִין בָּהֶן. אַף עַל פִּי שֶׁכְּתוּבִים בְּכָל לָשׁוֹן, טְעוּנִים גְּנִיזָה. וּמִפְּנֵי מָה אֵין קוֹרִין בָּהֶם — מִפְּנֵי בִּיטּוּל בֵּית הַמִּדְרָשׁ.

גְּמָ' אִיתְמַר: הָיוּ כְּתוּבִים תַּרְגּוּם אוֹ בְּכָל לָשׁוֹן, רַב הוּנָא אָמַר: אֵין מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה, וְרַב חִסְדָּא אָמַר: מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה. אַלִּיבָּא דְּמַאן דְּאָמַר נִיתְּנוּ לִקְרוֹת

בָּהֶן — דְּכוּלֵּי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דְּמַצִּילִין. כִּי פְּלִיגִי אַלִּיבָּא דְּמַאן דְּאָמַר לֹא נִיתְּנוּ לִקְרוֹת בָּהֶן. רַב הוּנָא אָמַר: אֵין מַצִּילִין, דְּהָא לֹא נִיתְּנוּ לִקְרוֹת בָּהֶן. רַב חִסְדָּא: אָמַר מַצִּילִין מִשּׁוּם בִּזָּיוֹן כִּתְבֵי הַקֹּדֶשׁ. תְּנַן: כָּל כִּתְבֵי הַקֹּדֶשׁ מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה, בֵּין שֶׁקּוֹרִין בָּהֶן בֵּין שֶׁאֵין קוֹרִין בָּהֶן, אַף עַל פִּי שֶׁכְּתוּבִין בְּכָל לָשׁוֹן. מַאי לָאו, "שֶׁקּוֹרִין בָּהֶן" — נְבִיאִים, "וְשֶׁאֵין קוֹרִין בָּהֶן" — כְּתוּבִים, "אַף עַל פִּי שֶׁכְּתוּבִין בְּכָל לָשׁוֹן" — דְּלֹא נִיתְּנוּ לִקְרוֹת בָּהֶן, וְקָתָנֵי: מַצִּילִין, וּתְיוּבְתָּא דְּרַב הוּנָא!

אָמַר לְךָ רַב הוּנָא: וְתִסְבְּרָא? אֵימָא סֵיפָא: טְעוּנִין גְּנִיזָה — הַשְׁתָּא אֲצוֹלֵי מַצִּילִינַן, גְּנִיזָה מִיבְּעֵי? אֶלָּא, רַב הוּנָא מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ, וְרַב חִסְדָּא מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ. רַב הוּנָא מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ: "בֵּין שֶׁקּוֹרִין בָּהֶם" — נְבִיאִים, "וּבֵין שֶׁאֵין קוֹרִין בָּהֶם" — כְּתוּבִים. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — שֶׁכְּתוּבִין בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, אֲבָל בְּכָל לָשׁוֹן — אֵין מַצִּילִין, וַאֲפִילּוּ הָכִי גְּנִיזָה בָּעוּ. רַב חִסְדָּא מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ: "בֵּין שֶׁקּוֹרִין בָּהֶן" — נְבִיאִים, "וּבֵין שֶׁאֵין קוֹרִין בָּהֶן" — כְּתוּבִים, אַף עַל פִּי שֶׁכְּתוּבִין בְּכָל לָשׁוֹן, נָמֵי מַצִּילִין. וְהָכִי קָאָמַר: וּמְקַק שֶׁלָּהֶן טְעוּנִין גְּנִיזָה.

מֵיתִיבִי: הָיוּ כְּתוּבִים תַּרְגּוּם וְכָל לָשׁוֹן — מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה. תְּיוּבְתָּא דְּרַב הוּנָא!

אָמַר לְךָ רַב הוּנָא: הַאי תַּנָּא סָבַר נִיתְּנוּ לִקְרוֹת בָּהֶן. תָּא שְׁמַע: הָיוּ כְּתוּבִין גִּיפְּטִית, מָדִית, עִיבְרִית, עֵילָמִית, יְוָונִית, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִיתְּנוּ לִקְרוֹת בָּהֶן — מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה. תְּיוּבְתָּא דְּרַב הוּנָא! אָמַר לְךָ רַב הוּנָא: תַּנָּאֵי הִיא, דְּתַנְיָא: הָיוּ כְּתוּבִין תַּרְגּוּם וּבְכָל לָשׁוֹן — מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֵין מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַעֲשֶׂה בְּאַבָּא חֲלַפְתָּא שֶׁהָלַךְ אֵצֶל רַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּרִיבִּי לְטִבֶּרְיָא, וּמְצָאוֹ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עַל שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל יוֹחָנָן הַנָּזוּף וּבְיָדוֹ סֵפֶר אִיּוֹב תַּרְגּוּם, וְהוּא קוֹרֵא בּוֹ. אָמַר לוֹ: זָכוּר אֲנִי בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל אָבִי אָבִיךָ שֶׁהָיָה עוֹמֵד עַל גַּבֵּי מַעֲלָה בְּהַר הַבַּיִת, וְהֵבִיאוּ לְפָנָיו סֵפֶר אִיּוֹב תַּרְגּוּם, וְאָמַר לַבַּנַּאי: שַׁקְּעֵהוּ תַּחַת הַנִּדְבָךְ. אַף הוּא צִוָּה עָלָיו וּגְנָזוֹ. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עֲרֵיבָה שֶׁל טִיט כָּפוּ עָלָיו. אָמַר רַבִּי, שְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת בַּדָּבָר: חָדָא, וְכִי טִיט בְּהַר הַבַּיִת מְנַיָּן? וְעוֹד, וְכִי מוּתָּר לְאַבְּדָן בַּיָּד? אֶלָּא מַנִּיחָן בִּמְקוֹם הַתּוּרְפָּה וְהֵן מַרְקִיבִין מֵאֲלֵיהֶן. מַאן תַּנָּאֵי

דף קטו:

אִילֵימָא תַּנָּא קַמָּא דְּרַבִּי יוֹסֵי — וְדִילְמָא בְּהָא קָמִיפַּלְגִי, מָר סָבַר: נִיתְּנוּ לִקְרוֹת בָּהֶן, וּמָר סָבַר: לֹא נִיתְּנוּ לִקְרוֹת בָּהֶן. אֶלָּא רַבִּי יוֹסֵי וְתַנָּא דְּגִיפְּטִית.

תָּנוּ רַבָּנָן: הַבְּרָכוֹת וְהַקְּמֵיעִין, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם וּמַעֲנִיינוֹת הַרְבֵּה שַׁבַּתּוֹרָה — אֵין מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה, אֶלָּא נִשְׂרָפִים בִּמְקוֹמָן [הֵן וְאַזְכָּרוֹתֵיהֶן]. מִכָּאן אָמְרוּ: כּוֹתְבֵי בְּרָכוֹת כְּשׁוֹרְפֵי תוֹרָה. מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁהָיָה כּוֹתֵב בְּצַיְדָן, בָּאוּ וְהוֹדִיעוּ אֶת רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, וְהָלַךְ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל לְבוֹדְקוֹ. כְּשֶׁהָיָה עוֹלֶה בַּסּוּלָּם הִרְגִּישׁ בּוֹ, נָטַל טוֹמוֹס שֶׁל בְּרָכוֹת וְשִׁקְּעָן בְּסֵפֶל שֶׁל מַיִם. וּבַלְּשׁוֹן הַזֶּה אָמַר לוֹ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: גָּדוֹל עוֹנֶשׁ הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן.

בָּעָא מִינֵּיהּ רֵישׁ גָּלוּתָא מֵרַבָּה בַּר רַב הוּנָא: הָיוּ כְּתוּבִין בְּסֵם וּבְסִיקְרָא בְּקוֹמוֹס וּבְקַנְקַנְתּוֹם, בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה אוֹ אֵין מַצִּילִין? תִּיבְעֵי לְמַאן דְּאָמַר מַצִּילִין, תִּיבְעֵי לְמַאן דְּאָמַר אֵין מַצִּילִין. תִּיבְעֵי לְמַאן דְּאָמַר אֵין מַצִּילִין — הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דִּכְתִיבִי תַּרְגּוּם וּבְכָל לָשׁוֹן, אֲבָל הָכָא דִּכְתִיבִי בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ — מַצִּילִין, אוֹ דִילְמָא אֲפִילּוּ לְמַאן דְּאָמַר מַצִּילִין — הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דִּכְתִיבִי בִּדְיוֹ דִּמְקַיְּימִים, אֲבָל הָכָא כֵּיוָן דְּלָא מְקַיְּימִים — לָא. אָמַר לֵיהּ: אֵין מַצִּילִין. וְהָא רַב הַמְנוּנָא תָּנָא מַצִּילִין! אָמַר לֵיהּ: אִי תַּנְיָא — תַּנְיָא. מַאי תַּנְיָא? אָמַר רַב אָשֵׁי, כִּדְתַנְיָא: אֵין בֵּין סְפָרִים לִמְגִילָּה אֶלָּא שֶׁהַסְּפָרִים נִכְתָּבִים בְּכָל לָשׁוֹן, וּמְגִילָּה עַד שֶׁתִּהֵא כְּתוּבָה אַשּׁוּרִית, עַל הַסֵּפֶר, וּבְדִיוֹ.

בָּעָא מִינֵּיהּ רַב הוּנָא בַּר חֲלוּב מֵרַב נַחְמָן: סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁאֵין בּוֹ לְלַקֵּט שְׁמוֹנִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, כְּגוֹן פָּרָשַׁת "וַיְהִי בִּנְסוֹעַ הָאָרוֹן", מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה, אוֹ אֵין מַצִּילִין? אָמַר לֵיהּ: וְתִיבְעֵי לָךְ פָּרָשַׁת "וַיְהִי בִּנְסוֹעַ הָאָרוֹן" גּוּפַהּ? הֵיכָא דְּחָסַר פָּרָשַׁת "וַיְהִי בִּנְסוֹעַ" — לָא קָמִיבַּעְיָא לִי, דְּכֵיוָן דְּאֵית בֵּיהּ הַזְכָּרוֹת, אַף עַל גַּב דְּלֵית בֵּיהּ שְׁמוֹנִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת — מַצִּילִין. כִּי קָא מִיבַּעְיָא לִי סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁאֵין בּוֹ לְלַקֵּט, מַאי? אָמַר לֵיהּ: אֵין מַצִּילִין.

אֵיתֵיבֵיהּ: תַּרְגּוּם שֶׁכְּתָבוֹ מִקְרָא, וּמִקְרָא שֶׁכְּתָבוֹ תַּרְגּוּם, וּכְתָב עִבְרִית — מַצִּילִין מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר תַּרְגּוּם שֶׁבְּעֶזְרָא וְשֶׁבְּדָנִיֵּאל וְשֶׁבַּתּוֹרָה. תַּרְגּוּם שֶׁבַּתּוֹרָה מַאי נִיהוּ? — "יְגַר שָׂהֲדוּתָא", וְאַף עַל גַּב דְּלֵית בַּהּ שְׁמוֹנִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת! כִּי תַּנְיָא הַהִיא — לְהַשְׁלִים.

אִיבַּעְיָא לְהוּ: הָנֵי שְׁמוֹנִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, מְכוּנָּסוֹת אוֹ מְפוּזָּרוֹת? רַב הוּנָא אָמַר: מְכוּנָּסוֹת. רַב חִסְדָּא אָמַר: אֲפִילּוּ מְפוּזָּרוֹת. מֵיתִיבִי: סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁבָּלָה, אִם יֵשׁ בּוֹ לְלַקֵּט שְׁמוֹנִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, כְּגוֹן פָּרָשַׁת "וַיְהִי בִּנְסוֹעַ הָאָרוֹן" — מַצִּילִין, וְאִם לָאו — אֵין מַצִּילִין. תִּיובְתָּא דְּרַב הוּנָא! תַּרְגְּמַהּ רַב חִסְדָּא אַלִּיבָּא דְּרַב הוּנָא בְּתֵיבוֹת.

תָּנוּ רַבָּנָן: "וַיְהִי בִּנְסוֹעַ הָאָרוֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה" — פָּרָשָׁה זוֹ עָשָׂה לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סִימָנִיּוֹת מִלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה, לוֹמַר

דף קטז.

שֶׁאֵין זֶה מְקוֹמָהּ. רַבִּי אוֹמֵר: לֹא מִן הַשֵּׁם הוּא זֶה, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁסֵּפֶר חָשׁוּב הוּא בִּפְנֵי עַצְמוֹ. כְּמַאן אָזְלָא הָא דְּאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: "חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה", אֵלּוּ שִׁבְעָה סִפְרֵי תוֹרָה? — כְּמַאן כְּרַבִּי.

מַאן תַּנָּא דִּפְלִיג עֲלֵיהּ דְּרַבִּי — רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל הוּא. דְּתַנְיָא: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: עֲתִידָה פָּרָשָׁה זוֹ שֶׁתִּיעָקֵר מִכָּאן וְתִכָּתֵב בְּמְקוֹמָהּ. וְלָמָּה כְּתָבָהּ כָּאן — כְּדֵי לְהַפְסִיק בֵּין פּוּרְעָנוּת רִאשׁוֹנָה לְפוּרְעָנוּת שְׁנִיָּיה. פּוּרְעָנוּת שְׁנִיָּיה מַאי הִיא — "וַיְהִי הָעָם כְּמִתְאוֹנְנִים". פּוּרְעָנוּת רִאשׁוֹנָה — "וַיִּסְעוּ מֵהַר ה'", וְאָמַר רַבִּי חָמָא בְּרַבִּי חֲנִינָא: שְׁסָרוּ מֵאַחֲרֵי ה'. וְהֵיכָן מְקוֹמָהּ? אָמַר רַב אָשֵׁי: בַּדְּגָלִים.

אִיבַּעְיָא לְהוּ: הַגִּלְיוֹנִין שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה, מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה אוֹ אֵין מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה? תָּא שְׁמַע: סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁבָּלָה, אִם יֵשׁ בּוֹ לְלַקֵּט שְׁמוֹנִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, כְּגוֹן פָּרָשַׁת "וַיְהִי בִּנְסוֹעַ הָאָרוֹן" — מַצִּילִין, וְאִם לָאו אֵין מַצִּילִין. וְאַמַּאי, תִּיפּוֹק לֵיהּ מִשּׁוּם גִּילְיוֹן דִּידֵיהּ! בָּלָה שָׁאנֵי.

תָּא שְׁמַע: סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁנִּמְחַק, אִם יֵשׁ בּוֹ לְלַקֵּט שְׁמוֹנִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, כְּגוֹן פָּרָשַׁת "וַיְהִי בִּנְסוֹעַ הָאָרוֹן" — מַצִּילִין, וְאִם לָאו — אֵין מַצִּילִין, וְאַמַּאי? תִּיפּוֹק לֵיהּ מִשּׁוּם גִּילְיוֹן דִּידֵיהּ! מָקוֹם הַכְתָּב לְא קָמִיבַּעְיָא לִי, דְּכִי קָדוֹשׁ — אַגַּב כְּתָב הוּא דְּקָדוֹשׁ, אֲזַל כְּתָב — אֲזַלָא לַהּ קְדוּשְׁתֵּיהּ. כִּי קָמִיבַּעְיָא לִי שֶׁל מַעְלָה וְשֶׁל מַטָּה, שֶׁבֵּין פָּרָשָׁה לְפָרָשָׁה, שֶׁבֵּין דַּף לְדַף, שֶׁבִּתְחִלַּת הַסֵּפֶר, שֶׁבְּסוֹף הַסֵּפֶר. וְתִיפּוֹק לֵיהּ מִשּׁוּם הַהוּא! דְּגִיז וּשְׁדִי.

תָּא שְׁמַע: הַגִּלְיוֹנִין שֶׁל מַעְלָה וְשֶׁל מַטָּה, שֶׁבֵּין פָּרָשָׁה לְפָרָשָׁה, שֶׁבֵּין דַּף לְדַף, שֶׁבִּתְחִלַּת הַסֵּפֶר, שֶׁבְּסוֹף הַסֵּפֶר — מְטַמְּאִין אֶת הַיָּדַיִם! דִּילְמָא אַגַּב סֵפֶר תּוֹרָה שָׁאנֵי.

תָּא שְׁמַע: הַגִּלְיוֹנִין וְסִפְרֵי מִינִין אֵין מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה, אֶלָּא נִשְׂרָפִין בְּמְקוֹמָן הֵן וְאַזְכָּרוֹתֵיהֶן. מַאי לָאו, גִּלְיוֹנִין דְּסֵפֶר תּוֹרָה? לָא, גִּלְיוֹנִין דְּסִפְרֵי מִינִין. הַשְׁתָּא סִפְרֵי מִינִין גּוּפַיְיהוּ אֵין מַצִּילִין, גִּלְיוֹנִין מִבַּעְיָא? הָכִי קָאָמַר: וְסִפְרֵי מִינִין הֲרֵי הֵן כְּגִלְיוֹנִים.

גּוּפָהּ: הַגִּלְיוֹנִים וְסִפְרֵי מִינִין אֵין מַצִּילִין אוֹתָם מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בַּחוֹל קוֹדֵר אֶת הָאַזְכָּרוֹת שֶׁבָּהֶן וְגוֹנְזָן, וְהַשְׁאָר — שׂוֹרְפָן. אָמַר רַבִּי טַרְפוֹן: אֲקַפֵּחַ אֶת בָּנַי, שֶׁאִם יָבֹאוּ לְיָדֵי שֶׁאֲנִי אֶשְׂרוֹף אוֹתָם וְאֶת הָאַזְכָּרוֹת שֶׁבָּהֶן. שֶׁאֲפִילּוּ אָדָם רוֹדֵף אַחֲרַיִו לְהוֹרְגוֹ, וְנָחָשׁ רָץ לְהַכִּישׁוֹ, נִכְנָס לְבֵית עֲבוֹדָה זָרָה וְאֵין נִכְנָס לְבָתֵּיהֶן שֶׁל אֵלּוּ, שֶׁהַלָּלוּ מַכִּירִין וְכוֹפְרִין, וְהַלָּלוּ אֵין מַכִּירִין וְכוֹפְרִין. וַעֲלֵיהֶן הַכָּתוּב אוֹמֵר: "אַחַר הַדֶּלֶת וְהַמְּזוּזָה שַׂמְתְּ זִכְרוֹנֵךְ".

אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, קַל וָחוֹמֶר: וּמָה לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ אָמְרָה תּוֹרָה: שְׁמִי שֶׁנִּכְתַּב בִּקְדוּשָּׁה יִמָּחֶה עַל הַמַּיִם, הַלָּלוּ שֶׁמִּטִּילִין קִנְאָה וְאֵיבָה וְתַחֲרוּת בֵּין יִשְׂרָאֵל

לְאָבִיהֶן שֶׁבַּשָּׁמַיִם — עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וַעֲלֵיהֶם אָמַר דָּוִד: ״הֲלֹא מְשַׂנְאֶיךָ ה׳ אֶשְׂנָא וּבְתָקוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט תַּכְלִית שִׂנְאָה שְׂנֵאתִים לְאוֹיְבִים הָיוּ לִי״. וּכְשֵׁם שֶׁאֵין מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה, כָּךְ אֵין מַצִּילִין אוֹתָן לֹא מִן הַמַּפּוֹלֶת וְלֹא מִן הַמַּיִם וְלֹא מִדָּבָר הַמְאַבְּדָן.

בָּעֵי מִינַּיְיהוּ יוֹסֵף בַּר חָנִין מֵרַבִּי אֲבָהוּ: הֲנֵי סִפְרֵי דְּבֵי אֲבִידָן, מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה אוֹ אֵין מַצִּילִין? אִין וְלָאו וְרַפְיָא בִּידֵיהּ. רַב לָא אָזֵיל לְבֵי אֲבִידָן, וְכָל שֶׁכֵּן לְבֵי נְצָרְפֵי. שְׁמוּאֵל לְבֵי נְצָרְפֵי לָא אָזֵיל, לְבֵי אֲבִידָן אָזֵיל. אֲמַרוּ לֵיהּ לְרָבָא: מַאי טַעְמָא לָא אָתֵית לְבֵי אֲבִידָן? אֲמַר לְהוּ: דִּיקְלָא פְּלָנְיָא אִיכָּא בְּאוֹרְחָא, וְקָשֵׁי לִי. נִיעְקְרֵיהּ. דּוּכְתֵּיהּ קָשֵׁי לִי. מָר בַּר יוֹסֵף אָמַר: אֲנָא מִינַּיְיהוּ אֲנָא, וְלָא מִסְתְּפֵינָא מִינַּיְיהוּ. זִימְנָא חָדָא אֲזַל, בְּעוֹ לְסַכּוֹנֵיהּ. רַבִּי מֵאִיר הֲוָה קָרֵי לֵיהּ ״אֲוֶון גְּלְיוֹן״. רַבִּי יוֹחָנָן הֲוָה קָרֵי לֵיהּ ״עֲוֶון גְּלְיוֹן״.

אִיפָּא שָׁלוֹם, דְּבֵיתְהוּ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אֲחָתֵיהּ דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל הֲוַאי. הֲוָה הָהוּא פִּילוֹסָפָא בְּשַׁבְּבוּתֵיהּ

דף קטז:

דַּהֲוָה שָׁקִיל שְׁמָא דְּלָא מְקַבֵּל שׁוּחְדָּא. בְּעוֹ לְאַחוֹכֵי בֵּיהּ. עַיֵּילָא לֵיהּ שְׁרָגָא דְּדַהֲבָא, וַאֲזוּל לְקַמֵּיהּ. אֲמַרָה לֵיהּ: בָּעֵינָא דְּנִיפְלְגוּ לִי בְּנִכְסֵי דְּבֵי נָשַׁי. אֲמַר לְהוּ: פְּלוּגוּ. אֲמַר לֵיהּ, כְּתִיב לַן: בִּמְקוֹם בָּרָא, בְּרַתָּא לָא תֵּירוֹת. אֲמַר לֵיהּ: מִן יוֹמָא דִּגְלִיתוּן מֵאַרְעָכוֹן, אִיתְנְטִילַת אוֹרָיְיתָא דְּמֹשֶׁה וְאִיתְיְהִיבַת עָוֹון גְּלְיוֹן, וּכְתִיב בֵּיהּ: בָּרָא וּבְרַתָּא כַּחֲדָא יְרִתוּן.

לְמָחָר הֲדַר עַיֵּיל לֵיהּ אִיהוּ חָמָרָא לוּבָא. אֲמַר לְהוּ: שְׁפִילִית לְסֵיפֵיהּ דַּעֲוֹון גְּלְיוֹן, וּכְתִיב בֵּיהּ: אָנָא לָא לְמִיפְחַת מִן אוֹרָיְיתָא דְּמֹשֶׁה אֲתֵיתִי [וְלָא] לְאוֹסְפֵי עַל אוֹרָיְיתָא דְּמֹשֶׁה אֲתֵיתִי, וּכְתִיב בֵּיהּ: בִּמְקוֹם בָּרָא — בְּרַתָּא לָא תֵּירוֹת. אֲמַרָה לֵיהּ: נְהוֹר נְהוֹרִיךְ כִּשְׁרָגָא. אֲמַר לֵיהּ רַבָּן גַּמְלִיאֵל: אָתָא חָמָרָא וּבְטַשׁ לִשְׁרָגָא.

וּמִפְּנֵי מָה אֵין קוֹרִין כּוּ׳. אָמַר רַב: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בִּזְמַן בֵּית הַמִּדְרָשׁ, אֲבָל שֶׁלֹּא בִּזְמַן בֵּית הַמִּדְרָשׁ — קוֹרִין. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא בִּזְמַן בֵּית הַמִּדְרָשׁ אֵין קוֹרִין. אִינִי?! וְהָא נָהֲרְדָּעָא אַתְּרֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל הֲוָה, וּבְנַהֲרְדָּעָא פְּסְקִי סִידְרָא בְּכָתוּבִים בְּמִנְחָתָא דְּשַׁבְּתָא. אֶלָּא אִי אִיתְמַר, הָכִי אִיתְמַר — אָמַר רַב: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּמָקוֹם בֵּית הַמִּדְרָשׁ. אֲבָל שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם בֵּית הַמִּדְרָשׁ — קוֹרִין.

וּשְׁמוּאֵל אָמַר: בֵּין בְּמָקוֹם בֵּית הַמִּדְרָשׁ בֵּין שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם בֵּית הַמִּדְרָשׁ, בִּזְמַן בֵּית הַמִּדְרָשׁ — אֵין קוֹרִין, שֶׁלֹּא בִּזְמַן בֵּית הַמִּדְרָשׁ — קוֹרִין. וְאִזְדָּא שְׁמוּאֵל לְטַעְמֵיהּ, דְּבִנְהַרְדְּעָא פָּסְקִי סִידְרָא דִּכְתוּבִים בְּמִנְחָתָא דְּשַׁבְּתָא.

רַב אָשֵׁי אָמַר: לְעוֹלָם כְּדַאֲמַרַן מֵעִיקָּרָא, וּשְׁמוּאֵל כְּרַבִּי נְחֶמְיָה. דְּתַנְיָא: אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ כִּתְבֵי הַקֹּדֶשׁ אֵין קוֹרִין בָּהֶן — אֲבָל שׁוֹנִין בָּהֶן וְדוֹרְשִׁין בָּהֶן. נִצְרַךְ לְפָסוּק — מֵבִיא וְרוֹאֶה בּוֹ. אָמַר רַבִּי נְחֶמְיָה: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ כִּתְבֵי הַקֹּדֶשׁ אֵין קוֹרִין בָּהֶן — כְּדֵי שֶׁיֹּאמְרוּ: בְּכִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ אֵין קוֹרִין, וְכָל שֶׁכֵּן בְּשִׁטְרֵי הֶדְיוֹטוֹת.

מַתְנִי' מַצִּילִין תִּיק הַסֵּפֶר עִם הַסֵּפֶר, וְתִיק הַתְּפִילִּין עִם הַתְּפִילִּין, וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹכָן מָעוֹת. וּלְהֵיכָן מַצִּילִין אוֹתָן — לְמָבוֹי שֶׁאֵינוֹ מְפוּלָּשׁ. בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר: אַף לְמְפוּלָּשׁ.

גְּמָ' תְּנוּ רַבָּנַן: אַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, מַפְשִׁיטִין אֶת הַפֶּסַח עַד הֶחָזֶה — דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מַפְשִׁיטִין אֶת כּוּלּוֹ. בִּשְׁלָמָא לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה, דְּהָא אִיתְעֲבִיד לֵיהּ צוֹרֶךְ גָּבוֹהַּ. אֶלָּא לְרַבָּנַן מַאי טַעְמָא? אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, דְּאָמַר קְרָא: "כֹּל פֹּעַל ה' לַמַּעֲנֵהוּ". וְהָכָא, מַאי "לְמַעֲנֵהוּ" אִיכָּא? רַב יוֹסֵף אָמַר: שֶׁלֹּא יַסְרִיחַ. רָבָא אָמַר: שֶׁלֹּא יְהוּ קָדְשֵׁי שָׁמַיִם מוּטָלִין כְּנִבְלָה.

מַאי בֵּינַיְיהוּ? אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דְּמַנַּח אַפְתּוּרָא דְּדַהֲבָא, אִי נָמֵי יוֹמָא דְּאִסְתָּנָא. וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה, הַאי "פֹּעַל ה' לַמַּעֲנֵהוּ" מַאי עָבֵיד לֵיהּ? שֶׁלֹּא יוֹצִיא אֶת הָאֵימוּרִין קוֹדֶם הַפְּשָׁטַת הָעוֹר. מַאי טַעְמָא? אָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב נָתָן: מִשּׁוּם נִימִין. אָמַר רַב חִסְדָּא אָמַר מָר עוּקְבָא: מַאי אַהְדְּרוּ לֵיהּ חַבְרַיָּיא לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה? הָכִי קָאָמְרִי לֵיהּ: אִם מַצִּילִין תִּיק הַסֵּפֶר עִם הַסֵּפֶר, לֹא נַפְשִׁיט אֶת הַפֶּסַח מֵעוֹרוֹ? מִי דָּמֵי?! הָתָם — טַלְטוּל, הָכָא — מְלָאכָה! אָמַר רַב אָשֵׁי: בְּתַרְתֵּי פְּלִיגִי, פְּלִיגִי בְּטַלְטוּל וּפְלִיגִי בִּמְלָאכָה, וְהָכִי קָאָמְרִי לֵיהּ: אִם מַצִּילִין תִּיק הַסֵּפֶר עִם הַסֵּפֶר, לֹא נְטַלְטֵל עוֹר אַגַּב בְּשָׂר?!

דף קיז.

מִי דָּמֵי?! הָתָם — נַעֲשָׂה בָּסִיס לְדָבָר הַמּוּתָּר, הָכָא — נַעֲשָׂה בָּסִיס לְדָבָר הָאָסוּר! אֶלָּא הָכִי קָאָמְרִי לֵיהּ: אִם מַצִּילִין תִּיק שֶׁל סֵפֶר עִם הַסֵּפֶר, וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹכוֹ מָעוֹת, לֹא נְטַלְטֵל עוֹר אַגַּב בְּשָׂר?! מִי דָּמֵי? הָתָם נַעֲשָׂה בָּסִיס לְדָבָר הָאָסוּר וּלְדָבָר הַמּוּתָּר, הָכָא — כּוּלּוֹ נַעֲשָׂה בָּסִיס לְדָבָר הָאָסוּר. אֶלָּא הָכִי קָאָמְרִי לֵיהּ: אִם מְבִיאִין תִּיק שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹכוֹ מָעוֹת מֵעֲלָמָא לְהַצִּיל בּוֹ סֵפֶר תּוֹרָה, לֹא נְטַלְטֵל עוֹר אַגַּב בָּשָׂר?!

וְהֵיא גּוּפָהּ מְנָלַן? אִילֵימָא דְּמִדְּהֵיכָא דְּאִית בֵּיהּ לָא שָׁדֵי לְהוּ, אֵיתוֹיֵי נָמֵי מַיְיתִינַן — מִי דָּמֵי?! הָתָם — אַדְּהָכִי וְהָכִי נָפְלָה דְּלֵיקָה, הָכָא — אַדְּהָכָא וְהָכִי לִישְׁדִּינְהוּ. אֶלָּא אָמַר מָר

בַּר רַב אָשֵׁי: לְעוֹלָם כִּדְאָמְרִינַן מֵעִיקָּרָא. וּדְקָא קַשְׁיָא לָךְ: הָכָא טִלְטוּל וְהָכָא מְלָאכָה — כְּגוֹן דְּלָא קָבָעֵי לֵיהּ לְעוֹר.

וְהָא אַבָּיֵי וְרָבָא דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: מוֹדָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּ"פְּסִיק רֵישֵׁיהּ וְלָא יָמוּת" — דְּשָׁקֵיל לֵיהּ בְּבַרְזֶל.

וּלְהֵיכָן מַצֵּילִין אוֹתָן וְכוּ'. הֵיכִי דָּמֵי מְפוּלָּשׁ, הֵיכִי דָּמֵי שֶׁאֵינוֹ מְפוּלָּשׁ? אָמַר רַב חִסְדָּא: שָׁלֹשׁ מְחִיצוֹת וּשְׁנֵי לְחָיַיִן — זֶהוּ מָבוֹי שֶׁאֵינוֹ מְפוּלָּשׁ. שָׁלֹשׁ מְחִיצוֹת וְלֶחִי אֶחָד — זֶהוּ מָבוֹי הַמְפוּלָּשׁ. וְתַרְוַיְיהוּ אַלִּיבָּא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּתָנַן: הַכֹּשֵׁר מָבוֹי — בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: לֶחִי וְקוֹרָה, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אוֹ לֶחִי אוֹ קוֹרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: שְׁנֵי לְחָיַיִם.

אָמַר לֵיהּ רַבָּה: שָׁלֹשׁ מְחִיצוֹת וְלֶחִי אֶחָד "מְפוּלָּשׁ" קָרֵית לֵיהּ? וְעוֹד, לְרַבָּנַן נַצִּיל לְתוֹכוֹ אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין! אֶלָּא אָמַר רַבָּה: שְׁתֵּי מְחִיצוֹת וּשְׁנֵי לְחָיַיִן — זֶהוּ מָבוֹי שֶׁאֵינוֹ מְפוּלָּשׁ. שְׁתֵּי מְחִיצוֹת וְלֶחִי אֶחָד — זֶהוּ מָבוֹי הַמְפוּלָּשׁ.

וְתַרְוַיְיהוּ אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה. דְּתַנְיָא, יָתֵר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי בָתִּים בִּשְׁנֵי צִדֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים — עוֹשֶׂה לֶחִי מִיכָּן וְלֶחִי מִיכָּן, אוֹ קוֹרָה מִיכָּן וְקוֹרָה מִיכָּן, וְנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בָּאֶמְצַע. אָמְרוּ לוֹ: אֵין מְעָרְבִין רְשׁוּת הָרַבִּים בְּכָךְ.

אֲמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: לְדִידָךְ נָמֵי, לְרַבָּנַן נַצִּיל לְתוֹכוֹ אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין?

דף קיז:

אֶלָּא אָמַר רַב אָשֵׁי: שָׁלֹשׁ מְחִיצוֹת וְלֶחִי אֶחָד — זֶה מָבוֹי שֶׁאֵינוֹ מְפוּלָּשׁ. שָׁלֹשׁ מְחִיצוֹת בְּלֹא לֶחִי — זֶהוּ מָבוֹי הַמְפוּלָּשׁ. וַאֲפִילּוּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאָמַר בָּעֵינַן לְחָיַיִם, הָנֵי מִילֵּי לְאוֹכְלִין וּמַשְׁקִין, אֲבָל לְסֵפֶר תּוֹרָה — בְּחַד לֶחִי סַגִּי.

מַתְנִי' מַצִּילִין מָזוֹן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת. הָרְאוּי לָאָדָם — לָאָדָם, הָרְאוּי לַבְּהֵמָה — לַבְּהֵמָה. כֵּיצַד? נָפְלָה דְּלֵילָה בְּלֵילֵי שַׁבָּת — מַצִּילִין מָזוֹן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת. בְּשַׁחֲרִית — מַצִּילִין מָזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת. בַּמִּנְחָה — מָזוֹן סְעוּדָה אַחַת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: לְעוֹלָם מַצִּילִין מָזוֹן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת.

גְּמָ' מִכְּדֵי בְּהֵיתֵּרָא קָטָרַח, נַצִּיל טְפֵי? אָמַר רָבָא: מִתּוֹךְ שֶׁאָדָם בָּהוּל עַל מָמוֹנוֹ, אִי שָׁרֵית לֵיהּ — אָתֵי לְכַבּוּיֵי. אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי, אֶלָּא הָא דְּתַנְיָא: נִשְׁבְּרָה לוֹ חָבִית בְּרֹאשׁ גַּגּוֹ — מֵבִיא כְּלִי וּמַנִּיחַ תַּחְתֶּיהָ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יָבִיא כְּלִי אַחֵר וְיִקָּלוֹט, כְּלִי אַחֵר וְיִצָּרֵף. הָתָם, מַאי גְּזִירָה אֵיכָּא? הָכָא נָמֵי, גְּזִירָה שֶׁמָּא יָבִיא כְּלִי דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים.

גּוּפָא: נִשְׁבְּרָה לוֹ חָבִית בְּרֹאשׁ גַּגּוֹ — מֵבִיא כְּלִי וּמַנִּיחַ תַּחְתֶּיהָ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יָבִיא כְּלִי אַחֵר וְיִקָּלוֹט, כְּלִי אַחֵר וְיִצָּרֵף. נִזְדַּמְּנוּ לוֹ אוֹרְחִין — מֵבִיא כְּלִי אַחֵר וְקוֹלֵט, כְּלִי אַחֵר וּמְצָרֵף.

וְלֹא יִקְלוֹט וְאַחַר כָּךְ יַזְמִין, אֶלָּא יַזְמִין וְאַחַר כָּךְ יִקְלוֹט. וְאֵין מַעֲרִימִין בְּכָךְ, מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אָמְרוּ: מַעֲרִימִין.

לֵימָא בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ קְמִיפַּלְגִי? דְּתַנְיָא: אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ שֶׁנִּפְלוּ לְבוֹר? — רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מַעֲלֶה אֶת הָרִאשׁוֹן עַל מְנָת לְשׁוֹחְטוֹ, וְהַשֵּׁנִי עוֹשֶׂה לוֹ פַּרְנָסָה בִּמְקוֹמוֹ בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יָמוּת. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מַעֲלֶה אֶת הָרִאשׁוֹן עַל מְנָת לְשׁוֹחְטוֹ וְאֵינוֹ שׁוֹחֲטוֹ, וּמַעֲרִים וּמַעֲלֶה אֶת הַשֵּׁנִי — רָצָה זֶה שׁוֹחֵט, רָצָה זֶה שׁוֹחֵט.

מַמַּאי? דִּילְמָא עַד כָּאן לָא קָאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָתָם, דְּאָפְשָׁר בְּפַרְנָסָה, אֲבָל הָכָא דְּלָא אָפְשָׁר — לָא. וְעַד כָּאן לָא קָאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָתָם, מִשּׁוּם דְּאִיכָּא צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים, אֲבָל הָכָא דְּלֵיכָּא צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים — לָא.

תָּנוּ רַבָּנָן: הִצִּיל פַּת נָקִיָּה — אֵין מַצִּיל פַּת הַדְּרָאָה, פַּת הַדְּרָאָה — מַצִּיל פַּת נָקִיָּה. וּמַצִּילִין מִיּוֹם הַכִּפּוּרִים לַשַּׁבָּת, אֲבָל לֹא מִשַּׁבָּת לְיוֹם הַכִּפּוּרִים. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מִשַּׁבָּת לְיוֹם טוֹב, וְלֹא מִשַּׁבָּת לַשַּׁבָּת הַבָּאָה.

תָּנוּ רַבָּנָן: שָׁכַח פַּת בַּתַּנּוּר וְקִידֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם — מַצִּילִין מְזוֹן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת, וְאוֹמֵר לַאֲחֵרִים: בּוֹאוּ וַהֲצִילוּ לָכֶם. וּכְשֶׁהוּא רוֹדֶה, לֹא יִרְדֶּה בְּמַרְדֶּה, אֶלָּא בְּסַכִּין. אִינִי?! וְהָא תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: "לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה", יָצָא תְּקִיעַת שׁוֹפָר וּרְדִיַּית הַפַּת שֶׁהִיא חֲכָמָה וְאֵינָהּ מְלָאכָה? כַּמָּה דְּאֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹיֵי מְשַׁנִּינַן.

אָמַר רַב חִסְדָּא: לְעוֹלָם יַשְׁכִּים אָדָם לְהוֹצָאַת שַׁבָּת, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ אֵת אֲשֶׁר יָבִיאוּ", לְאַלְתַּר. אָמַר רַבִּי אַבָּא: בְּשַׁבָּת חַיָּיב אָדָם לְבָצוֹעַ עַל שְׁתֵּי כִכָּרוֹת, דִּכְתִיב: "לֶחֶם מִשְׁנֶה".

אָמַר רַב אַשִׁי: חֲזִינָא לֵיהּ לְרַב כָּהֲנָא דְּנָקֵט תַּרְתֵּי וּבָצַע חֲדָא. אָמַר: "לָקְטוּ" כְּתִיב. רַבִּי זֵירָא הֲוָה בָּצַע אַכּוּלְּהוּ שֵׁירוּתֵיהּ. אָמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אַשִׁי: וְהָא מִיחְזֵי כְּרַעֲבָתָנוּתָא? אָמַר לֵיהּ: כֵּיוָן דְּכָל יוֹמָא לָא עָבֵיד, וְהַאִידָּנָא הוּא דְּקָעָבֵיד — לָא מִיחְזֵי כְּרַעֲבָתָנוּתָא. רַבִּי אַמֵּי וְרַבִּי אַסִּי כִּי מִיקְלַע לְהוּ רֵיפְתָּא דְּעֵירוּבָא — שָׁרוּ עִילְוֵיהּ, אָמְרִי: הוֹאִיל וְאִיתְעֲבִיד בַּהּ חֲדָא מִצְוָה — לִיתְעֲבִיד בַּהּ מִצְוָה אַחֲרִינָא.

כִּיצַד? נָפְלָה דְּלֵיקָה כּוּ'. תָּנוּ רַבָּנָן: כַּמָּה סְעוּדוֹת חַיָּיב אָדָם לֶאֱכוֹל בַּשַּׁבָּת — שָׁלֹשׁ. רַבִּי חִידְקָא אוֹמֵר: אַרְבַּע. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וּשְׁנֵיהֶם מִקְרָא אֶחָד דָּרְשׁוּ: "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלוּהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַה' הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה". רַבִּי חִידְקָא סָבַר: הָנֵי תְּלָתָא "הַיּוֹם" לְבַר מֵאוּרְתָּא, וְרַבָּנַן סָבְרִי: בַּהֲדֵי דְּאוּרְתָּא. תְּנַן: נָפְלָה דְּלֵיקָה בְּלֵילֵי שַׁבָּת

דף קיח.

מַצִּילִין מָזוֹן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת, מַאי לָאו — דְּלָא אָכַל לָא, דַּאֲכַל. שַׁחֲרִית מַצִּילִין מָזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת, מַאי לָאו — דְּלָא אֲכַל? לָא, דַּאֲכַל. בְּמִנְחָה מַצִּילִין מָזוֹן סְעוּדָה אַחַת, מַאי לָאו — דְּלָא אֲכַל? לָא, דַּאֲכַל!

וְהָא מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא: רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר לְעוֹלָם מַצִּילִין מָזוֹן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת — מִכְּלָל דְּתַנָּא קַמָּא שָׁלֹשׁ סְבִירָא לֵיהּ! אֶלָּא מְחַוְורְתָא, מַתְנִיתִין דְּלָא כְּרַבִּי חִידְקָא.

וְהָא דְּתָנַן: מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת — לֹא יִטּוֹל מִן הַתַּמְחוּי, מָזוֹן אַרְבַּע עֶשְׂרֵה — לֹא יִטּוֹל מִן הַקּוּפָּה. מַנִּי? לָא רַבָּנָן, וְלָא רַבִּי חִידְקָא. אִי רַבָּנָן — חַמְסְרֵי הָוְיִין. אִי רַבִּי חִידְקָא — שֵׁית סְרֵי הָוְיִין! לְעוֹלָם רַבָּנָן, דְּאָמְרִינַן לֵיהּ: מַאי דְּבָעֵית לְמֵיכַל בְּאַפּוֹקֵי שַׁבְּתָא, אְכְלֵיהּ בְּשַׁבְּתָא.

לֵימָא רַבָּנָן הִיא, וְלָא רַבִּי חִידְקָא. אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבִּי חִידְקָא, דְּאָמְרִינַן לֵיהּ: מַאי דְּבָעֵית לְמֵיכַל בְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא, אְכְלֵיהּ לְאוּרְתָּא. וְכוּלֵּי יוֹמָא דְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא בְּתַעֲנִיתָא מוֹתְבִינַן לֵיהּ?! אֶלָּא הָא מַנִּי — רַבִּי עֲקִיבָא הִיא, דְּאָמַר: עֲשֵׂה שַׁבַּתְּךָ חוֹל וְאַל תִּצְטָרֵךְ לַבְּרִיּוֹת.

וְהָא דְּתָנַן: אֵין פּוֹחֲתִין לְעָנִי הָעוֹבֵר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם מִכִּכָּר בְּפוּנְדְּיוֹן מֵאַרְבַּע סְאִין בְּסֶלַע. לָן — נוֹתְנִין לוֹ פַּרְנָסַת לֵינָה, וְאִם שָׁבַת — נוֹתְנִין לוֹ מָזוֹן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת. לֵימָא רַבָּנָן הִיא, וְלָא רַבִּי חִידְקָא? לְעוֹלָם רַבִּי חִידְקָא — כְּגוֹן דְּאִיכָּא סְעוּדָה בַּהֲדֵיהּ, דְּאָמְרִינַן לֵיהּ: הָא דְּאִיכָּא בַּהֲדָךְ — אְכְלֵיהּ. וְכִי אֲזֵיל בְּרֵיקָן אֲזֵיל?! דְּמַלְוִוינַן לֵיהּ סְעוּדָה בַּהֲדֵיהּ. מַאי פַּרְנָסַת לֵינָה? אָמַר רַב פָּפָּא: פּוּרְיָא וּבֵי סָדְיָא.

תָּנוּ רַבָּנָן: קְעָרוֹת שֶׁאָכַל בָּהֶן עַרְבִית — מַדִּיחָן לֶאֱכוֹל בָּהֶן שַׁחֲרִית. שַׁחֲרִית — מַדִּיחָן לֶאֱכוֹל בָּהֶן בַּצָּהֳרַיִם. בַּצָּהֳרַיִם — מַדִּיחָן לֶאֱכוֹל בָּהֶן בַּמִּנְחָה. מִן הַמִּנְחָה וְאֵילָךְ — שׁוּב אֵינוֹ מַדִּיחַ. אֲבָל כּוֹסוֹת וְקִיתוֹנִיּוֹת וּצְלוֹחִיּוֹת — מַדִּיחַ וְהוֹלֵךְ כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ, לְפִי שֶׁאֵין קֶבַע לִשְׁתִיָּה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן פַּזִּי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי מִשּׁוּם בַּר קַפָּרָא: כָּל הַמְקַיֵּים שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת נִיצוֹל מִשָּׁלֹשׁ פּוּרְעָנִיּוֹת: מֵחֳבָלוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, וּמִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, וּמִמִּלְחֶמֶת גּוֹג וּמָגוֹג. מֵחֳבָלוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ — כְּתִיב הָכָא "יוֹם", וּכְתִיב הָתָם: "הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֵת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם וגו'". מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם — כְּתִיב הָכָא "יוֹם", וּכְתִיב הָתָם: "יוֹם עֲבָרָה הַיּוֹם הַהוּא". מִמִּלְחֶמֶת גּוֹג וּמָגוֹג — כְּתִיב הָכָא "יוֹם", וּכְתִיב הָתָם: "בְּיוֹם בֹּא גּוֹג".

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסֵי: כָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת נוֹתְנִין לוֹ נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ וְהַאֲכַלְתִּיךָ

דף קיח:

נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ וְגוֹ׳״. לֹא כְּאַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב בּוֹ ״קוּם הִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ לְאָרְכָּהּ וְגוֹ׳״. וְלֹא כְּיִצְחָק, שֶׁכָּתוּב בּוֹ ״כִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת כָּל הָאֲרָצוֹת הָאֵל״. אֶלָּא כְּיַעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב בּוֹ ״וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה וְצָפוֹנָה וָנֶגְבָּה״.

רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר: נִיצוֹל מִשִּׁעְבּוּד גָּלִיּוֹת. כְּתִיב הָכָא: ״וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ״, וּכְתִיב הָתָם: ״וְאַתָּה עַל בָּמוֹתֵימוֹ תִּדְרוֹךְ״. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: כָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת נוֹתְנִין לוֹ מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וְהִתְעַנַּג עַל ה׳ וְיִתֶּן לְךָ מִשְׁאֲלוֹת לִבֶּךָ״. עוֹנֶג זֶה אֵינִי יוֹדֵעַ מַהוּ. כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר ״וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עוֹנֶג״ — הֱוֵי אוֹמֵר זֶה עוֹנֶג שַׁבָּת. בַּמֶּה מְעַנְּגוֹ? רַב יְהוּדָה בְּרֵיהּ דְּרַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת מִשְׁמֵיהּ דְּרַב אָמַר: בְּתַבְשִׁיל שֶׁל תְּרֵדִין וְדָגִים גְּדוֹלִים וְרָאשֵׁי שׁוּמִין. רַב חִיָּיא בַּר אָשֵׁי אָמַר רַב: אֲפִילּוּ דָּבָר מוּעָט, וְלִכְבוֹד שַׁבָּת עָשָׂאוֹ — הֲרֵי זֶה עוֹנֶג. מַאי הִיא? אָמַר רַב פָּפָּא: כָּסָא דְּהַרְסָנָא.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל הַמְשַׁמֵּר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ, אֲפִילּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה [כְּדוֹר] אֱנוֹשׁ — מוֹחֲלִין לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת וּבֶן אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ״. אַל תִּקְרֵי ״מֵחַלְּלוֹ״ אֶלָּא: ״מָחוּל לוֹ״.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: אִלְמָלֵי שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שַׁבָּת רִאשׁוֹנָה לֹא שָׁלְטָה בָּהֶן אוּמָּה וְלָשׁוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיְהִי בַּיּוֹם הַשִּׁבִיעִי יָצְאוּ מִן הָעָם לְלַקּוֹט״, וּכְתִיב בְּתָרֵיהּ: ״וַיָּבֹא עֲמָלֵק״. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: אִלְמָלֵי מְשַׁמְּרִין יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת כְּהִלְכָתָן — מִיָּד נִגְאָלִים, שֶׁנֶּאֱמַר: ״כֹּה אָמַר ה׳ לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי״, וּכְתִיב בָּתְרֵיהּ: ״וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי וְגוֹ׳״.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: יְהֵא חֶלְקִי מֵאוֹכְלֵי שְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בַּשַּׁבָּת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: יְהֵא חֶלְקִי מִגּוֹמְרֵי הַלֵּל בְּכָל יוֹם. אִינִי?! וְהָאָמַר מָר: הַקּוֹרֵא הַלֵּל בְּכָל יוֹם הֲרֵי זֶה מְחָרֵף וּמְגַדֵּף! כִּי קָאָמְרִינַן — בְּפָסוּקֵי דְּזִמְרָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: יְהֵא חֶלְקִי מִמִּתְפַּלְּלִים עִם דִּמְדּוּמֵי חַמָּה. אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מִצְוָה לְהִתְפַּלֵּל עִם דִּמְדּוּמֵי חַמָּה. אָמַר רַבִּי זֵירָא, מַאי קְרָא: ״יִירָאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ וְלִפְנֵי יָרֵחַ דּוֹר דּוֹרִים״.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי: יְהֵא חֶלְקִי מִמַּתֵּי בְּחוּלֵי מֵעַיִים, דַּאֲמַר מָר: רוּבָּן שֶׁל צַדִּיקִים מֵתִים בְּחוּלֵי מֵעַיִים. וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי: יְהֵא חֶלְקִי מִמַּתֵּי בְּדֶרֶךְ מִצְוָה. וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי: יְהֵא חֶלְקִי מִמַּכְנִיסֵי שַׁבָּת בְּטִבֶּרְיָא, וּמִמּוֹצִיאֵי שַׁבָּת בְּצִפּוֹרִי. וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי: יְהֵא חֶלְקִי מִמּוֹשִׁיבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, וְלֹא מִמַּעֲמִידֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי: יְהֵא חֶלְקִי מִגַּבַּאי צְדָקָה וְלָא מִמְּחַלְקֵי צְדָקָה. וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי: יְהֵא חֶלְקִי מִמִּי שֶׁחוֹשְׁדִין אוֹתוֹ וְאֵין בּוֹ. אָמַר רַב פָּפָּא: לְדִידִי חַשְׁדָן וְלָא הֲוָה בִּי.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: חָמֵשׁ בְּעֵילוֹת בָּעַלְתִּי, וְנָטַעְתִּי חֲמִשָּׁה אֲרָזִים בְּיִשְׂרָאֵל. וּמַאן אינּוּן — רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסֵי, וְרַבִּי חֲלַפְתָּא בְּרַבִּי יוֹסֵי, וְרַבִּי אַבְטִילָס בְּרַבִּי יוֹסֵי, וְרַבִּי מְנַחֵם בְּרַבִּי יוֹסֵי. וְהָאִיכָּא וַרְדִּימָס! הַיְינוּ וַרְדִּימָס הַיְינוּ מְנַחֵם, וְאַמַּאי קָרֵי לֵיהּ "וַרְדִּימָס"? — שֶׁפָּנָיו דּוֹמִין לְוֶרֶד. לְמֵימְרָא דְּרַבִּי יוֹסֵי מִצְוֹת עוֹנָה לֹא קַיְּים?! אֶלָּא אֵימָא: חָמֵשׁ בְּעֵילוֹת בָּעַלְתִּי וְשָׁנִיתִי.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מֵימַי לֹא קָרִיתִי לְאִשְׁתִּי "אִשְׁתִּי" וּלְשׁוֹרִי "שׁוֹרִי", אֶלָּא לְאִשְׁתִּי — "בֵּיתִי", וּלְשׁוֹרִי — "שְׂדִי".

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מֵימַי לֹא נִסְתַּכַּלְתִּי בַּמִּילָה שֶׁלִּי. אִינִי? וְהָאֲמַרוּ לֵיהּ לְרַבִּי: מַאי טַעְמָא קָרוּ לָךְ רַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ? אָמַר לְהוּ: מֵימַי לֹא נִסְתַּכַּלְתִּי בַּמִּילָה שֶׁלִּי. בְּרַבִּי מֵימַי לֹא אַחֲרִיתִי הֲוָה בֵּיהּ, שֶׁלֹּא הִכְנִיס יָדוֹ תַּחַת אַבְנֵטוֹ. וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מֵימַי לֹא רָאוּ קוֹרוֹת בֵּיתִי אֵימָרֵי חֲלוּקִי. וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מֵימַי לֹא עָבַרְתִּי עַל דִּבְרֵי חֲבֵרַי. יוֹדֵעַ אֲנִי בְּעַצְמִי שֶׁאֵינִי כֹּהֵן, אִם אוֹמְרִים לִי חֲבֵירַי: עֲלֵה לַדּוּכָן — אֲנִי עוֹלֶה. וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מֵימַי לֹא אָמַרְתִּי דָּבָר וְחָזְרוּ בִּי אֲחוֹרַי. אָמַר רַב נַחְמָן: תֵּיתֵי לִי, דְּקַיֵּימִית שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת. אָמַר רַב יְהוּדָה: תֵּיתֵי לִי, דְּקַיֵּימִית עִיּוּן תְּפִלָּה. אָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: תֵּיתֵי לִי, דְּלָא סָגֵינָא אַרְבַּע אַמּוֹת בְּגִילּוּי הָרֹאשׁ. אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: תֵּיתֵי לִי, דְּקַיֵּימִית מִצְוַת תְּפִילִּין. וְאָמַר רַב נַחְמָן: תֵּיתֵי לִי, דְּקַיֵּימִית מִצְוַת צִיצִית.

אָמַר לֵיהּ רַב יוֹסֵף לְרַב יוֹסֵף בְּרֵיהּ דְּרַבָּה: אֲבוּךְ, בְּמַאי זְהִיר טְפֵי? אָמַר לֵיהּ: בְּצִיצִית. יוֹמָא חַד הֲוָה קָא סָלֵיק בְּדַרְגָּא. אִיפְּסִיק לֵיהּ חוּטָא, וְלָא נָחֵית וַאֲתָא, כַּמָּה דְּלָא רָמַיְהּ. וְאָמַר אַבָּיֵי: תֵּיתֵי לִי, דְּכִי חָזֵינָא צוּרְבָּא מֵרַבָּנַן דִּשְׁלִים מַסֶּכְתֵּיהּ

דף קיט.

עֲבִידְנָא יוֹמָא טָבָא לְרַבָּנַן. אָמַר רָבָא תֵּיתֵי לִי, דְּכִי אֲתָא צוּרְבָּא מֵרַבָּנַן לְקַמַּאי לְדִינָא, לָא מָזֵיגְנָא רִישֵׁי אַבֵּי סַדְיָא כַּמָּה דְּלָא מְהַפֵּיכְנָא בְּזָכוּתֵיהּ. אָמַר מָר בַּר רַב אָשֵׁי: פְּסִילְנָא לֵיהּ לְצוּרְבָּא מֵרַבָּנַן לְדִינָא. מַאי טַעְמָא? — דְּחַבִּיב עֲלֵי כְּגוּפְאִי, וְאֵין אָדָם רוֹאֶה חוֹבָה לְעַצְמוֹ.

רַבִּי חֲנִינָא מְיַעֲטֵף וְקָאֵי אַפְּנָיָא דְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא, אָמַר: "בּוֹאוּ וְנֵצֵא לִקְרַאת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה". רַבִּי יַנַּאי לָבֵישׁ מָאנֵי מְעַלְיֵי (שַׁבָּת) [וּמִיכַּסֵּי], וְאָמַר: "בּוֹאִי כַלָּה, בּוֹאִי כַלָּה". רַבָּה בַּר רַב הוּנָא אִיקְּלַע לְבֵי רַבָּה בַּר רַב נַחְמָן. קָרִיבוּ לֵיהּ תְּלַת סָאוֵי טַחְיֵי. אֲמַר לְהוּ: מִי הֲוָה יָדְעִיתוּן דְּאָתֵינָא? אֲמַרוּ לֵיהּ: מִי עָדִיפַתְּ לַן מִינַּהּ?

רַבִּי אַבָּא זָבֶן בִּתְלֵיסַר אִסְתִּירֵי פְּשִׁיטֵי בִּישְׁרָא מִתְלֵיסַר טַבָּחֵי, וּמְשַׁלֵּים לְהוּ אַצִּינוֹרָא דְּדַשָּׁא, וַאֲמַר לְהוּ: ״אַשּׁוּר הַיָּיא, אַשּׁוּר הַיָּיא״. רַבִּי אֲבָהוּ הֲוָה יָתֵיב אַתַּכְתָּקָא דְּשִׁינָא וּמוֹשֵׁיךְ נוּרָא. רַב עָנָן לָבֵישׁ גּוּנְדָּא, דְּתָנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: בְּגָדִים שֶׁבִּישֵּׁל בָּהֶן קְדֵירָה לְרַבּוֹ — אַל יִמְזוֹג בָּהֶן כּוֹס לְרַבּוֹ.

רַב סָפְרָא מְחָרֵיךְ רֵישָׁא. רָבָא מָלַח שִׁיבּוּטָא. רַב הוּנָא מַדְלֵיק שְׁרָגֵי. רַב פָּפָּא גָּדֵיל פְּתִילָתָא. רַב חִסְדָּא פָּרֵים סִילְקָא. רַבָּה וְרַב יוֹסֵף מְצַלְּחִי צִיבֵי. רַבִּי זֵירָא מְצַתֵּת צַתּוֹתֵי. רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק מְכַתֵּף וְעָיֵיל, מְכַתֵּף וְנָפֵיק. אָמַר: אִילּוּ מְקַלְּעִין לִי רַבִּי אַמֵּי וְרַבִּי אַסִּי, מִי לָא מְכַתֵּיפְנָא קַמַּיְיהוּ? וְאֵיכָא דְּאָמְרִי: רַבִּי אַמֵּי וְרַבִּי אַסִּי מְכַתְּפִי וְעָיְילִי, מְכַתְּפִי וְנָפְקִי, אָמְרִי: אִילּוּ אִיקְּלַע לַן רַבִּי יוֹחָנָן, מִי לָא מְכַתְּפִינַן קַמַּיְיהוּ?!

יוֹסֵף מוֹקֵר שַׁבֵּי, הֲוָה הָהוּא גּוֹי בְּשַׁבָּבוּתֵיהּ דַּהֲוָה נְפִישִׁי נְכְסֵיהּ טוּבָא. אָמְרִי לֵיהּ כַּלְדָּאֵי: כּוּלְּהוּ נְכְסֵי — יוֹסֵף מוֹקֵר שַׁבֵּי אֲכֵיל לְהוּ. אֲזַל זַבְּנִינְהוּ לְכוּלְּהוּ נִיכְסֵי, זְבַן בְּהוּ מַרְגָּנִיתָא, אוֹתְבֵהּ בְּסָיְינֵיהּ. בַּהֲדֵי דְּקָא עָבַר מַבָּרָא — אַפְרְחֵיהּ זִיקָא, שַׁדְיֵיהּ בְּמַיָּא, בַּלְעֵיהּ כַּוָּורָא. אַסְקוּהּ, אַיְיתוּהּ אַפַּנְיָא דְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא. אָמְרִי: מַאן זָבֵין כִּי הַשְׁתָּא? אָמְרִי לְהוּ: זִילוּ אַמְטְיוּהּ לְגַבֵּי יוֹסֵף מוֹקֵר שַׁבֵּי דְּרָגִיל דְּזָבֵין. אַמְטְיוּהּ נִיהֲלֵיהּ, זַבְנֵיהּ, קָרְעֵיהּ אַשַּׁכַּח בֵּיהּ מַרְגָּנִיתָא. זַבְנֵיהּ בִּתְלֵיסַר עִילְּיָתָא דְּדִינָרֵי דְּדַהֲבָא. פְּגַע בֵּיהּ הָהוּא סָבָא אָמַר: מַאן דְּיָזֵיף שַׁבְּתָא — פַּרְעֵיהּ שַׁבְּתָא.

בָּעָא מִינֵּיהּ רַבִּי מֵרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי: עֲשִׂירִים שֶׁבָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל בַּמָּה הֵן זוֹכִין? אֲמַר לֵיהּ: בִּשְׁבִיל שֶׁמְּעַשְּׂרִין, שֶׁנֶּאֱמַר: ״עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר״ — עַשֵּׂר בִּשְׁבִיל שֶׁתִּתְעַשֵּׁר. שְׁבָבְבָל בַּמָּה הֵן זוֹכִין? אֲמַר לֵיהּ: בִּשְׁבִיל שֶׁמְּכַבְּדִין אֶת הַתּוֹרָה.

וְשֶׁבִּשְׁאָר אֲרָצוֹת בַּמָּה הֵן זוֹכִין? אֲמַר לֵיהּ: בִּשְׁבִיל שֶׁמְּכַבְּדִין אֶת הַשַּׁבָּת. דְּאָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא: פַּעַם אַחַת נִתְאָרְחָתִי אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת בְּלוּדְקִיָּא, וְהֵבִיאוּ לְפָנָיו שֻׁלְחָן שֶׁל זָהָב מַשּׁוֹי שִׁשָּׁה עָשָׂר בְּנֵי אָדָם, וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שֻׁלְשָׁלְאוֹת שֶׁל כֶּסֶף קְבוּעוֹת בּוֹ, וּקְעָרוֹת וְכוֹסוֹת וְקִיתוֹנִיּוֹת וּצְלוֹחִיּוֹת קְבוּעוֹת בּוֹ, וְעָלָיו כָּל מִינֵי מַאֲכָל וְכָל מִינֵי מְגָדִים וּבְשָׂמִים. וּכְשֶׁמַּנִּיחִים אוֹתוֹ אוֹמְרִים: ״לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ וְגוֹ׳״. וּכְשֶׁמְּסַלְּקִין אוֹתוֹ אוֹמְרִים: ״הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַה' וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם״. אָמַרְתִּי לוֹ: בְּנֵי בַּמָּה זְכִיתָ לְכָךְ? אָמַר לִי: קַצָּב הָיִיתִי, וּמִכָּל בְּהֵמָה שֶׁהָיְתָה נָאָה, אָמַרְתִּי: זוֹ תְּהֵא לַשַּׁבָּת. אָמַרְתִּי לוֹ: [אַשְׁרֶיךָ שֶׁזִּכִיתָ], וּבָרוּךְ הַמָּקוֹם שֶׁזִּימְּנָהּ לְכָךְ.

אָמַר לוֹ קֵיסָר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא: מִפְּנֵי מָה תַּבְשִׁיל שֶׁל שַׁבָּת רֵיחוֹ נוֹדֵף? אָמַר לוֹ: תַּבְלִין אֶחָד יֵשׁ לָנוּ וְשַׁבָּת שְׁמוֹ, שֶׁאָנוּ מְטִילִין לְתוֹכוֹ וְרֵיחוֹ נוֹדֵף. אָמַר לוֹ: תֵּן לָנוּ הֵימֶנּוּ. אָמַר לוֹ: כָּל הַמְשַׁמֵּר אֶת הַשַּׁבָּת — מוֹעִיל לוֹ, וְשֶׁאֵינוֹ מְשַׁמֵּר אֶת הַשַּׁבָּת — אֵינוֹ מוֹעִיל לוֹ.

אֲמַר לֵיהּ רֵישׁ גָּלוּתָא לְרַב הַמְנוּנָא: מַאי דִּכְתִיב ״וְלִקְדוֹשׁ ה׳ מְכוּבָּד״? אֲמַר לֵיהּ: זֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁאֵין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִיָּה, אָמְרָה תּוֹרָה: כַּבְּדֵהוּ בְּכִסּוּת נְקִיָּה. ״וְכִבַּדְתּוֹ״, רַב אָמַר: לְהַקְדִּים, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: לְאַחֵר. אָמְרוּ לֵיהּ בְּנֵי רַב פָּפָּא בַּר אַבָּא לְרַב פָּפָּא: כְּגוֹן אָנָן, דְּשָׁכִיחַ לַן בִּישָׁרָא וְחַמְרָא כָּל יוֹמָא, בְּמַאי נִישַׁנְּיֵיהּ? אֲמַר לְהוּ: אִי רְגִילִיתוּ לְאַקְדּוֹמֵי — אַקְדּוֹמוּהּ, אִי רְגִילִיתוּ לְאַחוֹרֵיהּ — אַקְדּוֹמוּהּ. רַב שֵׁשֶׁת בְּקָיְטָא מוֹתֵיב לְהוּ לְרַבָּנַן הֵיכָא דְּמָטְיָא שִׁימְשָׁא. בְּסִיתְוָא מוֹתֵיב לְהוּ לְרַבָּנַן הֵיכָא דְּמָטְיָא טוּלָא, כִּי הֵיכִי דְּלֵיקוּמוּ הַיָּיא. רַבִּי זֵירָא

דף קיט:

מְהַדַּר אַזּוּזֵי זוּזֵי דְּרַבָּנַן, אֲמַר לְהוּ: בְּמָטוּתָא מִינַּייכוּ לָא תְּחַלְּלוּנֵיהּ.

אָמַר רָבָא, וְאִיתֵּימָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: אֲפִילּוּ יָחִיד הַמִּתְפַּלֵּל בְּעֶרֶב שַׁבָּת צָרִיךְ לוֹמַר ״וַיְכוּלּוּ״, דְּאָמַר רַב הַמְנוּנָא: כָּל הַמִּתְפַּלֵּל בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְאוֹמֵר ״וַיְכוּלּוּ״, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִילּוּ נַעֲשָׂה שׁוּתָף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיְכוּלּוּ״ — אַל תִּקְרֵי ״וַיְכוּלּוּ״ אֶלָּא ״וַיְכַלּוּ״. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מִנַּיִן שֶׁהַדִּיבּוּר כְּמַעֲשֶׂה — שֶׁנֶּאֱמַר: ״בִּדְבַר ה׳ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ״.

אָמַר רַב חִסְדָּא אָמַר מָר עוּקְבָא: כָּל הַמִּתְפַּלֵּל בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְאוֹמֵר ״וַיְכוּלּוּ״, שְׁנֵי מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת הַמְלַוִּין לוֹ לָאָדָם מַנִּיחִין יְדֵיהֶן עַל רֹאשׁוֹ וְאוֹמְרִים לוֹ ״וְסָר עֲוֹנֶךָ וְחַטָּאתְךָ תְּכֻפָּר״. תַּנְיָא, רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁנֵי מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת מְלַוִּין לוֹ לָאָדָם בְּעֶרֶב שַׁבָּת מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לְבֵיתוֹ, אֶחָד טוֹב וְאֶחָד רָע. וּכְשֶׁבָּא לְבֵיתוֹ וּמָצָא נֵר דָּלוּק וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ וּמִטָּתוֹ מוּצַעַת, מַלְאָךְ טוֹב אוֹמֵר: ״יְהִי רָצוֹן שֶׁתְּהֵא לְשַׁבָּת אַחֶרֶת כָּךְ״, וּמַלְאָךְ רַע עוֹנֶה ״אָמֵן״ בְּעַל כָּרְחוֹ. וְאִם לָאו, מַלְאָךְ רַע אוֹמֵר: ״יְהִי רָצוֹן שֶׁתְּהֵא לְשַׁבָּת אַחֶרֶת כָּךְ״, וּמַלְאָךְ טוֹב עוֹנֶה ״אָמֵן״ בְּעַל כָּרְחוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: לְעוֹלָם יְסַדֵּר אָדָם שֻׁלְחָנוֹ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ אֶלָּא לְכְזַיִת. וְאָמַר רַבִּי חֲנִינָא: לְעוֹלָם יְסַדֵּר אָדָם שֻׁלְחָנוֹ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ אֶלָּא לְכְזַיִת. חַמִּין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת — מְלוּגְמָא, פַּת חַמָּה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת — מְלוּגְמָא. רַבִּי אֲבָהוּ הֲוָה עָבְדִין לֵיהּ בַּאֲפוֹקֵי שַׁבְּתָא עִיגְלָא תִּילְתָא, הֲוָה אָכֵיל מִינֵּיהּ כּוּלֵּיתָא. כִּי גָּדַל אֲבִימִי בְּרֵיהּ, אֲמַר לֵיהּ: לְמָה לָךְ לְאַפְסוֹדֵי כּוּלֵּי הַאי, נִשְׁבּוֹק כּוּלֵּיתָא מִמַּעֲלֵי שַׁבְּתָא. שַׁבְּקוּהּ וַאֲתָא אַרְיָא אַכְלֵיהּ.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: כָּל הָעוֹנֶה ״אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ״ בְּכָל כֹּחוֹ, קוֹרְעִין לוֹ גְּזַר דִּינוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״בִּפְרוֹעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עָם בָּרְכוּ ה׳״. מַאי טַעְמָא ״בִּפְרוֹעַ

פְּרָעוֹת" — מִשּׁוּם דְּ"בָרְכוּ ה'". רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֲפִילּוּ יֵשׁ בּוֹ שֶׁמֶץ שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה — מוֹחֲלִין לוֹ. כְּתִיב הָכָא: "בִּפְרוֹעַ פְּרָעוֹת", וּכְתִיב הָתָם: "כִּי פָרוּעַ הוּא". אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: כָּל הָעוֹנֶה "אָמֵן" בְּכָל כֹּחוֹ פּוֹתְחִין לוֹ שַׁעֲרֵי גַן עֵדֶן, שֶׁנֶּאֱמַר: "פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי צַדִּיק שׁוֹמֵר אֱמוּנִים", אַל תִּיקְרֵי "שׁוֹמֵר אֱמוּנִים" אֶלָּא: "שֶׁאוֹמְרִים אָמֵן". מַאי "אָמֵן"? אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: "אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן".

אָמַר רַב יְהוּדָה בְּרֵיהּ דְּרַב שְׁמוּאֵל מִשְׁמֵיהּ דְּרַב: אֵין הַדְּלֵיקָה מְצוּיָה אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חִילּוּל שַׁבָּת, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלַי לְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וּלְבִלְתִּי שְׂאֵת מַשָּׂא וְגוֹ' וְהִצַּתִּי אֵשׁ בִּשְׁעָרֶיהָ וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת יְרוּשָׁלַיִם וְלֹא תִכְבֶּה". מַאי "וְלֹא תִכְבֶּה"? אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: בְּשָׁעָה שֶׁאֵין בְּנֵי אָדָם מְצוּיִין לְכַבּוֹתָהּ. אָמַר אַבָּיֵי: לָא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם אֶלָּא בְּשִׁבְיל שֶׁחִלְּלוּ בָהּ אֶת הַשַּׁבָּת, שֶׁנֶּאֱמַר: "וּמִשַּׁבְּתוֹתַי הֶעְלִימוּ עֵינֵיהֶם וָאֵחַל בְּתוֹכָם". אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: לֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם אֶלָּא בְּשִׁבְיל שֶׁבִּיטְּלוּ קְרִיאַת שְׁמַע שַׁחֲרִית וְעַרְבִית, שֶׁנֶּאֱמַר: "הוֹי מַשְׁכִּימֵי בַבֹּקֶר שֵׁכָר יִרְדֹּפוּ וְגוֹ'", וּכְתִיב: "וְהָיָה כִנּוֹר וָנֵבֶל תּוֹף וְחָלִיל וָיַיִן מִשְׁתֵּיהֶם וְאֶת פּוֹעַל ה' לֹא יַבִּיטוּ", וּכְתִיב: "לָכֵן גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי דָעַת".

אָמַר רַב הַמְנוּנָא: לֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם אֶלָּא בְּשִׁבְיל שֶׁבִּיטְּלוּ בָהּ תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, שֶׁנֶּאֱמַר: "שְׁפוֹךְ עַל עוֹלָל בַּחוּץ וְגוֹ'". מַה טַּעַם "שְׁפוֹךְ" — מִשּׁוּם דְּ"עוֹלָל בַּחוּץ". אָמַר עוּלָּא: לֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם בּוֹשֶׁת פָּנִים זֶה מִזֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר: "הוֹבִישׁוּ כִּי תוֹעֵבָה עָשׂוּ גַּם בּוֹשׁ לֹא יֵבוֹשׁוּ וְגוֹ'". אָמַר רַבִּי יִצְחָק: לֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם אֶלָּא בְּשִׁבְיל שֶׁהוּשְׁווּ קָטָן וְגָדוֹל, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְהָיָה כָעָם כַּכֹּהֵן", וּכְתִיב בָּתְרֵיהּ: "הִבּוֹק תִּבּוֹק הָאָרֶץ".

אָמַר רַב עַמְרָם בְּרֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר אַבָּא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר אַבָּא, אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: לֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם אֶלָּא בְּשִׁבְיל שֶׁלֹּא הוֹכִיחוּ זֶה אֶת זֶה, שֶׁנֶּאֱמַר: "הָיוּ שָׂרֶיהָ כְּאַיָּלִים לֹא מָצְאוּ מִרְעֶה". מָה אַיָּל זֶה, רֹאשׁוֹ שֶׁל זֶה בְּצַד זְנָבוֹ שֶׁל זֶה, אַף יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר כָּבְשׁוּ פְּנֵיהֶם בַּקַּרְקַע וְלֹא הוֹכִיחוּ זֶה אֶת זֶה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם אֶלָּא בְּשִׁבְיל שֶׁבִּיזּוּ בָהּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּהְיוּ מַלְעִיבִים בְּמַלְאֲכֵי הָאֱלֹהִים וּבוֹזִים דְּבָרָיו וּמִתַּעְתְּעִים בִּנְבִיאָיו עַד עֲלוֹת חֲמַת ה' בְּעַמּוֹ עַד [לְ]אֵין מַרְפֵּא". מַאי "עַד לְאֵין מַרְפֵּא"? אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: כָּל הַמְבַזֶּה תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֵין לוֹ רְפוּאָה לְמַכָּתוֹ.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: מַאי דִּכְתִיב "אַל תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ", "אַל תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי" — אֵלּוּ תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, "וּבִנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ" — אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים. אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ מִשּׁוּם רַבִּי יְהוּדָה נְשִׂיאָה: אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּים אֶלָּא בִּשְׁבִיל הֶבֶל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן. אָמַר לֵיהּ רַב פָּפָּא לְאַבָּיֵי: דִּידִי וְדִידָךְ מַאי? אָמַר לֵיהּ: אֵינוֹ דּוֹמֶה הֶבֶל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֵטְא לְהֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא. וְאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ מִשּׁוּם רַבִּי יְהוּדָה נְשִׂיאָה: אֵין מְבַטְּלִין

תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן אֲפִילּוּ לְבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ לְרַבִּי יְהוּדָה נְשִׂיאָה: כָּךְ מְקוּבָּלַנִי מֵאֲבוֹתַי, וְאָמְרִי לַהּ מֵאֲבוֹתֶיךָ: כָּל עִיר שֶׁאֵין בָּהּ תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן מַחֲרִיבִין אוֹתָהּ, רָבִינָא אָמַר: מַחֲרִימִין אוֹתָהּ.

וְאָמַר רָבָא: לֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם אֶלָּא בִּשְׁבִיל שֶׁפָּסְקוּ מִמֶּנָּה אַנְשֵׁי אֱמָנָה, שֶׁנֶּאֱמַר: ״שׁוֹטְטוּ בְּחוּצוֹת יְרוּשָׁלַיִם וּרְאוּ נָא [וּדְעוּ וּבַקְּשׁוּ בִּרְחוֹבוֹתֶיהָ אִם תִּמְצְאוּ אִישׁ] (אִם יֵשׁ אִישׁ) עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט מְבַקֵּשׁ אֱמוּנָה וְאֶסְלַח לָהּ״. אִינִי?! וְהָאָמַר רַב קַטִּינָא: אֲפִילּוּ בִּשְׁעַת כִּשְׁלוֹנָהּ שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם לֹא פָּסְקוּ מִמֶּנָּה אַנְשֵׁי אֱמָנָה, שֶׁנֶּאֱמַר: ״כִּי יִתְפֹּשׂ אִישׁ בְּאָחִיו בֵּית אָבִיו לֵאמֹר שִׂמְלָה לְכָה קָצִין תִּהְיֶה לָּנוּ״, דְּבָרִים שֶׁבְּנֵי אָדָם מִתְכַּסִּין בָּהֶן כְּשִׂמְלָה יֶשְׁנָן בְּיָדֶיךָ. ״וְהַמַּכְשֵׁלָה הַזֹּאת תַּחַת יָדֶךָ״,

דף קכ.

דְּבָרִים שֶׁאֵין בְּנֵי אָדָם עוֹמְדִין עֲלֵיהֶם אֶלָּא אִם כֵּן נִכְשָׁלִים בָּהֶן יֶשְׁנָן תַּחַת יָדֶיךָ, ״קָצִין תִּהְיֶה לָּנוּ״. ״יִשָּׂא בַיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר לֹא אֶהְיֶה חוֹבֵשׁ וְגוֹ׳״ — אֵין יִשָּׂא אֶלָּא לְשׁוֹן שְׁבוּעָה, וְכֵן הוּא אוֹמֵר ״לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה׳״. ״לֹא אֶהְיֶה חוֹבֵשׁ״ — לֹא אֶהְיֶה מַחוֹבְשֵׁי עַצְמָן בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ. ״וּבְבֵיתִי אֵין לֶחֶם וְאֵין שִׂמְלָה״ — שֶׁאֵין בְּיָדִי לֹא מִקְרָא וְלֹא מִשְׁנָה וְלֹא גְּמָרָא. וּמַאי? דִּילְמָא שָׁאנֵי הָתָם, דְּאִי אָמַר לְהוּ גְּמִירְנָא, אָמְרוּ לֵיהּ: אֵימָא לַן. הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר גְּמַר וּשְׁכַח, מַאי ״לֹא אֶהְיֶה חוֹבֵשׁ״? — כְּלָל! לָא קַשְׁיָא: כָּאן בְּדִבְרֵי תוֹרָה, כָּאן בְּמַשָּׂא וּמַתָּן.

מַתְנִי׳ מַצִּילִין סַל מָלֵא כִּכָּרוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מֵאָה סְעוּדוֹת, וְעִיגּוּל שֶׁל דְּבֵילָה, וְחָבִית שֶׁל יַיִן. וְאוֹמֵר לַאֲחֵרִים: בּוֹאוּ וְהַצִּילוּ לָכֶם. וְאִם הָיוּ פִּיקְחִין, עוֹשִׂין עִמּוֹ חֶשְׁבּוֹן אַחַר הַשַּׁבָּת.

לְהֵיכָן מַצִּילִין אוֹתָן — לֶחָצֵר הַמְעוֹרֶבֶת. בֶּן בְּתִירָה אוֹמֵר: אַף לְשֶׁאֵינָהּ מְעוֹרֶבֶת. וּלְשֶׁם מוֹצִיא כָּל כְּלֵי תַּשְׁמִישׁוֹ, וְלוֹבֵשׁ כָּל מַה שֶּׁיָּכוֹל לִלְבּוֹשׁ, וְעוֹטֵף כָּל מַה שֶּׁיָּכוֹל לַעֲטוֹף. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: שְׁמֹנָה עָשָׂר כֵּלִים. וְחוֹזֵר וְלוֹבֵשׁ וּמוֹצִיא, וְאוֹמֵר לַאֲחֵרִים: בּוֹאוּ וְהַצִּילוּ עִמִּי.

גְּמָ׳ וְהָא תְּנָא לֵיהּ רֵישָׁא שְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת וְתוּ לָא! אָמַר רַב הוּנָא: לֹא קַשְׁיָא, כָּאן — בְּבָא לְהַצִּיל, כָּאן — בְּבָא לְקַפֵּל. וּבָא לְהַצִּיל — מַצִּיל אֶת כּוּלָּן. בָּא לְקַפֵּל — אֵינוֹ מְקַפֵּל אֶלָּא מָזוֹן שְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת. רַבִּי אַבָּא בַּר זַבְדָּא אָמַר רַב: אִידֵּי וְאִידֵּי בָּבָא לְקַפֵּל, וְלָא קַשְׁיָא: כָּאן — לְאוֹתָהּ חָצֵר, כָּאן — לְחָצֵר אַחֶרֶת. בָּעֵי רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: פֵּירַשׁ טַלִּיתוֹ, וְקִיפֵּל וְהִנִּיחַ, וְקִיפֵּל וְהִנִּיחַ, מַאי: כְּבָא לְהַצִּיל דָּמֵי, אוֹ כְּבָא לְקַפֵּל דָּמֵי?

מִדְּאָמַר רָבָא: אַטָּעֲיֵהּ רַב שֵׁיזְבִי לְרַב חִסְדָּא, וּדְרַשׁ: וּבַלְבַד שֶׁלֹּא יָבִיא כְּלִי שֶׁהוּא מַחֲזִיק יוֹתֵר מִשָּׁלֹשׁ סְעוּדוֹת, שְׁמַע מִינַּהּ כְּבָא לְהַצִּיל דָּמֵי, וְשַׁפִּיר דָּמֵי. אֲמַר לֵיהּ רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק לְרָבָא: מַאי טָעוּתָא? אֲמַר לֵיהּ, דְּקָתָנֵי: וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יָבִיא כְּלִי אַחֵר וְיִקָּלוֹט, כְּלִי אַחֵר וְיִצָּרֵף. כְּלִי אַחֵר הוּא דְּלָא, אֲבָל בְּהָהוּא מָנָא — כַּמָּה דְּבָעֵי מַצִּיל.

וְעֵיגּוּל שֶׁל דְּבֵילָה כּוּ'. חֶשְׁבּוֹן מַאי עֲבִידְתֵּיהּ? מֵהֶפְקֵירָא קָזְכוּ? — אָמַר רַב חִסְדָּא: מִדַּת חֲסִידוּת שָׁנוּ כָּאן. אָמַר רָבָא: חֲסִידֵי אַגְרָא דְּשַׁבְּתָא שְׁקַלִי?! אֶלָּא אָמַר רָבָא: הָכָא בְּיֵרֵא שָׁמַיִם עָסְקִינַן, וְלָא נִיחָא לֵיהּ דְּלִיתְהֲנֵי מֵאֲחֵרִים, וּבְחִנָּם נַמֵּי לָא נִיחָא לֵיהּ דְּלִיטָרַח. וְהָכִי קָאָמַר: וְאִם הָיוּ פִּיקְחִין, דְּיָדְעִי דִּכְהַאי גַּוְונָא לָאו שְׁכַר שַׁבָּת הוּא, עוֹשִׂין עִמּוֹ חֶשְׁבּוֹן לְאַחַר הַשַּׁבָּת.

וּלְהֵיכָן מַצִּילִין כּוּ'. מַאי שְׁנָא הָכָא דְּקָתָנֵי "לָכֶם", וּמַאי שְׁנָא הָכָא דְּקָתָנֵי "עִמִּי"? אָמְרִי: גַּבֵּי מְזוֹנוֹת קָתָנֵי "לָכֶם" — מִשּׁוּם דְּלָא קָא חָזֵי אֶלָּא קָא מְזוֹן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת. אֲבָל גַּבֵּי לְבוּשִׁים קָתָנֵי "עִמִּי" — מִשּׁוּם דְּקָחָזֵי לֵיהּ לְכוּלֵּי יוֹמָא.

תָּנוּ רַבָּנַן: לוֹבֵשׁ מוֹצִיא וּפוֹשֵׁט, וְחוֹזֵר וְלוֹבֵשׁ וּמוֹצִיא וּפוֹשֵׁט, וַאֲפִילּוּ כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ — דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: שְׁמוֹנָה עָשָׂר כֵּלִים, וְאֵלּוּ הֵם שְׁמוֹנָה עָשָׂר כֵּלִים: מִקְטוֹרֶן, אוּנְקְלִי, וּפוּנְדָא, קַלְבּוֹס שֶׁל פִּשְׁתָּן, וְחָלוּק, וְאַפִּילְיוֹן, וּמַעְפּוֹרֶת, וּשְׁנֵי סַפְּרָקִין, וּשְׁנֵי מִנְעָלִים, וּשְׁנֵי אַנְפִּילָאוֹת, וּשְׁנֵי פַּרְגּוֹד, וַחֲגוֹר שֶׁבְּמָתְנָיו, וְכוֹבַע שֶׁבְּרֹאשׁוֹ, וְסוּדָר שֶׁבְּצַוָּארוֹ.

מַתְנִי' רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס אוֹמֵר: פּוֹרְסִין עוֹר שֶׁל גְּדִי עַל גַּבֵּי שִׁידָּה תֵּיבָה וּמִגְדָּל שֶׁאָחַז בָּהֶן אֶת הָאוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְחָרֵךְ. וְעוֹשִׂין מְחִיצָה בְּכָל הַכֵּלִים, בֵּין מְלֵאִין בֵּין רֵיקָנִים, בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תַּעֲבוֹר הַדְּלֵיקָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹסֵר בִּכְלֵי חֶרֶס חֲדָשִׁים מְלֵאִין מַיִם, לְפִי שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל אֶת הָאוּר וְהֵן מִתְבַּקְּעִין וּמְכַבִּין אֶת הַדְּלֵיקָה.

גְּמָ' אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: טַלִּית שֶׁאָחַז בָּהּ הָאוּר מִצַּד אֶחָד — נוֹתְנִין עָלֶיהָ מַיִם מִצַּד אַחֵר, וְאִם כָּבְתָה — כָּבְתָה. מֵיתִיבִי: טַלִּית שֶׁאָחַז בָּהּ הָאוּר מִצַּד אֶחָד — פּוֹשְׁטָהּ וּמִתְכַּסֶּה בָּהּ, וְאִם כָּבְתָה — כָּבְתָה. וְכֵן סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁאָחַז בּוֹ הָאוּר — פּוֹשְׁטוֹ וְקוֹרֵא בּוֹ, וְאִם כָּבָה — כָּבָה.

דף קכ:

הוּא דְּאָמַר כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס.

אֵימַר דְּאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס "מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְחָרֵךְ", גֶּרֶם כִּיבּוּי מִי אָמַר? אֵין, מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא רַבִּי יוֹסֵי אוֹסֵר בִּכְלֵי חֶרֶס חֲדָשִׁים מְלֵאִים מַיִם, שֶׁאֵינָן יְכוֹלִים לְקַבֵּל אֶת הָאוּר וְהֵן מִתְבַּקְּעִין וּמְכַבִּין אֶת הַדְּלֵיקָה — מִכְּלָל דְּתַנָּא קַמָּא שָׁרֵי.

תָּנוּ רַבָּנָן: נֵר שֶׁעַל גַּבֵּי טַבְלָא — מְנַעֵר אֶת הַטַּבְלָא וְהִיא נוֹפֶלֶת, וְאִם כָּבְתָה — כָּבְתָה.
אָמְרִי דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּשׁוֹכֵחַ, אֲבָל בְּמַנִּיחַ — נַעֲשָׂה בָּסִיס לְדָבָר הָאָסוּר.
תָּנָא: נֵר שֶׁאָחוֹרֵי הַדֶּלֶת — פּוֹתֵחַ וְנוֹעֵל כְּדַרְכּוֹ, וְאִם כָּבְתָה — כָּבְתָה. לֵייט עֲלַהּ רַב. אֲמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא, וְאָמְרִי לַהּ רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא לְרַב אָשֵׁי: מַאי טַעְמָא לֵייט עֲלַהּ רַב? אֵילֵימָא מִשּׁוּם דְּרַב סָבַר לַהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה, וְתָנָא קָתָנֵי לַהּ כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. מִשּׁוּם דְּרַב סָבַר לַהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה, כָּל דְּתָנֵי כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן מֵילְט לֵייט לֵיהּ?!
אֲמַר לֵיהּ: בְּהָא אָפִילּוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹדֶה. דְּהָא אַבָּיֵי וְרָבָא דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּ"פְּסִיק רֵישֵׁיהּ וְלָא יְמוּת".
אָמַר רַב יְהוּדָה: פּוֹתֵחַ אָדָם דֶּלֶת כְּנֶגֶד מְדוּרָה בְּשַׁבָּת. לֵייט עֲלַהּ אַבָּיֵי. בְּמַאי עָסְקִינַן? אִילֵימָא בְּרוּחַ מְצוּיָה — מַאי טַעְמֵיהּ דְּמַאן דְּאָסַר?! אִי בְּרוּחַ שֶׁאֵינָהּ מְצוּיָה — מַאי טַעְמָא דְּמַאן דְּשָׁרֵי?! לְעוֹלָם בְּרוּחַ מְצוּיָה: מָר סָבַר גְּזִירִינַן, וּמָר סָבַר לָא גָּזְרִינַן.
עוֹשִׁין מְחִיצָה כּוּ'. לְמֵימְרָא דְּרַבָּנַן סָבְרִי גְּרַם כִּבּוּי מוּתָּר, וְרַבִּי יוֹסֵי סָבַר גְּרַם כִּבּוּי אָסוּר? וְהָא אִיפְּכָא שָׁמְעִינַן לְהוּ. דְּתַנְיָא: עוֹשִׁין מְחִיצָה בְּכֵלִים רֵיקָנִין, וּבְמֻלָּאִין שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְהִשְׁתַּבֵּר. וְאֵלּוּ מְלֵאִין שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְהִשְׁתַּבֵּר — כְּלֵי מַתָּכוֹת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף כְּלֵי כְּפַר שִׁיחִין וּכְלֵי כְּפַר חֲנַנְיָה אֵין דַּרְכָּן לְהִשְׁתַּבֵּר. וְכִי תֵּימָא: אֵיפוֹךְ מַתְנִיתִין, וְרַבִּי יוֹסֵי דְּבָרַיְיתָא לְדִבְרֵיהֶם קָאָמַר. וּמִי מָצֵית אָפְכַתְּ לַהּ? וְהָאָמַר רַבָּה בַּר תַּחְלִיפָא מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב: מַאן תָּנָא גְּרַם כִּבּוּי אָסוּר — רַבִּי יוֹסֵי!
אֶלָּא לְעוֹלָם לָא תֵּיפוֹךְ, וּבָרַיְיתָא כּוֹלְהּ רַבִּי יוֹסֵי הִיא. וְחַסּוֹרֵי מְחַסְּרָא וְהָכִי קָתָנֵי: עוֹשִׁין מְחִיצָה בְּכֵלִים רֵיקָנִין וּבְמֻלָּאִים שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְהִשְׁתַּבֵּר. וְאֵלּוּ הֵן כֵּלִים שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְהִשְׁתַּבֵּר: כְּלֵי מַתָּכוֹת. וּכְלֵי כְּפַר שִׁיחִין וּכְלֵי כְּפַר חֲנַנְיָה נָמֵי אֵין דַּרְכָּן לְהִשְׁתַּבֵּר, שֶׁרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף כְּלֵי כְּפַר שִׁיחִין וּכְלֵי כְּפַר חֲנַנְיָה אֵין דַּרְכָּן לְהִשְׁתַּבֵּר.
וְרַמֵּי דְּרַבָּנַן אַדְּרַבִּי יוֹסֵי, וְרַמֵּי דְּרַבִּי יוֹסֵי אַדְּרַבִּי יוֹסֵי. דְּתַנְיָא: הֲרֵי שֶׁהָיָה שָׁם כָּתוּב לוֹ עַל בְּשָׂרוֹ — הֲרֵי זֶה לֹא יִרְחוֹץ וְלֹא יָסוּךְ וְלֹא יַעֲמוֹד בְּמָקוֹם הַטִּינוֹפֶת. נִזְדַּמְּנָה לוֹ טְבִילָה שֶׁל מִצְוָה — כּוֹרֵךְ עָלֶיהָ גֶּמִי, וְיוֹרֵד וְטוֹבֵל. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: לְעוֹלָם יוֹרֵד וְטוֹבֵל כְּדַרְכּוֹ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְשַׁפְּשֵׁף!
שָׁאנֵי הָתָם דְּאָמַר קְרָא: "וְאִבַּדְתֶּם אֶת שְׁמָם מִן הַמָּקוֹם הַהוּא לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לַה' אֱלֹהֵיכֶם" — עֲשָׂיָיה הוּא דְּאָסוּר, גְּרָמָא שְׁרֵי.
אִי הָכִי, הָכָא נָמֵי, כְּתִיב: "לֹא תַעֲשֶׂה [כָל] מְלָאכָה" — עֲשָׂיָיה הוּא דְּאָסוּר, גְּרָמָא שְׁרֵי! מִתּוֹךְ שֶׁאָדָם בָּהוּל עַל מְמוֹנוֹ, אִי שָׁרֵית לֵיהּ — אָתֵי לְכַבּוֹיֵי.
אִי הָכִי קַשְׁיָא דְּרַבָּנַן אַדְּרַבָּנַן: וּמָה הָתָם דְּאָדָם בָּהוּל עַל מְמוֹנוֹ — שְׁרֵי, הָכָא לֹא כָּל שֶׁכֵּן?!

וְתִסְבְּרָא הַאי גְּמִי הֵיכִי דָּמֵי? אִי דְּמִיהַדֵּק — קָא חָוֵי חֲצִיצָה, אִי לָא מִיהַדֵּק — עָיְילִי בֵּיהּ מַיָּא! חֲצִיצָה, תִּיפּוֹק לֵיהּ מִשּׁוּם דְּיוּ! בְּלַחָה. דְּתַנְיָא: הַדָּם וְהַדְּיוּ הַדָּבֵשׁ וְהֶחָלָב, יְבֵשִׁין — חוֹצְצִין, לַחִים — אֵין חוֹצְצִין. מִכָּל מָקוֹם קַשְׁיָא?

אֶלָּא אָמַר רָבָא בַּר רַב שֵׁילָא, הַיְינוּ טַעְמַיְיהוּ דְּרַבָּנַן, דְּקָסָבְרִי: אָסוּר לַעֲמוֹד בִּפְנֵי הַשֵּׁם עָרוֹם. מִכְּלָל דְּרַבִּי יוֹסֵי סָבַר מוּתָּר לַעֲמוֹד בִּפְנֵי הַשֵּׁם עָרוֹם? דְּמַנַּח יָדֵיהּ עִילָּוֵיהּ.

לְרַבָּנַן נָמֵי, דְּמַנַּח יָדֵיהּ עִילָּוֵיהּ! זִימְנִין דְּמִשְׁתְּלֵי וְשָׁקֵיל לֵיהּ. לְרַבִּי יוֹסֵי נָמֵי, זִימְנִין דְּמִשְׁתְּלֵי וְשָׁקֵיל לֵיהּ? אֶלָּא: אִי דְּאִיכָּא גְּמִי — הָכִי נָמֵי, הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — לְהַדּוֹרֵי אַגְּמִי, רַבָּנַן סָבְרִי

דף קכא.

טְבִילָה בִּזְמַנָּהּ לָאו מִצְוָה וּמַהְדְּרִינַן, וְרַבִּי יוֹסֵי סָבַר טְבִילָה בִּזְמַנָּהּ מִצְוָה וְלָא מַהְדְּרִינַן.

וְסָבַר רַבִּי יוֹסֵי טְבִילָה בִּזְמַנָּהּ מִצְוָה? וְהָתַנְיָא: הַזָּב וְהַזָּבָה, הַמְצוֹרָע וְהַמְצוֹרַעַת, בּוֹעֵל נִדָּה וּטְמֵא מֵת, טְבִילָתָן בַּיּוֹם. נִדָּה וְיוֹלֶדֶת — טְבִילָתָן בַּלַּיְלָה. בַּעַל קֶרִי — טוֹבֵל וְהוֹלֵךְ כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מִן הַמְּנָחָה וּלְמַעְלָה אֵינוֹ צָרִיךְ לִטְבּוֹל! הַהִיא, רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה הִיא, דְּאָמַר: דַּיָּיהּ טְבִילָה בָּאַחֲרוֹנָה.

מַתְנִי' גּוֹי שֶׁבָּא לְכַבּוֹת — אֵין אוֹמְרִים לוֹ "כַּבֵּה" וְ"אַל תְּכַבֶּה", מִפְּנֵי שֶׁאֵין שְׁבִיתָתוֹ עָלֵיהֶן. אֲבָל קָטָן שֶׁבָּא לְכַבּוֹת — אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ, מִפְּנֵי שֶׁשְּׁבִיתָתוֹ עָלֵיהֶן.

גְּמָ' אָמַר רַבִּי אַמִּי: בְּדְלֵיקָה הִתִּירוּ לוֹמַר "כָּל הַמַּכֶּבֶּה אֵינוֹ מַפְסִיד". נֵימָא מְסַיַּיע לֵיהּ: גּוֹי שֶׁבָּא לְכַבּוֹת — אֵין אוֹמְרִים לוֹ "כַּבֵּה" וְ"אַל תְּכַבֶּה" מִפְּנֵי שְׁבִיתָתוֹ עָלֵיהֶן. "כַּבֵּה" הוּא דְּלָא אָמְרִינַן לֵיהּ, הָא "כָּל הַמְכַבֶּה אֵינוֹ מַפְסִיד" — אָמְרִינַן לֵיהּ. אִימָא סֵיפָא, "אַל תְּכַבֶּה" לָא אָמְרִינַן לֵיהּ, וְ"כָל הַמְכַבֶּה אֵינוֹ מַפְסִיד" נָמֵי לָא אָמְרִינַן לֵיהּ. אֶלָּא מַהָא לֵיכָּא לְמִשְׁמַע מִינַּהּ.

תָּנוּ רַבָּנַן: מַעֲשֶׂה וְנָפְלָה דְּלֵיקָה בַּחֲצֵירוֹ שֶׁל יוֹסֵף בֶּן סִימַאי בְּשִׁיחִין, וּבָאוּ אַנְשֵׁי גִיסְטְרָא שֶׁל צִיפּוֹרִי לְכַבּוֹת, מִפְּנֵי שֶׁאַפִּטְרוֹפּוֹס שֶׁל מֶלֶךְ הָיָה, וְלֹא הִנִּיחָן מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת, וְנַעֲשָׂה לוֹ נֵס וְיָרְדוּ גְּשָׁמִים וְכִיבּוּ. לָעֶרֶב שִׁיגֵּר לְכָל אֶחָד מֵהֶן שְׁתֵּי סְלָעִין, וְלְאַפִּרְכוֹס שֶׁבָּהֶן — חֲמִשִּׁים. וּכְשֶׁשָּׁמְעוּ חֲכָמִים בְּדָבָר, אָמְרוּ: לֹא הָיָה צָרִיךְ לְכָךְ, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ: גּוֹי שֶׁבָּא לְכַבּוֹת — אֵין אוֹמְרִים לוֹ "כַּבֵּה" וְ"אַל תְּכַבֶּה".

אֲבָל קָטָן שֶׁבָּא לְכַבּוֹת אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ מִפְּנֵי שְׁבִיתָתוֹ עָלֵיהֶן. שְׁמַעְתְּ מִינַּהּ קָטָן אוֹכֵל נְבֵלוֹת, בֵּית דִּין מְצַוִּין עָלָיו לְהַפְרִישׁוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בְּקָטָן הָעוֹשֶׂה לְדַעַת אָבִיו. דִּכְוָותַהּ גַּבֵּי גּוֹי, דְּקָא עָבֵיד לְדַעְתֵּיהּ דְּיִשְׂרָאֵל — מִי שְׁרֵי?! גּוֹי לְדַעְתֵּיהּ דְּנַפְשֵׁיהּ עָבֵיד.

מַתְנִי' כּוֹפִין קְעָרָה עַל גַּבֵּי הַנֵּר בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תֶּאֱחוֹז בַּקּוֹרָה, וְעַל צוֹאָה שֶׁל קָטָן, וְעַל עַקְרַב שֶׁלֹּא תִּישָּׁךְ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בָּא לִפְנֵי רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי בַּעֲרָב, וְאָמַר: חוֹשְׁשַׁנִי לוֹ מֻחַטָּאת.

גְּמָ' רַב יְהוּדָה וְרַב יִרְמְיָה בַּר אַבָּא וְרַב חָנָן בַּר רָבָא אִיקְּלַעוּ לְבֵי אְבִין דְּמִן נְשִׁיקְיָא. לְרַב יְהוּדָה וְרַב יִרְמְיָה בַּר אַבָּא

דף קכא:

אַיְיתוֹ לְהוּ פּוּרְיָיתָא, לְרַב חָנָן בַּר רָבָא לָא אַיְיתוֹ לֵיהּ. אַשְׁכְּחֵיהּ מַתְנִי לֵיהּ לִבְרֵיהּ: וְעַל צוֹאָה שֶׁל קָטָן מִפְּנֵי קָטָן. אֲמַר לֵיהּ: אָבִין שָׁטְיָא מַתְנִי שְׁטוּתָא לִבְנֵיהּ, וַהֲלֹא הִיא עַצְמָהּ מוּכֶנֶת לִכְלָבִים! וְכִי תֵּימָא דְּלָא חַזְיָא לֵיהּ מֵאֶתְמוֹל — וְהָתַנְיָא: נְהָרוֹת הַמּוֹשְׁכִין וּמַעֲיָינוֹת הַנּוֹבְעִין — הֲרֵי הֵן כִּרְגְלֵי כָּל אָדָם.

וְאֶלָּא הֵיכִי אַתְנֵייהּ? אֵימָא: עַל צוֹאָה שֶׁל תַּרְנְגוֹלִים מִפְּנֵי קָטָן.

וְתִיפּוֹק לֵיהּ דְּהָווּ גְּרָף שֶׁל רְעִי! וְכִי תֵּימָא: גְּרָף שֶׁל רְעִי אַגַּב מָנָא — אֵין, אִיהוּ גּוּפֵיהּ — לָא, וְהָא הָהוּא עַכְבָּר דְּאִישְׁתְּכַח בְּאִיסְפַּרְמַקֵּי דְּרַב אָשֵׁי, וַאֲמַר לְהוּ: נְקָטוּהוּ בְּצוּצִיתֵיהּ וְאַפְּקוּהוּ! בְּאַשְׁפָּה. וְקָטָן בְּאַשְׁפָּה מַאי בָּעֵי לֵיהּ? בְּחָצֵר. חָצֵר נַמִּי, גְּרָף שֶׁל רְעִי הוּא! בְּאַשְׁפָּה שֶׁבְּחָצֵר.

וְעַל עַקְרַב שֶׁלֹּא תִּישָּׁךְ. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: כָּל הַמַּזִּיקִין נֶהֱרָגִין בְּשַׁבָּת. מֵתִיב רַב יוֹסֵף: חֲמִשָּׁה נֶהֱרָגִין בְּשַׁבָּת, וְאֵלּוּ הֵן: זְבוּב שֶׁבְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, וְצִירְעָה שֶׁבְּנִינְוֵה, וְעַקְרָב שֶׁבְּחַדְרֵיהֶם, וְנָחָשׁ שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכֶלֶב שׁוֹטֶה בְּכָל מָקוֹם. מַנִּי? אִילֵימָא רַבִּי יְהוּדָה — הָא אָמַר: מְלָאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ חַיָּיב עָלֶיהָ. אֶלָּא לָאו רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְהָנֵי הוּא דְּשָׁרֵי, אֲחֲרִינֵי — לָא!

אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: וּמַאן נִימָא לַן דְּהָא מְתָרַצְתָּא הִיא? דִּילְמָא מְשַׁבַּשְׁתָּא הִיא? אָמַר רַב יוֹסֵף: אֲנָא מַתְנֵינָא לַהּ, וְאוֹתֵיבְנָא לַהּ, וַאֲנָא מְתָרֵיצְנָא לַהּ: בְּרָצִין אַחֲרָיו, וְדִבְרֵי הַכֹּל.

תָּנֵי תַּנָּא קַמֵּיהּ דְּרָבָא בַּר רַב הוּנָא: הַהוֹרֵג נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים בְּשַׁבָּת — אֵין רוּחַ חֲסִידִים נוֹחָה הֵימֶנּוּ. אָמַר לֵיהּ: וְאוֹתָן חֲסִידִים אֵין רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה מֵהֶם. וּפְלִיגָא דְּרַב הוּנָא. דְּרַב הוּנָא חַזְיֵיהּ לְהָהוּא גַּבְרָא דְּקָא קָטֵיל זִיבּוּרָא, אָמַר לֵיהּ: שַׁלֵּימְתִּינְהוּ לְכוּלְּהוּ?

תָּנוּ רַבָּנָן: נִזְדַּמְּנוּ לוֹ נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים, הֲרָגָן — בְּיָדוּעַ שֶׁנִּזְדַּמְּנוּ לוֹ לְהוֹרְגָן. לֹא הֲרָגָן — בְּיָדוּעַ שֶׁנִּזְדַּמְּנוּ לְהוֹרְגוֹ וְנַעֲשָׂה לוֹ נֵס מִן הַשָּׁמַיִם. אָמַר עוּלָּא וְאִיתֵּימָא רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בְּנִישׁוּפִין בּוֹ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר כָּהֲנָא: פַּעַם אַחַת נָפַל אֶחָד בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְעָמַד נִיוּתִי אֶחָד וַהֲרָגוֹ. אָמַר רַבִּי: פָּגַע בּוֹ כַּיּוֹצֵא בּוֹ!

אִיבַּעְיָא לְהוּ: "פָּגַע בּוֹ כַּיּוֹצֵא בּוֹ" דְּשַׁפִּיר עֲבַד, אוֹ לָא? תָּא שְׁמַע, דְּרַבִּי אַבָּא בְּרֵיהּ דְּרַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא וְרַבִּי זֵירָא הֲווֹ יָתְבִי אַקִּילְעָא דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי. נְפַק מִילְתָא מִבֵּינַיְיהוּ, בָּעוֹ מִינֵּיהּ מֵרַבִּי יַנַּאי: מַהוּ לַהֲרוֹג נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים בְּשַׁבָּת? אָמַר לְהוּ: צִירְעָה אֲנִי הוֹרֵג, נָחָשׁ וְעַקְרָב — לֹא כָּל שֶׁכֵּן?! דִּילְמָא לְפִי תּוּמּוֹ. דַּאֲמַר רַב יְהוּדָה: רוֹק דּוֹרְסוֹ לְפִי תּוּמּוֹ. וְאָמַר רַב שֵׁשֶׁת: נָחָשׁ דּוֹרְסוֹ לְפִי תּוּמּוֹ. וְאָמַר רַב קַטִּינָא: עַקְרָב דּוֹרְסוֹ לְפִי תּוּמּוֹ.

אַבָּא בַּר מָרְתָא דְּהוּא אַבָּא בַּר מְנְיוֹמֵי הֲווֹ מַסְקֵי בֵּיהּ דְּבֵי רֵישׁ גָּלוּתָא זוּזֵי. אַיְיתְיוּהּ, קָא מְצַעֲרֵי לֵיהּ. הֲווֹ שְׁדֵי רוּקָא. אָמַר לְהוּ רֵישׁ גָּלוּתָא: אַיְיתוֹ מָאנָא סְחִיפוּ עִלְּוֵיהּ, אָמַר לְהוּ: לָא צְרִיכִיתוּ, הָכִי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: רוֹק דּוֹרְסוֹ לְפִי תּוּמּוֹ. אֲמַר לְהוּ: צוּרְבָּא מֵרַבָּנַן הוּא, שְׁבְקוּהּ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר כָּהֲנָא אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: פָּמוֹטוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּי מוּתָּר לְטַלְטְלָן בְּשַׁבָּת, אָמַר לֵיהּ רַבִּי זֵירָא: בְּנִיטָּלִין בְּיָדוֹ אַחַת, אוֹ בִּשְׁתֵּי יָדַיִם?

דף קכב.

אָמַר לֵיהּ: כְּאוֹתָן שֶׁל בֵּית אָבִיךָ.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר כָּהֲנָא אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: קְרוֹנוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּי מוּתָּר לְטַלְטְלָן בְּשַׁבָּת. אָמַר לֵיהּ רַבִּי זֵירָא: בְּנִיטָּלִין בְּאָדָם אֶחָד אוֹ בִּשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם? אָמַר לֵיהּ: כְּאוֹתָן שֶׁל בֵּית אָבִיךָ.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר כָּהֲנָא: הִתִּיר לָהֶם רַבִּי חֲנִינָא לְבֵית רַבִּי לִשְׁתּוֹת יַיִן בִּקְרוֹנוֹת שֶׁל גּוֹי, בְּחוֹתָם אֶחָד, וְלֹא יָדַעְנָא אִי מִשּׁוּם דְּסָבַר לַהּ כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אִי מִשּׁוּם אֵימְתָא דְּבֵי נְשִׂיאָה.

מַתְנִי' גּוֹי שֶׁהִדְלִיק אֶת הַנֵּר — מִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרוֹ יִשְׂרָאֵל. וְאִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל — אָסוּר. מִילֵּא מַיִם לְהַשְׁקוֹת בְּהֶמְתּוֹ — מַשְׁקֶה אַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל, וְאִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל — אָסוּר. עָשָׂה גּוֹי כֶּבֶשׁ לִירֵד בּוֹ — יוֹרֵד אַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל, וְאִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל — אָסוּר. מַעֲשֶׂה בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וּזְקֵנִים שֶׁהָיוּ בָּאִין בְּסִפִּינָה וְעָשָׂה גּוֹי כֶּבֶשׁ לִירֵד בּוֹ, וְיָרְדוּ בּוֹ רַבָּן גַּמְלִיאֵל וּזְקֵנִים.

גְּמָ' וּצְרִיכָא, דְּאִי אַשְׁמְעִינַן נֵר, מִשּׁוּם דְּנֵר לְאֶחָד נֵר לְמֵאָה, אֲבָל מַיִם לִיגְזַר, דִּילְמָא אָתֵי לְאַפּוֹשֵׁי בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל. וְכֶבֶשׁ לְמָה לִי? מַעֲשֶׂה דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וּזְקֵנִים קָא מַשְׁמַע לַן.

תָּנוּ רַבָּנָן: גּוֹי שֶׁלִּיקֵּט עֲשָׂבִים — מַאֲכִיל אַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל, וְאִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל — אָסוּר. מִילֵּא מַיִם לְהַשְׁקוֹת בְּהֶמְתּוֹ — מַשְׁקֶה אַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל, וְאִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל — אָסוּר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — שֶׁאֵין מַכִּירוֹ, אֲבָל מַכִּירוֹ — אָסוּר.

אִינִי?! וְהָאָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: מַעֲמִיד אָדָם בְּהֶמְתּוֹ עַל גַּבֵּי עֲשָׂבִים בְּשַׁבָּת, אֲבָל לֹא עַל גַּבֵּי מוּקְצֶה בְּשַׁבָּת. דְּקָאֵים לַהּ בְּאַפָּהּ, וְאָזְלָא הִיא וְאָכְלָה.

אָמַר מָר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — שֶׁאֵין מַכִּירוֹ, אֲבָל מַכִּירוֹ — אָסוּר. הָא רַבָּן גַּמְלִיאֵל מַכִּירוֹ הֲוָה! אָמַר אַבָּיֵי: שֶׁלֹּא בְּפָנָיו הֲוָה. רָבָא אָמַר: אֲפִילּוּ תֵּימָא בְּפָנָיו, נֵר לְאֶחָד נֵר לְמֵאָה.

מֵיתִיבִי, אָמַר לָהֶן רַבָּן גַּמְלִיאֵל: הוֹאִיל וְשֶׁלֹּא בְּפָנֵינוּ עֲשָׂאוֹ — נֵרַד בּוֹ. אֵימָא: הוֹאִיל וַעֲשָׂאוֹ נֵרַד בּוֹ.

תָּא שְׁמַע: עִיר שֶׁיִּשְׂרָאֵל וְגוֹיִם דָּרִין בְּתוֹכָהּ, וְהָיְתָה בָּהּ מֶרְחָץ הַמַּרְחֶצֶת בְּשַׁבָּת, אִם רוֹב גּוֹיִם — מוּתָּר לְרָחוֹץ בָּהּ מִיָּד. אִם רוֹב יִשְׂרָאֵל — יַמְתִּין בְּכְדֵי שֶׁיְּחַמּוּ חַמִּין! הָתָם, כִּי מְחַמְּמִי — אַדַּעְתָּא דְּרוּבָּא מְחַמְּמִי.

תָּא שְׁמַע: נֵר הַדְּלוּק בְּמְסִיבָּה, אִם רוֹב גּוֹיִם — מוּתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ, אִם רוֹב יִשְׂרָאֵל — אָסוּר, מֻחֱצָה עַל מֻחֱצָה — אָסוּר. הָתָם נָמֵי, כִּי מַדְלְקִי —

דף קכב:

אַדַּעְתָּא דְּרוּבָּא מַדְלְקִי.

שְׁמוּאֵל אִיקְּלַע לְבֵי אֲבִי תּוֹרָן. אֲתָא הָהוּא גּוֹי אַדְלֵיק שְׁרָגָא. אַהְדְּרִינְהוּ שְׁמוּאֵל לְאַפֵּיהּ. כֵּיוָן דַּחֲזָא דְּאַיְיתִי שְׁטָר וְקָא קָרֵי, אָמַר: אַדַּעְתָּא דְּנַפְשֵׁיהּ הוּא דְּאַדְלֵיק. אַהְדְּרִינְהוּ אִיהוּ לְאַפֵּיהּ גַּבֵּי שְׁרָגָא.

הדרן עלך כל כתבי

מַתְנִי׳ **כָּל הַכֵּלִים** נִיטָּלִין בַּשַּׁבָּת, וְדַלְתוֹתֵיהֶן עִמָּהֶן, אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְפָּרְקוּ בַּשַּׁבָּת. שֶׁאֵינָן דּוֹמִין לְדַלְתוֹת הַבַּיִת, לְפִי שֶׁאֵינָן מִן הַמּוּכָן.

נוֹטֵל אָדָם קוֹרְנָס — לְפַצֵּעַ בּוֹ אֶת הָאֱגוֹזִין, קַרְדּוֹם — לַחְתּוֹךְ בּוֹ אֶת הַדְּבֵילָה. מְגֵירָה — לָגוֹר בָּהּ אֶת הַגְּבִינָה. מַגְרִיפָה — לִגְרוֹף בָּהּ אֶת הַגְּרוֹגָרוֹת.

אֶת הָרַחַת וְאֶת הַמַּלְגֵּז — לָתֵת עָלָיו לְקָטָן. אֶת הַכּוּשׁ וְאֶת הַכַּרְכֹּר — לִתְחוֹב בּוֹ. מַחַט שֶׁל יָד — לִיטּוֹל בּוֹ אֶת הַקּוֹץ. וְשֶׁל סַקָּאִים — לִפְתּוֹחַ בּוֹ אֶת הַדֶּלֶת.

גְּמָ׳ כָּל הַכֵּלִים נִיטָּלִין, וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּתְפָּרְקוּ בַּשַּׁבָּת, וְלֹא מִיבַּעְיָא בְּחוֹל.

אִדְּרַבָּה, בַּשַּׁבָּת מוּכָנִין עַל גַּבֵּי אֲבִיהֶן, בַּחוֹל אֵין מוּכָנִין עַל גַּבֵּי אֲבִיהֶן!

אָמַר אַבָּיֵי, הָכִי קָאָמַר: כָּל הַכֵּלִים נִיטָּלִין בַּשַּׁבָּת וְדַלְתוֹתֵיהֶן עִמָּהֶן. אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְפָּרְקוּ בַּחוֹל — נִיטָּלִין בַּשַּׁבָּת.

תָּנוּ רַבָּנַן: דֶּלֶת שֶׁל שִׁידָּה וְשֶׁל תֵּיבָה וְשֶׁל מִגְדָּל — נוֹטְלִין אֲבָל לֹא מַחֲזִירִין. וְשֶׁל לוּל שֶׁל תַּרְנְגוֹלִים — לֹא נוֹטְלִין וְלֹא מַחֲזִירִין.

בִּשְׁלָמָא שֶׁל לוּל שֶׁל תַּרְנְגוֹלִים, קָסָבַר: כֵּיוָן דִּמְחַבְּרִי בְּאַרְעָא — יֵשׁ בִּנְיָן בְּקַרְקַע יֵשׁ סְתִירָה בְּקַרְקַע. אֶלָּא שֶׁל שִׁידָּה וְשֶׁל תֵּיבָה וְשֶׁל מִגְדָּל, מַאי קָסָבַר?

אִי קָסָבַר יֵשׁ בִּנְיָן בְּכֵלִים — יֵשׁ סְתִירָה בְּכֵלִים, וְאִי אֵין סְתִירָה בְּכֵלִים — אֵין בִּנְיָן בְּכֵלִים?

אָמַר אַבָּיֵי: לְעוֹלָם קָסָבַר יֵשׁ בִּנְיָן בְּכֵלִים וְיֵשׁ סְתִירָה בְּכֵלִים, וְשָׁנִיטְּלוּ קָאָמַר.

אֲמַר לֵיהּ רָבָא: [שְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת בַּדָּבָר]. חֲדָא, דְּ"נִיטְּלִין" קָתָנֵי, וְעוֹד: מַאי "אֲבָל לֹא מַחֲזִירִין"? אֶלָּא אָמַר רָבָא, קָסָבַר: אֵין בִּנְיָן בְּכֵלִים וְאֵין סְתִירָה בְּכֵלִים — וּגְזֵירָה שֶׁמָּא יִתְקַע.

נוֹטֵל אָדָם קוֹרְנָס כּוּ'. אָמַר רַב יְהוּדָה: קוֹרְנָס שֶׁל אֱגוֹזִין לְכַתְּחִלָּה בּוֹ אֶת הָאֱגוֹזִין, אֲבָל שֶׁל נַפָּחִין — לֹא.

קָסָבַר דָּבָר שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִיסּוּר, אֲפִילּוּ לְצוֹרֶךְ גּוּפּוֹ — אָסוּר.

אָמַר לֵיהּ רַבָּה: אֶלָּא מֵעַתָּה, סִיפָּא דְּקָתָנֵי: וְאֶת הָרַחַת וְאֶת הַמַּלְגֵּז לְתֵת עָלָיו לְקָטָן, רַחַת וּמַלְגֵּז מִי מְיַיחֲדִי לֵיהּ לְקָטָן?! אֶלָּא אָמַר רַבָּה: קוֹרְנָס שֶׁל נַפָּחִין לְכַתְּחִלָּה בּוֹ הָאֱגוֹזִין, קָסָבַר:

דף קכג.

דָּבָר שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִיסּוּר לְצוֹרֶךְ גּוּפּוֹ — מוּתָּר.

אִיתְּיבֵיהּ אַבָּיֵי לְרַבָּה: מְדוֹכָה, אִם יֵשׁ בָּהּ שׁוּם — מְטַלְטְלִין אוֹתָהּ, וְאִם לָאו — אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָהּ.

אָמַר לֵיהּ: הָא מַנִּי — רַבִּי נְחֶמְיָה הִיא, דְּאָמַר: אֵין כְּלִי נִיטָּל אֶלָּא לְצוֹרֶךְ תַּשְׁמִישׁוֹ.

אִיתְּיבֵיהּ: (בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין נוֹטְלִין אֶת הָעֲלִי לְקַצֵּב עָלָיו בָּשָׂר. וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין.) וְשָׁוִין שֶׁאִם קִצֵּב עָלָיו בָּשָׂר שֶׁאָסוּר לְטַלְטְלוֹ!

סָבַר לְשַׁנּוֹיֵי לֵיהּ כְּרַבִּי נְחֶמְיָה. כֵּיוָן דְּשַׁמְעַהּ לְהָא דְּאָמַר רַב חִינְּנָא בַּר שֶׁלֶמְיָא מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב: הַכֹּל מוֹדִים בְּסִיכֵּי זֵירֵי וּמָזוּרֵי דְּכֵיוָן דְּקָפֵיד עֲלַיְיהוּ, מְיַיחֵד לְהוּ מָקוֹם — הָא נָמֵי מְיַיחֵד לְהוּ מָקוֹם.

אִיתְּמַר. רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: קוֹרְנָס שֶׁל זָהֳבִים שָׁנִינוּ. רַב שֵׁמֶן בַּר אַבָּא אָמַר: קוֹרְנָס שֶׁל בַּשָּׂמִים שָׁנִינוּ.

מַאן דְּאָמַר דְּבַשָּׂמִים, כָּל שֶׁכֵּן דְּזָהֳבִים. מַאן דְּאָמַר שֶׁל זָהֳבִים — אֲבָל דְּבַשָּׂמִים קָפֵיד עֲלַיְיהוּ.

וְאֶת הַכּוּשׁ וְאֶת הַכַּרְכֹּר כּוּ׳. תָּנוּ רַבָּנַן: פָּגָה שֶׁטְּמָנָהּ בְּתֶבֶן וַחֲרָרָה שֶׁטְּמָנָהּ בְּגֶחָלִים, אִם מְגוּלָּה מִקְצָתָהּ — מוּתָּר לְטַלְטְלָהּ, וְאִם לָאו — אָסוּר לְטַלְטְלָהּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן תַּדַּאי אוֹמֵר: תּוֹחֲבָן בַּכּוּשׁ אוֹ בַּכַּרְכֹּר, וְהֵן נִנְעָרוֹת מֵאֵילֵיהֶן. אָמַר רַב נַחְמָן: הֲלָכָה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן תַּדַּאי!

לְמֵימְרָא דְּסָבַר רַב נַחְמָן טִלְטוּל מִן הַצַּד לָא שְׁמֵיהּ טִלְטוּל? וְהָאָמַר רַב נַחְמָן: הַאי פּוּגְלָא, מִלְמַעְלָה לְמַטָּה — שְׁרֵי, מִמַּטָּה לְמַעְלָה — אֲסִירִי! הֲדַר בֵּיהּ רַב נַחְמָן מֵהָהִיא.

מַחַט שֶׁל יָד לִיטּוֹל בָּהּ כּוּ׳. שְׁלַח לֵיהּ רָבָא בְּרֵיהּ דְּרַבָּה לְרַב יוֹסֵף: יְלַמְּדֵנוּ רַבֵּינוּ, מַחַט שְׁנִיטַּל חֲרָרָהּ אוֹ עוּקְצָהּ, מַהוּ?

אָמַר לֵיהּ, תְּנֵיתוּהָ: מַחַט שֶׁל יָד לִיטּוֹל בָּהּ אֶת הַקּוֹץ: וְכִי מָה אִיכְפַּת לֵיהּ לַקּוֹץ בֵּין נְקוּבָה לְבֵין שֶׁאֵינָהּ נְקוּבָה?

אֵיתִיבֵיהּ: מַחַט שְׁנִיטַּל חֲרָרָהּ אוֹ עוּקְצָהּ — טְהוֹרָה?

אָמַר אַבָּיֵי: טוּמְאָה אַשָּׁבַּת קָרֵמִית? טוּמְאָה כְּלִי מַעֲשֶׂה בָּעֵינַן, לְעִנְיַן שַׁבָּת מִידֵּי דַּחֲזֵי בָּעֵינַן — וְהָא נָמֵי חֲזֵיָא לְמִשְׁקַל בַּהּ קוֹץ.

אָמַר רָבָא: מַאן דְּקָמוֹתֵיב, שַׁפִּיר קָמוֹתֵיב. מִדְּלְעִנְיַן טוּמְאָה לָאו מָנָא הוּא — לְעִנְיַן שַׁבָּת נָמֵי לָאו מָנָא הוּא.

מֵיתִיבִי: מַחַט, בֵּין נְקוּבָה בֵּין שֶׁאֵינָהּ נְקוּבָה — מוּתָּר לְטַלְטְלָהּ בְּשַׁבָּת. וְלֹא אָמְרוּ נְקוּבָה אֶלָּא לְעִנְיַן טוּמְאָה בִּלְבַד!

תַּרְגְּמַהּ אַבָּיֵי אַלִּיבָּא דְּרָבָא: בְּגוּלְמֵי עֶסְקִינַן, זִימְנִין דְּמִימְלִיךְ עֲלַיְיהוּ, וּמְשַׁוֵּי לְהוּ מָנָא. אֲבָל הֵיכָא דְּנִיטַּל חֲרָרָהּ אוֹ עוּקְצָהּ — אָדָם זוֹרְקָהּ לְבֵין גְּרוּטָאוֹת.

אַסּוֹבֵי יָנוֹקָא — רַב נַחְמָן אָסַר, וְרַב שֵׁשֶׁת שָׁרֵי. אָמַר רַב נַחְמָן: מָנָא אָמֵינָא לַהּ, דִּתְנַן: אֵין עוֹשִׂין

דף קכג:

אַפִּיקְטְוִיזִין בַּשַּׁבָּת. וְרַב שֵׁשֶׁת: הָתָם — לָאו אוֹרְחֵיהּ, הָכָא — אוֹרְחֵיהּ.

אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: מָנָא אָמֵינָא לַהּ — דִּתְנַן: מַחַט שֶׁל יָד — לִיטּוֹל בָּהּ אֶת הַקּוֹץ! וְרַב נַחְמָן: הָתָם — פְּקִיד, הָכָא — לָא פְּקִיד.

מַתְנִי׳ קָנֶה שֶׁל זֵיתִים, אִם יֵשׁ קֶשֶׁר בְּרֹאשׁוֹ — מְקַבֵּל טוּמְאָה, וְאִם לָאו — אֵין מְקַבֵּל טוּמְאָה. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ — נִיטָּל בַּשַּׁבָּת.

גְּמָ׳ אַמַּאי? פְּשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ הוּא, וּפְשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ אֵינָן מְקַבְּלִין טוּמְאָה, מַאי טַעְמָא? — דְּוִמְיָא דְּשַׁק בָּעֵינַן. תָּנָא מִשְׁמֵיהּ דְּרַבִּי נְחֶמְיָה: בְּשָׁעָה שֶׁמְּהַפֵּךְ בְּזֵיתִים הוֹפְכוֹ וְרוֹאֶה בּוֹ.

מַתְנִי׳ רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל הַכֵּלִים נִיטָּלִין, חוּץ מִן הַמַּסָּר הַגָּדוֹל וְיָתֵד שֶׁל מַחֲרִישָׁה.

גְּמָ׳ אָמַר רַב נַחְמָן: הַאי אוּכְלָא דְּקַצָּרֵי — כְּיָתֵד שֶׁל מַחֲרִישָׁה דָּמְיָא.

אָמַר אַבָּיֵי: חַרְבָּא דְּאוּשְׁכָּפֵי וְסַכִּינָא דְּאַשְׁכְּבְתָּא וַחֲצִינָא דְּנַגָּרֵי — כְּיָתֵד שֶׁל מַחֲרִישָׁה דָּמֵי.

תָּנוּ רַבָּנָן: בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים שְׁלֹשָׁה כֵּלִים נִיטָּלִין בַּשַּׁבָּת: מִקְצוֹעַ שֶׁל דְּבִילָה, וְזוּהֲמָא לִיסְטְרוֹן שֶׁל קְדָרָה, וְסַכִּין קְטַנָּה שֶׁעַל גַּבֵּי שֻׁלְחָן. הִתִּירוּ, וְחָזְרוּ וְהִתִּירוּ, וְחָזְרוּ וְהִתִּירוּ, עַד שֶׁאָמְרוּ: כָּל הַכֵּלִים נִיטָּלִין בַּשַּׁבָּת, חוּץ מִן הַמַּסָּר הַגָּדוֹל וְיָתֵד שֶׁל מַחֲרִישָׁה.

מַאי הִתִּירוּ, וְחָזְרוּ וְהִתִּירוּ, וְחָזְרוּ וְהִתִּירוּ?

אֲמַר אַבָּיֵי: הִתִּירוּ דָּבָר שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְהֵיתֵר לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ, וְחָזְרוּ וְהִתִּירוּ דָּבָר שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְהֵיתֵר לְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ, וְחָזְרוּ וְהִתִּירוּ דָּבָר שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִיסּוּר, לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ — אִין, לְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ — לָא. וַעֲדַיִין בְּיָדוֹ אַחַת — אִין, בִּשְׁתֵּי יָדָיו — לָא, עַד שֶׁאָמְרוּ: כָּל הַכֵּלִים נִיטָּלִין בַּשַּׁבָּת, וַאֲפִילּוּ בִּשְׁתֵּי יָדִים.

אָמַר לֵיהּ רָבָא: מִכְּדֵי ״הִתִּירוּ״ קָתָנֵי, מַה לִּי לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ, מַה לִּי לְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ? אֶלָּא אָמַר רָבָא: הִתִּירוּ דָּבָר שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְהֵיתֵר בֵּין לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ וּבֵין לְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ, וְחָזְרוּ וְהִתִּירוּ מֵחֲמָה לַצֵּל. וְחָזְרוּ וְהִתִּירוּ דָּבָר שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִיסּוּר, לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ וּלְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ — אִין, מֵחֲמָה לַצֵּל — לָא. וַעֲדַיִין, בְּאָדָם אֶחָד — אִין, בִּשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם — לָא, עַד שֶׁאָמְרוּ: כָּל הַכֵּלִים נִיטָּלִין בַּשַּׁבָּת, אֲפִילּוּ בִּשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם.

אֵיתִיבֵיהּ אַבָּיֵי: מְדוֹכָה, אִם יֵשׁ בָּהּ שׁוּם — מְטַלְטְלִין אוֹתָהּ, וְאִם לָאו — אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָהּ? הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — מֵחֲמָה לַצֵּל. אֵיתִיבֵיהּ: וְשָׁוִין שֶׁאִם קִצֵּב עָלָיו בָּשָׂר שֶׁאָסוּר לְטַלְטְלוֹ? הָכָא נָמֵי מֵחֲמָה לַצֵּל.

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: בִּימֵי נְחֶמְיָה בֶּן חֲכַלְיָה נִשְׁנֵית מִשְׁנָה זוֹ, דִּכְתִיב: ״בַּיָּמִים הָהֵמָּה רָאִיתִי בִיהוּדָה דּוֹרְכִים גִּתּוֹת בַּשַּׁבָּת וּמְבִיאִים הָעֲרֵימוֹת״.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: קָנִין, וּמַקְלוֹת, גְּלוֹסְטְרָא, וּמְדוֹכָה — כּוּלָּן קוֹדֶם הַתָּרַת כֵּלִים נִשְׁנוּ.

קָנִין — דִּתְנַן: לֹא סִידּוּר הַקָּנִין וְלֹא נְטִילָתָן דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת.

מַקְלוֹת — דִּתְנַן: מַקְלוֹת דַּקִּין חֲלָקִין הָיוּ שָׁם, וּמַנִּיחוֹ עַל כְּתֵפוֹ וְעַל כֶּתֶף חֲבֵירוֹ, וְתוֹלֶה וּמַפְשִׁיט. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, מַנִּיחַ

דף קכד.

יָדוֹ עַל כֶּתֶף חֲבֵירוֹ וְיַד חֲבֵירוֹ עַל כְּתֵיפוֹ, וְתוֹלֶה וּמַפְשִׁיט.

גְּלוֹסְטְרָא — דִּתְנַן: נֶגֶר שֶׁיֵּשׁ בְּרֹאשׁוֹ גְּלוֹסְטְרָא, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: שׁוֹמְטָהּ מִן פָּתַח זֶה וְתוֹלָהּ בַּחֲבֵירוֹ בְּשַׁבָּת. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: הֲרֵי הוּא כְּכָל הַכֵּלִים וּמִיטַּלְטֵל בֶּחָצֵר.

מְדוֹכָה — הָא דַּאֲמַרַן. אָמַר רַבָּה: מִמַּאי, דֵּילְמָא לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ לְאַחַר הַתָּרַת כֵּלִים נִשְׁנוּ: קָנִים טַעֲמָא מַאי — מִשּׁוּם אִיעַפּוּשֵׁי, בְּהַאי פּוּרְתָּא לָא מִיעַפַּשׁ. מַקְלוֹת, אֶפְשָׁר כְּרַבִּי אֶלְעָזָר.

גְּלוֹסְטָרָא — כִּדְרַבִּי יַנַּאי, דַּאֲמַר רַבִּי יַנַּאי: בְּחָצֵר שֶׁאֵינָהּ מְעוֹרֶבֶת עָסְקִינַן, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ סָבַר: תּוֹךְ הַפֶּתַח כְּלִפְנִים דָּמֵי וְקָמְטַלְטֵל מָנָא דְּבָתִּים בְּחָצֵר. וְרַבִּי טַרְפוֹן סָבַר: תּוֹךְ הַפֶּתַח כְּלַחוּץ דָּמֵי, וּמָנָא דְּחָצֵר בְּחָצֵר קָא מְטַלְטֵל.

מְדוֹכָה — רַבִּי נְחֶמְיָה הִיא.

מַתְנִי' כָּל הַכֵּלִים נִיטָּלִין לְצוֹרֶךְ וְשֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: אֵין נִיטָּלִין אֶלָּא לְצוֹרֶךְ.

גְּמָ' מַאי "לְצוֹרֶךְ" וּמַאי "שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ"?

אָמַר רַבָּה: "לְצוֹרֶךְ" — דָּבָר שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לִהְיוֹתוֹ לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ. "שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ" — דָּבָר שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לִהְיוֹתוֹ לְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ, וְדָבָר שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִיסּוּר, לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ — אֵין, לְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ — לָא. וַאֲתָא רַבִּי נְחֶמְיָה לְמֵימַר וַאֲפִילּוּ דָּבָר שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לִהְיוֹתוֹ לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ — אֵין, לְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ — לָא. אָמַר לֵיהּ רָבָא: לְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ, "שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ" קְרֵית לֵיהּ?!

אֶלָּא אָמַר רָבָא: "לְצוֹרֶךְ" — דָּבָר שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לִהְיוֹתוֹ, בֵּין לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ בֵּין לְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ. "שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ" — וַאֲפִילּוּ מֻחְמָה לַצֵּל. וְדָבָר שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִיסּוּר, לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ וּלְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ — אֵין, מֻחְמָה לַצֵּל — לָא. וַאֲתָא רַבִּי נְחֶמְיָה לְמֵימַר: וַאֲפִילּוּ דָּבָר שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לִהְיוֹתוֹ, לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ וּלְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ — אֵין, מֻחְמָה לַצֵּל — לָא.

יָתֵיב רַב סָפְרָא וְרַב אַחָא בַּר הוּנָא וְרַב הוּנָא בַּר חֲנִינָא, וְיָתְבִי וְקָאָמְרִי: לְרַבָּה אַלִּיבָּא דְּרַבִּי נְחֶמְיָה הֲנֵי קְעָרוֹת הֵיכִי מְטַלְטְלִינַן? אָמַר לְהוּ רַב סָפְרָא: מִידֵּי דְּהָווֹה אַגַּרְף שֶׁל רְעִי.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַבָּה, לְמָר אַלִּיבָּא דְּרַבִּי נְחֶמְיָה, הֲנֵי קְעָרוֹת הֵיכִי מְטַלְטְלִינַן לְהוּ? אָמַר לֵיהּ: רַב סָפְרָא חַבְרִין תַּרְגְּמַהּ: מִידֵּי דְּהָווֹה אַגַּרְף שֶׁל רְעִי.

אֵיתִיבֵיהּ אַבָּיֵי: מְדוֹכָה, אִם יֵשׁ בָּהּ שׁוּם — מְטַלְטְלִין אוֹתָהּ, וְאִם לָאו — אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָהּ. הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — מֻחְמָה לַצֵּל. אֵיתִיבֵיהּ: וְשָׁוִין שֶׁאִם קִצֵּב עָלָיו בָּשָׂר שֶׁאָסוּר לְטַלְטְלוֹ! הָכָא נָמֵי מֻחְמָה לַצֵּל.

וְהָא דִּתְנַן: אֵין סוֹמְכִין אֶת הַקְּדֵירָה בִּבְקַעַת וְכֵן בַּדֶּלֶת. וְהָא בְּקַעַת דְּבְיוֹם טוֹב דָּבָר שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לִהְיוֹתוֹ הוּא, אֶלְמָא דָּבָר שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לִהְיוֹתוֹ בֵּין לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ בֵּין לְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ — אָסוּר! הָתָם מַאי טַעְמָא — כֵּיוָן דִּבְשַׁבָּת דָּבָר שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִיסּוּר הוּא, גְּזֵירָה יוֹם טוֹב אַטּוּ שַׁבָּת.

וְכִי תֵּימָא: שַׁבָּת גּוּפֵיהּ תִּישְׁתְּרֵי, דְּהָא דָּבָר שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִיסּוּר, לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ וּלְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ שְׁרֵי — הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דְּאִיכָּא תּוֹרַת כְּלִי עָלָיו, הֵיכָא דְּלֵיכָּא תּוֹרַת כְּלִי עָלָיו — לָא.

וּמִי גָּזְרִינַן? וְהָתְנַן: מַשִּׁילִין פֵּירוֹת דֶּרֶךְ אֲרוּבָּה בְּיוֹם טוֹב, אֲבָל לֹא בְּשַׁבָּת!
וּמִי לָא גָּזְרִינַן? וְהָתְנַן: אֵין בֵּין יוֹם טוֹב לַשַּׁבָּת אֶלָּא אוֹכֶל נֶפֶשׁ בִּלְבָד!
אָמַר רַב יוֹסֵף, לָא קַשְׁיָא: הָא — רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הָא — רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. דְּתַנְיָא: "אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ" שֶׁנִּפְלוּ לְבוֹר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מַעֲלֶה אֶת הָרִאשׁוֹן עַל מְנָת לְשׁוֹחֲטוֹ, וְשׁוֹחֲטוֹ. וְהַשֵּׁנִי — עוֹשֶׂה לוֹ פַּרְנָסָה בְּמְקוֹמוֹ בְּשָׁבִיל שֶׁלֹּא יָמוּת. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מַעֲלֶה אֶת הָרִאשׁוֹן עַל מְנָת לְשׁוֹחֲטוֹ, וְאֵינוֹ שׁוֹחֲטוֹ, וּמַעֲרִים וּמַעֲלֶה אֶת הַשֵּׁנִי, רָצָה — זֶה שׁוֹחֵט, רָצָה — זֶה שׁוֹחֵט.
מַמַּאי? דִּילְמָא עַד כָּאן לָא קָאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָתָם אֶלָּא דְּאֶפְשָׁר בְּפַרְנָסָה, אֲבָל הֵיכָא דְּלָא אֶפְשָׁר בְּפַרְנָסָה לָא.
אִי נָמֵי, עַד כָּאן לָא קָאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָתָם דְּאֶפְשָׁר בְּהַעֲרָמָה, אֲבָל הֵיכָא דְּלָא אֶפְשָׁר בְּהַעֲרָמָה — לָא!
אֶלָּא אָמַר רַב פָּפָּא: לָא קַשְׁיָא, הָא — בֵּית שַׁמַּאי, הָא — בֵּית הִלֵּל. דִּתְנַן, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים:

דף קכד:

אֵין מוֹצִיאִין אֶת הַקֶּטֶן וְאֶת הַלּוּלָב וְאֶת סֵפֶר תּוֹרָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין.
אֵימַר דְּשָׁמְעַתְּ לְהוּ לְבֵית שַׁמַּאי הוֹצָאָה, טִלְטוּל מִי שָׁמְעַתְּ לְהוּ? וְטִלְטוּל גּוּפֵיהּ לָאו מִשּׁוּם הוֹצָאָה הִיא?!
וְאַף רַב סָבַר לַהּ לְהָא דְּרָבָא. דְּאָמַר רַב: מָר שֶׁלֹּא יִגְנֹב — זֶהוּ טִלְטוּל שֶׁלֹּא לְצוֹרְכוֹ, וְאָסוּר. טַעְמָא שֶׁלֹּא יִגְנֹב, אֲבָל לְצוֹרְכוֹ גּוּפוֹ וּלְצוֹרְכוֹ מְקוֹמוֹ — מוּתָּר.
אִינִי?! וְהָא רַב כָּהֲנָא אִיקְּלַע לְבֵי רַב, וַאֲמַר: אַיְיתוֹ לֵיהּ שׁוּתָא לְכָהֲנָא לִיתִיב עֲלַהּ. לָאו לְמֵימְרָא דְּדָבָר שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִיסּוּר, לְצוֹרְכוֹ גּוּפוֹ — אִין, לְצוֹרְכוֹ מְקוֹמוֹ — לָא!
הָכִי אֲמַר לְהוּ: שְׁקוּלוּ שׁוּתָא מִקַּמֵּי כָּהֲנָא. וְאִי בָּעֵית אֵימָא: הָתָם מֵחֲמָה לַצֵּל הָוֶה.
רַב מָרִי בַּר רָחֵל הָוֶה לֵיהּ הָהוּא בֵּי סַדְיָוְתָא בְּשִׁמְשָׁא. אֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּרָבָא, אֲמַר לֵיהּ: מַהוּ לְטַלְטוֹלֵי נְהוּ? אֲמַר לֵיהּ: שְׁרֵי. אִית לִי אַחֲרִינָא. חֲזוּ לְאוֹרְחִין. אִית לִי נָמֵי לְאוֹרְחִים. אֲמַר לֵיהּ: גַּלִּית אַדַּעְתָּיךְ דִּכְרַבָּה סְבִירָא לָךְ. לְכוּלֵּי עָלְמָא שְׁרֵי, לְדִידָךְ אָסִיר.
אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אָשֵׁי אָמַר רַב: מַכְבֵּדוֹת שֶׁל מֵילֶת — מוּתָּר לְטַלְטְלָן בְּשַׁבָּת, אֲבָל שֶׁל תְּמָרָה — לָא.
רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף שֶׁל תְּמָרָה. בְּמַאי עָסְקִינַן? אִילֵימָא לְצוֹרְכוֹ גּוּפוֹ וּלְצוֹרְכוֹ מְקוֹמוֹ — בְּהָא לֵימָא רַב שֶׁל תְּמָרָה לָא? וְהָא רַב כְּרָבָא סְבִירָא לֵיהּ. אֶלָּא מֵחֲמָה לַצֵּל: בְּהָא לֵימָא רַבִּי אֶלְעָזָר אַף שֶׁל תְּמָרָה? לְעוֹלָם מֵחֲמָה לַצֵּל, אֵימָא: וְכֵן אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר.

מַתְנִי׳ כָּל הַכֵּלִים הַנִּיטָּלִין בַּשַּׁבָּת — שִׁבְרֵיהֶן נִיטָּלִין עִמָּהֶן, וּבִלְבַד שֶׁיְּהוּ עוֹשִׂין מֵעֵין מְלַאכְתָּן.
שִׁבְרֵי עֲרִיבָה לְכַסּוֹת בָּהֶן אֶת פִּי הֶחָבִית, שִׁבְרֵי זְכוּכִית לְכַסּוֹת בָּהֶן אֶת פִּי הַפַּךְ.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בִּלְבַד שֶׁיְּהוּ עוֹשִׂין מֵעֵין מְלַאכְתָּן: שִׁבְרֵי עֲרִיבָה לָצוּק לְתוֹכָן מִקְפָּה, וְשֶׁל זְכוּכִית לָצוּק לְתוֹכָן שֶׁמֶן.
גְּמָ׳ אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מַחֲלוֹקֶת שֶׁנִּשְׁבְּרוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, דְּמָר סָבַר מֵעֵין מְלַאכְתָּן — אִין, מֵעֵין מְלָאכָה אַחֶרֶת — לָא. וּמָר סָבַר: אֲפִילּוּ מֵעֵין מְלָאכָה אַחֶרֶת.
אֲבָל נִשְׁבְּרוּ בְּשַׁבָּת — דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּרִין. הוֹאִיל וּמוּכָנִין עַל גַּבֵּי אֲבִיהֶן — מוּתָּר.
מוֹתֵיב רַב זוּטְרָא: מַסִּיקִין בְּכֵלִים, וְאֵין מַסִּיקִין בְּשִׁבְרֵי כֵלִים.
דְּנִשְׁבְּרוּ אֵימַת? אִילֵּימָא דְּנִשְׁבְּרוּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב? — עֲצִים בְּעָלְמָא נִינְהוּ! אֶלָּא לָאו בְּיוֹם טוֹב, וְקָתָנֵי: מַסִּיקִין בְּכֵלִים וְאֵין מַסִּיקִים בְּשִׁבְרֵי כֵלִים!
אֶלָּא אִי אִיתְּמַר, הָכִי אִיתְּמַר: אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל מַחֲלוֹקֶת שֶׁנִּשְׁבְּרוּ בְּשַׁבָּת, דְּמָר סָבַר מוּכָן הוּא, וּמָר סָבַר נוֹלָד הוּא, אֲבָל מֵעֶרֶב שַׁבָּת — דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּרִין, הוֹאִיל וְהוּכְנוּ לְמְלַאכְתָּה מִבְּעוֹד יוֹם.
תְּנַי חֲדָא: מַסִּיקִין בְּכֵלִים, וְאֵין מַסִּיקִין בְּשִׁבְרֵי כֵלִים. וְתַנְיָא אִידַּךְ: כְּשֵׁם שֶׁמַּסִּיקִין בְּכֵלִים, כָּךְ מַסִּיקִין בְּשִׁבְרֵי כֵלִים. וְתַנְיָא אִידַּךְ: אֵין מַסִּיקִין לֹא בְּכֵלִים וְלֹא בְּשִׁבְרֵי כֵלִים.
הָא — רַבִּי יְהוּדָה. הָא — רַבִּי שִׁמְעוֹן. הָא — רַבִּי נְחֶמְיָה.
אָמַר רַב נַחְמָן: הָנֵי לֵיבְנֵי דְּאִישְׁתַּיְּירוּ מִבְּנֵינָא — שְׁרֵי לְטַלְטוֹלֵינְהוּ, דַּחֲזוּ לְמִיזְּנָא עֲלַיְיהוּ. שַׁרְגִינְהוּ וַדַּאי אַקְצִינְהוּ.
אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר שְׁמוּאֵל: חֶרֶס קְטַנָּה — מוּתָּר לְטַלְטְלָהּ בָּחֲצֵר, אֲבָל בְּכַרְמְלִית — לֹא.
וְרַב נַחְמָן דִּידֵיהּ אָמַר: אֲפִילּוּ בְּכַרְמְלִית, אֲבָל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים — לֹא. וְרָבָא אָמַר: אֲפִילּוּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים.
וְאַזְדָּא רָבָא לְטַעְמֵיהּ. דְּרָבָא הֲוָה קָאָזֵיל בְּרִיתְקָא דְּמָחוֹזָא, אִתַּוּוסּ מְסָאנֵיהּ טִינָא. אֲתָא שַׁמָּעֵיהּ, שְׁקַל חַסְפָּא וְקָא מְכַפַּר לֵיהּ. רְמוֹ בֵּיהּ רַבָּנַן קָלָא. אָמַר: לָא מִיסָּתְיָיא דִּלָּא גְּמִירִי, מִיגְּמַר נָמֵי מַגְמְרִי?! אִילּוּ בְּחָצֵר הֲוֵאי מִי לָא הֲוָה חָזְיָא לְכַסּוֹיֵי בֵּיהּ מָנָא? הָכָא נָמֵי — חָזְיָא לְדִידִי.
אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מְגוּפַּת חָבִית שֶׁנִּכְתְּתָה — מוּתָּר לְטַלְטֵל בְּשַׁבָּת. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: מְגוּפָּה שֶׁנִּכְתְּתָה — הִיא וּשְׁבָרֶיהָ מוּתָּר לְטַלְטְלָהּ בְּשַׁבָּת. וְלֹא יִסְפּוֹת מִמֶּנָּה שֶׁבֶר לְכַסּוֹת בָּהּ אֶת הַכְּלִי וְלִסְמוֹךְ בָּהּ כַּרְעֵי הַמִּטָּה. וְאִם זָרְקָהּ בָּאַשְׁפָּה — אָסוּר.
מַתְקִיף לַהּ רַב פָּפָּא: אֶלָּא מַעֲתָּה, זָרִיק לֵיהּ לְגַלְיְמֵיהּ הָכִי נָמֵי דְּאָסוּר?! אֶלָּא אָמַר רַב פָּפָּא:

דף קכה.

אִם זָרְקָהּ מִבְּעוֹד יוֹם לְאַשְׁפָּה — אָסוּרָה.
אָמַר בַּר הַמְדוּרֵי אָמַר שְׁמוּאֵל: קְרוּמִיּוֹת שֶׁל מַחְצֶלֶת — מוּתָּר לְטַלְטְלָן בְּשַׁבָּת. מַאי טַעְמָא? אָמַר רָבָא, בַּר הַמְדוּרֵי אַסְבְּרָהּ לִי: מַחְצֶלֶת גּוּפַהּ לְמַאי חַזְיָא — לְכַסּוּיֵי בַּהּ עַפְרָא, הָנֵי נָמֵי חַזְיָין לְכַסּוּיֵי בְּהוּ טִינּוּפָא.
אָמַר רַבִּי זֵירָא אָמַר רַב: שִׁיֵּרֵי פְּרוּזְמִיּוֹת — אָסוּר לְטַלְטְלָן בְּשַׁבָּת. אֲמַר אַבָּיֵי: בְּמַטְלְנִיּוֹת שֶׁאֵין בָּהֶן שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ, דְּלָא חַזְיָין לְא לַעֲנִיִּים וְלָא לַעֲשִׁירִים.
תָּנוּ רַבָּנָן: שִׁבְרֵי תַּנּוּר יָשָׁן הֲרֵי הֵן כְּכָל הַכֵּלִים הַנִּיטָּלִין בָּחֲצֵר, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין נִיטָּלִין. הֵעִיד רַבִּי יוֹסֵי מִשּׁוּם רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב עַל שִׁבְרֵי תַּנּוּר יָשָׁן שֶׁנִּיטָּלִין בַּשַּׁבָּת, וְעַל כִּיסּוּיוֹ שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ בֵּית יָד.
בְּמַאי קָמִיפַּלְגִי? אָמַר אַבָּיֵי: בְּעוֹשִׂין מֵעֵין מְלָאכָה, וְאֵין עוֹשִׂין מֵעֵין מְלַאכְתָּן קָמִיפַּלְגִי. וְאָזְדָא רַבִּי יְהוּדָה לְטַעְמֵיהּ, וְרַבִּי מֵאִיר לְטַעְמֵיהּ.
מַתְקִיף לַהּ רָבָא: אִי הָכִי, אַדְּמִיפַּלְגִי בְּשִׁבְרֵי תַּנּוּר, לִיפַּלְגוּ בְּשִׁבְרֵי כֵלִים בְּעָלְמָא?
אֶלָּא אָמַר רָבָא: בְּשִׁבְרֵי דְּהַאי תַּנּוּר קָמִיפַּלְגִי. דִּתְנַן: נָתְנוּ עַל פִּי הַבּוֹר אוֹ עַל פִּי הַדּוּת וְנָתַן שָׁם אֶבֶן, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם מַסִּיק מִלְּמַטָּה וְהוּא נִסּוֹק מִלְּמַעְלָה — טָמֵא, וְאִם לָאו — טָהוֹר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הוֹאִיל וְהוּסַּק מִכָּל מָקוֹם — טָמֵא.
וּבְמַאי קָמִיפַּלְגִי — בְּהַאי קְרָא: "תַּנּוּר וְכִירַיִם יוּתָּץ טְמֵאִים הֵם וּטְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם", רַבִּי יְהוּדָה סָבַר: מְחוּסָּר נְתִיצָה — טָמֵא, שֶׁאֵין מְחוּסָּר נְתִיצָה — טָהוֹר. וְרַבָּנָן סָבְרִי: "טְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם" — מִכָּל מָקוֹם.
וְרַבָּנָן נָמֵי, הָכְתִיב: "יוּתָּץ"? הָהוּא לְאִידַּךְ גִּיסָא, דְּסָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמֵינָא: כֵּיוָן דְּחַבְּרֵיהּ בְּאַרְעָא — כְּגוּפָא דְּאַרְעָא דָּמֵי, קָא מַשְׁמַע לַן.
וְאִידַּךְ נָמֵי, הָכְתִיב: "טְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם"! הָהִיא, כִּדְרַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל. דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מַחֲלוֹקֶת בְּהֶיסֵּק רִאשׁוֹן, אֲבָל בְּהֶיסֵּק שֵׁנִי, אֲפִילּוּ תְּלוּי בְּצַוָּאר גְּמָל.
אָמַר עוּלָּא: וְהֶיסֵּק רִאשׁוֹן לָרַבָּנָן, אֲפִילּוּ תְּלוּי בְּצַוָּאר גְּמָל.
מַתְקִיף לַהּ רַב אָשֵׁי: אִי הָכִי, אַדְּמִיפַּלְגִי בְּשִׁבְרֵי תַּנּוּר, לִיפַּלְגוּ בְּתַנּוּר גּוּפֵהּ. הַשְׁתָּא תַּנּוּר גּוּפֵהּ לְרַבִּי יְהוּדָה לָא הָוֵי מָנָא, שִׁבָּרָיו מִיבַּעְיָא?!
אֶלָּא אָמַר רַב אָשֵׁי: לְעוֹלָם כְּדַאֲמַרַן מֵעִיקָּרָא וּבְעוֹשִׂין מֵעֵין מְלָאכָה, וְרַבִּי מֵאִיר לְדִבָּרָיו דְּרַבִּי יְהוּדָה קָאָמַר: לְדִידִי אֲפִילּוּ בְּעוֹשִׂין מֵעֵין מְלָאכָה, אֶלָּא לְדִידְךָ, אוֹדִי לִי מִיהָא דְּכָהַאי גַּוְונָא מְלַאכְתּוֹ הוּא!

וְרַבִּי יְהוּדָה: לָא דָּמֵי, הָתָם — הֶסֵּקוֹ מִבִּפְנִים, הָכָא — הֶסֵּקוֹ מִבַּחוּץ. הָתָם — מְעוּמָּד, הָכָא — לָאו מְעוּמָּד.

הֵעִיד רַבִּי יוֹסֵי מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב עַל שִׁבְרֵי תַּנּוּר יָשָׁן שֶׁנִּיטְּלִין בַּשַּׁבָּת, וְעַל כִּיסּוּיוֹ שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ בֵּית יָד. אָמַר רָבִינָא: כְּמַאן מְטַלְטְלִינַן הָאִידָּנָא כִּיסּוּי דְּתַנּוּרֵי דְּמָתָא מַחְסְיָא דְּאֵין לָהֶם בֵּית אָחִיזָה? כְּמַאן — כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב.

מַתְנִי' הָאֶבֶן שֶׁבְּקֵירוּיָה, אִם מְמַלְּאִין בָּהּ וְאֵינָהּ נוֹפֶלֶת — מְמַלְּאִין בָּהּ, וְאִם לָאו — אֵין מְמַלְּאִין בָּהּ.

דף קכה:

זְמוֹרָה שֶׁהִיא קְשׁוּרָה בַּטְּפִיחַ — מְמַלְּאִין בָּהּ בְּשַׁבָּת.

פְּקָק הַחַלּוֹן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בִּזְמַן שֶׁהוּא קָשׁוּר וְתָלוּי — פּוֹקְקִין בּוֹ, וְאִם לָאו — אֵין פּוֹקְקִין בּוֹ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ — פּוֹקְקִין בּוֹ.

גְּמ' תְּנַן הָתָם: אֶבֶן שֶׁעַל פִּי הֶחָבִית — מַטָּה עַל צִידָּהּ, וְהִיא נוֹפֶלֶת. אָמַר רַבָּה אָמַר רַבִּי אַמִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּשׁוֹכַחַ, אֲבָל בְּמַנִּיחַ — נַעֲשָׂה כְּיָסִיס לְדָבָר הָאָסוּר. וְרַב יוֹסֵף אָמַר רַבִּי אַסִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּשׁוֹכֵחַ, אֲבָל בְּמַנִּיחַ — נַעֲשָׂה כְּיָסִיס לֶחָבִית.

אָמַר רַבָּה, מוֹתְבִינַן אַשְׁמַעְתִּין: הָאֶבֶן שֶׁבְּקֵירוּיָה אִם מְמַלְּאִין בָּהּ וְאֵינָהּ נוֹפֶלֶת — מְמַלְּאִין בָּהּ! וְלָא הִיא. הָתָם, כֵּיוָן דְּהַדְקָהּ — שַׁוְיֵהּ דּוֹפָן.

אָמַר רַב יוֹסֵף, וּמוֹתְבִינַן אַשְׁמַעְתִּין: אִם לָאו — אֵין מְמַלְּאִין בָּהּ! וְלָא הִיא. הָתָם, כֵּיוָן דְּלָא הַדְקָהּ — בַּטּוֹלֵי בַּטְּלַהּ.

בְּמַאי קָמִיפַּלְגִי? מָר סָבַר בָּעֵינַן מַעֲשֶׂה, וּמָר סָבַר לָא בָּעֵינַן מַעֲשֶׂה.

וְאָזְדוּ לְטַעְמַיְיהוּ, דְּכִי אֲתָא רַב דִּימִי אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, וְאָמְרִי לַהּ אָמַר רַבִּי זֵירָא אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: פַּעַם אַחַת הָלַךְ רַבִּי לְמָקוֹם אֶחָד וּמָצָא נִדְבָּךְ שֶׁל אֲבָנִים, וְאָמַר לְתַלְמִידָיו: צְאוּ וְחַשְּׁבוּ כְּדֵי שֶׁנֵּשֵׁב עֲלֵיהֶן לְמָחָר, וְלֹא הִצְרִיכָן רַבִּי לְמַעֲשֶׂה.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: הִצְרִיכָן רַבִּי לְמַעֲשֶׂה. מַאי אֲמַר לְהוּ? רַבִּי אַמִּי אָמַר: "צְאוּ וְלַמְּדוּם" אֲמַר לְהוּ. רַבִּי אַסִּי אָמַר: "צְאוּ וְשַׁפְשְׁפוּם" אֲמַר לְהוּ.

אִיתְּמַר, רַבִּי יוֹסֵי בֶּן שָׁאוּל אָמַר: סְוָאר שֶׁל קוֹרוֹת הֲוָה. וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן שָׁאוּל אָמַר: גָּשׁוֹשׁ שֶׁל סְפִינָה הֲוָה. מַאן דַּאֲמַר גָּשׁוֹשׁ — כָּל שֶׁכֵּן סְוָאר, וּמַאן דְּאָמַר סְוָאר — אֲבָל גָּשׁוֹשׁ קְפֵיד עֲלֵיהּ.

זְמוֹרָה שֶׁהִיא קְשׁוּרָה כּוּ׳. קְשׁוּרָה — אִין, לֹא קְשׁוּרָה — לָא. לֵימָא מַתְנִיתִין דְּלָא כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל.

דְּתַנְיָא: חֲרִיּוֹת שֶׁל דֶּקֶל שֶׁגְּדָרָן לְעֵצִים וְנִמְלַךְ עֲלֵיהֶן לִישִׁיבָה — צָרִיךְ לִקְשׁוֹר. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין צָרִיךְ לִקְשׁוֹר.

אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — בִּמְחוּבָּרֶת בְּאִבֶּיהָ. אִי הָכִי, קָא מְשָׁתַּמֵּשׁ בְּמָחוּבָּר לַקְּרָקַע! לְמַטָּה מִשְּׁלֹשָׁה. רַב אָשֵׁי אָמַר: אֲפִילּוּ תֵּימָא בִּתְלוּשָׁה, גְּזִירָה שֶׁמָּא יִקְטוֹם.

פְּקַק הַחַלּוֹן כּוּ׳. אָמַר רָבָה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַכֹּל מוֹדִים שֶׁאֵין עוֹשִׂין אֹהֶל עֲרַאי בַּתְּחִלָּה בְּיוֹם טוֹב, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשַׁבָּת. לֹא נֶחְלְקוּ אֶלָּא לְהוֹסִיף. שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין מוֹסִיפִין בְּיוֹם טוֹב, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשַׁבָּת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מוֹסִיפִין בְּשַׁבָּת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם טוֹב.

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ פּוֹקְקִין בּוֹ. מַאי ״בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ״? אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַב כָּהֲנָא:

דף קכו.

בֵּין קָשׁוּר בֵּין שֶׁאֵינוֹ קָשׁוּר, וְהוּא שֶׁמְּתוּקָן.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי יִרְמְיָה, וְלֵימָא מָר: בֵּין תָּלוּי וּבֵין שֶׁאֵינוֹ תָּלוּי, וְהוּא שֶׁקָּשׁוּר! דְּאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כְּמַחֲלוֹקֶת כָּאן, כָּךְ מַחֲלוֹקֶת בַּנֶּגֶר הַנִּגְרָר. דְּתַנַּן: נֶגֶר הַנִּגְרָר, נוֹעֲלִין בּוֹ בַּמִּקְדָּשׁ, אֲבָל לֹא בִּמְדִינָה. וְהַמּוּנָּח, כָּאן וְכָאן, אָסוּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַמּוּנָּח בְּמִקְדָּשׁ וְהַנִּגְרָר בַּמְּדִינָה.

וְתַנְיָא: אֵיזֶהוּ נֶגֶר הַנִּגְרָר שֶׁנּוֹעֲלִין בּוֹ בַּמִּקְדָּשׁ אֲבָל לֹא בִּמְדִינָה? כָּל שֶׁקָּשׁוּר וְתָלוּי וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ לָאָרֶץ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: זֶה אַף בַּמְּדִינָה מוּתָּר. אֶלָּא אֵיזֶהוּ שֶׁבַּמְּדִינָה אָסוּר — כֹּל שֶׁאֵינוֹ לֹא קָשׁוּר וְלֹא תָלוּי, וְשׁוֹמְטוֹ וּמַנִּיחוֹ בְּקֶרֶן זָוִית.

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בַּר אַבָּא מִשְּׁמֵיהּ דְּעוּלָּא: מַאן תַּנָּא נֶגֶר הַנִּגְרָר — רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא!

אָמַר לֵיהּ: אֲנָא דַּאֲמַרִי כִּי הַאי תַּנָּא דְּתַנְיָא: קָנָה שֶׁהִתְקִינוֹ בַּעַל הַבַּיִת לִהְיוֹת פּוֹתֵחַ וְנוֹעֵל בּוֹ, בְּזְמַן שֶׁקָּשׁוּר וְתָלוּי בַּפֶּתַח — פּוֹתֵחַ וְנוֹעֵל בּוֹ, אֵין קָשׁוּר וְתָלוּי — אֵין פּוֹתֵחַ וְנוֹעֵל בּוֹ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מְתוּקָן, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ קָשׁוּר.

אָמַר רַב יְהוּדָה בַּר שִׁילַת אָמַר רַב אַסִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל.

וּמִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הָכִי? וְהָתְנַן: כָּל כְּסוּיֵי הַכֵּלִים

דף קכו:

שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בֵּית אֲחִיזָה נִיטָּלִין בַּשַּׁבָּת. וְאָמַר רַב יְהוּדָה בַּר שֵׁילָא אָמַר רַב אַסִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וְהוּא שֶׁיֵּשׁ תּוֹרַת כְּלִי עֲלֵיהֶן.

וְכִי תֵּימָא: הָכָא נָמֵי דְּאִיכָּא תּוֹרַת כְּלִי עֲלָיו, וּמִי בָּעֵי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל תּוֹרַת כְּלִי עֲלָיו? וְהָתַנְיָא: חֲרִיּוֹת שֶׁל דֶּקֶל שֶׁגִּדְּרָן לְשֵׁם עֵצִים, וְנִמְלַךְ עֲלֵיהֶן לִישִׁיבָה — צָרִיךְ לְקַשֵּׁר.

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין צָרִיךְ לְקַשֵּׁר.

רַבִּי יוֹחָנָן סְבִירָא לֵיהּ כְּוָותֵיהּ בַּחֲדָא וּפְלִיג עֲלֵיהּ בַּחֲדָא.

דְּרַשׁ רַבִּי יִצְחָק נַפָּחָא אַפִּתְחָא דְּרֵישׁ גְּלוּתָא: הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. מֵתִיב רַב עַמְרָם: וּמְדַבְּרֵיהֶם לְמַדְנוּ שֶׁפּוֹקְקִין וּמוֹדְדִין וְקוֹשְׁרִין בְּשַׁבָּת!

אֲמַר לֵיהּ [אַבָּיֵי]: מַאי דַּעְתָּיךְ — מִשּׁוּם דְּקָתָנֵי סְתָמָא, נָגָר הַנִּגְרָר נָמֵי סְתָמָא הִיא. וַאֲפִילּוּ הָכִי — מַעֲשֶׂה רַב.

מַתְנִי' כָּל כִּיסּוּיֵי הַכֵּלִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בֵּית אֲחִיזָה — נִיטָּלִין בַּשַּׁבָּת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — בְּכִיסּוּי קַרְקָעוֹת, אֲבָל בְּכִיסּוּי הַכֵּלִים — בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ נִיטָּלִין בַּשַּׁבָּת.

גְּמָ' אָמַר רַב יְהוּדָה בַּר שֵׁילָא אָמַר רַבִּי אַסִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וְהוּא שֶׁיֵּשׁ תּוֹרַת כְּלִי עֲלֵיהֶן.

דְּכוּלֵּי עָלְמָא כִּסּוּי קַרְקָעוֹת, אִם יֵּשׁ לָהֶן בֵּית אֲחִיזָה — אִין, אִי לָא — לָא. כִּסּוּי הַכֵּלִים, אַף עַל גַּב דְּאִין לָהֶם בֵּית אֲחִיזָה.

כִּי פְּלִיגִי בְּכֵלִים דְּחַבְּרִינְהוּ בְּאַרְעָא. מָר סָבַר גְּזִרִינַן, וּמָר סָבַר לָא גְּזִרִינַן.

לִישָּׁנָא אַחֲרִינָא: כִּי פְּלִיגִי בְּכִסּוּי תַּנּוּר, מָר מְדַמֵּי לֵיהּ לְכִסּוּי קַרְקַע, וּמָר מְדַמֵּי לֵיהּ לְכִסּוּי כֵּלִים.

הדרן עלך כל הכלים

מַתְנִי' **מְפַנִּין** אֲפִילּוּ אַרְבַּע וְחָמֵשׁ קוּפּוֹת שֶׁל תֶּבֶן וְשֶׁל תְּבוּאָה מִפְּנֵי הָאוֹרְחִים, וּמִפְּנֵי בִּטּוּל בֵּית הַמִּדְרָשׁ. אֲבָל לֹא אֶת הָאוֹצָר.

מְפַנִּין תְּרוּמָה טְהוֹרָה, וּדְמַאי, וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּיטְּלָה תְּרוּמָתוֹ, וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּפְדּוּ, וְהַתּוֹרְמוֹס הַיָּבֵשׁ מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכַל לְעִזִּים.

אֲבָל לֹא אֶת הַטֶּבֶל, וְלֹא אֶת מַעֲשֵׂר [רִאשׁוֹן] שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְּרוּמָתוֹ, וְלֹא אֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ, וְלֹא אֶת הַלּוּף, וְלֹא אֶת הַחַרְדָּל. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מַתִּיר בַּלּוּף, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכַל עוֹרְבִין.

חֲבִילֵי קַשׁ וַחֲבִילֵי עֵצִים וַחֲבִילֵי זְרָדִים, אִם הִתְקִינָן לְמַאֲכַל בְּהֵמָה — מְטַלְטְלִין אוֹתָן. וְאִם לָאו — אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן.

גְּמָ׳ הַשְׁתָּא חֲמֵשׁ מְפַנִּין, אַרְבַּע מִיבַּעְיָא?!

אָמַר רַב חִסְדָּא: אַרְבַּע מֵחֲמֵשׁ, (אִיכָּא דְּאָמְרִי: אַרְבַּע מֵאוֹצָר קָטָן) וְחֲמֵשׁ מֵאוֹצָר גָּדוֹל. וּמַאי ״אֲבָל לֹא אֶת הָאוֹצָר״ — שֶׁלֹּא יַתְחִיל בָּאוֹצָר תְּחִלָּה, וּמַנִּי — רַבִּי יְהוּדָה הִיא, דְּאִית לֵיהּ מוּקְצֶה.

וּשְׁמוּאֵל אָמַר: אַרְבַּע וְחֲמֵשׁ

דף קכז.

כִּדְאָמְרִי אִינָשֵׁי, וְאִי בָּעֵי אֲפִילּוּ טוּבָא נָמֵי מְפַנִּין. וּמַאי ״אֲבָל לֹא אֶת הָאוֹצָר״ — שֶׁלֹּא יְגַמּוֹר כּוּלּוֹ, דְּיִלְמָא אָתֵי לְאַשְׁווֹיֵי גּוּמּוֹת. אֲבָל אַתְחוֹלֵי מַתְחִיל. וּמַנִּי — רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא, דְּלֵית לֵיהּ מוּקְצֶה.

תָּנוּ רַבָּנָן: אֵין מַתְחִילִין בְּאוֹצָר תְּחִילָּה, אֲבָל עוֹשֶׂה בּוֹ שְׁבִיל כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס וְיֵצֵא. עוֹשֶׂה בּוֹ שְׁבִיל?! וְהָא אָמְרַתְּ אֵין מַתְחִילִין! הָכִי קָאָמַר: עוֹשֶׂה בּוֹ שְׁבִיל בְּרַגְלָיו בְּכְנִיסָתוֹ וּבִיצִיאָתוֹ.

תָּנוּ רַבָּנָן: תְּבוּאָה צְבוּרָה, בְּזְמַן שֶׁהִתְחִיל בָּהּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת — מוּתָּר לְהַסְתַּפֵּק מִמֶּנָּה בְּשַׁבָּת, וְאִם לָאו — אָסוּר לְהַסְתַּפֵּק מִמֶּנָּה בְּשַׁבָּת, דִּבְרֵי רַבִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן. רַבִּי אַחָא מַתִּיר: כְּלַפֵּי לְיָיא! אֶלָּא אֵימָא: דִּבְרֵי רַבִּי אַחָא, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר.

תָּנָא: כַּמָּה שִׁיעוּר תְּבוּאָה צְבוּרָה — לֶחֶךְ. בָּעָא מִינֵּיהּ רַב נְחוּמִי בַּר זְכַרְיָה מֵאַבָּיֵי: שִׁיעוּר תְּבוּאָה צְבוּרָה בְּכַמָּה? אָמַר לֵיהּ הֲרֵי אָמְרוּ: שִׁיעוּר תְּבוּאָה צְבוּרָה — לֶחֶךְ.

אִיבַּעְיָא לְהוּ: הֲנֵי אַרְבַּע וְחֲמֵשׁ קוּפּוֹת דְּקָאָמַר, בְּאַרְבַּע וְחָמֵשׁ קוּפּוֹת — אִין, טְפֵי — לָא, אַלְמָא לְמַעוֹטֵי בְּהֵילּוּכָא עָדִיף, אוֹ דִילְמָא לְמַעוֹטֵי מַשּׂוֹי עָדִיף.

תָּא שְׁמַע, דְּתָנֵי חֲדָא: מְפַנִּין אֲפִילּוּ אַרְבַּע וְחָמֵשׁ קוּפּוֹת שֶׁל כַּדֵּי שֶׁמֶן וְשֶׁל כַּדֵּי יַיִן. וְתַנְיָא אִידַּךְ: בְּעֶשֶׂר וּבַחֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה. מַאי לָאו בְּהָא קָמִיפַּלְגִי, דְּמָר סָבַר מַעוֹטֵי בְּהֵילּוּכָא עָדִיף, וּמָר סָבַר מַעוֹטֵי בְּמַשּׂוֹי עָדִיף?

לָא, דְּכוּלֵּי עָלְמָא מַעוֹטֵי בְּהֵילּוּכָא עָדִיף, וּמִי סָבְרַתְּ ״בְּעֶשֶׂר וּבַחֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה״ אַקּוּפּוֹת קָאֵי? אַכַּדִּין קָאֵי, וְלָא קַשְׁיָא: הָא דְּמִשְׁתַּקְּלִי חַד חַד בְּקוּפָּה, וְהָא דְּמִישְׁתַּקְּלִי תְּרֵי תְּרֵי, וְהָא דְּמִשְׁתַּקְּלִי תְּלָתָא תְּלָתָא — וּבְדִקְווֹרֵי דְּהַרְפְּנָיָא.

אִיבַּעְיָא לְהוּ: הֲנֵי אַרְבַּע וְחָמֵשׁ דְּקָאָמַר, אַף עַל גַּב דְּאִית לֵיהּ אוֹרְחִין טוּבָא, אוֹ דִילְמָא הַכֹּל לְפִי הָאוֹרְחִין? וְאִם תִּמְצֵי לוֹמַר הַכֹּל לְפִי הָאוֹרְחִין, חַד גַּבְרָא מְפַנֵּי לְכוּלְּהוּ, אוֹ דִילְמָא גַּבְרָא גַּבְרָא מְפַנֵּי לְנַפְשֵׁיהּ?

תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַבָּה אָמַר רַבִּי חִיָּיא: פַּעַם אַחַת הָלַךְ רַבִּי לְמָקוֹם אֶחָד, וְרָאָה מָקוֹם דָּחוּק לַתַּלְמִידִים, וְיָצָא לַשָּׂדֶה וּמָצָא שָׂדֶה מְלֵאָה עוֹמָרִים, וְעִימֵּר רַבִּי כָּל הַשָּׂדֶה כּוּלָּהּ. (שְׁמַע מִינַּהּ: הַכֹּל לְפִי הָאוֹרְחִין.)

וְרַב יוֹסֵף אָמַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָא: פַּעַם אַחַת הָלַךְ רַבִּי חִיָּיא לְמָקוֹם אֶחָד וְרָאָה מָקוֹם דָּחוּק לַתַּלְמִידִים, וְיָצָא לַשָּׂדֶה וּמָצָא שָׂדֶה מְלֵאָה עוֹמָרִים, וְעִימֵּר רַבִּי חִיָּיא כָּל הַשָּׂדֶה כּוּלָּהּ. שְׁמַע מִינַּהּ: הַכֹּל לְפִי הָאוֹרְחִין.

וַעֲדַיִין תִּבְעֵי לָךְ: חַד גַּבְרָא מְפַנֵּי (לֵיהּ) לְכוּלְּהוּ, אוֹ דִילְמָא כָּל גַּבְרָא וְגַבְרָא מְפַנֵּי לְנַפְשֵׁיהּ? תָּא שְׁמַע: וְעִימֵּר רַבִּי. וּלְטַעְמָיךְ, רַבִּי בְּדִנְפְשֵׁיהּ עִימֵּר?! אֶלָּא צַוָּה וְעִימֵּר, וּלְעוֹלָם כָּל חַד וְחַד מְפַנֵּי לְנַפְשֵׁיהּ.

מְפַנֵּי הָאוֹרְחִין וְכוּ'. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: גְּדוֹלָה הַכְנָסַת אוֹרְחִין כְּהַשְׁכָּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ, דְּקָתָנֵי: ”מְפַנֵּי הָאוֹרְחִין וּמְפַנֵּי בְּטוּל בֵּית הַמִּדְרָשׁ“. וְרַב דִּימִי מִנְּהַרְדְּעָא אָמַר: יוֹתֵר מֵהַשְׁכָּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ, דְּקָתָנֵי ”מְפַנֵּי הָאוֹרְחִין“, וְהַדַּר ”וּמְפַנֵּי בְּטוּל בֵּית הַמִּדְרָשׁ“. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: גְּדוֹלָה הַכְנָסַת אוֹרְחִין מֵהַקְבָּלַת פְּנֵי שְׁכִינָה, דִּכְתִיב: ”וַיֹּאמַר ה' אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אַל נָא תַעֲבֹר וְגוֹ'“. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: בֹּא וּרְאֵה שֶׁלֹּא כְּמִדַּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִדַּת בָּשָׂר וָדָם. מִדַּת בָּשָׂר וָדָם, אֵין קָטָן יָכוֹל לוֹמַר לַגָּדוֹל ”הַמְתֵּן עַד שֶׁאָבֹא אֶצְלְךָ“, וְאִילּוּ בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּתִיב ”וַיֹּאמַר ה' אִם נָא מָצָאתִי וְגוֹ'“.

אָמַר רַב יְהוּדָה בַּר שֵׁילָא אָמַר רַבִּי אַסִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שִׁשָּׁה דְּבָרִים אָדָם אוֹכֵל פֵּירוֹתֵיהֶן בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קַיֶּימֶת לוֹ לָעוֹלָם הַבָּא, וְאֵלּוּ הֵן: הַכְנָסַת אוֹרְחִין, וּבִיקּוּר חוֹלִים, וְעִיּוּן תְּפִלָּה, וְהַשְׁכָּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ, וְהַמְגַדֵּל בָּנָיו לְתַלְמוּד תּוֹרָה, וְהַדָּן אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף זְכוּת. אִינִי?! וְהָא אָנַן תְּנַן: אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה אוֹתָם וְאוֹכֵל פֵּירוֹתֵיהֶן בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהַקֶּרֶן קַיֶּימֶת לוֹ לָעוֹלָם הַבָּא, וְאֵלּוּ הֵן: כִּיבּוּד אָב וָאֵם, וּגְמִילוּת חֲסָדִים, וַהֲבָאַת שָׁלוֹם שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כּוּלָּם [הֲנֵי — אֵין, מִידֵּי אַחֲרִינָא — לָא]!

דף קכז:

הֲנֵי נָמֵי, (בִּגְמִילוּת חֲסָדִים שֶׁיְּיכִי. לִישָׁנָא אַחֲרִינָא: הֲנֵי) בְּהָנֵי שֶׁיְּיכִי.

תְּנוּ רַבָּנָן: הַדָּן חֲבֵירוֹ לְכַף זְכוּת — דָּנִין אוֹתוֹ לִזְכוּת. וּמַעֲשֶׂה בְּאָדָם אֶחָד שֶׁיָּרַד מִגְּלִיל הָעֶלְיוֹן וְנִשְׂכַּר אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת אֶחָד בַּדָּרוֹם שָׁלֹשׁ שָׁנִים. עֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים אָמַר לוֹ: תֵּן לִי שְׂכָרִי, וְאֵלֵךְ וְאָזוֹן אֶת אִשְׁתִּי וּבָנַי. אָמַר לוֹ: אֵין לִי מָעוֹת. אָמַר לוֹ: תֵּן לִי פֵּירוֹת. אָמַר לוֹ: אֵין לִי. תֵּן לִי קַרְקַע — אֵין לִי. תֵּן לִי בְּהֵמָה — אֵין לִי. תֵּן לִי כֵּרִים וּכְסָתוֹת — אֵין לִי. הִפְשִׁיל כֵּלָיו לַאֲחוֹרָיו, וְהָלַךְ לְבֵיתוֹ בְּפַחֵי נֶפֶשׁ.

לְאַחַר הֲרֶגֶל נָטַל בַּעַל הַבַּיִת שְׁכָרוֹ בְּיָדוֹ, וְעָמוֹ מַשּׂוֹי שְׁלֹשָׁה חֲמוֹרִים, אֶחָד שֶׁל מַאֲכָל, וְאֶחָד שֶׁל מִשְׁתֶּה, וְאֶחָד שֶׁל מִינֵי מְגָדִים, וְהָלַךְ לוֹ לְבֵיתוֹ. אַחַר שֶׁאָכְלוּ וְשָׁתוּ נָתַן לוֹ שְׂכָרוֹ. אָמַר לוֹ: בְּשָׁעָה שֶׁאָמַרְתָּ לִי "תֵּן לִי שְׂכָרִי" וְאָמַרְתִּי "אֵין לִי מָעוֹת", בַּמֶּה חָשַׁדְתַּנִי? אָמַרְתִּי: שֶׁמָּא פְּרַקְמַטְיָא בְּזוֹל נִזְדַּמְּנָה לְךָ, וְלָקַחְתָּ בָּהֶן. וּבְשָׁעָה שֶׁאָמַרְתָּ לִי "תֵּן לִי בְּהֵמָה", וְאָמַרְתִּי "אֵין לִי בְּהֵמָה", בַּמֶּה חָשַׁדְתַּנִי? אָמַרְתִּי: שֶׁמָּא מוּשְׂכֶּרֶת בְּיַד אֲחֵרִים. בְּשָׁעָה שֶׁאָמַרְתָּ לִי "תֵּן לִי קַרְקַע", וְאָמַרְתִּי לְךָ "אֵין לִי קַרְקַע", בַּמֶּה חָשַׁדְתַּנִי? אָמַרְתִּי: שֶׁמָּא מוּחְכֶּרֶת בְּיַד אֲחֵרִים הִיא. וּבְשָׁעָה שֶׁאָמַרְתִּי לְךָ "אֵין לִי פֵּירוֹת" בַּמֶּה חָשַׁדְתַּנִי? אָמַרְתִּי: שֶׁמָּא אֵינָן מְעוּשָּׂרוֹת. וּבְשָׁעָה שֶׁאָמַרְתִּי לְךָ "אֵין לִי כָּרִים וּכְסָתוֹת" בַּמֶּה חָשַׁדְתַּנִי? אָמַרְתִּי: שֶׁמָּא הִקְדִּישׁ כָּל נְכָסָיו לַשָּׁמַיִם.

אָמַר לוֹ: הָעֲבוֹדָה! כָּךְ הָיָה. הִדְרְתִּי כָּל נְכָסַי בִּשְׁבִיל הוּרְקָנוֹס בְּנִי שֶׁלֹּא עָסַק בַּתּוֹרָה. וּכְשֶׁבָּאתִי אֵצֶל חֲבֵירַי בַּדָּרוֹם הִתִּירוּ לִי כָּל נְדָרַי. וְאַתָּה, כְּשֵׁם שֶׁדַּנְתַּנִי לִזְכוּת, הַמָּקוֹם יָדִין אוֹתְךָ לִזְכוּת.

תָּנוּ רַבָּנָן: מַעֲשֶׂה בְּחָסִיד אֶחָד שֶׁפָּדָה רִיבָּה אַחַת בַּת יִשְׂרָאֵל, וְלַמָּלוֹן הִשְׁכִּיבָהּ תַּחַת מַרְגְּלוֹתָיו. לְמָחָר יָרַד וְטָבַל וְשָׁנָה לְתַלְמִידָיו.

וְאָמַר לָהֶן: בְּשָׁעָה שֶׁהִשְׁכַּבְתִּיהָ תַּחַת מַרְגְּלוֹתַי, בַּמֶּה חֲשַׁדְתוּנִי? אָמְרוּ: שֶׁמָּא יֵשׁ בָּנוּ תַּלְמִיד שֶׁאֵינוֹ בָּדוּק לְרַבִּי.

בְּשָׁעָה שֶׁיָּרַדְתִּי וְטָבַלְתִּי, בַּמֶּה חֲשַׁדְתוּנִי? אָמְרוּ: שֶׁמָּא מִפְּנֵי טוֹרַח הַדֶּרֶךְ אֵירַע קֶרִי לְרַבִּי.

אָמַר לָהֶם: הָעֲבוֹדָה! כָּךְ הָיָה. וְאַתֶּם, כְּשֵׁם שֶׁדַּנְתֻּנִי לְכַף זְכוּת, הַמָּקוֹם יָדִין אֶתְכֶם לְכַף זְכוּת.

תָּנוּ רַבָּנָן: פַּעַם אַחַת הוּצְרַךְ דָּבָר אֶחָד לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֵצֶל מַטְרוֹנִיתָא אַחַת שֶׁכָּל גְּדוֹלֵי רוֹמִי מְצוּיִין אֶצְלָהּ. אָמְרוּ: מִי יֵלֵךְ? אָמַר לָהֶם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֲנִי אֵלֵךְ.

הָלַךְ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְתַלְמִידָיו. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ לְפֶתַח בֵּיתָהּ, חָלַץ תְּפִילָיו בְּרִחוּק אַרְבַּע אַמּוֹת, וְנִכְנַס וְנָעַל הַדֶּלֶת בִּפְנֵיהֶן. אַחַר שֶׁיָּצָא, יָרַד וְטָבַל וְשָׁנָה לְתַלְמִידָיו.

וְאָמַר לָהֶן: בְּשָׁעָה שֶׁחָלַצְתִּי תְּפִילִּין, בַּמֶּה חֲשַׁדְתוּנִי? אָמְרוּ: כְּסָבוּר רַבִּי, לֹא יִכָּנְסוּ דִּבְרֵי קְדוּשָּׁה בְּמָקוֹם טוּמְאָה.

בְּשָׁעָה שֶׁנִּעַלְתִּי, בַּמֶּה חֲשַׁדְתוּנִי? אָמְרוּ: שֶׁמָּא דָּבָר מַלְכוּת יֵשׁ בֵּינוֹ לְבֵינָהּ.

בְּשָׁעָה שֶׁיָּרַדְתִּי וְטָבַלְתִּי בַּמֶּה חֲשַׁדְתוּנִי, אָמְרוּ: שֶׁמָּא נִיתְּזָה צִינּוֹרָא מִפִּיהָ עַל בְּגָדָיו שֶׁל רַבִּי. אָמַר לָהֶם: הָעֲבוֹדָה! כָּךְ הָיָה. וְאַתֶּם, כְּשֵׁם שֶׁדַּנְתֻּנִי לִזְכוּת, הַמָּקוֹם יָדִין אֶתְכֶם לִזְכוּת.

מְפַגְּנִין תְּרוּמָה טְהוֹרָה וְכוּ'. פְּשִׁיטָא! לָא צְרִיכָא, דְּמַנְּחָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל. מַהוּ דְּתֵימָא: כֵּיוָן דְּלָא חַזְיָא לֵיהּ — אָסוּר, קָא מַשְׁמַע לַן כֵּיוָן דְּחַזְיָא לְכֹהֵן — שַׁפִּיר דָּמֵי.

וּדְמַאי וְכוּ׳. דְּמַאי, הָא לָא חָזֵי לֵיהּ! כֵּיוָן דְּאִי בָּעֵי מַפְקַר לֵיהּ לְנִכְסֵיהּ וְהָוֵה עָנִי, וְחָזֵי לֵיהּ, הַשְׁתָּא נָמֵי חָזֵי לֵיהּ. דִּתְנַן: מַאֲכִילִין אֶת הָעֲנִיִּים דְּמַאי וְאֶת הָאַכְסַנְיָא דְּמַאי. וְאָמַר רַב הוּנָא: תָּנָא, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין מַאֲכִילִין אֶת הָעֲנִיִּים דְּמַאי וְאֶת הָאַכְסַנְיָא דְּמַאי. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מַאֲכִילִין אֶת הָעֲנִיִּים דְּמַאי וְאֶת הָאַכְסַנְיָא דְּמַאי.

וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּיטְּלָה תְּרוּמָתוֹ וְכוּ׳. פְּשִׁיטָא! לָא צְרִיכָא שֶׁהִקְדִּימוֹ בְּשִׁבּוֹלִים, וְנִטְּלָה הֵימֶנּוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר, וְלֹא נִטְּלָה הֵימֶנּוּ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה.

וְכִי הָא דְּאָמַר רַבִּי אֶבְהוּ אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁהִקְדִּימוֹ בְּשִׁבּוֹלִין — פָּטוּר מִתְּרוּמָה גְּדוֹלָה, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַהֲרֹמוֹתֶם מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת ה׳ מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר״. מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר אָמַרְתִּי לְךָ, וְלֹא תְּרוּמָה גְּדוֹלָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר.

אָמַר לֵיהּ רַב פָּפָּא לְאַבָּיֵי: אִי הָכִי, אֲפִילּוּ הִקְדִּימוֹ בִּכְרִי נָמֵי לִיפְטַר! אָמַר לֵיהּ: עָלֶיךָ אָמַר קְרָא: ״מִכֹּל מַתְּנוֹתֵיכֶם תָּרִימוּ וְגוֹ׳״.

וּמָה רְאִיתָ? הַאי אִיבְּדַן, וְהַאי לָא אִיבְּדַן.

וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְכוּ׳. פְּשִׁיטָא! לָא צְרִיכָא שֶׁנָּתַן אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא נָתַן אֶת הַחוֹמֶשׁ. הָא קָא מַשְׁמַע לַן דְּאֵין חוֹמֶשׁ מְעַכֵּב.

וְהַתּוֹרְמוֹס הַיָּבֵשׁ כּוּ׳. דַּוְוקָא יָבֵשׁ, אֲבָל לַח — לָא. מַאי טַעְמָא? כֵּיוָן דְּמָרִיר לָא אָכְלָה.

דף קכח.

אֲבָל לֹא אֶת הַטָּבֶל וְכוּ׳. פְּשִׁיטָא! לָא צְרִיכָא בְּטָבֶל טָבוּל מִדְּרַבָּנָן, שֶׁזֵּרְעוֹ בְּעָצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב.

וְלֹא מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וְכוּ׳. פְּשִׁיטָא! לָא צְרִיכָא, שֶׁהִקְדִּימוֹ בִּכְרִי, שֶׁנָּטַל מִמֶּנּוּ מַעֲשֵׂר וְלֹא נִטְּלָה מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה. מַהוּ דְּתֵימָא כְּדַאֲמַר לֵיהּ רַב פָּפָּא לְאַבָּיֵי, קָא מַשְׁמַע לַן כִּדְשַׁנִּי לֵיהּ אַבָּיֵי.

וְלֹא אֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְכוּ׳. פְּשִׁיטָא! לָא צְרִיכָא דְּנִפְדּוּ וְלֹא נִפְדּוּ כְּהִלְכָתָן. מַעֲשֵׂר — שֶׁפְּדָאוֹ עַל גַּבֵּי אֲסִימוֹן, דְּרַחֲמָנָא אָמַר ״וְצָרַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדֶךָ״, דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ צוּרָה. הֶקְדֵּשׁ — שֶׁחִילְּלוֹ עַל גַּבֵּי קַרְקַע, דְּרַחֲמָנָא אָמַר ״וְנָתַן הַכֶּסֶף וְקָם לוֹ״.

וְלֹא אֶת הַלּוּף. תָּנוּ רַבָּנָן: מְטַלְטְלִין אֶת הֶחָצָב מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכָל לִצְבָיִים, וְאֶת הַחַרְדָּל מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכָל לְיוֹנִים. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף מְטַלְטְלִין שִׁבְרֵי זְכוּכִית מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכָל לְנַעֲמִיּוֹת.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי נָתָן: אֶלָּא מֵעַתָּה חֲבִילֵי זְמוֹרוֹת יְטַלְטְלוּ מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכָל לְפִילִין! וְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: נַעֲמִיּוֹת — שְׁכִיחִי, פִּילִין — לָא שְׁכִיחִי.

אָמַר אַמֵּימָר: וְהוּא דְּאִית לֵיהּ נַעֲמִיּוֹת. אָמַר רַב אָשֵׁי לְאַמֵּימָר: אֶלָּא דְּקָאָמַר לֵיהּ רַבִּי נָתָן לְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל חֲבִילֵי זְמוֹרוֹת יְטַלְטֵל מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכָל לְפִילִין, אִי אִית לֵיהּ פִּילִין — אַמַּאי לָא? אֶלָּא רָאוּי, הָכָא נָמֵי רָאוּי.

אָמַר אַבָּיֵי: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל וְרַבִּי עֲקִיבָא כּוּלְּהוּ סְבִירָא לְהוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם.

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל — הָא דַּאֲמַרַן.

רַבִּי שִׁמְעוֹן — דְּתַנְיָא: בְּנֵי מְלָכִים סָכִין עַל גַּבֵּי מַכּוֹתֵיהֶן שֶׁמֶן וְוֶרֶד, שֶׁכֵּן דַּרְכָּן שֶׁל בְּנֵי מְלָכִים לָסוּךְ בַּחוֹל. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם.

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וְרַבִּי עֲקִיבָא — דְּתַנְיָא: הֲרֵי שֶׁהָיוּ נוֹשְׁין בּוֹ אֶלֶף מָנֶה וְלָבוּשׁ אִיצְטְלָא בַּת מֵאָה מָנֶה — מַפְשִׁיטִין אוֹתוֹ, וּמַלְבִּישִׁין אוֹתוֹ אִיצְטְלָא הֲרָאוּיָה לוֹ. תָּנָא מְשׁוּם רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וּמְשׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: כָּל יִשְׂרָאֵל רְאוּיִין לְאוֹתָהּ אִיצְטְלָא.

חֲבִילֵי קַשׁ וַחֲבִילֵי כּוּ׳. תָּנוּ רַבָּנָן: חֲבִילֵי קַשׁ וַחֲבִילֵי עֲצִים וַחֲבִילֵי זְרָדִים, אִם הִתְקִינָן לְמַאֲכַל בְּהֵמָה — מְטַלְטְלִין אוֹתָן, וְאִם לָאו — אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: חֲבִילִין הַנִּיטָּלִין בְּיָד אַחַת — מוּתָּר לְטַלְטְלָן, בִּשְׁתֵּי יָדִים — אָסוּר לְטַלְטְלָן.

חֲבִילֵי סִיאָה אֲזוֹב וְקוֹרְנִית, הִכְנִיסָן לְעֵצִים — אֵין מִסְתַּפֵּק מֵהֶן בְּשַׁבָּת, לְמַאֲכַל בְּהֵמָה — מִסְתַּפֵּק מֵהֶן בְּשַׁבָּת.

וְקוֹטֵם בַּיָּד וְאוֹכֵל, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִקְטוֹם בִּכְלִי. וּמוֹלֵל וְאוֹכֵל, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִמְלוֹל בִּכְלִי הַרְבֵּה, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מוֹלֵל בָּרָאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו וְאוֹכֵל, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִמְלוֹל בְּיָדוֹ הַרְבֵּה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בַּחוֹל.

וְכֵן בְּאַמִּיתָא וְכֵן בְּפִיגָם וְכֵן בִּשְׁאָר מִינֵי תַּבְלִין. מַאי אַמִּיתָא? "נִינְיָא". סִיאָה? אָמַר רַב יְהוּדָה: (סִיאָה) "צַתְרֵי". אֲזוֹב — "אַבְרָתָא". קוֹרְנִית — "קוֹרְנִיתָא" שְׁמָהּ.

וְהָא הָהוּא דַּאֲמַר לְהוּ: מַאן בָּעֵי קוֹרְנִיתָא? וְאִישְׁתִּכַּח חִשֵּׁי! אֶלָּא: סִיאָה צַתְרֵי, אֲזוֹב אַבְרָתָא, קוֹרְנִיתָא חָשֵׁי.

אִיתְמַר: בָּשָׂר מָלִיחַ מוּתָּר לְטַלְטְלוֹ בְּשַׁבָּת. בָּשָׂר תָּפֵל, רַב הוּנָא אָמַר: מוּתָּר לְטַלְטְלוֹ, רַב חִסְדָּא אָמַר: אָסוּר לְטַלְטְלוֹ.

רַב הוּנָא אָמַר מוּתָּר לְטַלְטְלוֹ? וְהָא רַב הוּנָא תַּלְמִיד דְּרַב הֲוָה, וְרַב כְּרַבִּי יְהוּדָה סְבִירָא לֵיהּ דְּאִית לֵיהּ מוּקְצֶה?!

בְּמוּקְצֶה לְאֲכִילָה — סָבַר לַהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה, בְּמוּקְצֶה לְטַלְטֵל — סָבַר לַהּ כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן.

רַב חִסְדָּא אָמַר אָסוּר לְטַלְטְלוֹ. וְהָא רַב יִצְחָק בַּר אַמֵּי אִיקְּלַע לְבֵי רַב חִסְדָּא, וַחֲזָא דְּהוּא בַּר אֱוִוזָא דַּהֲווֹ קָא מְטַלְטְלוּ לֵיהּ מִשְּׁמְשָׁא לְטוּלָא, וְאָמַר רַב חִסְדָּא: חֶסְרוֹן כִּיס קָא חָזֵינַן הָכָא! שָׁאנֵי בַּר אֱוִוזָא, דַּחֲזֵי לְאוּמְצָא.

תָּנוּ רַבָּנַן: דָּג מָלִיחַ — מוּתָּר לְטַלְטְלוֹ, דָּג תָּפֵל — אָסוּר לְטַלְטְלוֹ. בָּשָׂר, בֵּין תָּפֵל וּבֵין מָלִיחַ — מוּתָּר לְטַלְטְלוֹ, וּסְתָמָא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן.

תָּנוּ רַבָּנַן: מְטַלְטְלִין אֶת הָעֲצָמוֹת מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכָל לְכָלָבִים.

דף קכח:

בָּשָׂר תָּפוּחַ — מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכָל לְחַיָּה, מַיִם מְגוּלִּין — מִפְּנֵי שֶׁהֵן רְאוּיִין לְחָתוּל. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל עַצְמָן אָסוּר לְשַׁהוֹתָן מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה.

מַתְנִי' כּוֹפִין אֶת הַסַּל לִפְנֵי הָאֶפְרוֹחִים כְּדֵי שֶׁיַּעֲלוּ וְיֵרְדוּ. תַּרְנְגוֹלֶת שֶׁבָּרְחָה — דּוֹחִין אוֹתָהּ עַד שֶׁתִּכָּנֵס.

מְדַדִּין עֲגָלִין וּסְיָיחִין. אִשָּׁה מְדַדָּה אֶת בְּנָהּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֵימָתַי — בִּזְמַן שֶׁהוּא נוֹטֶל אַחַת וּמַנִּיחַ אַחַת, אֲבָל אִם הָיָה גּוֹרֵר — אָסוּר.

גְּמָ' אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: בְּהֵמָה שֶׁנָּפְלָה לְאַמַּת הַמַּיִם — מֵבִיא כָּרִים וּכְסָתוֹת וּמַנִּיחַ תַּחְתֶּיהָ, וְאִם עָלְתָה — עָלְתָה.

מֵיתִיבִי: בְּהֵמָה שֶׁנָּפְלָה לְאַמַּת הַמַּיִם — עוֹשֶׂה לָהּ פַּרְנָסָה בִּמְקוֹמָהּ בְּשַׁבִּיל שֶׁלֹּא תָּמוּת. פַּרְנָסָה — אִין, כָּרִים וּכְסָתוֹת — לָא!

לָא קַשְׁיָא, הָא — דְּאֶפְשָׁר בְּפַרְנָסָה, הָא — דְּאִי אֶפְשָׁר בְּפַרְנָסָה. אֶפְשָׁר בְּפַרְנָסָה — אִין, וְאִי לָא — מֵבִיא כָּרִים וּכְסָתוֹת וּמַנִּיחַ תַּחְתֶּיהָ.

וְהָא קָא מְבַטֵּל כְּלִי מֵהֵיכָנוֹ! סָבַר מְבַטֵּל כְּלִי מֵהֵיכָנוֹ דְּרַבָּנַן, צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים דְּאוֹרָיְיתָא, וְאָתֵי דְּאוֹרָיְיתָא וְדָחֵי דְּרַבָּנַן.

תַּרְנְגוֹלֶת שֶׁבָּרְחָה וְכוּ'. דּוֹחִין — אִין, מְדַדִּין — לָא. תְּנֵינָא לְהָא, דְּתָנוּ רַבָּנַן: מְדַדִּין בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף בֶּחָצֵר, אֲבָל לֹא אֶת הַתַּרְנְגוֹלֶת.

תַּרְנְגוֹלֶת מַאי טַעְמָא לָא? אָמַר אַבָּיֵי: מִשּׁוּם דְּמַקְפְּיָא נַפְשָׁהּ.

תָּנֵי חֲדָא: מְדַדִּין בְּהֵמָה וְחַיָּה וְעוֹף בֶּחָצֵר אֲבָל לֹא בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְהָאִשָּׁה מְדַדָּה אֶת בְּנָהּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בֶּחָצֵר. וְתַנְיָא אִידַּךְ: אֵין עוֹקְרִין בְּהֵמָה וְחַיָּה וָעוֹף בֶּחָצֵר, אֲבָל דּוֹחִין בָּהֶן שֶׁיִּכָּנְסוּ.

הָא גּוּפָא קַשְׁיָא: אָמְרַתְּ אֵין עוֹקְרִין, אֲבָל דְּדוֹיֵי — מְדַדִּינַן, הֲדַר אָמְרַתְּ: דּוֹחִין אִין, מְדַדִּין — לָא! אָמַר אַבָּיֵי: סֵיפָא אָתְאָן לְתַרְנְגוֹלֶת.

אָמַר אַבָּיֵי: הַאי מַאן דְּשָׁחֵיט תַּרְנְגוֹלְתָּא — לְכָבְשִׁינְהוּ לְכַרְעֵיהּ בְּאַרְעָא, אִי נָמֵי נֵידֵל לְהוּ מֵידֵל, דְּדִילְמָא מַנַּח לְהוּ לְטוּפְרֵיהּ בְּאַרְעָא, וְעָקַר לְהוּ לְסִימָנִים.

מַתְנִי' אֵין מְיַלְּדִין אֶת הַבְּהֵמָה בְּיוֹם טוֹב, אֲבָל מְסַעֲדִין. וּמְיַלְּדִין אֶת הָאִשָּׁה בְּשַׁבָּת, וְקוֹרִין לָהּ חֲכָמָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וּמְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת, וְקוֹשְׁרִין אֶת הַטִּיבּוּר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף חוֹתְכִין. וְכָל צָרְכֵי מִילָה עוֹשִׂין בְּשַׁבָּת.

גְּמָ' כֵּיצַד מְסַעֲדִין? רַב יְהוּדָה אָמַר: אוֹחֵז אֶת הַוָּלָד שֶׁלֹּא יִפּוֹל לָאָרֶץ, רַב נַחְמָן אָמַר: דּוֹחֵק בַּבָּשָׂר כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא הַוָּלָד.

תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַב יְהוּדָה: כֵּיצַד מְסַעֲדִין? אוֹחֲזִין אֶת הַוָּלָד שֶׁלֹּא יִפּוֹל לָאָרֶץ, וְנוֹפֵחַ לוֹ בְּחוֹטְמוֹ, וְנוֹתֵן לוֹ דַּד לְתוֹךְ פִּיו כְּדֵי שֶׁיִּינַק.

אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: מְרַחֲמִין הָיִינוּ עַל בְּהֵמָה טְהוֹרָה בְּיוֹם טוֹב. הֵיכִי עָבֵיד? אָמַר אַבָּיֵי: מֵבִיא בּוּל שֶׁל מֶלַח וּמַנִּיחַ לָהּ בְּתוֹךְ הָרֶחֶם, כְּדֵי שֶׁתִּזְכּוֹר צַעֲרָהּ וּתְרַחֵם עָלָיו. וּמְזַלְּפִין מֵי שִׁלְיָא עַל גַּבֵּי וָלָד, כְּדֵי שֶׁתִּרְתַּח רֵיחוֹ וּתְרַחֵם עָלָיו. וְדָוְקָא טְהוֹרָה, אֲבָל טְמֵאָה — לָא.

מַאי טַעְמָא? טְמֵאָה לָא מְרַחֲקָא וְלָדָא, וְאִי מְרַחֲקָא וְלָדָא — לָא מְקָרְבָא.

מְיַלְּדִין אֶת הָאִשָּׁה וְכוּ'. מִכְּדֵי תְּנָא לֵיהּ: מְיַלְּדִין אֶת הָאִשָּׁה וְקוֹרִין לָהּ חֲכָמָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, "וּמְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת" לְאֵתוֹיֵי מַאי?

לְאֵתוֹיֵי הָא דְּתָנוּ רַבָּנָן: אִם הָיְתָה צְרִיכָה לְנֵר — חֲבֶירְתָהּ מַדְלֶקֶת לָהּ אֶת הַנֵּר. וְאִם הָיְתָה צְרִיכָה לְשֶׁמֶן — חֲבֶירְתָהּ מְבִיאָה לָהּ שֶׁמֶן בַּיָּד, וְאִם אֵינוֹ סֹפֵק בַּיָּד — מְבִיאָה בִּשְׁעָרָהּ, וְאִם אֵינוֹ סֹפֵק בִּשְׁעָרָהּ — מְבִיאָה לָהּ בִּכְלִי.

אָמַר מָר: אִם הָיְתָה צְרִיכָה לְנֵר — חֲבֶירְתָהּ מַדְלֶקֶת לָהּ אֶת הַנֵּר. פְּשִׁיטָא! לָא צְרִיכָא בְּסוּמָא, מַהוּ דְּתֵימָא: כֵּיוָן דְּלָא חַזְיָא — אֲסִירָ, קָא מַשְׁמַע לַן אִיתּוֹבֵי מִיתְבָא דַּעְתֵּהּ, סָבְרָא: אִי אִיכָּא מִידֵּי — חַזְיָא חֲבִירְתַּאי וְעָבְדָה לִי.

אִם הָיְתָה צְרִיכָה לְשֶׁמֶן וְכוּ'. תִּיפּוֹק לֵיהּ מִשּׁוּם סְחִיטָה!

רַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּאָמְרִי תַּרְוַויְיהוּ: אֵין סְחִיטָה בְּשֵׁיעָר. רַב אָשֵׁי אָמַר: אֲפִילּוּ תֵּימָא יֵשׁ סְחִיטָה בְּשֵׁיעָר, מְבִיאָה לָהּ בְּכִלְי דֶּרֶךְ שְׁעָרָהּ, דְּכַמָּה דְּאֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹיֵי — מְשַׁנְּנִין.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: חַיָּה כָּל זְמַן שֶׁהַקֶּבֶר פָּתוּחַ, בֵּין אָמְרָה "צְרִיכָה אֲנִי", בֵּין לֹא אָמְרָה "צְרִיכָה אֲנִי" — מְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת.

נִסְתַּם הַקֶּבֶר, בֵּין אָמְרָה

דף קכט.

"צְרִיכָה אֲנִי", בֵּין לֹא אָמְרָה "צְרִיכָה אֲנִי" — אֵין מְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת.
רַב אָשֵׁי מַתְנֵי הָכִי. מָר זוּטְרָא מַתְנֵי הָכִי: אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: חַיָּה כָּל זְמַן שֶׁהַקֶּבֶר פָּתוּחַ, בֵּין אָמְרָה "צְרִיכָה אֲנִי", וּבֵין אָמְרָה "אֵין צְרִיכָה אֲנִי" — מְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת. נִסְתַּם הַקֶּבֶר, אָמְרָה "צְרִיכָה אֲנִי" — מְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת. לֹא אָמְרָה "צְרִיכָה אֲנִי" — אֵין מְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת.
אָמַר לֵיהּ רָבִינָא לְמָרִימָר: מָר זוּטְרָא מַתְנֵי לְקוּלָּא, וְרַב אָשֵׁי מַתְנֵי לְחוּמְרָא, הִלְכְתָא כְּמַאן? אָמַר לֵיהּ: הֲלָכָה כְּמָר זוּטְרָא, סָפֵק נְפָשׁוֹת לְהָקֵל.
מֵאֵימָתַי פְּתִיחַת הַקֶּבֶר? אָמַר אַבָּיֵי: מִשָּׁעָה שֶׁתִּשְׁתַּשֵּׁב עַל הַמִּשְׁבֶּר. רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: מִשָּׁעָה שֶׁהַדָּם שׁוֹתֵת וְיוֹרֵד, וְאָמְרִי לַהּ מִשָּׁעָה שֶׁחַבְרוֹתֶיהָ נוֹשְׁאוֹת אוֹתָהּ בַּאֲגַפֶּיהָ.
עַד מָתַי פְּתִיחַת הַקֶּבֶר? אָמַר אַבָּיֵי: שְׁלֹשָׁה יָמִים. רָבָא אָמַר מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב יְהוּדָה: שִׁבְעָה, וְאָמְרִי לַהּ: שְׁלֹשִׁים.
אָמְרִי נְהַרְדְּעֵי: חַיָּה שְׁלֹשָׁה שִׁבְעָה וּשְׁלֹשִׁים. שְׁלֹשָׁה, בֵּין אָמְרָה "צְרִיכָה אֲנִי", וּבֵין אָמְרָה "לֹא צְרִיכָה אֲנִי" — מְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת. שִׁבְעָה, אָמְרָה "צְרִיכָה אֲנִי" — מְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת, אָמְרָה "לֹא צְרִיכָה אֲנִי" — אֵין מְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת. שְׁלֹשִׁים, אֲפִילּוּ אָמְרָה "צְרִיכָה אֲנִי" — אֵין מְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת, אֶבָל עוֹשִׂין עַל יְדֵי אַרְמַאי.
כִּדְרַב עוּלָּא בְּרֵיהּ דְּרַב עִילַּאי, דְּאָמַר: כָּל צָרְכֵי חוֹלֶה נַעֲשִׂין עַל יְדֵי אַרְמַאי בְּשַׁבָּת, וְכִדְרַב הַמְנוּנָא, דְּאָמַר רַב הַמְנוּנָא: דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה — אוֹמֵר לְגוֹי וְעוֹשֶׂה.
אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: לְחַיָּה שְׁלֹשִׁים יוֹם. לְמַאי הִלְכְתָא? אָמְרִי נְהַרְדְּעֵי: לְטָבִילָה.
אָמַר רָבָא: לָא אָמְרַן אֶלָּא שֶׁאֵין בַּעְלָהּ עִמָּהּ, אֲבָל בַּעְלָהּ עִמָּהּ — בַּעְלָהּ מְחַמְּמָהּ. כִּי הָא דְּבָרְתֵיהּ דְּרַב חִסְדָּא טְבֵלָה בְּנוֹ תְּלָתִין יוֹמִין שֶׁלֹּא בִּפְנֵי בַּעְלָהּ וְאִצְטְנִיאַת, וְאַמְטְיוּהָא לְעַרְסַהּ בְּתַרְיֵהּ דְּרָבָא לְפוּמְבְּדִיתָא.
אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: עוֹשִׂין מְדוּרָה לְחַיָּה בְּשַׁבָּת בֵּימוֹת הַגְּשָׁמִים. סְבוּר מִינָּהּ לְחַיָּה — אִין, לַחוֹלֶה — לָא, בֵּימוֹת הַגְּשָׁמִים — אִין, בִּימוֹת הַחַמָּה — לָא. וְלָא הִיא, לָא שָׁנְא חַיָּה וְלָא שָׁנְא חוֹלֶה, לָא שָׁנְא בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים וְלָא שָׁנְא בִּימוֹת הַחַמָּה. מִדְּאִתְּמַר, אָמַר רַב חִיָּיא בַּר אָבִין אָמַר שְׁמוּאֵל: הִקִּיז דָּם וְנִצְטַנֵּן — עוֹשִׂין לוֹ מְדוּרָה אֲפִילּוּ בְּתִקּוּפַת תַּמּוּז.
שְׁמוּאֵל צַלַּחוּ לֵיהּ תַּכְתָּקָא דְּשָׁאנָא, רַב יְהוּדָה צַלַּחוּ לֵיהּ פְּתוּרָא דְּיוֹנָה, לְרָבָה צַלַּחוּ לֵיהּ שַׂרְשִׁיפָא.
וַאֲמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַבָּה: וְהָא קָעָבַר מָר מִשּׁוּם "בַּל תַּשְׁחִית"! אָמַר לֵיהּ: "בַּל תַּשְׁחִית" דְּגוּפַאי עָדִיף לִי.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: לְעוֹלָם יִמְכּוֹר אָדָם קוֹרוֹת בֵּיתוֹ וְיִקַּח מִנְעָלִים לְרַגְלָיו. הִקִּיז דָּם וְאֵין לוֹ מַה יֹּאכַל — יִמְכּוֹר מִנְעָלִים שֶׁבְּרַגְלָיו וְיִסְפֹּק מֵהֶן צָרְכֵי סְעוּדָה.

מַאי צָרְכֵי סְעוּדָה? רַב אָמַר: בָּשָׂר, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: יַיִן. רַב אָמַר: בָּשָׂר — נַפְשָׁא חֲלַף נַפְשָׁא. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: יַיִן — סוּמָקָא חֲלַף סוּמָקָא.

(סִימָן "שֶׁנִּמְסַר").

שְׁמוּאֵל בְּיוֹמָא דַּעֲבַד מִילְתָא, עָבְדִי לֵיהּ תַּבְשִׁילָא דְּטָחֲלֵי. רַבִּי יוֹחָנָן שָׁתֵי עַד דְּנָפֵיק תִּיהְיָא מֵאוּנֵיהּ. וְרַב נַחְמָן שָׁתֵי עַד דְּקָפֵי טָחֲלֵיהּ. רַב יוֹסֵף שָׁתֵי עַד דְּנָפֵיק מֵרִיבְדָּא דְּכוּסִילְתָּא. רָבָא מְהַדַּר אַחַמְרָא בַּר תְּלָתָא טַרְפֵּי.

אָמַר לְהוּ רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק לְרַבָּנַן: בְּמָטוּתָא מִינַּיְיכוּ, בְּיוֹמָא דְּהַקָּזָה אֱמַרוּ לְבֵיתַיְיכוּ: נַחְמָן אִקְלַע לְגַבַּן.

וְכוּלְּהוּ אִעֲרוֹמֵי אֲסִירִי, בַּר מֵהַאי עָרְמָה דִּשְׁרֵי: מַאן דְּעָבֵיד מִילְתָא וְלָא אֶפְשָׁר לֵיהּ, לִישְׁקוֹל זוּזָא מָכָא וְלֵיזִיל לְשַׁב חַנָּואתָא, עַד דְּטָעֲיִם שִׁיעוּר רְבִיעָתָא. וְאִי לָא — לֵיכוֹל שַׁב תַּמְרֵי אוּכָּמָתָא, וְלֵישׁוּף מִישְׁחָא בְּצִידְעֵיהּ, וְנִיגְּנֵי בְּשִׁמְשָׁא.

אַבָּלֵט אַשְׁכְּחֵיהּ לִשְׁמוּאֵל דְּגָנֵי בְּשִׁמְשָׁא. אֲמַר לֵיהּ: חַכִּימָא דִּיהוּדָאֵי, בִּישָׁא מִי הָוֵי טָבָא?! אֲמַר לֵיהּ: יוֹמָא דְּהַקָּזָה הוּא.

וְלָא הִיא, אֶלָּא אִיכָּא יוֹמָא דְּמַעֲלֵי בֵּהּ שִׁמְשָׁא בְּכוּלַּהּ שַׁתָּא — יוֹמָא דְּנָפְלָה בֵּיהּ תְּקוּפַת תַּמּוּז. וְסָבַר: לָא אֵיגַּלֵּי לֵיהּ.

(הֵיקֵל בְּרוּחַ טַעְמָא שָׁהָה — סִימָן) רַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: כָּל הַמַּקִּיל בְּסָעוּדַת הַקָּזַת דָּם — מְקִילִין לוֹ מִזּוֹנוֹתָיו מִן הַשָּׁמַיִם, וְאוֹמְרִים: הוּא עַל חַיָּיו לֹא חָס, אֲנִי אָחוּס עָלָיו?!

רַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: הַאי מַאן דְּעָבֵיד מִילְתָא — לָא לִיתֵּיב הֵיכָא דִּכְרִיךְ זִיקָא, דִּילְמָא שָׁפֵי לֵיהּ אוּמָנָא וּמוֹקֵים לֵיהּ אַרְבֵּיעֲתָא, וְאָתֵי זִיקָא וְשָׁאֵיף מִינֵּיהּ, וְאָתֵי לִידֵי סַכָּנָה.

שְׁמוּאֵל הֲוָה רָגִיל דְּעָבֵיד מִילְתָא בְּבֵיתָא דְּשַׁב לִבְנֵי וְאַרְחָא. יוֹמָא חָדָא עָבַד, וְאַרְגִּישׁ בְּנַפְשֵׁיהּ. בְּדַק וַחֲסַר חַד אַרְחָא.

רַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: הַאי מַאן דְּעָבֵיד מִילְתָא — לִיטְעוֹם מִידֵּי וַהֲדַר לִיפּוֹק. דְּאִי לָא טָעֲיִם מִידֵּי, אִי פָּגַע בְּשָׁכְבָא — יְרִקִי אַפֵּיהּ. אִי פָּגַע בְּמַאן דְּקָטֵל נַפְשָׁא — מָיֵת. אִי פָּגַע

דף קכט:

בְּדָבָר אַחֵר — קָשֶׁה לְדָבָר אַחֵר.

רַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: הַאי מַאן דְּעָבֵיד מִילְתָא — לִישְׁהֵי פּוּרְתָּא וַהֲדַר לֵיקוּם — דְּאָמַר מָר: חֲמִשָּׁה דְּבָרִים קְרוֹבִין לְמִיתָה יוֹתֵר מִן הַחַיִּים, וְאֵלּוּ הֵן: אָכַל וְעָמַד, שָׁתָה וְעָמַד, יָשַׁן וְעָמַד, הִקִּיז דָּם וְעָמַד, שִׁימֵּשׁ מִטָּתוֹ וְעָמַד.

אָמַר שְׁמוּאֵל: פּוּרְסָא דְּדָמָא — כָּל תְּלָתִין יוֹמִין. וּבֵין הַפְּרָקִים — יְמַעֵט, וּבֵין הַפְּרָקִים יַחְזוֹר וִימַעֵט.

וְאָמַר שְׁמוּאֵל: פּוּרְסָא דְּדָמָא — חַד בְּשַׁבְּתָא, אַרְבָּעָה, וּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא, אֲבָל שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי — לָא. דְּאָמַר מָר: מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ זְכוּת אָבוֹת יַקִּיז דָּם בְּשֵׁנִי וּבַחֲמִישִׁי, שֶׁבִּית דִּין שֶׁל מַעְלָה וְשֶׁל מַטָּה שָׁוִין כְּאֶחָד.

בִּתְלָתָא בְּשַׁבְּתָא מַאי טַעְמָא לָא? מִשּׁוּם דְּקָיְימָא לֵיהּ מַאְדִּים בְּזָוִוי. מַעֲלֵי שַׁבְּתָא נָמֵי קָיְימָא בְּזָוִוי! כֵּיוָן דְּדָשׁוּ בֵּיהּ רַבִּים — "שׁוֹמֵר פְּתָאִים ה'".

אָמַר שְׁמוּאֵל: אַרְבַּע דְּהוּא אַרְבַּע, אַרְבַּע דְּהוּא אַרְבֵּיסַר, אַרְבַּע דְּהוּא עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה, אַרְבַּע דְּלֵיכָּא אַרְבַּע בָּתְרֵיהּ — סַכָּנְתָא.

רֹאשׁ חוֹדֶשׁ וְשֵׁנִי לוֹ — חוּלְשָׁא. שְׁלִישִׁי לוֹ — סַכָּנָה. מַעֲלֵי יוֹמָא טָבָא — חוּלְשָׁא. מַעֲלֵי יוֹמָא דַּעֲצַרְתָּא — סַכָּנְתָא. וּגְזַרוּ רַבָּנַן אַכּוּלְהוּ מַעֲלֵי יוֹמָא טָבָא מִשּׁוּם יוֹמָא (טָבָא) דַּעֲצַרְתָּא, דְּנָפֵיק בֵּיהּ זִיקָא וּשְׁמֵיהּ "טָבוּחַ", דְּאִי לָא קַבְּלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה — הֲוָה טָבַח לְהוּ לְבִשְׂרַיְיהוּ וְלִדְמַיְיהוּ.

אָמַר שְׁמוּאֵל: אָכַל חִטָּה וְהִקִּיז דָּם — לֹא הִקִּיז אֶלָּא לְאוֹתָהּ חִטָּה. וְהָנֵי מִילֵּי לִרְפוּאָה, אֲבָל אַקּוֹלֵי — מֵיקֵיל.

הַמַּקִּיז דָּם, שְׁתִיָּיה — לְאַלְתַּר. אֲכִילָה — עַד חֲצִי מִיל.

אִיבַּעְיָא לְהוּ: שְׁתִיָּיה לְאַלְתַּר מְעַלֵּי, אֲבָל בָּתַר הָכִי קָשֵׁי, אוֹ דִילְמָא לָא קָשֵׁי וְלָא מְעַלֵּי? תֵּיקוּ.

אִיבַּעְיָא לְהוּ: אֲכִילָה עַד חֲצִי מִיל הוּא דְּקָמְעַלֵּי, הָא בָּתַר הָכִי וּמִקַּמֵּי הָכִי — קָשֵׁי, אוֹ דִילְמָא לָא קָשֵׁי וְלָא מְעַלֵּי? תֵּיקוּ.

מַכְרִיז רַב: מֵאָה קַרֵי בְּזוּזָא, מֵאָה רֵישֵׁי בְּזוּזָא, מֵאָה שְׁפָמֵי וְלָא כְלוּם. אָמַר רַב יוֹסֵף: כִּי הֲוֵינַן בֵּי רַב הוּנָא, יוֹמָא דְּמַפְּגְרִי בֵּיהּ רַבָּנַן, אָמְרִי: הָאִידָּנָא יוֹמָא דִּשְׁפָמֵי הוּא, וְלָא יָדְעִנָא מַאי קָאָמְרִי.

וְקוֹשְׁרִין הַטָּבּוּר. תָּנוּ רַבָּנַן: קוֹשְׁרִין הַטַּבּוּר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף חוֹתְכִין. וְטוֹמְנִין הַשִּׁלְיָא כְּדֵי שֶׁיֵּחַם הַוָּלָד. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: בְּנוֹת מְלָכִים — טוֹמְנוֹת בְּסִפְלִים שֶׁל שֶׁמֶן, בְּנוֹת עֲשִׁירִים — בְּסִפּוּגִים שֶׁל צֶמֶר, בְּנוֹת עֲנִיִּים בְּמוֹכִין.

אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ אָמַר רַב: הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי.

וְאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ אָמַר רַב: מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי יוֹסֵי בְּטַבּוּר שֶׁל שְׁנֵי תִּינוֹקוֹת, שֶׁחוֹתְכִין. מַאי טַעְמָא? דִּמְנַתְּחִי אַהֲדָדֵי.
וְאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ אָמַר רַב: כָּל הָאָמוּר בְּפָרָשַׁת תּוֹכָחָה עוֹשִׂין לְחַיָּה בְּשַׁבָּת. שֶׁנֶּאֱמַר: "וּמוֹלְדוֹתַיִךְ בְּיוֹם הוּלֶּדֶת אוֹתָךְ לֹא כָרַת שָׁרֵךְ וּבְמַיִם לֹא רֻחַצְתְּ לְמִשְׁעִי וְהָמְלֵחַ לֹא הֻמְלַחַתְּ וְהָחְתֵּל לֹא חֻתָּלְתְּ".
"וּמוֹלְדוֹתַיִךְ בְּיוֹם הוּלֶּדֶת" — מִכָּאן שֶׁמְּיַלְּדִים אֶת הַוָּלָד בְּשַׁבָּת. "לֹא כָרַת שָׁרֵךְ" — מִכָּאן שֶׁחוֹתְכִין הַטַּבּוּר בְּשַׁבָּת. "וּבְמַיִם לֹא רֻחַצְתְּ לְמִשְׁעִי" — מִכָּאן שֶׁרוֹחֲצִין הַוָּלָד בְּשַׁבָּת. "וְהָמְלֵחַ לֹא הֻמְלַחַתְּ" — מִכָּאן שֶׁמּוֹלְחִין הַוָּלָד בְּשַׁבָּת. "וְהָחְתֵּל לֹא חֻתָּלְתְּ" — מִכָּאן שֶׁמְּלַפְּפִין הַוָּלָד בְּשַׁבָּת.

הדרן עלך מפנין

דף קל.

מַתְנִי׳ **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר** אוֹמֵר: אִם לֹא הֵבִיא כְּלִי מֵעֶרֶב שַׁבָּת — מְבִיאוֹ בְּשַׁבָּת מְגוּלֶּה, וּבַסַּכָּנָה מְכַסֶּהוּ עַל פִּי עֵדִים.
וְעוֹד אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: כּוֹרְתִים עֵצִים לַעֲשׂוֹת פֶּחָמִין לַעֲשׂוֹת (כְּלִי) בַּרְזֶל.
כְּלָל אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: כָּל מְלָאכָה שֶׁאֶפְשָׁר לְעָשׂוֹתָהּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת — אֵינָהּ דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת, וּמִילָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָהּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת.
גְּמָ׳ אִיבַּעְיָא לְהוּ: טַעְמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִשּׁוּם חֲבוּבֵי מִצְוָה, אוֹ דִילְמָא מִשּׁוּם חֲשָׁדָא. לְמַאי נָפְקָא מִינַּהּ? לְאֻתּוֹיֵי מְכוּסֶּה עַל פִּי עֵדִים. אִי אָמְרַתְּ מִשּׁוּם חֲבוּבֵי מִצְוָה, מְגוּלֶּה — אִין, מְכוּסֶּה — לָא. אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ מִשּׁוּם חֲשָׁדָא — אֲפִילּוּ מְכוּסֶּה, שַׁפִּיר דָּמֵי. מַאי?
אִיתְּמַר אָמַר רַבִּי לֵוִי: לֹא אָמְרָהּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֶלָּא לְחֲבוּבֵי מִצְוָה. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: מְבִיאוֹ מְגוּלֶּה וְאֵין מְבִיאוֹ מְכוּסֶּה, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. אָמַר רַב אָשֵׁי: מַתְנִיתִין נָמֵי דַּיְקָא, דְּקָתָנֵי: וּבְשָׁעַת הַסַּכָּנָה מְכַסֶּהוּ עַל פִּי עֵדִים, בְּסַכָּנָה — אִין, שֶׁלֹּא בְּסַכָּנָה — לָא, שְׁמַע מִינַּהּ מִשּׁוּם חֲבוּבֵי מִצְוָה. שְׁמַע מִינַּהּ.
תַּנְיָא אִידַּךְ: מְבִיאוֹ מְגוּלֶּה וְאֵין מְבִיאוֹ מְכוּסֶּה, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: נוֹהֲגִין הָיוּ בְּשָׁעַת הַסַּכָּנָה שֶׁהָיוּ מְבִיאִין מְכוּסֶּה עַל פִּי עֵדִים.
אִיבַּעְיָא לְהוּ, עֵדִים דְּקָאָמַר: אִיהוּ וְחַד, אוֹ דִילְמָא: הוּא וּתְרֵי.

תָּא שְׁמַע: וּבַסַּכָּנָה מְכַסֶּהוּ עַל פִּי עֵדִים. אִי אָמְרַתְּ בְּשִׁלְמָא הוּא וּתְרֵי — שַׁפִּיר, אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ הוּא וְחַד, מַאי ״עֵדִים״? שֶׁרְאוּיִם לְהָעִיד בְּמָקוֹם אַחֵר.

וְעוֹד אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, תָּנוּ רַבָּנָן: בְּמָקוֹמוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָיוּ כּוֹרְתִין עֵצִים לַעֲשׂוֹת פֶּחָמִין לַעֲשׂוֹת בַּרְזֶל בְּשַׁבָּת, בְּמָקוֹמוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי הָיוּ אוֹכְלִין בְּשַׂר עוֹף בְּחָלָב.

לֵוִי אִיקְלַע לְבֵי יוֹסֵף רִישְׁבָּא. קָרִיבוּ לֵיהּ רֵישָׁא דְּטַוּוסְקָא בַּחֲלָבָא, לָא אָכַל. כִּי אֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי אֲמַר לֵיהּ: אַמַּאי לָא תְּשַׁמְּתִינְהוּ? אֲמַר לֵיהּ: אַתְּרֵיהּ דְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה הֲוָה, וְאָמַרְנָא: דִּילְמָא דְּרַשׁ לְהוּ כְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי.

דִּתְנַן, רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: נֶאֱמַר ״לֹא תֹאכְלוּ כָל נְבֵלָה״, וְנֶאֱמַר ״לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ״. אֶת שֶׁאָסוּר מְשׂוּם נְבֵלָה — אָסוּר לְבַשֵּׁל בְּחָלָב. עוֹף שֶׁאָסוּר מְשׂוּם נְבֵלָה, יָכוֹל יְהֵא אָסוּר לְבַשֵּׁל בְּחָלָב — תַּלְמוּד לוֹמַר: ״בַּחֲלֵב אִמּוֹ״, יָצָא עוֹף שֶׁאֵין לוֹ חָלֵב אֵם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק: עִיר אַחַת הָיְתָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְהָיוּ מִתִּים בְּזִמַּנָּן. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁפַּעַם אַחַת גָּזְרָה מַלְכוּת הָרִשָּׁעָה גְּזֵרָה עַל יִשְׂרָאֵל עַל הַמִּילָה, וְעַל אוֹתָהּ הָעִיר לָא גָּזְרָה.

תַּנְיָא, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל מִצְוָה שֶׁקִּיבְּלוּ עֲלֵיהֶם בְּשִׂמְחָה, כְּגוֹן מִילָה, דִּכְתִיב: ״שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב״ — עֲדַיִין עוֹשִׂין אוֹתָהּ בְּשִׂמְחָה. וְכָל מִצְוָה שֶׁקִּבְּלוּ עֲלֵיהֶם בִּקְטָטָה, כְּגוֹן עֲרָיוֹת, דִּכְתִיב: ״וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת הָעָם בּוֹכֶה לְמִשְׁפְּחוֹתָיו״, עַל עִסְקֵי מִשְׁפְּחוֹתָיו — עֲדַיִין עוֹשִׂין אוֹתָהּ בִּקְטָטָה, דְּלֵיכָּא כְּתוּבָּה דְּלָא רָמוּ בַּהּ תִּיגְרָא.

תַּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כָּל מִצְוָה שֶׁמָּסְרוּ יִשְׂרָאֵל עַצְמָן עֲלֵיהֶם לְמִיתָה בְּשָׁעַת גְּזֵרַת הַמַּלְכוּת, כְּגוֹן עֲבוֹדָה זָרָה וּמִילָה — עֲדַיִין הִיא מוּחְזֶקֶת בְּיָדָם, וְכָל מִצְוָה שֶׁלֹּא מָסְרוּ יִשְׂרָאֵל עַצְמָן עֲלֵיהֶ לְמִיתָה בְּשָׁעַת גְּזֵרַת הַמַּלְכוּת, כְּגוֹן תְּפִילִּין — עֲדַיִין הִיא מְרוּפָּה בְּיָדָם. דְּאָמַר רַבִּי יַנַּאי: תְּפִילִּין צְרִיכִין גּוּף נָקִי כֶּאֱלִישָׁע בַּעַל כְּנָפַיִם. מַאי הִיא? אָמַר אַבָּיֵי: שֶׁלֹּא יָפִיחַ בָּהֶם, רָבָא אָמַר: שֶׁלֹּא יִישַׁן בָּהֶם.

וְאַמַּאי קָרוּ לֵיהּ ״אֱלִישָׁע בַּעַל כְּנָפַיִם״? שֶׁפַּעַם אַחַת גָּזְרָה מַלְכוּת הָרִשָּׁעָה גְּזֵרָה עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל הַמַּנִּיחַ תְּפִילִּין עַל רֹאשׁוֹ — יִקְרוּ אֶת מוֹחוֹ, וְהָיָה אֱלִישָׁע מַנִּיחַ תְּפִילִּין וְיָצָא לַשּׁוּק, וְרָאֲהוּ קַסְדּוֹר אֶחָד. רָץ מִלְּפָנָיו וְרָץ אַחֲרָיו. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ אֶצְלוֹ, נָטָלָן מֵרֹאשׁוֹ וַאֲחָזָן בְּיָדוֹ. אָמַר לוֹ: מַה בְּיָדְךָ? אָמַר לוֹ: כַּנְפֵי יוֹנָה. פָּשַׁט אֶת יָדוֹ וְנִמְצְאוּ בָהּ כַּנְפֵי יוֹנָה. לְפִיכָךְ הָיוּ קוֹרְאִין אוֹתוֹ ״בַּעַל כְּנָפַיִם״.

מַאי שְׁנָא כַּנְפֵי יוֹנָה דַּאֲמַר לֵיהּ, וְלָא אֲמַר לֵיהּ שְׂאָר עוֹפוֹת? מְשׂוּם דְּדָמְיָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְיוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר: ״כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף וְאֵבְרוֹתֶיהָ בִּירַקְרַק חָרוּץ״ — מַה יּוֹנָה זוֹ כְּנָפֶיהָ מְגִינוֹת עָלֶיהָ, אַף יִשְׂרָאֵל מִצְוֹת מְגִינוֹת עֲלֵיהֶן.

אָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר רַב אַדָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק: פַּעַם אַחַת שָׁכְחוּ וְלֹא הֵבִיאוּ אִיזְמֵל מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וֶהֱבִיאוּהוּ בְּשַׁבָּת [דֶּרֶךְ גַּגּוֹת וְדֶרֶךְ חֲצֵירוֹת]

דף קל:

שֶׁלֹּא בִּרְצוֹן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר.

מַתְקִיף לַהּ רַב יוֹסֵף: שֶׁלֹּא בִּרְצוֹן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר! אַדְּרַבָּה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הוּא דְּשָׁרֵי! וְכִי תֵּימָא שֶׁלֹּא בִּרְצוֹן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּשָׁרֵי אֲפִילּוּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אֶלָּא בִּרְצוֹן רַבָּנָן דְּאָסְרִי דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים, וְשָׁרוּ דֶּרֶךְ גַּגּוֹת דֶּרֶךְ חֲצֵירוֹת וְקַרְפֵּיפוֹת — וּמִי שָׁרוּ? וְהָתַנְיָא: כְּשֵׁם שֶׁאֵין מְבִיאִין אוֹתוֹ דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים, כָּךְ אֵין מְבִיאִין אוֹתוֹ לֹא דֶּרֶךְ גַּגּוֹת וְלֹא דֶּרֶךְ קַרְפֵּיפוֹת וְלֹא דֶּרֶךְ חֲצֵירוֹת!

אֶלָּא אָמַר רַב אָשֵׁי: שֶׁלֹּא בִּרְצוֹן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּמַחְלוֹקְתּוֹ, אֶלָּא בִּרְצוֹן רַבִּי שִׁמְעוֹן. דִּתְנַן, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֶחָד גַּגּוֹת וְאֶחָד קַרְפֵּיפוֹת וְאֶחָד חֲצֵירוֹת — כּוּלָּן רְשׁוּת אֶחָד הֵן לְכֵלִים שֶׁשְּׁבָתוּ בְּתוֹכָן, וְלֹא לְכֵלִים שֶׁשְּׁבָתוּ בְּתוֹךְ הַבַּיִת.

בְּעָא מִינֵּיהּ רַבִּי זֵירָא מֵרַבִּי אַסִּי: מָבוֹי שֶׁלֹּא נִשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ, מַהוּ לְטַלְטֵל בְּכוּלּוֹ? מִי אָמְרִינַן כֶּחָצֵר דָּמֵי: מָה חָצֵר, אַף עַל גַּב דְּלֹא עֵרְבוּ — מוּתָּר לְטַלְטֵל בְּכוּלּוֹ, הַאי נָמֵי, אַף עַל גַּב דְּלֹא נִשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ — מוּתָּר לְטַלְטֵל בְּכוּלּוֹ, אוֹ דִילְמָא: לָא דָּמֵי לֶחָצֵר, דְּחָצֵר אִית לֵיהּ אַרְבַּע מְחִיצוֹת, הַאי לֵית לֵיהּ אַרְבַּע מְחִיצוֹת. אִי נָמֵי: חָצֵר אִית בֵּיהּ דְּיוּרִין, הַאי לֵית בֵּיהּ דְּיוּרִין? שְׁתִיק וְלָא אָמַר לֵיהּ וְלָא מִידֵּי.

זִימְנִין אַשְׁכְּחֵיהּ דְּיָתֵיב וְקָא אָמַר, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ מִשּׁוּם רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא: פַּעַם אַחַת שָׁכְחוּ וְלֹא הֵבִיאוּ אִיזְמֵל מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וֶהֱבִיאוּהוּ בְּשַׁבָּת, וְהָיָה הַדָּבָר קָשֶׁה לַחֲכָמִים: הֵיאַךְ מַנִּיחִין דִּבְרֵי חֲכָמִים וְעוֹשִׂין כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. חָדָא: דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שַׁמּוּתֵי הוּא! וְעוֹד, יָחִיד וְרַבִּים — הֲלָכָה כְּרַבִּים!

וְאָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: שְׁאֵילִית אֶת רַבִּי יְהוּדָה הַגּוֹזֵר וְאָמַר לִי: מָבוֹי שֶׁלֹּא נִשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ הָוֶה, וְאַיְיתוּהוּ מֵהַאי רֵישָׁא לְהַאי רֵישָׁא. אָמַר לֵיהּ: סְבִירָא לֵיהּ לְמָר מָבוֹי שֶׁלֹּא נִשְׁתַּתְּפוּ מוּתָּר לְטַלְטֵל בְּכוּלּוֹ? וַאֲמַר לֵיהּ: אִין. אָמַר לֵיהּ: וְהָא זִימְנִין בְּעַאי מִינָּךְ וְלָא אֲמַרְתְּ לִי הָכִי! דִּילְמָא אַגַּב שִׁיטְפָּךְ רְהִיט לָךְ גְּמָרָךְ? אֲמַר לֵיהּ: אִין, אַגַּב שִׁיטְפָּא רְהִיט לִי גְּמָרַי.

אִיתְמַר אָמַר רַבִּי זֵירָא אָמַר רַב: מָבוֹי שֶׁלֹּא נִשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ — אֵין מְטַלְטְלִין בּוֹ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת.

אָמַר אַבָּיֵי: הָא מִילְּתָא אֲמָרָהּ רַבִּי זֵירָא וְלָא פֵּירְשָׁהּ עַד דַּאֲתָא רַבָּה בַּר אֲבוּהּ וּפֵירְשָׁהּ. דְּאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ אָמַר רַב: מָבוֹי שֶׁלֹּא נִשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ, עֵירְבוּ חֲצֵירוֹת

עִם בָּתִּים — אֵין מְטַלְטְלִין בּוֹ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. לֹא עֵירְבוּ חֲצֵירוֹת עִם בָּתִּים — מוּתָּר לְטַלְטֵל בְּכוּלּוֹ.

אָמַר לֵיהּ רַב חֲנִינָא חוֹזָאָה לְרַבָּה: מַאי שְׁנָא כִּי עֵירְבוּ חֲצֵירוֹת עִם בָּתִּים — דְּנִיתְּקוּ חֲצֵירוֹת וְנַעֲשׂוּ בָּתִּים, וְרַב לְטַעְמֵיהּ, דַּאֲמַר רַב: אֵין הַמָּבוֹי נִיתָּר בְּלֶחִי וְקוֹרָה, עַד שֶׁיִּהוּ

דף קלא.

בָּתִּים וַחֲצֵירוֹת פְּתוּחִין לְתוֹכוֹ, וְהָכָא בָּתִּים — אִיכָּא, חֲצֵירוֹת — לֵיכָּא. כִּי לֹא עֵירְבוּ נָמֵי, לֵיחְזִינְהוּ לְהָנֵי בָּתִּים כְּמַאן דִּסְתִימִי דָּמוּ, וַחֲצֵירוֹת אִיכָּא וּבָתִּים — לֵיכָּא!

אֶפְשָׁר דִּמְבַטְּלֵי לֵיהּ רְשׁוּתָא דְּכוּלְּהוּ לְגַבֵּי חַד. סוֹף סוֹף בַּיִת אִיכָּא בָּתִּים לֵיכָּא!

אֶפְשָׁר דְּמַצְפְּרָא וְעַד פַּלְגָא דְּיוֹמָא לְגַבֵּי חַד, מִפַּלְגֵיהּ דְּיוֹמָא וּלְפַנְיָא לְגַבֵּי חַד. סוֹף סוֹף בְּעִידָּנָא דְּאִיתֵיהּ לְהַאי, לֵיתֵיהּ לְהַאי? אֶלָּא אָמַר רַב אָשֵׁי: מִי גָּרַם לַחֲצֵירוֹת שֶׁיֶּאְסְרוּ — בָּתִּים, וְלֵיכָּא.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא לָכֹל אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַכְשִׁירֵי מִצְוָה דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת. שֶׁהֲרֵי שְׁתֵּי הַלְּחָם חוֹבַת הַיּוֹם הֵן, וְלֹא לְמָדָן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֶלָּא מִגְּזֵירָה שָׁוָה.

דְּתַנְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מְנַיִין לְמַכְשִׁירֵי שְׁתֵּי הַלְּחָם שֶׁדּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת? — נֶאֱמְרָה הֲבָאָה בָּעוֹמֶר, וְנֶאֱמְרָה הֲבָאָה בִּשְׁתֵּי הַלְּחָם. מָה הֲבָאָה הָאֲמוּרָה בָּעוֹמֶר — מַכְשִׁירִין דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת. אַף הֲבָאָה הָאֲמוּרָה בִּשְׁתֵּי הַלְּחָם — מַכְשִׁירִין דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת.

מוּפְנֵי. דְּאִי לָא מוּפְנֵי, אֵיכָּא לְמֵיפְרַךְ: מָה לְעוֹמֶר, שֶׁכֵּן אִם מָצָא קָצוּר — קוֹצֵר, תֹּאמַר בִּשְׁתֵּי הַלְּחָם, שֶׁאִם מָצָא קָצוּר — אֵינוֹ קוֹצֵר. לָאֵי אִפְּנוֹיֵי מוּפְנֵי: מִכְּדֵי כְּתִיב "וְהֵבֵאתֶם אֶת עוֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל הַכֹּהֵן", "מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם" לְמָה לִי? שְׁמַע מִינַּהּ לְאַפְנוֹיֵי.

וְאַכַּתְּי: מוּפְנֶה מִצַּד אֶחָד הוּא, וְשָׁמְעִינַן לֵיהּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאָמַר מוּפְנֶה מִצַּד אֶחָד לְמֵידִין וּמַשְׁבִּין! "תָּבִיאוּ" רִבּוּיָא הוּא.

לְמַעוֹטֵי מַאי, אִילֵּימָא לְמַעוֹטֵי לוּלָב — וְהָתַנְיָא: לוּלָב וְכָל מַכְשִׁירָיו דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְאֶלָּא לְמַעוֹטֵי סוּכָּה — וְהָתַנְיָא: סוּכָּה וְכָל מַכְשִׁירֶיהָ דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְאֶלָּא לְמַעוֹטֵי מְצָה — וְהָתַנְיָא: מְצָה וְכָל מַכְשִׁירֶיהָ דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְאֶלָּא לְמַעוֹטֵי שׁוֹפָר — וְהָתַנְיָא: שׁוֹפָר וְכָל מַכְשִׁירָיו דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר!

אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה: לְמַעוֹטֵי צִיצִית לְטַלִּיתוֹ וּמְזוּזָה לְפִתְחוֹ. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: וְשָׁוִין שֶׁאִם צִיֵּיץ טַלִּיתוֹ וְעָשָׂה מְזוּזָה לְפִתְחוֹ שֶׁהוּא חַיָּיב.

מַאי טַעְמָא? אָמַר רַב יוֹסֵף: לְפִי שֶׁאֵין קָבוּעַ לָהֶם זְמַן. אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: אַדְּרַבָּה, מִדְּאֵין קָבוּעַ לָהֶם זְמַן,

דף קלא:

כֹּל שַׁעְתָּא וְשַׁעְתָּא זְמָנֵיהּ הוּא? אֶלָּא אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְאִיתֵּימָא רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: הוֹאִיל וּבָיְדוֹ לְהַפְקִירָן.

אָמַר מָר: לוּלֵב וְכָל מַכְשִׁירָיו דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. מְנָא לֵיהּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָא? אִי מֵעוֹמֶר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, שֶׁכֵּן צוֹרֶךְ גָּבוֹהַּ! אֶלָּא אָמַר קְרָא: "בַּיּוֹם". "בַּיּוֹם" — אֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת.

וּלְמַאי הִלְכְתָא? אִילֵּימָא לְטַלְטוּל — אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְמִישְׁרֵי טַלְטוּל?! אֶלָּא לְמַכְשִׁירָיו. וְרַבָּנַן? הַהוּא מִיבָּעֵי לֵיהּ בַּיּוֹם וְלֹא בַּלַּיְלָה.

וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, בַּיּוֹם וְלֹא בַּלַּיְלָה מְנָא לֵיהּ? נָפְקָא לֵיהּ מִ"וּשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים" — יָמִים וְלֹא לֵילוֹת.

וְרַבָּנַן — אִיצְטְרִיךְ, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא נֵילַף שִׁבְעַת יָמִים מִסּוּכָּה: מָה לְהַלָּן יָמִים וַאֲפִילּוּ לֵילוֹת, אַף כָּאן יָמִים וַאֲפִילּוּ לֵילוֹת — קָא מַשְׁמַע לַן.

וְלִיכְתּוֹב רַחֲמָנָא בְּלוּלָב, וְנֵיתוֹ הָנָךְ וְנֵילְפוּ מִינַּיְיהוּ! מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמִיפְרַךְ: מָה לְלוּלָב, שֶׁכֵּן טָעוּן אַרְבָּעָה מִינִים.

סוּכָּה וְכָל מַכְשִׁירֶיהָ דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. מְנָא לֵיהּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָא? אִי מֵעוֹמֶר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם — שֶׁכֵּן צוֹרֶךְ גָּבוֹהַּ הוּא. אִי מִלּוּלָב — שֶׁכֵּן טָעוּן אַרְבָּעָה מִינִים.

אֶלָּא גְּמַר "שִׁבְעַת יָמִים" מִלּוּלָב: מָה לְהַלָּן מַכְשִׁירָיו דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת, אַף כָּאן נָמֵי מַכְשִׁירָיו דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת.

וְלִיכְתּוֹב רַחֲמָנָא בְּסוּכָּה, וְנֵיתֵי הָנָךְ וְלִיגְמְרוּ מִינַּיְיהוּ! מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמִיפְרַךְ: מָה לְסוּכָּה שֶׁכֵּן נוֹהֶגֶת בַּלֵּילוֹת כְּבַיָּמִים.

מַצָּה וְכָל מַכְשִׁירֶיהָ דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. מְנָא לֵיהּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָא? אִי מֵעוֹמֶר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם — שֶׁכֵּן צוֹרֶךְ גָּבוֹהַּ. אִי מִלּוּלָב — שֶׁכֵּן טָעוּן אַרְבָּעָה מִינִים. אִי מִסּוּכָּה — שֶׁכֵּן נוֹהֶגֶת בַּלֵּילוֹת כְּבַיָּמִים.

אֶלָּא גְּמַר "חֻמְשָׁה עָשָׂר" "חֲמִשָּׁה עָשָׂר" מֵחַג הַסּוּכּוֹת: מָה לְהַלָּן, מַכְשִׁירֶיהָ דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת, אַף כָּאן מַכְשִׁירֶיהָ דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת.

וְלִיכְתּוֹב רַחֲמָנָא בְּמַצָּה, וְנֵיתוֹ הָנָךְ וְלִיגְמְרוּ מִינַּיְיהוּ! מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמִיפְרַךְ: מָה לְמַצָּה שֶׁכֵּן נוֹהֶגֶת בְּנָשִׁים כְּבַאֲנָשִׁים.

שׁוֹפָר וְכָל מַכְשִׁירָיו דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. מְנָא לֵיהּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָא? אִי מֵעוֹמֶר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם — שֶׁכֵּן צוֹרֶךְ גָּבוֹהַּ. אִי מִלּוּלָב — שֶׁכֵּן טָעוּן אַרְבָּעָה מִינִים. אִי מִסּוּכָּה — שֶׁכֵּן נוֹהֶגֶת בַּלֵּילוֹת כְּבַיָּמִים. אִי מִמַּצָּה — שֶׁכֵּן נוֹהֶגֶת בַּנָּשִׁים כְּבָאֲנָשִׁים. אֶלָּא אָמַר קְרָא: "יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם". "יוֹם" — אֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת.

וּלְמַאי? אִילֵימָא לִתְקִיעָה, הָא תְּנָא דְּבֵי שְׁמוּאֵל "כָּל מְלֶאכֶת עֲבוֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ" — יָצְתָה תְּקִיעַת שׁוֹפָר וּרְדִיַּית הַפַּת שֶׁהִיא חָכְמָה וְאֵינָהּ מְלָאכָה. אֶלָּא לְמַכְשִׁירִין.

וְרַבָּנַן? הַהוּא מִיבָּעֵי לֵיהּ בַּיּוֹם וְלֹא בַּלַּיְלָה. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בַּיּוֹם וְלֹא בַּלַּיְלָה מְנָא לֵיהּ? נָפְקָא לֵיהּ מִ"בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל אַרְצְכֶם", וְנֶאֱמְרִי מֵהֲדָדֵי.

וְלִיכְתּוֹב רַחֲמָנָא בְּשׁוֹפָר וְלֵיתוֹ הָנָךְ וְלִיגְמְרוּ מִינַּיְיהוּ! מִתְּקִיעַת שׁוֹפָר דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לֵיכָּא לְמִיגְמַר — שֶׁכֵּן מַכְנֶסֶת זִכְרוֹנוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶן שֶׁבַּשָּׁמַיִם. מִתְּקִיעָה דְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לֵיכָּא לְמִיגְמַר — דְּאָמַר מָר: תְּקָעוּ בֵּית דִּין שׁוֹפָר, נִפְטְרוּ עֲבָדִים לְבָתֵּיהֶם וְשָׁדוֹת חוֹזְרוֹת לְבַעֲלֵיהֶן.

אָמַר מָר: מִילָּה וְכָל מַכְשִׁירֶיהָ דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. מְנָא לֵיהּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָא? אִי מִכִּפּוּלְהוּ גָּמַר — כִּדְאָמְרִינַן. וְעוֹד: מָה לְהָנָךְ

דף קלב.

שֶׁכֵּן אִם עָבַר זְמַנָּהּ בָּטְלָה. אֶלָּא הַיְינוּ טַעְמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּאָמַר קְרָא: "וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ", וַאֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת.

וְלִיכְתּוֹב רַחֲמָנָא בְּמִילָה, וְלֵיתוֹ הָנָךְ וְלִיגְמְרוּ מִינַּיְיהוּ! מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמִיפְרַךְ: מָה לְמִילָה שֶׁכֵּן נִכְרְתוּ עָלֶיהָ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה בְּרִיתוֹת.

עַד כָּאן לָא פְּלִיגִי רַבָּנַן עֲלֵיהּ אֶלָּא בְּמַכְשִׁירֵי מִילָה, אֲבָל מִילָה גּוּפַהּ דִּבְרֵי הַכֹּל דּוֹחָה שַׁבָּת, מְנָלַן? אֲמַר עוּלָּא: הֲלָכָה. וְכֵן אָמַר רַבִּי יִצְחָק הֲלָכָה.

מֵיתִיבִי: מִנַּיִן לְפִיקּוּחַ נֶפֶשׁ שֶׁדּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת? רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: מָה מִילָה שֶׁהִיא אַחַת מֵאֵיבְרָיו שֶׁל אָדָם דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת — קַל וָחוֹמֶר לְפִיקּוּחַ נֶפֶשׁ שֶׁדּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת.

וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ הֲלָכָה — קַל וָחוֹמֶר מֵהֲלָכָה מִי אָתֵי? וְהָתַנְיָא, אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: עֲקִיבָא, עֶצֶם כִּשְׁעוֹרָה (מִטַּמֵּא) הֲלָכָה, וּרְבִיעִית דָּם קַל וָחוֹמֶר, וְאֵין דָּנִין קַל וָחוֹמֶר מֵהֲלָכָה.

אֶלָּא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אָתְיָא "אוֹת" "אוֹת".

אֶלָּא מַעַתָּה, תְּפִילִּין דִּכְתִיב בְּהוּ "אוֹת", לִידְחֵי שַׁבָּת!

אֶלָּא אָתְיָא "בְּרִית" "בְּרִית".

גָּדוֹל, דִּכְתִיב בֵּיהּ ״בְּרִית״, לִידְחֵי שַׁבָּת!
אֶלָּא אָתְיָא ״דּוֹרוֹת״ ״דּוֹרוֹת״.
צִיצִית, דִּכְתִיב בֵּיהּ ״דּוֹרוֹת״, לִידְחֵי שַׁבָּת!
אֶלָּא אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: דָּנִין ״אוֹת״ ״בְּרִית״ וְ״דוֹרוֹת״ מֵ״אוֹת״ ״בְּרִית״ וְ״דוֹרוֹת״ —
לְאַפּוֹקֵי הָנָךְ, דְּחַד חַד הוּא דִּכְתִיב בָּהֶן.
וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אָמַר קְרָא ״בַּיּוֹם״. ״בַּיּוֹם״, אֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת.
אָמַר לֵיהּ רֵישׁ לָקִישׁ לְרַבִּי יוֹחָנָן: אֶלָּא מֵעַתָּה מְחוּסְרֵי כַּפָּרָה, דִּכְתִיב בְּהוּ ״בַּיּוֹם״, הָכִי
נָמֵי דְּדָחוּ שַׁבָּת?! הַהוּא מִיבָּעֵי לֵיהּ בַּיּוֹם וְלֹא בַּלַּיְלָה.
הַאי נָמֵי, מִיבָּעֵי לֵיהּ בַּיּוֹם וְלֹא בַּלַּיְלָה! הָהוּא מ״בֶּן שְׁמֹנַת יָמִים״ נָפְקָא.
הַאי נָמֵי, מ״בְּיוֹם צַוּוֹתוֹ״ נָפְקָא!
אַף עַל גַּב דְּנָפְקָא מ״בְּיוֹם צַוּוֹתוֹ״, אִצְטְרִיכָא. סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא: הוֹאִיל וְחָס רַחֲמָנָא
עֲלֵיהּ לְאֵתוֹיֵי בְּדַלּוּת, בַּלַּיְלָה נָמֵי לֵיתֵי, קָא מַשְׁמַע לַן.
מַתְקֵיף לַהּ רָבִינָא: אֶלָּא מֵעַתָּה, יְהֵא זָר כָּשֵׁר בָּהֶן, וְיהֵא אוֹנֵן כָּשֵׁר בָּהֶן! הָא אַהְדְּרֵיהּ קְרָא.
רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב אָמַר: אָמַר קְרָא: ״שְׁמִינִי״. ״שְׁמִינִי״, אֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת.
הַאי ״שְׁמִינִי״ מִיבָּעֵי לֵיהּ לְמַעוֹטֵי שְׁבִיעִי! שְׁבִיעִי מ״בֶּן שְׁמֹנַת יָמִים״ נָפְקָא.
וְאַכַּתִּי מִיבָּעֵי לֵיהּ, חַד לְמַעוֹטֵי שְׁבִיעִי, וְחַד לְמַעוֹטֵי תְּשִׁיעִי. דְּאִי מֵחַד, הֲוָה אָמֵינָא: שְׁבִיעִי
הוּא דְּלָא מָטָא זְמַנֵּיהּ, אֲבָל מִשְּׁמִינִי וְאֵילָךְ זְמַנֵּיהּ הוּא! אֶלָּא מֵחַוּורְתָּא כִּדְרַבִּי יוֹחָנָן.
תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, וּדְלָא כְּרַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב: ״שְׁמִינִי יְמוֹל״ — אֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת, וּמָה
אֲנִי מְקַיֵּים ״מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת״ — בִּשְׁאָר מְלָאכוֹת חוּץ מִמִּילָה. אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא אֲפִילּוּ
מִילָה, וּמָה אֲנִי מְקַיֵּים ״שְׁמִינִי יְמוֹל״ — חוּץ מִשַּׁבָּת, תַּלְמוּד לוֹמַר: ״בַּיּוֹם״ — אֲפִילּוּ
בְּשַׁבָּת.
אָמַר רָבָא: הַאי תַּנָּא מֵעִיקָּרָא מַאי קָא נִיחָא לֵיהּ, וּלְבַסּוֹף מַאי קָא קַשְׁיָא לֵיהּ?
הָכִי קָאָמַר: ״שְׁמִינִי יְמוֹל״ — אֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת. וּמָה אֲנִי מְקַיֵּים ״מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת״ —
בִּשְׁאָר מְלָאכוֹת חוּץ מִמִּילָה, אֲבָל מִילָה דָּחֲיָא,
מַאי טַעְמָא? — קַל וָחוֹמֶר הוּא: וּמָה צָרַעַת שֶׁדּוֹחָה אֶת הָעֲבוֹדָה,

דף קלב:

וַעֲבוֹדָה דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת — מִילָה דּוֹחָה אוֹתָהּ. שַׁבָּת שֶׁנִּדְחֵית מִפְּנֵי הָעֲבוֹדָה, אֵינוֹ דִּין
שֶׁתְּהֵא מִילָה דּוֹחָה אוֹתָהּ?
וּמַאי ״אוֹ אֵינוֹ״ דְּקָאָמַר — הֲדַר אָמַר: וּמִמַּאי דְּצָרַעַת חֲמוּרָה? דִּילְמָא שַׁבָּת חֲמוּרָה, שֶׁכֵּן
יֵשׁ בָּהּ עוֹנֶשִׁין וְאַזְהָרוֹת הַרְבֵּה. אִי נָמֵי: וּמִמַּאי מִשּׁוּם דַּחֲמִירָא צָרַעַת הִיא, דִּילְמָא מִשּׁוּם

גַּבְרָא הוּא דְּלָא חָזֵי. וּמָה אֲנִי מְקַיֵּים ״שְׁמִינִי יְמוֹל״ — חוּץ מִשַּׁבָּת. תַּלְמוּד לוֹמַר: ״בַּיּוֹם״ — אֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת.

תָּנוּ רַבָּנָן: מִילָה דּוֹחָה אֶת הַצָּרַעַת, בֵּין בִּזְמַנָּהּ בֵּין שֶׁלֹּא בִּזְמַנָּהּ. יוֹם טוֹב אֵינָהּ דּוֹחָה אֶלָּא בִּזְמַנָּהּ בִּלְבַד.

מָנָהֵנִי מִילֵּי? דְּתָנוּ רַבָּנָן: ״יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ״, וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ שָׁם בַּהֶרֶת, יָקוֹץ. וּמָה אֲנִי מְקַיֵּים ״הִשָּׁמֶר בְּנֶגַע הַצָּרַעַת״ — בִּשְׁאָר מְקוֹמוֹת חוּץ מִמִּילָה.

אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא אֲפִילּוּ מִילָה, וּמָה אֲנִי מְקַיֵּים ״יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ״ — בִּזְמַן שֶׁאֵין בָּהּ בַּהֶרֶת. תַּלְמוּד לוֹמַר: ״בָּשָׂר״, וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ שָׁם בַּהֶרֶת.

אָמַר רָבָא: הַאי תַּנָּא מֵעִיקָּרָא מַאי נִיחָא לֵיהּ וּלְבַסּוֹף מַאי קַשְׁיָא לֵיהּ?

הָכִי קָאָמַר: ״יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ״ — וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ [שָׁם] בַּהֶרֶת, וּמָה אֲנִי מְקַיֵּים ״הִשָּׁמֶר בְּנֶגַע הַצָּרַעַת״ — בִּשְׁאָר מְקוֹמוֹת חוּץ מִמִּילָה. אֲבָל מִילָה דּוֹחָה אֶת הַצָּרַעַת, מַאי טַעְמָא? דְּאָתְיָא מִקַּל וְחוֹמֶר: וּמָה שַׁבָּת חֲמוּרָה, מִילָה דּוֹחָה אוֹתָהּ, צָרַעַת לֹא כָּל שֶׁכֵּן.

וּמַאי ״אוֹ אֵינוֹ״ דְּקָאָמַר — הֲדַר קָאָמַר: מִמַּאי דְּשַׁבָּת חֲמִירָא? דִּילְמָא צָרַעַת חֲמִירָא, שֶׁכֵּן דּוֹחָה אֶת הָעֲבוֹדָה, וַעֲבוֹדָה דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת! תַּלְמוּד לוֹמַר: ״בָּשָׂר״ — וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ שָׁם בַּהֶרֶת.

לִישָׁנָא אַחֲרִינָא. מִילָה דּוֹחָה אֶת הַצָּרַעַת, מַאי טַעְמָא? דְּאָתֵי עֲשֵׂה וְדָחֵי לֹא תַּעֲשֶׂה. וּמַאי ״אוֹ אֵינוֹ״ דְּקָאָמַר — הֲדַר קָאָמַר: אֵימַר דְּאָמְרִינַן דְּאָתֵי עֲשֵׂה וְדָחֵי אֶת לֹא תַּעֲשֶׂה — לֹא תַּעֲשֶׂה גְּרֵידָא, הַאי עֲשֵׂה וְלֹא תַּעֲשֶׂה הוּא. וּמָה אֲנִי מְקַיֵּים ״יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ״ — בִּזְמַן שֶׁאֵין בָּהּ בַּהֶרֶת, תַּלְמוּד לוֹמַר: ״בָּשָׂר״ — וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ שָׁם בַּהֶרֶת.

תִּינַח גָּדוֹל, דִּכְתִיב בֵּיהּ ״בָּשָׂר״. קָטָן נָמֵי, כְּתִיב בֵּיהּ ״בָּשָׂר״. בֵּינוֹנִי מְנָלַן?

אָמַר אַבָּיֵי, אָתְיָא מִבֵּינְיָא: מִגָּדוֹל לָא אָתְיָא, שֶׁכֵּן עָנוּשׁ כָּרֵת. מִקָּטָן לָא אָתְיָא, שֶׁכֵּן מִילָה בִּזְמַנָּהּ. הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן — שֶׁכֵּן נִימּוֹלִין וְדוֹחִין אֶת הַצָּרַעַת, אַף כֹּל שֶׁנִּימּוֹלִין — דּוֹחִין אֶת הַצָּרַעַת.

רָבָא אָמַר: מִילָה בִּזְמַנָּהּ דּוֹחָה לָא צְרִיכָא קְרָא, מִקַּל וָחוֹמֶר אָתְיָא: וּמָה שַׁבָּת דַּחֲמִירָא דּוֹחָה — צָרַעַת לֹא כָּל שֶׁכֵּן.

אָמַר לֵיהּ רַב סְפָרָא לְרָבָא: מִמַּאי דְּשַׁבָּת חֲמִירָא? דִּילְמָא צָרַעַת חֲמִירָא, שֶׁכֵּן דּוֹחָה אֶת הָעֲבוֹדָה, וַעֲבוֹדָה דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת! הָתָם, לָאו מִשּׁוּם דַּחֲמִירָא צָרַעַת, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּגַבְרָא הוּא דְּלָא חָזֵי. אַמַּאי: וְיָקוֹץ בַּהַרְתּוֹ וְיַעֲבוֹד! מְחוּסַּר טְבִילָה הוּא.

תִּינַח נְגָעִים טְמֵאִים. נְגָעִים טְהוֹרִים, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר?

אֶלָּא אָמַר רַב אָשֵׁי: הֵיכָא אָמְרִינַן דְּאָתֵי עֲשֵׂה וְדָחֵי לֹא תַּעֲשֶׂה — כְּגוֹן מִילָה בְּצַרַעַת, אִי נָמֵי צִיצִית וְכִלְאַיִם, דִּבְעִידָּנָא דְּמִתְעָקַר לָאו — קָא מוֹקֵים עֲשֵׂה. הָכָא, בְּעִידָּנָא דְּמִתְעָקַר לְלָאו — לָא קָא מוֹקֵים עֲשֵׂה.

וְהָא, דְּרָבָא וְרַב סָפְרָא

דף קלג.

תַּנָּאֵי הִיא, דְּתַנְיָא: "בָּשָׂר" וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ שָׁם בַּהֶרֶת — "יְמוֹל", דִּבְרֵי רַבִּי יֹאשִׁיָּה. רַבִּי יוֹנָתָן אוֹמֵר: אֵינוֹ צָרִיךְ, שַׁבָּת חֲמוּרָה — דּוֹחָה, צָרַעַת — לֹא כָּל שֶׁכֵּן.

אָמַר מָר: "בָּשָׂר", אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ שָׁם בַּהֶרֶת — "יְמוֹל", דִּבְרֵי רַבִּי יֹאשִׁיָּה. הָא לָמָּה לִי קְרָא, דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוְּין הוּא, וְדָבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוְּין — מוּתָּר!

אָמַר אַבָּיֵי: לָא נִצְרְכָה אֶלָּא לְרַבִּי יְהוּדָה, דְּאָמַר דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוְּין — אָסוּר. רָבָא אָמַר: אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבִּי שִׁמְעוֹן, מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּ"פְּסִיק רֵישֵׁיהּ וְלָא יָמוּת". וְאַבָּיֵי לֵית לֵיהּ הַאי סְבָרָא? וְהָא אַבָּיֵי וְרָבָא דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּ"פְּסִיק רֵישֵׁיהּ וְלָא יָמוּת"! בָּתַר דְּשַׁמְעֵיהּ מֵרָבָא סַבְרַהּ.

אִיכָּא דְּמַתְנֵי לְהָא דְּאַבָּיֵי וְרָבָא אַהָא: "הִשְׁמָר בְּנֶגַע הַצָּרַעַת לִשְׁמֹר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת", לַעֲשׂוֹת אִי אַתָּה עוֹשֶׂה, אֲבָל עוֹשֶׂה אַתָּה בְּסִיב שֶׁעַל גַּבֵּי רַגְלוֹ, וּבְמוֹט שֶׁעַל גַּבֵּי כְּתֵיפוֹ, וְאִם עָבְרָה — עָבְרָה.

וְהָא לָמָּה לִי קְרָא, דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוְּין הוּא, וְדָבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוְּין — מוּתָּר! אָמַר אַבָּיֵי: לֹא נִצְרְכָה אֶלָּא לְרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר: דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוְּין — אָסוּר. וְרָבָא אָמַר אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבִּי שִׁמְעוֹן, מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּ"פְּסִיק רֵישֵׁיהּ וְלָא יָמוּת". וְאַבָּיֵי לֵית לֵיהּ הַאי סְבָרָא? וְהָא אַבָּיֵי וְרָבָא דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּ"פְּסִיק רֵישֵׁיהּ וְלָא יָמוּת"! לְבָתַר דְּשַׁמְעֵיהּ מֵרָבָא סַבְרַהּ.

וְאַבָּיֵי אַלִּיבָּא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, הַאי "בְּשָׂר" מַאי עֲבִיד לֵיהּ? אָמַר רַב עַמְרָם: בְּאוֹמֵר לָקוֹץ בַּהַרְתּוֹ הוּא מִתְכַּוְּין.

תִּינַח גָּדוֹל, קָטָן מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? אָמַר רַב מְשַׁרְשִׁיָא: בְּאוֹמֵר אֲבִי הַבֵּן לָקוֹץ בַּהֶרֶת דִּבְנוֹ הוּא קָא מִתְכַּוְּין.

וְאִי אִיכָּא אַחַר, לֶיעְבֵּיד אַחֵר! דְּאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: כָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא עֲשֵׂה וְלֹא תַּעֲשֶׂה — אִם אַתָּה יָכוֹל לְקַיֵּים שְׁנֵיהֶם מוּטָב, וְאִם לָאו — יָבֹא עֲשֵׂה וְיִדָּחֶה לֹא תַּעֲשֶׂה. דִּלֵּיכָּא אַחֵר.

אָמַר מָר: יוֹם טוֹב אֵינָהּ דּוֹחָה אֶלָּא בִּזְמַנָּהּ בִּלְבַד. מְנָא הָנֵי מִילֵּי?

אָמַר חִזְקִיָּה, וְכֵן תָּנָא דְּבֵי חִזְקִיָּה, אָמַר קְרָא: ״לֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר״, שֶׁאֵין תַּלְמוּד לוֹמַר ״עַד בֹּקֶר״, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר ״עַד בֹּקֶר״ — בָּא הַכָּתוּב לִיתֵּן לוֹ בֹּקֶר שֵׁנִי לִשְׂרֵיפָתוֹ.
אַבָּיֵי אָמַר, אָמַר קְרָא: ״עוֹלַת שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ״, וְלֹא עוֹלַת חוֹל בְּשַׁבָּת, וְלֹא עוֹלַת חוֹל בְּיוֹם טוֹב.
רָבָא אָמַר, אָמַר קְרָא: ״הוּא לְבַדּוֹ יֵעָשֶׂה לָכֶם״, ״הוּא״ — וְלֹא מַכְשִׁירִין. ״לְבַדּוֹ״ — וְלֹא מִילָה שֶׁלֹּא בִּזְמַנָּהּ, דְּאָתְיָא מִקַּל וָחוֹמֶר.
רַב אָשֵׁי אָמַר: ״שַׁבָּתוֹן״ — עֲשֵׂה הוּא, וְהַוֵה לֵיהּ יוֹם טוֹב עֲשֵׂה וְלֹא תַּעֲשֶׂה, וְאֵין עֲשֵׂה דּוֹחֶה אֶת לֹא תַּעֲשֶׂה וַעֲשֵׂה.
כְּלָל אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא וְכוּ׳. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: הֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא.
וּתְנַן נָמֵי גַּבֵּי פֶּסַח כִּי הַאי גַּוְונָא: כְּלָל אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: כָּל מְלָאכָה שֶׁאֶפְשָׁר לָהּ לַעֲשׂוֹתָהּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת — אֵינָהּ דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת. שְׁחִיטָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָהּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת — דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת. וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: הֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא.
וּצְרִיכָא, דְּאִי אַשְׁמְעִינַן גַּבֵּי מִילָה: הָתָם הוּא דְּמַכְשִׁירִין אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מֵאֶתְמוֹל לָא דָּחוּ שַׁבָּת דְּלֵיכָּא כָּרֵת, אֲבָל פֶּסַח דְּאִיכָּא כָּרֵת — אֵימָא לִידְחוֹ שַׁבָּת.
וְאִי אַשְׁמְעִינַן גַּבֵּי פֶּסַח, מִשּׁוּם דְּלֹא נִכְרְתוּ עָלֶיהָ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה בְּרִיתוֹת. אֲבָל מִילָה דְּנִכְרְתוּ עָלֶיהָ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה בְּרִיתוֹת — אֵימָא לִידְחוֹ שַׁבָּת, צְרִיכָא.
מַתְנִי׳ עוֹשִׂין כָּל צָרְכֵי מִילָה [בְּשַׁבָּת]: מוֹהֲלִין וּפוֹרְעִין וּמוֹצְצִין וְנוֹתְנִין עָלֶיהָ אִיסְפְּלָנִית וְכַמּוֹן.
אִם לֹא שָׁחַק מֵעֶרֶב שַׁבָּת — לוֹעֵס בְּשִׁנָּיו וְנוֹתֵן. אִם לֹא טָרַף יַיִן וְשֶׁמֶן מֵעֶרֶב שַׁבָּת — נוֹתֵן זֶה בְּעַצְמוֹ וְזֶה בְּעַצְמוֹ.
וְאֵין עוֹשִׂין לָהּ חָלוּק לְכַתְּחִילָּה, אֲבָל כּוֹרֵךְ עָלֶיהָ סְמַרְטוּט. אִם לֹא הִתְקִין מֵעֶרֶב שַׁבָּת — כּוֹרֵךְ עַל אֶצְבָּעוֹ וּמֵבִיא, וַאֲפִילּוּ מֵחָצֵר אַחֶרֶת.

דף קלג:

גְּמָ׳ מִכְּדֵי קָתָנֵי כּוּלְּהוּ, ״כָּל צוֹרְכֵי מִילָה״ לְאֵתוֹיֵי מַאי?
לְאֵתוֹיֵי הָא דְּתָנוּ רַבָּנָן: הַמֵּל, כָּל זְמַן שֶׁהוּא עוֹסֵק בַּמִּילָה — חוֹזֵר בֵּין עַל הַצִּיצִין הַמְעַכְּבִין אֶת הַמִּילָה בֵּין עַל הַצִּיצִין שֶׁאֵין מְעַכְּבִין אֶת הַמִּילָה. פֵּירַשׁ, עַל צִיצִין הַמְעַכְּבִין אֶת הַמִּילָה — חוֹזֵר, עַל צִיצִין שֶׁאֵין מְעַכְּבִין אֶת הַמִּילָה — אֵינוֹ חוֹזֵר.
מַאן תַּנָּא פֵּירַשׁ אֵינוֹ חוֹזֵר? אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה הִיא. דְּתַנְיָא: אַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת — מַפְשִׁיט אָדָם הַפֶּסַח

עַד הֶחָזֶה, דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מַפְשִׁיטִין אֶת כּוּלּוֹ.

מַמַּאי? עַד כָּאן לָא קָאָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה הָתָם — מִשּׁוּם דְּלָא בָּעֵינַן "זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ". אֲבָל הָכָא — דְּבָעֵינַן "זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ", הָכִי נָמֵי.

דְּתַנְיָא: "זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ", הִתְנָאֵה לְפָנָיו בְּמִצְוֹת: עֲשֵׂה לְפָנָיו סוּכָּה נָאָה, וְלוּלָב נָאֶה, וְשׁוֹפָר נָאֶה, צִיצִית נָאָה, סֵפֶר תּוֹרָה נָאֶה, וּכְתוֹב בּוֹ לִשְׁמוֹ בְּדִיוֹ נָאֶה, בְּקוֹלְמוֹס נָאֶה, בְּלַבְלָר אוּמָּן, וְכוֹרְכוֹ בְּשִׁירְאִין נָאִין.

אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: "וְאַנְוֵהוּ" — הֱוֵי דּוֹמֶה לוֹ, מָה הוּא חַנּוּן וְרַחוּם — אַף אַתָּה הֱיֵה חַנּוּן וְרַחוּם.

אֶלָּא אָמַר רַב אָשֵׁי: הָא מַנִּי — רַבִּי יוֹסֵי הִיא, דְּתַנְיָן: בֵּין שֶׁנִּרְאָה בָּעֲלִיל, וּבֵין שֶׁלֹּא נִרְאָה בָּעֲלִיל — מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: נִרְאָה בָּעֲלִיל — אֵין מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת.

מַמַּאי? דִּילְמָא עַד כָּאן לָא קָאָמַר רַבִּי יוֹסֵי הָתָם, דְּלֹא נִיתְּנָה שַׁבָּת לִידָּחוֹת, אֲבָל הָכָא דְּנִיתְּנָה שַׁבָּת לִידָּחוֹת — הָכִי נָמֵי.

אֶלָּא אָמְרִי נְהַרְדָּעֵי: רַבָּנַן דִּפְלִיגִי עֲלֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי הִיא. דְּתַנְיָן: אַרְבָּעָה כֹּהֲנִים נִכְנָסִין: שְׁנַיִם בְּיָדָם שְׁנֵי סְדָרִים, וּשְׁנַיִם בְּיָדָם שְׁנֵי בָזִיכִין. וְאַרְבָּעָה מַקְדִּימִין לִפְנֵיהֶם: שְׁנַיִם לִיטּוֹל שְׁנֵי סְדָרִים, וּשְׁנַיִם לִיטּוֹל שְׁנֵי בָזִיכִין. הַמַּכְנִיסִין עוֹמְדִים בַּצָּפוֹן וּפְנֵיהֶם לַדָּרוֹם, וְהַמּוֹצִיאִין עוֹמְדִים בַּדָּרוֹם וּפְנֵיהֶם לַצָּפוֹן. אֵלּוּ מוֹשְׁכִים, וְאֵלּוּ מַנִּיחִין, טִפְחוֹ שֶׁל זֶה בְּצַד טִפְחוֹ שֶׁל זֶה, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר "לִפְנֵי ה' תָּמִיד".

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֲפִילּוּ אֵלּוּ נוֹטְלִין וְאֵלּוּ מַנִּיחִין אַף זֶה הָיָה "תָּמִיד".

תָּנוּ רַבָּנַן: מְהַלְקְטִין אֶת הַמִּילָה, וְאִם לֹא הִילְקֵט — עָנוּשׁ כָּרֵת. מַנִּי? אָמַר רַב כָּהֲנָא: אוּמָּן. מַתְקֵיף לֵהּ רַב פָּפָּא: אוּמָּן לֵימָא לֵהּ "אֲנָא עֲבַדִי פַּלְגָא דְּמִצְוָה, אַתּוּן [נָמֵי] עֲבִידוּ פַּלְגָא דְּמִצְוָה"! אֶלָּא אָמַר רַב פָּפָּא: גָּדוֹל.

מַתְקֵיף לֵהּ רַב אָשֵׁי: גָּדוֹל בְּהֶדְיָא כְּתִיב בֵּיהּ: "וְעֶרְל זָכָר אֲשֶׁר לֹא יִמּוֹל". אֶלָּא אָמַר רַב אָשֵׁי: לְעוֹלָם אוּמָּן, וּכְגוֹן דַּאֲתָא בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דְּשַׁבָּת, וַאֲמָרוּ לֵיהּ: לָא מַסְפְּקִתְּ, וַאֲמַר לְהוּ: מַסְפְּקֵינָא, וְעַבַד וְלָא אִיסְתַּפַּק, וְאִישְׁתְּכַח דְּחַבּוּרָה הוּא דַּעֲבַד, וְעָנוּשׁ כָּרֵת.

מוֹצְצִין וְכוּ'. אָמַר רַב פָּפָּא: הַאי אוּמָּנָא דְּלָא מָיֵיץ — סַכָּנָה הוּא וּמְעַבְּרִינַן לֵיהּ.

פְּשִׁיטָא, מִדְּקָא מְחַלְּלִי עֲלֵיהּ שַׁבְּתָא סַכָּנָה הוּא! מַהוּ דְּתֵימָא הַאי דָּם מִיפְקַד פְּקִיד, קָא מַשְׁמַע לַן חַבּוּרֵי מִיחַבַּר.

וְדוּמְיָא דְּאִיסְפְּלָנִית וְכַמּוֹן: מָה אִיסְפְּלָנִית וְכַמּוֹן כִּי לָא עָבֵיד סַכָּנָה הוּא, אַף הָכָא נָמֵי, כִּי לָא עָבֵיד סַכָּנָה הוּא.

וְנוֹתְנִין עָלֶיהָ אִיסְפְּלָנִית. אָמַר אַבָּיֵי, אֲמַרָה לִי אֵם: אִיסְפְּלָנִיתָא דְּכוּלְּהוֹן כִּיבֵי — שַׁב מָאנֵי תַּרְבָּא, וַחֲדָא קִירָא. רָבָא אָמַר: קִירָא וְקִלְבָּא.

דַּרְשַׁהּ רָבָא בְּמָחוֹזָא, קַרְעִינְהוּ בְּנֵי מְנִיוֹמֵי אָסְיָא לְמָנַיְיהוּ. אֲמַר לְהוּ: שְׁבַקִי לְכוּ חֲדָא. דַּאֲמַר שְׁמוּאֵל: הַאי מַאן דְּמָשֵׁי אַפֵּיהּ וְלָא מִנַּגֵּיב טוּבָא — נְקָטְרוּ לֵיהּ

דף קלד.

חַסְפָּנִיתָא. מַאי תַּקָּנְתֵּיהּ — לִימְשֵׁי טוּבָא בְּמַיָּא דְּסִילְקָא.

לֹא שָׂחַק מֵעֶרֶב שַׁבָּת. תָּנוּ רַבָּנַן: דְּבָרִים שֶׁאֵין עוֹשִׂין לַמִּילָה בְּשַׁבָּת — עוֹשִׂין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. שׁוֹחֲקִין לָהּ כַּמּוֹן, וְטוֹרְפִין לָהּ יַיִן וְשֶׁמֶן.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַב יוֹסֵף: מַאי שְׁנָא כַּמּוֹן בְּיוֹם טוֹב — דַּחֲזֵי לִקְדָרָה, יַיִן וְשֶׁמֶן חֲזֵי נָמֵי בְּשַׁבָּת לְחוֹלָה, דְּתַנְיָא: אֵין טוֹרְפִין יַיִן וְשֶׁמֶן לַחוֹלֶה בְּשַׁבָּת. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: אַף טוֹרְפִין יַיִן וְשֶׁמֶן.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: פַּעַם אַחַת חָשׁ רַבִּי מֵאִיר בְּמֵעָיו, וּבִקְּשׁוּ לִטְרוֹף לוֹ יַיִן וְשֶׁמֶן וְלֹא הִנִּיחָנוּ. אָמְרוּ לוֹ: דִּבְרֵיךָ יִבָּטְלוּ בְּחַיֶּיךָ?! אָמַר לָנוּ: אַף עַל פִּי שֶׁאֲנִי אוֹמֵר כָּךְ וַחֲבֵירַי אוֹמְרִים כָּךְ — מִימַי לֹא מְלָאַנִי לִבִּי לַעֲבוֹר עַל דִּבְרֵי חֲבֵירַי. הוּא נִיהוּ דְּמַחְמִיר אַנַּפְשֵׁיהּ, אֲבָל לְכוּלֵּי עָלְמָא — שְׁרֵי!

הָתָם — לָא בָּעֵי לִיכָּא, הָכָא בָּעֵי לִיכָּא. הָכָא נָמֵי נֵיעְבֵּיד וְלָא לֵילֵךְ! הַיְינוּ דְּקָתָנֵי: נוֹתֵן זֶה בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְזֶה בִּפְנֵי עַצְמוֹ.

תָּנוּ רַבָּנַן: אֵין מְסַנְּנִין אֶת הַחַרְדָּל בִּמְסַנֶּנֶת שֶׁלּוֹ, וְאֵין מְמַתְּקִין אוֹתוֹ בְּגַחֶלֶת. אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַב יוֹסֵף: מַאי שְׁנָא מֵהָא דְּתַנְיָא: נוֹתְנִים בֵּיצָה בִּמְסַנֶּנֶת שֶׁל חַרְדָּל?

אָמַר לֵיהּ: הָתָם — לָא מִיחֲזֵי כְּבוֹרֵר, הָכָא — מִיחֲזֵי כְּבוֹרֵר.

וְאֵין מְמַתְּקִין אוֹתוֹ בְּגַחֶלֶת. וְהָתְנְיָא: מְמַתְּקִין אוֹתוֹ בְּגַחֶלֶת! לָא קַשְׁיָא: כָּאן בְּגַחֶלֶת שֶׁל מַתֶּכֶת, כָּאן בְּגַחֶלֶת שֶׁל עֵץ.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַב יוֹסֵף: מַאי שְׁנָא מִבִּישְׁרָא אַגּוּמְרֵי! אָמַר לֵיהּ: הָתָם לָא אֶפְשָׁר, הָכָא אֶפְשָׁר.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַב יוֹסֵף: מַהוּ לְגַבֵּן? אָמַר לֵיהּ: אָסוּר. מַאי שְׁנָא מִלִּישָׁה? אָמַר לֵיהּ: הָתָם לָא אֶפְשָׁר, הָכָא אֶפְשָׁר.

וְהָא אָמְרִי נְהַרְדְּעֵי: גְּבִינָה בַּת יוֹמָא מְעַלְיָא! הָכִי קָאָמְרִי: דַּאֲפִילּוּ גְּבִינָה בַּת יוֹמָא מְעַלְיָא.

אֵין עוֹשִׂין לָהּ חָלוּק כּוּ׳. אָמַר אַבָּיֵי, אֲמַרָה לִי אֵם: הַאי חָלוּק דְּיָנוֹקָא, לַפְּכֵיהּ לְסִיטָרֵיהּ לְעִילַּאי, דִּילְמָא מִידְּבִיק גַּרְדָּא מִינֵּיהּ, וְאָתֵי לִידֵי כְּרוּת שָׁפְכָה. אִימֵּיהּ דְּאַבָּיֵי עָבְדָא כִּיסְתָּא לְפַלְנָא. אָמַר אַבָּיֵי: הַאי יָנוֹקָא דְּלֵית לֵיהּ חָלוּק — לַיְיתֵי בְּלִיתָא דְּאִית לֵיהּ שִׁיפְתָּא, וְלִיכְרְכֵיהּ לְשִׁיפְתָּא לְתַתַּאי, וְעָיֵיף לֵיהּ לְעִילַּאי.

וְאָמַר אַבָּיֵי, אֲמַרָה לִי אֵם: הַאי יָנוֹקָא דְּלָא יָדִיעַ מַפַּקְתֵּיהּ, לְשַׁיְיפֵיהּ מִישְׁחָא וְלוֹקְמֵיהּ לַהֲדֵי יוֹמָא, וְהֵיכָא דְּזִיג — לִיקְרְעֵיהּ בִּשְׁעָרְתָּא שְׁתֵּי וְעֵרֶב. אֲבָל בִּכְלֵי מַתְּכוֹת — לָא, מִשּׁוּם דְּזָרֵיף. וְאָמַר אַבָּיֵי, אֲמַרָה לִי אֵם: הַאי יָנוֹקָא דְּלָא מָיֵיץ, מֵיקַר [הוּא] דְּקָר פּוּמֵיהּ. מַאי תַּקַּנְתֵּיהּ? לֵיתוֹ כָּסָא גּוּמְרֵי, וְלֵינְקְטֵיהּ לֵיהּ לַהֲדֵי פּוּמֵיהּ, דְּחָיֵים פּוּמֵיהּ וּמָיֵיץ. וְאָמַר אַבָּיֵי, אֲמַרָה לִי אֵם: הַאי יָנוֹקָא דְּלָא מְנַשְּׁתֵּים — לִינְפְּפֵיהּ בְּנָפְוותָא וּמְנַשְּׁתֵּים.

וְאָמַר אַבָּיֵי, אֲמַרָה לִי אֵם: הַאי יָנוֹקָא דְּלָא מְעַוֵּי — לֵיתוֹ סִילְתָּא דְּאִימֵּיהּ וְלִישְׁרְקֵיהּ עִילְוֵיהּ, וּמְעַוֵּי. וְאָמַר אַבָּיֵי, אֲמַרָה לִי אֵם: הַאי יָנוֹקָא דְּקַטְטִין, לֵיתוֹ לְסִילְתָּא דְּאִימֵּיהּ, וְלִישְׁרְקֵיהּ עִילְוֵיהּ מִקּוּטְנָא לְאוּלְמָא. וְאִי אַלִּים — מֵאוּלְמָא לְקוּטְנָא. וְאָמַר אַבָּיֵי, אֲמַרָה לִי אֵם: הַאי יָנוֹקָא דְּסוּמָק — דְּאַכַּתִּי לָא אִיבְּלַע בֵּיהּ דְּמֵיהּ — לִיתָּרְחוּ לֵיהּ עַד דְּמִיבְּלַע בֵּיהּ דְּמֵיהּ, וְלִימְהֲלוּהּ. דְּיָרוֹק, דְּאַכַּתִּי לָא נָפַל בֵּיהּ דְּמֵיהּ — לִיתָּרְחוּ עַד דְּנָפַל בֵּיהּ דְּמֵיהּ, וְלִימְהֲלוּהּ.

דְּתַנְיָא, אָמַר רַבִּי נָתָן: פַּעַם אַחַת הָלַכְתִּי לִכְרַכֵּי הַיָּם, וּבָאת אִשָּׁה אַחַת לְפָנַי שֶׁמָּלָה בְּנָהּ רִאשׁוֹן וָמֵת, שֵׁנִי וָמֵת, שְׁלִישִׁי, הֻבִיאוּ לְפָנַי, רְאִיתִיו שֶׁהוּא אָדוֹם. אָמַרְתִּי לָהּ: הַמְתִּינִי לוֹ עַד שֶׁיִּבָּלַע בּוֹ דָּמוֹ, הִמְתִּינָה לוֹ עַד שֶׁנִּבְלַע בּוֹ דָּמוֹ, וּמָלָה אוֹתוֹ וְחָיָה, וְהָיוּ קוֹרִין אוֹתוֹ "נָתָן הַבַּבְלִי" עַל שְׁמִי.

שׁוּב פַּעַם אַחַת הָלַכְתִּי לְמָדִינַת קַפּוֹטְקְיָא, וּבָאת אִשָּׁה אַחַת לְפָנַי שֶׁמָּלָה בְּנָהּ רִאשׁוֹן וָמֵת, שֵׁנִי וָמֵת, שְׁלִישִׁי הֻבִיאוּ לְפָנַי, רְאִיתִיו שֶׁהוּא יָרוֹק. הֲצַצְתִּי בּוֹ וְלֹא רָאִיתִי בּוֹ דַּם בְּרִית. אָמַרְתִּי לָהּ: הַמְתִּינִי לוֹ עַד שֶׁיִּפּוֹל בּוֹ דָּמוֹ, וְהִמְתִּינָה לוֹ וּמָלָה אוֹתוֹ וְחָיָה, וְהָיוּ קוֹרִין שְׁמוֹ "נָתָן הַבַּבְלִי" עַל שְׁמִי.

דף קלד:

מַתְנִי׳ מַרְחִיצִין אֶת הַקָּטָן בֵּין לִפְנֵי הַמִּילָה וּבֵין לְאַחַר הַמִּילָה, וּמְזַלְּפִין עָלָיו בַּיָּד, אֲבָל לֹא בִּכְלִי. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: מַרְחִיצִין אֶת הַקָּטָן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹתָם כּוֹאֲבִים".

סָפֵק וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס — אֵין מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת. וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר בְּאַנְדְּרוֹגִינוֹס.

גְּמ׳ וְהָא אָמְרַתְּ רֵישָׁא מַרְחִיצִין!

רַב יְהוּדָה וְרַבָּה בַּר אֲבוּהּ דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ "כֵּיצַד" תָּנֵי: מַרְחִיצִין אֶת הַקָּטָן בֵּין לִפְנֵי מִילָה בֵּין לְאַחַר מִילָה. כֵּיצַד? — מְזַלְּפִין עָלָיו בַּיָּד אֲבָל לֹא בִּכְלִי.

אָמַר רָבָא: וְהָא "מַרְחִיצִין" קָתָנֵי! אֶלָּא אָמַר רָבָא, הָכִי קָתָנֵי: מַרְחִיצִין אֶת הַקָּטָן בֵּין מִלְּפְנֵי מִילָה בֵּין לְאַחַר הַמִּילָה, בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן — כְּדַרְכּוֹ, וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת — מְזַלְּפִין עָלָיו בַּיָּד, אֲבָל לֹא בִּכְלִי. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: מַרְחִיצִין אֶת הַקָּטָן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹתָם כּוֹאֲבִים".

תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרָבָא: מַרְחִיצִין הַקָּטָן בֵּין לִפְנֵי מִילָה בֵּין לְאַחַר מִילָה, בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן — כְּדַרְכּוֹ, וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת — מְזַלְּפִין עָלָיו בַּיָּד. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: מַרְחִיצִין אֶת הַקָּטָן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְאָיָה לַדָּבָר זֶכֶר לַדָּבָר, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹתָם כּוֹאֲבִים".

וּכְשֶׁהֵן מְזַלְּפִין — אֵין מְזַלְּפִין לֹא בְּכוֹס וְלֹא בְּקֻעָרָה וְלֹא בִּכְלִי, אֶלָּא בַּיָּד. אֲתָאן לְתַנָּא קַמָּא. מַאי "אַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְאָיָה לַדָּבָר זֶכֶר לַדָּבָר"? מִשּׁוּם דְּגָדוֹל לֹא סָלִיק בִּישְׁרִיהּ הַיְיָא, קָטָן סָלִיק (בֵּיהּ) בִּישְׁרִיהּ הַיְיָא.

הָהוּא דַּאֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּרָבָא, אוֹרִי לֵיהּ כִּשְׁמַעְתֵּיהּ. אִיחֲלַשׁ רָבָא, אָמַר: אֲנָא בַּהֲדֵי תַּרְגּוּמָא דְּסָבֵי לְמָה לִי.

אֲמַרוּ לֵיהּ רַבָּנַן לְרָבָא: וְהָתַנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּמָר? אֲמַר לְהוּ: מַתְנִיתִין כְּווֹתַיְיהוּ דַּיְקָא.

מְמַאי — מִדְּקָאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: מַרְחִיצִין אֶת הַקָּטָן בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת. אִי אָמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא תַּנָּא קַמָּא "מְזַלְּפִין" קָאָמַר — הַיְינוּ דְּקָאָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה "מַרְחִיצִין". אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ תַּנָּא קַמָּא מַרְחִיצִין בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן קָאָמַר, וּמְזַלְּפִין בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי, הַאי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר מַרְחִיצִין — "אַף מַרְחִיצִין" מִיבָּעֵי לֵיהּ?

כִּי אֲתָא רַב דִּימִי אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: הֲלָכָה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה.

הָוֹו בָּהּ בְּמַעְרְבָא: הַרְחָצַת כָּל גּוּפּוֹ אוֹ הַרְחָצַת מִילָה?

אָמַר לְהוּ הָהוּא מֵרַבָּנַן, וְרַבִּי יַעֲקֹב שְׁמֵיהּ: מִסְתַּבְּרָא הַרְחָצַת כָּל גּוּפּוֹ, דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ הַרְחָצַת מִילָה, מִי גָּרַע מֵחַמִּין עַל גַּבֵּי מַכָּה, דְּאָמַר רַב: אֵין מוֹנְעִין חַמִּין וְשָׁמֶן מֵעַל גַּבֵּי מַכָּה בְּשַׁבָּת!

מַתְקֵיף לַהּ רַב יוֹסֵף: וְלָא שָׁנֵי לָךְ בֵּין חַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ בְּשַׁבָּת לְחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת? מַתְקֵיף לַהּ רַב דִּימִי: וּמַמַּאי דְּהָהָכָא בְּחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ בְּשַׁבָּת פְּלִיגִי? דִּילְמָא בְּחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת פְּלִיגִי?! אָמַר אַבָּיֵי: אֲנָא בְּעַאי דֶּאֱישַׁנֵי לֵיהּ, וּקְדָם וְשַׁנִי לֵיהּ רַב יוֹסֵף: מִפְּנֵי שֶׁסַּכָּנָה הוּא לוֹ.

אִיתְּמַר נָמֵי, כִּי אֲתָא רָבִין אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְאָמְרִי לַהּ אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הֲלָכָה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה בֵּין בְּחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ בְּשַׁבָּת, בֵּין בְּחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, בֵּין הַרְחָצַת כָּל גּוּפּוֹ, בֵּין הַרְחָצַת מִילָה, מִפְּנֵי שֶׁסַּכָּנָה הִיא לוֹ.

גּוּפָא. אָמַר רַב: אֵין מוֹנְעִין חַמִּין וְשֶׁמֶן מֵעַל גַּבֵּי מַכָּה בְּשַׁבָּת. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: נוֹתֵן חוּץ לַמַּכָּה, וְשׁוֹתֶת וְיוֹרֵד לַמַּכָּה.

מֵיתִיבִי: אֵין נוֹתְנִין שֶׁמֶן וְחַמִּין עַל גַּבֵּי מוֹךְ לִיתֵּן עַל גַּבֵּי מַכָּה בַּשַּׁבָּת! הָתָם מִשּׁוּם סְחִיטָה.

תָּא שְׁמַע: אֵין נוֹתְנִין חַמִּין וְשֶׁמֶן עַל גַּבֵּי מוֹךְ, שֶׁעַל גַּבֵּי מַכָּה בַּשַּׁבָּת. הָתָם נָמֵי מִשּׁוּם סְחִיטָה.

תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל: אֵין נוֹתְנִין חַמִּין וְשֶׁמֶן עַל גַּבֵּי מַכָּה בַּשַּׁבָּת, אֲבָל נוֹתְנִין חוּץ לַמַּכָּה וְשׁוֹתֶת וְיוֹרֵד לַמַּכָּה.

תָּנוּ רַבָּנָן: נוֹתְנִין עַל גַּבֵּי הַמַּכָּה מוֹךְ יָבֵשׁ וּסְפוֹג יָבֵשׁ, אֲבָל לֹא גֶּמִי יָבֵשׁ וְלֹא כְּתִיתִין יְבֵשִׁין.

קַשְׁיָא כְּתִיתִין אַכְּתִיתִין! לָא קַשְׁיָא: הָא בְּחַדְתֵּי, הָא בְּעַתִּיקֵי. אָמַר אַבָּיֵי: שְׁמַע מִינַּהּ הָנֵי כְּתִיתִין מַסּוּ.

סָפֵק וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס כּוּ'. תָּנוּ רַבָּנָן: "עָרְלָתוֹ" — עָרְלָתוֹ וַדַּאי דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת,

דף קלה.

וְלֹא סָפֵק דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. "עָרְלָתוֹ" — וַדַּאי דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת, וְלֹא אַנְדְּרוֹגִינוֹס דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַנְדְּרוֹגִינוֹס דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת, וְעָנוּשׁ כָּרֵת. "עָרְלָתוֹ" — וַדַּאי דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת, וְלֹא נוֹלַד בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. "עָרְלָתוֹ" — וַדַּאי דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת, וְלֹא נוֹלַד כְּשֶׁהוּא מָהוּל דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: צָרִיךְ לְהַטִּיף מִמֶּנּוּ דַּם בְּרִית, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵינוֹ צָרִיךְ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל נוֹלַד כְּשֶׁהוּא מָהוּל שֶׁצָּרִיךְ לְהַטִּיף מִמֶּנּוּ דַּם בְּרִית, מִפְּנֵי שֶׁעָרְלָה כְּבוּשָׁה הִיא. עַל מַה נֶּחְלְקוּ — עַל גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּיר כְּשֶׁהוּא מָהוּל, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: צָרִיךְ לְהַטִּיף מִמֶּנּוּ דַּם בְּרִית, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵין צָרִיךְ לְהַטִּיף מִמֶּנּוּ דַּם בְּרִית.

אָמַר מָר: וְלֹא סָפֵק דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. לְאֻתּוֹיֵי מַאי? לְאֻתּוֹיֵי הָא דְּתָנוּ רַבָּנָן: בֶּן שִׁבְעָה, מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת. וּבֶן שְׁמוֹנָה, אֵין מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת. סָפֵק בֶּן שִׁבְעָה סָפֵק בֶּן שְׁמוֹנָה — אֵין מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת.

בֶּן שְׁמוֹנָה — הֲרֵי הוּא כְּאֶבֶן, וְאָסוּר לְטַלְטְלוֹ. אֲבָל אִמּוֹ שׁוֹחָה וּמְנִיקָתוֹ מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה.

אִיתְּמַר, רַב אָמַר: הֲלָכָה כְּתַנָּא קַמָּא, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר.

רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה אִתְּיְלִיד לֵיהּ הָהוּא יָנוֹקָא כְּשֶׁהוּא מָהוּל. אַהְדְּרֵיהּ אַתְּלֵיסַר מָהוֹלָאֵי, עַד דְּשַׁוְּיֵיהּ כְּרוּת שָׁפְכָה. אָמַר: תֵּיתֵי לִי, דַּעֲבְרִי אַדְּרַב.

אָמַר לֵיהּ רַב נַחְמָן: וְאַדִּשְׁמוּאֵל לָא עָבַר?! אֵימַר דְּאָמַר שְׁמוּאֵל בַּחוֹל, בְּשַׁבָּת מִי אָמַר? הוּא סָבַר, וַדַּאי עָרְלָה כְּבוּשָׁה הִיא. דְּאִיתְּמַר, רַבָּה אָמַר: חֲיִישִׁינַן שֶׁמָּא עָרְלָה כְּבוּשָׁה הִיא. רַב יוֹסֵף אָמַר: וַדַּאי עָרְלָה כְּבוּשָׁה הִיא.

אָמַר רַב יוֹסֵף: מְנָא אָמֵינָא לַהּ — דְּתַנְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַקַּפָּר אוֹמֵר: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל נוֹלָד כְּשֶׁהוּא מָהוּל — שֶׁצָּרִיךְ לְהַטִּיף מִמֶּנּוּ דַּם בְּרִית, עַל מָה נֶחְלְקוּ — לְחַלֵּל עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵין מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת. לְאו מִכְּלָל דְּתַנָּא קַמָּא סָבַר מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת?!

וְדִילְמָא תַּנָּא קַמָּא דִּבְרֵי הַכֹּל אֵין מְחַלְּלִין קָאָמַר! אִם כֵּן — רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַקַּפָּר טַעְמָא דְּבֵית שַׁמַּאי אֲתָא לְאַשְׁמוֹעִינַן? דִּילְמָא הָכִי קָאָמַר: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל בְּדָבָר זֶה.

אָמַר רַבִּי אֲסִי כָּל שֶׁאִמּוֹ טְמֵאָה לֵידָה — נִימּוֹל לִשְׁמוֹנָה, וְכֹל שֶׁאֵין אִמּוֹ טְמֵאָה לֵידָה — אֵין נִימּוֹל לִשְׁמוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָה וְגוֹ' וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ".

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: דּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים יוֹכִיחוּ, שֶׁאֵין אִמּוֹ טְמֵאָה לֵידָה, וְנִימּוֹל לִשְׁמוֹנָה!

אָמַר לֵיהּ: נִתְּנָה תּוֹרָה,

דף קלה:

וְנִתְחַדְּשָׁה הֲלָכָה.

אִינִי? וְהָא אִיתְּמַר: יוֹצֵא דּוֹפֶן וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי עֶרְלוֹת, רַב הוּנָא וְרַב חִיָּיא בַּר רַב, חַד אָמַר: מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת. וְחַד אָמַר: אֵין מְחַלְּלִין. עַד כָּאן לָא פְּלִיגִי אֶלָּא לְחַלֵּל עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת, אֲבָל לִשְׁמוֹנָה — וַדַּאי מָהֲלִינַן לֵיהּ! הָא בְּהָא תַּלְיָא.

כְּתַנָּאֵי: יֵשׁ יָלִיד בֵּית שֶׁנִּימּוֹל לְאֶחָד וְיֵשׁ יָלִיד בֵּית שֶׁנִּימּוֹל לִשְׁמוֹנָה, יֵשׁ מִקְנַת כֶּסֶף שֶׁנִּימּוֹל לְאֶחָד וְיֵשׁ מִקְנַת כֶּסֶף שֶׁנִּימּוֹל לִשְׁמוֹנָה.

יֵשׁ מִקְנַת כֶּסֶף שֶׁנִּימּוֹל לְאֶחָד וְיֵשׁ מִקְנַת כֶּסֶף שֶׁנִּימּוֹל לִשְׁמוֹנָה, כֵּיצַד? לָקַח שִׁפְחָה מְעוּבֶּרֶת וְאַחַר כָּךְ יָלְדָה — זֶהוּ מִקְנַת כֶּסֶף הַנִּימּוֹל לִשְׁמוֹנָה. לָקַח שִׁפְחָה וּוְלָדָהּ עִמָּהּ — זוֹ הִיא מִקְנַת כֶּסֶף שֶׁנִּימּוֹל לְאֶחָד.

וְיֵשׁ יָלִיד בֵּית שֶׁנִּימּוֹל לִשְׁמוֹנָה, כֵּיצַד? לָקַח שִׁפְחָה וְנִתְעַבְּרָה אֶצְלוֹ וְיָלְדָה — זֶהוּ יָלִיד בֵּית הַנִּימּוֹל לִשְׁמוֹנָה. רַב חָמָא אוֹמֵר: יָלְדָה וְאַחַר כָּךְ הִטְבִּילָהּ — זֶהוּ יָלִיד בֵּית שֶׁנִּימּוֹל לְאֶחָד. הִטְבִּילָהּ וְאַחַר כָּךְ יָלְדָה — זֶהוּ יָלִיד בֵּית הַנִּימּוֹל לִשְׁמוֹנָה.

וְתַנָּא קַמָּא לָא שָׁנֵי לֵיהּ בֵּין הִטְבִּילָהּ וְאַחַר כָּךְ יָלְדָה בֵּין יָלְדָה וְאַחַר כָּךְ הִטְבִּילָהּ, דְּאַף עַל גַּב דְּאֵין אִמּוֹ טְמֵאָה לֵידָה, נִימּוֹל לִשְׁמָנָה.

אָמַר רָבָא: בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי חָמָא, מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ יְלִיד בַּיִת נִימּוֹל לְאֶחָד, יְלִיד בַּיִת נִימּוֹל לִשְׁמוֹנָה, מִקְנַת כֶּסֶף נִימּוֹל לְאֶחָד וּמִקְנַת כֶּסֶף נִימּוֹל לִשְׁמוֹנָה: יָלְדָה וְאַחַר כָּךְ הִטְבִּילָהּ — זֶהוּ יְלִיד בַּיִת שֶׁנִּימּוֹל לְאֶחָד. הִטְבִּילָהּ וְאַחַר כָּךְ יָלְדָה — זֶהוּ יְלִיד בַּיִת שֶׁנִּימּוֹל לִשְׁמוֹנָה. מִקְנַת כֶּסֶף נִימּוֹל לִשְׁמוֹנָה — כְּגוֹן שֶׁלָּקַח שִׁפְחָה מְעוּבֶּרֶת וְהִטְבִּילָהּ וְאַחַר כָּךְ יָלְדָה. מִקְנַת כֶּסֶף נִימּוֹל לְאֶחָד — כְּגוֹן שֶׁלָּקַח וָזֶה שִׁפְחָה, וְזֶה עוּבָּרָהּ.

אֶלָּא לְתַנָּא קַמָּא, בְּשִׁלְמָא כּוּלְּהוּ מַשְׁכַּחַתְּ לְהוּ, אֶלָּא יְלִיד בַּיִת נִימּוֹל לְאֶחָד הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ?

אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: בְּלוֹקֵחַ שִׁפְחָה לְעוּבָּרָהּ.

הָנִיחָא לְמַאן דְּאָמַר קִנְיַן פֵּירוֹת לָאו כְּקִנְיַן הַגּוּף דָּמֵי. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר קִנְיַן פֵּירוֹת כְּקִנְיַן הַגּוּף דָּמֵי מַאי אִיכָּא לְמֵימַר?

אָמַר רַב מְשַׁרְשִׁיָא: בְּלוֹקֵחַ שִׁפְחָה עַל מְנַת שֶׁלֹּא לְהַטְבִּילָהּ.

תָּנְיָא: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל שֶׁשָּׁהָה שְׁלֹשִׁים יוֹם, בְּאָדָם — אֵינוֹ נֶפֶל, שֶׁנֶּאֱמַר: ”וּפְדוּיָו מִבֶּן חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה“. שְׁמֹנַת יָמִים בַּבְּהֵמָה — אֵינוֹ נֶפֶל, שֶׁנֶּאֱמַר: ”וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה לְקָרְבַּן וְגוֹ‘“.

הָא לֹא שָׁהָה — סְפֵיקָא הָוֵי,

דף קלו.

מִימָהֲל הֵיכִי מָהֲלִינַן לֵיהּ!

אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה: מָלִין אוֹתוֹ מִמָּה נַפְשָׁךְ: אִם חַי הוּא — שַׁפִּיר קָא מָהֵיל, וְאִם לָאו — מְחַתֵּךְ בְּבָשָׂר הוּא.

וְאֶלָּא הָא דְּתַנְיָא: סָפֵק בֶּן שִׁבְעָה, סָפֵק בֶּן שְׁמוֹנָה — אֵין מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת, אַמַּאי? נִימְהֲלֵיהּ מִמָּה נַפְשָׁךְ! אִם חַי הוּא — שַׁפִּיר קָא מָהֵיל, וְאִם לָאו — מְחַתֵּךְ בְּבָשָׂר הוּא!

אָמַר מָר בְּרֵיהּ דְּרָבִינָא: אֲנָא וְרַב נְחוּמִי בַּר זְכַרְיָה תַּרְגֵּימְנָא: מִימָהֲל — הֵכִי נָמֵי מָהֲלִינַן לֵיהּ. לֹא נִצְרְכָה אֶלָּא לְמַכְשִׁירֵי מִילָה, וְאַלִּיבָּא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר.

אָמַר אַבָּיֵי, כְּתַנָּאֵי: ”וְכִי יָמוּת מִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הִיא לָכֶם לְאָכְלָה“, לְהָבִיא בֶּן שְׁמֹנָה שֶׁאֵין שְׁחִיטָתוֹ מְטַהַרְתּוֹ. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: שְׁחִיטָתוֹ מְטַהַרְתּוֹ.

מַאי לָאו בְּהָא קָא מִיפַּלְגִי: דְּמָר סָבַר חַי הוּא, וּמָר סָבַר מֵת הוּא.

אָמַר רָבָא: אִי הָכִי, אַדְּמִיפַּלְגִי לְעִנְיַן טוּמְאָה וְטָהֳרָה, לִיפַּלְגִי לְעִנְיַן אָכִילָה!

אֶלָּא דְּכוּלֵי עָלְמָא מֵת הוּא, וְרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן סָבְרִי כְּטַרְפָה:
טְרֵפָה לָאו אַף עַל גַּב דְּמַתָּה הִיא — שְׁחִיטָתָהּ מְטַהַרְתָּהּ, הָכָא נָמֵי — לָא שְׁנָא. וְרַבָּנַן: לָא
דָּמֵי לְטְרֵפָה, טְרֵפָה — הָיְתָה לָהּ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר, הַאי — לֹא הָיְתָה לָהּ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר.
וְכִי תֵּימָא: טְרֵפָה מִבֶּטֶן, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? הָתָם — יֵשׁ בְּמִינָהּ שְׁחִיטָה, הָכָא — אֵין
בְּמִינָהּ שְׁחִיטָה.
אִיבַּעְיָא לְהוּ: מִי פְּלִיגִי רַבָּנַן עֲלֵיהּ דְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, אוֹ לָא? אִם תִּמְצֵי לוֹמַר פְּלִיגִי,
הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, אוֹ אֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ?
תָּא שְׁמַע: עֶגֶל שֶׁנּוֹלַד בְּיוֹם טוֹב — שׁוֹחֲטִין אוֹתוֹ בְּיוֹם טוֹב! הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, דְּקִים
לֵיהּ בְּגַוֵּויהּ שֶׁכָּלוּ לוֹ חֲדָשָׁיו.
תָּא שְׁמַע: וְשָׁוִין, שֶׁאִם נוֹלַד הוּא וּמוּמוֹ עִמּוֹ — שֶׁזֶּה מִן הַמּוּכָן! הָכָא נָמֵי שֶׁכָּלוּ לוֹ חֲדָשָׁיו.
תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: הֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. הֲלָכָה — מִכְּלָל
דְּפְלִיגִי. שְׁמַע מִינַּהּ.
אָמַר אַבָּיֵי: נָפַל מִן הַגֶּג אוֹ אָכְלוֹ אֲרִי — דִּבְרֵי הַכֹּל חַי הוּא. כִּי פְּלִיגִי שֶׁפִּיהֵק וָמֵת. מָר
סָבַר: חַי הוּא, וּמָר סָבַר: מֵת הוּא.
לְמַאי נָפְקָא מִינַּיהּ? לִפְטוֹר מִן הַיִּיבּוּם.
נָפַל מִן הַגֶּג אוֹ אֲכָלוֹ אֲרִי — דִּבְרֵי הַכֹּל חַי הוּא? וְהָא רַב פָּפָּא וְרַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ
אִיקְּלַעוּ לְבֵי בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי בַּר אָבִין, וַעֲבַדוּ לְהוּ עִיגְלָא תִּילְתָּא בְּיוֹמָא דְּשַׁבְעָה. וְאָמְרִי
לֵיהּ: אִי אִיתָּרְחִיתוּ לֵיהּ עַד לְאוּרְתָּא — הֲוָה אָכְלִינַן מִינַּיהּ, הַשְׁתָּא — לָא אָכְלִינַן מִינַּיהּ!
אֶלָּא: כְּשֶׁפִּיהֵק וָמֵת — דִּבְרֵי הַכֹּל מֵת הוּא, כִּי פְּלִיגִי בְּנָפַל מִן הַגֶּג וַאֲכָלוֹ אֲרִי, מָר סָבַר:
מֵת הוּא, וּמָר סָבַר חַי הוּא.
בְּרֵיהּ דְּרַב דִּימִי בַּר יוֹסֵף אִתְיְלִיד לֵיהּ הָהוּא יָנוֹקָא. בְּגוֹ תְּלָתִין יוֹמִין שְׁכֵיב. יָתֵיב קָמְתָאֵבֵיל
עֵילְוֵיהּ. אֲמַר לֵיהּ אֲבוּהּ: צְווֹרוֹנְיָתָא קָבָעֵית לְמֵיכַל? אֲמַר לֵיהּ: קִים לִי בֵּיהּ שֶׁכָּלוּ לוֹ
חֲדָשָׁיו.
רַב אָשֵׁי אִיקְּלַע לְבֵי רַב כָּהֲנָא. אִיתְּרַע בֵּיהּ מִילְתָא בְּגוֹ תְּלָתִין יוֹמִין. חַזְיֵיהּ דְּיָתֵיב וְקָא
מִתְאַבֵּל עֵילְוֵיהּ. אֲמַר לֵיהּ: לָא סָבַר לֵיהּ מָר לְהָא דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: הֲלָכָה
כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל? אֲמַר לֵיהּ: קִים לִי בְּגַוֵּויהּ שֶׁכָּלוּ לוֹ חֲדָשָׁיו.
אִיתְּמַר: מֵת בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים, וְעָמְדָה וְנִתְקַדְּשָׁה. אָמַר רָבִינָא מִשְּׁמֵיהּ דְּרָבָא:

דף קלו:

אִם אֵשֶׁת יִשְׂרְאֵל הִיא — חוֹלֶצֶת. אִם אֵשֶׁת כֹּהֵן הִיא — אֵינָהּ חוֹלֶצֶת.
וְרַב שֵׁרֵבְיָא מִשְּׁמֵיהּ דְּרָבָא אָמַר: אַחַת זוֹ וְאַחַת זוֹ — חוֹלֶצֶת.

אֲמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב שֵׁרֶבְיָא: בְּאוּרְתָּא אֲמַר רָבָא הָכִי, לְצַפְרָא הֲדַר בֵּיהּ. אֲמַר לֵיהּ שְׁרִיתוּהָ? יְהֵא רַעֲוָא דְּתִשְׁרוֹ תַּרְוַיְיכוּ.

רַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר וְכוּ'. אָמַר רַב שֵׁיזְבִי אָמַר רַב חִסְדָּא: לֹא לַכֹּל אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אַנְדְּרוֹגִינוֹס זָכָר הוּא, שֶׁאִם אַתָּה אוֹמֵר כֵּן, בַּעֲרָכִין יֵעָרֵךְ!

וּמְנָלַן דְּלָא מִיעָרֵךְ? דְּתַנְיָא: "הַזָּכָר" — וְלֹא טוּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס. יָכוֹל לֹא יְהֵא בְּעֵרֶךְ אִישׁ אֲבָל יְהֵא בְּעֵרֶךְ אִשָּׁה — תַּלְמוּד לוֹמַר: "הַזָּכָר", "וְאִם נְקֵבָה הִיא". זָכָר וַדַּאי, נְקֵבָה וַדַּאי — וְלֹא טוּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס.

דף קלז.

וְסָתָם סְפָרָא רַבִּי יְהוּדָה.

אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: אַף אֲנַן נָמֵי תְּנֵינָא: הַכֹּל כְּשֵׁרִים לְקַדֵּשׁ, חוּץ מֵחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן.

רַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר בְּקָטָן וּפוֹסֵל בְּאִשָּׁה וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס. שְׁמַע מִינַּהּ.

וּמַאי שְׁנָא מִילָּה? מְשׁוּם דִּכְתִיב: "הִמּוֹל לָכֶם כָּל זָכָר".

מַתְנִי' מִי שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי תִינוֹקוֹת, אֶחָד לָמוּל אַחַר הַשַּׁבָּת וְאֶחָד לָמוּל בַּשַּׁבָּת, וְשָׁכַח וּמָל אֶת שֶׁל אַחַר הַשַּׁבָּת בַּשַּׁבָּת — חַיָּיב.

אֶחָד לָמוּל בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְאֶחָד לָמוּל בַּשַּׁבָּת, וְשָׁכַח וּמָל אֶת שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת בַּשַּׁבָּת — רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּיב חַטָּאת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר.

גְּמָ' רַב הוּנָא מַתְנֵי "חַיָּיב", רַב יְהוּדָה מַתְנֵי "פָּטוּר".

רַב הוּנָא מַתְנֵי "חַיָּיב", דְּתַנְיָא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי אֱלִעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל מִי שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי תִינוֹקוֹת, אֶחָד לָמוּל בַּשַּׁבָּת וְאֶחָד לָמוּל אַחַר הַשַּׁבָּת, וְשָׁכַח וּמָל אֶת שֶׁל אַחַר הַשַּׁבָּת בַּשַּׁבָּת — שֶׁהוּא חַיָּיב.

עַל מָה נֶחְלְקוּ — עַל מִי שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי תִינוֹקוֹת, אֶחָד לָמוּל בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְאֶחָד לָמוּל בַּשַּׁבָּת, וְשָׁכַח וּמָל אֶת שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת בַּשַּׁבָּת — שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּיב חַטָּאת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר.

וּשְׁנֵיהֶם לֹא לְמָדוּהָ אֶלָּא מֵעֲבוֹדָה זָרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר: כַּעֲבוֹדָה זָרָה, מָה עֲבוֹדָה זָרָה אַמַּר רַחֲמָנָא "לָא תַּעֲבִיד", וְכִי עֲבִיד — מִיחַיַּיב, הָכָא נָמֵי — לָא שְׁנָא.

וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: הָתָם — דְּלָאו מִצְוָה, הָכָא — מִצְוָה.

רַב יְהוּדָה מַתְנֵי "פָּטוּר", דְּתַנְיָא, אָמַר רַבִּי מֵאִיר: לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל מִי שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי תִינוֹקוֹת, אֶחָד לָמוּל בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְאֶחָד לָמוּל בַּשַּׁבָּת, וְשָׁכַח וּמָל אֶת שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת בַּשַּׁבָּת — שֶׁהוּא פָּטוּר.

עַל מָה נֶחְלְקוּ — עַל מִי שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי תִינוֹקוֹת, אֶחָד לָמוּל אַחַר הַשַּׁבָּת וְאֶחָד לָמוּל בַּשַּׁבָּת, וְשָׁכַח וּמָל אֶת שֶׁל אַחַר הַשַּׁבָּת בַּשַּׁבָּת — שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּיב חַטָּאת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר.
וּשְׁנֵיהֶם לֹא לְמָדוּהָ אֶלָּא מֵעֲבוֹדָה זָרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר: כַּעֲבוֹדָה זָרָה, מָה עֲבוֹדָה זָרָה אָמַר רַחֲמָנָא "לָא תַּעֲבִיד", וְכִי עֲבִיד — מִיחַיַּיב, הָכָא נָמֵי — לָא שְׁנָא.
וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: הָתָם — לָא טָרִיד [בְּ]מִצְוָה, הָכָא — טָרִיד.
תָּנֵי רַבִּי חִיָּיא: אוֹמֵר הָיָה רַבִּי מֵאִיר, לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל מִי שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי תִינוֹקוֹת, אֶחָד לָמוּל בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְאֶחָד לָמוּל בַּשַּׁבָּת, וְשָׁכַח וּמָל אֶת שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת בַּשַּׁבָּת — שֶׁהוּא חַיָּיב.
עַל מָה נֶחְלְקוּ — עַל מִי שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי תִינוֹקוֹת, אֶחָד לָמוּל אַחַר הַשַּׁבָּת וְאֶחָד לָמוּל בַּשַּׁבָּת, וְשָׁכַח וּמָל שֶׁל אַחַר הַשַּׁבָּת בַּשַּׁבָּת — שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּיב חַטָּאת וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר.
הַשְׁתָּא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ סֵיפָא דִּילָא קָא עָבֵיד מִצְוָה — פּוֹטֵר, רֵישָׁא, דְּקָא עָבֵיד מִצְוָה — מְחַיֵּיב?!
אָמְרִי דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי: רֵישָׁא, כְּגוֹן שֶׁקִּדֵּם וּמָל שֶׁל שַׁבָּת בְּעֶרֶב שַׁבָּת, דִּילְמָא נִיתְּנָה שַׁבָּת לִיְדָחוֹת. סֵיפָא נִיתְּנָה שַׁבָּת לִיְדָחוֹת.
אָמַר לֵיהּ רַב אָשֵׁי לְרַב כָּהֲנָא: רֵישָׁא נָמֵי נִיתְּנָה שַׁבָּת לִיְדָחוֹת לְגַבֵּי תִּינוֹקוֹת דְּעָלְמָא! לְהַאי גַּבְרָא מִיהָא לָא אִיתְּיְהִיב.

מַתְנִי' קָטָן נִימּוֹל לִשְׁמֹנָה, לְתִשְׁעָה, וְלַעֲשָׂרָה, וּלְאַחַד עָשָׂר, וְלִשְׁנֵים עָשָׂר, לֹא פָּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר.
הָא כֵּיצַד? כְּדַרְכּוֹ — לִשְׁמֹנָה. נוֹלַד לְבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת — נִימּוֹל לִתְשִׁעָה. בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת — נִימּוֹל לַעֲשָׂרָה.
יוֹם טוֹב לְאַחַר הַשַּׁבָּת — נִימּוֹל לְאַחַד עָשָׂר. שְׁנֵי יָמִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה — נִימּוֹל לִשְׁנֵים עָשָׂר.
קָטָן הַחוֹלֶה — אֵין מוֹהֲלִין אוֹתוֹ עַד שֶׁיִּבָּרִיא.

גְּמָ' אָמַר שְׁמוּאֵל: חֲלָצַתּוּ חַמָּה — נוֹתְנִין לוֹ כָּל שִׁבְעָה לְהַבְרוֹתוֹ.
אִיבַּעְיָא לְהוּ: מִי בָּעֵינַן מֵעֵת לְעֵת?
תָּא שְׁמַע, דְּתָנֵי לוּדָא: יוֹם הַבְּרָאָתוֹ כְּיוֹם הִוָּלְדוֹ. מַאי לָאו: מָה יוֹם הִוָּלְדוֹ לָא בָּעֵינַן מֵעֵת לְעֵת — אַף יוֹם הַבְּרָאָתוֹ לָא בָּעֵינַן מֵעֵת לְעֵת.
לָא, עָדִיף יוֹם הַבְּרָאָתוֹ מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ, דְּאִילּוּ יוֹם הִוָּלְדוֹ — לָא בָּעֵינַן מֵעֵת לְעֵת, וְאִילּוּ יוֹם הַבְּרָאָתוֹ — בָּעֵינַן מֵעֵת לְעֵת.

מַתְנִי׳ אֵלּוּ הֵן צִיצִין הַמְעַכְּבִין אֶת הַמִּילָה: בָּשָׂר הַחוֹפֶה אֶת רוֹב הָעֲטָרָה, וְאֵינוֹ אוֹכֵל בִּתְרוּמָה.
וְאִם הָיָה בַּעַל בָּשָׂר — מְתַקְּנוֹ, מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן.

דף קלז:

מָל וְלֹא פָּרַע אֶת הַמִּילָה — כְּאִילּוּ לֹא מָל.
גְּמָ׳ אָמַר רַבִּי אֶבְינָא אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בַּר אַבָּא אָמַר רַב: בָּשָׂר הַחוֹפֶה אֶת רוֹב גּוּבְהָהּ שֶׁל עֲטָרָה.
וְאִם הָיָה בַּעַל בָּשָׂר וְכוּ׳. אָמַר שְׁמוּאֵל: קָטָן הַמְסוּרְבָּל בְּבָשָׂר, רוֹאִין אוֹתוֹ, כָּל זְמַן שֶׁמִּתְקַשֶּׁה וְנִרְאֶה מָהוּל — אֵינוֹ צָרִיךְ לְמוּל, וְאִם לָאו — צָרִיךְ לְמוּל.
בְּמַתְנִיתָא תְּנָא, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: קָטָן הַמְסוּרְבָּל בְּבָשָׂר, רוֹאִין אוֹתוֹ, כָּל זְמַן שֶׁמִּתְקַשֶּׁה וְאֵינוֹ נִרְאֶה מָהוּל — צָרִיךְ לְמוּלוֹ, וְאִם לָאו — אֵינוֹ צָרִיךְ לְמוּלוֹ.
מַאי בֵּינַיְיהוּ? אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ, נִרְאֶה וְאֵינוֹ נִרְאֶה.
מָל וְלֹא פָּרַע. תָּנוּ רַבָּנָן, הַמָּל אוֹמֵר: ״אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל הַמִּילָה״. אֲבִי הַבֵּן אוֹמֵר: ״אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַכְנִיסוֹ בִּבְרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ״. הָעוֹמְדִים אוֹמְרִים: ״כְּשֵׁם שֶׁנִּכְנַס לַבְּרִית, כָּךְ יִכָּנֵס לְתוֹרָה וּלְחוּפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים״.
וְהַמְבָרֵךְ אוֹמֵר: ״אֲשֶׁר קִידֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן, חוֹק בִּשְׂאֵרוֹ שָׂם, וְצֶאֱצָאָיו חָתַם בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ. עַל כֵּן בִּשְׂכַר זֹאת אֵל חַי חֶלְקֵנוּ [צוּרֵנוּ], צַוֵּה לְהַצִּיל יְדִידוּת שְׁאֵרֵינוּ מִשַּׁחַת לְמַעַן בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר שָׂם בִּבְשָׂרֵנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ כּוֹרֵת הַבְּרִית״.
הַמָּל אֶת הַגֵּרִים אוֹמֵר: ״בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל הַמִּילָה״, וְהַמְבָרֵךְ אוֹמֵר: ״אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לָמוּל אֶת הַגֵּרִים וּלְהַטִּיף מֵהֶם דַּם בְּרִית, שֶׁאִילְמָלֵא דַּם בְּרִית לֹא נִתְקַיְּימוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר: ׳אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חוּקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי׳. בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ כּוֹרֵת הַבְּרִית״.
הַמָּל אֶת הָעֲבָדִים אוֹמֵר: ״אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל הַמִּילָה״, וְהַמְבָרֵךְ אוֹמֵר: ״אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לָמוּל אֶת הָעֲבָדִים וּלְהַטִּיף מֵהֶם דַּם בְּרִית, שֶׁאִילְמָלֵא דַּם בְּרִית חוּקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא נִתְקַיְּימוּ, שֶׁנֶּאֱמַר: ׳אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חוּקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי׳. בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ כּוֹרֵת הַבְּרִית״.

הדרן עלך רבי אליעזר דמילה

מַתְנִי׳ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: **תּוֹלִין** אֶת הַמְשַׁמֶּרֶת בְּיוֹם טוֹב, וְנוֹתְנִין לַתְּלוּיָה בַּשַּׁבָּת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין תּוֹלִין אֶת הַמְשַׁמֶּרֶת בְּיוֹם טוֹב, וְאֵין נוֹתְנִין לַתְּלוּיָה בַּשַּׁבָּת, אֲבָל נוֹתְנִין לַתְּלוּיָה בְּיוֹם טוֹב.

גְּמָ׳ הַשְׁתָּא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹסוֹפֵי אוֹהֶל עָרַאי לָא מוֹסְפִינַן, לְמִיעְבַּד לְכַתְּחִלָּה שְׁרֵי?!
מַאי הִיא — דְּתָנַן: פְּקַק הַחַלּוֹן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בִּזְמַן שֶׁקָּשׁוּר וְתָלוּי — פּוֹקְקִין בּוֹ, וְאִם לָאו — אֵין פּוֹקְקִין בּוֹ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ — פּוֹקְקִין בּוֹ.
וְאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַכֹּל מוֹדִים שֶׁאֵין עוֹשִׂין אוֹהֶל עָרַאי בַּתְּחִלָּה בְּיוֹם טוֹב, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בַּשַּׁבָּת. לֹא נֶחְלְקוּ אֶלָּא לְהוֹסִיף, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין מוֹסִיפִין בְּיוֹם טוֹב, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בַּשַּׁבָּת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מוֹסִיפִין בַּשַּׁבָּת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם טוֹב.
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר לַהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה. דְּתַנְיָא: אֵין בֵּין יוֹם טוֹב לַשַּׁבָּת אֶלָּא אוֹכֶל נֶפֶשׁ בִּלְבָד. רַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר אַף מַכְשִׁירֵי אוֹכֶל נֶפֶשׁ.
אֵימַר דְּשָׁמְעִינַן לֵיהּ לְרַבִּי יְהוּדָה בְּמַכְשִׁירִין שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָם מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, בַּמַּכְשִׁירִין שֶׁאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָם מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב מִי שָׁמְעַתְּ לֵיהּ?!
דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר עֲדִיפָא מִדְּרַבִּי יְהוּדָה.
וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. אִיבַּעְיָא לְהוּ: תְּלָה מַאי? אָמַר רַב יוֹסֵף: תְּלָה — חַיָּיב חַטָּאת.
אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: אֶלָּא מֵעַתָּה, תְּלָא כּוּזָא בְּסִיכְתָּא הָכִי נָמֵי דְּמִיחַיַּיב?!

דף קלח.

אֶלָּא אָמַר אַבָּיֵי: מִדְּרַבָּנַן הִיא, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בַּחוֹל.
מְנַקֵּיט אַבָּיֵי חוּמְרֵי מַתְנִיתָא וְתָנֵי: הַגּוֹד וְהַמְשַׁמֶּרֶת, כֵּילָה וְכִסֵּא גַּלִּין — לֹא יַעֲשֶׂה, וְאִם עָשָׂה — פָּטוּר אֲבָל אָסוּר. אָהֳלֵי קְבָע — לֹא יַעֲשֶׂה, וְאִם עָשָׂה — חַיָּיב חַטָּאת. אֲבָל מִטָּה וְכִסֵּא טְרַסְקָל וְאַסְלָא — מוּתָּר לִנְטוֹתָן לְכַתְּחִלָּה.
וְאֵין נוֹתְנִין לַתְּלוּיָה בַּשַּׁבָּת. אִיבַּעְיָא לְהוּ: שִׁימֵּר מַאי? אָמַר רַב כָּהֲנָא: שִׁימֵּר — חַיָּיב חַטָּאת.
מַתְקֵיף לַהּ רַב שֵׁשֶׁת: מִי אִיכָּא מִידֵּי דְּרַבָּנַן מְחַיְּיבִי חַטָּאת, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שָׁרֵי לְכַתְּחִלָּה?!
מַתְקֵיף לַהּ רַב יוֹסֵף: אַלְמָה לָא? הֲרֵי עִיר שֶׁל זָהָב, דְּרַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּיב חַטָּאת, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שָׁרֵי לְכַתְּחִלָּה.

מַאי הִיא — דְּתַנְיָא: לֹא תֵּצֵא אִשָּׁה בְּעִיר שֶׁל זָהָב, וְאִם יָצְאָה — חַיֶּיבֶת חַטָּאת, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא תֵּצֵא, וְאִם יָצְאָה פְּטוּרָה. רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר אוֹמֵר: יוֹצְאָה אִשָּׁה בְּעִיר שֶׁל זָהָב לְכַתְּחִילָּה.

אֲמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: מִי סָבְרַתְּ רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר אַדְּרַבִּי מֵאִיר קָאֵי, דְּאָמַר חַיֶּיבֶת חַטָּאת? אַדְּרַבָּנַן קָאֵי, דְּאָמְרִי פְּטוּר אֲבָל אָסוּר, וַאֲמַר לְהוּ אִיהוּ מוּתָּר לְכַתְּחִילָּה.

מְשׁוּם מַאי מַתְרִינַן בֵּיהּ? רַבָּה אָמַר: מְשׁוּם בּוֹרֵר. רַבִּי זֵירָא אָמַר: מְשׁוּם מְרַקֵּד.

אָמַר רַבָּה, כְּוָותִי דִּידִי מִסְתַּבְּרָא: מָה דַּרְכּוֹ שֶׁל בּוֹרֵר — נוֹטֵל אוֹכֶל וּמַנִּיחַ הַפְּסוֹלֶת, אַף הָכָא נָמֵי: נוֹטֵל אֶת הָאוֹכֶל וּמַנִּיחַ אֶת הַפְּסוֹלֶת.

אָמַר רַבִּי זֵירָא, כְּוָותִי דִּידִי מִסְתַּבְּרָא: מָה דַּרְכּוֹ שֶׁל מְרַקֵּד — פְּסוֹלֶת מִלְמַעְלָה וְאוֹכֶל מִלְמַטָּה, אַף הָכָא נָמֵי: פְּסוֹלֶת מִלְמַעְלָה וְאוֹכֶל מִלְמַטָּה.

תְּנַי רָמֵי בַּר יְחֶזְקֵאל: טַלִּית כְּפוּלָה לֹא יַעֲשֶׂה, וְאִם עָשָׂה — פָּטוּר אֲבָל אָסוּר. הָיָה כָּרוּךְ עָלֶיהָ חוּט אוֹ מְשִׁיחָה — מוּתָּר לְנָטוֹתָהּ לְכַתְּחִילָּה.

בְּעָא מִינֵּיהּ רַב כָּהֲנָא מֵרַב: כִּילָּה מַהוּ? אָמַר לֵיהּ: אַף מִטָּה אֲסוּרָה. מִטָּה מַהוּ? אָמַר לֵיהּ: אַף כִּילָּה מוּתֶּרֶת. כִּילָּה וּמִטָּה מַהוּ? אָמַר לֵיהּ: כִּילָּה אֲסוּרָה וּמִטָּה מוּתֶּרֶת.

וְלָא קַשְׁיָא. הָא דְּקָאֲמַר אַף מִטָּה אֲסוּרָה — כְּדְקַרְמִנָּאֵי. הָא דְּקָאֲמַר לֵיהּ אַף כִּילָּה מוּתֶּרֶת — כִּדְרָמֵי בַּר יְחֶזְקֵאל. כִּילָּה אֲסוּרָה וּמִטָּה מוּתֶּרֶת — כִּדְדִידַן.

אָמַר רַב יוֹסֵף: חֲזִינָא לְהוּ לְכִילֵּי דְּבֵי רַב הוּנָא דְּמַאוּרְתָּא נְגִידָא וּמְצַפְּרָא חֲבִיטָא רַמְיָא.

אָמַר רַב מְשׁוּם רַבִּי חִיָּיא: וִילּוֹן מוּתָּר לְנָטוֹתוֹ וּמוּתָּר לְפוֹרְקוֹ.

וְאָמַר שְׁמוּאֵל מְשׁוּם רַבִּי חִיָּיא:

דף קלח:

כִּילַּת חֲתָנִים מוּתָּר לְנָטוֹתָהּ וּמוּתָּר לְפוֹרְקָהּ.

אָמַר רַב שֵׁשֶׁת בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי: לֹא אָמַרַן אֶלָּא שֶׁאֵין בְּגַנְּהּ טָפַח, אֲבָל יֵשׁ בְּגַנְּהּ טָפַח — אָסוּר. וְכִי אֵין בְּגַנְּהּ טָפַח נָמֵי לָא אָמַרַן אֶלָּא שֶׁאֵין בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה סָמוּךְ לְגַנְּהּ טָפַח, אֲבָל יֵשׁ בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה סָמוּךְ לְגַנְּהּ טָפַח — אָסוּר. וְלָא אָמַרַן אֶלָּא שֶׁאֵין בְּשִׁיפּוּעָהּ טָפַח, אֲבָל יֵשׁ בְּשִׁיפּוּעָהּ טָפַח — שִׁפּוּעֵי אֹהָלִים כְּאֹהָלִים דָּמוּ. וְלָא אָמַרַן אֶלָּא דְּלָא נָחֵית מִפּוּרְיָא טָפַח, אֲבָל נָחֵית מִפּוּרְיָא טָפַח — אָסוּר.

וְאָמַר רַב שֵׁשֶׁת בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי: הַאי סְיָאנָא שָׁרֵי. וְהָאִיתְּמַר: סְיָאנָא אָסוּר! לָא קַשְׁיָא: הָא דְּאִית בֵּיהּ טָפַח, הָא דְּלֵית בֵּיהּ טָפַח.

אֶלָּא מַעֲתָּה, שַׁרְבִּיב בִּגְלִימָא טָפַח הָכִי נָמֵי דְּמִיחַיֵּיב? אֶלָּא לָא קַשְׁיָא: הָא דְּמִיהַדַּק, הָא דְּלָא מִיהַדַּק.

שְׁלַח לֵיהּ רָמֵי בַּר יְחֶזְקֵאל לְרַב הוּנָא: אֵימָא לַן אִיזִי הָנָךְ מִילֵּי מְעַלְיָיתָא דַּאֲמַרְתְּ לַן מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב, תַּרְתֵּי בְּשַׁבָּת וַחֲדָא בְּתוֹרָה.

שְׁלַח לֵיהּ: הָא דְּתַנְיָא גּוֹד בְּכִיסָנָא מוּתָּר לְנָטוֹתָהּ בְּשַׁבָּת — אָמַר רַב: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בִּשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם, אֲבָל בְּאָדָם אֶחָד — אָסוּר.

אָמַר אַבָּיֵי: וְכֵילָה אֲפִילּוּ בַּעֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם אָסוּר. אִי אֶפְשָׁר דְּלָא מִימַּתְחָא פּוּרְתָּא.

אִידַּךְ מַאי הִיא דְּתַנְיָא: כִּירָה שֶׁנִּשְׁמְטָה אַחַת מִיַּרְכוֹתֶיהָ — מוּתָּר לְטַלְטְלָהּ. שְׁתַּיִם — אָסוּר. רַב אָמַר: אֲפִילּוּ חַד נָמֵי אָסוּר, גְּזֵירָה שֶׁמָּא יִתְקַע.

תּוֹרָה — דְּאָמַר רַב: עֲתִידָה תּוֹרָה שֶׁתִּשְׁתַּכַּח מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְהִפְלָא ה' אֶת מַכֹּתְךָ", הַפְלָאָה זוֹ אֵינִי יוֹדֵעַ מַהִי. כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר: "לָכֵן הִנְנִי יוֹסִיף לְהַפְלִיא אֶת הָעָם הַזֶּה הַפְלֵא וָפֶלֶא" — הֲוֵי אוֹמֵר: הַפְלָאָה זוֹ תּוֹרָה.

תָּנוּ רַבָּנָן: כְּשֶׁנִּכְנְסוּ רַבּוֹתֵינוּ לַכֶּרֶם בְּיַבְנֶה אָמְרוּ, עֲתִידָה תּוֹרָה שֶׁתִּשְׁתַּכַּח מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: "הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם ה' אֱלֹהִים וְהִשְׁלַחְתִּי רָעָב בָּאָרֶץ לֹא רָעָב לַלֶּחֶם וְלֹא צָמָא לַמַּיִם כִּי אִם לִשְׁמוֹעַ אֵת דִּבְרֵי ה'", וּכְתִיב: "וְנָעוּ מִיָּם עַד יָם וּמִצָּפוֹן וְעַד מִזְרָח יְשׁוֹטְטוּ לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר ה' וְלֹא יִמְצָאוּ".

"דְּבַר ה'" — זוֹ הֲלָכָה, "דְּבַר ה'" — זֶה הַקֵּץ, "דְּבַר ה'" — זוֹ נְבוּאָה.

וּמַאי "יְשׁוֹטְטוּ לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר ה'"? אָמְרוּ: עֲתִידָה אִשָּׁה שֶׁתִּטּוֹל כִּכָּר שֶׁל תְּרוּמָה וְתַחֲזוֹר בְּבָתֵּי כְנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת לֵידַע אִם טְמֵאָה הִיא וְאִם טְהוֹרָה הִיא, וְאֵין מֵבִין.

אִם טְהוֹרָה הִיא וְאִם טְמֵאָה הִיא בְּהֶדְיָא כְּתִיב בֵּיהּ: "מִכָּל הָאוֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל"! אֶלָּא: לֵידַע אִם רִאשׁוֹנָה הִיא וְאִם שְׁנִיָּה הִיא, וְאֵין מֵבִין.

הָא נָמֵי מַתְנִיתִין הִיא? כְּדִתְנַן: הַשֶּׂרֶץ שֶׁנִּמְצָא בַּתַּנּוּר — הַפַּת שֶׁבְּתוֹכוֹ שְׁנִיָּה, שֶׁהַתַּנּוּר תְּחִילָּה.

מִסְתַּפְקָא לְהוּ הָא דַּאֲמַר לֵיהּ רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה לְרָבָא: לֵיחְזְיֵיהּ לְהַאי תַּנּוּרָא כְּמַאן דְּמָלֵי טוּמְאָה וְתֵיהְוֵי פַּת רִאשׁוֹנָה!

אָמַר לֵיהּ: לָא אָמְרִינַן לֵיחְזְיֵיהּ לְהַאי תַּנּוּרָא כְּמַאן דְּמָלֵי טוּמְאָה. דְּתַנְיָא: יָכוֹל יְהוּ כָּל הַכֵּלִים מִיטַּמְּאִין בַּאֲוִיר כְּלֵי חֶרֶס, תַּלְמוּד לוֹמַר: "כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא", "מִכָּל הָאוֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל" — אוֹכְלִין מִטַּמְּאִין בַּאֲוִיר כְּלֵי חֶרֶס, וְאֵין כֵּלִים מִטַּמְּאִין בַּאֲוִיר כְּלֵי חֶרֶס.

תַּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי אוֹמֵר: חַס וְשָׁלוֹם שֶׁתִּשְׁתַּכַּח תּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ". אֶלָּא מָה אֲנִי מְקַיֵּים "יְשׁוֹטְטוּ לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר ה' וְלֹא יִמְצָאוּ"? שֶׁלֹּא יִמְצְאוּ

דף קלט.

הֲלָכָה בְּרוּרָה וּמְשָׁנָה בְּרוּרָה בְּמָקוֹם אֶחָד.
תַּנְיָא, רַבִּי יוֹסֵי בֶּן אֱלִישָׁע אוֹמֵר: אִם רָאִיתָ דּוֹר שֶׁצָּרוֹת רַבּוֹת בָּאוֹת עָלָיו — צֵא וּבְדוֹק בְּדַיָּינֵי יִשְׂרָאֵל. שֶׁכָּל פּוּרְעָנוּת שֶׁבָּאָה לָעוֹלָם לֹא בָאָה אֶלָּא בִּשְׁבִיל דַּיָּינֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: ”שִׁמְעוּ נָא זֹאת רָאשֵׁי בֵּית יַעֲקֹב וּקְצִינֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הַמְתַעֲבִים מִשְׁפָּט וְאֵת כָּל הַיְשָׁרָה יְעַקֵּשׁוּ. בּוֹנֶה צִיּוֹן בְּדָמִים וִירוּשָׁלַיִם בְּעַוְלָה. רָאשֶׁיהָ בְּשׁוֹחַד יִשְׁפּוֹטוּ וְכֹהֲנֶיהָ בִּמְחִיר יוֹרוּ וּנְבִיאֶיהָ בְּכֶסֶף יְקַסֹּמוּ וְעַל ה' יִשָּׁעֲנוּ וְגוֹ'“.
רְשָׁעִים הֵן, אֶלָּא שֶׁתָּלוּ בְּטָחוֹנָם בְּמִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם. לְפִיכָךְ, מֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶן שָׁלֹשׁ פּוּרְעָנִיּוֹת כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ עֲבֵירוֹת שֶׁבְּיָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר: ”לָכֵן בִּגְלַלְכֶם צִיּוֹן שָׂדֶה תֵּחָרֵשׁ וִירוּשָׁלַיִם עִיִּין תִּהְיֶה וְהַר הַבַּיִת לְבָמוֹת יָעַר“.
וְאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ עַל יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁיִּכְלוּ שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים רָעִים מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: ”וְאָשִׁיבָה יָדִי עָלַיִךְ וְאֶצְרוֹף כַּבּוֹר סִיגָיִךְ וְאָסִירָה כָּל בְּדִילָיִךְ. וְאָשִׁיבָה שׁוֹפְטַיִךְ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצַיִךְ כְּבַתְּחִלָּה וְגוֹ'“.
אָמַר עוּלָא: אֵין יְרוּשָׁלַיִם נִפְדֵּית אֶלָּא בִּצְדָקָה, שֶׁנֶּאֱמַר: ”צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה“.
אָמַר רַב פָּפָּא: אִי בָּטְלִי יְהִירֵי — בָּטְלִי אַמְגּוּשֵׁי. אִי בָּטְלִי דַּיָּינֵי — בָּטְלִי גְּזִירְפָּטֵי.
אִי בָּטְלִי יְהִירֵי בָּטְלִי אַמְגּוּשֵׁי — דִּכְתִיב: ”וְאָצְרוֹף כַּבּוֹר סִיגָיִךְ“.
אִי בָּטְלִי דַּיָּינֵי בָּטְלִי גְּזִירְפָּטֵי — דִּכְתִיב: ”הֵסִיר ה' מִשְׁפָּטַיִךְ פָּנָה אוֹיְבֵךְ“.
אָמַר רַבִּי מַלַּאי מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן: מַאי דִּכְתִיב ”שָׁבַר ה' מַטֵּה רְשָׁעִים שֵׁבֶט מוֹשְׁלִים“. ”שָׁבַר ה' מַטֵּה רְשָׁעִים“ — אֵלּוּ הַדַּיָּינִין שֶׁנַּעֲשׂוּ מַקֵּל לְחַזָּנֵיהֶם. ”שֵׁבֶט מוֹשְׁלִים“ — אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁבְּמִשְׁפְּחוֹת הַדַּיָּינִין. מָר זוּטְרָא אָמַר: אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמְּלַמְּדִים הִלְכוֹת צִיבּוּר לְדַיָּינֵי בּוּר.
אָמַר רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר בֶּן מַלַּאי מִשּׁוּם רֵישׁ לָקִישׁ: מַאי דִּכְתִיב ”כִּי כַפֵּיכֶם נְגֹאֲלוּ בַדָּם וְאֶצְבְּעוֹתֵיכֶם בָּעָוֹן, שִׂפְתוֹתֵיכֶם דִּבְּרוּ שֶׁקֶר לְשׁוֹנְכֶם עַוְלָה תֶּהְגֶּה“.
”כִּי כַפֵּיכֶם נְגֹאֲלוּ בַדָּם“ — אֵלּוּ הַדַּיָּינִין. ”וְאֶצְבְּעוֹתֵיכֶם בָּעָוֹן“ — אֵלּוּ סוֹפְרֵי הַדַּיָּינִין. ”שִׂפְתוֹתֵיכֶם דִּבְּרוּ שֶׁקֶר“ — אֵלּוּ עוֹרְכֵי הַדַּיָּינִין. ”לְשׁוֹנְכֶם עַוְלָה תֶּהְגֶּה“ — אֵלּוּ בַּעֲלֵי דִּינִין.
וְאָמַר רַבִּי מַלַּאי מִשּׁוּם רַבִּי יִצְחָק מַגְדְּלָאָה: מִיּוֹם שֶׁפֵּירַשׁ יוֹסֵף מֵאֶחָיו לֹא טָעַם טַעַם יַיִן, דִּכְתִיב: ”וּלְקָדְקֹד נְזִיר אֶחָיו“.
רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא אָמַר: אַף הֵן לֹא טָעֲמוּ טַעַם יַיִן, דִּכְתִיב: ”וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ“, מִכְּלָל דְּעַד הַאִידָּנָא לָא הֲוָה שִׁיכְרוּת. וְאִידַּךְ, שִׁיכְרוּת הוּא דְּלָא הֲוָה, שְׁתִיָּה מִיהָא הֲוָה.

וַאֲמַר רַבִּי מַלַּאי: בְּשָׂכַר "וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ", זָכָה לְחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט עַל לִבּוֹ.
שְׁלַחוּ לֵיהּ בְּנֵי בָּשְׂכָר לְלֵוִי: כֵּילָה מַהוּ? כְּשׁוּתָא בְּכַרְמָא מַהוּ? מֵת בְּיוֹם טוֹב מַהוּ?
אַדְאָזֵיל נָח נַפְשֵׁיהּ דְּלֵוִי. אָמַר שְׁמוּאֵל לְרַב מְנַשְּׁיָא: אִי חַכִּימַתְּ, שְׁלַח לְהוּ: כֵּילָה — חָזַרְנוּ עַל כָּל צִידֵּי כֵּילָה וְלֹא מָצִינוּ לָהּ צַד הֶיתֵּר.
וְלִישְׁלַח לְהוּ כְּדְרָמֵי בַּר יְחֶזְקֵאל! לְפִי שֶׁאֵינָן בְּנֵי תוֹרָה.
כְּשׁוּתָא בְּכַרְמָא — עִירְבּוּבָא. וְלִישְׁלַח לְהוּ כְּדְרַבִּי טַרְפוֹן? דְּתַנְיָא: כְּשׁוּת, רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: אֵין כִּלְאַיִם בַּכֶּרֶם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כִּלְאַיִם בַּכֶּרֶם. וְקַיְימָא לַן: כָּל הַמֵּיקֵל בָּאָרֶץ, הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ בְּחוּץ לָאָרֶץ! לְפִי שֶׁאֵינָן בְּנֵי תוֹרָה.
מַכְרִיז רַב: הַאי מַאן דְּבָעֵי לְמִיזְרַע כְּשׁוּתָא בְּכַרְמָא — לִיזְרַע. רַב עַמְרָם חָסִידָא מְנַגֵּיד עֵילְוֵיהּ.
רַב מְשַׁרְשְׁיָא יָהֵיב לֵיהּ פְּרוּטָה לְתִינוֹק גּוֹי וְזָרַע לֵיהּ. וְלִיתֵּן לֵיהּ לְתִינוֹק יִשְׂרָאֵל! אִתֵּי לְמִיסְרַךְ: וְלִיתֵּן לֵיהּ לְגָדוֹל גּוֹי! אִתֵּי לְאִיחַלּוֹפֵי בְּיִשְׂרָאֵל.
מֵת — שְׁלַח לְהוּ: מֵת לֹא יִתְעַסְּקוּ בּוֹ לֹא יְהוּדָאִין וְלֹא אַרְמָאִין, לֹא בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן וְלֹא בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי.
אִינִי?! וְהָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר שִׁילַת אָמַר רַבִּי אַסִּי: עוֹבָדָא הֲוָה בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא דְּמָעוֹן בְּיוֹם טוֹב הַסָּמוּךְ לַשַּׁבָּת,

דף קלט:

וְלָא יָדְעָנָא אִי מִלְּפָנֶיהָ אִי מִלְּאַחֲרֶיהָ, וַאֲתוֹ לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, וַאֲמַר לְהוּ: יִתְעַסְּקוּן בֵּיהּ עַמְּמִין.
וְאָמַר רָבָא: מֵת בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן יִתְעַסְּקוּ בּוֹ עַמְּמִין, בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי — יִתְעַסְּקוּ בּוֹ יִשְׂרָאֵל, וַאֲפִילּוּ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבֵיצָה. לְפִי שֶׁאֵינָן בְּנֵי תוֹרָה.
אָמַר רַבִּי אָבִין בַּר רַב הוּנָא אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא: מִתְעַטֵּף אָדָם בְּכִילָּה וּבְכִסְכָּסֵיהָ וְיוֹצֵא לִרְשׁוּת הָרַבִּים בְּשַׁבָּת, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.
מַאי שְׁנָא מִדְּרַב הוּנָא, דְּאָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב: הַיּוֹצֵא בְּטַלִּית שֶׁאֵינָהּ מְצוּיֶּצֶת כְּהִילְכָתָהּ בְּשַׁבָּת — חַיָּיב חַטָּאת! צִיצִית לְגַבֵּי טַלִּית — חֲשִׁיבִי, וְלָא בָּטְלִי. הָנֵי לָא חֲשִׁיבִי, וּבָטְלִי.
אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא: מַעֲרִים אָדָם עַל הַמְשַׁמֶּרֶת בְּיוֹם טוֹב לִתְלוֹת בָּהּ רִמּוֹנִים, וְתוֹלֶה בָּהּ שְׁמָרִים. אָמַר רַב אַשִׁי: וְהוּא דְּתָלָה בָּהּ רִמּוֹנִים.
מַאי שְׁנָא מֵהָא דְּתַנְיָא: מְטִילִין שֵׂכָר בַּמּוֹעֵד לְצוֹרֶךְ הַמּוֹעֵד, שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ הַמּוֹעֵד — אָסוּר, אֶחָד שֵׂכָר תְּמָרִים וְאֶחָד שֵׂכָר שְׂעוֹרִים. אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהֶן יָשָׁן — מַעֲרִים וְשׁוֹתֶה מִן הֶחָדָשׁ!

הָתָם לָא מוֹכְחָא מִילְּתָא, הָכָא מוֹכְחָא מִילְּתָא.
אֲמַרוּ לֵיהּ רַבָּנַן לְרַב אָשֵׁי: חֲזִי מָר הַאי צוּרְבָּא מֵרַבָּנַן וְרַב הוּנָא בֶּן רַבִּי חִיּוֹן שְׁמֵיהּ, וְאָמְרִי לַהּ רַב הוּנָא בְּרַבִּי חִלְּוֹון שְׁמֵיהּ, דְּשָׁקֵל בָּרָא דְּתוּמָא וּמַנַּח בְּבַרְזָא דְּדַנָּא, וְאָמַר: לְאַצְנוֹעֵיהּ קָמִיכַּוֵינָא. וְאָזֵיל וְנָאֵים בְּמַבָּרָא, וְעָבַר לְהַהִּ גִּיסָא וְסָיַיר פִּירֵי, וְאָמַר: אֲנָא לְמֵינַם קָמִיכַּוֵינָא! אֲמַר לְהוּ: הַעֲרָמָה קָאָמְרַתְּ? הַעֲרָמָה בִּדְרַבָּנַן הִיא, וְצוּרְבָּא מֵרַבָּנַן לָא אָתֵי לְמִיעְבַּד לְכַתְּחִילָּה.

מַתְנִי' נוֹתְנִין מַיִם עַל גַּבֵּי הַשְּׁמָרִים בִּשְׁבִיל שֶׁיִּצּוֹלּוּ. וּמְסַנְּנִין אֶת הַיַּיִן בְּסוּדָרִין וּבִכְפִיפָּה מִצְרִית.
וְנוֹתְנִין בֵּיצָה בְּמְסַנֶּנֶת שֶׁל חַרְדָּל, וְעוֹשִׂין אֲנוֹמֵלִין בְּשַׁבָּת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּשַּׁבָּת בְּכוֹס, בְּיוֹם טוֹב — בְּלָגִין, וּבַמּוֹעֵד — בְּחָבִית. רַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר הַכֹּל לְפִי הָאוֹרְחִין.

גְּמָ' אָמַר זְעֵירִי: נוֹתֵן אָדָם יַיִן צָלוּל וּמַיִם צְלוּלִין לְתוֹךְ הַמְשַׁמֶּרֶת בְּשַׁבָּת וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ, אֲבָל עֲכוּרִין — לָא.
מֵיתִיבִי, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: טוֹרֵד אָדָם חָבִית שֶׁל יַיִן יֵינָהּ וּשְׁמָרֶיהָ, וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַמְשַׁמֶּרֶת בַּשַּׁבָּת וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ! תַּרְגְּמַהּ זְעֵירִי: בֵּין הַגִּיתוֹת שָׁנוּ.
מְסַנְּנִין אֶת הַיַּיִן בְּסוּדָרִין. אָמַר רַב שִׁימִי בַּר חִיָּיא: וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה גוּמָא.
וּבִכְפִיפָּה מִצְרִית. אָמַר רַב חִיָּיא בַּר אָשֵׁי אָמַר רַב: וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַגְבִּיהַּ מִקַּרְקַעִיתוֹ שֶׁל כְּלִי טֶפַח.
אָמַר רַב: הַאי פְּרוֹנְקָא, אַפֵּלְגֵיהּ דְּכוּבָּא — שְׁרֵי, אַכּוּלֵּיהּ כּוּבָּא — אָסִיר.
אָמַר רַב פָּפָּא: לָא נִיהַדַּק אִינִישׁ צִינְיֵיתָא בְּפוּמֵּיהּ דְּכוּזְנְתָא (דְּחָבִיתָא), מִשּׁוּם דְּמָיְחֲזֵי כִּמְשַׁמֶּרֶת.
דְּבֵי רַב פָּפָּא שָׁאפוּ שִׁיכְרָא מִמָּנָא לְמָנָא. אֲמַר לֵיהּ רַב אַחָא מִדִּיפְתִּי לְרַבִינָא: הָאִיכָּא נִיצּוֹצוֹת! נִיצּוֹצוֹת לְבֵי רַב פָּפָּא לָא חֲשִׁיבִי.
וְנוֹתְנִין בֵּיצָה בְּמְסַנֶּנֶת. תָּנֵי יַעֲקֹב קָרְחָה:

דף קמ.

לְפִי שֶׁאֵין עוֹשִׂין אוֹתָהּ אֶלָּא לְגָנָּון.
אִיתְּמַר. חַרְדָּל שֶׁלְּשׁוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, לְמָחָר, אָמַר רַב: מְמַחוֹ בְּכֶלִי אֲבָל לֹא בַּיָּד.
אֲמַר לֵיהּ שְׁמוּאֵל: (בַּיָּד?!) אַטּוּ כָּל יוֹמָא בָּיְדָא מְמַחוּ לֵיהּ?! מַאֲכַל חֲמוֹרִים הוּא! אֶלָּא אָמַר שְׁמוּאֵל: מְמַחוֹ בַּיָּד וְאֵינוֹ מְמַחוֹ בְּכֶלִי.

אִתְּמַר. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה — אָסוּר. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה — מוּתָּר. אַבָּיֵי וְרָבָא דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: אֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן.

קָם רַבִּי יוֹחָנָן בְּשִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, קָם רַבִּי אֶלְעָזָר בְּשִׁיטָתֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל. אַבָּיֵי וְרָבָא דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן.

אִימֵּיהּ דְּאַבָּיֵי עֲבַדָא לֵיהּ, וְלָא אֲכַל. דְּבֵיתְהוּ דִּזְעִירָא עֲבַדָא לֵיהּ לְרַב חִיָּיא בַּר אָשֵׁי, וְלָא אֲכַל. אֲמַרָה לֵיהּ: לְרַבָּךְ עֲבַדִי לֵיהּ וַאֲכַל, וְאַתְּ לָא אָכְלַתְּ? אֲמַר רָבָא בַּר שְׁבָא: הֲווֹ קָאֵימְנָא קַמֵּיהּ דְּרָבִינָא וּבְחַשִׁי לֵיהּ בְּשׁוּפְתָּא דְּתוּמָא וַאֲכַל.

אָמַר מָר זוּטְרָא: לֵית הִלְכְתָא כְּכָל הָנֵי שְׁמַעְתָּתָא, אֶלָּא כִּי הָא דְּאִתְּמַר: חַרְדָּל שֶׁלְּשׁוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, לְמָחָר מְמָחוֹ בֵּין בַּיָּד בֵּין בִּכְלִי וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ דְּבַשׁ. וְלֹא יִטְרוֹף, אֶלָּא מֵעֶרֶב.

שַׁחֲלַיִּים שֶׁשְּׁחָקָן מֵעֶרֶב שַׁבָּת, לְמָחָר נוֹתֵן לְתוֹכָן שֶׁמֶן וְחוֹמֶץ, וּמַמְשִׁיךְ לְתוֹכָן אַמִּיתָא. וְלֹא יִטְרוֹף אֶלָּא מֵעֶרֶב. שׁוּם שֶׁרִיסְקוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, לְמָחָר נוֹתֵן לְתוֹכוֹ פּוֹל וּגְרִיסִין, וְלֹא יִשְׁחוֹק אֶלָּא מֵעֶרֶב, וּמַמְשִׁיךְ אֶת אַמִּיתָא לְתוֹכָן. מַאי אַמִּיתָא? נִינְיָא. אָמַר אַבָּיֵי: שְׁמַע מִינַּהּ הַאי נִינְיָא מְעַלְיָא לְתַחֲלֵי.

וְעוֹשִׂין אֲנוֹמֵלִין בְּשַׁבָּת. תָּנוּ רַבָּנָן: עוֹשִׂין אֲנוֹמֵלִין בְּשַׁבָּת, וְאֵין עוֹשִׂין אֲלוּנְטִית. וְאֵיזוֹ הִיא אֲנוֹמֵלִין וְאֵיזוֹ הִיא אֲלוּנְטִית? אֲנוֹמֵלִין יַיִן וּדְבַשׁ וּפִלְפְּלִין. אֲלוּנְטִית יַיִן יָשָׁן וּמַיִם צְלוּלִין וַאֲפַרְסְמוֹן, דְּעָבְדִי לְבֵי מַסּוּתָא לְמֵיקַר.

אָמַר רַב יוֹסֵף: זִימְנָא חֲדָא עַלִּית בָּתַר מָר עוּקְבָא לְבֵי בָאנֵי. כִּי נָפַקִי, אֲתַאי אַשְׁקְיַין חַמְרָא חַד כָּסָא, וְחַשִׁי מִבֵּינָתָא דְּרֵאשִׁי וְעַד טוּפְרָא דְּכַרְעֵי. וְאִי אַשְׁקְיַין כָּסָא אַחֲרִינָא — הֲוַאי מְסִתְּפֵינָא דִּלְמָא מְנַכּוּ לִי מִזְכְּוֹתָא דְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְהָא מָר עוּקְבָא דְּשָׁתֵי כָּל יוֹמָא? שְׁאנֵי מָר עוּקְבָא דְּדָשׁ בֵּיהּ.

מַתְנִי' אֵין שׁוֹרִין אֶת הַחִילְתִּית בְּפוֹשְׁרִין, אֲבָל נוֹתֵן לְתוֹךְ הַחוֹמֶץ. וְאֵין שׁוֹלִין אֶת הַכַּרְשִׁינִין וְלֹא שְׁפִין אוֹתָן, אֲבָל נוֹתֵן לְתוֹךְ הַכְּבָרָה אוֹ לְתוֹךְ הַכַּלְכָּלָה.

אֵין כּוֹבְרִין אֶת הַתֶּבֶן בִּכְבָרָה, וְלֹא יִתְּנֶנּוּ עַל גַּבֵּי מָקוֹם גָּבוֹהַּ בִּשְׁבִיל שֶׁיֵּרֵד הַמּוֹץ. אֲבָל נוֹטֵל הוּא בַּכְּבָרָה וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הָאֵיבוּס.

גְּמָ' אִיבַּעְיָא לְהוּ: שְׂרָה, מַאי? תַּרְגְּמָא רַב אַדָּא נַרְשָׁאָה קַמֵּיהּ דְּרַב יוֹסֵף: שְׂרָה — חַיָּיב חַטָּאת.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: אֶלָּא מֵעַתָּה שְׂרָה אוּמְצָא בְּמַיָּא הָכִי נָמֵי דְּמִיחַיָּיב? אֶלָּא אָמַר אַבָּיֵי: מִדְּרַבָּנַן — שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בַּחוֹל.

בָּעָא מִינֵּיהּ רַבִּי יוֹחָנָן מֵרַבִּי יַנַּאי: מַהוּ לִשְׂרוֹת אֶת הַחִלְתִּית בְּצוֹנֵן? אָמַר לֵיהּ: אָסוּר. וְהָא אָנַן תְּנַן: אֵין שׁוֹרִין אֶת הַחִלְתִּית בְּפוֹשְׁרִין — הָא בְּצוֹנֵן מוּתָּר!

אֲמַר לֵיהּ: אִם כֵּן מַה בֵּין לִי וְלָךְ. מַתְנִיתִין יְחִידָאָה הִיא, דְּתַנְיָא: אֵין שׁוֹרִין אֶת הַחִלְתִּית לֹא בְּחַמִּין וְלֹא בְּצוֹנֵן. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בְּחַמִּין — אָסוּר, בְּצוֹנֵן — מוּתָּר.

לְמַאי עֲבָדֵי לֵיהּ? לִיוּקְרָא דְּלִיבָּא. רַב אַחָא בַּר יוֹסֵף חָשׁ בִּיוּקְרָא דְּלִיבָּא. אֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּמָר עוּקְבָא. אֲמַר לֵיהּ: זִיל שְׁתֵי תִּלְתָא תִּיקְלֵי חִילְתִּיתָא בְּתִלְתָא יוֹמֵי. אֲזַל אִישְׁתֵּי חַמְשָׁא בְּשַׁבְּתָא וּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא. לְצַפְרָא אֲזַל שְׁאַל בֵּי מִדְרְשָׁא. אֲמַרוּ לֵיהּ: תָּנָא דְּבֵי רַב אַדָּא, וְאָמְרִי לַהּ תָּנָא דְּבֵי מָר בַּר רַב אַדָּא: שׁוֹתֶה אָדָם קַב אוֹ קַבַּיִם וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

אֲמַר לְהוּ: לִשְׁתּוֹת — לָא קָמִיבַּעְיָא לִי, כִּי קָא מִיבַּעְיָא לִי — לִשְׁרוֹת, מַאי? אֲמַר לְהוּ רַב חִיָּיא בַּר אָבִין: בְּדִידִי הֲוָה עוֹבָדָא, וַאֲתַאי שְׁאֵילְתֵּיהּ לְרַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה וְלָא הֲוָה בִּידֵיהּ.

אֲתַאי שְׁאֵילְתֵּיהּ לְרַב הוּנָא, וַאֲמַר: הָכִי קָאֲמַר רַב, שׁוֹרֶה בְּצוֹנֵן וּמַנִּיחַ בַּחַמָּה.

כְּמַאן דְּשָׁרֵי? אֲפִילּוּ לְמַאן דְּאָסַר — הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דְּלָא אִישְׁתֵּי כְּלָל, אֲבָל הָכָא — כֵּיוָן דְּאִישְׁתֵּי חַמְשָׁא וּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא, אִי לָא שָׁתֵי בְּשַׁבָּת — מִיסְתַּכַּן.

מִיסְתְּמִיךְ וְאָזֵיל רַב אַחָא בַּר יוֹסֵף אַכַּתְפֵּיהּ דְּרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק בַּר אֲחֵתֵיהּ. אֲמַר לֵיהּ: כִּי מָטֵינַן לְבֵי רַב סָפְרָא עַיְּילִינַן. כִּי מְטוֹ עַיְּילֵיהּ. בָּעָא מִינֵּיהּ: מַהוּ לְכַסְכּוֹסֵי כֵּיתָנְיָתָא בְּשַׁבְּתָא? לְרַכּוֹכֵי כֵּיתָנְיָתָא קָא מִיכַּוֵּין — וְשַׁפִּיר דָּמֵי, אוֹ דִילְמָא לְאוּלּוֹדֵי חִיוָּרָא קָמִיכַּוֵּין — וַאֲסִיר? אֲמַר לֵיהּ: לְרַכּוֹכֵי קָא מִיכַּוֵּין וְשַׁפִּיר דָּמֵי.

כִּי נְפַק אֲתָא, אֲמַר לֵיהּ: מַאי בָּעָא מָר מִינֵּיהּ? אֲמַר לֵיהּ בְּעֵי מִינֵּיהּ: מַהוּ לְכַסְכּוֹסֵי כֵּיתָנְיָתָא בְּשַׁבְּתָא, וַאֲמַר לִי: שַׁפִּיר דָּמֵי.

וְתִבְעֵי לֵיהּ לְמָר סוּדָרָא? סוּדָרָא לָא קָא מִיבַּעְיָא לִי, דִּבְעֵי מֵרַב הוּנָא וּפְשַׁט לִי.

וְתִיפְשְׁטִיט לֵיהּ לְמָר מִסּוּדָרָא? אֲמַר לֵיהּ: הָתָם — מִיחְזֵי כִּי אוֹלּוֹדֵי חִיוָּרָא, הָכָא — לָא מִיחְזֵי כְּאוֹלּוֹדֵי חִיוָּרָא.

אָמַר רַב חִסְדָּא: הַאי כֵּיתָנְיָתָא

דף קמ:

מִשְׁלְפָא לְדִידַהּ מִקַּנְיָא — שְׁרֵי, קַנְיָא מִינַּהּ — אָסִיר. אָמַר רָבָא: וְאִם כְּלֵי קִיּוְּאֵי הוּא — מוּתָּר.

אָמַר רַב חִסְדָּא: הַאי כִּישְׁתָּא דְּיַרְקָא, אִי חַזְיָא לְמַאֲכַל בְּהֵמָה — שְׁרֵי לְטַלְטוֹלֵהּ, וְאִי לָא — אָסִיר.

אָמַר רַב חִיָּיא בַּר אָשֵׁי אָמַר רַב: הַאי תַּלְיָא, דְּבִשְׁרָא — שְׁרֵי לְטַלְטוֹלֵהּ, דְּכַוְורֵי — אָסִיר.

אָמַר רַב קַטִּינָא: הָעוֹמֵד בְּאֶמְצַע הַמִּטָּה, כְּאִילּוּ עוֹמֵד בִּכְרֵיסָהּ שֶׁל אִשָּׁה. וְלָאו מִילְתָא הִיא.

וְאָמַר רַב חִסְדָּא: בַּר בֵּי רַב דְּזַבִּין יַרְקָא — לִיזְבִּין אֲרִיכָא, כִּישָׁא כִּי כִישָׁא, וְאוּרְכָא מְמַיְלָא.

וְאָמַר רַב חִסְדָּא: בַּר בֵּי רַב דְּזַבִּין קַנְיָא — לִיזְבִּין אֲרִיכָא, טוּנָא כִּי טוּנָא, וְאוּרְכָא מְמַיְלָא.

וְאָמַר רַב חִסְדָּא: בַּר בֵּי רַב [דְּלָא נְפִישָׁא לֵיהּ רִיפְתָּא] — לָא לֵיכוֹל יַרְקָא, מִשּׁוּם דְּגָרִיר.
וְאָמַר רַב חִסְדָּא: אֲנָא לָא בַּעֲנֵיוּתִי אֲכַלִי יַרְקָא, וְלָא בְּעַתִּירוּתִי אֲכַלִי יַרְקָא. בַּעֲנֵיוּתִי — מִשּׁוּם דְּגָרִיר. בְּעַתִּירוּתִי — דְּאָמֵינָא: הֵיכָא דְּעָיֵיל יַרְקָא, לֵיעוּל בִּשְׂרָא וְכַוָּורֵי.
וְאָמַר רַב חִסְדָּא: בַּר בֵּי רַב דְּלָא נְפִישָׁא לֵיהּ רִיפְתָּא — לָא לִיבְצַע בַּצּוֹעֵי. (וְאָמַר רַב חִסְדָּא: בַּר בֵּי רַב דְּלָא נְפִישָׁא לֵיהּ רִיפְתָּא — לָא לִיבְצַע. מַאי טַעְמָא? — דְּלָא עָבֵיד בָּעַיִן יָפָה.)
וְאָמַר רַב חִסְדָּא: אֲנָא מֵעִיקָּרָא לָא הֲוַאי בָּצַעְנָא עַד דִּשְׁדַאי יְדֵי בְּכוּלֵּי מָנָא, וְאַשְׁכַּחְתִּי [בֵּיהּ כָּל צָרְכִּי].
וְאָמַר רַב חִסְדָּא: הַאי מַאן דְּאָפְשַׁר לֵיהּ לְמֵיכַל נַהֲמָא דִשְׂעָרֵי וְאָכַל דְּחִיטֵּי קָעָבַר מִשּׁוּם "בַּל תַּשְׁחִית". וְאָמַר רַב פָּפָּא: הַאי מַאן דְּאָפְשַׁר לְמִישְׁתֵּי שִׁיכְרָא וְשָׁתֵי חַמְרָא — עוֹבֵר מִשּׁוּם "בַּל תַּשְׁחִית". וְלָאו מִילְּתָא הִיא — "בַּל תַּשְׁחִית" דְּגוּפָא עָדִיף.
וְאָמַר רַב חִסְדָּא: בַּר בֵּי רַב דְּלֵית לֵיהּ מִשְׁחָא — נִימְשֵׁי בְּמַיָּא דַּחֲרִיצֵי.
וְאָמַר רַב חִסְדָּא: בַּר בֵּי רַב דְּזָבֵין אוּמְצָא — לִיזְבֵּין אוּנְקָא, דְּאִית בֵּיהּ תְּלָתָא מִינֵי בִּישָׁרָא.
וְאָמַר רַב חִסְדָּא: בַּר בֵּי רַב דְּזָבֵין כִּיתּוֹנֵיתָא — לִיזְבֵּן מִדְּנָהַר אַבָּא, וְנִיחַוְּורֵהּ כֹּל תְּלָתִין יוֹמִין, דְּמָפֵטְיָא לֵיהּ תְּרֵיסַר יַרְחֵי שַׁתָּא, וַאֲנָא עָרְבָא. מַאי "כִּיתּוֹנֵיתָא"? — כִּיתָּא נָאָה.
וְאָמַר רַב חִסְדָּא: בַּר בֵּי רַב לָא לִיתֵּיב אַצִּיפְתָּא חַדְתָּא, דְּמָכְלְיָא מָאנֵיהּ.
וְאָמַר רַב חִסְדָּא: בַּר בֵּי רַב לָא לִישַׁדַּר מָאנֵיהּ לְאוּשְׁפִּיזֵיהּ לְחַוּורֵיהּ לֵיהּ, דְּלָאו אוֹרַח אַרְעָא, דִּילְמָא חָזֵי בֵּיהּ מִידֵּי וְאָתֵי לְמַגַּנְיָא.
אָמַר לְהוּ רַב חִסְדָּא לִבְנָתֵיהּ: תִּיהְוֵיין צְנִיעָן בְּאַפֵּי גַּבְרַיְיכוּ, לָא תֵּיכְלוּן נַהֲמָא בְּאַפֵּי גַּבְרַיְיכוּ.
לָא תֵּיכְלוּן יַרְקָא בְּלֵילְיָא, לָא תֵּיכְלוּן תַּמְרֵי בְּלֵילְיָא, וְלָא תִּשְׁתּוֹן שִׁיכְרָא בְּלֵילְיָא, וְלָא תִּיפְּנוֹן הֵיכָא דְּמִפְּנוּ גַּבְרַיְיכוּ.
וְכִי קָא קָאֲרֵי אִינִישׁ אַבָּבָא — לָא תֵּימְרוּן "מַנּוּ", אֶלָּא "מַנִּי".
נָקִיט מַרְגָּנִיתָא בַּחֲדָא יְדֵיהּ וְכוּרְא בַּחֲדָא יְדֵיהּ. מַרְגָּנִיתָא — אַחְוִי לְהוּ, וְכוּרְא — לָא אַחְוִי לְהוּ עַד דְּמִיצְטָעֲרָן, וַהֲדַר אַחְוִי לְהוּ.
אֵין שׁוֹלִין אֶת הַכַּרְשִׁינִין. מַתְנִיתִין דְּלָא כִּי הַאי תַּנָּא, דְּתַנְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: אֵין מַשְׁגִּיחִין בַּכְּבָרָה כָּל עִיקָּר.

מַתְנִי' גּוֹרְפִין מִלִּפְנֵי הַפֶּתַח וּמְסַלְּקִין לִצְדָדִין מִפְּנֵי הָרְעִי, דִּבְרֵי רַבִּי דּוֹסָא, וַחֲכָמִים אוֹסְרִין. נוֹטְלִין מִלִּפְנֵי בְּהֵמָה זוֹ וְנוֹתְנִין לִפְנֵי בְּהֵמָה זוֹ בְּשַׁבָּת.

גְּמָ' אִיבַּעְיָא לְהוּ: רַבָּנַן אַרֵישָׁא פְּלִיגִי, אוֹ אַסֵּיפָא פְּלִיגִי, אוֹ אַתַּרְוַיְיהוּ פְּלִיגִי?
תָּא שְׁמַע, דְּתַנְיָא: וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה — לֹא יְסַלְּקֶנּוּ לִצְדָדִין.

אָמַר רַב חִסְדָּא: מַחֲלוֹקֶת בְּאֵיבּוּס שֶׁל קַרְקַע, אֲבָל בְּאֵיבּוּס שֶׁל כְּלִי — דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר. וְאֵיבּוּס שֶׁל קַרְקַע מִי אִיכָּא לְמַאן דְּשָׁרֵי?! הָא קָא מַשְׁוֵי גּוּמּוֹת! אֶלָּא, אִי אִיתְּמַר הָכִי אִיתְּמַר: אָמַר רַב חִסְדָּא מַחֲלוֹקֶת בְּאֵיבּוּס שֶׁל כְּלִי, אֲבָל בְּאֵיבּוּס שֶׁל קַרְקַע — דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר.

וְנוֹטְלִין מִלִּפְנֵי בְּהֵמָה. תְּנָא חֲדָא: נוֹטְלִין מִלִּפְנֵי בְּהֵמָה שֶׁפִּיהָ יָפֶה וְנוֹתְנִין לִפְנֵי בְּהֵמָה שֶׁפִּיהָ רַע. וְתַנְיָא אִידַּךְ: נוֹטְלִין מִלִּפְנֵי בְּהֵמָה שֶׁפִּיהָ רַע וְנוֹתְנִין לִפְנֵי בְּהֵמָה שֶׁפִּיהָ יָפֶה! אָמַר אַבָּיֵי: אִידֵּי וְאִידֵּי מִקְמֵי חַמְרָא לְקַמֵּי תּוֹרָא — שָׁקְלִינַן, מִקַּמֵּי תּוֹרָא לְקַמֵּי חַמְרָא — לָא שָׁקְלִינַן. וְהָא דְּקָתָנֵי "נוֹטֵל מִלִּפְנֵי בְּהֵמָה שֶׁפִּיהָ יָפֶה" — בַּחֲמוֹר, דְּלֵית לֵיהּ רִירֵי. "וְנוֹתְנִין לִפְנֵי בְּהֵמָה שֶׁפִּיהָ רַע" — בְּפָרָה,

דף קמא.

דְּאִית לַהּ רִירֵי.

וְהָא דְּקָתָנֵי "נוֹטְלִין מִלִּפְנֵי בְּהֵמָה שֶׁפִּיהָ רַע" — בַּחֲמוֹר, דְּלָא דָּיֵיק וְאָכֵיל. "וְנוֹתְנִין לִפְנֵי בְּהֵמָה שֶׁפִּיהָ יָפֶה" — בְּפָרָה, דְּדָיְיקָא וְאָכְלָה.

מַתְנִי' הַקַּשׁ שֶׁעַל גַּבֵּי הַמִּטָּה — לֹא יְנַעְנְעֶנּוּ בְּיָדוֹ, אֶלָּא מְנַעֲנְעוֹ בְּגוּפוֹ. וְאִם הָיָה מַאֲכָל בְּהֵמָה, אוֹ שֶׁהָיָה עָלָיו כַּר אוֹ סָדִין — מְנַעֲנְעוֹ בְּיָדוֹ.

מַכְבֵּשׁ שֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים — מַתִּירִין, אֲבָל לֹא כוֹבְשִׁין. וְשֶׁל כּוֹבְסִין — לֹא יִגַּע בּוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה מוּתָּר מֵעֶרֶב שַׁבָּת — מַתִּיר אֶת כּוּלּוֹ וְשׁוֹמְטוֹ.

גְּמָ' אָמַר רַב נַחְמָן: הַאי פּוּגְלָא, מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה — שְׁרֵי. מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה — אָסִיר.

אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַבָּא, אָמְרִי בֵּי רַב: תְּנֵינָא דְּלָא כְּרַב נַחְמָן. הַקַּשׁ שֶׁעַל גַּבֵּי הַמִּטָּה — לֹא יְנַעְנְעֶנּוּ בְּיָדוֹ, אֲבָל מְנַעֲנְעוֹ בְּגוּפוֹ. וְאִם הָיָה מַאֲכָל בְּהֵמָה, אוֹ שֶׁהָיָה עָלָיו כַּר אוֹ סָדִין — מְנַעֲנְעוֹ בְּיָדוֹ. שְׁמַע מִינַּהּ טִלְטוּל מִן הַצַּד — לָא שְׁמֵיהּ טִלְטוּל. שְׁמַע מִינַּהּ.

אָמַר רַב יְהוּדָה: הֲנֵי פִּלְפְּלֵי, מֵידַק חֲדָא חֲדָא בְּקַתָּא דְּסַכִּינָא — שְׁרֵי, תַּרְתֵּי — אָסִיר. רָבָא אָמַר: כֵּיוָן דִּמְשַׁנֵּי — אֲפִילּוּ טוּבָא נָמֵי.

אָמַר רַב יְהוּדָה: מַאן דְּסָחֵי בְּמַיָּא — לִינַּגֵּיב נַפְשֵׁיהּ בְּרֵישָׁא וַהֲדַר לִיסְלֵיק, דִּילְמָא אָתֵי לְאֵתוּיֵי אַרְבַּע אַמּוֹת בְּכַרְמְלִית.

אִי הָכִי, כִּי קָא נָחֵית נָמֵי, קָא דָּחֵי כֹּחוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת, וַאֲסִיר! כֹּחוֹ בְּכַרְמְלִית — לָא גָּזְרוּ.

אָמַר אַבָּיֵי, וְאִיתֵּימָא רַב יְהוּדָה: טִיט שֶׁעַל גַּבֵּי רַגְלוֹ — מְקַנְּחוֹ בַּקַּרְקַע, וְאֵין מְקַנְּחוֹ בַּכּוֹתֶל.

אָמַר רָבָא: מַאי טַעְמָא בַּכּוֹתֶל לָא, מִשּׁוּם דְּמֵיחְזֵי כְּבוֹנֶה? הָא בִּנְיָן חַקְלָאָה הוּא!

אֶלָּא אָמַר רָבָא: מְקַנְּחוֹ בַּכּוֹתֶל וְאֵין מְקַנְּחוֹ בַּקַּרְקַע — דִּילְמָא אָתֵי לְאַשְׁווּיֵי גּוּמּוֹת.

אִיתְּמַר. מָר בְּרֵיהּ דְּרָבִינָא אָמַר: אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה — אָסוּר. רַב פָּפָּא אָמַר: אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה — מוּתָּר.

לְמָר בְּרֵיהּ דְּרָבִינָא בְּמַאי מְקַנְּחִי לֵיהּ? מְקַנְּחִי לֵיהּ בְּקוֹרָה.

אָמַר רָבָא: לָא לִיתֵּיב אִינִישׁ אַפּוּמֵּיהּ דְּלֵיחְיָיא, דֵּילְמָא מִיגַּנְּדְרָא לֵיהּ חֵפֶץ וְאָתֵי לְאֵתוֹיֵי.

וְאָמַר רָבָא: לָא לִיצַדֵּד אִינִישׁ כּוּבָּא, דֵּילְמָא אָתֵי לְאַשְׁווֹיֵי גּוּמּוֹת.

וְאָמַר רָבָא: לָא לִיהַדֵּק אִינִישׁ אוּדְרָא בְּפוּמָּא דְּשִׁישָׁא, דֵּילְמָא אָתֵי לִידֵי סְחִיטָה.

אָמַר רַב כָּהֲנָא: טִיט שֶׁעַל גַּבֵּי בִּגְדּוֹ — מְכַסְּכְסוֹ מִבִּפְנִים וְאֵין מְכַסְּכְסוֹ מִבַּחוּץ.

מֵיתִיבִי: טִיט שֶׁעַל גַּבֵּי מִנְעָלוֹ — מְגָרְרוֹ בְּגַב סַכִּין, וְשֶׁעַל בִּגְדּוֹ — מְגָרְרוֹ בְּצִפּוֹרֶן, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְכַסְכֵּס. מַאי לָאו, שֶׁלֹּא יְכַסְכֵּס כְּלָל! לָא שֶׁלֹּא יְכַסְכֵּס מִבַּחוּץ, אֶלָּא מִבִּפְנִים.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי יַנַּאי: מְגָרְרִין מִנְעָל חָדָשׁ, אֲבָל לֹא יָשָׁן.

דף קמא:

בַּמֶּה מְגָרְרוֹ? אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: בְּגַב סַכִּין.

אֲמַר לֵיהּ הָהוּא סָבָא: סְמִי דִּידָךְ מִקַּמֵּי הָא דְּתָנֵי רַבִּי חִיָּיא: אֵין מְגָרְרִין לֹא מִנְעָל חָדָשׁ וְלֹא מִנְעָל יָשָׁן, וְלֹא יָסוּךְ אֶת רַגְלוֹ שֶׁמֶן וְהוּא בְּתוֹךְ הַמִּנְעָל אוֹ בְּתוֹךְ הַסַּנְדָּל. אֲבָל סָךְ אֶת רַגְלוֹ שֶׁמֶן, וּמַנִּיחַ בְּתוֹךְ הַמִּנְעָל אוֹ בְּתוֹךְ הַסַּנְדָּל. וְסָךְ כָּל גּוּפּוֹ שֶׁמֶן, וּמִתְעַגֵּל עַל גַּבֵּי קַטְבָּלְיָא, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

אָמַר רַב חִסְדָּא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא לְצַחְצְחוֹ, אֲבָל לְעַבְּדוֹ — אָסוּר.

לְעַבְּדוֹ, פְּשִׁיטָא? וְתוּ: לְצַחְצְחוֹ, מִי אִיכָּא מַאן דְּשָׁרֵי?

אֶלָּא, אִי אִיתְּמַר הָכִי אִיתְּמַר: אָמַר רַב חִסְדָּא, לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שִׁיעוּר לְצַחְצְחוֹ, אֲבָל שִׁיעוּר לְעַבְּדוֹ — אָסוּר.

תָּנוּ רַבָּנָן: לֹא יֵצֵא קָטָן בְּמִנְעָל גָּדוֹל, אֲבָל יוֹצֵא הוּא בְּחָלוּק גָּדוֹל.

וְלֹא תֵּצֵא אִשָּׁה בְּמִנְעָל מְרוּפָּט, וְלֹא תַּחֲלוֹץ בּוֹ, וְאִם חָלְצָה — חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה.

וְאֵין יוֹצְאִין בְּמִנְעָל חָדָשׁ. בְּאֵיזֶה מִנְעָל אָמְרוּ — בְּמִנְעָל שֶׁל אִשָּׁה.

תָּנֵי בַּר קַפָּרָא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁלֹּא יָצָאָה בּוֹ שָׁעָה אַחַת מִבְּעוֹד יוֹם, אֲבָל יָצְאָה בּוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת — מוּתָּר.

תָּנֵי חֲדָא: שׁוֹמְטִין מִנְעָל מֵעַל גַּבֵּי אֵימוּס, וְתַנְיָא אִידַּךְ: אֵין שׁוֹמְטִין. לָא קַשְׁיָא: הָא — רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הָא — רַבָּנָן.

דִּתְנַן: מִנְעָל שֶׁעַל גַּבֵּי אֵימוּס, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר, וַחֲכָמִים מְטַמְּאִים.

הָנִיחָא לְרָבָא, דְּאָמַר: דָּבָר שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִיסּוּר, בֵּין לְצוֹרְכוֹ גּוּפוֹ, בֵּין לְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ — מוּתָּר, שַׁפִּיר.

אֶלָּא לְאַבָּיֵי, דְּאָמַר: לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ — מוּתָּר, לְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ — אָסוּר. מַאי אִיכָּא לְמֵימַר?
הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — בְּרָפוּי. דְּתַנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה רָפוּי — מוּתָּר.
טַעְמָא דְּרָפוּי, הָא לֹא רָפוּי — לָא. הָנִיחָא לְאַבָּיֵי, דְּאָמַר: דָּבָר שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִיסּוּר, לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ — מוּתָּר, לְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ — אָסוּר, שַׁפִּיר.
אֶלָּא לְרָבָא, דְּאָמַר: בֵּין לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ, בֵּין לְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ — מוּתָּר, מַאי אִירְיָא רָפוּי? אֲפִילּוּ לֹא רָפוּי נָמֵי!
דְּרַבִּי יְהוּדָה מִשּׁוּם דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הוּא. דְּתַנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אִם הָיָה רָפוּי — מוּתָּר.

הדרן עלך תולין

מַתְנִי׳ **נוֹטֵל אָדָם אֶת בְּנוֹ** וְהָאֶבֶן בְּיָדוֹ. וְכַלְכָּלָה וְהָאֶבֶן בְּתוֹכָהּ. וּמְטַלְטְלִין תְּרוּמָה טְמֵאָה עִם הַטָּהוֹרָה, וְעִם הַחוּלִּין.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף מַעֲלִין אֶת הַמְּדוּמָּע בְּאֶחָד וּמֵאָה.
גְּמָ׳ אָמַר רָבָא: הוֹצִיא תִּינוֹק חַי וְכִיס תָּלוּי בְּצַוָּארוֹ — חַיָּיב מִשּׁוּם כִּיס. תִּינוֹק מֵת וְכִיס תָּלוּי לוֹ בְּצַוָּארוֹ — פָּטוּר.
תִּינוֹק חַי וְכִיס תָּלוּי לוֹ בְּצַוָּארוֹ — חַיָּיב מִשּׁוּם כִּיס: וְלִיחַיֵּיב נָמֵי מִשּׁוּם תִּינוֹק!
רָבָא כְּרַבִּי נָתָן סְבִירָא לֵיהּ, דְּאָמַר חַי נוֹשֵׂא אֶת עַצְמוֹ.
וְלִיבְטַל כִּיס לְגַבֵּי תִּינוֹק, מִי לָא תְּנַן אֶת הַחַי בַּמִּטָּה — פָּטוּר אַף עַל הַמִּטָּה, שֶׁהַמִּטָּה טְפֵילָה לוֹ?
מִטָּה לְגַבֵּי חַי — מְבַטְּלִי לֵיהּ, כִּיס לְגַבֵּי תִּינוֹק — לָא מְבַטְּלִי לֵיהּ.
תִּינוֹק מֵת וְכִיס תָּלוּי לוֹ בְּצַוָּארוֹ — פָּטוּר: וְלִיחַיֵּיב מִשּׁוּם תִּינוֹק! רָבָא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן סְבִירָא לֵיהּ דְּאָמַר: כָּל מְלָאכָה שֶׁאֵין צָרִיךְ לְגוּפָהּ — פָּטוּר עָלֶיהָ.
תָּנַן: נוֹטֵל אָדָם אֶת בְּנוֹ וְהָאֶבֶן בְּיָדוֹ? אָמְרִי דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי בְּתִינוֹק שֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּעֲגוּעִין עַל אָבִיו.
אִי הָכִי,

דף קמב.

מַאי אִירְיָא אֶבֶן, אֲפִילּוּ דִּינָר נָמֵי! אַלְמָה אָמַר רָבָא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא אֶבֶן, אֲבָל דִּינָר — אָסוּר!
אֶבֶן, אִי נָפְלָה (לַהּ) — לָא אָתֵי אֲבוּהּ לְאֵיתוֹיֵי. דִּינָר, אִי נָפֵיל — אָתֵי אֲבוּהּ לְאֵתוֹיֵי.

תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרָבָא: הַמּוֹצִיא כֵּלָיו מְקוּפָּלִים וּמוּנָּחִים עַל כְּתֵפוֹ, וְסַנְדָּלָיו וְטַבָּעוֹתָיו בְּיָדוֹ — חַיָּיב. וְאִם הָיָה מְלוּבָּשׁ בָּהֶן — פָּטוּר.

הַמּוֹצִיא אָדָם וְכֵלָיו עָלָיו, וְסַנְדָּלָיו בְּרַגְלָיו, וְטַבָּעוֹתָיו בְּיָדָיו — פָּטוּר, וְאִילּוּ הוֹצִיאָן כְּמוֹת שֶׁהֵן — חַיָּיב.

כַּלְכָּלָה וְהָאֶבֶן בְּתוֹכָהּ. וְאַמַּאי? תֶּיהֱוֵי כַּלְכָּלָה בָּסִיס לְדָבָר הָאָסוּר! אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הָכָא בְּכַלְכָּלָה מְלֵאָה פֵּירוֹת עָסְקִינַן. וְלִישְׁדִינְהוּ לְפֵירֵי, וְנִישְׁדֵּי לְאֶבֶן, וְנִינְקְטִינְהוּ בְּיָדַיִם! כִּדְרַבִּי אִלְעַאי אָמַר רַב: בְּפֵירוֹת הַמִּיטַּנְּפִין, הָכָא נָמֵי: בְּפֵירוֹת הַמִּיטַּנְּפִין.

וְלִינַעֲרִינְהוּ נַעוֹרֵי! אָמַר רַב חִיָּיא בַּר אָשֵׁי אָמַר רָבָא: הָכָא בְּכַלְכָּלָה פְּחוּתָה עָסְקִינַן, דְּאֶבֶן גּוּפָהּ נַעֲשֵׂית דּוֹפֶן לַכַּלְכָּלָה.

מְטַלְטְלִין תְּרוּמָה וְכוּ'. אָמַר רַב חִסְדָּא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁטְּהוֹרָה לְמַטָּה וּטְמֵאָה לְמַעְלָה. אֲבָל טְהוֹרָה לְמַעְלָה וּטְמֵאָה לְמַטָּה — שָׁקֵיל לֵיהּ לְטָהוֹרָה וְשָׁבֵיק לֵיהּ לִטְמֵאָה.

וְכִי טְהוֹרָה לְמַטָּה נָמֵי, לִישְׁדִינְהוּ וְלִינְקְטִינְהוּ! אָמַר רַבִּי אִלְעַאי אָמַר רַב: בְּפֵירוֹת הַמִּיטַּנְּפִין עָסְקִינַן.

מֵיתִיבִי: מְטַלְטְלִין תְּרוּמָה טְמֵאָה עִם הַטְּהוֹרָה וְעִם הַחוּלִּין, בֵּין שֶׁטְּהוֹרָה לְמַעְלָה וּטְמֵאָה לְמַטָּה, בֵּין שֶׁטְּמֵאָה לְמַעְלָה וּטְהוֹרָה לְמַטָּה, תִּיוּבְתָּא דְּרַב חִסְדָּא!

אָמַר לְךָ רַב חִסְדָּא: מַתְנִיתִין — לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ, בָּרַיְיתָא — לְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ.

מַאי דּוּחְקֵיהּ דְּרַב חִסְדָּא לְאוֹקוֹמֵי מַתְנִיתִין לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ?

אָמַר רָבָא: מַתְנִיתִין כְּוָותֵיהּ דַּיְיקָא, דְּקָתָנֵי סֵיפָא: מָעוֹת שֶׁעַל הַכַּר — מְנַעֵר אֶת הַכַּר וְהֵן נוֹפְלוֹת. וְאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ, אֲבָל לְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ — מְטַלְטְלוֹ וְעוֹדָן עָלָיו. וּמְדְּסֵיפָא לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ — רֵישָׁא נָמֵי לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף מַעֲלִין וְכוּ'. וְאַמַּאי?! הָא קָא מְתַקֵּן!

רַבִּי יְהוּדָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סְבִירָא לֵיהּ, דְּאָמַר: תְּרוּמָה בְּעֵינַהּ מַחֲתָא.

דִּתְנַן: סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לִפְחוֹת מִמֵּאָה, וְנִדְמְעוּ, וְנָפַל מִן הַמְּדוּמָּע לְמָקוֹם אַחֵר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מְדַמַּעַת כִּתְרוּמַת וַדַּאי.

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין הַמְּדוּמָּע מְדַמֵּעַ אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן.

אֵימַר דְּשָׁמְעַתְּ לֵיהּ לְחוּמְרָא, לְקוּלָּא מִי שָׁמְעַתְּ לֵיהּ?!

אֶלָּא: הוּא דְּאָמַר כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּדִתְנַן: סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַגְבִּיהַּ עַד שֶׁנָּפְלָה אַחֶרֶת — הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר.

וּמִמַּאי? דִּילְמָא הָתָם בְּהָא קָמִיפַּלְגִי, דְּתַנָּא קַמָּא סָבַר אַף עַל גַּב דְּנָפְלוּ בָּזֶה אַחַר זֶה — כְּמַאן דְּנָפַל בְּבַת אַחַת דְּמֵי. וְהָא לְחַמְשִׁין נְפַלָה, וְהָא לְחַמְשִׁין נְפַלָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן סָבַר: קַמַּיְיתָא בְּטִיל בִּמְאָה, וְהָא תִּיבְטֵיל בִּמְאָה וְחַד.

אֶלָּא: הוּא דְּאָמַר כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר. דְּתַנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: נוֹתֵן עֵינָיו בְּצַד זֶה, וְאוֹכֵל מִצַּד אַחֵר.

וּמִי סָבַר לֵיהּ כְּוָותֵיהּ?

דף קמב:

וְהָא מִיפְלָג פְּלִיג עִילָּוֵיהּ, דְּתַנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מַעֲלִין אֶת הַמְדוּמָּע בְּאֶחָד וּמֵאָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: נוֹתֵן עֵינָיו בְּצַד זֶה וְאוֹכֵל מִצַּד אַחֵר.

דְּרַבִּי יְהוּדָה עָדִיפָא מִדְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר.

מַתְנִי' הָאֶבֶן שֶׁעַל פִּי הֶחָבִית — מַטָּה עַל צַדָּהּ, וְהִיא נוֹפֶלֶת. הָיְתָה בֵּין הֶחָבִיּוֹת — מַגְבִּיהָהּ וּמַטָּה עַל צַדָּהּ, וְהִיא נוֹפֶלֶת.

מָעוֹת שֶׁעַל הַכַּר — מְנַעֵר אֶת הַכַּר, וְהֵן נוֹפְלוֹת. הָיְתָה עָלָיו לִשְׁלֹשֶׁת — מְקַנְּחָהּ בִּסְמַרְטוּט. הָיְתָה שֶׁל עוֹר — נוֹתְנִין עָלֶיהָ מַיִם עַד שֶׁתִּכָּלֶה.

גְּמָ' אָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּשׁוֹכֵחַ, אֲבָל בְּמַנִּיחַ — נַעֲשָׂה בָּסִיס לְדָבָר הָאָסוּר.

[הָיְתָה בֵּין הֶחָבִיּוֹת כּוּ'.] מַאן תַּנָּא דְּכֹל הֵיכָא דְּאִיכָּא אִיסּוּרָא וְהֶיתֵּירָא — בְּהֶיתֵּירָא טָרְחִינַן, בְּאִיסּוּרָא לָא טָרְחִינַן?

אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל הִיא. דְּתָנַן: הַבּוֹרֵר קִטְנִית בְּיוֹם טוֹב, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: בּוֹרֵר אוֹכֶל וְאוֹכֵל. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: בּוֹרֵר כְּדַרְכּוֹ, בְּחֵיקוֹ וּבְתַמְחוּי.

וְתַנְיָא, אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — שֶׁהָאוֹכֶל מְרוּבֶּה עַל הַפְּסוֹלֶת. אֲבָל פְּסוֹלֶת מְרוּבָּה עַל הָאוֹכֶל — דִּבְרֵי הַכֹּל בּוֹרֵר אוֹכֶל.

וְהָא הָכָא, דְּכִי אוֹכֶל מְרוּבֶּה עַל הַפְּסוֹלֶת דָּמֵי!

הָכָא נָמֵי, כֵּיוָן דְּאִי בָּעֵי לְמִישְׁקַל, לָא מִשְׁתְּקִיל לֵיהּ יַיִן עַד דְּשָׁקֵיל לַהּ לְאֶבֶן — כִּפְסוֹלֶת מְרוּבֶּה עַל הָאוֹכֶל דָּמֵי.

הָיְתָה בֵּין הֶחָבִיּוֹת — מַגְבִּיהַּ. תַּנְיָא, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הָיְתָה הֶחָבִית מוּנַּחַת בָּאוֹצָר, אוֹ שֶׁהָיוּ כְּלֵי זְכוּכִית מוּנָּחִין תַּחְתֶּיהָ — מַגְבִּיהָהּ לְמָקוֹם אַחֵר, וּמַטָּה עַל צַדָּהּ, וְהִיא נוֹפֶלֶת, וְנוֹטֵל הֵימֶנָּה מַה שֶּׁצָּרִיךְ לוֹ, וּמַחֲזִירָהּ לִמְקוֹמָהּ.

מָעוֹת שֶׁעַל הַכַּר. אָמַר רַב חִיָּיא בַּר אָשֵׁי אָמַר רַב: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּשׁוֹכֵחַ, אֲבָל בְּמַנִּיחַ — נַעֲשָׂה בָּסִיס לְדָבָר הָאָסוּר.

אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ, אֲבָל לְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ — מְטַלְטְלוֹ וְעוֹדָן עָלָיו. וְכֵן תָּנֵי חִיָּיא בַּר רַב מְדִיפְתִּי: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא לְצוֹרֶךְ גּוּפוֹ, אֲבָל לְצוֹרֶךְ מְקוֹמוֹ — מְטַלְטְלוֹ וְעוֹדָן עָלָיו.

מָעוֹת שֶׁעַל הַכַּר מְנַעֵר וְכוּ'. אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: שָׁכַח אַרְנָקִי בֶּחָצֵר — מַנִּיחַ עָלֶיהָ כְּכָר אוֹ תִּינוֹק וּמְטַלְטְלָהּ. אָמַר רַב יִצְחָק: שָׁכַח לְבֵינָה בֶּחָצֵר — מַנִּיחַ עָלֶיהָ כְּכָר אוֹ תִּינוֹק, וּמְטַלְטְלָהּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר שֵׁילָא אָמַר רַבִּי אַסִּי: פַּעַם אַחַת שָׁכְחוּ דְּסַקָּיָא מְלֵאָה מָעוֹת בְּסִרְטְיָא, וּבָאוּ וְשָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי יוֹחָנָן, וְאָמַר לָהֶן: הַנִּיחוּ עָלֶיהָ כְּכָר אוֹ תִּינוֹק, וְטַלְטְלוּהָ.

אָמַר מָר זוּטְרָא: הִלְכְתָא כְּכָל הָנֵי שְׁמַעְתָּתָא בְּשׁוֹכֵחַ. רַב אָשֵׁי אָמַר: אֲפִילּוּ שׁוֹכֵחַ נָמֵי [לָא] — וְלֹא אָמְרוּ כְּכָר אוֹ תִּינוֹק אֶלָּא לְמֵת בִּלְבַד.

אַבָּיֵי מַנַּח כַּפָּא אַכִּיפֵי. רָבָא מַנַּח סַכִּינָא אַבֵּר יוֹנָה וּמְטַלְטְלָהּ. אָמַר רַב יוֹסֵף: כַּמָּה חַרִיפָן שְׁמַעְתָּתָא דְּדַרְדַּקֵי! אֵימַר דַּאֲמוּר רַבָּנַן בְּשׁוֹכֵחַ, לְכַתְּחִילָּה מִי אֲמוּר?!

אָמַר אַבָּיֵי: אִי לָאו דְּאָדָם חָשׁוּב אֲנָא, כַּפָּא אַכִּיפֵי לְמָה לִי? הָא חֲזוּ לְמִיזְנָא עֲלַיְיהוּ!

אָמַר רָבָא: אֲנָא, אִי לָאו דְּאָדָם חָשׁוּב אֲנָא — סַכִּינָא אַבַּר יוֹנָה לְמָה לִי? הָא חֲזֵי לִי לְאוּמְצָא. טַעְמָא דַּחֲזֵי לְאוּמְצָא, הָא לָא חֲזֵי לְאוּמְצָא — לָא. לְמֵימְרָא דְּרָבָא כְּרַבִּי יְהוּדָה סְבִירָא לֵיהּ? וְהָאָמַר רָבָא לְשַׁמְעֵיהּ: טְווֹי לִי בַּר אֲווֹזָא, וּשְׁדִי מֵיעֵיהּ לְשׁוּנָּרָא.

דף קמג.

הָתָם כֵּיוָן דְּמַסְרַח, דַּעְתֵּיהּ עֵילָּוֵיהּ מֵאֲתָמוֹל.

הָכִי נָמֵי מִסְתַּבְּרָא דְּרָבָא כְּרַבִּי יְהוּדָה סְבִירָא לֵיהּ, דְּדָרֵשׁ רָבָא: אִשָּׁה לֹא תִּכָּנֵס לְבֵית הָעֲצִים לִיטוֹל מֵהֶן אוּד. וְאוּד שֶׁנִּשְׁבַּר — אָסוּר לְהַסִּיקוֹ בְּיוֹם טוֹב, לְפִי שֶׁמַּסְקִירִין בְּכֵלִים וְאֵין מַסְקִירִין בְּשִׁבְרֵי כֵלִים. שְׁמַע מִינַּהּ.

מַתְנִי' בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מַעֲבִירִין מֵעַל הַשֻּׁלְחָן עֲצָמוֹת וּקְלִיפִּין. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מְסַלֵּק אֶת הַטַּבְלָא כּוּלָּהּ וּמְנַעֲרָהּ.

מַעֲבִירִין מִלִּפְנֵי הַשֻּׁלְחָן פֵּירוּרִין פָּחוֹת מִכְּזַיִת, וְשֵׂעָר שֶׁל אֲפוּנִין וּשְׂעָר עֲדָשִׁים, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה.

סְפוֹג, אִם יֵשׁ לוֹ עוֹר בֵּית אֲחִיזָה — מְקַנְּחִין בּוֹ, וְאִם לָאו — אֵין מְקַנְּחִין בּוֹ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ נִיטָּל בְּשַׁבָּת, וְאֵינוֹ מְקַבֵּל טוּמְאָה.

גְּמָ' אָמַר רַב נַחְמָן: אָנוּ אֵין לָנוּ אֶלָּא: בֵּית שַׁמַּאי כְּרַבִּי יְהוּדָה, וּבֵית הִלֵּל כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן.

מַעֲבִירִין מִלִּפְנֵי הַשֶּׁלְחָן פֵּירוּרִין. מְסַיֵּיע לֵיהּ לְרַבִּי יוֹחָנָן, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: פֵּירוּרִין שֶׁאֵין בָּהֶן כְּזַיִת — אָסוּר לְאַבְּדָן בַּיָּד.

שַׁעַר שֶׁל אֲפוּנִין. מַנִּי? — רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא, דְּלֵית לֵיהּ מוּקְצֶה.

אֵימָא סֵיפָא: סְפוֹג, אִם יֵשׁ לוֹ בֵּית אֲחִיזָה — מְקַנְּחִין בּוֹ, וְאִם לָאו אֵין מְקַנְּחִין בּוֹ. אֲתָאן לְרַבִּי יְהוּדָה, דְּאָמַר: דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוְּין — אָסוּר!

בְּהָא אֲפִילּוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹדֶה, דְּאַבָּיֵי וְרָבָא דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּ״פְּסִיק רֵישֵׁיהּ וְלָא יְמוּת״.

הָנֵי גַּרְעִינִין דְּתַמְרֵי אֲרַמָּיְיתָא שְׁרוּ לְטַלְטוֹלֵינְהוּ, הוֹאִיל וְחַזְיָין אַגַּב אִמַּן. וּדְפָרְסָיְיתָא — אָסוּר.

שְׁמוּאֵל מְטַלְטֵל לְהוּ אַגַּב רִיפְתָּא. (שרנ״ם שפ״ז סִימָן.) שְׁמוּאֵל לְטַעְמֵיהּ, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל: עוֹשֶׂה אָדָם כָּל צָרְכּוֹ בְּפַת.

רַבָּה מְטַלְטֵל לְהוּ אַגַּב לְקָנָא דְּמַיָּא. רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ עָבֵיד לְהוּ כְּנָרְף שֶׁל רֵיעִי.

אָמַר לֵיהּ רַב אָשֵׁי לְאַמֵּימָר: וְכִי עוֹשִׂין גָּרְף שֶׁל רֵיעִי לְכַתְּחִילָּה?

רַב שֵׁשֶׁת זָרִיק לְהוּ בְּלִישָׁנֵיהּ. רַב פָּפָּא זָרִיק לְהוּ אֲחוֹרֵי הַמִּטָּה. אָמְרוּ עָלָיו עַל רַבִּי זְכַרְיָה בֶּן אַבְקוּלָס שֶׁהָיָה מַחֲזִיר פָּנָיו אֲחוֹרֵי הַמִּטָּה וְזוֹרְקָן.

הדרן עלך נוטל אדם את בנו

דף קמג:

מַתְנִי׳ **חֲבִית** שֶׁנִּשְׁבְּרָה מַצִּילִין הֵימֶנָּה מְזוֹן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת, וְאוֹמֵר לַאֲחֵרִים: בֹּאוּ וְהַצִּילוּ לָכֶם. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִסְפּוֹג. אֵין סוֹחֲטִין אֶת הַפֵּירוֹת לְהוֹצִיא מֵהֶן מַשְׁקִין, וְאִם יָצְאוּ מֵעַצְמָן — אֲסוּרִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם לְאוֹכָלִין — הֵיוֹצֵא מֵהֶן מוּתָּר. וְאִם לְמַשְׁקִין — הֵיוֹצֵא מֵהֶן אָסוּר. חַלּוֹת דְּבַשׁ שֶׁרִיסְקָן מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וְיָצְאוּ מֵעַצְמָן — אֲסוּרִין, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַתִּיר.

גְּמָ׳ תְּנָא: לֹא יִסְפּוֹג בְּיַיִן וְלֹא יִטַּפַּח בְּשֶׁמֶן, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בַּחוֹל. תָּנוּ רַבָּנָן: נִתְפַּזְּרוּ לוֹ פֵּירוֹת בֶּחָצֵר — מְלַקֵּט עַל יַד עַל יָד, וְאוֹכֵל, אֲבָל לֹא לְתוֹךְ הַסַּל וְלֹא לְתוֹךְ הַקּוּפָּה, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בַּחוֹל.

אֵין סוֹחֲטִין אֶת הַפֵּירוֹת. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מוֹדֶה הָיָה רַבִּי יְהוּדָה לַחֲכָמִים בְּזֵיתִים וַעֲנָבִים. מַאי טַעְמָא? כֵּיוָן דְּלִסְחִיטָה נִינְהוּ — יְהֵיב דַּעְתֵּיהּ. וְעוּלָּא אָמַר רַב: חָלוּק

הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אַף בְּזֵיתִים וַעֲנָבִים. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה בִּשְׁאָר פֵּירוֹת, וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה בְּזֵיתִים וַעֲנָבִים.

אָמַר רַבָּה אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מוֹדֶה הָיָה רַבִּי יְהוּדָה לַחֲכָמִים בְּזֵיתִים וַעֲנָבִים, וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוּדָה בִּשְׁאָר פֵּירוֹת.

אֲמַר לֵיהּ רַבִּי יִרְמְיָה לְרַבִּי אַבָּא: אֶלָּא בְּמַאי פְּלִיגִי? אֲמַר לֵיהּ: לְכִי תַּשְׁכַּח. אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: מִסְתַּבְּרָא בְּתוּתִים וְרִמּוֹנִים פְּלִיגִי.

דְּתַנְיָא: זֵיתִים שֶׁמְּשַׁשָּׁהּ מֵהֶן שֶׁמֶן וַעֲנָבִים שֶׁמְּשַׁשָּׁהּ מֵהֶן יַיִן, וְהִכְנִיסָן, בֵּין לְאוֹכֶל בֵּין לְמַשְׁקִין — הַיּוֹצֵא מֵהֶן אָסוּר. תּוּתִים שֶׁמְּשַׁשָּׁהּ מֵהֶן מַיִם וְרִמּוֹנִים שֶׁמְּשַׁשָּׁהּ מֵהֶן יַיִן, וְהִכְנִיסָן, לְאוֹכְלִין — הַיּוֹצֵא מֵהֶן מוּתָּר, לְמַשְׁקִין וְלִסְתָם — הַיּוֹצֵא מֵהֶן אָסוּר, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין לְאוֹכְלִין בֵּין לְמַשְׁקִין — הַיּוֹצֵא מֵהֶן אָסוּר.

וְסָבַר רַבִּי יְהוּדָה סְתָם אָסוּר?! וְהָתְנַן: חֶלֶב הָאִשָּׁה מְטַמֵּא לְרָצוֹן וְשֶׁלֹּא לְרָצוֹן. חֶלֶב בְּהֵמָה אֵינוֹ מְטַמֵּא אֶלָּא לְרָצוֹן.

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: קַל וָחוֹמֶר הוּא, וּמָה חֶלֶב הָאִשָּׁה שֶׁאֵינוֹ מִיּוּחָד אֶלָּא לִקְטַנִּים — מְטַמֵּא לְרָצוֹן וְשֶׁלֹּא לְרָצוֹן, חֶלֶב הַבְּהֵמָה שֶׁמְּיוּחָד בֵּין לִקְטַנִּים בֵּין לִגְדוֹלִים, אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּטַמֵּא בֵּין לְרָצוֹן וּבֵין שֶׁלֹּא לְרָצוֹן? אָמְרוּ לוֹ: אִם טִמֵּא חֶלֶב הָאִשָּׁה שֶׁלֹּא לְרָצוֹן, שֶׁדַּם מַגֵּפָתָהּ טָמֵא, יְטַמֵּא חֶלֶב הַבְּהֵמָה

דף קמד.

שֶׁלֹּא לְרָצוֹן, שֶׁדַּם מַגֵּפָתָהּ טָהוֹר?! אָמַר לָהֶן: מַחְמִיר אֲנִי בֶּחָלָב מִבַּדָּם, שֶׁהַחוֹלֵב לִרְפוּאָה — טָמֵא, וְהַמַּקִּיז לִרְפוּאָה — טָהוֹר. אָמְרוּ לוֹ: סַלֵּי זֵיתִים וַעֲנָבִים יוֹכִיחוּ, שֶׁהַמַּשְׁקִין הַיּוֹצְאִין מֵהֶן לְרָצוֹן — טְמֵאִין, שֶׁלֹּא לְרָצוֹן — טְהוֹרִים.

מַאי לָאו "לְרָצוֹן" — דְּנִיחָא לֵיהּ, "שֶׁלֹּא לְרָצוֹן" — בִּסְתָמָא. וּמָה זֵיתִים וַעֲנָבִים דִּבְנֵי סְחִיטָה נִינְהוּ, שֶׁלֹּא לְרָצוֹן — וְלֹא כְּלוּם, תּוּתִים וְרִמּוֹנִים, דִּלְאוּ בְּנֵי סְחִיטָה נִינְהוּ, לֹא כָּל שֶׁכֵּן?

לֹא: "לְרָצוֹן" — בִּסְתָמָא, "שֶׁלֹּא לְרָצוֹן" — דְּגַלֵּי אַדַּעְתֵּיהּ, דְּאָמַר: "לָא נִיחָא לִי". וְאִיבָּעֵית אֵימָא: שְׁאנֵי סַלֵּי זֵיתִים וַעֲנָבִים, כֵּיוָן דְּלֵאִיבּוּד קָיְימִי, מַעִיקָּרָא אַפְקוֹרֵי מַפְקַר לְהוּ.

אַשְׁכְּחַן רַבִּי יְהוּדָה דְּמוֹדֵי לְרַבָּנַן בְּזֵיתִים וּבַעֲנָבִים. רַבָּנַן דְּמוֹדוּ לֵיהּ לְרַבִּי יְהוּדָה בִּשְׁאָר פֵּירוֹת מְנָלַן? דְּתַנְיָא: סוֹחֲטִין

דף קמד:

בִּפְגָעִין וּבִפְרִישִׁין וּבְעוּזָרְדִין, אֲבָל לֹא בְּרִמּוֹנִים, וְשֶׁל בֵּית מְנַשְּׁיָא בַּר מְנַחֵם הָיוּ סוֹחֲטִין בְּרִמּוֹנִים.

וּמַאי דְּרַבָּנַן הִיא, דְּאִלְמָא רַבִּי יְהוּדָה הִיא?! וְתֵיוֵי נָמֵי רַבִּי יְהוּדָה, אֵימַר דְּשָׁמְעַתְּ לֵיהּ לְרַבִּי יְהוּדָה יָצְאוּ מֵעַצְמָן, סוֹחֲטִין לְכַתְּחִילָּה מִי שָׁמְעַתְּ לֵיהּ?! אֶלָּא מַאי אִית לָךְ לְמֵימַר: כֵּיוָן דְּלָאו בְּנֵי סְחִיטָה נִינְהוּ — אֲפִילּוּ לְכַתְּחִילָּה. אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבָּנַן, כֵּיוָן דְּלָאו בְּנֵי סְחִיטָה נִינְהוּ — אֲפִילּוּ לְכַתְּחִילָּה, שְׁמַע מִינַּהּ רַבָּנַן הִיא. שְׁמַע מִינַּהּ.

שֶׁל בֵּית מְנַשְּׁיָא בַּר מְנַחֵם הָיוּ סוֹחֲטִין בְּרִמּוֹנִים. אָמַר רַב נַחְמָן: הֲלָכָה כְּשֶׁל בֵּית מְנַשְּׁיָא בַּר מְנַחֵם.

אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרַב נַחְמָן: מְנַשְּׁיָא בֶּן מְנַחֵם תַּנָּא הוּא?! וְכִי תֵּימָא הֲלָכָה כִּי הַאי תַּנָּא דְּסָבַר לַהּ כְּשֶׁל מְנַשְּׁיָא בֶּן מְנַחֵם, וּמִשּׁוּם דְּסָבַר כִּמְנַשְּׁיָא בֶּן מְנַחֵם הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ? מְנַשְּׁיָא בֶּן מְנַחֵם הֲוֵי רוּבָּא דְּעָלְמָא?

אִין, דִּתְנַן: הַמְקַיְּמִים קוֹצִים בַּכֶּרֶם, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: קְדֵשׁ, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ מְקֻדָּשׁ אֶלָּא דָּבָר שֶׁכָּמוֹהוּ מְקַיְּימִין. וְאָמַר רַבִּי חֲנִינָא: מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר — שֶׁכֵּן בַּעֲרָבְיָא מְקַיְּימִין קוֹצֵי שָׂדוֹת לִגְמַלֵּיהֶם.

מִידֵּי אִירְיָא? דַּעֲרָבְיָא אַתְּרָא, הָכָא — בָּטְלָה דַּעְתּוֹ אֵצֶל כָּל אָדָם!

אֶלָּא הַיְינוּ טַעְמָא, כִּדְרַב חִסְדָּא. דְּאָמַר רַב חִסְדָּא: תְּרֵדִין שֶׁסְּחָטָן וּנְתָנָן בְּמִקְוֶה — פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוֶה בְּשִׁינּוּי מַרְאֶה. וְהָא לָאו בְּנֵי סְחִיטָה נִינְהוּ? אֶלָּא מַאי אִית לָךְ לְמֵימַר — כֵּיוָן דְּאַחְשְׁבִינְהוּ, הָווּ לְהוּ מַשְׁקֶה, הָכָא נָמֵי: כֵּיוָן דְּאַחְשְׁבִינְהוּ, הָווּ לְהוּ מַשְׁקֶה.

רַב פָּפָּא אָמַר: מִשּׁוּם דְּהֲוֵי דָּבָר שֶׁאֵין עוֹשִׂין מִמֶּנּוּ מִקְוֶה לְכַתְּחִילָּה, וְכָל דָּבָר שֶׁאֵין עוֹשִׂין מִמֶּנּוּ מִקְוֶה לְכַתְּחִילָּה — פּוֹסֵל אֶת הַמִּקְוֶה בְּשִׁינּוּי מַרְאֶה.

תְּנַן הָתָם: נָפַל לְתוֹכוֹ יַיִן אוֹ חוֹמֶץ וּמוֹחַל, וְשִׁינָּה מַרְאָיו — פָּסוּל. מַאן תַּנָּא דְּמוֹחֵל מַשְׁקֶה הוּא? אָמַר אַבָּיֵי: רַבִּי יַעֲקֹב הִיא. דְּתַנְיָא, רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר: מוֹחֵל הֶרֵי הוּא כְּמַשְׁקֶה. וּמַה טַּעַם אָמְרוּ מוֹחֵל הַיּוֹצֵא בַּתְּחִלָּה טָהוֹר — לְפִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה בְּקִיּוּמוֹ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מוֹחֵל אֵינוֹ כְּמַשְׁקֶה. וּמַה טַּעַם אָמְרוּ מוֹחֵל הַיּוֹצֵא מֵעִיקּוּל בֵּית הַבַּד טָמֵא — לְפִי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ בְּלֹא צִיחְצוּחֵי שָׁמֶן.

מַאי בֵּינַיְיהוּ? אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דְּאָתֵי בָּתַר אִיצְטָתָא. רָבָא אָמַר: מִשּׁוּם דְּהֲוֵי דָּבָר שֶׁאֵין עוֹשִׂין הֵימֶנּוּ מִקְוֶה, וּפוֹסֵל אֶת הַמִּקְוֶה בְּשִׁינּוּי מַרְאֶה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: סוֹחֵט אָדָם אֶשְׁכּוֹל שֶׁל עֲנָבִים לְתוֹךְ הַקְּדֵרָה, אֲבָל לֹא לְתוֹךְ הַקַּעֲרָה. אָמַר רַב חִסְדָּא: מִדִּבְרֵי רַבֵּינוּ נִלְמַד: חוֹלֵב אָדָם עֵז לְתוֹךְ הַקְּדֵרָה, אֲבָל לֹא לְתוֹךְ הַקַּעֲרָה. אַלְמָא קָסָבַר מַשְׁקֶה הַבָּא לְאוֹכֶל — אוֹכֶל הוּא.

מֵתִיב רָמֵי בַּר חָמָא: זָב שֶׁחוֹלֵב אֶת הָעֵז — הֶחָלָב טָמֵא. וְאִי אָמְרַתְּ מַשְׁקֶה הַבָּא לְאוֹכְלִין אוֹכֶל הוּא, בְּמַאי אִיתַּכְשַׁר?

כִּדְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בְּטִיפָּה הַמְלוּכְלֶכֶת עַל פִּי הַדַּד, הָכָא נָמֵי: בְּטִיפָּה הַמְלוּכְלֶכֶת עַל פִּי הַדַּד.

מֵתִיב רָבִינָא: טָמֵא מֵת שֶׁסְּחַט זֵיתִים וַעֲנָבִים,

דף קמה.

כְּבֵיצָה מְכֻוָּונֶת — טָהוֹר. הָא יוֹתֵר מִכְּבֵיצָה — טָמֵא, וְאִי אָמְרַתְּ "מַשְׁקֶה הַבָּא לְאוֹכֶל — אוֹכֶל הוּא", בְּמַאי אִיתַּכְשַׁר? הוּא מוֹתִיב לַהּ וְהוּא מְפָרֵק לַהּ: בְּסוֹחֵט לְתוֹךְ הַקַּעֲרָה.

אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: כְּתַנָּאֵי. הַמַּחֲלִיק בַּעֲנָבִים — לֹא הוּכְשַׁר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הוּכְשַׁר. מַאי לָאו בְּהָא קָמִיפַּלְגִי: מָר סָבַר מַשְׁקֶה הַבָּא לְאוֹכֶל — אוֹכֶל הוּא, וּמָר סָבַר לָאו אוֹכֶל הוּא.

אָמַר רַב פָּפָּא: דְּכוּלֵּי עָלְמָא מַשְׁקֶה הַבָּא לְאוֹכֶל לָאו אוֹכֶל הוּא, וְהָכָא בְּמַשְׁקֶה הַבָּא לְאִיבּוּד קָמִיפַּלְגִי: מָר סָבַר מַשְׁקֶה הוּא, וּמָר סָבַר לָאו מַשְׁקֶה הוּא. וּבְפִלּוּגְתָּא דְּהָנֵי תַּנָּאֵי, דְּתַנְיָא: הַמְפַצֵּעַ בְּזֵיתִים בְּיָדַיִם מְסוֹאָבוֹת — הוּכְשַׁר. לְסוֹפָתָן בְּמֶלַח — לֹא הוּכְשַׁר.

לֵידַע אִם הִגִּיעוּ זֵיתָיו לְמָסוֹק אִם לָאו — לֹא הוּכְשַׁר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הוּכְשַׁר. מַאי לָאו בְּהָא קָמִיפַּלְגִי: דְּמָר סָבַר מַשְׁקֶה הָעוֹמֵד לְאִיבּוּד — מַשְׁקֶה הוּא, וּמָר סָבַר לָאו מַשְׁקֶה הוּא.

אָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: הָנֵי תַּנָּאֵי בְּמַשְׁקֶה הָעוֹמֵד לְאִיבּוּד פְּלִיגִי, וְהָנָךְ תַּנָּאֵי בְּמַשְׁקֶה הָעוֹמֵד לְצַחְצְחוֹ קָמִיפַּלְגִי.

אָמַר רַבִּי זֵירָא אָמַר רַב חִיָּיא בַּר אָשֵׁי אָמַר רַב: סוֹחֵט אָדָם אֶשְׁכּוֹל שֶׁל עֲנָבִים לְתוֹךְ הַקְּדֵרָה, אֲבָל לֹא לְתוֹךְ הַקַּעֲרָה. וְדָג לְצִירוֹ אֲפִילּוּ לְתוֹךְ הַקַּעֲרָה.

יָתֵיב רַב דִּימִי וְקָאָמַר לַהּ לְהָא שְׁמַעְתָּא. אֲמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַב דִּימִי: אַתּוּן מְשָׁמֵיהּ דְּרַב מַתְנִיתוּן וְלָא קַשְׁיָא לְכוּ, אֲנַן מְשָׁמֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל מַתְנִינַן לַהּ, וְקַשְׁיָא לַן: מִי אָמַר שְׁמוּאֵל דָּג לְצִירוֹ אֲפִילּוּ לְתוֹךְ הַקַּעֲרָה? וְהָאִיתְּמַר: כְּבָשִׁים שֶׁסְּחָטָן, אָמַר רַב: לְגוּפָן — מוּתָּר, לְמֵימֵיהֶן — פָּטוּר, אֲבָל אָסוּר.

וּשְׁלָקוֹת בֵּין לְגוּפָן בֵּין לְמֵימֵיהֶן — מוּתָּר. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: אֶחָד כְּבָשִׁים וְאֶחָד שְׁלָקוֹת, לְגוּפָן — מוּתָּר, לְמֵימֵיהֶן — פָּטוּר, אֲבָל אָסוּר.

אָמַר לֵיהּ: הָאֱלֹהִים! "עֵינַי רָאוּ וְלֹא זָר (כְּלוּ כְלְיוֹתַי בְּחֵקִי וְגוֹ')" — מִפּוּמֵיהּ דְּרַבִּי יִרְמְיָה שְׁמִיעַ לִי, וְרַבִּי יִרְמְיָה מֵרַבִּי זֵירָא, וְרַבִּי זֵירָא מֵרַב חִיָּיא בַּר אָשֵׁי, וְרַב חִיָּיא בַּר אָשֵׁי מֵרַב.

גּוּפָא. כְּבָשִׁים שֶׁסְּחָטָן, אָמַר רַב: לְגוּפָן — מוּתָּר, לְמֵימֵיהֶן — פָּטוּר, אֲבָל אָסוּר. וּשְׁלָקוֹת, בֵּין לְגוּפָן בֵּין לְמֵימֵיהֶן — מוּתָּר. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה, לְגוּפָן — מוּתָּר, לְמֵימֵיהֶן — פָּטוּר, אֲבָל אָסוּר. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֶחָד כְּבָשִׁים וְאֶחָד שְׁלָקוֹת, לְגוּפָן — מוּתָּר, לְמֵימֵיהֶן — חַיָּיב חַטָּאת.

מֵיתִיבִי: סוֹחֲטִין כְּבָשִׁים בְּשַׁבָּת לְצוֹרֶךְ הַשַּׁבָּת, אֲבָל לֹא לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת. וְזֵיתִים וַעֲנָבִים לֹא יִסְחוֹט, וְאִם סָחַט — חַיָּיב חַטָּאת. קַשְׁיָא לְרַב, קַשְׁיָא לִשְׁמוּאֵל, קַשְׁיָא לְרַבִּי יוֹחָנָן. רַב מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ, שְׁמוּאֵל מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ, רַבִּי יוֹחָנָן מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ.

רַב מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ: סוֹחֲטִין כְּבָשִׁים בְּשַׁבָּת לְצוֹרֶךְ הַשַּׁבָּת, אֲבָל לֹא לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — לְגוּפָן, אֲבָל לְמֵימֵיהֶן פָּטוּר, אֲבָל אָסוּר. וּשְׁלָקוֹת בֵּין לְגוּפָן בֵּין לְמֵימֵיהֶן — מוּתָּר. וְזֵיתִים וַעֲנָבִים — לֹא יִסְחוֹט, וְאִם סָחַטָן — חַיָּיב חַטָּאת.

שְׁמוּאֵל מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ: סוֹחֲטִין כְּבָשִׁים בְּשַׁבָּת לְצוֹרֶךְ הַשַּׁבָּת, הוּא הַדִּין לִשְׁלָקוֹת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — לְגוּפָן, אֲבָל לְמֵימֵיהֶן — פָּטוּר, אֲבָל אָסוּר. וְזֵיתִים וַעֲנָבִים לֹא יִסְחוֹט, וְאִם סָחַט — חַיָּיב חַטָּאת.

רַבִּי יוֹחָנָן מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ: סוֹחֲטִין כְּבָשִׁים לְצוֹרֶךְ הַשַּׁבָּת אֲבָל לֹא לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת, אֶחָד כְּבָשִׁים וְאֶחָד שְׁלָקוֹת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — לְגוּפָן, אֲבָל לְמֵימֵיהֶן — לֹא יִסְחוֹט, וְאִם סָחַט — נַעֲשָׂה כְּמִי שֶׁסָּחַט זֵיתִים וַעֲנָבִים, וְחַיָּיב חַטָּאת.

אָמַר רַב חִיָּיא בַּר אָשֵׁי אָמַר רַב: דְּבַר תּוֹרָה — אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא עַל דְּרִיסַת זֵיתִים וַעֲנָבִים בִּלְבַד. וְכֵן תָּנֵי דְּבֵי מְנַשֶּׁה: דְּבַר תּוֹרָה אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא עַל דְּרִיסַת זֵיתִים וַעֲנָבִים בִּלְבַד. וְאֵין עַד מִפִּי עֵד כָּשֵׁר

דף קמה:

אֶלָּא לְעֵדוּת אִשָּׁה בִּלְבַד.

אִיבַּעְיָא לְהוּ: עֵד מִפִּי עֵד לְעֵדוּת בְּכוֹר, מַהוּ? רַב (אַמֵּי) [אִתֵּי] אָסַר, וְרַב אַסִּי שָׁרֵי.

אָמַר לֵיהּ רַב אַמֵּי לְרַב אַסִּי: וְהָא תְּנָא דְּבֵי מְנַשֶּׁה: אֵין עֵד מִפִּי עֵד כָּשֵׁר אֶלָּא לְעֵדוּת אִשָּׁה בִּלְבַד! אֵימָא: לְעֵדוּת שֶׁהָאִשָּׁה כְּשֵׁרָה לָהּ בִּלְבַד. רַב יֵימַר אַכְשַׁר עֵד מִפִּי עֵד לִבְכוֹר. קְרֵי עֲלֵיהּ מָרִימָר: יֵימַר שָׁרֵי בּוּכְרָא. וְהִלְכְתָא עֵד מִפִּי עֵד כָּשֵׁר לִבְכוֹר.

חֲלוֹת דְּבַשׁ. כִּי אֲתָא רַב הוֹשַׁעְיָא מִנְּהַרְדְּעָא אֲתָא וְאַיְיתִי מַתְנִיתָא בִּידֵיהּ: זֵיתִים וַעֲנָבִים שֶׁרִיסְקָן מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וְיָצְאוּ מֵעַצְמָן — אָסוּרִין. וְרַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּירִין.

אָמַר רַב יוֹסֵף: גַּבְרָא יַתִּירָא אָתָא לְאַשְׁמוֹעִינַן. אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: טוּבָא קָא מַשְׁמַע לַן, דְּאִי מִמַּתְנִיתִין הֲוָה אָמֵינָא: הָתָם הוּא — דְּמֵעִיקָּרָא אוּכְלָא וּלְבַסּוֹף אוּכְלָא, אֲבָל הָכָא דְּמֵעִיקָּרָא אוּכְלָא וּלְבַסּוֹף מַשְׁקֶה — אֵימָא לָא, קָא מַשְׁמַע לַן.

מַתְנִי' כָּל שֶׁאֵינוֹ בְּחַמִּין מֵעֶרֶב שַׁבָּת — שׁוֹרִין אוֹתוֹ בְּחַמִּין בְּשַׁבָּת. וְכָל שֶׁלֹּא בָּא בְּחַמִּין מֵעֶרֶב שַׁבָּת — מְדִיחִין אוֹתוֹ בְּחַמִּין בַּשַּׁבָּת, חוּץ מִן הַמְּלִיחַ הַיָּשָׁן וְדָגִים מְלוּחִין קְטַנִּים וְקוֹלְיֵיס הָאִיסְפְּנִין, שֶׁהַדַּחְתָּן זוֹ הִיא גְּמַר מְלַאכְתָּן.

גְּמָ' כְּגוֹן מַאי? אָמַר רַב סָפְרָא: כְּגוֹן תַּרְנְגוֹלְתָּא דְּרַבִּי אַבָּא. וְאָמַר רַב סָפְרָא: זִימְנָא חֲדָא אִיקְּלַעְתִּי לְהָתָם, וְאוֹכְלַן מִינֵּיהּ, וְאִי לָא רַבִּי אַבָּא דְּאַשְׁקְיֵין חַמְרָא בַּר תְּלָתָא טָרְפֵי — אִיתְנַסִי.

רַבִּי יוֹחָנָן רָייֵק מִכּוּתָח דְּבַבְלָאֵי. אָמַר רַב יוֹסֵף: וְלִירוֹק אֲנַן מִתַּרְנְגוֹלְתָּא דְּרַבִּי אַבָּא. וְעוֹד, אָמַר רַב גַּזָּא: זִימְנָא חֲדָא אִיקְּלַעְתִּי לְהָתָם, וַעֲבַדִית כּוּתָח דְּבַבְלָאֵי, שְׁאִילוּ מִינֵּיהּ כָּל בְּרִיחֵי מַעְרָבָא.

כָּל שֶׁלֹּא בָּא בְּחַמִּין וְכוּ'. הֵדִיחַ מַאי? אָמַר רַב יוֹסֵף: הֵדִיחַ — חַיֵּיב חַטָּאת. אָמַר מָר בְּרִיחֵיהּ דְּרַבִינָא: אַף אֲנַן נָמֵי תְּנֵינָא: חוּץ מִמָּלִיחַ יָשָׁן וְקוֹלְיֵיס הָאִיסְפְּנִין, שֶׁהֲדָחָתָן זוֹ הִיא גְּמַר מְלַאכְתָּן. שְׁמַע מִינַּהּ.

יָתֵיב רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא וְרַבִּי אַסִּי קַמֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, וְיָתֵיב רַבִּי יוֹחָנָן וְקָא מְנַמְנֵם. אָמַר לֵיהּ רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא לְרַבִּי אַסִּי: מִפְּנֵי מָה עוֹפוֹת שֶׁבְּבָבֶל שְׁמֵנִים? אָמַר לֵיהּ: כְּלָךְ לְמִדְבַּר עַזָּה וְאַרְאֵךְ שְׁמֵנִים מֵהֶן. מִפְּנֵי מָה מוֹעֲדִים שֶׁבְּבָבֶל שְׂמֵחִים? מִפְּנֵי שֶׁהֵן עֲנִיִּים. מִפְּנֵי מָה תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁבְּבָבֶל מְצוּיָינִין? לְפִי שֶׁאֵינָן בְּנֵי תוֹרָה. מִפְּנֵי מָה גּוֹיִם מְזוֹהָמִים? מִפְּנֵי שֶׁאוֹכְלִין שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים.

אִיתְעַר בֵּהּ רַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר לְהוּ: דַּרְדְּקֵי! לֹא כָּךְ אָמַרְתִּי לָכֶם: "אֱמוֹר לַחָכְמָה אֲחוֹתִי אָתְּ" — אִם בָּרוּר לְךָ הַדָּבָר כַּאֲחוֹתְךָ שֶׁהִיא אֲסוּרָה לְךָ — אוֹמְרֵהוּ, וְאִם לָאו — לֹא תֹּאמְרֵהוּ. אָמְרוּ לֵיהּ: וְלֵימָא לַן מָר אֵיזֶה מֵהֶן? מִפְּנֵי מָה עוֹפוֹת שֶׁבְּבָבֶל שְׁמֵנִים — מִפְּנֵי שֶׁלֹּא גָּלוּ, שֶׁנֶּאֱמַר: "שַׁאֲנַן מוֹאָב מִנְּעוּרָיו וְשֹׁקֵט הוּא אֶל שְׁמָרָיו וּבְגוֹלָה לֹא הָלָךְ".

וְהָכָא מְנָלַן דְּגָלוּ? דְּתַנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חֲמִשִּׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה לֹא עָבַר אִישׁ בִּיהוּדָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "עַל הֶהָרִים אֶשָּׂא בְכִי וָנֶהִי וְגוֹ' מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם וְעַד בְּהֵמָה נָדְדוּ הָלָכוּ", "בְּהֵמָה" בְּגִימַטְרִיָּא חֲמִשִּׁין וְתַרְתֵּין הָווּ.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כּוּלָּן חָזְרוּ, חוּץ מִקּוֹלְיֵיס הָאִיסְפְּנִין, דַּאֲמַר רַב: הָנֵי מִדְרֵי דְּבָבֶל מְהַדְּרִי מַיָּא לְעֵין עֵיטָם. וְהַאי, כֵּיוָן דְּלָא שָׁרִיר שִׁדְרֵיהּ לָא מָצֵי סָלֵיק.

מִפְּנֵי מָה מוֹעֲדִים שֶׁבְּבָבֶל שְׂמֵחִים? — מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיוּ בְּאוֹתָהּ קְלָלָה, דִּכְתִיב: ״וְהִשְׁבַּתִּי כָּל מְשׂוֹשָׂהּ חַגָּהּ חָדְשָׁהּ וְשַׁבַּתָּהּ וְכֹל מוֹעֲדָהּ״. וּכְתִיב: ״חָדְשֵׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שָׂנְאָה נַפְשִׁי הָיוּ עָלַי לָטוֹרַח״. מַאי ״הָיוּ עָלַי לָטוֹרַח״? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: לֹא דַּיָּיִן לְיִשְׂרָאֵל שֶׁחוֹטְאִין לְפָנַי, אֶלָּא שֶׁמַּטְרִיחִין אוֹתִי לֵידַע אֵיזוֹ גְּזֵירָה קָשָׁה אָבִיא עֲלֵיהֶן!
אָמַר רַבִּי יִצְחָק: אֵין לְךָ כָּל רֶגֶל וְרֶגֶל שֶׁלֹּא בָּאתָה בּוֹלֶשֶׁת לְצִיפּוֹרִי. וְאָמַר רַבִּי חֲנִינָא: אֵין לְךָ כָּל רֶגֶל וְרֶגֶל שֶׁלֹּא בָּא לִטְבֶרְיָה אַגְמוֹן וְקֹמְטוֹן וּבַעַל זְמוֹרָה.
מִפְּנֵי מָה תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁבְּבָבֶל מְצוּיָינִין? — לְפִי שֶׁאֵינָן בְּנֵי מְקוֹמָן. דְּאָמְרִי אִינָשֵׁי: בְּמָתָא שְׁמַאי, בְּלָא מָתָא — תּוֹתְבַאי. ״הַבָּאִים יַשְׁרֵשׁ יַעֲקֹב יָצִיץ וּפָרַח יִשְׂרָאֵל״. תָּנֵי רַב יוֹסֵף: אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁבְּבָבֶל, שֶׁעוֹשִׂין צִיצִין וּפְרָחִים לַתּוֹרָה.
מִפְּנֵי מָה גּוֹיִם מְזוֹהָמִין? — שֶׁלֹּא עָמְדוּ עַל הַר סִינַי. שֶׁבְּשָׁעָה

דף קמו.

שֶׁבָּא נָחָשׁ עַל חַוָּה הֵטִיל בָּהּ זוּהֲמָא, יִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי — פָּסְקָה זוּהֲמָתָן, גּוֹיִם שֶׁלֹּא עָמְדוּ עַל הַר סִינַי — לֹא פָּסְקָה זוּהֲמָתָן. אָמַר לֵיהּ רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא לְרַב אָשֵׁי: גֵּרִים מַאי? אָמַר לֵיהּ: אַף עַל גַּב דְּאִינְהוּ לָא הָווּ, מַזְּלַיְיהוּ הָווּ. דִּכְתִיב: ״אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה עִמָּנוּ עוֹמֵד הַיּוֹם לִפְנֵי ה׳ אֱלֹהֵינוּ וְאֵת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה וְגוֹ׳״.
וּפְלִיגָא דְּרַבִּי אַבָּא בַּר כָּהֲנָא. דַּאֲמַר רַבִּי אַבָּא בַּר כָּהֲנָא: עַד שְׁלֹשָׁה דּוֹרוֹת לֹא פָּסְקָה זוּהֲמָא מֵאֲבוֹתֵינוּ: אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִשְׁמָעֵאל, יִצְחָק הוֹלִיד אֶת עֵשָׂו, יַעֲקֹב הוֹלִיד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶן שׁוּם דּוֹפִי.

מַתְנִי׳ שׁוֹבֵר אָדָם אֶת הַחָבִית לָאֲכוֹל הֵימֶנָּה גְּרוֹגְרוֹת וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּין לַעֲשׂוֹת כְּלִי. וְאֵין נוֹקְבִין מְגוּפָּה שֶׁל חָבִית, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים מַתִּירִין, וְלֹא יִקְּבֶנָּה מִצַּדָּהּ. וְאִם הָיְתָה נְקוּבָה, לֹא יִתֵּן עָלֶיהָ שַׁעֲוָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְמָרֵחַ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בָּא לִפְנֵי רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי בַּעֲרָב, וְאָמַר: חוֹשְׁשַׁנִי לוֹ מֵחֲטָאת.

גְּמָ׳ אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא דְּרוּסוֹת, אֲבָל מְפוֹרָדוֹת — לֹא. וּמְפוֹרָדוֹת לֹא? מֵיתִיבִי, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מֵבִיא אָדָם אֶת הַחָבִית שֶׁל יַיִן וּמַתִּיז רֹאשָׁהּ בְּסַיִיף, וּמַנִּיחָהּ לִפְנֵי הָאוֹרְחִים בְּשַׁבָּת וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ! הַהִיא רַבָּנַן, מַתְנִיתִין רַבִּי נְחֶמְיָה הִיא.
וּמַאי דִּיחְקֵיהּ דְּרַבִּי אוֹשַׁעְיָא לְאוֹקוֹמֵי מַתְנִיתִין כְּרַבִּי נְחֶמְיָה וּבִדְרוּסוֹת, לוֹקְמַהּ בִּמְפוֹרָדוֹת וְרַבָּנַן! אָמַר רָבָא, מַתְנִיתִין קְשִׁיתֵיהּ: מַאי אִירְיָא דְּתָנֵי ״גְּרוֹגְרוֹת״? לִיתְנֵי ״פֵּירוֹת״! אֶלָּא שְׁמַע מִינַּהּ בִּדְרוּסוֹת.

תַּנְיָא חֲדָא: חוֹתָלוֹת שֶׁל גְּרוֹגְרוֹת וְשֶׁל תְּמָרִים — מַתִּיר וּמַפְקִיעַ וְחוֹתֵךְ. וְתַנְיָא אִידַּךְ: מַתִּיר אֲבָל לֹא מַפְקִיעַ וְלֹא חוֹתֵךְ! לָא קַשְׁיָא, הָא — רַבָּנָן, הָא — רַבִּי נְחֶמְיָה. דְּתַנְיָא, רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: אֲפִילּוּ תַּרְווֹד וַאֲפִילּוּ טַלִּית וַאֲפִילּוּ סַכִּין — אֵין נִיטָּלִין אֶלָּא לְצוֹרֶךְ תַּשְׁמִישָׁן.
בְּעוֹ מִינֵּיהּ מֵרַב שֵׁשֶׁת: מַהוּ לְמִיבְרַז חָבִיתָא בְּבוּרְטָיָא בְּשַׁבָּתָא? לְפִיתְחָא קָמִיכַּוִּין, וְאַסִיר, אוֹ דִילְמָא: לְעַיִן יָפָה קָמִיכַּוִּין, וּשְׁרֵי? אֲמַר לֵיהּ: לְפִיתְחָא קָא מְכַוִּין, וַאֲסִיר.
מֵיתִיבִי, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מֵבִיא אָדָם חָבִית שֶׁל יַיִן וּמַתִּיז רֹאשָׁהּ בְּסַיִיף? הָתָם — וַדַּאי לְעַיִן יָפָה קָמִיכַּוִּין, הָכָא — אִם אִיתָא דִּלְעַיִן יָפָה קָמִיכַּוִּין — לִפְתְחֵיהּ מִיפְתַּח.
אֵין נוֹקְבִין מְגוּפָּה וְכוּ'. אָמַר רַב הוּנָא: מַחֲלוֹקֶת לְמַעְלָה, אֲבָל מִן הַצַּד — דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר.
וְהַיְינוּ דְּקָתָנֵי: "לֹא יִקְּבֶנָּה מִצִּדָּהּ". וְרַב חִסְדָּא אָמַר: מַחֲלוֹקֶת מִן הַצַּד, אֲבָל עַל גַּבָּהּ — דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר. וְהָא דְּקָתָנֵי "לֹא יִקְּבֶנָּה מִצִּדָּהּ" — הָתָם בְּגוּפָּהּ דְּחָבִית.
תָּנוּ רַבָּנָן: אֵין נוֹקְבִין נֶקֶב חָדָשׁ בְּשַׁבָּת, וְאִם בָּא לְהוֹסִיף — מוֹסִיף. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: אֵין מוֹסִיפִין. וְשָׁווין, שֶׁנּוֹקְבִין נֶקֶב יָשָׁן לְכַתְּחִילָּה. וְתַנָּא קַמָּא: מַאי שְׁנָא מִנֶּקֶב חָדָשׁ דְּלָא — דְּקָא מְתַקֵּן פִּיתְחָא, אוֹסוֹפֵי נָמֵי — קָא מְתַקֵּן פִּיתְחָא!
אָמַר רַבָּה: דִּבַּר תּוֹרָה — כָּל פֶּתַח שֶׁאֵינוֹ עָשׂוּי לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא — אֵינוֹ פֶּתַח, וְרַבָּנַן הוּא דִּגְזוּר מִשּׁוּם לוּל שֶׁל תַּרְנְגוֹלִין, דְּעָבֵיד לְעַיּוֹלֵי אַוִּירָא וּלְאַפּוֹקֵי הַבְלָא. וְאִם בָּא לְהוֹסִיף — מוֹסִיף, אוֹסוֹפֵי וַדַּאי בְּלוּל שֶׁל תַּרְנְגוֹלִים — לָא אָתֵי לְאוֹסוֹפֵי

דף קמו:

מִשּׁוּם רִיחְשָׁא. וְיֵשׁ אוֹמְרִים אֵין מוֹסִיפִים — זִימְנִין דְּלָא תַּקְנֵיהּ מֵעִיקָּרָא, וְאָתֵי לְאַרְווֹחֵי בֵּיהּ. דָּרַשׁ רַב נַחְמָן מִשּׁוּם רַבִּי יוֹחָנָן הַלָּכָה כְּיֵשׁ אוֹמְרִים.
וְשָׁווין שֶׁנּוֹקְבִין נֶקֶב יָשָׁן לְכַתְּחִלָּה. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּמָקוֹם הֶעָשׂוּי לְשַׁמֵּר, אֲבָל לְחַזֵּק — אָסוּר. הֵיכִי דָּמֵי לְשַׁמֵּר, הֵיכִי דָּמֵי לְחַזֵּק? אָמַר רַב חִסְדָּא: לְמַעְלָה מִן הַיַּיִן — זֶהוּ לְשַׁמֵּר, לְמַטָּה מִן הַיַּיִן — זֶהוּ לְחַזֵּק. רָבָא אָמַר: לְמַטָּה מִן הַיַּיִן נָמֵי זֶהוּ לְשַׁמֵּר. וְהֵיכִי דָּמֵי לְחַזֵּק — כְּגוֹן שֶׁנִּיקְּבָה לְמַטָּה מִן הַשְּׁמָרִים.
אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי לְרָבָא, תַּנְיָא דִּמְסַיֵּיעַ לָךְ: בֵּית סָתוּם — יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת, פָּרַץ אֶת פַּצְּעָמָיו — אֵין לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת. בַּיִת סָתוּם — אֵינוֹ מְטַמֵּא כָּל סְבִיבָיו, פָּרַץ אֶת פַּצְּעָמָיו — מְטַמֵּא כָּל סְבִיבָיו.
גּוּבְתָּא, רַב אָסֵר וּשְׁמוּאֵל שָׁרֵי. מְחַתֵּךְ לְכַתְּחִלָּה — דְּכוּלֵּי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דַּאֲסִיר. אַהְדּוֹרֵי — דְּכוּלֵּי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דִּשְׁרֵי. כִּי פְּלִיגִי דַּחֲתִיכָה וְלָא מְתַקְּנָא: מַאן דְּאָסַר גָּזְרִינַן דִּילְמָא אָתֵי לְמִיחְתַּךְ לְכַתְּחִלָּה, וּמַאן דְּשָׁרֵי לָא גָּזְרִינַן.

כְּתַנָּאֵי: אֵין חוֹתְכִין שְׁפוֹפֶרֶת בְּיוֹם טוֹב, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשַׁבָּת. נָפְלָה — (אֵין) מַחֲזִירִין אוֹתָהּ בְּשַׁבָּת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם טוֹב. וְרַבִּי יְאוֹשִׁיָּה מֵיקֵל.

רַבִּי יְאוֹשִׁיָּה אַהֲיָיא? אִילֵימָא אַרִישָׁא — הָא קָמְתַקֵּן מָנָא? אֶלָּא אַסֵּיפָא — תַּנָּא קַמָּא נָמֵי מִישְׁרֵא קָשָׁרֵי? אֶלָּא דַּחֲתִיכָה וְלָא מְתַקְּנָא אִיפָּא בֵּינַיְיהוּ, מָר סָבַר: גָּזְרִינַן. וּמָר סָבַר: לָא גָּזְרִינַן. דָּרַשׁ רַב שִׁישָׁא בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן: הֲלָכָה כְּרַבִּי יְאוֹשִׁיָּה.

וְאִם הָיְתָה נְקוּבָה וְכוּ'. מִישְׁחָא — רַב אָסַר, וּשְׁמוּאֵל שָׁרֵי. מַאן דְּאָסַר — גָּזְרִינַן מִשּׁוּם שַׁעֲוָה. וּמַאן דְּשָׁרֵי — לָא גָּזְרִינַן. אָמַר לֵיהּ רַב שְׁמוּאֵל בַּר בַּר חָנָה לְרַב יוֹסֵף: בְּפֵירוּשׁ אָמַרְתְּ לַן מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב — מִישְׁחָא שָׁרֵי!

אָמַר טָבוּת רִישְׁבָּא אָמַר שְׁמוּאֵל: הַאי טִרְפָּא דְּאַסָּא — אָסוּר. מַאי טַעְמָא? רַב יֵימַר מִדִּפְתִּי אָמַר: גְּזֵירָה מִשּׁוּם מַרְזֵב. רַב אָשֵׁי אָמַר: גְּזֵירָה שְׁמָא יְקַטּוֹם. מַאי בֵּינַיְיהוּ? אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דְּקָטִים וּמַנַּח.

בֵּי סַדְיָא, רַב אָסַר וּשְׁמוּאֵל שָׁרֵי. בְּרַכִּין — דְּכוּלֵי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דִּשְׁרֵי. בְּקַשִּׁין — דְּכוּלֵי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דַּאֲסִיר. כִּי פְּלִיגִי — בְּמִיצְּעֵי: מַאן דְּאָסַר — מִיחְזֵי כְּמַשּׁוֹי, וּמַאן דְּשָׁרֵי לָא מִיחְזֵי כְּמַשּׁוֹי.

וְהָא דְּרַב, לָאו בְּפֵירוּשׁ אִיתְּמַר אֶלָּא מִכְּלָלָא אִיתְּמַר. דְּרַב אִיקְּלַע לְהָהוּא אַתְרָא דְּלָא הֲוָה לֵיהּ רַוּוחָא, נְפַק יְתֵיב בְּכַרְמְלִית. אַיְיתוֹ לֵיהּ בֵּי סַדְיָא, לָא יְתֵיב. מַאן דַּחֲזָא סָבַר מִשּׁוּם דְּבֵי סַדְיָא אֲסִיר, וְלָא הֵיא, דְּרַב אַכְרוֹזֵי מַכְרִיז: בֵּי סַדְיָא שְׁרֵי, וּמִשּׁוּם כְּבוֹד רַבּוֹתֵינוּ לֹא יָשַׁב עָלָיו. וּמַאן נִינְהוּ — רַב כָּהֲנָא וְרַב אַסִי.

מַתְנִי' נוֹתְנִין תִּבְשִׁיל לְתוֹךְ הַבּוֹר בִּשְׁבִיל שֶׁיְּהֵא שָׁמוּר, וְאֶת הַמַּיִם הַיְּפִים בָּרָעִים, בִּשְׁבִיל שֶׁיִּצָּנוּ. וְאֶת הַצּוֹנֵן בַּחַמָּה בִּשְׁבִיל שֶׁיֵּחַמּוּ. מִי שֶׁנִּשְׁרוּ כֵּלָיו בַּדֶּרֶךְ בַּמַּיִם — מְהַלֵּךְ בָּהֶן וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. הִגִּיעַ לְחָצֵר הַחִיצוֹנָה — שׁוֹטְחָן בַּחַמָּה, אֲבָל לֹא כְּנֶגֶד הָעָם.

גְּמָ' פְּשִׁיטָא! מַהוּ דְּתֵימָא: נִיגְזַר מִשּׁוּם אַשְׁווּיֵי גוּמּוֹת, קָא מַשְׁמַע לַן.

וְאֶת הַמַּיִם הַיְּפִים בָּרָעִים. פְּשִׁיטָא! סֵיפָא אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ. וְאֶת הַצּוֹנֵן בַּחַמָּה, הָא נָמֵי פְּשִׁיטָא! מַהוּ דְּתֵימָא: נִיגְזוֹר דִּילְמָא אָתֵי לְאַטְמוֹנֵי בְּרֶמֶץ, קָא מַשְׁמַע לַן.

מִי שֶׁנִּשְׁרוּ וְכוּ'. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: מִכָּל מָקוֹם שֶׁאִסְרוּ חֲכָמִים מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן — אֲפִילּוּ בְּחַדְרֵי חֲדָרִים אָסוּר. תְּנַן: שׁוֹטְחָן בַּחַמָּה אֲבָל לֹא כְּנֶגֶד הָעָם! תַּנָּאֵי הִיא, דְּתַנְיָא: שׁוֹטְחָן בַּחַמָּה אֲבָל לֹא כְּנֶגֶד הָעָם. רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹסְרִין.

אָמַר רַב הוּנָא:

דף קמז.

הַמְנַעֵר טַלִּיתוֹ בְּשַׁבָּת — חַיָּיב חַטָּאת. וְלָא אֲמַרַן אֶלָּא בְּחַדְתֵּי, אֲבָל בְּעַתִּיקֵי — לֵית לַן בַּהּ.
וְלָא אֲמַרַן אֶלָּא בְּאוּכְמֵי, אֲבָל בְּחִיוָּרֵי וְסוּמָקֵי — לֵית לַן בַּהּ, וְהוּא דְּקָפֵיד עֲלַיְיהוּ.
עוּלָּא אִיקְּלַע לְפוּמְבְּדִיתָא, חֲזָא רַבָּנַן דְּקָא מְנַפְּצֵי גְּלִימַיְיהוּ, אָמַר: קָמְחַלְּלִין רַבָּנַן שַׁבְּתָא.
אֲמַר לְהוּ רַב יְהוּדָה: נְפוּצוּ לֵיהּ בְּאַפֵּיהּ, אֲנַן לָא קָפְדִינַן מִידֵּי.
אַבָּיֵי הֲוָה קָאֵי קַמֵּיהּ דְּרַב יוֹסֵף. אֲמַר לֵיהּ: הַב לִי כּוּמְתַּאי. [חֲזָא דְּאִיכָּא] טַלָּא עֲלֵיהּ, הֲוָה קָמְחַסֵּם לְמֵיתְבֵהּ לֵיהּ. אֲמַר לֵיהּ: נְפוֹץ שְׁדֵי, אֲנַן לָא קָפְדִינַן מִידֵּי.
אָמַר רַב יִצְחָק בַּר יוֹסֵף אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַיּוֹצֵא בְּטַלִּית מְקוּפֶּלֶת מוּנַּחַת לוֹ עַל כְּתֵיפוֹ בְּשַׁבָּת — חַיָּיב חַטָּאת. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: סוֹחֲרֵי כְּסוּת הַיּוֹצְאִים בְּטַלִּיתוֹת מְקוּפָּלוֹת וּמוּנָּחוֹת עַל כְּתֵיפָן בַּשַּׁבָּת — חַיָּיבִין חַטָּאת. וְלֹא סוֹחֲרֵי כְּסוּת בִּלְבַד אָמְרוּ, אֶלָּא כָּל אָדָם. אֶלָּא שֶׁדַּרְכָּן שֶׁל מוֹכְרִין לָצֵאת כָּךְ.
וְחָנָנִי הַיּוֹצֵא בְּמָעוֹת הַצְּרוּרִין לוֹ בִּסְדִינוֹ — חַיָּיב חַטָּאת. וְלֹא חָנָנִי בִּלְבַד אָמְרוּ, אֶלָּא כָּל אָדָם. אֶלָּא שֶׁדַּרְכּוֹ שֶׁל חָנָנִי לָצֵאת כָּךְ. וְהָרָטָנִין יוֹצְאִין בְּסוּדָרִין שֶׁעַל כְּתֵיפָן. וְלֹא רָטָנִין בִּלְבַד אָמְרוּ, אֶלָּא כָּל אָדָם. אֶלָּא שֶׁדַּרְכָּן שֶׁל רָטָנִין לָצֵאת בְּכָךְ.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּהוּרְקָנוֹס בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוּרְקָנוֹס שֶׁיָּצָא בְּסוּדָר שֶׁעַל כְּתֵיפוֹ בַּשַּׁבָּת, אֶלָּא שֶׁנִּימָא כְּרוּכָה לוֹ בְּאֶצְבָּעוֹ, וּכְשֶׁבָּא הַדָּבָר לִפְנֵי חֲכָמִים, אָמְרוּ: אֲפִילּוּ אֵין נִימָא כְּרוּכָה לוֹ בְּאֶצְבָּעוֹ. דָּרַשׁ רַב נַחְמָן בַּר רַב חִסְדָּא מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב חִסְדָּא: הֲלָכָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין נִימָא כְּרוּכָה לוֹ בְּאֶצְבָּעוֹתָיו.
עוּלָּא אִיקְּלַע לְבֵי אַסְיָא בַּר הִינִי, בְּעוֹ מִינֵּיהּ: מַהוּ לַעֲשׂוֹת מַרְזֵב בְּשַׁבָּת? אֲמַר לְהוּ, הָכִי אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אָסוּר לַעֲשׂוֹת מַרְזֵב בְּשַׁבָּת. מַאי מַרְזֵב? אָמַר רַבִּי זֵירָא: כִּיסֵּי בְּבָלְיָיתָא.
רַבִּי יִרְמְיָה הֲוָה יָתֵיב קַמֵּיהּ דְּרַבִּי זֵירָא. אֲמַר לֵיהּ: הָכִי מַאי? אֲמַר לֵיהּ: אָסוּר. וְהָכִי מַאי? אֲמַר לֵיהּ: אָסוּר. אָמַר רַב פָּפָּא: נְקוֹט הַאי כְּלָלָא בִּידָךְ: כָּל אַדַּעְתָּא לְכַנּוֹפֵי — אָסוּר, כֹּל דְּלְהִתְנָאוֹת — שְׁרֵי. כִּי הָא דְּרַב שֵׁישָׁא בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי מִתְנָאֲה בִּסְדִינוֹ הֲוָה.
כִּי אֲתָא רַב דִּימִי, אָמַר: פַּעַם אַחַת יָצָא רַבִּי לַשָּׂדֶה וְהָיוּ שְׁנֵי צִידֵי טַלִּיתוֹ מוּנָּחִין עַל כְּתֵיפוֹ. אָמַר לְפָנָיו יְהוֹשֻׁעַ בֶּן זֵירוּז בֶּן חָמְיוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר: בָּזוֹ לֹא חִייֵב רַבִּי מֵאִיר חַטָּאת? אָמַר לוֹ: דִּקְדֵּק רַבִּי מֵאִיר עַד כָּאן? שִׁלְשֵׁל רַבִּי טַלִּיתוֹ.
כִּי אֲתָא רָבִין אָמַר: לֹא יְהוֹשֻׁעַ בֶּן זֵירוּז הֲוָה אֶלָּא יְהוֹשֻׁעַ בֶּן כְּפוֹסַאי הָיָה, חֲתָנוֹ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר: בָּזוֹ לֹא חִייֵב רַבִּי עֲקִיבָא חַטָּאת? אָמַר לוֹ: דִּקְדֵּק רַבִּי עֲקִיבָא עַד כָּאן? שִׁלְשֵׁל רַבִּי טַלִּיתוֹ. כִּי אֲתָא רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יְהוּדָה אָמַר: "נִשְׁאַל" אִיתְּמַר.

מַתְנִי׳ הָרוֹחֵץ בְּמֵי מְעָרָה וּבְמֵי טְבֶרְיָא וְנִסְתַּפֵּג אֲפִילּוּ בְּעֶשֶׂר אֶלוֹנְטִיאוֹת — לֹא יְבִיאֵם בְּיָדוֹ. אֲבָל עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם מִסְתַּפְּגִין בַּאֲלוֹנְטִית אַחַת, פְּנֵיהֶם יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם, וּמְבִיאִין אוֹתָן בְּיָדָן.

סָכִין וּמַמְשְׁמְשִׁין, אֲבָל לֹא מִתְעַמְּלִין. וְלֹא מִתְגָּרְרִין. אֵין יוֹרְדִין לְקוֹרְדִימָא, וְאֵין עוֹשִׂין אַפִּיקְטְוִיזִין, וְאֵין מְעַצְּבִין אֶת הַקָּטָן, וְאֵין מַחֲזִירִין אֶת הַשֶּׁבֶר, מִי שֶׁנִּפְרְקָה יָדוֹ וְרַגְלוֹ לֹא יִטְרְפֶם בְּצוֹנֵן, אֲבָל רוֹחֵץ הוּא כְּדַרְכּוֹ, וְאִם נִתְרַפֵּא — נִתְרַפֵּא.

גְּמָ׳ קָתָנֵי מֵי מְעָרָה דּוּמְיָא דְּמֵי טְבֶרְיָא: מָה מֵי טְבֶרְיָא חַמִּין — אַף מֵי מְעָרָה חַמִּין. "הָרוֹחֵץ": דִּיעֲבַד — אִין, לְכַתְּחִילָּה — לָא. מִכְּלָל

דף קמז:

דְּלְהִשְׁתַּטֵּף כָּל גּוּפוֹ אֲפִילּוּ לְכַתְּחִילָּה שַׁפִּיר דָּמֵי. מַנִּי? רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא. דְּתַנְיָא: לֹא יִשְׁתַּטֵּף אָדָם בֵּין בְּחַמִּין בֵּין בְּצוֹנֵן, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּחַמִּין — אָסוּר, בְּצוֹנֵן — מוּתָּר.

וְנִסְתַּפֵּג אֲפִילּוּ בְּעֶשֶׂר אֶלוֹנְטִיּוֹת. רֵישָׁא רְבוּתָא קָא מַשְׁמַע לַן וְסֵיפָא רְבוּתָא קָא מַשְׁמַע לַן. רֵישָׁא רְבוּתָא קָא מַשְׁמַע לַן, דַּאֲפִילּוּ הָנֵי דְּלָא נְפִישֵׁי בְּהוּ מַיָּא, כֵּיוָן דְּחַד הוּא — אָתֵי לִידֵי סְחִיטָה, וְסֵיפָא רְבוּתָא קָא מַשְׁמַע לַן, אֲפִילּוּ הָנֵי דִּנְפִישֵׁי בְּהוּ מַיָּא, כֵּיוָן דְּרַבִּים נִינְהוּ — מַדְכְּרִי אַהֲדָדֵי.

תָּנוּ רַבָּנָן: מִסְתַּפֵּג אָדָם בַּאֲלוֹנְטִית וּמַנִּיחָהּ בַּחֲלוֹן. וְלֹא יִמְסָרֶנָּה לְאוֹלְיָירִין, מִפְּנֵי שֶׁחֲשׁוּדִים עַל אוֹתוֹ דָּבָר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מִסְתַּפֵּג בַּאֲלוֹנְטִית אַחַת וּמְבִיאָהּ בְּיָדוֹ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַב יוֹסֵף: הֵילְכָתָא מַאי? אָמַר לֵיהּ: הָא רַבִּי שִׁמְעוֹן, הָא רַבִּי, הָא שְׁמוּאֵל, הָא רַבִּי יוֹחָנָן.

רַבִּי שִׁמְעוֹן הָא דַּאֲמַרַן. רַבִּי — דְּתַנְיָא, אָמַר רַבִּי: כְּשֶׁהָיִינוּ לְמֵדִין תּוֹרָה אֵצֶל רַבִּי שִׁמְעוֹן בִּתְקוֹעַ, הָיִינוּ מַעֲלִין שֶׁמֶן וַאֲלוֹנְטִית מֵחָצֵר לַגַּג וּמִגַּג לְקַרְפֵּף, עַד שֶׁהָיִינוּ מַגִּיעִין אֵצֶל מַעְיָן שֶׁהָיִינוּ רוֹחֲצִין בּוֹ. שְׁמוּאֵל — דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מִסְתַּפֵּג אָדָם בַּאֲלוֹנְטִית וּמְבִיאָהּ בְּיָדוֹ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן — דְּאָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הֲלָכָה מִסְתַּפֵּג אָדָם בַּאֲלוֹנְטִית וּמְבִיאָהּ בְּיָדוֹ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ.

וּמִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הָכִי? וְהָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הֲלָכָה כְּסָתָם מִשְׁנָה, וּתְנַן: וְנִסְתַּפֵּג אֲפִילּוּ בְּעֶשֶׂר אֲלוֹנְטִיּוֹת לֹא יְבִיאֵם בְּיָדוֹ! הָהוּא — כְּבָן חֲכִינַאי מַתְנִי לַהּ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הָאוֹלְיָירִין מְבִיאִין בַּלָּרֵי נָשִׁים לְבֵי בָנַי, וּבִלְבַד שֶׁיִּתְכַּסֶּה בָּהֶן רֹאשָׁן וְרוּבָּן. סְכִינְיתָא צָרִיךְ לְקַשֵּׁר שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ לְמַטָּה. אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר

אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לְמַטָּה מִכְּתֵפַיִים. אָמַר לְהוּ רָבָא לִבְנֵי מָחוֹזָא: כִּי מְעַבְּרִיתוּ מָאנֵי לִבְנֵי חֵילָא, שַׁרְבִּיבוּ בְּהוּ לְמַטָּה מִכְּתֵפַיִם.

סָכִין וּמְמַשְׁמְשִׁין. תָּנוּ רַבָּנָן: סָכִין וּמְמַשְׁמְשִׁין בִּבְנֵי מֵעַיִים בְּשַׁבָּת, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בַּחוֹל. הֵיכִי עָבֵיד? רַבִּי חָמָא בַּר חֲנִינָא אָמַר: סָךְ וְאַחַר כָּךְ מְמַשְׁמֵשׁ. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: סָךְ וּמְמַשְׁמֵשׁ בְּבַת אַחַת.

אֲבָל לֹא מִתְעַמְּלִין. אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אָסוּר לַעֲמוֹד בְּקַרְקַעִיתָהּ שֶׁל דְּיוֹמָסֵת מִפְּנֵי שֶׁמְּעַמֶּלֶת וּמְרַפָּא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב: כָּל יָמֶיהָ שֶׁל דְּיוֹמָסֵת עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם וַעֲצֶרֶת מִן הַמְּנָיָן. אִיבַּעְיָא לְהוּ: עֲצֶרֶת בַּתְּחִלָּה לְהַאי גִּיסָא, אוֹ לְהַאי גִּיסָא? תָּא שְׁמַע דְּאָמַר שְׁמוּאֵל: כּוּלְּהוּ שַׁקְיֵינֵי מִדִּיבְחָא וְעַד עֲצַרְתָּא מְעַלּוּ! דִּילְמָא הָתָם הוּא דְּכַמָּה דְּקָרִיר עָלְמָא מְעַלֵּי, אֲבָל הָכָא מְשׁוּם הַבְלָא הוּא, כֵּיוָן דְּחַמִּים עָלְמָא טְפֵי מְעַלֵּי.

אָמַר רַבִּי חֶלְבּוֹ: חַמְרָא דִּפְרוֹגְיתָא וּמַיָּא דְּדְיוֹמָסֵת קִיפְּחוּ עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים מִיִּשְׂרָאֵל.

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרַךְ אִיקְּלַע לְהָתָם, אִימְּשִׁיךְ בָּתְרַיְיהוּ אִיעַקַּר תַּלְמוּדַיְיהוּ. כִּי הֲדַר אֲתָא, קָם לְמִיקְרֵי בְּסִפְרָא, בְּעָא לְמִקְרֵי "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם", אָמַר "הַחֵרֵשׁ הָיָה לְבָם". בְּעוֹ רַבָּנַן רַחֲמֵי עֲלֵיהּ וַהֲדַר תַּלְמוּדַיְיהוּ.

וְהַיְינוּ דְּתָנַן, רַבִּי נְהוֹרַאי אוֹמֵר: הֱוֵי גּוֹלֶה לִמְקוֹם תּוֹרָה וְאַל תֹּאמַר שֶׁהִיא תָּבֹא אַחֲרֶיךָ, שֶׁחֲבֵרֶיךָ יְקַיְּימוּהָ בְּיָדֶךָ, וְאֶל בִּינָתְךָ אַל תִּשָּׁעֵן. תָּנָא: לֹא רַבִּי נְהוֹרַאי שְׁמוֹ, אֶלָּא רַבִּי נְחֶמְיָה שְׁמוֹ. וְאָמְרִי לַהּ, רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרַךְ שְׁמוֹ. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ רַבִּי נְהוֹרַאי? — שֶׁמְּנַהִיר עֵינֵי חֲכָמִים בַּהֲלָכָה.

אֲבָל לֹא מִתְגָּרְרִין. תָּנוּ רַבָּנַן: אֵין גּוֹרְרִין בְּמִגְרֶרֶת בַּשַּׁבָּת. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם הָיוּ רַגְלָיו מְלוּכְלָכוֹת בְּטִיט וּבְצוֹאָה — גּוֹרֵר כְּדַרְכּוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. רַב שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָה עֲבַדָא לֵיהּ אִימֵּיהּ מַגְרַרְתָּא דְּכַסְפָּא.

אֵין יוֹרְדִין לְקוֹרְדִימָא וְכוּ'. מַאי טַעְמָא? — מִשּׁוּם פְּיקָא.

וְאֵין עוֹשִׂין אַפִּיקְטְוִיזִין בְּשַׁבָּת. אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּסַם, אֲבָל בַּיָּד — מוּתָּר. תַּנְיָא, רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: אַף בַּחוֹל אָסוּר מִפְּנֵי הֶפְסֵד אוֹכְלִין.

וְאֵין מְעַצְּבִין אֶת הַקֶּטֶן. אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לַפּוֹפֵי יָנוֹקָא בְּשַׁבָּת שַׁפִּיר דָּמֵי. וְהָאָנַן תְּנַן: אֵין מְעַצְּבִין! הָתָם בְּחוּמְרֵי שִׁדְרָה, דְּמֶיחֱזֵי כְּבוֹנָה.

וְאֵין מַחֲזִירִין אֶת הַשֶּׁבֶר. אָמַר רַבִּי חָנָא בַּגְדָּתָאָה אָמַר שְׁמוּאֵל:

דף קמח.

הֲלָכָה: מַחֲזִירִין אֶת הַשֶּׁבֶר. רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אִיקְּלַע לְפוּמְבְּדִיתָא, לָא עָל לְפִירְקֵיהּ דְּרַב יְהוּדָה. שַׁדְּרֵיהּ לְאָדָא דַּיְילָא, אָמַר לֵיהּ: זִיל גַּרְבֵיהּ. אֲזַל גַּרְבֵיהּ. אֲתָא, אַשְׁכְּחֵיהּ דְּקָא

דְּרֵישׁ: אֵין מַחֲזִירִין אֶת הַשָּׁבָר. אָמַר לֵיהּ: הָכִי אָמַר רַב חָנָא בַּגְדָתָאָה אָמַר שְׁמוּאֵל: הֲלָכָה — מַחֲזִירִין אֶת הַשָּׁבָר. אָמַר לֵיהּ: הָא חָנָא דִּידַן, וְהָא שְׁמוּאֵל דִּידַן, וְלָא שְׁמִיעַ לִי — וְלָאו בְּדִינָא גְּרַבְתָּיךְ?!

מִי שֶׁנִּפְרְקָה יָדוֹ כּוּ'. רַב אַוְיָא הֲוָה יָתֵיב קַמֵּיהּ דְּרַב יוֹסֵף, שַׁנְיָא לֵיהּ יְדֵיהּ. אָמַר לֵיהּ: הָכִי מַאי? אָסוּר. וְהָכִי מַאי? אָמַר לֵיהּ: אָסוּר. אַדְּהָכִי אִיתְפַּח יְדֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ: מַאי תִּיבְעֵי לָךְ, הָא תְּנַן: מִי שֶׁנִּפְרְקָה יָדוֹ אוֹ רַגְלוֹ — לֹא יִטְרְפֵם בְּצוֹנָן, אֲבָל רוֹחֵץ כְּדַרְכּוֹ, וְאִם נִתְרַפֵּא — נִתְרַפֵּא. אָמַר לֵיהּ: וְלָא תְּנַן: "אֵין מַחֲזִירִין אֶת הַשָּׁבָר", וְאָמַר רַב חָנָא בַּגְדָתָאָה אָמַר שְׁמוּאֵל: הֲלָכָה — מַחֲזִירִין אֶת הַשָּׁבָר! אָמַר לֵיהּ: כּוּלְּהוּ בַּחֲדָא מְחִיתָא מְחִיתְנְהוּ?! הֵיכָא דְּאִיתְמַר — אִיתְמַר, הֵיכָא דְּלָא אִיתְמַר — לָא אִיתְמַר.

הדרן עלך חבית

מַתְנִי' **שׁוֹאֵל** אָדָם מֵחֲבֵירוֹ כַּדֵּי יַיִן וְכַדֵּי שֶׁמֶן, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יֹאמַר לוֹ "הַלְוֵינִי". וְכֵן הָאִשָּׁה מֵחֲבֶירְתָּהּ כִּכָּרוֹת. וְאִם אֵינוֹ מַאֲמִינוֹ — מַנִּיחַ טַלִּיתוֹ אֶצְלוֹ, וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶשְׁבּוֹן לְאַחַר שַׁבָּת. וְכֵן עֶרֶב פֶּסַח בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, מַנִּיחַ טַלִּיתוֹ אֶצְלוֹ, וְנוֹטֵל אֶת פִּסְחוֹ, וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶשְׁבּוֹן לְאַחַר יוֹם טוֹב.

גְּמָ' אָמַר לֵיהּ רָבָא בַּר רַב חָנָן לְאַבָּיֵי: מַאי שְׁנָא הַשְׁאִילֵנִי, וּמַאי שְׁנָא הַלְוֵינִי? אָמַר לֵיהּ: הַשְׁאִילֵנִי — לָא אָתֵי לְמִיכְתַּב, הַלְוֵינִי — אָתֵי לְמִיכְתַּב.

וְהָא כֵּיוָן דִּבְחוֹל, זִימְנִין דְּבָעֵי לְמֵימַר לֵיהּ "הַלְוֵינִי" וַאֲמַר לֵיהּ "הַשְׁאִילֵנִי" וְלָא קָפֵיד עִילְוַיהּ — וְאָתֵי לְמִיכְתַּב, בְּשַׁבָּת נָמֵי אָתֵי לְמִיכְתַּב! אָמַר לֵיהּ: (בְּחוֹל, דְּלָא שְׁנָא כִּי אָמַר לֵיהּ "הַלְוֵינִי" לָא שְׁנָא כִּי אָמַר לֵיהּ "הַשְׁאִילֵנִי", לָא קָפְדִינַן עִילְוַיהּ — אָתֵי לְמִיכְתַּב.) בְּשַׁבָּת כֵּיוָן דְּ"הַשְׁאִילֵנִי" הוּא דְּשָׁרוּ לֵיהּ רַבָּנַן, "הַלְוֵינִי" לָא שָׁרוּ לֵיהּ — מִינְכְּרָא מִילְּתָא, וְלָא אָתֵי לְמִיכְתַּב.

אָמַר לֵיהּ רָבָא בַּר רַב חָנָן לְאַבָּיֵי: מִכְּדֵי אָמְרוּ רַבָּנַן: כָּל מִילֵּי דְּיוֹם טוֹב כַּמָּה דְּאֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹיֵי מְשַׁנִּינַן, הָנֵי נְשֵׁי דְּמָלְיָין חַצְבֵיְיהוּ מַיָּא, מַאי טַעְמָא לָא מְשַׁנְּיָן? מִשּׁוּם דְּלָא אֶפְשָׁר: הֵיכִי לַעֲבֵיד? דְּמָלְיָין בְּחַצְבָּא רַבָּא, לִימְלוֹ בְּחַצְבָּא זוּטָא — הָא קָא מַפְּשׁוּ בְּהִילּוּכָא. דְּמָלְיָין בְּחַצְבָּא זוּטָא, לִימְלוֹ בְּחַצְבָּא רַבָּא — קָא מַפְּשׁוּ בְּמַשּׁוֹי.

דף קמח:

נִיפְרוֹס סוּדָרָא — אָתֵי לִידֵי סְחִיטָה. נְכַסֵּייהּ בְּנִכְתְּמָא — זִימְנִין דְּמִיפְּסַק, וְאָתֵי לְמִקְטְרֵיהּ. הִלְכָךְ לָא אֶפְשָׁר.

וַאֲמַר לֵיהּ רַבָּא בַּר רַב חָנָן לְאַבָּיֵי: תְּנַן לֹא מְסַפְּקִין, וְלֹא מְטַפְּחִין, וְלֹא מְרַקְּדִין בְּיוֹם טוֹב. וְקָא חָזֵינַן דְּעָבְדִין, וְלָא אָמְרִינַן לְהוּ וְלָא מִידֵּי! וּלְטַעְמָיךְ, הָא דְּאָמַר רַבָּא: לָא לִיתֵּיב אִינִישׁ אַפּוּמָּא דְּלֶחְיָיא, דִּילְמָא מִינַּנְדַּר לֵיהּ חֵפֶץ וְאָתֵי לְאֵיתוֹיֵי, וְהָא קָא חָזֵינַן נָשֵׁי דְּמַיְתְיָין חַצְבֵי וְיָתְבָן אַפּוּמָּא דְּמָבוֹאָה, וְלָא אָמְרִינַן לְהוּ וְלָא מִידֵּי! אֶלָּא: הַנַּח לְיִשְׂרָאֵל, מוּטָב שֶׁיִּהוּ שׁוֹגְגִין וְאַל יִהוּ מְזִידִין.

סְבוּר מִינָּה הָנֵי מִילֵּי בִּדְרַבָּנַן, אֲבָל בִּדְאוֹרָיְיתָא — לָא. וְלָא הִיא, לָא שְׁנָא בִּדְרַבָּנַן וְלָא שְׁנָא בִּדְאוֹרָיְיתָא. דְּהָא תּוֹסֶפֶת דְּיוֹם הַכִּפּוּרִים דְּאוֹרָיְיתָא הִיא, וְקָא חָזֵינַן לְהוּ דְּקָאָכְלִי וְשָׁתוּ עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ וְלָא אָמְרִינַן לְהוּ וְלָא מִידֵּי.

וְכֵן אִשָּׁה מֵחֲבֵירְתָּהּ כְּכָרוֹת. בְּשַׁבָּת הוּא דַּאֲסִיר, אֲבָל בְּחוֹל — שַׁפִּיר דָּמֵי? לֵימָא מַתְנִיתִין דְּלָא כְּהִלֵּל, דְּתָנַן: וְכֵן הָיָה הִלֵּל אוֹמֵר: לֹא תַלְוֶה אִשָּׁה כִּכָּר לַחֲבֵירְתָּהּ עַד שֶׁתַּעֲשֶׂנָּה דָּמִים, שֶׁמָּא יוּקְרוּ חִטִּין וְנִמְצְאוּ בָּאוֹת לִידֵי רִבִּית!

אֲפִילּוּ תֵּימָא הִלֵּל, הָא — בְּאַתְרָא דְּקִיץ דְּמַיְהוּ, הָא — בְּאַתְרָא דְּלָא קִיץ דְּמַיְהוּ.

וְאִם אֵינוֹ מַאֲמִינוֹ. אִיתְּמַר הַלְוּוֹאַת יוֹם טוֹב, רַב יוֹסֵף אָמַר: לֹא נִיתְּנָה לִיתְּבַע, וְרַבָּה אָמַר: נִיתְּנָה לִיתְּבַע. רַב יוֹסֵף אָמַר לֹא נִיתְּנָה לִיתְּבַע: דְּאִי אָמְרַתְּ נִיתְּנָה לִיתְּבַע — אָתֵי לְמִיכְתַּב. רַבָּה אָמַר נִיתְּנָה לִיתְּבַע: דְּאִי אָמְרַתְּ לֹא נִיתְּנָה — לָא יָהֵיב לֵיהּ וְאָתֵי לְאֵימְנוֹעֵי מִשִּׁמְחַת יוֹם טוֹב.

תְּנַן אִם אֵינוֹ מַאֲמִינוֹ — מַנִּיחַ טַלִּיתוֹ אֶצְלוֹ: אִי אָמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא לֹא נִיתְּנָה לִיתְּבַע — מְשׁוּם הָכִי מַנִּיחַ טַלִּיתוֹ אֶצְלוֹ וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶשְׁבּוֹן לְאַחַר שַׁבָּת. אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ נִיתְּנָה לִיתְּבַע, אַמַּאי מַנִּיחַ טַלִּיתוֹ אֶצְלוֹ? לִיתֵּן לֵיהּ וְלִתְבְּעֵיהּ! אָמַר: לָא בָּעֵינָא דְּלֵיקוּם בְּדִינָא וְדַיְינָא.

מֵתִיב רַב אִידִי בַּר אָבִין: הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפָּרָה וְחִילְּקָהּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. אִם הָיָה חֹדֶשׁ מְעוּבָּר — מְשַׁמֵּט. וְאִם לָאו — אֵינוֹ מְשַׁמֵּט.

וְאִי לֹא נִיתְּנָה לִיתְּבַע — מַאי "מְשַׁמֵּט"? שָׁאנֵי הָתָם דְּאִינַּלַּאי מִילְּתָא דְּחוֹל הוּא.

תָּא שְׁמַע מִסֵּיפָא: אִם לָאו — אֵינוֹ מְשַׁמֵּט. אִי אָמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא נִיתְּנָה לִיתְּבַע — הַיְינוּ דְּקָתָנֵי "אֵינוֹ מְשַׁמֵּט". אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ לֹא נִיתְּנָה לִיתְּבַע, אַמַּאי אֵינוֹ מְשַׁמֵּט? דְּאִי יָהֵיב לֵיהּ — שָׁקִיל.

מִכְּלָל דְּרֵישָׁא אִי יָהֵיב לֵיהּ — לָא שָׁקֵיל?! רֵישָׁא — צָרִיךְ לְמֵימַר לֵיהּ ״מְשַׁמֵּט אֲנִי״, סֵיפָא — לָא צָרִיךְ לְמֵימַר לֵיהּ ״מְשַׁמֵּט אֲנִי״. כְּדִתְנַן: הַמַּחֲזִיר חוֹב בַּשְּׁבִיעִית, יֹאמַר לוֹ: ״מְשַׁמֵּט אֲנִי״.

וְאִם אָמַר לוֹ ״אַף עַל פִּי כֵן״ — יְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר: ״וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה״.

רַב אַוְיָא שָׁקֵיל מַשְׁכּוֹנָא. רַבָּה בַּר עוּלָּא מִיעָרַם אִיעָרוֹמֵי.

וְכֵן עֶרֶב פֶּסַח. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מַקְדִּישׁ אָדָם פִּסְחוֹ בְּשַׁבָּת, וַחֲגִיגָתוֹ בְּיוֹם טוֹב. נִימָא מְסַיַּיע לֵיהּ: וְכֵן עֶרֶב פֶּסַח בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת מַנִּיחַ טַלִּיתוֹ אֶצְלוֹ, וְנוֹטֵל אֶת פִּסְחוֹ וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶשְׁבּוֹן לְאַחַר יוֹם טוֹב.

הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן — בְּמַמְנֶה אֲחֵרִים עִמּוֹ עַל פִּסְחוֹ, דְּמֵעִיקָּרָא מִיקַּדֵּשׁ וְקָאֵי.

וְהָא אֲנַן תְּנַן: אֵין נִמְנִין עַל הַבְּהֵמָה בַּתְּחִילָּה בְּיוֹם טוֹב! שָׁאנֵי הָכָא, כֵּיוָן דְּרָגִיל אֶצְלוֹ — כְּמַאן דְּאִימְנִי בֵּיהּ מֵעִיקָּרָא דְּמֵי.

וְהָא תָּנֵי רַבִּי הוֹשַׁעְיָא: הוֹלֵךְ אָדָם אַצֶּל רוֹעֶה הָרָגִיל אֶצְלוֹ וְנוֹתֵן לוֹ טָלֶה לְפִסְחוֹ וּמַקְדִּישׁוֹ וְיוֹצֵא בּוֹ! הָתָם נָמֵי, כֵּיוָן דְּרָגִיל אֶצְלוֹ — אַקְדּוּשֵׁי [מַקְדִּישׁ] לֵיהּ מֵעִיקָּרָא. וְהָא ״מַקְדִּישׁ״ קָתָנֵי? הֶקְדֵּשׁ עִילּוּי מִדְּרַבָּנַן.

וּמִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הָכִי? וְהָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הֲלָכָה כְּסָתָם מִשְׁנָה, וּתְנַן: לֹא מַקְדִּישִׁין, וְלֹא מַעֲרִיכִין, וְלֹא מַחֲרִימִין, וְלֹא מַגְבִּיהִין תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת, כָּל אֵלּוּ — בְּיוֹם טוֹב אָמְרוּ, קַל וָחוֹמֶר בְּשַׁבָּת! לָא קַשְׁיָא: כָּאן בְּחוֹבוֹת שֶׁקִּבּוּעַ לָהֶן זְמַן, כָּאן — בְּחוֹבוֹת שֶׁאֵין קִבּוּעַ לָהֶן זְמַן.

מַתְנִי' מוֹנֶה אָדָם אֶת אוֹרְחָיו וְאֶת פְּרִפְּרוֹתָיו מִפְּיו, אֲבָל לֹא מִן הַכְּתָב. מֵפִיס אָדָם עִם בָּנָיו וְעִם בְּנֵי בֵיתוֹ עַל הַשּׁוּלְחָן, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּין לַעֲשׂוֹת מָנָה גְּדוֹלָה כְּנֶגֶד מָנָה קְטַנָּה. וּמְטִילִין חֲלָשִׁין עַל הַקָּדָשִׁים בְּיוֹם טוֹב, אֲבָל לֹא עַל הַמָּנוֹת.

דף קמט.

גְּמָ' מַאי טַעְמָא? רַב בִּיבִי אָמַר: גְּזֵירָה שֶׁמָּא יִמְחוֹק. אַבָּיֵי אָמַר: גְּזֵירָה שֶׁמָּא יִקְרָא בְּשִׁטְרֵי הֶדְיוֹטוֹת.

מַאי בֵּינַיְיהוּ? אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דִּכְתִיב אַכּוֹתָל וּמִיּדְלֵי: לְמַאן דְּאָמַר שֶׁמָּא יִמְחוֹק — לָא חָיְישִׁינַן, וּלְמַאן דְּאָמַר שֶׁמָּא יִקְרָא — חָיְישִׁינַן.

וּלְמַאן דְּאָמַר שֶׁמָּא יִמְחוֹק, נֵיחוּשׁ שֶׁמָּא יִקְרָא! וְתוּ, לְשֶׁמָּא יִמְחוֹק לָא חָיְישִׁינַן? וְהָתַנְיָא: לֹא יִקְרָא לְאוֹר הַנֵּר. וְאָמַר רַבָּה: אֲפִילּוּ גָּבוֹהַּ שְׁתֵּי קוֹמוֹת, אֲפִילּוּ גָּבוֹהַּ שְׁתֵּי מַרְדְּעוֹת, אֲפִילּוּ עֲשָׂרָה בָּתִּים זֶה עַל גַּבֵּי — זֶה לֹא יִקְרָא.

אֶלָּא, אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דִּכְתִיב אַכּוֹתֶל וּמִיתַּתַי: לְמַאן דְּאָמַר שֶׁמָּא יִמְחוֹק — חָיְישִׁינַן, לְמַאן דְּאָמַר שֶׁמָּא יִקְרָא — לָא חָיְישִׁינַן, גּוּפָא בִּשְׁטָרָא לָא מִיחַלַּף.

וּלְמַאן דְּאָמַר שֶׁמָּא יִקְרָא, לֵיחוּשׁ שֶׁמָּא יִמְחוֹק! אֶלָּא, אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דַּחֲיִיק אַסַּבְלָא וְאַפִּינְקָס: לְמַאן דְּאָמַר שֶׁמָּא יִמְחוֹק — לָא חָיְישִׁינַן, לְמַאן דְּאָמַר שֶׁמָּא יִקְרָא — חָיְישִׁינַן.

וּלְמַאן דְּאָמַר שֶׁמָּא יִמְחוֹק, לֵיחוּשׁ שֶׁמָּא יִקְרָא! וְכִי תֵּימָא: טַבְלָא וּפִינְקָס בִּשְׁטָרָא לָא מִיחַלַּף — וְהָתַנְיָא: מוֹנֶה אָדָם כַּמָּה מִבִּפְנִים וְכַמָּה מִבַּחוּץ וְכַמָּה מָנוֹת עָתִיד לְהַנִּיחַ לִפְנֵיהֶם מִכְּתָב שֶׁעַל גַּבֵּי הַכּוֹתֶל, אֲבָל לֹא מִכְּתָב שֶׁעַל גַּבֵּי טַבְלָא וּפִינְקָס!

הֵיכִי דָּמֵי? אִילֵּימָא דִּכְתִיב מִיכְתָּב — מַאי שְׁנָא הָכָא וּמַאי שְׁנָא הָכָא. אֶלָּא לָאו דַּחֲיִיק, וְקָתָנֵי: מִכְּתָב שֶׁעַל גַּבֵּי הַכּוֹתֶל אֲבָל לֹא מִכְּתָב שֶׁעַל גַּבֵּי טַבְלָא וּפִינְקָס!

אֶלָּא: לְעוֹלָם דִּכְתִיב אַכּוֹתֶל וּמִידְּלֵי, וּדְקָא קַשְׁיָא לְךָ דְּרַבָּה — דְּרַבָּה תַּנָּאֵי הִיא. דְּתַנְיָא: מוֹנֶה אָדָם אֶת אוֹרְחָיו וְאֶת פַּרְפְּרוֹתָיו מִפְּיו, אֲבָל לֹא מִן הַכְּתָב. רַבִּי אַחָא מַתִּיר מִכְּתָב שֶׁעַל גַּבֵּי הַכּוֹתֶל.

הֵיכִי דָּמֵי? אִילֵּימָא דִּכְתִיב וּמִתַּתַאי — לִיחוּשׁ שֶׁמָּא יִמְחוֹק! אֶלָּא לָאו דִּכְתִיב וּמִידְּלֵי, וּשְׁמַע מִינַּהּ דְּרַבָּה תַּנָּאֵי הִיא. שְׁמַע מִינַּהּ.

וְהָנֵי תַּנָּאֵי כְּהָנֵי תַּנָּאֵי. דְּתַנְיָא: אֵין רוֹאִין בְּמַרְאָה בְּשַׁבָּת. רַבִּי מֵאִיר מַתִּיר בְּמַרְאָה הַקְּבוּעָה בַּכּוֹתֶל.

מַאי שְׁנָא הַקְּבוּעָה בַּכּוֹתֶל — דְּאַדְּהָכִי וְהָכִי מִדְּכַר, שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ נָמֵי: אַדְּהָכִי וְהָכִי מִדְּכַר! הָכָא בְּמַרְאָה שֶׁל מַתֶּכֶת עָסְקִינַן, וְכִדְרַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ. דְּאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ מַרְאָה שֶׁל מַתֶּכֶת אֲסוּרָה — מִפְּנֵי שֶׁאָדָם עָשׂוּי לְהַשִּׁיר בָּהּ נִימִין הַמְדוּלְדָּלִין.

תָּנוּ רַבָּנָן: כְּתָב הַמְהַלֵּךְ תַּחַת הַצּוּרָה וְתַחַת הַדְּיוֹקָנָאוֹת — אָסוּר לִקְרוֹתוֹ בְּשַׁבָּת. וּדְיוֹקְנָא עַצְמָהּ — אַף בַּחוֹל אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר "אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים". מַאי תַּלְמוּדָא? אָמַר רַבִּי חָנִין: אַל תִּפְנוּ אֵל מַדַּעְתְּכֶם.

מַפִּיס אָדָם עִם בָּנָיו וְכוּ'. עִם בָּנָיו וְעִם בְּנֵי בֵיתוֹ אֵין, וְעִם אַחֵר — לָא. מַאי טַעְמָא? כִּדְרַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל. דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: בְּנֵי חֲבוּרָה הַמַּקְפִּידִין זֶה עַל זֶה — עוֹבְרִין מִשּׁוּם מִדָּה וּמִשּׁוּם מִשְׁקָל וּמִשּׁוּם מְנָיָן, וּמִשּׁוּם לוֹוִין וּפוֹרְעִין בְּיוֹם טוֹב,

דף קמט:

וּכְדִבְרֵי בֵּית הִלֵּל אַף מִשּׁוּם רִבִּית.

אִי הָכִי בָּנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ נָמֵי! בָּנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ הֵיינוּ טַעְמָא — כִּדְרַב יְהוּדָה אָמַר רַב. דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: מוּתָּר לְהַלְווֹת בָּנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ בְּרִבִּית כְּדֵי לְהַטְעִימָן טַעַם רִבִּית.

אִי הָכִי, מָנָה גְּדוֹלָה כְּנֶגֶד מָנָה קְטַנָּה נָמֵי!
אֵין הָכִי נָמֵי, וְחַסּוֹרֵי מִיחַסְּרָא וְהָכִי קָתָנֵי: מֵפִיס אָדָם עִם בָּנָיו וְעִם בְּנֵי בֵיתוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן אֲפִילּוּ מָנָה גְּדוֹלָה כְּנֶגֶד מָנָה קְטַנָּה. מַאי טַעְמָא? — כִּדְרַב יְהוּדָה אָמַר רַב. עִם בָּנָיו וְעִם בְּנֵי בֵיתוֹ — אֵין, עִם אֲחֵרִים — לָא. מַאי טַעְמָא? כִּדְרַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל. מָנָה גְּדוֹלָה כְּנֶגֶד מָנָה קְטַנָּה — אַף בַּחוֹל לַאֲחֵרִים אָסוּר. מַאי טַעְמָא? — מִשּׁוּם קוּבְיָא.
מְטִילִין חֻלְשִׁין עַל וְכוּ'. מַאי "אֶבָל לֹא עַל הַמָּנוֹת"? אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בְּרֵיהּ דְּבַת יַעֲקֹב: אֶבָל לֹא עַל הַמָּנוֹת שֶׁל חוֹל בְּיוֹם טוֹב. פְּשִׁיטָא! מַהוּ דְתֵימָא: הוֹאִיל וּכְתִיב "וְעִמְּךָ כִּמְרִיבֵי כֹהֵן", אֲפִילּוּ מָנוֹת דְּחוֹל נָמֵי. קָא מַשְׁמַע לַן.
וְאָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בְּרֵיהּ דְּבַת יַעֲקֹב: כָּל שֶׁחֲבֵירוֹ נֶעֱנָשׁ עַל יָדוֹ — אֵין מַכְנִיסִין אוֹתוֹ בְּמִחִיצָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מְנָלָן? אִילֵימָא מִשּׁוּם דִּכְתִיב: "וַיֹּאמֶר ה' מִי יְפַתֶּה אֶת אַחְאָב וְיַעַל וְיִפֹּל בְּרָמוֹת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר זֶה בְּכֹה וְזֶה אֹמֵר בְּכֹה. וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמוֹד לִפְנֵי ה' וַיֹּאמֶר אֲנִי אֲפַתֶּנּוּ וְגוֹ' וַיֹּאמֶר אֵצֵא וְהָיִיתִי רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָּל נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תְּפַתֶּה וְגַם תּוּכָל צֵא וַעֲשֵׂה כֵּן",
וְאָמְרִינַן: מַאי "רוּחַ", אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: זֶה רוּחוֹ שֶׁל נָבוֹת. וּמַאי "צֵא" אָמַר רַב: צֵא מִמְּחִיצָתִי. וְדִילְמָא הָתָם הַיְינוּ טַעְמָא, דִּכְתִיב "דּוֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן"?!
אֶלָּא מֵהָכָא: "שָׂבַעְתָּ קָלוֹן מִכָּבוֹד שְׁתֵה גַּם אַתָּה וְהֵעָרֵל וְגוֹ'". "שָׂבַעְתָּ קָלוֹן מִכָּבוֹד" — זֶה נְבוּכַדְנֶצַּר. "שְׁתֵה גַּם אַתָּה וְהֵעָרֵל" — זֶה צִדְקִיָּה. חֲדָא, דְּכוּלֵּיהּ קְרָא בִּנְבוּכַדְנֶצַּר כְּתִיב. וְעוֹד: צִדְקִיָּה צַדִּיקָא מַאי הֲוָה לֵיהּ לְמֵיעְבַּד לֵיהּ, דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב: בְּשָׁעָה שֶׁבִּקֵּשׁ אוֹתוֹ רָשָׁע לַעֲשׂוֹת לְאוֹתוֹ צַדִּיק כָּךְ וְכוּ'.
אֶלָּא מֵהָכָא: "גַּם עָנוֹשׁ לַצַּדִּיק לֹא טוֹב", אֵין "לֹא טוֹב" אֶלָּא רָע, וּכְתִיב: "כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אַתָּה לֹא יְגוּרְךָ רָע" — צַדִּיק אַתָּה ה' וְלֹא יָגוּר בְּמָגוּרְךָ רָע.
מַאי מַשְׁמַע דְּהַאי "חֻלְשִׁים" לִישָּׁנָא דְּפוּרְיָא הוּא? — דִּכְתִיב: "אֵיךְ נָפַלְתְּ מִשָּׁמַיִם הֵילֵל בֶּן שָׁחַר נִגַּדְעְתְּ לָאָרֶץ חוֹלֵשׁ עַל גּוֹיִם וְגוֹ'", אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא: מְלַמֵּד שֶׁהָיָה מֵטִיל פּוּר עַל גְּדוֹלֵי מַלְכוּת לֵידַע אֵיזֶה בֶּן יוֹמוֹ שֶׁל מִשְׁכַּב זְכוּר. וּכְתִיב: "כָּל מַלְכֵי גוֹיִם כּוּלָּם וְגוֹ'",
אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שֻׁנְּחוּ מִמִּשְׁכַּב זָכוּר.
וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל יָמָיו שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע לֹא נִמְצָא שְׁחוֹק בְּפִי כָּל בְּרִיָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: "נָחָה שָׁקְטָה כָּל הָאָרֶץ פָּצְחוּ רִנָּה", מִכְּלָל דְּעַד הַשְׁתָּא לָא הֲוָה רִנָּה.
וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אָסוּר לַעֲמוֹד בְּבֵיתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, שֶׁנֶּאֱמַר: "וּשְׂעִירִים יְרַקְּדוּ שָׁם".

וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: בְּשָׁעָה שֶׁבִּיקֵּשׁ אוֹתוֹ רָשָׁע, לַעֲשׂוֹת לְאוֹתוֹ צַדִּיק כָּךְ, נִמְשְׁכָה עָרְלָתוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַמָּה, וְהָיְתָה מְחַזֶּרֶת עַל כָּל הַמְּסִיבָּה כּוּלָּהּ. שֶׁנֶּאֱמַר: ״שָׁבַעְתִּ קָלוֹן מִכָּבוֹד שְׁתֵה גַם אַתָּה וְהֵעָרֵל״, עָרֵל בְּגִימַטְרִיָּא שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הָוֵי.

וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: בְּשָׁעָה שֶׁיָּרַד אוֹתוֹ רָשָׁע לְגֵיהִנֹּם רָאָה אוֹתוֹ כָּל יוֹרְדֵי גֵיהִנֹּם, אָמְרוּ: שֶׁמָּא לִמְשׁוֹל עֲלֵיהֶם הוּא בָּא, אוֹ לֵיחָלוֹת כְּמוֹתָם הוּא בָּא? שֶׁנֶּאֱמַר: ״גַּם אַתָּה חוֹלִיתָ כָמוֹנוּ אֵלֵינוּ נִמְשָׁלְתָּ״, יָצְתָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה: ״מִמִּי נָעַמְתְּ רְדָה וְהָשְׁכְּבָה אֶת עֲרֵלִים״.

״אֵיךְ שַׁבַּת נוֹגֵשׁ שַׁבְתָּה מַדְהֶבָה״, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב: שַׁבְתָּה אוּמָּה זוֹ שֶׁאָמְרָה

דף קנ.

מְדוֹד וְהָבֵא. וְאִיכָּא דְּאָמְרִי, שֶׁאָמְרָה ״מְאֹד מְאֹד הָבִיא בְּלֹא מִדָּה״.

״וּרְבוּ יַתִּירָה הוֹסַפְתָּ לִּי״, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב יִרְמְיָה בַּר אַבָּא: מְלַמֵּד שֶׁרָכַב עַל אֲרִי זָכָר, וְקֶשֶׁר תַּנִּין בְּרֹאשׁוֹ, לְקַיֵּים מַה שֶּׁנֶּאֱמַר: ״וְגַם אֶת חַיַּת הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לוֹ לְעָבְדוֹ״.

מַתְנִי׳ לֹא יִשְׁכּוֹר אָדָם פּוֹעֲלִים בְּשַׁבָּת. וְלֹא יֹאמַר אָדָם לַחֲבֵירוֹ לְשָׁכּוֹר לוֹ פּוֹעֲלִים. אֵין מַחְשִׁיכִין עַל הַתְּחוּם לְשָׁכּוֹר לוֹ פּוֹעֲלִים וּלְהָבִיא פֵּירוֹת, אֲבָל מַחְשִׁיךְ הוּא לְשָׁמוֹר, וּמֵבִיא פֵּירוֹת בְּיָדוֹ. כְּלָל אָמַר אַבָּא שָׁאוּל: כָּל שֶׁאֲנִי זַכַּאי בַּאֲמִירָתוֹ — רַשַּׁאי אֲנִי לְהַחְשִׁיךְ עָלָיו.

גְּמָ׳ פְּשִׁיטָא מַאי שְׁנָא הוּא וּמַאי שְׁנָא חֲבֵירוֹ? אָמַר רַב פָּפָּא: חָבֵר גּוֹי. מַתְקֵיף לַהּ רַב אֲשִׁי: אֲמִירָה לְגוֹי שְׁבוּתִּי!

אֶלָּא אָמַר רַב אֲשִׁי: אֲפִילּוּ תֵּימָא חֲבֵירוֹ יִשְׂרָאֵל, הָא קָא מַשְׁמַע לַן: לֹא יֹאמַר אָדָם לַחֲבֵירוֹ ״שְׁכוֹר לִי פּוֹעֲלִים״, אֲבָל אוֹמֵר אָדָם לַחֲבֵירוֹ ״הֲנִרְאֶה שֶׁתַּעֲמוֹד עִמִּי לָעֶרֶב?״ וּמַתְנִיתִין מַנִּי — כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה. דְּתַנְיָא: לֹא יֹאמַר אָדָם לַחֲבֵירוֹ ״הֲנִרְאֶה שֶׁתַּעֲמוֹד עִמִּי לָעֶרֶב״. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אוֹמֵר: אוֹמֵר אָדָם לַחֲבֵירוֹ ״הֲנִרְאֶה שֶׁתַּעֲמוֹד עִמִּי לָעֶרֶב״.

אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה. וְאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה — דִּכְתִיב: ״מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר״. דִּיבּוּר — אָסוּר, הִרְהוּר — מוּתָּר.

רָמֵי לֵיהּ רַב אַחָא בַּר רַב הוּנָא לְרָבָא: מִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן דִּיבּוּר אָסוּר הִרְהוּר מוּתָּר — אַלְמָא הִרְהוּר לָאו כְּדִיבּוּר דָּמֵי? וְהָאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בְּכָל מָקוֹם מוּתָּר לְהַרְהֵר, חוּץ מִבֵּית הַמָּרְחָץ וּמִבֵּית הַכִּסֵּא! שָׁאנֵי הָתָם, דִּבְעֵינַן ״וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ״, וְלֵיכָּא.

הָכָא נָמֵי, כְּתִיב: ״וְלֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר״? הַהוּא, מִיבְּעֵי לֵיהּ לְכִדְרַב יְהוּדָה. דְּאָמַר רַב יְהוּדָה גּוֹי עָרוֹם — אָסוּר לִקְרוֹת קְרִיַּת שְׁמַע כְּנֶגְדּוֹ.

מַאי אִירְיָא גּוֹי, אֲפִילּוּ יִשְׂרָאֵל נָמֵי?! ״לָא מִיבַּעְיָא״ קָאָמַר: לָא מִיבַּעְיָא יִשְׂרָאֵל דְּאָסוּר, אֲבָל גּוֹי, כֵּיוָן דִּכְתִיב בֵּיהּ: ״אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם״, אִימָא שַׁפִּיר דָּמֵי, קָא מַשְׁמַע לַן.
אִימָא הָכִי נָמֵי?! אָמַר קְרָא: ״וְעֶרְוַת אֲבִיהֶם לֹא רָאוּ״.
וְדִיבּוּר מִי אֲסִיר? וְהָא רַב חִסְדָּא וְרַב הַמְנוּנָא דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: חֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁל מִצְוָה — מוּתָּר לְחַשְּׁבָן בְּשַׁבָּת. וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: פּוֹסְקִים צְדָקָה לַעֲנִיִּים בְּשַׁבָּת. וְאָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מְפַקְּחִין פִּיקּוּחַ נֶפֶשׁ וּפִיקּוּחַ רַבִּים בְּשַׁבָּת, וְהוֹלְכִין לְבָתֵּי כְנֵסִיּוֹת לְפַקֵּחַ עַל עִסְקֵי רַבִּים בְּשַׁבָּת.
וְאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הוֹלְכִין לְטַרְטְיָאוֹת וּלְקַרְקְסָאוֹת וּלְבָסִילְקָאוֹת לְפַקֵּחַ עַל עִסְקֵי רַבִּים בְּשַׁבָּת. וְתָנָא דְּבֵי מְנַשֶּׁה: מְשַׁדְּכִין עַל הַתִּינוֹקוֹת לְיֹאֲרֵס בְּשַׁבָּת, וְעַל הַתִּינוֹק לְלַמְּדוֹ סֵפֶר וּלְלַמְּדוֹ אוּמָנוּת?! אָמַר קְרָא: ״מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר״ — חֶפְצֶיךָ אֲסוּרִים, חֶפְצֵי שָׁמַיִם מוּתָּרִין.
אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: חֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁל [מַלְוֶה] וְשֶׁל מַה בְּכָךְ — מוּתָּר לְחַשְּׁבָן בְּשַׁבָּת.
תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: חֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁעָבְרוּ וְשֶׁעֲתִידִין לִהְיוֹת — אָסוּר לְחַשְּׁבָן. שֶׁל מַלְוֶה

דף קנ:

וְשֶׁל מַה בְּכָךְ — מוּתָּר לְחַשְּׁבָן.
וּרְמִינְהוּ: חוֹשְׁבִין חֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁאֵינָן צְרִיכִין, וְאֵין מְחַשְּׁבִין חֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁצְּרִיכִין, בְּשַׁבָּת. כֵּיצַד? אוֹמֵר אָדָם לַחֲבֵירוֹ: ״כָּךְ וְכָךְ פּוֹעֲלִים הוֹצֵאתִי עַל שָׂדֶה זוֹ, כָּךְ וְכָךְ דִּינָרִין הוֹצֵאתִי עַל דִּירָה זוֹ״. אֲבָל לֹא יֹאמַר לוֹ: ״כָּךְ וְכָךְ הוֹצֵאתִי, וְכָךְ וְכָךְ אֲנִי עָתִיד לְהוֹצִיא״!
וּלְטַעְמָיךְ, קַשְׁיָא לָךְ הֵיא גּוּפַהּ! אֶלָּא: הָא — דְּאִיכָּא אַגָּרָא דַּאֲגִירָא גַּבֵּיהּ. הָא — דְּלֵיכָּא אַגָּרָא דַּאֲגִירָא גַּבֵּיהּ.
אֵין מַחְשִׁיכִין. תָּנוּ רַבָּנָן: מַעֲשֶׂה בְּחָסִיד אֶחָד שֶׁנִּפְרְצָה לוֹ פִּרְצָה בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ וְנִמְלַךְ עָלֶיהָ לְגוֹדְרָהּ, וְנִזְכַּר שֶׁשַּׁבָּת הוּא, וְנִמְנַע אוֹתוֹ חָסִיד וְלֹא גְּדָרָהּ, וְנַעֲשָׂה לוֹ נֵס וְעָלְתָה בּוֹ צָלָף, וּמִמֶּנָּה הָיְתָה פַּרְנָסָתוֹ וּפַרְנָסַת אַנְשֵׁי בֵיתוֹ.
אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מוּתָּר לְאָדָם לוֹמַר לַחֲבֵירוֹ ״לְכָרְךָ פְּלוֹנִי אֲנִי הוֹלֵךְ לְמָחָר״, שֶׁאִם יֵשׁ בּוּרְגָּנִין — הוֹלֵךְ.
תְּנַן: אֵין מַחְשִׁיכִין עַל הַתְּחוּם לִשְׁכּוֹר פּוֹעֲלִים וּלְהָבִיא פֵּירוֹת. בִּשְׁלָמָא לִשְׁכּוֹר פּוֹעֲלִים דִּבְשַׁבָּת לֹא מָצֵי אָגַר, אֶלָּא לְהָבִיא פֵּירוֹת? לֵימָא: שֶׁאִם יֵשׁ שָׁם מְחִיצוֹת — מֵבִיא! מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ בְּפֵירוֹת הַמְחוּבָּרִים.
וְהָתְנֵי רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: אֵין מַחְשִׁיכִין עַל הַתְּחוּם לְהָבִיא תֶּבֶן וְקַשׁ. בִּשְׁלָמָא קַשׁ מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ בִּמְחוּבָּר. אֶלָּא תֶּבֶן, הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ? בְּתִיבְנָא סָרִיא.

תָּא שְׁמַע: מַחְשִׁיכִין עַל הַתְּחוּם לְפַקֵּחַ עַל עִסְקֵי כַלָּה וְעַל עִסְקֵי הַמֵּת. עַל עִסְקֵי כַלָּה וָמֵת — אִין, עַל עִסְקֵי אַחֵר — לָא.

בְּשֶׁלָּמָא אַחֵר דּוּמְיָא דְכַלָּה מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ לְמֵימַר לֵיהּ אַסָּא. אֶלָּא מֵת מַאי נִיהוּ? — לְהָבִיא לוֹ אָרוֹן וְתַכְרִיכִין. וְקָתָנֵי מֵת — אִין, אֲבָל אַחֵר — לָא.

וְאַמַּאי? לֵימָא: שָׁאנֵי מֵת שֶׁיֵּשׁ שָׁם מְחִיצוֹת — מֵבִיא! מֵת נָמֵי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ לְמֵימַר לֵיהּ גְּלִימָא.

אֲבָל מַחְשִׁיכִין. וְאַף עַל גַּב דְּלָא אַבְדֵּיל וְהָאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן אַנְטִיגְנוֹס מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב: אָסוּר לוֹ לָאָדָם שֶׁיַּעֲשֶׂה חֻפָּצָיו קוֹדֶם שֶׁיַּבְדִּיל! וְכִי תֵּימָא דְּאַבְדֵּיל בִּתְפִלָּה — וְהָאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: הַמַּבְדִּיל בַּתְּפִלָּה צָרִיךְ שֶׁיַּבְדִּיל עַל הַכּוֹס! וְכִי תֵּימָא דְּאַבְדֵּיל עַל הַכּוֹס, כּוֹס בַּשָּׁדֶה מִי אִיכָּא?! תַּרְגְּמָא רַבִּי נָתָן בַּר אַמֵּי קַמֵּיהּ דְּרָבָא בֵּין הַגֵּיתוֹת שָׁנוּ.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אַבָּא לְרַב אָשֵׁי: בְּמַעְרְבָא אָמְרִינַן הָכִי: "הַמַּבְדִּיל בֵּין קוֹדֶשׁ לְחוֹל" וְעָבְדִינַן צוּרְכִּין. אָמַר רַב אָשֵׁי: כִּי הֲוֵינָא בֵּי רַב כָּהֲנָא הֲוָה אָמַר "הַמַּבְדִּיל בֵּין קוֹדֶשׁ לְחוֹל" וּמְסַלְּתִינַן סִילְתֵי.

כְּלָל אָמַר אַבָּא שָׁאוּל: כֹּל שֶׁאֲנִי וְכוּ'. אִיבַּעְיָא לְהוּ: אַבָּא שָׁאוּל אַהֵיֵּיא? אִילֵּימָא אַרֵישָׁא קָאֵי: "אֵין מַחְשִׁיכִין עַל הַתְּחוּם לִשְׁכּוֹר פּוֹעֲלִים לְהָבִיא פֵּירוֹת" —

דף קנא.

הַאי "כָּל שֶׁאֲנִי זַכַּאי בַּאֲמִירָתוֹ רַשַּׁאי אֲנִי בַּחֲשִׁיכָתוֹ"? "כָּל שֶׁאֵינִי זַכַּאי בַּאֲמִירָתוֹ אֵינִי רַשַּׁאי בַּחֲשִׁיכָתוֹ" מִיבָּעֵי לֵיהּ! אֶלָּא אַסֵּיפָא קָאֵי: "אֲבָל מַחְשִׁיךְ הוּא לִשְׁמוֹר וּמֵבִיא פֵּירוֹת בְּיָדוֹ" — הַאי "כָּל שֶׁאֲנִי זַכַּאי בַּחֲשִׁיכָתוֹ רַשַּׁאי אֲנִי בַּאֲמִירָתוֹ" מִיבָּעֵי לֵיהּ!

לְעוֹלָם אַסֵּיפָא קָאֵי, וְאַבָּא שָׁאוּל אַהָא קָאֵי דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מוּתָּר לָאָדָם לוֹמַר לַחֲבֵירוֹ "שְׁמוֹר לִי פֵּירוֹת שֶׁבִּתְחוּמְךָ, וַאֲנִי אֶשְׁמוֹר לְךָ פֵּירוֹת שֶׁבִּתְחוּמִי". וְקָאָמַר אַבָּא שָׁאוּל לְתַנָּא קַמָּא: מִי לָא מוֹדֵית דְּמוּתָּר אָדָם לוֹמַר לַחֲבֵירוֹ: "שְׁמוֹר לִי פֵּירוֹת שֶׁבִּתְחוּמְךָ וַאֲנִי אֶשְׁמוֹר לְךָ פֵּירוֹת שֶׁבִּתְחוּמִי".

וְאֵימָא: "כָּל שֶׁאֲנִי זַכַּאי בַּאֲמִירָתוֹ — רַשַּׁאי אֲנִי לְהַחְשִׁיךְ עָלָיו". "כְּלָל" לְאַתּוֹיֵי מַאי? לְאַתּוֹיֵי הָא דְּתָנוּ רַבָּנָן: אֵין מַחְשִׁיכִין עַל הַתְּחוּם לְהָבִיא בְּהֵמָה. הָיְתָה עוֹמֶדֶת חוּץ לַתְּחוּם — קוֹרֵא לָהּ וְהִיא בָּאָה. כְּלָל אָמַר אַבָּא שָׁאוּל: כָּל שֶׁאֲנִי זַכַּאי בַּאֲמִירָתוֹ — רַשַּׁאי אֲנִי לְהַחְשִׁיךְ עָלָיו.

וּמַחְשִׁיכִין לְפַקֵּחַ עַל עִסְקֵי כַּלָּה וְעַל עִסְקֵי הַמֵּת לְהָבִיא לוֹ אָרוֹן וְתַכְרִיכִין. וְאוֹמְרִים לוֹ: ״לֵךְ לְמָקוֹם פְּלוֹנִי, וְאִם לֹא מָצָאתָ בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי — הָבֵא מִמָּקוֹם פְּלוֹנִי״. ״לֹא מָצָאתָ בְּמָנֶה — הָבֵא בְּמָאתַיִם״. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַזְכִּיר לוֹ סְכוּם מִקָּח.

מַתְנִי׳ מַחְשִׁיכִין עַל הַתְּחוּם לְפַקֵּחַ עַל עִסְקֵי כַּלָּה, וְעַל עִסְקֵי הַמֵּת לְהָבִיא לוֹ אָרוֹן וְתַכְרִיכִים. גּוֹי שֶׁהֵבִיא חֲלִילִין בְּשַׁבָּת — לֹא יִסְפּוֹד בָּהֶן יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא אִם כֵּן בָּאוּ מִמָּקוֹם קָרוֹב. עָשׂוּ לוֹ אָרוֹן וְחָפְרוּ לוֹ קֶבֶר — יִקְבֹּר בּוֹ יִשְׂרָאֵל. וְאִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל — לֹא יִקְבֹּר בּוֹ עוֹלָמִית.

גְּמָ׳ מַאי מִמָּקוֹם קָרוֹב? רַב אָמַר: מִמָּקוֹם קָרוֹב מַמָּשׁ. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: חָיְישִׁינַן שֶׁמָּא חוּץ לַחוֹמָה לָנוּ.

דַּיְקָא מַתְנִיתִין כְּווֹתֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל, דְּקָתָנֵי: ״עָשָׂה לוֹ אָרוֹן וְחָפַר לוֹ קֶבֶר — יִקְבֹּר בּוֹ יִשְׂרָאֵל״. אַלְמָא מִסְפֵּיקָא שְׂרֵי, הָכָא נָמֵי מִסְפֵּיקָא שְׂרֵי.

וְתַנְיָא כְּווֹתֵיהּ דְּרַב: עִיר שֶׁיִּשְׂרָאֵל וְגוֹיִם דָּרִים בָּהּ, וְהָיְתָה בָּהּ מֶרְחָץ הַמַּרְחֶצֶת בְּשַׁבָּת, אִם רוֹב גּוֹיִם — לָעֶרֶב רוֹחֵץ בָּהּ מִיָּד. אִם רוֹב יִשְׂרָאֵל — יַמְתִּין עַד כְּדֵי שֶׁיֵּחַמּוּ חַמִּין. מֶחֱצָה עַל מֶחֱצָה — אָסוּר וְיַמְתִּין עַד כְּדֵי שֶׁיֵּחַמּוּ חַמִּין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּאַמְבָּטִי קְטַנָּה, אִם יֵשׁ בָּהּ רְשׁוּת רוֹחֵץ בָּהּ מִיָּד.

מַאי ״רְשׁוּת״? אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב יִצְחָק בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוּדָה: אִם יֵשׁ בָּהּ אָדָם חָשׁוּב שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲשָׂרָה עֲבָדִים שֶׁמְּחַמְּמִין לוֹ עֲשָׂרָה קוּמְקוּמִין בְּבֵית אַחַת בְּאַמְבָּטִי קְטַנָּה — מוּתָּר לְרָחוֹץ בָּהּ מִיָּד.

עָשׂוּ לוֹ אָרוֹן וְחָפְרוּ לוֹ קֶבֶר וְכוּ׳. אַמַּאי? הָכָא נָמֵי יַמְתִּין בִּכְדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ! אָמַר עוּלָּא: בְּעוֹמֵד בְּאַסְרַטְיָא. תִּינַח קֶבֶר, אָרוֹן מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: בְּמוּטָל עַל קִבְרוֹ.

מַתְנִי׳ עוֹשִׂין כָּל צָרְכֵי הַמֵּת: סָכִין וּמְדִיחִין אוֹתוֹ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יָזִיז בּוֹ אֵבֶר. שׁוֹמְטִין אֶת הַכַּר מִתַּחְתָּיו, וּמְטִילִין אוֹתוֹ עַל הַחוֹל בַּשְּׁבִיל

דף קנא:

שֶׁיַּמְתִּין. קוֹשְׁרִין אֶת הַלֶּחִי, לֹא שֶׁיַּעֲלֶה, אֶלָּא שֶׁלֹּא יוֹסִיף. וְכֵן קוֹרָה שֶׁנִּשְׁבְּרָה — סוֹמְכִין אוֹתָהּ בְּסַפְסָל אוֹ בַּאֲרוּכוֹת הַמִּטָּה, לֹא שֶׁתַּעֲלֶה, אֶלָּא שֶׁלֹּא תּוֹסִיף.

גְּמָ׳ וְהָאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מַעֲשֶׂה בְּתַלְמִידוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר שֶׁנִּכְנַס אַחֲרָיו לְבֵית הַמֶּרְחָץ, בִּיקֵּשׁ לְהַדִּיחַ קַרְקַע, אָמַר לוֹ: אֵין מְדִיחִין. לָסוּף קַרְקַע, אָמַר לוֹ: אֵין סָכִין. קַרְקַע בְּקַרְקַע — מְחַלְּפָא, מֵת בְּקַרְקַע — לָא מִיחַלַּף.

"כֹּל" לְאֵתוֹיֵי מַאי? לְאֵתוֹיֵי הָא דְּתָנוּ רַבָּנָן: מְבִיאִין כְּלֵי מֵיקַר וּכְלֵי מַתָּכוֹת, וּמַנִּיחִין עַל כְּרֵיסוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא תָּפוּחַ. וּפוֹקְקִין אֶת נְקָבָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּיכָּנֵס בָּהֶן הָרוּחַ.

וְאַף שְׁלֹמֹה אָמַר בְּחָכְמָתוֹ: "עַד שֶׁלֹּא יֵרָתֵק חֶבֶל הַכֶּסֶף" — זֶה חוּט הַשִּׁדְרָה. "וְתָרוּץ גּוּלַת הַזָּהָב" — זֶה אַמָּה. "וְתִשָּׁבֵר כַּד עַל הַמַּבּוּעַ" — זֶה הַכָּרֵס. "וְנָרוֹץ הַגַּלְגַּל אֶל הַבּוֹר" — זֶה פֶּרֶשׁ.

וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "וְזֵרִיתִי פֶּרֶשׁ עַל פְּנֵיכֶם פֶּרֶשׁ חַגֵּיכֶם". אָמַר רַב הוּנָא וְאָמְרִי לַהּ אָמַר רַב חַגָּא: אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁמַּנִּיחִין דִּבְרֵי תוֹרָה, וְעוֹשִׂין כָּל יְמֵיהֶם כְּחַגִּים. אָמַר רַבִּי לֵוִי אָמַר רַב פַּפַּי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים כְּרֵיסוֹ נִבְקַעַת וְנוֹפֶלֶת לוֹ עַל פָּנָיו, וְאוֹמֶרֶת לוֹ: "טוֹל מַה שֶּׁנָּתַתָּ בִּי".

מַתְנִי' אֵין מְעַצְּמִין אֶת הַמֵּת בַּשַּׁבָּת, וְלֹא בַּחוֹל עִם יְצִיאַת נְפָשׁ. וְהַמְעַצֵּים עִם יְצִיאַת הַנֶּפֶשׁ — הֲרֵי זֶה שׁוֹפֵךְ דָּמִים.

גְּמָ' תָּנוּ רַבָּנָן: הַמְעַצְּמוֹ עִם יְצִיאַת הַנֶּפֶשׁ — הֲרֵי זֶה שׁוֹפֵךְ דָּמִים. מָשָׁל לְנֵר שֶׁכָּבָה וְהוֹלֶכֶת, אָדָם מַנִּיחַ אֶצְבָּעוֹ עָלֶיהָ — מִיָּד כָּבְתָה. תַּנְיָא, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הָרוֹצֶה שֶׁיִּתְעַצְּמוּ עֵינָיו שֶׁל מֵת — נוֹפֵחַ לוֹ יַיִן בְּחוֹטְמוֹ, וְנוֹתֵן שָׁמֶן בֵּין רֵיסֵי עֵינָיו, וְאוֹחֵז בִּשְׁנֵי גּוּדְלֵי רַגְלָיו, וְהֵן מִתְעַצְּמִין מֵאֲלֵיהֶן.

תַּנְיָא, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: תִּינוֹק בֶּן יוֹמוֹ חַי — מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת, דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מֵת — אֵין מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת. תִּינוֹק בֶּן יוֹמוֹ חַי מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת, אָמְרָה תוֹרָה: חַלֵּל עָלָיו שַׁבָּת אַחַת, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמוֹר שַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה. דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מֵת אֵין מְחַלְּלִין עָלָיו, כֵּיוָן שֶׁמֵּת אָדָם בָּטֵל מִן הַמִּצְוֹת. וְהֵיכִינוּ דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: "בַּמֵּתִים חָפְשִׁי" — כֵּיוָן שֶׁמֵּת אָדָם, נַעֲשָׂה חָפְשִׁי מִן הַמִּצְוֹת.

תַּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: תִּינוֹק בֶּן יוֹמוֹ חַי — אֵין צָרִיךְ לְשׁוֹמְרוֹ מִן הַחוּלְדָּה וּמִן הָעַכְבָּרִים. אֲבָל עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן מֵת — צָרִיךְ לְשׁוֹמְרוֹ מִן הַחוּלְדָּה וּמִן הָעַכְבָּרִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה", כָּל זְמַן שֶׁאָדָם חַי — אֵימָתוֹ מוּטֶלֶת עַל הַבְּרִיּוֹת, כֵּיוָן שֶׁמֵּת — בָּטְלָה אֵימָתוֹ.

אָמַר רַב פָּפָּא, נְקִיטִינַן: אַרְיֵה אַבִּי תְּרֵי — לָא נָפֵיל. הָא קָא חָזֵינַן דְּנָפֵיל? הָהוּא כִּדְרָמֵי בַּר אַבָּא. דְּאָמַר רָמֵי בַּר אַבָּא: אֵין חַיָּה שׁוֹלֶטֶת בָּאָדָם עַד שֶׁנִּדְמֵית לוֹ כִּבְהֵמָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "אָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ". אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: אָסוּר לִישַׁן בַּבַּיִת יְחִידִי, וְכָל הַיָּשֵׁן בַּבַּיִת יְחִידִי — אוֹחֲזָתוֹ לִילִית.

תַּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: עֲשֵׂה עַד שֶׁאַתָּה מוֹצֵא, וּמָצוּי לְךָ, וְעוֹדְךָ בְּיָדֶךָ. וְאַף שְׁלֹמֹה אָמַר בְּחָכְמָתוֹ: "וּזְכוֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְחוּרוֹתֶיךָ עַד [אֲשֶׁר] (שֶׁ)לֹּא יָבֹאוּ יְמֵי

הָרָעָה" — אֵלּוּ יְמֵי הַזִּקְנָה, "וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵין לִי בָּהֶם חֵפֶץ" — אֵלּוּ יְמֵי הַמָּשִׁיחַ, שֶׁאֵין בָּהֶם לֹא זְכוּת וְלֹא חוֹבָה.

וּפְלִיגָא דִּשְׁמוּאֵל, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל: אֵין בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ אֶלָּא שִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת בִּלְבַד, שֶׁנֶּאֱמַר: כִּי "לֹא יֶחְדַּל אֶבְיוֹן מִקֶּרֶב הָאָרֶץ".

תַּנְיָא, רַבִּי אֶלְעָזָר הַקַּפָּר אוֹמֵר: לְעוֹלָם יְבַקֵּשׁ אָדָם רַחֲמִים עַל מִדָּה זוֹ, שֶׁאִם הוּא לֹא בָּא — בָּא בְּנוֹ, וְאִם בְּנוֹ לֹא בָּא — בֶּן בְּנוֹ בָּא, שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה". תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: גַּלְגַּל הוּא שֶׁחוֹזֵר בָּעוֹלָם. אָמַר רַב יוֹסֵף, נָקִיטִינַן: הַאי צוּרְבָּא מֵרַבָּנַן לָא מִיעֲנֵי. וְהָא קָא חָזֵינַן דְּמִיעֲנֵי! אִם אִיתָא דְּמִיעֲנֵי, אַהְדּוֹרֵי אַפְּתְחָא לָא מַהְדַּר.

אָמַר לֵהּ רַבִּי חִיָּיא לְדָבֵיתְהוּ: כִּי אָתֵי עַנְיָא — אַקְדִּימֵי לֵיהּ רִיפְתָּא, כִּי הֵיכִי דְּלֵיקְדְּמוּ לְבָנַיְךָ.

אָמַרָה לֵיהּ: מֵילְט קָא לְיַיטַתְּ לְהוּ?! אָמַר לַהּ, קְרָא קָא כָּתִיב: "כִּי בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה", וְתָנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל — גַּלְגַּל הוּא שֶׁחוֹזֵר בָּעוֹלָם. תַּנְיָא, רַבִּי גַּמְלִיאֵל בְּרַבִּי אוֹמֵר: "וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים וְרִחֲמְךָ וְהִרְבֶּךָ", כָּל הַמְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת — מְרַחֲמִין עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם, וְכֹל שֶׁאֵינוֹ מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת — אֵין מְרַחֲמִין עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם.

"עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר" — זוֹ פַּדְּחַת וְהַחוֹטֶם, "וְהַיָּרֵחַ" — זוֹ נְשָׁמָה, "וְהַכּוֹכָבִים" — אֵלּוּ הַלְּסָתוֹת, "וְשָׁבוּ הֶעָבִים אַחַר הַגָּשֶׁם" — זוֹ מְאוֹר עֵינָיו שֶׁל אָדָם, שֶׁהוֹלֵךְ אַחַר הַבֶּכִי. אָמַר שְׁמוּאֵל: הַאי דְּמָעָתָא — עַד אַרְבְּעִין שְׁנִין הָדְרָא, מִכָּאן וְאֵילָךְ לָא הָדְרָא.

וְאָמַר רַב נַחְמָן: הַאי כּוּחְלָא עַד אַרְבְּעִין שְׁנִין — מַרְוַוח, מִכָּאן וְאֵילָךְ — אֲפִילּוּ מְלֵי כְּאַכְסָנָא דְּגַרְדָּאֵי — אוֹקוֹמֵי מוֹקֵים, אַרְווֹחֵי לָא מַרְוַוח. מַאי קָא מַשְׁמַע לַן? דְּכַמָּה דְּאַלִּים מִכּוּחְלָא — טְפֵי מְעַלֵּי.

רַבִּי חֲנִינָא שְׁכִיבָא לֵיהּ בְּרֹתֵיהּ, לָא הֲוָה קָא בָכֵי עֲלַהּ. אֲמַרָה לֵיהּ דְּבֵיתְהוּ: תַּרְנְגוֹלְתָּא אַפֵּיקְתְּ מִבֵּיתָךְ?! אֲמַר לַהּ: תַּרְתֵּי — תְּכָלָא וְעִיוְרָא. סָבַר לַהּ כִּי הָא דַּאֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִצְרָתָה: שֵׁשׁ דְּמָעוֹת הֵן — שָׁלֹשׁ יָפוֹת, וְשָׁלֹשׁ רָעוֹת. שָׁל עָשָׁן וְשָׁל בְּכִי

דף קנב.

וְשָׁל בֵּית הַכִּסֵּא — רָעוֹת. שָׁל סַם וְשָׁל שְׂחוֹק וְשָׁל פֵּירוֹת — יָפוֹת.

"בַּיּוֹם שֶׁיִּזּוּעוּ שׁוֹמְרֵי הַבַּיִת וְהִתְעַוְּתוּ וְגוֹ'". "בַּיּוֹם שֶׁיִּזּוּעוּ שׁוֹמְרֵי הַבַּיִת" — אֵלּוּ הַכְּסָלִים וְהַצְּלָעוֹת. "וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל" — אֵלּוּ שׁוֹקַיִם. "וּבָטְלוּ הַטּוֹחֲנוֹת" — אֵלּוּ שִׁינַּיִם. "וְחָשְׁכוּ הָרוֹאוֹת בָּאֲרוּבּוֹת" — אֵלּוּ עֵינַיִם.

אֲמַר לֵיהּ קֵיסָר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה: מַאי טַעְמָא לָא אָתֵית לְבֵי אֱבִידָן? אֲמַר לֵיהּ: טוּר תְּלַג סַחְרָנוֹהִי גְּלִידִין. כַּלְבּוֹהִי לָא נָבְחִין. טָחֲנוֹהִי לָא טָחֲנִין. בֵּי רַב אָמְרִי: אַדְּלָא אַבֵּידְנָא, בָּחֵישְׁנָא.

תַּנְיָא, רַבִּי יוֹסֵי בַּר קִיסְמָא אוֹמֵר: טָבָא תְּרֵי מִתְּלַת. וַוי לַהּ לַחֲדָא דְּאָזְלָא וְלָא אָתְיָא. מַאי הִיא? אָמַר רַב חִסְדָּא: יַנְקוּתָא. כִּי אָתָא רַב דִּימִי אָמַר: יַנְקוּתָא — כְּלִילָא דְּוַורְדָּא, סָבוּתָא — כְּלִילָא דְּחִילְפָא. תָּנָא מִשְׁמֵיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר: דּוֹק בְּכַכֵּי וְתַשְׁכַּח בְּנִיגְרֵי, שֶׁנֶּאֱמַר: ”וַנִּשְׁבַּע לֶחֶם וַנִּהְיֶה טוֹבִים וְרֵעָה לֹא רָאִינוּ“. אָמַר לֵיהּ שְׁמוּאֵל לְרַב יְהוּדָה: שִׁינְנָא, שְׁרֵי שַׁקֵּיךְ וְעַיֵּיל לַחְמָךְ. עַד אַרְבְּעִין שְׁנִין — מֵיכְלָא מְעַלֵּי, מִכָּאן וְאֵילָךְ — מִשְׁתְּיָא מְעַלֵּי.

אֲמַר לֵיהּ הָהוּא גּוֹזָאָה לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה: מֵהָכָא לְקָרְחִינָא כַּמָּה הָווּ? אֲמַר לֵיהּ: כְּמֵהָכָא לְגוֹזַנְיָא. אֲמַר לֵיהּ: בַּרְחָא קָרְחָא בְּאַרְבְּעָה. אֲמַר לֵיהּ: עִיקְּרָא שְׁלִיפָא בִּתְמָנְיָא.

חַזְיֵיהּ דְּלָא סָיֵים מְסָאנֵיהּ, אֲמַר לֵיהּ: דְּעַל סוּס — מָלֵךְ, דְּעַל חֲמוֹר — בֶּן חוֹרִין, וּדְמַנְעָלֵי בְּרִיגְלוֹהִי — בַּר אִינִישׁ. דְּלָא הָא וְלָא הָא — דַּחֲפִיר וּקְבִיר טָב מִינֵּיהּ. אֲמַר לֵיהּ: גּוֹזָא גּוֹזָא, תְּלָת אֲמַרְתְּ לִי, תְּלָת שָׁמְעַתְּ: הַדְּרַת פָּנִים — זָקֵן, שִׁמְחַת לֵב — אִשָּׁה, ”נַחֲלַת ה' — בָּנִים“. בָּרוּךְ הַמָּקוֹם שֶׁמָּנָךְ מִכּוּלָּם. אֲמַר לֵיהּ: קָרְחָא מְצַוֵּי?! אֲמַר לֵיהּ: עִיקְּרָא שְׁלִיפָא תּוֹכֵחָה! אֲמַר לֵיהּ רַבִּי לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן חֲלַפְתָּא: מִפְּנֵי מָה לֹא הִקְבִּילוּנוּ פָּנֶיךָ בָּרֶגֶל, כְּדֶרֶךְ שֶׁהִקְבִּילוּ אֲבוֹתַי לַאֲבוֹתֶיךָ? אֲמַר לֵיהּ: סְלָעִים נַעֲשׂוּ גְּבוֹהִים, קְרוֹבִים נַעֲשׂוּ רְחוֹקִים, מִשְׁתִּים נַעֲשׂוּ שָׁלֹשׁ, מֵשִׁים שָׁלוֹם בַּבַּיִת בָּטֵל.

”וְסָגְרוּ דְּלָתַיִם בַּשּׁוּק וְגוֹ'“ — אֵלּוּ נְקָבָיו שֶׁל אָדָם. ”בִּשְׁפַל קוֹל הַטַּחֲנָה“ — בִּשְׁבִיל קוּרְקְבָן שֶׁאֵינוֹ טוֹחֵן. ”וְיָקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר“ — שֶׁאֲפִילּוּ צִפּוֹר מְנַעֲרָתוֹ מִשְׁנָתוֹ. ”וְיִשְׁחוּ כָּל בְּנוֹת הַשִּׁיר“ — שֶׁאֲפִילּוּ קוֹל שָׁרִים וְשָׁרוֹת דּוֹמוֹת עָלָיו כְּשִׁיחָה.

וְאַף בַּרְזִילַי הַגִּלְעָדִי אָמַר לְדָוִד: ”בֶּן שְׁמֹנִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם הַאֵדַע בֵּין טוֹב לְרָע“ — מִכָּאן שֶׁדַּעְתָּן שֶׁל זְקֵנִים מִשְׁתַּנּוֹת. ”אִם יִטְעַם עַבְדְּךָ אֶת אֲשֶׁר אוֹכַל וְאֶת אֲשֶׁר אֶשְׁתֶּה“ — מִכָּאן שֶׁשִּׁפְתוֹתֵיהֶן שֶׁל זְקֵנִים מִתְרַפְּטוֹת. ”אִם אֶשְׁמַע עוֹד בְּקוֹל שָׁרִים וְשָׁרוֹת“ — מִכָּאן שֶׁאָזְנֵיהֶם שֶׁל זְקֵנִים מִתְכַּבְּדוֹת.

אָמַר רַב: בַּרְזִילַי הַגִּלְעָדִי שֶׁקָּרָא הַוָּה. דְּהַהִיא אַמְתָא דַּהֲוָאי בֵּי רַבִּי בַּת תִּשְׁעִין וְתַרְתֵּין שְׁנִין, וַהֲוָת טָעֲמָא קִידְּרָא. רָבָא אָמַר: בַּרְזִילַי הַגִּלְעָדִי שָׁטוּף בְּזִמָּה הָווּ, וְכָל הַשָּׁטוּף בְּזִמָּה — זִקְנָה קוֹפֶצֶת עָלָיו. תַּנְיָא, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: תַּלְמִידֵי חֲכָמִים כָּל זְמַן שֶׁמְּזִקְינִין — חָכְמָה נִתּוֹסֶפֶת בָּהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר: ”בִּישִׁישִׁים חָכְמָה וְאוֹרֶךְ יָמִים תְּבוּנָה“. וְעַמֵּי הָאָרֶץ כָּל זְמַן שֶׁמְּזִקְינִין — טִפְּשׁוּת נִתּוֹסֶפֶת בָּהֶן, שֶׁנֶּאֱמַר: ”מֵסִיר שְׂפָה לְנֶאֱמָנִים וְטַעַם זְקֵנִים יִקָּח“.

”גַּם מִגְּבוֹהַּ יִירָאוּ” — שֶׁאֲפִילּוּ גַּבְשׁוּשִׁית קְטַנָּה דּוֹמָה עָלָיו כְּהָרֵי הָרִים. ”וְחַתְחַתִּים בַּדָּרֶךְ” — בְּשָׁעָה שֶׁמְּהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ נַעֲשׂוּ לוֹ תְּוָהִים. ”וְיָנֵאץ הַשָּׁקֵד” — זוֹ קָלִיבּוֹסָת. ”וְיִסְתַּבֵּל הֶחָגָב” — אֵלּוּ עֲגָבוֹת. ”וְתָפֵר הָאֲבִיּוֹנָה” — זוֹ חֶמְדָּה.

רַב כָּהֲנָא הֲוָה פָּסֵיק סִידְרָא קַמֵּיהּ דְּרַב. כִּי מָטָא לְהַאי קְרָא, נְגִיד וְאִתְנַח. אֲמַר, שְׁמַע מִינַּהּ בְּטֵל לֵיהּ חֶמְדֵּיהּ דְּרַב. אָמַר רַב כָּהֲנָא, מַאי דִּכְתִיב: ”כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי” — זוֹ אִשָּׁה. ”הוּא צִוָּה וַיַּעֲמוֹד” — אֵלּוּ בָּנִים. תָּנָא: אִשָּׁה חֻמָּת מָלֵא צוֹאָה, וּפִיהָ מָלֵא דָּם — וְהַכֹּל רָצִין אַחֲרֶיהָ.

”כִּי הוֹלֵךְ הָאָדָם אֶל בֵּית עוֹלָמוֹ”, אָמַר רַבִּי יִצְחָק: מְלַמֵּד שֶׁכָּל צַדִּיק וְצַדִּיק נוֹתְנִין לוֹ מָדוֹר לְפִי כְּבוֹדוֹ. מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁנִּכְנַס הוּא וַעֲבָדָיו לָעִיר, כְּשֶׁהֵן נִכְנָסִין — כּוּלָּן בְּשַׁעַר אֶחָד נִכְנָסִין, כְּשֶׁהֵן לָנִין — כָּל אֶחָד וְאֶחָד נוֹתְנִין לוֹ מָדוֹר לְפִי כְּבוֹדוֹ.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַאי דִּכְתִיב: ”כִּי הַיַּלְדוּת וְהַשַּׁחֲרוּת הָבֶל” — דְּבָרִים שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה בְּיַלְדוּתוֹ מַשְׁחִירִים פָּנָיו לְעֵת זִקְנָתוֹ.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק: קָשֶׁה רִימָה לַמֵּת כְּמַחַט בַּבָּשָׂר הַחַי, שֶׁנֶּאֱמַר: ”אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב”. אָמַר רַב חִסְדָּא: נַפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם מִתְאַבֶּלֶת עָלָיו כָּל שִׁבְעָה, שֶׁנֶּאֱמַר: ”וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל”, וּכְתִיב: ”וַיַּעַשׂ לְאָבִיו אֵבֶל שִׁבְעַת יָמִים”.

אָמַר רַב יְהוּדָה: מֵת שֶׁאֵין לוֹ מְנַחֲמִין — הוֹלְכִין עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם וְיוֹשְׁבִין בִּמְקוֹמוֹ. הָהוּא דְּשָׁכֵיב בְּשִׁבָּבוּתֵיהּ דְּרַב יְהוּדָה, לָא הֲיוּ לוֹ מְנַחֲמִין,

דף קנב:

כָּל יוֹמָא הֲוָה דָּבַר רַב יְהוּדָה בֵּי עַשְׂרָה, וְיָתְבִי בְּדוּכְתֵּיהּ. לְאַחַר שִׁבְעָה יָמִים אִיתְחֲזִי לֵיהּ בְּחֵילְמֵיהּ דְּרַב יְהוּדָה, וַאֲמַר לֵיהּ: תָּנוּחַ דַּעְתְּךָ שֶׁהִנַּחְתָּ אֶת דַּעְתִּי.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: כָּל שֶׁאוֹמְרִים בְּפָנֵי הַמֵּת, יוֹדֵעַ, עַד שֶׁיִּסְתֹּם הַגּוֹלֵל. פְּלִינִי בַּהּ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרַבִּי. חַד אָמַר: עַד שֶׁיִּסְתֹּם הַגּוֹלֵל, וְחַד אָמַר: עַד שֶׁיִּתְעַכֵּל הַבָּשָׂר.

מַאן דְּאָמַר עַד שֶׁיִּתְעַכֵּל הַבָּשָׂר, דִּכְתִיב: ”אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל”. מַאן דְּאָמַר עַד שֶׁיִּסְתֹּם הַגּוֹלֵל, דִּכְתִיב: ”וַיְשׂוֹב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְגוֹ’”.

תָּנוּ רַבָּנָן: ”וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ” — תְּנָהּ לוֹ כְּמוֹ שֶׁנְּתָנָהּ לְךָ, בְּטָהֳרָה — אַף אַתָּה בְּטָהֳרָה. מָשָׁל לְמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם שֶׁחָלַק בִּגְדֵי מַלְכוּת לַעֲבָדָיו. פִּקְחִין שֶׁבָּהֶן, קִיפְּלוּם וְהִנִּיחוּם בְּקוּפְסָא. טִפְּשִׁים שֶׁבָּהֶן, הָלְכוּ וְעָשׂוּ בָּהֶן מְלָאכָה. לְיָמִים בִּיקֵּשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת כֵּלָיו, פִּקְחִין שֶׁבָּהֶן הֶחֱזִירוּם לוֹ כְּשֶׁהֵן מְגוֹהָצִין, טִפְּשִׁין שֶׁבָּהֶן הֶחֱזִירוּם לוֹ כְּשֶׁהֵן מְלוּכְלָכִין. שָׂמַח הַמֶּלֶךְ לִקְרַאת פִּקְחִין, וְכָעַס לִקְרַאת טִפְּשִׁין.

עַל פִּקְחִין אָמַר: יִנָּתְנוּ כֵּלַי לָאוֹצָר, וְהֵם יֵילְכוּ לְבָתֵּיהֶם לְשָׁלוֹם. וְעַל טִפְּשִׁין אָמַר: כֵּלַי יִנָּתְנוּ לְכוֹבֵס, וְהֵן יֵחָבְשׁוּ בְּבֵית הָאֲסוּרִים.

אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַל גּוּפָן שֶׁל צַדִּיקִים אוֹמֵר: "יָבֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם", וְעַל נִשְׁמָתָן הוּא אוֹמֵר: "וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדוֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים". עַל גּוּפָן שֶׁל רְשָׁעִים הוּא אוֹמֵר: "אֵין שָׁלוֹם אָמַר ה' לָרְשָׁעִים", וְעַל נִשְׁמָתָן הוּא אוֹמֵר: "וְאֵת נֶפֶשׁ אוֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקֶּלַע".

תַּנְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: נִשְׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים גְּנוּזוֹת תַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים". וְשֶׁל רְשָׁעִים זוֹמְמוֹת וְהוֹלְכוֹת, [וּמַלְאָךְ אֶחָד עוֹמֵד בְּסוֹף הָעוֹלָם, וּמַלְאָךְ אַחֵר עוֹמֵד בְּסוֹף הָעוֹלָם, וּמְקַלְּעִין נִשְׁמָתָן זֶה לָזֶה,] שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאֵת נֶפֶשׁ אוֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקֶּלַע".

אָמַר לֵיהּ רַבָּה לְרַב נַחְמָן: שֶׁל בֵּינוֹנִים מַאי? אָמַר לֵיהּ: אִיכּוֹ שְׁכֵיבְנָא, לָא אָמְרִי לְכוּ הַאי מִילְּתָא, הָכִי אָמַר שְׁמוּאֵל: אִלּוּ וְאִלּוּ לְדוּמָּה נִמְסָרִין. הַלָּלוּ, יֵשׁ לָהֶן מָנוֹחַ. הַלָּלוּ, אֵין לָהֶן מָנוֹחַ. אָמַר (לֵיהּ) רַב מָרִי: עֲתִידִי צַדִּיקֵי דְּהָווּ עַפְרָא, דִּכְתִיב: "וְיָשׁוֹב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה".

הָנְהוּ קָפוֹלָאֵי דַּהֲווֹ קָפְלִי בְּאַרְעָא דְּרַב נַחְמָן. נְחַר בְּהוּ רַב אַחַאי בַּר יְאשַׁיָּה. אֲתוֹ וַאֲמַרוּ לֵיהּ לְרַב נַחְמָן: נְחַר בַּן גַּבְרָא. אֲתָא וַאֲמַר לֵיהּ: מַאן נְיהוּ מָר? אֲמַר לֵיהּ: אֲנָא אַחַאי בַּר יְאשַׁיָּה. אָמַר לֵיהּ: וְלָאו אָמַר רַב מָרִי: עֲתִידִי צַדִּיקֵי דְּהָווּ עַפְרָא? אָמַר לֵיהּ: וּמַנִּי מָרִי דְּלָא יָדַעְנָא לֵיהּ? אָמַר לֵיהּ: וְהָא קְרָא כְּתִיב: "וְיָשׁוֹב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה"!

אָמַר לֵיהּ: דְּאַקְרְיֵיהּ קוֹהֶלֶת, לָא אַקְרְיֵיהּ מִשְׁלֵי, דִּכְתִיב: "וּרְקַב עֲצָמוֹת קִנְאָה". כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ קִנְאָה בְּלִבּוֹ — עֲצָמוֹתָיו מְרַקִּיבִים, כֹּל שֶׁאֵין לוֹ קִנְאָה בְּלִבּוֹ — אֵין עֲצָמוֹתָיו מְרַקִּיבִים.

גַּשְׁשֵׁיהּ, חַזְיֵיהּ דְּאִית בֵּיהּ מְשַׁשָּׁא. אָמַר לֵיהּ: לֵיקוּם מָר לְגַוְוִיהּ דְּבֵיתָא. אָמַר לֵיהּ: גַּלִּית אַדַּעְתָּךְ דַּאֲפִילּוּ נְבִיאֵי לָא קָרֵית, דִּכְתִיב: "וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי ה' בְּפִתְחִי אֶת קִבְרוֹתֵיכֶם".

אָמַר לֵיהּ, וְהָכְתִיב: "כִּי עָפָר אַתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב"! אָמַר לֵיהּ: הָהוּא שָׁעָה אַחַת קוֹדֶם תְּחִיַּית הַמֵּתִים.

אָמַר לֵיהּ הָהוּא מִינָא לְרַבִּי אֲבָהוּ: אִמְּרִיתוּ נִשְׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים גְּנוּזוֹת תַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד. אוֹבָא טַמְיָא, הֵיכָא אַסְּקֵיהּ לִשְׁמוּאֵל בַּנְגִידָא? אָמַר לֵיהּ: הָתָם בְּתוֹךְ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ הָוָה, דְּתַנְיָא: כָּל שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ גּוּפוֹ קַיָּים, וְנִשְׁמָתוֹ עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת. לְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ הַגּוּף בָּטֵל

דף קנג.

וְנִשְׁמָתוֹ עוֹלָה, וְשׁוּב אֵינָהּ יוֹרֶדֶת.
אָמַר רַב יְהוּדָה בְּרֵיהּ דְּרַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב: מֵהֶסְפֵּדוֹ שֶׁל אָדָם נִיכָּר אִם בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא הוּא, אִם לָאו. אִינִי? וְהָאָמַר לֵיהּ רַב לְרַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת: אַחִים בְּהֶסְפֵּידָא, דִּהְתָם קָאֵימְנָא! לָא קַשְׁיָא: הָא — דִּמְחַמּוּ לֵיהּ וְחָאֵים. הָא — דִּמְחַמּוּ לֵיהּ וְלָא חָאֵים.
אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַבָּה: כְּגוֹן מָר דְּסָנוּ לֵיהּ כּוּלְּהוּ פּוּמְבְּדִיתָאֵי, מַאן מַחֵים הֶסְפֵּידָא? אֶמַר לֵיהּ: מִיסְתַּאי אַתְּ וְרַבָּה בַּר רַב חָנָן.
בָּעָא מִנֵּיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר מֵרַב: אֵיזֶהוּ בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לֵיהּ: "וְאָזְנֶיךָ תִּשְׁמַעְנָה דָּבָר מֵאַחֲרֶיךָ לֵאמֹר זֶה הַדֶּרֶךְ לְכוּ בוֹ כִּי תַאֲמִינוּ וְכִי תַשְׁמְאִילוּ". רַבִּי חֲנִינָא אָמַר: כָּל שֶׁדַּעַת רַבּוֹתֵינוּ נוֹחָה הֵימֶנּוּ. "וְסָבְבוּ בַּשּׁוּק הַסּוֹפְדִים", בְּנֵי גְלִילָא אָמְרִי: עֲשֵׂה דְּבָרִים לִפְנֵי מִטָּתֶךָ, בְּנֵי יְהוּדָה אָמְרִי: עֲשֵׂה דְּבָרִים לְאַחַר מִטָּתֶךָ. וְלָא פְּלִיגִי: מָר כִּי אַתְרֵיהּ, וּמָר כִּי אַתְרֵיהּ.
תְּנַן הָתָם, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: שׁוּב יוֹם אֶחָד לִפְנֵי מִיתָתֶךָ. שָׁאֲלוּ תַּלְמִידָיו אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: וְכִי אָדָם יוֹדֵעַ אֵיזֶהוּ יוֹם יָמוּת? אָמַר לָהֶן: וְכָל שֶׁכֵּן, יָשׁוּב הַיּוֹם, שֶׁמָּא יָמוּת לְמָחָר, וְנִמְצָא כָּל יָמָיו בִּתְשׁוּבָה. וְאַף שְׁלֹמֹה אָמַר בְּחָכְמָתוֹ: "בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר".
אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי: מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁזִּימֵּן אֶת עֲבָדָיו לִסְעוּדָה, וְלֹא קָבַע לָהֶם זְמַן. פִּיקְחִין שֶׁבָּהֶן קִישְּׁטוּ אֶת עַצְמָן וְיָשְׁבוּ עַל פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ, אָמְרוּ: כְּלוּם חָסֵר לְבֵית הַמֶּלֶךְ? טִיפְּשִׁין שֶׁבָּהֶן הָלְכוּ לִמְלַאכְתָּן, אָמְרוּ: כְּלוּם יֵשׁ סְעוּדָה בְּלֹא טוֹרַח?
פִּתְאוֹם בִּיקֵּשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת עֲבָדָיו. פִּיקְחִין שֶׁבָּהֶן נִכְנְסוּ לְפָנָיו כְּשֶׁהֵן מְקוּשָּׁטִין, וְהַטִּיפְּשִׁים נִכְנְסוּ לְפָנָיו כְּשֶׁהֵן מְלוּכְלָכִין. שָׂמַח הַמֶּלֶךְ לִקְרַאת פִּיקְחִים וְכָעַס לִקְרַאת טִיפְּשִׁים. אָמַר: הַלָּלוּ שֶׁקִּישְּׁטוּ אֶת עַצְמָן לַסְּעוּדָה — יֵשְׁבוּ וְיֹאכְלוּ וְיִשְׁתּוּ, הַלָּלוּ שֶׁלֹּא קִישְּׁטוּ עַצְמָן לַסְּעוּדָה — יַעַמְדוּ וְיִרְאוּ.
חָתְנוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר מְשׁוּם רַבִּי מֵאִיר אָמַר: אַף הֵן נִרְאִין כְּמְשַׁמְּשִׁין. אֶלָּא אֵלּוּ וָאֵלּוּ יוֹשְׁבִין: הַלָּלוּ — אוֹכְלִין, וְהַלָּלוּ — רְעֵבִין. הַלָּלוּ — שׂוֹתִין, וְהַלָּלוּ — צְמֵאִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "כֹּה אָמַר ה' הִנֵּה עֲבָדַי יֹאכֵלוּ וְאַתֶּם תִּרְעָבוּ הִנֵּה עֲבָדַי יִשְׁתּוּ וְאַתֶּם תִּצְמָאוּ הִנֵּה עֲבָדַי יָרוֹנּוּ מִטּוּב לֵב וְאַתֶּם תְּצַעֲקוּ מִכְּאֵב לֵב".
דָּבָר אַחֵר: "בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים" — אֵלּוּ צִיצִית, "וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר" — אֵלּוּ תְּפִילִּין.

הדרן עלך שואל

מַתְנִי׳ **מִי שֶׁהֶחֱשִׁיךְ** בַּדֶּרֶךְ — נוֹתֵן כִּיסּוֹ לְגוֹי, וְאִם אֵין עִמּוֹ גּוֹי — מַנִּיחוֹ עַל הַחֲמוֹר. הִגִּיעַ לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה — נוֹטֵל אֶת הַכֵּלִים הַנִּיטָּלִין בַּשַּׁבָּת. וְשֶׁאֵינָן נִיטָּלִין בַּשַּׁבָּת — מַתִּיר הַחֲבָלִים, וְהַשַּׁקִּין נוֹפְלִין (מֵאֵילֵיהֶם).

גְּמָ׳ מַאי טַעְמָא שָׁרוּ לֵיהּ רַבָּנַן לְמֵיתַב כִּיסֵּיהּ לְגוֹי? קִים לְהוּ לְרַבָּנַן דְּאֵין אָדָם מַעֲמִיד עַצְמוֹ עַל מָמוֹנוֹ, אִי לָא שְׁרֵית לֵיהּ — אָתֵי לְאֵיתוֹיֵי אַרְבַּע אֲמוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים.

אָמַר רָבָא: דַּוְקָא כִּיסּוֹ, אֲבָל מְצִיאָה — לָא. פְּשִׁיטָא, ״כִּיסּוֹ״ תְּנַן! מַהוּ דְּתֵימָא הוּא הַדִּין אֲפִילּוּ מְצִיאָה, וְהַאי דְּקָתָנֵי ״כִּיסּוֹ״ — אוֹרְחָא דְּמִילְּתָא קָתָנֵי, קָא מַשְׁמַע לַן. וְלָא אֲמַרַן, אֶלָּא דְּלָא אָתֵי לִידֵיהּ, אֲבָל אָתֵי לִידֵיהּ — כְּכִיסֵּיהּ דָּמֵי.

אִיכָּא דְּאָמְרִי, בָּעֵי רָבָא: מְצִיאָה הַבָּאָה לְיָדוֹ מַהוּ, כֵּיוָן דַּאֲתֵי לִידֵיהּ — כְּכִיסֵּיהּ דָּמֵי? אוֹ דִילְמָא כֵּיוָן דְּלָא טָרַח בַּהּ — לָאו כְּכִיסֵּיהּ דָּמֵי. תֵּיקוּ.

אֵין עִמּוֹ גּוֹי. טַעְמָא דְּאֵין עִמּוֹ גּוֹי, הָא יֵשׁ עִמּוֹ גּוֹי — לְגוֹי יָהֵיב לֵיהּ. מַאי טַעְמָא? חֲמוֹר — אַתָּה מְצֻוֶּוה עַל שְׁבִיתָתוֹ, גּוֹי — אִי אַתָּה מְצֻוֶּוה עַל שְׁבִיתָתוֹ.

חֲמוֹר וְחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן — אַחֲמוֹר מַנַּח לֵיהּ, לְחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן לָא יָהֵיב לֵיהּ. מַאי טַעְמָא? הָנֵי — אָדָם, הַאי — לָאו אָדָם. חֵרֵשׁ וְשׁוֹטֶה — לְשׁוֹטֶה. שׁוֹטֶה וְקָטָן — לְשׁוֹטֶה. אִיבַּעְיָא לְהוּ: חֵרֵשׁ וְקָטָן מַאי? אַלִּיבָּא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר לָא תִּיבְּעֵי לָךְ, דְּתַנְיָא: רַבִּי יִצְחָק אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: תְּרוּמַת חֵרֵשׁ,

דף קנג:

לֹא תֵּצֵא לְחוּלִּין, מִפְּנֵי שֶׁהוּא סָפֵק.

כִּי תִּיבְּעֵי לָךְ אַלִּיבָּא דְּרַבָּנַן, דְּתַנְיָא: חֲמִשָּׁה לֹא יִתְרוֹמוּ, וְאִם תָּרְמוּ אֵין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה, אֵלּוּ הֵן: חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן, וְהַתּוֹרֵם אֶת שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ, וְגוֹי שֶׁתָּרַם אֶת שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֲפִילּוּ בִּרְשׁוּתוֹ אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה.

מַאי? לְחֵרֵשׁ יָהֵיב לֵיהּ, דְּקָטָן אָתֵי לִכְלַל דַּעַת, אוֹ דִילְמָא לְקָטָן יָהֵיב לֵיהּ, דְּחֵרֵשׁ אָתֵי לְאַחלוֹפֵי בְּגָדוֹל פִּיקֵּחַ. אִיכָּא דְּאָמְרִי לְחֵרֵשׁ יָהֵיב לֵיהּ, אִיכָּא דְּאָמְרִי לְקָטָן יָהֵיב לֵיהּ.

אֵין שָׁם לֹא גּוֹי וְלֹא חֲמוֹר וְלֹא חֵרֵשׁ וְלֹא שׁוֹטֶה וְלֹא קָטָן, מַאי? אָמַר רַבִּי יִצְחָק: עוֹד אַחֶרֶת הָיְתָה, וְלֹא רָצוּ חֲכָמִים לְגַלּוֹתָהּ. מַאי ״עוֹד אַחֶרֶת הָיְתָה״? מוֹלִיכוֹ פָּחוֹת פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת. אַמַּאי לֹא רָצוּ חֲכָמִים לְגַלּוֹתָהּ? — מִשּׁוּם ״כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר וּכְבוֹד

מְלָכִים חֲקוֹר דָּבָר". וְהָכָא, מַאי "כְּבוֹד אֱלֹהִים" אִיכָּא? דִּילְמָא אָתֵי לְאֵתוֹיֵי אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים.

תַּנְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בּוֹ בַּיּוֹם גָּדְשׁוּ סְאָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בּוֹ בַּיּוֹם מָחֲקוּ סְאָה.

תַּנְיָא: מָשָׁל דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה — לַקּוּפָּה מְלֵאָה קִישׁוּאִין וְדִילּוּעִין, אָדָם נוֹתֵן לְתוֹכָהּ חַרְדָּל — וְהִיא מַחְזֶקֶת. מָשָׁל דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה — לַעֲרִיבָה מְלֵאָה דְּבַשׁ, נוֹתֵן לְתוֹכָהּ רִימּוֹנִים וֶאֱגוֹזִים — וְהִיא מְקֵיאָה.

אָמַר מָר אֵין עִמּוֹ גְּוִי מַנִּיחוֹ עַל הַחֲמוֹר. וַהֲלֹא מְחַמֵּר, וְרַחֲמָנָא אָמַר "לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה"!

אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה: מַנִּיחוֹ עָלֶיהָ כְּשֶׁהִיא מְהַלֶּכֶת. וְהָא אִי אֶפְשָׁר דְּלָא קָיְימָא לְהַשְׁתִּין מַיִם וּלְהַטִּיל גְּלָלִים, וְאִיכָּא עֲקִירָה וְהַנָּחָה! כְּשֶׁהִיא מְהַלֶּכֶת — מַנִּיחוֹ עָלֶיהָ, כְּשֶׁהִיא עוֹמֶדֶת — נוֹטְלוֹ הֵימֶנָּה. אִי הָכִי, אֲפִילּוּ חֲבֵרוֹ נָמֵי!

אָמַר רַב פָּפָּא: כָּל שֶׁבְּגוּפוֹ חַיָּיב חַטָּאת — בַּחֲבֵרוֹ פָּטוּר אֲבָל אָסוּר, כָּל שֶׁחֲבֵרוֹ פָּטוּר אֲבָל אָסוּר — בַּחֲמוֹרוֹ מוּתָּר לְכַתְּחִלָּה.

אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה: הָיְתָה חֲבִילָתוֹ מוּנַּחַת לוֹ עַל כְּתֵיפוֹ — רָץ תַּחְתֶּיהָ עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְבֵיתוֹ. דַּוְקָא רָץ, אֲבָל קָלִי קָלִי — לָא.

מַאי טַעְמָא? — כֵּיוָן דְּלֵית לֵיהּ הֶיכֵּירָא, אָתֵי לְמִיעְבַּד עֲקִירָה וְהַנָּחָה. סוֹף סוֹף, כִּי מָטֵי לְבֵיתֵיהּ אִי אֶפְשָׁר דְּלָא קָאֵי פּוּרְתָּא, וְקָמַעֲיֵיל מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד! דְּזֵרִיק לֵיהּ כִּלְאַחַר יָד.

אָמַר רָמֵי בַּר חָמָא: הַמְחַמֵּר אַחֵר בְּהֶמְתּוֹ בְּשַׁבָּת, בְּשׁוֹגֵג — חַיָּיב חַטָּאת, בְּמֵזִיד — חַיָּיב סְקִילָה. מַאי טַעְמָא? אָמַר רָבָא: דְּאָמַר קְרָא: "לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה אַתָּה וּבְהֶמְתֶּךָ" — בְּהֶמְתּוֹ דּוּמְיָא דִידֵיהּ: מָה הוּא — בְּשׁוֹגֵג חַיָּיב חַטָּאת, בְּמֵזִיד חַיָּיב סְקִילָה. אַף בְּהֶמְתּוֹ נָמֵי — בְּשׁוֹגֵג חַיָּיב חַטָּאת, בְּמֵזִיד חַיָּיב סְקִילָה.

אָמַר רָבָא, שְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת בְּדָבָר: חֲדָא, דִּכְתִיב: "תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם לְעוֹשֶׂה בִּשְׁגָגָה וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּיָד רָמָה" — הוּקְּשָׁה כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ לַעֲבוֹדָה זָרָה: מָה עֲבוֹדָה זָרָה דְּעָבֵיד מַעֲשֶׂה בְּגוּפֵיהּ, הָכָא נָמֵי עַד דְּעָבֵיד מַעֲשֶׂה בְּגוּפֵיהּ.

וְעוֹד, תְּנַן: הַמְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בְּדָבָר שֶׁחַיָּיבִין עַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת וְעַל זְדוֹנוֹ סְקִילָה. מִכְּלָל דְּאִיכָּא מִידֵּי דְּאֵין חַיָּיבִין עַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת וְלֹא עַל זְדוֹנוֹ סְקִילָה,

וּמַאי נִיהוּ, "לָאו" דִּמְחַמֵּר? לָא, תְּחוּמִין וְאַלִּיבָּא דְּרַבִּי עֲקִיבָא, וְהַבְעָרָה אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יוֹסֵי.

דף קנד.

רַב זְבִיד מַתְנֵי הָכִי: אָמַר רָמֵי בַּר חָמָא: הַמְחַמֵּר אַחַר בְּהֵמָה בְּשַׁבָּת, בְּשׁוֹגֵג — אֵינוֹ חַיָּיב חַטָּאת, בְּמֵזִיד — חַיָּיב סְקִילָה.

מֵתִיב רָבָא: הַמְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בְּדָבָר שֶׁחַיָּיבִין עַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת — חַיָּיבִין עַל זְדוֹנוֹ סְקִילָה. הָא אֵין חַיָּיבִין עַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת — אֵין חַיָּיבִין עַל זְדוֹנוֹ סְקִילָה!

מִי קָתָנֵי "הָא אֵין חַיָּיבִין כּוּ'"? הָכִי קָאָמַר: דָּבָר שֶׁחַיָּיבִין עַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת — חַיָּיבִין עַל זְדוֹנוֹ סְקִילָה. וְיֵשׁ דָּבָר שֶׁאֵין חַיָּיבִין עַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת — וְחַיָּיבִין עַל זְדוֹנוֹ סְקִילָה, וּמַאי נִיהוּ? — מְחַמֵּר.

רָבָא אָחוּהּ דְּרַב מָרִי בַּר רָחֵל, וְאָמְרִי לַהּ אָבוּהּ דְּרַב מָרִי בַּר רָחֵל. לְלִישָׁנָא בָּתְרָא, קַשְׁיָא הָא דְּרַב אַכְשְׁרִיהּ לְרַב מָרִי בַּר רָחֵל וּמַנְּיֵיהּ בְּפוּרְסֵי דְּבָבֶל. דִּילְמָא תְּרֵי מָרִי בַּר רָחֵל הֲווֹ.

הֲוָה מַתְנִי לַהּ לְהָא שְׁמַעְתָּא מִשְׁמֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן לִפְטוּר. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַמְחַמֵּר אַחַר בְּהֶמְתּוֹ בְּשַׁבָּת פָּטוּר מִכְּלוּם.

בְּשׁוֹגֵג לָא מִחַיַּיב חַטָּאת — דְּהוּקְשָׁה כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ לַעֲבוֹדָה זָרָה. בְּמֵזִיד נָמֵי לָא מִיחַיַּיב — דִּתְנַן הַמְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בְּדָבָר שֶׁחַיָּיבִין עַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת וְעַל זְדוֹנוֹ סְקִילָה. הָא אֵין חַיָּיבִין עַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת — אֵין חַיָּיבִין עַל זְדוֹנוֹ סְקִילָה.

בְּלָאו נָמֵי לָא מִיחַיַּיב — דַּהֲוָה לֵיהּ לָאו שֶׁנִּיתַּן לְאַזְהָרַת מִיתַת בֵּית דִּין, וְכָל לָאו שֶׁנִּיתַּן לְאַזְהָרַת מִיתַת בֵּית דִּין אֵין לוֹקִין עָלָיו.

דף קנד:

וַאֲפִילּוּ לְמַאן דְּאָמַר לוֹקִין, לֵיכְתּוֹב רַחֲמָנָא "לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה וּבְהֶמְתֶּךָ", "אַתָּה" לְמָה לִי? הוּא נִיהוּ דְּמִיחַיַּיב, בִּבְהֶמְתּוֹ לָא מִיחַיַּיב.

הִגִּיעַ לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה. אָמַר רַב הוּנָא: הָיְתָה בְּהֶמְתּוֹ טְעוּנָה כְּלֵי זְכוּכִית, מֵבִיא כָּרִים וּכְסָתוֹת וּמַנִּיחַ תַּחְתֶּיהָ, וּמַתִּיר הַחֲבָלִים וְהַשַּׁקִּין נוֹפְלִים.

וְהָאָנַן תְּנַן: נוֹטֵל אֶת הַכֵּלִים הַנִּיטָּלִין בְּשַׁבָּת?

כִּי קָאָמַר רַב הוּנָא, בְּקַרְנֵי דְּאוּמָּנָא, דְּלָא חָזְיָא לֵיהּ. וְהָא קָא מְבַטֵּל כְּלִי מֵהֵיכְנוֹ! בִּשְׁלִיפֵי זוּטְרֵי.

מֵיתִיבִי: הָיְתָה בְּהֶמְתּוֹ טְעוּנָה טֶבֶל וַעֲשָׂשִׂיוֹת — מַתִּיר אֶת הַחֲבָלִים וְהַשַּׁקִּין נוֹפְלִין, וְאַף עַל פִּי שֶׁמִּשְׁתַּבְּרִין. הָתָם בְּכוּלְסָא. דַּיְקָא נָמֵי, דְּקָתָנֵי דּוּמְיָא דְּטֶבֶל. מָה טֶבֶל — דְּלָא חָזֵי לֵיהּ, אַף הָכָא נָמֵי לָא חָזֵי לֵיהּ.

וּמַאי "אַף עַל פִּי שֶׁמִּשְׁתַּבְּרִין" — מַהוּ דְּתֵימָא לְהֶפְסֵד מוּעָט נָמֵי חָשְׁשׁוּ, קָא מַשְׁמַע לַן.

תַּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי אוֹמֵר: הָיְתָה בְּהֶמְתּוֹ טְעוּנָה שְׁלִיף שֶׁל תְּבוּאָה — מַנִּיחַ רֹאשׁוֹ תַּחְתֶּיהָ, וּמְסַלְקוֹ לְצַד אַחֵר, וְהוּא נוֹפֵל מֵאֲלָיו.

חֲמוֹרוֹ שֶׁל רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיְתָה טְעוּנָה דְּבַשׁ וְלֹא רָצָה לְפוֹרְקָהּ עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת, לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת מֵתָה. וְהָאָנַן תְּנַן נוֹטֵל כֵּלִים הַנִּיטָּלִין? כְּשֶׁהִדְבִּישׁ. הִדְבִּישׁ לְמַאי חֲזֵי? לִכְתִיתָא דְּגַמְלֵי.

וַיַּתֵּר חֲבָלִים וְיִפְּלוּ שַׁקִּין! מִיצְטְרוּ זִיקֵי. וְיָבִיא כָּרִים וּכְסָתוֹת וְיַנִּיחַ תַּחְתֶּיהָן! מִטַּנְפִּי, וְקָמְבַטֵּל כְּלִי מֵהֵיכָנוֹ. וְהָאֵיכָּא צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים! קָסָבַר: צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים דְּרַבָּנַן.

אַבָּיֵי אַשְׁכְּחֵיהּ לֵיהּ לְרַבָּה דְּקָא מְשַׁפְּשֵׁף לֵיהּ לִבְרֵיהּ אַגַּבָּא דְּחַמְרָא. אָמַר לֵיהּ: קָא מִשְׁתַּמֵּשׁ מָר בְּבַעֲלֵי חַיִּים! אָמַר לֵיהּ: צְדָדִין הֵן, וּצְדָדִין לָא גָּזְרוּ בְּהוּ רַבָּנַן. מְנָא תֵּימְרָא — דְּתָנַן: מַתִּיר חֲבָלִים וְהַשַּׁקִּין נוֹפְלִין. מַאי לָאו — בְּחֶבֶר גְּוולְקֵי, דְּהָווּ לְהוּ צְדָדִין וּצְדָדִין, לָא גָּזְרוּ בְּהוּ רַבָּנַן.

לָא — בְּאֶבֶר גְּוולְקֵי, דְּלָא הָווּ צְדָדִין. אִי נָמֵי, בְּלַכְתָּא.

אֵיתִיבֵיהּ: שְׁתַּיִם בִּידֵי אָדָם, וְאַחַת בְּאֵילָן — כְּשֵׁרָה, וְאֵין עוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. מַאי לָאו, דְּחַק בֵּיהּ בְּאֵילָן [וְסָכֵיךְ בֵּיהּ] דְּהָווּ לְהוּ צְדָדִין, וּצְדָדִין אֲסוּרִין!

לָא, דְּכַפְּיֵיהּ לְאֵילָן וְאַנַּח סִיכּוּךְ עִילָּוֵיהּ, דְּקָמַשְׁתַּמֵּשׁ בְּאֵילָן. אִי הָכִי, אֵימָא סֵיפָא: שָׁלֹשׁ בִּידֵי אָדָם וְאַחַת בְּאֵילָן כְּשֵׁרָה, וְעוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. וְאִי דְּכַפְּיֵיהּ לְאֵילָן — אַמַּאי עוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב?

וְאֶלָּא מַאי, צְדָדִין אֲסוּרִין? סוֹף סוֹף אַמַּאי עוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב? אֶלָּא: הָתָם בִּגְוָאזָא פַּרְסִכְנָא, דְּאֵילָן גּוּפֵיהּ דּוֹפֶן בְּעַלְמָא הוּא דְּשַׁוְּויהּ. דַּיְקָא נָמֵי — דְּקָתָנֵי: זֶה הַכְּלָל, כָּל שֶׁאֵילּוּ יְנִיטָּל הָאֵילָן וְיכוֹלָה לַעֲמוֹד — עוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. שְׁמַע מִינַּהּ.

לֵימָא כְּתַנָּאֵי, אֵין עוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: עוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. מַאי לָאו, בְּהָא קָמִיפַּלְגִי: דְּמָר סָבַר צְדָדִין אֲסוּרִין, וּמָר סָבַר מוּתָּרִין?

אָמַר אַבָּיֵי: לָא, דְּכוּלֵּי עָלְמָא צְדָדִין אֲסוּרִין, וְהָכָא בְּצִדֵּי צְדָדִין קָמִיפַּלְגִי: מָר סָבַר צִדֵּי צְדָדִין אֲסוּרִין, וּמָר סָבַר צִדֵּי צְדָדִין מוּתָּרִין.

רָבָא אָמַר: מַאן דְּאָסַר בְּצְדָדִין — אָסַר נָמֵי בְּצִדֵּי צְדָדִין, מַאן דְּשָׁרֵי בְּצִדֵּי צְדָדִין — שָׁרֵי נָמֵי בְּצְדָדִין. אֵיתִיבֵיהּ רַב מְשַׁרְשְׁיָא לְרָבָא: נָעַץ

דף קנה.

יָתֵד בָּאֵילָן וְתָלָה בָּהּ כְּלִכְלָה. לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים — אֵין עֵירוּבוֹ עֵירוּב. לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים — עֵירוּבוֹ עֵירוּב.

טַעְמָא דְּנָעַץ יָתֵד בָּאִילָן, הָא לֹא נָעַץ, אֲפִילּוּ לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים אֵין עֵירוּבוֹ עֵירוּב. וְהָא הַאי תַּנָּא דְּקָאָמַר בִּצְדָדִין, וְקָשְׁרֵי בְּצִדֵּי צְדָדִין!

אָמַר רַב פָּפָּא: הָכָא בְּכַלְכַּלָּה דְּחוּקָה עָסְקִינַן, דְּבַהֲדֵי דְּשָׁקֵיל לֵיהּ לְעֵירוּב — קָמְנַיֵּד לֵיהּ לְאִילָן, וְקָמַשְׁתַּמֵּשׁ בְּאִילָן גּוּפֵיהּ. וְהִלְכְתָא: צְדָדִין אֲסוּרִין, צִדֵּי צְדָדִין מוּתָּרִין.

אָמַר רַב אָשֵׁי: הַשְׁתָּא דְּאָמְרַתְּ צְדָדִין אֲסוּרִין, הַאי דַּרְגָּא דְּמַדְלְיָא — לָא לַיְּנְחֵיהּ אִינִישׁ אַדִּיקְלָא, דְּהָווּ לְהוּ צְדָדִין. אֶלָּא, לַיְּנְחֵיהּ אַגַּוואזֵי לְבַר מִדִּיקְלָא, וְכִי סָלֵיק — לָא לַיְּנַח כַּרְעֵיהּ אַגַּוואזֵי, אֶלָּא לִיתְּנַח אַקַּנְיָן.

מַתְנִי' מַתִּירִין פְּקִיעֵי עָמִיר לִפְנֵי בְּהֵמָה, וּמְפַסְפְּסִין אֶת הַכִּיפִּין, אֲבָל לֹא אֶת הַזִּירִין. אֵין מְרַסְּקִין לֹא אֶת הַשַּׁחַת וְלֹא אֶת הֶחָרוּבִין לִפְנֵי בְּהֵמָה, בֵּין דַּקָּה וּבֵין גַּסָּה. רַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר בֶּחָרוּבִין לַדַּקָּה.

גְּמָ' אָמַר רַב הוּנָא: הֵן הֵן פְּקִיעִין, הֵן הֵן כִּיפִּין. פְּקִיעִין תְּרֵי, כִּיפִּין תְּלָתָא, זִירִין — דְּאַרְזֵי. וְהָכִי קָאָמַר: מַתִּירִין פְּקִיעֵי עָמִיר לִפְנֵי בְּהֵמָה, וּמְפַסְפְּסִין. וְהוּא הַדִּין לְכִיפִּין, אֲבָל לֹא אֶת הַזִּירִין — לֹא לְפַסְפֵּס וְלֹא לְהַתִּיר. אָמַר רַב חִסְדָּא: מַאי טַעְמָא דְּרַב הוּנָא קָא סָבַר לְמִטְרַח בְּאוּכְלָא — טָרְחִינַן, לְשַׁוּוֵיי אוּכְלָא לָא מְשַׁוֵּינַן.

רַב יְהוּדָה אָמַר: הֵן הֵן פְּקִיעִין, הֵן הֵן זִירִין. פְּקִיעִין תְּרֵי, זִירִין תְּלָתָא, כִּיפִּין — דְּאַרְזֵי. וְהָכִי קָאָמַר: מַתִּירִין פְּקִיעֵי עָמִיר לִפְנֵי בְּהֵמָה, אֲבָל פַּסְפּוֹסֵי — לָא, וְכִיפִּין — פַּסְפּוֹסֵי נָמֵי מְפַסְפְּסִינַן, אֲבָל לֹא הַזִּירִין, לְפַסְפֵּס אֶלָּא לְהַתִּיר. אָמַר רָבָא: מַאי טַעְמָא דְּרַב יְהוּדָה — קָסָבַר: שַׁוּוֵיי אוּכְלָא — מְשַׁוֵּינַן, מִטְרַח בְּאוּכְלָא — לָא טָרְחִינַן.

תָּנַן: אֵין מְרַסְּקִין אֶת הַשַּׁחַת וְאֶת הֶחָרוּבִין לִפְנֵי בְּהֵמָה, בֵּין דַּקָּה וּבֵין גַּסָּה. מַאי לָאו, חָרוּבִין דּוּמְיָא דְּשַׁחַת: מָה שַׁחַת דְּרַכִּיכָא, אַף חָרוּבִין דְּרַכִּיכֵי. אַלְמָא לָא טָרְחִינַן בְּאוּכְלָא — וּתְיוּבְתֵּיהּ דְּרַב הוּנָא!

אָמַר לְךָ רַב הוּנָא: לָא, שַׁחַת דּוּמְיָא דְּחָרוּבִין: מָה חָרוּבִין דַּאֲקוֹשֵׁי, אַף שַׁחַת דַּאֲקוֹשֵׁי. הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ? בְּעִילֵי זוּטְרֵי.

תָּא שְׁמַע: רַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר בֶּחָרוּבִין לַדַּקָּה. לַדַּקָּה — אִין, לְגַסָּה — לָא. אִי אָמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא תַּנָּא קַמָּא סָבַר: מִיטְרַח בְּאוּכְלָא לָא טָרְחִינַן, שַׁוּוֵיי מְשַׁוֵּינַן, הַיְינוּ דְּקָא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה חָרוּבִין לַדַּקָּה נָמֵי שַׁוּוֵיי אוּכְלָא הוּא. אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ תַּנָּא קַמָּא סָבַר שַׁוּוֵיי אוּכְלָא לָא מְשַׁוֵּינַן, מִיטְרַח בְּאוּכְלָא טָרְחִינַן — רַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר בֶּחָרוּבִין לַדַּקָּה, כָּל שֶׁכֵּן לְגַסָּה!

מִי סָבְרַתְּ "דַּקָּה" — דַּקָּה מַמָּשׁ? מַאי "דַּקָּה" — גַּסָּה, וּמַאי קָרֵי לַהּ "דַּקָּה" — דְּדַיְּיקָא בְּאוּכְלָא.

הָא מִדְּקָתָנֵי רֵישָׁא: ״בֵּין דַּקָּה וּבֵין גַּסָּה״, מִכְּלָל דְּרַבִּי יְהוּדָה ״דַּקָּה״ — דַּקָּה מַמָּשׁ קָאָמַר!
קַשְׁיָא.
תָּא שְׁמַע: מְחַתְּכִין

דף קנה:

אֶת הַדְּלוּעִין לִפְנֵי הַבְּהֵמָה וְאֶת הַנְּבֵלָה לִפְנֵי הַכְּלָבִים. מַאי לָאו, דְּלוּעִין דּוּמְיָא דִּנְבֵלָה: מָה נְבֵלָה — דְּרַכִּיכָא, אַף דְּלוּעִין — דְּרַכִּיכֵי, אַלְמָא טָרְחִינַן בְּאוּכְלָא, וּתְיוּבְתָּא דְּרַב יְהוּדָה!
אָמַר לָךְ רַב יְהוּדָה: לָא, נְבֵלָה דּוּמְיָא דְּדְלוּעִין: מָה דְּלוּעִין דְּאַשּׁוּנֵי, אַף נְבֵלָה — דְּאַשּׁוּנָא.
וְהֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ? בִּבְשַׂר פִּילֵי. אִי נָמֵי, בְּגוּרְיָיאתָא זוּטְרֵי.
תָּא שְׁמַע, דְּתָנֵי רַב חָנָן מִנְּהַרְדְּעָא: מְפָרְכִין תֶּבֶן וְאַסְפַּסְתָּא וּמְעָרְבִין. אַלְמָא טָרְחִינַן בְּאוּכְלָא! תֶּבֶן בְּתִיבְנָא סָרְיָא, אַסְפַּסְתָּא — בְּעִילֵי זוּטְרֵי.
מַתְנִי' אֵין אוֹבְסִין אֶת הַגָּמָל וְלֹא דּוֹרְסִין, אֲבָל מַלְעִיטִין. וְאֵין מַאֲמִירִין אֶת הָעֲגָלִים, אֲבָל מַלְעִיטִין. וּמְהַלְקְטִין לַתַּרְנְגוֹלִין, וְנוֹתְנִין מַיִם לַמּוּרְסָן, אֲבָל לֹא גוֹבְלִין. וְאֵין נוֹתְנִין מַיִם לִפְנֵי דְּבוֹרִים וְלִפְנֵי יוֹנִים שֶׁמַּשּׁוֹבָךְ, אֲבָל נוֹתְנִין לִפְנֵי אֲווֹזִין וְתַרְנְגוֹלִין, וְלִפְנֵי יוֹנֵי הַרְדִּיסָיוֹת.
גְּמָ' מַאי ״אֵין אוֹבְסִין״? אָמַר רַב יְהוּדָה: אֵין עוֹשִׁין לָהּ אֲבוּס בְּתוֹךְ מַעֶיהָ. מִי אִיכָּא כִּי הַאי גַּוְונָא? אִין, וְכִדְאָמַר רַב יִרְמְיָה מִדִּיפְתִּי: לְדִידִי חֲזֵי לִי הַהוּא טַיָּיעָא דְּאוֹכְלַהּ כּוֹרָא, וְאַטְעֵינַהּ כּוֹרָא.
אֵין מַאֲמִירִין. אֵיזוֹ הִיא הַמְּרָאָה וְאֵיזוֹ הִיא הַלְעָטָה? אָמַר רַב יְהוּדָה: הַמְּרָאָה — לִמְקוֹם שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לְהַחֲזִיר, הַלְעָטָה — לִמְקוֹם שֶׁיְּכוֹלָה לְהַחֲזִיר. רַב חִסְדָּא אָמַר: אִידֵּי וְאִידֵּי לִמְקוֹם שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לְהַחֲזִיר, וְהַמְּרָאָה בִּכְלִי, הַלְעָטָה בַּיָּד.
מֵתִיב רַב יוֹסֵף: מְהַלְקְטִין לַתַּרְנְגוֹלִין, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁמַּלְקְטִין. וְאֵין מַלְקְטִין לְיוֹנֵי שׁוֹבָךְ וּלְיוֹנֵי עֲלִיָּיה, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁאֵין מְהַלְקְטִין. מַאי ״מְהַלְקְטִין״ וּמַאי ״מַלְקְטִין״? אִילֵּימָא מְהַלְקְטִין — דְּסָפֵי לֵיהּ בִּידֵיהּ, מַלְקְטִין — דְּשָׁדֵי לֵיהּ קַמַּיְיהוּ, מִכְּלָל דְּיוֹנֵי שׁוֹבָךְ וְיוֹנֵי עֲלִיָּיה מִישְׁדֵּא קַמַּיְיהוּ נָמֵי לָא?
אֶלָּא לָאו, מְהַלְקְטִין — לִמְקוֹם שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לְהַחֲזִיר, מַלְקְטִין — לִמְקוֹם שֶׁיְּכוֹלָה לְהַחֲזִיר. מִכְּלָל דְּהַמְּרָאָה בִּכְלִי, וּתְיוּבְתָּא דְּרַב יְהוּדָה!
אָמַר לָךְ רַב יְהוּדָה: לְעוֹלָם ״מְהַלְקְטִין״ דְּסָפֵי לֵיהּ בִּידֵיהּ, ״מַלְקְטִין״ דְּשָׁדֵי לֵיהּ קַמַּיְיהוּ, וּדְקָא קַשְׁיָא לָךְ יוֹנֵי שׁוֹבָךְ וְיוֹנֵי עֲלִיָּיה לְמִישְׁדֵּא קַמַּיְיהוּ נָמֵי לָא? הָנֵי מְזוֹנוֹתָן עָלֶיךָ, וְהָנֵי

אֵין מְזוֹנוֹתָן עָלֶיךָ. כִּדְתַנְיָא: נוֹתְנִין מְזוֹנוֹת לִפְנֵי כֶלֶב, וְאֵין נוֹתְנִין מְזוֹנוֹת לִפְנֵי חֲזִיר. וּמָה הֶפְרֵשׁ בֵּין זֶה לָזֶה? זֶה מְזוֹנוֹתָיו עָלֶיךָ, וְזֶה אֵין מְזוֹנוֹתָיו עָלֶיךָ.

אָמַר רַב אַשֵׁי: מַתְנִיתִין נָמֵי דַּיְקָא, אֵין נוֹתְנִין מַיִם לִפְנֵי דְּבוֹרִים וְלִפְנֵי יוֹנִים שֶׁמַּשׁוֹבָךְ, אֲבָל נוֹתְנִין לִפְנֵי אֲווֹזִין וְלִפְנֵי תַּרְנְגוֹלִין וְלִפְנֵי יוֹנֵי הַרְדִּיסְיוֹת. מַאי טַעְמָא? לָאו מִשּׁוּם דְּהָנֵי מְזוֹנוֹתָן עָלֶיךָ, וְהָנֵי אֵין מְזוֹנוֹתָן עָלֶיךָ.

וְלִיטַעְמָיךְ, מַאי אִירְיָא מַיָּא? אֲפִילּוּ חִיטֵּי וּשְׂעֹרֵי נָמֵי לָא! אֶלָּא, שָׁאנֵי מַיָּא דִּשְׁכִיחִי בְּאַגְמָא.

דְּרַשׁ רַבִּי יוֹנָה אַפִּיתְחָא דְּבֵי נְשִׂיאָה: מַאי דִּכְתִיב "יוֹדֵעַ צַדִּיק דִּין דַּלִּים" — יוֹדֵעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּכָּלֶב שֶׁמְּזוֹנוֹתָיו מוּעָטִין, לְפִיכָךְ שׁוֹהֶה אֲכִילָתוֹ בְּמֵעָיו שְׁלֹשָׁה יָמִים. כְּדִתְנַן: כַּמָּה תִּשְׁהֶה אֲכִילָתוֹ בְּמֵעָיו וְיֵהֵא טָמֵא — בַּכֶּלֶב שְׁלֹשָׁה יָמִים מֵעֵת לְעֵת, וּבָעוֹפוֹת וּבַדָּגִים כְּדֵי שֶׁתִּפּוֹל לָאוּר וְתִשָּׁרֵף.

אָמַר רַב הַמְנוּנָא: שְׁמַע מִינַּהּ אוֹרַח אַרְעָא לְמִשְׁדָּא אוּמְצָא לְכַלְבָּא. וְכַמָּה? אָמַר רַב מָרִי: מְשַׁח אוּדְנֵיהּ, וְחוּטְרָא אַבָּתְרֵיהּ. הָנֵי מִילֵּי בְּדַבְרָא, אֲבָל בְּמָתָא לָא, דְּאָתֵי לְמִסְרַךְ. אָמַר רַב פָּפָּא: לֵית דְּעָנֵי מִכַּלְבָּא, וְלֵית דְּעַתִּיר מֵחֲזִירָא.

תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַב יְהוּדָה: אֵיזוֹ הִיא הַמָּרָאָה, וְאֵיזוֹ הִיא הַלָּעָטָה? הַמָּרָאָה — מַרְבִּיצָהּ וּפוֹלֵק אֶת פִּיהָ וּמַאֲכִילָהּ כַּרְשִׁינִין וּמַיִם בְּבַת אַחַת. הַלָּעָטָה — מַאֲכִילָהּ מְעוּמָּד וּמַשְׁקָהּ מְעוּמָּד, וְנוֹתְנִין כַּרְשִׁינִין בְּפִי עַצְמָן וּמַיִם בְּפִי עַצְמָן.

מְהַלְּקְטִין לַתַּרְנְגוֹלִין כּוּ'. אָמַר אַבָּיֵי, אָמְרִיתַהּ קַמֵּיהּ דְּמָר: מַתְנִיתִין מַנִּי? וַאֲמַר לִי: רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה הִיא. דְּתַנְיָא: אֶחָד נוֹתֵן אֶת הַקֶּמַח וְאֶחָד נוֹתֵן לְתוֹכוֹ מַיִם — הָאַחֲרוֹן חַיָּיב, דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיְּגַבֵּל.

דִּילְמָא עַד כָּאן לָא קָאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה הָתָם אֶלָּא קֶמַח דְּבַר גִּיבּוּל הוּא, אֲבָל מוּרְסָן דְּלָאו בַּר גִּיבּוּל הוּא, אֲפִילּוּ רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה מוֹדֶה. לֹא סָלְקָא דַּעְתָּךְ, דְּתַנְיָא בְּהֶדְיָא: אֵין נוֹתְנִין מַיִם לַמּוּרְסָן, דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אוֹמֵר: נוֹתְנִין מַיִם לַמּוּרְסָן.

תָּנוּ רַבָּנַן: אֵין גּוֹבְלִין אֶת הַקְּלִי. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: גּוֹבְלִין. מַאן "יֵשׁ אוֹמְרִים"? אָמַר רַב חִסְדָּא:

דף קנו.

רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה הִיא. וְהָנֵי מִילֵּי הוּא דְּמְשַׁנֵּי. הֵיכִי מְשַׁנֵּי? אָמַר רַב חִסְדָּא: עַל יָד עַל יָד.

וְשָׁוִין שֶׁבּוֹחֲשִׁין אֶת הַשְּׁתִית בַּשַּׁבָּת וְשׁוֹתִים זֵיתוֹם הַמִּצְרִי. וְהָאָמְרַתְּ "אֵין גּוֹבְלִין"! לָא קַשְׁיָא: הָא בְּעָבֶה, הָא בְּרַכָּה. וְהָנֵי מִילֵּי הוּא דְּמְשַׁנֵּי.

הֵיכִי מְשַׁנֵּי? אָמַר רַב יוֹסֵף: בַּחוֹל נוֹתֵן אֶת הַחוֹמֶץ וְאַחַר כָּךְ נוֹתֵן אֶת הַשַּׁתִּית, בַּשַּׁבָּת נוֹתֵן אֶת הַשַּׁתִּית וְאַחַר כָּךְ נוֹתֵן אֶת הַחוֹמֶץ. לֵוִי בְּרֵיהּ דְּרַב הוּנָא בַּר חִיָּיא אַשְׁכְּחֵיהּ לְגַבָּלָא דְּבֵי נְשֵׁיהּ דְּקָא גָּבֵיל וְסָפֵי לֵיהּ לְתוֹרֵיהּ. בָּטַשׁ בֵּיהּ. אָתָא אֲבוּהּ אַשְׁכְּחֵיהּ, אֲמַר לֵיהּ: הָכִי אָמַר אֲבוּהּ דְּאִמָּךְ מִשְׁמֵיהּ דְּרַב, וּמַנּוּ — רַבִּי יִרְמְיָה בַּר אַבָּא: גּוֹבְלִין וְלֹא מַסְפִּין, וּדְלָא לָקֵיט בְּלִישָׁנֵיהּ — מַלְקִיטִין לֵיהּ. וְהָנֵי מִילֵּי הוּא דְּמְשַׁנֵּי.

הֵיכִי מְשַׁנֵּי? אָמַר רַב יֵימַר בַּר שֶׁלֶמְיָא מִשְׁמֵיהּ דְּאַבָּיֵי: שְׁתִי וְעֵרֶב. וְהָא לָא מִעָרַב שַׁפִּיר? אָמַר רַב יְהוּדָה: מְנַעֲרוֹ לְכִלִּי.

כְּתִיב אַפִּינְקָסֵיהּ דְּזְעֵירִי: אָמַרִית קָדָם רַבִּי, וּמַנּוּ — רַבִּי חִיָּיא: מַהוּ לְגַבֵּל? אָמַר: אָסוּר. מַהוּ לְפָרֵק? אָמַר: מוּתָּר. אָמַר רַב [מְנַשְּׁיָא]: חַד קַמֵּי חַד, תְּרֵי קַמֵּי תְּרֵי — שַׁפִּיר דְּמֵי. תְּלָתָא קַמֵּי תְּרֵי — אֲסִיר. רַב יוֹסֵף אָמַר: קַב וַאֲפִילּוּ קַבַּיִים. עוּלָּא אָמַר: כּוֹר וַאֲפִילּוּ כּוֹרַיִים.

כְּתִיב אַפִּינְקָסֵיהּ דְּלֵוִי: אֲמַרִית קָדָם רַבִּי, וּמַנּוּ — רַבִּינוּ הַקָּדוֹשׁ, עַל דַּהֲווֹ גָּבְלִין שְׁתִיתָא בְּבָבֶל, וַהֲוָה צָוַח רַבִּי (וּמַנּוּ? — רַבִּינוּ הַקָּדוֹשׁ, עַל דַּהֲווֹ גָּבְלִין שַׁתִּיתָא), וְלֵית דְּשָׁמַע לֵיהּ, וְלֵית חֵילָא בֵּידֵיהּ לְמֵיסַר מִדְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה.

כְּתִיב אַפִּינְקָסֵיהּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: הַאי מַאן דִּבְחַד בְּשַׁבָּא, יְהֵי גְּבַר וְלָא חָדָא בֵּיהּ. מַאי [״וְלָא חָדָא בֵּיהּ״]? אִילֵימָא: וְלָא חַד לְטֵיבוּ, וְהָאָמַר רַב אָשֵׁי: אֲנָא בְּחַד בְּשַׁבָּא הֲוַאי! אֶלָּא לָאו חָדָא לְבִישּׁוּ, וְהָאָמַר רַב אָשֵׁי: אֲנָא וְדִימִי בַּר קָקוֹזְתָא הֲוֵינַן בְּחַד בְּשַׁבָּא, אֲנָא מֶלֶךְ, וְהוּא הֲוָה רֵישׁ גַּנָּבֵי! אֶלָּא: אִי כּוּלֵּיהּ לְטֵיבוּ, אִי כּוּלֵּיהּ לְבִישּׁוּ. מַאי טַעְמָא? דְּאִיבְּרוּ בֵּיהּ אוֹר וְחוֹשֶׁךְ.

הַאי מַאן דִּבְתָרֵי בְּשַׁבָּא יְהֵי גְּבַר רַגְזָן. מַאי טַעְמָא? מִשּׁוּם דְּאִיפְּלִיגוּ בֵּיהּ מַיָּא. הַאי מַאן דִּבְתַלְתָּא בְּשַׁבָּא — יְהֵי גְּבַר עַתִּיר וְזַנַּאי יְהֵא. מַאי טַעְמָא? מִשּׁוּם דְּאִיבְּרוּ בֵּיהּ עֲשָׁבִים. הַאי מַאן דִּבְאַרְבְּעָה בְּשַׁבָּא — יְהֵי גְּבַר חַכִּים וְנָהִיר. מַאי טַעְמָא? מִשּׁוּם דְּאִיתְּלוּ בֵּיהּ מְאוֹרוֹת. הַאי מַאן דִּבְחַמְשָׁה בְּשַׁבָּא — יְהֵי גְּבַר גּוֹמֵל חֲסָדִים. מַאי טַעְמָא? מִשּׁוּם דְּאִיבְּרוּ בֵּיהּ דָּגִים וְעוֹפוֹת. הַאי מַאן דִּבְמַעֲלֵי שַׁבְּתָא — יְהֵי גְּבַר חַזָּרָן. אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: חַזָּרָן בְּמִצְוֹת. הַאי מַאן דִּבְשַׁבְּתָא יְהֵי — בְּשַׁבְּתָא יְמוּת, עַל דְּאַחִילּוּ עֲלוֹהִי יוֹמָא רַבָּא דְּשַׁבְּתָא. אָמַר רָבָא בַּר רַב שֵׁילָא: וְקַדִּישָׁא רַבָּא יִתְקְרֵי.

אָמַר לְהוּ רַבִּי חֲנִינָא, פּוּקוּ אֱמָרוּ לֵיהּ לְבַר לֵיוַאי: לֹא מַזַּל יוֹם גּוֹרֵם אֶלָּא מַזַּל שָׁעָה גּוֹרֵם. הַאי מַאן דִּבְחַמָּה — יְהֵי גְּבַר זִיוָתָן, יְהֵי אָכֵיל מִדִּילֵיהּ וְשָׁתֵי מִדִּילֵיהּ, וְרָזוֹהִי גַּלְיִין, אִם גָּנֵיב — לָא מַצְלַח. הַאי מַאן דִּבְכוֹכָב נוֹגַהּ — יְהֵי גְּבַר עַתִּיר וְזַנַּאי יְהֵי. מַאי טַעְמָא? מִשּׁוּם דְּאִיתְּיְלִיד בֵּיהּ נוּרָא. הַאי מַאן דִּבְכוֹכָב — יְהֵי גְּבַר נָהִיר וְחַכִּים, מִשּׁוּם דְּסָפְרָא דְּחַמָּה הוּא. הַאי מַאן דִּבְלְבָנָה — יְהֵי גְּבַר סָבִיל מַרְעִין, בָּנַי וְסָתַר, סָתַר וּבָנַי, אָכֵיל דְּלָא דִּילֵיהּ וְשָׁתֵי

דְּלָא דִּילֵיהּ וְרָזוֹהִי כַּסְיִין אִם גָּנֵב — מַצְלַח. הַאי מַאן דִּבְשַׁבְתַּאי — יְהֵי גְּבַר מַחְשָׁבְתֵּיהּ בָּטְלִין. וְאִית דְּאָמְרִי: כָּל דִּמְחַשְׁבִין עֲלֵיהּ בָּטְלִין. הַאי מַאן דִּבְצָדֶק — יְהֵי גְּבַר צַדְקָן. אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: וְצַדְקָן בְּמִצְוֹת. הַאי מַאן דִּבְמַאְדִּים — יְהֵי גְּבַר אָשֵׁיד דְּמָא. אָמַר רַב אָשֵׁי: אִי אוּמָּנָא, אִי גַּנָּבָא, אִי טַבָּחָא, אִי מָהוֹלָא. אָמַר רַבָּה: אֲנָא בְּמַאְדִּים הֲוַאי. אָמַר אַבָּיֵי: מָר נָמֵי עָנֵישׁ וְקָטֵיל.

אִיתְמַר, רַבִּי חֲנִינָא אוֹמֵר: מַזָּל מַחְכִּים, מַזָּל מַעֲשִׁיר, וְיֵשׁ מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל. וְאַזְדָּא רַבִּי יוֹחָנָן לְטַעְמֵיהּ, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מִנַּיִן שֶׁאֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל? שֶׁנֶּאֱמַר: "כֹּה אָמַר ה' אֶל דֶּרֶךְ הַגּוֹיִם אַל תִּלְמָדוּ וּמֵאוֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל תֵּחַתּוּ כִּי יֵחַתּוּ הַגּוֹיִם מֵהֵמָּה" — הֵם יֵחַתּוּ, וְלֹא יִשְׂרָאֵל.

וְאַף רַב סָבַר אֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל, דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: מִנַּיִן שֶׁאֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל? — שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיּוֹצֵא אוֹתוֹ הַחוּצָה", אָמַר אַבְרָהָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, "בֶּן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אוֹתִי", אָמַר לוֹ: לָאו — "כִּי אִם אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֵּעֶיךָ".

אָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם נִסְתַּכַּלְתִּי בְּאִיצְטַגְנִינוּת שֶׁלִּי, וְאֵינִי רָאוּי לְהוֹלִיד בֵּן. אָמַר לוֹ: צֵא מֵאִיצְטַגְנִינוּת שֶׁלְּךָ, שֶׁאֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל. מַאי דַּעְתָּיךְ?

דף קנו:

דְּקָאֵי בֶּצֶדֶק בְּמַעֲרָב — מְהַדְּרָנָא וּמוֹקֵימְנָא לֵיהּ בְּמִזְרָח. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב: "מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ".

וּמִדְּשְׁמוּאֵל נָמֵי אֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל. דִּשְׁמוּאֵל וַאֲבֵלֵט הֲווּ יָתְבִי, וַהֲווּ קָאָזְלִי הָנָךְ אִינָשֵׁי לְאַגְמָא. אֲמַר לֵיהּ אֲבֵלֵט לִשְׁמוּאֵל: הַאי גַּבְרָא אָזֵיל וְלָא אָתֵי, טָרֵיק לֵיהּ חִיוָּא וּמָיֵית. אָמַר לֵיהּ שְׁמוּאֵל: אִי בַּר יִשְׂרָאֵל הוּא, אָזֵיל וְאָתֵי. אִדְּיָתְבִי אָזַל וַאֲתָא.

קָם אֲבֵלֵט שַׁדְיֵהּ לְטוּנֵיהּ, אַשְׁכַּח בֵּיהּ חִיוָּא דִּפְסִיק וּשְׁדֵי בְּתַרְתֵּי גּוּבֵי. אָמַר לֵיהּ שְׁמוּאֵל: מַאי עֲבַדְתְּ? אֲמַר לֵיהּ: כָּל יוֹמָא הֲוָה מַרְמִינַן רִיפְתָּא בַּהֲדֵי הֲדָדֵי וְאָכְלִינַן. הָאִידָּנָא הֲוָה אִיכָּא חַד מִינַּן דְּלָא הֲוָה לֵיהּ רִיפְתָּא, הֲוָה קָא מִיכְסַף. אָמֵינָא לְהוּ: אֲנָא קָאֵימְנָא וּמְרַמֵּינָא. כִּי מְטַאי לְגַבֵּיהּ, שַׁוַּאי נַפְשַׁאי כְּמַאן דְּשָׁקְלִי מִינַּיהּ, כִּי הֵיכִי דְּלָא לִיכְסְפִי. אֲמַר לֵיהּ: מִצְוָה עֲבַדְתְּ. נְפַק שְׁמוּאֵל וּדְרַשׁ: "וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת", וְלֹא מִמִּיתָה מְשׁוּנָּה, אֶלָּא מִמִּיתָה עַצְמָהּ.

וּמִדְּרַבִּי עֲקִיבָא נָמֵי אֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל. דְּרַבִּי עֲקִיבָא הַוְיָא לֵיהּ בְּרַתָּא, אָמְרִי לֵיהּ כַּלְדָּאֵי: הָהוּא יוֹמָא דְּעַיְילָה לְבֵי גְּנָנָא, טָרֵיק לַהּ חִיוָּא, וּמִיתָא. הֲוָה דָּאֵיג אַמִּילְתָא טוּבָא. הָהוּא

יוֹמָא שְׁקַלְתֵּהּ לְמַכְבַּנְתָּא, דַּצְתַּהּ בְּגוּדָא, אִיתְרְמֵי אִיתִּיב בְּעֵינֵיהּ דְּחִיוְיָא. לְצַפְרָא כִּי קָא שָׁקְלָה לַהּ, הֲוָה קָא סָרִיךְ וְאָתֵי חִיוְיָא בָּתְרַהּ.

אֲמַר לַהּ אֲבוּהּ: מַאי עֲבַדְתְּ? אֲמַרָה לֵיהּ בְּפַנְיָא אֲתָא עַנְיָא, קָרָא אַבָּבָא וַהֲווֹ טָרִידִי כּוּלֵּי עָלְמָא בִּסְעוּדְתָּא, וְלֵיכָּא דְּשָׁמְעֵיהּ. קָאֵימְנָא, שְׁקַלְתֵּיהּ לְרִיסְתָּנַאי דִּיהַבְתְּ לִי, יַהְבִתֵּיהּ נִיהֲלֵיהּ. אֲמַר לַהּ: מִצְוָה עֲבַדְתְּ. נָפַק רַבִּי עֲקִיבָא וּדְרַשׁ: "וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת", וְלֹא מִמִּיתָה מְשׁוּנָּה, אֶלָּא מִמִּיתָה עַצְמָהּ.

וּמִדְּרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק נָמֵי אֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל. דְּאִימֵּיהּ דְּרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמְרִי לַהּ כַּלְדָּאֵי: בְּרִיךְ נַפְנָא הֲוָה. לָא שְׁבַקְתֵּיהּ גַּלּוֹיֵי רֵישֵׁיהּ. אֲמַרָה לֵיהּ: כַּסֵּי רֵישָׁיךְ, כִּי הֵיכִי דְּתִיהֲוֵי עֲלָךְ אֵימְתָא דִּשְׁמַיָּא, וּבְעֵי רַחֲמֵי. לָא הֲוָה יָדַע אֲמַאי קָאָמְרָה לֵיהּ. יוֹמָא חַד יָתֵיב קָא גָּרִיס תּוּתֵי דִּיקְלָא, נָפַל גְּלִימָא מֵעִילָּוֵי רֵישֵׁיהּ, דְּלִי עֵינֵיהּ חָזָא לְדִיקְלָא, אַלְּמֵיהּ יְצֵרֵיהּ, סְלֵיק, פַּסְקֵיהּ לְקִיבּוֹרָא בְּשִׁינֵּיהּ.

מַתְנִי' מְחַתְּכִין אֶת הַדְּלוּעִין לִפְנֵי הַבְּהֵמָה, וְאֶת הַנְּבֵלָה לִפְנֵי הַכְּלָבִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם לֹא הָיְתָה נְבֵלָה מֵעֶרֶב שַׁבָּת, אֲסוּרָה — לְפִי שֶׁאֵינָהּ מִן הַמּוּכָן.

גְּמָ' אִיתְּמַר: (עֵרֶל שַׁחַז סִימָן.) אָמַר עוּלָּא: הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה (וּשְׁמוּאֵל אָמַר: הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן).

וְאַף רַב סָבַר הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה. מִדְּכָרְכֵי דְּזוּזֵי, דְּרַב אָסַר וּשְׁמוּאֵל שָׁרֵי. וְאַף לֵוִי סָבַר הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה. כִּי הָא דְּלֵוִי כִּי הֲווֹ מַיְיתֵי טָרִיפְתָּא לְקַמֵּיהּ בְּיוֹמָא טָבָא, לָא הֲוָה חָזֵי לַהּ אֶלָּא כִּי יָתֵיב אַקִּיקְלִיתָא. דַּאֲמַר: דִּילְמָא לָא מִתַּכְשְׁרָא, וַאֲפִילּוּ לִכְלָבִים לָא חַזְיָא.

וּשְׁמוּאֵל אָמַר: הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאַף זְעֵירִי סָבַר הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. דִּתְנַן: בְּהֵמָה שֶׁמֵּתָה — לֹא יְזִיזֶנָּה מִמְּקוֹמָהּ, וְתַרְגְּמַהּ זְעֵירִי: בְּבֶהֱמַת קָדָשִׁים. אֲבָל בְּחוּלִּין — שַׁפִּיר דָּמֵי. וְאַף רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. וּמִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הָכִי? וְהָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הֲלָכָה כִּסְתָם מִשְׁנָה, וּתְנַן:

דף קנז.

אֵין מְבַקְּעִין עֵצִים מִן הַקּוֹרוֹת, וְלֹא מִן הַקּוֹרָה שֶׁנִּשְׁבְּרָה בְּיוֹם טוֹב. רַבִּי יוֹחָנָן, הָהוּא — כְּרַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה מַתְנֵי לַהּ. תָּא שְׁמַע: מַתְחִילִין בַּעֲרֵימַת הַתֶּבֶן, אֲבָל לֹא בְּעֵצִים שֶׁבְּמוּקְצֶה! הָתָם בְּאַרְזֵי וְאַשּׁוּחֵי, דְּמוּקְצֶה מֵחֲמַת חֶסְרוֹן כִּיס, אֲפִילּוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹדֶה. תָּא שְׁמַע: אֵין מַשְׁקִין וְשׁוֹחֲטִין אֶת הַמִּדְבָּרִיּוֹת, אֲבָל מַשְׁקִין וְשׁוֹחֲטִין אֶת הַבַּיְיתוֹת!

רַבִּי יוֹחָנָן סְתָמָא אַחֲרִינָא אַשְׁכַּח: בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מַגְבִּיהִין מֵעַל הַשֻּׁלְחָן עֲצָמוֹת וּקְלִיפִּין, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מְסַלֵּק אֶת הַטַּבְלָה כּוּלָּהּ וּמְנַעֲרָהּ. וְאָמַר רַב נַחְמָן, אָנוּ אֵין לָנוּ אֶלָּא בֵּית שַׁמַּאי כְּרַבִּי יְהוּדָה, וּבֵית הִלֵּל כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן.

פְּלִיגִי בַּהּ רַב אַחָא וְרָבִינָא, חַד אָמַר: בְּכָל הַשַּׁבָּת כּוּלָּהּ הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, לְבַר מִמּוּקְצֶה מֵחֲמַת מִיאוּס, וּמַאי נִיהוּ? — נֵר יָשָׁן. וְחַד אָמַר: בְּמוּקְצֶה מֵחֲמַת מִיאוּס נָמֵי הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, לְבַר מִמּוּקְצֶה מֵחֲמַת אִיסּוּר, וּמַאי נִיהוּ? — נֵר שֶׁהִדְלִיקוּ בָּהּ בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת, אֲבָל מוּקְצֶה מֵחֲמַת חֶסְרוֹן כִּיס, אֲפִילּוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹדֶה. דְּתָנַן: כָּל הַכֵּלִים נִיטָּלִין בַּשַּׁבָּת, חוּץ מִמַּסָּר הַגָּדוֹל וְיֶתֶד שֶׁל מַחֲרֵישָׁה.

מַתְנִי' מְפִירִין נְדָרִים בַּשַּׁבָּת, וְנִשְׁאָלִין לִנְדָרִים שֶׁהֵן לְצוֹרֶךְ הַשַּׁבָּת. וּפוֹקְקִין אֶת הַמָּאוֹר, וּמוֹדְדִין אֶת הַמַּטְלִית, וּמוֹדְדִין אֶת הַמְּקֻוֶה. וּמַעֲשֶׂה בִּימֵי אָבִיו שֶׁל רַבִּי צָדוֹק וּבִימֵי אַבָּא שָׁאוּל בֶּן בָּטְנִית שֶׁפָּקְקוּ אֶת הַמָּאוֹר בַּטְּפִיחַ, וְקָשְׁרוּ אֶת הַמִּקְיָדָה בְּגֶמִי לֵידַע אִם יֵשׁ בַּגִּיגִית פּוֹתֵחַ טָפַח אִם לָאו, וּמִדְּבְרֵיהֶם לְמַדְנוּ, שֶׁפּוֹקְקִין וּמוֹדְדִין וְקוֹשְׁרִין בְּשַׁבָּת.

גְּמָ' אִיבַּעְיָא לְהוּ: הֲפָרָה בֵּין לְצוֹרֶךְ וּבֵין שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ, וּשְׁאֵלָה לְצוֹרֶךְ — אִין, שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ — לָא. וּמִשּׁוּם הָכִי קָפְלִגְינְהוּ מֵהֲדֵדֵי,

אוֹ דִילְמָא: הֲפָרָה נָמֵי לְצוֹרֶךְ — אִין, שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ — לָא, וְהָא דְּקָא פָּלֵיג לְהוּ מֵהֲדֵדֵי מִשּׁוּם דַּהֲפָרָה אֵין צָרִיךְ בֵּית דִּין, וּשְׁאֵלָה צְרִיכָה בֵּית דִּין?

תָּא שְׁמַע, דְּתָנֵי [רַב] זוּטֵי דְּבֵי רַב פַּפִּי: מְפִירִין נְדָרִים בְּשַׁבָּת לְצוֹרֶךְ הַשַּׁבָּת. לְצוֹרֶךְ הַשַּׁבָּת אִין, שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ הַשַּׁבָּת — לָא.

לִישָׁנָא אַחֲרִינָא, אִיבַּעְיָא לְהוּ: "לְצוֹרֶךְ" אַתַּרְוַיְיהוּ קָתָנֵי, וְשֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ — לָא, אַלְמָא הֲפָרַת נְדָרִים מֵעֵת לְעֵת, אוֹ דִילְמָא כִּי קָתָנֵי "לְצוֹרֶךְ" — אַשְׁאֵלָה הוּא דְּקָתָנֵי, אֲבָל הֲפָרַת נְדָרִים אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ, אַלְמָא הֲפָרַת נְדָרִים כָּל הַיּוֹם.

תָּא שְׁמַע, דְּתָנֵי רַב זוּטֵי דְּבֵי רַב פַּפִּי: מְפִירִין נְדָרִים בְּשַׁבָּת לְצוֹרֶךְ הַשַּׁבָּת. לְצוֹרֶךְ הַשַּׁבָּת — אִין, שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ הַשַּׁבָּת — לָא, אַלְמָא הֲפָרַת נְדָרִים מֵעֵת לְעֵת.

אָמַר רַב אָשֵׁי: וְהָאֲנַן תְּנַן: הֲפָרַת נְדָרִים כָּל הַיּוֹם, וְיֵשׁ בַּדָּבָר לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר. כֵּיצַד? נָדְרָה לֵילֵי שַׁבָּת — מֵיפֵר לֵילֵי שַׁבָּת וְיוֹם הַשַּׁבָּת עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ. נָדְרָה עִם חֶשְׁכָה — מֵיפֵר עַד שֶׁלֹּא תֶּחְשַׁךְ, שֶׁאִם לֹא הֵפֵר מִשֶּׁחֶשְׁכָה, אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר. תַּנָּאֵי הִיא, דְּתַנְיָא: הֲפָרַת נְדָרִים כָּל הַיּוֹם. רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמְרוּ: מֵעֵת לְעֵת.

וְנִשְׁאָלִים לִנְדָרִים. אִיבַּעְיָא לְהוּ: כְּשֶׁלֹּא הָיָה לוֹ פְּנַאי, אוֹ דִלְמָא אֲפִילּוּ הָיָה לוֹ פְּנַאי? תָּא שְׁמַע דְּאִזְדְּקִיקוּ לֵיהּ רַבָּנַן לְרַב זוּטְרָא בְּרֵיהּ דְּרַב זֵירָא וּשְׁרוֹ לֵיהּ נְדָרֵיהּ, וְאַף עַל גַּב דַּהֲוָה לֵיהּ פְּנַאי.

שֶׁפָּקְקוּ אֶת הַמָּאוֹר בַּטָּפִיחַ וְקָשְׁרוּ אֶת הַמְּקִידָּה בְּגֶמִי. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: הִילְקְטֵי קְטַנָּה הָיְתָה בֵּין שְׁנֵי בָּתִּים, [וְטוּמְאָה הָיְתָה שָׁם]

דף קנז:

וְגִיגִית סְדוּקָה מוּנַּחַת עַל גַּבָּן. וּפָקְקוּ אֶת הַמָּאוֹר בַּטָּפִיחַ, וְקָשְׁרוּ אֶת הַמְּקִידָּה בְּגֶמִי לֵידַע אִם יֵשׁ שָׁם בְּגִיגִית פּוֹתֵחַ טָפַח אִם לָאו.
וּמְדַבְּרֵיהֶם לָמַדְנוּ שֶׁפּוֹקְקִין וּמוֹדְדִין וְקוֹשְׁרִין בְּשַׁבָּת. עוּלָּא אִיקְּלַע לְבֵי רֵישׁ גָּלוּתָא. חַזְיֵיהּ לְרַבָּה בַּר רַב הוּנָא דְּיָתֵיב בְּאַוּוֹנָא דְּמַיָּא וְקָא מָשַׁח לֵיהּ. אֲמַר לֵיהּ: אֵימַר דְּאָמְרִי רַבָּנַן מְדִידָה דְּמִצְוָה, דִּלְאו מִצְוָה מִי אָמוּר? אָמַר לֵיהּ: מִתְעַסֵּק בְּעָלְמָא אָנָא.

הדרן עלך מי שהחשיך וסליקא לה מסכת שבת